


[illegible] consciencie [illegible]
[illegible]




~~[illegible] [illegible] thome~~

Iste est liber magistri andree de Cacrzyn ~~restitutus magistro johanni de Dobra~~

~~[illegible]~~ ... adhibendus collegii Artistarum

Liber de Bonis Coniugii Augustini et Quodlibetum Beati Thomae.

N. Inv. 1208.

[illegible]

Vnde sequitur ... ad extremum sit vetus hora
Pausatis nobis horas obmittite nobis
Ecclesias intra lege vel ore quod deus intra
Psallite deo laudes et cum pacifica laudes
... psalmos diagma dat ... edicta digna
In medio pausa quod finis sine pausa
Cantabis ... psalmos ... finis ... [illegible]

... inter ... cappam cum talari ... de benedictione ... [illegible]
... palmum fuerit est breve ... debes ... capucium
... scriptura ... debet ... [illegible]
... quod ... facias tunicam ... plurima

Si clamis est longa tibi capucii sint longa
Si sit curta capucium cum veste curta
Pendeat vestis sic plana scapula ...
Stringat vestis latus ... modicum latus
Cingatur infra ventrem ... in ...
Sint caligae talis ... vina ...
... non ... vestra ... ...

Exemplis tuae ut vita lonet sit luce

Destige hoc tunc illos quos ad bona tunc

A quiete non teneat sic licet quam mori

Quem timere pres plege i tonde pres

Scient unam lege quam te dirige lege

Tunc alios culpa cum tu sine sit culpa

Exemplo [illegible]

Sit tibi vita ducis et eius religio bona ducis

Tecum namque ducis vita sit dogmate ducis

Legibus ipsis cum tu es sic te rege decet

Te rege quam te pris in inimicos sis ita pius

Ipsius esse comme sol sic tenuo ita cae

Quadrans compa est sic te sic quam compa

[illegible]

Adelberti Ebr. thann

823

Incipit liber de bona consciencia
compositus per reverendissimum patrem Au-
gustinum yponensem episcopum

Domus haec in qua habitamus ex om-
ni parte sui ruinam nobis minatur. Id-
circo quia in urbe beata conscientia est edifi-
canda est. Videamus ergo ad conscientiam
veniam et discutiamus illam. Nam sicut corpo-
rum tabernaculum dicitur in quo militamus,
sic conscientia nostra domus vocatur in qua post mi-
litiam requiescimus. Et si recte militat
quis in militiam qua operatur in corpo-
re domum edificat conscientie. Dilige ergo conscien-
tiam tuam. Dixit sapiens ut postea edifices
domum tuam. Ager iste corpus nostrum de-
cum sensibus et motibus si recte utimur e-
is imperio eos subicientes ad usum virtu-
tis in quos fines flectimus sicut corpus anime
et anima deo subicitur. De his domus
interior edificatur conscientia qua utique bo-
norum fiunt operatione malorum correcti-
one pacis et institucione malorum punitione de-
clinatione. Conscientia satisfactione est mala
facta corrigere et correcta non iterare.
Conscientia non perfecta est que ut ipsa sit
sed et alia. Que cum sit in moribus si-
ne non potest esse non anima sic non potest esse
sine conscientia. Conscientia namque est inseparabilis
gratia ut confusio vini semper ... 
deponi. Hec ergo conscientia in qua preciosa
anima maxime est edificanda sed prius
investiganda et quibus intendit ea perscruta-
ndus est ergo. Hec cogitationes et affec-
tiones. Duo sunt enim et tertia cogitatio-
nes et affectiones ... sunt in conscie-
ntia. Cogitationes in investigatione
veritatis affectiones in amore virtutis. Por-
ro ... resistendi peccato ... 
occasionem ... inspicit amaritudinem
per ... servat affectionem. Sic adiuvat
... defendit contra malum ... 
det adversus ... hic ergo pro veritate.

stimulatus peccata sua confitetur. Cuius primus
proximus confitenti miserebitur. Omnis namque
per se necesse et nunc est in confessione va-
let. Potest quis ... apud misericordiam confes-
sus fuit peccatum. Ex eo enim ... iusta
esse incipit ex quo sui accusator extitit.
Felix conscientia in qua misericordia et veritas obvi-
averunt sibi iusticia et pax osculata sunt.
Veritas confitetur et misericordia impenditur quia
non potest misericordia deesse qui se cognoscit
in veritate. Osculum iusticie est misericordes diligere
peccatores ad viam veritatis reducere et sua
quemque ... demum relinquere illata in-
iuriam patienter ferre oblatam gloriam ubique
declinare. Osculum pacis est odientes
iniurias ad pacem discordes ad concordi-
am adversarios pacifice sustinere er-
rantes pie revocare ignorantes beni-
gne docere ... clementer ... et
cum omnibus pacem habere. Beata anima que
in pace est fundata et in dei amore
solidata. Cum exterius bella patitur
pax interius non turbatur. Quecumque mole-
stie foris perstrepunt usque ad silencium
intime quietis non irrumpunt quam iusticia
intime dulcedinis tacita tota est in se
... intus collecta ut sensus que
... exterius nolunt dissolvuntur
quia totum intus possidet in quo de-
lectatur atque ita in semetipsa pacifi-
cata dum nichil est foris appetat
tota pariter intus requiescit. Et
cum tota ad intimum gaudium colligitur
ad ymaginem dei transformatur que ibi reve-
renter ... Talem animam libenter visitant
et honorant sancti angeli et archa-
ngeli ut pote dei templum et spiritus
sancti habitaculum. Esto ergo templum
dei et deus ... habitabit in te ...
... cum deo quis ipse templum est dei
et anima mea iustitia celebratur. Porro
anima que non studet in se consistere
in amore dei ... potulos
et avidos alios per corporis sensus foras
egreditur atque in huius ... actionibus.

delectatur. Sed cum cum invenerit portas istas
clausas et redierit intus ad se, videbit se
nudam et solam, inestimabili confusione
horrore concutietur, et quia nimis conso-
lationes consuevit, quam adeo intus det
penitus non habebit. Videns solum deus de-
dignabitur eam visitare. Et ut ipsa quoniam
male sibi conscia seipsam potest tole-
rare, requiem intus non potest habere quam
illam intus delinquit, nunquam habitare et re-
quiescere debuit. Cogita quomodo sapienter de-
nuo positus, quia non potes semper manere
cum illis et intimum elige secundum illum
qui cum omnia tibi tecta fuerint, fidem ser-
vabit dilectoribus suis ut recedat [illegible]
angustie. Omnes igitur cordis distractiones
et mentis fluctuationes in unum collige
et in solo deo totum desiderium tuum e-
rige atque fige, ut ibi sit cor tuum ubi
est thesaurus tuus. Desiderabilis mirum
quam amabilis est, cum frequenter in statu
et libere meditatur tranquillitate cordis
et omni quiete mentis, qui pax est et
in pace locus eius. Exora deum te prius
ut tecum assit, deus sit in te, sit in
corpore, tecum eat, tecum redeat, ut recte
dicat atque si tu prior ipsum dimiseris, ipse
te dimittet ubicumque fueris, nunquam solus
esse potes si deus tecum fuerit. Munda
ergo conscientiam et sic paratus esto ut quando-
cumque deus venerit et habitare tecum vo-
luerit, paratum se intus inveniat mansi-
onem. [illegible] dicit [illegible] in futu-
rum et [illegible] in medio [illegible] Studeamus
igitur templum deo edificare in nobis. Pri-
mo quidem ut in singulis, deinde ut in omnibus
simul habitet, quia et singulos dedignabitur
et universos. Primo studeat unusquisque
ne dissideat ipse a seipso, quia omne re-
gnum in se divisum desolabitur et domus
supra domum cadet, ut inhabitet deus ubi pa-
rietes declinati fuerint et maceria depulsa.
Si vis habere animam corporis sui domum
integram, ut [illegible] eam, unite est ut

non sint immunita membra eius dispersa. Vide
ac igitur ipsa si desiderat perfidem habitare
in corde suo et diligit confidere, diligenter
nunc consideret ac sollicite caveat ne ka
se invicem membra eius dissideant, id est ratio,
voluntas et memoria. Dignum deo
par habitaculum tunc non est, ratio decepta,
voluntas perversa, memoria inquinata. Et
felix illa anima que ita domum cordis
sui de peccatorum sordibus studet emundare
et suis ac virtutibus adimplere, ut in
ea non solum angelorum, verum et rex ange-
lorum habitare delectet. Commendata ergo domo
timet, quia malum abicit, occlusis omnibus
bonis impleatur, ne sit nobis aliquid
unde foras querere qui omnia foris sita
relinquimus. Sapientia ergo edificet sibi domum,
erigat columpnas septem quibus domus fabri-
cata innitatur. Domus est conscientia. Colump-
ne sunt bona voluntas, memoria benefi-
ciorum dei, cor mundum, animus liber, spi-
ritus rectus, devota ratio illuminata. Prima
igitur prima erigatur. ¶ Incipit prima
columpna de bona voluntate

Nam inter omnia dei dona que ad
salutem hominis spectare videntur, primum
et principale donum est bona voluntas, quia per eam
quoniam per quam in nobis similitudinis dei
imago reparatur. Primum est quod a bona
voluntate bonum esse inchoatur. Principale
est, quia bona voluntate hominibus
utilius nichil datur, quibus quod faciat
bonum esse non potest nisi quod bona volun-
tate procedat. Sine bona voluntate
omnino salvari non potes, cum bona
voluntate omnino perire non potes. Vo-
luntas ut dicit [illegible] in [illegible] sufficit
nisi voluntas. Voluntas hominis est potestas eius,
velle enim in omnibus voluntate est
et id totum virtutum voluntatis est. Cum
tu vis tantum meretis, quantum crescit vo-
luntas tua, tunc crescat virtutum tuum
et fac magna voluntate si vis habere
magnum meritum. Ita deus ut proximus
ac inimicus in eo recipiant unum


columpna
Dist. dei

possunt, in quo nullus inopia excusat. Equaliter potest
homo namque equaliter possunt et divites
et pauperes et si previdas excludit. Sic non
potest. Voluntas tua bona non est si non
operatur homo quod potest. **Incipit secunda columpna de memoria beneficiorum dei.**

Recordemur igitur munerum dei ut secundum mi-
sericordias eius attendamus devotionem
ad memoriam beneficiorum que nobis fecit quo
initiales se constitutos sicut cognovit
ut unusquisque peccatis nostris quomodo preveniret
nunquam potuit oblitos sui. De se admo-
nuit aversos a se, revocavit venientes
ad se benigne suscepit, penitentibus
indulsit, perseverantes custodivit. Stan-
tes tenuit, lapsos erexit, malas
delectationes in amaritudines convertit et
virtutes salubriter quandoque consolationes suas
ab extra posuit aut dolorem purgata
quiete et pace pristinam restituit. Qui
nos peccantibus nobis deposuit ut corri-
geret nos iustis ut custodiret. Recogite-
mus quanta bona fecit nobis non rogan-
tibus et quam multa peccata dimisit
nobis et quantis periculis liberavit nos libe-
rator deus. Cum magna dignatio prefe-
cit qui magistros et in multis gradus atque
multis peccatis nobis custodivit gratia dei
magna potius tamen fuit et in alia mul-
ta recidimus. Ideo sic nullum est mo-
mentum quo non utamur dei pietate vel
misericordia sic nullum debet esse momentum quo
eum preter non habeamus in memoria. **Tertia columpna de cordis mundicia est.**

Sequitur ut cum ad tanta beneficia acce-
ssimus toto corde diligamus. Hoc est tota
cogitatione tota affectione sine defectione.
Sit cor rectum ut ei ponitur placeat
deus. Sit ~~cor~~ rectum rectitudine intentio-
nis conclusione pure cogitationis
assidue contemplationis. Sit paratum semper
voluntati dei in quibus ipse eam voluerit
conformiter. Sit sursum ad sola celestia et
divina contemplanda ac desideranda.
Sit purum ut nichil inter se mortuum pa-
tiatur ut modicum quod esse videtur in-
tollerabile reputet aut in conscientia sua

aut in aliena. Sit dulce dulci visione
suam admonitione benigna responsione
moderata correctione. Sit mundum ut cogi-
tationes in mundicie spiritum terrenas respuens cogita-
tionum sed actionum peccata deplorans fleat
propria mundicia et aliena. Lugeat non solum
sua delicta sed et aliena. Compungatur pro
malis que commisit et bonis que ne-
glexit. **Quarta columpna de animi stabilitate.**

Animus sit liber a mundi sollicitudinibus
carnis voluptatibus a pravis cogitationibus
ut possit cum voluerit aut sibi intende-
re aut ut ei studiis instare aut in contemplatione
celestium requiescere. Sit singulare nulla repe-
tita perturbatione vociferetur non capiatur
illecebris non frangatur molestiis ita ut ra-
tio nulla impatientia pace et quiete careat.
Hac possit qui ipsius pax est et in pace
requiescit pacis amator est et in turba-
to animo habitare non potest. Sit confirmatus
in dei dilectione. Hoc enim est diligere deum
illi occupare animum concipere suavissimam visio-
nis eius effectum hic prius odium mundi con-
temptum diligere proximum que ipse cen-
suit diligendum. **Quinta columpna de rectitudine spiritus sequitur.**

Spiritus sit rectus ab omnibus terrenis et
spiritibus pressus angelis et deo insepa-
rabiliter et unitus. Pia devotione ascendit
visitat supernas sedes et multas que
in domo patris sunt mansiones circuit
perstringit se ante sedem dei et agnum. Circuit
plateas superne Syon. Audiat melos
illos angelicos et cum reverentia suppli-
cet cunctis ordinibus beatorum spirituum singulis
prestet et simul omnibus se commendans. Tota
ingratiam non in terra attingere animus qui-
sus cogitatione dum orationis et plene con-
ditus non est. Stupent enim cordis oculos
erigit ad videndum deum qui non dum est
os ut cognoscas visibilia prius cum
quia posse esse ydoneos ad cognoscenda
invisibilia dei. Et si non potes cognos-
cere non presumas apprehendere ea que sunt supra
te. Quippe unde et principale preceptum ad vi-
dendum deum est cor mundum in memoria

sculptum. Si enim invisibilia dei per ea que
facta sunt intellecta conspiciuntur, ubi queso
dum in eius ymagine cognitionis eius
vestigia expressius impressa reperiuntur. Tergat
ergo speculum suum, mundet spiritum suum quisquis
sitit videre deum suum. Speculum vero mundo pe-
ritus non cesset continue inspicere, tergere, tenere
et custodire. Inspicere si aliquid in eo appare-
at quod deo displiceat. Tergere non so-
lum peccata actionum, verum et cogitationum,
ut nichil in eo remaneat quod deum offen-
dat. Tenere ne desiderium corruens terre-
num eum inficiat et ne in animum cogi-
tationum pulvis sordescat. Custodire ut
ille cuius tabernaculum est cum hominibus,
cuius delicie sunt esse cum filiis hominum, qui
stat ad hostium et pulsat, quantumcumque ho-
spitari voluit receptaculum mundum inveni-
at. Deus enim qui mundicie amator est
cor pollutum inhabitare non potest. Ex quo ergo
at affectu deum diligens in ipso incipit ei-
cere dum lux claritatis intus lucere
et in mentis quoddam insolite visionis ra-
dius oculis cordis apparere, et huius
visione animus inflammatus incipit mundi
cordis acie superna et interna conspicere, de-
um diligere et deo inherere. Cuncta que
assunt tamquam non assint conspicit, cunctis
suis affectibus renunciat et totus soli
soli incumbit amori, sciens illum solum esse
beatum qui deum amat. Porro ad tan-
tam gratiam nunquam attingit nec propria
industria. Dei est hoc donum, non hominis
meritum, et absque dubio tantum donum
gratum ille accipit qui deserit curas seculi
et agit curam sui. Cum studet deo se
frequentius cogitare et interiora sua sui di-
ligentius cognoscere. Redi ergo ad cor tuum
et subtiliter discute teipsum. Considera unde
venis, quo tendis, quomodo vivis, quid
agis, quid amittis, quantum cottidie proficis
vel quantum deficis, quibus cogitationibus magis
inquietaris, quibus affectibus frequentius tange-
ris vel quibus temptationibus magis
a maligno spiritu impugnaris, et ad totum
interioris hominis statum et hic in scriptum

possibile est plene cognoscere non solum
qualis sis, verum etiam qualis esse debe-
as. Cognitione tui potius sublevari ad
contemplationem dei. Quanto namque cottidie
in contemplatione in cognitione tui profeceris,
tanto ad altiora semper tendens erigeris. Cum
desiderium cordis corporea fuerit, spiri-
tualis ad altiora contendit. Ex forte
iam ascendisti ad cor tuum, redisti
et ibi stare didicisti, ut hoc sufficiat tibi:
disce ibi habitare et mansionem facere, et
qualitercumque mentis evagatione inde abstra-
ctus fueris, festina illuc redire. Festina absque
dubio per multum usum quamque tibi vertetur
in oblectamentum, ut absque ulla la-
boris difficultate possis assiduus ibi
esse in quo nimio pena potius sit alibi
quam ibi morari aliquando fuerit. Si igitur
prius de presentia tua cum exteriores
delectationes affectu et cogitationes tuas
mentis ingiter occupare, tunc magna
sollicitudine compellas eas ad cor tu-
um intrare et ibi habitare. || Sexta
columpna de mentis devotione

in Mens enim que ad summi dei cognitionem non
sublevatur, si adhuc per interna desi-
deria variis cogitationibus quasi
distrahitur, ut prius se ipsam in unum
colligere que ut deum venit ad se ipsam
intrare. Ex adhuc inania est cogita-
tione non potest adesse quo se supra ipsam
pro contemplationis pennas erigere. Dis-
tat ergo diffusiones cordis congregare
studeat, evagationes mentis restringere
et exteriorum omnium oblivisci assues-
cat, intimis suis immorari, diligat
sola bona interiora amare et illa fre-
quentius cogitare que ad celestium con-
templationem anhelant, que in divinorum
notitiam suspirant. Cumque se diligenter
attenderit et omnis intimus quesierit
cum tandem invenerit qualis sit, restat
ut eadem revelatione cognoscat qualis
his esse debeat, quale interius edificium
deo preparare et quibus observationibus
placere oporteat. Qui ita evagationes
mentis in unum colligit et omnis cordis

motus in uno c[on]tinuat[ur] desiderio sicut
p[er]fecto iam ad cor suum redit sibi iam
libuit in morte[m] ac immobilit[er] delectat[ur]
et cum seipsum p[re] gaudio capere iam
non possit sup[er] seipsum ducit[ur] et p[ro]
cessum iucunditatis in summa eleuat[ur] atq[ue]
ita p[re]meret ipsum sup[er]eminet ipsum p[er]
cognitionem sui ad cognitionem dei ascen
dit ut distat solum deum amat et
ipsum indesinent[er] cogitare et in eo de
lectabilit[er] requiescere. Cum sit amor
xpi totum absorbuerit affectum hominis
ut neglicens et immemor sui non nisi
ihesum xpm et ea que ihesu xpi sunt se
ciat. Tunc demum ut arbitror p[er]fecta est
in ea caritas. Cui itaq[ue] qui sic affec
tus est non est onerosa paupertas iste
non sentit iniurias deridet obp[ro]bria
contempnit dampna morte[m] lucr[um]
deputat ymo nec mori se putat
tu[m] magis de morte ad vitam transire
se sentiat. Cum sit amor dei in cu
ius obligatum tenet ut admodicum
quidem dolce p[er]mittit licz intimus
eius desiderio flagrat tanto am
plius quanto flagrantius et eo ue
hementius quo frequentius. Cum sit
in amore dei inge[n]s delectat[ur] frequ[en]t[er]
in excessus [illegible] patit[ur] frequ[en]t[er] ab
omnibus p[re]sentibus intremens raptus
coram deo p[re]sentat[ur] et dum pulchri
tudinis considerat magnitudine[m] pulchritudinis
attonitus in mentis admiratione suspe
ditur. Contuet[ur] regis gloriam regum magni
ficenciaz sup[er]ne ciuitatis nobilitate[m]
et felicitate[m] ciuium sup[er]nor[um] contempla
tur glorie decorem dei bonitatem infi
nite suauitatis dulcedinem et tranquilli
tate[m] eterne quietis considerat[ur] patris po
tenciam filii sapienciam sp[iritu]s s[an]c[t]i beni
gnitatem et angelice creature beatitudine
delectat[ur]. Deo in deo dum eius pulchri
tudine inuitat[ur] et pietate contempla
[tur] quia iocundum si non esset tam
modicum raptum rapit[ur] sola celesti

contemplat[ur] contemplando iocundat[ur]
Sz cum ibi stare diucius conat[ur] subito
labit[ur]. Et rediens tunc ad se nulli p[re]t[er] ignora
re que vidit sup[er] se. Sz augmentatione
suauitatis illectus gustate dulcedinis
suauitate et illa celeste infusionem leticie
sp[irit]ualis int[ra] seipsum inuenit. Reuoluit
in corde tristicia vite et torpere lucis
claritate intime spiracionis supposita et ad
illic quietis secretum et summe tranquillitatis
archanum [illegible] contemplos contemplans
q[uod] dulcedine [illegible] delectabiliter affici[tur]
et inenarrabilit[er] delectat[ur] vobis ergo et [illegible]
at ibi plorez et suspirez [illegible] q[uod] se in
lacrimis [illegible] veniam postulans etiam
[illegible] recedant quo adusq[ue] deum que
[illegible] offendat placatum sentiat et
ab eo consolationem percipiat // d[e] co[n]temp[latione]

Cum p[er] punctis gressibus in contempla
ciones sublimium sublevata et in
dine contemplationis archanum rapta
atq[ue] ibi illuminata ad cognitionem veritatis
inflammata ad desiderium bonitatis. Ob
illicitas voluntatis affectiones et vagas
memorie cogitationes cordis dispersiones
animi fluctuationes et inutiles distractiones
in unum colligat atq[ue] in illo felicis fore
[illegible] optineat illis motus adusq[ue] ea
sit rebelles [illegible] omnia illi obtemperent
et illa se obtemperat deo. Si non aliquis
motus [illegible] quod non debz moui [illegible]
non consensit si illico resistat [illegible]
[illegible] nos [illegible] si aliquid [illegible]
at nec [illegible] subsequit[ur] [illegible]
mori [illegible] ad [illegible]
[illegible] est [illegible]
ipsa monet[ur] resistat ergo ne moueat[ur]
pugnet ut vincet[ur]. Molesta lucta
si fructuosa quo et si [illegible] ad
[illegible] et [illegible] non notet [illegible] ubi
non est [illegible] ymo [illegible] resistentem

fatigat hic, eterna felicitate coronat.

Quomodo secura sit et bona conscientia

Ut autem sit custodita bona conscientia, deo
est que peccata preterita punit et punien-
da committere refugit, que si peccatum senciat
peccato non consentit. Quod si cogitatio co-
inquinat, ipso lavat. Recta est cum peccatum
suum deplorat et alieno non consentit, ut
peccatorem diligit, peccatum diminuit, ut corripiendo dis-
plicat et cum corripit non insultat. Tran-
quilla est que omnibus est dulcis, nulli
gravis, vices amicos adfirmando, compa-
tiendo, tinnet ad benivolentiam quibus
potest ad beneficentiam aliis et eius solis dolo-
rume consistatur. Quid si forte, ut fieri
solet, fur accedat, venit qui non venit
nisi ut furetur et mactet et perdat, id est inquina
fur venit, id est vel elatio cordis vel affectus
oriens vel appetitus humane laudis
aut cetera adveniens seu aliqua alia pestis
que domum istam machinetur perfodere, et
ubi est tantus thesaurus, custodes evigi-
lent, latrent, mordeant et vigiles inve-
niens hostes et venientem pellat, nullo
modo permittat. Sic clausis et occultis
motibus speciales ad animam opprimendam
currant, sive tacite sive clam sive palam-
note temptamus. Paulus id caveat ut sit
secura conscientia. Secura est quam attention
non patitur vel propter torporem boni vel propter pre-
sumptionem mali. Quando est otiosa
conscientia tunc de preteritis iniste accusatur, ut de
preteritis iniuste delectatur. Pura est cum
ut deus sua peccata imputat, que fecit
ut aliena, quia non approbavit, ut ne-
gligentia quia iniquitate permansit etc.

Hic commendat conscientiam

Multi querunt scientiam, pauci conscientiam. Si non
tanto studio et sollicitudine quereretur conscientia quan-
to queritur secularis et vana scientia, et citius
apprehenderetur et utilius retineretur. Cogitatione
namque de conscientia studiis continuatis est. Et qui
custodit illam prope securus erit. Salva reve-
rentie, utilius est tendere ad conscientiam quam ad sci-
entiam, nisi scientia sit que consistet conscientiam

dum cum se intelligit anima et illustratur
cordis conscientia, tunc ipse deum et in deo inven-
ta revolutione semper recipit ymago
creata. Creatio ymago immaculata
nichil aliud est nisi scientia in aeterna
nisi gloria in conscientia, nisi sapientia in archa
conscientia ineffabile est deus in pectus qui
tantam maiestate inclinat ad tantam hu-
militatem cum creavit nos in se in nobis
et qui per eam esse nos deum hic premis sic
et deus nos habet sicut nutrimentum carnalis inquit
se non per meipsum in me est fructus meus
sic iure et soror est sicut obedientia. Cor
quando sicut presedentis praecipuus cor-
poralem instrumentum consilium est ad operiende
semper dilata affectus ne angustiatur in
visceribus tuis conspice que totus mundus
nequit comprehendere. Deus ego bene in se ca-
pit. Fide magis potest cognoscit ubi profunda
scientia nascitur devotione intuetur amore
tenet. Sit ergo conscientia pura ut deum co-
gnoscit ad conspectum mentis sit sollicita
contra fidelis obsequium ne tanta maies-
tas recusset cordis claustrum sit devo-
ta ut soli deo intendat ut vacat ab
eo. Talis conscientia letificat animam sic sibi
deo gratia aut et hominibus reveienda sibi
ipsum placitam et quietam.

Quid sit conscientia sequitur

Conscientia est cordis scientia que dupliciter
intelligitur, videlicet vel illa que se novit
per se vel illa que per se etiam alia novit
per se. Cor enim et se novit et multa alia
extra novit. Se appellat conscientia quod per se
alia noscat scientia. Conscientia bona titulus
est religionis, templum Salomonis, ortus
deliciarum, aureum reclinatorium, gaudi-
um angelorum, archa federis, thesaurus
regius, aula dei, habitaculum spiritus sancti,
liber signatus et clausus et in die iudicii
aperiendus. Nichil est iocundius vel secu-
rius bona conscientia. Quamvis corpus vexet mundus
terreat dyabolus et illa erit secura. Secura
cum corpus moritur, secura cum utrique

iudicio iudici aut tribunali iusti iudicis
statuetur. Conscientie letitiis non est utilius
remedium ut omnibus testimonium bone
conscientie. Quidquid enim volubilitate evadetur
plorat rideat ardeat peccat turpeat
unquam marcescit conscientia. Subiungitur
corpus in pena ieiuniis maceretur verbe
ribus laniatur eculeo distendatur gladio
truncidatur crucis supplicio affligatur et
serena erit conscientia. In speculo conscientie status
exterior et interior hominis cognoscitur.
Anima enim non novit se que sine speculo
est. Speculum enim mundum et cla
rum et purum totius religionis est con
scientia. Sed enim mulier que vultu suo pla
cere appetit in conspectu speculi ymaginem
oppositum reddite decorem et pulchritudinem
faciei sue apponit. Sic anima in quibus
ab ymagine veritatis discedat vel in
quibus vestigia creatoris ymaginis
retineat in conscientia relegit in tam clara
vissimo conspendit veram tuetur consci
entie speculo tamen quod decens quod quanti
decens ipse est claro aspectu aspicit
de quo // Quomodo ordinata sit conscientia

2 Ita virgine integra conscientie
sua ut veniat ad bonam conscientiam
peccatorum custodia cor enim suo arbitrio
dimissum aut ad vitam tendit aut
ad mortem velle namque peccare malum
est penitere peius. Nolle penitentie
tale. Quandoque cor cogitat quod ad
utilitatem sua vel promovere quo quod
non pertineat reprehensibile est. Debemus
igitur mundi partibus in quibus vagum creperat
at et se ipsum distrahat ad se ipsum redeat
culpa timeat penam. Cumque invenit
pacem nusquam alias nisi ipse regnat
recepta aut culpa et pene tamen se ipsum
punivendo se ante se statuat. Se de cul
patum dum se afflictum se reum an
te iudicem se ipsum se impinguato se pi
etatis ingruat apponat se ante se. De
terreat quid a se sentiendo sit de se

Iuste infligit in iusto corpori iusta flagel
la. Loquatur et sic ad se anima de se iusta pa
cem ad dominum tuum bellum instituisti ad tem
pus suffitiam patiens ut tu accipis tempe
ueris patris et pactum rupisti vis quod
non vis et non vis quod vis accepto consilio
vis volens non valens non vis esse. De
ore tuo iudico te serve nequam. Affligo
itaque te ut statua cum fractura ut aspi
ciens turbitudinem tuam et recogites stultitiam
tuam. Sic unusquisque suus ad se ipsum
convertitur cor et possidetur cor a corde vis ergo
sit de corde operatur et recturum cor fluxum
et vagum ne defluat in abissum optimum
vis istud seu violentia rapit regnum celorum
regnum celorum in quibus enim patitur et vio
lenti rapiunt illud nobile regnum possidet
qui cor suum possidet non regnat qui in
corde affectus sensualitatis viciorum possidet
vivus viribus et rebus pluralium. Solus ille
regnat qui de proprio corde impio legibus
rationis ornat seu ordinat totam famili
am motivum exteriorem et interiorem. Sic con
gregat legiones nobiles servient spatiantur sic pe
culientia hirci pabulumetiam. Si ferditas
apri per mansuetudinem. Si superbia
unicornis per humilitate non invenitur at
tamen sub ternas artes liberales ars precius ar
molis. Motus est quod enim liberto libertosium
est mobile enim virtualis sensibile ut ipsius
motu est et motus est ei intus mobilium
manet mola totius corporis quam tamen
lubricum iste motor inutilis motus et qua
cogitetur arte ut alia moveas ipsa
moveatur forte mola asinaria sicut
ad tollendum suppeditet non moveatur ymus.
Itaque tum cadem est ut teneat terram
et pannulis eam. Si forte velocitatem
et mobilitatem se invenire negat. Si
super terram solem sui non invenit et giru
celi teneat et rotas cursum dei ac cur
sum suum moveat cursus et faciet
perducit ad illos qui ambulant super pennas

victoris forte et tunc illa virtute tunc
que attingit a fine usque ad finem fortiter
et disponit omnia suaviter. Cum et illa
apprehendit de qua dicitur mobilior est omnibus
mobilibus sapientia. Saltem cum videt tunc
spacia celi sublimibus replicante sua potius
creatori suo applicat et dimittit alas
suas in absconsis se retinens et colligens
se ad se non transgrediatur [illegible] dicit
cum sicut angelica in visione ezechielis fieret
vox supra firmamentum quod imminebat capiti
eorum stabant et submittebant alas suas
sic plane sancti fratres tunc plurimis operibus
mirabilibus dei super intellectibus absconditur ut se
scie deprehendunt secundum unumquemque. Sancte omnia opera
sua apprehendit. Dicit sic non ad se movent
cor nostrum. Qui ipse unumquemque manus nostri
gnomonem omnia movet moveat id est continu-
atio quod cognoscens a deo motum sim ia
non usurpans ut proprium sed ut commodatum
seu commodatum. Ad voluntatem vero namque
commodantis commodatarius uti debet commo-
dato. Alioquin furtum facit in re commo-
data. Cum quis invenit deus ubi movere nolu-
erit. Oret quantum moneatur alias non
moneatur quamvis esset movendi secundum communem
deus qui monet te deus tu admonitus admo-
net aliquis sit vane occupatus ora supplici-
ter et omni progressu [illegible] colletes cum hiis
que vanitates vanitatum sunt. O homo
tenere debet hiis subesse et preesse. Te
indiget ista ut melius et commodosius
subsistat cum hiis usque ad latitudinem
indiget viaticum quod in vecto tuo
sperant in via. Sed si admensuratam sumat
tuo in superfluitate. Ex superfluitate enim ci-
borum quibus inflantur nimia et inventus
humores humidam effluxiones resolutam ita
ut refectio deficiat sic corpus tuum opertum
tepes et dies corporis sic [illegible] ventris
tesserit et ad auctorem [illegible] ob appe-
verit latum sibi predones offendit et in hoc
spacio refectionis de remedio quod dis-
tat de vehiculo naufragium erit [illegible].
Superfluum tollit vitam affer et auffer
superflua nulli de erit vitia. Et super-

habundanti cum copia divitie valde est
nascitur inopia in operis [illegible] dum
est male acta corrige tum in ore et
officio simulia membrorum corporis et
animi motum disponere tum sui corporis
negocia secundum competentiam ordinare vel
assignare non sit in regno corporis.
tunc qui leges et iura instituto
impune preuaricet. Non oculus non ma-
nus non auris non pes non genitalis
cum de [illegible] nobilioribus et plebeis di-
tum membris sunt attemptare rebellio-
nem presumpserunt lapidibus obruat
iaculis [illegible] confodiant
et ponunt regi silencium super
nullam regiam eius si plurimum ia-
ment que velato sit nomine [illegible]
cis et castis labiis applaudant primo
tu inordinatum publice infestaverint
Ecce abscinditur nostro secundum Ieronimum
non detractatore secundum mortificatione
corporis ut inquit apostolus abscinditur
qui nos perturbat hiis persuasionibus
cor effrenatum et [illegible]
[illegible] tenuit ut sit conscientia bona
Tercio est si fugat in corde puritate et
in ore veritate et in actione virtute
In hiis nimis videbitur sancte trinitatis visio-
nem [illegible] visio in qua sit cum deo
notus atque perspicuus ut videatur a sin-
gulis nobis in singulis et nobis videatur
in corpore videatur in celo novo in terra no-
va atque in omni que tunc fuit creatura

¶ Humana conscientia est divina [illegible] — Quod conscientia sit liber
[illegible] debitis [illegible] et cor-
[illegible] bonorum operum et
custodia eorum [illegible] est liber
sua conscientia et ad quem libri distinctionem
et emendationem omnes alii libri [illegible]
sunt [illegible] de corpore egredietur ullum
aliud [illegible] liber conscientie sue scripture
potest atque in illo cognosceret quis de at
ire et quid [illegible] de at recipere. Ex
hiis que scripta erunt in libris iudi-
[illegible] et ideo sibi dicitur. [illegible]

exemplar libri vite Et si scripti sunt scilicet
corrigendi sunt Conferam itaque libros
nostros cum libro vite et si quid aliter ha-
buerint corrigatur ne in illa ultima col-
latione si comparati aliter inventi fuerint
confusi abiciantur. Beatus homo qui se
potest cognoscere et respicere probare se et
improbare nam qui sibi displicet deo pla-
cet et qui sibi vilis est deo carus est

**Hic commendat conscientia**

Multe sunt scientie hominum sed nulla me-
lior est illa qua cognoscit homo
seipsum. Quamobrem redeam ad cor
meum et ibi stabo aspiciens ut tota
intentione mea possim discutere et inspicere
cognoscere omnes miserias meas coram deo
effundam si forte sua magna pietas
moveat. Confiteor ei peccata mea cui omnia
nuda sunt et aperta quem fallere non possum
quia sapientia est nec effugere quia ubique
est. Iudico ergo piissime deus coram te mea
et respice ad pietatem tuam et secundum
meam miseriam tuam. Audi quod sepe
dementia mea te expulit inutilis
turba cogitationum pluralitas que velud
plebs ad aliquod spectaculum solet effluere
in cor meum. Dum ero vel tantillum mostri
o nolo nescio unde stulta cogitationes
incurrunt et deducit pondus latum et
tunc illud ad me revocare tenere non
possum sed illico illabitur et huc illucque
diffugit et per inania diffunditur. Sedato
cetibus terrenis curiositatum illectus et
vanitatum effusio ita cor meum occu-
pat ut quod virtute studeat cogitare
aliquando nullatenus cum est instabile
mea cor meum et cogitationes mee
quorum compressio effuse mente meam
cum quis confudit atque alio quam proposuerat
me trahunt ad plana revocant immu-
na inserunt proque in ipse quo levare me-
tem meam ad celestia parvis in aliis cogitationibus
iustitie ad terrena pleraque deducor. Sed
perspectum cogitationum tumultu a cor
de dimone coram nolo nec valeo. Sed
visa et audita dicta et facta ad memo-
riam revocant et in ea tam magis vote
Perspicere cogitanda cogito cogitatum recta.

gito et cum statim a cogitatione recedere non possum
et audiam nullum quidem quod preter cogitationes
sine cogitationibus esse non possum. Sed ingerunt
et occurrunt atque alie vel intrant et rece- alias
dunt. Est intus suspicio plerumque tam confusio
ad peccata que feci vel feci sunt utilitate et
absque omni discretione vaga mente discur-
ro. Ita nimis magis per motus et nunquam stabilis per va-
ga et per cetera perversa distrahitur. Gravat
pro dum cor meum deligno quam gravis
iactura est que per negligentiam fit vim
patior cum illud me deserit. Cor meum
meum deus qui continere in semetipso nititur
et nescio quid diminuatur. Ita peccatum consuetu-
dinis inde vixi ut in meipso et tamen ipsis
peto. Et cor meum cor vanum perditum dicitur
et infinita consilia dat. Per noctem
nec cum dormire volo vel tace requiesco
gines et fictas clausis oculis vide ca-
per intus tollens cunctosque abeas atque intus
ad te intus tanto amplius ille se michi
ingerit et molestius tempus cogitationum
cor meum instant Inde est quod sepe in
notavit mortifera delectatio que concordia
cione peccatorum peccatores nasci solet per maxime
concordiantes libidines. Licet enim pestis
mortifera quo peccatis virtus est michi
familiaris eo ad nocendum pernicior et ad ari
repellendum difficilior vicia tamen ea repellere
nolo nolenti michi se ingerit blanda
carnis desiderii placens et placendo
displicens carnis libidine numquam effugere
potui sed per me prosequitur et tam aliis delecta-
tionibus cogitationibus vel ipsis interdum me con-
pellit. Non diebus neque noctibus requies-
cere sunt subtiliter intrat et mentem occu-
pat et non subito repellatur alliciat et inten-
dit et quasi virus pestilentie per totum corpus
paulatim se diffundit. Cogitationes vanas
multiplicat affectiones malas generat de-
lectationes illicitas mente afflat et ad consen-
sum tanti assensum inflectit omnibusque quasi le-
vitates conungit. Hac peste cum astitor
tenear dulcedine absque ea vix possum quam
stimulos eius aut confitear nescio aut enim
bestio tam subtiles et turpes sunt ... ... ...

Difficile est libidinis incendia extinguere, que
pubes stimulat, iuvenes inflammat, adolescentes
accendit, senes et decrepitos fatigat. Non
aspernatur tuguria, non veretur palatia. Vix
sola cenobia fugiat. Adiuva me, Domine
Deus meus, ut contra tam pestiferum et mor-
tiferum vitio resistere possim. Scio enim quia quanto
resistere fortius fugit, vincere conatur.
Scio etiam quia si mentem meam in cogitatione
immunda polluero, tibi qui munditie amator
es placere non valeo. De cogitationibus malis vel de confessione
Cor meum circa tunc Deus, quod non solum
cogitationes varie illud occupant et con-
turbant, verum et vires anime dissipat. Sepe
namque aliqua iniuria commotus diu cogita-
tionum tumultibus in corde premor. Sum in corde
sollicitus et tacitus sermone respondeo de aggressi
iniuria, tunc consilia multiplico et ut ad
quandam iurgia que desunt in corde pago pro
tibi in mundo absentibus, cogito et tunc invenio
apud conventiculas corde presto et recipio
recepit aut durius video. Cumque qui ob
viat nullus assit, rixas in corde compono,
insidias in mundo tuo consulo, et tunc tumul-
tus in corde movere possunt periculosius corde
quid videam, et cum nichil in resistere vide-
am, vagus fatigatus elaborat, que diu
in actum vertam in cogitationem meo. Cor-
poris ab utili opere cum fatigor, illicita co-
gitationes contra meos mens pugnat. Tunc
meo repugnat cor et iniqua egi in corpore,
et postmodum importuna cogitatione meo
infirmiter et multis causis tempore in recorda-
tione quod prius rapta fidem in operibus perfec-
tione. Sepe etiam ea que non feci in insolen-
tia habeam ita recogito quod putat me
illa non fecisse. Ab occultis meis munda
me, Domine, quia cum nichil operis ago, interius
cum pro in corde cum suo depicta que
vidi et feci, quando in alium vero tumultus
in corde versae non cesso in cogitatione. Cum
comedo, cum ieiuno, loquor, cum taceo,
sapor et tranquillus sum, corpus refectum
et animus sicut illud corpus discernit. Prava inter
istorum sine culpa magna turpe potius
nec quam quod laudabile. Vix sine ali-
quo reatu est si remota pietate dis-
cutiatur. Cogitationibus meis eripe me, Do-
mine. Credo namque diuturnitate deceptus

studio voluptatis vitio defensus scilicet vela-
mine necessitatis, cado in laqueum voluptatis.
Sepissime namque comedi non ad necessitatem
sed ad voluptatem, et quod necessitati satis fuisset
voluptati parum erat. Cogitatione etiam de
cibo et potu quem non debui, et cogitando
de cibis epulas toto die ruminabam. Cum tegere
diebus meis vestimenta que non solum
quod tegeret sed quod extolleret aspecto, et contra
frigoris corporis non solum quo ut nimium
aut pinguius sed que venustatem permolli-
tiem non solum quod permollitie tactum
tenuit sed pretiositatem oculos sediat. Cum
aliqua necessitate licentia cum aliquo
loquutus sum non solum necessario veni et de
non necessariis et de his que ad me non pertine-
bant et de quibus licentia non habebam, prius
me collaquendo cum illis locutus
sum non ad edificationem sed ad destructionem,
non quod decebat sed quod libebat. Locutus
sum verba vana et risum apta, otiosa
et inutilia verbo, scientia de principes et contro-
studens. Ob memoriam inimicitie et detractione
in quinquam lingua mea. Fallacia est
plena et nocuit michi plus quam omnes
hostes. Nadea que vidi vel audivi nunquam
commo quo dicitur sunt sunt referre
potui sed alia affirmo, alia nego et sepe
multa interfero superflua atque ita vel
nimium laudando vel vituperando de quo
cum loquor mentior. Gutture insatiabili
ardet ingluvie. Gula diversis saporibus
satiari non potest. Cor plenum dolo et ma-
litia, plenum et perversum, omnium urgere
potius amans, ad opus suum fuit pa-
ratum et ad operandum bonum pigre. Stoma-
chus et intestina nimio cibo et po-
tu sepe sunt distenta et eo dolore est
plena. Nam unde gula delectatur inde venter
impletur, corpus infirmatur et sepe mors
sequitur. Singule delectationem ventris in-
gluviem et vinum debui et mi-
chi parco saluti et in de corpori nimi-
um concedo, pruritus, pedes veloces
me portant ad aliqua curiositatem
spectandam, quadam etiam oculi mei
quo intuitu me pulsaverunt, aures quoque
motu ad immunda desideria corporis in-
traverunt aures etiam aspicium verbis

ociosis et vanis que sunt. delectatus et
odoratus variis odoribus gustu diversorum
rerum dulcibus saporibus et non singulis aliis
sensibus quibus et illis nimis contrariis sunt fe-
bat appetitus ista dico inter in omnibus
membris meis nec modum posui. Omnia membra
mea non quiescere feci. inimico meo federe
tum in morte fedus inire cum inferis pactum
pepigi. Quod conscientia deprimat et iudicat

Eripe me domine ab homine malo id est
a conscientia mea quocumque me verto
conscientia mea me sequitur et ubicumque vado
conscientia mea non me deserit. semper mihi as-
sistit et quod ago scripto scribit. Conscientiam
quam humana iudicia subterfugiam iudi-
cium proprie conscientie subterfugere non valeo.
Et si hominibus celo quid egi in quo
nam malum quod gessi celare non valeo
a proprii cordis conscientia. non me rapiunt
sunt. Sed de die iudicii horribiliter terret
et de die iudicii vehementius terret me
in die illa cum deus ad iudicium venerit
unumquemque conscientia ad testimonium adducet.
Apertus liber conscientie omnibus coram oculos
redditur atque ita cogente conscientia unus
quisque est accusator et iudex suus. Propterea
conscientia mea me arguit me et iudica-
bo me ipsum ut illic commune et tunc
dici in die ira iudicavit. possim. deprimat
me conscientia mea quamquam divinum iudicium
nondum me deprimet. Accusat me de bonis
quod si opere non feci voluntate tamen ac de-
siderio sepe peregi. Accusat me de adul-
teriis et cetera video. Accusat me de in-
vidia confiteor et ego quam invidia
sepissime cor meum laniavit. Quoniam
invidia nullus sic vincitur bona mea
feci in medio pravi malorum a quibus
si vel dominum dici audiebam ea omnia non
credebam ipsi vel res bene gestas in
malum interpretando convertebam. Omnia mala
que de inimicis fama vulgabat statim
ego in ipsis credebam omnia mala
meis amicis fingebam et deposita eorum
deficiebam. prosperitatibus invidebam aduersi-
tatibus gaudebam de malis eorum gaudebam
et de prosperitatibus eorum lugebam conti-
nuis inimicus ardebam. disciplina mei

pastoris reprehensionem timebam et cum amicis
illius et inimicus dei fuit amicos dispo-
nebam sermonem dispositiones et professiones
conscientiam comminuebam eorum intencionibus calum-
niis [illegible] carnalia laudavi ut spiritu-
alium bonorum desperacionem persuaderem amicitias
feci ut eos qui semel michi invenire quiui
tenebat quia possem arte decipere odiosos
michi etiam per suas supplicationes coaduna-
vi et ita demones quorum fama iactabatur beati-
ficavi. michi velut amicus sum in absque ordine
hostis meis prodigus sum servator tenax
malarum suppliciorum ubique plus et ita
perpetuus est inimicus anime mee. Humilia-
verunt vitam in terra nam. Piissime domine
non possum esse bonus qui in bonis fecisti
malum. Ego peccabam tu dissimulabas. prolon-
gabam ultra quam in iniquitate mea et tu in
patientia vindictam meam cohibebas quia
penitentiam et indulgentiam cogitabas. Sed
ego meam miseram qui tardius peperci et
timeo. Credo namque quod quicquid in toto
nunc de eternis sit scit quam umquam fuit
De sanitate conscientie sequitur
Non solum invidia cor meum affligunt
verum et vanitates cum variis delectacionibus
languentem animam impulsuerunt. Per vanitate
namque sepe de operibus que mihi conscientia
non cum tempore michi incertam faciebam et de
te que nesciebam. Credidi de me plurima
valebam Extollebar verbo quando quamquam super se
bat appellaciones virtutum vitiis vicinis in
ponebam et ita me ipsum fallebam et sanc-
te michi decipiebam super iniustias in
hypocrisi sum velox in obsequiis invidia
a bonis mutabilis mali tenax in verbo
quam cum turpis verbo fallax leto
ad peccata. fragilis ad adversa inflatus
ad obsequia anxius ad obprobria in-
modicatus ad gaudia. facilis ad humana
difficilis ad bona opera. confiteor me diu etiam
defeciat in inanitate dies meos in quibus
de omni plene commissa iniquitate qui etiam
vel remissa voluntate suppliciter [illegible]

hereditate apprehendere ad promissam feliciter
properare ad angelicam societatem reparare
tuam maiestatem // De spiritu blandienti etc.

Terret me tota vita mea de qua quidem
diligenter discussa apparet in peccatum
aut sterilitas et si quis in ea fructus videtur
sic est aut simulatus aut imperfectus aut
aliquo modo corruptus ut possit aut non pla
cere aut displicere tibi et tu in ea res ita
sit sic est mihi quod non ita sit quod est
iniusticia super iniusticiam sic convertendo [illegible]
dormio securus qui iam tempus adest diem
mortis et crastinam vim diei iudicii
et tormenta inferni. Sic ludo et rideo qui
iam regnare tecum in regno tuo posito multi
tudinem iniquitatum mearum comparuerunt
si de tua misericordia confido tibi creatori et re
demptori meo qui veniam et indulgentiam
per peccatum proprium et lacrimabilem confessionem
assequi promisisti. Confiteor quia in peccatis sum
conceptus et in peccatis natus et in peccatis nutritus
et post me temporibus vite mee usque ad hanc
diem in peccatis sum conversatus vix invenio
peccatum quod ab illo aliquo modo sim immuna
tus. Per superbiam namque precepta tua et
sermone meo non servavi sed sepissime sum
transgressus silencium et taciturnitatem sed
per vocem non tenui. Et mihi licitum non
fuit habui dedi et accepi clamores
pauperum et miserorum non libenter ut misericor
diter audivi ut eos in necessitatibus suis
visitavi. Quando tibi mihi in malo consilio
facilius multa in uno quam unum in bono
cogito. Facilius reprehendo aliorum vicia
quam mea et quod in aliis reprehendo facere
facere non erubesco. Facilius vindico
vicia quam virtutes in tedio. Deum aliorum
delicta teneo mea non aspicio in meis
delictis sum clemens in alienis rigorem
tenere nolo. Ad iurgandas contenciones
sum validus ad tollerandas iniurias ad
obediendum piger ad latrocinandos non
alios impugno. Ad ea que facere debeo
et valeo vago ad ea non que facere non
debeo non valeo paratus. Ita repleta est
malis anima mea peccatis meis cogitacionibus
inertia me deducit non reprimo caute

altiua devote non suppleo verba pro
non veniunt toto intellectu sum corpore
et in aliquo negocio unde inicium
manco mox foras ... tota est
levitas corporis ut non et mox ad
tanto et aliud cogito et psalmo
dico spiritum non attendo sed vagus ac dis
solutus occurrit quibus illecebris prospicio
quiunque ibi gerunt plurimis et prospicio
re mihi qui ibi peccato ubi peccatum erit
dicere debeo nonnunquam in operibus bo
nis que ago ad delectus appropinquat
anima dum inde leticia parvum et
quadam securitate languide nichil ma
teria reddit et in te relaxatur
depos cecum incipio et opera que fecerim
laudari et ab aliis laudari
volui. Plerique laus humana quod
non credebam mihi oblata placuit
et in corde mea in mente contollere subito
multa que feceram ad memoriam re
vocavit ut amplius in elacionem attol
lerent que sollicite in repulitas atque in
venio cuncta continuam cepi magis
magis contemnere dum in mei
mirabile occupato defecerit mihi
donis gloriam et non deo aequo omnia
attepam ... atque ita
dedita quisque me laudabat ...
sum me mirabat ... cum quisque
in semper ... tanto ... avio
re distinguitur ita ... in ... appro
pinquit vitam mea si me liberabis
[illegible] gratias tibi agimus si non liberabis nam
[illegible] te reprehenda qui iustus es ... 
mihi qualiter et cuncta mala feci
unde quod sit ... et quod natus fuerim mal
lem non esse quam talis esse bonus
eam et maliciam fecit utique qui me
sponte feci unde summum iustum est me semper
esse miserum. Consciencia mea timet dampna
cionem quia mea non sufficit ad satis
factionem. Sed certum est quod tua de
omnem offensionem. Rogo ergo pie deus in
quantum meam multitudinem miseracionum
tuarum ... qui usque ad hunc diem

 

sine te vixi. Amodo sine te vivere nolo
ergo licet miser. Quamquam sepe sit confessus sur-
gens postea tamen sum depressus. Iterum
confitendo totiens reputando conculca-
vi iussi, ut me crudelem et iniquam
tenui sed per ad peccatum meum redii et prio-
ribus scelera nova et deteriora con-
iunxi nunquam ut debui mores meos in
melius mutavi. Iterum amalechitis vires
si plurimos et me prodens peccatis feci
et multum tunc mali gessi et commi-
sisse mihi inconvenientia feci prius sint
dicta peccata mea. Nunc fateor tibi domine deus
non abscondo sed ostendo. Accuso me
non excuso, quia iniquitatem meam e-
cognosco. Nunc deicio. Iniustus sum, quia
si alter me ita accusaret, sicud ego me
ipsum accuso, patienter sustinere non pos-
sem. Deprecare utinam possem nominum
peccata mea culpas et infinitas
neglientias meas que egi et cottidie
indesinenter ago corde ore opere et
omnibus modis quibus humana fragi-
litas peccare potest nisi tua gratia tuum
terris fiet et quiescet in nobis. Ideo deprecarer
iam non audeo quia subditus ille
usque ad mortem mortem autem crucis tulit
ut reconpleret peccatorum meorum et affligeres
illum tenui peccatum recipit et morte.
Gracias tibi ago domine deus meus quia visi-
tasti me et ondisti michi peccata
mea. Nunc pervide in superna dedi-
ti ad cor meum redire et me cog-
noscere. Adiuvabo ergo aliquem de amicis
tuis et ei omnia delicta mea exponam
sicud michi precepisti ut eius consilio
et auxilio ab omnibus iniquitatibus meis
possim liberari et tibi reconciliari.

Confessio contricionis et lacrimarum

Ubi ergo pro me ipsum peccatorem audi-
atorem latrinarum et penitentem at-
tende qua grave peccatum et creatorem
meum offendi. Deo inclite ad cor
meum redii et inde occurrens omnibus
pro domino meo et incipiam totam vitam

De diversis peccatis contra conscienciam ortis

meam discussi. Tanto diligencius quanto fami-
liarius et ut verum fatear nichil aliud
ibi inveni nisi locum horroris et vaste
solitudinis conscienciam scilicet diu neglectam
omnino incultam spinis et tribulis obsitam
et omni sordere plenam. Nullum in ea
viam, aquam non; tot et omnia aliqua contingunt
turbavit me, ira lacravit, De ira
invidia inflavit superbia. In corde meo
inconstancia, in ore scurrilitate, obprobria proximi
mei, scela de detractione lingue effrenatior
demorare non impia non parcam sed indita
in delicacis negligens obiurgatus aut re-
bellis fui aut iniuriam. Perfrunc me
lionibus impudentes affectavi. Simplicitate
spiritualium fratrum iniurie cogitavi. Quas
suas prerat iactam obsequia delata
fastidium negata quesivi. Prius odiebam
ob delatas deprecor via obsequiam in obse-
quio reverentia in sermone in moribus mo-
destiam disciplina. Sum in interno appeti-
tu iracundie divitiem in sermocinatione
iactancia et in humilitate fui fallax
in medio perniciosus, in notatione mordax
subiectionis impaciens gloriose sectator
ad opus piger, ad vanitatem fervens ad
obsequium durus, ad loquendum que nescie-
bam promptus, et suppeditator rapacius
fine socie in humanis tenuis in
vitandis clamosus in loquendo fastidiosus
in audiendo presumptuosus in docendo effre-
natus, deformavit inchoacionibus honos-
tiam et infestus quietis incognito bursis in
platus obsequiis et impiosis sibiectus.
Sepe iactavi me fecisse quod non fecerim
vidisse quod non viderim, dixisse quod non
dixerim. Dissimulavi et me non fecisse quod
fecerim negavi me dixisse quod dixerim
non vidisse et audisse que viderim et
audierim et ita corrupte sum reus
reus in sello reus in claustro. Ubi pro
quodam tempore quiesciencia et utique me
tenet. Vanitatem multo amplius tenet me
quam in monasterio ante conspectum dei. Diete
dicere me non in meis collocavit

affectavi

me deus in loco voluptatis in paradiso id est do-
mo virtutis ego non miser et miserabilis
in monasterio collocavit fame pereo iuxta
fontem sitio aridus remaneo algeo et adhuc
iuxta ignem calorem nolo tamen piger et
desidiosus sum. Ita tempus amitto quod deus
sua pietate michi indulsit ad agendam
penitenciam ad optinendam veniam ad acqui-
rendam graciam ad promerendam gloriam quam
promisit nostris ut filios dilectos vitulum
monachi non tamquam ... quibus in magistu-
tiba et ampla tota silva in omni
... tamquam arbor sterilis terram oc-
cupo et velut vinea mille plagis
... altinus locum teneo et nullis
simplices offerens sum sed truncus sine fro-
dibus et fructibus. Alii me pascunt de la-
boribus manuum suarum tamquam pecus
Ego sed miser et pauper non officium cla-
ustrale gero. Cantare namque et legere
nequeo laborare nescio sed sum ... 
... pecore vilior ... pe-
ior. Tollerabilior est canis putridus
fetens hominibus quam ... 
deo ... me vivere. Unde erubesco
quia pax ... malo tamen mori quam
deus me committere et comedere quia ...
gius est et minor quam ... mala
me conversacione ... 
Tota deus namque verecundia mea tenet me
et confusio faciei mee cooperuit me.
Cum video me ... ad vigi-
lias tardum ad horas canonicas et pigrum
ad opera manuum. Alios video strenue
et devote divinis intendere laudibus. Hos
non tamen venerunt et alacriter eodem deo
assistere et eum laudare. Ego autem compungi
ad lacrimas nequeo tanta est duricia
cordis mei. Cantare non libet orare non
delectat meditaciones sanctas non invenio
tanta est sterilitas mee et devocionis
inopia quam pacior. Heu michi omnibus in
conventu non visitat deus adhuc autem non
compungit. Nam alium quidem in incor-
... abstinencie alium ad ...
pacie alium sine querelis et mansue-

tudinis alium multe innocencie et puritatis alium
in totum in loco frequenter ... qui pulsi-
re et petere celos cogunt in instancia
aliorumque in aliis perimit virtutibus omnes
confusos et conpunctos facit eos omnes devo-
tos omnes in ... manetes omnes do-
mus celestibus et gracia afflictos ... 
vera spirituales homines quos deus visi-
tat et in quibus habitat invenio ut
horum invenio quorum destinat deus in
... suis in est quod cum alii ca-
tant in mysticis ego ... et illuc
... qui alii maliquo secreto loco
se fuant a colloquiis hominum ut ibi
loquantur cum rege angelorum Ergo q
ro colloquia hominum cum alii vacant
leccionibus ego fabulor et verbis ocio-
sis. Cum alii disputant et iudicant
semetipsos ego iudico alios. Alii
placet quibus vita quibus disciplina
et que studium ... michi placent
anguli et ... ... ... 
potum ... ... et malis opi-
bus cessare. ... ... ... 
... et ... que alii ... 
potum mala voluntatibus et mala ... 
ris ... ... cessare. ¶ De luxuria
... omnia delectacio carnis que aliquid
cinabit ... in se
... 
... me ... et va-
riis modis infelicem animam meam macula-
vit ... captivam et virtute
destitutam et debilem reddidit
... ... 
recordacionibus me ... cons-
tum ... 
et ... passionum et non solum.
... delectacionum malas meas et
stultas recordaciones in note sed eciam
aliorum malefacta ... michi narra-
ta et recordaciones sordidas adhuc
mortis ... meum non ... 
non iniquitatis maculat et ... 
miserabilis sum qua ... ... 

dolendum me cognosco quod sic sceleribus cor-
poris velut quidam paciar igne sedem. Cor-
ruptus enim est omni infelicitati defectibus cotti-
die opere pectoris ore pollutus corde im-
mundo. Ad altare accedo et corpus Christi
manibus meis pertracto non pertimesco. Ac-
cedo elatus ad humilem, iratus ad mi-
tem, crudelis misericordem et tam pacientem
humilis. Elatus iratus crudelis mi-
sericordis. Accedo sanus ad dominum non amore
sed timore, non devocione sed usu. Accedo
ad dominum cuius precepta spernit. Ad patrem
accedo cuius occisi filium percussi. Non
accedi. Christe. nec cum pertimesco dominum ut
vereor patrem manebo in terra sanctum tur-
bans aliquos ab aliquis perturbatus
quippe accedo ad pacificum. Appropinqua-
tur ad osculum pacis qui prius recon-
ciliatum accedere debuissem ad osculum
beati. Sedes committit me reum et dei ini-
micum mea iniquitas. Peccatum meum sepe
separauit me a deo. Iudicio obsecro te pro-
ut me instruas quo possim aut
prestare cum deo meo aut redire tam
abeo peccatis meis congestis mortificatus

Sequitur verbis dominus informat confessorem

Confessio tua fili ad lacrimas me
commovit. Tu pro te, tu pro me, pro me
aliis qui quoniam de te dixisti eadem fecerunt
aut similia reprehensione me et multa ad
memoriam revocasti quorum oblitus
fueram. Pro te gaudeo quem visitavit
nos oriens ex alto. Tu cum longe
es a regno dei noticia. Nam peccatum initi-
um est salutis. Confido in domino quod
quidquid minus est in te sanctitatis et bo-
nis operibus humilitas supplebit pure con-
fessionis. Cum attente namque hec peccator
condoluit fuit et ingemuit. Salus est
quod cor contritum et humiliatum deus non
despiciet. Tardius siquidem venit deus ve-
niam peccatori dedisse quam illi accep-
isse. Sic enim festinat misericors deus
absolvere reum a tormento conscientie sue
quam plus continet misericordie opera.

nisi qui quibusque mensum parat sua omni cum
ne peniteat qui datur totum absque dubio et
absque mora indulgencia accipiet. Et quan-
to quis frequencius quantoque vehemencius
de suo reatu intus dolore afficitur tanto
citior tantoque serenior de indulgencie ve-
nia efficitur. Hinc est quod anima pure lacri-
mis afflicta tam libenter quam frequentius
consolatur. Spiritus paraclitus in talibus visi-
tat illam frequenter confortat et ad vere
fiducia plene refovet quam sua scelera
flendo dampnavit et dampnacio sic confitentem
incipit quotiens familiaritatibus in-
duum et anima sibi eo quod licet se sentiat
ab illo sepius visitari et gocius ad-
ventu nos tum iam consolatur unus aliqua-
cius ineffabili gaudio repleri. Ex ali-
quibus vero tunc confecto vere penitens omnia
sua in confessione sanatur. Confessio mundatur
amaritudo tollitur. Peccatum fugatur. Tranquil-
litas reddit. Spes reviviscit. Anima
ylarescit. Post baptismum unum nobis quo
aliud constitutum est remedium quam confes-
sionis refugium. Sit ergo devota cordis con-
punctio vera oris confessio. Districta carnis
mortificacio. Repentina viciorum correpcio. Lecta
bonorum operum exhibitio. Non erubes-
cas deo confiteri tu non potes abscondi
ipse enim novit abscondita cordium. Cui
omnia nuda et aperta. Ad cuius conspectum
omnia nostra peccata sicut scripta. Ex quibus ibi
scripsit confessio que delet confessio. Non te
pudeat dicere quod non puduit facere. Sed
si forte pudor est tibi uni mihi soli et
peccatori peccata tua exponere. Quid fac-
turus es in die iudicii ubi omnibus exposi-
ta tua apparebit consciencia. Si cogere-
ris coram multitudine nudo corpore tunc stare non
posses non erubescere. Cur ergo non
confunderis quando in immunda cogitacione in
mente sordidaris. Cur non erubes-
cis pudicicia cordis quam pudicicia cor-
poris. Cur magis verearis vultus hominum
quam angelorum. Ubi confessio separat

ad eo omnis spes veniendi in confessione vel
simulata namque confessio est duplex confusio
concludit cum impenitentiam inpie sola non dum
tamen locum est ubi fuit dignitas presumptio
inocat cum compassionis qualis impie confessio
nulla est tam ignis culpa que non sciat ne
manifestetur profanum. Vicia ergo cordis et pravas
cogitationes illico manifesta pretendere
positum cito curat. Cum non tacendo am
pliat vicium post si prius fit cum magno periculo
lum. Si latet fit continuus incensium
nam velox confessio velocem medicinam facit
exclusus est ut intus vicium quando cum
cuiades ne forte diu intercipere motus
non possis. Quociens te senseris carnis pulsa
ri delectationibus et cogitationibus et pollutionibus
illicita affligi tociens pone ante oculos
tuos quo christus in cruce crucifixus est
pro te. Intuere quomodo ante iudicem stat
et quam vilis prestatur blasphematur cola
phizatur iudicatur et condempnatur spoli
atur et flagellatur cum multum non totum
inclytis et opprobriis affixus inter duos
latrones suspenditur clamans cum affixus
punctis derisus faciens conatus lancea
perforatus omnibus partibus sanguinis
manat et inclinato capite emisit spiri
tum redemptor tuus moritur pro te et tu ne
scis cunctas immunda cogitationes sordida
nis immunde. Sufficiet posse te cogitationes
ad conludendas pravas delectaciones. Deo
etiam quod confitentur quomodo moriens quando aliquando
insimul vocat et angustia deveniens
et ibi intrat pressus inter largam suspiria
et et difficiles singultus inter diversos do
lores et timores mors comprehenditur.
Tunc veniet corpus in pallorem et hor
rorem in fine et fetorem erit ver
mis et cibus vermium. Tandem non mo
rietur et recipient lazarum ille fuit
es que cum in solitu pertolatur. Ecce
Ecce pretereunt cum demones terribiles
et horribiles cogitatus quibus eos defe
cerat angelicum spiritus ad eternam
dominus consolabitur ea bona tua illa
mors. Demones ducemet te tamen
certa tua ne inebrias aut quis
deducet ignota regione attende
quam subito venit dies ultima. Subito
venit et forsitan hodie est etiam
venturus ad tremendum iudicem
attrabis nullus et magnus offensus
non unus non paucus sed innumeris tamen
licet longa fuit vita tua. Sive tamen
aetatis non bono per tot est sancte de
lecta tua tempore modo est districtus ac
cusator tuus. Omnes et spiritus boni et
mali te attrahunt coram deo. Boni
qui deo debunt equitatem mali quia
tunc fuerat iniquitate. Tot iudicabis
astans et est presumit te modo ope
tot arguens confundis et te diu vinc
di probuerunt erit. Tot testibus convin
ceris quot te monuit bonis operibus
et inspiracionibus. Omnibus partibus inde
bunt iniquitates tue et cuncti agmi
nibus prebunt cuncta scelera tua non
solum actuum verum et cogitacionum
et loquucionum. Multa non peccata prius
prunet comisso est. Consistere quas
nunc non inde et forsitan multa peccata
et terribilia bis que ut inde
undique erunt ibi angustie que erit
attamen peccatori tunc iusta. De
super iratus iudex inferius vires
conscia effortandes unumquisque inpenitentibus salvator
et peccator sit desperans inferius patens se
pandet. Non latere erit impossibile appa
rere intollerabile et tanto districtius
torquebit te conscientia tua. Tale sibi
conscientia ventilabit cordis archana co
gere et conscientia tu ipse eris accusator
tuus et iudex eorum teste propria
conscientia et testibus. Sed ubi iniquus inde
fugere non potes sed tremens et anxi
us stabis suspenso ad extremissimam
sentenciam in angusto periculo et peri
culosa angustia tunc illico receptus

qd impetum amittet non potius judi
cit vehemens et tribulati distincti. Sua
cuius sunt oblata sit inmunibus torto
res horribiles qui numquam inpercient
erunt pati ut data sua te damp
natum ad tormenta rapiat. Tormenta
erunt sine intervallo et sine terminatio
ne. timor turbabit te tunc tam ampli
citer. Totam te et turbines et tur
bines stagnum sulphuris ardentis et fetentis.
Ignis comburens corpus tuum tormentabit.
Vermis intrinsecus conscientiam corrodet. Ibi
eris sine fine sine spe venie et mi
sericordia non gehenne supplicia superabit
dum non mori et bonus mori quam in perpetuum
cruciari. Si vis omnes malas cogitationes
a corde tuo expellere sepe potius cogita
Ibi namque est cogitatio tua ubi est af
fectio tua. Ibi est cor tuum ubi est
desiderium tuum. Ideo et frequenter in cogitatione
volvimus cuius amore plus afficimur.
In cogitatione sua cadit quicumque non stat.
Si bona cogitatio cogitationes sit custo
diat te. Si mala cogitationes spiritus sanctus
effugiet fictum et auferet se de cogita
tionibus que sunt sine intellectu. Enimque tem
plum dei efficiuntur dyaboli quam deus
deserit dyabolus accipit. Spiritus sanctus
fugit bona indulgentia. Malignus autem
mala et anima vana et inmunda et
ideo. quandocumque hora mala cogitatio
cor tuum tangit non consentias illi et
sinas eam in corde tuo manere sed illi
co repelle. In initio cogitationes resi
ste et fugiet a te. Via autem contra
Si non volat natine cogitationes
vere et nulla mora causa ... in animam
transeunt sine statu retributionis
cogitatio prava delectationem parit. Delectatio
consensum consensus actionem actio consuetudinem
consuetudo novitatem necessitas desperationem
desperatio mortem. Sicut vipera a filiis
suis in utero perforata perimitur
ita cogitationes nostre nutrimus nos intus
occidunt animam. Quomodo dyabolus suggerit

Demonum est malas cogitationes sug
gerere. nostrum illico illas expellere. nam
in animo nostro quantum in se est attinet volu
tati et proprie deputatur culpe. voluntate
namque sua cadit qui cadit et voluntate sua stat
qui stat. Cogitatio tua in nimia mente non
consignat nec pulsat nisi quantum sibi per delectationem
coniungat. Quomodo a superbia omnia vitia nascuntur.
Superbia sicut est origo omnium viciorum ita
tetra est ruina omnium virtutum. Ipsa
est enim in peccato prima in conflictu postrema.
Ipsa autem in exordio mentis per peccatum prosternit
aut in fine de virtutibus deicit. Ideo est
omnium peccatorum maxima quia et virtutes et
vicia generaliter mente consumat. Cetera
vicia solas illas virtutes impetunt quibus
ipsa destruuntur ut luxuria castitatem. vel
mansuetudinem. severitas pietatem et sic cetera. sola
non superbia civitatis aut virtutes se eri
git et quasi generalis ac pestifer morbus omnes
corrumpit. Ideo nisi omnia opera nostra per
fecerit humilitas conventa et conspecta
fiunt quia in ventum apposita aut asse
amus importata qui reputaverimus totum de ma
nu extorquet superbia. Civitatem sit in ista
opus apud intimum mentis nulla est. Si fuerat
elevat tumor intus. Venia omne quod agi
mus perditur si non sollicite in humilitate
custoditur. Signa superbie sunt hec. clamor
in locutione amaritudo in silentio dissolu
tio in hylaritate furor in tristicia honor
status in ymagine in honestas in actione
... ire plerumque. De invidia.
Invidia est anima tynea spiritum comedit
pectus urit mentem affligit cor corrodit quasi
quedam pestis mortifera depascit et cun
cta bona ardore pestifero devorat. Invi
dus alicuius boni sui immundus facit invi
dendo peccatum. Omnium peccatores cetera consciencie
non illos facile iudicemus sed potius deplora
mus qui in similibus aut lapsi sumus aut
labi possumus. Si vis delinquere corripe
aperte increpa non occulte mordeas. Nec
enim prodest si me respicere alius mala.

manifestus ut illi qui suaserunt corrige
ntem et aliorum non desinit detractione. Si vis
detrahere intua te peccata veterum non aliorum de
licta sed proxima vicii cum alienum detrahis si
tebiu in spiritu de malo alieno ob tuum
non inquinares. Non detrahas peccanti sed co
dole quia quod peccatum est detracto. Detractores
et audientes pari reatu detinentur. Sicut es
vagientes alteri detrahit quod tibi non sit vaisse
tibi quod detrahis alteri. Detractio est mortua
tior quia non correptio sed confusio multos fecit
tumoscitatis. Tamdiu quisque peccata sua ignorat
novit quamdiu curiose aliena considerat
sed semetipsum aspicit quid quod tali
is frequenter reprehendat sed in semetipso quod
lugeat. Ex intra se loquitur homines inveni
piciendo desideriis. Omne genus peccati summope
fuge vel casu vel studio loquaris Plinius quia
ob quod mititur occidit animam. Puniti falsa
vitia alicuius defendas fuge in hoc sta
verba excitarent ubi in quo cristatur audi
entes vanis cum suis dicto possit me
tem et nunc quoniam modo est mores homines
lingua pandit et qualis animo dignitas ilis
anima asperat. Quid ex abundantia cordis
os loquitur. Sermo namque non est absque indicio
quia abort statim vitiis sequitur quam pullu
lana debitur. Et laude non appetit ut
quinimo sentit disputare detrahis indigno
non alieno nemo cum potest magis scire
quid sis quam tu qui conscius es tui. Et
cum prest dum malus es si bonus predicaris
Quale tuum vis tale esto. Si sapiens fueris
et te profecerit verbis emendes. Studeto loqui
non quod libet sed quod oportet. Cum ociosum verbum
non reprimunt ad noxia cito transit. Mag
num est si non ledas quem aquo lesus es. Ma
gna gloria est si cum nocere potuisti parcis
nobile vindicte genus est ignoscere victo
Quando quod tibi contigit adversum pro uno peccato
cumque tibi compago dolorem et de mi
nimis delictorum pena datur. Ubi mala ali
orum tuos super bono vincere malicia bo
nitate. Decipium erroris dissimulatione
tacita non sis inparatus in fidus ut levis

maximi a Deo dictes ad pacem in vita
discordantes ad concordiam revoca co
scientia hominis abyssus multa. Sicut enim abys
sus exhauriri non potest sic cor hominis
evacuari non potest a cogitationibus suis sed
continua volubilitate voluntur in eo mare
magnum est et spaciosum manibus illuc rep
tilia quorum non est numerus. Sicut enim repti
lis latent reptiut et sinuosa anfractu
bus que illuminat ad ambulat ita conscientiam
hominis venenate cogitationes intrant et
egredientur ut nesciat homo unde veniat aut
quo vadat. Hoc bene cogitat qui dixerit
pravum est cor hominis et inscrutabile et
quis cognoscet illud quod scrutator
non recepit vel cognitionem apprehendit
Quomodo omnibus est pura conscientia
nulla pena gravior est prava conscientia
Mala conscientia propriis agitatur stimulis
Si fama publica te non decepit quam
nemo potest semetipsum effugere. Prius verum
esse testis bonum vive. Vita enim bo
norum magnum decus est. Conscientia rei semper pena est
ista clemens esto in alienis delictis
pro iniuriis vel opprobrium districtus quod te
indices sit alios indica ut ipse indi
cari cupis. Lex tua te constringat iu
dicium quod aliis imponis tu ipse porta
bis nullus conspices ad indicium. Ad
proba et sit iudicia. Non enim qui accusatur
sed qui convincitur reus est. Valde pericu
losum est quem pravam de suspicione
indicare in ambiguis dei sua sententia dei
indicio non eligas cum instare ne fo
rtunas si potes quia in centum est pro quo
magis placeat deo. Maior sit bene
volentia quam quod dat. Quid tecum est
opus tuum qualis fuit in toto tua
cum tu cum scientia manum porrigitur fratri re
nuntiationis amittit. Non est una ubi
non est benivolentia. Nos ausus unum videre
bonas alteri quam mihi possem si commi
recipis et alium in vestes abiice ante
quid quod bonum propositum impedire potest

Cum eque vinces quam post mortem. Sicut non
potes difficile est. Primo ipse scilicet ut et
presentibus quibus sanat et futuris ut a con
trariis et illic mente placeat ut de
deliciis transeat ad delicias ut in terris
et intellectu gloriosus appareat. Si nescis tu le
ticia ad vivere nolli inutili sicut ista
quibus frueris vita nisi quod meruit
in ipsa non potest sicut propter paupertatem cunctis na
turis infirmus delectum tanto ad amorem
distinguunt. Nullus sit tamen quin non medi
tatio tua preciat nullum in patrum tem
nemat proponere ut esse quod tamen non pos
sit actualiter vita sancta nichil minus cogita
re aliud accidisse aliorum predicta tua ast
tamen nescimus respice mors ve
niet. Nescimus cum quando nobis hoc contingit
et nescimus si hac nocte audiam vocem
contra mortem exposuit. Cotidie ad fi
nem tendimus et ad mortem properamus
tamquam sunt hore. Cogitare debemus ut sim
mortui tamquam virtutes omnes permittentes
de peccatis sicut severitate nec est servientis
neglectum parit negligentia ac sepe in tu
ad vicia transacta reducit. Non solum fir
ma sed et levia cavenda sunt peccata.
Multa etiam unum genus faciunt et sic solet
de pluviis et minimis guttis in vescia flu
mina crescere. Unde est dubium quod casti
perseverant et virgines efficiuntur angelis
dei coequales. **De gula ventris quo
modo sit norma sequitur**
Nullus homo tunc in pluribus exactor est quam
venter qui cottidiana vestrorum cottidi
ana sumus exactores impletis
vitiis et si intendum tu ei non invenimus
Cum isto et et nascimur et morimur mul
tis tractoribus velut me ... presi
mus per abominibus liberati sumus unus tamen
superest a quo liberari non possumus. Venit
venit preter non audiet posuit appellat
insultat animam fatigat et ob vices
corporis ad suum appetitum cruciat. Sicut
tam molestus exactor plus dimittit peccato
si dederis quod debes non poteris ... pisci
cus debens multum preterire posse insalu
tem flagellat eos insuete corporis ne

presens ut eis utilitas sit fugi labor verum
ad salutem quam remanet in columnes ad temp
naciones. Est preciosa sanitas quod ad in obedi
entia hominem inducit. Est et salubris in fir
mitatis que pondus temporum mente adu
nata frangit et humiliat. **Quomodo dya
bolus temptat per astucias suas sequitur**
Dyabolus qui dicitur conquestur temptat per
naturam versucius intendit et in se ap
plicat vero magis aptum hominem asserit
ad precipitandum blandis et levibus moribus
sepe luxuriam aut vanam gloriam proponit
asperis non metuibus vero superbia crudelitate
adversarius in tu ab devotione spirituali se
mittet corpus ... collectis viribus
agreditur spiritualibus hoc quo tutta contendit eius
astucias non ignorat. Reprimit quod potest
quod non potest reprimere tollat. Canis si lat
ratum canis sustinet morsum non timet
latrat tu fugit mordet tu aggressurum
perficit si tu non vigilat quod suggessit et te
vincere non placeat sed conatur. Primo vesti
cus vincenti conaturum subruat. **De oratione**
Titus cum ultima devota in iusto modo
proprium et humile affectu. Humile corda
sed in infirma spe. Pura considerat de
clementie nullo aliquo de quo tenuis admira
plectitur quam si animus de peccatis ad devo
to devotionis affectu excitatur vel ita alacr
ad complectitur quemadmodum prius intus affectus
Vidisto tamen oracionem solus solitudine
cordis tui ingredere et collecto spiritu tuo et
integre mente et vacua curis orationis
domini intus et stans coram deo ante
omni aliquid de altaribus orationis instituta
celos penetret et preciosum chorum celesti
um spirituum in horum presencia miserias et ca
lamitates quas pateris infans dices de
plora per tua utilitate posse corporis pro te
Et ego confido in eo qui dixit petite
et accipietis qui si pulsaveris perseveraveris
ris non exibis vacuus. Sic ora
tu orantes qui sis assumptus an facie
divine maiestatis in excelso throno ubi
milia millium ministrant ei et decies mil
lies centena milia assistunt ei ... varie ordinum

de
qui alienis cogitationibus sine intermissione ora-
re debemus. Nam sicut utilius est mo-
dicum quod quis fruatur quam utatur de pre-
terito sic utilius est esse modicum
quod cum puritate non operat in medio
affectu anima que ita inter cogitationes
studet animum colligere et ipsum in feli-
citatis fonte desiderium figere. Cum ora-
mus spiritum sanctum ad nos vocamus. Oratio
cordis est non labiorum neque enim deus
verba deprecantis intendit sed orantis cor
aspicit. Si vis virtutes tuas augere
precare noli. Quam in manifestando potes amit-
te tacendo custodi. Quibusdam enim con-
cessum est cum bene agere sed fructum boni
operis non sentire quem ipsi sibi auferunt per
studium humane iactantie. Cum ad cor
meum redire volo de strepitu corporalium rerum
tumultibus quamvis mentem temptationibus suis cogi-
tationum meam dissipant et intentionem
cordis in oratione perturbant. Et dum gratiam
ad deum post peccata mea propono ve-
nie pro diversorum criminum gratiam divinam
exposco tunc cor cecitate cordis fantasmata
peccatorum que feci et inter medias preces re-
volvant confundunt animum et deprecatio-
nis mee vocem premunt. Mala que feci
cogitationum mearum suis ymaginibus impressa
in ipsa mea oratione me conturbat. Ceterum
qui quemvis tumultum cogitationum carna-
lium primum toto ardore magis orare instite
de ceteris. Et quanto peccatorum memoria fantasmata
in oratione plerumque placere tanto necesse est
ut intentio cordis nunc in eo quod durius
repellitur orationi valentius insistat cum
tibi cogitationibus illicitis tumultuose su-
peret atque adversas ancillas dum nimi-
etate sue importunitatis tamdiu repat
dum cogitationes malas manu spiritus de
fidei ab oculis cordis abigat. Ita est
vera tranquillitas cum tota intus sensus
colligitur et in summo eternitatis desiderio
immobiliter figitur. Sed primum animam plus
tua totis cordis restringe et ad omnis

vi gaudii desiderium cogitationum et
affectionum motus collige. De mul-
tiloquio
Multiloquium stultitia est.
Qui in multiloquio peccatum deceptio non potest
lingua et quod lingit lingens adulando
mordet detrahendo occidit maledicto
ligat et ligari non potest. Sed labitur et
fallit. Labitur ut anguilla penetrat
ut sagitta. Tollit amicos et mul-
tiplicat inimicos movet rixas se-
minat discordias uno ictu mul-
tos percutit et interficit. Blanda est
et subdola. Lata et apta ad exhau-
riendum bona et immittendum mala. Qui
custodit linguam suam custodit animam suam.
Quia mors et vita in potestate lingue sunt.
Qui linguam suam et verbum custodire
nescit mollis non est eius virtutem
quisque sequitur necesse est ut eius poenam
sequatur. Unusquisque tanto minoris
est virtutis quanto prius quam tacet ma-
ioris est virtutis. Pro peccatis plus et
torquetur. Servitus est carnis flagel-
latis in carne. Sunt non est in rebus
sed in ipsis agentibus. Sunt quidam voce
dissoluti qui vocis sue modulatione
gloriantur ut cum gaudent de donis gratie
sed in alios premunt cum ceteris elatione
aliud canunt quam legant cantantes
est leuitas vocis forte et intus
cantat ut placeat populo magis quam deo.
Si sic cantas ut ab aliis laudem que-
ras vocem tuam vendis et facis eam non tu-
am. Vocis imperitate noce tua leccio et
animi fragilis vocem fuge et voluntatem
suas consonantia vocum suarum et conso-
nantiam morum ut per eum concordes
proximo presulve deo probe bona-
tione ne sit delectans alienum vocis
ut delectans elatione intus. Ne divitias
sint opes si eis utuntur. Et pau-
perem egestas quibus sit si in
inopiam sordes peccati non careat

Quantumcumque arte vel bonorum quibus inde deus
qui conscientie testis est ita accipit sicut
cui invenit intus. Dominus verus est quod et no-
men domini / dominum inquam assumit et proprio
dolo capit. Ego deus qui punit et
flagellat quos omnes absolute peccata
patet. Iocunditas cordis est vita hominis cor-
pus dabit conscientiam. Omnis boni receptaculum
est conscientia. Humilitas non ipsa incipit ut
alios ... punitur. Humilitas est si
quis peccavit ante se timens aliquid male fe-
cisse peniteat. Dimisit illi. Magis quippe
tenemus indulgentia acceptus est a deo
qualis ipse debet misereri peccanti proxi-
mo suo. Frustra deum vult iniciari qui in-
cito placari proximo negligit. Continua
infirmitate non te despiciat sed ora dominum
et curabit te. Multos deus non exau-
dit ad voluntatem ut exaudiat ad sa-
lutem. Duabus modis oratio impeditur ne
impetrare valeat que postulata sunt. Hoc
est si aut mala quis petit aut si
delinquenti debita non dimittit. **Augustinus**
**Que sit vera confessio et penitentia.**
Vera confessio et vera penitentia est quando sic
peniteat homo peccasse ut tunc
non repetat. Nichil enim prodest cum
culpa agnoscere ut deplorare si in eis ali-
quis perseverat in tantum numquam penitentie
fructo quod ab accessione sua deinde purge-
tur. Omnis enim qui aliud in corpore pro-
prie peius in corde perpetuum cognoscitur
sustinere **De humilitate. Maria**
... tam prima post quolibet peccato ut at-
tendat homo quod fuit a ortu quod
ab ortu usque ad occasum et quod est perpe-
tuat vita nunc et semper remeabis quod
fuit vile semen et sanguis coagulatum
in utero. Post modum in desto intus hic in-
ferius compositus et peccato/ tandem cinis et
esca vermium futurus in tumulo. Nunc semper
ergo tunc totum culpa / nasci pena
labor vita / necesse mori / quicquid
ubi necesse. **Explicit liber Augu-
stini de bono conscientie. Amen**

**Incipit liber eiusdem de vita christiana**

Ego Augustinus primus peccator et ultimus
insipientior ceteris imperitior universis
te ut soror et uste viam perige-
rationis audeam brevis admonere non
presumptione fiducia non sapientie peritia non scie-
gloria sed sola caritate sanctum divina ad motum
compulit caritatis tue causa compellit. Ceterum pecca-
torem et ignarum abditum ita hortatur et provo-
cat ut audeamque nescire talem non possum
vellem itaque et libenter optarem te cor-
dis notitiam quorum et sapientie affluentia
est et facundia maior et scientia
nobilior et copia ab omni peccato contagione
liberior quod iuste et nobis instruerent et ex-
emplis vitam cum perfecte moneremus ita
insipientie et ignorantie caligo teneat ut
scientiam aliquis negat sentire vel dicere. Dolor
insuper et animum retorquent conscientia peccatorum ut
et si quid simile dicere possit abscondit. Et
ita fit ut sit quod quod dicere cuperemus non fidu-
cialiter perficie conscientia possimus. Tu tamen
superior apparere possis et melior rudibus
amonitionibus vivens esto cautela et tan-
da nempe cumque est non confidentie sed offici
ut quod libenter impetit absque notum
nimius esse quia dicere respicere volueram
et diligentius adverte quid tibi ita negare illa
potuit quod totum dicere potuit quod debebat
obtulisse et quod non debebat si possibile esset que
totum quod potuit offerebat dicit itaque
ille qui perfectus qui decurrentis rivi aqua
non potest esse contentus donec ad fon-
tem uberiorem perducitur quod perveniat ut
illum consulere satietate qui tam pauces
tibi amicos et nitidos aspicit et candi-
dos ita et tu dilectissima soror quia
ego ieiunus sum esurire nimium et sitire
celestia tibi amicos intendimus ad pauces
dominos sufficere tenebras inveniens exigui
et turbulenti rivuli aqua pota usque
affluentiorum fontes pervenies ut tibi
in tum pervenies ut dominus vestigium vie
altioris esse applicat. Iustitus enim

xianus intelligitur unctus esse scilicet fortior et
celerius currentem stadium [illegible] sepsi
sumque corroborat quod perfectius sit ...
unctus vel unctus. **Quid xianum agere conveniat**

Nunc igitur dicta sermone perit valeo et
quid xianum agere conveniat ut potius ex-
plicabo. Eniger et vir primus [illegible]
summa iustitia non invenio cum ut primus
primum de xianis ipsis vocabulis disputet
et cum primus xianus vocetur ... a ponam
Cristum unctum ... et sic
bonum nullus ignorat. Unctos vero non ...
stos viros et deo perfectos fuisse
manifestum est. Nam alios quam prophetas sacer-
dotes et reges unctos invenimus. Et
tam magnum fuit ... unctionis misterium
ut in ... populo non omnibus id ...
xiani ... accipere mereretur. Et ...
quod adventum domini ihesu xpisti qui de oleo
letitie, id est spiritu sancto, pre ceteris consortibus
unxit. Eo quo tempore credentes illi et
baptizati ... non ali-
qua ... omnibus in
ecclesia ... unguntur et reges
... unctionis ... quod qui
ut ... ita ... est unctio sic et
... nomine ... unctio ...
tionibus ... et xianorum omni .i. in xpisto
credentium nobilitas descendit et
nomen. Sed nomen ille non sortitur qui xpistum
non imitatur. Quid enim tibi prodest nomi-
ni quod non es et nomen usurpare alienum.
Sed si xianum te esse delectat que xpistus sunt
age et merito tibi nomen assume xianum.
Aut forsitan non esse sed nomen dicitur
quod ... et ... te nolle
nomen quod non sis. Nemo enim ita ...
ad xpistum ut xianus appelletur et non sit
cum xianus ... se deum profitetur
et ... omnibus ... et ...
mat ... xpistus ille non ...
... est et ... qui ...
... sine dissimulat ... que
... et ... confirma-
tione que ... appellant et ...

qualitate peccati. Sed pluros et incredulos
et impudentes et perfidos una deus
longa patientia prestare facit intrepidos
ut ... peccatorum suorum deum non arbi-
trentur ultorem qui non statuerunt pu-
nire peccatores ... et ... sic pe-
... impunitum quod et ... deo ...
... quod ... differt ... intuitus ...
quod deus punit ... et ut
... longa eius patientia ...
... et ne ille ... patientie ...
illico noluit ... peccatores ...
et si tam patiens non esset ... quam
... ut iustos de pec-
catoribus ... si ... vellet
punire qui peccatum non nullos ...
et ... qui ... ignorantia ...
aut ... aut adolescentie ...
decepti multa et ... peccatorum
tenebantur ... et ...
dei clementissima patientia ... modum
... ad ...
... qui ... peccata
... deus cum non donat peccatum
sed differt ut penitentes peccatores amore
te liberet sed ut ... et ...
... Dicit b. petrus
apostolus quod non tardat dominus promissa sed pa-
tienter ... propter nos nolens perire
aliquos sed omnes ad penitentiam reverti.
... ille cum te ... benignus
et clemens illico ... non permittit
ut tu ... erga tuam salutem
pietas ... clementia sit vero
... qui te ... impunitum
... et ... tecum ...
punire peccatorem ... ipse
dominus loquitur. Et ... bonum
... pietate ... largiri et ...
... dicentes ...
... si ... abominabilis
... suis ... et custo-
diat omnia mandata mea et faciat
iudicium et iustitiam et ... vita

vivet et non morietur omnia delicta eius que
operatus est non erunt in memoria in iustitia sua iusti-
tia quam fecit vivet. Et iterum quia nolo
mortem iniusti sed ut convertatur [illegible] ut
avertat se ab iniquitate sua mala et
vivat eum faciam. Et alibi iniquitas
iniqui non nocebit eum in quacumque
die se ab iniquitate sua averterit etc.
Et iterum convertimini filii convertentes et
ego sanabo contritionem vestram. Ecce
quos te deus aspectis tuis ut scias eo
[illegible] salvus esse possis mortem et [illegible]
[illegible] Ecce qualiter morti iam obno-
xium ut vivat hortatur [illegible]
quia [illegible] ut et peccatores
non penitentes filios appellat quia prorsus
deum peccando perdiderunt. Sic et ipse
perdidisse se peccatores alio in loco [illegible]
[illegible] flebili et ineffabili [illegible]
[illegible] testatur [illegible] filios [illegible]
sunt perdidi [illegible] meum pro peccatis eorum
[illegible] cognosce quantum te deus di-
ligit qui magis vult vivere quam mo-
ri. Et tu eum contempnis et de-
spicis qui te amplius diligit quam te ipsum
qui tu te mori cupiente vult vivere.
Nolo inquit [illegible] mortem morientis
[illegible] ut vivat. Tu quoque
mori voluisti peccando [illegible]
[illegible] stulte [illegible] et in-
grate qui non vis [illegible] mise-
[illegible] quam te magis vult sua
pietate salvari quam tuo [illegible] peccato ne-
mo igitur [illegible] blandiatur nemo se stul-
ta et vana [illegible] decipi-
at nemo ideo securus [illegible] et
[illegible] quia super peccatores [illegible] ira dei
iudiciumque non venit ut [illegible] opi-
netur se [illegible] quod non [illegible] pu-
niatur [illegible] magis [illegible] qua
dissimulat cognoscat et [illegible]
nibus subito et repente esse [illegible]
[illegible] scriptum est ne dixeris peccavi et quid
accidit mihi triste est altissimus red-
ditor patiens. Et alibi ne tardes

converti ad dominum neque differas de die in diem
subito enim venit ira eius et in tempore [illegible]
implet quibus [illegible] peccata et impuni-
[illegible] ira [illegible] et [illegible]
[illegible] nemo cognoscet ne quisquam ad-
[illegible] sustinens malis suis [illegible]
Et si quid [illegible] consuetudinis peccandi
putat esse quam [illegible] Et ideo deus
non vult impuniti [illegible] peccatores quam cum
[illegible] agnoscit. [illegible] qui ob
multitudinem peccatorum suorum iam [illegible]
[illegible] impuniti et [illegible] ut dicat
se quis sacrilegum [illegible] rapa-
cem [illegible] homicidam furem frau-
dulentum adulterum ceteraque [illegible]
impuniti te vidisse [illegible] nos cum
plurimorum videamus [illegible]
sceleratos et impios peccatorum suorum fine
completo et [illegible] iam [illegible] iudicari
et punire eius vitam [illegible] nonnumquam
quia [illegible] facilius
[illegible] qui [illegible] quam [illegible] iudicium
[illegible] vinculum [illegible] expectant
[illegible] quos [illegible] publi-
nior est ad peccandum [illegible] audacia
[illegible] totum sibi credit licere quod potest et
dum alterius iudicium non timet qui
alios iudicat [illegible] ad peccandum [illegible]
tes [illegible] contingit ut quia [illegible] non
timet [illegible] iudicium dei iudi-
cem sentiat et ultorem. [illegible] quibus ali-
qui [illegible] aliorum sanguine [illegible]
effunderant ita iram dei iudicantis
senciunt ut ipsi post modum sanguinem
effundere cogentur suum qui fundebat libe-
ter alienum alii non qui [illegible]
runt sic dei indignacione [illegible] ut
insepulti iacent et [illegible] feris et
volucribus fiunt alii autem qui [illegible]
multociens [illegible] iniuste [illegible]
[illegible] ut non
[illegible] quos
[illegible] et [illegible]
[illegible] iniuste [illegible] vidue

efferte iniustis orphanis ceterisque pauperibus
debitis quibus pro arbitrate mediatam
infirmabat et inimicitias nimias debebat ipsi
contra quod decet ut conspexi
tent ceteros spoliabant et liberos vini
us ipsorum coniuges vidue et filii orpha
ni alicuius cottidie eget panibus. Viduae
tuis nudis id testimonium impiis esset
patrum gemitus dei et dicit Viduam
et orphanos non vexabitis quia si
vexabitis eos et vociferant pro clama
ues eorum et gaudiat vociferans
nos gladio et erunt coniuges vestre vi
duae et filii vestri orphani. Quamdiu
regnas offitio sceleste faciens clamata et
non semel crudelitas. Quos scissa
et altissima vivo spectant inter homi
cidium fit ut rapina. Succedunt etiam
dum pares actiones inanti quos facili
us inducere spoliaverunt et orphanavit ita
quamplurimum altius morti congruit
quia non sit et ipse quidem moriturus
Cito ergo deus sanguinibus crudelibus
et impiis commovetur. Cito indignum
sunt iniquitatem et ante tempus ovis
cristo tibi ut prius ut futura vita
recedunt quorum nos ut sceleram iniuri
am imputi et dei iudicii non evade
posse estimemus. Amonemus ergo sed
quod magis sentite nos quia tam diu
vivunt quam dei patientia sustinent quia deum
peccatorum suorum numerus suusque non com
plevit. Quo consummato cum illico pelli
tur ut illi iam illam nemo restat
esse aut tamen peccatorum modum atque men
suram dei iudicio testimonio declaratur Et quod
unusquisque vel celerius vel tardius
per peccatorum suorum modum complevit
iudicetur evidentissime demonstrat quando
sodomorum atque gomorreorum in tem
atque incendio qui sua iam reple
verant peccata. Ad abraham loquebatur
dominus Clamor sodomorum et gomor
rorum repletus est et peccata eorum nequiverunt.

magna repleta sunt. De amorreis
non quidem dicit qui sua peccata non defini
rat quos per multos annos super de
cimitates terre mutate sunt constat esse
delectos nondum impleta sunt peccata
amorreorum usque adhuc quod ergo ma
nifestissime constitutum et doctum sunt eos
per peccatorum suorum plenitudine consuma
vi et tamdiu ut volutatur sustineri
quamdiu terminum suorum non habent
delictorum. Nemo se inquit fallat
nemo decipiatur malos deus non
amat neque diligit peccatores impacatos
crudeles et impios. Sed amat bonos
iustos pios et humiles innocentes
et mites sicut scriptum est. Cum deus no
lens iniquitatem tu es neque habitabit
iuxta te malignus neque odisti omnes qui
operantur iniquitatem. Perdes omnes qui loquuntur
mendacium virum sanguinum et dolo
sum. Sed dicit aliquis quid est quod multos bo
nos et pie cum malis? Illi nequeunt
sed invadit qui de malorum consortio et
a persequutoribus liberantur et ad celeste
regnum transferuntur. Illi plane mo
riuntur et pereunt quos de hoc mundo re
cedentes maiores adhuc iudicii suppli
cium expectat et pena. Notatur enim
ante tempus iusti et boni ne diutius
vexentur a noxiis quod illi non et impii tol
luntur ne bonos diutius persequuntur.
Iusti de pessimis tribulationibus et angusti
is notantur ad requiem perpetuam non de
licatoris operibus et delitiis rapiuntur ad pe
nam. Illi cum nascitur ut iudicet Isti
ut iudicentur et in eis vindicte celebre
tur. Sicut scriptum est. Iustus si morte preocu
patus fuerit in refrigerio erit et vivens
inter peccatores translatus est. Placita
enim erat anima eius deo propterea
de medio iniquitatis eripere eum. Etiam
Cum quibus itur ad mortem illi autem sunt
in pace. Videas ergo quam solummodo
corporis iusti et dei cultoribus requiem

esse non penam et cum dissoluuntur
libenter eos potius quam pene. Et ideo
illam solutionem qui fideles sunt
non metuunt non veniunt sed veniam magis
desiderant et exoptant. Propterea vero ipsi
interim cohibentibus nos pena pungimur nos
et impii et suorum scelerum conscii ea
mito naturali prouidentia pertimescunt pro-
quam se non nesciunt iudicium [illegible] pro-
bat vite reddita et accepta non
eo nos omnes peccare probatum cum non
ignoremus peccatoribus iudicium et puniri
esse et iniustis finem [illegible] nobis
nos tum quod Xpiani dictum blasphem-
amus ipse est et credentes iudicantes nos
credimus si non vos frustra credite
nos aliquid aut si aliquis tam in-
credulus est tam infidelis tam in-
tam obstinatus tam audax ut penam
nec timeat dei iudicis iram ut quod
non metuat saltem humanarum confusionem
diuque erubescat et videat quod sapien-
tius quam insipiens ille quam stultus.
ab ipsis et gentibus iudicetur. Tanta enim
est vanitas tantaque dementia ut
sibi nomen usurpet alienum. Certe
tam vanus et miser est qui adeo
tacitus se turbidus nesciet audeat pro-
fiteri. Quis tam [illegible] et rectoris
ut se profiteatur militem nesciet ar-
ma gestare. Nemo enim [illegible]
nomen sine ea peritus. Si sutor di-
citur necesse est ut calciamenta faciat
ab eo. Vocetur quis faber aut artis
pictor sit ut negotium suo no-
mini inspiciet. Quia cum [illegible]
sine actu nomen sed non omne nomen
actu [illegible] quo Xpianus dicitur [illegible]
Xpiani nullus [illegible] effectus. Xpianus
iustitie bonitatis integritatis [illegible]
tatis innocentie pietatis est nomen
et tu tibi quod illud usurpas et
nescias cum de tua plurimis rebus

ut pauca prosequar. Xpianus ille est quo
nomen tum sequitur. Xpianus ille est qui
Xpi ut inimicos nouit odire sed magis
aduersitatibus et largitate et persecutoribus
suis et hostibus orare. Nam et quibus ali-
que lesus aut nocere paratus est [illegible]
se esse intelligit. Xpianus ille est qui per
iustitiam nocere dicere nemine nocente
tamen iuste [illegible] omnibus. [illegible]
[illegible] lapsum quos arbitretur et [illegible]
aut [illegible] se facile debe [illegible]
sua [illegible] uoluntate quam legis [illegible]
quatur. Iam ut illius legis cum [illegible]
nos [illegible] apud nos [illegible]
ne [illegible] et [illegible]
[illegible] ab initio mundi [illegible]
re precepit [illegible] placatus fuit [illegible]
fensa legis cum sic Adam qui [illegible]
punitus fortius est [illegible]
nos sed [illegible] mundi Cayn et Abel
fuisse germanos [illegible]
deo placuit eo quod innocens esset et ius-
tus. Alter non quia nocens et iniustus
deo placere non potuit. Denique [illegible]
et Enoch satis iustum fuisse scriptura
designat cum tam iustitia [illegible] ut
ut pure morte preiret sed adhuc mortalitate
de medio omnium mortalium rapetur. Denique
plurimis [illegible] Noe [illegible] iustus peccatoribus
cum [illegible] quod [illegible] nouimus
ut ipse cum suis tum vita daretur toto
mundo [illegible] Abraham quod pro fide
et iustitie [illegible] sit scriptura
testatur ut nullo [illegible] plus [illegible]
esse [illegible] qui plus iustus [illegible]
tus. Loth non ut [illegible]
[illegible] liberatur [illegible] quod [illegible]
iustitie [illegible] loqui est nos [illegible]
[illegible] et omnium [illegible]
[illegible]

abraham p̄cetis gētibz ſtatuīc pop
tauit que credidit q cū ut ſibi pla
cet facere et quid obſuare p̄ceptis ſue
nos docet. Primo in loco q delicta re
gione in qua genitus eſt conſueuerat et
optinuerat parentes deſerta in alienam pui
am .i. terram pegrinus ſecessit ob ſaulai no ſinc
ta ut ſine pudenda dei ſuum ee vcor et
habitat puto fuiſſe eum q3 deus ipſum ſu
um elegit ipſi in mēte inſtie pic̄ce tetis
q3 bonis opibz tunc crudele vo
luit eum in ſcientia p̄mia ee ptē poſ
uit et recepit ut captiuus miſeriaz di
cet et labores ſeu peregrinacōis eius
facilius p̄ ei modum inſi peregrinatibz noſ
cet ſi ipſe aut peregrinacōis miſeriaz
didiciſſet vicino cum tamen liber poſſe
miſeret et aduene miſeriam pegrina
cōis cōpaciendo uenit vicinos ſic hoſpitem
ueos et hoſpite et ſiue tecto ſuo
introducit hoſpitio miſi q aliquid idi
giunt alieno vicino itaqz eſurienti
cibat et ſitienti potum dedit et qui
ſitum ſuientiqz ſpecio eſt vicino tam
facile nudis ſiue opiit veſtimentis
miſi qui nuditatis et frigidis nouit
miſeriaz vicino ſic miſero ēclam et
et laborauit ſuccurrit miſi ut qui ēcla
cionum et miſeriaz cūs copiis ēcla
bori aptus ego deget inuic et piratis
niger qui lege edit primodiū erudi
tum p̄gina ipſe ſic inue et pietatis
omnium bonorum opum p̄cepis tocius no
lunt cum p̄us de preſſuras et ēclatores
et anguſtias intra p̄ecti alicu quo
facilius poſſet p̄ ei modum talia ſuſtine
tibz miſereri et ſuis obtemperare mandatis
Ut putes enim bonum fuiſſe agricola
qui ante ſemine mittat terram aratris
et domat raſtris ne q illi ēdutus
eſt ſemine peat ita et deus ipſum ſu
um dñi aut maceat et domet qua
ei ſalutarium mandatorum ſemine ſpiciat
demumqz ut obſeruat tamen licet cum prouol
liſſe credentibus clarat dni ipſum in
tincam mandata dicetis Aduenam
no vexabitis ut tribulabitis eum fuiſtis

enim et nos aduene intra egipti Et
item legimus Deus magnus qui non accipit
perſonas fuit accipit munera facies iudi
cium pzelito et orphano et induere da
re panē et veſtimentum diligite qua et ipſe
fuiſti peregrinus intra egipti et alibi Si
Si aut meſſueris ſegetē in agro tuo et obli
uiſceris manipulum tuum reuerteris apud illa
pzelito orphano et uidue eam ut bñ
dicat te dominus deus in opibz manuum tuarum
et memor eris quod famulus fuiſti intra
egipti ideo ego precipio tibi ut v. in
facile perudet atqz pungitur eum ipſum
obſeruant tamen actus affectum miſeris
fuiſſe ut miſereri alto docet 20
Sicut ſcriptum eſt docuiſti eum ipſum
tuum pplā quod oporteat iuſtos eſſe et humanos
nos. Eualc ipſum ſuum uelit ee deo
late ut arbitro pz et quibz per qui
bus preceri plurimis placuit deo. Si
ne admiratione eius voluntate paret
videatur eſſe quod diuine legis et pplarum
p̄cepta iuſtas et q deo placeat ſe
q placuit et q̄ tibus ſi obſuare p̄
cepit tamen veteris qua noue legis. Dili
ges dominum deum tuum ex toto corde tuo
et ex tota aīa tua et ex omnibz viribz
tuis et diliges pximum tuum ſicut te
ipſum legis et pphetarum primum ee manda
tum dñi et ſaluatoris teſtimonio co
probatur dicentis in hijs duobz manda
tis tota lex pendet et pphete Ero
teſtimonio non poteſt mutari iuſtis.
duobz mandatis omne tamen legis quam
pphetarum doſtrine preceptum et in lege
impleſſe qui hoc potuit adimplere
ut cum aliud in lege nō ſit quam
ut deum diligas et pximum Et ue
re legis conſummator ſtatus eſt qui ut
in deum ut in pximum peccat Quod q̄ dñi
et q̄ pximum ſit diligere ſimplic ac diſ
ſimiliter iuuenire dicit. Deum diligit qui ſe
ſuis in omnibz mandatis obtemperat. Deum
diligit qui leges eius et p̄cepta cuſto

Deum diligit qui se ut ipse scitus est et
ipse sufficit sicut scriptum est Ecce esto
quia ego scitus sum deus deus vester. Deum dili
git qui et id preceptum complet eloquium Qui
diligitis deum odite malum Deum diligit
qui non aliena quam celestia cogitat
et diuina deum cum non misericordie et iusticie
et pietatis amator est Et ille deum
diligit qui non aliud quam quod deus amat
operare intendit Quod si sit si deum diligere
deum et saluatorem doctrina declarat dicens Qui
audit verba mea et facit ea hic est
qui diligit me Si igitur ille deum diligit
qui quod preceptum est facit ergo qui non
facit ille non diligit. Omnis vero qui
non diligit odit Vnde clarum et manifestum
absit deum odire qui sua mandata
non seruant De quibus per prophetam dicit Nonne
qui oderunt te deus odi
vanum odit propheta iniustus peccatores iniu
stos et adulteros et dei mandatorum con
temptores Sed alio in loco et vidi preua
ricatores etc. Et item in alio loco Quam
vide ergo quam iusti quam integri esse de
beamus et sancti quibus sit quam male te
neant non solum sed etiam male viuentes
agnoscere est. Beatus apostolus et quibus dicit
pane frangi cum peccatoribus precipit
Si quis frater cognominatur inter vos for
nicator aut auarus aut ydolis seruiens
aut maledictus aut ebriosus aut ra
pax cum eius modi nec cibum sumere
sine
scitum esse peccatum quidem volunt et
ab omni contagione iniusticie immunes aliene
cum christianum esse nolunt tam iustum
tam purum tam immaculatum tam simplex ut
in nichil quod in eos redarguere gentiles pos
sint inueniant sed quod admirantur et
dicant Vere gentes cuius est deus deus
eorum ipsius qui ad celum isti Beati clerici
esse dei cultores et fideles magis
fructores gentes prudentes pios in re

Cultor dei ipse est deus

spensibiles immaculatos in tactos ut ipse
qui eos videt stupeat ammiretur et dicat
nec hii homines dii sunt ipse talis est conuersa
tio ita se ergo dei ecclesie celebrat agere ut
nemo sit qui eum non mirauerit quod non
audire desiderat omnis eum qui videt dei
filium esse credat ut nemo eos conculcatur
id preceptum sanctos eius dulcedine et cetera
desiderium via sic se item exhibeat dei filius
ut hiis qui diuinis deum vident quod desi
nunt consilio efficiatur equaliter incipiet
pono deus blasphemari et dici Cuius
dei filius cuius tam nequam conuersatio est cuius
tam mali actus tam turpis operacio cuius
vita tam impia tam scelerata tam luxu
riosa tam sordida Et erit illius preceptum
verum nomen eum dei pueros blasphema
ri gentes sicut illis per quos nomen
dei fuit blasphematum Deus eum magis
amos magis desiderat et requirit quam
ut per tota mundi nomen dei magnificetur
ab omnibus sicut scriptum est Sacrificium
sacrificium laudis honorificabit me Quod cum est sacrificium
quod deus pro nobis hostias requirit et di
ligit ut iusticie vite opera nostra semper
ubique laudetur et deus verus esse suo
rum suorum actu et opere comprobetur. Ille
ne deum diligit qui non aliud quod vult
nam cum glorificetur quod et cetera non deus
diligi dicat ut potuimus duxi. Vide
non quid sit proximum ut se ipsum diligere
ut possimus compleciamus Quamquam ipius
re exposita alio loco breuiter dixisse dis
peratur tamen ergo non nisi alius nec fecit
deus quod et saluator noster et omnia quecumque
uolt ut faciant uobis homines facite et uos
facite ei. Nemo ergo qui sibi malum
optat ab alio fieri Ille ergo proximum sicut
se ipsum diligit qui ei non mali aliquid
quod nec sibi vult fieri sed si quid bonum potest pri
us ab omnibus optat et concupiscit liberter

Nota
quod admittitur

impetit. Quia non solum a dampno quis ut
malo careat sed ut exerceat bonum. Cum et
si nichil mali fecit, nec boni tamen ad eterne
vite premium admittitur sed gehenne ignibus
mancipatur. Sicut in evangelio. Cum dixisset le
gimus de illis qui nichil mali fecerunt nec
bonum aliquod operantur. Discedite a me
maledicti in ignem eternum qui paratus est dy
abolo et angelis eius. Esurivi enim et non
dedistis michi manducare sitivi etc. hospes
fui etc. vindicta sui etc. inutile etc. Dampnat
eos ergo non quia mala gesserunt sed quia
bonum non fecerunt dampnatur. Ephesios. Cum
quisque prudens et sapiens est si recogitat
quam spem illi habere possunt qui inpietate
vivunt quibus illis vita negatur qui mali
nichil fecerunt nisi quod ad bonum non ges
serunt. Neque enim deus hic tamen querit an
ut mali non sumus sed ut efficiamur boni
exprimat enim operibus non vult mali itaque
non ex bonis appellant bonum. Et duo sunt
quibus in hoc eruditi boni et mali. Deo
deus tamen omnes bene considerare desiderat. Dya
bolus autem malus tamen ipse qui male opera
est similis. Non enim a nobis solum hoc postulat
ut non videamus male sed esse dicat. Confirma
mus. Convincendo bene despiciendum. Ne
quisque ut malum operari videtur ut bonum
tamen simus esse videatur. Igitur quod ad in
tantum potest similare perfectum quam bene sunt
non merent. Nemo enim se ipsum sic decipi
at et illudat. Nemo vana extimacione
seducatur. Cuiusque bonus non fuit vita
non habebit. Cuiusque enim iustitie et vite opera
non fecit non potest regnare cum Christo. Cum
sed non fuit humanus pius hospitalis
benignus clemens gehenne non evadet
incendium. Deus malos non amat non dili
git eos. Cuiusque malum fecit immunis e
rit. Cuiusque sine dolo non fuit potest habere
cum Christo non potest. Nichil est enim amplius
querendum sed enim despiciendum magis. Ut
plus totis viribus assuendum quam ut quis
malicia sua a corde excludat quam ut
nequicia mentis peccatoris sui sociatas non ad

mittat quam ut bonitate tecat insti
ciam sicut puritate mentis custodiat.
Esto innocens si vis cum deo vivere. Esto
simplex si vis regnare cum Christo. Quid tibi
prodest malicia que in morte habet quid
nequicia quam peccatoribus regere cum Christo qui
se habere extimat sed spiritum est. Nemo
neque despicit qui se hic Christi vis vivere
audi prophetam quid loquitur. Si regnum
Christi diligis audi quod vel inveniat adi
picta. Quis est homo qui vult vitam
et cupit dies videre bonos. Cohibe
linguam tuam. Diverte a malo etc. Quoniam
homines deus honorat et diligit qui ma
liciam nesciunt qui nichil non noverunt
quorum labia non loquuntur dolum iniquus
non nisi bonitas esse videtur et puri
tas innocencie est que nos condicit
deo simplicitatem que facit nos regnare
cum Christo. Quando autem deus non nisi inno
centes diligat et sibi velit esse quan
tos testimonia plurima declaratur
Ecce in psalmo dicitur innocentes et recti ad
heserunt michi etc. Et alibi custo
di innocenciam et vide equitatem
quoniam sunt reliquie homini pacifico.
Quantum innocencie prestet sic confirmat
homini et si secundum sicut ipse deus in testa
mento comprobatur. Cum tamen grant aut prestas
set et peccata mutare se non timet. Ergo
inquit innocencie iniam ingressus sum
dicebat igitur sibi iam non metuendum
esse mortem quia innocencius ut scio
cognoviat. Et alio in loco ce. Tu autem
propter innocenciam suscepisti. Cuius post
modum propter innocentiam deus quod propter ma
liciam reprobat. Impurites non
confundi coram deo posse mani
tur dicitur. Quanto tunc innocentes custo
diunt iusticiam non confundentur cum
deo dignius inter carius esse potest quod ut
innocencia tota observatione tecatur
licet quis in aliis operibus devotus
appareat si illa non habuit fructus sibi

Nota

blandit[ur]. Sic illa iudeis et subiecti
lege gentibus qui ad illos ut immo
litebat odio obstinac[ie] propter quod q[uod] te
nunc age quid vanum qui multos tu
os ubertas amac. Sicut enim merces
nouit ut tui ee potius malus quam
esse in propriis bonus. Sed et forsitan et p[ro]
ximum odis cui non conuenit odisse tota
di[cu]r et fratrem presertim qui amare propriis
innuitur et vanum te esse credis qui
non nomini ut uetus testamenti precepti custo
dis. Sed ne sine tu vanum te esse credes et
de solo tu uos blandiaris quare te esse
oporteat apertum audi decet. Cum non
furabatur iam non furetur magis autem la
boret operando manibus suis quod bonum
est ut habeat unde tribuere possit necessitatem
patientibus. Omnis sermo malignus pro
cedat de ore vestro sed si quis bonus ad edi
ficationem fidei ut det gratiam audientibus.
Et nolite contristare spiritum sanctum dei in quo
signati estis in die redemptionis. Omnis
amaritudo et ira et indignatio cla
mor et blasphemia auferatur a vobis.
Estote autem inuicem mitores benigni
donantes inuicem sicut deus donat nobis.
Estote imitatores dei sicut filii karissimi
et ambulate in dilectione qua christus dilexit
nos et tradidit semetipsum pro nobis obla
tionem et hostiam deo in odorem suauitatis.
Impudicitia autem et omnis immundicia
et auaricia nec nominetur in vobis sicut decet
sanctos aut turpitudo aut stultiloquium aut
scurrilitas que ad rem non pertinet sed magis graciarum
actio. Scitote enim intelligentes quod omnis impudicus
aut immundus aut auarus quod est ydolorum seruitus
non habet hereditatem in regno christi et dei. Ille se
nisi vanum iudicet qui precepti custodiat
Cum scias et videas precepta et instructa
est quam et nunc et iustitie operibus com
plectitur. Via tu illum vanum putas cum
nullius vanitatis est actor ... quam
nulla iustitie sed nequicie et impietatis
et sceleris sibi cum vanum putas

qui opprimit assumptum pauperem Sicut qui
res concupiscit alienas Sicut ut se diui
tem faciat plures efficit indigentes cum
lucris gaudet iniustis. qui de alienis labo
ribus cibum capit Cum in miseriorum ditatur
interitu. Cuius os assiduo merore madet. Cuius
labia non nisi iniqua et obscena et sce
lesta loquuntur. et terrena Cum tu iubeatur
distribuere sua inuadit aliena. Et ad cecita
tem audeat accedat et teneat et in plurimas
manus comparuit impias illicito raptu
et in sancti iure violatas. Et os illo
sacrilego atque polluto quod fuerat paulo
ante plenum loquitur atque terra preces ad dominum
qui nichil mali sibi conscius sit fundit cumque
ad superiores et inferiores tu magnum
in peccatorum suorum gemitus edidit pro acceptione
et in numeris inuocabit. Cumque prouocabit
celeris in testimonium ponere tue sceleri
tatis quod ad deum perrigis magis ad quod ille
non respicit qui non nisi sanctas et imma
culatas sibi iussit offerri. Cumque os illo
diu vagans quo paulo ante loquitur est ma
nus sed scriptum est. Cum extenderit manus
vestras auertam faciem meam a vobis et si mul
tiplicaueritis preces non exaudiam. Manus
enim vestre plene sanguine sunt. Lauamini
et mundi estote auferte nequitias a cor
dibus vestris. Et ille sibi tristius ee dei
et dictus et sine innocentie fidutia quasi ab
deo manus extendit et porrigit Cum
apostolus dicit. volo autem vos orare in omni
loco leuantes puras manus. Ille cum ad
deum inuito extollit manus et preces ad
testia fundit qui potest dicere Tu nosti
domine quam sancte quam innocentes quam pure
sint ab omni fraude et iniuria et ra
pina quas ad te expando manus. Quam
iusta quam immaculata labia et ab
omni mendacio libera. quibus tibi ut mi
serearis preces fundo. Sic potest pe

que postulat. Scio enim esse quosdam ita ne-
quitie et auaritie perfidia caligine cecatos
ut cum illis potestas successit quod alicui pau-
peri preiudicium nocent aut innocentem oppressi-
rint falso aut insontem uirtute superauerint
aut furtum fecerint aut rapinam. deo
gratias agant quo opitulante ea perfecisse
se credunt et tam iniquum deum iudicent
ut putent eum suorum scelerum fuisse parti-
cipem. Stulti et miseri nimirum ideo sunt
iniquitatibus excecati ut non intelligant deo
non posse placere quod displicet et qui rapinam
timent non satis sit nisi adhuc male cre-
dendo deum offendant et reliquum quod
non possunt iustificari se existimant quod de preda
pauperum exiguam elemosinam faciant et de eo
quod pluribus abstulerunt uni aut duobus mini-
mum largiuntur. Dabatur unum unde plures
esurierunt et de multorum spoliis uix pauci te-
guntur. Non talem elemosinam deus querit
ut uelit pietate uni de alterius crudelitate
prestari. Acceptabilis est enim deo fructus ele-
mosina quam pauperes de innocentie et uere
iustitie. Illam elemosinam deus probat
que de iustis laboribus ministratur sicut
scriptum est Honora deum de tuis iustis
laboribus et deliba ei de tuis iustitie fru-
ctibus. Illam abhominatur et respuit
que de lacrimis prestatur alienis. Quid enim
prodest ut te benedicat unus unde plures
maledicant uel quid confert tibi illa elemosina
que de preda prestatur alterius. Scriptura dicit
quod deus non recipit de his qui pauperes pre-
stant nisi de aliena diuitias aliquas
At uero quosdam insipientie et imprudentie
tenebris quorum fallit et decipiat ut si
deum quamuis fide se simulant sine iustitie
operibus apud deum recipiat perfidia et
error quia sine metu omnia ne peccata
committunt eum credunt deum non cum illis
perfidie tam ultorem ergo dicitur non solum se
ipsos posse contentari sed et alios ...
in diuine scientie lumine est sub istius
laqueis implicare et implet in illis scriptura
in ista dicens Cecus si ceco ducatum

tam prestet ambobus caducum in foueam.
Nam si unus cecus sed sola perfidia
dampnabit. Ego scio fidelis et alibi et
sine tamen deo detestandum sed iustitie
sed sola sine iustitie operibus fides qui-
dem uidetur tamen impius tamen scelestus
tamen perfidus in quo error obrepsit
fide non possumus nisi forte dicant que
in lege ueteri populum seducebat esse
tu sub extremo morti et ipse tuo tenebat
initium. De quibus scriptum est Non
licet audire sermones qui prestant nobis
quia nam ... et uisiones alios
de suo loquuntur et non ab ore domini. Dicunt
his qui repellunt uerbum domini pax est
uobis et omnibus qui uadunt in uoluntatibus suis. Omnes qui uadunt in errore
cordis sui dicunt non ueniet super te ma-
la consulta quibus nobis unius totius le-
gis testimoniis adiceant quibus pernitiosos errores destruere ac repellere
potuimus si ne legenti omnis fasti-
gium sufficiat pauca de pluribus
... in ille anno tibi est ... ...
ab eo ... est ... status mundi
an fidelis aut peccator dampnatus
est. Numquid unus fuisse incredulus
inuenitur sed sola inobediencia tamen
tam dampnatus est ille et omnis suo.
dampnatur deo. Caym non non perfidie
tamen sed quia fratrem interimit condempnatur
et populi uniuersalis induxit alii
non interimunt non perfidie tamen lego sed
criminibus Sodoma et Gomorra ut
repentino concremantur incendio
nullatenus incredulitatis ideo in uicio
nisi peccatorum et scelerum ut scriptura
euidentissime demonstrat et et deus
sodomite mali peccatores in conspectu domini
erant ualde plurimique in iniquitate tamen
fecerunt in hac uita et corripi non
ne peccatorum tam prestabit. Et dicit ab ue-
tere legis tue testimonium non ac-
cipis nisi mutari et nomen testamenti
sola prelatum dicere scriptura et

anima quos aplicata sunt nos perfide
sensus et mediatoris condempnant sse-
sitam dictum est. Quod ergo apostolus dicit ar-
bitrari eum iustificari hominem per fidem
sine operibus legis ipsum quod intelligitur dicit le-
go hominem absentem et condempnasse quam
magnam partem accepit intelligentiam sup-
que sanctis convenire videtur in omnibus
et non nisi solus aquinus nunc intelli-
gitur pace iustificatus inquit hominem per
fidem sine operibus legis dicit apostolus. Sed non
sine illis operibus de quibus alius apostolus
audio dicente. Fides sine operibus
mortua est. Paulus namque apostolus de operi-
bus legis loquitus est quod scilicet de circum-
cisione carnis et neomenia et
sabbato et huiusmodi ceteris quod lex sancta
precepit et que tempore novo cessant. Iacobus
de non de operibus iustitie alloquitur quia
non facit mortuus sed convenientes sunt
ad esse fidei. Sed de quibus apostolus
dicit corde creditur ad iustitiam ore
autem confessio fit ad salutem. Consequenter
latet quod ad baptismum complet. Inter
se baptizatos quibus sola quasi dirigit
et fides veram quid tibi ipsius bap-
tismi planatur probatur si sola sine
iustitia fides quis baptizatus non peccat ab-
lavit fides omni tempore si deinceps
peccandum est abluisse quod præest
tandem quod dicitur dominus hoc scilicet sanna-
to ecce sanus es iam noli peccare ne
quid tibi deterius contingat. Et ut beatus
Petrus apostolus inquit: Melius erat eis non cognoscere
viam iustitie quam post agnitam iustitiam via peccavit
cuiusmodi reddit ei, cum refugientes
coinquinationes mundi imaginem domini
nostri et salvatoris nostri Iesu Christi. Ut ut rursus
sordidatis deteriora prioribus. Melius non
erat non cognoscere viam iustitie
quam post notam retrorsum converti

abcat quod factum est sicut mandato co-
tingit eum sic id in pluribus cantare
usque ad voluntatem suam et sub lecta
in volutabro luti quod et beatus Paulus apostolus
testatur et loquitur hominem per baptismum
sanctificatos iustissime erroneo peccantes non
sine ingenti pena conclamat quibus impossibile
est eum semel per quam sunt illuminati gusta-
verunt et donum celeste et participes facti
sunt spiritus sancti gustaverunt nihilominus
bonum dei verbum virtutesque seculi venturi
et prolapsi sunt renovare per penitentiam rursum
crucifigentes dominum ipsis filium dei et osten-
tantes ad salutem accessisse et quod fideo
ut mihi eterna percipet introgasse
eum testatur. Cum ita rursum est abundo
dei mandata ut serve sua mandata non
dixit sua tamen fidei vera si sola fides
quibus supplere iubetur mandata sed
ut ego dominum meum ad deum percipi
se supplicium absit et dicunt illi qui
peccando iam filii perditionis effecti sunt
et nihil tamen solatium sibi credunt
si alios peccatum posuit morti pre mani-
pare vicium si deus peccatorem non punit
ubi est id supplicium si iustus vix salvus
erit peccator et impius ubi parebunt ergo
peccatores probitur et alius deficiat per eos
dies atra et inqui ita ut non sit ad
rursus hoc deficit fimus deficiat et sic
splendet terra conservatur igitur sic pedem peccato-
res conservare dei vultum sed tamen credu-
lum et infidelem sed peccatores audio con-
demnari et salvatorem nostrum magistrum
locum dixisse lego non omnis qui dicit
mihi domine domine intrabit in regnum ce-
lorum sed qui in celis facit voluntatem
patris mei utique nunc credebat qui enim
dominum invocabat nec ideo in celestis
regni ianua prodit quia in hoc
fructus abiungit conficere negavit aut

Sermo ... quidam in libris apostoli dixit: Deum confitentur se nosse, factis autem negant. Et dominus in evangelio: Multi michi dicent in die illa: Domine, nonne in nomine tuo demonia eiecimus et in nomine tuo multas virtutes fecimus? Et dicam illis: Nunquam vos cognovi, discedite a me etc. Videsne ergo quia et isti credidisse deum et virtutes in nomine domini operati sunt, tamen eis fides profuit, quia iusticie opera non fecerunt. Denique si sola fides prodesset, cur illi cum sathane angelis in perpetuum gehenne ignibus cruciantur, qui non perfidie causa sed quia bona non fecerunt iudicantur, sicut scriptum est: Et dicet eis: Vos qui administrastis(?) ... Discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius. Esurivi enim, sitivi etc. Non dixit quia non credidistis, sed quia non fecistis. Dicitur michi ... tamen si propter bonorum operum sterilitatem esse dampnandos videmus, ergo alter decipiat. Nemo seducat: nisi quis iustus fuerit, vitam non habebit; nisi quis in omnibus domini mandata fecerit, preterea non pertinebit ad regnum celorum; nisi quis in omnibus terrena despexerit, divina non capiet; nisi terrena contempserit, non poterit possidere celestia. Nec quisquam se christianum iudicet nisi qui christi et doctrinam sequitur et imitatur exemplum. Sed tu illum christianum putas cuius panem nunquam saciatur esuriens, cuius potu nunquam sitis extinguitur, cuius mensam nemo cognoscit, sub cuius tecto nunquam advena nec peregrinus aliquis succedit, cuius veste nunquam tegitur nudus, cuius pauper nullus fovetur auxilio, cuius bonum nemo sentit, cuius misericordiam nemo cognoscit, qui in nullo imitatur bonum, sed irridet potius et subsannat. Absit ut cuiusquam christianus dicatur, absit ut dei filius possit appellari qui talis est. Christianus ille est qui viam christi sequitur, qui christum in omnibus imitatur, sicut scriptum est: Qui dicit se in christo manere debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare. Christianus est qui misericordiam facit, qui omnino nunquam iniuria ... cui opprimi pauperem se presente non patitur, cuius domus omnibus patet, qui indigentibus semper ... cuius

gementibus ... cuius dolorem alterius sicut proprium sentit, cuius ad fletum flentibus provocatur alienis, cuius domus ianua nemini clauditur, cuius mensam pauper nullus ignorat, cuius dona cunctis offeruntur, cuius bonum omnes noverunt et nemo sentit iniuriam, qui deo die noctuque deservit, qui in mandatis eius perpetuo meditatur et cogitat, qui pauper mundo efficitur ut deo locupletior fiat, cui inter homines vilescere licet ut coram deo et angelis eius gloriosus appareat, cuius cor de suis nichil simulatum gerit neque fictum, cuius simplex et immaculata est anima, cuius conscientia fidelis et pura est, cuius tota in deo mens est, cuius omnis spes in christo est, qui celestia potius quam terrena desiderat, qui humana deserit ut possit habere divina. Qui talis est ... qui spiritu ... que gratulatur et complacet. Audi quid dicat ... quia amicicia huius mundi inimica est dei. Quicumque voluerit esse amicus huius seculi, inimicus dei constituetur. Si tibi forte durum videtur quod christianum agere quenquam ... potuit ... ergo omnes qui christiani dicuntur esse tales operibus vivere ... estimas qualem te tu iudicas ... considerationibus oportet esse christianum ... esse viduarum ... non ignoras ... quod proprissimum est celesti ... que vitam illius ... vidue deo orationibus et ieiuniis die noctuque deserviunt. Aliud non est ... filius et curis ... et duo non tamen acceptum ut dignum ut tu putas ob nomen. Aliud autem genus est ... et diviciis quod eterne morti subiacet et perire, sicut scriptum est: Vidue que ... in deliciis vivens mortua est. Unde audi quid iubetur a beato paulo ad thimotheo scribi. Unde sicut quibus

locuplet.

quasi non iubetur honorare nisi tantum illas uere
de quibus dicitur: que autem filios habet et
nepotes discat primum domum suam tracta-
re et parentibus [illegible] gratiam reddere pau-
peribus. ille non tres sunt de quibus scriptum
est. Vidua autem que in deliciis est vi-
uens mortua est. Videtis autem non
omnes uiduas esse tales nisi eas deo
placere que corpore tantum uidue uel uidu-
e non opere ornantur. autem esse debeat christi
uidua et apostolus dicit. uidua est que perseuerat
in diebus et noctibus orationibus dicit et noc-
te. Non id pretermitto quod quia ueras uiduas
apostolus uocat esse docuit et placeat
est actu mente conuersatione in corpore.
Et alibi uidue ne et etiam actu [illegible]
operationibus quas describit idem apostolus dicens: Vidua
eligatur que fuit in operibus bonis testimonium
habens si filios educauit quod scilicet fuerit deo
si hospites recepit si sanctorum pedes la-
uit si tribulationem patientibus
subministrauit si opus bonum subsecuta
est. Debet esse uera uidua uidere cui
talia sunt opera. Illa non que christi se
uiduam dicit que ut tale opera est. Sed
sunt aliqui uidue diuites nobiles et
potentes quibus forsitan uidetur indignum
ut aut filios deo et non seculo educent
aut hospites recipiant aduenas atque
sanctorum pedes laboriosos lutulentos
et horridos deliciis et mollibus mani-
bus tangant sed ut digne erunt [illegible]
[illegible] esse [illegible] prece-
perit [illegible] et
et quod superbe noluerunt et quia plerique
sub maritis [illegible] horruerunt.
Domina nostra [illegible] famulos
eius [illegible] sicut ipse dicit: Si ego nos pe-
des et [illegible] magister ut vos
pedes lauare [illegible] manda-
uit [illegible] et [illegible] et uiduis
ut pauperum pedes lauent [illegible] adsit
aqua [illegible] fe-
mina [illegible] imitari quamquam
[illegible] male fecerunt bene facere cum

uestiuit et confunduntur iste uidue que non
sunt pretiose confuse et que se moratiuel
tis obtulerunt ut inuicta reculentur ad
[illegible] eius homini magis risus prouoca-
tiones et fabulas pertinescunt et quibus
carius est uniuersis hominibus placere quam deo.
Sed esto talis qualem te deus esse precepit
qualem apostolus iubet, quasi uere christo uidua
esto, sancta humilis et quieta castitate et iusti-
tie opera indesinenter exerce et quamquam te in
obprobrium generat quasi sequaris et uiri
at deo tuo ideo placeas et que christi sunt
cogitas deo omnia impossibilia deo tantum nec-
essaria mandata orationibus et psalmis incumbe
ut si possibile est numquam te aliquis nisi aut
legentem inueniat aut orantem. Et tu filius
tenet in documento qui tuo te diligis ut quod
tibi putes prestare non possimus consilium
absentes amorem. Explicit liber de
vita christiana augustini ad peti-
cionem cuiusdam uidue compositus.
Incipiunt meditationes beati augusti-
ni yponensis episcopi. Capitulum

Anxii cum mente sollicita summo
conatu et sollicitudine continua
debemus inquirere et addiscere
quo et qua via possimus infernale
supplicium uitare et celeste gau-
dium acquirere. Cum nec ad supplicium uitandum
nec ad illud gaudium acquiri possit nisi via
cognita qua id est uitandum et id acquirendum
Audiamus ergo libenter christianam diligentiam via
apostoli quibus ipse deus ostendit celestis gloria vita
ineffabilis est et qua sit via que ducat ad uitam
dicit cum nec oculus uidit nec auris audiuit
nec in cor hominis ascendit que preparauit deus dili-
gentibus se. Ecce postquam dictum est deum bona preparasse
deum diligentibus se ostenditur quod dilectio via est qua
peruenitur ad illa bona. Et dilectio dei sine di-
lectione proximi haberi non potest teste beato Johanne
qui ait: Qui non diligit fratrem suum quem
uidet deum quem non uidet quomodo potest eum diligere?
Et hoc mandatum habemus ut qui deum diligit
diligat et proximum suum. Ecce in hac gemina
dilectione consistit vera caritas de qua loquitur

apostolus ait Expectacionem adest viam
uobis demonstro Ecce caritas Excellentissima
via est que ducit ad celeste palacium
et sine qua illuc nemo pervenire potest Ergo
quis negat vitam est quibus non est caritas
diligit deum et proximum quo diligendus est deus
et quo proximus. Deum debes diligere plus
quam nos sed precepta eius voluntati eius
in omnibus proponimus. Proximum autem non in hoc
minus diligere quam nos sed sicut nos .i. velle
et optare bonum quod debemus et velle et
optare et maxime eternam beatitudinem
et ad illa optinendum illi succurrere et cor-
poralibus bonis et spiritualibus prout res exigit
et facultas permittit vnde dicit crisostomus
ait. Sicut qui multum ut faciat nobis homines
et nos eis faciamus et. Et Johannes apostolus ait
non diligamus verbo neque lingua sed opere et veri-
tate Sed qui sunt proximi quos debemus sicut
diligere Ecce omnes homines xpistiani iudei pagani
amici et inimici etc

Cum ergo tota substancia mandati in dileccione consistat
que et qualis deus a nobis diligendus sit dili-
gentissime considerandum est Ad dei igitur dileccionem in nobis
excitandam nutriendam et augendam mul-
tum valent misericordie beneficiorum eius frequens et di-
ligens consideracio Quanta enim fuerunt tanta
sunt remittunt quia causa nostra prorsus defecit
in consideracione beneficiorum eius tantorum Et licet
ei non possimus tantum et tantas ut deberemus
reddere amorem et obsequium et gracias acci-
pere tamen quantum et quantas possimus reddere
debemus Ecce quae .i. beneficiis suis quam
sua magna preciosa sua quanta bo-
nitate multis modis nos diligentibus nobis
contulit deus a nobis multum diligendus est
nalie at a nobis diligendus sit deus id est eius
mandatum magnat quod nimis tristari
noluit audi ergo obsequi ad omnia mandata sua
maximum et primum mandatum audi nunc
diligere remittere mandata mentem nunc ingere
et operibus implere insistere assidue et per-
severanter. Quod autem est id mandatum diligere
Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo
et ex tota anima tua et ex tota mente tua

et ex tota voluntate et ex tota virtute et ex
tota memoria tua .i. ut omnes cogita-
tiones tuas omnesque intenciones et desideria tua
in illum conferas. Sed quia te parum forte
ad deum diligendi excitas illumque parum diligere
vides Scrutare ergo et revolue memoria
tua que tibi contulit deus et beneficia
que ne perirent et te vehementer illum
debere diligere compellunt

Ut autem amor dei nostre amplius concrescat
et crescat considerandum diligentius a quo quanta
vel ad quid creatus sit ipse anime deus
ipse homines creavit. Sciendum est ergo quod
creatura celestium vel terrestrium visibilium
vel invisibilium causam non esse nisi boni-
tatem dei creatoris qui est deus unus
et verus cuius est tanta bonitas quod
alios sue beatitudinis qua eternaliter
beatus est velit esse participes quam videt
communicare posse minime sibi non pos-
se illud ergo bonum quod ipse erat solum
bonum non nata alius communicare volunt
quia summum bonum erat posse velle et
omnipotens non tenens posse Et quia non
valet eius beatitudinis participes esse
sine nisi per intelligenciam que quanto
magis intelligitur tanto plenius habetur fecit
deus rationalem creaturam que summum bonum
intelligeret intelligendo amaret et aman-
do possideret et possidendo frueretur Eam
quod sic modo distinxit ut pars in sui
puritate permaneret non corpori uniretur
scilicet angeli pars corpori uniretur scilicet anime dis-
tinctam. Est itaque rationalis creatura incorporea
et corporea ut hic de anima rationali
et humana carne subsistens

Quia ergo rationalis creatura prima causa
fuit dei bonitas. creatus est ergo
homo ut angelus propter bonitatem dei
quia quia summus bonus est deus. Summe
et iusticiam summe ~~bonissimum~~ boni. Summe
Ad quid autem creatus est rationalis creatura
ad laudandum deum ad serviendum ei
ad fruendum eo quibus ipsa proficit non deus
Deus enim perfectus et summe bonus plenus.

nc angeli ut ministri quia gratia tanti volens
facta est ad eorum refusionem est ad creato
ris bonitatem et creature utilitatem . Si ergo
queritur ad quid factus sit vel et quare
videlicet propter dei bonitatem et creature
utilitatem . Ille nempe est finis de quo
F creatus est angelus // et finis co
sic ergo propter deum dicatur esse quia cre
ator et summe bonus aliis non
indiguit officio qui bonorum nostrorum
non eget sed ut frueretur et fruitur eo
cui finis est regnare . Iusti enim perfecti
fruentes et non est cui sint . et sic factus
est ergo propter deum id est ut ei frueretur ita
mundus factus est propter hominem scilicet ut ei
frueretur . positus est ergo homo in medio
ut ei frueretur . et ipse fruens et accipiet
utrumque et refluet totum ad bonum ho
minis et quod accepit obsequium et quod
impendit ita enim voluit deus ut et
homini fieret ut ea frueretur non deus
sed homo sit minister sed noluit ut nullo
fruatur homo ut omnium fructus minister
homo totius generis humani hominis dicatur et quod
factum est propter ipsum et propter quod factus est ipse
Omnia enim apostolus ait nostra sunt supra
scilicet celestia ad fruendum infra
ad perfruendum ut deus creator omnium
equalia nostra sunt ad conveniendum scilicet
angeli qui in ministerio quia admissi nobis
sunt et iam res dominorum dominorum famulorum esse
non dubitamus sed quia sunt admissi eorum
Principes angeli ministerio speciali celestis
nobis sunt dati ministri . propter nos in ministerio
ministrorum vnde apostolus ait omnes sunt admini
stratorii spiritus sunt missi in ministerium propter
eos qui hereditatem capiunt salutis .
Neque enim in celis uel in terra ipse creator et verbo angelorum novenarium
ministri sed ministre et delicias suas
pingit . Dicitur enim angeli ordines et
nostra vota deo offerre non quia deum
doceat qui sua augmenta fiat et quibus
quia fiat novit sed eius voluntate super

sunt / qui consulunt et quod deo in beate co
gnoverunt impletum esse quod nobis velint
dicunt vel illata reputat unde angelis homi
bus cum oraverint ordinem virtutum deo ob
tuli . Et nos cum oramus non dum
docemus quia nesciat quid velimus ergo in de
generis et vite hic ponat tanta spiritualis
ad celestia vitate refice sed peteudo quod erga
se fiat aut consulendo quid faciat deo porri
gere celorum cives ad consulendos ad
innandos nos attenti superiorem civi
tatis angelorum propter deum propter nos propter seipsos
propter deum utique cuius tanta erga nos mise
ricordia quique ut dignum est mittantur propter
nos quibus ministrant propter reparationem quia venim
creantur propter seipsos quorum ordines instau
randos expectant ex nobis toto desiderio presto sunt
P Finum ergo quantum ad ipsum concupiscit
et tu cogitur dignitati suavi
uniat faciat auctori suo abiectam
se non amet et illa quam ipse consortia
pulchra sunt pulcrior omnibus comparata vile
cunt et sic in optimum de sua pulcre
emergit sit omnis in eodem ex quo sunt
infirma gradu et imago pulcritudinis
pulchris coequari . Si Tua igitur ait attende
de pulcritudine et intellige qualem pulcritudinem
debeas diligere . Si forte in tua ma
nsio illa pulcerrima obscurata est et
templum non decet et corpus eius contem
plari non sufficit tunc fulcire quod decet
estimare debeas comitem alienos non
iocundius comparasti Sponsum habes sed
nescis pulcherrimus est omnium sed facie
eius non videsti ille te vidit quia nisi
te vidisset non te diligeret noluit adhuc
se ipsum putare tibi sed munera misit
arrham dedit pignus amoris signum
dilectionis si cognosceres ipsum posses
si speciem eius videres non ambigeres fa
cies enim quod tu pulcher tu formosis
simus elegans tu vultu in vultu capitum

captus non esse si non cum singularitate
dilectore et velit ceteros ad minus tecum
Quid ergo agis? Vide nunc illum non potes
quia absens est et ideo non times
non erubescis illi iniuriam facere quod sin-
gularis eius amorem contempnens te ad
alienis libidini tempore et impudice pro-
stituis. Nosti si facere si aliud scire
non potes qualis ille sit qui te di-
ligit considera saltem arram quam
quam dedit tibi fortassis in ipso munere
eius quod penes te est potes cognoscere
quo affectu illum diligere quo studio et
diligentia te illi debeas conservare. Insignis
est arra eius nobile donum. Neque ma-
gnum non decuit ut parva daret nec pro
parvo magna susciperes sed dedisse magnum.
Quid ergo est quod tibi dedit? Quid tibi
dedit o anima sponsus tuus? Respice
universum mundum istum et considera si in
eo quid sit quod tibi non serviat. Omnis
natura ad hunc finem cursum suum dirigit ut
obsequiis tuis famuletur et utilitati de-
serviat tuis oblectamentis pariter et ne-
cessitatibus cum affluentia indeficienti occurrit.
Hoc celum hec terra hic aer et
hec maria cum eis que in ipsis sunt uni-
versis complere non cessant. Hinc circui-
tum annuus innovationibus redeuntibus
partibus autem innovandis delapsa refor-
mat corrupta restaurat pastum pre-
bunt subministrat. Cuius ergo putas hec con-
stituit quis illud ut precepit ut ve-
bis ipsum tibi serviat? Beneficium accipis
et auctorem eius non agnoscis? Donum
in manifestatione largitor occultus et in
[illegible]. Te dubitare non sinit quod tuum
non esse debitum sed beneficium alicuius
Cuius ergo res est? Multum quod nobis contulit
et qui tu dare noluit multum delectat.
Tum ergo diliges et tu diligeris donis
suis munere et contemptum stultum est amorem
tam potius non vult contemptum ten-
ui ipsum tamen passim tu diligeres tam
non amare. Si autem diligis istam ut

sibi dictam dilige ut arram sponsi
ut munera amici ut familiarem dili-
ge ut beneficia domini sic tamen ut memineris
semper quod illi debeas ut ista pro illo non
ista tu illo sed ista propter illum et per ista
illum et super ista illum diligas.
Vide anima quod absit ne victa dicta-
ris si munera donantis plus quam amantis
affectum diligis. Maiorem caritatem
eius iniuria facis si dona illius
accipis et tu vicissitudine dilectio-
nis non rependis. Aut dona illius si
potes respue vel si dona illius re-
spuere non potes vicissitudinem
dilectionis rependere. Dilige illum
propter se, dilige te propter illum, dilige
illum ut fruaris illo, dilige te ut
diligaris ab illo. Dilige munera illius
quod data sunt ab illo coniuncta et te
illi. Diligere pura et casta di-
lectio est nichil habens sordidum
vel amarum vel transitorium. Considera
ergo o anima quod communia tu cum aliis que
specialia tu aliquibus que singularia
sola accepisti in omnibus te dilexit
ut que communiter tibi cum omnibus vel
specialiter cum quibusdam vel singulariter tibi
soli tribuit tu in supradictis te di-
lexit. Omnibus te singulari dono prestituit.
In omni certa dilectus es et ne puni-
tum tibi mecat quod pro omnibus incat
dilecta es quam tam bonum sit quam unius te
Primum cogita o anima attende primum
quod aliquando non fuisti et ut esses incipe-
res hoc dono dei accepisti. Donum ergo ei-
cat ut fieres quod tibi hoc reddetur
ut fieres non possis nisi tu dederis
nisi tu dedisse potes plus quam
fieres cum utique si nil amplius de-
set per ipso tamen sic amor laudan-
dus et dilectus esse. Verum autem amplius
dedit non solum esse sed et pulcrum
esse et formosum esse. Sed nunc hoc fiat
potuit munificentia largitoris ac-
tam addere ad plus dedit et.

magis nos ad similitudinem suam voluit
adducere quam pulchritudine sua ad se trahere
pollutam. Voluit ergo nos esse ut pul-
chros esse voluit et vincit peccata
mea que non sunt per penitentiam et inquinatus
quas ordinata sunt aut impleta aut
incomposita performa et que in ani-
ma punita. Magno debito obliga-
ta es anima mea. Multum accepisti
et nichil a te quesiti et plures pro omnibus
non habes quid reddas nisi tu ut
diligas. Anima ergo pollutam dilecta est
ut inclusa non detineas qua pollutam
repperit. Accepisti autem compellati-
onem. Iam tibi nunc narrare incipi-
am qua tunc iste tuus sponsus
qui tuo consensui appetit tecum
familiari. Dignatus est tecum repa-
ret. Illud tuum solatium sit tuum speculum
non tuum sit quia ille numquam admiralis
illud potuit. Magna tibi contulit
sit nutor propter dura sustinuit ut eam
relevaret te. Illud unum tecum ipse
descendit. Dignatus est sicut ubi ia-
cebas. Descendit ergo suscepit sustinuit
vicit restauravit. Descendit ad mor-
talem suscepit mortalitatem sustinuit
passionem vicit mortem restauravit
hominem. Ecce anima mea obstupesce cer-
te mirabilia tanta beneficia propter te exhi-
bita. Cogita quantum te diligit qui
tanta dignatus est facere pro te. Pul-
chra fuisti enim munere formata fuisti es
turpis facta iniquitate es rursum munda-
ta es et formosa facta es eius pietate
operante tu ut ubique eius caritate
olim tecum esses dilectus ut quod
tu facta esses diligeret ut pulchram fa-
ceret et ut diceret tibi quantum dili-
geret non nisi moriendo amorem te-
stari noluit ut non tuum impedi-
ret pietatis laudem virum caritatis
inimicum affectionem. Vide itaque dilectionem
pro homine sanguinem suum de suo pre-
tiosum infudit. Ecce multo maiori
caritate peccatorem homine nondum sua

dedit se seipsum impendit et tradidit. Tu
aliquid quid est dedo quod esse me se-
cio opus eius sed multiplex est quod fuisse
ipsum maxime in prima nunc quanto quidem tam
copiose nunc nec ipsa recepta agitur ut ego
dictum nale media. Ostensa culpa magis
quam diluenda ut ille caritate tegitur ipsa
quam eius caritas mihi est et sedulitas et ecce
eam ... totum sancte aperit cum
tu bene dilectam agnoscam si instans
pietatis eam corruptus non fuisse digna
felicitate teneri qui post lapsum felicior
resurrexi. Nulla dilecta amabilior nulla
amor suavior nulla caritas sincerior nunquam affectus
ardentior. Mortuus est pro me innocens
gratia dilexisti dum nunc et tunc dilexisti
ut moreretur pro me quod tu nunc in me
noluisti. Et quod si cogitare corporis
mea quot et quales in operatione abiecti
sunt quibus quod tibi data est que eius
non potuit. Et ecce audisti abundantia non
quod deberet dicam quam multe quam tarde
perierunt que omnis sine cognitione
dei et pro sine redemptione si institu-
tum dilapse sunt omnibus in re-
demptor tuus te pretulit qui tibi
dedit quod largitus est quam multi illorum
accipere meruerunt. Tu sola pro illis omnibus
assumpta es et quod est numquam ... sit ullam
pro salvatoris caritate in me ... potius
elegit ergo te et prelegit sponsus tuus
amator tuus. Deus tuus redemptor tuus
elegit te in omnibus et assumpsit te te
suo nominavit te ut memoriale eius sit
esse apud te. Voluit te participem esse in
nomine principem in omnibus virtutis eius
unxit te illo quo et ipse unctus ... ad
quia ab ipso a ... Deus non tu fore-
in fuisti qui habet pro in omnibus specialis
gratia fortiter meruisti quod fortes quod

sapientes quam nobiles quam divites ibi fu-
erunt et tu vivis relicti et abiecti
perierunt. Quamvis fateor collatum est tibi
cum iam feda prius fuisses et pollu-
ta et deformis et squalida decolor et
dissipata et omni horrore et enormi-
tate plena. Sed deus tuus dilexit te
ut te tantis gratie sue muneribus ditaret.
Nisi ergo prius multa tua et studio di-
ligenti et vehementi compulsa et de-
center ornata fuisses intellexisti propter thala-
mum introduci digna non eras. Nunc
autem dum tempus est o anima formam tuam
colore faciei orna, cultum compone,
maculas terge, immundicias repara, mores
corrige, disciplinam serva et omnibus
tandem munditiis quantum dignos [illegible]
sponsum digna summi sponsi te redde.
Para ergo te sicut sponsam immortalis spon-
sum, regni celestis. Et iam ad dilectum
pertinere scias quod quicquid unde te ornare
possis cum utique ex te nichil nisi ab illo
recepisti. Ab illo autem accepisti ut ne-
scires bonorum operum indicia et fructum ele-
mosinarum ieiuniis et orationibus
sacris vigiliis aliisque operibus pietatis
quibus quoddam animas ornatum possit ornari.
Vide ut decorem decet quid quod ad sanctitatem,
quid quod ad vestem, quid quod ad preciosum
reparationem, quidquid ad decorem augen-
dum valet, dinoscitur copiose tribuit.
Vide quia cognosce dispensator tibi
ubique occurrit. Non quesisti et datum est
tibi. Perdidisti et restitutum est tibi.
Numquam dereliquit ut scias quantum te di-
ligat ille a quo amari vult
te prius et in tanta pacientia exspectat et
concedit pro negligentia toties amis-
sa [illegible] atque iterum si volueris repar-
are quod perierat. Iam qui istud tecum
receperunt sed amissa iterum tecum reci-
pere non meruerant. Plus omnibus di-
lecta es quia tibi [illegible] amis-
sum reddidit quod illis periit et tam
districte negatur. Numquam tibi gratia
sua operandi nulla data bona opera

largiente negata est. Si magna
opera facis nutu cordis [illegible] si
non facis magna opera fortasse [illegible]
erit [illegible] eo non
ille qui tibi [illegible] quod tu et
[illegible] si [illegible] deo [illegible]
totum quod ab illo fit [illegible] si [illegible]
[illegible] est cum amor dei in nobis
[illegible] quod [illegible] gratia [illegible]
tollat [illegible] ipse [illegible] bonitate
est ad bonum [illegible] disponat
forte gratia [illegible] non [illegible]
vitiorum impulsu [illegible] melius
[illegible] solidari [illegible] deo
[illegible] qualitas infirma qua [illegible]
elata [illegible] cum dispensator divine
providentie audeas sed [illegible] tamen timore
et reverentia ora. Cumque ut quodam-
modo ipse novit tibi subiciat
si qua mala adhuc [illegible]
[illegible] dilatat. Si qua inchoata
sunt bona benigne perficiat et ea
te que voluit [illegible] adesse [illegible]

Anima quid faciemus deo [illegible]
a quo tot bona accepimus [illegible]
cum [illegible] sunt [illegible] que et [illegible]
tibi nobis bona [illegible] specialia
quoque [illegible] singulari dilect-
ione agnoscimus ut cum tamen de
bonis quam de malis omnibus
singulariter diligamus. Tu dedisti mihi domine ut
agnoscerem [illegible] multis [illegible]
tis revelata [illegible] alios [illegible]
[illegible] reliquisti et
[illegible] tue lumen infudisti
tu dedisti mihi [illegible]
[illegible] efficaciam
in opere [illegible]
[illegible] solamen ad
[illegible] et quotiens
[illegible] gratia tua et [illegible]
tua [illegible] et [illegible]
[illegible] subito liberasti me. Quando errabam
reduxisti me. Quando [illegible]
[illegible] me. Quando [illegible] consolatus
es me. Quando cadebam erexisti me. Quando

fecisti tenuisti me tu dedisti mihi ut cog-
te agnoscere primus diligere te sincerius
mecum ardentius sequi te. O domine deus meus
dulcedo vite mee et lumen oculorum
meorum quid retribuam tibi pro omnibus que
retribuisti michi. vis ut diligam te et
quomodo diligam te et quantum diligam te domine
qui sum qui diligam te et tu diligam
te domine fortitudo mea dominus firmamentum meum
et refugium meum et liberator meus deus
meus protector meus et cornu salutis mee
et susceptor meus. Et quid tu adhuc dicere
tu es domine deus meus

Multa et innumerabilia fecisti mihi domine bona
de quibus michi semper erit dulce cogitare
semper loqui semper gratias agere ut te laudem
et amem pro omnibus beneficiis tuis. Ecce
habes anima mea arram tuam et in arra
tua cognoscis sponsum tuum. Serva ergo te
illi castam sicut impollutam sicut incon-
taminatam sicut integram. Si olim mere-
trix fuisti et iam virgo facta es quia
amor illius corrumpentem corporis inte-
gritatem reddidit et integre castitatem
suam. Et cogita quantum tecum misericordiam
fecit et intelligere quanto ab ipso
diligis quod eius beneficium magis tibi de-
fuisse cognoscis. Et etiam michi mul-
tum eius miserationes [illegible] me attendo quod
[illegible] est dicere quasi nichil aliud
agit deus meus nisi ut mee saluti provide-
at et ita totum ad custodiam meam
occupatum video quasi omnium oblitus
sit et omnino michi soli vacare velit semper
presentem michi se exhibet semper paratum
offert quocumque me verto non me deserit
ubicumque fuero non recedit quidquid egero
presens assistit et tamen actus actionibus
meis inspector [illegible] et quantum
ad bonitatem suam pertinet quasi individ-
uus cooperator assistat ipse operibus
[illegible] facies eius [illegible] astat
possit [illegible] cum pietate

eructant. Et quid est illud dulce quod interdum re-
cordantem me tangere solet et tam vehementer atque
suaviter afficit ut iam tota quodammodo a
me metipsa abalienari et nescio quo
abstrahi incipiam et subito totam innovare
et totam immutari et bene michi esse super
quam dici sufficiat. Exhilarat conscientia in obli-
vionem veniunt omnes preteritorum dolorum
miseria. Exultat animus clarescit intellectus
cor illuminatur desideria iocundantur iamque
alibi nescio ubi esse me video et quasi
quibusdam amplexibus amoris intus teneor
et nescio quid id sit et tamen id retinere semper
et numquam perdere toto nisu laborans luctatur
quod animus delectatur quasi ne recedat ab
eo quod semper amplecti desiderat et quasi in eo
omnium desideriorum finem invenit summe et in-
effabiliter exultat nichil amplius querens
nichil ultra appetens semper sic esse volens.
Nunquid ille est dilectus meus ille deus meus
qui visitat me sed venit invisibilis venit
occultus venit incomprehensibilis venit
ut tangat me non ut videatur. Ante venit
ut moneat me non ut comprehendatur. Ante
venit non ut totum infundat se sed ut gu-
standum prebeat se non ut impleat desiderium
sed ut trahat affectum primitias quasdam
porrigit sue dilectionis non plenitudine
exhibet sue saturitatis. Et hoc est quod
maxime pertinet ad arram desponsationis
tue quod ille qui in futuro se tibi vi-
dendum et perpetuo possidendum dabit nunc
se tibi ad gustandum prebet ut quam dulcis sit agnoscas

Ultimum igitur deus tuus diligis qui
tanta tibi contulit beneficia. Ut autem
amor eius flamma amplius accendatur
compara dilige si potes illa que ceteris
super aliqua tibi contulit alia beneficia
[illegible] que [illegible] communiter cum ceteris sunt
bona tibi ubique collata [illegible] cum ceteris
tibi habere sunt deo dona et gratiosus
computare et gratias agere dicere. Valde
michi diligendus est deus meus qui bonum

ut eis malo peius iudicio . Cavit me deus ne
ne illorum et inspiravit mihi spiraculum
vite distinctus me ab hiis qui ut abortivi
in precipitium sunt ab utero vel in utero matris
uteri suffocati pene inciderunt concepti
nec vite accepti sunt ut spiritum acciperent in-
tegro multum quod intersit inter me et pecus
accepi corporis formam accepi in corpore
distinctorum sensuum officia oculos ad videndum aures
ad audiendum . nares ad odorandum ma-
nus ad contrectandum palatum ad gusta-
dum pedes ad ambulandum similiter et
in corporis magnum sunt enim ad cor-
dis sensuum meorum oblectamenta singula singulis
sensibus convenientia . Cavit deus multa pul-
critudinem amenitatem suavitatem olencia
dulce sapiencia placencia obsequencium
famulatum creatoris [illegible] diversas qualitates
rebus indidit ut omnis sensus hominis sua
oblectamenta inveniat . Aliud pertinet visui
aliud odoratui aliud auditui aliud gustui
aliud tactui . visum pascit pulcritudo co-
lorum . suavitas cantus leniter demulcet au-
ditum . fragrancia odoris olfactum . dulcedo
saporis gustum et quis omnes sensus deli-
cias enumerat que tam multiplices sunt
in singulis ut si quis omnes consulat quot
sibi singulis [illegible] putat [illegible] ad oculos
et oblectamenta aurium in diversitate sonorum
audimus et que prima sunt dulcia, sunt
in contraria quibus voces ad invicem suas
nobilitates quicquid [illegible] narrat [illegible]
ta . indicat [illegible] initiat [illegible]
lat adeo ut si quis [illegible] vita [illegible]
na bestiis comparabilis indicat quod ad tot-
tus animi quod [illegible] nec similes [illegible]
[illegible] quod dulcissimos sonorum [illegible]
incomodantur quia tam multa sunt [illegible]
[illegible] ut ea ut cogitatus [illegible] nec-
dum facile explicari possit que cer-
ta auditui sunt et in eius delicias
[illegible] sunt [illegible] et de olfactu [illegible]
monata odores et [illegible] que suave
spirant fragrancia et dulces [illegible] odo-
res olfactui sunt et in eius delicias

[illegible] sunt . Eodem modo gustu et tactu
naturalia sunt oblectamenta que similiter
per se satis comprehendi possunt
Agnosce ergo et vide quam sana et inte-
gra membra cavit mihi deus ne esset
dolor in eis ob [illegible] alicuius ac-
cepi et amplius mentem per quam possem
intelligere quod possit [illegible] quam
possit [illegible] iustum ab iniusto dis-
cernere quam possit investigare et tandem
creatorem [illegible] laudare et inherere
illi . magnum et eximium beneficium quod eo
tempore [illegible] nasci voluit deus
per quos ad fidem suam et ad sacramenta
[illegible] pervenirem [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] esse [illegible] in quibus
nos esse [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] adesse in [illegible] eius
fuisse quod [illegible] sum [illegible]
quod me [illegible] quod me
non absorbuit quod non [illegible] ad-
mone quod bestiis non [illegible]
[illegible] quod [illegible]
etate [illegible] eius et bona volun-
tate [illegible]
Agnosce igitur domine deus [illegible] erga me
ostendisti pietatem cum in cunctis
operibus tuis sis mirabilis [illegible]
[illegible] esse in [illegible] illum
[illegible] abscondimur
[illegible] nisi quod forte te amicos
[illegible] . donum quam tua sunt quod duce
[illegible] a te [illegible] multa [illegible]
tibus sepe [illegible] eripuisti
ut [illegible] quos numquam [illegible]
[illegible] potuisti oblitum tui de te admo-
nuisti . [illegible] revocasti [illegible]
ad te [illegible] suscepisti [illegible] indul-
sisti non solum ea que commisi peccata
sed et que [illegible] te non commisi . [illegible]
cum [illegible] te [illegible] non commisi to-
tum a te dimissum reputandum est [illegible]
sed in multa peccata [illegible] sic et in multo

plicia nisi me confregisses te revelasse
tribus autem modis cottidie me incumbere
peccatis s. cordis sub titulo vestiendi
data mente affectionis sancte in multa
cum peccata recidissem si data confessio-
nis sed et imploratione non me tunc aperuit
assumpsit in multa quasi parvulum me
tribuisti contra impulsus violentos tempestatu-
m sed virtute dedisti michi domine ut fre-
nare eos appetitus et ei quod petie-
bam voluptatum induce consuetudinem
Os a quibus peccatis tam longe me fecit
misericordia tua domine ut peccatum abho-
minarem et ne in quibus cor [illegible]
Ago bonitati tue tuo malo [illegible]
misericordiam domine [illegible] eo infelix te
invitavi ego malo cor meum tecum [illegible]
vocem tuam provocavi iram [illegible]
[illegible] et passus es [illegible]
sustines si peccatum [illegible] si re-
[illegible] me [illegible] super dominum [illegible]
[illegible] peccatoris venerandis [illegible]
in [illegible] repugnante [illegible]
penitentis amplectens [illegible]
ignorantie [illegible] anima
[illegible] post lapsum [illegible] pecca-
ti largiris. quotiens [illegible] pulsa-
ti aperis. omnibus michi [illegible] misericor-
diam das [illegible] etiam [illegible]
[illegible] michi adhuc domine quod multa
michi [illegible] posse velle
aut nolle bona contulisti non so-
lum [illegible] sed postquam sum et po-
tui [illegible] te querere te desiderare te
diligere tibi domine [illegible] bonitate
tua non peccati non [illegible] de-
[illegible] prepedisti ut [illegible]
[illegible] tua [illegible] largitus es
[illegible] et [illegible] beneficium quod
[illegible] pater ab ortu nativitatis mee ad
me custodiendum usque ad finem meum
[illegible] dedisti [illegible]
[illegible] est dignitas [illegible] ut quisque
ab ortu nativitatis sue angelum
ad custodiam sui delegatum

[illegible] pietatis et [illegible] domine quod multa
peccata tua [illegible] sustinuit [illegible]
[illegible] [illegible] quod non sum [illegible] meas
[illegible] michi quod me terra non absorbuit
non me fulminavit celum non me combussit
ignis [illegible] flumina submerserunt [illegible] aliena pe-
[illegible] morte [illegible] dignus eram [illegible] me
[illegible] [illegible] recordatione non solum
[illegible] me [illegible] si [illegible] omnem [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] non solum dominum [illegible]
sed et tota [illegible] eius [illegible]
[illegible] te dominum [illegible] offendi
[illegible] omnem [illegible]
ad dominum meum [illegible]
[illegible] pugnare [illegible] me [illegible]
[illegible] orbis terrarum [illegible] cum terra [illegible]
michi [illegible] te [illegible] me [illegible]
absorbere qui [illegible] tuo non [illegible]
peccando [illegible] et [illegible]
re. [illegible] domine non [illegible] tibi
ad salutem [illegible] ad [illegible]
qui est lux lucis et fons [illegible]
[illegible] tibi [illegible] meos [illegible]
[illegible] [illegible] adulterasti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
eius [illegible] ipse qui ea [illegible]
non vult mortem peccatoris sed ut convertatur
et vivat. [illegible] me ergo domine [illegible] ma-
gis sub [illegible] manum tua [illegible]
[illegible] magis tibi [illegible] et [illegible]
ad [illegible] tibi [illegible]
[illegible] me [illegible] beneficiis tuis ob-
ligatorum [illegible]
dilata [illegible] [illegible] [illegible] te
mala mea [illegible] quanto [illegible]
tollat quod [illegible]
[illegible] igitur [illegible] cogita [illegible] mea
[illegible] [illegible]
[illegible] sue quod [illegible] nolint
[illegible] caritate qua nos [illegible]
[illegible] me domine et [illegible]

michi. Sed audite ceteros apostolos unus qui no-
lens audire cantum galli negavit. Petrus.
Qui inquit dissimulabat ut audiret pa-
ciencia sua impleret electionem sua Cephas.
mast caritate suam. Apostolus Bartolomeus
sit cor meum gravitas illud ut audi-
ret sursum vilia peccatorum et vulnerum
penitet dolorem et audires adquirit
inferi et patri iniquus supplicantis mo-
strus et ut nil nomine iam in remanserit
vocis melioris michi consolacionis spi-
ritus sancti indulgencie dedit. Demum et
ipsam indulgenciam contulit. Sic ad gloria-
to indulsit et tam liberaliter omnes do-
navit iniuriam ut etiam non disponeret
ulciscendo ut confunderet exprobrando ut
minus diligat imputando. Sunt enim
aliqui sic donantes iniuriam ut non
ulciscantur. Set prius tamen exprobrant. Sunt
et alii qui licet sileant manet tamen
in alia mente depositum et rancorem
tenent in mente. quorum utrumque nec ista
plena est indulgencia longe ab aliis
benignissima dicitur non libera agit
ignoscit plenarie ita ut nos spe
fiducia peccatorum sed perveniamus ubi gaudium
dicunt delicie solem et gratia supplicare.
Testis est petrus cui post trinam nega-
cionem totius ecclesie pastoralis cura
commissa est. Et testis est paulus
qui de ecclesie persecutore effectus est
vas electionis et doctor gentium.
Testis est et matheus qui de theo-
lonio electus est in apostolum et
novi testamenti primum scriptorem do-
natum est esse. Maria ihesus
Post hec dedit in continencia do-
minicam hec ad dico non solum a
luxuria sed a ceteris que secundum mentem
viciis et peccatis qui et aliquando vix pro-
dum continebam. Postea ad dei gratiam
auxiliante prolongavit tempus potui conti-
nere. Ergo quoque in meo bonum modo possum

clamare possum quod fecit in magna
qui potens est. Fortiter primum reputat
quis continencia sed ego non certa gratia
eum quos habeat oppugnatores et
quante illa virtute sit ut virtus sit ut possit
resistere tribus pugnis hostis continere
est corpus meum concupiscens adversus spiritum
quia domesticus hostis periculosum bellum
quod intestinum bellum hoste hic crude-
lissimum ut fugere possimus. Quomodo
ut fugeret sed circumferre illum est qui
alligatus est nobis. Ideo eciam periculo-
sius est et minus leviter hoste inimico
gravius sustentare primum nobis. Videns
ergo quod sollicitate te custodire necesse est
ab ea que dormit in sinum tuo. Re-
rum tamen non est hic solus adversarius
meus. Alium adhuc video qui circum-
cingit me et obsedit undique hostis
iste primus seculum nequam qui per quinque spe-
ciales suos vulnerat me et mors in-
trat per fenestras meas. Tercius hostis
est antiquus hostis humani generis mundo
antiquus serpens callidior cunctis animan-
tibus. Iste est hostis quem non pos-
sumus videre quanto magis cavere hic
hostis nunc quidem aperte et violen-
ter nunc occulte et fraudulenter. Et autem
malicia sepe et crudeliter nos impugnat et
precipue et adhuc tollerandam nostri
temporis superbia demum donec hec ro-
dixi ut innotescat continencie dif-
ficultas ut gratias que adeo data est
nobis ac per hoc amplius diligamus eum qui
habet nobis virtutem tribuit. Omnes eciam
insidias fraudis mundi et ipse in medio
debuerit tollerantes nos. Ipse qui mo-
tarum me cum concupiscentiis suis et
primus seculum nequam cum vanitatibus et va-
nitatibus suis et hostem cum temptacionibus
suis gratis faciam superabilis veniens nunc
quod non multo dixerim in hoc cum in conti-
nencia non clamare quia fecisti in

di

est hec dicit, mag q potens es
michi deus p mendis gin mitu ecna
ecna gin in tribus stete maxe arbitr
modis p titor malor in tot cptu
pntiu bonor in desiderio futuror
dein dedisti michi spem. et ecce optimi
da michi sunt q sit robarat et confirmat
tor meum ut ria presentia peccator
meor in considerato vult spe nulla
est in celo celestis beatitudinis de cel
situdine ... dici possit i cafiunt
videtatur consideras o aia mea sunt
que sunt illa tria consideria in quibus
tota mea spes consistit sz caritate
adoptionis veritate promissionis
pietate redditionis mittat iam quan
tumcumque voluit insipiens cogitatio mea
dicens quis enim es tu p quam quam gloria
quibus ne meritis et optime speras
et ego fiducialiter respondeo scio cui
credidi et certus sum quia in caritate
deus adoptavit me quia verax est
in promissione potens est in exhibiti
one licet enim facere quod voluit. p
ergo modo michi deus meus michi
diligendus est. Magne sunt iste que
me deus ... fugiente prevenit est
timenti blandiens quod erat in spem
totiens despicanti ex sinus aperuit
... ingestu cum gustu intioris
dulcedinis in modo affectu dilec
tionis attraxit et allexit illaqueavit quod
indissolubilia male consuetudinis
vincula dissolvit et abstraxit solo

a Sequitur aia mea benigne suscepit
illius quibus tibi sola gratia eo.
dive bonitatis inspirat intima quia
iocunda factis abrenuntiare solo t
xc accrevit quibus esurivit delici
is panis quos inspiratio suax di
vitias et quos inspiravit affectus
quos te terreus pocus deleavit magna
gium sunt ardent quod me fugiente
simum sum et rebellem sola misse

ricordie nostri spiritualium consolam non reliquit
quietem. Si cum temptabat ille confortabat
erit me. Si fluctuabat ille solidebat
quotiens pertimor arcestabat ille pius con
solator astabat. quotiens estuaba patri
mo ille se meis miseriis infundebat
prevendo et quotiens post pusillatem
vel legere spiritualium spiritum nec hunc il
lustrabat quotiens orare in corde tessa
bile gaudium sui replebat. quotiens
mente mam aeternis solitum ardore
lestes delicias parvitatis avenientes
transportabat. Tacto multa et magis
nunc sunt etiam me opa ne ad glie q
tota enim est adhuc mediatur thesaure
Ita enim se hoem estimatum sibi
colligent gratia bonitas et felicitas ac
cipient ut non laudes solum qui so
lus laudandus esse ille qui dedit se cum
ille qui recepit tamen quod est ab quo
non accepit aut quia quod accepit
quasi laudatur velud proveniret. Tibi
ergo laus deus meus tibi gloria et gratiarum
actio. michi autem confusio faciei
mee qui tot mala feci et tot bona
recepi. vide ergo aia mea quam multum
quidat bonitate dei non solum largi
tas sua sz et dignitas mea et
cum magnum est michi prudentibus
equal pietas qua nulla per suppa
re impietas Alia sunt que deus
misericordie cognoscit alia que afflu
entibus cognoscit mala mea.
largitur bona sua ... prompto adign
scendum paratus sit ad largiendum
sunt primus sunt largus et ubique
benignus ubique bonus confitear
ergo illi mala mea confitear bona
mea confitear amos esse mala
mea ut pie cognoscat confitear
ab ipso bona mea ut confitet et
amicat. Sunt in confessione agamus si
ti appareat quia valde vel de consultans
venia vel de confessa gratia ... magis
agat qui se credidit cupit esse

amato christum uehemens amor constitit ip-
se ergo hec et omnia faciat diligere consi-
dera itaque ut constituit eum ab omni potes-
tate mortis ad eum diligendum qui
tot contulit innumerabilia rapiat uehementer
et affigat tibi quibus debueris omnia
a deo mereri collata et ipsum pariter dili-
gere nondum scias pro eo quia nemo
est qui non facile si quid inueniat pro-
prium obnoxius deo uiuens cui totis cor-
dis medullis diligere uiuere et totum
ac graciarum reffere debeat ille ergo tu
aliqua bona sentis uel tua desunt
ut sit totus deus tuus ut enim dicitur
scit quia omnia rectissima et iustissima
(?)ec facit deus qui tui uult misereri
quia uult misereri tu cum (?) potest est
bona tua uoluit conferre et collata tu
uoluit auferre. Doleat ergo qui hec
non habet et laboret et oret ut hec
percipiat uerbo bonus deo grati-
as agat igitur et multa primo etc. In-
numerabilia sunt que michi domine deus
contulisti beneficia pro quibus tu dilige-
res et sic ex laudando tuum cum bo-
nis (?) uel habui uel habituus sum a te
summo bono est a quo omne quod bo-
num datur est et procedit primo attende que
me plus quam omnibus attendere ur-
get mouere et prouocare ad te diligen-
dum quia consideratio christi passionis
(?) ad mortem super omnia in qua
amabiles te michi reddidit hoc ipsum
ignominiosissima et amara mors
quam sustinuisti opus nostre redemptio-
nis hec solum omnino totam uitam tuam
totum laborem tuum totum affectum
meum amorem denique meum sibi fi-
aliter uendicat totum hoc in qua est quod
deuotionem meam et excitat uelocius
et mitius suauius et auget amplius
multo quippe in hoc opere laborauit auc-
tor mundi ut mouere. Fabricandi ta-
men fatigationem sustinuit deinde
eum et per te que in mundo sunt dixit
et facta sunt. Dixit et creata sunt
ac nos preparatum quam quibus magis

multos et diuersos labores sustinuit
et dolores Ecce quam nos diligit qui
nulla sua necessitate sed sola mira ca-
ritate tam durissime indigne sustinuit
Christus ergo qui dixit unum prestare
beneficium alteri. Sempre cum magis
tamen sit aliquid sua gratie etiam gracie
multo magis ecce est seruus ipse ipse
deus etiam tam magne caritatis sit nostre
paratus donare multo maioris cari-
tatis iudicium est prius nunc ponere
quod filius dei pro nobis fecit natiuitatem
inimici esses deo reconciliati sumus
per mortem filii eius uix autem pro iu-
sto quis moritur ipse non pro impiis
mortuus est iusto pro iniustis ut nos
offerret deo consul antecessor factus est ut
nos reciperet ad celos. O ineffa-
bilis pietas quam inestimabilis
dulcedo caritatis quam stupenda
dignatio sunt domini peccatoris hominem sa-
cre diuine persone carne nunc tem-
ptatum per omnia per similitudinem absque
peccato tercie cum quanto precio quanto
ue labore redimebat hoc qui dyabolo
debebatur quia si non redimeretur sit
sine dubio eternaliter cum dyabolo
dampnaretur. Hec ideo dixi ut integrat
hec quantum decet diligere deum quod
pacientissimo libuit nos soluat
sed ardenter pro illo sustinere labores
et dolores qui pro te tanta ac
talia sustinuit. Prima ultas cum
colores optet nos in hac regione
dei amplectatur ut anima te duc
iesu crucifixo summat tui dulcissi-
simus illius gustum occupet mentem
meam hec suauius meditatione ne
gotiosa ea oblimo absumet in
dicem ne mel sese insit pro iesu
et hunc crucifixum ne sciam meam
apostolice fidei nam cruce abdu-
cat. uendicet sibi totum amorem
meum hec tua miraculo dilecte nos me
cupiditas infernalis absorbeat
mete eum qua tue diue dulcedo

caritas replevit non timor angusti-
at non libido contaminat non ira dila-
niat non superbia elevat non tenebro-
sie inanis fama eventilat non furor
concitat non stimulus ambitionis cru-
ciat non avaritia torquet non concupi-
scentia non invidia (?) et habet et ullum
denique vitium corrumpit sed in ea
dulcedine immobilis persistit. Cuius
sunt non tantum perituri mundi contra (?)
sperat in futuro quia dat spiri-
tualia sunt que in futuro seculo pro-
mittit suis datura. eterna sunt et bo-
nis temporalibus incomparabiliter meliora.
Temporalia enim bona difficile acqui-
runtur et acquisita facile elabuntur
que cum contrita cum summo labore (?) custo-
diuntur et cum dolore amittuntur et a-
missa cum summo labore recuperantur.
Futura autem celi bona numquam amittuntur
numquam minuuntur cum semel et certe
possidentur. Si desiderantur et numquam
fastidiuntur. Cum enim quis celi acceperit
ita securus erit ea se numquam amis-
surum sicut certus est ea se numquam
alias quam dilexit velle amittere
Est deus compromissor suis quam iusta
non decipit. Si maiora promisit nobis
a laboribus requiem a servitute liber-
tatem a merore consolationem
a morte vitam et in se
plene summum quod gaudium et dile-
ctionis deinde promisit nobis se ipsum
sed intuitum patris daturum se nobis
magne sunt quam promissiones sue et
inestimabiles. (?) eum et illius
multum amari aliquando amore ei
gratis vehementer desideriis
promissionis magis est pro amore promis-
sio dei contemnenda desiderium in in
desiderat qua non contemnitur
perficit plus desideriis vehementius quo desi-
derium aliquando non est in mo-
tum non possit esse minimum cum
mittis rebus impatientia sobrie inculpari
in expectatione tante promissionis

laudabilis est neque enim impatientia dilationis
Sunt enim eum qui plus amat et qui plus
desiderat dilationis impatientia magis cru-
ciat. Spes enim que differtur affligit ani-
mam aut bona omnia in celesti patria
enumerare de illo summo bono quod omnium bono-
rum summum est quod et qualis sit ut est dicam
Exultemus nunc et erigamus totum intel-
lectum nostrum deus bonus et cogitemus
quale et quantum eorum sit unitum et
singulare gaudium istud scilicet unum et summum
bonum quod est vita lux et sapientia
beatitudo et eternitas et multa huiusmodi bo-
num non est nisi unum et summum bonum
omnino sibi sufficiens nullo indigens quo
omnia indigent ut sint et bene sint.
Hoc bonum est deus pater hoc est verbum filius
patris. Hoc unum est amor unus et commu-
nis patris et filii et spiritus sancti. Quod autem bonorum
est singulus quisque hoc est tota trini-
tas simul pater et filius et spiritus sanctus
cum singulus quisque non est aliud quam summe
simplex unitas et summe una simpli-
citas que nec multiplicari nec aliud et aliud
esse potest. Porro hoc est id unum bonum
unum quod est necessarium in quo est omne
bonum immo quod est omne et unum et
totum et solum bonum. Si enim singula
bona delectabilia sunt cogita intente quam
delectabile sit id bonum quod continet iocun-
ditatem omnium bonorum et non qualem
in rebus creatis sumus experti sed tanto quanto
distat creator a creatura. Si enim bona est vi-
ta creata quam bona est vita creatrix. Si io-
cunda est salus facta quam iocunda est
salus que fecit omnem salutem. Si ama-
bilis est sapientia in cognitione rerum condi-
tarum quam amabilis est sapientia que omnia
condidit ex nichilo. Denique si multe et
magne delectationes sunt in rebus delectabilibus
qualis et quanta est delectatio in illo
qui fecit omnia delectabilia. O qui hoc
bono fruetur quid erit illi et quid illi
non erit. Certe quidquid volet erit et quod

vobis non erit, ubi quippe erunt bona corporis
et anime qualia nec oculus vidit nec
auris audivit nec in cor hominis ascendit.
Cum ergo per multa vagaris querendo bo-
na anime tue et corporis tui, ama unum
bonum in quo sunt omnia bona, et sufficit.
Desidera simplex bonum quod est super omne
bonum, et satis est. Quid amas
caro mea, quid desideras anima mea? Ibi est quicquid
amas, quicquid desideras. Bona ergo regni
celestis dici nec cogitari [illegible] ut
sunt [illegible] vestigia [illegible]
maiora sunt et meliora quam cogitas
et intelligis. Regnum namque Dei omni
fama maius est, omni laude melius, omni
scientia innumerabilius, omni gloria que putatur
excellentius. Regnum Dei ita plenum est
lucis ac pacis, caritatis ac sapientie, ho-
nestatis, glorie, dulcedinis et dilectionis,
letitie et beatitudinis perhennis et omnis boni
ineffabilis, quod nec dici nec cogitari potest. Nec
[illegible] tacere [illegible] quantum valeo, quia
dicere quantum volo non valeo. Verumtamen quia
[illegible] ineffabile credimus [illegible]
possumus non debemus ita silere [illegible]
de illa vita quam sperat, quia non potest imper-
fecto sermone cum tamen potest compleri, nec enim
et minus concipit mens humana qualis perfecta
complexio [illegible] vel magno
Ergo ista vita credatur beate sempiterna
et sempiterne beata, ubi est certa securitas, se-
cura tranquillitas, tranquilla iocunditas, felix
eternitas, eterna felicitas. Ubi amor est per-
fectus, timor nullus, dies eternus, alacer motus
et unus omnium spiritus de contemplatione Dei, sine
ac de [illegible] securus, ubi
est civitas que est angelorum cum sanctorum
[illegible] beata [illegible] fulgentibus
[illegible] eterna [illegible]
ubi [illegible] fallit [illegible] nec fallitur, ubi beatus
nullus [illegible] adveni-
[illegible] est contemplativa vita [illegible]
qui [illegible] pervenient
[illegible] similes erunt [illegible] sine fine
regnabunt. Qui hic [illegible] ibi videbunt
creatorem [illegible] cordibus contempla-

tes eterna exultatione gaudebunt. Ubi
caritatis et mutue dilectionis possessione
Deo suo inherent et invicem sibi ad-
herebunt. Accepta iam incorruptione [illegible]
[illegible] corporibus immutata [illegible]
celestis accipiat [illegible]
[illegible] premia recipiat.
Ibi eis exhibebit tota letitia tantorum
celestium gratia gaudiorum, ut et e-
[illegible] suo pro tantis muneribus gratias
agant, et nullum fastidium copia affluen-
tia bonorum [illegible] suscitat. Ibi
ita patebunt singulorum singulis mentes
sicut corporibus oculis subiacent facies
corporales. [illegible]
[illegible] et tam perfecta [illegible]
beat [illegible] gratias agat non [illegible]
aliquibus peccatorum sordibus erubescat.
Quamvis ibi nulla peccata nec peccatores, ut
et ibi qui fuerint iam perfecte non pote-
runt latere. Iam perfecte nos de
secretorum [illegible] est [illegible]
[illegible] mundis cordibus [illegible]
quod quasi humana [illegible] perfe-
cit ut [illegible] aut [illegible] ulterius
mutari non possit [illegible] hic
[illegible] sunt [illegible]
omnia bona que [illegible] acceperat cor
[illegible] inimicis i. [illegible]
sine errore memoria, sine oblivi-
one cognitio, sine [illegible] cari-
tas, sine simulatione spiritus, sine offen-
sione incolumitas, sine debilita-
[illegible] sine dolore vita, sine morte
facilitas, sine impedimento [illegible] sine
fastidio et tota sanitas sine morbo.
Quid quicquid hic [illegible] corporibus
vitia aut [illegible] advenerit
aut [illegible] abstulerit aut malarum
valitudinum [illegible] sunt aut
[illegible] abstulerunt aut malorum
[illegible] amputavit aut
ignis aliquibus aut [illegible] alia res
aliquod [illegible] intulerit [illegible]
[illegible] negavit [illegible]
[illegible] corporum [illegible] ibi

rursus reparabit atque ea corpora membris
omnibus instauratis incorruptibilis sanitatis
obtinebit. Propterea quantumque ibi erunt et
differentiis muneris abundantie distribuet

Expliciunt meditationes Aug(ustini).
Incipit eiusdem liber soliloquiorum

Agnoscam te domine cognitor meus
cognoscam te virtus anime mee
ostende te in consolatorem meum
videam te lumen oculorum meorum
veni gaudium spiritus mei
videam te letitia cordis mei
diligam te domine virtus anime mee
appare in delectatio mea magna so
lacium meum dulce domine deus meus vita
et gloria tota anime mee. Inveniam
te desiderium cordis mei. amplectar
te sponse celestis exultatio mea
summa intus et foris. possideam te
beatitudo sempiterna. possideam te in
medio cordis mei vita beata dulce
do summa anime mee. diligam te virtus
mea domine fortitudo mea et refugium meum
et liberator meus. Amem te domine deus
meus adiutor meus tu es fortitudo
mea et spes dulcis in tribulatione
Amplectar te bonum sine quo nichil
bonum. Fruar te optimo sine quo
nichil optimum est. Aperi penetralia
aurium mearum verbum penetrabilius omni
gladio ancipiti ut audiam vocem
tuam. Intona desuper voce grandi et
forti tonitruum magnum et fortitudo eius
commoveatur terra et omnia que in ea sunt
Illustra oculos meos lux incomprehensibilis
fulgura coruscationes et dissipabis
eos ne videant vanitatem. Tribue visum
lux inmense qui te videat. Sanum
olfactum odoris vite qui post te
in odorem unguentorum tuorum curram
gustum sanum qui sapiat cognoscat
et discernat quam magna multitudo
dulcedinis tue domine quam abscondisti
quibus qui pleni sunt caritatis tue. Da
cor quod te cogitet animam que te diligat
memoriam que te recogitet recolat intellectum
qui te intelligat voluntatem que tibi ferventer
dulciter adhereat et sapienter amore san
pie diligat. O vita cui omnia vivunt
vita que das michi vitam vita que es
mea vita. vita per quam vivo sine qua
morior per quam gaudeo sine qua tribulor
vita vitalis dulcis et amabilis semper que
incorat ubi queso ubi te inveniam
ut in me deficiam et in te subsistam.
Prope esto in animo prope in corde prope in ore
prope in auxilio quia amore langueo
quia sine te morior et recoles te
suscitor. Odor tuus me recreat me
moria tua me sanat sed satiabor cum
apparuerit gloria tua. O vita mea concupis
cit et deficit anima mea in atria tua
domine veniam et apparebo tibi letitia
mea. Ostende faciem tuam anime gaudium
propter quod gaudeo ubi es absconditus pulcher
quem desidero. Odorem tuum halo vi
vo et gaudeo te autem non video vo
cem tuam audio et reminiscor. Sed
cur faciem tuam abscondis. Forte dicis
nemo me videbit et vivet. Ecce
domine moriar ut te videam volo videre
nolo mori. Cupio dissolvi et esse cum
Christo. Mori desidero ut videam Christum vi
vere renuo ut vivam cum Christo. Domine Ihesu
suscipe spiritum meum vita mea suscipe
animam meam. Gaudium meum attrahe cor
meum. Dulcis cibus meus comedam
te. Caput meum dirige me. Lumen
oculorum meorum illumina me oculos meos
tempera me. Laus mea letifica animam
servi tui. Intra in cor meum gaudium eternum
ut in te gaudeat. Intra in cor meum dul
cedo summa ut dulcia sapiat. Lu
men eternum illustra super eam ut te
intelligat et cognoscat et diligat.
Obliti enim domine non intelligunt quia lumen
tuum non comprehendit et lux in tenebris
lucet et tenebre eam non comprehende
runt. O lux inmense lucens mentis o va
claritas que illuminas omnem hominem

venientem in hunc mundum. Veniente esse
ut diligerent te quia qui non diligit te manet
minime dei constituetur. concupiscit te vene-
rabilis de superficie inclitis abyssi ut videat
at te intelligat ut cognoscat te cognoscit
dicto et diligat te cognoscendo. Quicum-
que cognoscit te diligit te obliviscitur
se amat te plus quam se relinquit se
cum venit ad te ut gaudeat de te.
Inde est ergo domine ut non tantum diligo quantum
debeo quia plene non cognosco te. Et quia
parum cognosco parum diligo et parum
in te gaudeo. Dum autem a te non gaudio
interiori recedens te solo ca-
reo adulterinas amicicias illis
exterioribus quaero. Et sic miser ego cor
meum quod tibi debui toto amore totum
quia affectum impendo vanis et temporalibus
rebus et vanis effectus sum de vani-
tate discordi. Sicut patet domine quod in te non
gaudeo et iam non tibi adhaereo quia ego
in multitudine animo diffundor cogitationum
rerum loquendo misceor et tu domine
in quibus est multitudo tu in caelo ego
in terra. Tu diligis alta et ego infima
tu caelestia et ego terrestria. Et qui po-
tuerunt contraria convenire.

De miseria et fragilitate hominis

Miser ego quomodo potui tam oblitus esse
tuae rectitudini adequari. Tu domine
diligis solitudinem ego multitudinem. Tu si-
lentium ego clamorem. Tu veritatem ego va-
nitatem. Tu munditiam ego immunditiam
sequor. Et quid plura domine. Tu vere bonus
ego malus. Tu pius ego impius tu sanctus
ego miser tu iustus ego iniustus tu lux
ego caecus. Tu vita ego mortuus tu me-
dicina ego aeger tu gaudium ego tristitia tu summa
veritas ego universa vanitas. Heu quid
creator dicam. Audi creatura tua sum
iam perii. Creatura tua sum iam morior.
Factura tua sum iam ad nihilum
redigor. Plasma tuum sum manus
tuae domine fecerunt me et plasmaverunt
me manus inquam illae quae clavis confixae

sunt pro me. Opus manuum tuarum
ne despicias. Domine in manibus tuis
descripsisti me lege ipsam scriptam
et salva me. Ecce Tu ad te suspirat
creatura tua creator tuo recrea me. Tu ad
te clamat factura tua vita tua resuscita
me. Ad tuum plasma respice plas-
mator et restaura me. Permitte mihi
domine nunc cum sint dies mei. Quid est homo
ut possit alloqui dominum factorem suum?
Parce mihi domine ignosce tibi cognoscen-
tibus qui praesumunt loqui domino. Loqui
non sinit necessitas dolor me compellit dicere
et calamitatis quam patior me cogit
conclamare. Aeger sum ad medicum
clamo caecus ad lucem propero. Mor-
tuus sum ad vitam suspiro. Tu es
medicus tu lux tu vita. Ihesu Naza-
rene miserere mei. Fili David mise-
rere mei. Miserere tu fons misericordiae respice.
Audi quod ad te clamat infirmus. Lux
quae transis expecta ad te tende.
manum ut ad te veniat. Vita vi-
vens revoca mortuum. Quid sum
ego qui loquor tecum. Vae mihi
ego cadaver putridum, esca vermium
vas putridum, cibus ignium.
Quid sum ego qui loquor tecum
vae mihi parce mihi. Infelix ego homo
brevi vivens. Natus de muliere brevi vivens
tempore repletus multis miseriis. Homo
vanitati similis factus. Comparatus
iumentis insipientibus et similis illis
iam factus. Quid dicam ergo abyssus
tenebrosa terra miseriae filius irae vas
aptum in contumeliam. Genitus per immundi-
tiam vivens in miseria moriturus in
angustia. Heu miser quid sum quid fu-
turus sum. Vas sterquilinium concha pu-
tredinis plenus fetore et horrore.
Caecus pauper nudus pluribus necessitatibus subditus
ignorans introitum et exitum meum
miser et mortalis cuius dies pertranseunt
sicut umbra. Cuius vita velut umbra lunaris
evanescit sicut flos et arbor

crescit et statim

crescit et statim marcescat ita nunc flo-
ret et statim marcescit. Vita misera
vita fragilis vita caduca que quanto
magis crescit tanto minus ad mortem
accedit. Vita fallax et umbratica
plena laqueis et miseriis multis.
Nunc gaudeo sepe tristor nunc vigeo
sepe infirmor nunc vivo statim mo-
rior nunc felix appareo sepe miser
nunc rideo iam fleo. Sic et omnium
mutabilitatibus subiacet ut nichil quidem
eodem in uno statu permaneat. Hic
timor hic tremor hic fames hic
languor. Quid dolor dum habet. Hic subi-
tus importuna mors. Que multe
mortis quam miseros homines corri-
pit. Hic febribus illum opprimit do-
loribus. Hic consumit fames illum
sitis extinguit. Alium suffocat aqua
illum interimit laqueus. Hic perimit
flamma. Alium dentibus ferarum bestiarum
necat. Hic trucidat ferro. Illum veneno
corrumpit. Alius repentino terrore misera-
bilem vitam finit. Et nunc super hec
omnia magna miseria quia cum nichil
sit certius morte ignorat tamen homo
finem suum et cum stare putat tollitur
et perit spes eius. Nescit autem homo
quo modo vel ubi moriatur et tamen certum
est quod eum mori oportet. Ecce domi-
ne quam magna miseria hominis in qua
sum. Nunc timeo quod magis quam magna
calamitas quam patior. Nunc doleo quod
et ad te non clamo. Clamo domine
antequam transeam si forte non transeam
sed in te permaneam. Dicam ergo dicam
miseriam meam confiteor. Non erube-
scam coram te vilitatem meam.
et Domina mee. Dominabili lumine
fortitudo mea pater splendor glorie
re in utique mea pater gaudeo atque in
meque una lux. Lux quam videbat
Thobias cum oculis clausis docebat
filium viam vite una lux quam videbat
ysaac interius qui caligantibus oculis

filio futura nuntiabat. Lux invisibilis
cui omnes abyssi quam cordis est visi-
bilis. Lux quam videbat Jacob qui tunc de
futuris docebat filios suos nominatim predicebat.
Ecce tenebre sunt super faciem abyssi in-
mee. Tu es lumen ecce aqua tenebro-
sa illius super aquas cordis mei. Tu es veritas
ordinans per quod facta sunt omnia sine quo factum
est nichil. Verbum quod es ante omnia ante quod
nichil. Verbum creans omnia per quod nichil
regens omnia absque quo non sit omnino. Verbum
quod in principio dixisti fiat lux et facta est
lux. Dic in animo fiat lux et fiat est
lux ut videam lumen et cognoscam quod
non est lumen. Quia sine te in tenebris
lumen et lumen tenebris putavi quia sine
tua lucerna est veritas sed error et vani-
tas non est dilectio sed confusio non est
scientia sed tenebras non est via sed devium
non est vita sed mors. Ecce domine quia
ubi non est lux est mors. Unde non est
mors quia nichil est mors. Nam propter
ipsum ad nichil tendimus domine non facere
presumo non formidamus et merito quia deo
digna fecimus recepimus domine ad nichilum de-
venimus quia sine te sumus per quem facta sunt omnia
sine quo factum est nichil. Domine verbum
o. Deus verbum per quem facta sunt omnia. Ve m-
misero toties excecato quia tu lux
et sine te toties volutato quia tu pulch-
er et ego sine te toties infatuato quia
tu veritas et ego sine te toties ober-
rato quia tua via et ego sine te
toties adulterato quia tu verbum per quod
facta sunt omnia et ego sine te factus sum
nichil. Domine qui es via veritas et vita. Lu-
men in quo non sunt tenebre via sine qua
vanitas vita sine qua mors. Dic
nunc etiam domine dic in animo tuo fiat
lux ut videam lucem et vitem tenebras.
videam viam et vitem invium videam
veritatem et vitem vanitatem videam
vitam et vitem mortem. Illumina domine

lux mea illuminatio mea qua tenebras fugas languidos qua glorificabis et imbellem iniuriae nisi illuminaret sicut ceco tuo qui in tenebris et umbra mortis sedet et dirige pedes eius in viam pacis per quam ingrediatur in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei in voce exultationis et confessionis vere salubris. Ideo est. peccator recedit a domino et ingreditur a te viam

Quid sit nichil. sequitur et

Confiteor ergo tibi domine pater celi et terre miseriam meam ut inveniet me lux et adiuvamen tuum. Misera quippe facta sum et ad nichilum redacta sum et nescivi quia tu es veritas ego non eram tecum. Ideo ad nichilum reduxerunt me iniquitates mee quia tu es verum et ego sine te per quem facta sunt omnia sine quo factum est nichil. Et quid est nichil ergo. Quo ad nichilum deducit omnia per ipsum facta sunt quecumque sunt et que a deo sunt vidit cuncta que fecerat et erant valde bona. Ipse fecit quecumque sunt per ipsum sunt et sine ipso nichil. quia nichil bonum sine summo bono. Et malum ubi bonum non est quicumque nichil est quia malum nichil est quam privatio boni. Sicut nichil aliud est cecitas quam privatio luminis. Malum utique nichil est quoniam sine verbo factum nichil. Illud malum est quod privat summo bono per quem facta sunt omnia bona. Et quia bona non sunt per ipsum facta non est et ideo mala sunt quia facta non sunt per quem facta sunt omnia. Restat igitur ut omnia que facta sunt et omnia que facta non sunt bona non sunt et quia mala sunt quia tu facta non sunt. Et ideo nichil sunt quia sine verbo factum est nichil. Malum ergo nichil est quia factum non est. Et quia factum est sic factum non est. Crimina malum privatio boni est scilicet privatio ubi per quem bonum factum est esse. ergo sine verbo malum est quia esse non est quia sine ipso nichil est. Et quod est separandum ab eo. Si quis velis sive audi quid sit verbum. Verbum dei dicit Ego sum via veritas et vita. Separari ergo ab eo est esse sine via sine veritate et sine vita

Et ideo nichil quia separat ab illo bono per quem facta sunt omnia valde bona. Separari autem ab eo nichil aliud est quam deficere et factum fieri infectum quia sine ipso erit nichil per quem facta sunt omnia. Efficimur ergo a bono deviantes a quo bono separamur. Ipse enim est verum et ideo nichil efficimur cum ab eo separamur sine quo factum est nichil. Sicut domine illuminasti me vera lux ut viderem te vidi te et cognovi te quia tot necesse nichil factus sum quia a te separatus sum quia bonum ergo tu es oblitus sum et mala effecta sum. Reminiscens ut quid sit non cogitabam quia te deserens nichil faciebam. Et quid sit ergo sic nichil eram quo cognoscere valebam. Cognosco enim quia nichil nichil est et quod nichil est non est. Et quod non est bonum non est quia nichil est. Sic ergo nichil fui nisi idolum tu sine te fui et nec ydolum quod nichil est quia quidem aures habet et non audit. Nares habet et non odorat. Oculos habet et non videt. Os habet et non loquitur. Manus habet et non palpat. Pedes habet et non ambulat et omnia similia illis fiunt qui confidunt in eo

De casu anime in peccatum.

Nunc ergo fui sine te non fui ymo nichil fui et ideo tenebris eram sensu et in spiritu quia nec bona desiderabam nec mala fugiebam nec dolorem vulneris sentiebam nec tenebras meas videbam quia eram sine te vera luce que illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum. Verum volutarunt me et non solum traxerunt me et non sensi quia nichil eram et sine te qui es verum per quem facta sunt omnia. Ideo domine lux mea inimici fecerunt de me quicquid voluerunt. Traxerunt irruerunt polluerunt corruperunt volutaverunt et occiderunt me quia recessi a te et factus fui nichil sine te. Heu domine vita mea qui fecisti me lux mea qui illuminasti me amor meus qui dilexisti me defensor vite mee miserere mei

et resuscita me domine deus meus spes mea
virtus mea fortitudo mea consolatio mea
vide tribulationes meas respice inimicos
meos et eripe me et fugiet qui odi-
vit me et ego vivam ante te precipue
cum domine conspexerunt me et videntes
me sine te dereliquerunt me. dimiserunt
que sibi vestimenta virtutum quibus or-
naverunt me fecerunt sibi viam prius.
Sub pedibus suis conculcaverunt me fe-
tibus peccatorum polluerunt templum sanctum tuum
posuerunt me desolatum et merore confectum
Ibam post eos caecus et nudus et
illaqueatus funibus peccatorum trahe-
bat me post se in interitum de vicio
ad vicium de luto in lacum et ibam
absque fortitudine ante faciem persequentis
Amabam caecitatem amabam vincula
caecitatem vincula non abhorrebam amarum
dulce et dulce amarum credebam con-
caecam et non cognoscebam et te quem
sine verbo caecam sine quo factum est
nichil per quod omnia continentur sine quo
omnia annichilantur. Sicut enim omnia
per ipsum facta sunt et sine ipso nichil. Et per
omnia continentur quecumque sunt sive in celo
sive in terra in mari et in omnibus abyssis
nichil preter peccatum in lapide augetur nisi per
creatorem nisi quia in esse conservatur
a verbo per quod facta sunt omnia. credebam
ergo tibi verbum ut confitearis me quia
a te recessi perierunt nisi qui fecisti
omnia refecisses me. Ego peccavi tu
me visitasti. Ego cecidi tu erexisti
me. ego ignorabam tu me docuisti
ego non videbam tu me illuminasti. Gratias.

De multis beneficiis dei. xvi.

Iter ego domine deus meus confiteor
diligere te omnibus medullis cordis et
benedicere te laudare te admirari mihi cordium
de bono placere tibi. Pietatis domine non
te gratias et fortitudine in tribulationibus cordis
mei. doce me et salva me et col-
laudabo te qui creasti me cum non
essem. Et cum resuscitasti me cum
mortuus essem. Et cum pastus me

animae meae omnibus bonis tuis.
Aperi mihi clavis david qui aperis
et nemo claudit illi cui tu aperis.
claudis et nemo aperit illi cui tu clau-
dis. Aperi mihi hostium lucis tue ut in-
grediar et videam et cognoscam
et confitear tibi in toto corde meo quia manus
tua magna est super me et eruit animam meam
de inferno inferiori. Domine deus meus qui
a domino. [illegible]. Et quid est homo
quod memor es eius aut filius hominis
quoniam visitas eum. Domine spes sanctorum et turris for-
titudinis eorum vita animae meae plena
quam sine qua morior propter inimicos.
sine qua arbor. gaudium cordis mei
et leticia spiritus mei. Diligam te toto
corde meo et tota mente diligam te et vi-
ribus meis quia tu prior dilexisti me
Et unde mihi creator celi et terre
et abyssi qui honorem meorum non eges
unde hoc mihi quia prior dilexisti me
Sapientia que aperis os mutorum et
verbum per quod facta sunt omnia aperi os meum
meum. Da mihi voce laudis ut enarrem
omnia beneficia tua qui mihi aperuisti
domine contulisti. Ecce domine sum quia
creasti me. Et ut me creares et in tua
caritate tuarum virtutes abetis ordi-
nasti me. antequam quid facies aperuisti
antequam extenderes celos ut dum celat abys-
si adhuc terram nondum fecerat nondum mon-
tes fundaveras nondum fontes aquarum
eruperant. antequam omnia facies fecisti
prius tu me caritate tua ac de fo-
te clarissime virtutis tue prius creasti
sti me caritatem tua et me esse volu-
isti. Domine benignissime deus altissime
pater misericordissime creator potentissime
spes clementissime creatura mea ante quam
maiestas ut placeat conspectu maie-
statis tue. Magnifice circa me
nichil cum fuerat et de nichilo me ad esse
voluisti creatura ad non lapidem
vel lignum non avem ut possem non
serpentem ut ad conbruis animalibus

nec sapientiorem vel ignem nec splendidiorem gloria
que tua sunt esse vel splendidiorem quam tu
esse potest vel cogitare et sentire quia sic
cogito et sentio et paulominus me
pacem creasti angelis qui te conspiciendi
potestatem cum ipsis accepi et paulominus
utique dixi nam illi tua felicitate non quia
iam habent presentem ego non presentem. illi
facie ad faciem. ego non per speculum
et in enigmate. illi autem plene
ego non complete. De filiis dignitate hominis

Et advenit quod perfectum est ennarrabile
quod complete est quia revelata in fa-
cie faciem tuam videbimus iam enim
domine perhibes illos esse paulominus
ab angelis quos tu tam apperi quam certum
est gloria et honore coronasti quos tu in-
nuis et quos tuos fecisti honorasti. unus
per omnia paces et equales sunt angeli
etiam adquam civitas tua dicit equales u-
sunt angeli dei nec quid erunt filii dei
quia filius hominis factus est filius dei
Et itaque confortati in multa fiducia
dicere nostros minores vel paulominus ab an-
gelis superiores angelis quia homo deus et deus
homo non angelus est dum dicitur
et hominem dignissima esse creatum
quia unum quod creat anima deus apud
deum unum. per quod deus dicit fiat lux
et facta est lux. Angelica sunt natura
verbum per quod deus creavit omnia apud
deum unum caro factum est et habitabit
in nobis et vidimus gloriam eius gloriam
gloria per quam gloria qui summe glorie deus
deus meus vita et gloria tua tota anime
mee. Confiteor ergo tibi domine tu me
creasti ... capere angeli quos domi-
ne pacem creasti quia perfici possum
per verbum tuum ut veniam ad equalitatem
angelorum ut habeam adoptionem filiorum
per unigenitum filium tuum domine per filium
tuum dilectum in quo tibi bene complacuit
parem consubstantialem et coequalem tibi et co-
eternum spiritum sanctum verum deum et re-
demptorem ac salvatorem meum

adiuncta divinitas apud te et hunc
mediatorem meum qui est vita unica
et spes mea cum nos diligat magnam
quam se. per quem habemus fiduciam
reportaturi et firmam spem apud te
et accessum venienti ad te cum dedit
potestatem filios dei fieri omnibus hiis
qui credunt in eum. laudes tibi unanimi
tuo domine qui me ad ymaginem
et similitudinem tuam creando tante
glorie fecisti me fore susceptibilem ut pos-
sim filius dei fieri quod utique non
potest arbor nec potest quodlibet alia
que movetur vel crescit inanimata
vel vita carentia dedit eis potesta-
tem filios dei fieri unum tamen quidam
noluerunt nam et quam potestas in re consistit.
O ineffabilis gracia per quam cognominamur
dii. dedit quidem omnibus quos ratio-
nabiles ad ymaginem et similitudinem
suam Et ego utique per tuam graciam domi-
ne homo sum et filius tuus esse possum
per graciam. quod illius potest. unde quoniam
domine veritas summa atque summa veritas et
principium omnium creaturarum unde quoniam ut
possim filius dei fieri quod illi non
possunt. Tu enim qui manes in eternum
simul omnia creasti simul creasti ho-
mines iumenta et lapides reptilia
lia et universa terre nulla eorum per
contulerunt tanta tua tamen ante fuit
gracia quia cuncta tua tamen bonitate
creasti et pares omnes tamen sunt
invicem quia omnes sunt unica vita
et unum quod magis domine tua bonitas
nichil creata qua fecisti nobiliorem
qua in omnibus que sunt sine ratione
apparuit Quare non ego sicut et
illi aut tunc non omnes ille sicut et
ego. Tunc mea unita que mea
gracia ut me filium dei posse fieri fore
meam suscepibilem tunc quod in aliis
denegasti. Absit ergo domine ut hoc

senciat tua cum bonitas que fecit ut
essem particeps dulcedinis eius. Illa
gratia qua me dedicasti et iam quo
due da michi ut tibi dignas gratias
referam actiones. De omnipotentia dei

O mnipotens manus tua sicut una et ea-
dem modo angelos et vermi
culos. superior quidem in celo non inferior
in istis. Sicut enim nulla magis angelum ita
nulla potest facere vermiculum sicut nulla celum
nulla potest creare mundum. nullam arbo-
rem vel folium eius nulla corporis ita nulla unum
capillum album potest facere aut nigrum.
Omnipotens manus tua cui omnia pari
modo sunt possibilia. non enim est ei pos-
sibilius creare vermiculum quam angelum
nec impossibilius condere quam solum
nec levius fore capillum quam corpus
nec difficilius facere celum quam terram.
Omnia quecumque voluit fecit et sicut
voluit fecit in celo et in terra et
in mari et in omnibus abyssis. Et in e-
is omnia sic esse voluit et sic fi-
eri potuit. Quid domine omnipotens
magnus tua hec [illegible] ut laude
ut perfectam ut [illegible] antiquam
teneret. Quia sic ordinavit bo-
nitas tua et ut sic ordinata non
preterirent. mea vita et res-
urrexi in domino. C. xx. De laude dei sequitur

Unde in laudes ad laudandum te
sicut fecisti me sine me sed laus
tua placere tibi potuit per me.
Laus tua domine tu ipse es te lau-
dent opera tua secundum magnitudinem
magnitudinis tue. Laus tua domine
incomprehensibilis est. Corde non cogi-
tatur. Ore non mensuratur. Aure
non percipitur. quia ista transeunt. laus
vero tua manet in eternum. Cogitatio
incipit. cogitata fiunt. et vox so-
nat et transit. auris audit et au-
ditus transit. sed laus tua in eternum
stat. Omnis quoque est qui te laudet.

Omnis homo cantabit laudem tuam
laus tua perpetua transitoria non est. Sicut
te laudet qui recipit laudem tuam eternaliter.
Sicut te laudat qui scripturam novit in tuam
laudem non posse pertingere. O laus perpe-
tua que numquam transit. Iuste et laus
vera iuste laudabit omnimodam vera.
Nos laudamus te domine sed tu te perfecte et
iuste et nos. Et est laus iuste dum
verum accipimus laudem quam a te homines
laudem qui illos approbat iuste. tu non
vera laus hominis verum laudem
ab alio quam a te quotiens laudem totiens
amittis laudem tuam eternam et accipimus
transitoriam. Si cum transitoria quamvis et
non amittimus. Et eterna valeris transi-
toria non amicimus. Laus eterna domine
deus meus a quo est omnis laus sine
quo nulla est laus. non valeo
laudare te sine te. Si tu dederis te
laudabo te. Quid sum ego domine sine
ut laudem te. pulvis et cinis ego
sum canis mortuus et fetens. Quo si
canis vivus ego sum ut laudem te.
domine deus meus fortissime spiritus
virtutibus qui in aspectu eterni-
tate numquid tenebre laudabunt lu-
cem aut mors vitam. Tu lux ego
tenebre tu vita ego mors. Tu ve-
ritas ego ego vanitas. fateor sum
Numquid miseria mea laudabit te et
factor laudabit artificem ut amari-
tudo dulcedinem. Numquid mor-
talitas hominis qui hodie est et
cras tollitur laudabit te. Domine deus
meus omnipotens. potestas tua ineffabilis bo-
nitas tua laudet te super cunctos
clementia superexcedens misericordia tua.
sempiterna quoque virtus divinitas om-
nipotens fortitudo tua laudet te quia fe-
cisti nos domine deus meus. Sequitur
De spe erigenda ad deum
Ego autem facta tua per omnibus alaz

tuarum sperabo in bonitate tua que creasti
me. Ad nichilum me creatura tua quam
creavit benignitas tua non perdat in
malicia mea quod operata est bonitas
tua. Non perdat iniusticia mea quod op-
tata est summa clemencia tua. Non
erit utilitas in creatura tua si de-
scendero in corrupcionem. Numquid vane
constituisti omnes filios hominum? Casti-
gas domine, rege quos creasti opera ma-
nuum tuarum ne despicias quod fecisti.
Deus meus si me non regis domine tu crea-
tor ad nichilum erit cum domine non
eram et de nichilo me fecisti. Si me
si me non regis in nichilum redigetur
in me. Ad nichilum ne ducas me vita mea
ut non peream in malicia. Si me non cre-
asses domine non essem; quia creasti me
iam sum. Non mea merita non mea
opera te cogerunt ut creares me sed be-
nignissima clemencia et bonitas tua.
Illa caritas domine deus meus que te co-
git ad creacionem ipsa te quoque cogit
ad regendum. Quid enim prodest quod condidit
caritas tua si peream in malicia mea et
non me regat dextera tua. Domine deus
si te clemencia cogat ad salvandum
quod creatum est que te compulsit cre-
are quod creatum non est, ipsa te vin-
cat caritas ad salvandum que te
vicit ad creandum quia ut nunc mi-
nor est quam tunc quia ipsa caritas
tu ipse es qui semper idem es. Non est
abreviata manus tua ut salvare
nequeat neque aggravata est auris tua ut
non audiat. Sed peccata mea diviserunt
inter te et me, inter tenebras et lucem,
inter ymaginem mortis et vitam, inter
vanitatem et veritatem, inter lunaticam
vitam meam et sempiternam vitam
tuam. De laqueis concupiscenciarum
Et sunt umbre quibus operior in hac abys-
so caliginosa carceris huius in quo
prostratus iaceo donec illucescat dies
et inclinentur umbre. Fiatque vox
insinuacio virtutis tue vox domini in te
vox domini in magnificencia. Dicatque fiat
lux et fugient umbre et appareat
arida, germinetque terra herbam viren-
tem et facientem semen fructum
bonum iusticie. Regis deus domine pater
deus vita perpetua omnia vivunt si-
ne quo omnia mortua reputantur. Ne
derelinquas me in cogitatu maligno
concupiscencia oculorum meorum ne dedis
michi. Aufer a me concupiscencias ma-
las et animo irreverenti et infruni-
to ne tradas me. Sed possideas cor
meum ut te cogitet semper. Illumina oculos
meos ut te videat et non contol-
lentur a te gloria sempiterna. Sed quid
lit sentiant non innumerabilibus super se.
Et quod adoptes sunt videat non quasi in-
sunt abs te et palpebre mee pan-
dant gressus meos. Quia palpebre
tue interrogant filios hominum. Alat
concupiscenciam meam dulcedo tua, domine,
quam abscondisti timentibus te ut con-
cupiscenciis corporis te corporis spi-
ritus. Non namque illectus ac decep-
tus interior gustus ponat amarum
dulce et dulce amarum, ne tenebras
lucem et lucem tenebras existimet.
Posita enim sunt in medio tot deci-
pularum pondera ab inimico super.
Fiat nichil ad capiendas animas
peccatorum quibus totus mundus plenus
est ut is qui perplexio non tran-
seat incolumis aut. Quod quidem est mundus
aut est concupiscencia carnis aut con-
cupiscencia oculorum aut superbia vite.
Ecce domine deus meus mundus totus
plenus est concupiscenciarum laqueis quos
parant pedibus meis. Et quis fugiet
laqueos hos? Iste a quo tu abstu-
leris concupiscenciam oculorum suorum ut
non eum capiat concupiscencia oculo-
rum, et a quo tu abstulisti concupiscen-
ciam carnis ut non capiat eum. Et a quo
tu abstulisti animum irreverentem et
infrunitum ut eum capiat non deci-

preualeat superbia mentis. O quam felix an-
gelus. Satis quippe tu sibi innumeris
loquitur te. Deprecor per te animam me-
am ne conterat incorporeus aduersariorum
meorum captiuus laqueis eorum quos pa-
rauerunt pedibus meis ut intercipiant
animam meam, sed erue me de istis laque-
is, ne sibi risum concipiat de
me inimici tui qui oderunt me te.
Exurge domine deus meus fortitudo mea et
dissipentur inimici tui et fugiant qui
oderunt te a facie tua. Et ego ab-
scondar in abscondito faciei tue
cum filiis tuis. Et tu deus pater or-
phanorum ac iudex pupillorum tuorum
audi eiulatum filiorum tuorum et
protege alas tuas ut fugiamus
a facie inimici. Dormitat forsan
israel qui non dormitas neque dor-
mies custos. Quomodo israel, quia
non dormitat neque dormit hostis
qui semper impugnat israel.

De miseria hominis et beneficiis dei

Lux quam non uidet alia lux, lu-
men quod non uidet aliud lumen,
lux que obtenebrat omnem lucem,
lumen quod excecat omne extrinsecum
lumen a quo omnis lux est tenebra.
Lux suprema quam tenebras non obumbr-
at, quam caligo non obscurat, quam
tenebre non obfuscant, quam nil obstacu-
lum claudit, quam nulla separat aliqua
umbra. Lux que illuminas omnia simul
et semper, absorbe me in abissum
immensa undique te, ut uideam te
tam subtiliter. Deluxi me ne
forte accidat umbra ignorantie
lucis et multipliciter. Deserta mea
domine te ... anima in se tenebre et
omnia mala quia nullum bonum sine te
nos et summo bono. Ergo confiteor
ergo tibi domine deus meus, quia ubicumque
sum sine te male est mihi preter te,

non solum extra me sed et in me. Quia omnis co-
pia que non est deus meus, omnis egestas
est. Et sanabor cum apparuerit gloria tua.
Ecce domine in anima mea confitear tibi miserie
meam. Ex quo a bonitate tua sum-
ma et uiui bono temporalium ut multis
fornicationibus lapsum me percutere superbis de
clauit et a bono immulta dispersa factus
est in desiderijs laborem et egestas
copiosa. Dum aliud et aliud scrutabar et
aliud inquirebar. Deus te non amplexa-
bar in quantitate summi et indiuisi
quod scripto non erro, quod scripto non do-
nu meum. Heu domine misera anima mea te re-
fugit cum quo humilitate et gaudens et
sequitur mundum cum quo semper eget et
dolet. Mundus clamat deficio, cor cla-
mas reficio, et misera ira non ma-
gis sequitur deficientem quam reficientem.
Talis est infirmitas mea, talis est pecca-
tum meum. Sana illam ut confitear tibi
Salus anime mee toto corde in omnibus
omnibus beneficiis tuis quibus pasti
me ammectute mea et usque in senec-
tute et senium. Te deprecor precipue
ne derelinquas me. Fecisti me cum non es-
sem, redemisti me cum perissem. Peccatis
mortuus fueram, ad me uenisti et descen-
disti mortalitatem suscepisti. Ad sum-
mum descendisti ut seruum redimeres, te tra-
didisti ut ego uiuerem. Tu mortem sus-
cepisti, mortem uicisti et me restau-
rasti. Cum te humiliasti, compellas et ab-
icam impietatis meae diuitias fuerat. Ve-
nisti propter me ut redimeres me et tu
dilexisti ut preciosum sanguinem tuum dares
pro me. Dilexisti me plus quam te quod mo-
ri uoluisti pro me. Tali pacto tam
caro precio reduxisti me de exilio,
redemisti me de supplicio, uocasti me
nomine tuo, signasti me sanguine tuo
ut memoriale tuum semper esset apud me et
numquam recederet a meo corde qui pro me

non recessit a te. Inunxisti me oleo
tuo quo tu unctus fuisti ut a te Christo
dicar christianus. Et in manibus tuis
descripsisti me ut memoria mea semper ma-
neat apud te sicut tua memoria
iugiter fuit apud me. De multis angustiis peri-
culis liberasti me, liberator meus. Cum er-
rarem, ad viam reduxisti me. Cum tri-
stis essem, consolatus es me. Cum desperarem, con-
fortasti me. Cum cecidi, erexisti me.
Cum steti, tenuisti me. Cum ivi, duxisti
me. Cum veni, suscepisti me. Cum dor-
mivi, custodisti me. Cum clamavi, ex-
audisti me. Quod deus perpetua inspectione
aspicit hominum et intentiones etc.

q Haec et multa alia beneficia largitus es mihi, domine
deus meus, vita animae meae, de quibus
dulce esset mihi semper loqui, semper cogitare,
semper tibi gratias agere, ut possim te pro
cunctis bonis tuis laudare et amare to-
to corde et tota anima mea, tota mente
et tota fortitudine mea, ex ipsis
medullis intimis cordis mei et omni
compagine membrorum. Sed tu dulcedo deus meus
omnium qui delectantur in te, sic respice in me,
in quem intuentur oculi tui, oculi multo
lucidiores super solem et circumspicientes
omnes vias hominum et profundum abyssi,
qui in omni loco semper contemplantur bonos
et malos. Cum cuncta cunctis praesides,
singula imples, totus semper ubique praesens,
tuitor cunctarum quae creasti, quia nihil
odisti eorum quae fecisti. Et custos scrutas
et consideras ac die noctuque super custo-
diam meam vigilas, omnes semitas meas
diligenter notas, speculator perpetuus, veluti
si totius creaturae tuae caeli et terrae obli-
tus tu me solum consideres et non sit tibi
cura de aliis. Neque enim crescit lux in-
commutabilis visionis tuae si tu plura
inspiciat, nec minuitur si in una videat
et diversa cernas, sed unum totum sic et
perfecte consideras sicut singula, atque singula
sic perfecte simul totaque totus conspicit
unus tuus, et sic omnia sicut unum, sicut
singula totus totus spectas sine diminutione
quantitatis vel diminutione consideras.

Itaque totus tu toto tempore singulos,
totum me simul semper quasi consideras ac si
non consideres creaturas, ita quasi super custo-
diam meam stas quasi omnium oblitus
sis et mihi soli intendens. Semper
quippe te praesentem exhibes, semper te pa-
ratum offers si me paratum invenis.
Quocumque iero tu domine non me de-
seris nisi prior ego te deseram. Ubicumque
fuero non recedis, quia ubique es,
et ubicumque iero invenio te, per quem
possum esse, nec possum. Sine te esse
non possum, fateor. Quicquid quod
facio, coram facio, ante te facio.
Et melius vides quam ego qui facio
quid quod non semper operor tu semper astas
ut potes inspector omnium co-
gitationum intentionum et delectatio-
num operum omnium meorum. Domine ante
te semper est omne desiderium meum,
ante te tota cogitatio mea. Tu in-
dicas unde veniat spiritus, ubi sit aut
quo vadat, quia tu es omnium spiri-
tuum ponderator. Et utrum radix dul-
cis sit an amara tu respicis antequam
folia emittat, tu intimus vides
arcanis et nosti medullas radi-
cum et subtilius perscrutaris, quia
non solum intentionem sed radicis eius
medullam intimam districtissima tuae
lucis veritate coram conspectu tuo
et singulis ut reddas unicuique non tan-
tum secundum intentionem vel operationem sed etiam
secundum ipsam interiorem radicis medul-
lam absconditam, de qua procedit in-
tentio operantis. Ad quod teste tu
operor quod quid cogito et intentionumque
delector tu vides, aures tuae audi-
unt, oculi tui considerant, omnia at-
tente notas et scribis in libro sive
bonum fuit sive malum, ut reddas
post ea pro bonis praemia, pro malis sup-
plicia, cum aperientur libri et iudicabuntur

sunt haec quae scripta sunt in eis et
quam terribile et quam forte est quod
dixisti nobis in tabulis antiquis. Considera-
bo novissima eorum et quod de te deus
vindicator sine ipse considerit. Cum tu
quidem in omnibus quae agimus sis
in tentationibus magis quam actu operis
intentionis. Unusquisque dilige considerato domine
deus meus terribilis et fortis cum timore
suscipit et in grandi rubore confundor quando
manifestum est nobis in mediis veritas tuae
vindictae quae cuncta facis ante ocu-
los videntis cuncta discutiens. // titu-

Quod homo est nihil per se. Capitulum

Fortissime magnus et potens deus omnium
universae creaturae tuae oculi super omnes
vias filiorum Adam adtendunt ad videndum cor-
um et ad dictum cordis eorum ut reddat
unicuique secundum opera sua bona vel ma-
la. Quod tu tu domine et confitear tibi
paupertatem meam quoniam dixi quod dives es-
sem et ultimus eram et nesciebam
quod eram pauperculus miserabilis et
miserabilis. Credebam me fore aliquid cum
nihil essem. Dixi sapiens efficiar
et stultus factus sum. Cogitabam esse
cautus sed deceptus sum et modo vi-
deo quia donum tuum est sine quo nihil possu-
mus facere. Quia nisi tu domine custodieris
civitatem frustra vigilat qui custodit
eam. Sed docuisti me ut cognoscerem
quia tu probasti me non propter te quod non
cognosceres sed propter me ut cognoscerem me
namque ut dixi domine credebam me aliquid
fore per me. Existimabam me sufficere
per me et non percipiebam quia tu
regebas me donec aliquantulum elonga-
sti te a me et cecidi statim in me et
vidi et cognovi quia tu regebas
me et quod cecidi fuit per me. Aperuisti
mihi oculos meos et illuminasti me et
vidi quia temptatio est vita hominis super
terram et quod non gloriari valeat quisquam coram te
omnis caro nec iustificabitur omnis vi-
vens. Quia si quid boni est parum vel
magnum donum tuum est et nostrum non
est nisi malum. Unde ergo gloriabitur omnis

caro nunquam de malo. Sed non est gloria sua sed falsa.
Sed numquid gloriabitur de bono nunquam de alieno
tuum domine est bonum tua est gloria. Cum
ergo de bono tuo gloriam sibi quaerit vel ti-
bi ille fur est et latro et similis diabolo
qui furari voluit gloriam tuam. Qui lau-
dari vult de tuo bono et non quaerit in
illo gloriam tuam sed suam hic licet propter donum tu-
um laudetur ab hominibus a te tamen vitu-
perabitur quia de tuo bono non tuam
sed suam laudem quaesivit. Quem autem lau-
dant ab hominibus vituperante te non de-
fenditur ab hominibus iudicante te nec li-
berabitur condemnante te. Tu domine for-
titudo mea et fortitudo nimis mea ne me
sinas tam in illa reprobatione ut re-
probetur mihi fieri voluisse gratias tu-
am. Tibi sit gloria cuius est omne bo-
num nobis autem confusio faciei et mise-
ria quorum est omne malum nisi tu nobis
misereri. Misereris quippe domine
misereris omnium quae fecisti et nihil odi-
sti eorum quae creasti domine deus noster
de bonis tuis qui diligis pauperes et
divites eos facis divitiis tuis. Ecce
nunc domine pauperes nos filii tui sumus
et pusillus grex. Aperi nobis ianuas tu-
as et edent pauperes et saturabuntur et
laudabunt te qui requirunt te domine
autem et confiteor domine te quoniam soli
illi qui se divites existimant cum sint
pauperes a tuis divitiis inveniuntur exclu-
si. Et ego igitur confiteor tibi paupertatem
meam et sit tibi gloria tua quia tuum est
omne bonum. Pro hoc enim domine fateor ut
docuisti me quia nihil aliud sum quam
universa vanitas ac umbra mortis et
abyssus quaedam tenebrosa ac terra inanis
et vacua quae sine tua benedictione
nihil germinat fructum quod non facit nisi con-
fusionem peccatum et mortem. Si quid unquam
boni habui a te recepi quia quod boni ha-
beo a te habeo. Si quando steti per te steti. Sed
quando cecidi per me cecidi. Et in luto ia-
cuissem nisi tu me illuminasses. Nunquam

sic conmisissem nisi manu tua impedivisses et plura perpetrassem nisi tu me gubernasses. Et per tua gratia et una preuenit me quia es consolatus me libans amat prelians aperte insidiis aperientibus inimicis aspiciens ~~peccatores~~ percides et animae laqueos peccati tolles occasiones peccandi et nisi multa tu ei fecisses ego omnia peccata mundi fecissem. Certe scio domine quoniam nullum peccatum est quod unquam fecit homo quod non possit facere alter homo si desit rector a quo factus est homo. Sed quod non feci tu fecisti, quod abstinui tu iussisti et quod tibi credidi tua gratia infudisti. Tu enim domine regebas me tibi et servabas me tibi et mihi ut adulterium et omne mortale peccatum non committerem.

De temptationibus diaboli multiplicibus et continuis

Temptator defuit ut deesset tu fecisti. Affuit temptator sed defuit tempus vel locus defuit sed ut non consentirem tu fecisti. Venit tenebrosus ut erat et ut eum despicerem tu me confortasti. Venit temptator fortis armatus ut me non vinceret tu eum refrenasti et me roborasti. Venit temptator transfiguratus in angelum lucis et ut me non deciperet tu eum increpasti et ut eum cognoscerem tu me illuminasti. Ipse est enim domine draco ille magnus serpens antiquus vocatus diabolus et sathanas habens capita septem et cornua decem quem creasti ad illudendum ei in hoc mari magno et spatioso in quo sunt reptilia quorum non est numerus et animalia pusilla cum magnis id est demonum diversa genera quae nihil aliud die noctuque operantur nisi quod quia circueunt querentes quem devorent nisi tu eripias. Ipse est enim draco antiquus qui ortus est in paradiso voluptatis. Ipse est qui trahit cauda tertiam partem stellarum caeli et mittit eos in terram, qui veneno suo corrumpit aquas terrae ut bibentes homines moriantur. Qui conculcat sibi aurum quasi lutum et habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius. Et quis defendet nos a morsibus eius nisi tu domine qui confregisti capita draconis magni. Protende domine super nos alas tuas et confugiamus sub eis a facie draconis huius qui nos persequitur et scuto tuo libera nos a cornibus eius. Hoc est enim continuum studium suum ut animas devoret quas creasti. Et ideo ad te clamamus libera nos ab adversario nostro cotidiano qui sive dormiamus sive vigilemus sive comedamus sive bibamus sive aliquid operemur instat modis omnibus die ac nocte fraudibus et artibus nunc palam nunc occulte sagittas venenatas contra nos diriges ut interficiat animas nostras. Et tu domine nosti quod pessima sit ista insania nostra quia licet cotidie videamus contra nos draconem ore aperto paratum ad devorandum nihilominus lascivi sumus in pigritiis nostris tamen securi ante eum qui nihil desiderat quam ut nos perdat. Inimicus ut occidat semper vigilat sine somno et nos ut custodiamus nolumus vigilare a somno. Ecce tetendit ante nos infinitos laqueos et omnes vias nostras implevit decipulis ad capiendas animas. Et quis effugiet haec? Laqueos posuit in divitiis laqueos in paupertate laqueos tetendit in cibis et potu in voluptate et somno et vigiliis. Laqueos posuit in verbo et in opere et in omni via nostra. Sed tu domine libera nos de laqueo venantium et a verbo aspero ut confiteamur tibi dicentes Benedictus deus qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Laqueus c. et n. l. sumus. Adiutorium n. i. n. d. q. f. c. et terram.

Quod deus est lux omnium iustorum

Tu quidem domine lux mea revela oculos meos ut videant lumen et ambulent in lumine tuo et non impingant in laqueis eius. Quis enim evadet laqueos multos nisi videat eos et quis videbit nisi quem tu illuminaveris lumine tuo. Ipse enim pater tenebrarum laqueos suos abscondit in tenebris suis et capientur in eis omnes qui ambulant in tenebris suis

qui sunt filii tenebrarum non videntes lu-
men tuum in quo qui ambulat non ti-
mebit quoniam qui ambulat in die non
offendit in nocte ambulat in lumine eo
non est. Aperi domine tu lux filiis lucis
qui nescit ... sine qua qui am-
bulat in tenebris sunt quia tenebre inu...
non exit ... cotidie ... qua
quanto magis ... lumine sic quanto
elongat tanto magis involvitur tenebris
peccatorum et quo magis est in tenebris
eo minus videt laqueos in via et ideo
minus cognoscit subito se ... incipit
et cadit in eis et quod deterius est se
cecidisse ignorat. Quoniam non sunt
... communis ... se
... se ... adhuc stare
Tu autem lux mea domine deus meus illu-
mina oculos meos ut videam et
cognoscam ne forte ... in conspec-
tu ... inimicorum meorum ... tradi-
tus ... labeat ... quod
petis ut facias ... 
... laqueos ... qui
ipse domine lator pessimus primus et
ultimus qui consilium fecit ut raperet
gloriam tuam qui inflatus et elatus
crepuit medius et cecidit in fove-
am suam et eiecisti eum de monte
sancto tuo et de medio lapidum igni-
torum ignorum medio ambulat et nunc
inter ... cecidit non
cessat persequi filios tuos et invidi-
tum ... imagine ... propter
creaturam quam creavit ... bonitas
bonitas tua ad imaginem tuam ut
possideat gloriam quam ipse perdidit
per superbiam suam. Ecce coram te fortis
... nos agnos tuos ...
ut videamus laqueos quos ipse pa-
ravit ... letitia ... et
... omnia domine tu melius nosti qui
nosti ... eius et ... 
suas ... ut ... et qui
omnia vides et nulla te latent cogi-
Ecce ante pedes tue maiestatis quinimo

... et ... fatio ...
... ut ipsum ... et nos filios
tuos ... quorum fortitudo tu es ...
tus est domine iste hostis et tortuosus
non facile ... cavetur
nisi tu illumines ... illu-
ut agnum ut lupum ut tenebras ut lucem
se se ostendit et singulis quibusque quali-
bus aut temporibus ... varias ... imita-
tiones et varias ... temptationes
... ut tristes decipiat ... et ipse
ut gaudentibus illudat fingit se et
ipse gaudere ut spirituales decipiat
in angelum lucis se transfigurat ut for-
tes comprimat apparet ut agnus ut mi-
tes devoret apparet ut lupus. Hec
quidem omnia ... varia
temptationum ... alios ti-
more nocturno alios sagitta vola-
nte ... alios negotio perambulante
in tenebris alios ... et demo-
nio meridiano ... 
... ut cognoscat ... revela-
bit faciem ... eius ...
... cognoscit ...
abscondit sagittas suas in phare-
tra et laqueos abscondit ... 
... difficulimus ... nisi ...
lumine ... ut illos videamus
... non solum in ... 
... cognoscunt ... spiritua-
libus ... laqueos abscondit ...
tiles et ... ipsa vir-
... et se transfigurat seu transsum-
tat in angelum lucis ... et ...
alia ... nos filii beli-
... domine deus meus et ...
... ut leo manifeste et occul-
te ... die et nocte insidi-
atur ut rapiat animas nostras. Eripe
nos domine qui salvas sperantes in te
ut doleat ipse de nobis et tu lau-
deris in nobis domine deus meus ...

De beneficiis dei multis et magnis

go autem filius ancille tue quia me vero
me duxit manus tue conterere pau
per te foribus meis. Confitear tibi
liberator meus in toto corde meo et re
colam ab inicio magnitudinem bonorum omnium que
fecisti michi a iuventute mea. Quo
niam ingratitudo displicet tibi
que radix est totius mali spiritualis
et ventus quidam desiccans et urens. Oc
bonum obstruens fontem divine mi
sericordie per quam et mala iam mortua ori
untur et nunc illa adquisita. Et ego tibi
gratias agam ne sim ingratus tibi li
berator meus. Quando liberasti me. Quo
ciens iam me absorbuerat ille draco
et tu ab ore eius extraxisti me. Quo
ciens peccavi totiens ille paratus fuit
deglutire me sed tu defendisti me.
Quando contra te inique agebam stabat pa
ratus ipse ut raperet ipse animam meam
ad infernum. Et tu prohibebas. Ego te
non timebam et tu me custodiebas.
A te recedebam et me inimico meo of
ferebam. Tu ipse ne me acciperet ter
rebas. Hec michi tu domine beneficia confe
rebas et ego non cognoscebam. Et me
multociens a faucibus dyaboli liberasti de o
re leonis eripuisti ab inferno me li
berasti te multis vicibus reduxisti. Descen
di enim usque ad portas inferni et ne
illuc intrarem tu me tenuisti. Appro
pinquavi ad portas mortis et ne ipsa
me reciperet tu fecisti. De morte e(tiam)
corporis me sepius eripuisti salva
tor meus. Cum graves me morbi tenerent
cum fui in periculis mortis multis in mari
periculis a igne a gladio et ab omni peri
culo liberans sed michi astabas et mi
sericorditer salvabas. Et tu scis quid
domine quia si tunc me mors occu
passet animam meam infernus suscepisset
et in eterno dampnata fuisset. Sed tua
misericordia et tua gratia me prevenit et eri
pies me de morte corporis et anime domine
deus meus. Hec et multa alia beneficia michi
contulisti et ego cecus eram et non cognoscebam

donec illuminasti me. Nunc ergo lux anime mee
domine deus meus vita mea et lumen oculorum
meorum per quod video. Tu illuminasti me
et cognosco te quia vivo per te. Gratias
tibi ago licet viles et exiles et impa
res beneficiis tuis quales tu mea fragi
litas est offerre. Qui tu es solus deus
meus creator meus benignus qui amas
omnes et nichil odisti eorum que fecisti.
Tu ego primus inter peccatores quos sal
vasti ut aliis [illegible] benignitatis
pietatis tue. Confiteor beneficia tua
magna quia eripuisti me de inferno
secundo tertio centies et millesies.
Ego eram ad infernum tendebam tu me
reducebas. Et tu me iustissime mil
lesies cunctis dampnari potuisti
largitate tue benignitatis ineffabilis que
pietatis summa noluisti quia amas
animas et dissimulas peccata propter penitentiam.
Domine deus multe misericordie in omnibus viis tu
is. Nunc ergo video domine deus et co
gnosco per lumen tuum et oro deficit
anima mea in misericordia tua magna
quia eripuisti animam meam de inferno
inferiori et me reduxisti ad vitam.
Totus enim eram in morte totum
me resuscitasti. Tuum ergo sit id to
tum quod vivo et totum me tibi to
tum offero totum spiritum totum cor totum
corpus. Tota anima mea vivat tibi
vita mea quia totum me liberasti
ut totum me possideres totum me re
fecisti ut totum me possideres

Quantum homo tenetur diligere deum

Diligam ergo te domine virtus mea. Diligam
te ineffabilis dulcedo mea. Vi
vat iam non michi sed tibi tota vita
mea que periclitat in miseria mea et
resuscitata est anima mea quia mi
sericors es et multe misericordie his qui
diligunt nomen tuum. Sancte domine deus
sanctificator meus unxisti me plenitudine
tua ut diligam te toto corde et

tota anima tota mente et tota forti
tudine mea et cunctis viribus meis
et intimis medullis cordis mei
omnibus horis et momentis quibus fruor
bonis meae tuae qui saepe promissionibus
saepe me visitacionibus omni modo me
obligatis domine omni modo in tua
magna beneficia praestas. Sed quia nulla
hora est vel punctus in qua vita mea
quo tuo beneficio non utar, ita nullum
debet esse momentum quo te non habeam ante
oculos meos in memoria. Sicut nihil va
leo nisi tu dederis michi, tuum est to
tum quicquid et omne donum perfectum
desursum descendens a patre luminum.
Apud quem non est transmutacio neque vicis
situdinis obumbracio. Non est volen
tis neque currentis sed tui miserentis ut
diligamus te. Deus est vita. Sic domine
quia est omne bonum, iubes te di
ligi. Da quod iubes et iube quod vis.

De ardore divini amoris

Ignis qui semper ardes et numquam exti
ngueris. O amor qui semper fervens et
numquam tepescis, accende me, accende
me totum a te ut totum diligam solum te.
Diligam te quia tu prior dilexisti me
et unde michi sit ut compleatur sic
dilectionis tuae maior cognicione factum
[illegible] beneficia tua quibus a principio
educasti me. Quia de nichilo me
creasti et inter ceteras creaturas quas fecisti
nobilitasti me lumine vultus tui quod
signasti super lumen cordis mei et ab in
sensibilibus brutis me distinxisti et pau
lominus ab angelis me fecisti. [illegible]
[illegible] pacem. [illegible] fuit ante conspectum
hominis tuae qui singulis et cotti
dianis donaciones tuorum beneficiorum
me sine intermissione nutriebas et quia
filium tuum primum et tenellum uberibus
tuae consolacionis lactasti me ut [illegible]
tibi totum sincera anima cum quibus fecisti
[illegible] suavem tradidisti. Ex ora

Sibi cat. De [illegible] hominum

[illegible] pedibus hominum subiecisti

ut solus ego totus tibi subiciar. Et ut tuus
esset totus homo super omnia tua qua
lis est ego. Ocioum nempe propter corpore
cuncta creasti ipsum non corpus propter anima
anima non propter te ut tibi soli vacaret et
te solum amare possideret te ad solacium
[illegible] non anima ad suum cruciatum. Te
li ambitu continetur in suis ab anima humana
na est quod factum est ut summum bonum pos
sideat cum possessore beatum fiet. Cum si ad
quesierit civitatem [illegible] interiorum
ad altitudines super sidera in summe marie
stat, tuus civitatis pacem in celestium
in modo cuius serenitate gaudebo. Tunc
cum illius bonis optimis fruetur idem
non [illegible] quorum opinione certa quae sunt
[illegible] nec nullum computatur in [illegible]
nec oculus vidit nec auris audivit nec
in cor hominis ascendit quae praeparavit deus his
qui diligunt illum. Et quis [illegible]
nos tuae quod [illegible] cottidie letificas
animas suorum tuorum omnia amabilia
et mirum [illegible] sacramentum prima
tua homo sit tuus et similitudinis tua
nobilitas a digna tanti sunt vita et cor
[illegible] adeptus corruptibili et [illegible]
ut viveret dedisti celi claritate primam
[illegible] tuorum in dedisset sol et luna
qui precepto tuo die ac nocte vigilant des
[illegible] filiis tuis ut [illegible] largitas es
[illegible] ut audiret sonorum varietates
ut odoraret odorem suavitates ut gustaret
saporem qualitates ut contrectaret dedisti cor
pulentum cum grossitate ad [illegible]
sint utilia dedisti iumenta volucres
celi et pisces maris et fructus terre ad
refectionem [illegible] medicinas diversa
[illegible] singulas [illegible] creasti.
Singula solacia [illegible] obviacia
[illegible] qui es inspector et [illegible]
et [illegible] figurando [illegible] et
nos es qui [illegible] in manu tua dei [illegible]

Ex consideracione specialium bonorum colligitur
magnitudo et qualitas [illegible]

7

n unt apud te in una tua magna domine lux
tuo illuxit quod magis adhuc uti in
comparatione nostra continentur sunt magna et com
prehensibilibus sunt tua incomprehensibilia comprehendis
domine deus sancte et bone creator meus. Multum
mi domine prestitisti corruptibili corpore et ignobi
bili tam magna beneficia prestans a
celo ac terra et mari luce tenebris
calore et umbre rore ventis et plu
viis volucribus et piscibus bestiis et ar
boribus. multiplicitate herbarum germi
num terre et varietate creaturarum tuarum ministe
rio nobis successive prestita tempora infirmi
tatum ut alleves fastidium. Qualia ergo
magna et innumerabilia erunt illa bona que
preparasti diligentibus te in illa celesti patria ubi
facie ad faciem te videbimus. Si tanta
nobis facis in carcere quanta dabis in palacio.
Magna deus valde bona sunt omnia que sunt
opera tua domine que fecisti que et bonis
et malis sunt omnia tradidisti. Qualia
futura sunt illa que solis bonis recon
disti. Si tam varia et varia sunt tua dona
que nunc amicis et bonis et inimicis quanta i
mensa et inscrutabilia quam dulcia ac
delectabilia sunt que solis tuis largitu
rus es amicis. Si tanta solatia das
in hac lacrimarum valle quanta confers in die nup
ciarum. Si tanta delectabilia continet carcer
quanta quod continet patria. Oculus non vidit
nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que prepara
sti diligentibus te. Quam magna multitudo tue
magnificentie tue magna est multitudo dul
cedinis tue quam abscondisti timenti
bus te. Magnus es tu domine deus meus
et immensus nec est finis magnitudinis tue nec
finis sapientie nec mensura clementie tue
Sed magnus es tu magna sunt dona
tua quia tu ipse premium es omnium legit
time certantium pugnatorum tuorum | Quod divina dul
cedo deum amantibus omnem peccati tollit
n unt apud te in mia tua magna domine.
c et sunt beneficia tua magna deus con
solator sanctorum tuorum quibus repletus es

in opere custodiendi filiorum tuorum qui
tu es spes desperatorum et consolatio
desolatorum. Tu corona speciei ornata
es gloria preparata vincentibus. Tu premio
tuis famulorum et via devia esu
rientibus. Tu consolatio sempiterna qua
sola illis retribuens qui consolationes
humanas mundi postposuere tua concupierunt
Nam qui sua consolatione indigni tua
consolatione fruuntur. Et qui hic carnaliter
ante consolabuntur. Et qui spiritualiter
passionibus participat et consolationibus.
Nemo enim potest vinculis sanctis consolari
nisi quibus hic et in futuro gaudebit. Quod
unde verum est ut perdat qui alterum
noluerit possidere. Sic ut consoleris domine
debes consolator meus renuo igitur renuo
consolari animam meam ut digne laudem.
consolationibus tuis sempiternis. Certa
iustum est ut amittat te quicumque
in aliquo alio magis consolari eligit
quam in te. Optima ubertas prorsus te
ut me nos permittas magis consolari
consolari quam in te. Ergo rogo peto in
ut anime sapiat ut tu solus dulcis
appareas anime mee qui es dulcedo
inestimabilis per quam cuncta amara dul
corantur. Tua enim dulcedo stephano
lapides dulcorauit torrentes. Tua
dulcedo craticulam laurentio dul
cem fecit. Per tua dulcedo ibant
apostoli gaudentes a conspectu concilii
quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu con
tumeliam pati. Ibat andreas ad
crucem securus et gaudens quia ad
tua dulcedinem properabat. Quod tua
dulcedo ipsos apostolos principes sic re
plevit ut petrus crucis patibu
lum unde eligeret. Alter quod capiti
ferientis gladio supponere non
timeret. Preparat eum tu pellem propria
bartholomeus dedit. Propinat gustu
Ioannes venenum potuit sic intrepidus

enarrat. Sicut ut gustat petrus cum
in monte inferior oblitus clamat quasi ebrius
d. Domine bonum est nos hic esse faci
amus hic tria tabernacula. Sic morem te con
templemur quia nullo alio indigemus
Sufficit nobis inquit te videre. Sufficit nobis
tua dulcedinis stillicidi una stilla dul
cedinis iste gustat et omnes dulce
dines alias fastidivit. Quid putas
dixisset si magnam illam pietatis et
benignitatis tue dulcedinem gustasset
quam abscondisti timentibus te. Sicut
ineffabilis dulcedinis in illa virgo gu
stavit de qua legimus completissima
et gloriam ibat ad terram et qui
ad epulas invitata. Et sicut ut re
or. Et ipse gustavit qui dicebat
quam magna multitudo dulcedinis tue domine
denique monebat gustate et vide
te quoniam suavis est dominus. Hec est ea
beatitudo. Domine deus meus quam appetimus
datura te nobis per quam tibi domine con
tinue militamus et mortificamur
tota die ut istam vitam vivamus
Rom. Tu spes et desiderium meum Hec ad
t. v. Aut compunctio istis domine desi
derium cum quod suspirat cottidie
cor meum. Festina ne tardaveris
Exurge ipsa et veni ut educas
nos de isto carcere ad confitendum
nomini tuo et gloriam clamore tuo respi
ciens tuas clamoribus pupillorum
tuorum qui clamant ad te pater noster da
nobis hodie panem nostrum cottidianum. Primus for
titudine ambulant die ac nocte eius
quod pervenient ad montem tuum oreb.
Et ego primus inter pupillos famulis
tue deus pater et utique mea quem venia
et appello ad fratrem tuam ut quem me
confiteor tibi ad tempus confitentur confi
tear in eternum. Beatus ego si admissus
fuero ad videndum claritatem tuam ...
... et ebundet ut illuc me perducere per
tas. Domine vero domine scio et confiteor me
indignum ut intres sub tectum meum
sed fac ut ... eternum tuum et vero co

fidens iste speravit sum. Et quis intrabit
in sanctuarium tuum ad contemplandas potestates tuas
nisi tu aperies clavis aut quis aperiet si tu
clauseris. Si destruxeris et nemo est qui
edificet et si inclusis nullus est qui aperiet
si continueris aquas omnia siccabuntur. Et si
emiseris eas ... subvertunt terram. Si omnia que
que fecisti ad nichilum redigeres quis con
tradicet tibi. Porro semper una bonitatis
glorie tue et una qua nos esse voluis
sti tu nos fecisti fabricator mundi re
ge quos creasti ne spernas nos quia opera
tua sumus. Et quid domine deus meus nos
licium et vermiculi non valemus in tuas
civitates intrare nisi tu induxeris qui de
nichilo cuncta creasti. Ex silvis num
quam autem confirmamus | Deo est scis
tur. Confitear tibi in timore tuo
quia non in arcu meo sperabo et gladi
us non salvabit me. Sed dextera tua et bra
chium tuum et illuminatio vultus tui aliquando
de spacium quia tu spes mea qui traxisti
me quod non diligimus speravimus iste du
que eo dulcis suavis miseris patiens
et multum misericors omnia. Et nos si pecca
vimus tui sumus et si non peccavimus simus
quia apud te sumus computati nos solum
vivimus et vanitas omnis homo vivens
et vetus est una una super terram ne
irascaris si cadimus iniquitatis tu quid
tu nosti figmentum. Domine deus meus non
deus in sanctuarium fecimus contra folium
quod vento rapitur ostendis virtutem tuam et
stipulam siccam persequeris. Non dampnabis
me visitatione pulchritudinis tuum audiamus de una
tua domine qui tu mortem non fecisti nec
letaris in perditione morientium per te
omnium te ne permittas dominari quod
non fecisti super creature tue quam feci
sti. Si doles de perditione quod te prohibes
domine ne super leticiam de una salvatione
dum si inquis potes me salvare ego de te
et si velles non possem tam magnitudo.

nisi ad imperium tuum. Velle quippe in arbitrio posuisti aut non in meo. Vellem quod bonum est, non possum nisi quod velis, ut quod velim possim, nisi tua potentia me confortet. Et quod possum aliquando volo nisi tua voluntas fiat sicut in celo et in terra. Et quod volo et possum ignoro nisi tua sapientia me illustret. Et si scientia quedam novi, quedam non novi, que scire et nosse cupio, scientia mea nisi ad iniunctum [?] tua sapientia [?] mea. Tua autem voluntas cuncta subiecta sunt et non est qui possit resistere tue voluntati. Deus universorum principatuum et potestatum, conditor omnium creaturum, cuius imperio fiunt in celis et in terra in mari et in omnibus abyssis. Et in nobis, Domine, fiat voluntas tua, super quibus invocatum est nomen tuum, ne pereat, Domine, nobile plasma tuum quod creasti propter hominem novum, cum Christus est humanatus, Deus humilis, qui minat et sic imbat [?] mortem et crucifixus [?] aliquam similis domini [?] inferre nisi tu solus cruciatus, vita vitalis omnibus vite, propter quem omnia vivunt.

De voluntate humana, quod inefficax sit ad bona opera sine divina gratia

c Et cum iam tibi confessus sim, laus vite mee, Deus meus, et virtus salutis mee, sperabam aliquando in virtute mea, que non erat virtus, et cum sic vellem currere, ubi magis stare credebam, ibi magis cecidi, et retro magis quam ante, et non cucurri, et quod credebam magis consequi magis se elongavit a me. Et per consilia multa vices mea probavi. Nunc confessio quia illuminasti me, quia ubi magis posse credidi, primum tunc magis fecere, ibi potui sine te. Dicebam enim: hoc faciam, sic faciam, et neutrum faciebam; aderat voluntas, non erat facultas; aderat facultas, aberat voluntas, quia de meis viribus confidebam. Nunc autem confiteor tibi, Domine, Pater celi et terre, quoniam non in fortitudine sua roborabitur vir, nec glorietur ante te stulta presumptio

omnis creature, non est hominis velle quod possit aut posse quod velit, nec scire quod facere velit et possit, sed potius a te gressus hominis diriguntur. Illorum [?] ideo quia non a se sed a te. Dirige confitebor obsequium itineris [?] mei [?] misericordia tue, ut velis, Domine, salvari quod creasti, quia in tua potestate vita est mea salus.

De antiquis beneficiis Dei.

r Recordare, Domine, misericordie tue antique, quas nobis aperuisti in benedictionibus dulcedinis tue: ne prevenisti dum quando nasceretur ego filius ancille tue, Domine. Sic eis mea ab uberibus matris mee tu prevenisti me, preparans in servitute qua te [?] intrederem et nomen meum ab te et ad donum glorie tue. Prius autem me formares, cognito nomine te [?] et antequam orirem de ventre, quidem [?] tibi placuit predicasti. De me quali in libro tuo scripta de me in secreto consistorio tuo, quod ignoro, vivit et valde timeo. Tu nosti enim successio dico ad tempus hic ad mille annos, hinc qualiter cognito quod in conspectu tuo iam factum est, et in eternitate tue potentia iam preterit. Ego autem sto in hac nocte tenebrosa hic [?] igno[ra]ns [?], timor et timor precessit me; die in videro, unde qui in mundi periculo cuius quod hostis non an[te] [?] multitudine quod inimicorum fortior hac nocte cruciatum et nisi in lingua tua [?] mala aliqua forma [?] ruinam anime ... gratiam [?] et preces multi magis sed celerius [?] ne pulvis Deus meus et consideravi multitudinem misericordiarum tuarum que apud te est, sublevat mentem meam et precedentia signa mihi tue quam me antequam nascerer prevenerunt, et in spiritualis unice fluxerunt et futuram bonitatis tue, confortant quod ac melio[rem] [?] in numina que animus tuus resid[et] speciem manum [?] amovet ut mente letetur cor meum tue dulcibus letari solum quam [?] sed letificat iuventutem meam

## De angelis deputatis ad custodiam

Placuisti ergo mihi vite amor meus atque diligere te et ad ymaginem tuam creasti me omnibus creaturis tuis preposuisti me, qua dignitate et quando gratias tibi nomini tuo te, quia fecisti me. Insuper spiritus angelos tuos pro quibus mandasti ut custodiant me in omnibus viis meis ne forte offendam ad lapidem pedem meum. Hii sunt custodes super muros nove ierusalem et in circuitu eius vigilantes vigilias noctis super gregem tuum ne quando rapiat ut leo animas nostras ille antiquus adversarius noster qui quasi leo rugiens et rapiens semper circuit querens quem devoret. Hii sunt cives superne urbis ierusalem que sursum est mater nostra in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis ut eos liberent ab inimicis suis conservent que et moveant et orationes filiorum tuorum offerant ad conspectum maiestatis tue. Diligunt enim meme concives suos per quos sua ruina restauranda est. Unde magna cura et vigilancia studiose assistunt nobis omnibus horis et locis succurrentes et providentes necessitatibus nostris et solliciti discurrentes inter nos et te domine gemitus nostros ad te referentes ut impetrent nobis tue benignitatis propiciacionem et referant ad nos tue gracie desideratam benediccionem. Ambulant nobiscum in omnibus viis nostris intrant et exeunt nobiscum attente considerantes quam pie et honeste inter medios prave nacionis conversemur et quanto studio et desiderio queramus regnum tuum et iusticiam eius. Et cum timore et tremore serviamus et exultemus in leticia cordis nostri. Adiuvant laborantes, custodiunt quiescentes, hortantur pugnantes, coronant vincentes, congaudent gaudentibus de te, compaciuntur compacientibus propter te. Magna cura est eis de nobis et magnus affectus dilectionis eorum erga nos et totum propter honorem tue inestimabilis caritatis qua dilexisti nos. Diligunt enim quos tu diligis, custodiunt quos tu custodis et deserunt eos quos tu deseris. Non diligunt operantes iniquitatem quia perdes omnes qui loquuntur mendacium. Quociens bene agimus gaudent angeli et contristantur demones. Quociens vero a bono deviamus demones letificamus et angelos nostros gaudio defraudamus. Gaudium enim est eis super uno peccatore penitenciam agente et multo magis gaudent super nonaginta novem iustis penitencia non indigentibus. Da ergo pater eis semper gaudere de nobis ut tu per eos lauderis in nobis et nos cum eis in unum ovile tuum adducamur et confiteamur simul nomini sancto tuo creatori hominum et angelorum. Hec ego gracias ago et confiteor tibi laudans te qui beneficia tua magna sunt. Hec quibus nos glorificasti, honorificasti domine angelos tuos in ministerium nostrum. Tu enim es rex glorie qui cuncta ambitu continetis et quem magnitudo vestra et quem potestis ... supra celum. Laudent te omnes angeli tui et confiteantur tibi domine. Hec tua opera tua et sancti tui benedicant te. Glorificentur nomina quorum honorificasti eos multis muneribus decorasti. Admirabile est nomen tuum in universa terra. Quid est homo quia magnificasti eum aut quid apponis erga eum cor tuum. Dilexisti eum vitans antiquum lectionem tuo filius hominis. Nonne ego puto et filius hominis vermis, nonne vermis vanitas. Dominus ego vinces. Et dignum duxisti superequam contempnat omnes celos tuos et admittere cum tecum in illud.

## De predestinacione dei et

Ote me profundissima abyssus creator et sapientia qui librasti in pondere montes et colles in statera et appendisti

tribus digitis molam terre suspendi mo-
lem corporalitatis eius quis quam qui tres
minus digitis tuis arte ut videam
et cognoscam quam admirabilis es in
universa terra. Lux antiquissima que luce-
bas ante omnem lucem in motibus suis multis
civitatis antiquitatem multi et apta cau-
sa cuius sicut lux que odio habes omnem
maculam ut potentia immensa et immaculatis-
sima que tibi delitie antiquitatis sunt con-
venientio lucis a tenebris ut sint in hono-
re faciei tue ut propositus nunc dignum serva-
rum maiestati tue ad quod in fictus
mundum tenaculum hostes altaris tue con-
ditum cum tenaculum decet te mundus ita
quod non in saniemibus cordibus vidi potius
multo magis in regno in honore ac templu-
m mundum de in mundo concepit semine
quibus mundior potest nomine tu qui solus es
mundus mundus de immundo eum qui mundare
veniam et sinagogam quam dedisti parti-
tis iniqua [illegible] morte et in nube
tegere aquam tenebrosam quamquam tetigerunt
immunduerunt. Qui autem que nos pau-
nos menstruate de massa corrupta in
mundi nemine te maculam immundiciae nostre
quam tolerare non possumus fateri tibi qui
omnia mundas in fronte portamus carere
mundi esse non possumus nisi tu mundave-
ris qui solus es mundus. Angelos ac de-
nos filios hominum eos in quibus tibi com-
placuit gratie quos abs acceptibilibus
profundissimus scrutator cordium et incompre-
hensibilium, propter quod iustorum sunt corda multis
predestinati ante mundum vocasti de mundo
iustificasti in mundo et magnificasti
eos post mundum. Non omnibus autem hec fuisse
quod animam habes eternitates omnes simplici-
tates tuo. Et ego domine confiteor comprehen-
deo de altitudine diviciarum sapientie et scientie
tue ad quam ego non pertingo et incom-
prehensibilia iudicia iustitie tue. Video
eodem luto alia quidem facis vasa in
honorem et gloriam alia in contumeliam

sepultura. Pro quos autem mundus quos elegi-
sti tibi de multitudine ipsum sanguinem effudisti
pro eos aqua diluvio quorum omnia
nomina tu nosti qui solus numeras multi-
tudinem stellarum et omnibus eis nomina
vocas qui et scripti sunt in libro vite qui
nequaquam peribunt. Et cum radix non
tolluntur quia tu supportas manu tua
custodies omnia ossa eorum ut unum ex
his non conteratur. Altera mors peccato-
rum pessima illorum inquam quos a quo
fecisti celum et terram sine abyssi in mul-
tam iudiciorum tuorum occultorum sed ac
iustorum prescivisti ad mortem eternam quo
dampnatos nomina et inter malos apud
te sunt qui nunquam a terra memoriae tua
sti et dimissi es profundum abyssi.

De illis qui prius fuerunt iusti et efficiuntur

Iniqua sunt hec iudicia. [illegible]
tua deus iudex iuste et fortis qui
iudicas equitatem et inscrutabilia
ac profunda que tu consideravi contremu-
erunt omnia ossa mea qui non se [illegible].
Homo vinces super terram ut serviamus
tibi caste et pie omnibus diebus
vite nostre in timore et obsequium tibi
in tremore. Et non gloriatur accinctus
ut distinctus neque glorietur ante omnes
ceteros sed ante paveat et totum instat
et timeat a facie tua tu ignoret
homo utrum amore vel odio dignus sit
sed in futurum omnia reservantur incerta.
Vidimus enim domine multos et audi-
vimus a patribus nostris quod utique sine
magno timore non recolo sine ma-
gno tremore non confiteor ascendisse
quidem primum usque ad celos et nidos
sidera mundum sunt collocasse. Postea
modum autem cecidisse usque ad abyssos
et animas eorum in malo obstupuisse.
Vidimus stellas de celo cecidisse ab
impetu ferientis caude draconis.
Et eos qui iacebant inter pulverem
a facie sublevatos manus tue mirabili-
ter ascendisse vidimus vivos mortuos

et mortuos a morte resurgentes et
eos qui inter filios dei ambulabant
in medio lapidum ignitorum dicitur
defluxisse de magnitudine in tenebras se
et de tenebris lucem processisse et pu
blicanos peccatores et meretrices precedunt
ydolatras in regnum celorum filii autem re
gni eiciuntur in tenebras exteriores.
Denique ista omnia sunt in morte
descenderunt isti autem ascendunt ad
vitam unde ascendit autem et de qua
descendit dicitur. Nos autem prestita
sti nos et vocasti et induxisti in
quibus in quibus sunt delicie tue sancte et
unde in quibus tu delectaris et letificaris
in multitudine eorum quoniam tu eis in me
moria eorum sit ipsum templum sanctum tu
um sunt quod magne dignitatis eo
rum est et felicitatis quantitatis
me Anima fidelis et studium dei

ram tua creasti nos domine prope
tuum et dedisti nobis bonum quod quo
ad intellectualem et spiritualem vincens
spiritum immotum est per quam animam
decorasti quam signasti lumine vul
tus tui et consecrasti virtute bonita
tis tue atque ita capax est tua ma
iestatis tue ut a te solo et a nullo
alio possit impleri. Cum autem te habet
plenum est desiderium suum et non ad
quod desideret ulterius restat. Cum ali
quid autem extrinsecus desiderat manifestum
est quia te non habet intrinsecus quo habito
nichil aliud est quod ultra desiderat quia
tu es summum et omne bonum restat
ut desideret aliquid quod non est de bono
quod ut summum bonum dum ut quod deum
se posset creatura. Cum autem creatura
desiderat totum amabilis quia hoc quod
desiderat de creaturis adimplet
vacua tu remanet quia non est quod eam
impleat nisi tu ad cuius ymaginem
est creata. Imples autem animos tu
os qui nichil aliud desiderant preter te

et facis eos dignos te sanctos et imma
culatos ac beatos qui opera repunt ut
si tota ut hic faciat solum te. Et est beati
tudo quam eis contulisti ut ad unam bea
sit nova tua in omni opera tua. Quod rec per
sensus exteriores non interiores potest deus querere
Et de deo

Ego diu dubitabam summe
optime omnipotens inveni locum
ubi esses quia in anima quam creasti
ad ymaginem et similitudinem tuam que
te solum querit et desiderat. Errabam ego
sicut ovis que periit querens exterius et la
borans multum querens quod intus me et tu
habitabis in me. Sed ego desiderium te in
tus vicos et plateas civitatis huius
mundi querens te et non inveniebam quia
male querebam foras quod erat intus
... intrinsecus omnes sensus exteriores
ut quererem te et non inveniebam quia male
querebam. Video enim lumen meum deus quia
illuminasti me tu cum es intus et tu in
intimis ipsum nescierunt non oculi dicunt
si non colorata sunt per nos non intrant
aures dicunt si sonitum non fecit per nos
non intrant nares et si non olet per me
non intrat. Et gustus si non sapit per me
non intrat. Tactus et addit si corpu
lentus non est nichil de agat ne me in
terroges. Non ista sunt deus meus non
species coloris ut decens corporis ut candor
lucis aut colorum non dulcem melodi
am cantus et quarumque dulces sonantes non
florum et unguentorum ut aromatum
odores non mella vel manna gu
stui delectabilia non tactui que contan
gendo vel amplexando amantia vel
alia sensibus his subiecta quod tu
deus meus queso. Absit ut ista dicam
deum meum quod et abrutalium sensibus comprehenduntur
et tu qui deum queso. Quo mirabilius
quod lumine quia non capit intus ? cuncta
formidine non capit animus ?

super odorem quem non capit naribus super
dulcedinem quam non sapit gustus super me-
dium amplexum super omnem amplexum
quem tactus non tangit nisi interioris ho-
minis mei. Ista lux lucet ubi locus
non capit. Ista vox sonat ubi tempus
non rapit. Odor iste redolet ubi flatus
non spargit. Sapor iste non sapit ubi non
est edacitas. Amplexus iste tangit
ubi non divellitur. Hic est deus meus et
non comparabitur alius ad illum. Hoc quod
istud amo cum deum meum amo. Sero
te amavi et tu intus eras et ego
foris et in ista formosa ymagine
quam fecisti deformis irruebam. Me-
cum eras et tecum non eram. Ea me
tenebant longe a te que si non po-
terunt nisi in te essent. Circuivi omnia
querens te et postea derelinquens me. In-
terrogavi terram si esset deus meus et dixit
michi quod non et quecumque in ea sunt idem
confessa sunt. Interrogavi mare et abys-
sos et reptilia que in eis sunt et re-
sponderunt non sumus deus tuus, quere
super nos. Interrogavi flabiles auras
et inquit universus aer cum incolis suis
fallitur Anaximenes cogitacio tua non sum
ego deus tuus. Interrogavi celum
solem et lunam et stellas neque nos
sumus deus tuus inquiunt. Et dixi
omnibus que circumstant fores carnis me-
e: dicite michi de deo meo quod vos non
estis, dicite michi de illo aliquid et
exclamaverunt omnes voce grandi: Ipse
fecit nos. Interrogavi totam mundi
machinam: dic michi si deus
meus es tu an non. Et respondit voce
forti: non sum ego quem queris sed
ipse fecit me. Quere super me qui regit me, qui
me fecit et te. Interrogacio creatu-
rarum est profunda consideracio ipsarum, responsio de deo
quia omnia clamant deus nos fecit.

Et sicut ait apostolus invisibilia dei
per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.
Et reversus ad me et interrogavi
me et dixi: tu quis es? Respondi:
Tu es qui es. Et respondi homo racionalis et mor-
talis. Et incepi discutere quid hoc esset.
Et dixi: unde tale animal domine
deus nisi a te. Tu fecisti me et non
ego. Tu per quem vivo et per quem omnia vi-
vunt. Tu domine deus verus et solus
omnipotens eternus et incomprehensibilis et
immensus qui semper vivis et nichil moritur
in te. Immortalis inhabitas eternitatem
inmortalis oculis angelorum inenarrabilis
inscrutabilis et innominabilis deus vivus
et verus terribilis et fortis ne-
ciens principium neque finem habens, omnium
atque finis qui ante primordia secu-
lorum oriens. Tu es deus omnium sta-
bilium et instabilium causarum immuta-
bilium et immutabilium apud te
immutabiles manent origines omnium irra-
cionabilium et racionabilium atque temporalium
sempiterne vivunt raciones. Dic michi
supplici o deus dic misericors
misero tuo. Dic quod per misericordias
tuas unde hoc tale animal nisi a te.
Aut quisquam se faciendi est arti-
fex? Non aliunde quam a te accepimus
esse et vivere. Nonne tu es summum
perfectum a quo est omne bonum? Et
quid est quod est a te est quia sine
te nichil est. Nonne tu es fons
vite a quo fluit omnis vita? Et
quidquid vivit per te vivit quia sine
te nichil vivit. Tu ergo domine fecisti me
et non ego. Quis fecit me? Tu domine fe-
cisti me sine quo factum est nichil.
Tu factor meus ego opus tuum. Gra-
tias tibi ago deus meus per quem vivo
ego per quem omnia vivunt. Gratias tibi
plasmator meus quia manus tue

fecerunt me et plasmaverunt me. Gratias
tibi lux mea quia illuminasti me et in-
veni me. Et quando inveni me, deum co-
gnovi te. Domine trinus deus incomprehen-
sibilis et immensus rex regum et dominus
dominantium qui solus habes immortalitatem
et lucem inhabitas inaccessibilem quam
nullus hominum vidit sed nec videre potest. Quo-
niam tu es deus absconditus, inscrutabilis
et ineffabilis maiestatis, solus tu magna ma-
ximus cognitor et invisibilis potes-
tate. Quis cognovit quod nunquam vidit?
Dixisti enim in veritate tua: Non me vi-
debit homo et vivet. Et dixit pro-
tinus veritate tua: Deum nemo vidit
unquam. Quis ergo cognovit quod nunquam
vidit? Dixit et veritas tua: Nemo no-
vit patrem nisi filius neque filium
quis novit nisi pater. Sola quidem
trinitas tua soli tibi integre nota
est quae superat omnem sensum. Quid
ergo est quod dixi homo vanitati similis
quia cognovi te nunquam ipsa agnovi(?)
te virtute. Tu quippe deus excelse super-
laudabilis et super gloriosus super exalta-
tus altissimus et super essentialiter
sufficiens(?) et individuis eloquiis
nominaris, qui super omnem essentiam in-
tellectus sive intellectualem atque sensibilem
et super omne nomen quod nominatur non so-
lum in hoc saeculo sed et in futuro super essentiam
et super intellectum esse demonstraris qui
super essentiali et occulta divinitate super
omnem rationem et intellectum et essentiam inaccessi-
bilis habitas in teipso ubi lux est in-
accessibilis et lumen incorporale et in-
comprehensibile ad quod non attingit ad lumen
quod incontemplabile et invisibile
super rationale et super intelligibile et super
incommutabile creditur quod quamvis nullus

hominum viderit nec angelorum videt sed
nec videre potest. Gratias caelum tuum domine ce-
lans super archanum et super rationale lu-
men tuum deus meus. Caelum caeli domino. Caelum ce-
lum caeli tui super excedit hoc caelum
quod inhabitamus. Exaltatio est super omne
caelum. Aquis terra et quam caelum im-
pium nominatur. Gratias caelum caeli domino quia
nulla nisi soli domino. Ad quod nemo ascendit
nisi qui de caelo descendit. Quia nemo no-
vit patrem nisi filius et cui filius. Soli
quidem tibi sola trinitas nota est. Trinitas sancta
trinitas super mirabilis quae superat omnem
sensum omnem rationem omnem oculum id est
omnem intelligentiam omnem essentiam
super caelestium animarum quam neque dicere
neque cogitare neque intelligere neque co-
gnoscere possibile est etiam oculis angelorum.
Unde ergo cognovi te domine altissime super
omnem terram super omne caelum quod neque
cherubin neque seraphin perfecte cognoscunt
sed alis suis contemplationem velant faci-
em sedentis super solium excelsum et ele-
vatum clamantes et dicentes: Sanctus
sanctus sanctus dominus deus exercituum plena sunt
caeli et terra gloria eius. Tunc et expa-
vit propheta dicens: Ve michi quia tacui
quia ego vir pollutus labiis sum
ego. Et expavit cor meum et dixi:
Ve michi quia non tacui quia ego
vir pollutus ego sum. Ve michi tu ne
tacentibus de te quia loquaces muti sunt
sine te. Et ergo non tacebo quia fecisti
me et illuminasti me et inveni te et
cognovi te. Et qualiter cognovi te?
Cognovi te in te. Cognovi te non sicut
tibi es sed sicut michi es non sine te sed
in te quia tu es lux quae illuminasti me.
Sicut enim es tibi soli cognitus es sicut tu
es secundum quem(?) et michi cognitus es ex
quo in me es dicit(?) in mentem misericordia tua. Dic

per misericordias tuas quid mihi es. Dic
anime mee salus tua ego sum. Noli abs-
condere a me faciem tuam ne moriar. Ne mo-
riar ut eam videam. Sine me loqui apud
misericordiam tuam me terram et cinerem. Sine me
loqui apud misericordiam tuam quia misericordia tua ma-
gna est super me. Loquar ad dominum meum
cum sim pulvis et cinis. Dic miserator
misericordia tua. Dic per miserationes tuas quid
mihi es. Et intonasti desuper voce
grandi et forti in interiori aure cordis mei et ru-
pisti surditatem meam et audivi vocem tuam.
Et cognovi quia deus meus es. Propterea di-
xi quod cognoscerem te quia deus meus es. Cogno-
vi te deum solum verum et quem misisti Ihe-
sum Christum. Fuit tempus quando non cognosce-
bam te. Ve surditati illi quando non au-
diebam te. Cecus et surdus per foras per
ymaginem quam fecisti in me deformis
intuebar exteriora curis et terrenis oc-
cupatus. Ea me tenebant longe a te que
non essent nisi essent in te. Illuminasti me
lux et vidi te et amavi te. Nemo
te amat nisi qui te videt et nemo
te videt nisi qui te amat. Sero te ama-
vi pulcritudo tam antiqua. Ve tempori illi
quando non amavi te domine. Confessio
vite tibi lux summa quia vere fidei.

Illuminasti me et cognovi te solum deum
vivum et verum creatorem meum. Cognovi te
creatorem celi et terre visibilium omnium et in-
visibilium deum verum omnipotentem immor-
talem, immutabilem, immensum et infinitum
principium omnium creaturarum per quem omnia facta sunt,
per quem cuncta consistunt elementa. Cuius ma-
iestas sicut principium non habuit sic nec desinit
in eternum. Cognovi te unum solum deum tri-
num et eternum patrem filium et spiritum sanctum tres
quibus personas in una essentia omnis substantie
indivisibiles. Patrem a nullo, filium
a patre solo, spiritum sanctum pariter ab utroque absque
initio et sine fine, deum trinum et
unum solum omnipotentem, universorum prin-
cipium creatorem omnium visibilium et invisibilium,
spiritualium et temporalium, quod tua omnipotente
virtute simul ab initio temporis utramque
de nichilo condidisti creaturam spiritualem
et corporalem, angelicam videlicet et mundanam,
ac deinde humanam quasi communem ex corpore et
spiritu constitutam. Cognovi te et confiteor
te deum patrem ingenitum, te filium
unigenitum, te spiritum sanctum paraclitum
neque genitum neque ingenitum. Statim et
in unitate trinitatis in tribus coequali-
bus personis et coeternalibus et coeter-
nis trinitatem et unitatem in uni-
tate cordis credens ad iustitiam et ore con-
fitens ad salutem. Cognovi te dominum
Ihesum Christum filium dei unigenitum creatorem
redemptorem et salvatorem meum et
totius humani generis quem confiteor
ex patre genitum ante secula deum
de deo, lumen de lumine, deum verum et
deo vero, non factum sed genitum, consubstantialem
et coeternum patri et spiritui sancto, per quem
omnia facta sunt a patre. Spiritum sancte deus
et verus, confiteor te dei unigenitum
Ihesum Christum propter salutem nostram a to-
ta trinitate communiter incarnatum ex Maria
virgine spiritus sancti cooperatione concep-
tum, verum hominem factum ex anima rationali et
humana carne consistentem. Qui
cum sis secundum divinitatem unigenitus dei filius
impassibilis et immortalis, propter nimiam
dilectionem qua dilexisti nos idem ipse
dei filius secundum humanitatem factus es passibilis
et mortalis. Cum pro salute humani
generis unigenite fili dei in ligno
crucis pati dignatus es passiones
et mortem ut nos a morte perpetua
liberares, atque ad inferos ubi sede-
bant in tenebris patres nostri, auctor lucis
descendisti et die tertia gloriosus victor
ab inferis ad superos resurrexisti
resumens sacrum corpus quod per tri-
duum mortuum iacuit in sepulchro

fecisti et purificasti. Deinde ut ipsum in
patris dextera collocares, assumpta natu-
ra tecum conferres captivitatem. Qua cap-
tivavit nos antiquus humani generis inimi-
cus. Dei filius et unitate carnis [?] ita et ca-
ro et carne humana ex virgine assumpta super
omnes celos ascendisti cunctos ordines
angelorum ubi sedes ad dexteram dei patris
ubi est fons vite et lumen inaces-
sibile et pax dei que exsuperat
omnem sensum. Ubi te verum deum et hominem
ihesum christum adoramus et te unum con-
fitentes te patrem qui deum credo te
venturum judicare in fine seculi con-
tamus ut judices vivos et mortu-
os et reddas bonis et malis secundum
opera sua que operati sunt in hac vi-
ta vel premium vel supplicium prout
unusquisque dignus fuit recipiet vel
originale [?] receperit eum in die illa.
Devote virtutes tue honores omnes
quantum humana anima recipiunt in
carne sua quam hic habuerunt ut to-
tus homo percipiat gloriam suscipiat
vel gehennam. Tu es ipsa vita et re-
surrectio nostra qua salvatorem ex-
pectamus dominum ihesum christum qui refor-
mabit corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue. Ego cognosco te
verum deum et unum spiritum sanctum patris et
filii ab utroque pariter procedentem consubstancialem
et coeternum patri et filio paraclitum et
advocatum nostrum qui super eum dominum
nostrum ihesum christum in columbe specie
descendisti et super omnes sanctos et elec-
tos dei aspiratione munere tue gratie do-
tavisti et super apostolos in linguis igne-
is apparuisti et eorum pectora ut enar-
rarent magnalia regni dei aperuisti
cum quo patre et filio simul adorari et
glorificari sanctis dei precepisti. Invoco te
et ego filius ancille tue toto cor-
de meo glorifico nomen tuum quo illuminasti
me. Tu es enim vera lux lumen veritatis
ignis dei et magister spirituum qui verita-
tem virtute tua doces omnes veritatem. Quis
virtutes tuas quod impossibile est plane loqui? Quo-
niam ipse deus es cum deo et lux de luce apte.
Deus a patre luminum ineffabiliter et a suo
suo filio domino nostro ihesu christo quibus co-
equalis et consubstantialis et coeternus omnibus in
unus tamen essentia est eius gloria et regno.
Cognosco te verum deum unum et verum patrem
et filium et spiritum sanctum unum quia deus es ipse
omnis sermonem in essentia quem confiteor ado-
ro et glorifico toto corde verum deum so-
lum immortalem et invisibilem unum lu-
men unum solem unum panem unum vi-
tam unum bonum unum principium unum fi-
nem unum creatorem celi et terre per quem
omnia vivunt et per quem cuncta consistunt
per quem omnia gubernantur reguntur et vivi-
ficantur. Qui in celis est vel sit que mutis [?]
et subtus terram. Sic cognovi te per fidem tuam
quam inspirasti michi lux mea lumen
oculorum meorum domine deus meus spes om-
nium finium terre gaudium letificans
juventutem meam. Jubilate domine jubilat
omnia ossa mea dicentia domine quis similis
tibi domine non qui fecit manus hominum simu-
lacra gentium argentum et aurum opera
manuum hominum. Omnes dii gentium de-
monia, deus autem celos fecit. Ipse est deus
Dii autem qui non fecerunt celum et terram
pereant de celo et terra. Deum qui fecit
celum et terram laudent eum celi et terra.

## Consideratio proprie vilitatis.

Quis similis tibi in diis domine quis similis
tibi magnificus in sanctitate terribilis
atque laudabilis et faciens mirabilia. Sero
te cognovi. Erat autem nubes tenebrosa
ante oculos vanitatis mee ita ut videre non
possem solem iusticie et lumen veri-
tatis. Involvebar in tenebris filius tenebrarum
tenebras meas amabam quia lumen non
cognoscebam. Cecus eram et me conducebat
vel cum hoc cecus in tenebris et in umbra
mortis. Cecus accepit manum meam
ut mecum educeret eos [?] illuminator

meus vero quidam cum ipse quesivit me.
Quis est ille? Tu, domine deus meus, quem
confiteor creatorem et reparatorem, principium
et deus totius consolacionis. Tu, sancte deus
meus, quem confiteor toto corde meo, gracias
ago nomini tuo. Non te querebam, tu me quesi-
visti; non te invocabam, tu me vocasti.
Vocasti me nomine tuo. Intonasti desu-
per voce grandi in interiorem aurem cordis
mei: Fiat lux, et facta est lux, et disces-
sit nubes magna, et liquefacta est nebula,
nubes tenebrosa que operiebat oculos meos,
et vidi te et cognovi lucem tuam, et dixi:
Vere domine tu es deus, et eduxisti me de
tenebris et umbra mortis et vocasti
me in admirabile lumen tuum. Et ecce video.
Gracias tibi, deus meus, gracias tibi, illuminator meus,
et respexi et vidi tenebras in quibus
fueram et abyssum tenebrosam in qua iacue-
ram, et contremui et expavi et dixi: Ve,
ve tenebris illis in quibus iacui, ve, ve
cecitati illi in qua videre non poteram lu-
men celi, ve preterite ignorancie quando non
cognoscebam te, domine. Gracias tibi, illuminator
meus, qui illuminasti me et cognovi te.
Sero te cognovi, veritas eterna, et tu eras
in lumine et ego in tenebris, et non cognosce-
bam te, quia illuminari non poteram si-
ne te, et non est lux preter te.

## Consideracio divine maiestatis

Quante fortitudinis, deus deorum et dominus dominan-
cium, mirabilis et inenarrabilis, quem
adorant throni et dominaciones et omnes
virtutes paveant a conspectu tuo, cuius
potencie et sapiencie non est numerus, qui fun-
dasti mundum super nichilum et mare collo-
casti in aere quasi in utre. Omnipotentissime, for-
tissime deus, quem universe creature ad-
orant, cuius aspectu fugiet celum et terra, a cuius
nutu omnia se subiciunt electa. Te ado-
rat, te glorificet omnis creatura tua, et
ego filius ancille tue gracias ago, qui
dignatus es per manum tuam illuminare me
lumine vero, lumine sancto, lumen admirabile,
lumen delectabile, lumen supplaudabile,
qui illuminas oculos angelorum. Ecce
video, gracias ago. Ecce video lumen
celi. Veniat lux luminis mei radius de-
super a facie luminis tui, et letificentur
omnia ossa mea. Quis perficiet? Tu me
auge, istud lumen auctor, auge istud
lumen quod in te diu sustineo. Dilatetur,
obsecro, dilatetur a te. Quid est hoc quod
sentio? Quis est ignis qui calefa-
cit cor meum? Ignis qui semper ardes
et non extingueris, accende me. O
lux que semper luces et non obfuscaris,
illumina me. O utinam arderem in te,
ignis sancte, quam dulciter ardes, quam
secrete luces, quam desiderant ad vis-
ve hys qui ardent ex te. O lumen
omnia implens et illuminans totum
mundum, ve cecis oculis qui te non
vident. Sol illuminans celum et terram,
ve caligantibus oculis qui te videre
non possunt. Ve avertentibus oculos ut
non videant veritatem. Nequeunt
enim oculi tenebris assueti summe veritatis
radios intueri, ut sunt de lumine con-
stimare, quorum est in tenebris man-
sio. Ambulantes in tenebris nesciunt ubi cor-
ruant, quippe nesciunt quod amittant,
ignorant quod cadunt ante oculis,
et descendunt in infernum viventes.
O lux beatissima, que non nisi a purga-
tissimis oculis videri potes. Beati
mundo corde, quia ipsi te videbunt.
Emundas igitur munda oculos meos
ut te videre valeam, quia non nisi sani
oculi intuentur. Auffer sciamas ca-
liginis antiquas radiis illuminationis
tue, splendor inaccessibilis, ut te
videre valeam irreverberatis obtuti-
bus et in lumine tuo videam lumen.
Deus tibi lux mea. Ecce video, di-
latetur, obsecro, visus meus. Conce-
de, revela oculos meos ut considerem

uirtutum de lege tua qui es mira in statis tuis. Gratias tibi lumine meum. Ecce pi de sub preceptum in emigmate et aus
ficiac ad facie veniet Ioha. et consul
tatores quis ingrediar locum tabernaculi ad
mirabilis usque ad domum dei ut videam
videre me facie ad faciem et satia
bor desiderium meum. De desiderio anime ad deum

Quemadmodum desiderat ceruus ad fo
ntes aquarum ita desiderat anima mea
ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum
f. v. q. ve. et app. an. f. tua. O
fons vitae vena aquarum viuentium
quando veniam ad aquas dulcedinis tue
de terra deserta in via inaquosa ut vi
deam virtutem tuam et faciem gloriae
tue satiem in eam sitim meam. Sitio domine iste
est fons vitae. satia me. Sitio deum
viuum. O quando veniam et apparebo ante
faciem tuam. Putas videbo diem
illam. diem inquam iocunditatis et le
ticie. diem quam fecit dominus exul
temus et letemur in ea. O dies pul
cra que nescit occasum quem vespere
inquam audiam vocem laudis
vocem exultationis et confessionis.
Intra in gaudium domini tui. Intra in
gaudium sempiternum. Intra in domum
domini dei tui. ubi sunt magna et inscruta
bilia et mira quorum non est nume
rus. Intra in gaudium sine tristicia quod continet
eternam leticiam ubi erit omne bo
num et non erit aliquid mali. ubi
erit quicquid volet. ubi est vita vi
talis. dulcis et amabilis. semper memo
rabilis ubi non erit hostis impugnans
nec ulla illecebra sed summa securitas et
secura tranquillitas et tranquilla iocun
ditas et iocunda felicitas et fe
lix eternitas et eterna beatitudo et beata
trinitas vitas et vitalis veritas
et in veritate vita ipso quod est gaudium

super gaudium vincens omne gaudium quo
quod non est gaudium. O gaudium feli
cissimum quando in te ibo intra ut videam
deum meum qui habitat intra te. Ibo et
videbo visionem hanc grandem. Quid est
quod me detinet. Heu me quia incola
tus meus prolongatus est. Heu me quam
diu dicetur michi ubi est deus tuus quam
diu dicetur michi expecta. Et nunc que est ex
pectatio mea nonne dominus saluator
noster. Dominum ihesum xpm qui reformat
corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Ex
pectamus dominum quando reuertatur amplius.
Veni domine et noli tardare. Veni ihesu,
veni visitare nos in pace. Veni et
educ vinctos de carcere ut letemur
coram te corde perfecto. Veni saluator
noster veni desideratus cunctis gentibus
ostende faciem tuam et salui erimus.
Veni lux mea redemptor meus
educ de carcere animam meam ad con
fitendum nomini tuo. Quam diu inspiciam
bor in fluctibus mortalitatis mee cla
mans ad te domine et non exaudis.
Audi clamantem domine in magno mari ma
gno et educ me ad portum felicitatis.
Sicut felices qui de periculo mortis
huius euasi ad te deum peruenire
similiter meruerunt. O vere fe
lices qui de pelago ad littora de
exilio ad patriam de carcere ad pa
latium peruenerunt. Optatam requie
bitis. Coronam magnam et gaudium et
vere gloriam quam acquisierunt pro vobis tollerauerunt.
quesierunt iam feliciter ad rapte
adepti letantur sempiternum toto ho
rarum quanto malorum omnium conuenti
terram vestram de sua intrare insensibili
gloria ad regnum celorum peruenire me
ruerunt. O regnum eternum regnum
omnium seculorum. O lumen indeficiens et
pax dei que exuperat omnem sensum
in qua requiescant anime sanctorum et electorum.

sempiterna super capita eorum. Gaudium obtinebunt et exultationem et fugiet dolor et gemitus. O quam gloriosum est regnum in quo tecum regnant omnes sancti amicti lumine sicut vestimento, habentes in capite suo de lapide pretioso. O regnum beatitudinis eterne in quo te domine spes sanctorum et dyadema glorie facie ad faciem vident sancti et in pace letificas undique tua que exsuperat omnem sensum. Ibi gaudium infinitum, leticia sine tristicia, salus sine dolore, vita sine labore, lux sine tenebris, vita sine morte, omne bonum sine omni malo. Ubi iuventus numquam senescit, ubi decor numquam pallescit, ubi amor numquam tepescit, ubi dolor numquam sentitur, ubi tristis nichil videtur, ubi leticia semper habetur, ubi malum nullum timetur, quia ibi summum bonum possidetur quod est semper videre faciem domini virtutum. Et felices ergo qui de naufragiis presentis vite ad tanta gaudia pervenire meruerunt. Infelices heu nos miseri qui per pelagus maris magni fluctus procellas voragine navigamus ignorantes an ad portum salutis pervenire valeamus. Infelices inquam quorum est vita in exilio, via in periculo, finis in dubio, nescientes finem nostrum quia omnia in futurum reservantur incerta. Et adhuc in pelagi fluctibus versamur suspirantes ad portum maris. O patria secura, a longe te videmus, a longe te salutamus, ab hac valle ad te suspiramus et nitimur cum lacrimis si quomodo ad te perveniamus. Spes generis humani Christe Deus, refugium et virtus nostra, cuius lumen a longe inter caliginosas nebulas super maris procellas quasi stelle radius oculos nostros irradiat ut dirigamur ad portum. Guberna navem nostram tua dextera clavo crucis tue ne pereamus in undis, ne nos demergat tempestas maris, sed hamo tue crucis extrahe nos ab hoc pelago ad te solamen unicum nostrum, quem a longe quasi stellam matutinam et solem iusticie vix lacrimantibus oculis in littore celestis patrie nos expectantem videmus. Exaudi nos Deus salutaris noster, spes omnium finium terre et in mari longe. In mari turbulento versamur, tu in littore stas, aspicis pericula nostra, salvos nos fac propter nomen tuum. Da nobis inter Scillam et Caribdim iter tenere per medium ut utroque periculo evitato securi perveniamus ad portum. De gloria celestis patrie.

Cum pervenerimus ad te, ad te fontem sapientie, ad te lumen indeficiens, ad te lumen inextinguibile, ut non iam te per speculum et in enigmate sed facie ad faciem videamus. Tunc satiabitur in bonis desiderium nostrum quia nichil extra erit quod desideret. Ubi tu domine summum bonum eris premium beatorum et dyadema decoris ipsorum, pacificans eos intus et extra in pace tua que exsuperat omnem sensum. Ibi videbimus, amabimus et laudabimus. Videbimus ibi in lumine tuo lumen tuum, quia apud te est fons vite et in lumine tuo videbimus lumen. Quale autem lumen? Lumen immensum, lumen incorporeum, incorruptibile et indeficiens, inextinguibile et inaccessibile, lumen increatum, lumen verum, divinum, quod illuminat oculos angelorum, quod letificat iuventutem sanctorum. Lumen luminum et fons vite quod tu es domine Deus meus. Tu es enim lumen in cuius lumine videbimus lumen, id est te in te, in splendore vultus tui, cum te videbimus facie ad faciem.

Unus est michi finis ad finem misi qui ait
apostolus. Cognoscam sicut et cognitus sum cognosce
re virtute tua. Hec est cognoscere sancti
tatem tuam. Cognoscere patrem potentem filium sapi
entem spiritum sanctum clementem unigenitum summe
trinitatis unam et individuam essenciam
Hoc videre faciem dei vivi. Hec est summum bo
num gaudium angelorum atque omnium sanctorum
premium vite eterne gloria spiritum leticia
sempiterna corona decoris bravium feli
citatis requies opulenta pulcritudo
pacis intimum et eternum gaudium pa
radisus dei Jerusalem celestis vita beata
plenitudo beatitudinis gaudium et
ernitatis pax dei que exsuperat omnem
sensum. Hec est plena beatitudo et to
glorificacio hominis videre faciem dei
videre eum qui fecit eum qui salva
vit eum qui glorificavit eum videbis
enim cognoscendo amabis eum dili
gendo laudabis possidendo. Ipse enim
erit hereditatis populi sui populus sanctorum
populi quem redemit ipse possessio feli
citatis eorum ipse premium et merces
expectacionis. Ego inquid merces tua
magna vere domine magnus es tu mi
nimus super omnes sanctos tuos sicut ma
gnus esses tu ita et magna est mer
ces tua quia non illud es tu et ad
merces tua. Quia tu ipse merces magna
nimis. tu ipse donator es et dona
tu ipse promissor et promissio tu re
munerator et munus tu premiator et
premium felicitatis eterne. Tu ergo dona
tor es et dona deus meus et diadema
ma spei que est corona glorie et deco
ris et honor celum letificans lu
rationas decor adornans. Merces
magna et desiderium sanctorum visio
ergo tua tota merces est totum premium
totum gaudium quod expectamus. Hec
est vita eterna ut cognoscant

te solum deum verum et quem misisti ihesum xpistum
Quem quam videbimus te solum deum omnipote
tem invisibilem incomprehensibilem et in co
prehensibilem et filium tuum unigenitum
coequalem et coeternum dominum ihesum xpistum
que pura salute misisti et mundum
a pravitate peccati per tuum in propriis venire
ista diu scio solum quod queris deus
Ave celebris qui gravius intueamur gloriam
sempiternam quam parasti diligentibus te
et querentibus faciem tuam semper. Et tu domine
deus formator meus ex utero matris mee
que me recommendavit manum tue.
Ne me permittas amplius ex uno de
sperari in multa. Sed tollege me de corpo
ribus admie et de me ad te ut dicat
tibi cor meum exquisivit te facies mea
faciem tuam domine requiram. Facie dum visu
In qua solum consistit gloria beatorum quam
videre vita eterna est et gloria sempiterna
sanctorum. Letetur ergo cor querencium dominum
Sed multo magis invenientium. Si leticia
est in inquirendo qualis erit leticia in
inveniendo. Quam ergo speraris ut videam
necesse faciem tuam sed quid tardas aperiatur
michi ostium et porta iustitie ut in
trem in gaudium domini mei. Hec porta
domini iusti intrabunt in eam. sequitur

Oratio ad beatissimam trinitatem

Tres et coeterne et coequales persone
deus unus et verus pater et filius
et spiritus sanctus qui solus inhabitas eterni
tatem et lucem inaccessibilem qui fundasti terram
potentia tua et regis orbem sapientia
Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth. terribilis
et fortis iustus et misericors admirabilis
laudabilis et amabilis unus deus tres persone
una essentia potentia et sapientia una
bonitas una individua trinitas.
Aperi michi clamanti portas iustitie et in
gressus in eam confitebor tibi quia
adest tempus [illegible]

pulso iube aperiri pulsanti qui dixisti: pulsate et aperietur vobis. Pulsat ad hostium tuum mendicus inopie virgencia precordiorum meorum. Domine ante te omne desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus. Et tu domine non avertas amplius faciem tuam a me ut declines in ira a servo tuo. Preces miseri audi eiulatum pupilli tui et porrige manum optatam ad me ut preveniat de profundis aquarum delatum miserie et de luto fecis ne peccati moriar. Videre una oculorum tuorum apparente clemencia viscerum tuorum sed curram ad te dominum deum meum ut videam divicias regni tui et intuear faciem tuam semper et laudem dicam nomini tuo domine qui fecisti mirabilia qui letificasti cor meum tua memoria qui lucem illuminas iuventutem meam ut despicit senectutem meam sed in bona fecisti omnia ossa mea et renovasti sicut aquile iuventutem meam. Tibi omnis potencia omnis magnificencia omnis beatitudo omnis clemencia sit deo patri et filio et spiritui sancto amen. Explicit liber Soliloquiorum Augustini. Incipit prologus in librum fratris David de forma noviciorum. Sequitur.

Primo studeat quantum possit se vilissimum reputare et indignum omni beneficio dei et displiceat soli deo placere cupiat ab aliis velit vilis non generaliter reputari et contemptus summam sed clemenciam recognoscat quod sicut est vilissimus in omnibus insufficientissimus a bonitate maiestatis in iniuria promptissimus dignatur ipsum sibi assumere et quam magnam gratiam ipsum abscondens ... non reputes magnum quod deo servis sed maximum reputa quod ipse dignatur tempore tuo insufficiente et miserie suscipere. Caveat ut ... nisi de peccato et abrogacionem ducere et de bono habere doleat vero et de gaudiis tribulacione iniuria et afflic-

cione gaudeat in sentencias in tunc diligat et specialiter amorem eorum per eis fiat deo in detractionis laudes insistat et ad regnum caduciorum gradu ... cuncte se recognoscat quod quem deus diligit corrigit et castigat et ipse tribulaciones nos ad veniam compellant cum prosperitate delight et omnem pecuniam contemptos ut de temporalibus nichil nisi sicut necessitas sua requirat aut quorum non appetat. Quia Christo capite se imparante et in omnibus desolato quibus delectatione se studeat conformare et hoc debet maxime reputare quod rex regum et dominus dominancium Christus sicut sit vilissimus suis dignitatibus omnes curavit et de lutum fecit dispensamentum simulacrum deoque quanto vult se despicere et humilis coram omnibus conformet. Cum tanto debet interius et profundius conspectui gestum suos se eo magis a proximis similitudine elongare ... ut in bonis et in mirabilibus altius poterit quam suam studeat adimplere voluntatem propriam per suam studeat in voluntatibus actibus abnegare aliorum complacitum affectus eum ad vigilancia inclinat adimplere. Et si quis contra omnis fratre debeat suorum propriis et proprie debet obedienciam tot sunt ... visceribus amplexari et quicumque dixerit hoc esse aut velle fieri aliquid signis intimaverit. Debet pro posse suo cum magno desiderio effectum mancipare. Caveat ut nullius constitucionem suam despiciat sed erga omnes potius moveat maturius affectum et sit cum omnibus comparacionem intimus se exaltet ... vinto filio per illos omnes causam inscias reputet esse suas et sicut sibimet ipsi sit deus omnibus sicut tu potuit subvenire et qui nos impaciendo et infidelitate debeat erga eos maternaliter se habere. Debet tamen

prtes et duos vetvi extrillm indiz
de occultis sz magis doleat. Sexto ut
invillu videz de pcto eo digniorz quod
divina gratia in anima opatur. Ez si aliquis
pro signa materia gieit ptoexemplus
de pcto illis doleat quam si pro corporis
mors multos inferet et cogitz quod p
ciosior est anima que si letaliter vul
neratur quam omnia corpora vniusi tam
hominum quam celorum. Et ideo sicut corpus ine
uni a morte sit primo multomagis
debent proprium meum cum omni vigilan
custodie et apito ictuhe orde adhe
tacione et exvange cum affectu
intus gaudeat de bonis aliorum sic
de suis. Vii^o ut bona proximi dili
gat et sicut iur in bonis filii letatur
dat. sic in bonis dez suum vincetur
iocundari et maiore diligit quod spiritua
lia sunt et ad spiritualia inductiua et
sic et si sua egent dez aliorum bo
spiritualibus et priuata solitite primone
et per psta et maiora bona dez de pro
ximo credit quod ualeat intueri. Dez
virtuosos de bonis talibus proximi
us in adiecto cognoscitur quod merito dili
git uisi deum ut pre per deum
*qualiter confessio dicatur Marc ad chz*
a nec autem ordo et cetera. *Bonum*
chz nobile opus signatore ac
dices cuiuscumque dum fugite ptes
aduerse. Vicit leo de tribu iuda radix
dauid. Venit spiritus et emitte spiri
tum et cetera. Ordo assit nobis quesumus domine
virtus spiritus sancti que et corda nostra cle
menter expurget et ab omnibus tueatur
aduersis. Exaudi nos quesumus domine pacificus
qui de precedit illuminet et inducat
omnem sicut tuus promissit filius veritatem.
Deus qui corda fidelium spiritus sancti
illustratione docuisti da nobis in eodem
spiritu recta sapere et de eius semper consolatione
gaudere. Postea habe cogita

tione generale de omnibus peccatis tuis sive fa
tis sive nescitis ne forte lateat mors
in obscuro corde. Postea cogita de speci
alibus que fecisti et que scis expressa
contricione. Postea cogita de ipse peccato
predito qualiter in te ipso similitudinem dei
destruxisti imaginem deturpasti et con
maculasti de peccatis a dnobis aliis nisi
adsunt deinde confessores de quibuslibet
peccatis et omissionibus maxime cauti
dia et dispendium gratie et glorie in multitu
dine. *P*ostea prime diligenter inquisita
tu sis quam impotens ad resistendum peccatis
quam ignoranter ad videndum veritatem et
discernendum inter bonum et malum inter bo
num melius optimum inter malum peius
pessimum. quod ut habilis ad bonum quam prius ad
malum et quam dimissus in corde et dissipatus
potens vnas concupis.
*Incipit liber fratris dauid .ne*
uper formula nouiciorum quibusdam
nouicijs nostris scripsi de exterioris hominis
compositione aliqua forma prosequi eis sed
quam se regerent tam in bonis quam debe
rent de interioribus i. intra residere adque
omnis vera religio ordinari debet aliqua
conscribere sed primum tibi de dispositionibus vite
inceptis et ma inordinata et est re
quatenus corporalis contracto precedit spiritualis
quam homo ab intrinsecus et silentis ca
des peccatis maxima et visibilia delapsus
sus est quod iam non intellexit nisi corpora
lia. ideo ibi primo incipit resurgere ubi
iacuit et paulatim erigere se ad spiritualia
et diuina a quibus ceciderat fuit. Ideo quam
diu religiosus non deum cepit in tessitudine
et sape quod sit spiritus dei sed in actionibus ad
huc putat ceste quod adeam religi
onem primum nouicius est et quod si pluribus
annis steterit in habitu religionis ymmo nix
apud aliud dicit qui nondum percepit eam
sunt spiritus dei Scultiaueru est illi et non

pt intellige quia spiritualiter continuatur.
Ex quo patet ponere duos esse notanda novicia
atque in religione primus tenetur qui completo
tempore probationis promittit obedientiam et sta-
cor^ne bilitatem in corde proba alter dimittit
ipsius religionis statum bene vivendi itaque
consuetudine committit. Qui iam tamen
quia stare promittit se stabilem in corde sed
in proficiendi studio [illegible] dimicans
dum cum fluctuat ipse et stabiliter ap-
ponendi primum studii sumat et modo vult
sed modo illud respiciens quid potius eli-
gat incipiens et nondum proficiens. Stet
tunc constanter in voluntate bona et attendat
quare venit et ad quid et coniungat
voluntati et cito incipiat vivere via
qua pergit ad deum. Continuatur et sunt
inquinati novi et incipientes tamen de-
bet esse si volunt proficere. Primum ut ab
illa religiosa voluntate qua ad religi-
onem venerunt et animo novitii fuo-
re non tepescunt. Sed tamen in devotione
incipiat. Habeo adversum te quod ca-
ritatem primam reliquisti. Memor esto
penitentiam age et prima opera fac. Iste ca-
ritatem primam relinquit qui tempus sunt
fervens et devoti ad omnia [illegible] tempo-
ri facti et desides reddunt se levitati-
bus et vitia que expugnare venerunt
permittunt sibi dominari. Similes de-
serto libitu non penitus complacito
voluntati [illegible] filii Israel qui reperiunt
contentione dicitur quia ingressi
estis de egipto. Dicens quia de egipto
egressum est ei bona voluntas quia
educunt de se [illegible]. [illegible]
se debent ut a [illegible] illius in magna
retractione [illegible] quando voles religio-
nem ingredi a seculo consumit [illegible]
isto [illegible] quomodo vivere debet. Et il-
le [illegible] ei vivere qualiter primo die fu-
erit [illegible] et sit semper [illegible]. Hoc est consi-
dera statum voluntatis tue primo die
quo religionem intrare disposuisti
quia tenuit tunc [illegible] patrem ad omnia
qua aspera qua despecta qua patientes ad
correctionem et penitentias et labores quo-
niam [illegible] et timoris atque qua feliciter in-
cidentes intra tua et dices de te in seculo
perdidisti recuperares qua pax tunc sed
vulneres seculi quem ubi frequenter detrac-
tionibus [illegible] aliquibus curiositatibus
occupatus quod fugisti et abiecisti omnes
carnales affectus et te totum obtulisti
deo holocaustum primum ut nichil de cetero
in te vivat de vita priori sed tota mac-
tetur et immoletur. [illegible] pro obedientie
[illegible] i. prelati tui ut Christo
in te innovato resurgas. Quam autem
formam per prius modum studere vivere ut
alter in scola discere et retinere [illegible]
quam perfecte videat. Sicut illi qui va-
dunt ad studium litterarum et quibus parve
consumentes currunt domum [illegible]
solum computat consumptas quia quod profe-
cerint non appetet. Sic et nos qui tamen
in religione [illegible] computamus et
profectus virtutum [illegible] est tamen forte
in novitiate fervidiores et devotiores fue-
rimus quam post plures annos. Hoc autem
est periculosum et valde nocivum. Hoc debet
et magni esse virtutum pro tempore quo iam
diu in religione fuisset [illegible] indigetis
ut doceamini que sint elementa exor-
dii sermonum dei i. vite [illegible] docere sed
rudes novitii quo incipientem esse
sive de deo et facti estis quibus lacte opus
sit non solido cibo. i. tales estis qui
mollibus blandimentis spiritualium consolationum
et carnalium favore indigeatis et for-
tia virtutum exercitia non valetis in duris
reprehensionibus in contumeliis in humili-
tatibus in persecutionibus propter deum. Omnis
enim qui lactis est particeps expers est
sermonis iustitie. Parvulus enim est tam
virtutis quam virtute. Sed non est aliquo
incipiens debes esse tamquam novitius.

nescat mal' qd tepidorum admittendum
ea sed quibus ipsum spiritum mittentes alios
apud se desides inquietos dei et ocio
sos et verbosos et elatos rebelles
et ambitiosos et aliis modis vicio
sos dicunt apud semetipsos si alius
deus licet quare non michi est et prin
cipes ad malum quod sumunt exemplis
quos debiles vident et gaudent se so
cios invenisse victorum ne soli possent
erubescere quia si preitur alius volunt
est sibi in similibus peccata. Sunt qui devoti
deo plus apud servitorem debet. Ergo ne
in hunc pede ne parvulis a primo pede
nolo aliquis semper assequor ut a deo re
cedere quia si beatus fuit discipulos
sumpsisse unde eorum societate elegisset
et inter solos illos mutari debe [illegible]
aliquid me informat propter religionem
intimi id est ut apprehendam deum et sanctus
fictus ei desperatis mis et nec ad glo
riam sempiternam. Pictor et artifex
nobilis opus volens facere quicumque nomi
lia sed meliora opera que potest ipse exi
miator non quod inani dignitatibus
sed asperitatibus eam et qui sepe abla
verunt peccatum. Jo. noli imitari malum
sed bonum. Item quanto debet ne iudi
cet temere facta aliorum maxime ubi nesci
unt qua de causa aut intentione fiant
Sicut cum nonnumquam aliorum cogitationes
ita ut intentiones eorum que sunt vel sunt
fiat unde quid aliquid pro communi [illegible]
ad meliorem partem interpretemur si valu
mus tamen illud cor nostrum habere et tu ali
is et aliquis non exhibeas et deum non offen
das quia sepe iudicamus malum esse quod
in se non est malum et peccatum sit teme
ritate usurpatio nostri iudicia dei de
occultis cordium agere ante vitae dei ali
quid ut puto iudicare per gratuita beneficium
statutis aliis non cognoscunt prius esse ad
iudicandum de plene in omnibus eruditi
[illegible] discretionis spiritus et spiritualis effi
cia dimittet et ipsa anime iudicetur

Sicut clare videtis qui rectum videt ut in
certo videtur. Cum recte ut videat perfe
cto. Cum quis est qui iudicas alienum servum
suo domino stat aut cadit etc. Sepe est
inventum temerarium a iudices aliorum
ut aut in similibus aut criminibus confessi
bus conscientie permittatur ut dictat Sapientia in
simul cogitati alienis. Nolite iu
dicare ut non iudicemini in quo enim iu
dicio iudicaveritis iudicabimini. Est cauen
dum inter timorem et suspicionem et te
merarium iudicium et iniustum. Timor est
sinistra acceptio quando ut malum suspicor
de aliquo. Timeo tamen quod malum quod non
sic evenit possit evenire nisi caveatur.
Sic cum confirmatur certitudine et nume
ris plurimis amovetur abiciantur familiaritates
mulierum non quia malum
iam velle facere presumatur sed timetur
mali occasio si non precaveatur. Suspi
cio est quando sine probabili presumptione repu
to aliquem fratrem esse malum ut aliquid ma
lum facere velle et non est ita. Est vicium
est sepe peccatum. Iudicium temerarium est
quando credo aliquem fratrem esse malum intentionem
quod potuit et alia si intentione tamen actus
sit ipse in virtus et est vicium est quod cor
dis intentio iudicatur que soli deo est
manifesta etc. Ergo eius scrutinis credi et
probas renes. Iustum iudicium est quando de
in non culpabilibus quo certum ad discernendum
malum esse ut quando ipse actus est in se ma
lus et illicitus ut cum video aliquem occidi
hominem iniuste vel eos comites acceptum
qui sunt illiciti et magnum sunt sicut
est in quo cauti esse debent novi in reli
gione ut non fugiat aduersitates vel temptati
one sed cogitet quia adversitates veniunt novitio
omnia que eis inflat mea puto accide
sustineat pro deo sed qui in militat bel
lum scit quod non quietem et delicias
sed laborem et vulnera expectat cum qua pugnandum
etc. Fili accedens ad servitutem dei sta

iniusticia et timore et ipsa anima tua ad temptatorem et deprime tortum et sustine. Oportet nos per multas tribulaciones intrare in regnum dei. Ergo adversitas est via ad regnum et qui recusat viam recusatus regnum pervenire. Luc. Oportebat pati christum et ita intrare in gloriam suam .i. sic magis conveniebat. Thy. Non coronabitur nisi qui legitime certaverit. Temptatio autem duplex est qui quatuor venti a quatuor plagis flantes qui movent tempestatem in mari magnam scilicet et navem cordis agitant et iactant fluctibus. Carne a mundo diabolo et demonio procedunt temptationes. Caro temptat quando naturalibus viciorum motibus ad peccandum sollicitamur ut cum luxuria vel gula nos temptat. Jacob. Unusquisque temptatur a propria concupiscentia abstractus et illectus. Secundo a carne temptamur quando debilitata carne nostra horrendo labore retrahit nos ne in studiis spiritualibus et virtutum conatibus sed corporis amice et sic dupliciter impugnat nos. Tercio mundus aut appetit mala aut contrahit ad bona licet autem [illegible] et in media et in animo gloria [illegible] videantur esse in carne sed in spiritu. Tunc a carne corporis temptatur corporeo spiritualium affectionum. Et licet dicatur quod demones vicia suggerant hominibus tamen nos habemus hominis temptationum materiam et nos et etiam si non adessent demones ipsa tamen concupiscentia in nobis pareret peccatum si ei consentiretur. Immo est omne quod peccatum cogitationes cum et in affectiones et voluntates et membra corporis nostri illa sunt quibus vincimur et devincimur. Ista dedit nobis creator quasi quedam instrumenta virtutum quibus bona opera faceremus et mansiones nobis in celo edificaremus et temptatori peccata fugeremus et quasi arma inimici hostem nostrum diabolum impugnaremus. Ipse autem diabolus contra nos inermis

est et solum astutis suggestionibus nos impugnat suadendo ut premamus non cogendo. Unusquisque enim conditor noster non dedit hosti nostro posse nos vi ad peccatum impellere quia et nimis fortis esset contra nos fragiles et nunquam possemus sine peccato subsistere. Sed tantum permittit eum nobis mala suadere. Liberum autem arbitrium est si volumus. Insuper prebuit nos ponere inimicicias ipsi et implacabiles in perpetuum et hominem ut quicquid suadet nobis non reputemus quasi utile. Cum ergo contra hunc pugna debitum nobis fidele consilium tamen credebat inimicus tamen non sufficit de nobis et tanta [illegible]. Ergo suadet nobis peccatum quando aliquis ut prestemus ei arma nostra quibus nos occidat vel ut ipsa arma que ei prestamus hebetet et retundat et ut et nobis minus apta et utilia fiant et minus activa et efficacia ad ipsum per ea impugnandum. Exemplum. Cum inimicus tibi cogitationes ingerit et suadet ut malum facias vel loquaris tunc quasi aperte videtur homini dicere: inermis sum contra te, nolo enim [illegible] te ledere possum nisi tu prestes michi arma tua ut te vincam et occidam. Presta ergo michi cor tuum ad cogitationes manes vel affectiones malas et linguam ad loquendum iniqua et magis vel alia membra tua ad actiones et ad opera prava quibus letale vulnus in anima tua [illegible] et gratiam dei perdas et glorie celestis in toto spolieris. Nec exhibeatis corpora vestra arma iniquitatis et peccato. Et stultus nos et qui ei consentit ad hoc [illegible] arma sua sibi in se impetrat potius quam inimicus suadet qui modo hostis [illegible] esse [illegible]. Sequitur.

De duplici temptacione mundi.

mundus et diabolus nos temptat sine offen-
do nobis res quibus ad se alliciat scilicet
diuicias voluptates curiositates adula-
ciones et similia sine quibus trahat ut per-
quisque contumelias rapinas et si-
milia ut per hoc multos retrahit a deo si-
cut manus amice sive aut malo ter-
re retrahit in peccato *De duplici tempta-*
Diabolus uero licet in *cione dyaboli*
omnibus temptacionibus instructor soleat
esse tamen specialiter duabus temptacionibus infe-
stat nos et maxime magis probatos
instruendo cum aut nobis fidem veram co-
natur auferre et spiritum blasphemie for-
mare et cetera quibusdam cogitacionibus nobis infe-
stat quas si naturaliter abhorremus ut
desperacione uel in occasione et similibus
licet quibus et corporalibus transitum preue-
niat aut cum mala specie boni per-
suadet quod quandoque quos aliter non potest
decipere taliter supplantat et a bono de-
uiat et quod quamuis sit demonum
uideatur ut in Apostolus angelus satha-
ne transformat se in angelum lucis quia
cum sit princeps tenebrarum et auctor
malorum ut astute noceat fingit se bo-
na facere et quasi lucem ostendere ut decte
nobis peccati prouocat *Quomodo deus*
Deus autem nunquam *temptat nos*
temptat in malo quia non letatur in
perdicione eorum qui omnes homines uult
saluos fieri. Sed tamen quibusdam dicitur temptare
aliquos cum ad aut flagellat eos
in presenti ad perfectum eorum et declaracionem sicut
Job. et thobiam aut cum precepit eos ali-
quibus actibus uti tamen [illegible] sicut
temptauit abraham iubens eum ymmo-
lare filium unigenitum sibi [illegible] die
repromissionis ut ostenderet magnam deuote
obediencie abraham et fidei ad deum qua-
liter sit gestiuit de eius promissione qui
impleret et de ceteris quam pollicitus fuerat
ei. Contra temptacionem. Contra quam oportet
nos maxime resistendo superare ut
carnalia vicia scilicet iram accidiam superbiam

inuidiam. Contra uero ista melius fugi-
endo euadimus quam pugnando ut luxu-
riam gulam auariciam. Licet contra
pugnam contra eos sicut superbia sed tamen nos
tutum dicit consilium spiritus et multo tu-
tior et castitas longe amplior fit
remota quam in medio carnis facilius
abstinemus a delicijs si ab ipsis et potius
ab eorum superfluitate quam non habemus ut ui-
demus, quam cum eis habundemus et qui omnia
reliquerit propter christum et voluntariam pau-
pertatem eligit minus infestatur a vicio
auaricie quam qui retinet diuicias sicut
sunt amor quod ea augeat et consimiliter
carnalia vicia sicut quibus confugiendo vide-
antur quasi remissius et minus infestare
dum deest actio inpugnandi turpis ca-
rita occasione Similiter ferre sed leo
dum [illegible] amplius fuit cum fuit
cupidus. Temptaciones uero contra fidem
et de spiritu blasphemie et similes non
fuge possumus nisi repugnando uincere
quia quanto plus indignamur nobis
met ipsis et dispicimus tamen eis tanto
magis restat. Carnis rabies et accenditur
si non cum de fuerit timendo tum non
consenciatur eis et parietur carnis infesta-
cio. Quod quidem diabolicum sustinemus supe-
rest quod aliter conpesci non potest non solum
bonis periculose esse tales temptaciones
sed sepe pugna fiunt amplior coronis
et consolatus et victor per gratiam et ma-
gis merite operatur. Denique
stigaciones humiles et pacientes tolle-
rando fuit et missionibus eius deuote
obtemperando et ut et fortes fuerunt fide
et amantes eius magis deuoti eius pos-
sunt et plures species temptacionum in-
ueniri astudios sed ad presens sufficiunt
*Quatuor sunt genera quem docuit Iacobus*
uiuit aut quando qui *temptacionum*
sibimet conuit Iacobus temptacionis

prius quam temptator aggrediatur et quando
preuenit sibi preuenit temptator et hoc est in-
tantum ualde ut qui sponte prauas
cogitationes uersant in corde quod primo
dum in delectationem ire et roborate di-
fficulter expelluntur expelluntur. Item
illi qui admittunt familiaritates
in tantum feminarum quarum affectus tam
imprimitur cordi ut uix postea expel-
latur. et ita de similibus ubi primo dum
assumunt aliquam materiam quam postea
occasionem oritur eis et temptationis
periculorum. Cauendum est nobis ne quandoque
tam leuibus coniectura suspicione
mala presumimus sibimet temptationis
tantam fomentum et quod fit aliquando
inter imperfecte bonos inter quos fit
turbatio et contentio non de uindicte
malitie sed coniectura uana suspicio-
one dum uterque in illius odium sibi
conscius est ad suspicandum alterum ut intende-
dit cum malitiosus ledere sed suspicatur
alterum erga se inuidia stimulatum
intendere quomodo possit eum ledere
et ei insidiari tum multo recto-
lat se erga eum meruisse ille
non est. nichil sibi conscius de hiis
conquiritur quod iste sibi minetur sine causa
et incipit et ipse contra alterum pro-
uidere quod aduersum sit et sit uterque in-
flammatur odio contra alterum cum
neuter alterum intenderit ledere sed tam
suspicantes sit et quasi uane quod alter
noluit eum ledere sine causa et ita
quandoque grauis turbatio oritur. de modica
scintilla cadit eam ad magnum
ignem uentorum et adiu conflante
etiam et imperfecte boni sunt quia in
eis sunt aliquantum boni quando et te-
dit proximos suos malum facere et
inde deficiunt a bonitate quam minus
per sit de alio malum suspicari si

causa sufficienti et inde efficiuntur
minus boni quod constituti ad eum quem
fratrem et proximum reputant.
**De triplicibus religiosis capitulum**
Tria sunt genera religiosorum. primi bo-
ni. secundi meliores. tertii optimi. Sig-
nificantur per tres familias leuitarum
Gersonitas Merraritas Caathitas
qui pre ceteris filiis Israel deputati erant
ad cultum sanctuarii sed religiosi pre ali-
is fidelibus in ecclesia specialius addicti
diuino cultu mancipati diuites
quidem tu donatores consequentiam
que data est eis et quam quod quilibet
se induat pro se ad uirtutes uia pro-
gressus se exultat ad gratia prestudium
uirtutum in otio tunc ei in similitudine ipsa
gratia imputi et gloria dabitur ei in fu-
turo si summos in uirtutibus sanctis imi-
tatus cum summis in gloria collocabis
Si medios cum eisdem collocabe-
ris si infimos et cum infimis in fu-
turo ponentis quibus alta desiderans
premia sed parum perseuerant stulti
ad alta uirtutum conscia. gg. Et ad
magna premia peruenire non potest nisi
per magnos labores non per paruulos
labores sed magnos. ad magnas
uirtutes promouentes et magne utili-
tatis et si non per magne austeri-
tatis. gustata magna utilitas et sua-
uitas uirtutis leuiat pondus laboris
primi ordo religiosi designatur per Gersoni-
tas qui in profectione castrorum portabat
cortinas et tectum tabernaculi
et uela et quantum tacta mollia et
in erectione castrorum ad occidentem post
tabernaculum castra metabantur. Ta-
bernaculum cum in profectione per partes di-
uisum portabatur a filiis Leui quod totum
simul a nullo portari poterat donec

veniunt ad locum ortolanus ubi vel esse
debebat ibi erigebat et ipso etiam
proposicione dum tabernaculum metiebatur atrias
natalium et mensa ipsum xpm et mortem
eius consistens quam iacens in habet vi
ta virtutibus imitando pertinet plenaciter
ipse nos ad mensuram plenam perfeccionis
accepit et perpetue et omnem plenitu
dinem Sed quia nos omnes accepimus
secundum perfeccionem suam in mensuram donacionis
xpi. Alius quidem sit alius non sit ...
ving imitatur eum in illis aliq at i q
...c omnes occurramus in pena mortis
perfectis in mensuram etatis plenitudi
nis xpi ubi quilibet locabitur in ma
sione celesti secundum meritum suum et stu
dium quo secundum imitacionem xpi fuit imi
tatus. Primi ergo religiosi sunt qui re
fugiunt ardua et austera studia
perfectionis et levia exercicia sibi assumunt
et latitudinem servat quas ad corporis
commoda exercitium licet salua salute.
quibus sufficit quod eius minus caveat a
peccatis mortalibus et ... pelluce ma
gis sunt ad lapsum in peccata quia secundum
gregorium illi soli ad illicita non cadunt
qui se et a licitis restringunt Arta
est via que ducit ad vitam et al
ta et qui in cauto et minus instanter
peramine dit ... pede in precipita
cium poterit. Solet tamen nec irreligiosi
vocantur aliquid magnum vim facere
sibi et diligencia habere in devotionibus
observantiis et tribulationibus humanis
et honestatibus sollicite et inclina
cionibus et pulsacionibus et amplius cu
tullis et manus et quinque quam perfectionem reli
giositatis decentius reputant. Unde ger
sonite qui in sportam aduenere columpna
tabernaculi portabat tectum cortinas
et funiculos quamquam in religione per

magnus habetur pocius ad usitatas studia
perfectionis servat quamdiu inchoata virtutum
studia non cognoscunt. Hoc autem secundum dum
minus locus assignatus desumunt ta
libus communiales observancias oportunt
facere et illa inchoata non obmittere. In creat
cione non tabernaculi isti gersonite ad
occidentale plagam post tabernaculum castra
metabantur quia quamdiu habetur omnibus in speci
is virtutum collocati sunt in sustentacione post
mus et quasi in occasu solis quam quibus gloria
splendore collocabuntur. Secundi religiosi de
signati sunt per caarivitas qui in sportante
amari et portabat tabulas tabernaculi
et columpnas et vectes et in maxime
que dura erant et media inter certa
minas studiorum. Hii sunt qui durius vitam
in corporali exercitatione servat affligentes
corpora sua ieiuniis vigiliis et aliis
laboribus corporalibus et putant quod summa
in religionis observancia et melioribus
dilectionis ignari et vere virtutum
studiis que et in spiritu et mente fiunt
parum curant. Hii quia in se facti sunt et
aliis in indicando severi solet esse
Hii amari seu amaritudines dici possunt
et quia medium habetur inter devotum et op
timum in studio virtutum statum habuerunt
In creacione studiorum non post ipsum secundum ex
late ad aquilonem locum maioris
sorciuntur ubi minor calor solis et lux
quam in australi parte sentitur ut patet secundum
eos defectu perfectum studio tamen illo
desit eis decentie fulgore et dulcioris fruc
cionis ardore. Tertii religiosi qui et
optimi designari possunt per caathitas
qui portabat ipsum sanctuarium id est archam
et altare et mensam propositionis cum
vasis suis involutum et coopertum
quamquam hii sunt qui student in fidem ho
minem suum in quo xpc in habitat per fi
dem collocare et ad veras virtutes se

odite et vicia carnis et spiritus compesc-
itis invidiam superbiam luxuriam acci-
diam avariciam gulam. Vult compu-
tare et hiis contrarias virtutes scilicet
humilitatem caritatem mansuetudinem
devocionem largitatem sobrietatem castitatem
iste enim virtutes sunt velut sacerdotes et qui
[illegible] sicut est [illegible] caritate tem-
ptat sacerdotes et [illegible] quia pa-
ciencia que teste Jacobo opus perfectum
habet et ponit se et ordinat ad deum
et ad proximum [illegible] sed debent
[illegible] duabus familiis [illegible] duas ta-
[illegible] plaustri [illegible] omnia sua [illegible]
[illegible] autem caritatis [illegible] plaustri
qui [illegible] in studiis et omnia [illegible]
[illegible] quia tamen in studiis
[illegible] quia [illegible] cor-
poris [illegible] aliqua remissio [illegible]
intermissio ymmo videtur ut in talibus
sit racionabile abstinencia [illegible]
et [illegible] ne corporis deficiat sub onere
laboris [illegible] in virtutum studiis nulla re-
missio debetur quia [illegible] indiget nos
[illegible] superbi [illegible] elati [illegible]
accidiosi avari gulosi et non casti
et licet omnia [illegible] debemus portare
[illegible] i. non confidentes de alicuius
virtutibus [illegible] et nos posse studia
[illegible] in nobis [illegible] habeamus
sed quando qui desiderant esse [illegible]
pacifici non ut [illegible] corporis laborent et
pacientes sed ut a [illegible] ad impaciencia
non provocentur [illegible] post [illegible]
[illegible] si nolis eos in studio
[illegible] omnia caritatis
[illegible] Mariam [illegible] sed preciosa
et sancta et [illegible] quia studia
spiritualium virtutum laboriosa sunt [illegible]
[illegible] sed nobilia dignitatis
et honestatis et sancta quia san-
ctificat et [illegible] quia [illegible]

i. [illegible] velata [illegible] perturbaret
ea quia dum hic [illegible] ambulas
et non [illegible] nondum [illegible] virtutum
decorem [illegible] est et in [illegible] ope-
re [illegible] est nos ea involve-
[illegible] alios
qui [illegible] non videntur nisi [illegible] pre-
[illegible] et morum [illegible]
[illegible] familia [illegible] sacerdotes [illegible]
[illegible] qui vigilabat [illegible] qui sancti-
[illegible] revelat [illegible] et contrectare [illegible]
ficio debeat et [illegible] deppo-
[illegible] pro eis [illegible]
non sacerdotes [illegible] et [illegible]
cuius [illegible] tabernaculum ad orientem
[illegible] sicut [illegible] caritatis [illegible]
[illegible] sacerdotes contemplativi si-
gnantur et soli virtuosi ad contempla-
cionis graciam perveniunt qui [illegible]
cione [illegible] studii [illegible] sancti
spiritus [illegible] illuminati ce-
lestia secreta videbant que aliis
sunt velata: tales iam non labo-
rant in studio virtutum quod per labores
[illegible] signatur quia [illegible]
in hac [illegible] est eis labor
[illegible] amore conditoris [illegible]
non disponunt omnia [illegible]
quia [illegible] intelligendo [illegible] qualibus
observanciarum [illegible] religiosi que
quia [illegible] non [illegible] valet
tempore involvunt ea corporalibus ac-
cionibus et [illegible]
[illegible] observata quod statim
cuius vident convenire [illegible] igitur de
qua familia velis esse [illegible]
[illegible] suscipe omnes
tibi [illegible] i. [illegible] et omnia
quibus [illegible]
ad [illegible] impossibile est [illegible]
aliquem [illegible] artem [illegible] pleno.

qui regulas eius non vult attendere ut
tenetur, ut spiritualis fieri potest qui non vult
spiritu ambulare. De triplici statu religio-
6 Beatus Bernhardus in epistola ad fratres sorum
de monte Dei describit tres status
religiosorum scilicet incipientium proficientium
perfectorum. Primum vocat animalem quasi
vivum, qui nondum percipit que sunt spiritus
Dei et circa corporis corporalium desideria
maxime occupari necesse habet ut illud
domet et castiget ne rebellis spiritui
sit plus imperio quam ratio. Statum secundum
dicit vocat racionale vel racionis quo dignior
homo est et per quam distinguitur
a ceteris animalibus irracionabilibus et nobi-
lior aliis omnibus creaturis mundi et
deus cum subiugata sibi carne et
in spiritum redacta seipsum studet ag-
noscere propter reformacionem imagini-
nam dignitatem et pulchritudinem quam
peccati feditate amiserat. Tercium vocat
spirituale ubi spiritus ad ymaginem Dei
conditus spiritus sancti gratia adiutus cuius
etiam est ymago ut ei assimiletur et
conformetur et supra se ascendit et te-
dit ut conformetur per cognicionem in-
tellectus et passionem amoris et frui-
cionis iocunditate. Primum procedit
ad secundum et per illud ad tercium quemadmodum la-
tius erat templum in superioribus et sic
de inferioribus ad superiora ascendebat per
medium. Qualiter anima ad ymaginem
Dei creata est et de tribus eius potenciis
r Racionalis autem spiritus est ymago
summe trinitatis et sicut Deus trinus
et unus ita anima cum sit una habet
tres potencias quibus capax est Dei scilicet
racione memoria voluntate. Racione
capax est cuius potencie Dei. Voluntate
tate potens est capere bonitatem Dei
[illegible] potens est capere veri-
tatem eternitatis Dei ut in eternum maneat

possit ab eo separari. Neque enim ociosum sit
in anima tanta similitudo ad Deum per quam
capax eius est toto nisu studeat enim
apprehendere ut eum tenendo beatificetur quia
certe Deum nichil preter animam sufficit et eo
cognito non est quod ultra requirat eum queat
anime quo ab eterna felicitate indiget
et quo nichil melius esse potest et in quo in-
est defectus omnis boni. Cum ergo summa dig-
nitas anime sit quod est capax summi boni et
summa utilitas eius sit Deum ipsum habere
et cum ipso omne bonum ut dignus qui
ut utilius invenit ac per omnibus
viribus suis et omni diligentia et toto
desiderio. Debet enim querere et omnia fu-
gere que prohibent eam ad Deum innectere
eius et omnia vitare et fugere que elongant
eam ab eo etsi bona putentur. Quia sicut
ille stultus esset qui haberet ortulum qui
esset ferax balsami si neglecto eo
plantaret urticam ac cepinam que licet
bona sint tamen incomparabiliter balsamum sunt
vilissima. Ita in infinitum stultior est
ille qui cum possit summum bonum apprehen-
dere neglecto eo occupat se circa terre-
na et vilia ac sordida vel amara. Sic
autem intelligo de claustralibus qui inutilia
ponunt spiritualibus et transitoria et tan-
tum bonis. Similiter ille stultus est qui
cum haberet viam compendiosam duarum vel
trium dietarum ad locum quo tendit di-
missa ea querit viam dispendiosam et diffi-
ciliorem et periculosiorem triginta dierum
dierum et amplius. Sic etiam religiosi qui-
dam invenientes, sicut videntur, viam qua
possent in paucis annis pervenire ad ma-
gnam Dei noticiam et familiarem amici-
ciam et compendiosum studium virtutis et
devocionis et puritatis peringere relicto eo
occupant se aliis multum fructuosis et
valde dispendiosis ab eo adeo tendunt
scilicet ad Dei cognicionem et noticiam virtutis
et statum perfectionis cum tamen ipse permittat

Opus virtutis docebit nos convenienter
Si enim sciret aliquis plura artificia
quorum unum talis esset tam nobile et
sumptuosum quod per illud in brevi posset ditari
et sublimari usque ad nomen magnorum qui
sunt in mundo isto. Insipiens esset nimis
si neglecto eo operetur aliqua vilia et
ignobilia et tanti laboris ut illud
nobile per totum posset tenere vicium
acquireret. Ita est de homine maxime reli
gioso. Exigua imprudentia si relicto di
vino studio virtutum in quo est maxi
mum meritum maxima perfectio sanctitatis
et sapientie maxima et dulcedo et securi
tas occupat se circa alia minus utilia
et curiosa et laborat circa plurima cum unum
solum summum bonum est petendum et re
quirendum. Quod valet ad omnia et
corporalis exercitatio ad modicum utilis
est. Pietas autem ad omnia utilis est
promissionem habens vite que nunc est et
future. Perfectus igitur cultus dei est quo
studemus eum cognoscere amare et habere
et ei placere. Corporalis exercitatio utilis
est sed ad modicum quia non proficit se sed
propter pietatem acquirendam que per ea opti
netur si ordinate exerceatur sicut artifex
cum instrumento artis sue operatur. Ita
virtutes corporalia exercicia assumunt
et in tantum utilia et quanto quis ap
tiora instrumenta habet sicut bucis virtu
tum citius et melius perficit opus
quod desiderat consummare. Omnia atque
ad religionis observantiam pertinentia vi
dentur ad interioris hominis reformationem
... spiritus instituta ordinata
sunt quia qui nondum intelligit ipsa
instrumenta pro arte reputat. Interior re
formatio in spiritu mentis consistit quia et
interior homo ymago dei est mentis
vocatur. Exterior homo est corpus quod
de servitute corporalis que ex peccato provenit

languescit moritur et minatur. Inti
or autem homo in bonis de die in diem
renovatur et proficit ad similitudinem
cuius ad imaginem est creata

**Qualiter tres potentie anime sunt depravate**

r Racio reformationis fiet est quia
tres sunt potentias sicut dictum est
Racionem voluntatem et memoriam. Ratio
creata est ei ut deum cognosceret vo
luntas ut eum amaret memoria ut in eo
quiesceret. Sed per peccatum ratio ceca facta est vo
luntas curva et secundum memoria instabilis
et vaga. Racio recipit sepius falsum
pro vero et voluntas eligit deterius pro
meliori. Memoria occupat se illis quibus semper
inquietatur quia unum et summum bonum
deseruit in quo omnia potuit habere. Ex
inde non ad plenum incipit querere quod
perdidit. Et invenit se deformatum
absque quod fuerat a deo laborat ut
in pristinum statum reparetur et a deo
rursum quod amiserat reformetur quod non ei
accessit ad deum per dissimilitudinem infer
tur. Sed quia non potest repente ad summum
pervenire studet paulatim ascendere de i
mo ad medium de medio ad summum.

**De triplici statu reformate religionis**

Initium ergo reformationis nostre est fides
katholica sive credulitas. Nam quia
ratio nostra lapsa facta est et intellectus
obscuratus per peccatum quod non possumus vi
sibilia pervenire. Deus condescendit nobis
ne in errore essemus dedit nobis
noticiam veritatis per scripturas quibus vo
luit nos credere ubi omnia que ad salutem
nobis sunt necessaria sufficienter et veraciter
invenimus ut in cibis spiritualibus non
sentimus sed reget fidei spiritum nostrum
... si volumus ipso deviare
re ... Nunc ergo ... doc
tores fidei consilium datum sunt ...

tate divino sive deo. Sed hic amplius fieri non
ne requiras etc. Perfectus vero est con-il
luminatione divina rationis fidei aliquatenus
intelligere quia et si fides super rationem sit
ita quod eam per se non valet comprehendere
illuminata tamen divinitus videt nimis rationa-
bilius esse quia fides est vera cui
omnis natura attestatur et omnis mundi
machina famulatur. Perfectissimus in hac vi-
ta est per excessum supra se rapi
et non per enigmata corporum sed mun-
do prorsum argumenta sed pura simplici
intelligentia deum videre in contemplatione

**De triplici statu reformationis voluntatis**

Minimum reformationis voluntatis est a
bone voluntatis assensu pravis resistere
et operibus minimum fideliter insistere pro eis
que in terra et distorta sunt aliquando.
Medio autem est ut conscientia cogit se con-
formare cum deo et motus rebelles
per studium boni operis assiduitudine re-
flectere dure volunt. Perfectus est cuius
omnes affectiones sic ordinatas in virtutes
reformatas sine rebellatione et coactione
ut iam non libeat nisi quod est summe vo-
luntatis. Perfectissimus est unum cum deo spiritu ef-
fectus modo ut iam non possit velle nisi
deum et eius suavitatis dulcedine inebriari

**De reformatione memorie.**

Minimum reformationis memorie est nimia
abevagatione sua ad memoriam dei cum
labore reducere. Orando legendo recolen-
do vel saltem superficialiter cogitando. Per-
fectus est cui bonis cogitationibus medi-
tationibus et orationibus sine importuna eva-
gatione possit intentum esse et in latitudine
cordis sui secum deambulare. Perfecte
modo esse absorptum per excessum
ut et sui ipsius et omnium que sunt oblivi-
scatur hoc et in solo deo absque strepitu

volubilium cogitationum et ymaginationum
suaviter quiescat. Isti sunt fines gradus con-
versionis et perfectionis et perfectus initium ad
quod omne spirituale studium debet ordi-
nare. Et quis ista via non ambulat est
sicut qui nescit quo vadat vagus
et errabundus ad instinctum sine certo termino
tamen licet istorum tamen potentiarum sit omnibus
communia qui sunt in statu salutis quia sine
eis est salus. Perfectio tamen licet horum tamen
est solummodo perfectorum qui sunt in summa per-
fectione i. in spiritu contemplationis. Quemadmodum
status eorum est perfecte perfectionem et singula-
riter representat statum beatorum religiosorum
qui inter statum bonorum secularium et statum
perfectorum scilicet eorum qui in medio agunt tenen-
tur quia sunt semper in eodem sta-
tu permanere valeat quod et si difficillimo
opus est possibile sed tamen media omnia
illorum tamen statuum sit distinguntur in religio-
sione et perfectione eorum de quorum perfectio
aliquanto latius est considerandum
et primo de perfectione voluntatis que virtus
et vicium et meritum demeritum habet et af-
fectiones que tamen ad omnia que ad vir-
tutes declinantur. Postea de memoria
et ratione et intellectu voluntas est
in anima quasi imperans. Ratio quasi doctor. Me-
moria quasi ministra utique illi quod iste quod iubeat
doceat **De tribus viribus anime**

a Ut nos breviter intelligere oportet quomodo
naturales vires anime et motus affectionum
inordinata deforte sunt et absque dote
sunt hominum. Postea aliqua renunciare
singulorum vitiorum subiungenda sunt et virtu-
tum ordo nulla voluntas debet esse
coacta nisi deo non tamen coacte sed
sponte ut possit ei adiumentum reputatum
et ita potat peccare non abest ut pu-
niret tamen posset velle laudabile fieret et
digna pena apud deum ut si sponte
peccaret esset digna confusione et suppli-
tiis tamen fieret quod non debet peccare

et post vitare. Item cum fruere anima
ut capax esset summe beatitudinis que
habet summam gloriam et summam delecta
tionem in deo qui est vera summa beati
tudo. Datus fuit anime duplex appeti
tus naturalis ad hoc ut ista desideraret et stu
deret optime et tamquam optimis tanto
fortitudinis posset quanto ardentius con
cupisceret. Datus fuit ei appetitus glo
rie talis ut nulla sufficeret ei preter summam gloriam
Et appetitus delectationis talis ut non sa
tiaret eam nisi summa et unica est in solo
deo et nichil ita sufficit anime preter deum
Et iste appetitus vocatur concupiscibi
litas. Item deus orta est alia vis
in anima qua cum concupisceret bonum
summum vocaretur [illegible] per quod letificata
anima naturaliter horrebat et detestabatur
repellebat omne quod adversabatur optinendo
contrariebatur ei. Iste quando quod ad eam
optinendum et conservandum prodesse poterat
ei fortiter apprehendit et tenuit. Et
hec vis vocatur irascibilitas in natu
re similitudinem que fortiter detestatur
contraria et fortiter tenet quod cupit. Per
vim rationalem cognoscit bonum et
melius et optimum. Per vim concupisci
bilem appetit bonum et melius bo
num amplius et maxime optimum.
Per vim irascibilem tenet et inheret
bono et que ad hoc ei prodesse poterit
firmiter apprehendit et que ei obesse po
terunt dedignatur repulit et fugit. Sed
cum homo dyabolo suadente ad peccatum
sponte consensit contra dei prohibitionem
tunc omnes vires anime et potentie que
date ei erant ad summum bonum acquiren
dum appetendum fruendum deordinate
sunt et ita subvertuntur non autem [illegible]
sed [illegible] et prius [illegible] se habebant sic
[illegible] quod [illegible] integre et
sunt ordinate est [illegible] [illegible] [illegible]

diam. quando confracta fuit et deor
dinata horrenda sunt hoc in peccatum
emittit. quia [illegible] amore visibilium
ab invisibilium amore recedit sola
iam visibilia concupiscit pena cognoscit
sola ea diligit sola eis inheret et invi
sibilia que non sunt preponit immo
et nescit quam parum inducti sunt ad te
dium si sit [illegible] ea que [illegible] et
corpore sentiunt Et ideo [illegible] et
in anima quod non cognoscit seipsam [illegible]
[illegible] sit [illegible] quia oculi carnis vi
dere non possunt [illegible] non solum [illegible]
sed [illegible] stulta quia [illegible] multa
que non videt. et hoc est in fidelibus
in [illegible] est ut [illegible] appetat terrena
et vilia et feda et [illegible] [illegible] in
habeat et [illegible] quomodo
possit ea adipisci. Appetitus honoris
datus ei fuerat ut altissimum honorem
desideraret et sic deo placere amicum dei
esse et filium et heredem et consilium
et ei conregnare non [illegible] potestate
sed [illegible] bonitatis. Iste [illegible]
cum deo fieri [illegible] et esset angelis
similis et nulli subesse nisi summo domino
omnium. Iste ut se tante dignitatis ag
nosceret eo quod ymaginem dei in se
haberet ut nulli inferiori se dignaretur
se subicere soli summo deo omnium subiec
tus et obediens et per amorem deo
adherens et reliqua sub deo [illegible]
dignitate estimans et [illegible]
[illegible] propria utilitate et [illegible] volun
tate. Hec autem sunt superbia omnes
in [illegible] despicere et sola bona appe
tere et diligere. [illegible] appetitus
honoris placere gloriam ab hominibus que
que fallax est et vana et aliquid
magnum se estimans [illegible]
[illegible] cum sit miser et [illegible]
et alios [illegible] [illegible] et

sibi subitere cupit qui forte melior est
et gloriatur in omnibus que sunt terra et luto
et iactat se de vanis et malis sicut fatui
gloriantur qui involuti sunt luto et sic hoc
mutaverunt gloriam suam in similitudinem vituli
h comedentis fenum etc. quia omnis
caro fenum et omnis gloria eius quasi flos
feni exaruit fenum et flos eius ceci-
dit etc. Ista siccitas superbia designatur
ad intellectum superbiam. Est autem superbia
superbia prima sibi in eius nimis placere
et maiorem se reputare quam sit in veri-
tate que est initium omnis peccati secundum
appetere et studere et aliis placere et
maior velle ab eis credi quam sit in-
tus. hec est in amore gloria. tertia
ambire alios preesse et subesse eos vel
le sicut esse. sic decepta est per superbi-
am et vult alios servire deci-
dunt cupit se maiorem reputari
quam sit. Sit magnam decipit gene-
rationem ut putet se in regno sedere et
sedet super fasciculi paleas. quinto
aut contingit deo quia cum anima
subiecta sit ei ipsa vult esse sui in-
ris et spoliat deum debito honore
suo i. universali domino qui est in-
nisse et ingrata est ei de beneficiis que
accepit de quibus propriam gloriam querit
non dei agnoscit esse omne bonum. De ra-
mis autem aliis superbie qui de ipsa
pullulant pertransit quia alibi reperi-
untur sunt de superioribus et difficilibus
si quis querat maxime in summis
virtutibus periculosior et sepe est illa
que extollit de bonis gratie quam de bo-
nis nature ut fortune. Bona gratie sunt
virtutes sancte et opera de quibus bonorum
ut pertinere feminae et similia bona
fortune sunt divitie dignitates honores
et similia que exquirendo fortuna plus quam

dantur illi qui non et virtutibus insidiis
sunt alijs. non tamen sine aliquo dei provi-
dentia licet sepe intendant eis ad malum
commodo suo. Superbia etiam excecat
mentem ut cum plus habeamus sepe minus agno-
scamus. Quartum preterea impedit nos ne
maiora dona a deo accipiamus cum ipse
sit largissimus et desiderat multum
gratiae nos de bonis suis quam avari
dilig nos. Sed autem indignos nos
reddit superbie reatus gratie dei aut si
plus quam nos extollerem aut ingrati
efficerem aut non digne ingratia dei opa
rarum et sic gravior peccato rei efficitur
quia sepe magis est clementia peccatis dum
negatur amplior gratie dona quam
inimicis deus cum superbis resistit quando
sue potentie rebellibus quibus aut
dat gratiam inquantum per humilitatem elatio
nis non defluit que eis infundit. Per
et nos nimium bonorum opera per superbiam
famosos facimus et sepe superbia assu-
munt specialem habitum humilitatis exemple
suo ut per visionem eius gloriam calidam
acquirant ut quia cupiditate glorie non
est gloriam fallere fugiendo eam asse-
quatur quasi sicut umbra sequitur fugientem
et fugit insequentem. De bona nostra
ut mala debemus ostendere ut celare

11 Ota quod bona nostra debemus quibusdam hominibus
bus ostendere aliis occultare similiter
mala nostra aliis aperire aliis celare. Bo-
na nostra ad que tenemur ex precepto dei
ut certe ut ad que communi precepto vo-
to astringimur debemus omnibus ostendere ut
fidem caritatem iustitiam veritatem casti-
tatem obedientiam et contemptum mun-
danorum que si homines in nobis non
viderent cum scirent nos ad ea teneri
scandalizarentur et reputarent nos
simulatores veri nostri. De quibus dicitur
luceat lux vestra coram hominibus ut videant

videant bona opera vestra et glorificent. et
aliquid non bona tamen occultare debe-
mus que specialiter accepimus ut gratia
inutilem devocionis et que possent
nobis singularem laudem parare ut sin-
gularis abstinencia et vigilie et
oraciones et elemosine ad que non tene-
mur de quibus dicitur dum facis (?) elemosinam in mo-
te. Similiter mala nostra abscondere de-
bemus ne quis scandalizetur de nobis ut
sumat exemplum imitando nos in similibus
vir. unde propheta (?) peccavit qui aperte peccat quia
et deum offendit et proximo fodit
foveam qua incidat per malum exemplum.
Si autem sine culpa nostra propter mala
aliquis contra conscientiam malicia suspi-
catur mala de nobis et non vult recipere
excusacionem nostram tunc licet nos pati-
enciam sed xpistus tacuit in passione
de multis convicia accusatus. dici-
tur si dicas nobis non credit(ur) in re
aliquid mala nostra aperire non debemus
scilicet nisi forte peccata de peccatis et crimina
infesta demonstrent ut in inscitacionibus (?)
et redarguicionibus inspectores [illegible]
non debemus erubescere confiteri et defen-
dere (?) ut non quis contristetur (?) nos super
id quod nunc est in nobis. Si autem in bonis operibus
vana gloria pulsat nos at(?) bene sentimus
ei non tamen bonum opus dimittamus
maxime si sit utile et nostrum sepe
et propter hoc nos laudari ab aliquo sed
ut dicit gregorius forte alii non audiunt
quia sed nos non omnia perficimus quod omnes
tamen nos sufficiunt ita ut ipsi omnia
attendunt que facimus aliquid non de-
spiciunt nos potius quam laudent
maxime si ut modice deprehendunt
nos appetere laudem propter hoc quod facimus
et si forte adulentur nobis in faciem
sed est consuetudo levibus hominibus
adulacionem complacere (?) [illegible]

fugitivus vane glorie non tamen instiges
fortes pugnare quod possunt eas
manu consilii abigere sed inimicos le-
nes plagello removemus

a Appetitus et commodi vel delectacionis
vicius fuit de quo ut desiderium summe
delectacionis que est in deo et summam
beatitudinem et quietem et impassibilitatem
et ut delectetur inquit sit felicior cete-
ris quia omnes sunt delicie sine de-
lectacione et gusto delectacio audicio tactus
delicie oculi et odorem unde antiqui appe-
titum spiritualem corrupto mutatum est
in carnales delicias ut appetat ea
in quibus sensualitas delectatur. que sunt
concupiscencia carnis et concupiscencia oculorum.
Concupiscencia carnis affectat se in lu-
xuriam et mollicies vestium et
quietem carnis et sompnolenciam quod ad
spectat ad sensum tactus item ad gulam
que est delectacio gustus item ab aliorum
sensuum delectaciones ut audire carnaliter de-
lectantia et odorare. Concupiscencia vero oculorum
qui vident pulcra et que preciosa et
ita generatur avaricia cum omnibus istis. Ex
superbia vite generatur avaricia quia
acquirit que vult ditari ut amplius honoretur.
Ex concupiscencia carnis generatur luxuria quia
acquirit multa ditari ut voluptuosius
epuletur luxurietur et commodius vivat
absque sollicitudine defectus quia omne
quod in mundo est concupiscencia carnis est
et concupiscencia oculorum et superbia vite. Ex
concupiscencia oculorum generatur ut videat
pulcra et habeat ad libitum in quibus
oblectetur. Aurum argentum gemmas
et vestes agros terras familias
spectacula et similia. delectat enim videre
bonum corpus propter speciem suam venale et ta-
lis sit ei delectari et in sensibilibus sensibiliter

ordinate et moderate et honeste ut
possim moveret et perveniret ad spiritualem
cogitationem delectationem et fruitionem et appe
teret quod honeste et sine viciosa
libidine cognoscere que ad gaudium
filios qui etiam beatitudinis participes
esse ut appeteret cibum et potum pro su
stentatione et alia quibus corpori
indigebat sed dissipato ordine facta
a deo [illegible] ordinatus posita sunt
affectiones delectationes dilapsa quasi tam
tum prius erat et inceptum quod cum
est pro libitu tedio afficitur Et omnes quos
credit sibi fore impedimentum ad
prosperitatem que cupit vel possidet timet
se amittere que diligit odit et illi
quos videt habere que cupit invidet
quia videt quod quamdiu aliis habet opor
tet eum carere et sic oritur invidia acci
dia enim est vicium odiosum/odium
virtutis Ita et oritur ira et et oritur acci
dia quibus convoluta est etiam [illegible]
to torporem dissolutionis et pigritie
omnia ista mala et peccata communi fonte
oriuntur scilicet superbia et cum nobis com
muniter [illegible] malo amore et malo
timore ex his procedunt ea attendentes concupi
scentiis carnis oculorum et superbia vi
te Ista sunt tria maxima et [illegible]
[illegible] ad temptationem que inimicus
ponit nobis honores divitie et volup
tates

De quatuor penis peccati

Tenebras autem quas ex defectu est vi
a ad malum proni sumus prius animo concupi
scentia infirmitas ignorantia animo concitat
ne nec agnoscamus et erremus in iudi
cio boni et mali Concupiscentia emollit
ad appetendum et diligendum visibilia
et delectabilia terrena Malicia con
[illegible] et amaricat cor ad iram et ad
invidiam et ad odium infirmitas debilitat
ad resistendum malo et ad adherendum
bono. Et maior inclinatio ad peccatum

[illegible] et [illegible] contra ea ex precepto
in quo vasti sunt filii nostri. Ex hiis procedunt
septem vitia capitalia de quibus maio
ribus ramis cetera vitia pullulant Et sunt
vii capita draconis in apocalypsi et vii
demonia in marco de maria magdalene
per ihesum eiecta Iste septem gentes que terram
promissionis occupaverunt ne filii israel
pacifice possiderent ipsam quia et a
nobis hec vitia abstrahunt regnum ce
leste nisi ea studeamus expugnare
et subiugare. Nota autem veteres doctores
aput gentes [illegible] et tecmes testantur quod
iste gentes primo expulerunt filios se
dem de terra illa de tempore qui fuerit
abraham et israel vir cum dominus pre
cepit filiis israel gentes cananeorum ex
pugnare et terram eorum possidere videtur
eis esse non alienationem violentam sed
iuste quod dominus priorum abolitionem ut terram
suam recuperaret expulsis hiis qui
eam iniuste detinebant. Licet autem ipsi
insigni facta sint nobis ut vires anime
et affectiones que a creatore bone facte sunt
et ad bonum usum honorum inserte ut carna
et utilia per eas quererent et quod ex precepto in
vicium [illegible] sunt studeamus reformare
et in virtutes mutare expulsis corrup
tionibus viciorum Differentia septem capi
talium viciorum
Superbia est amor
proprie excellentie qualis alta cupit
se ipsum altum reputans et ab aliis
vales reputari et alios precellere In
vidia est odium aliene prosperitatis
qualis dolet alium sibi equari vel preferri
et cupit ei malum et de bono eius dolet
Ira est indignatio seu violenta commotio
qua quodammodo furit et estuat cum
aliquid accidit ei quod est contra volun
tati Accidia est vicium seu tedium bo
norum cum torpore. Quod autem vel exterius
mentem aggravat aut dissolvit corpus

ad vana et magis inclinat.
Sunt alii affectus boni degenerant avaricia
a Avaricia est cupiditas plus quam oportet
sit habendi temporalia. Gula est inordi-
natus alimenti appetitus aut immoderatus.
Luxuria est illicitus ardor libidinis et il-
licita repletio libidinose delectationis
in actu sive in vitiosa cogitatione et hec
est inde vicia sunt et peccata quia est contra
pro honoris et pena peccati. De et tamen de
ea homini ingenita sunt naturales affectus
ut motus appetitus ad bonum et ad
motus irritativus contra quemlibet mali.
Fecit enim cuncta sunt bona valde. Ex
pugnato per victorem non est aliud
nisi reformatio naturalem affectionem et mo
tum ad statum a quo deviavit dispositivum
ut supra aliquantum dictum est. De appeti
tu sublimitatis qui datus est homini
ut appetat celestia et divina et spernat
terrena et vilia quasi indigna a se. Et
modo dilapsus est ad infima ut appe
tat terrenos honores et vanos et flores
Tristicie affectus naturaliter homini insitus
est ut non invideat proximo de eo quod
placet non ut cupiat alicui malum in-
ficiat sed ut abhorreat vicia et peccata ipse
et in aliis et invideat dyabolo quod tot
animas aufert deo et alii inimici
eius duo vitanti dyabolus concupiscentia et spi
ritus animarum qui spoliat animas
et ymnum celum maiori gaudio quibus
est si plures illuc veniret cum singuli
qui ibi sunt multa faciunt leticia ci
vibus omnibus celi. Salva tamen et tunc ...
destinationis vane que ullum de
factum suspicari ... ... hostes
nostri et odio habendi inquantum tales
sunt qui nos temptant. Quod querunt
non illi qui spirant adsunt ... 
... in gloria celesti et si adsunt ...
... affectus datus est
homini ut ... viciis et malis
suggestionibus et instigationi non patiatur
se ... peccati et reprimat ma-
los motus ipse et in aliis ubi op-
portune potest et ulciscatur iniurias dei
et transgressiones iusticie et tunc dicitur zelus
iusticie. Sed sicut ... fuisse
... et aliis non recte agentibus et
alii sancti viri ... in virtute de-
forti et tunc verum iniuriosum ista
est et si immisanda ut modo ...
... moneat homo quod ...
... suum et proximum suum ...
... et tunc ... et tot ...
... et irrationabilia que nec
malo ut ... agere nisi ... 
impellit ea ... ubi augustinus
nos iniuste movere non possumus ...
quod impetum ... cohibere
r [M]isericordie affectus datus est homini
ut doleat de peccatis suis et de ali-
enis ... fit de ... 
... supplicia ... doleat de ...
... sua ... aliene afflictioni
ut ... luctus ...
leviter vane leticie que est inde
dissolutionis ... bona et ... de
... mutata est in ...
... mortem ... in ...
... dissolucionis ...
a Affectus gaudii datus fuit homini ut
gaudeat in deo et in spe eternorum bo-
norum et intuitu beneficiorum dei et ...
gaudeat de proximo in bonis eius et de-
lectetur in laude dei et in bonis operibus
et fastidiat omnia vana et inutilia
lia et ... in operibus ...
... alat et agit ad ...
dei ... est in dissolutio et
vanitate ut ... gaudeat de ...
falsis et affluentia temporalium rerum et
... et voluptatum in visu et de-
visu et ... et ... temporibus

et sustinet omnia que dei sunt et ipsi pro
deo sunt ei et tedet eum nec esse in
unitatibus et protrahitur ad studia devocionis
et vertitur et vagatur cor eius circa inutilia
vana [illegible] et immunda et cogitaciones cordis
labores libenter sustinet in aliis occu
pacionibus et negociis quam in ipsis spiritu
alibus exerciciis. Unde accelerat ab eis
absolvi quanto citius potest et negligenter
facit id quod facit nisi forte lucri
vel laudis intuitu propter quod consequi vel
aliud commodum temporale. Ex isto oritur
tunc tristicia gignitur quomodo tedium
boni. Dum non libet facere vel dicere
aliquid boni vel cogitare vel loqui
[illegible] ad dissolucionem tedium boni na
scitur. Dum cum in tecti sumus vanis
levitatibus quod tedet nos spiritualibus
studiis intendere et quasi auxilium tu
debemus ancelli ab ocio vel actibus
secularibus et seriosis occupacionibus occu
pari. Unde qui ligati vituli ad stipi
tem remitteti animo coguntur intercedere
divinis. Et hoc est attendere vitium fasti
dium boni. Iuxta multi et religiosi
si laborant et pauci superant.

Avaricie virtus sunt homi
nes ut esset cupidus magnum multi apud
deum et magis virtutum et meliorum
bonorum operum et ut voluntas eius sub
iceret deo. Dotes eius et bonum
donum [illegible] et invidebit ad perfundendum
[illegible] et ut non esset hoc contentus bo
ni quod iam habet nisi laboraret
ut multum augeretur et gracia et ope
virtutum. Sed nunc delapsus est a cupi
ditate temporalium rerum pecunie possessionis
et aliarum rerum et vilium que colligit
hic qui semper debeat vivere et undique providet
et congregat quantumvis nec fieri
te numquam non inveniat [illegible]

quod nos imminente delinio quam plurime
escas quas habet qui omnia delinio
perissent et quanto homo morti appropinquat
tanto studiosius congregat et custodit
ut ostendatur quod sit irracionabile avaricia
que eo magis colligere satagit quo
minus indiget. Sicut qui maius viaticum
fert ad brevem viam et qui sumptuosam
domum construit prope occasum vite nostre
tibi [illegible] aut deus valuit in rectos
nos esse et de morte ut pauca de
temporalibus cogitemus quod cum homo ceterus
magis paret et multa decernis cum [illegible]
sine intermissione precavimus.

A
Appetitus victualium datus est nobis
propterea ut sustentemur naturam et pos
simus durare in servicio dei et ut esset dili
et moderatus et parvis victus et uniformis
nobis conservat. Diutius quam dum non
appetunt vires eius si refitur et sine te
conservat uniformius dicta quod natura
conservat se ei et non turbatur per diversos
motus et ignotos cibos. Unde quidam ther
tanasi suos diutissime sani vixerunt.
Set appetitus ille naturalis nobis effusus est
in voluptates et superfluitates ut non simus
contenti unde sustentetur natura sed unde pala
tum oblectetur et in talibus sumus as
sueti et natura se eis conformavit ut
aliquando communi victu debilesque esse
contenti natura renuntiat per dissuetudinem.
Unde putamus nos adeo debiles stare
et infirmos qui victu paupere non
possumus vivere et tamen sub districcionibus
declamare delicata et in necessitudine
capimus quod nolentes accipimus quod natura
sic per consuetudinem delapsus est ita per
contrariam assuefactionem posset ad compe
tens moderamine victus periculo ce
tere sicut videmus in maxima parte

mundi que pte vivunt gentiles iudei.
pauperes xpiani qz quidā spiau
patimo tam ṡmi sūt sed aliq in
delicijs fuerant in spualib9 aut.
delicijs et gustu istius dulcedinis
que sunt qpacōe mundi ob delicias su
pant sicut mel. Prima in hoc est ut necessarie
ut efficax desideriū et studium et
ut illos qui sibi alti videntur in re
ligione ymo z despiciunt deridentur et q̄.
stulticia et abhominacio iam habent et
ab alijs religiosis hinguti pṡecucionem
patiuntur et demonia reputantur z he
tici dicuntur. qm̄ nō spuales ipi sūt qui
devocionis gracia sic despiciunt et pse
quunt ab aplo dicitur qui z aialis
appellat qui nō percipiunt ea q̄ sūt
spus dei quia stulticia est illi. Vos
tu laudo ut apparebo detractores qui
spm̄ sūm ut alicuius pfectu dei se
quunt et seducunt. Ex app'badi sūt
affectus dilectionis datus fuit. ¶ Primus
homini ut diligeret super omnia et
se et proximum propter deum z sup deum et
omnia opa dei diligeret propter ṡfectionem quibz
in se suam dignitatem et utilitatem infinitatem
tate ad dei voluntatem et suam et
nam salutem. Hoc z omnem dilectionem et
usum refert ad dilectionis dilectionem et
cognicionem dei ad ipsum pervenire z q̄ no
sūt vivunt sup cetera vivum. Sz ille
affectus q̄ corruptus est et dilapsus
in amorem carnis in te pcs delectatio
ut iam nō diligat nisi ṗ sua tpali
dignitate utilitate et carnali delectatione
et tpri voluptate hoc z usq carnal
generibus datus fuit homini ad macula
cio et ad pl̄ gracionem et pagnacio
dico eternitate et eternam beatitudine
eū deo possessurus. Sz nō nō plebs
sz delectatio magis ope quis et si

les desiderat prudencia possidere spūalit
ut pro conditione terre sucessore ut hom
augmenta ut plebs amici terrerentur in eterna
vu dolet qui punit et credunt quilibet
tuentur in omne pr baptisma eum
quia pnicōle petitus pervenit vitu cetera
qua peca in etate adulta pro dubium
quales sunt sunt et quilibet. Lacrimas
peti quos videp anti. Sexus data est
homini qua confidit de bonitate dei ut
spet a deo graciam copiam inpiut. gloriam
infutur venias peccato si peniteat et
tpale sustentacionem sicut excepit et li
beracionem a malo et consolacionem in bonis
sz spes nō confusi est ut aut nimis
spent homines qua debent aut plus qua
iustum sit. Cum confidunt quid de bonitate
dei q̄ z salvet eos in peccatis q̄ nō
timent et ultimam suam iut in mundos
collocent in celo cum angelis iniquissimus
et vivunt alibi cum diffidunt de deo q̄
si converterent nō velit eis dare pene
veniam. ut sustentacionem propter
q̄. Vel spiritus sit iniquus finis dū
impetro manet et in spiritus anim
finis iust et penitentibus et convertentibus
ad ipsum ut peccatores liberet et salvet
et pascat et consoletur de sut et sume
pie sanat nō affliget dns sume
alaiam iusti. Timor z datus homini ut
timet deum et timet ab eo separari
ac eum offendere et puniri ab ipso et
dampnari nō timz tum tpalem
adversitate et incomoditatem corpus et
defectum honoris et fuci et cetera ma
la nō timet. q. timor nunc sit sine
effectum qd dicitur de futuro iudicio et eternis
penis ut qd facilius evadit ea qm
dicitur. Timet z hoc in magis ut bestiam
aut ut vem invisibilem q̄ deum o
tentem quem offenderit
Amor z datus est homini ut pudeat

cum in gratia agere vel egisse grates suo
quod est peccasse et suum peccatum suum esse
et in dictum diaboli et omnes spiritus
et in honestis vel pugnaciter vel viliter
hostes autem puniet nos. sanctus dei cum
puniet nos in vita nostra cum in humilitate pa
tientia paupertate religione obedientia
et despectione et confusione et contume
liis tunc non sit deus dignus qui cum
erubescit eorum hominibus confiteri vel
invitum cum gloria magna sit suo se
qui eum Eodem modo stultum est de omnibus
que a deo accepimus de intellectu vel
et ingenio et de corpore et membris eius
et de bonis temporalibus et honore et potestate et
de tempore quo vivimus et de omnibus que in
mundo sunt honore. omnia enim dicta sunt
nobis vel in deo salvamus tantum non et
inicium in celum eterna et propter hoc nos
bestiam tenemus admittere Et cum nos ea
que ad usum vite vel ad vitam glorie ac
cepimus ad usum contrarium culpe Et tan
tum quod ad usum servitutis prolonguemus
contra ulterius vel donis sine precium
sine premium. proponat vero in tantum ad
temptat nos vel affectus carnalis et
appetitus inordinatissimus affligunt
nos vel sensualitas corporis aufferatur nos vel ac
cusat in pluribus vel hic stultitias vel cor
poris infirmitas nos gravat vel alie
afflictiones vel per peccatum primum parentum nostrorum prim
am et si in voluntate pro deo tollerare pro
gratia accepimus per quod meremur et dona
mur gratiam et bona voluntate quam
pro deo tollerarimus. Et autem invite multi
tollerant omnes nos puniri hic et in futuro
propter accidiam augent culpa et penam
meretur pene De deceptoribus viciorum
Quia de singulorum viciorum natura vel de
ceptione aliquid consideremus et de reme

diis quibus cavendum cum non nos aliud sit
quam vicium contrarium vel tacitum vicium sub
specie in malum respicit quia si vicium est
inordinatus instinctus affectus vel alicuius corporis
cuius contrarium est virtus id est affectus vel appetitus
inordinatus adversum quid est quod a bono contra
re declinat vel alii patitur in omnibus enim
bona est vel ut supradictum est tunc aut
hec plus placet sibi quam debeat et ma
iorem se existimet quam sit in virtu
te aut tunc aliis placere despicit et
studet amore propter glorie valere mag
nus reputari et honorari et laudari tunc
soli deo honor et gloria propter debeatur
cum solus deus bonus est et a quo
omne bonum venit quid nobis
glorie usurpamus de suadere primo decepi
mus nos attribuentes nobis quod non est
nostrum sed miserum inanis gloria sed honesta et
formosum cum non sit hoc est inanis
gloria quia vacua virtute et utilitate
salutis Tertia cum vult aliis precellere singu
laritate glorie vel divinis et placere
et ymie et despiciens ceteros et despiciunt
decipit aut quando vel putans se
habere quod non habet aut plus habere quod habet
aut singulariter preciosus habere aut certe vel
quibus sunt habere De 3bus que expellunt vicia
Tria autem sunt que vicia a nobis expel
lunt et virtutes operantur. gratia dei
industria propria et necessitas. gratia dei in
fundit virtutes industria cooperatur gratie
cum libero arbitrio et necessitate quod vitat vicium
tunc sine necessitate sepe. Sine gratia
nunquam potest esse virtus et liberi arbitrii con
sensu quibusdam infudit gratia virtutes
cum modico vel nullo labore industrie
propter. licet non sine consensu voluntatis tunc
sine voluntatis consensu nullus sit virtus
sicut illis quos preveniunt deus in benedictionibus

dulcedinis sue. Exemplum cum de iuvenculis
i. in dilectis incipientis etatis capaces
intelligencie vigilavit et illam
in laboribus assistere cum fortibus
suis invenimus illam. gracia simplices et
virtutis. Sic apostolos et alios quosdam pri-
mitiva ecclesie maxime legis repente
spiritu sancto repletos adiutos et doctos
et divina consummata sancti spiritus. gracia
excitat voluntatem et instruit et
roborat ut in dies indesinenter agat ad
profectum virtutis. Necessitas autem alia est
cum se homo voluntarie subicit ut qui
obligat se voto ad obedienciam casti-
tatis et paupertatis et similia ut nati
ad infideles predicare [illegible] erant
ad pati vel agere quod libuit evadere
nequiverunt necessitate cogi quia tamen voluntaria
est quia ad hoc sponte se obtule-
runt et pocius pati voluerunt quam
apposito resilire. Alia est necessitas
qua homo invitus tollerat ut cum pro[illegible]
fugere ut paupertas seculi infirmitas
corporis despectio et persecucio tempta-
tiones aliqui vel alie diverse tribulaciones
quibus licet primo involuntarie et cum in-
iuria tollerat tamen postquam cum videt
esse inevitabiles incipit quasi voluntarie
ferre et facere de necessitate virtutem et
tunc incipit mereri et cooperari illa
necessitas ad magnum profectum virtutum
ad quod vix pervenerat aliter et hoc est quod
dicitur de [illegible]. Compelle intrare. Et id
quod sequitur eciam et dominum et ad te nolentes
rebelles compelle propicius voluntates
quod est scilicet de involuntariis voluntarios
quod ea que scis nobis expedire et pati
ubi cum nolumus te impellis secundum
indiscreta tamen multis consistit. Impruden-
tes provocatores in laboribus conatur et ipse
nocenti diligencia. Iusta ea conmutacione
quia vicia fugiuntur et virtutes opti-
nentur. Et qui consilium ita percipit ut a
multa facilitate primus tamen multa suavitate
faciat bonum et declinet a malo quam
ita attendit voluntatem et tamen magis fugere
quam facit [illegible] aggrediatur quamvis dura
et difficilia. Econtra nostra nolunt [illegible] relinquunt
quod advenerint quod bonum agere debent inde
se excusant similes et cultores pervenire
qui pigri dicunt ut timor sit et difficul-
tates superandi corporis debiles quam laboris
rerum actionis sustinendi. Isti et si volunt
desiderium suis ad [illegible] pigrum [illegible]
[illegible] despiciunt desideria. Orantes se
esse cum sponsa qui qui agiliter tenere
noluit. Primo illud est rapiunt ani-
ma mea [illegible] voluntate bona
sunt [illegible] pigram et tepidam non fer-
ventem. Primus fructus felicius est. Sin
laboriosius vero autem maioris [illegible] sit
puto neminem posse estimare pre-
cie nisi eum qui spiritu possessor est
per dies quia scio qui felicitate luctando
se vincat semper ut per consuetudinem
sui potentes fiat magne virtutis est.
Primum maiori indiget cautela ne se-
ducatur quia diviciae faciunt acquisite pro-
digalis solent effundi quam quod paula-
tim et cum difficultate elaborantur. Secun-
dum [illegible] vincat difficultatem temptacio
sepe quod lassati vel taciti pro labore de-
ficiant de victoria et de [illegible] ab-
[illegible] quos tendunt et remittunt stu-
dium professionis et ad alias occupaciones
se remittunt quia difficultates deo quamvis ve-
lit eos inducere in terram promissionis pro-
quia signatur per propinquitatem. Sicut fi-
lii Israel in deserto tedio laboris et ti-
more difficultatis de superandis hosti-
bus de terra promissionis et mor-
tui sunt in deserto preter paucissimos.
quod est preter Caleph et Josue qui

designant eos qui caute et utiliter persecu-
tiones perferunt usque in finem perseverando
Ideo inter tot de seculo qui de Egipto egressi sunt
tam pauci pervenerunt ad promissam pa-
triam quia aut decepti callidis de-
ceptionibus inimici aut tedio laboris
et difficultatis fructum viam perfectionis
deserunt ut aggredi non presumunt tur

De remediis contra vitia secundum

necessarium sunt in generali remedia contra
vitia expugnanda ut ad virtutes
optinendas. Et sunt specialia contra aliqua
singularia ut contra luxuriam fecias
fugere visus et similia. Generalia autem sunt
que cito et perfecte ponunt hominem
ad sanitatem mentis quorum tredecim
et perfectius efficaciora remedia contra
omnia vitia sunt. Primum paupertas
voluntaria peregrinis pecunia non solum
in hiis que desideras quia illa est
omnium ditissima. qui plus cupit
quam decet secundum pecuniam et in hiis
quibus necessario indiges minimum vesti-
tu. hospicio victu et similibus. Secundum
despectio honorum ut sis contemptus
et vilipendaris et non timearis et a
nullo premiaris. Honores secundum confundunt
patres et comprobantur et intemperies
et est sepe que ab animis donet
timor elationis penitus iniustum corpus
mat. Tertium. videlicet quanta medici tolle-
rant a fomitibus et quam patiantur quod
non sentient si loquuntur divitias et
honores. Quartum est strenuum magi-
sterium ut cogaris facere quod minime
vis facere et dimittere quod libenter
faceres et nichil propter inspicere quod volun-
tatis agere nisi quod iniunctum iubet ut
locum ut esse nisi ad nutum alterius
et nichil assimulet quod neglig-
ens apte respondeatis et primaria
eos curiositas propter voluntates plene

inte ad formam virtutibus reflecta.
Quartum est elongatio a consortio
seculariorum quia sicut aqua turbata
si ponitur seorsum a frequentia turbi-
dum purificatur magis ac magis ita
mens religiosi a seculo sequestrata
afficitur contra terrena minus et celestia
magis incipit desiderare et prius
intelligere et facilius cogitatio in
here. Quintum est frequens oratio quia
oratio elevat mentem super se ad deum
et impetrat ab ipso curationem lan-
guorum et vitiorum et sanitatem et
virtutem. Sextum est quod afflictio
vel tribulatio adversitatis ut labor
infirmitas persecutio infamia et
similia quia sicut lima purgat et
splendidum facit metallum ita tribulatio
et afflictio abradit rubiginem
vitiorum: unde quisquis cum desiderat ple-
ne vitia vincere studeat humiliter
propter curationis sue flagella tollerare
Quod autem primo est amara assuesti-
nendum adversitatis prospectu ne
continuam de die in diem tollerare
quousque iam non timeret ut
ligatur propter perfectum suavitatis qui
in principio sentitur. Septima devotio
quod primo arbitrium est secundum mortua car-
ne non dolor et superfluos erroris
ob assumendos educit unde omnis
Ysaie. Proba me deus et scire cor meum
v.ic.iii.xc.iii. Septimum continua
mortis et retributionis meditatio
que facit vitia timere et virtutibus
studere sicut autem arte medicine
dia contrariis curantur contraria
contrariorum remediis sanantur ut superbia
humilitate gula sobrietate impa-
tientia adversitate etc. De ceteris vero
ergo de specialibus singulorum vitiorum re-
mediis videndum que si non possis

sed ut discutere pauca tantum de pluribus
considerans. Sicut pauper qui non
potest multas medicinas diversas
et efficaces habere conficiunt sibi de
vilibus herbis unguenta quibus leniat
et leniant dolores suos

R Remedium superbie remedium est consi-
derare quod hic militat tantum corpore
quamdiu anima tantum illius quod nos tu-
ceris quod est qualis illius quod virtutibus
singulari Augustinus in oculto sui
incepto sive sit vale sine attile
considera vilitates et infirmitates
corporis quid fuimus quomodo concepti
quomodo nutriti et nati quid
sumus intus et subtus que sordes
ebulliunt per partes quia finale de-
pit quod quod in nobis pulcrum in aliis
apparet quod mors semper pugnat et
quales post mortem erimus. Item
quod divicie honores et divicie
non sunt perennales. Divicie tran-
seunt et tibi tolluntur et precipue pos-
no sessores honores ipse dicit homini
post se prequestu qui inde spaciatur
sicut vultures et canes currunt ad
cadaver quamdiu sperant inde sa-
turari sed cum totum corroserint
quod nisi sicca ossa remanent relinquunt
cadaver. Item nostra bona naturalia sunt
sicut bona dei et vera inde reditum
sumus districte ut sciencia ingenium
virtutes. Mala vero pure mala sunt
et de pluribus est innumeratis quia mala
et quibus suppliciis digna. Bo-
na non pure bona sunt sed multum
imperfecta. Ira pigricia desidia va-
na gloria ypocrisis tepiditas et vane
cogitaciones et inpresenancia et ce-
tera vicia sepe inficiunt bona que faci-
mus et maculant sacrificium nostrum tantum
ordinem quam actio ut minus sit deo
acceptum et minus nobis meritorium

Item comparati sumus pluribus perfectis
et eterne damnacionis et infinitis
suppliciis et pluribus viciis et peccatis
onerati et miseriis subiecti. Vide ergo
superbit terra et cinis. Hoc tamen au-
diendum est quod se in quibuslibet operibus
vilibus et despectis officiis et rusti-
canis laboribus humiliter habitu in
ceteris humiles mores et ubi habere
locum novissimum eligere in gestu
iactancie et auctoritatis precedere. Hec
et hiis similia cum in consuetudinem
versa fuerint mentem ad humilitatem incli-
nant. Si autem vana gloria vel superbia
pulsat mentem perhinge humilitatem
quod est contrarium ut [illegible]
humiliatoris [illegible] plangere usque ista
vanitas evanescat [illegible] Iudeo fa-
ciens [illegible] et ipse. ad [illegible] de [illegible]
[illegible]. Tum superiores et melio-
res se attende tum homines quam
ipsum dominum nostrum Ihesum Christum deum
et hominem ut eorum comparacione sibi-
met vilescat homo qui se aliquid esse
putat sicut locusta comparato giganti cal-
culus ad montem gutta ad flumen
et quod tamen infinitas bona quam
paucis ad virtutes pannosos [illegible]
vilescit inter [illegible] nos
debiles in virtutibus [illegible] maiores et fortiores
sive antiquos sunt sive nobiles.
Invidia [illegible] est [illegible] non gaudere
de bonis alterius et non dolere de ma-
lo alterius quod est contra [illegible] proximum
quem tenetur diligere sicut nos ipsos [illegible]
[illegible] de prospero bono non gaudeat
ut de malo non doleat. Invidia
est dolere et torqueri in bonis alterius
et gaudere et optare malum eius
[illegible] namque dolet de
prosperitate [illegible] aliorum ut gau-
det de adversitate eius quia [illegible]

ita comprehendere eius et quum utili-
aliorum non convenio persone non est
invidie deputandum sicut iustus
iudex destruit malefactores ne aliquem
contingat decipiant si divitias in malis comprehende-
re peccatores quibus pax esset. Tertia inst-
ructione male alienus vel et facit
et bonum impedire ut deprimere. Quintus
invidia est malum pro malo reddere. Quin-
tus autem addere illum qui in te si nocuit
tibi cum iussum malum pro bonis retribuere
vel odio habere aliquem quia bonus est si-
cut Iudei Christum. Item malum est alicui
ledere in rebus honoribus vel corporibus.
Pessimum autem et diabolicum ledere et
nocere alicui in anima quos consilium
tem contra. Item negare indigenti-
bus scientiam peccatum est et si sit in iniuri-
am impedire aut malum eis cum possit
sit ... Peior autem est bonum
monere inimici et diligere cum affectu
... putat se inimicos qui
negat illis quos diligit salutem
... sed conveniunt se quia esuri-
enti inimico cibum dederit et ministrat
quod non sine proprio dampno dederit si
salutem ... quod sine dampno dare pos-
sit negaverunt maxime si de sublata
et accepta ... aut invidia vel
... sunt ... fuit ... superhabit
... quod ... est opposita sunt et
... largitas ...
omnibus tamen ... invidet et con-
dit ... deus creavit et redemit
et ... est quod admittere et
nam pervenit

De remediis contra invidiam sequitur

Primum remedium contra invidiam est quod similiter
est ut amans ut turpe cor quod inclu-
dat id est ... divitias voluptates
temporalia cum quo in ... dividit
eo peccatores modis sunt et qui ea ap-
petit invidet aliis illa quibus
deum non est aliud tacere quod alte-
est celestia autem et eterna quo plures
participat eo magis dilatatur et cla-
rificabat ut virtutes et scientia et dona
spiritus sancti et alia que participatione
non minuuntur. Aliud est cogitare quod
si habes non quod illud vel ei inimicis
sine dampno tuo sit ne frustra de
aliena felicitate torqueatur.

De remediis contra odium sequitur

Remedium contra odium est timere iu-
dicium dei qui non remittet homini
offensam suam quam diu ipse tenet
odium ad proximum suum. Secundum est co-
gitare quod ... ore proximo reconcili-
ari si inimicus salvari vel melius est ac-
si quam tardius ne ... in terram sit de
periculo dampnationis et perdit bona
que in terram operatur. Futurum est ... dome-
stici in domo pacis celestis quod debuit
esse pacis ... inchoare quanto
est ... tanto illius
... pacis. Item
ut ... alii ... cum ... 
est tibi ... esse et affabi-
lior ... lenis cor eius si est
intelliges vel ... tuum. Apostolus
noli vinci a malo sed vince in bono
malum. Item si esurierit et ... pro ... 
dum ne ... inimicum ... ut apostolus
inquietet et affligat semetipsum
sufficit diei malitia sua. Tamen cum sit
molesta nobis ... studium in
nobis esse pacifici quod si volumus
nobis ea ... pacem et ... 
... obviam quod 
resistendo vincitur. Ponimus ... 
dare locum ire ... id est ... et non re-
sistere malo. Malum pro malo reddere.

cepit inclinius omnibus opprimere eos ad iusti-
tie exitum item alius resurget et nos
prius succumbemus quia omnes eliminès
cum se ipsum superaciam vincit omnes
adversarios superavit. Ieronimus. Bellabit ad
invicem et ipsius prevalebit vox de
[illegible]. Odium autem nascitur ex
invidia aliquando odium diu retentum
tempore est ire qualitas prima subito et
consequenter in odium et ex plenum facto
ut ubique ut et copula vana suspitio-
ne aliquando et contra insensibilia ca-
ment et insunt brutis et lapidibus
et lignis ut talamus et [illegible] sunt
[illegible]. Secundum vehementem inflammati aliquando
[illegible] tamen iratorum accendit aliquando
et facies inflammatur et deformatur
aliquando et gestus et mores mobilitate
quadam notabili agitantur corpus tremit
cor autem quomodo commovetur ut sit
mutatio coloris pallor vel rubor
vultus de passio patitur tremor la-
biorum inquietudo totius corporis
aliquando verba erumpunt velut clamo-
res. proterva contumelias maledic-
ta minas et iniuria et blasphemias
aliquando quasi febris convenit corporibus ut qui
frenesi mente insaniam vertit ali-
quando magnum morbum adducendo aliud
vel se ipsum ita ut sibi inicet quippe
magis irritat ut ea que penitus abi-
ciat et destruat aliquando sunt
admittere que sibi sunt utilia ut ci-
bum et aliud quomodo et multa
[illegible] apparet et pacem cordis turbat
et racionem obnubilat et memoriam
confundit et sicut fumus hospitem
de domo expellit ita ira spiri-
tum qui sine quiete requiescere
non potest de cordis habitaculo excludit
propter impacientiam est locus eius.
Tertia qualitas ire est diuturna

quomodo que alta de corde fovet de [illegible]
hunc de prima qualitate magistrum
de secunda et tertia quidam de secunda magistrum
de tertia quidam evadat de duabus primis
quidam et in omnibus et hi pes-
simi sunt. Ira corrumpit virtutem man-
suetudinis pacie et unitatis et de-
honestat disciplinam morum et fa-
cit insipientiam quia non dum tunc
nec eodem reducit. Ira et nostri mentem
non qualitate procedit et excecat
intellectum sicut fumus oculum sic ira
cordis. De remediis contra iram

Remedia ire sunt primum providam pre-
meditacio illorum que possunt occurre-
re tamquam verborum quam factorum contrariorum ut
ad pugnam se homo ad pacientiam
preparet et hostem qui insidiis patet
prospiciet ut cominus percuciet veni-
entia quo minus feriunt. Supra cum vi-
debunt in duello pugnare ad pu-
gnam solent artem pugnandi [illegible]
tatis addiscere ut ictus adversarii
sciant scuto excipere ne improvide
vulnerentur et superentur. Secundum remedium
est armari quia iam hostes ir-
ruunt super eum ut pacientiam dabit
ei armamentum se ut et pusillanime
consilium nescit quo vadat. Tertium
est os compescere tacendo et accensam
flammam ire in corde suffocare ne si
evaporare permittatur inficiat et
alios incendat sicut de igne ma-
teriali sepius contingit. Dicitur enim quod
hostia lingue sunt dentes et
labia ne fatale prosiliat verbum ad nocu-
mentum maxime cum intus accensum
fuerit igne furoris ut infecta toxi-
co livoris cum dimittitur aqua cor
est in ignorum. Cum exerceto ori meo
custodiam etc. Ps. Pone domine custodiam ori meo.

Tercium est convertere se ad alia negocia
quibus cor occupetur loquendo vel alia
tractando ut sic obliviscatur commocionis
sue sicut qui vult ignem sic extinguere
subtrahit stipites ardentes ut sic dum
sibi deficiat materia propter quod ei sub-
tracta. prov. cum defecerint ligna extin-
guetur ignis etc. Quartum remedium
est verecundia qua homo malus sic e-
rubescit de turpitudine sue detractio-
nis et alios scandalizare et unum
facit sibi inimicum vel per inde vitet vel
alios mores inordinatos ne de ho-
nestatis sue dispendia patiatur.
Sic et timor reprimit iram sed vi-
demus in servis qui adiuvis sunt se-
pe castigantur et ut audent leviter
eos irritare ne forte eis peiora
inferant. Si igitur sic timor humanus
quanto magis timor dei. Si nec
insit illi et maxime amor ipsius
boni tamen potens est quibusque malo
resistere. Quando amor bonum cordi
eius affectu commaluit extollere affec-
tatur se statim eum sentit commocio
admittere consilia paterne predicando.
Quia nociva sit verecundia que lecto[illegible]
sciam confundit fama alios scanda-
lizat cor inquietat spiritum sanctum ef-
fugat toxicata mittit. Quod quid [illegible]
irascitur iam incontinabile est sic sum
est ut si cupit. Quartum vero proficimus
irascendo nisi quod malum duplica-
tum vel [illegible] peccato accrevit adversa
que et si omnem diligentiam apponimus
qualiter ea nobis mitigemus leviter
patiendo tunc cum omnia [illegible]
quanto magis si nolumus ut [illegible] ea
[illegible] parum patienciam et [illegible]
[illegible] in corde retinere vel [illegible]

ut evanescat sed fluvius autem obrue-
mur et suffocabimur quia possimus contra
resistendo superare sed illi qui totum
in fluvio remanent non contreant
suffocantur. Quintum valens verba contume-
liosa ad usum nos placati retineamus
iam sed cum aures tuus eorum multiplici
nocuerunt nobis contra fuit ipse vel
in rebus vel in corpore vel gracia dei vel
[illegible] vel [illegible] apud homines
si nos [illegible] defendimus nos [illegible]
[illegible] vino [illegible] quam fluvius deo
et hominibus si continue [illegible]
quia si [illegible] adversi [illegible] sic esti-
memus verba maledicorum et detractorum
sicut latratus canum vel clamores
anserum quos cotidie nos audimus et
non curamus. Quomodo alterum cotidie
vituperat semper magis quam illum
[illegible] esse aliquando in[illegible]
tempore acies affligit nos et cum
[illegible] letam et [illegible]
obliviscimur ut addiciamus ut [illegible]
[illegible] nos [illegible] commodo
[illegible] sic et debemus [illegible]
et obliviscimur iniuriarum ac si non
fuerint et gaudere quia sustinuimus quia
[illegible] vitium eius [illegible]
mane cogitare et debes quia [illegible]
[illegible] inter sive ad [illegible]
et qui [illegible] sunt et [illegible] tollerat
[illegible] quanta [illegible] sustinuerunt et ma-
xime maxime et super omnes ipse
[illegible] et si ipse passus est tanta
pro nobis [illegible] dignum est si nos ali-
qua tolleramus pro ipso et pro magis
gloria [illegible] et [illegible] peiora [illegible]
[illegible] inutilis [illegible] pati de-
bemus quia [illegible] plurima et [illegible]

bus. Hec et huius similia perdiu et
sepe cogitando impetum iracundie et
impacientie facilius superamus vicium.

**De accidia et speciebus eius septimum**

a [A]ccidie tres sunt species. Prima est quedam
amaritudo mentis qua ut lectionem
vel salubre libri tedio patitur. Fastidit
gaudia que fugit hominum consorcium. Et
est quam apostolus tristiciam seculi appellat
que mortem operatur. Pellimus in desperacionem
diffidencia prona ad suspiciones que
pacienter aliquem instigat ad necem
sumpto luctu irracionabili opprimitur. Hec
aliud non capitur conceptum in pacientia
aliud conversacionis vel impedito desiderio
non capite vel aliquid conceptibus ne
laudatis sermonibus et meditacionibus
adhibere remedium potius quam religi
osorum ut theologorum. Secunda est torpor
quidam pigredinis qui sompnum dat
et oracionem incommodum corporis horret
labores fugit apud quos fugiens opera
tionem cordis ocio delectatur. Hec est pi
gricia proprie dicta est que sola fa
stidit ea que dei sunt ad alia agilis
est et alacris. Tercia est ei in superna
alanctibus de se absentat ubi tam
te potest et ante festinat complere ora
nes debitas et ne minus afficiatur
tedio carum assumit interim alias co
gitaciones vel occupaciones quibus te
dat dum perficiat horas vel oraciones
tas rumoribus pascitur. Ludus delectatur
cogitat negocia quibus occupetur
nichil magis est ei odiosum quam
interesse deo et hiis que pertinent ad
studium et profectum spiritualium. Cella ei
carcer est. Evagari ei tricor qua
mente corde claustrum diligit et quamvis
tepida ociosa cuius rigor disci
pline spiritualis est ei et timuat cor
et cogitat de omnicia prelatorum etc.

dissipanda consolacio. Hec accidie bo
num signum est ingratitudinis quia
tanta beneficia contulit nobis et confe
rit cotidie quod fidelem eius sine de
fectu nunquam ab eius laude cessare numquam
eius obsequium fastidire. Item spoli
at nos multis inimicis et similibus re
lo. Tantum cum gratiam dei et donorum
negligimus quanta bona interim facere
possemus si non ociose ea transi
erimus et nulla vel modica hora preterit
qua aut non mereamur aut demere
amur. Item cum multis offensis deum
offendimus est ut tempus quod adhuc re
stat nobis ad vivendum tanto me
lius expendamus ut redimamus
tempus quod male amisimus.

**De remediis accidie**

Primum enim
efficiens cogere se ad ea spiritualia
studia que maxime fastidit homo et pre
cipue ad oracionem et celebracionem divi
norum tam diu quousque gra
ciam vertitur nobis in oblectacionem et
ante efficitur tibi gracia inexplicabilis
de labore luctamur inimicis ...
et virtus roboratur et per consuetudinem
magis ac magis tedium minuetur. Dei
enim non requirit a nobis quod dedit sed
gratia devocionis sed quam multum intensi
ea dedit tepidis et gracias ei agas
possibile cum est aliquid quod multo
plus meret impugnatus labore propter
nedum devocione et si non proficit quam
si multe devocionibus sine labore
quam de isto posset forsitan extolli
et mutuum dimittim. Dillo et cor
gaudiat et mutuo copiatur. Contra
tristiciam maxime valet frequens memoria
benignitatis dei et in tantis beneficiis
eius contra eius benignitatem peccavimus

cum incipit sed gutta cadunt. Item
sicut cum bona societate libentius maxime
cum qua de deo loquatur saepe devotus. Item
aliud facit. Tristatur aliquis in verbis
oret cum uno aut duobus et psallat. Sic
enim cor complacuit et opus tristicie effugit. Item psallente David spiritus malus
a Saul recedebat. Occupatio et persistentibus ut ablui scivit tristicie. Pigris
est utilis labor corporalis et consuetudo
in comedendo tangere strenuo magistro
ne possint remisse agere. Peccatoris labor nisi debilitas impediat sit. Item tollit
tedium cordis valde varietas actionis
ut ab uno transeat ad aliud opus
bonum. Unus de melioribus modis conversationis est cum diversis ut aut deo intendat
orando psallendo meditando studendo
devocioni aut de deo loquendo legendo
studendo sive confitendo discendo docendo aut per se laborando operando serviendo corpus castigando et virtutibus
studendo aut corporis refectionem moderate indulgendo quiescendo dormiendo
cibum et potum sumendo atque ut
corpus possit spiritui servire. Item panis
et disciplina et opus servo. Panis ad
sustentationem disciplina ad correptionem
opus ad exercitationem. Asinus indiget pabulo ne deficiat onere ne lasciviat
stimulo virga qua impellatur ne pigre
ambulet vel deviet. Quinta acedia est
negligens propositum ad quod quis tenetur
quando se permittit otio et torpori. Sexta nequitia
et alios impedire et a bono retrahere
ut possit aliorum bona studia eius
animus sustinere. De avaricia et speciebus eius

a Avaricia vero quia ipse ... est avaricia
Cupido habendi vel acquirendi temporalia
sive sequatur effectus sive non. Et sic
potest avarus esse et pauper qui talis

modicum vel nichil. Secunda tenacitas
comparandi temporalia que non permittit ea erogari
in operibus caritatis et iustis necessitatibus
compatiendi nisi cum animi dolore. Tertia autem
est divicias et ventura acquirere de
iniustis et turpi questu ut fraude usura
rapina furtu et in aliis illicitis
modis. Quarta multum laborat in ista per se. Quinta
inordinate in terra quando indigna
bus quando inordinate. Sexta vicium vero
est nam spiritualis esse et ei sola peccata
na consuetudinis ut corrupta voluntate
inolitum esse quod ... probatur. Quia immo
multo tempore contrivit hoc vicio et aliquando
... adquirit putatur ab eo omnino
nec esse nec fuisse sed quinimmo ...
Item quia multi seculo renunciantes postea tam ab aliis viciis semper
impugnentur atque nunquam decrepiti pulsantur nisi forte propria industria voluntate
se ei subiciat. Qui autem sicut se laqueis eius alligari permisit vix
vel nunquam de cetero ab eius corpore liber erit. Unde religiosos quosdam
post primam seculi abrenunciacionem
qua ab eius laqueis erepti fuerant
rursum involvit avaricie retibus
et inseparabilius ... quam alios qui
prius propriis contempserant sicut dicitur
de Iuda omnibus suis renuntians.
... fur erat et loculos colligens dum magistrum vendidit et
laqueo se suspendit. De remediis avaricie.

Remedia avaricie sunt primum summa
... voluntarie et ... regi
... et ... et si qua
... et ... resignare et nullo
... esse sed ... et ...
fideles sub apostolis ... et ...
... ordinati claustrales. ...
est efficacius avaricie remedium
sicut dominus docuit cum non remittiam

omnibus que possidet non potest meus
esse discipulus. Item si vis perfectus
esse etc. Item considerare omnes plurali-
tates divitiarum et laqueos avaricie
et paupertatis libertatem et utilitatem.
Divicie enim periculose acquiruntur et cum
labore et multa sollicitudine conservantur
quia multorum invidie patent furum
raptorum potentum fraudulentorum. Ubi
multe sunt opes multi et qui comedunt
eas cum consumptione quod sibi [illegible]
nullus securus est dives ut ab omni-
bus [illegible] appetunt se [illegible] divitibus
in medio cupidorum sed carnifici in
medio famelicorum canum. Que colli-
guntur cito amittuntur. Divicie multipli-
cate non minuunt sed augent sitim
avaricie sicut potus ydropico. Quid
ergo queris. In plus teneris. Affligunt
modicum habite et iam habite et amis-
se parant consumunt [illegible] morbi
to rapiunt ab eis per cenas ama-
toribus suis luxuriantur. Ab his omnibus
libera est paupertas voluntaria. Psalmista.
Nolite concupiscere. Divicie si afflu-
ant nolite cor apponere. Fructus
divitiarum est largitas elemosinarum sine
illa infructuose sunt et periculose. Item
Divicie conservate in malum domini sui re-
dundant sicut semen accumulatum putrescit
seminatum fructificat. Divicie in
conscientia [illegible] quando non diliguntur.
Spernentes igitur [illegible] promissionem [illegible]
Nolite solliciti esse etc. Scit enim
pater vester celestis quia omnibus his
indigetis. Cum enim sit pater hominis
ut aliquis indigeat non patietur
cum pie [illegible] sub certam si [illegible]
ture se committat. Item Querite primum
regnum dei et iusticiam eius et hec omnia
necessaria corporis adicientur vobis. Nam
qui libenter multa homini dare celestia
et magna non negat etiam minima

terrena. Et enim mali et crudeles
homines ymmo bestie et bruta fi-
lios suos nutriunt ut multo magis opti-
mus et verus deus filios suos non
deserit qui et benignus est super in-
gratos et malos quanto magis super bonos
qui amorem sua sollicitudine preve-
niunt in eum. Psalmista. Non vidi iustum
derelictum nec semen eius querens panem.
est avaricia pecuniis [illegible] quod aut
privabit hominem inutilibus aut [illegible]
[illegible] victu et impensa [illegible]
[illegible] quas in habundantia posset habere
et hoc est iocundius de modico magis
esse forte aut quod [illegible] corpori
refundet [illegible] consolatione spirituali
ut libenter careat corporali habundan-
cia que spiritualibus deliciis felicius
[illegible] insuper magna gloriam
meretur in celo patienter tollerata pro
penuria [illegible] **Regula 2 specierum eius**

Gule quatuor sunt species. Prima cum
debitum tempus ut sepius quam debeat
[illegible] comedere preter necessitatem mo-
[illegible]. Secunda cum nimia aviditate
et impetu comedit more sicut lupi vel
canes famelici. Tertia nimis [illegible]
se [illegible] quam refectio. Plus sumere
quam sit necesse [illegible] vel di-
lectione gule. Quarta nimis lau-
ta et exquisita querere [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
am. Cum delicata querit cupit divi-
cias ut possit habere quod appetit. Ani-
ma non ciborum repleta pigra redditur
quia vas plenum [illegible]
[illegible] ebetat intellectum et affectum
affectum devocionis obruit et refrige-
rat et agilitas retardat et in sopo-
rem ducit superflua ciborum repletio.

**Remedia contra vicium gule**

Regule contra primam speciem sunt bona

Voluntas ut nolit prius vel sepius
comedere quam sit conveniens ipsius at
non est leges ponendi iuvenibus non et la
borantes sed corrigit varietas discre
cionis prout eius consuetudo vel con
stitutio non repugnat. Est etiam
utilis est disciplina necaudiam ut
modeste se habeat et insperata fuerit
ite considerato quod inordinata et ni
mis festinata refectio ledit nam
et nimius inutil et ceteri. Gladium contra
devictio valet contra ceteram speciem quia
minus sunt et quia minus sed ... ab
nos operetur sicut supra dictum est efficaci
us eius remedium contra tercia et quarta
speciem est non libere vivere possit gula
sufficiente vivit quanto quis parcior
fuerit tanto magis vivat preceptum
hoc est enim contra consuetudinem prima
pugna quam devincere nos oportet
et quanto amplius superata fuerit tanto
validiora fiunt cetera vicia contra nos
et nos debiliores contra ea. Per gule
namque peccatum mors intravit in omne
genus humanum. Unde salvator
noster dyabolus primo per gulam temptavit
qui [illegible] aliorum virtutum [illegible]
quens adulterio. valet eciam contra
delectaciones gule quam contra alias
voluptates vaciosus consideracione quod
cito preterit quando bene durat et
quod [illegible] fit est quod numquam
fuerit et relinquit post se vestigia ma
le consciencie et plenitudinis et con
fusionis et debitum suppliciorum et
multi [illegible] unum cum delecta
menta mundi et ceteris appetis
pone in corde tuo ac si iam habu
eris et saciatus sis et ita persciens
quia voluptas preterita est quod [illegible]
[illegible] vivus contempnatur
quia mala consciencia fuit perfecta
voluptas cuncta non letare se
curum ergo non valet contra omnes

adversitatem et tribulaciones ut ponas inter
de tuo iam dimitte adversitate quod
ita debeat esse et aliter esse non pos
sit et voluntas dei sit quod ita sit et
quia quelibet dispositio vel aliquod deveniat
quod cum [illegible] disponit in de
minus [illegible] si evenit [illegible] at [illegible]
nis quod non evenit quod optaveras vel
speraveras cogita quod multa alia non
evenit que peiora fuissent si evenis
sent et tu non [illegible] quod non eve
nerunt quia de quibus cor [illegible] non
disponit sibi gaudium si eveniant
de quibus non [illegible] si non eveniant
ubi [illegible]. Si speras te [illegible]
et bonum [illegible] letaris si si forte
spes tua frustrata [illegible] quia lata
spei sub [illegible] est si si nichil speras
non [illegible] si non evenit quia in
deus tibi nichil [illegible]
[illegible] ad [illegible] cum utile
sit deus spem suam et solacium
[illegible] ponit ut nichil a toto figat
diu internam consolacionem ut qui sus
[illegible] habeat desiderium ad [illegible]
[illegible] et non firmum sed qui super
glaciem incedit leviter ponit pedes
temptando si [illegible] ut retrahat
pedem ne subiungatur. Cum ergo perdis
aliquid quod diligis pone in animo
tuo quod numquam habueris et quod sompnium
fuit quod videbis habuisse quod tunc mo
re suo evanuit et in nichilum
redactum sit. Hoc erit propter cum
effectu sibi [illegible] dices velud
sompnium surgencium domine in civitate
tua ymaginem ipsorum ad nichilum
rediges. Hoc est redige memoriam
istorum [illegible] in corde meo quod de
[illegible] tue ad nichilum
ut nichil reputetur esse vel fuisse
quod preterit sed sompnium [illegible]

surgentem aliquem tocius non curat
Sompnium est hec intencio et stul-
tis qui putant se esse dominos s. i. fe-
lices et liberos quod non sunt. et si que va
bona qua sola sunt que sunt iste
consideraciones non sunt fantastice dicte
de sed vere et simplices quamuis inue-
niente tranquilla et stabiles non mun-
dane prosperitatis et aduersitatis vari-
etate. Dum ergo desideras quod non habes
cogitacio tenuerit et iam sentitur
in deliciis et nunc transierit et tollitur
quod caligo noli nimis intueri per
delectacionis affectum si cogita quam cito per-
transiet ista leticia et post se nichil
relinquit nisi vestigia doloris et
confusionis et debitum suppliciorum.
Cum ergo amittis quod amasti estima-
cione. nunquam tenueris illum. Et si tu
etiam in sompnio videris vel in cogi-
tacione ymaginatus fueris te talia ha-
buisse. Ecce si ymaginetur aliquis quod
sit rex francie et magnam gloriam
et pompam et delicias et diuicias
habeat et possideat rex anglie
debellet eum et capiat et spoliet
eum gloria et regno et in manus re-
maneat ab omnibus. Si ergo perita
illi fantasia contingat velle turbari
et contristari de illa regni fantastica
amissione ut si valde cogitauerit
venisset ex delectacione huius glorie
quamuis fantastice nonne stultus esset
ita ut in vanis gloria esse moueri de his
que nunquam fuerunt vel erunt. tales
enim vanas leticias et tristicias sepe
habere possemus ymaginacionibus
mentis et fingendo quaslibet glorias
et delectaciones et eas cessantibus et do-
lores sicut solent quidam insani et
lunatici quibus dominus fantasie delu-
si corrupcione cerebri et sine appa-
rente occasione tamen modo rident modo
flent secundum ymaginaciones internas.

concupiscencias fictas vel letas. puta. vin-
cam verumptamen vanitas o. h. vincas
i. vincis secundum hominem et non secundum deum
et quando vertitur in ymagine pertrans-
ibit velud in quadam ymaginacione
delusione estimans se aliquid esse cum
nichil sit et ita racione extollitur
sed frustra conturbatur. Vanis ti-
moribus et erroribus decretis the-
saurizat et ignorat cui congre-
gabit ea cum nescit cum ipse cras fu-
turus sit vel alius cui non cupit
dominus eos sibi in propria consilium
inueniat et verum quod est contra-
ria dominus racione propria via aperte
est ubi possibilis non formido. Econtra
pone de futura aduersitate in ani-
mo non habeat quia contingencia
ita se habent quod possunt euenire et non
euenire et sepe habemus nos ante
tempus timorem eius quod nunquam eueniet
Item quando aliquis fuerit recordatus do-
loris quos habuerit si putes eos non
venturos qui adhuc venturi sunt et similiter
eorum si et aduersitas ventura est
sufficit diei malicia sua ne non
duplicemus nobis dolores. preterea
angustia cum respectu tribulacio-
nis se satis occurrat. et dico de tempora-
li tribulacione non de eterna quod compe-
dit nobis premiis et penitencie. grauis
dum suppliciorum de suppliciis cogita-
te in statu non iam tribulacionis vel
aduersitati consideranda est utili-
tas aduersitatis quoniam peccata purgat
temptaciones repellit apprehendit et subtrahit
occasionem peccandi in multis. Excitat
aduersitates ad humilitates et compas-
sione. Filia sustinentium ad confugi-
endum solacium ad diuinum adiutorium
ad penitenciam siue clemencie que
tribulatus corde magis esse solet ad de-
uocacionem preparatur uel ad

ausitate plenius indiges quam tu perfectius
incedis. Ite ad maiorem gratiam perveni-
endam. Et super omnia ad recolendam vite
Christi passionem pro nobis. Dispensata at
ad ista te gaude quod evasisti secundum
de in dyasterio [illegible] ut de te pessi-
te ut de via mala ad bonum pro-
speciem [illegible] et noli [illegible] affligere
te [illegible] ad dominum convertere in via
et totum illud quod passus es cogi-
tas quod si non meruisti apud illum
ut te affligeret meruisti tu forte
apud deum ut te punire permitteret et
tuis ad maliciam [illegible] qui [illegible]
[illegible] sed [illegible] [illegible] fuerit divi-
[illegible] quod eo ipso est ad [illegible]
nam pro [illegible] iste [illegible] et [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible]
sit [illegible] ultores dei tamen [illegible]
cunt maxime qui non vero zelo et
iusticia [illegible] [illegible] sequitur. [illegible]
[illegible] tactus quando te [illegible]
[illegible] et propria in [illegible]
ne propria [illegible] tollat et [illegible]
[illegible] quod [illegible] maxime [illegible]
et [illegible] ut [illegible]
et timorem ut [illegible]
remedia et [illegible] virorum [illegible]
de [illegible] videas non medicus [illegible]
[illegible] ad morbos [illegible] sanatos
[illegible] [illegible] [illegible]
carnalis [illegible] appetit et patiet[ur]
[illegible] et non [illegible] quod [illegible]
et [illegible] sed et [illegible]
[illegible] qui [illegible] dicta et [illegible]
net [illegible] et qui [illegible]
pit et [illegible] amare potius [illegible]
[illegible] appetit plene
vicia vincere studeat [illegible]
tionis sue flagella [illegible]
[illegible] et [illegible] pati et
[illegible] et [illegible] et [illegible] in-
[illegible]

luxuria quarta que est species de luxuria
[illegible] et [illegible]
[illegible] et voluntarie [illegible]
[illegible] in cogitacione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mulieris [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] opus [illegible]
[illegible] gestibus [illegible]
[illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible]
de [illegible] [illegible] sola-
[illegible] carnali affectione [illegible]
[illegible] est [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] Si [illegible] sola [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] quanto magis [illegible]
[illegible] adulteria [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] stulte
se [illegible] ut [illegible] se
[illegible] opus [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible]
[illegible] Si autem [illegible] aliquis apud
se [illegible] non [illegible] opus [illegible]
[illegible] possum
[illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ut [illegible]
magis ac magis in nobis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] amor dei. [illegible] tales
se [illegible] amoris carnalis
[illegible] et [illegible] quia
[illegible] qui diligit ut corporaliter

amplexibus indiget quia licet est ter-
nat amoris initium cum casto spi-
ritu fiat incohatus tamen magis spiritualis
amor minuitur refrigescit et carnalis
spiritualis amor carnalis respuit
et expellit. talis autem prius re-
us efficitur quam verbis et operibus
blandiciis ubi se licite putat pos-
se et sic nulla ultius suum opus ge-
rit voluntate. 2o quia in tali te se
nimis exposuit temptacionis periculo
cum prius sit infirmus homo et cogita-
cionibus et temptacionibus quas dedit sibi
occasione et oportunitate noxie famili-
aritatis accepta potuit corpore vo-
lentes et mentem precipitare. Et ipse
tribuit quod qui nimia inquietudine im-
pudicus in re familiaritatis societate
minus affectibus spiritualibus incautus
lapsus sunt in mentem et ideo perito
se ingerere est contra deum presumptio
temptationis eum demum tunc sicud qui
super terram glaciem consulta cum
ostentatione incedit si ungere tenetur
esse inscriptus primo ipsum stulte tem-
ptare cuius culpa esse et si mors
non sequeretur esse quia et ipse incidit
ipse temptacionis sentire et alii da-
ret occasionem temptationis et qua-
dam qui alteri fodit foveam ipse in
cadit in eam cum alterum alii po-
culum mortis propinquat primo non
ideo erit innocens quia ipse non
bibit idem. Talibus enim dyabolus
primas ardentes facit iungitque copula-
tus eius. denique gehennali eum
duos carbones copulatos inve-
nit et seminarios sufflat et des-
se donec eos incendit vel cum mo-
lestia tandem aliquem efficiat in-
cum ipse adulterium a vero ut
alios tunc incendit nisi ambo se-
duce. Quis propter malum eorum eo quod
alii conantur scandalizari non tractes
plurimas suspiciones de talibus noxia fu-
gientes et puniendos de malo
indignatur minuant detegunt unde
innocentes eorum collegas quod et illi
talia fuerint ut videtur de religiosis
reverentia de talibus et plurima mala
fiunt aliquis eorum quod audiendo si
inimica fecerint putantes et hoc dic-
unt ista se innoxie facere arbitur
et dicunt ab eis ut audet eorum quod
quod antea audebat primo et ipsi
prodes tenuerunt fiunt et qui ipsi
fecerunt se in periculo comparacione illorum cor-
rumpitur religiosis putare et quod
omnia redundat in iniuriam dei et
offensionem et honoris eius de talibus
cum insolencia familiaritate presump-
tuosa debitus vitatur. Eciam species
luxurie est nimia cotidiana vel et femi-
nine conuinctione. Hec species
in multas species ut est supra posuit
tactus adulterium sacrilegium incestus
stuprum raptus et que non presens
ut distinguo. Secunda est pecca-
minalis in vendendo omnibus rebus
mercancia debent quem ne forma
teneat quod petitur. 3o quod ut contra naturam
sine proportione reliquit quod ita
quem sit nominee quia ipsam naturam
destruit et quandam naturam maculat
et infirmat. Et tunc passio ignis
unit ut in innuditia et immundicies
mollicies et talibus passionibus fortiter
applicat totos in corpore suum sanitatis
faciat ea que non convenit esse.
2o huius autem diversitates ut descrip-
tione erit unde expedit ne et
ipse aer inficiatur ut ne confusio in
tractandis nimis horrendum et absho-
minabile fiat audientibus ut ne de-
tur simplicibus in materia cogitan-
di et mali occasio cuiusque tunc quo
cumque studio vigilans voluntate de-
lectacionis corpus se ponunt ad pol-

lucionis cum delectacione et aliud quod
peccati consentit vel cooperatur alteri sic
ut usum ad quem libere spectat dicit
pertinere. De illusione sompniorum pertinet
quod quia sed dormiens non est compos
racionis sic et non potest ad intimum facere
vel cavere. nam si vigilans forte fecerit
sic occasionem vel dormiens illud et
cogitando loquendo agendo vel post
sompnium voluntate delectabatur in me-
moria illius nocturne illusionis quod
potius esse culpa vigilantis quam dor-
mientis ad dormientem illusio est
pena sine culpe precedit ut occa-
sio sequitur in vigilante. Re-
medys contra luxuriam.
Remedia contra luxuriam sunt septem
que ad plus memorie commendanda
sunt quibus continencia nos dum preesse
tutari. Primum est ut vir feminarum et fe-
mina virorum incautam familiari-
tatem devitet. Ecc. avertunt oculos
dit turca et annulis unquentis
viri. quod cum cor suum continere
debitat capitur cum feminis nostris
inflammat ignes concupiscencie sic pectus
continentium esse et sepe inter car-
bo continentia modica favilla cap-
tus est si tangitur cohibitur. Cirogi
quod cum duos carbones coadunavit
ut afflat dicit eos inflammat et ob
alterius eius prunas ardere facit.
Igitur cum dum igne gehennali
carbo si plus relinquitur extin-
guitur si componitur alteri commu-
ne talos in tribuitur ambo ignem
spiritus interpretatur amor confirmat car-
ne. Ideo. Cum feria sine eo et se
unam non cogistere quod ergo nunquam
puto quia mortuos suscitare eo
ergo quod unus est non potest quod maius
est quia scilicet tibi astucius
et diabolus in pro instante familia-
ritatis occultat laqueos temptacionis.

carnalis reputantes quod deficiunt amicitie
aliquem si senciunt in stimulos peccati et
per longam familiaritatem et continuam societatem
affectus amborum ita conspirati et con-
glutinati sunt in amore quod si separati
in plurimum temptacionis periculum nesciat
aut vestibus ut ab invicem separabilibus
spiritualibus ita debilitat ignis concupiscentia
se sublimet vim facere tota ut euellere
se de laqueos. Primus tamen altum intuere
constare quod reputabat se presbiter si de-
serat enim et sic captus consentit alterius
voluntati et sic voluntati in hoc peccatum ipsius
sic sampson fortissimus qui multas se-
pe hostium acies stravit et aliquotiens
annuit crinibus confidere de viribus suis
captus est amore dalile et decepit
eius et ab inimicis tempus lapsus
est dum nulla ei dans requiem quo
usque plene cor suum ei exposuit et
hostibus aditum sic aperuit captivandi
se et ligandi et excecandi et in carcere mo-
lam faciendi et ludum hostibus exhibendi.
Licet autem omnia ipsa facta sunt viri et sepe
tu ad correctionem animam. Secundum est vita-
re societatem et colloquium luxuriosorum
ne eorum exemplo ad simile pertrahatur. Prov.
qui se iungit fornicariis erit nequam.
Item amicus stultorum efficietur similis illis
quia sic est sensus eorum et cogitacio in ma-
lum et ideo similiter temptatur. Deuteronomium quod non
dum non erubescit vecordia videntibus
sectam socium iniquitatis sue quorum non solum
exemplis sed et persuasionibus et instigationi-
bus temptatur ad peccatum et laudatur peccator in
desideriis anime sue et qui est iam perpetua
tu quasi ita sint multi ta. mala interna
et in religione studia spiritualia deficiunt
et ad ociosa studia et negocia profluunt
defluxerunt scilicet mala conformitatis quibus
multi alios imitari sine quia

aliud nescit quam quod videt talis
sine non audet aliter vivere quam illi cum
quibus usitatur. Ex malo timore tenens
alios mederi desistunt sine et quod pro
tempore et eternali libertas generibus se
tyre occasionem et quandam assuetudinem
apud homines agendi quibus et si non licet
pro omnes declinaverunt simul inutiles facti
sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum. qui
laudabilium postposita studet viri duos
placere et sine una parte adno et
tenere regimenes ut inhabitet in domo
sua unite et conformitate unite quod solum
est unitum vinculum apud homines.
est enim cum lupis vult esse oportet cum
eum ipsis ululare. Item est corpus non
aliter vivere. tamen cum corporibus in quo
opprimatur male quos primas et deliciosi vul
tus sentit generat si super quod impinguata
sunt delicys tanta erit spiritualis desi
tas quando servi ubi virtus si nos penitus
suffocantur. Etiam enim delicate vult sint
in iuventute sua postea sentiet illum
contumacem. Unde sufficit diei malicia
sua scilicet concupiscentie naturali quae si recipit coti
pro levitanda vel abiectis, qui pretium
tiolut suscipe bellum adversus eas oblec
tamenta facit duos bonum vivum eterni.
prelimitur contumacia quia duo vesti
sunt vivi scilicet concupiscentie innata compara
tarum pro statu voluptas deliciarum
cum apostolus ait Thim. vidua quae in deliciis
vivit vivens mortua est quia et si vi
vit corpore in mente mortua est. Item
Ezech. hec fuit iniquitas sodome soro
ris tue saturitas panis et ocium etc.
Ideo apostolus ait Cor. castigo corpus
meum et in servitutem redigo ne forte aliis predicans
ipse reprobus efficiar. hostem suum ar
mat qui carnem suam fovet deliciis.
nisi necessitate debite sustentationis
aut hosti prius tibi noctes converti
est ocia fuge qui primus est ante
animus inultum cum malicia docuit

ociositas gen. Inde sanctus dixit est cum omnis
ociosus occupatus aut ab uno demone
impugnatur ociosus autem innumeris demonibus
vastatur quia quot cogitationes et de
sideria ad mala in corde versat tot inimicorum
laicis patitur. Unde cum cogitationum
et temptationum sentina est in ceteris ocio
sum. Ideo primam sententiam ad laicum in
trat et recipit. demonis angelus ita
per ocio cogitationes et temptationes mul
tiplicari. Nam totius corporis cis sic
aibes imperio prelatus con innumeris
terrarum et regionum inter paucis stabiles
religiosi sunt propterea antiquorum regum
in egipto manibus quibus sit terra ut
quidam iulianus scribat sub uno gub
natore vinctes quiete magis quam nunc
apud nos deterim posset ut paucas
res obediens et totum regi gubernat
quia de labore manuum sustentati la
ta pecia et vestitos amplos non
requirebat et erat tot operantes col
ligentes victum quot sumentes non sup
flua desiderantes nec evagantes mendi
cantes nec adulantes pallicina donantes
sed de propriis laboribus se et multos debi
les et pauperes sustentabant et labi
manuum instanti cunctis et noctis
et variis desideriis non permittebant
intendere ut quibus imperio sua recepto
sunt acquisita et elaborata ex sed
semet ipsos proprio abnegaverant
et alterius imperio subiecerant ita et
omnia que gerebant et quia quod non
strepitu clamoribus ut sunt ipse volu
tatibus arbitrium augebat sed in summo
silencio et quiete ad nutum abbatis
et gubernatores suorum ideo apud de
nocendis non solum non imperaciebat
propius instantiis sed et plurimum
promovebat. Ex omni cum suppleto

cottidiano statuto labore operi vel lectioni
temporibus in lectione ut ordo solet occupe-
re et ideo stabiles et perseverantes in devotio-
ne caveant quia omne tempus bonis operi-
bus et virtutum studiis impendebat ne
ociose vel curiose transcurreret ut pro-
lixius sua videntur secundum superioris sui re-
gulas a sanctis patribus instinctu spiritus
sancti institutas ad vicia compescenda et
virtutes inserendas. Ocia ergo si tollas
periere cupidinis artes ut solum vitan-
dum est ocium sed et ociosum verbum.
Ociosum est autem quod vel utilitate audien-
tium vel utilitatis intentione caret. Ut autem
ocio ociosa fiat sectari vituperabile est. Quid
sit autem agendum resume documentum
attende quoniam ut omnis hora cum studio
bonis exercitiis instituatur tempus possit uti-
liter impendere ut illud opus quod tunc
ei conveniet faciat opportunius
perficere sive orando sive laborando
vel corporis refectionem intendendo vel
aliud faciendo. Quintum est ut loci
sensus ab illicitis custodiet quia sicut cu-
stos per quinque sensus mors per hos intrat
qui fur vel corruptor castitatis nisi se
diligenter custodierit. Quia David non reflexe-
rat in tectum domus quia per visum eius
concupiscit sed ideo concupiverunt quod tam
te respexit. Et Eva non diligenter
aspexisset pomum visu aspectu quod delecta-
bile et concupivit et gustavit. Oculos
concupiscentiarum qui non sunt concupi-
scit. Et aures sint clause et aliis sensibus
et membris cohibenda sunt ne flamma
in peccata mortifera corporis et anime.
Dina quoque dum curiosa fuit quod cogno-
sceret mulieres regionis illius
corrupta est. Trenorum. Oculus meus de-
predatus est animam meam in cunctis fili-
abus urbis mee. Cogitur quidem
et Iob ait pepigi fedus cum oculis

meis ut ne cogitarem quidem de virgine.
Hic boni religiosi recludunt se in
cella et monasterio et in clausura ne
vel ipsi concupiscant mundum vel concupis-
cantur. Quanto enim rarius videt et audit
que mundi sunt tanto affectus eius ad ea
concupiscenda frigidior erit et minus
cogitabit ea et cetera. Quanto frequentius cum
secularibus conversaris eo magis pulvis
seculi respergis quo insensibiliter pau-
latim interius tenebrescit et affectus
sit crudelis et magis insaniens in mo-
lendino non pulvinulentum sicut vix pos-
sibile est. Sextum est intus re-
primere cogitationes pravas et affectiones
carnales quia isti sunt hostes dome-
stici inimici quorum urbs intus hosti-
bus tradetur si non bene caveat. Supe-
rius cum cogitationes reprimat ideo
quoniam. Sectorum cum occurrit cogitationes
male resultant et ibi que concupiscentia
nata hoc est nulla custodia minuta
sufficit ad custodiam urbis ubi do-
mestici proditi fuerint. Ita nulla custo-
dia forinseca castitatem conservat sine
custodia interna cogitationum et af-
fectionum pravarum. Omni custodia custodi
cor tuum quia ex ipso vita procedit. Ca-
stitas et honestas matrimonia non solum prava
opera sed et suspecta suspiria fugienda
sunt propter quod ut temptatum ut infirmari
potest caro castitatis et honestas et
sponsa castitatis marita in furore et zelo ti-
more spiritus inflammata fit et ancilla reli-
giosi que est Christo desponsata et fidem
et votum castitatis suspiria prave sug-
gestionis non retinuit ut retineat
interiorem corporis sui instruct et isti mo-
riuntur ita cogitationes noxie. Septimum
est frequens studium orationis et
devotionis. Septimum ut scivi quia aliter
non possum esse continens nisi deus
det adii dominum et oravi et dixi et cetera.

Hostes precedis inde est quod nisi
deus custodierit civitatem f. v. h. ...
non semper est orandum quia sine
divinis auxiliis possumus facere nihil
ut vox grece sic contingit in nobis
ignem concipere. Una est oratio ista
quia elevat mentem supra se ad divinum
visitat affectiones et desideria castifi-
cat et intellectum illuminat et dei amo-
rem infundit. Itaque gravat quendam
horror peccati et detestatio carnis
voluptatis et voluntas roborat
contra temptationes et ipse temptationes
debilitantur ut faciliter devincantur.
Unde cum Moyses in monte orationis
manus elevat ad deum vince-
bat Israhel, cum vero remitteret eas
et deponeret vincebat Amalech.
Moyses est religiosus [illegible]
[illegible] Amalech temptatio-
nes [illegible] Moysi [illegible] affectus
et [illegible] manus eleva-
tus ad deum hostis succumbit tempta-
tionibus. Qui ad terrena eas remitti-
mus hostis roboratur. Et cetera.

**Explicit formula fratris david de reformatione hominis interioris. Ave maria gratia ihs.**

**Incipiunt regule Anselmi.**

Monasterio celesti [illegible]
consistit. Primum est abstinentia a
peccatis et [illegible]
quibus opera sua ad summum [illegible]
[illegible] studeat [illegible]
bone ad laudem dei [illegible] omnes in-
tentiones suas affectiones in deum [illegible]
[illegible] ut etiam in [illegible] et
motum [illegible] appetat [illegible]
etiam opera bona [illegible]
ut cognoscat et confiteatur dominum
omnia opera sua in eo operari [illegible]
[illegible] dei [illegible] et omnino
[illegible] et placeat [illegible] ut
deo similis fieri studeat [illegible]

[illegible] ut [illegible] deo est at-
[illegible] et affectus in deum [illegible] ut [illegible]
nihil appetat [illegible] deum [illegible] ut volun-
tate sua divine conformiter voluntati [illegible]
ut assiduus sit in laude dei [illegible]
est ut deum [illegible] intendat
et se deo [illegible]
[illegible] deus ab anima
recedit [illegible]
[illegible] est ut [illegible]
[illegible] cognoscat [illegible] est
[illegible] est anime et omnibus bonis ha-
bundat sicut ubi rex [illegible]
[illegible] gaudium
et letitia [illegible]
[illegible] omnia [illegible] recedunt
omnes [illegible] quibus tol-
lit [illegible] officium [illegible]
[illegible] nil [illegible] multum [illegible]
ut cognoscat tempore visitationis
sue ne [illegible]
[illegible] instrumento [illegible]
[illegible] se homo [illegible]
[illegible] anime [illegible]
[illegible] ut homines [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] sit in [illegible] et toto omnis
religionis [illegible] mane surge orare
lege [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] est et [illegible]
quia [illegible] supponit manum suam
et [illegible] totum omnis [illegible]
[illegible] omnes [illegible] ad
se toto omnis [illegible] est [illegible]
omnis [illegible] et [illegible]
[illegible] omnis et
[illegible] sustentat [illegible]
[illegible] toto [illegible]

deponit manum puer pro ove depri-
mit. Et post. Ut nuncium fres sed aspi-
te et dicit propheta. Ego feci ego feriam
ego portabo. Sed David respexit cum deus
diligam te domine fortitudo mea, id est
ut etiam separatus timor in tenebris
quia si sic gignere est modico mo-
sua tunc patria quamdiu totalis est
absque etiam temporali separatione pruritus dant
manum ad palmatum ut evadant
dorsi ubera. Et quis non sustinet mu-
tilationem animalem ut evadat suppe-
dium. Sic tu quamdiu vivis quod quid
per manus tua potior et affe-
ctivus in interior instruit opera non ad
odium ut prius negata sed ut donet
opus ut ostendit consilium aliter inferiores
quos tu vocas quod si non fecerit tres
sunt operationes. Ca est ut laborem
animae depositus possit sed omnes qui
semper ad amicum veniunt frequenter
declinare ut ipse eius frequentia non
gravet et ne frequentibus expensis
scilicet fletibus jejuniis vigiliis flagel-
lationibus veniis et aliis laborem
contra nos patiendo quibus miser homo
nimis & pauper. Unde cogitans Da-
vid ab Absalone ut veniret in convi-
vium suum dixit David noli fili mi
noli ne forte gravemus te. Et est
ideo quare sic accidit quia cum sic
illuditur gratia mittit de feris suos
scilicet superbiam impatientiam accidiam et si-
militer alia quae cum nullus iuste proce-
dere. Ut dicit religione cogitationes
doce festum agentes tibi sed non multum [illegible]
nec dimittit ut [illegible] unus dice-
tur David dum Absalon filius eius
adversaretur ei usque ad mortem Joab
eius consiliarius cum exercitu venit ut oc-
cideret Absalonem et voluit quod David
cum exercitu iret timens quod si veniret
ad Absalonem [illegible] in morte parceret.

compassus quod adhuc propter ingratitudinem eius
Absalonem non permitteret occidi cum qua-
ntum fuit permissum et cum exercitu clamavit
post Joab et exercitum eius: servate mihi
puerum Absalonem et parcite ei ut non
occidatur. 2 Regum [illegible] et cum [illegible]. et
[illegible]. Non in uno die poteris
delere gentes has sed paulatim et parte
in toto cum est ut diligentia regimus [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] et si per-
[illegible]. quanto magis anima quae amisit
totam consolationem debet esse sollicita
donec recipiat [illegible]. Similis
modo [illegible] sicut solet faber [illegible]
[illegible] ardentibus spargere aquam ut plus
ardeat et fervescat. Sic dyabolus fa-
cit aquam in nimbum, id est temptationem cogitationis
quorumdam ardenti ingerit diu puni-
tur ut ignis extinguat caritatis,
[illegible] quod ipso anima plus possit. quare
quia [illegible] multe non possunt exti-
nguere caritatem ipse cum dyabolus
consumptibus suis celeste non fab-
ricat coronam unus nos ipsos co-
ronare efficit ut sit anima sibi legitimus
[illegible]. [illegible] corona gloriae in manum domini
et dyadema regni in manum dei [illegible]
insuflat cum super cogitationes bonas
tamquam super prunas vivas adula-
tores. Job xli. Alitus eius prunas
ardere facit. [illegible] est suggesti-
onum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pyst. ix. Ecce e-
go creavi fabrum sufflantem in igne prunas
[illegible] vas in opus suum et [illegible]
[illegible] [illegible] qui ubi quando
[illegible] Jo. Quaeretis me et non invenietis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] David dum
invenit [illegible] Judith xi. dixit [illegible]
[illegible] accedes qui [illegible] quere-
bat. Nunc nos [illegible] qui [illegible]

me et eiecisti de domo patris mei et
no venisti ad me nisi necessitate compul
si quod fit maxime morte propter dapibus
inceptum et est 7e. de quo dicitur apparuit
per illum ut intelligeret spiritum quoniam suo
ingenio quando sibi usurpat acci
pere gratiam ipse qui est clavis david
qui aperit et nemo claudit. claudit
et nemo aperit. vide ne nimis tar
de queras deum. de quibus dicitur deferent
inveniamus diebus eorum. Et ne quo
quaeratis. non intra herodis ubi magi
eum non invenerunt ut ait cognatos
et notos ubi ascendunt me invenire
noluit sed in templo cordis ubi eum
simeon in ulnas accepit quia ve
nit in spiritu in templum et sic spe
4 cat nos. Videbat hospitem spiri
tum scilicet simeon qui statu regis
habebat et io ondit ei quo ipsum
inveniret et ubi scilicet in templo et quo
modo vim ho qui veniat ut hoc
6 salvaret. Sequitur est ut gratiosius acci
piatur eis solet munificus maius de
largiri pro longatas redditibus festu
fore et quanto plus remanet quibus
tanto plus crescit et tibi eius
nisi propter infirmitatem longam appe
titu amisit non dat deus tibi cibaria
sua et lapsus. sicut eum quadragesima
ta talentum fame. Item et quid
cur in pendula amarissimi vim hos
a. ome prius volebat tage anima
mea iam per angustia tibi inimicus fuit
at ut taurus custodiat cum se.
·i·ret· 24 ver ii clamamus bayne. vos
ad abire. i. quibus nostro quibus de
esse luna pro prius ut dicitur unus deus
alia filiis mortis est vos qui non
custodit vos vide dominus cum in clausis
domini eum ut dimittat custo
di diligens vir iste qui gratis tibi
se optulit qui se numquam stet
quod est ut vide amor ficto de pre
dictis nulli sunt qui diligunt deum
propter bona fortuita et ita illis dili
gentibus fortuita pro propriam

quasi ille si iudices diligunt aliquo
multos quia habent vestes coram eos
que dum cessat non diligunt eos
Nonum est ut paciosa consummata 9
largiatur sicut pura stringit lac fi
lio ut solidiorem cibum capere possit
quod est quod dicit Si ego abieo. et
tum delicata est divina consolatio
non admittentibus alienam
2 unum argumentum spiritualitate est
tactu tecto sentire incomoda spiritus
sed corporis in tuo dolore et terrestre de
siderare et fugere loca et hoces ubi
potes offendi infirmitatem sed in corpore ali
ud argumentum est quod tam bene sperat
tibi spiritualem sed corporalem et in me
negligitur et tam bene dispensat et
tam ordinate sumat et nisi
scat animos appetitus Aliud est
argumentum quod tam diliges sit de necessitatibus
spiritus sed corporis qua gratia agat
ut animos illuminatos quod tam
diligens sit diemedia sit sed cor
poris utile est admitte spiritualem
fugere carnale comodum et appe
te carnale incomodum. horum pri
mum carnalia desideria. Primo
sunt instantia, iste de his caguogite
gesto mihi potest posse. Et autem pre
sumptionem et quod aliud potest patrum
vestrum habet aufert desperationem. quarum
considerare qua unius est et fieri
potiusque et potest quod auferre timorem
et consolatione qualitate et quod de eius indi
cabit omne malum commissum et
corriget omne bonum dimissum et
amicam gratiam neglectam quae aufert
nostrum timorem. Item attrahere omne
bonum adeo diante. quod aufert gratitu
dinem destruens plus amorem et
attrahe omne malum tibi adeo ha
bitate ad bonum unum committere
quod coste pariam ergo conatur
auferre intemptatione sentiatur
et vitudine quae pacis cordis

ocium contemplacionis admisse et
confessionis amor in silencio solitudinis
Quinta vicia tollerit sicut compositionis
puritate in lectionibus frequentia de-
uote orationis continua merito sepe mer-
tis securitate iusti timoris firmam
custodiam sui totum desiderium
proficiendi et post gratiam acceptat
charitatem cum constantia pacis retro
... pyca sunt tediosi ...
de minus curat profectu. Quinta ab-
hominale est silencium et solitudo
Postea frigescit sua deuocio
misteria ... confes-
sio subintrat mortis obliuio ces-
sat custodia sui proficiendi de-
derium tepescit fugit timor sui
cedit presumptio ut dicitur. Sit
tercio ... libertas ... tem-
ptat in memoriam ut dei obliuis-
catur intellectum ut ... cognoscat
ut ... voluntatem ne bo-
num velit liberum arbitrium ne bonum
vel melius vel optimum eligat. Com-
me omnia corrigenda corrigit
conscienciam ut erronea faciat. Sensus
suos ut ... temptat
in affectionibus ne habeat bonum
affectum ... malum timeat. Item ne de
honore dei vel profectu proximi sic
gaudeat vel contumelia dei vel
iniuria proximi doleat ne iusti-
ciam diligat vel iniustum odiat
vel iusticiam erubescat. Volens
et conatur ... in eorundem ... ne
... nec ... aut vel
bonum melius vel optimum ...
aliquid faciat et tunc impossibile est
affectionem ordinate ... dilectum
affectum sine ... studet vel
contra aliud inordinate afficiat
et tunc ... quod affectum
placet vel displicet bonum ...
et honestum et si ... 
... inclinatur ... affectio

paciencia sunt ... sine iustic-
... confessio ... in missio di-
uina ... ordinis ... in
... sine voluntatis ...
Examinato paciencie si de aliquo ius-
ticie ... sit ... ut palea ... ob-
probria mouet ... non ...
estimate ... palea ... non mouet
obprobria contumelia ... si non mo-
uet contumelia ... ut ... que a
Quatuor sunt que ... in
tolleracionem ... sunt ... que ...
b. Augustinus ... ubi sit aut
nullum magis malum nullum melius
negocium quam in mundo ... ad
... secretaria et ibi in
pace ... et conso-
lator ... sunt que eueniunt ei
qui ... committit pecca-
ta remissio ... compulsio
dulcedinis infusio ... sine ...
et corroboratio familiaritas
dei ... ita ut ad
etiam possit consolari.

A
... mortuum ut ... possit ...
ne de mundo et si ... absti-
nencia apta ... satisfaciendi vel
si iniurias omnibus relinquit et ...
suo satisfacere plenarie posse
velit et ... sicut que ponit
Anselmus ... morti proximus
... interrogari ... nunc ...
ut corde letaris ... mo-
riaris ... gaudeas quia
morieris in ... ut ...
... fuit ... et ...
... te non ... vixisse ut
debuisses ... ... te ...
et ... voluntatis ... si ...
... vincendi ... et ...
et ... te mortuus ... ihesus
xpistus filius dei ... et ... agis

et gratias agis? R. . Credis te sal-vari non posse nisi per mortem eius? R. credo. Tunc hortetur infirmum. Age ergo dum superest in te anima, in hac sola morte Christi totam fiduciam tuam constitue, in nulla alia re fiduciam habeas, huic morti te totum committe, hac morte totum te contege, hac morte totum te involve. Et si dominus voluerit te iudicare, dic: Domine mortem domini nostri Ihesu Christi obicio inter me et iudicium tuum, aliter tecum non contendo. Et si dominus dixerit quod meruisti dampnacionem, dic: Domine mortem domini nostri Ihesu Christi oppono inter te et mala merita mea, ipsiusque meritum offero pro merito meo quod ego debuissem habere nec habeo. Et iterum dicat: Domine mortem domini nostri Ihesu Christi pono inter me et te et iram tuam. Deinde dicat ter: In manus tuas domine commendo spiritum meum. Redemisti nos domine deus veritatis. Et circumstantes respondeant amen.

Deus meus misericordia mea refugium meum, te desidero, ad te confugio, ad te venire festino, ne despicias me sub tremendo discrimine positum. Adesto in presentibus angustiis magnis necessitatibus meis. Non possum me redimere meis operibus, sed tu domine redime me et miserere mei. Diffido de nimis multis, sed confido de misericordiis tuis, et plus confido de miseracionibus quam diffido de malis meis actibus. Tu es spes mea deus meus, tibi soli peccavi, mea culpa. Qui fui tibi carus ad redimendum, non sim vilis ad perdendum. Et nunc ad te venio qui nulli deest. Cupio dissolvi et esse tecum. In manus tuas commendo spiritum meum. Respice in me domine deus virtutum et presta michi deus meus ut requiescam et dormiam in pace. Amen.

Expliciunt oraciones Anselmi bone et utiles agonizantibus

Incipit tractatus beati Bernardi de iiii or gradibus spiritualis exercitii

Cum die quadam corporali manuum labore occupatus spirituales hominis exercitia cogitare cepissem, iiii or spirituales gradus animo cogitanti se subito optulerunt: leccio, meditacio, oracio et contemplacio. Hec est scala fidelium qua de terra ad celum sublevantur, gradibus quidem distincta paucis, immense tamen et incredibilis magnitudinis, cuius extrema pars terre innixa, superior celos penetrat et secreta celorum rimatur. Hii gradus sicut nominibus in uno distincti sunt, ita et numero et ordine sunt distincti, quorum proprietates et officia, quid singula circa nos efficiant, quomodo et inter se differant et qui prius cetero, si quis diligenter inspiciat, quicquid laboris studii impenderit breve reputabit et facile pre utilitatis et dulcedinis magnitudine etc.

Est autem leccio sedula scripturarum cum animi intencione inspeccio. Meditacio est studiosa mentis accio occulte veritatis noticiam ductu proprie racionis investigans. Oracio est devota cordis intencio pro bonis acquirendis et malis amovendis. Contemplacio est mentis in deum elevata eterne dulcedinis gaudia degustans. Leccio querit, meditacio invenit, oracio postulat, contemplacio degustat. Unde dominus: Querite et invenietis, pulsate et aperietur vobis. Querite legendo et invenietis meditando, pulsate orando et aperietur contemplando. Leccio quasi solidum cibum ori apponit, meditacio masticat et frangit, oracio saporem acquirit, contemplacio est ipsa dulcedo que iocundat et reficit. Leccio in cortice, meditacio in adipe, oracio in desiderio

postulatione contemplationis adepte
dulcedinis delectatione. Lectio quasi
fundamentum primo occurrit et data materia mittit
nos ad meditationem. Meditatio
quid appetendum sit diligentius inquirit
et quasi effodiens thesaurum invenit et ostendit.
Sed cum per se optinere non valeat, mittit
nos ad orationem. Oratio se totis viribus
ad dominum erigens ibi repperit thesaurum
desiderabilem, suavitatem contemplationis. Contemplatio
autem adveniens predictorum trium laborem
remunerat, dum dulcedinis
rore celestis animam inebriat. Lectio ergo
secundum exterius exercitium est, meditatio secundum interiorem
intellectum, oratio secundum desiderium, contemplatio
supra omnem sensum. Primus igitur
est incipientium, secundus proficientium,
tertius devotorum, quartus beatorum.
¶ Hii vero gradus ita concatenati sunt
et vicaria opera sibi invicem impendunt
ut precedentes sine subsequentibus
parum aut nichil prosint, sequentes
vero sine precedentibus aut raro aut
numquam haberi possunt. Quid enim prodest
lectioni continue tempus occupare, sanctorum
scripta et gesta legendo transcurrere, nisi
ea masticando succum eliciamus et transglutiendo
usque ad cordis intima transmittatur
ut ex hiis diligenter consideremus
statum nostrum et studeamus
opera agere quorum facta cupimus legere.
Sed quomodo hec cogitabimus aut quomodo cavebimus
ne falsa et inania quedam
limites a sanctis patribus constitutos
transcendamus nisi prius a deo
aut lectione aut auditu fuerimus instructi.
Auditus enim quodammodo pertinet
ad lectionem, unde et solemus dicere non
solum libros illos nos legisse
quos nobis ipsis vel aliis legimus,
sed illos et quos a magistris audivimus.
Item quid prodest quod per meditationem
videt quid agendum sit videat,
nisi orationis auxilio et dei gratia
ea optinenda convalescat?
Omne enim datum optimum et omne

donum perfectum desursum est, descendens
a patre luminum, sine quo nichil possumus
facere, sed ipse facit in nobis opera nostra,
non tamen omnino sine nobis. Cooperatores
dei sumus secundum apostolum. Vult enim deus
ut ipsum oremus, vult ut gratie adve-
nienti et pulsanti ad ostium aperiamus
sinum voluntatis nostre et consentiamus.
Hunc consensum exigebat a samaritana
cum diceret: Voca virum
tuum, quasi diceret: Volo tibi infundere gratiam,
tu applica liberum arbitrium. Orationem
exigebat ab ea cum dixit: Si scires
donum dei et quis est qui dicit tibi da mihi
bibere, tu forsitan petisses ab eo et de-
disset tibi aquam vivam. Hoc audito
mulier quasi ex lectione instructa hoc
meditata est in corde, bonum sibi
fore et utile habere hanc aquam.
Auditum verbum et sequens meditatio
incitaverunt eam ad orandum. Quomodo enim
esset sollicita in petendo
nisi prius ipsam accendisset meditatio?
Aut quid ei precedens meditatio contulisset
nisi ea que appetebat sequens
sibi impetrasset oratio? Ut ergo fructuosa
sit meditatio, oportet quod sequatur
orationis devotio, cuius quasi effectus est
contemplationis dulcedo. Ex hiis colligere
possumus quod lectio sine medi-
tatione tepida, meditatio sine oratione
infructuosa, oratio sine devotione
contemplationis otiosa, contemplationis
adeptio sine oratione aut
rara aut miraculosa. Deus enim cuius po-
tentie non est numerus et cuius misericordia super
omnia opera eius quandoque de lapidibus
suscitat filios abrahe dum duros
et nolentes acquiescere cogit ut
velint, et ita quasi vulgo dici solet
bovem per cornu trahit quando
non vocatus se ingerit ut paulo
et aliis quibusdam legimus. Non tamen nos
quasi deum temptantes debemus talia presu-
mere, sed facere quod ad nos pertinet, scilicet

ut
Voca virum

lege et meditari in lege domini ora
re ipsum ut adiuuet ipsius intimatum
intimum et videat in ipsius fundamentum
ipse dicit: nos siue dicite petite
et accipietis. Cur cum regnum celo
rum patitur et violenti rapiunt id

De [illegible] meditacionis

Ecce aspicit per [illegible] distinctionibus pa[illegible]
[illegible] tibi [illegible] qui
[illegible] variis [illegible] desiderat [illegible]
cum [illegible] videtur [illegible] ag[illegible]
[illegible] desiderat variis. et
videt quod suauis est dominus [illegible]
[illegible] 2o [illegible]
in 3o deuotus [illegible] super se eleuatus
est per [illegible] affectus [illegible]
disposuit ascendit [illegible] i u
tute [illegible] videat deum deorum in
syon. In lege eius audio [illegible] in to
to corde. q. i. b. vi. Ecce hic [illegible]
suaue et multi [illegible] passu [illegible]
[illegible] quia viam inuenit [illegible]
[illegible] [illegible] diligit [illegible]
[illegible] se [illegible] aliquid boni esse [illegible]
[illegible] ergo [illegible] meum et testabo
si forte te possim imitari et in
telligere [illegible] [illegible]
[illegible] et desiderat est [illegible] ista [illegible] pos
sessores [illegible] cum in [illegible] dei que
est [illegible] eterna [illegible] que tot
testimoniis [illegible] [illegible] collau
dantur [illegible] ergo plenius [illegible]
desiderat [illegible] [illegible]
[illegible] et fuge [illegible] [illegible]
[illegible] cogitat [illegible] ad [illegible]
[illegible] quia [illegible] possit [illegible]
[illegible] [illegible] ergo [illegible]
meditacio non remanet [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] figit [illegible]
[illegible] penetrat [illegible]
[illegible] [illegible] quia non dicit [illegible]
[illegible] toto corde sed [illegible] toto corde
quia non [illegible] a malo ope [illegible]
[illegible] et [illegible] co
gitacionibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ma et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
desiderabat [illegible] sit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] cogitacio
[illegible] sollicitus [illegible] custodia
qui dixit. pepigi fedus cum ocu
lis meis ne cogitarem quidem de virgine et
[illegible] artabat se [illegible] qui
[illegible] oculos ne [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
amarum [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] cogitare
de [illegible] qua gloriosum et qua
laudabile [illegible] facie dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
abiectum et [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible] stola [illegible]
indutum qua [illegible] cum [illegible] et
coronatum diademate qua coronat
eum [illegible] [illegible] [illegible]
die qua fecit dominus. Cogitat [illegible]
[illegible] erit [illegible]
et [illegible] satiabor cum apparuerit gloria
tua. Qualiter [illegible] meditatio [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] com
[illegible] [illegible] scintilla
[illegible] est [illegible] in medio massa.
[illegible] cor [illegible] meditacione [illegible]
est [illegible] [illegible] inflammata [illegible]
[illegible] de [illegible] alabastro
vnguento sentire incipit et si non [illegible]
[illegible] odoratu et [illegible]
[illegible] suaue [illegible] [illegible]
sentire [illegible] [illegible] meditacio
[illegible] est [illegible] quid [illegible]
et [illegible] desiderio estuat [illegible] non in
uenit [illegible] quod [illegible] possit [illegible] quanto
magis inquirit tanto plus sitit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non sentit dulcedinem [illegible]
[illegible] meditacio esse [illegible] et

no possit quod est .i. legentibus meditan
tibus. quare sentit dulcedinem [illegible] dictu
fuit desuper. Sed cum legere et meditari
tu debes quam malum quod est et ipsi per
gentium sapientiam nisi summa diligenti
tibus consistet in [illegible] ductu [illegible]
Sed quia [illegible] tamen [illegible] no [illegible]
[illegible] glorificauerunt [illegible] et de
[illegible] viribus [illegible] [illegible] lin
[illegible] magistri [illegible] labia cum
[illegible] no meruerit [illegible] quod po
tuerunt [illegible] [illegible] et corporis
[illegible] et eorum sapientia [illegible] est qui
[illegible] studium [illegible]
no sapientie. qui [illegible] sapientiam
[illegible] [illegible] que [illegible] est
inestimabili sapientie [illegible] et re
[illegible] [illegible] nisi
tribuit sapientia. [illegible] apostolo [illegible]
Et [illegible] [illegible] [illegible]
multis [illegible] no et dimittentis [illegible]
tamen [illegible] sibi soli [illegible]
[illegible] Anthonius [illegible]
[illegible] est qui [illegible] et [illegible]
possumus dicere qui est qui [illegible]
[illegible] sapientiam et [illegible] fit [illegible]
[illegible] omnis [illegible] dat [illegible]
sapientia [illegible] distribuit [illegible]
cui vult et qui vult [illegible]
quod ad [illegible] cogitationibus et [illegible]
[illegible] dulcedinem [illegible] no possit
attingere. Et [illegible] magis ad [illegible]
accedit. tanto magis [illegible] altius. [illegible]
[illegible] se ad [illegible] [illegible] qui
no [illegible] nisi [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] lege [illegible] meditando et quod [illegible]
et quod possit [illegible] [illegible]
ut ea ut meditari [illegible] posse te co
[illegible] [illegible] multum [illegible]
sum et [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] te [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
magis [illegible] [illegible] et quanto plus [illegible]
te tanto plus te [illegible] desiderio no

iam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] domine [illegible] [illegible] [illegible]
cia fateor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et catelli edunt de micis que cadunt de
mensa dominorum suorum. Da michi domine por
tiunculam hereditatis future saltem guttam
celestis [illegible] qua refrigeret sitim meam
quia [illegible] ardeo: Quod ad orationem contemplationem

¶ [illegible] et quanto [illegible] inflammat af
[illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] aduocat [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
eorum no [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] festo
se [illegible] et [illegible] [illegible] festo
celestis [illegible] dulcedine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fatigata
[illegible] [illegible] [illegible]
fit [illegible] [illegible] [illegible]
sui et [illegible] [illegible] carnalibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] totus
[illegible] ita absorbet [illegible] carnalis [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] celeste
[illegible] [illegible] sapientia [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] celestis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ma
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et sollicita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] domine [illegible]
[illegible] dulcis [illegible] [illegible] et
desiderio tuo [illegible] [illegible] dulce erit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sz q̄ ista alloqui scita p̄fingi ī publico
dur in euangelio affectꝰ ubi quibꝫ
tonant compunc ī cogitacione non ī te
Sz qui ea compassio legit in libro compu
ctōis ipa dot̄z vnccō. alr̄ aut̄ lc̄n̄ co
ctior nō p̄cess q̄ q̄ legenti modicū
sapida est hec ecclesiastica inf glo
sā et meliora fruat̄ spūm considerare.
ala dn̄i. p̄terq̄ sinone istu bonū
erit nobis hic esse cum petr. et ioh.
contemplari gl̄iam sponsi z dn̄ mane
re cum illo si nollet hic si nō duo ut
tū tabnacula ſʒ vnū uno sit tecū
sit delectū. Sz dr̄ . sponso dimitte
me iam ascendit aurora iam lucē
gerit et visitacōz q̄ desiderabas ac
cepisti Cuncti sponsi alii recedit
Eia g̃o vidue mortuo viro
femina prīuata nōie de iacob in
te par pīt recedit sponsu dn̄ deceptā
citū cito claustro scripsit se q̄ ad spe
ctandū visionē adoptabat dulcedinē
q̄ cū accipi q̄ incipisti. Sz ne tuncas
sponsi ne despices ne estimes com
m si paululū dte seclusit sponsū sui
cum spiā. Omnia ista cooperant̄ ī bo
num et de accessu z recessu lucī ac
nis t̄ nō z tibi z recedit nec ad co
solem recedit ad cautelā ne magni
tudo reuelacōnū extollat te. ne si
sit p̄ apud te sponsus incipies contē
ne sodales z ia grā visitacōz
nō ia gr̄e tenuas sʒ ne. Hec at qm̄
qui multa z quā mult sponsi attribut̄ nō
qi. mire q̄ccunque possidet̄ vñ vulgu
re p̄pulum est. vrūma familiaritas
parit contemptū recedit ḡo ne forte ni
mis assidua z contumat ut absens
magis desideret̄ desiderans auidius
querit̄ diu qsita gr̄acius invenia
ttā si nūq̄ de ē ssʒ q̄d contemplacio
solue v̄ fide ghe q̄ reuelabit̄ ī
nobis enigmatica esse z cognite piam
veniꝰ hic nobis hec sūanctē pram
nung vsiccitō futa ne g̃o pute
prius cum p̄tī sūma nescit ī esse et
recedit mult z vnuns fructū lium
cum te enuntiat paululū p̄mittit
nos gustare q̄ suaui est z tandem ple
sociat̄ fruitꝰ se z ita compasst sup nos
ac p̄uidet nos adnolas q. d. pax qu
stat q̄ suauis sū z dulc. Sz si milt̄
plene saciari hac dulcedine curre p̄ me
in odore vnguentor meor̄ trahe pꝰ te corde
ubi ego sum ad dexterā dei patris sedēs
ubi me videbis vnā p̄fecte tempte
sʒ facie ad faciē z replebis gaudebit cor vrm̄
et gaudium vrm̄ nemo tollit Recedit sponsus p̄p̃ recessum
Sz cauē t̄. o sponsa qñ
absentat se sponsus ne alegat abs z si
ne mitis cum ipse te videt plenꝰ z oculis
cum z ret̄ vnq̄ p̄t eum late. sʒ ꝰ te
intimos suos speculat. q. s. signa affectꝰ co
p̄lacētis ut videat quā absente spon
so aūfecis z te accusat̄ coram ipso si aū
p̄tē lacrime z suspiria inter compunc de
vīt zelotipia z sponsus si forte aliū
amatore recepisti. Sz aliis minus pla
ce des ibus statu despexit acte et
adolescentul abiecē. delicias z spon
si iste nobit z omnes. Sponsus sor pp
lis tuū z uo nō mi sponsū dignat̄
que p̄prium. Sz videt te ma
cula sine ruga stat̄ quia oculos
suos ate vlibus aurim̄ ī munditias
sp̄ne. Esto g̃o casta esto verecunda esto
simul ut sit a sponso tuo ne capi p̄m
nistari. Timeo ne contigat me tempe
sino iste sʒ ḡo cōmulit in mea filia
p̄p̄ adulteri qui ego nō p̄cipieba fpo
tiueꝰ sʒ ne p̄us qua eis dul ne fige
bar in isto dulcedo. z i tendit suauitas
ut admodicū tpr̄s mane. Sz ca
ueat sponsa nec p̄ contemploz q̄ eleuati
fuat nūc ad celos ī cordiato usque sunt
usque ad abyssos ne scrutat p̄p̄ dei visionē
aplastimos ubi acta z iter illectibus
cogitatur De discessione p̄p̄ contemplacionem
Nunc nō mihi signa aucis ī fina vibꝫ
illustracōm diuinis sustinere nō p̄t ad
aliq̄ cum gloria p̄cedit ascendit z alterna
tim modo ī uno modo ī alio. si modo li
bera. pro loco ī p̄ie demora
tudo cum est ad denocior q̄ ito ad p̄
glām reuocator. Explicit vita

Incipiunt verba xpi secundum
Johannem .c. xiii. Ante
Ante diem autem festi pas-
che sciens ihesus quia venit
hora eius ut transeat ex hoc
mundo ad patrem cum dile-
xisset suos qui erant in mundo in finem
dilexit eos Et cena facta cum dya-
bolus iam misisset in cor ut tra-
deret eum iudas simonis scariothis
sciens quia omnia dedit ei pater in
manus et quia a deo exivit et ad
deum vadit surgit a cena et po-
nit vestimenta sua Et cum accepisset lin-
theum precinxit se Deinde misit aquam
in pelvim et cepit lavare pedes
discipulorum et extergere linteo quo
erat precinctus. venit ergo ad simo-
nem petrum et dixit ei petrus. domine
tu michi lavas Et dixit ei ihesus Quod
ego facio tu nescis modo. scies autem
postea. Dixit ei petrus Non lavabis
michi pedes in eternum. Respondit ei ihesus
si non lavero te non habebis partem
mecum. Dixit ei petrus simon
domine non tantum pedes meos. sed et ma-
nus et caput. Dixit ei ihesus Qui lo-
tus est non indiget nisi ut pedes
lavet sed est mundus totus et vos
mundi estis. sed non omnes Sciebat
enim quisnam esset qui traderet eum
propterea dixit Non estis mundi om-
nes Postquam ergo lavit pedes eorum ac-
cepit vestimenta sua Et cum
recubuisset iterum dixit eis Scitis
quid fecerim vobis vos vocatis me
magister et domine et bene dicitis sum
etenim Si ergo ego lavi pedes vestros
dominus et magister et vos debetis alter
alterius lavare pedes. Exemplum enim
dedi vobis ut quemadmodum ego feci
vobis ita et vos faciatis Amen amen
dico vobis non est servus maior domino
suo neque apostolus maior est eo qui
misit illum. Si hec scitis beati eritis si fe-
ceritis ea Non de omnibus vobis dico Ego
scio quos elegerim sed ut adimpleatur
scriptura Qui manducat mecum panem
levavit contra me calcaneum suum Amo-
do dico vobis priusquam fiat ut cum fac-
tum fuerit credatis quia ego sum Amen
amen dico vobis qui accipit si quem
misero me accipit qui autem me ac-
cipit accipit eum qui me misit
Cum hec dixisset ihesus turbatus est spiritu
et protestatus est Et dixit Amen amen
dico vobis quia unus ex vobis me
tradet. Aspiciebant ergo ad invicem disci-
puli hesitantes de quo diceret. Erat
ergo unus recumbens ex discipulis eius
in sinu ihesu quem diligebat ihesus. In-
nuit ergo huic simon petrus et dixit
ei quis est de quo dicit. Itaque cum
recubuisset ille supra pectus domini ihesu
dixit ei domine quis est. Respondit ihesus Ille
est cui ego intinctum panem porrexe-
ro Et cum intinxisset panem
dedit iude simonis scariothis
Et post buccellam tunc introivit in eum
sathanas Et dixit ei ihesus Quod facis fac
citius. Hoc autem nemo scivit dis-
cumbentium ad quid dixit ei Quidam enim
putabant quia loculos habebat iu-
das quod dixisset ei ihesus Eme ea que
opus sunt nobis ad diem festum aut
egenis aliquid daret Cum ergo accepisset
ille buccellam exivit continuo Erat autem
nox. Cum ergo exisset dixit ihesus Nunc
clarificatus est filius hominis et deus
clarificatus est in eo Si deus clarificatus
est in eo et deus clarificabit eum in semet-
ipso et continuo clarificabit eum Filioli ad-
huc modicum vobiscum sum queretis
me et sicut dixi iudeis quo ego va-
do vos non potestis venire Et vobis

dico modo. Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut dilexi vos ut et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad invicem. Dicit ei Simon Petrus: Domine quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego vado non potes me modo sequi, sequeris autem postea. Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. Respondit Iesus: Animam
me tuam pro me ponis? Amen amen dico tibi non cantabit gallus donec me ter negabis et ait discipulis suis.

ci Non turbetur cor vestrum neque formidet. Creditis in Deum et in me credite. In domo patris mei mansiones multe sunt. Si quo minus dixissem vobis quia vado parare vobis locum. Et si abiero et preparavero vobis locum iterum venio et accipiam vos ad me ipsum ut ubi sum ego et vos sitis. Et quo ego vado scitis et viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine nescimus quo vadis et quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus: Ego sum via veritas et vita. Nemo venit ad patrem nisi per me. Si cognovissetis me et patrem meum utique cognovissetis. Et amodo cognoscetis eum et vidistis eum. Dicit ei Philippus: Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Dicit ei Iesus: Tanto tempore vobiscum sum et non cognovistis me? Philippe qui videt me videt et patrem meum. Quomodo tu dicis ostende nobis patrem? Non creditis quia ego in patre et pater in me est? Verba que ego loquor vobis a me ipso non loquor. Pater autem in me manens ipse facit opera. Non creditis quia ego in patre et pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite. Amen amen dico vobis qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet quia ego ad patrem vado. Et quodcumque pecieritis patrem meum in nomine meo hoc faciam. Si diligitis me mandata mea servate. Et ego rogabo patrem et alium paraclitum dabit vobis ut maneat vobiscum in eternum, spiritum veritatis quem mundus non potest accipere quia non videt eum nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum quia apud vos manebit et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos. Veniam ad vos. Adhuc modicum et mundus me iam non videt. Vos autem videbitis me quia ego vivo et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo et vos in me et ego in vobis. Qui habet mandata mea et servat ea ille est qui diligit me. Qui autem diligit me diligetur a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum. Dicit ei Iudas non ille Scariotis: Domine quid factum est quia manifestaturus es nobis te ipsum et non mundo? Respondit Iesus et dixit ei: Si quis diligit me sermonem meum servabit et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et apud eum mansionem faciemus. Qui non diligit me sermones meos non servat. Et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit et suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Non quomodo mundus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis vado et venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat ut cum factum fuerit credatis. Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio. Surgite eamus hinc.

c Ego sum vitis vera et pater meus agrico-
la est. Omnem palmitem in me
non ferentem fructum tollet eum et omnem qui
fert fructum purgabit eum ut fruc-
tum plus afferat. Iam vos mundi
estis propter sermonem quem locutus sum
vobis. Manete in me et ego in vobis.
Sicut palmes non potest facere fructum
a semetipso nisi manserit in vite sic
nec vos nisi in me manseritis. Ego
sum vitis vos palmites. Qui manet in
me et ego in eo hic fert fructum multum
quia sine me nichil potestis facere.
Si quis in me non manserit mit-
tetur foras sicut palmes et arescet
et colliget eum et in ignem mit-
tent et ardet. Si manseritis in me et
verba mea in vobis manserint quodcumque
volueritis petetis et fiet vobis. In hoc
clarificatus est pater meus ut plu-
rimum fructum afferatis et efficia-
mini mei discipuli. Sicut dilexit me
pater et ego dilexi vos. Manete
in dilectione mea. Si precepta mea serva-
veritis manebitis in dilectione mea sicut
et ego precepta patris mei servavi
et maneo in eius dilectione. Hec locu-
tus sum vobis ut gaudium meum in
vobis sit et gaudium vestrum impleatur.
Hoc est preceptum meum ut diliga-
tis invicem sicut dilexi vos. Maiorem
hac dilectionem nemo habet quam
ut animam suam ponat quis pro amicis
suis. Vos amici mei estis si feceri-
tis que ego precipio vobis. Iam non
dicam vos servos quia servus nescit
quid faciat dominus eius. Vos autem di-
xi amicos quia omnia que audi-
vi a patre meo nota feci vobis. Non
vos me elegistis sed ego elegi vos
et posui vos ut eatis et fructum
afferatis et fructus vester maneat
ut quodcumque petieritis patrem in nomine
meo det vobis. Hec mando vobis ut

diligatis invicem. Si mundus vos odit
scitote quia me priorem vobis odio ha-
buit. Si de mundo fuissetis mundus quod suum
erat diligeret. Quia vero de mundo non
estis sed ego elegi vos de mundo propterea
odit vos mundus. Mementote sermonis
mei quem ego dixi vobis non est servus
maior domino suo. Si me persecuti sunt
et vos persequentur. Si sermonem meum servaverunt
et vestrum servabunt. Sed hec omnia facient
vobis propter nomen meum quia nesciunt
eum qui misit me. Si non venissem
et locutus eis non fuissem peccatum non
haberent. Nunc autem et viderunt et ode-
runt. Excusationem non habent de peccato
suo. Qui me odit et patrem meum
odit. Si opera non fecissem in eis que
nemo alius fecit peccatum non haberent.
Nunc autem et viderunt et oderunt et me
et patrem meum. Sed ut impleatur sermo
qui in lege eorum scriptus est quia odio
habuerunt me gratis. Cum autem venerit pa-
raclitus quem ego mittam vobis a patre spiritum
veritatis qui a patre procedit ille testimo-
nium perhibebit de me. Et vos testimonium
perhibebitis quia ab initio mecum estis.
c Hec locutus sum vobis ut non scanda-
lizemini. Absque synagogis facient
vos. Sed venit hora ut omnis qui interficit
vos arbitretur obsequium se prestare
deo. Et hec facient vobis quia non no-
verunt patrem neque me. Sed
hec locutus sum ut cum venerit hora
eorum reminiscamini quia ego dixi
vobis. Hec autem vobis ab initio non dixi
quia vobiscum eram. Et nunc vado
ad eum qui me misit et nemo ex
vobis interrogat me quo vadis. Sed
quia hec locutus sum vobis tristicia imple-
vit cor vestrum. Sed ego veritatem dico
vobis. Expedit vobis ut ego vadam.
Si enim non abiero paraclitus non veniet
ad vos. Si autem abiero mittam
eum ad vos. Et cum venerit ille ar-
guet mundum de peccato et de iusticia et
de iudicio. De peccato quidem quia non credunt

in me. De iusticia vero quia ad patrem vado et iam non videbitis me. De iudicio autem quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis modo portare. Cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso sed quecumque audiet loquetur et que ventura sunt annunciabit vobis. Ille me clarificabit quia de meo accipiet et annunciabit vobis. Omnia quecumque habet pater mea sunt. Propterea dixi vobis quia de meo accipiet et annunciabit vobis. Modicum et iam non videbitis me et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem Quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me et quia vado ad patrem. Dicebant ergo quid est hoc quod dicit modicum. Nescimus quid loquitur. Cognovit autem ihesus quia volebant eum interrogare et dixit eis De hoc queritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos mundus autem gaudebit. Vos autem contristabimini sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit tristiciam habet quia venit hora eius. Cum autem pepererit puerum iam non meminit pressure propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristiciam habetis. Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicquam. Amen amen dico vobis si quid pecieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Usque modo non petistis quicquam. Petite et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum. Hec in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis sed palam de patre meo annunciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos quia vos me amastis et credidistis quia ego a deo exivi. Exivi a patre et veni in mundum. Iterum relinquo mundum et vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius Ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia et non est tibi opus ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo existi. Respondit eis ihesus Modo creditis. Ecce venit hora et iam venit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis. Et non sum solus quia pater mecum est.

q Et locutus sum vobis ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis sed confidite ego vici mundum. Hec locutus est ihesus. Et sublevatis oculis in celum dixit Pater venit hora clarifica filium tuum ut filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis vitam eternam. Hec est autem vita eterna ut cognoscant te solum deum verum et quem misisti ihesum christum. Ego te clarificavi super terram opus consummavi quod dedisti michi ut faciam. Et nunc clarifica me tu pater apud temetipsum claritate quam habui priusquam mundus fieret apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti michi de mundo. Tui erant et michi eos dedisti et sermonem meum servaverunt et nunc

cognouerunt quia omnia que de-
disti michi dedi eis et ipsi acceperunt
et cognouerunt uere quia a te exiui
et crediderunt quia tu me misisti.
Ego pro eis rogo non pro mundo sed
pro hijs quos dedisti michi quia tui sunt
et omnia mea tua sunt et tua mea
sunt et clarificatus sum in eis et
iam non sum in mundo et hij in mundo
sunt et ego ad te uenio. Pater sancte
serua eos in nomine meo quos dedisti
michi ut sint unum sicut et nos. Cum
essem cum eis ego seruabam eos in
nomine tuo. Quos dedisti michi ego
custodiui et nemo ex eis perijt
nisi filius perditionis ut scriptura
impleatur. Nunc autem ad te uenio
et hec loquor in mundo ut habeant
gaudium meum impletum in semet
ipsis. Ego dedi eis sermonem tuum et
mundus odio eos habuit quia non sunt
de mundo sicut et ego non sum de
mundo. Non rogo ut tollas eos
de mundo sed ut serues eos a malo.
De mundo non sunt sicut et ego non sum
de mundo. Sanctifica eos in ueritate. Ser-
mo tuus ueritas est. Sicut tu me
misisti in mundum et ego misi eos
in mundum. Et ego pro eis sanctifico
meipsum ut sint et ipsi sanctificati in
ueritate. Non pro eis autem rogo tan-
tum sed et pro hijs qui credituri sunt per uerbum
eorum in me ut omnes unum sint sicut
tu pater in me et ego in te ut et
ipsi in nobis unum sint ut mundus cre-
dat quia tu me misisti. Et ego
claritatem quam dedisti michi dedi
eis ut sint unum sicut et nos unum sumus.
Ego in eis et tu in me ut sint con-
summati in unum et cognoscat mundus
quia tu me misisti et dilexisti eos
sicut et me dilexisti. Pater quos de-
disti michi uolo ut ubi sum

ego et illi sint mecum ut uideant
claritatem meam quam dedisti michi
quia dilexisti me ante constitu-
tionem mundi. Pater iuste mundus te non cogno-
uit. Ego autem te cognoui et hij co-
gnouerunt quia tu me misisti et notum
feci eis nomen tuum et notum faci-
am ut dilectio qua dilexisti me in
ipsis sit et ego in ipsis.

C Et cum dixisset ihesus egressus est cum
discipulis suis trans torrentem cedron
ubi erat ortus in quem introiuit ipse
et discipuli eius locum quia frequenter
ihesus conuenerat illuc cum discipulis
suis. Iudas ergo cum accepisset cohor-
tem a pontificibus et phariseis
uenit illuc cum laternis et facibus
et armis. Ihesus itaque sciens omnia
que uentura erant super eum processit
et dixit ad eos quem queritis. Responderunt
ei ihesum nazarenum. Dicit eis ihesus Ego
sum. Stabat autem iudas qui tradebat
eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis Ego
sum abierunt retrorsum et ceciderunt
in terram. Iterum ergo interrogauit eos quem queritis.
Illi autem dixerunt ihesum nazarenum. Respondit
eis ihesus Dixi uobis quia ego sum
si ergo me queritis sinite hos abire.
ut impleretur sermo quem dixit quia quos
dedisti michi non perdidi ex eis quem-
quam. Simon ergo petrus habens gladium edu-
xit eum et percussit pontificis seruum
et abscidit eius auriculam dexteram.
Erat autem nomen seruo malchus. Dixit
ergo ihesus petro mitte gladium tuum in ua-
ginam. Calicem quem dedit michi pater
non uis ut bibam illum. Cohors ergo
et tribunus et ministri iudeorum comprehen-
derunt ihesum et ligauerunt eum et duxerunt
eum ad annam primum. Erat enim so-
cer caiphe qui erat pontifex anni
illius. Erat autem caiphas qui con-
silium dederat iudeis quia expedit unum

hominem mori pro populo. Sequebatur autem
Iesum Simon Petrus et alius discipulus.
Discipulus autem ille erat notus pontifi-
ci et introivit cum Iesu in atrium pon-
tificis. Petrus autem stabat ad ostium
foris. Exivit ergo discipulus qui erat
notus pontifici et dixit ostiariae et
introduxit Petrum. Dicit ergo ancilla Petro
ostiaria: Numquid et tu ex discipulis
es hominis istius? Dicit ille: Non sum.
Stabant autem servi et ministri ad prunas
quia frigus erat et calefaciebant se.
Erat autem cum eis et Petrus stans et
calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit Iesum
de discipulis et de doctrina eius. Respondit ei
Iesus: Ego palam locutus sum mun-
do. Ego semper docui in synagoga et
in templo quo omnes Iudaei conveniunt
et in occulto locutus sum nihil. Quid
me interrogas? Interroga eos qui au-
dierunt quid locutus sum ipsis. Ec-
ce hi sciunt quae dixerim ego. Haec autem cum
dixisset, unus assistens ministrorum dedit
alapam Iesu dicens: Sic respondes ponti-
fici? Respondit ei Iesus: Si male locutus
sum, testimonium perhibe de malo; si
autem bene, quid me caedis? Et misit eum
Annas ligatum ad Caipham pontifi-
cem. Erat autem Simon Petrus stans
et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid
et tu ex discipulis eius es? Negavit ille
et dixit: Non sum. Dicit unus ex servis pon-
tificis, cognatus eius cuius abscidit Pe-
trus auriculam: Nonne ego te vidi in horto
cum illo? Iterum ergo negavit Petrus et
statim gallus cantavit. Adducunt ergo
Iesum a Caipha in praetorium. Erat
autem mane. Et ipsi non introierunt in pr-
aetorium ut non contaminarentur sed manduca-
rent pascha. Exivit ergo Pilatus
ad eos foras et dixit: Quam accu-
sationem affertis adversus hominem hunc?
Responderunt et dixerunt ei: Si non esset
hic malefactor, non tradidissemus eum.
Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos
et secundum legem vestram iudicate eum.
Dixerunt ergo ei Iudaei: Nobis non licet
interficere quemquam, ut sermo Iesu impleretur
quem dixit, significans qua morte esset
moriturus. Introivit ergo iterum in praeto-
rium Pilatus et vocavit Iesum et
dixit ei: Tu es rex Iudaeorum? Respondit
Iesus: A temetipso hoc dicis an alii tibi
dixerunt de me? Respondit Pilatus:
Numquid ego Iudaeus sum? Gens tua
et pontifices tui tradiderunt te mihi.
Quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum me-
um non est de hoc mundo. Si ex hoc
mundo esset regnum meum, ministri
mei utique decertarent ut non traderer
Iudaeis. Nunc autem regnum meum non
est hinc. Dixit itaque ei Pilatus:
Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu
dicis quia rex sum ego. Ego ad
hoc natus sum et ad hoc veni in
mundum ut testimonium perhibeam
veritati. Omnis qui est ex veritate
audit vocem meam. Dicit ei
Pilatus: Quid est veritas? Et cum
hoc dixisset, iterum exivit ad Iudaeos
et dixit eis: Ego nullam invenio
in eo causam. Est autem
consuetudo vobis ut unum dimit-
tam vobis in pascha. Vultis ergo dimit-
tam vobis regem Iudaeorum? Clama-
verunt ergo rursum omnes dicentes:
Non hunc sed Barabbam. Erat autem
Barabbas latro.
t unc ergo apprehendit Pilatus Iesum
et flagellavit. Et milites
plectentes coronam de spinis imposu-
erunt capiti eius et veste purpurea
circumdederunt eum et veniebant ad
eum et dicebant: Ave rex Iudaeorum,
et dabant ei alapas. Exivit iterum
Pilatus foras et dixit eis: Ecce ad-
duco eum vobis foras ut cognosca-
tis quia nullam in eo causam invenio.
Exivit ergo Iesus portans spineam co-
ronam et purpureum vestimentum.
Et dicit eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent

cum pontifices et ministri clamabant dicentes crucifige crucifige eum. Dicit eis pilatus accipite eum vos et crucifigite. Ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei iudei nos legem habemus et secundum legem debet mori quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magis timuit. Et ingressus est iterum in pretorium et dixit ad ihesum unde es tu. Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus michi non loqueris nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem habeo dimittere te. Respondit ihesus non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Exinde querebat pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes si hunc dimittis non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit contradicit cesari. Pilatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras ihesum et sedit pro tribunali in loco qui dicitur lithostrotos hebraice autem gabbatha. Erat autem parasceve pasche hora quasi sexta et dicit iudeis ecce rex vester. Illi autem clamabant dicentes tolle tolle crucifige eum. Dicit eis pilatus regem vestrum crucifigam. Responderunt pontifices non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. Susceperunt ergo ihesum et eduxerunt. Et baiulans sibi crucem exivit in eum qui dicitur calvarie locum hebraice golgotha ubi eum crucifixerunt et cum eo alios duos hinc et hinc medium autem ihesum. Scripsit autem et titulum pilatus et posuit super crucem. Erat autem scriptum ihesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeorum legerunt quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice grece et latine. Dicebant ergo pi-

lato pontifices iudeorum noli scribere rex iudeorum sed quia ipse dixit rex sum iudeorum. Respondit pilatus quod scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes unicuique militi partem et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem non scindamus eam sed sortiamur de illa cuius sit ut scriptura impleretur dicens partiti sunt vestimenta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem ihesu mater eius et soror matris eius maria cleophe et maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrem et discipulum stantem quem diligebat dicit matri sue mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens ihesus quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit sitio. Vas autem positum erat aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto ysopo circumponentes obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset ihesus acetum dixit consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam parasceve erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato erat enim magnus dies ille sabbati rogaverunt pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites et primi quidem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem cum venissent ut viderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura sed unus militum lancea latus eius aperuit et continuo exivit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit ut et vos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit videbunt in quem transfixerunt. Post hec autem rogavit pilatum ioseph ab arimathia

eo quod esset discipulus Ihesu occultus autem propter metum Iudeorum ut tolleret corpus Ihesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo et tulit corpus Ihesu. Venit autem et Nicodemus qui venerat ad Ihesum nocte primum ferens mixturam mirre et aloes quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Ihesu et ligaverunt eum linteis cum aromatibus sicut mos est Iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus et in orto monumentum novum in quo nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo propter parasceven Iudeorum quia iuxta erat monumentum posuerunt Ihesum.

Rogo te amantissime Ihesu domine [illegible] per illam eximiam caritatem qua humanum genus dilexisti qua tu celestis rex dulcissime Ihesu Christe in cruce pendebas cum defecta caritate tua [illegible] mitissima anima cum [illegible] gestu cum [illegible] sensibus cum transfixis lateribus [illegible] membris tuis [illegible] corpore cum [illegible] vulneribus tuis defluentibus [illegible] cum [illegible] manibus et pedibus [illegible] cum clamoso ore cum [illegible] voce cum pallida facie cum [illegible] oculis cum lacrimosis guttis cum sitibundo [illegible] amaro gustu [illegible] cum inclinato capite morte obviante cum paupertate cum humilitate cum patientia cum compassione [illegible] matris tue cum oratione [illegible] et [illegible] corporis tui cum [illegible] cum unguento [illegible] [illegible] caritate precor te piissime domine Ihesu Christe qua tuum amorosum cor [illegible] ut sis michi placabilis super multitudine peccatorum meorum et [illegible] bonum et sanctum finem vite mee [illegible] per tua magna misericordia [illegible] dignetur qui vivis et regnas [illegible] Amen.

Incipit stimulus amoris divini

Ihesum nazarenum a iudeis innocenter condempnatum a gentibus crucifixum [illegible] abstergimus salvatorem nostrum [illegible] nos qui [illegible] amplecti [illegible] dignum est salubre et [illegible] quia cum sit [illegible] fortissima [illegible] et dei sapientia investigabilis [illegible] gubernatorque mundi pariter ac misericordie [illegible] est et [illegible] incarnatus est ab angelo ut nos [illegible] angelis et [illegible] sunt [illegible] et morte necaverunt ut [illegible] et qui [illegible] coronam [illegible] clarificatus gloriam [illegible] et data est ei potestas [illegible] in celo et in terra [illegible] angeli [illegible] et in nomine eius omne genu flectatur. Ubi est gloria tua [illegible] nomen [illegible] est super omne nomen [illegible] in nomine [illegible] filii redemptoris et [illegible] salvatoris nostri qui magna fecit in nobis et magnum nomen eius [illegible] te [illegible] Ihesu [illegible] sacerdos [illegible] fortissima. Adoramus te Christe [illegible] redemptionis hostia pacifica que sola [illegible] in [illegible] te [illegible] ad [illegible] inclinasti et [illegible] placabilem reddidisti. Gratias Christe [illegible] tibi Christe laudes et sacrificium laudis immolamus

per multitudinem bonitatis tue qua audisti
nos seruum nequam filios scelestos
Cum enim adhuc essemus inimici
dei et more antiquorum terrene
iniquitatis contra dominum tuum ac seruum
a lege primordialis culpe [illegible]
nos nondum recordatus es misericordie tue
et respexisti de solio sublimis glorie tue
[illegible] in hac valle ploracionis
et miserie vidisti afflictionem populi
tui, et tactus dolore cordis condole-
re caritatis intrinsecus apposuisti
cogitare super nos cogitationes pacis
et redempcionis Et quidem cum esses
deus deus verus de deo vero splen-
dor eternus et corporalis lucis [illegible] i. ac-
cessibilem portans que omnia verbo
virtutis tue non despexisti in hoc mor-
talitatis nostre ergastulum altitudinem
tuam inclinare, et in mundo degustare et
absorbere miserias nostras comparare ad
gloriam. quare fuit caritatis tue [illegible]
summatum opus [illegible] salutis [illegible]
aut seraphym aut unum ex angelis
destinare ipse ad nos venire dignatus
es [illegible] tuis cum [illegible]
tantum [illegible] sinus [illegible]. [illegible].
[illegible] locum [illegible] presencia
tua nos [illegible] de-
disti a regali solio sublimis glorie
tue in humilem et abiectam [illegible].
sicut puella pro virginali [illegible]
voto sigillata [illegible] solo
[illegible] spiritus [illegible] corpus
te fecit et nasci in via humilitatis
[illegible] ut [illegible] maiestate [illegible]
[illegible] integritate virginis [illegible]
[illegible] [illegible] O causa
et admiranda dignacio [illegible]
glorie [illegible] contemptibilem fieri voluis-
ti [illegible] cum [illegible] appa-
re non despexisti [illegible] est

te premios esse [illegible] dignis-
tius est esse Et tu domine [illegible] q
nulla rerum indigencia [illegible] nativita-
tis tue [illegible] non despexisti abiectissime
paupertatis [illegible] incommoda ut
cum aut [illegible] Tibi [illegible] nascenti
non erat locus in diversorio [illegible]
bula que tenerit [illegible] tua [illegible]
[illegible] [illegible] vili presepio sordidi
stabuli tu qui terram palmo [illegible]
[illegible] involutus reclinatus es.
et [illegible] ipsum [illegible] animalibus [illegible]
tua [illegible] accepit [illegible] con-
solatum qui in sordibus paupertatis
[illegible] quia [illegible] in [illegible] te
fuit [illegible] non [illegible] in [illegible] splen-
didi cubiculi [illegible] inveniret i. terra
[illegible] [illegible] [illegible] gloriari
[illegible] lutea [illegible] in voluptatibus
[illegible] lecti [illegible] et delicati cum
rex regum [illegible] recubitu [illegible]
pannis [illegible] maluerit [illegible]
aurea [illegible] non detestaris [illegible] tener-
[illegible] manus [illegible] tuus [illegible]
[illegible] tuus [illegible] plenus [illegible]
tas [illegible] [illegible] et licet
tenella tua [illegible] infancia [illegible]
tas gladius [illegible] non fuit. [illegible]
[illegible] dulcia [illegible] fugere [illegible]
[illegible] qui apparuit angelus joseph
in sompnis [illegible] Surge tolle puerum et
matrem eius et fuge in egiptum [illegible]
[illegible] [illegible] tempestati non so-
lum [illegible] infantie tue [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] morte in
pusillis tuis quorum multi [illegible]
[illegible] matrum mamillas [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible].
non tenerum [illegible] [illegible]
[illegible] nos [illegible] non [illegible]
[illegible] tum [illegible] [illegible] in me-
dio doctorum audiens et interrogans

illos. cum tu dei substancia tu esses atque
ipsa patris sapiencia es et obediencie
nobis formam prestitisti duodecimo anno
tu imperator mundi humiliter subditus
extitisti. Et cum iam robustioris eta-
tis plenitudo advenit misisti
manum ad fortia egressus es in salu-
tem populi ut gigas fortis ad cur-
rendam viam tocius incarnacionis. Et
quod ut per omnia fratribus tuis te assi-
milares servum tuum baptizare pecca-
tores in primam [?] tamquam peccator dedisti
baptizari te postulasti in vortice
aque dei quam nulla peccati stilla umquam
maculavit. Baptizatus es non tu in
aquis sed aquas iste sanctificasti ut per
eas sanctificares nos. Post baptismum in de-
sertum in spiritu fortitudinis egressus
es ut et in te solitarie vite nobis inte-
gram exemplum. Solitudinem ac ieiunium
xl dierum famis arbitrate [?] acceptasti
temptacioni illusoris spiritus te committere tolle-
rasti ut que omnia tollerabilia nobis
efficeres. Deinde venisti ad oves que
perierant domus Israel. Ubi dum lapi-
dem palam extolles ad illuminato [?]
orbe terre et regnum dei annuncians
civitates obequitantibus verbis tuis demon-
strantibus signis confirmasti virtute di-
vinitatis curasti incurabiles malis
languentibus omnia omnibus gratis [?] contulisti
que saluti eorum conferrent ut os
loquentium iniqua obstructum est insi-
pientes eorum et placuerunt sermones
tuos verbum [?] ut attendunt ad omnia
mirabilia que operatus es in eis. Ecce
rex celi pauperes elegisti ad electos quos
mundi infima et abiecta mundi elegi-
sti ut per ipsos fortia et alta mundi
confunderes. Non solum quidem [?] contem-
ptibus [illegible] tuis obtinuit [?] sed contu-
meliis afficiunt te dum [?] vigi-
tum et fecerunt in te quecumque voluerunt

te cum sanctiore [?] usque ad que-
nemo alius fecit. Et quod dixerunt
non est hic homo a deo qui sabbatum
non custodit. In principe demoniorum
eicit demonia. Demonium habet
et seducit turbas. Vorax est et
potator vini amicus publicanorum
et peccatorum. Quid plus quam sanctis
homo dei dominus nobis [?] sustinere
iniuriam quam audis quia patrem
familias non contendunt obprobria
et patrem familias belzebub
vocaverunt quanto magis domesticos
eius. Quid quod et ipse filius blas-
phemantes blasphemantes et aliqua-
tibus lapidibus te impetentes quibus
ut perdicent [?] sustinuisti et fre-
mens tandem eius sibi homo audiens
et non habens modo suo vendica-
tores nonissime [?] et nunc tuum sang-
uinem tuum a discipulo tuo filio
perdicionis triginta argenteis ven-
ditum fecit [?] proprium [?] ad
tua in morte sine causa. Et te quidem
perfidissimi traditoris tui perfidia non
latebat quem tamen ablucionibus et
osculum a prodicione plures perturbans [?]
maledictos pedes eius velocibus
ad effundendum sanguinem tuum sanc-
tissimum manibus tuis purissimis
tetigisti lavare et extergere manibus
dignatus es. Et adhuc corpore
tuo ambulas opera et tunc
adhuc superbia te supplicat [?] te
adhuc iniquitas tua te cogitat
Intuere quam humilitatis et mansue-
tudinis speculum dominum quem
ipse erat a te tremendum iudi-
cem vivorum et mortuorum cuius
pedes hominis et traditoris sui ge-
nua inclinatum. Dixi quia mi-
tis est et humilis corde et confunde

in superbia tua erubescere et impacientia
tua. Sed quis capiat mansuetudinis tue
domine quod perfidum illum in tectu fratrum
palatium non leuasti de terra et confundisti
sed sicut amoenitum attelac [illegible]
sti quod parabat proditionem. Ignis non
accensus est furor eius contra [illegible]
sub [illegible] cum servis
maleficium. Quomodo de celo cecidisti
lucifer qui mane oriebaris in de-
liciis paradisi fuisti civium celi so-
cius. Et ubi domini cena sua
reputatus es inter filios tenebra-
rum numerabaris in terris. Quomodo com-
plexatus es scisma. Tunc clarificata
est familia tua domine per ministerium so-
cietatis angelice. Tunc divinum dulcis-
simum eloquium tui ubertima in vindica-
tione. Felix ille conuentus notatus
est cum quibus corporaliter ille in
sedes ministro fiat quod quisquis in dulcis-
simi liquoris infusione sitiebas
indignum. Dato autem conflictu pacis
salutari mandato et disposito
fratribus regno patris tui [illegible]
[illegible] tuorum totum cum ille [illegible]
sti sitiens omnia que uentura erant
super te. Ibi anime tue tristicia qua
communicate passione [illegible] as-
sumpsisti sed et eciam passus es
manibus [illegible] fratrum proteri non
erubuisti. Quis dixit. Tristis est anima
mea usque ad mortem. Positis magnis
genibus perdidisti insuetum tuum
[illegible] domine dicens abba
pater si possibile est transeat a
me calix passionis ut iste. Et
angustias quando cordis tui crucis
tunc indicabat sudor ille sangui-
neus qui ordinis tuus sanctissima
carnis tua guttatim decurrebat
in terram. Dicatur domine ihesu unde
anime tue tam uehemens tristicia

vel tanti sudoris angustias et tam
anxia supplicatio. Nonne voluntarium
omnimus sacrificium deo patri obtuli-
sti et nihil invitus pertulisti. Utique domine
Verbum autem quod tam ad [illegible] solam
mortuo [illegible] assumpsisti hic forte
dixisset quibus si tam insana remansit
ad passionem spiritus promptus est humi-
lis et ut maior ergo te maioris
amor et gratitudinis stimulos [illegible]
[illegible] quidem indiciis [illegible]
quibus doctrina qua uel laqueo es [illegible]
portasti et non absque spiritu doloris
passionum sentires [illegible] cum
illa uox carnis fuisse perhibetur
non spiritus [illegible] quod sermonisti. Spiritus
quidem promptus est caro autem infirma.
Et cum promptus fuit spiritus ad pas-
sionem audisti quod uenientibus una
cum proditore tuo [illegible]
[illegible] anima tua cum laternis et
facibus cum gladiis et fustibus et
armis ultro occurristi et signis quod
[illegible] flagicium [illegible]
manifestasti. Nam et accede ad
osculum oris tui conuenire bestiam
aduersa tua non es [illegible] do-
lus non est inventus ori [illegible]
[illegible] malicia dulcis [illegible]
[illegible] applicuisti. Innocens agne
dei. Quid tibi et lupo illi. Que
conuentio [illegible] ad belial. Aut que socie-
tas luci ad tenebras. Sed et hoc
benignitatis tue erat domine ut ora
ei [illegible] que sui cordis sui ob-
stinaciam emollire potuisset. Nam
et ueteris illius amicicie commonuisti
dicens. Amice ad quid uenisti. Et er-
roris sceleris sui tam impie noluisti
sti cum dicebas. Iuda osculo fi-
lium hominis tradis. Et ecce philis-
tum super te sampson. Non enim

illos audit a te cõuulsos et cõspecta
tionis tui omnipotenti brachio tue
illos alisisti nõ quibus offensionis
cā sed ut cognosceret humana psump
tio nil se posse adversum te imp
cõtum punitur a te. Et quibus audi
at sunt gemitu qualiter illa hor
horridas manus suas in te erexerunt et
et innocentes manus tuas ipsi vinc
vincti constringentes te agnum man
suetissimum nec oblacione adistar
oblacionis totum holocaustum duxerunt ad
victimam Et irruerunt sup nos ita sic
lac inimicos fuimus dulcedinis
tue non cessauerunt Ea et mutilata
auriculo tuis autem uni tui tan
gens sanasti. ac defensor tui ire
lum alesione gladium te compescu
isti. Maledictus furor eorum et perti
nax quia nec maiestas mirabilis
nec pietas beneficij potuit compesce
re totilem malignatem aduersus
te pontificibus pertinatem et vite
pmt optimi confessus. q. blas
phemia ad iudicium et morti.
Amantissime domine quanta illic tibi
gens ipsa gente pertulisti. Multi
tuam honorabilem faciem despuerunt.
angeli presente qui omnes celos
impleret leticia q̃ despiciunt et domi
tes plebs polluti labij sui spu
to inquinauerunt. sacrilegis manibus ce
ciderunt velo operuerunt in derisi
onem et te dominum vniuerse creature
tanquam contemptibilem colaphizaue
runt. Adhuc autem et anima tua
in tentationem glutiendam trahunt
Summi quidem sacerdotes pilati fieri
eum te tradiderunt. postulantes sup
plicio crucis interimi te qui pecca
ro nesciuis et vix gentes ??

sibi Agnum lupus autem lupo cõs
ponentes Omnis dignum et infelix
scienti non ignorabat infelix
et impius ille pompismodi ?? te sit vite
nec tu abstinuit ? manus mag
suas a te sed repleuit ammaritu
dinem tua sunc tuc Illudentem here
di te misit Illusum recepit inde
in ?? irrisor astare te fecit
nec pepercit amantissimus vberibus
carnes tua dignitate oui ?? corde
plagas plagis liuores liuoribus
crudeliter infliges. Ecce puer
dilecti mei ihesu quid tanta aduis
est tanta confusione dignum qui
sceleris pensus nescit. Ego sum perditio
toties causa totius confusi
onis tue tu potiti Ergo vna
acerba conuicia et dolores tui ob
supperuerunt Eciam qui non repu
isti tue ??? manibus
hominis non est saciata perfidorum
iudeorum impietas. Nam hoc at
in manus iniquitatis ???? militum de
nolens ob morte transfixa ? oppina
tur Pilatus erat sacrilegis illis tam
affligere nisi prius et possidens illius
omnibus repleuisset saciaret tuam
Tamen tum deli aut ??? Et
congregauerunt ad eum vniuersam cohor
tem in pretorium et ponentes eum
vestimentis suis et induerunt eum
tunicam purpuream et clamidem cocci
neam circumdederunt ei et plecte
tes coronam de spinis imposuerunt
capiti eius et dabat arundinem
in dextera eius et genu flexo an
te illum illudebant ei dicentes Aue
rex iudeorum et dabant ei ala
pas et conspuentes in eum acceperunt

67

arundine et percuciebat caput eius
Et postquam illuserunt ei induerunt
eum vestimentis suis et duxerunt eum
ut crucifigerent baiulantem sibi crucem
Et perduxerunt eum in golgotha locum
et dabant ei vinum cum felle mix-
tum. Et cum gustasset noluit bibe-
re. Et crucifixerunt eum et cum eo du-
os latrones unum dextris et alium in
medio autem ihesum. Considera nunc
anima mea contritum despoliatum et con-
templare attencius viz quantum nudus scilicet
que certe nunc in aspectu cunctis per-
nomis qui prius [illegible] insuper
anima mea attende. Attende
qui ingrederis quis vultum cuius est iste
[illegible] compassionis
ne repletus. Longius in tercio
ipsa eius corona tractatus est illi et
nulle puncturis speciosum eius [illegible]
tum dum devoluat regali spa-
cium quasi hoc [illegible] super
stilt corpora [illegible] caput
eius ferit. Accedit eciam ipa
gemm [illegible] portis media gentibus
conclamat et continuo adprimendas
[illegible] eius genas pessilunt et ma-
xillas palmis concitant et hoc
nobile collum [illegible] vide ani-
ma qua iste tractatur et spu-
tis subcruentis oculos [illegible]
iubetur et sua ipsius ignominia por-
tare dolorum deductus supplicii iniu-
ria portatur et felle. Inicium est
levatur et [illegible] dimitte illis quia
nesciunt quid faciunt. Qualis est
hic qui in omnibus [illegible]
se suum apparuit ut aut crudele a-
nimatoris aut maledicti [illegible]
adversus maledictos mea [illegible]
illos perficit. Et novissime [illegible]
[illegible] quale a secula non est

auditum super inimicos effudit. Et quid [illegible]
inaspicimus quid benignus anima mea
vidisti. Adhuc autem attencius aude
[illegible] quia [illegible] [illegible] et [illegible]
rima [illegible] dignius apparet. vide
[illegible] et [illegible] [illegible] in medio la-
tronum cruci ignominiose [illegible] clavis
affixum aceto et felle [illegible] pota-
tum et post mortem lancea in latere
vulneratum et copiosis sanguinis rivos
[illegible] in manibus pedum et lateris
effluentes. Volue et revolue de la-
te inflatum atque [illegible] et vide
quam cum [illegible] [illegible] dulciter ocu-
lis [illegible] et [illegible] anima mea [illegible]
super [illegible] amabiles vel [illegible]
[illegible] mansuetudine [illegible]
[illegible] doloribus. Magnificencia eius
anima mea vidisti et iusticia eius [illegible]
quam et maiestate eius attende et
[illegible] [illegible] [illegible] scriptura
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in universa terra
usque ad horam nonam et obscuratus
est sol et velum templi scissum est
a summo usque deorsum et terra mota est
et petre scisse sunt et monumenta aperta
sunt et multa corpora sanctorum surrexerunt
et venerunt in sanctam civitatem [illegible] et
apparuerunt multis. Qualis est hic [illegible]
celum et terra compatiuntur et cuius mors
mortuos resuscitat. Cognosce
anima mea cognosce. Hic est dominus ihesus
salvator noster virginis filius dei
deus verus homo verus qui so-
lus [illegible] sine macula innocens
est et ecce quod cum sceleratis
reputatus est et [illegible] leprosus et
novissimus virorum et tamquam de orti-
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] synagoge iste
formosus pre filiis hominum [illegible] est [illegible]
quando vulneratus est propter iniquitates nostras

et attritus est propter scelera nostra et factus
est holocaustum suavissimi odoris
in conspectu tuo patris (?) et in gloria ut aver-
teret indignacionem tuam a nobis et secum
nos faceret in celestibus. Respice nos
sancte pater de sanctuario tuo et de excelso
celorum habitaculo et intuere hanc sacro-
sanctam hostiam quam tibi offert magnus
pontifex noster sanctus puer
tuus dominus Ihesus pro peccatis fratrum suorum et
esto placabilis super maliciam nostram. Ecce
te vox fraterni sanguinis domini Ihesu Christi
clamat ad te de cruce. Quid est hoc
pendet in ea domine pendet inquam qua-
[illegible] qui iusticia coram te sit. Co-
gnosce sancte pater cognosce tunicam fi-
lii tui veri Joseph. Hec est fera pes-
sima devoravit eum et conculcaverunt
in furore suo vestimentum eius et se-
cum (?) eius reliquiis cruoris re-
liquit. Et ecce quinque scissuras
lamentabiles in eo dereliquit. Vide do-
mine nunc palam quia inimicum adultere ge-
neracionis invidit ille innocens reli-
quie meliorem estimans iacturam vesti-
menti quam innocentie sue. Et ut domine
pater scias quia ne venit filius tuus
et ipse dominatur in tota terra egypti immo
in omni loco dominacionis tue. Conclu-
sum admodum tuum decrete mortis
et inferorum et altissimus coma (?) mor-
immutata veste carnis immortalitatis de-
core refloruit et in gloria suscepisti
eum. Dubitavit (?) eum dum pergaudis (?)
impium et tu triumphans nobile viare (?)
supra celos penetravit. Et ecce gloria et ho-
nore coronatus in dextera maiestatis
tue assistit vultui tuo pro nobis interpel-
lans. Psalmus ii (?) et caro mea est. Respi-
ce domine in faciem Christi tui qui tibi
usque ad mortem obediens factus est. Nec
recedant ab oculis tuis cicatrices
eius in perpetuum et ut memineris
quantam pro peccatis nostris abs eo satisfactionem

acceperis. Utinam domine appenderes ista
peccata quibus iram meruimus
et calamitatem quam passus est innocens
puer tuus pro peccatis fratrum
suorum. Certe gravior appareret et ma-
gis digna ut propter ipsam effundas
misericordiam tuam quam sunt peccata mea
ut propter ipsa contineas in ira misericordias
tuas. Gracias tibi domine pro presentat
omnis lingua super habundancia bonitatis
tue qui unico coeterno tuo filio non
pepercisti sed pro nobis in mortem illum
tradidisti ut eum tam fidelem advocatum
haberemus in celis coram te. Et tibi
domine Ihesu fortissime zelotes quas
gracias quibus retribucionibus digne of-
feram ego homo pulvis et cinis et
vile figmentum. Quid enim pro salute
mea facere debuisti et non fecisti.
A planta pedis usque ad summum verti-
cis in aquis passionis demersisti
te ut me totum colligeres qui in-
traverunt usque ad animam meam. Nam
et animam tuam in morte posuisti
ut meam michi redderes. Et ecce
duplici me tuo debito obligasti. Nam
et pro eo quod dedisti et quod pro mea causa
perdidisti debitor sum. Et pro magis
anima bis a te michi data semel in cre-
acione et semel in redempcione. Quid
magis iuste tibi reddam quam ipsam.
[illegible] pro ea autem anima propicia tan-
to cumulata quid absque digne
rependi posset non invenio. Nam si
celum et terram et omnem ornatum
eorum pro eo rependere possem, tamen
sic ad mensuram debiti nullatenus
attingerem. Ut autem et ipsum quod debeo
et possum michi tibi est reddere. Tu
domine in me est diligendus es in
toto corde tota anima tota virtute
et tua in sequenda vestigia qui mo-
ri dignatus est eo. Et quo

istud fiet in me nisi prius diligere te
ore meo cum parte anima tota virtute
eius procedit corde. Et nunc domine re
demptor meus te vivum adoro in te
recto in te spero et quibus possum de
sideriis ad te suspiro ad animam ipsam
tuam meam ad te patris gloriosum in
signia quibus salutem nostram operatus
es totum me inclino. Tunc vic
toriose crucis regale vexillum in me
tuo christe Ihesu supplex adoro et glori
fico. Tuum spineum diadema tuos
rubentes sanguine clavos tuos sub
lateri immissam lanceam tuam vul
nera tua sanguinem tuum mortem tuam
sepulturam tuam victoriosam resurrectionem
et gloriosam ascensionem christe Ihesu
supplex adoro et glorifico odorem
enim vite michi spirat in omnibus
lignis horum vivifico odore spiri
tum autem in morte resuscitata glo
riosum virtute a sanctis suscitans
me custodi me quam conforta et
ut iugum mandatorum tuorum suave
michi fiat et omnis crucis quam post
te baiulare me iubes onus eris
dum mee leve fiat atque porta
bile. Tunc est fortitudo madant
ius preceptum tuum inter pressuras
tentacionum victoriosus circa sustinere
unumquid pedes mei [illegible] tuorum ut
te velocem cursorem [illegible]
et fortitudinem passionum sequi va
leam. Extende gloriosam [illegible]
et inclina super famulum tuum sua
vem illam crucem que longitudine
est [illegible] qui apprehenderit eam
et cum ipsa iterum alacriter porta
bo et infatigabiliter. Illa que ab
initio parata est per te. Illa
in qua [illegible] miseriam [illegible]
[illegible] meis [illegible] cuius lati
tudo est caritate super omnes caritas

et altitudo cuius longitudo eternitas.
cuius sublimitas omnipotencia cuius profu
ndum inscrutabilis sapiencia est. Confige il
li manibus meis et pedibus pedes et tota
passionis tue formam famulo tuo condu
ca observo michi totum ab om
nibus terrenis que odisti et fac et re
niam quam dilexisti et in [illegible]
gliam tuam et sanctum quod [illegible]
[illegible] [illegible] manum clavus
iusticie in illa sublimi cruce confixa
arbitror. Da michi mente iugiter me
ditari in lege tua et omnem cogitatum
meum iactare in te et dextrum pedem
meum cum ligno vite [illegible] clavus
affige. Sinistrum quoque pedem meum fortitu
dinis clavo in cruce teneatur
ut autem et spinis capitis tui aliqua
in me similitudo appareat. Des michi ob
secro salutaris [illegible] compunctionis et
[illegible] compassionis et stimulo
zeli emulantis quod verum est [illegible]
et ad te compunctionis [illegible]
dum tibi michi [illegible] spina. Libet
ut spongiam pro amaritudine ori meo
porrigas et aceti amaritudinem
gustui meo adhibeas. Libet ut pro
ceptis tuis cor meum conficias
gustare et mel quod [illegible]
[illegible] tamen spongia inanis est et
omnis [illegible] amaritudine
Ita prius fiat in me ut [illegible]
[illegible] babilonis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] dulcedine me inebriet
modo eos qui [illegible] et
[illegible] amara dulce et dulce amara
arbitrentur. Vinum mirratum cum felle
mixtum suspendens [illegible] quod tu
[illegible] bibere noluisti forte quia nimi
am acerbitate [illegible] et nequi
cie crucifixorum tuorum [illegible]
Tunc quoque vivifice crucis [illegible]

due cofigat fluuius ignis ut mo
riar quidem tecum sim tecum vnitz
iustie sim positus ut crucifixus vna
Jaceri portare me gloriar. Illud quoque
quod per mortem insaciabile ipse mali
cia impiorum dederunt hac ignis sitire
exprimere voluit cor meum nimis in effi
caces sinus tuus domine et penetrabilior gladio
lancea acutissima et fluunt decor
rentia adoptata late vite sitiens et
aque amarum tuum domine et sitiui me
ori gustus et nudus sindone prime
stole spiritum meum inuolue in qua re
quiescam ingrediens ad te in locum
tabernaculi admirabilis et abscondas
me donec pertranseat furor tuus. Domine
autem tertio post diem septem pluit genitrice
mane prima sabbati petens inter filios
tuos meruisti resuscitari. Consolator
deus meus reuelat oculis meis quod ... me
credo reuelat oculis tuis in affectu
quam iustorum et alonge salutis ap-
prehendam quam pluribus meis desiderio uel
meis animi coplecte et osculer
et in amorem tuum abysso totus absor-
bear. Consolator deus meus quod non
inimicum. Letetur anima mea saluatori
meo et magnificat nomen eius quod est
suaue et suauissimum delicijs plenum.

7 Jhesu redemptor pastor et saluator
spes omnium tabernaculum fortitudo
amiciti spiritus latitudo anime latinus
se et post te currens infundere dulce so-
lacium et suaue refugium bonum merces
et plena letitia omnium
supernorum ciuium vbi inuenias omnem gloriam
et inclita plenus sum dei summe deus
te benedicunt omnia que in celo sunt sunt
et quam in terra deorsum agimus es tu et
magnum est nomen tuum. O inmarces-
cibilis decor dei excelsi et purissima
claritas lucis eterna inter vitam omnem
viuificans lux omnem lucem illuminans
et conseruans perpetuum consilium inmillena
lina fulgurantia a te ... tronum domini
tue a primeuo diluculo. O eternum et
inenarrabile decus atque dulce
flumen fontis absconditi ab oculis
omnis qui solus oritur uenit sursum
terre concupiscentiis cum nostris nil
peccatoribus admittit. O vitalis te-
cor dei altissimi et sancte profunditas
impenetrabilis abyssus vita ... luce
lucens deus deum eternus eternum
... ponita sibi coequalem ac de ple-
nitudine eius omnes accepimus.
O flumen olei iste flumen vini me-
lissimum torrens vigore spiritus ante
se apparere paruitur abundans in
orbe terrarum profundis omnia replens
omnia continens vnum in ambobus
vnum cum ambobus vnicus ambos
ut pote amborum inmediata quam sic
amplexus indissolubilis copula in
mediata amor intensum et pax.
omnem sensum exsuperans. Qui est
torrens voluptatis tue domine quo
debriata illa et gloriosa ciuitas celestis
quando esuriet potabis et letabuntur
ebrietate. Sancti estuarent tibi in
bilent in amplum inestimabilem le-
ticia et et flamea organa in nocte
exultationis et confessionis et sonus
epulantis diuinis delectabilibus gustu
refocillari sitientes fauces credunt pu-
tum domine aut ... pertinet sinito pu-
ut catelli edent et bibat de micis
que cadunt de mensa dominorum suorum.
O forte celi desuper et nubes plu-
ant iustum id domine quo estuante
fecisti inclitas primitias insignia
die solempnitatis mee illo ignis igneus
stillicidio pergat in mente omnibus sensibus fla-
ta inflamma tepida corda fidelium
ut in vnum spiritus sapiat vnum intelligat vnum
amet uerbum vivat et glorificet
te deum deorum in syon et trinitate in
vnitate te patrem et te filium sanctum spiritum
et te deinde tantum laus gloria et imperium
et semper nunc et per infinita secula seculorum Amen. [?]

Incipit liber de mensura ~~ Orac(i)o(n)is Anshelmi i(n) ma(teri)a g(ra)cia

q uoniam m(od)o beate filio tuo p(ro)
fecti estote sed p(er) v(ir)t(utem) p(ro)fes-
sti ap(osto)l(u)s q(uo) co(n)o(r)ti(ti)te ut
ad p(ro)f(e)c(t)um f(er)uen(t)i(u)m o(mn)ib(us) mo(d)is ad
p(ro)fecto(m) uite, fecerit debe(n)t te doctores s(an)cti
ductore errare possemus p(er)mitt(er)e
solent nos i(n) eo bonitas tua dule(-
tu)d(i)n(e)is q(uia) eundem unicum tuum nos duc-
tore(m) f(a)c(er)e dignatus es ut nobis factis
et v(er)bis viam p(ro)fectionis osten(dere)t ac do-
ceret, cui et cui ut eum co(n)fidenter se-
querent(ur) p(ro)fectionis testimonium p(er)hibu-
isti dicens. hic est filius meus dilectus
in quo mihi co(m)placui ip(su)m
audite. Ipse v(er)o ut faceret volu(n)-
tatem tuam q(ua)ndam co(m)pendiu(m) vie p(ro)fectionis
o(mn)ib(us) ubi s(an)c(t)i plenitudine p(ro)dedit(?) nobis
o(mn)ib(us) dicens. Si quis uult venire
post me abneget se (et)c. In quibus
v(er)bis o(mn)ib(us) paucitate p(ro)fectoru(m) lib(er)e
arbitrij eum sequentem q(ui) uult eum
esse ductorem (et) mandat vie p(ro)fectionis mediu(m)
fine(m) et qua intencione sit ambulandu(m)
(et) negligat aut in sinu loc(um) p(ro)fectum p(ro)-
tatem p(ro)fectorum. timens d(omi)ne in eo q(uod) dixit
Si quis. q(uasi) si aliquis co(n)uul(sus) uult
p(ro)ueniens (et)c. Et q(uo)d q(ui)d(a)m hi(c) i(n)si(n)uat co-
ndicio(ne)m t(e)mp(or)e et pusillanimitate
eos q(ui) plerique an(i)mi su(n)t ad tendendu(m)
sup(er)ius cog(er)e uolunt et p(ro)f(e)c(tionis) viam
attemptare n(on) audent.
n. Castit(ur) aut(em) pusillanimitas co(m)mi-
nus timore maiore p(ro)p(ter) p(e)cc(at)a p(re)-
teri|ta eo q(uod) nimis respiciunt p(ro)p(ri)a mu-
ta(bi)lit(a)t(em) & p(ro)p(ri)am utilitatem | timent (et) p(ro)cedunt et
statu no(n) p(er)manent se p(ro)fic(er)e | cottidianu(m)
lapsus | (et) q(uod) certa minus co(n)siderant bo-
nitatem (et) ista v(er)o multos repellunt
ne audeant attemptare viam p(ro)fec-
tionis et ip(s)os inquietes sp(irit)u(aliter) ite(r)u(m)
reddu(n)t ut putent se posse deficere
(et) primus s(ecun)d(u)m timor p(ro)p(ter) p(e)cc(at)a
p(re)terita non debet nos impedire quia s(ed)
bo(n)i sic viu(m) sunt coop(er)ant(ur) in bonu(m)
p(ro)stantes m(od)o bonitate tua co(n)f(ess)ione(m)
te amar(e) atq(ue) laudare. Io(hann)es nos q(ui) p(ri)n-
cipalit(er) te d(omi)ne p(er) sui insp(irati)o(n)e(m) s(ed) q(uod) eos me-
m(or)ia t(ra)ns(acta) ... & inim(ic)a ... p(ro)t(er)i(tu)m
ut q(uo)d pessimu(m) est sine amore et lau-
de tem(pus) deperdimus tota. Ita duo p(ro)-
ad horam tangimus ad tuam dulcedinem de-
mus p(ro)pterea v(er)o dam(nu)m g(ra)tia q(uod) in debita nos
et inimica n(ost)ra tua iam morti deditos
reuocare dignaris ad vitam tu(am) fideliter
ad te d(omi)ne co(m)miti ut dig(n)a m(od)o dis-
similacione et mo(d)is omnib(us) instare ut
laudem tuam qua negleximus salte(m)
in residuo n(ost)ri t(em)p(or)is suppleamus. Statu(m)
est d(omi)ne dissimulare timorem pene p(ro)p(ter)
amorem tuum cu(m) ea (et)ernalit(er) pati me-
ruissemus et(iam) p(ro)p(ter) fu(turu)m tuu(m) d(omi)n(u)m
p(ro)p(ter) desideriu(m) beatitudinis n(ost)re muneris
f(a)c(ie)nda laus tu(a) (et)c. Nunquam te lau-
dare qui es regnum dei ut d(icitu)r ... inserunt
regnum dei in nos et si ad dulcedine(m) nos
co(n)summantur tui(?) Sin nos d(omi)ne tem(p)t(ant)es
n(on) quiescere quia sua sit ... ut
no(n) tangat timor pene sine (con)tritionib(us) ut
amor n(ost)r(e) beatitudinis p(ro)ficiendo q(uia)
t(em)p(or)is et vires n(on) sufficiunt nobis ad
laudandu(m) te tuis bonitatib(us) co(m)parat
omnem. Et sic pusillanimitate tior(?)
n(on) inquietat p(ro)p(ter) ... q(uia) nos
mo(rtal)es p(ro)ficimus (et)c. n(on) ad p(ro)f(e)c(ti)onem
vite tue valeamus audeamus q(uia) ad
eam p(ro)sequendam n(on) sufficimus. Sed hic
obicit(ur) quia tu d(omi)ne iussisti nos te(m)p(ore)
et admonuisti quia g(ra)tis amare dixis-
ti ... dixisti eum . Sic facere ... fe(ci)t
Et quidem est d(omi)ne q(uod) o(mn)ino fuo(r)i eum(?)
laude tua et lat(e) ... co(n)tra ab-
ulla co(m)mutacione dicimus tu(n)c m(od)o
q(uod) tibi sufficit q(uod) ... sit q(uod)
g(ra)tias tibi d(omi)ne una cogitacio(n)e
amari tuum est Induxit (et) pusil-
lanimitate q(ui) ... nos ...

eo quod petimus quod utique verum est quia
si ego mille annis viverem deo et perfectis-
sime non mererer exaudiri quomodo [illegible]
quam dicam esse indignus celorum. Quare domine
debeo considerare non tam meam utilita-
tem quam tuam laudem cum bonitas tua con-
spicit nostri pusillanimes et facit nos
in nimia importunitate nostra indignos.
Quare domine si audiret te sequentes promitti
petito quare debemus quod aufers quod quia
nos retardent a laude tua quando quod
cum non aufers per tuam voluntatem
libenter portare debemus. Stulticia enim
nostra sepe putat esse ea impedimenta
que tua occulta sapientia ad nostrum or-
dinavit profectum. Quanto tardius quod non
statim sentimus non concedit sed domine
sepe differs quod petitur ut acuites
nostrum appetitum non differs quod nos
dare sicut quanto desiderio querimus
possidere. Sextum est quod veretur
nos sit cottidianum nostri defectus
tamen quod est remedium ut [illegible] depu-
temus aliqua hora dici ad exami-
nandum nos qualiter debeamus nos in
actionibus. Et quid quia in nobis inveni-
mus quod nos sit utile ad profectum adhuc sum-
mo labore studeamus et defectus quos-
cumque vere studeamus. Non autem terreat nos
si forte non umquam aliqua de [illegible]. Et pro-
fectum facimus quia non minus pro nobis
quia longe facilius vertit a te qui
in infirmitate factus est. Expositum quod qui
statum suum dissipans se non possunt
emendare. Unus quisque maior est ei
pena quam culpa et bonitas tua ma-
lis nostris bene novit uti sepe faciens
defectus nostros ad augmentum humilitatis pro-
desse ut verum sit quod sepius cadit
iustus et fortior resurgit. Septies pusil-
lanimes nos facit quod tua non pre-
mus bonitate. Cum enim tibi orando
loquimur non debemus te cogitare quam
durus ad exaudiendum sed quam paratum

benignissimum qui et audisti exaudimus fecit
sit quid utile sit nobis ut equali bon-
itate tua eo ad infinitum pronior ad
exaudiendum quanto maior est quia
nos amicus abrogamus. Quare dulcis-
sime domine ut non simus pusillanimes
sed infinitis nos debite nobis tolle-
ribus medicinam tuam gratiam appone
tecum non pusillanimes sed magnanimes
te sequi sine querulatione(?) maior si non
est in nobis tanta fortitudo quod possumus
te gigantem qui exultasti ad curren-
dam viam eius possimus quam venie-
dum generis quod clamare possimus trahe
me post te. Et clamorem meum au-
diet et exaudiet quem tua
Tercio minus libenter arbitrii te
sequi volentem in via perfectionis cu-
dere. Et quis vult quamquam religiosus se
nimium voluntati sed unde petiti non
Et petitum tibi domine respuasti ut omnes
perfectos addo sit. Cur quod ... agere
quod te si te sequi vult eius sed ... in te
ideo quia te non sequitur quia licet
non possit perfecte tu sed parte qui non ideo
respuasti tibi perfecte nisi perfecte ut non
possimus quia omnia opera nostra opera
nostra sit quod magis annunciet et laudet
altissimum bonitatis tue quod eadem
que tu facis in nobis grata tibi sit
et accepta et indignus ea digna
merced ita quod et talitem aliquem singula(?)
non dimittis absque mercede et con-
trarium allicis voluntate quia adoli-
bam pro te tuam similitudine fecisti
ut cogi non posset. Quoniam et aliis
modis ad maiorem perfectionis nos alli-
ce studuisti. Utique merebam domine
ut ad nos descendens et humanitate
tibi tam mirabiliter unieris ipsa tam
similiter cum homine coniunctus nisi
quod nos ad perfectum amoris tui sit pro

tue volebas ut deum visibiliter deum
cognoscimus per hunc invisibilem amore rapiamur
homo dignus erat ut filius dei mor
te pro se pateretur. Cuius vivissimeriunt
tuo corpore et sanguine refici nisi quod tu
deus vivens inhoc ostendisti amicitate
amoris tui erga nos ut saltem consimil
titudine et magnitudine tantum a
biliorum bificiorum tuorum admirantia de
lectaretur affectibus cor nostrum et incorrupti
bilitate amoris tui redigeret in unica
bilia unitionem bona tua domine quam
voluntate nostram aptitatis ut possit et
ardentiori te sequi nullumque dolorem aut
proprietatem unus sit dicere licet cogit
voluntate tue considerare bonitatis equa
omnia bona creata procedunt cum
aut pauca considerata est et non dum
oditatis dicere quod proprius est primat
cogitare sit incertum potest dicere et i
thode. Primo assimatur mente sua
aliqua ratiam utilitatibus perfectam et de
illa ita generaliter cogitetur quod nulli cor
pori sit coniuncta imaginetur at in illa
omnem perfectionem intuitu que umquam
de aliqua anima potest cogitari s. quam
bona quam dulcis quam patiens quam
mitior quam sapiens quam caritativa
quam fidelis quam pia quam vera quod sequitur
et insequitur modo deinde autem ecclesia aliam
talia cogitanti cogitetur quod quelibet anima in
intuitu est plus creatori qui eam
ad similitudinem suam fecit et propterea tunc
facit se ad creatorem ut omnia quod in
anima perfecta potuerunt invenire in creato
rem infinita cogitetur et mensa et
ea que nature sua namque esse est scilicet
invisibilia dei per ea que facta sunt co
spiciat intellectum. Est est quidem mini
ciali bonus excogitandi dicere domine quod
qui sollicite sequitur meditando quere
in hac fonte vivum et dulcedinem
tua ut que quanto maior est ordo

afficit tunc tanto magis afficit volunte
ut sitiam tantum filium tuum ad laudem
bonitatis tue nos informe
Tercio cum sis precipuum doctorem
et instructorem cum scilicet ueniens per
me et cuatitutis eternam sicut scriptum
nisi procedit te et nullus venit nisi te ob
nos oportet ut parte quia tu es primogeni
tus in multis fratribus. Primo dicis domine disci
pulis venite et videte propterea dicis veni
te post me ut quod non manent inimitentur.
Deinde dicis venite ad me omnes qui labo
ratis et onerati estis et ego reficiam vos
ut mundum tuum sitiane et omnis tuum le
ne quod sustinuit caritate possit precio
ad gloriam patris tui. Tandem dicis venite
benedicti patris mei percipite regnum etc.
Sit domine iste fidelissimus legatus tuus
primo ponit se nobis in exemplum tu dicis veni
te et videte et per se munitat advenien
tem per se venientes ad se nocent ut
reficiat ne deficiat. Tandem assimat
ad regnum ubi tu regnum nos habe
bimus nocte ac die dicentes sanctus
sanctus sanctus dominus deus sabaoth. Ubi abstergebis
domine dilectorum tuorum omnem maculam ab
oculis et clamor non erit amplius neque
labor etc. domine quod istud posset esse no
bis per expressionem anima que aliquando
apta est quanta est afflictio nosse
te et non posse laudare te cum et
ipsa afflictio afflictionem generat pro
ingratitudine quod licet ei affligi pro eo quod
non potest laudare te immo omnia que
umquam ad laudem tuam cogitare lo
qui vel agere potest afflictionem ei generat
quamaliqua indigna se reputat et quia
tibi in nullo potest videre. Ergo anima
incarcerata membris collocata sit in
sanabiliter affligitur plaude tua quod
sanabitur cum in meridie apparet ei

bonitas tua tam utique in debito ad plenum eam non posse laudare. Et forte dices domine quod hoc erit maximum gaudium eius quod perfecte cognoscet veritatem tue bonitatis et illam tam immensam quod eam plene non poterit aliqua creatura laudare. Verum credo quod de bonitatis tue immensitate gaudebit tamen adhuc pena esset eam perfecte non posse laudare nisi aliorum unctura cum alligarentur compunctiones et plage eius sanarentur quia tunc primum oleum additum esset tantum. Verum si placet tibi dulcedo quod omnis pena et afflictio laudis tue qua caret hic anima ibi saciabitur et alleviabitur palliatio laudis tue. Tu qui reples in bonis desiderium nostrum tu dedisti te laudare quantum desideramus ymmo longe supra desiderium. Hec cum dixisti quod plorabitur et flebitur. Nunc sed ... inter ... in gaudium ... aut pena qua hic ... et impleto quod hic desiderant alia pena ... laudationes tibi sicut ut hic ... non potest. Tu enim non das ei qui omnia disponis ... modo et mensura quia tunc non erit tempus flendi sed ridendi ... et nos filius tuus bonus si ... ad ipsum venire.

Quarto ergo ostendit viam tuam qua debemus ipsum venire cum dicit abneget semetipsum. ... confessionis ... volens ipsum laborent primo ut abneget semetipsum. Christo autem debemus nos abnegare cum nichil ... in nobis sunt ... quarta ... sufficit hominem compellere ut fateatur se in se nichil ... Prima quia tu domine nos creasti. Secunda quia nichil in nobis boni est quod tu non creavis. Ita dignum est quod omnia bona nostra tua sunt que nullomodo licet auferre a te ... ne sacrilegium committamus. ... ergo non abnegare debemus nos qui nostri non sumus. Tertia ...

aliquis ... non abnegamus ... abnegatum ... te ... sed aliud de ... et modo ... alicui ... Secunda est quia nos ... morti ... tua morte preciosissima redemisti. Pro omnibus mortuus es ut qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro omnibus mortuus est ut dicit ... Ergo sicut omnes et totos redemisti sic et omnes et toti tui sunt. Qui vult ergo suus esse restituat tibi illum preciosissimum sanguinem tuum quem pro eo fudisti. Quarto quia nos nigros omnibus bonis tuis et ... a te ... a dyabolo defendisti ... quia a te non ... recessimus ... tione esse ... nos hostis sine defensione ... ad sua voluntate de ... supplicia ... nisi tu ... bonitate nos defendisses ab eo et ad propriam re... sumus tui servi ... ab hoste ... tui sunt ... laqueos dyaboli ... et ideo nichil tibi auferri debet ... ut te ... non ... ut si ... est ... Quinta est quia ... morte ... tu nos reduxisti ad vitam eam dimittendo. Ergo tibi non ... nos ... abnegando a quo ... mortui non sumus ... est tamen quod eadem bonitate qua nos creasti ... Ergo non cum aliqui essemus nisi te ... Ergo tu es ... vive et ... sine quo ... non va...

nisi tibi ...

lang. Secundo est servitutis cum enim
se totum abnegat ut tu eum
habeas qui sibi perit ut tibi valeat
qui sibi mortuus est ut tibi vivat. Sed
et nichil ipse est nichil sui amit-
te timet quia servus est te quod
suum est possidere. Tertio immunitatis a
pena. Pene infinite ut ignis purgato-
rius pax tunc cor confitetur
quia cantabit vacuus coram la-
trone viator quia se non timet
perdere qui se abnegavit. Et cum
tu eum qui tuus est adjuvas
mitte velles secundum tu dicere in bo-
no sentiet patris sustine quod velles
licet dicet cur ita facis cum predicta
sua non placent. Da ei domine se ab-
negare ut intelligit. Considerandus
est deus maxime nos urgere scilicet ut
tibi vicem rependamus quia puer
natus est nobis et filius datus est
nobis qui das cottidie te nobis
in cibum et tamen das in signum
ministerii magna nimis. Domine quid
dignum potest esse tantis beneficiis.
Quid ad hoc dignum possumus dare
dum esset aliquid nobis penitus ab-
negare et tibi dare. Non dubitasse
domine. Et unus ista tanti esset quanti
omnis creature quas unquam fecisti
quantum esset si diceret se totum tibi quia
dedisti te totum nobis tamquam bo-
nitas infinita providebat. Cum se
putat meliorem quam te tum dico re-
spicit sibi quanto melior est qui
tu ipse tangeris tamen dicis. Si quis
vult venire post me abneget
semet ipsum. Primo domine iam cogor
dicere salvo verbo tuo quod non sunt
ipsum valeat abnegare. Quomodo
enim se abnegabit qui nichil ad
ipse sunt. Domine nisi vos
ad nichil una gratia ...
tua ut quod tanti est nichil ut

quicumque ipse sibi aliquid incusat
valeat si aliquid credit et ulterius se t-
ipse non acceperit. Da mihi domine
ut me abnegem primo ut reddam
proprium violenter. Secundo autem lege
ablatum reddere in quo ... non solum
nos sed et nostra reddamus scilicet naturalia for-
tuita et gratuita vel naturalia scilicet que quibus-
dam omnibus hominibus attribuit quedam
naturalia tamen ut interius et exterius quedam in
corpore mediante anima ut quinque sensus ex-
teriores. Reddamus et interius spiritualia
relinquentes que nos a regimine
virtutis impediunt. Quando enim eum
spiritui suo ita unitur ut ab eo rece-
dere nolit primo spiritum alterius et quamvis id
apprehendit. Faciendum est igitur sicut
apostolus dicit. Si quis inter vos sapiens esse
videtur stultus fiat ut sapiens sit. Qui
humiliter se stultum reputat et adeo
timet namque sapientiam sive a te sive
a aliis apprehendere possit. Quia ubi humi-
litas ibi sapientia. Quamvis enim dicit
certum est abicisse illis rebus a nobis
cum tertius esset. Reddamus affectum
per propositum unionis voluntatis vo-
lumus domine et maxime in oratione
quia in omni opere nostre voluntati
preparamus diceret quod propone voluntatem primo
sua voluntas si ea vere nostra semper
est nostri utilitatis. Sepe autem venit
dispositio spiritu quia non credimus domini vo-
luntatem esse quod ita nos attingit
et ita abutimur ea minus quam pastoribus
sed et angelus optimus et ille tunc
iustus est qui non quod a te audit dis-
cedat quod ipse voluit sed quod velle quod
a te audiret. Si cum hiis duobus in-
terius et affectum et quinque sensus exteriores
reddamus mortificatos eos ab omni-
bus vanitatibus et ad tuum obse-
quium conversos iam aliquid tamen ...

de prima parte quam nobis abnegare de-
bemus s. de naturalibus . et per sue fortu-
na que dici possumus temporalia et ami-
cos. Hec cum omnia dubia sint ne per-
dant tuum amorem . Quis cum ad-
te quod propter ipsum te amat ut dicit Augustinus
valde debet homo indignari diligentius
dicta que tante dignitatis fecisti
ut ei liceat te amare et cum angelis re-
gnare nimius amor amicorum quam
temporalium quia tegit se velamine ca-
ritatis ita quod sepe putet homo cari-
tate esse quod dilectio est carnalis quia ita
dulciter et suaviter mente captivam
tenet quod nesciat homo quibus vin-
culis fuit ligatus nisi per pugnam fuit
absolutus. Si totum cor nostrum tuo de-
bemus amori quid quod ideo alicui da-
mus tibi subtrahimus Inimicus est ne-
cessaria que fortuna nobis offert divicias
sive res temporales sive amicos nobis dum
propter te abnegemus . et per restitucionis
sunt contraria s. virtutes que in fonte
suum penitus refundere debemus nichil
penitus nobis ascribendo sed tibi et quo-
dcumque bonum presentem per eis gratias referen-
do. Sed omnia que in hiis tribus s. bonis
naturalibus fortune et gracie inveniuntur
abnegare nos omnes tibi quod fran-
damus in sacrificium restituimus et
quod sit nobis inutile respectu sed nos
met ipsos penitus abnegare

Nunc considerandum est quale medium
perfectionis sit nobis propositum ut am-
bulemus perpetuo s. ut etiam unum tol-
lamus et Crucisant acrynatu de
Domine sicut etiam nuncz tuum sinam dicto
sui opinionem eorum qui intelligentiam
qui nesciunt quid inquam tuum suave
est et omnis tuus lenis ut sentiunt
quam bonus et quam suavis tuus spiritus
sit in nobis. Dico autem etiam esse etiam
tuum eorum que debeo tibi debemus
quod non sumus ita fideles et sinceres
in omni sincero tuo et laude ut debemus

Hec tria scilicet longitudinem latitu-
dinem sublimitatem atque profundum
debemus cum grate teneatur eo quod non
tantum quam ligamus ut debemus et hoc est
profundum et non tantum amamus laudamus
quantum bonitas tua exigit. et hec
est sublimitas non sumus tam fideles
ut debemus hec est latitudo quia non sumus
continui in laude tua. et hec est
longitudo . Ad profundum cum
cogit nos propria cognitio. Sed
cum est homo ad qualitatem respectu
semet ipsum magis si recordemur
iniquitatum nostrarum antiquarum quia
nunc in conspectu tuo erimus Deus
meus qui tam fidelis nobis es quod
impetras nobis omnibus peccata dimit-
tere et quoniam tua habundat sicut
velles largiri eas nostris quanto
magis quos dare possunt tanto
magis nunc est enim humiliari quod
tanto neque exigit quod te preciosius
quanto tu in istum largius ei bene-
facere cogitabas. Item defectus tota-
liter humiliat eo quod ita insta-
biles in laude tua sumus immo
iniquitas in eodem statu permanemus
quanto tu cottidie prior es ad
indulgendum tanto plus humiliat quod
tua derelinquere bonitate. Item
ponderis gratie humiliat et deprimunt
considerantes quod ea indigni sumus qui
magis in inferno esse meruimus. Item
quod tu tam humiliatus es pro nobis sed
deus meus Item quod in tanta dignitate
omnem excedit qualitate cum si
velimus similarem humiliari
Item quod absque eo non sumus ut neque
amare nec laudare in aliquo vide-
tur bonitati possumus. Et multa
alia que magis omnia sunt ad humili-
tatem nobis sufficiunt immo superbie
nimi locum relinquit valde autem

nientia est cum profunditatis ad tuam subli
mitate quia quanto quis se repu
tat indigniorem tanto magis gratus
est beneficiis tuis et quanto quis
gratior tanto magis laudator et qui
maxime gratus est maxime te laudabit
Da ergo nobis domine veram humilitatem
et contricionem que inhabitat intra non pos
sumus ad plenum humiliari ut sic gra
uimus [illegible] profundum.
Sublimitatis est illius [illegible] pro eo quod
te ad plenum laudare non possumus
et amare. Et tamen amorem tuum hec
amus quam lingua dicere ut quibus in his
sufficiat tempore. Ergo ad gratias amare
volumus ubi melius quam in te amo
rem nostrum locabimus. Et primum
quibus plus debetur. Sed quanto plus mu
nitis tanto magis gratis dari meretur
Et amare volumus eos qui nos
amant quibus ergo tibi nos amat
Et cogitamus et desideramus ut quibus
conterquerat amor amari non
ne tu es deus qui tam crebro
pulsas et meditaris ad ostium nostri
cordis. Hic fili tertium monstra minus
et ipse repulsus te [illegible] ingredi
[illegible]. Et non ad volumus diligere
quia bonum quem non potes te in
mensum bonum quam totum meum tibi
[illegible] affectu ut bonitate tua
[illegible] laudibus. Et aliquid dignum
dicamus amore nostro quia multa fecisti
pro nobis quem non sit mediocris debito
qui tot et tanta fecisti pro nobis
Et nos confidimus pro [illegible] tu autem
tua pro nobis dignissime posuisti
ut tu [illegible] possides in
finita sunt dona que nos te amare
compellunt quia omnia que creasti
tua pro [illegible] bonitate qua qui
in omnibus non [illegible] non tibi sed sue
imputet [illegible]. Et quia probatio
dilectionis exhibitio est operis
[illegible] dilectionis [illegible] ut sic de te

gaudeas ad eam sic et se ad te habe
mitatur maxime autem [illegible]
sed tu amas [illegible] ita [illegible]
et [illegible] omnis tibi mittatur ut omnem af
fectum suum tecum [illegible] voluntati
Sunt autem quatuor affectiones ad quas
alie reducuntur: scilicet gaudium dolor spes
timor. Prime due sunt presentia ut presentia
secunde due [illegible] futura. Sic ergo conformas
tibi nostras affectiones debemus de o
mnibus que tibi [illegible] sunt timeamus
et doleamus et que tibi [illegible] de
[illegible] speremus et gaudeamus. Ab aliis
affectionibus [illegible] cordibus effugiatis
quanta utilitas nobis esset et quam plures
et inutiles affectiones [illegible] se homo
se non [illegible] maior affectiones [illegible]
[illegible] quam aliquos motus sentiet. In
[illegible] nostris ergo cum originem
motum [illegible] diligitur ad [illegible]
[illegible] esse [illegible] putamus esse
[illegible] et [illegible] illos [illegible] quos
credimus [illegible]. [illegible] quam
nos [illegible] ita et te [illegible] debemus co
gitare [illegible]. Quod cogit nos in omnibus
cogitationibus nostris [illegible] et [illegible]
[illegible] moribus nostris esse [illegible]
disciplinate [illegible] in omnibus intendet
tibi placere et querere abs te consilium
et auxilium ut in omnibus [illegible]
aget voluntate [illegible] in omnibus
quod placet intendimus [illegible]
[illegible] et si [illegible] aliquid minus utile
[illegible] intentionem nostram ingessit [illegible]
[illegible] sed [illegible] et continue [illegible] nos
omnia opera nostra [illegible] ut [illegible]
[illegible] ne esse [illegible] ut [illegible]
ut [illegible] ita [illegible] pericula [illegible]
[illegible] bone [illegible] nos [illegible] qui intus
[illegible]. [illegible] sed [illegible] nos
et custodias ab omnibus malis sive pre
sentibus [illegible] ita diligere debemus
nos abstinere ab omnibus que nos possent

istius studio impedire. Tercio propter largi-
tatis tue immensitatem lassari. Quandoquidem
inique debemus voluntarie desistere in
orando. Quarto quia sicut ex languinis in re-
laxando ita merito debemus desistere mi-
sereri quam statim post culpam veniam
postulemus. Quinto quia cum cor hominis est
distortum et a te quodammodo alienum
multo est pronius ad levitates et
ad querendum ociosas fabulas consolacionis
quam et sicut apud te esse verius
est difficilior acquisitio. Unde ne
omnino recessus difficilior reddatur
oportet est aliter nos debemus
ad te tendere et sic fieri quod te tamquam
amantes ut debemus tamquam ad te
laudandum debeamus et de quibus gracias agere
debemus est impulsio super deum [illegible] nos
tue toto desiderio ad laudem et
laudandum te assurgere et pro eo quod
digne non possumus [illegible] et quod nos
tollamus tantum sit altitudo.

Altitudo autem orationis est fidelitas
sicut etiam et dilatatur ut [illegible]
hominem subiciat tue laudi ac similiter
ei quod maiorem facit hominem racione co-
munem cogitet ut quibusdam [illegible] aliis
quibus spiritualibus suis desperet quia cor
abiles quodammodo mirari [illegible]
quam omne hoc ad laudem tuam desiderent
[illegible]. Unde cum maior fidelitas
in oracione consistat considerandum est
qualiter debent orare qui volunt
exaudiri. Debent enim orare sapienter
ardenter similiter fideliter perseverant
et confidenter. Sapienter ut orent
que tue laudi sunt convenientia
et pro animorum saluti. Unde non continue
deum [illegible] dicebat
pro salute corporis et similia que quoque
nocere quoque [illegible] pro [illegible]
[illegible] est orandum. Sed si tibi
sit placitum et honestum. Ardenter.

[illegible] ut ad omnes [illegible] ut bene
videas quid petendum sit et quod ate
intente de corde nostro petamus non
alienis sed propriis labiis corde ut ora-
cionem utique corpus intendens auscultas
qualiter ut dicimus [illegible] sed tua de tua
gracia confidamus. Quoniam cum peccati
[illegible] quoque ad tibi sine [illegible]
sed tu [illegible] nos reputare debemus
nosipsos peccando fecimus qui nisi
nisi malum per nos facere possumus.
Fideliter ut in oracione offeramus nos ad tua
ventia omnis gaudii que ad nostram
utilitatem et ad graciam omnis pe-
ne tecum valent pro tuo adiutorio
ut in exauditione desiderii mei lau-
dem sed dic quod [illegible] sit offendo
me tibi [illegible] ut totus tuus ad [illegible]
[illegible] et si unquam me volueris exau-
dire. Perseverant ut nunquam cessare pro-
ponamus a desiderio omni que tibi sunt
laudabilia et honesta. Et quando nos
ut [illegible] superant [illegible] necessitas quo-
niam [illegible] semper cum [illegible] non
possumus orare tamen aliquotiens tamen
omni fidelitate quia possumus pro-
[illegible] et [illegible] voluntatem tue
[illegible] desiderium [illegible] pro [illegible]
fideliter et [illegible] tamen [illegible]
[illegible] Confidenter ut postulemus sicut
de [illegible] [illegible]. Sunt autem cause
que cogunt nos tue confidere boni-
tati. Prima quia omne nostrum desiderium
[illegible] antequam [illegible] nisi tu velles
exaudire. Secunda quia non ad nostram
utilitatem sed ad tuam gloriam volumus
exaudiri. Tercia quia maiora [illegible]
bis fecisti [illegible] nobis ut et de mi-
noribus confidamus. Quarta quia omnia que
petere possumus minora sunt quam [illegible]
[illegible] pro nobis est passus et incar-
natus. Quinta quia tu fidelis es [illegible]

te in maximis

te in maximis quam in minimis condecet. Tu
quia ad hoc nos prouocat tue consideratio
bonitatis. Tu quia uicissitudinem te ihesu christe
diligimus et omnibus propter te. Tu quia infinita
est ad nos dilectio tua cui in modicam di-
lectio qua ad te gerimus adequari non sufficit
ut in omnibus tue uoluntati libenter parere
uelimus. Tu quidem dilectio tua inestimabili
dilectione tua nos preueniens. Tu aliquam
fidelitatem uellemus apparere quam tu scis.
Tu nos tibi exhibemus quamque te nos
[illegible] non tradimus. Tu due cruciemur
cruciabimur et [illegible] in corde consideremus
debemus uniuersitatem tu [illegible] que sed di
gne [illegible] ad tuam
laudem perfectum [illegible] non possumus et
amplecti et quod perueniat me cum est la-

Longitudo autem crucis latitudo
tue toti inter me [illegible]
ut quamuis consideremus tecum esse, [illegible]
diuini et te in donis tua laudare et in
abysso tue dulcedinis absorberi
tu non recedat nos propter te. Crucem tuam
si cruciari [illegible] inter preter
laudes angustias. Tu quam magnum est
domine si tecum sum in ima. Ubi sum
securus ab omni malo et ubi habeo
quod quod uolo. Tu in mihi diu [illegible]
qua me pungendo se [illegible]
in timore et misere [illegible] ut autem
uelim deponere ut saltem deponi de
cruce quia a te domine fuit quod [illegible]
Tu [illegible] desiderem ut tu cito fa-
cias me deponi sed ut [illegible]
ter te [illegible] in cruce qua [illegible]
quis facias me in absconditu tu cum
domine [illegible] descendisti de cruce [illegible] se te de-
poni fecisti uoluntatis [illegible]
tu [illegible] tue laudis crux erit
longitudo. Tu quis [illegible] uenire
post me abneget semetipsum et tollat crucem
suam cottidie [illegible]
uie perfectionis. Tu nos tollimus domine
tu ipse portabis etc.

Finem autem uie perfectionis et perseueranciam
in uoluntate [illegible] parte predicti [illegible]
[illegible] quod dicit cottidie si enim uno diem
plus quantum misericordia cruce deponere no-
limus eam cottidie non tollimus. Tu qui autem
perseuerant usque deinceps eam deponere [illegible]
in quindantia laudis tue [illegible]
[illegible] pars et tue. Tu quamuis [illegible]
in [illegible] possumus quam [illegible] tua.
laude cottidie deficiendo a nobis [illegible] ita
[illegible] cottidie tollere debemus laudis tue de-
siderium resumendo. Tu quo quanto diucius
latet tanto difficilius tollitur etc.

Quia non in via ista in [illegible] am-
bulando in [illegible] ubi dicitur
sequatur me. Tu ut tu de [illegible]
[illegible] possumus in [illegible] qui multi
non solum portantes crucem sed et se-
suspendentes in cruce te [illegible]
sunt sequuti. Tu [illegible] non [illegible]
bonorum operum sed et [illegible]
ut non solum consideremus quibus operibus
nos [illegible] sed qua [illegible] fecerit
et [illegible] te sequi studeamus [illegible]
eius autem quam in omnibus cogitationibus [illegible]
et [illegible] tuis [illegible] querentes gloriam tuam
[illegible]. Tu ergo domine ihesu dirige intencio-
nem nostram ut in omnibus gloriam tuam
queramus et tua nos abnegando presum-
dum [illegible] latitudine et lon-
gitudine crucis portando et in ea per-
seuerando ad laudem et gloriam tuam
qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas in secula
seculorum amen. Explicit liber
anselmi de mensuracione crucis.
Incipit tractatus reuerendi doc-
toris Richardi de quatuor gradi-
bus uiolente caritatis Amen

Wlnerata caritate ego sum. Urget
me caritatis de caritate loqui.
Libenter me impendo tali obse-
quio et dulce quidem et omnino
delectabile de dilectione loqui [illegible]
[illegible] et [illegible] cognosci que [illegible]

non possit vel tedium sibi vel fastidium
generare supponit cum supra modum cordis sau-
ciata est caritate cedit. Audit homo
pro dilectione omnem fletum desponsatque multis
desperaret cum vagatur nos dilectionis
incendia, ictus caritatis a multis gradibus ca-
et insignis magna dixi. Et quis eos
digne distinguere vel saltem enumerare suf-
ficiat. Est siquidem alia affectus qualitas,
soliditas affinitatis, coniunctio fir-
mitatis et insignit modo alii multi sup-
lios tu omnis dilectionis gradibus de amore
illa ardens et fines quam cor penetrant
et affectum inflammant animamque ipsam
consumpti medullatos transfigit ut vere
dici possit vulnerata caritate ego sum.
Sagitte ergo que sit illa superemine-
cia caritatis Christi que dilectionem pertur-
bavit et amorem plus mentis affec-
tum transcendit vel contingit. Insuper
animam suam invadit. Vehemen-
cia dilectionis de violencia caritatis
de excessu de supereminencia caritatis Christi
quere fiet quod intendimus. Ecce est de
de quo loqui volumus. De vehemencia
caritatis de supereminencia cumulationis
Christi fiat quia aliud est loqui de
caritate et aliud de eius consumacione.
Aliud pro nos loqui de ipsa atque aliud
de eius violencia. Attende ad opera
violente caritatis et invenies quod sit
vehemencia perfecte cumulationis. Ecce
video alios vulneratos, alios ligatos,
alios languentes, alios deficientes,
et totum a caritate. Caritas vulne-
rat, caritas ligat, caritas languidum
facit, caritas defectum adducit. Quid
horum non validum? Quid horum non violen-
tum? Hii sunt iiii^or ardentis caritatis
gradus quibus iam tum toti intendimus.
Ergo dico fratres attendite ad illa que
multum concupiscite. Audite de illa et
anhelate in illa, quia vehemens am-
bit multis. Audi de caritate vulnerante:

Vulnerasti cor meum soror mea sponsa
in uno oculorum tuorum, in uno crine colli
tui. Vultis audire de caritate ligante?
In funiculis Adam traham eos et in vin-
culis caritatis. Vultis audire de carita-te
languente? Filie Jerusalem, si inveneritis dilec-
tum meum, annunciate ei quia amore
langueo. Vultis audire de caritate
deficiente et in defectum adducente? Defi-
cit inquit in salutare tuum anima mea et
in verbum tuum supersperavi. Caritas ita-
que defectum facit vel languorem adducit.
Caritas vincula est. Caritas vulne-
ravit. Ergo qui sunt funiculi Adam, pri-
mi parentis, nisi munera Dei? Que nam
ista caritatis vincula nisi Dei beneficia,
bona nature, gracie et glorie? Quibus cum be-
neficiis vinculis obnoxium fecit et be-
nivolencie debitorem constituit. Quia
naturam condidit, graciam contulit, gloriam
promisit. Ecce funiculus triplex. Do-
na conditionis, dona iustificationis, promis-
sa glorificationis. Et secundum quia funi-
culus triplex difficile rumpitur, et tu rup-
tus Apostolo cum confregit. Ingemi-
nuit vincula. Adiecit autem Dominus
addere manum natura super nos multi-
plicare caritatis vincula ut nos sibi
arcius astringeret et alcius retineret
mereretur. Contulit nobis bona sua, pro-
tulit pro nobis mala nostra, ut confusi quoque
abundancius nos redderet et de nobis
que contulit nobis et primat que ptu-
lit pro nobis. In hiis igitur caritatis funiculis
captivam duxit captivitatem, largitur
donans dona hominibus et liberans sustinu-
ens mala pro hominibus. Ecce quam male
fortis est que tot caritatis vin-
cula tenere non potuit. Quam malo liber
est quem quamquam tociens ita non vol-
involvunt. Et ecce ad iam amoris
gradum venimus quem pro loco possumus
et vulnerantes iam exprimimus.

nunc tibi cordis percussus videtur qui
ignitus ille amoris aculeos mente
eius medullitus percit affixitque tunc sa
ciat intimum ut desiderium suum esto tolli be
ut desiderat quo non valeat desi
derio ardet fluctuat affectu estuat ange
batur pro nimia magnitudine et longa
suspiria trahit. Licet tibi ac voluntate
tua sunt signa gemitus atque suspiria
vultus palles atque tabescens quia
tu quidem in compilatione recipit et
tubacum negotiorum curis et solici
tudinibus tedet sterilitatem itaque
more quidem quasi tempore recuperantur
et cavetur intra occupationum suarum
occasiones aliquantulum retrahuntur. Quantum
prius meditari in compilatione estuans
ardore fluctuans redit animus quia sic
actus intendit et velocius meat.
Sepe itaque recedens semper quasi securus
major redit paulatim animum ... vel
vires quasi effugit atque compescit donec
plene animum restringit atque constituat
longius suis memoria totum occupet et
implicet totum obliget ita ut quod
ei actualiter aut aliud cogitare nequaquam
possit. Et iam de tertio gradu ad quartum transit.

Primus enim gradus dixi qui vulne
rat. Secundus qui ligat. Tertius vero et
absque ulla contradictione animus liga
tus est quod nec unquam oblivisci aut
aliud meditari non potest quod quasi agit
quidquid quasi dicat quod semper in mente revol
vit. Propriisque memoria retinetur
quod dormiens somniat quod vigilans
animo revolvit. Facile est propter
quod ut arbitror quoslibet gradum
superiorem tunc tendat qui mente
eius ut ad quem quietum permittat
vertitur atque draconis quasi prior sit ille
gradus qui vulnerat et iste qui ligat.
Sepe enim et unus vulnerari et ligari
cius enim narravit quia sequitur totum
gerit ut miles in conflictu etiamque

percussus et vulneratus preceptis manus
effugiat reum conflicto militie liber
tus evadit. Tertius gradus contrarius ita
minus miles percussus dicitur. Deiectus
comprehenditur. Captivus adducitur. Adductus
incarceratur. Incarceratus catenatur
atque ligatur. Iam omnis captivus tenetur.
Quartus vero gradus magis quam vehemens lectis
pene intollerabilis est. Quintus vulnera
tus effugere sed liberare quam captum
atque ligatum tenere captivum. Quartus
gradus non sed ille superior aliquam in compo
latione relinquit sed acute febris more
totum ardore consumit longinquis desi
deriis suum estu incenditur sicut ne nocte
de animus quiescere sunt. Itaque sicut
ille qui licet debilitatus quia catena
tollit ab eo loco quo adductus fuit
elongari non potest. Sic utique qui ab
quarto violente gradu tenetur absque
gratia quod quasi agat quomodo se nititur
abicere et intima solitudinis
sue cura avelli non potest. Primum itaque
gradus impetum primus desiderii non re
sistendo sed declinando vel tardiuscule
quam fugiendo repellere debemus et pos
sumus. Si solliciti semper adnitimur et
cogitationes tamen occupationes quam in me
dium tociens providi mente effugiamus et
implicamus quod scriptum est: Fugite
fornicationem. Primum itaque gradum violenter
declinari potest fugari non potest. Secundum autem
gradus vehementia animus non potest ut velut
tardo fugiari nec fugiendo declinari
Tertius captivum et gemente et defugi
deficienti. Post fugam autem una est qui
resumit animam magnam. Quartus sequitur ut in
uno qui fugere non potest redimere se potest.
Quartum gradum temptationem non possumus vel vir
tute repellere vel prudentia declinare
debemus pugnare et obedientia nos
ipsos redimere et assiduitate virgo exer
cere. Hec sunt enim vero et ipse dimicie

de quibus scriptum est Redempto anime viri
divicie sue. Sed tunc adhuc primum vehemen-
tie gradum amor apprehendit quid est quo
se amplius extendere possit. Quando karitas
vehementia vehemencius esse potest si su-
perari si debellari non potest si omnino insuperabi-
lis est si omnino inseparabilis est. Quid est
vehementia vehemencius esse potest si ab
alio affectu superari non potest summus est
et si inseparabilis nichilominus sempiternus
est. Et quid eius violencia violencius
esse potest si summus et sempiternus est. Sed
aliud est esse summum atque adesse et
solum sed et aliud est semper presentem esse
et aliud consortem omnino non admittere.
Possumus enim et plures esse comites
socios habere et pluribus quibus superiores
latum tenere. Vides ergo quanta super-
eminencie magnitudo ad comprehendendum
ei adhuc superest ut tam summus tam singularis sit
et solus esse possit. tercius gradus
a Tertium itaque violentie gradum amor
ascendit qui omnem alium affectum
excludit qui nichil preter unum vel propter
unum diligit. In hoc itaque tercio violen-
tie gradu caritatis nil aliud sufficit
preter unum sed et nichil sapere nisi per
unum. Omne quod cupit unum diligit unum
sitit unum concupiscit ad ipsum anhe-
lat in ipsum aspirat pro ipso exardescit
in ipso quiescit. Solum est in quo re-
ficitur solum quo saciatur nil dul-
cescit nil sapit nisi istud condiatur.
Quicquid aliud occurrit quicquid sponte
occurrit cito reicit subito recutitur
quod suis affectibus non militat eius
desiderio non famulatur. Sed quis omnes
affectus tyrannidem exercet
qua omne desiderium expellit quia
omne studium excludit quos
tamen violenter reprimit quia sine eius
desiderio non permittit quicquid agat quicquid
fiat inutile immo intollerabile

videtur nisi in unum desiderium suum finem
concurrat atque ducat. Cum autem fruitur
per eo quod diligit omnia putat quodque se
tenere sine illo horret omnia. Quando se
vinci sentit eum eo frui non posse forte et
ipse deficit et totus tabescit. Tertium
nec recipit nec ullam omnino
consolationem admittit. In hoc adhuc
gradu alicuius negotii vel actione
nequaquam occupari potest sed precogitacionem
non potest quia eius quod diligit omnino
oblivisci non potest. Iste autem gradus
amoris tabidam et amoris immensitate
languidam sed non potest alia meditari
nisi per alia meditari. Ille secundus
cogitationes involvit iste tercius actio-
nes dissolvit. Ille ligat in cogita-
tione iste terminat in actione. In illo
gradu manus et pedes adhuc liberos
habemus et subtilitati mentis licet atque
illuc extendere atque iactare possumus
quia pro nostro arbitrio adhuc eos
in bono opere exercere et possumus et
debemus. Iste autem gradus amoris
immensitas ... solitudinem
manus ac pedes emittit ut deinceps
nichil vel parum pro arbitrio agat. Ab eis
itaque in hoc statu quasi immobilis manet
et nisi se procogitacionem neque per ac-
tionem moveri nisi quo ea ut de-
siderium trahit vel affectus impellit.
In primis autem desideriis in ipso secundo
gradu ut supra dictum est percipitur
studium fuge. Sed in ipso autem gradu ubi
fugiendi locus omnino non est probos
adquirere a re omnino se potest. In ipso
autem gradu quid aliud potest secundus quod
gemitus potest esse remedium qui iam
vel utilia meditari vel utilia operari
potest. Dormiens torbatum est. Diligi
... vicis tamen subiecti utilitatis
articulo vel aliud remedium ... tamen
in vicino quod tam dominium clementia

respirare eius quam mam implorare s[ed]
omnis languidus est si iniuriis excedis
liberos non queris esse adhuc lingua quies
et labia movere potes. Si ergo fuerit in-
dustrie nullus evadendi locus relictus est
clama ad deum qui animam potest vin-
cere arbitrio vim iam amisit contradicere iam
invaluit cum adhuc tamen quidem ne-
gligentia contremiscendo ascendit et in-
terim est sed quidem adhuc aliquid quod am-
plius ascendere possit. In primo gradu
tunc figit affectionem in secundo ligat cogitationem
in tertio dissolvit actionem. Affectio itaque
captivatur in primo cogitatio in secundo actio
autem in tertio. In quibus totus homo est
et quid hic amplius dici potest. Si ergo
totum captivatum est quod homo quod illi
ulterius fieri potest sicut ubi illa amor totum
possidet si amoris magnitudo ab-
sorbet magnos se quo amplius dilatare
valet. Si enim totum obtinuit non est
quod ulterius inducere possit. Sed quid
dicimus si totum obtinet et totum ei
sufficere non valet. Eius unde dictum
sumus si totum inspirante est totum in
desiderio satisfacere non potest. Est enim in-
toxabilis maius est quo non valet
qua quidem ipso valet utroque tam desi-
derari potest et quod ipso potest et quod homo
non potest. Videte ergo quam infinitum sit quod
desiderium continere se possit et propterea quam
ad tertium gaudium pervenit.

Quartus itaque violentie caritatis gradus
est quod estuantis ad desiderio in
animo nichil satisfacere potest. Hic gradus
quamquam ita arcere possit victus semel
concessit. Crescit ut scilicet tamen necesse
quia sic invenit quod adhuc concupiscere
possit. Quid quod agit quod quod sibi fiat de-
siderium ardens anime non faciat si-
tit et bibit. Bibendo tamen sitim suam
non extinguit sed quo amplius bibit
eo amplius et sitit. Unde enim

primo insatiabilis aviditatis ut estimes
non sedatur sed irritatur diu noto suo propo-
to proficit. Quod si statim non faciat certum
in sui nec aures implet auditu dicit
absente loquitur ut putet intimus. Sed quod
supremum gradus molestia quibus digne com-
parare valeat quibus eius superveniunt
tunc ut digne reperire sufficiat. Quid
quod est quatenus homines profundis penetrat
et ardens trahit vehementius exagi-
tat. Quid quod molestius quam nec ardens
in celebrando possit contingere continua
primo et insaniens inquietudines quem
illa acumine compellit ut aliqua pati
facere sentiunt. Quorum in remediatus et
omnis desperabit ubi fervorem querit
et nusquam invenit. Unus quod quod perimunt
ad remedium salutis ubique inquit in angustia
furore. Hic est ille gradus ut diximus
qui desperatum abducit et de remedio in
desperatione facit et proprium quod desperatio est.
Qui quasi sinceritate inebriatur iam
ulterius quid agit vel aliis componit de-
beat non ulterius. Quam vero omnis meditatione
cum corde sibique ipso totus deliquit
solo adhuc spiritu anhelat et corde hora
quod aditum propinquat. Verum iam spiritu
ingreditur et quid circa se agitur vel quid sibi fi-
at nec attendit nec audit si sit sine.
Qui fortius estuatur desiderio ardens
anhelat quod quod sibi fiat omnino non
potest ut remedium afferre ut consolationem
compelleret dum quod adhuc consolatio
quoque omnis animus tangit quodammodo
quasi pervertitur que circa se gerunt
omnis non sentit. In primis ad deside-
riis dum inter humana adhuc sta-
tum violenter attingitur omne aliud
iam superest ut perpetuo ab aliis
oretur. Si forte dominus fidem illorum
respiciens miteque restitutis reddat

illum in vim sic qui potens est de lapi-
dibus suscitare filios Abrahe et contritos
voluerit deducit ad inferos et re-
ducit. In quarto statu amor sepe est in insa-
niam vertitur mens intra penitentiam pariter
constantiam eius impetus refrenetur. In quarto
statu nec amantes sepe inter se iurgant
sepe rixas generant et tunc inimi-
citias et non suspectis placatis et reconci-
liatis constringunt. In quarto statu amor sepe
modum transcendit dum in unitatis desi-
derio nichil satisfacere possit. Et sic illud
quod sepe novimus evenit qui se
pariter ardentius diligere videbantur eo
se postmodum vehementius odisse inter se
conveniunt. Uno quam magis mirum est sepe
sub uno eodemque tempore sit odium et
tu perseverans estuat nec desinant
et sibi diligere ut tu illud ex odio
perceptum non desistat diligendo. Itaque
odiunt et odiendo diligunt et in-
mirabili modo in passione consistit ex de-
siderio odium et ex odio desiderium
et ignis congenitus inter prius fervens
dum nec estus desiderii desiderio ex con-
gelu possit dissolvi nec estuans
mens quidem tociens iste cursus ignem
possit extinguere. Sic modum autem
unio sibi navi ignibus convalescit
in aqua quia amor inter contraria
gens concrescit et altius conditione
qua invalescere possit communia pare-
re. Ecce iam cernimus in quantum dilectionis
maior violentie gradus de quibus su-
perius proposuimus. Primus quoque violentie
gradus est quando mens desideriis suis non
potest. Secundus non gradus est quando illud ob-
livisci non potest. Tertius non gradus est
quando ei aliquid simile non potest. In primo
itaque gradu amor est insuperabilis
in secundo inseparabilis in tertio singularis in
quarto insatiabilis. Insuperabilis est qui alii
affectui non cedit. Inseparabilis quando a
memoria nunquam recedit. Singularis
qui consortium non recipit. Insatiabilis

est cum ei satisfieri non potest. Et quamvis
per singulos gradus possint non singula
specialius tamen in primo gradu notetur amoris ex-
cellentia in secundo eius vehementia in tercio eius
eius violentia in quarto eius supereminentia.
Considera enim excellentiam amoris qui omnem
alium affectum excellit. Considera quanta vehe-
mentia dilectionis que mentem quiescere non
sinit. Considera quante violentie caritatis
que omnem alium affectum violenter ex-
pellit. Considera supereminentiam emulacionis
tamen omnis michi sufficit. Excellentia
amoris, vehementia dilectionis, caritatis
violentia, emulationis supere-
minentia. Sed inter amoris gradus aliud
se habet in affectibus divinis atque aliud se
habet in affectibus humanis. Nam aliud atque
aliud se habet in desideriis spiritualibus et
in desideriis carnalibus. In desideriis spiritu-
alibus quanto maior tanto et melior.
In desideriis carnalibus quanto est ma-
ior tanto peior. In affectibus divinis
ipse qui summus idem et precipuus. In af-
fectibus humanis ipse qui summus ille est
et pessimus. In humanis sane affec-
tibus primus potest esse bonus. Secundus absque
dubio est malus, peior autem est tertius.
Quartus autem est pessimus. Primum quod in
humanis affectibus contingat amor
primum locum tenere debet et precipuo in
imperiali throno ille gradus amoris bonus
esse videtur qui omnibus aliis affectibus
dominari potest. Continuus autem interim
amoris affectus inter sodales pacis
vincula astringit et indissolubilem
illa perpetuat quia societatem gratam
et iocundam reddit. Primum quoque gradum
in humanis ut dictum est affectibus bo-
num esse potest. Secundus absque dubio ma-
lus est. Cum enim mentem insolubili
obligatione vincit dum eam in alia so-
licitudine cuipiam non sinit, sepe et

et providebo tuam correspondebo pro
malitia tollet. Quartus autem ille amoris
gradus qui omnem alium affectum ex-
cludit non solum est malus nimis sed in-
cipit esse amarus cum voto suo semper
pro voto suo frui impossibile sit et ex aliqua
alia re consolationem recipere non possit.
Hic autem gradus ut diximus cum sit pes-
simus quid illo peius inveniri possit
quam animam non solum malam sed et mise-
ram reddit. Quid miserabilius quam eius
rei desiderio semper fatigari cuius fructum
nunquam satiari possit. Omnis doctrinis
quomodo subiecto gradui assiduo estu et
gelu incessanter urgetur dum ut concupiscendo
ardet et concupito desiderium extinguitur.
Et quid est aliud quam quedam for-
tasse dampnationis esse videtur ubi
cruciatur de calore ignium ad frigo-
ra nimium et de frigoribus nimiis
ad calorem ignium. Est itaque ultimus
amoris gradus in humanis desideriis omnium
pessimus. In divinis autem affectibus ut
dictum est est omnium precipuus. Ibi
enim quanto amat quicquid sibi fiat suf-
ficere non potest. Hic autem quicquid pro dilecto suo
faciat voto suo satisfacere non potest.
Ibi nichil sufficit solacii est quod sibi fi-
at quod non quod ipsa faciat. Hic
[illegible] solacium nichil gerit
quod ipsa faciat quam quod sibi fiat.
In celestibus itaque desideriis quanto
affectus est maior quia superior gradus
tanto utique melior atque preciosior.
Et quia precipuus primus ille dilectionis
gradus in quo amor qui est insuperabilis
multo preciosior ille quo ardens af-
fectus incipit esse inseparabilis. Multo
tamen adhuc melior est quo in aliam
rem quam in dilecto delectari non potest. Summus
atque precipuus amoris gradus est quo
desiderio suo nichil satisfacere potest.
Iam in primo gradu [illegible] non potuit
[illegible] plena obruit.

illam eo quod inseparabilis est. In secundo ergo gradu
ponit anima dilectum suum sicut signaculum
super cor suum eo quod illum omnino obli-
visci non possit. In tertio iam gradu non so-
lum [illegible] sed omnem etiam donum sine pro
dilectore quod nichil desiderat eam quod
in re aliqua alia delectari non possit.
In quarto autem gradu fortis est ut mors
dilectio dura ut infernus emulatio eo quod
ci par sit quod quid pro dilecto facere ut suffi-
cere possit. In primo gradu amor insuperabilis
est. Diligam te domine fortitudo mea. In se-
cundo inseparabilis amor est. Adhereat lingua
mea faucibus meis si non meminero tui.
In tertio gradu singularis amor est. Defecit
[illegible] anima mea quia amore sum [illegible] et
[illegible] sum. In quarto gradu insatiabilis
amor est. Quid retribuam domino pro omnibus
que retribuit michi. In primo insuperabilis
est. Et est quis nos separabit a caritate
dei tribulatio an angustia an perse-
cutio etc. In secundo caritas nunquam excidit
eo quod inseparabilis sit. Unde et dicit Ad-
hesit anima mea post te eo quod ab eo
evelli non possit. In tertio quia arbi-
tratur ut stercora ut Christum lucrifaciat.
In quarto sibi vivere Christus est et mori
lucrum eo quod cupiat dissolvi et esse
cum Christo. In primo gradu diligitur deus
ex corde ex anima ex mente ut illum
[illegible] sit ex toto. In secundo diligitur ex
toto corde. In tertio diligitur ex tota anima.
In quarto autem diligitur ex tota virtute.
Dilectio ex corde est dilectio que est ex
[illegible]. Diligere ex anima est dili-
gere ex affectione [illegible] consilium ad animam
aut [illegible] desiderium. Volebat [illegible]
sed quod consilium ad cor. De quo [illegible]
Effraim inquit columba seducta
[illegible] non habens cor. Quid est [illegible]
cor non habere nisi ipsum [illegible] consilio
esse. Quid [illegible] est [illegible] colum-
bam esse seductam et sine corde

nisi quod alibi dicit. Secus sine consilio et
absque prudentia [illegible] aliud est
sine corde esse quam consilio et prudentia
carere. Est quemadmodum iam dictum est secundum
quod cor consiliativa ad animam pertinet. Dicit
denique quod perdiderit in quid etiam sua [illegible]
mundo [illegible] nisi in hoc mundo quemadmo
dum aliter preceptum est per concupiscentias
suas non [illegible] in hoc mundo quibus de
sideria sua in morte finiat [illegible] quia eo
viris ipsa aperta plenitudine dila
tatur. Diligere itaque ex toto corde est diligere
ex consilio et deliberatione. Diligere ex
tota anima est diligere ex desiderio et af
fectione. Illud ex studio id est proposito dili
gere ex toto corde ex tota anima ex tota
virtute est omne studium anime desideri
um omne conatum [illegible] in ipso de
tempore ad aliquid diligendum [illegible]
affectione et [illegible] ex corde et sepe
multa ex proposito deliberationis diligimus
que tum [illegible] appetitum minime affec
tum. Spiritualibus itaque desideriis sepe
prius est diligere ex anima quam diligere
ex corde. In temporalibus autem sepe prius est
diligere ex deliberatione quam ex affectione [illegible]
que cum temporalia ex desiderio diligimus
nisi ad eorum affectum [illegible] magis [illegible]
animam inflammamus. Si ergo deum [illegible]
ex tota anima diligere ex toto corde
ord [illegible] sit [illegible] cogitatio ad [illegible]
omnis nostra deliberatio. [illegible]
nostra meditatio. Si volumus diligere
ex toto desiderio sed [illegible]
anima diligimus nisi prius toto corde
diligamus. [illegible] tota virtute [illegible] di
ligimus nisi prius tota anima diligamus.
Si cum ad [illegible] affectum [illegible]
[illegible] deum non diligimus [illegible] ad
[illegible] affectus [illegible] caritatis
[illegible]
[illegible] ad aliqua desideria
[illegible] vel [illegible] In primo gradu [illegible]

dum est diligere ex toto corde. In secundo diligere
ex toto corde. In tertio autem ex tota anima
et in quarto ex omni virtute. [illegible] ad
[illegible] in primo gradu [illegible]
secundo presumebat cum psallens dicebat
Confitebor tibi domine in toto corde
meo. Tertium est in secundo gradu fiducialiter
psallens [illegible] in toto corde meo confi
di in te. Tertium in tertio gradu [illegible] pertinet [illegible]
eius modi iam dicere [illegible] Con
cupivit anima mea desiderare [illegible] in omni
tempore. Quartum in quarto gradu [illegible]
dit et deum ex tota virtute diligit
dicere potest [illegible] non timebo quid fa
ciat mihi homo. Eo quod sit paratum
cor eius sperare in domino. Confirmatum
cor eius non commovebitur donec
despiciat inimicos suos. In primo gradu
fit desponsatio. In secundo impletio. In ter
tio [illegible] In quarto [illegible] In primo
[illegible] sponsabo te in sempi
ternum et in iustitia et in iudicio et
in misericordia et in miserationibus et sponsa
bo te mihi in fide. In secundo gradu fiunt
nuptie in Cana Galilee [illegible] ei
Ecce ego vir tuus [illegible]
[illegible]. De tertio gradu dicitur qui ad
heret deo unus spiritus est. De quo dicitur
[illegible]
[illegible] In quarto itaque gradu dilecta frequenter
visitatur. In secundo [illegible] In tertio dilecto
[illegible] In quarto [illegible] gradu
[illegible] ad reditum dilecti [illegible]
[illegible] et dicit veni dilecte mi similis
esto capree hinnuloque cervorum super
montes Bethel. In secundo invitatur ut
veniat et dicit ei veni de Libano
soror mea sponsa veni de Libano.
In tertio gradu dilecto copulata [illegible]
et dicit leva eius sub capite meo
et dextera eius amplexabitur
me. In quarto gradu de sua fecunditate
gloriatur et dicit filioli mei quos iterum

preciosus dominus qui formetur in vobis. Vin-
dicet ei dicitur: Duo ubera tua sicut
hinnuli duo capree qui pascuntur
in liliis. Patetiam ad quod per sitibus
et lacte apertus. Primo ergo anima
sitit deum. Secundo sitit ad deum. Tertio
sitit in deum. Quarto sitit secundum deum. De
primo anima sitit quod dicit: anima mea de-
sideravit te in nocte et spiritu meo
in precordiis meis de mane vigilabo
ad te. Ad deum anima sitit quod dicit: si-
tivit anima mea ad deum fontem vi-
vum, quando veniam et apparebo ante fa-
ciem dei. In deum anima sitit quod dicit: sitit
in te anima mea quam multipliciter et caro mea.
Secundum deum anima sitit quod dicitur: concupivit
anima mea desiderare iustificationes tuas in omni
tempore. Sitit anima mea quando cognovit et
sciebat que sit illa interna dulce-
do que mente devotas inebriat, scilicet
dum incipit gustare et videre
quam suavis est dominus. Sitit anima ad
deum quando per contemplationem super se eleva-
tur et regem glorie in decore suo vi-
det, desiderat ut iterum audeat et dicat:
quia vidi deum facie ad faciem
et salva facta est anima mea. In
deum anima sitit quando ... (?)
totum in deum transire concupiscit, ita ut
sui penitus oblita valeat dicere: possit
sive in corpore sive extra corpus nescio,
deus scit. Secundum deum anima sitit quando
... voluntate non actu in temporalibus sunt
in spiritualibus quando anima aliquid
suo arbitrio relinquit sed totum domino com-
mittit, nisi cogitans quod sua sit sed quod
illius ... ut et ipsa dicere possit: Non
veni facere voluntatem meam, sed volun-
tatem patris mei qui misit me. Primo
itaque quando deus intrat ad animam
et anima redit ad seipsum. Secundo ascendit
super seipsum et elevatur ad deum. In
3o quando anima elevata ad deum
totum in eum transit ... Primo

Secundo anima ... post deum et ascendit
supra se ipsum. Primo anima ingreditur ad se
ipsum. Secundo transcendit seipsum. Primo
pergit in seipsum. Secundo pergit in deum suum.
Primo ingreditur ad seipsum. Secundo egreditur
post proximum. Primo intrat in meditatione.
In 2o ascendit contemplatione. In 3o introdu-
citur in iubilatione. In 4o egreditur ad
compassione. Primo ergo sentit spiritus ille
super mel dulcis intrat in animam et dul-
cedine sua inebriat eam in tantum ut
habeat mel et lac sub lingua eius et
sic fiat favus distillans labia sua. Tunc
mirantur gaudenti suavitate tunc con-
tribulacio ... sicut eo quod ...
cordis os loquitur. Hec est illa consolatio
que abrenunciatos seculo, sed quod corri-
pit et in bonis propositis soli considerare
consuevit. Hec est cibus ille celestis
quem egredientes de egipto scilicet refi-
ce et per solitudinem pascit. Hec est illud
manna absconditum quod nemo novit
nisi qui accipit. Hec est ille dulcor
spiritualis et interna suavitas quam
ingenitos infantes per se scilicet lactare
et alere ad maturitatem vobis pau-
latim provide. Singulariter itaque statu anima
adiuvos in solitudine ducitur ibique
lactatur ut interna dulcedine inebrietur.
Audi quod de hoc statu dicitur ubi dominus
per prophetam loquitur: propter hoc ecce
ego lactabo eam et ducam eam
in solitudinem et loquar ad cor eius. Sed
prius oportet egiptum deserere, prius oportet
mare rubrum transire. Prius inde est e-
gipti cibos desiderare quam possimus
hoc spirituale alimentum cibumque ce-
lestem percipere. Egiptum non solum
corpore et corde desistat nimirum quod
amissionem penitus deponat qui
celestes illos sollicitudine cibos
desiderat transeat in rubrum mare.

ouem mercedem et amaritudine studeat
de corde expellere desideat qua sanari de
sideat interiori dulcedine pius subiugatur
egipcii peant quoniam moyses pius ne de ge
nere eorum divina designatur. Cum angelici pius ineunte est egipcianos cibos de
siderare et carnales in abhominacione ut te
qua copiam liceat qui sed ille meane
et etiam de lacte absque dubio amor dei
quanto plenius omnem aliud affectum
vincit tanto securius tanto uberius al
iam intima iocunditate resistit. Sub hoc itaque
statu mentis fugit mel de petra oleumque
de saxo durissimo. Sub statu stilla
bunt montes dulcedine et colles flu
ent lac et mel. Sub hoc statu animam
esurientem et sicientem sepe dominus re
ficit sepe intima suavitate saginat
spiritus quem inebriat sua dulcedine. Se
pe sub hoc statu dominus descendit de celis
sepe visitat sedentem in tenebris
et in umbris mortis. Sepe gloria domini
implet tabernaculum federis sed in
pinguia sua exhibet ut sentiat suavitatem
quidem dulcedinem suam infudit sed
decorem suum non ostendit infudit sua
vitate sed non ostendit claritate. Sua
vitas itaque eius sentitur sed species non
tu eius. Adhuc nubes et caligo in circui
tu eius. Adhuc thronus eius in colum
na nubis. Est leus quidem et blan
dum quod sentitur sed nebulosum non
cernitur. Nondum itaque apparet lux
et quamvis appareat ignis magis tamen
infusio accendit quam illuminante. Accen
dit itaque affectum sed non dum illuminat
intellectum desiderium inflamat sed intelligentiam
non illuminat. In hoc itaque statu anima
dilectum suum sentire potest sed sicut dixi
videre non potest. Et si videt quidem videt
denique quasi in nube videt velud per
speculum videt denique per speculum in enig
mate non dum autem facie ad faciem.

Et dicit illi mea facie tua super sum tamen
hoc quidem consto primo dilectionis gradu ag
it dum mens sepe insistit sepe visitatur
sepe inebriatur. Quia adhuc maiora audet
provocatur incipit quoque tamen alij amplio
ra presumere et sublimiora postulare
intendit ut audeat et dicat. Si inveni
gratiam in oculis tuis ostende mihi te nunc ipsum ut
tu quod petit statim pro voto percipit
quamvis intimo desiderio postulet
opus tamen ardens pete diligenter
quere fortiter pulsa et insuper omnibus
importunitatis insiste sic optata volueris.
Ostende tibi videtur iam diu et optime
instruxit laboriose quam largiter ne
re desistere et quasi apparet continuisse qui
dicit nisi ergo domine oblivisceris me usque
in finem quousque avertis faciem tuam a me. Nam sicut omnis
qui petit accipit et qui querit inve
nit et pulsanti aperietur. Quem tamen
quam fiducia recipit dicens quia tibi re
spondit et dixit exquisivit te facies
mea faciem tuam domine requiram. Cum
ergo mens cum magno studio ardenti
que desiderio ad divine contemplationis
gratiam perficit iam quasi ad terciam amoris
gradum proficiat quem meretur preclara
reperire. Quod oculus non vidit nec auris
audivit nec in cor hominis ascendit
ita ut vere dicere possit. Probat re
velante deus per spiritum suum. Revo
cat gratia meretur attemperasse qui an
gelos ascendentes et descendentes me
ruit videre et dominum in inxo scale
vidi et videri dominum facie ad faciem et
salva facta est anima mea. Hac gratia
accepit et quasi afflicta repetebat
qui dicebat. Emitte lucem tuam
et veritatem tuam ipsa me deduxerunt et addu
xerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula
tua. Qualia gratiam accepit et penam
contemplationis volabant quos propheta
intuebatur. Qui sunt isti qui

qui ut nubes volant et quasi columbe ad
fenestras suas. Iusti itaque quidam alii pe
tunt celum super pennas ut columbe. Alii
accipiunt pennas ut aquile. Quis michi
dabit michi pennas et volabo et re
quiescam. Et alibi propheta qui in sperant
in domino mutabunt fortitudinem
assument pennas ut aquile. Iusti quidam
contemplatiui sic alis auis se tollunt super
altitudinem nubium. Iusti quidam eius alis
euolant usque ad celum non solum usque ad
primum sed et usque ad secundum ita nunc quasi de liquo
dicere posset verum comparacione inter c
Sicut quod secundum celum est aquosum terram ce
lum quod dicitur celum celorum omnino asscende
non potest et illi qui ad secundum amoris
gradum pervenerunt. Celum est terra ad
primum celum et quod est primum celum
ad secundum hoc est secundum celum ad celum
celorum. Quam itaque celum si multis terra
est, si multis celum, ymmo et celum ce
li est. Et celum celi est ad primum celum
terra, at ad celum celorum. Hec tamen
ut arbitror propheta significare voluit cum
dixit: porro una dies sit intra ymne
tua. Hoc itaque quod terra celum suum hoc
et sole suum ut aliud videtur esse arbi
tror quod illud quod dicitur per prophetam sol
licet non occidet ultra sol tuus et
luna tua non minuetur quia deus erit
tibi in lucem sempiternam. Si ergo in hoc
celo sive inhabitas terra es in sole
inde hec frequens estuat et ardet.
Illi angelici spiritus qui seraphin
hoc est ardentes dicti sunt et corde no
men sortiri meruerunt eo quod non sit
operis omnibus qui se abscondat
a calore eius. Solem itaque iusticie
inde potes si inhabitas terra es et ad
secundum amoris gradum pervenisti et dominus tibi
non erit tibi amplius sol ad lu
cendum per diem ut splendor lune

illuminabit te, sed erit tibi dominus in lucem sempiternam
et deus tuus in gloriam tuam. Iusti itaque sta
tu eximii licet illius sine virtute quod
dulce lumen et delectabile oculis ut videre solem.
Iusti statum experientia magisterio doctrina prophe
tat: melior est dies una
in atriis tuis super milia. Vnusquisque visionis
iocunditatem quanta sit quis digne expri
mere posset. Nam iocunditatis semel
experta semel degustata sed non pius fa
stidium potest sic ut absens oblivisci
possit. Dum enim anima abiecto descendit
et ad se ipsum redeat quasi dum in ce
lestibus cogitacionum totalis ex celsis
secum ipsum restituit ymmo et eciam festum
agit quemadmodum scriptura loquitur: et
reliquie cogitacionum diem festum
agent tibi. Cogita igitur quanta sit
solempnitas in habundancia visionis
si festum agitur per reliquias cogitacio
nis. Que erit iocunditas in ipsa vi
sione si tanta delectacio est in eius
recordacione. Hic itaque in hoc statu
dum huius vinculo et vinculatorie
admixtio inepti recordacione perfecti
quod vincula ita animam insolubiliter ligant
ut gustata iocunditate oblivisci
non valeat. Et ideo in isto quidem de
gustata suavitatis animam satiat et
cetiusque suffigit se. Iusti quidam in isto
tanta caritas cogitacionum ligat ut
illius oblivisci vel aliud cogitare
non possit. Iusti itaque quidam ut dictum
est celorum celum adeunt quod illud in
accessibile videri potest sed adiri non potest
aliquin inaccessibile non esset si
adiri potuisset. Quis itaque inquit
apostolus solus potens rex regum et do
minus dominancium qui solus habet immor
talitatem et lucem inhabitat inacces
sibilem. Adiri itaque non potest quod in
accessibile est. Deus et apostolus ad
illam eciam lucis regionem se rap
tum fuisse gloriatur. Scio in christo hominem

in xpo sive in xpo sive in corpore sive extra corpus
nescio deus scit raptum huiusmodi usque
ad tertium celum

Tertius itaque amoris gradus est quando
mens hominis in illam rapitur divini
luminis abyssum ita ut humanus animus
in hoc statu exteriorum omnium oblitus penitus
nesciat semetipsum totusque transeat in deum
suum et fiat quod scriptum est. Et ut non
[illegible] inhereat domino deo. In hoc itaque
statu plene compescitur profunde sopitur
carnalium desideriorum turba et fit in
celo silentium quasi hora dimidia et quic-
quid molestie inest absorbetur a gloria.
In hoc statu dum mens a seipsa aliena-
tur dum in illud divini arcani secre-
tarium rapitur dum ab illo divini amo-
ris incendio undique circumdatur intime
penetratur usquequaque inflammatur semetipsam
penitus exuit divinum quendam affectum in-
duit et inspecte pulchritudini configurata to-
ta in aliam gloriam transit. Vide quid intersit
inter ferrum et ferrum inter ferrum frigidum et fer-
rum quod est inter animum et animum inter
animum tepidum et animum divino igne
inflammatum. Cum enim ferrum in ignem
proicitur tamquam quia frigidum prius du-
bio primo videtur. Sed diu in ignis incen-
dio moram faciens paulatim incale-
scit paulatim nigredinem deponit et in-
candens paulatim in se ignis similitudinem
trahit donec tandem totum liquefiat et a
seipso plene deficiat et in aliam
penitus qualitatem transeat. Sic itaque
sic anima in divini ardoris rogo in intimo
amoris incendio absorpta et eternorum
desideriorum globis undique circum-
septa primo incalescit post candescit
tandem autem tota liquescit et a pri-
ori statu penitus deficit. Unde au-
dic quemadmodum ardore igneo iam intolle-
rabiles et infinitorum desideriorum estibus
languescentes incandescentes. Nonne cor nostrum
ardens erat in nobis dum nobis lo-
queretur in via. Nonne et illi qui

[illegible] divini luminis flamma et inde conspecta
gloria incanduerunt et divine lucis configurati
iam quasi in aliam gloriam transierunt qui re-
velata facie gloriam dei speculantes
in eandem imaginem transformantur a claritate
in claritatem tamquam a domini spiritu. Vel certe
audi quam divine lectionis igne lique-
factam. Anima mea liquefacta est ut dilectus
locutus est. Statim siquidem ut ad illud
intimum divini arcani secretum admittitur
per admirationis magnitudinem per iocunditatis
exuberantiam in seipsa primo in seipsum
qui loquitur tota resolvitur dum ea
percipit audire que archana illa verba
que non licet homini loqui et intelligit
mira et occulta secreta divine maie-
statis sibi. In hoc itaque statu spiritus scru-
tatur et profunda dei. In hoc statu
qui adheret domino unus spiritus est. In
hoc statu ut dictum est anima dum dili-
git totum liquescit et in seipsa tota lan-
guescit. Unde dicit: Fulcite me flori-
bus stipate me malis quia amore
langueo. Et quemadmodum quod liquescit
et liquefactum nichil duritie vel firmitatis
videtur in esse sed omnibus ac in-
gredi sine difficultate recedit et
quemadmodum in languido nichil vel
virium vigoris vel non virtutis [illegible]
totum vivat [illegible] alienis pendet arbitrio.
Et qui adhuc tertium amoris gradum
perceperunt vel iam propria voluntate agunt
nichil suo suo arbitrio relinquunt sed
divine dispositioni omnia committunt.
Dum cor nostrum omne desiderium
ad deum pendet nutu ad divinum pendet
arbitrium et sic plenius [illegible] affici-
atur [illegible] et sic [illegible] cogitatio
ligat. Sic tertius ardor implicat
ut omnis [illegible] ad occupationem non possit
nisi quo eum divine voluntatis imperium
trahit vel impellit. [illegible]

Anima igitur aliquo simili modo divino
fiat igne decocta medullitus em-
mollita penitusque liquefacta quasi iam super-
erit nisi ut ei proponatur que sit volun-
tas dei, dei bona beneplacens atque per-
fecta, quia quidem ad eam informetur conformi-
ter virtutis formula. Sicut cum conflato-
res liquefacta metalla proiciunt in for-
mulis certis ymaginem providentes ad rei
[illegible] et vasa quelibet in eis modo
[illegible] formamque destinatam sortiuntur.
Sic anima que in tali statu est ad om-
ne divine voluntatis nutum facile se appli-
cat, ymmo [illegible] quodam desiderio
ad omne eius arbitrium se ipsam acco-
modat et in eis divini beneplaciti mo-
dum autem voluntatem suam informat,
et sicut metallum liquefactum quocumque
ei via aperitur facile ad inferiora decur-
rendo dilabitur. Sic anima in tali statu esse ad
omnem obedienciam se prompte humiliat
et ad omnem humilitatem in eis divine
dispositionis ordine libentius inclinatur. In
quo itaque statu anime ergo proponatur forma
humilitatis Christi et dicatur ei: Hoc sentite
in vobis quod et in Christo Ihesu. Qui cum
in forma dei esset non rapinam arbitra-
tus est esse se equalem deo sed semetipsum
exinanivit formam servi accipi-
ens in similitudinem hominum factus et habitu in-
ventus ut homo. Humiliavit semet-
ipsum factus obediens usque ad mortem,
mortem autem crucis. Que est forma humili-
tatis Christi ad quam conformare se
debet quisquis qui supremum consummate ca-
ritatis gradum attingere vult. Maio-
rem siquidem caritatem nemo habet quam
ut animam pro suis ponat quis pro
amicis suis. Ad summum itaque caritatis
culmen pervenerunt et iam in eius caritatis
gradum positi sunt qui pro amicis animas su-
as ponere et iam apostoli [illegible]

Estote imitatores dei sicut filii karissimi et am-
bulate in dilectione sicut et Christus dilexit nos et
tradidit semetipsum pro nobis oblationem et ho-
stiam deo [illegible] et odorem suavitatis.
Nono itaque gradu anima in deum glorificatur in
Christo per domini humiliacionem. Decimo gradu conforma-
tur divine caritati. Undecimo conformatur
divine humilitati et [illegible] gradu [illegible]
qui in forma dei esset [illegible] gradu
semetipsum conformare incipit forma-
[illegible] et habitu [illegible] inveniri ut
homo. Quartodecimo itaque gradu quodammodo morti-
ficatur in deum. [illegible] qui resuscitatur in Christo
[illegible] gradu est [illegible] dicere
vivo ego vivo autem iam non ego, vi-
vit autem in me Christus. Incipit itaque in no-
vitate vite ambulare qui ergo est et
[illegible] vivit Christus est et mori lu-
crum. Exoptat sine dubio desidera-
bilis dissolvi et esse cum Christo multo
[illegible] permanere tamen
[illegible] Caritas enim Christi
urget eum. Fit itaque nova creatura, que
ergo est vetera transierunt et ecce nova
facta sunt omnia. [illegible] gradu mortifi-
catus [illegible] quia resurgens ex mortuis
iam non moritur. Mors illi ultra non
dominabitur. Quod enim vivit, vivit deo. Cum
aliquo modo attingit gradum [illegible]
est si moriens potest [illegible] aliquando mori
potest si ab eo separari non potest qui vita
est [illegible] est ista sunt
ego sum via veritas et vita. Quomodo
ergo mori potest qui ab illo separari non
potest. Certus sum enim ait apostolus quia neque mors
neque vita neque angeli neque archangeli neque principatus
neque potestates neque virtutes neque instancia neque
futura neque fortitudo neque altitudo neque
profundum neque creatura alia poterit nos
separare a caritate dei que est in Christo Ihesu
domino. Et ille sum aliquo modo impassi-
bilis videri possit qui [illegible]

non sentit qui pro ea ad omnem iniuriam
complacuit et quicquid ei infertur ipsa
totum presumat ad gratiam impii illa consi-
sinat. libenter inquid gloriabor in infir-
mitatibus meis ut inhabitet in me virtus
Christi. Quid cum impassibilis maneat in
impassionibus et contumeliis pro Christo com-
placet. propterea complaceo mihi in quibus
infirmitatibus in contumeliis in necessitatibus
in persecutionibus in angustiis pro Christo. Tan-
tus gradus est dicere sicut dixit sicut. Omnia
possum in eo qui me confortat co-
gnovi saciari et esurire et habundare
et penuriam pati. Magnus gradus caritatis
omnia suffert omnia credit omnia
sperat omnia sustinet. Magnus gradus ca-
ritas patiens est benigna est non
est ambiciosa non querit que sua sunt
nescit reddere malum pro malo nec male-
dictum pro maledicto sed econtrario benedicere.
Cum adhuc caritatis gradum ascen-
dit absque subditis. Magnus gradus amoris e-
qui vacat sicut dicit. Omnibus omnia
factus sum ut omnes salvos facerem.
Cum ipse cupit anathema esse a Christo pro
fratribus suis qui cognati sunt. Quid
ergo dicemus quod omne genus amoris gra-
dum vult amicus homines qui in amicitia
vite dum non sunt cum ipsa con-
similitate nostra nec (?) ne teneret.

Omne summe amicicie esse videtur
iram iusta repellere sinat sapi-
enciam arguere cum potest resistere non
ne vim repellit qui persecutores a Christo
separari cupit. Quia et ille qui
ut (?) aut ignoscere illis quod nocuerint
aut delere nec deliberat inter quod scripsit
sed ponere seipsum arguere sed velle
bonos (?) videtur qui Deum loquens
absit autem ut quod verum fuerat habet
orationes tum imperio iustum factor
iustus sed impius non est quod tunc.

qui iudicabis omnem terram nequaquam
facies iudicium hoc. Omne autem vero si
ste temptavit omnipotentem qui in ventura
re quos presumpsit atque prevaluit. Qui
tam cessa sua actio iam senectute
in tedio languibus fluentibus homo se
abicit et punctibus ac molestibus
medius in stetit vicit quod sine tempo-
re sunt. Cum (?) magistra presumptionis auda-
ciam consumatos caritatis sola me-
tem hominis erigere. Cum quo sit
hoc in ultimo hominem presumere sit penne (?)
totum plus est qua quantum quod Deus
presumit quod pro nobis agit quod in nobis
vivit totum imo totum stupendum
totum presumit Deus tam se dedit pro
nobis. Totum ascendit presumptorum tum
descendit per humiliationem. Tunc super hoc
est quo ascendit confidencia sed ultra
hoc est quo descendit patientia
in primo itaque gradu ut dixi est ag-
nouit (?) ad seipsum in secundo ascendit ad
Deum in tertio transit in Deum. In quarto descen-
dit sub seipsum in primo et secundo elevatur
in tercio et quarto transfiguratur. In primo ad seipsum
rediit (?) ascendit in secundo transfiguratur in tertio trans-
figuratur claritati Dei in quarto configuratur
humilitati Christi. ut in primo redeat
in secundo transferitur in tertio transfiguratur in quarto
resuscitatur. Cum nos gradus perfecte nobis
attingere tribuat qui sine fine Deus
vivit et regnat per infinita se-
cula seculorum. Amen. Explicit

Incipit tractatus Hugonis
de virtute orandi. j. capitulum

Quo studio et quo affectu
a nobis sit orandus Deus cum
miseria simul et cogitationibus
una considerare debeo et possum.
Orandum cum efficacius hoc ad ora-
dum oportet quia miseria et cala-
mitatis tantorum malorum quibus ad dicta

puniet aut quid iocundius ad affectum oran-
di efficit quam conditoris nostri quod totiens
nostra mala ipse cognouit nec conuersus
ingratitudinem ad odium sic prouocatur quin conuersa
pro sua nostre compellit ne diffidens
orat aut trepidans. Illum namque dei
prouocat. Istis ergo duobus aliis scilicet mi-
seriarum nostrarum et nostri conditoris ora-
tio se leuat. Carnalia desideria alterna
consideratione [illegible] se intersecatur aggre-
natorum operatur quando spiritualiter desi-
deriis in aspectum summum leuata volauerit.
Sit ordo sic meditationis necessaria est ut
qui orare perfectus esse nequeat si non
sancta sit meditatione [illegible] aut
precedat. Ipsa quando mala sua considerare
negligit aut certe nulla peccato aut
aliud quam nostre sit peccato facile per
ignorantiam fallitur aut nimis diligens
quod opus sit per desideria concupiscit.
Primum consentire est si perdidit et ut ...
Deinde oramus voluimus magis meditari
anime nostre ... ut omnium malorum nostrorum
circumspectione cogitemus quid nostre sit
peccati et considerationem nostri dei quo
debeamus desiderio postulare. Cogitemus
quam breuis sit vita nostra
quam lubrica sit via qua incedimus quam incerta sit
mors nostra. Cogitemus quam lugentes
intrauimus in hunc mundum, cum labore et
nisu et cum gemitu exituri sumus.
Cogitemus quantis calamitatibus
adiuncta sit si quid dulce et aut
iocundum in hac vita nostra sensu suo
nobis alludit quod fallax quod suspectum
quam instabile quam transitorium est quod
quid amor huius mundi perdit et quod
quod sordes et putredo carnis puniat.
Alia namque sunt mala in quibus nasci-
mur sed processu temporis occulta dei iustitia
siue manifesta iudicia liberamur.
Alia sunt que nobiscum nascuntur nobiscum

veniunt sed cum morte non recedunt.
Alia mala sunt que per natiuitatem contraximus
sed cum morte non euacuamus. Est quibus
omnia mala nostra huius cumque [illegible]
Est cum [illegible] ea mala que nos
[illegible] opprimunt contra putamus peccata
[illegible] quorum sibi quisque conscius sunt.
Si quis cum cogitatione voluit que
a iuuentute ab [illegible] etate mala
fecerit que superiunt post ad oculos
tota [illegible] et dies [illegible] sue considerat
diligenter quod et quot et quantos labores in ani-
ter pertulit quotiens per [illegible]
animos [illegible] desudauit quotiens in la-
borosis conatibus fallacibus operibus ine-
nit [illegible] et per lapsos [illegible] nec dum
ullam adeptus est requiem et considerat
quod desiderat vita mortalis possit curat
[illegible] cum consideret et quanta sit
eterne suauitatis celestis atque dulcedo
attendat et perpendat quod inuenit quod
perdidit ubi iacet unde cecidit ut ex
utroque intelligat quantum sibi nisi ...
lis lugendum sit et sciet quod desiderat
vita indicet. Unde Salomon ait Qui ad-
dit scientiam addit laborem et dolorem
quanto enim plus quis scientia intelligit
tanto plus suspirat et gemit. Post
mos autem super est ut in malorum nostrorum
consideratione et multe nunc dum recor-
demur quia tanto fiducialius misericordie
eius insistimus quanto [illegible] peccatum non
[illegible] misericors sic cogitemus venerare
[illegible] bona que [illegible] ipsius
[illegible] constitutos sepe clamauit cripu-
it quod precibus nunquam [illegible] potuit
quos [illegible] [illegible] ablatos [illegible] de se
admonuit [illegible] [illegible] reuocauit
venientes benigne suscepit penitentibus
indulsit. Perseuerantes [illegible]
dunt stantes tenuit lapsos erexit
[illegible] [illegible] [illegible] et amari-
tudines [illegible] salubriter

caritatis suae consolacione tenuit. Prius tamen
aut turbatione turbatos pacatos parare et
quiete pristinam restituit qui in peccatis
vincendis defuit ut corrigeret in iustis ut
custodiret. Cum his igitur cum singulis
meditationibus ad quos ordinis coepit in
incipientibus fortassis in trepidis ad orationem
veniunt. Scientia namque meditatio assidua sci-
entiam parit. Scientia parta ignorantiam ex-
pellit et compunctionem ingerit. Compunctio in-
gesta desidiam fugat et devotionem generat.
Devotio perficit orationem. Scientia est quando
homo illuminatur ad sui cognitionem. Compunctio
est quando quis malorum suorum consideratione in-
terno dolore tangitur animi. Devotio est
pius et humilis in deum affectus quem compunc-
tione generat. Quando itaque animus malorum
suorum magnitudine territus et propriis
diffidens viribus se ad deum convertit
et eo ardentius eius presidium expe-
tit quo nichil ex se sibi relictum
videt in quo confidere possit. Est ergo de-
votio mentis in deum conversio pio et
humili affectu. Humili [illegible] certe fide
[illegible] propriae infirmitatis. Pio autem
ad dulcedinem divine clementie. Exspe-
ctat tres virtutes scilicet et in ea tres quasi
requirit fidem spem et caritatem. Nunquam
enim se ad deum per devotionem converteret
nisi crederet se posse ab illis salvari
et eum velle misereri et nisi deum plus quam
mala diligeret nequaquam illa prius sibi
fugiens in eo refugium eligeret. Credit
ergo quod sperat et amat. Credit potentiam
sperat misericordiam amat custodiam. Nichil
est ergo oratio quam devota id est pia et humili
affectu mentis conversio fide spe et ca-
ritate sed in ipsa. Quia quidem in orando di-
versis modis per devotionem accedit ad [illegible]
sum quia mentes devote variis modis movere
deum nituntur exigit ut et aliquas orationis
species distinguere ut eas vires valeamus
apertius demonstrare. Tres sunt species orationis
supplicatio postulatio insinuatio. Supplicatio

est sine determinatione petitionis devota
et humilis precatio. Postulatio est determina-
te petitionis insertio in verbis. Insinuatio
est sine aliqua petitione per solam indicationem
voluntatis facta manifestatio. Tria sunt
supplicationis genera captatio conquestio
pura oratio. Captatio est quae fit ante
postulationem ad placandum et inclinandum
animum auditoris. Quae fit tribus modis.
Primus modus captationis est ut eius mise-
ricordiam nostram indicando vel humilitatem
nostram confitendo ostendimus quod nos quem
dicere valeat maior eius quam petimus.
Secundus modus captationis est quando aliquem
in conditionibus laudes dicamus quo eum ad
maiorem nostri audiendi inducamus vo-
luntatem eius dilectionem incitamus.
Tertius modus captationis est quando adversarios
accusando eum potius adversus quam amore
dignum demonstramus. His tribus modis
fit captatio. His tribus supplicatio
[illegible] frequentissime utitur. Sit scriptura
Haec fit quotiens miseriam nostram
commemoramus quotiens adversariorum
nostrorum malicia accusamus. Et fit
ad quod quam amicis dei dignum quam
nostre necessitati congruum ad vocis pe-
titione eloquimur. Exclamatio est quae
sit per se totum postulatorem quod audi-
torem ne capiat eius animum nostre pe-
titionis in oblivionem veniat. Certam
ut ita dicam importunitate atque instan-
tia memoriam facimus. Sic ne memoria
fit tribus modis quibus nos ut petitionem
nostram ut utique in eius audiencia
teneamus. Et quos supplicationibus quibus aput
homines importunitate movetur atque dispo-
nabili tamen aput deum gratum videtur
et laudabile. Pura oratio est quae ex
quadam devotione mens ita accen-
ditur ut etiam postulationem se ad
deum convertit amoris eius magnitudine
et pondere petitionis suae obliviscitur

et diem eius que incidit frui amore
desiderat eius per quem venit liberalitatis
perpendat. Hoc genus supplicationis vim
fervoris est. et gratis precibus est
vinctum tanto preciis omnibus deo gratum
quanto dominus suos captivos tuetur compar-
tio fiducie. Prima non oratio est profundo
amore eius viciorum quod aliquod genus suppli-
cationis est quod fit per parabola nostra ut
mea mea et refugium meum suscep-
tor meus et liberator meus deus meus ad-
iutor meus. Fit et per parabola verba ut re-
spice et miserere attende et fac. quia
providentia et verba ut verba mea auri-
bus percipe domine intellige clamorem meum
Illud autem supplicationis genus quod fit per para-
bola nostra magis est contra signum signo de
in profundo tanto intimius est dilectionis
evidencia plenum. Hoc enim quod quilibet
affectus proprio quanto magis est
fervencior intimius tanto minus explicari
potest voce exterius. Illud autem suppli-
cationis genus quod fit per parabola et verba
ad exercitacionem est non fit providentia
et verba ad orationem. quod vero per para-
bola nostra ad primam pertinet orationem
ut pura oratio magis omnium atten-
dit magis hominibus quantum magisque
magis quod deo appropinquat et efficacius
obtineat. Postulacio est declarate
petitionis inserta ratio. Et fit
tribus modis. obsecrando rogando
simpliciter postulando. Obsecracio est cum
inferentis vocabulis cogit debitorem iste
iste precibus. Rogamus quando in rebus necessa-
riis petimus aut postulamus. distin-
guitur et quod sunt tres quia superius dicto
excellencior est obsecratio medium roga-
re. infimum vero postulare. Sicut superius in-
sinuatum est. Sine aliqua petitione
per parabolam narrare suam voluntatem manifesta-
tio et fit tribus modis scilicet timore fiducia
et contemptu. Insinuatio in timore est
quando tremens est ad quem agimus vel quando

persona quam rogamus ut est id in exemplo de
si fuisses hic etc. voluit eum deum roga-
re ut suscitaret fratrem suum sed quia pro
magnitudine eius debet minus. ex
parte timuit insinuare potius quam roga-
re dicens. Domine si fuisses hic etc. Di-
xit sic ut intelligeret non repulsa de-
cernitur ut ut non exaudita nullum
repulse pateret obprobrium ut exaudi-
ta voluntatis sue consequeretur effectum. Effi-
cacia alterius insinuationis quando et familiaritate
eius et benivolencia persone confidimus
et ideo petitionem nostram exprimere non cu-
ramus. parates nos sola insinuatione
optinere quod volumus ut in exemplo qui sua
dixit. Domine vinum non habent. Non dixit
peto ut defectum poculi suppleas vi-
na creando quia quod invenire venire
debere existimavit ut quod quod illa velle
sed insinuasset nulla pacti debet repul-
sam aliquo. Et hoc utique in exemplo est. Si-
ccit aliquid petiisset quod ille bona quam
absque supplica gerebat facere potuisset
vine aut quomodo inferre quod de presumptione
tale ut in una quam non debeat abso-
lutam in miraculis cogebat vinum et
sibi tantum est. Quid tibi et mihi mulier
innuendum tunc facere uno dici est non
bonum vinum hoc quod in miraculum facere omne
congregate non. quam licet quod dominum mulierem
non innuere de presumptione talem orat
eum non ut nunc aliquo congregare sed si utile
esset quod in miraculum nunc ad eo debet
ad eo postulare. Contemptu fit insinu-
atio quando nobis eum agitur et humilis per-
sona rogatur sed omnis ad invicem orare
refulget apud deos maximos potentes
et superbos maxime studio conceditur sed
insuper ducto audiunt. Et ista sunt
que dicuntur. Contra insinuare cum timore
in exemplo est confiditur per sto
de corporatione malorum. Iste quoque
de orare movere solet. Et ad orationem

nris deum psallite sinere et regime
deffunctorum peccatori nolumus non inquam
pro quoquam deprecamus qui ut verba petitio
nis non sunt sit ad merum impetrationem non per
tinet. Qualibus conceptis causis mouet
dubitationem tamen petendi forma non compli
cat et illi quando nos agimus et non te
cordi anime. Et ne post morte va
pone quibus ut ut aliud quam utile sit
inuenit adeo postulare non oret sed
potius ad iram prouocet deum quale
quod se inveniens conceptum orationis consti
tuit fortasse ad alia que ad rem non
pertinet replicanda conuertit. Item
peccatorum remissione deum orare volum
quando adest nobis post. Et ecce finire
rit certos res ut attendite ipse nos
vel ubi aliud quoque possibilem. Deprecamus
nomine ridiculum si talia tantis nos
orare credimus. Sunt fortasse qui hic
credunt credere quod in nichil proficimus
si etiam nostris orationibus adiuuemus. Ecce
qui hic dicit pars ut credo intelli
gitur supplicationum specierum orationis efficacia
hic cum genus supplicandi multo minus
ad impetrandum inuenit efficacius quam
istud quod nos et forma petitionis
nostre complicamus. Et licet hic quod dictum
evidenter intelligi posse sit hic dominus
tamen quid nisi nitens amplificare
sit. Sed hic inter est quod rogamus deum
et quod rogamus eorum quantitate
nostrum docet quod uelimus per supplic...
aut pulsare aut clamat. Competimus
Ministri aut que ad deum est oratione
non est opus ulla narratione nisi ad
hoc forte narrat ut seipsum melius
intelligat et per narrationem suam ad mo
ueat quid petat consideret et per consideracionem
petitionis conceptam rogat devotius
Hoc cum deus hic nulle narratione forte
ni ut sciat sed supplicatione petitionis
est ut animat deuote ad inueniendum deus

3

citius ad animaduertendum flectitur quod cum
animus orantis eorum institutione per devotionem
comitatur. Sola quod conceptum ad deum sufficere
poterat supplicationis devota nisi ad
hoc innuere formaret orationem ut affectus
orantis inde ad maiorem attendatur
devotionem quod uerba orantis sit supplicatia non
sunt sed adhuc cognitione conceptum prius ut
orantis animum ad dei amorem excitet
ut quod amplius est conceptum devo
tione dominus vult. Deo namque ut dictum est
dictis uerbis non docetur sed oratoribus mo
nendis considerate quid sit quod petat ut devo
tius oret. Sola autem supplicationis cordis
sufficit conceptum ad deum cui omne cor
patet et omnis voluntas loquitur conceptum ad
hoc enim utile est petitionem uerbis expri
mere quia solum in devocione orationem
attendentes quod autem ut quod ut quodam
ab oratione nostra illa verba compelle
dum sunt que tamen si petitionem nostram
non complicant orantis tamen animum ad
maiorem devotionem inflammant. Et
quod quanto affectus in oratione diuersis
per devotionem attendatur. Volumus ipsos
modos distinguere et distinctos omnibus
deinde. Et prius notandum quod omne sup
plicationis genus quod a quibusdam
inuenitur autoribus concludit oratoribus ad cap
tationem pertinens quia in dictis captatio
nibus supplicationis .q. specierum supplicationis
capitis tamen in diffusionem eius accep
tionem non supplicando sed postu
lando et informando captatio per cap
tatione beniuolentia auditoris captetur
quod sit tribus modis siue quod aliquis
inuenit laudem dicimus siue quando
… nostram audimus siue quod ad
hoc adiustum depressionem instat per
… omnibus capitis quod ab oratio
nis nostri quorum … sentimus opus
Oratio conuenienter posse et utiliter

verba ad impetrandum quod petitur ab oratore
requiri quia in nobis devocionem an
gent et cor nostrum sine laude dei dic
to ad eius amorem excitant sive in
ferat quod mencionando nos in conspectu eius
humiliat sive ad adversariorum nostrorum mali
ciam accusando utile nos sollicitu
dines et maiores deo in ina fiducia
prestat laude dei in bonum eius attribuo
tua cognoscimus insidias hinc
inde confragiles et pertractes sumus ad
adversariorum nostrorum maliciam nisi quod ad
deprendendum sunt astuti et ad deprime
dum impii sive quod laude dei cog
potencia et bonitate sua insidiam
nostram inculpaverit et formalite sive
ad adversariorum nostrorum maliciam in eorum
astucia et tyrannitate cordis
conpunctionem et bone voluntatis au
gmentum quaecumque ut impetrare fa
cimus sed pauba que in nobis ingerunt
devocionem ubique orantes sumus et
ut breviter cuncta concludamus cum
quod in laudem dicimus quamvis sint
verba quantumque plixa quod ad aliud
ad cor nostrum intuemus est loquimur
quod tu admiraris audit quod ad lau
dem admirat. Set tu deum supra nim
ia cum deo orantes agimus quamvis sint
verba quantumque plixa quod aliud et
cor nostrum nisi confitemur nos nimium
eius gratie et ampliorem fiduciam nostram
in eo collocare. Set devoto quanto humi
litati propria est tanto deo est magis
grata. Sunt tu in ordinibus nostris accusamus
adversariorum maliciam quamvis sint verba
quantumcumque prolata. Quis per animam
nisi iustum dei iudicium et ultionem
divinam in te nostro de adversariis nostris
clamamus divino et relinquimus arbitrio
quod est quod placeat humilitate. At de
votos non debeamus impetrare a deo

Clamamus quod pro aut alias scripturas in
ordinibus suis decantant consideret dili
genter ut affectum deprimat et proposse suo
cor suum ad illum affectum applicet ad que
magis pertinere videtur. Cum cum affectum cor con
tinuo habuit propriam verborum intu
itu et intelligencia operative poterit et per
affectum sit insitum solum ore impertinentem
concepit affectum una sit at deo quamvis
bonus cordis affectus ipsa res conce
quam impedimentum sit quod tu divinitatis
intuetur. Aut certe indignos adula
tores qua scriptis compillis a quibus ad
oportet se devotos simulant precedu
tibus sepe obviant in vestibus constitu
tos pompos salutacionibus honorant
tunc se in lectis ubi magis placeant
dus, ad necta se prelamat alios locu
dare iubet, kathedris in medio co
stituunt pulvinaria, sternunt et pe
dibus prohibunt. Cum eius antiquis hy
storiis proprium magnalia replicant
et si iuvenes non inveniunt quod laudant
per eorum tu sed ad filiorum fructum retor
quent. Si devotos se filios non solum
dicunt sed iuvenit et qui esse nolunt sit
divino iubere nolunt. Unde si tales
esset quales non sunt sed se fingunt iuste
culpari possunt immo scilicet malum esset
quod tales esse cur tanto opere fingerent
esse videre. Nec ob aliam rem ne tol
ticius in prectacionibus suis repellunt
nisi quod tales se esse simulant quales
non esse sciunt. Set quid iuste ut
quod ad nos a deo petimus inveniam a deo
obtinere studeamus ei non simulatum devo
cionem sed veram caritate ostendens
offerre. Ordinamus fas nos intus hypo
critam ut grata deum caritate devote
nos et non solum audiam sed hec quam sed si
solum audiam non sed amatores sed ad
ulatores sumus. At quia deum per simulatorem

deceptio non possumus nos per nosmet ipsos
decepti sumus. Et quemadmodum g° illi si-
mulatam devotionem pretendunt ut recipiant
bundancia eorum quos secum inten-
dunt. Et nos in quantum caritate dei in-
ficiamur ut ab eo peticionem obtine-
amus. Deficeret amicos dei indulgen-
ciarum eius et laudes in eo potencia
admiremur propriam potentiam bonitatis
apprehendamus equitatem. Ordinemus ei inte-
riorem inditemus ei iusticiam nostram
deteguamus ei infirmitatem nostram ma-
nifestemus ei adversariorum nostrorum demus
inimicos scilicet et perversorum hominum malicia iniqui-
tate crudelitate astucia et tyrannide
que ei adversantur qui nos persequuntur quia no-
bis hostes sunt qui eis contradicendo ma-
lignus nos iniquis invitorum spectu [illegible]
quam cum eis abire tunc enim. Omnis
igitur spiritus ille qui ad capientem com-
facientem pertinet sive captivus fiat per sup-
plicationem sive per postulationem sive per
insinuationem ab oracionis aliam insi-
nuos sunt quam omnibus eorum peticionum no-
gerant verba que tam devotionis ef-
ficacionem tam per quia d'antes tam
impetrant quia probata que petito.
complectunt. Et quia in affectu devotio-
nis omnes procedit effectus oracionis quam
nos non possumus omnes scire quia in si-
mulatos concupiscibiles devoremus et cum
simus scire quod in cordibus eorum de quibus pos-
tumus sit atque laudabile. Affectus
dilectionis est quo mens nostra aliquid
aut quam inde sibi ex vito amoris ignis
concupiscit. Affectus admiracionis est quo
mens quod sibi placet in tantis gaudiorum
iocunditate conglutinat. Affectus humili-
tatis est quo mens nostra ex consideratione
infirmitatis proprie sponte sua ablata
comprimitur. Affectus timoris est quo mens
nostra ex presumpcione imminencium penarum
contremiscat. Affectus doloris est quo mens
nostra ex preterito malorum in tantum gemitur.

Affectus indignacionis est quo mens nostra in
adversariorum odio ob magnitudinem iniqui-
tatis eorum inflamatur. Affectus zeli est
quo mens nostra ex hoc iusticie adulterium
accendit. Affectus hoc presumpcionis est
quo mens nostra ad viditatis gracia plus
solito maiori fiducia armatur. Hos autem
cum affectibus illi primi precedentes pertine
pertinet ad illud genus spiritum in quo
fit laudacio quia ex quo in consideracione
potestatis et probitatis surgit affectus
congratulacionis. Alii cum tres affectus
quoniam illi modo diximus in quo
fit iusticie recordacio et conclamacio.
Affectus cum humilitatis surgit corre-
cordacione propter infirmitatis doloris com-
paracione delo malorum in tantum. Timoris
continencium penarum presumpcionis.
Iste tres ultimi affectus appetunt spiri-
tuale que accusat et invocat quod ad
adversarios quod iniquitatis eorum scilicet indigno
quod iniuria zeli quod malicia fiducia
vel bene presumptio quod perfidia. Singulorum
sunt sunt h. Ex affectu dilectionis tamen
pro diligente. Ex affectu admiracionis
dicit quibus in. Ex affectu congratulacionis
Omnibus gentes plaudite. Et in hiis omnibus
sit laudacio. Ex affectu humilitatis
Ante deus spiravi. Ex affectu doloris
Domine ne obliviscaris. Ex affectu timo-
ris. Domine ne in furore. In hiis omnibus
est insinuacio quam commutacio. Ex affectu indi-
gnacionis Quid gloriaris in malicia. Ex
affectu zeli Deus ultionum dominus. Ex af-
fectu bone presumpcionis Iudica me
domine quia ego in innocencia. Et in hiis om-
nibus in neque in adversarios est nomen
quia omnes per ad unum tria affectum
sed ab uno in alium stare secuntur sum
quia mens humilis per devotionem ac-
cedit. Omnis ac tuis ipsis inscit affectus
plurimorum operis tenetur expetit.

Explicit tractatus Hugonis

Secundo apud certos vertitur in du-
bium utrum invocatores demonum
sint heretici censendi. dicendum est
quod invocantes vel advocantes sive
consultantes demones sunt tripli-
ces. nam quidam eorum sunt manifeste
exhibent demonibus invocatis
honorem latrie, sicut eis sacrifica-
ndo, orationes faciendo, obedientiam
promittendo, se ipsos devovendo, aut
aliquid pro eis faciendo polliciendo,
laudes vel cantus in eorum vene-
rationem promendo, genua flectendo,
prostrationes faciendo, castitatem
per eorum venerationem observando, ieiunando
vel carnem macerando, vestibus nigris
pro demonibus veneratione utendo, carac-
teres et signa ac ignota nomina
observando, cum aloe et aliis aroma-
ticis accensis thurificando vel fumiga-
ndo, aves vel aliqua alia immolando vel
eorum partes comburendo, sal in ignem
immittendo, vel sanguinem proprium
corporis emittendo in holocaustum,
et isto modo sacerdotes baal ipsum in-
vocabant sanguinem suum et alia
offerendo, sicut legitur tercii Regum
18. predicta et plura alia nepharia
in libris eorum inveniuntur a demonibus
consulta et tradita, que soli deo
tamquam vera sacrificia sunt exhibenda.
2° secundum tradicionem sectatorum [illegible] alii
demones invocantes exhibent
demonibus invocatis non honorem latrie
sed dulie, ut pote nomina demoniorum
vel nomina beatorum spirituum vel sanctorum
in suis quibusdam nepharijs oraci-
onibus immiscendo, spem exaudi-
endi in istis orationibus ponendo, cere-
os accendendo, et demum per eorum [illegible]
nomina vel puncta observando. et
isto modo sarracenus invocat Ma-
chometum tamquam dei sanctum, et non
nulli beghardi fratrem petrum
et alios per ecclesiam dampnatos.
hec predicta et multa alia execra-
bilia, sicut in libris eorum inveniuntur
a demonibus consulta et compilata,
que predicta iuxta ritum ecclesie soli
sanctis et beatis spiritibus sunt exhibenda.
Tercii demones invocantes faciunt
quedam invocando in quibus non apparet
clare quod honorem latrie aut dulie
demonibus invocatis exhibent, sicut
circulum in terra describendo, puerum
in circulo ponendo, speculum, ensem,
amphoram vel aliud corpus purum
coram puero statuendo, nigromanticos
libros tenendo et legendo, ac demonem
invocando et similia multa faciendo,
prout ars eorum et confessio multorum
satis docuit. et isto modo Saul phitonis-
sam, spiritum phitonicum invocavit,
in qua invocatione nec honor latrie
nec dulie legitur intervenisse, sicut patet
primi Regum 28. Iuxta que premissa
ponit tres conclusiones, quarum prima
est illa. Si demones exhibeant demo-
nibus invocatis honorem latrie quo-
[illegible], et de hoc fuerit indicatum
vel coram confessione convicti, tales
ut heretici iudicio ecclesie sunt habendi.
Probatur quia beatus Augustinus x° de civitate dei
loquens de sacrificiis soli deo exhibendis
et non demonibus dicit sic. videmus in re
publica observari, quod summum vi-
rum aliquem singulari signo honorant,
quod si quis alteri offerret, sine
lese maiestatis obnoxius esset. et
ideo lege divina pena mortis insti-
tuit hiis qui divinum honorem aliis
exhibent. nemo tamen audet dicere sa-
crificium alteri quam deo deberi. dicente
angelo Manue qui volebat sibi
offerre edum de capris, si me cogis
non comedam panes tuos. si autem vis
holocaustum facere, offer illud domino.
Judicum 13°. et subdit Augustinus quis
cum consensit alteri nisi illum
deum sciverit aut crediderit [illegible]
ex quibus verbis beati Augustini elicitur quod
sacrificium soli deo debetur, et qui
alteri quam deo id exhibet, ex facto
suo ostendit se illum credere deum.
ideo qui demonibus sacrificium offe-
runt, demonem suo facto profitentur
et credunt se [illegible] hereticum igitur habendi phitonici [illegible]
Item beatus Augustinus 2° libro de doctrina
christiana dicit sacrificatores demonibus

infideles et superstitiosos / infidelitas autem et superstitio que accidit xpianis est heresis et precipue demonibus sacrificantes heretici sunt habendi Item beatus Thomas in postilla super 1o vo ysaie iiio / ecce dominator dominus exercituum auferet a Iherusalem et Juda prophetam et ariolum querit utrum inquirere futura ab ariolis sit licitum / et in fine loquendo de specialiter demoniorum et que sic fiunt / dicit quod inquirere ab eis sic sit peccatum et apostasia a fide / ex quo apparet si a demonibus inquirere est apostasia a fide / quod longe fortius eis sacrificare est apostatare a fide / et precipue demonibus sacrificans ut apostata a fide xpi est tamquam hereticus habendus Item beatus Thomas / 2o scripti / distinctione septima / articulo ultimo in corpore questionis ubi querit / utrum uti auxilio demonum sit peccatum / dicit quod cum sint supra facultatem humane nature / a solo deo requirenda sunt / et ideo sicut peccant qui id quod est dei / creature impendunt per cultum ydolatrie / ita et peccant qui ea que a deo sunt expectanda auxilio demonum implorant / et dicit quod hoc est vaticinatio de futuris ut dicitur ysaie viiio / Numquid non plebs a deo suo requirit visionem pro vivis et mortuis etc. / et sicut in aliis operibus magicis in quibus complementum operis committitur demonibus consistat in quibus cum ut dicitur est apostasia a fide / propter pactum initum cum demone vel verbotenus si invocatio intersit vel facto aliquo etiam si sacrificia desint / non enim potest homo duobus dominis servire / Mathei viio ex quibus clare patet quod demones invocare / etiam sine sacrificio / est a fide apostatare et precipue heresis / et longe plus cum additur sacrificium Item Albertus magnus super 2o distinctione viio / querens utrum magicis intendere sit peccatum et apostasia a fide / dicit quod in talibus semper est apostasia verbi vel operis / nam si invocationes imprecationes sacrificia suffumigationes et adorationes fiunt / tunc apertum pactum initum cum demone et semper est fidei contumelia et ideo apostasia Item Petrus de Tharethasio circa eandem distinctionem viio inquirens utrum liceat uti demonum ministerio sive arte / Sopne in rebus perditis / dicit ad 3m ar. tam quod licet liber perditus ab homine possit requiri / non tamen a demone / quia demone interrogato non videtur super talibus aliquod pactum ac veneratio et adiurationes et invocationes illicitas Idem videtur sentire Bonaventura / et alexander de hales super eandem distinctionem viio et nonnulli alii magistri in sacra theologia igitur conclusio vera

Conclusio 2a / si demones invocantes non exhibeant demonibus invocatis honorem latrie sed dulie non supradicto et de hoc fuerint iudicialiter vel ex propria confessione convicti cum hoc dicti / in dicto casu ut heretici vel heretica sunt habendi / probatio quia honorem dulie creature exhibere duplici de causa / primo in signum sanctitatis / qua de causa abraham angelos adoravit gen. 18 / et loth gen. 19 / et ayene Judith 13 / et eadem de causa assuerus mardocheum honoravit / hester 4o / et salmanasor thobiam ibidem primo / et eadem de causa angeli boni et sancti qui sunt in patria a nobis adorantur et honore dulie festinantur / Secunda causa est in signum gubernationis / iurisdictionis / et potestatis / qua de causa natham propheta / et bersabee mater salomonis david regem adoraverunt / 3o regum primo / et eadem de causa pontifices / reges / et alii regimini presidentes ut dei vices in regimine gerentes / a suis subditis honore dulie venerantur / Sicque qui honorem dulie alicui exhibet / facto se esse ostendit illum aut illum in honore exhibet fore sanctum / et dei amicum vel predictum gubernatorem fore constitutum / et sic dicit in eo tamquam in sibi tanto amico vel vicario suo quarat honorare / nam cum sanctis honorem dulie exhibet deus in sancto honore latrie adoratur et cum pontifices / reges vel regimini presidentes honore dulie venerantur deus in suo vicario honore latrie veneratur / qui exhibet honorem dulie demoni invocato / convincitur eum demonem fore sanctum / et dei amicum et in sanctitate venerandum / vel fore in mundo gubernatorem vel rectorem a deo constitutum / et in iurisdictione et potestate venerandum / quorum utrumque est pessimum et hereticum / quia sacre scripture contrarium cum demones neque

stius neque dei amicus optat / eo
quod est in malicia obstinatus / et
hominis contemnens blasphemus / neque
adeo constitutus est in mundo gubernator
neque rector / sed servus captivus
tamen falsator et deceptor / sicut
planum patet hic inde in sacra scriptura /
et ideo exhibentes demonibus honorem
dulie / sunt sed heretici censendi et puniendi
Conclusio 3a Si demones invocantes
et consulentes / ultra pactum quod in
eorum invocationibus et consultationibus
manifeste non appareat aliquos
honor latrie ut dulie demonibus
invocatis exhibebat / 3 modos
applicatos in superioribus / in exemplo
quod dicit ut videtur in dicto capitulo tales sunt
tamquam heretici censendi et puniendi /
quod sic patet / quia invocare in sacra
scriptura per actu latrie sumitur / Unde glosa
super illo genesis 4o / iste cepit invocare
nomen domini / dicit invocare id
est colere et deprecari / similiter glosa
super illud actuum
omnis quicumque invocaverit nomen
domini salvus erit / dicit sic invocaverit
sic subiciendo et invocando Et
papias exponens quod est invocare
dicit sic invocat adorat supplicat
precatur postulat Item invocare ut actus
latrie / accipitur / in psalmo illud invoca
me in die tribulacionis eruam
te et honorificabis me Item invocare
inter actus latrie numeratur et ponitur /
unde psalmo / audi populus meus et loquar
et / non in sacrificiis tuis arguam te /
holocausta autem tua in conspectu
meo sunt semper / non accipiam de domo
tua vitulos / neque de gregibus tuis
hircos / et enumeratis latrie actibus
subditur / dicit immola deo sacrificium
laudis et redde altissimo vota tua /
et invoca me in die tribulacionis
Item invocare ut actus latrie invenitur
adeo fieri demoni / Judicum 10 relinquistis
me et coluistis deos alienos /
ite et invocate deos quos elegistis
et 3 regum 18 / dixit helias
sacerdotibus baal / invocate nomina
deorum vestrorum / et ego invocabo nomen
domini dei mei / Ex quo ergo invocare
per actu latrie sumitur / et inter
actus latrie enumeratur et ponitur /
et ut verus actus latrie deo exhibeatur
precipitur / et ut actus latrie

demonibus fieri interdicitur / et per quos
si demones appareant invocare ubi
aliud non appareat / actus latrie
demoni exhibetur quod manifeste sapit
heresim contra primam conclusionem / Item
invocantes machometum heretici sunt
et heretici / igitur multo magis invocantes
demonem / eo quod in huiusmodi invocationibus
quasi in re pactum cum
demone / Item in talibus invocationibus
frequenter petitur quod excedit
demonis facultatem / sicud scire
eventus futuri / vel resuscitacio
mortui / quam saul petivit per
phitonissam / aut certificacio
mortis vel vite / sicut petivit ochosias
a belzebub 4 regum 1o vel honores
teste ad peccatum 2 pluria 2 ...
consuevit soli deo ... petitionibus
consuetis sed ... sed ... deum
pertinent etc.

[illegible] ab illa relacione

[illegible]

[illegible]

Nullus [illegible]

[illegible]

Ergo [illegible]

[illegible]

Ultimo [illegible]

Questitum est de deo, angelo et homine. De deo questitum est primo quantum ad diuinam naturam. Secundo quantum ad naturam humanam assumptam. Circa primum ad diuinam naturam questitum est utrum beatus Benedictus in visione qua vidit totum mundum diuinam essentiam viderit. Et videbatur quod sic. Dicit enim Gregorius de huius visione loquens: Anime videnti deum angusta sit omnis creatura. Sed videre deum est videre diuinam essentiam. Item ibidem subdit Gregorius quod totum mundum vidit in uno lumine. Sed non est aliud lumen nisi claritas dei que ipse deus ut Gregorius dicit. Et habetur in glossa xxxiiij super illud: non videbit me homo et viuet. Ergo beatus Benedictus vidit deum per essentiam. Sed contra est quod dicitur Joh. 1o: Deum nemo vidit umquam. Ubi dicit glossa quod nullus in mortali carne viuens dei essentiam videre potest. Respondeo dicendum quod corpus corruptibile aggravat animam ut dicitur Sap. ix. Summa autem eleuatio mentis humane est ut ad diuinam essentiam videndam pertingat. Unde impossibile est ut mens humana dei essentiam videat, ut Augustinus dicit xii super Gen. ad litteram, nisi huic vite mortali funditus moriatur, uel sic alienetur a sensibus ut nesciat utrum sit in corpore an extra corpus, sicut de Paulo legitur ad Cor. xii. Beatus autem Benedictus in illa visione vidit non huic vite funditus mortuus erat nec a corporis sensibus alienatus, quod patet per hoc quod dum ad huc in eadem visione persisteret alium ad idem videndum aduocauit, ut Gregorius refert ibidem. Unde dei essentiam non vidit. Ad primum ergo dicendum quod Gregorius quoddam [illegible] et tedit in illis verbis. Dei enim videntes dei essentiam in eius comparatione tota creatura reputatur parum; quod ad videndum non est mirum si beatus Benedictus per lumen diuinum ad capiendum potuit quod creaturas sint videat. Ad secundum dicendum quod lumen dei quod est ipse deus cognoscimus nos ad lumen participatum ab ipso secundum illud psalmi: In lumine tuo videbimus lumen. Sic autem accipitur lumen creatum a deo.

Deinde querebatur duo circa naturam humanam. Primo utrum sit in Christo una filiatio qua refertur ad patrem et matrem. Secundo de morte eius utrum in triduo mortuus fuit homo. Questio 2a

Ad primum sic proceditur. Videtur quod in Christo sint due filiationes. Multiplicata enim causa multiplicatur effectus. Sed causa est filiationis natiuitas. Cum igitur sit alia natiuitas qua Christus natus est eternaliter a patre, alia qua natus est temporaliter a matre, erit etiam alia filiatio qua refertur ad patrem et alia qua refertur ad matrem. Sed quod accipit esse ab [illegible] absolute absque sui mutatione multo magis absque sui mutatione potest

tempore temporali aliqua conceptione vela-
tiuam. Sed filius dei ex tempore acce-
pit ad absolutum absque sui mutatione
quia super illud Luce 1° Magnus
erit et filius altissimi vocabitur
dicit Ambrosius vere ideo erit magnus
quia tunc pueri virginis magnus non
fuit sed quia potentia qua dei filius
naturalis est hoc erat corpore accep-
tus. ergo multo magis ex tempore
potuit accipere dei filius absque sui
mutatione novam filiationem ut sic
ei conveniant due filiationes una
eterna alia temporalis. Sed quod aliquid ad-
sit quod sit tale ab eius unitate habet
quod sit unum tale. sed a filiatione
aliquis habet quod sit filius. ergo una
filiatione est unus filius et non duo
ergo in Christo non sunt due filiationes
sed una tantum. Respondeo dicendum quod relationes
differunt multum ab omnibus aliis gene-
ribus quia ea que sunt aliorum
generum ex propria ratione sui generis habent
quod sunt res nature sicut quantitates
ex proprio conceptu et qualitates ex
ratione qualitatis. Sed relationes non
habent quod sint res nature ex ratione
sua ad alterum subeuntes vel quedam
relationes non sunt reales sed ratio-
nis tantum sicut scibile dicitur
ad scientiam non secundum realem relationem
in scibili existentem sed solum quia scientia re-
fertur ad ipsum sicut patet in 5°
metaphysice. Sed relatio habet quod sit res nature
ex sua causa propria. unde res naturales
ordine habent ad alterum. Unde quando
naturalis et realis ordo est ipsa relatio
sicut dextrum et sinistrum in animali sunt
relationes reales quia causantur quedam
naturales virtutes determinate

sunt relationes tantum secundum ordinem
alicuius ad ipsum ex eo quod unum habet
aliquid quod sit ens et quod sit unum
ex eo convenit quod sit una relatio
realis tantum per unitatem cause
sicut per hoc quod est una quantitas
in uno corpore una est
equalitas tantum quamvis sint multa
subiecta quibus idem corpus dicitur
equale. Si autem secundum omnes illas
relationes multiplicaretur realiter
relationes in uno corpore sequerentur
quod in uno essent accidentia infinita
vel indeterminata. Et similiter magister
est una relatione magister omnium
quos idem docet quamvis sint
multi discipuli et eius. Sed
realis filiatio una est filius patris
sui et matris quia una nativitate
una natura ab utroque accepit.
Sequitur igitur ... quod
alia sit filiatio realis
ipso qua refertur ad patrem et alia
quod sit ad matrem. Sed alia ... re-
formatum factum. hoc enim est osten-
dens quod nulla relatio dei ad crea-
turam realiter in deo existit sed est
realiter tantum quia deus est super omnem
ordinem creature et mensura omnis
creature a qua dependet omnis crea-
tura et non est econverso. multo magis
quod sic conveniant sibi per speciem ...
per has causas non est ... realis
ad scientiam. est autem ... causandum
quod filiationis non est nisi nec
nisi per aliquam rationem nisi dicatur quod
humanitas sit filius vel corpus
vel anima in Christo. Sed ponimus
non esse nisi unum suppositum et unam
hypostasim sic et unam personam
quod est suppositum eterni in quo nulla

vlo veal ad cāriaz esse pt
ut ia dam e / vn relinquit q filia
qua xpc refertur ad mrez e
rō ranis tm̄ nc p̄ h̄ sic q
xpus no sit veal filius ugis
sit eni deus realr e deus pt
reale pom qua ptinet cāriaz
sit realr e filius uirginis p
reale naz q accepit ame
Si aut in xpo essent pla
suppo3 dz in xpo pone duas
filiacones s reputa h' erro
neu et in aliis in beaitur
dapnat' / unde dico q in xpo
e una rlo real tm q refertur
ad prem eternu q' dd q no
necesse no esse in xpo rea
le filiaco' q refert' ad mrez qr
ta rlonis deficit s qr defict
fdm tlis rlonis tu no sit i
xpo aliq suppo' catu ul ypo
tas ad fem dd q eo mo quo
ille ho accepit corpe dei
pom / eo mo accepit filiacoz
etna nigm s fm e ut una
esset psona dei et hois ut
amb' ibid subdit / Hoc at
no e fm q ad ret. abst
ut ultim tpalit ingenius filius
dei s psonale unione que
re' cp' in n' cata no a val
in ipa psona assupta / cor
no in qrm obica mit' no
hit q' cu tali unus qualis
p unit' realis sbi hg sut
mlte qlitates ut color sapor
in pomo

Secundo sic procedebat' vi'
q xpc in cruce mortuus no
fuit / si eni fuit mortu9 a
hc fuit qr ipe aiam acorpe
separauit et p uiolca s non

prius sic eni sequeret' q in adi
xpm no accidisset s q ipe ipi9
fuit homicida q e inquiens
et sicr nc p' mo qr mors q
accidit p uiolca pueit hoim
ad firmaz debilitatem pucienti
q in xpo no fuit · qr clamans
expirauit q' xpus in ac ullo
mortuus fuit / p' na huana
no fuit in xpo debilior q in
aliis hominibz s nllus aliq ho
morer' p uiolca manuu tra
cito et pedu vlug aut lateris
fuit ei in fixou seu in flectu
p9 morte xpus igr' in ante
mortuus no fuit tu nlla causa
mortis eius videat' esse Sed
q' e q dicit' Joh xix' q xpc
in cruce pendens inclinato capite
tradidit spm mors e q separacio
aie acorpe q' xpus in cruce
mortuus fuit / Rn' dd q absq
omi dubio ostendendu e xpm
in cruce ue mortuu fuisse s ad
uidendu cam mortis eius qside
randu est q tu xpus fuit de9
et ho eius scruat' ptas q ad
ptinet ad huanaz nam in xpo
q i aliis puis hoibus no qtin
git voluntati eni corp no sub
iacent que nalia sut / unde h
ta asiqua' qre qua xpi simul
patiebat et fruebat' s eo
nolente hoc fm e ut no fiet
redundacio a supioribz vib' i inferio
res ne impedirent' supiores
uirtutes apud actu q passionis
inflor q in aliis hominibz qtige
no pt p nalez qnicoz ptr
ad inuicem et sicut inposito
est dd mors eni violenta

quod nocumento illato non cedit et

auat ex quo quod diu non resistere
potest tamen diu mors retardatur
unde in aliquibus non est fortior concupi-
scentia tardius moriuntur Est autem
secundum voluntatem quod qui non resisteret
nocumento illato et qui cedit sibi
eo volente non resistit seu resi-
stit nocumentis illatis usque ad finem
plurimum in aliis hominibus posset
ita quod in fine post multam sanguinis
effusionem cum integris viribus ex-
clamavit voce magna et statim
eo volente non cessit et tradidit
spiritum et hoc ut se dominum vite et
mortis ostenderet Unde propter hoc
admirans centurio dixit
vere iste homo filius dei erat Unde
quamvis et iudei Christum occiderunt
nocumentum mortiferum inferentes
et tunc hoc ipse animam suam posuit
et tradidit spiritum cum voluit
non nocumento illato totaliter
cessit ut tamen culpandus est quia sine
causa Est enim corpus propter animam
et non e contrario Sed in iniuria fit anime
cum propter nocumentum corpori illatum
de corpore expellitur contra naturalem
appetitum anime licet forte non propter
deputatam voluntatem ut se inficientes
Sed si anima in sua potestate haberet
recedere a corpore cum vellet citius
advenire non maioris esset cul-
pe si corpus deseret quam quod civita-
tem deserit dominum culpe tamen est
inde si expellatur citius et prius
propter hoc ad obiecta
Unde queruntur duo de angelis
utrum angelus dependeat a loco
corporali secundum suam essentiam an sit
in loco secundum operationem tantum Secundo
de motu angeli utrum possit moveri

de extremo in extremum sine medio
Quod primum sit procedebat sic quod
angelus non sit in loco per
operationem tantum quia prius est esse quam
operari Ergo prius est esse in loco
quam operari in loco Sed posterius
non est causa prioris Ergo operari in loco
non est causa quare angelus sit in loco
Item duo angeli possunt operari in uno
loco Si igitur angelus esset in loco
solum per operationem sequeretur quod
plures angeli essent simul in uno
loco quod reputatur inpossibile Item
constat nobilius non dependet ab
ignobiliori Sed essentia angeli
nobilior est quam locus corporeus
Ergo non dependet a loco corporeo
Contra Dicendum quod qualiter angelus sit
in loco corporeo considerari potest
ex modo quo corpus est in loco
Est enim corpus in loco per contactum
loci continentis aut corporis et
per quantitatem dimensivam que in
angelo non invenitur cum sit
incorporeus Sed loco eius est
in eo quantitas virtualis Sicut
igitur corpus est in loco per contactum
dimensive quantitatis ita angelus
est in loco per contactum virtutis Si
quis autem velit virtutis contactum
per operationem vocare quia sic quod
operari est prius effectus virtutis
dicatur quod angelus est in loco per
operationem ita tamen quod per operationem non
intelligatur sola motio Sed quecumque
unitio qua sua virtute se coni-
ungit corpori vel continendo vel quocumque
alio modo Ad primum igitur dicendum quod
nihil prohibet esse prius
aliquo simpliciter quod non est prius quantum
ad hoc sicut corpus prius est simpliciter
prius superficie Sed non quantum

adhuc quod est colorati respectu prius
similiter est corpus quod tactus tum est in loco
per contactum dimensiue quantitatis et
sicut angelus per contactum virtutis
Ad 2m dicendum quod si ad motum per se
ab uno motare non competit ei ut
ab aliis similiter immediate moueatur
tum vero magis valet ad oppositum
eius quam ad propositum

Consequenter sit questio. vtrum quod
angelus non potest moueri de
extremo ad extremum quin pertranseat
medium / dicitur enim quod moueri
prius est in mutari quam immutatum
esse ut probatur in 6 phisicorum. Sed si
angelus mouetur de extremo in extremum
puta de a in b tunc est in b est
immutatum esse ergo prius erat in
mutari sed non quando erat in a
quia tunc non dum mouebatur ergo
quando erat in c quod est medium inter
a et b et sic oportet quod transeat medium
Item si angelus mouetur de a in b sine
hoc quod pertranseat medium oportet quod
corrumpatur in a et creetur in b
sed hoc est impossibile quia sic non esset
idem angelus ergo oportet quod pertranseat
medium Sed contra dicitur quod per transit
~~feat~~ medium oportet quod prius pertranseat
equale sed aut minus aut magis ut
patet in 6 phisicorum et ad sensum apparet
Sed non potest esse minus spacium quam
angelus quia est indiuisibilis ergo
oportet quod pertranseat equale quod est locus
O dimensionibus et punctualis infinita
autem puncta sunt inter quelibet duos
terminos motus Si igitur necesse esset
quod angelus in suo motu pertransiret
infinita quod est impossibile Ad hoc dicendum
quod angelus si vult potest moueri
de vno extremo ad aliud absque
hoc quod pertranseat medium et si

vult potest pertransire omnia media. Cuius
ratio est quia corpus est in loco contentiue
ab eo et ideo quod in ~~modo~~ motu sequatur
loci conditionem ut scilicet pertranseat medium
prius quam ad extrema perueniat. Sed
angelus sit in loco per contactum virtutis
non subditur loco sed non oportet necessario
ut sequatur in suo motu conditiones
loci sed voluntati sue subest quod
applicet se per contactum virtutis cuicumque
loco et ideo et si vult absque
medio sic et intellectus potest applicari
intelligendo vni extremo puta
albo et post ea nigro inducit
vel tangendo vel non tangendo de me-
diis coloribus quamuis corpus sentiens
colori non possit moueri de albo
in nigrum nisi per medium / Ad primum
ergo dicendum quod verba philosophi et eius probatio
locum habent in motu continuo sed motus
angeli non oportet quod sit continuus sed
ipsa successiua applicatio eius quod
contrario motus eius dicitur sit successio
cogitationum vel affectionum dicitur motus
spiritualis creature secundum Augustinum 8
super Genesim ad litteram Ad 2m dicendum
quod licet non creatur quod corruptio nec an-
nichilatio nova creatio sed quod eius virtus
superueniet loco Ad illud vero
quod in contrarium obicitur dicendum quod angelus non
est in loco per commensurationem sed per
applicationem sue virtutis ad locum
que quidem potest esse indiuisibilis
et ad locum diuisibilem et ad diuisi-
bilem potest continue moueri sicut ad in loco
diuisibili corpus continue incipiendo spacium
sed quod non in loco indiuisibili est non
potest esse eius motus continuus ut
pertranseat omnia media

Consequenter queritur de velocitate / Et
primo quantum ad motum angelorum / Secundo
quantum ad motum [illegible] celorum quantum ad

ad bonum glie Circa secundum probat
ta/ primo de sermone anime ad
corpus Ptrum secundum anima adueniente
corpori corrumpantur omnes forme que
prius inerant et substantiales rationales
Tertio de potestate liberi arbitrij
tertio secundum pro. alterum gratia posset
se ad gratiam comparare et tertio de dilec-
tione mali quarto secundum pro in statu
innocentie diligit deum plus quam
animam et se ipsam
¶ Primum sic proceditur ... videtur quod
o tn quod per aduentum anime non co-
rrumpuntur omnes forme que prius
inerant ... cum Genesis secundo formauit
deus hominem de limo terre et in-
spirauit in faciem eius spira-
culum vite frustra autem formasset
corpus si inspirando animam
formam quam formando indiguit
... non ergo adueniente
anima tolluntur omnes forme prece-
dentes Preterea naturale est quod anima sit
in corpore formato et disposito
multis disposicionibus Si igitur
adueniens anima omnes precedentes
formas et disposiciones amo-
ueret sequeretur quod ... anima totum
corpus format quod videtur esse solius
dei quia anima non est nisi in corpore
mixto sed in mixto corpore non sit
solu secundum materiam sed etiam secundum formam
Alioquin esset corruptio ergo anima
non excludit omnes formas in anima
in entias Preterea anima est perfectio
perfectionis autem non est corruptio
perfecti non ergo adueniens corpori
corrumpit formas preexistentes
Sed contra omnis forma adueniens
existenti in actu est forma
accidentalis forma enim substantialis facit
esse actu simpliciter Sed si anima

adueniens non excluderet prece-
dentes formas sed eis adderet
sequeretur quod adueniret existenti
in actu ... quelibet forma que
sit actus facit esse in actu
ergo anima adueniens excludit
formas preexistentes Respondeo dicendum quod im-
possibile in uno et eodem esse
plures formas substantiales et
hoc ... quia ab eadem habet res
esse et vnum esse ... manifestum est autem
quod res habet esse per formam res habet
vnitatem et propter hoc ... quecumque
res ... est multitudo formarum
non est vnum simpliciter Sic homo albus
non est vnum ... animal bipes esset
vnum simpliciter si ab alio esset animal
et ab alio esset bipes ut patet
... secundum est quod forme
substantiales se habent ad inuicem sicut
numeri ut dicitur in 8o methaphisice
vel eciam sicut disposiciones
anime ut patet in 2o de anima secunda
enim maior ... virtute
continet in se minorem sicut
quinarius quaternarium et penta-
gonus ... et sensitiua
... virtute continet in se nutri-
tiuam ut maxime in animalibus va
... cum intellectiua habet continere
ut conferat corpori quicquid quod
confert sensitiua in brutis et similiter
sensitiua facit in animalibus quod quod
nutritiua in plantis et ad hoc
amplius frustra ...
anima ... sensitiua preter intellectiuam
quia anima intellectiua virtute continet
sensitiuam et adhuc amplius sicut
frustra adderetur quaternarius
posito quinario et eadem ratione est
de omnibus formis substantialibus ...
ad materiam primam ita quod non est

in hoie diversas formas substanciales in
herere sed venit (?) sed solum sed voz
sit consideracionis enim remanente
eciam imitativa. et ut sensative
per aliquas speciaz etc. de alys in-
ductum est quod si ad veniente for-
ma perfecta tollitur forma imperfecta sic
etiam adveniente secunda comutatione
tollitur secunda quod evitari non dico ad-
veniente alia tercia tolli forma
substantialis quam prius inerat alioquin quo-
dammodo esset sine corrupcione alterius
quod est impossibile formae vero accidentales
quae prius inerant disponentes ad
aliam corruptionem non quidem per se
sed per accidens ad corrupcionem sol-
lum manet eadem specie sed non
eadem numero sic ergo contingit circa
disposiciones formarum elementorum
que primitus (?) inerant adveniente
corrupcione ad quem quidem dicit sanctus Basi-
lius in spiritum vite etc. ubi quia
sponsus (?) sibi etc. cessit usque Si-
cut ut dicit post commentum
vite est ipsa alia non oporteret
dicere quod alia forma forma sit corporis
formatis de limo terre quod ipso spi-
raculo divinitus inspirato recessit
cum illa forma quae precessit in-
spiratorem aliter forte velimus dicere
illarum formarum respectu ad dispo-
siciones accidentalis prius (?) sicut et alia sig-
na quae eodem ordine permittuntur in corpore
cum eciam intellectiva sit materiales
disposiciones quibus tamen permittuntur
ipsa tamen intellectiva non imperfecta est
intellectiva sed magis contrarium ipse
virtute contrarium de imperfectione formis
ad 2m dicendum quod alia tamen adveniente
corpori non facit esse corpus
effective sed formaliter tamen effective
et facit corpus esse id quod dicit

corpi formam ut perficiens sed disponens
ut id quod est proportionatum ad formam principa-
lem et ordine quo inducitur in
ad perfecciorem formam accidentalem disponunt
quanto enim perfeccior fuit for-
ma disposicio tanto minor est resistencia
ad introductionem forme et dispo-
sicionis complete facilius non sit igitur
coniunctio (?) quod comparatio comunis necessaria in
mixtis forma asistit mixtis Ad tercium
quod arguitur probat formas elementorum actu
remanere in mixto dicendum quod non
potest esse quia forma elementorum non possunt
esse in hac parte mixti sicut et sit corpus
quod sit in diversis mixti partibus que
distinguuntur secundum diversas (?) positi-
onem etc. oporteret quod vel plura
corpora sit simul vel quod non sit
mixtio vera totius ad totum sed
mixtio ad sensum secundum minima iux-
ta se posita Dicendum ergo aliter et in coniunctione
de celo dicitur quod forma elementorum sint
medie inter formas accidentales et substantiales
et quod recipiunt magis et minus
etc. formis elementorum remissis et quo-
dammodo ad medium reductis quod in
fit mixtio Ex hac enim quod possi-
bile est quod forma vera forma substantialis est
talis quod esse potest secundum inten-
sionem forme vero est minus et si-
cut est possibile ut intendatur et re-
mittatur sed omnis ad dicendum et secundum
facit aliam speciem Et ideo aliter est
dicendum secundum philosophum in primo de generacione quod
forme mixtibilium non manent
in mixto actu sed virtute prout scilicet
virtus forme substantialis manet in qualitate
elementari licet remissa et quasi ad medium
redacta qualitas vero elementaris agit
in virtute forme substantialis alioquin actio
que est per calorem ignis non terminaretur
ad formam substantialem Ad quartum dicendum

q͡ cum tamen sit secundum e quod pro
quod ptus non aut vtis et io
ea adueniente sit aliquis pstitit
ut cum aliud corrupi.
Quod secundum sit procedebatur vi quod
homo absque gratia per solam naturalem
arbitrii libertatem posset se ad
gratiam preparare quia ut dicitur prouerbiorum xvi
hominis est preparare animam hoc autem
dicit esse actionem que est in eius potestate
constitutam quia in potestate hominis
constitutum est se ad gratiam preparare
vero quod indigeat ad hoc auxilio
gratie / patet Anselmus de concordia gratie
et liberi arbitrii quod non ideo aliquis caret gratia
quia deus non vult dare sed quia
ipse non vult accipere. patet ergo si
vult se ad gratiam preparare absque
exteriori auxilio / Sed dicebat
quod homo indigeat ad hoc auxilio
gratie tamen ad exterius monens / Sed
dicit homo fit moneri ad conversionem
non solum exhortantis sed etiam operantis
sit si aliquis videat aliquem errorem
unit potentie [illegible] convertere
per hoc ad deum gratia sed potentiam
non est adeo quod absque dei cooperatione
possit se homo ad gratiam preparare / Sed
dicitur per hoc ad gratiam preparari per
quod ad deum conversionem sed ad hoc
indigemus auxilio divine gratie
dicit enim Tren. ultimo Converte
nos deus ad te et convertemur quod
gratie divine ad hoc ipse ad gratiam
inspicet / Patet ad nichilum potest se
homo preparare nisi trahatur sed adhuc
indigeat homo auxilio gratie dicitur in
2a ad Corinthios iii non quod sufficientes
simus cogitare aliquid a nobis quasi
ex nobis quia indigemus divine
gratie ad hoc quod nos ad gratiam
preparemus quia dicit quod instat convenie-
tantibus est error pelagii
qui posuit quod per liberum arbitrium
homo poterat adimplere legem
et vitam eternam mereri nec in-
digebat auxilio divino nisi
tamen ad hoc quod sciret quod faceret
secundum illud psalmi doce me facere
voluntatem tuam. Sed quia
hoc nimis parum videbatur
ut solam scientiam haberemus a deo
heretici a quo precepta legis
implerentur haberemus auctores ideo postmo-
dum pelagiani posuerunt
quod initium boni operis est homini
ex se ipso et consumatio sed i. quod
liberum arbitrium / Sed consumatio est
homini a deo preparata et admini-
culum boni operis (?) / Sed ad errorem
re[illegible] pelagianum pertinet dicere
quod homo possit se ad gratiam
preparare absque auxilio divine
gratie et est contra apostolum qui dicit
ad Philippenses i° qui cepit in
nobis opus bonum ipse perficiet
dicendum est ergo quod homo indigeat au-
xilio gratie non solum ad merendum
sed etiam ad hoc quod se ad gratiam
preparet actu [illegible] via ineat
homo per actum convertit cum non
solum bonum agit. Sed bonum ad quod
requiritur habitus ut dicitur in [illegible]
[illegible] ideo ad merendum requiritur
habitus gratie sed ad hoc quod homo preparet
se ad habitum quid non indigeat
alio habitu quia sic esset procedere in
infinitum indiget divino auxi-
lio non solum ad exteriora mo-
nita per. s. ex divina providentia
preparantur homini occasiones salutis
[illegible] [illegible] exterius et interius

17

consuetudines et flagella. Secundum est
quantum ad maiorem motum quod
deus tot homines intelius movet ad
bonum, sicut dicitur Proverbiorum xxi° Cor re-
gum in manu dei quocumque voluerit
vertet illud, et quod hoc necessarium
sit probat Philosophus in magna mora-
li de bona fortuna. homo non eligit
voluntatem voluntas a priori elec-
tione et electionis consilium. Si a quera-
tur consiliari incipiat non
potest dici quod ex consilio consiliari in-
cepit quia sic esset in infinitum
procedere. Unde oportet ad exterius prin-
cipium quod moveat mentem humanam
ad consiliandum et agendum. hoc autem non
est aliud melius humana mente
non ipse e corpus celeste quod est infe-
rior intellectualis virtute. Ergo deus ut
Philosophus ibidem concludit. Sicut
igitur omnis motus inferiorum corporum
qui non per se movetur primum est
motus celi, ita omnium motuum in-
feriorum mentium primum est a deo mo-
vente sicut in nullo potest se ad
gratiam preparare nec aliquid boni
facere nisi per divinum auxilium. Ad
quartum igitur dicendum quod per hoc quod homines
est se ad gratiam preparare per liberum
arbitrium non excluditur necessitas
auxilii divini sicut nec per hoc
quod ignis potest calefacere excluditur necessitas
celestis motus. Ad
quintum dicendum quod deus movet omnia secundum
modum ipsorum et ideo motio divina
a quibusdam participatur cum necessitate, a
rationali cum libertate quod fit
quod virtus rationalis se habet ad
opposita et ideo sic deus movet
mentem humanam ad bonum quod tamen
ho ~~deus~~ potest huiusmodi motionem resiste-
re ex deo est quod homo se ad gratiam
preparet. Secundum quod gratia careat non

sed tantum a deo sed ab homine sicut dicitur
Osee xiii° Perditio tua
Israel tantum in me est auxilium
tuum. Ad tertium dicendum quod licet peccatum
non sit a deo quia deus peccatum aliquod
ordinat ad aliquid quod sit alicui salutis
occasio.
Ad tertium sic procedebatur videtur quod 8
primus homo in statu innocentie
non dilexit deum super omnia et plus
quam se ipsum. Videtur non diligere deum
est maxime meritorium sed primus
homo in statu illo non habuit donum
possibilitatis procedere meritum ut dicitur
in 2° sententiarum d. xi. Sicut ergo
primus homo in statu illo non dilexit
deum plus quam se ipsum super omnia.
Preterea sic diligere deum est maxima
perfectio mentis humane ad quam
quidam primus homo in statu
illo pervenire creditur non habuisse sed
sola naturalia, ergo non dilexit deum
plus quam se ipsum et super omnia.
Preterea natura in se recurva est quia
in omnia que amat retorquet
ad se. Sed prius quam dicitur quod et
illud magister ergo naturali dilectione
plus diligebat se ipsum quam
deum, ergo non diligebat deum super
omnia. Sed contra si non diligebat
deum plus quam se ipsum aliquo modo
sequitur quod carnaliter sibi et utique non
sequitur quod se ipso homo frueretur de se
non frueretur in deum, frui autem se ipso
induxit perversitatem peccati ut Augustinus
dicit, ergo primus homo in statu innocen-
tie iam erat perversus peccatum quod est
impossibile. Sequitur ergo quod diliget
deum super omnia. Respondeo dicendum quod sicut homo
fuit sicut magistri in sentenciis
habitis et Augustinus. Item quod homo ita
locum non habet in e ii quod omnes

89

[illegible]

integra per caritatem diligit deum
super seipsum. Sed quia posterius fuit
dictum ut quidam faciunt imponunt na-
turali utile est considerare ad quem
se dilectio naturalis extendere possit.
Dicunt igitur quidam quod homo vel
angelus in puris naturalibus existens
diligit deum plus quam seipsum natu-
rali dilectione secundum amorem concupis-
centie quia sibi bonum divinum magis frui
desiderat quam proprium. Sed secundum amorem
amicitie naturaliter
plus diligit seipsum quam deum.
Est enim amor concupiscentie quo
dicimur amare id quod volumus
nobis frui sicut vinum vel huius-
modi. Amor autem amicitie est quo dici-
mur amare amicum cui volumus
bonum. Sed ista positio stare non potest.
Dilectio enim naturalis est quedam naturalis
inclinatio indita nature a deo.
Nichil autem naturale est perversum. Impossibile
est igitur quod aliqua naturalis inclinatio
vel dilectio sit perversa. Perversa autem
dilectio est ut aliquis dilectione ami-
citie diligat plus se quam deum.
Non potest igitur talis dilectio esse na-
turalis. Dicendum est igitur quod diligere deum
super omnia et plus quam seipsum est
naturale non solum angelo et homini
sed etiam cuilibet creature secundum quod potest
amare vel sensibiliter vel naturaliter. Incli-
nationes naturales enim maxime
cognosci possunt in hiis que
naturaliter agunt absque rationis deli-
beratione. Sic enim agit unumquodque
quod in natura sua aptum natum est agi.
Videmus autem quod unaquaque pars naturali quadam
inclinatione operatur ad bonum
totius etiam cum periculo aut
detrimento proprio ut patet cum aliquis

manum exponit gladio ad de-
fensionem capitis ex quo dependet
salus totius corporis. Unde naturale
est ut quelibet pars suo modo plus
amet totum quam seipsam. Unde et
secundum hanc naturalem inclinationem et secundum
politicam virtutem bonus civis
mortem patitur pro bono communi.
Manifestum est autem quod deus est bonum
totius universi commune et omnium par-
tium eius. Unde quelibet creatura suo
modo naturaliter plus amat deum
quam seipsam, insensibilia quidem naturaliter,
bruta vero sensibiliter, rationalis
creatura vero per intellectualem
amorem qui dilectio dicitur. Ad primum
ergo dicendum quod diligere deum ut est
principium totius esse ad naturalem
dilectionem pertinet, sed diligere deum
prout est obiectum beatitudinis est
caritatis dilectionis magis multum
constitit autem tamen necesse est ut in
statu iustitie originalis nature
diebus quod homo in puro naturali statu non
fuit gratiam per quam mereri posset.
Ad secundum dicendum quod naturali dilectione
qua deus super omnia naturaliter diligi potest
ad magis et minus uti et quod
in summo fuit tunc secundum summam per-
fectionem ad quam tenebatur. Ad tertium
dicendum quod inclinatio rei naturalis est
ad duo scilicet ad moveri et ad agere.
Illa autem inclinatio nature que est ad
moveri in seipsa recurva est sicut
ignis movetur sursum propter sui
conservationem. Sed illa inclinatio nature
que est ad agere non est recurva
ad seipsam. Non enim ignis agit
ad generandum ignem propter seipsum
sed propter bonum generati quod est forma
eius et ultimate propter bonum commune quod est

[illegible]

conservatio speciei vel patet quod non ... bonum est quod dicto malis sit inperpetua.

Circa quedam dubitatur de hiis que pertinent ad bonum gratie et virtutis, de hiis que pertinent ad ipsum bonum glorie. Secundo de hiis que pertinent ad malum culpe quod ei opponitur. Circa bonum gratie queritur primo generaliter de eo quod pertinet ad omnes. Secundo de hiis que pertinent ad clericos. Tertio de eo quod pertinet ad religiosos. Circa ea vero que ad omnes pertinent queritur de duabus partibus penitentie. Primo de contritione, utrum contritus teneatur velle magis esse in inferno quam peccare. Secundo de confessione.

De primo sic proceditur. Videtur quod contritus non debeat magis velle esse in inferno quam peccare. Pena enim inferni est eterna et irremediabilis, de peccato autem potest liberari. Ergo magis debet velle peccare quam in inferno esse. Preterea pena inferni includit culpam. Una enim de penis inferni est vermis, id est conscientie remorsus de culpa. Culpa autem non excludit penam inferni. Ergo magis est eligenda culpa quam pena inferni. Sed contra est quod Anselmus dicit in libro de similitudinibus quod magis deberet eligere esse in inferno sine culpa quam in paradiso cum culpa, quia innocens in inferno non sentiret penam et peccator in paradiso non gauderet de gloria. Respondeo dicendum quod contritus tenetur in generali velle pati quamcumque penam quam peccare. Et huius ratio est quia contritio non potest esse sine caritate, per quam etiam dimittitur peccatum. Secundum caritatem enim plus quis diligit deum quam se ipsum. Caritas autem hoc requirit ut quamlibet penam contritus preeligat culpe, sed in speciali descendendo ad hanc penam vel ad illam non tenetur. Quin immo stulte faceret si quis seipsum vel alium sollicitaret super huiusmodi particularibus penis, maxime cum constet quod sicut delectabilia plus movent in particulari considerata quam in communi, ita et terribilia plus terrent si in particulari considerantur; et aliqui sunt qui in maiori temptatione non caderent, qui forte in minori caderent. Unde etiam aliqui audientes adulterium non incitantur ad libidinem, sed si per considerationem descenderet ad singulas illecebras magis movetur. Et similiter aliquis non refugeret pati mortem propter deum, sed si descenderet considerando singulas penas magis retraheretur. Et ideo descendere in talibus ad singula est inducere hominem in temptationem et prebere occasionem peccandi. Ad primum ergo dicendum quod culpa est mortalis est de se perpetua et sed ex sola dei misericordia remediabilis ex parte hominis, ponderat bonum divinum cui contrariatur culpa bono nature cui tamen opponitur pena, et perpetuitas pene correspondet culpe. Ad secundum dicendum quod remorsus conscientie non est culpa sed quantum ad culpam, ut posset esse sine culpa, ut in eo qui per contritionem veniam de peccato commisso consecutus est. Sed si aliquis intraret ... esse ... quod tamen ... et ipse deum faceret ... reputabit.

Circa etiam confessionem queruntur tria. Primo utrum sufficiat quod aliquis per scriptum confiteatur cum eo quod confiteatur verbo. Secundo an quis teneatur statim confiteri sumpta opportunitate vel possit expectare usque ad tempus ... Tertio utrum presbyter debet credere suo parochiano dicenti se esse alteri confessum et dare

107

et eucaristia vel non
Deinde sit presbiter videtur quod
sufficiat si quis alicui confiteatur
scripto confessio enim requiritur ad
manifestationem peccati sed peccatum
manifestari potest scripto sicut
et voce ergo sufficit si confiteatur
scripto Sed contra est quod voce dicitur
Ore confessio fit ad salutem
Respondeo dicendum est quod confessio et cetera sacramentum
sicut enim in baptismo requiritur
ad corporale misterium scilicet ut abluat
et via confessat et ad corporale sig-
nificationem scilicet ut intendat
et abluatur ita in sacramento penitentie
corporale sacramentum requiritur quod absol-
vat sacerdos alioquin sacerdos vero corporale
vero penitens requiritur quod se
clavibus ecclesie subiciat peccata
sua per confessionem manifestans Et de necessitate
ergo sacramenti est quod sua peccata mani-
festet et quod sic nullus dispen-
sare possit sicut nec quod baptismus
Sed quod fiat manifestatio non vocaliter
de necessitate sacramenti aliquando nulla
necessitate ... possit ab essentia huius
sacramenti precipue nisi ore confiteatur
quod potest esse Nam muti
vel quicumque qui voce confiteri non
possunt sufficit scripto vel nutibus
confiteri ... de necessitate potest aliquis
baptizari nisi ad [illegible] quod aqua
est de necessitate sacramenti Sed consti-
tutione ecclesie tenetur [illegible] quod potest
ut voce confiteatur non solum propter [illegible]
ut ore confitens confitendo magis
erubescat ut quod ore peccat
purgetur ore Sed in [illegible]
sacramentis accipitur id tangere [illegible]
nisi sic in spirituali ablu-
tione baptismi accipitur aqua qua

homines communiter utuntur ad abluendum
et in eucaristia panis quo communiter
[illegible] cibus in matrimonio sacramento
[illegible] peccatorum [illegible] vel [illegible]
homines [illegible] et corporis [illegible]
conceptus sufficiat confiteri
et attendendum est quod [illegible]
[illegible] non imprimit caracterem
sed solum confertur gratia ad remissionem
peccati quod remissionem nullus [illegible]
peccatum [illegible] aut [illegible] ordi-
nationem ecclesie permittit [illegible]
in baptismo qui confirmat ea que sunt
de necessitate sacramenti permittens sta-
tuta ecclesie confertur caracterem
sacramenti sed non sacramenti essentiam [illegible]
[illegible] [illegible] aut que
ad utramque partem inducuntur
non multum cogunt Nam
neque manifestatio ita corporaliter potest
fieri scripto sicut voce neque quod
dicitur ore confessio fit ad salutem
[illegible] confessione peccatorum sed de
confessione fidei
Deinde presbiter videtur quod ab-
[illegible] confessionem usque 11
ad [illegible] quia cum [illegible]
preceptum ecclesie non [illegible] sed
ecclesia statuit quod semel in
anno homines propria peccata confiteatur
ergo si quis [illegible] usque ad
[illegible] ab ecclesia constitutum non
peccat post baptismum sicut [illegible]
[illegible] sicut te puta [illegible]
[illegible] non peccat si differat
baptismum [illegible] ad salvatum
[illegible] in [illegible] confitens peccat
si differat confessionem usque ad [illegible]
[illegible] necessarium est confessio
quod confessio [illegible] confessio sine contritione
non valet ad salutem [illegible]
[illegible] sine confessione potest in [illegible]

tam valet. Sed ille qui est in
peccato non tenetur statim confi-
teri intentione ut cesset peccare
alioquin peccator per singula momen-
ta peccaret. Quarto utrum quilibet tenetur
statim confiteri ita quod peccet si negli-
gat. Sed dicit magister quod sicut in
morbo spirituali quam morbo
corporali, sed in aliis periculoso mor-
bo corporali periculose se committeret
nisi remedium medicine
quereret quam cito posset ut conve-
niencia peccaret, multo gravius ma-
gis peccat qui differt reme-
dium confessionis ad tollendum spiritua-
lem morbum peccati. Respondeo dicendum quod
laudabile est quod peccator quam citius
commode potest peccatum suum confiteatur
quia per sacramentum penitencie confertur gratia
que hominem reddit magis fir-
mum ad resistendum peccato. Quidam
autem dixerunt quod tenetur confiteri
quam cito opportunitas confitendi se ob-
tulerit ita quod si differat peccat.
Sed hoc est contra rationem precepti
affirmativi quod obligat semper non
tamen obligat ad semper sed pro
loco et tempore; tempus autem implendi
preceptum de confessione videtur quadruplex. Pri-
mus ad casus in quo necesse est
quod homo sit confessus puta si im-
mineat ei mortis articulus
vel necessitas accipiendi eucari-
stiam aut sacramentum ordinis vel ad-
huius ad quod oportet hominem adque sacramentum
purgatum procurare. Unde si ad
hoc tempus immineat et adsit confitendi
opportunitas peccat dummodo debi-
ta opportunitas assit et hoc de
precepto ecclesie omnes fideles te-
nentur saltem semel in anno in
festo pasche precipue sacram

corpus accipere. Quod ecclesia ordinavit
ut semel saltem in anno cum immineat
tempus accipiendi eucaristiam omnes
fideles confiteantur. Dico quarto quod dif-
ferre confessionem usque ad hoc tempus per se
loquendo licitum est sed per accidens potest
fieri illicitum puta si immineat
aliquis casus in quo confessio requiratur
vel si aliquis propter contemptum confessionem dif-
ferat et similiter per accidens posset ec-
clesie dilatio esse venialis puta si
aliquis ex hoc differret ut providencior
confiteretur vel devocius propter sacrum
tempus pasche. Quinto videtur quod conceditur
dicitur non quod in quantum obligat debet
quod morbus corporalis nisi preve-
niat remedium contingit spiri-
tualis et impedimentum nisi forte
ex virtute nature fuit contractus
morbus et peccati contingunt
post confessionem unum non est simile
Tertium sit precedebat utrum
sacerdos proprius non debeat
concedere suo subdito dicenti se alii
esse confessurum ut propter hoc ei cu-
ram suam det frequenter enim in ipsa
confessione aliqui committunt quam per
confitenti non fuit sed sacerdos. Sed seclusi
tamen quod potest ad bonum inducere. Quinto
videtur quod omnino ab eo proponere
debeat quod sibi confiteatur. Quod perinde
verbum pastor ecclesie dili-
genter agnoscere vultum pecoris
sui sed hoc nullo modo potest melius
quam per confessionem. Quinto sed ab eo exigere
quod sibi confiteatur. Sed quod si sibi
confiteretur posset dicere que vellet
et credet ei. Quinto ergo debet sibi
sed credere quod sit confessus. Respondeo dicendum
quod in foro iudiciali creditur homini
contra se et non pro se in foro autem
penitencie creditur ei pro se et contra se est 12

quo distinguendum quod duplex sit
impedimentum quod ad acceptionem
eucaristie impediat. Si enim sit
impedimentum ad forum iudiciale
pertinens puta excommunicato non
tenetur sacerdos suo subdito tradere
quem excommunicatum noverit nisi ei
de absolutione constet. Si autem sit
impedimentum quod ad forum penitentie
pertineat scilicet peccatum tenetur ei tra-
dere et iniuste facit si denegat
ei eucaristiam qui perhibet se con-
fessum et absolutum ab eo qui
absolvere potuit vel auctoritate
apostolica vel episcopi de quo dicendum
quod id verum quod nisi forte haberet
certum esse contrarium et ille qui
confessum se dicit si verum dicit
sic a fratribus dicit pro ratione possessionis
fratrum dicere confitendum vel potest aliquis
utique fratres auctoritate compelli ad
confitendum proprio sacerdoti quod alteri confessus
est qui absolvere potuit quia
dicit [illegible] contra confessores peccatorum quod
de sacramentale de duobus in proprio sub-
iacent non bene [illegible] de quibus dicendum
quod spiritualis pastor vultum pecoris
sui debet diligenter agnoscere
considerando conscientias vitam eius
et per modum confessionis non potest di-
ligentius perscrutari. Sed quod credat
ea que de se a suo subdito di-
cuntur [illegible]

Similiter querebantur duo de hiis
que pertinent ad clericos et
primo de officio ecclesie utrum ille qui
est prebendatus in duabus ecclesiis
in die quo diversum officium sit
in utraque ecclesia debet utrumque officium
dicere. Secundo de studiis theologie
utrum ad tenendum dimittere stu-
dium theologie et si sit aptus
ad studendum et an debeat ad clericatum quod
tendit saluti animarum.

Ad primum sic procedebatur
videtur quod in nullo casu
debeat utrumque officium dicere
quia cum debet unde emoli-
mento ille qui [illegible] emo-
lumentum percipit de duabus
ecclesiis debet onus suscipere utriusque
ecclesie officium dicat; preterea iustum
esse videtur ut si [illegible] maius
emolumentum ab una ecclesia
magis forte [illegible] plurimis
officii quod est minimus onus
subeat plurimis. Respondeo dicendum. Non
quod ad eum pertineat electio sed vel
de utroque dicere vel de officio
ecclesie magis [illegible] pinguis bene-
ficium sed magis convenit inducebat
consuetudo [illegible] dicendum quod supposito
quod aliquis licite sit prebendatus
in duabus ecclesiis scilicet per dispen-
sationem considerandum est quod ille
qui in aliqua ecclesia prebendam
accipit duobus obligatur scilicet deo
ut ei debitas laudes persol-
vat pro eius beneficiis et ecclesie
de qua accipit stipendia eam videlicet
que ad ecclesiam pertinet sub-
iacet dispensationi prelatorum
ecclesie et ideo habet debitum quod
debet ecclesie persolvere debet secundum quod
statutum est in ecclesia et hoc sic
vel per se ipsum si sit prebenda
que requirat residentiam
vel vicarium si hoc sufficiat
secundum ecclesie statutum et consuetu-
dinem. Sed debitum quod debet deo
per se ipsum debet persolvere. Non
refert autem quantum ad deum quibus

psalmis uel ympnis deum laudet
uel puta utrum dicat in vesperis
dixit dominus uel laudate pueri
Vnde circa ad hoc quod ego dico
sequi maiorem doctores et
quia laudes deo debet quilibet vnius
ecclesie sufficit quod semel officium
dicat secundum consuetudinem alicuius
ecclesiarum quarum est clericus. Sed
de electione officii in duarum vtrum
quod debet dicere officium illius ecclesie
in qua maiorem gradum habet puta
si in vna sit decanus et in
alia simplex canonicus debet dicere
officium ecclesie in qua est decanus
quod si in vtraque ecclesia sit simplex
canonicus debet dicere officium dignioris
ecclesie quamuis forte in minori
ecclesia habeat opulentiorem
prebendam quia temporalia
vilius nominati sunt spiritualibus
comparata. Si vero ambe ecclesie sunt
equalis dignitatis potest sibi eligere
quod officium magis voluerit
si sit ab vtraque ecclesia ab-
sens. Si vero sit in aliqua earum
presens debet se conformare illis cum quibus
conuersatur et psallat. per illud
ad obiecta

18 Deinde sic procedebatur. Vtrum
is qui potest saluti animarum
circa impendere peccet si circa
studium tempus occupet. quod enim
ad Gal. vltimo. Dum tempus
habemus operemur bonum. Preterea nulla
est dignior iactura quam temporis
ergo debet quis tempus in studio
expendere differens saluti animarum
tamen in peccato. Sed contra. Perfecti tenentur
ad id quod melius est. Sed religiosi
sunt perfecti quare magis
religiosi debent dimittere stu-
dium ut saluti animarum insistat
Preterea peius est errare in via morum
quam in via pedum. Sed prelatus tenetur
reuocare suum subditum si vi-
deat eum errare in via pedum
ergo multo magis tenetur eum re-
uocare ab errore qui est in via
morum. Est autem error si homo
pretermittat quod melius est. Ergo prelatus
debet subditum cogere ut saluti animarum
intendat studio pretermisso. In
contrarium inducebatur consuetudo pa-
rie. Respondeo dicendum quod aliqua duo pos-
sunt comparari ad inuicem et simpliciter
et secundum aliquid. tamen nichil prohibet
id quod est melius simpliciter in aliquo
casu esse minus eligendum sicut
philosophari est simpliciter melius
quam ditari sed in tempore necessitatis est
ditari magis eligendum et cum
preciosa margarita est carior vno
pane et tamen in casu famis
panis preeligetur. Sed in tercio
modo. Videlicet preciosa quoque
pribus ad ressarcillandas animas
Est autem considerandum quod in quolibet
artificio. Et architector qui
dicitur manualibus qui opere exsequuntur
secundum quod ei ab alio disponitur. Vnde
in edificiis constructionibus maior
merces conducitur qui disponit
de edificio licet nichil manibus operetur
quam manuales artifices qui dolant
ligna et incidunt lapides. In
edificio autem spirituali sunt quasi
manuales operarii qui particulariter
insistunt cure animarum puta sacra-
menta ministrando uel aliquid particulare age-
do. Qualiter predicti sunt officium
exsequi debeant propter quod et episcopi
id est superintendentes dicuntur et sibi

sicut melior est qui disponit de artificio

sed quasi principales artifices sunt episcopi qui imperant et disponunt

theorice doctores qui sunt principales
artifices qui iniungunt et docent
qualiter alij debent salutem animarum
procurare. Videtur igitur melius est
docere sacram doctrinam et magis
meritorium si bona intencione agatur
quam impendere predicacionem cum
saluti suis et illius. Unde apostolus dicit
se dicit prima ad Corinthios primo Non enim
misit me Christus baptizare sed evan-
gelizare. Cuius baptizare sit opus
convenientius saluti animarum
et quarto ad Ephesios quarto dicit apostolus quod
quidam sunt constituti doctores qui non docen-
tur et alios docere ipsa experiencia
demonstrat quod melius est erudire de-
pertinentibus ad salutem eos qui in
se et in alijs proficere possunt quam
simplices qui minus cum proficere possunt
in aliquos cum tamen per accidens impelle-
re vel committere debent episcopi et doc-
tores intromisse pro officio predica-
cionis intendere saluti animarum. Ad
primum ergo dicendum quod nullam iacturam
temporis patitur cum quod est melius
aliquis eligendo sacram doctrinam vel quo
ad hoc per studium se disponit.
Ad secundum dicendum quod perfectus dicitur esse dupliciter.
Uno modo qui secundum perfectionem aliquam qui
secundum statum perfectionis perfecto assistens
in caritate consistit que homines deo
et proximo coniungit unde Genesis ad di-
lectionem dei dicitur Genesis xvii Ambula
coram me et esto perfectus quantum
quod ad dilectionem proximi Matheus quinto cum
dixisset diligite inimicos
vestros concludit post versus Estote
ergo perfecti. Statu perfectionis habere
dicuntur qui sollempniter obligantur
ad ea ad perfectionem animarum est
vel ad animarum perfectionem caritatis

dupliciter. Uno modo sicut paupertatem
religiosorum ad perfectionem ut
paupertas castitas et huiusmodi
quibus homo retrahit animam secu-
larium rerum ut liberius vacet
hijs que dei sunt unde huiusmodi magis
sunt quedam perfectionis instrumenta
quam ... Ieronimus exponens illud Mathei xix Petrus
dicentis Ecce nos relinquimus
omnia et secuti sumus te dicit
quod non sufficit Petrus dicere Ecce
nos relinquimus omnia sed addit
quod perfectum est scilicet et secuti sumus
te. Tamen ergo vel voluntariam
paupertatem vel castitatem servat
sunt quidam religiosorum perfectionis
sed non dicuntur habere statum perfectionis
nisi qui se ad sollempnem pro-
fessionem ad huiusmodi obligant
sed nec ad sollempne respectum
secundum quod habere statum sit patet in
statu libertatis vel matrimonij
et similiter. Alio modo ad est animarum
perfectionem caritatis ut effectus in
se ad curam animarum suscipiat
et in eas perfecte caritatis ut eas
pro dei amore permittat dulce-
dinem contemplative vite quam magis
amaret et accipiat active vite
occupaciones ad procurandum pro-
ximorum salutem. Tamen ergo sicut pri-
mo saluti proximorum intendit
secundum quod aliquis perfectionis effectum
sed non secundum perfectionis statum nisi
episcopus qui cum quadam sollempni
consecracione suscipit curam animarum
archidiaconi vero et presbiteri
parochiales magis sunt commissi quod
officium quam quod inbetur in aliquo per-
fectionis statu ponantur. Soli igitur
religiosi et episcopi dicuntur perfecti

quia statu professionis sunt et sunt
religiosi sicut episcopi sed non ar-
chidiaconi vel presbyteri curati. Quia ergo
quilibet professus tenetur ad illud quod
melius est, verum est si intelligatur
de hiis circa que professus est per pro-
fessionem tacitam vel expressam. Unde obligavit
se. Unde ad que obligavit se per in-
stitutionem sue professionis quod
implet vel aut intelligit
de hiis que circa professus est statum
sit episcopi vel religiosi, non sed
verum non enim tenetur episcopus nisi
ad que se extendit cura sui
suscepti regiminis et religiosi
non tenentur nisi ad ea ad que
obligantur ex voto sue professionis.
Alioquin esset obligatus ad im-
possibilia tum quia et quia et quia
et omnes res etiam simul haberet;
dato tamen quod professus teneretur
ad id quod melius est, non esset
ad propositum sicut oppositus arguit.
Ad 3m dicendum quod licet prelatus
teneatur suum subditum revocare
ab omni malo, non tamen tenetur eum
inducere ad omne melius, licet
ex voto in proposito locum non habet
sicut ut alias.
Deinde querebatur de duobus de hiis
que pertinent ad religiosos.
Primo utrum religiosus teneatur
obedire suo prelato ut revelet
ei aliquod secretum quod fidei sue sit
commissum. Secundo utrum teneatur sibi
obedire ut revelet occulta
culparum fratrum que novit.
Ad primum sic procedebatur. Videtur
quod religiosus teneatur secretum
17/ fidei sue commissum revelare
prelato precipienti ad obediendum

cum prelato obligavit se religio-
sus professione solempni, ad tenendum
autem secretum obligavit se simplici
promissione; ergo magis debet obedire
quam servare secretum. Contra: contra-
rium ergo, id quod est institutum pro
caritate non militat contra caritatem.
Sed professio obedientie quam religiosus
facit prelato instituta est pro
caritate, ergo non militat contra caritatem,
quam quilibet tenetur servare fidei pro-
missione. Responsio: dicendum quod sicut dictum est alias
de dispensatione et precepto sub-
sunt obedientie sed ut religiosus
obediat suo prelato de hiis que
ad vitam pertinet vel directe sicut
ea que in regula scripta per inductionem
sicut ea que ad regulam reduci
possunt, iustitia exhibenda fratribus
et pene culpis infligende et
huiusmodi. Professus autem obedientiam sed ut
simpliciter in omnibus obediat que
non sunt contra regulam vel contra deum.
Sed quod obediat prelato in hiis
que sunt contra deum vel contra regulam est
obedientia indiscreta vel illicita.
Est ergo considerandum in proposito utrum
sit licitum religioso secretum
fidei sue commissum revelare. Circa
quod distinguendum, sed de secreto sed cum
aliquod secretum quod illicitum sit celare
sicut quod impediat utilitatem aliorum quia
his tamen tenetur homo in iuramento
fidelitatis continetur quod huiusmodi secreta de-
beat omne revelare domino ~~...~~ ipsius domini
vel professus etiam in malis promissis
rescindenda fidem nisi forte in eo
forte audierit quod tamen nullo modo est
revelandum. Est autem secretum quod de-
se celari potest sine peccato et tale
secretum religiosus nullo modo prelato

precepti pend[et] s[ed] si sit fidei
suc commissu precipiat ut frangat[ur]
fid[es] commissi ad p[ri]m[u]m [ergo] d[icendu]m q[uod]
solempnior e[st] obligatio ad s[er]van
da ea que sunt fidei et carit[atis]
q[ue] e[st] ex lege natur[a]li et ex p[ro]mis
sione in bap[tis]mo f[ac]ta q[uam] ea
q[ue] ex p[ro]fessione religant
Decimo sit p[ro]cedit[ur]. Vi[detur] q[uod]
sub[ditu]s debeat p[re]lato p[re]cipi[en]ti
revelare culpa occulta alt[er]i[us]
fr[atr]is q[uia] ut Greg[orius] di[cit] no[n] s[ed] oc
cultari culpa alt[er]i[us] imp[r]imend[u]m
m[u]ltor[um] s[ed] p[ro]mittend[um] s[ed] q[uod] p[re]
lat[us] culpa alt[er]i[us] cognoscere
velit p[ro]p[ter] utilitatem bon[u]m [ergo] p[re]lato
p[re]cipi[en]ti s[ed] culpa alt[er]i[us] revelar[e]
s[ed] q[uia] e[st] c[ontra] Greg[orius] di[cit] q[uod] et si nec[essitas]
p[ro]p[ter] obedienciam alt[er]i[us] ad malu[m]
p[ro]ficere s[ed] malu[m] e[st] vi[detur] culpa
occulta detegendo alt[er]i[us] i[n]famare [ergo] s[ed] hoc p[ro]p[ter] obedie[nci]a[m] fieri no[n]
s[ed] Res[pon]d[e]o d[icendu]m religiosi p[re]latus
in talibus p[ro] s[ed] sicut iudex eccle
siastic[us] in foro iudiciali s[ed] ad
ea p[otes]t ex precepto subditos ob
ligare ut ei respondeat p[ro]p[ter] que
p[otes]t iudex ecclesiastic[us] foro iudi
ciali investiga[n]da exigere. Est ergo
sciendu[m] q[uod] in t[a]lib[us] t[em]p[or]is e[st] mo[dus]
procedendi s[ed] p[er] denu[n]ciatione[m]
alt[er]i[us] in q[ui]sitione[m] alt[er]i[us] p[er] accusa[tione]m
In p[ri]m[a] via denu[n]ciatoris in
tendit correctio[nem] delinquent[is] et
is s[ed] preceptu[m] d[omi]ni m[at]t[hei] x[viii]
s[ed] peccav[er]it frater tuus in te et corri
pias eu[m] int[er] te et ip[su]m
sol[um] q[uod] si no[n] audierit te corra
duob[us] vel trib[us] testib[us] vel
ulti[m]o dicit[ur] Ecclesie caritatis eni[m]
s[ed] ut eis p[ro]p[ter] sic p[ri]m[u]m p[otes]t s[ed]

p[ri]mus ad hoc s[ed] nisi ut corri
gat constru[m] fr[atr]is s[er]vata fama
p[er]sonale admonendo et p[os]t[ea] mo[d]i[s]
cora[m] duob[us] vel trib[us] eade[m]
neglig[en]ti s[ed] fama ut emend[etur]
contra et ulti[m]o d[icit]. s[ed] eccl[es]i[a]e q[uia]
c[on]sensu p[ro]fessi c[om]pellit[ur] c[on]tra v[er]a
p[e]cc[a]tor Si a p[ri]n[cipi]o videt se p[ro]b[us]
statu[m] amittet verecundia et
o[mn]i[n]o [obstinatio] fiet ad p[ro]va[n]d[u]m
In inquisitione no[n] s[ed] p[ro]cedit[ur]
in fama v[e]l accusatione no[n] deb[e]t
p[ro]cedere in scripto p[er] q[uo]d ip[s]e obli
gat se ad talione[m] In inq[ui]
sitione aut[em] et accusatione
intendit[ur] pena p[e]cc[a]toris p[ro]p[ter]
utilitatem bonu[m] s[ed] [ergo] a[ppar]et
accusator an tales cui se ob
ligat ad talione[m] p[otes]t p[re]latus
ex precepto veritatis c[on]fessione[m] exigere
s[ed] et iudex ecclesiastic[us] in
iuramento s[ed] et si p[ro]cedit
i[n] fama p[otes]t p[re]lat[us] precepto
veritate[m] inquirere et subditi te
nent[ur] obedire Si t[ame]n p[ro]cedit[ur]
p[er] via[m] s[ed] denu[n]ciacio[n]is
non tenet[ur] religiosus p[re]lato p[re]
cipi[en]ti culpa[m] fr[atr]is revelare
nisi p[re]cedente monitione cu[m] videat
incorrecti[on]e[m] q[ua]n[do] mag[is] p[ro]ficeret
si ad preceptu[m] p[re]lati revelaret
q[uia] plus ten[etu]r obedire e[ius] q[uam]
p[re]lato et m[u]lto mag[is] p[re]lat[us]
p[ro]ficeret si subditu[m] induceret
ad p[ro]ficiend[um] ordine carit[atis]
Ad p[ri]m[u]m [ergo] d[icendu]m q[uod] de p[e]cc[a]to p[er]
ti[n]to de quo ei[us] iam correct[us]
e[st] ad secreta cano[n]i[c]or[um] vel
de q[u]o p[otes]t sp[er]ari corrigend[us] nisi
s[ed] in vena[m] no[n] p[otes]t i[n]nui[n]e
p[ro]ficiu[n]t utilitati s[ed] de p[e]cc[a]to futuro
q[uod] esset p[er]iculosu[m] m[u]ltu[m] vel

spiritualis vel corporalis precedit obs-
tinatio cum non oportet admonitione
scilicet constitutione sed statim p-
[illegible] oriri [illegible] et dubium non est
si peccare intendit in futuro
sed si peccavit in preterito

Secundo queritur de 2 ad
culpam pertinentia. Primum utrum
peccatum sit natura aliqua. 2o utrum
primum sit equale peccatum quam
secundum. 3o utrum peccet
quis per ignorantiam constitutionis
que non fuerat. 4to utrum ma-
lachiis peccet mortaliter comedentes
carnes

1a Primum sit predicabatur quod
peccatum non sit aliqua natura quod
enim [illegible] dicit ipso factum est
malum .i. peccatum sed quod est natura aliqua
non potest dici malum ergo peccatum non
est natura aliqua. Dicendum quod sit sed non
pura. Unde sub pura non dicitur
sed magis et minus ut mors et
tenebra. Ergo dicimus peccatum non
est equale alteri quod est in genere. Ideo
dicendum quod peccatum maxime transgres-
sionis sed actus inordinatus
propter quod actus peccati sed natura
sed inordinatio sed puro [illegible]
hoc peccatum dicitur aliquando [illegible]
[illegible] patet solutio ad obiecta

18 Secundum sit predicabatur
ut quod primum sit equale
peccatum quam secundum. Sunt enim
[illegible] quod precepta prime tabule
non potest dispensare ut dicitur
ut [illegible] quod preceptum secunde tabu-
le potest dispensare dicitur sed
non [illegible] potest accipi quod
equale sit peccare contra precepta
secunde tabule quod sed est non assi-
milis nam dicitur [illegible] vanum

secundum autem est contra preceptum
secunde tabule. Non dicitur ergo equale
peccatum est primum quam secundum
[illegible] equale sed est peccare in deum
quam in hominem. Sed primum est peccare
in deum secundum in hominem. Et quod
[illegible] contra pena proportionatur culpe
sed equaliter punitur secundum quam
primum ergo est equale peccatum.
[illegible] dicendum quod sit duplex [illegible]
[illegible] maiores sui in-
venit et omnes consimiles eorum
sunt et [illegible] fuisset autem
[illegible] consimiles sunt [illegible]
[illegible] secundum est
equale quam primum [illegible]
[illegible] quam maiores culpas
secundum [illegible] non [illegible]
[illegible] primum [illegible]
[illegible] ipso quod in [illegible]
[illegible] maior [illegible]
quod primum [illegible] maximo peccato [illegible]
[illegible] sit in tanto quod primum [illegible]
[illegible]
[illegible] statim [illegible]
[illegible] idolatriam peccatum
primum tenet et [illegible]
[illegible] et apud gen-
tiles [illegible] erat [illegible]
[illegible] ut dicitur [illegible]
[illegible]
[illegible] quod
in [illegible] non [illegible]
tas pene videtur quantum non
[illegible] culpe [illegible] infligit
maior pena primum minori culpa
quam equaliter [illegible] minuet
[illegible] minori culpa [illegible]
[illegible] maior culpa [illegible] minori
pena punitur [illegible] ut ostendatur
gravitas idolatrie et primum

p9 qm in sco precepto dixerat vto adorabis ea neqz coles et subdit Exo. xx°. Ego sum dns deus tuus visitans peccm iniquitates in filios etc p9 qm dixerat vto assumes nom dei tui i vanum subdit nec habebit insonte dns eu qui assumpserit nom dni dei sui frustra

19 D 3m sit peccatum vi q q facit qt institucioz vel qstitucom ppe p ignoranciaz no peccet ut n dixi. q dicit pctm ads z voluntarium q si no sit voluntarium no e pctm z ignorancia tollit in voluntarium ut d. in 3° ethi. g° q sit p ignoranciam no est pctm. p z iura dns pt repete pmi sui ordinatu p9 lrum tpe lra aut dz qprital atpe noticie g° obligacio qstitucois ppe obliget atpe noticie Dz qt ignorancia iuris ne excusat z qstitucio ppe fecit ius. g° qui facit qt institucione ppe qt ignorancia no z excusari. cum qui facit i voluntarium uiz ps excusat nisi ipa ignorancia sit pctm. Est aut ignorancia pctm qn ignorat quis q pt scire et tene qstituciois aut ppe seu suo mo scire tenet. Si g° aliqs nesciat p ignoranciam negligentem no excusat culpa si qt qstitucioz agat Si no als habeat sufficiens impedimentum p q scire no potuit puta si fuisset in carcere vel in terris remotis ad q qstitucio no p venit vel p ad simile tal ignorancia excusat ut no peccet q qstitucom ppe et peccat pz solo adobd

20 D 4m sit peccatum vi q monachus peccet mortaliter comedendo carnes qt cum canon decretalis dicat q monachi no dnt comedere carnes et si qt fecerit dnt incarcerari z talis pena no infligitur nisi p peccato mortali p facere qt votum z pctm mortale z monachi q voto obligatur ad servandum regulaz beati benedicti in q continetur q monachi carne abstineat g° monachi peccant mortaliter comedendo carnes Dz q nullum pctm mortale concedi aliquem voce angeli in sum. z comedere carnes concedi monachis in sumatibus g° comedere carnes no e pctm mortale monacho Rndeo dicendum q no z mortale pctm monacho vel religioso cuiuscumqz pfessionis loquendo q no sit pctm mortale alti nisi sit gravi ei ad q se voto pfessionis obligavit ptinens tn vone standali vel alicuius simul poss ad ei esse pctm q no esset aliud pctm. Est ergo qsiderandum quid sit id ad q se religiosus astringit et si quid religiosus pmittendo vovet se regulaz servatum videtur se obligare voto ad singula que continet in regula etc g° qz carnes comedendo peccat mortaliter Sequitur q religionis status esset religiosus in laqueum pcti mortalis aquo vix ul

tunc posset declinare. Dicitur quod
patres qui ordines institue-
20 runt volentes fratribus ponere
laqueum dampnacionis sed
magis viam salutis ordinaverunt
tales professionis formam in qua
periculum esse non posset sic in
ordine fratrum predicatorum cautis-
sima et securissima forma pro-
fitendi quia non promittit se fratres
servare regulam sed obedienciam secundum in-
stitutum regule cum prelato obligat ad
servanda ea que ponuntur in
regula tamquam precepta et quia prelatus
secundum tenorem regule et pape vo-
luit certa non quia non continentur
in regula sub precepto non cadunt
dicitur quod voto cum ea per-
mittentes non peccant mortaliter
Et beatus Benedictus statuit
monachis professis non esse servare
regulam sed quod professus promittit
conversacionem morum suorum secundum
regulam Et sic est ut secundum regulam diri-
gat suos mores Et quod fiat
vel ea que sunt precepta in regula
transgrediatur vel eciam contempnat
regulam sed ea dirigere actus suos
omnino recusabit Certo quod omnia que
in regula continentur sunt precepta quod
non sunt monitores sive consilia
quedam non ordinaciones statuta
sicut ut pro complecione necessaria
regula Et sic sunt statuta que
in regula continentur non sunt omnia
precepti sicut nec prelatus statuens
ea intendit sub debito mor-
tale obligare per preceptum Esset
autem prelatus qui quod regula
[illegible] cum stultum esset pu-
tare quod monachus frangens silen-

cium pro complecione peccaret
mortaliter nisi forte faceret hoc
quia preceptum prelati vel contemptu
regule abstinere a carnibus non
ponitur in regula benedicti ut preceptum
sed ut statutum quod dicitur cum monachus
comedens carnes non contemptus non
peccat mortaliter nec in casu quo
in obedienciam vel contemptum Ad
primum ergo dicendum quod predictum illud intelligitur
monachis contumaciter inobedientes
carnes comedenti Ad secundum dicendum
quod comedere carnes non est contra
votum monachi nisi cum comedit
contra obedienciam vel contemptum Ad tertium
non in omnibus obiectis est similiter
non enim peccatur eciam voto de hiis
que sunt per se mala sicut fornica-
cio adulterium et hiis que
sunt omnibus illicita tamen sancius
quod in simplici voto et preceptum De
hiis que sunt mala quia pro-
hibita aliquis cum post prohibicionem
sermo quod non prohibentur in simplici
Queritur utrum bonum glorie quod
habent electi de corporibus gloriosis
Primo utrum corpus gloriosum naturaliter
possit esse cum alio corpore non
glorioso in eodem loco Et secundum
utrum hoc fieri possit miraculose
21
Secundum sic procedebatur videtur quod
corpus gloriosum naturaliter possit
esse cum aliquo corpore in eodem
loco quia si non est hoc sed per
grossiciem sive corpulenciam vel
per dimensiones sed non propter
grossiciem seu corpulenciam
quia corpus gloriosum est spirituale
secundum apostolum ad Corinthios. Igitur
nec per dimensiones quia tunc sequeretur

tangentia sunt quorum ultima
sunt simul nature sed quod punctum unius
corporis naturalis sit simul cum
puncto alterius et linea cum
linea et superficies cum superficie
potest igitur et corpus cum corpore
non igitur prohibetur corpus glorificatum
quin naturaliter possit esse simul cum
alio corpore in eodem loco. Preterea
commentator dicit in 4° physicorum quod
partes aeris et aque penitus
subintrant se in vase [illegible]
quod penitus sunt nature spiritualis sed
corpora glorificata omnino erunt spiritualia
ut iam dictum est ergo [illegible] poterunt
subintrare alia corpora et simul
esse cum eis. Sed contra glorificatio
non tollit naturam sed corpus humanum
non potest naturaliter simul esse cum alio
corpore in eodem loco in statu quo
isto nec poterit esse glorificatum.
Responsio dicendum quod manifestum est quod corpus
humanum in statu isto non potest
esse cum alio corpore in eodem loco.
Si igitur corpus glorificatum naturaliter possit
esse cum alio corpore in eodem loco
oporteret quod aliqua proprietate
indita ista proprietas auferretur.
Oportet quod corpus humanum in
statu isto prohibetur esse cum alio
corpore in eodem loco est in causa
quod sit [illegible] prohibens. Sicut
aut quidam oportet esse densitatem
vel corpulentiam quamdam quam
tollere per dotem glorie quam nominat
subtilitatem. Sed hoc non est intelligi-
bile. Ista enim [illegible] quid sit
[illegible] corpulentia vel grossities
non enim est aliqua qualitas
quia nulla qualitas dari potest

qua remota corpus sit nec
possit esse cum alio corpore in
eodem loco simul nec potest esse
forma vel materia que sunt
partes essentie quia sunt item
essentia corporis humani non
remanet cum gloria quod est
falsum. Et ideo dicendum quod prohi-
bens nichil aliud est quam dime-
nsiones quibus substat materia
corporalis nature sed enim ut id
quod est per se sit tamen in unoquoque
que corpora que sunt partibus
distincta aut secundum situm primo
et per se querit quantitatis dimensi-
ones que differunt esse [illegible]
[illegible] et partes [illegible]
[illegible] distinctionem sunt secundum
situm quod sunt subiecte divi-
sioni et sic est distinctio divi-
sarum partium unius corporis secundum
diversas partes unius loci
per dimensiones ita quod dime-
nsiones diversa corpora distingu-
untur secundum diversa loca duo
corpora facit [illegible]
corporales duas [illegible] partes unius
corporis [illegible] corporales
[illegible] et [illegible] in 4° physicorum
quod subintrante cubo ligneo
magno vel in aere [illegible] quod
cedat enim de aqua vel aere
ita [illegible] quod cedunt dimensio-
nes separate [illegible] ponet.
Cum igitur gloria non tollat
dimensiones corporis dico quod
corpus glorificatum non potest naturaliter
esse cum alio corpore in eodem loco
nisi aliqua proprietate indita [illegible]
[illegible] igitur dicendum quod sicut deum

est corpus humanum in statu
isto prohibetur esse cum alio corpore
in eodem loco non propter corpu-
lentiam vel grossiciem quae per
gloriam tollitur spiritualitatis apostolus
apponit alteri scilicet quod corpus est animo
-ma indigens ut dicitur
dicitur. Ideo autem grossiciei vel cor-
pulentiae sive impeditur propter
dimensiones. Ideo non quieci
contra obiectionem potest inter sophi-
sticas rationes Aristotelis in 4o
physicorum puncto enim et lineae
et superficiei non debetur locus
sicut corpori unde non sequitur si sit corpus
sic contingentia si sint quod plura
et plura corpora possint esse in
eodem loco. Ad 2m dicendum quod sit
ibidem. Quintum quod proponit sub
intentio illa sit per condensationem
et dicitur habere spiritualem virtutem
propter claritatem erit autem e con-
verso dicendum quod corpora
gloriosa sunt aeri venti con-
similia ut per Gregorium xixo mo-
ralium patet

Dicendum sit praedicta videlicet quod
22 corpus gloriosum nullo modo possit
esse simul cum alio corpore in eodem
loco. Sicut se habet corpus unum ad
unum locum ita duo corpora
ad unum locum sed unum corpus
nullo modo potest esse in duobus lo-
cis ergo nec duo corpora in uno
loco. Praeterea si duo corpora sunt
in uno loco sumentur duo
puncta in duobus extremitatibus
loci sequitur igitur quod inter ista
duo puncta erunt duae lineae

recte duorum corporum in eodem loco
positum quod est impossibile ergo impossibile
est duo corpora esse in eodem loco
Sed contra est quod Christus intravit ad
discipulos ianuis clausis ut
dicitur Iohannis xxo. Cum ergo non
posset intrasse corpus eius sit
cum corpore parietis simul in eodem
loco patet quod corpus gloriosum cum
alio corpore esse in eodem loco.
Respondeo dicendum quod sicut iam dictum est
duo corpora esse in eodem loco
prohibentur ex dimensionibus quae
sunt corporalis sed dimensiones
dicuntur dimensiones autem distingu-
untur secundum situm sicut dictum est. Cum igitur
tam causa prima potest conservare
effectus in esse sine causis secundis
ut dicitur sicut conservat in sacramento
altaris accidentia sine subiecto ita
potest conservare distinctionem cor-
poralis et dimensionum in esse ab-
sque diversitate situs materialiter.
Igitur fieri potest quod duo corpora sunt
in eodem loco sicut corpori Christi attri-
buitur actibus quod exivit per clausum
virginis uterum et quod intravit
ianuis clausis per virtutem divinam.
Et similiter dico quod corpus gloriosum
quod erit conformatum corpori claritatis
Christi poterit esse cum alio corpore
in eodem loco non propter aliquam virtu-
tem creaturae inditam sed sola divina
virtute assistente et sic operante
sicut et corpus Petri sua umbra
sanabat infirmos non quidem
ex aliqua virtute propria indita
sed divina virtute assistente
et miracula faciente. Ad primum ergo

dd' q proportio cōmutata sic est
breuiter sic se h3 primum ad secundum
ut duo ad tria ita se h3 tertium
ad quartum g° cōmutati sicut
se h3 primum ad tertium ut duo
ad quartum ita se h3 secundum ad
quartum i. tria ad sex et sic hic
vero debet sic procedi sicut se h3
unum corpus ad unum locum ita
duo corpora ad duo loca ergo
sicut unum corpus ad duo corpora
ita unus locus ad duo loca
et non sequitur quod si unum corpus
non potest esse in duobus locis
quod duo corpora non possunt esse
in uno loco unum enim corpus
esse localiter in duobus locis
implicat contradictionem quia de ratione
loci est quod sit tantum locati tantum et
3 est quod mutuo est vero unum
locatum potest esse in loco contentionis
quod si ponantur in duobus locis
sequitur quod sit extra suum locum et
sequitur quod sit locatum et non locatum
ut est instantia de corpore Christi
quia non est in sacramento altaris
localiter sed per conversionem dicitur
dd' quod duas lineas rectas
mathematicas esse infra duo puncta
est impossibile quia in eis non
alia vero distinctionis potest intel-
ligi nisi compositum situ inter duas li-
neas esse infra duo puncta
est impossibile quidem per naturam sed
possibile per miraculum quia remanente
alia vero distinctionis in lineis
duobus compositum distinctione corporum in corpore
quod consistit virtute divina et re-
mota dimensione situs secundum
cōplibetu

de situ est de Christo de an-
gelis de hominibus / circa
primum considerata sunt duo de pas-
sione eius / Primo utrum in
triduo mortis fuit idem homo
unus / et 2° utrum quelibet passio
Christi sufficeret ad redemptionem humani
generis sine morte
Primum sic proceditur videtur
quod Christus fuit idem homo
in triduo dicit enim Christus
sicut fuit Jonas in ventre
ceti tribus diebus et tribus noctibus
ita erit filius hominis in corde terre
filius hominis qui loquebatur
super terram alioquin Christus fuisset
duo filii ergo fuit idem homo
in triduo mortis / Preterea Jonas
fuit idem homo in ventre ceti quam
prius fuerat sed sicut Jonas
fuerat in ventre ceti ita Christus
in corde terre ergo etc / Christus fuit
idem homo / Sed contra remota forma
partis unius remanet forma totius que resul-
tat ex compositione formarum et materie sed
in triduo mortis anima separata
fuit a corpore Christi ergo desiit esse
humanitas / Christus ergo fuit idem
unus homo in triduo mortis / Respondeo
dicendum quod in Christo fuerunt tres
unitates scilicet corporis anime divinitatis scilicet
corpus et anima fuerunt unita non
solum in una persona sed etiam in
una natura divinitas autem in una
quidem non potuit uniri neque
anime neque corpori quia cum sit perfectis-
sima natura non potest esse pars alicuius
nature sed fuit unita anime et
corpori in persona in morte tamen
separata fuit anima a corpore aliorum

non fuisset vna mors christi dicunque
vnione sed quia separatur anima a corpore
quod licet in simbolo fidei magis dicitur
dicitur quod sepultus est et descendit
in inferas terre non tamen iacuit in sepulcro
et anima ad inferos descenderet
non attribuerentur ista filio dei nisi
quia duo erant ei copulata in
vnitate ypostasis vel persone et ideo
de christo in triduo mortis dupliciter
loqui possumus vno modo quantum ad ypo-
postasim vel personam et sic est
idem simpliciter qui tamen fuit
ante quantum ad naturam humanam et
loquitur dupliciter vno modo quantum ad totam
naturam que humanitas dicitur et sic christus
non fuit homo in triduo mortis
vnde nec idem homo nec alius homo
sed eadem ypostasis ante quantum
ad partes humane nature et tunc
quidam omnino fuit eadem numero
eo quod non est transmutata secundum
substantiam totum non fuit idem numero
secundum materiam sed non secundum formam substantialem
que est anima vnde non potest
dici quod christi corpus fuit idem numero
quia quod dicitur substantialis constituit
idem simpliciter anima non est dicta substantialis
que per mortem separatur et ideo corpus
christi mortui non alterius fuit
nec vivum potest dici quod sit simpliciter
nec idem nec aliud quia non est
secundum totam substantiam nec idem cadit
eodem ad primum dicendum quod est
secundum quid idem et secundum quid non idem
secundum materiam enim est idem secundum formam non
non idem ad secundum dicendum quod homo
est nomen nature sed filius est nomen
ypostasis et ideo magis in triduo
mortis christi potest dici filius
hominis quam homo ad tertium dicendum quod

similitudo non attenditur quantum ad omnia
sed solum quantum ad tempora
christus fuit mortuus in corde
terre non et Jonas in ventre ceti
Consequenter queritur vtrum
aliqua passio christi non suffecisset
ad redemptionem humani generis sine
morte dicit enim apostolus ad gal. ii°
Si ex lege est iustitia ergo christus
mortuus est gratis id est inutiliter et
sine causa sed si aliqua passio suffi-
ceret christus gratis mortuus esset sed
hoc est contra apostolum primum tunc ergo alia
passio christi non suffecisset ad
redemptionem generis humani preterea
eum dicit quod iusto pro peccati sed
iustitie personam competit primi parentis
quod benedictio est in similitudinem
generis humani ergo non potest ad
quod vita christi quod valet omnem bene-
dictionem quod primus parens humanitatem
vero per peccatum primi hominis
mors in omnes intravit ut dicitur
ad Rom. v° ergo non potuisset humanum
genus redimi per aliam passionem
absque morte, preterea glossa dicit
super illud quod misit Christus morte
indebita sustinuisset nequaquam
nos a morte debita liberasset
ergo passio alia non suffecisset ad
liberationem humani generis sine
morte christi contra apostolus dicit ad hebre.
x° vna christus oblatione
consummavit in eternum sanctificatos
et ideo non est locus plus oblationibus
sed manifestum est quod christus ante
mortem multas passiones sustinuit
esuriens laborans consputus etc
ergo ille passiones suffecissent
non obtulisset seipsum ad mortem
obtulit autem seipsum hostiam

Sed competens nobis ut dicitur Ephes. v°
constat per mortem quod passio Christi
absque morte non suffecisset
Sed contra in iniuria vel passio ali-
∴ cuius mensura ex dignitate per-
sone iniurate cum iniuria patitur
crescit prout etiam in facie quam
alia privata persona Sed dignitas
persone Christi est infinita quia est
persona divina Ergo quamvis passio eius
quantumque sit minima tamen infinita
quelibet ergo passio eius suffecisset
ad redemptionem humani generis etiam
sine morte Preterea Bernardus dicit quod minima
gutta sanguinis Christi suffecisset
ad redemptionem humani generis po-
tuisset autem aliqua gutta sanguinis
effundi sine morte ergo etiam
sine morte potuisset aliqua pas-
sio humanum genus redimere Re-
spondeo quod ad emptionem duo re-
quiruntur scilicet quantitas precii et deputa-
tio eius ad aliquid emendum
Si enim aliquis dat precium non
equivalens ad rem aliquam ac-
quirendam non dicitur simpliciter esse
emptio sed partim emptio partim
donatio puta si aliquis emat
librum et precium quod dare deberet
si daret etiam maius precium
et non deputaret ad emendum
non diceretur emere librum Sic ergo
loquimur de redemptione humani
generis quantum ad quantitatem precii
sic etiam quelibet passio Christi sine
morte suffecisset ad redemptionem
humani generis propter infinitam
dignitatem persone ut predictum
sunt ultime rationes Sic autem
loquimur quantum ad deputationem
precii sic dicendum quod non sunt deputate

qui nulli xx librarum pro decem libris precium emet libros

ad redemptionem humani generis a deo
patre et Christo alie passiones Christi
absque morte Et hoc triplici ratione
Primo quidem ut precium redemptionis
humani generis non solum esset
infiniti valoris sed etiam esset
eiusdem generis ut sicut nos
de morte per mortem redimeret
Secundo ut mors Christi non solum
esset precium redemptionis sed etiam
exemplum virtutis ut scilicet homines non
timerent pro veritate mori et
has duas causas assignat
apostolus ad Hebr. ii° ubi ut per
mortem destrueret eum qui
habebat mortis imperium id est dyabolum
ad primum et liberaret eos qui
timore mortis per totam vitam
obnoxii erant servituti quantum
ad secundum Tertio ut mors Christi
esset etiam sacramentum salutis dum nos
virtute mortis eius morimur
peccato et carnalibus concupiscentiis et
proprio affectu et hanc causam assignat
Petri iii° Christus semel
pro peccatis nostris mortuus est iustus pro iniustis
ut nos offerret deo
mortificatos quidem carne vi-
vificatos autem spiritu Et ideo humanum
genus non est redemptum per aliam
passionem absque morte Christi
Ad primum ergo dicendum quod non sine
tamen deputata est mors Christi
ad redemptionem humani generis quod
unius minor passio sufficere po-
tuisset ut dictum est Ad secundum dicendum quod
Christus non solum solvendo vitam
suam sed etiam ipsam passionem
patiendo suffecit precium persolvisse
pro redemptione humani generis si minor
passio adesset divinitus deputa-
ta fuisset dignitate persone Christi

et tamen Christi infinitam

ut dicitur 3. Alie due rationes
procedunt concesso quod alie partes
Christi non fuerunt de puritate ad
corpus quod peccatis absque morte Christi
redimeretur humanum genus.

Sunt questiones de angelis.

Et primo queritur de compositione ip-
sorum 2o queritur ad partem motorum separa-
torum. Circa primum queruntur duo primo
utrum angelus realiter sit com-
positus ex essentia et esse 2o
utrum in angelo idem sit potentia
et natura.

Circa primum sic proceditur videtur
quod angelus realiter non
componatur ex essentia et esse quia ea-
dem angeli et ipse angelus quia
quidditas simplicis est ipsum
simplex ergo si angelus componeretur
ex essentia et esse componeretur ex se
ipso et alio quod tamen est inconveniens
non ergo realiter componitur ex essentia
et esse. 2o nullus actus cadit
in realem compositionem cum eo cuius est sed esse
angeli est actus ipsius cum dicitur
actuum [illegible] [illegible] dicit quod
esse non sit actus ei sed subsi-
stencie vitalis ergo angelus non
est realiter compositus ex essentia et
esse. Oppositum arguitur quia dicitur in commento
de causis quod intelligentia quae dicitur
angelus est ens et esse et dicit
quod dependet ad deum aliquid quod participat bono
[illegible] alio participat lux in
parte de corpore illuminata participantis
et si esset aliqua lux separata
preter deum ea esset per se [illegible] quod
deus sed quod eius participat de solo deo
est eo quod esse divinum est sub-
sistens et absolutum de qua
creatura participat per participationem

videlicet cum creatura est sine forma (?) quod
est [illegible] sicut est deus bonus
essentialiter quia est ipsa bonitas creature
ad deum bone per participationem quia
sunt bonitate [illegible] cum in
quantum bonum sed illud Augustinus in
[illegible] de trinitate [illegible] magis summum
magis bonum simus [illegible] ad partem
de alio participans et illi ad esse
per illud quod participatur ratio in
qua creatura est ad ipsa crea-
tura que habet esse et ipsum esse
eius et quod est quod Boecius dicit de
ebdomadibus quod in omni eo quod est aliud est
id quod est esse et quod est [illegible] sciendum
est quod aliquid participat dupliciter
uno modo quia eius de substantia participantis
sicut genus participat a specie hoc
autem modo esse non participatur
a creatura [illegible] cum sit de substantia
rei quod cadit in eius diffinitione
eius autem non potest in diffinitione
creature quia ut est genus neque differentia
[illegible] participat sicut aliquod non
eius de essentia rei ratione alia
quo [illegible] [illegible] omne
quod est per essentiam rei [illegible] actus
esse quod participat aliquo (?) [illegible]
actus et id quod [illegible] in 4o
metaphysice quod ista propositio est
de accidenti pro eo quod ponit unitatem
rei vel unitatem propositionis [illegible]
est quod hoc nomen ens prout importat
rem cum composita (?) esse sit
significat essentiam rei ratione dicitur [illegible] quia
non tamen [illegible] quod non est [illegible]
competit omnibus esse sed hec quamvis
[illegible] alius est [illegible] ergo in
angelo sit compositio ex essentia et esse
non tamen est composito sicut ex partibus
[illegible] sed sicut ex essentia et eo quod ad-
jacet

substantie ad formam quod dicendum quod aliqui compositus qui simul iunguntur requirunt aliam rem tertiam sicut ex materia et corpore constituitur quantitas que est hoc ex hoc componitur ex materia et corpore. Alii vero compositis qui simul iunguntur non resultat res tertia sed resultat quedam res composita sicut ex homine albi resolvitur in rem hominis et in rem albi et in talibus aliquid componitur ex seipso et alio sicut album componitur ex eo quod est album et albedine. Ad 2m dicendum quod esse est actus non quod actus sit per se sed quod actualitas angeli substantie et ipse deus qui est sua actualitas est suum esse.

Ad 3m sic procedebatur videtur quod in angelo idem sit suppositum et natura quia in hiis que sunt composita ex materia et forma differt suppositum et natura quia suppositum addit supra naturam speciei materiam individualem quod non potest esse in angelo si angelus non sit compositus ex materia et forma ergo in angelo non differt suppositum et natura. Contra dicebat quod suppositum in angelo differt natura in quantum suppositum intelligitur ut quis esse non a natura. Contra quod esse tunc sit de ratione eius sic non ponitur in diffinitione nec ita non ponitur in diffinitione suppositi vel sui sed suppositum vel suum differre quod suppositum per esse natura non dicitur ullo quod non diffinit suppositum et natura. Contra quod in omnibus creaturis natura constituit suppositum sed non constituit seipsum ergo in nulla creatura est idem suppositum et natura. Respondeo dicendum

quod sicut in omnibus intelligentia corporibus constitutis quod sit suppositum et quod sit natura vera a quibus indicatur tamen quod natura ipsa substantia vel ut dicitur in quinto methaphysice sed quod substantia significat essentiam vel quidditatem vel ut quod quod est id significat nomen prout sic loquimur de natura que significat diffinitionem ut boetius in libro de duabus naturis dicit quod natura est unumquodque quod in formis specifica differentia speciem complectentia diffinitionem. Suppositum autem sive suum in genere substantie quod dicitur ypostasis vel substantia prima. Et quia substantie sensibiles composite ex materia et forma sunt magis nobis note ideo in eis primo videamus quomodo se habeat essentia vel natura ad suppositum. Dicitur autem quidam quod forma partis et forma totius que dicitur essentia vel natura 2m vero sed dicunt sola vero forma partis dicitur in quantum facit materiam esse actu forma autem totius in quantum constituit speciem sicut anima dicitur forma partis in quantum facit totum esse in actu et similiter dicitur anima forma totius in quantum constituit formam humanam que dicitur humanitas et sic in rebus compositis ex materia et forma natura est pars suppositi vera suppositum est individuum compositum ex materia et forma ut dicunt. Sed contra predicta pars non videtur esse vera quia ut dictum est natura vel essentia dicitur id quod significat diffinitio diffinitio autem in rebus naturalibus non solum significat formam sed etiam materiam ut dicitur in VI methaphysice unde patet dicendum quod materia ponitur in diffinitione

vei nalis sit non compus de essen
cius hoc enim proprium est actuum
ut diffiniatur per id quod non est de
essentia eius sed per formam et ideo ac
cidentia sunt essentiam incomplete ut
dicitur in vii methaphisice Relinquitur
ergo quod in rebus compositis ex materia
et forma essentia vel natura non
sit sola forma sed compositum ex materia
et forma Restat ergo considerandum
cum supposito ut in dicendum natura
sit compositum ex materia et forma
utrum sit idem secundum essentiam vel
ne et hanc questionem mouet philosophus
in vii methaphisice Ubi inquirit
utrum sit idem unumquodque et quod
quid est eius et determinat quod in hiis
que dicuntur per se idem est res et
quod quid est rei In hiis autem que
dicuntur per accidens non est idem homo
enim non est aliud quam quod quid
est homo non enim aliud significat
homo quam animal gressibile bipes
Sed res alba non est idem
omnino ei quod quid est album quod
significatur racione albi natura albi
non significat nisi qualitatem ut dicitur
in predicamentis res autem alba est
substancia habens qualitatem Sed tunc
videtur tunc quod preter aliquid accidens
quod non sit de racione speciei neque
in eo differt res et quod quid est sive
ut suppositum et natura Vera in sig
nificatione nature includitur solum
illud quod est de racione speciei Sup
positum autem non solum includit hoc
que ad racionem speciei pertinet
sed etiam alia que ei accidunt
et ideo suppositum significat ut totum
natura quidem ut quedam ut pars
formalis In solo autem deo non inveniuntur
aliquid accidens preter eius essentiam quia
suum esse est sua essentia ut dictum
est et ideo in deo omnino idem quod
accidit ei preter id quod est de racione
speciei quia et ipsum esse angeli est
preter eius essentiam seu naturam et alia
quedam ei accidunt que omnia per
tinent ad suppositum non autem ad naturam
ad primum ergo dicendum quod non solum
in compositis ex materia et forma inveniuntur
aliquid accidens preter essentiam speciei sed
etiam in substantiis spiritualibus que non compo
nuntur ex materia et forma et ideo
in utrisque suppositum non est omnino
idem quod natura Sed tamen aliter et aliter
Supra enim ad accipitur ut actus
preter racionem rei Unde cum non
cadit in diffinitione significante essentiam
rei Sed tamen est designatum vel
determinatum aliquem essencialium principiorum
Sic racionale accidit alicui ut
potest preter diffinitionem eius conuenit
et tamen est determinatum essentie aliubi
sit essenciale homini et de racione eius
eius conuenit Aliquo modo accidit ad ali
cui essencialium quia non est in eius
diffinitione non est determinatum aliquod
essencialium principiorum sicut albedo ac
cidit homini Similiter igitur que sunt com
posita ex materia et forma accidit ad
preter racionem speciei conuenit Utique non
tamen enim de racione speciei humane
sit quod componatur ex anima et corpore
determinato corporis et anime sed preter
racionem speciei et accidit homini in quantum
est hic et componitur ex anima et ex hoc
corpore Sed sicut quenit per se humane
homini determinatum racione esset si dif
finiretur quod esset componitur ex anima
et corpore sit de racione hominis
quamuis est quod sit ex anima et corpore
accidunt ex compositis ex materia et

per aliquod autem non
est essentia id est
suppositum et natura

de pro

et forma per racionem speciei alia que non sit de quiditate essencialiter pertinentis sibi non in materialibus talis accidunt quando est aliqua per racionem speciei que non sunt de quiditate essencialiter pertinentis ut dictum est non tamen accidunt eis aliqua que de quiditatiua essencie speciei quia ipsa natura speciei non individuatur per naturam secundum pse ipsam qualiter quia talis forma non est nota variari in aliqua natura secundum pse ipsum et non multiplicabis neque predicari de pluribus secundum quod non est simpliciter esse
1 et
accidit ei ad sit racionem secundum ipsum et alia quedam que attribuuntur supposito et non necesse quod suppositum in eis non est omnino idem cum natura differentia vero est quia non omne id quod accidit alicui sit racionem speciei est de quiditatiua essencie ipsius ut oporteat illud poni in racione eius ut dictum est et ideo licet quod non sit de racione suppositi quia tamen pertinet ad suppositum et non est de racione nec mutuo et quod suppositum et natura non sunt omnino idem in materialibus quia res non est simpliciter esse differentia non quod in quantum obiecti quod natura diuina constituere suppositum ex in compositis materia et forma non quod natura sit una res et suppositum alia res sicut esset secundum opinionem quorundam quia natura speciei sit forma tamen que constituit suppositum sic tamen secundum quod ... modo significari natura significet ut pars racione supposita suppositum non ut tamen natura significet ut constituens et suppositum ut constitutum
3
Eundem questitum est de tempore quia quibus modis tractatur

spiritualem secundum Augustinum Notandum sit idem cum tempore quod mensurat motum tamen temporalium rerum et videtur quia sit quia non Augustinus dicitur hoc tempus assignat necesse ad possibile deorum igitur videtur hoc dicendo tempus assignare secundum omnem quod est in eum et unum et dicitur
1 quod non sit unum tempus sed diuersa non est eius quod est in genere igitur oportet ponere unum tempus tamen secundum quod tempus quo mensurantur corporales motus est unus motus primi celi secundum primum in quarto physicorum quod tempus quod mouet angeli non sit aliquo ordine admotum quod illud tempus est aliud a tempore temporalium rerum secundum perpetuo et corporaliter non est quare nisi simul non ut dicitur in quarto mensurae sed tamen sunt perpetui corporalium dicitur sunt corporalium non quod idem tempus est in eorum quod differentia quod sicut Augustinus dicit in primo de trinitate diuina tempora non fuissent nisi creatura fieret que ad aliquam motionem mutaret cuius mutationis cum alia aliquid sit esse non possunt cedit atque succedit secundum tempus tunc quod ... accipi quod et physicus dicitur in quarto physicorum quod oportet loqui de tempore secundum primum motum ... tempus est unus motus secundum prius et posterius omnis ergo motus quod possunt mensurari una mensura sunt unum tempus quia illo non possunt una mensura mensurari necesse est quod corporalium sit diuisum tempus cum ad mensura sit mensura ut dicitur

in 6° metā e ꝯtraria quot
cia que sunt Unum quibus possunt
habere unam mensuram quem
non aut que sunt quorum diui
sorum motus aut omnibus ꝯtinui
fuunt in his que maxime
sunt communes et iste possunt
habere unam mensuram quem
mensuratur enim omnibus simplico
suum quibus per velocissimo
motu primi celi Unum omnium
motuum ꝯtinuorum potest esse
unum tempus quod est quia cuiuslibet tempor
lis vel dicatur esse primum quid de mo
distictorum quare est unus quare tamen
non unus verorum ꝯtinuorum per mo
tum fit et ipsum ꝯtinuum
sit de esse simpliciter dicitur ad
distinctio quod dicitur plures primi
est ad ꝯtinuorum distinctorum et et
ꝯtinuorum non potest esse una me
sura cum tamen sint diuersorum
quorum maxime sunt mensuratur
et ideo notum quod sit motus ali
non ꝯtinuum quod tempus eorum sit
aliquis motu quo mensuratur
motus ꝯtinui maxime quid est
quod motus spiritualium creaturarum
de quibus aliquis loquitur dicentes creaturarum
spiritualium moui per tempus et non
per motorum non sunt motus
ꝯtinui sed discreti quidem dis
cere dicit ut quod per tempus mo
uemus vel transeundo quod obliuis
cebat vel discendo quod nesciebat
bat vel volendo quod nole
bat Unum in sit quod tamen tempus
non est ꝯtinuum vel corporum quod
hoc tempus non est ꝯtinuum et quod est
aliud a tempore corporum sed de
primum ergo dicitur quod ~~vnius~~ et sua
augustinus

dicta motuum dat intelligere
dicitur tempus Ad 2m dicitur quod co
modo aliud est Unum quod est et dicitur
esse quod enim dicitur esse 2m speciem
et unum specie non unum numero
Unum non sequitur si sint plures
homines quod non sit homo et similiter non
sequitur si sint plura tempora quod non
sit tempus

Eiusdem questio est de homine
et primo quomodo ad virtutes 2°
quomodo ad peccata 3° quomodo ad peccatis
Circa virtutes autem sunt questiones
tres quomodo ad virtutes diuinas quoniam
sunt tres primo circa fidem virtu
tis tenetur Christo quod visibilia
miracula non fecisset 2° circa
fidem sacramentorum utrum paruuli in
deorum sunt baptizandi in vi
tis parentibus 3° circa decimas
que debent ministris sacerdotorum
utrum aliquis per ꝯsuetudinem pos
set ꝯtinuare ne decimas sol
uat

Primum sic procedebatur videtur quod
Christo non facienti miracula
visibilia homines credere non tenentur
Cuiusque enim non facit hoc ad quod
tenetur peccat sed si homines non
crederent Christo miracula non facienti
non peccauerunt dicit enim ipse in
Io 15. Si opera non fecissem
in eis que nullus alius fecit peccatum
non haberent et loquitur de peccato
infidelitatis sed cum ergo Christus si non
fecisset visibilia miracula homines
credere non tenerentur quod nullus potest
mutare legem nisi lator legis
vel eo superior sed et Christus peccata
quod qui videbatur pertinere ad de
terminationem legis abolitione sit quod ibi
ne mensuraret habere et et quod

in sabbato operari quod si non
probasset se esse legis latorem
non fuisset ei credendum quia hoc
fieri non potuisset nisi per mira-
cula et tu legis latorem
primum sed mox multa miracula
processerunt quod Christus non esset
credendus nisi miracula fecisset
Sed ut magis obligantur
homines ad credendum summe
veritati quam ad credendum visibilibus
signis quia licet Christus miracula
non fecisset ipse tamen verius
deus opus prima veritas erat
quod eis si miracula non fecisset
ad quod erat ei credendum. sed gra-
tia divinis est maior quam gratia
gratum faciens propter operationem sed
miracula non sufficiunt probant
gratiam gratum facientem ut dicit
Matthaei vii° ubi qui Christo in iudi-
cio dicent Domine in nomine tuo
virtutes multas fecimus Respondebit
bit non novi vos quod multi
unquam miracula faciunt absque
gratia divinis si quod sine mi-
raculis Christo homines credere non
tenerentur tamen eis miraculis
suis tenebantur credere dicenti se
esse deum quod potest esse falsum
Christus dicit quod nullus tenetur ad
hoc quod est super vires suas nisi
per talem modum quo sit sibi
possibile. credere autem est super potentiam
hominis naturalis unde dicendo
dei pervenit sed ad apostoli ad Ephesios
v° gratia salvati estis per fidem
et hoc non ex vobis dei enim
donum est ad Philippenses i° quod vobis
datum est non solum ut in ipsum

credatis sed ut pro ipso patiamini homo
igitur tenetur credere sed hoc quod ad-
iuvat ad hoc deus ad credendum
explicat primo quidem per interiorem
vocationem Johannis vi° omnis qui
audivit a patre et didicit
venit ad me et ad Romanos viii°
quos praedestinavit hos et
vocavit 2° per doctrinam et per
dicationem exteriorem sed ad apostoli
ad Romanos x° fides ex auditu
est auditus autem per verbum Christi
3° per exteriora miracula unde
dicitur primo ad Corinthios xiiii quod
signa data sunt infidelibus
ut per ea provocentur ad fidem.
Si autem Christus visibilia miracula
non fecisset adhuc remanebant
alii modi attrahendi ad fidem
quibus homines tenerentur tene-
bantur enim homines credere auctori
legis et prophetarum tenebantur
enim interiori vocationi non
resistere sicut ysaias dicit in persona Christi
Dominus deus aperuit mihi aurem
ego autem non contradico re-
trorsum non abii et ysaias vi°
sicut de quibusdam dicitur semper vos
spiritui sancto resistitis ad Romanos
quod dicit quod nisi ita opera que
nemo in hominibus fecit amari
eis sed vocatio interior qua
quosdam attraxit sicut petrum
dicit in evangelio omne quod
per ~~manum~~ magdalenas traxit [margin: mag]
interius qui eos per clementiam
suscepit foris peccatores amari
eis sed eis doctrina tamen etiam
dicat si non venissem et locutus
eis fuissem peccatum non haberent

Ad 2m dd q xpus poterat
se ondere ee legis latorem
no solu factis visibilia mi(ra)cula
s3 eciam p auctes scripture et in
teriore instinctu Ad 3m dd
q interior instinctus q° xpus
poterat se manifestare sine
mi(ra)culis exterioribus ptinet ad
vtute p(ri)me veritatis que ho(m)i(ne)m
interiorem illuiat et docet Ad
4m dd q mi(ra)cula visibilia sunt
virtute divina ad (con)firmacoz fidei
ideo dr c° vlto de apl(is) q
p(re)dicaverunt ubiq(ue) d(omi)no coopan
te s(er)mo(ne)m (con)firmante sequentib3
signis No(n) aut(em) sunt mi(ra)cula
s(em)p ad demonstrandum gracia(m)
eius p q mi(ra)cula fiunt et io
pt (con)tinge(re) q aliqs gratum gratu
facientem no(n) h(abe)ns mi(ra)cula faciat
s3 q (con)tinge(re) no(n) pt q aliqs
plana(m) doctrina(m) annuncians vera
mi(ra)cula faciat que n(isi) virtute
divina fieri no(n) possu(n)t Dic(er)et enim
deus eet falsitatis testis q est
impossibile cu(m) g° xpus se filium
dei diceret et eq(ua)lem deo h(abe)at
eius doctrina (com)probabat mi(ra)cula
que faciebat ee deum pe
trus aut(em) lic3 eade(m) vl ma
iora mi(ra)cula faceret no(n) p(ro)bat(ur)
ee deus s3 p(er) ea ee p(ro)batur
q xpus eet deus q(ui)a petrus
no(n) p(re)dicabat se ipm sed
ihesu(m) xpm ee deum

Decimo sit p(ro)cedebat(ur) vi(detu)r q
p(ar)vuli iudeorum sunt bapti
zandi parentib3 i(n)vitis maior
enim e(st) vinculum matrimonii
q(ua)m ius p(at)rie p(otest)atis q(ui)a ius
p(at)rie p(otest)atis pt p homines solui salubriter

tu filius p(at)ris familias emanci
petur vinculum aut(em) matrimonii no(n)
pt solui p hoiem s(e)c(un)d(u)m i° c(or)i(nthiorum) xix°
Quos d(eu)s (con)iunxit h(om)o non
separet s3 tam(en) p(ro)pt(er) infidelitatem soluitur
vinculum matrimonii g(ene)ralit(er) n(on) d(icit) ap(osto)l(u)s
i ad cor(inthios) vii° c° si i(n)fidelis
discedit no(n) n(on) e(st) s(er)vituti subiectus
fr(ater) aut soror i(n) h(uius)mo(d)i et tam(en) d(icit)ur
q si (con)iux i(n)fidelis no(n) vult co
habitare sine (con)tum(e)lia creatoris
q alt(er) (con)iugum no(n) d(ebe)t ei coh(abi)
tare g° multo mag(is) p(er) i(n)
fidelitatem tollitur ius p(at)rie p(otest)at(is)
Dicitur g° i(n)fideles iudei no(n) h(abe)nt
ius p(at)rie p(otest)atis i(n) suos filios
p(ossu)nt g° eorum filii baptizari eis i(n)
vitis P(re)t(er)ea mag(is) d(ebe)t h(om)i(n)i subveniri
(con)tra periculum mortis et(er)nae
q(ua)m (con)tra periculu(m) mortis temporalis Sed
si aliqs videret hoiem in periculo
mortis temporalis rei no(n) fieret ei
subveniri p(ro)pter pater(no)s eius g° p(ar)vuli iudeo
rum et alior(um) i(n)fidelium sunt in
periculo mortis eterne si parentib3
relinq(ua)ntur qui eos informant i(n)fide
litate i(n)formu(n)t vi(detu)r q sit aufferen
di et baptizandi et i(n)fidelitate i(n)struen
di P(re)t(er)ea filii servorum sunt servi
et in potestate iudeorum dominorum
s3 iudei s(un)t servi regum et prin
cipum g° et filii eorum reges
igitur et principes h(abe)nt potestate
de filiis iudeorum facere quod
voluerint nulla g° erit in iuria
si p(er) eos baptizarent(ur) in vitis
parentib3 P(re)t(er)ea quilib3 homo magis
e(st) dei a quo h(abe)t a(n)i(m)am q(ua)m p(at)ris
carnalis a quo h(abe)t corpus no(n) e(st) g° iniu
si p(ar)vuli iudeor(um) carnalibus parentib3
aufferantur a p baptismum (con)secrentur
P(re)t(er)ea baptismus e(st) efficacior ad
salutem q(ua)m p(re)dicacio q(uonia)m p(er) baptis(mu)m
tollitur statim p(e)cc(at)i macula et

eterne q(ua)m ad
periculum mortis

a(n)i(m)am q(ua)m p(at)ris
carnalis a
quo h(abe)t

reatus poene et rapitur in ma[?]
teli [?]. Sed si periculum [?]equatur
condemnationis predicationis imputatur
ei qui non predicavit ut habetur
Ezechiel xxxiii de eo qui videt
gladium venientem et non insonuerit
tuba, ergo multo magis
si pueri iudeorum decesserint peccatum
defectus baptismi imputatur ad
peccatum eis qui potuerunt baptizare
et non baptizaverunt. Sed contra videtur
facienda esse iniuria. Fieret autem
iudeis iniuria si eorum filii
baptizarentur eis invitis quia
amitterent ius patrie potestatis in
filios iam fideles. Ergo eis invitis
non sunt baptizandi. Respondeo dicendum quod
maximam auctoritatem habet ecclesie consuetudo
que semper est in omnibus emulanda
est, et ipsa doctrina catholicorum doctorum
ab ecclesia auctoritatem habet. Unde magis
est standum consuetudini ecclesie quam
vel auctoritati Augustini vel Hieronymi vel
cuiuscumque doctoris. Hoc autem ecclesie
usus numquam habuit quod iudeorum filii
invitis parentibus baptizarentur, quamvis
fuerint retroactis ~~[illegible]~~
temporibus multi catholici principes
potentissimi ut Constantinus et Theo
dosius et alii plures quibus
familiares fuerunt sanctissimi episcopi,
ut Silvester Constantino et Am
brosius Theodosio, qui nullo modo
hoc pretermisissent ab eis impe
trare si hoc esset consonum rationi,
et ideo periculosum videtur hanc asser
tionem de novo inducere ut preter
consuetudinem in ecclesia hactenus ob
servatam iudeorum filii invitis
parentibus baptizentur. Et huius ratio est
duplex. Una quidem propter periculum
fidei. Si enim pueri nondum

usum rationis habentes baptismum
susciperent, tunc postquam ad
perfectam etatem pervenirent de
facili possent a parentibus induci
ut relinquerent quod ignorantes
susceperunt, quod vergeret in fidei
detrimentum. Alia vero ratio quia
repugnat iustitie naturali. Filius
enim naturaliter est aliquid patris et primo
quidem a parente non distinguitur
secundum corpus quamdiu in matris
utero continetur, postmodum vero
postquam ex utero egreditur, antequam
usum liberi arbitrii habeat
continetur sub parentum cura sicut
sub quodam spirituali utero. Quamdiu
enim usum rationis non habet puer
non differt quantum ad ea que agit
ab animali irrationali. Unde sicut bos
vel equus iure gentium vel
civili est possessoris ut utatur
eo cum voluerit sicut proprio instru
mento, ita de iure naturali est quod filius
antequam habeat usum rationis sit
sub cura patris. Unde contra iustitiam
naturalem esset si puer antequam
habeat liberi arbitrii usum
a cura parentum subtrahatur vel de
eo aliquid ordinetur invitis
parentibus. Postquam autem incipit
habere usum liberi arbitrii iam
incipit esse suus et potest quantum
ad ea que sunt iuris divini
vel ~~italis~~ sibi ipsi providere, et tunc
est inducendus ad fidem non
coactione sed persuasione, et potest
etiam invitis parentibus consentire
fidei et baptizari, non autem antequam
habeat usum rationis. Unde de pueris
antiquorum patrum dicitur quod salva
bantur in fide parentum, per quod datur
intelligi quod ad parentes pertinet

providet filij de sua salute spi-
rituali antequam habeant usum rationis
Ad 9m dicendum quod in vinculo ma-
trimonij utraque coniugum habet usum
rationis potest in subito actu fidei con-
sentire sed tamen non est locum in
pueris antequam habeat usum
rationis tunc tenentur stultitiam tunc si
adulti voluerit Ad 10m dicendum quod
a morte temporali non est ab eri-
piendus contra ordinem iuris ci-
vilis puta si aliquis a suo iudi-
ce condempnetur ad mortem nullus
debet eum violenter eripere sed
nec aliquis debet corrumpere ordinem
iuris naturalis quo filius est sub
cura patris et eum liberare ideo
quod potest bene dici quod puer iure
divino condempnatus est ad mortem
eternam sicut et ceteri homines qui
decedunt in morte sunt mortui
scilicet temporali et eterna culpa lapsu
primi parentis sed non potest eripi
nisi parentes vel per eos qui
propter ius putativum sunt in ipsum
hoc ergo non est tamen de bene
esse Ad 11m dicendum quod medici sunt
filii praecipitur subvenire tamen si
que non concludit ordinem
iuris naturalis vel divini Ad 12m
dicendum quod ista ordinatur ad divinum per
[illegible] quia de [illegible] cognoscere
potest bene primi antequam usum
habeant naturali ordine ordi-
natur in divinum propter parentum
quorum cure naturali subiacet
et secundum eorum dispositionem circa ipsos
divina agenda Ad 13m dicendum
quod periculum quod sequitur ex predicatione
obmissa nulli imminet nisi
ei cui commissum est predicatoris

officium bene in eorum permittatur
speculatorum te debiti filijs ipse
providet a parentibus infidelium de-
speratis salutis potius ad pa-
rentes eorum bene quod eis imminet
periculum propter quod sollicitudinem servare
si eorum parvuli defectu sa-
lutis paciantur.

Quartum sit pro debitis xi quod 8
propter consuetudinem aliqui
de obligantur decime non
reddere decimas magis ut est
accipere decimas quam non dare
sed per consuetudinem in aliquibus
terris aliqui milites accipiunt
decimas et hoc ab ecclesia tolle-
ratur ergo multo magis propter
consuetudinem aliqui de obligantur
ut decimas non solvant neque
solvere teneantur. Sed quod ius di-
vinum non abolet per desuetudinem
sed decime debentur de iure
divino ergo per desuetudinem non abole-
tur ius reddendi decimas contraria
consuetudine non obstante Ideo dicendum
quod ea que sunt de iure positivo
per desuetudinem abolentur ea non
que sunt de iure naturali vel divino
divino nulla desuetudine fieri potest ut abolerj
sit licitum furari vel mechari / nulla enim desue[tudine]
est ergo considerandum ad propositum quod fieri pt
utrum dare decimas sit vel de iure
divino vel de iure positivo [illegible]
iubentur divinum in novo et veteri
testamento continetur et quando non
apparuit in novo testamento aliquod preceptum
datum de decimis solvendis in
doctrina dico evangelica vel apostolica
quod enim dicitur capitulo 23 de solucione
decimarum hoc oportuit facere

et illa non oz dimitte et q
dicit phariseos luc xviii°
decimas do omni que possi
deo Sz magis vid ad statum
veteris testamenti ptinere qm
ad obsuacie novi test forma
in pone Jubetur aut test
tpo quia preceptorum erat quedam
enim erant precepta moralia qd
iudicialia qd cerimonialia
precepta moralia sunt que sunt
dicta nali roi adq hoies
omni tpe obligant ut honora
ra patrem et matrem non me
chaberis et similia/ precepta aut
iudicialia sunt p que iudicia
dicebantur puta si quis fu
ratur ovem reddat quatuor
et huiusmodi/ precepta non sunt dicta
roi nali non enim ro nalis
dictat qd ille qui furatur ovem
magis reddat quatuor qm tres
vel una Sz tm p eius precepta
dictatur morale preceptum dictat
enim ro nalis qd ille q furatur
debeat puniri Sz qd tali pena
puniatur hoc determinatur preceptum
iudiciale/ Precepta aut cerimo
nialia veteris legis sunt
que ptinent ad observantiam
divini cultus et sunt ordinata
ad figurandum ad futurum sicut
ymolatio agni paschalis fi
gurabat passionem xi/ Est g°
considerandum utrum preceptum de decimis
solvendis sit morale vel iudiciale
vel cerimoniale Si enim morale
e ad qd omnes tenentur et omni
tpe nulla obstante contraria co
suetudine Sz hoc non videtur quia
ro nalis non dictat magis

qd hominis ministris dei de decimis
qm undecimas vel nonas pte
fructuum Si aut sit preceptum
iudiciale non tenentur omnes
ad decimas sic non tenentur ad
adiudicandum iudicia in lege
veteri conscripta qr illa iudicialia
precepta sunt spaliter illi pplo
data consideratis conditionibus
eius pplo enim eadem oibz competere
pediunt Si aut sit cerimoniale
non solum non obligaret Sz eius
observantia induceret in peccatum
peccaret enim si quis agnum
paschalem immolaret qr post
adventum veritatis cessavit
figura// Ad quod sit antiqui
inquirendum dixerunt qd quedam pre
cepta legis sunt pure moralia
ut non occidas quedam aut cerimonialia
ut immolatio paschalis agni/
quedam aut media Sz ad sensum
moralia et Sz ad sensum cerimonialia
sit preceptum de observatione
sabbati est morale quantum ad
hoc qd ad tpe quieti deputatur
ad vacandum divinis licet enim
nalis ro hoc Sz qd dies septimus
sit deputata ad hoc Sz hoc de
terminatione dei in figuram alicuius
significationis est cerimoniale sic igitur
preceptum de decimis persolvendis
Sz quid Sz ad morale ut s
qui pro toto pplo divino obsequio
vocant stipendiis pplis su
stententur sic et qui in aliis
officiis rei publice serviunt
a pplo sustententur et Sz hunc
modum propter qd preceptum in novo
test dicitur ii ad chorinthios ix quis
unquam militat stipendiis suis et
apostolus dicit ad Corinthios xi/ qd

Margin, beside the right column: sept[illegible] / [illegible]

dei ordinatur et qui exterius
emittat de exterius vivat et
qui altari serviunt de altari
vivant. Sed quantum ad determinatum
numerum decime non est de iure
naturali neque enim est preceptum
morale sed est cerimoniale magis
respiciens ad figurandum quod tempore
Christi vel est ex iudiciale sed
[illegible] ad illud perpetuum
magis institutum ministrorum ecclesie
taxatione opus erat ad ministrorum
dei sustentationes. Sic igitur ratione
quod est providendum ministris dei
in necessariis vite est de iure divino
quasi morale preceptum et de iure
naturali [illegible] ad quolibet [illegible]
pe qui per leges [illegible] pertinz
ius naturale quod per [illegible] positivum
declarare vel enim est aliud illius
positivum quia de statuto iuris na
turalis. Dicitur ius naturale [illegible] quod ma
lefactor puniatur sed quod talis pe
na sic debeat per ius positivum
[illegible] igitur ecclesia [illegible] potestatem
condendi legem in hiis que
pertinent ad cultum dei potuit
per ecclesie statuta taxare quanti
tates eorum que sunt danda
ministris dei [illegible] et ut certe
quod consonantia non [illegible] tes
statuit ecclesia ut taxando de
terminatione [illegible] fuaret et in novo
[illegible] omnes tenentur ad decimas
velint nolint [illegible] ecclesia
statuere si [illegible] esset vel in
maiori vel in minori numero
puta quod diceret octava vel
duodecima sit et quod decima
[illegible] igitur quod nulla consuetudo contraria

solvit hominem ab obligatione
reddendi decimas quia obligatio
fundatur super ius divinum et naturale
unde sic tenentur homines reddere
decimas si ecclesia exigat etiam
contraria consuetudine non obstante
et in terris in quibus est consue
tudo quod decime non dantur et ec
clesia non petit videtur ecclesia remit
tere dum dissimulat et ideo homines in
terris illis non peccant decimas
non dando. Super eum dicere quod
omnes homines ytalie et orientalis
partium dampnarentur qui decimas
non solvunt. Et tamen [illegible] pos
sumus ab apostolo accipere unum de
[illegible] naturaliter [illegible] ab hiis quibus
predicabat tamen non accipiebat
ut tamen peccabat qui ei non dabat
alio quin male [illegible] cum egisset
non accipiendo [illegible]
dicit xxx. Ideo enim subterfugi
quod minus [illegible] vobis
omne consilium dei et ideo amplius
non exigebat quod sibi debebatur
ut daretur aliquod offendiculum
Christi ut ipse dicit. Unde non bene fa
cerent rectores ecclesiarum si inter
illos decimas exigerent. Ad illud
secundo quod [illegible] ibi dicitur quod
milites qui accipiunt decimas
[illegible] non est consuetudo dari si
[illegible] ecclesie quod exigat standa
tum oriretur [illegible] spiritua
le debitum ministrorum dei [illegible] non
cadit in laycam personam sed res
temporales que exigunt ex
concessione ecclesie date sunt
[illegible] militibus [illegible] aliquam
[illegible] que fecerunt ecclesie sicut
et ecclesia potest remittere ipsos

fructus que debet p decima no tollit debitum
Eiusdem questitum est de hiis
que pertinet ad virtutes et ver⁹ tenuas et ita hec questita
sunt duo / Primo utrum filius
teneatur obedire parentibus carna=
libus in omnibus ad omnia 2° cum
venditor teneatur dare venditori
eviccionem rei vendite
5 Deinde sit predebatur videtur quod
filius teneatur obedire parentibus
carnalibus quantum ad omnia dicitur enim
deutero. xxi° Si cum genuerit
homo filium contumacem et pro=
tervum qui non audiat imperium
ac patris imperium lapidibus
eum obruet populus civitatis Sed
pena talis non infligeretur nisi
contra preceptum / ergo filii tenentur
obedire parentibus carnalibus
per omnia Preterea apostolus dicit ad colossenses iii°
filii tenentur obedire parentibus
per omnia Sed precepta moralia affir-
mativa non ad semper obligant tamen
numquam contra facere Sed hoc preceptum
affirmativum est de honore parentum ergo
sed filium inveniatur esse parentem
quod esset si eius mandato non
obediret tenentur ergo filii in
omnibus parentibus obedire Sed contra
non magis sed obediendum patribus
spiritualibus quam carnalibus sed magis
ut habetur per apostolum ad hebreos xii°
Sed patribus spiritualibus non tenentur
subditi obedire in indifferentibus
religiosi enim qui obedienciam
profitentur non tenentur obedire
suis prelatis nisi in hiis que
sunt secundum regulam ut dicit
in libro de dispensacione et
precepto ergo nec parentibus carnalibus
filii tenentur .i. in omnibus obe-
dire Responsio quod cum obediencia prelato
debeatur ad id quod se extendit
debitum obediencie ad quod se extendit
ius prelacionis sed et pater car-
nalis ius prelacionis in filium
Primo quidem quantum ad domesti-
cam curam sit enim pater familias
sicut rex in domo sicut rex in
regno unde sicut subditi regis
tenentur obedire regi in hiis
que pertinet ad gubernacionem
regni ita eciam filii et alii
domestici tenentur obedire patri
familias in hiis que pertinet
ad disposicionem domus quantum ad
morum disciplinam unde apostolus
dicit ad hebreos xii° patres quidem
carnis nostre habuimus erudi-
tores et reverebamur eos Debet
enim pater filio non solum educa-
cionem sed eciam disciplinam ut philosophus
dicit ethicorum viii ergo filius tenetur obedire
patri carnali et non magis de
hiis ergo de quibus loquimur ibi moni-
tes de impelo patris quod pertinet
ad disciplinam morum unde ibidem
dicitur monita tua audire contemp-
sit comessacionibus vacat et
luxurie atque conviviis / Ad primum
dicendum quod apostolus dicit obediendum esse
parentibus per omnia ad que ius pla-
tionis se extendit / Ad 2m
dicendum quod non contemptibus invenientur
precepti si non obedierit ei in hiis
in quibus obedire non tenetur
Deinde sit predebatur videtur quod 10
venditor non teneatur dare
eviccionem rei vendite emptori
quia secundum leges civiles venditor
et emptor se invicem decipe-
re ut illa aut possessio esse de

cepto si venditor rei vendite
vicium emptori dicere tenetur non
quod tenetur. Dico quod leges non
loquuntur secundum forum conscientie sed quantum
ad forum contentiosum sed secundum forum contento-
sum. Dico quod secundum primum non ethi-
ce intencio legis latoris sed cives
facere bonos, quod ii° libri. Secundum leges
non est conveniens conscientie. Dico quod et secundum
leges civiles si aliquis
vendat equum morbidum tene-
tur dimittere quod tenebatur dicere vicium
emptori. Sed Tullius dicit in libro
de officiis quod ad officium boni viri
pertinet ut dicat emptori in
quo res minus vendatur
quare autem vicium rei vendi-
te quod venditor vicium emp-
tori rei vendite tenetur dicere.
Secundo dico quod pertinet ad bonum
virum ad quod tamen leges non
tenentur, sicut ad bonum virum
pertinet quod liberaliter bona sua
communicet largiatur communibus ad quod
non teneatur. Sed ad hoc pertinet
ad bonum virum ad quod tenetur
scilicet quod reddat alteri quod iustum
est. Nam actus iusticie est quod
reddatur alteri quod ei debetur
et ideo cum igitur venditor ad
hoc teneatur ut iustam vendicionem
faciat non autem ut faciat ven-
dicionem liberalem, dimittens
eidem de precio iusto, iusticia autem
equalitatis quedam est, ut dicitur in v°
ethicorum. Sed ergo iusta vendicio quando
precium acceptum absolute equa-
tur plus tamen valet. Si igitur vi-
tium rei vendite faciat rem
minus valere quam precium impositum
a venditore iniusta est ven-

dicio vel peccat occultans vicium.
Si autem non faciat rem minus
valere quam precium imposuit quia
forte venditor minus precium imposuit
propter vicium, tunc non peccat tacens
vicium quia vendicio non est in-
iusta et forte esset sibi dampnosum
si vicium diceret quia
emptor vellet habere rem eciam
pro minori precio quam valet. Liberalitatis
tamen faceret si dampnum sustinens
contempneret ut satisfaceret vo-
luntati illius ad quod non teneatur.
Ad primum ergo dico quod per illud dictum
legis non habetur quod licitum sit
venditori fraudem decipere emp-
torem et confuso sed dicitur esse licitum ad
tum secundum legem quod per legem non
punitur sicut secundum legem veterem
licebat dare libellum repudii. Ad
secundum dico quod precepta legis sunt
de cunctis ad perfectam virtutem tamen
actus perfecte virtutis non cadunt
sub precepto legis humane sed
lex prohibet quod graviora et gra-
dati vicia retracti animalis
possunt nos ad virtutes contrarias
permittit autem quedam minora
peccata cuius penam non infli-
gens quia sine hiis non possunt
in bene? homines multitudo et
de talibus sed de decepto que sunt inter
vendentes et ementes quia
plurimi sunt qui volunt viliter
emere et care vendere ut Augustinus
dicit in libro de trinitate. Ad idem vero quod
contrarium secundo obicitur, dico quod intel-
ligendum est cum morbus per eius
faciat pecus minus valere quam
venditur. Ad secundum dico quod cum Tul-
lius dicit quod vir bonus non tacet

bitum vel beneficium quia ad
bonum bonum non pertinet decipere
aliquem deceptio autem non est si
et quod tacet de re beneficia non
facit veniens bala quod prout
quod per ea accipit.

Unde questitum est de prelatis
et circa hec quesita sunt duo
primo utrum peccatum sit appetere pre-
lationem. Secundo utrum peccatum sit pre-
latis dominari sive ociosum sive temporale.

11 Primum sic proceditur videtur quod
peccatum appetere prelationem non
enim videtur quod possit appeti sine
peccato quia non fuit in statu
innocentie sed prelatio non fuit
in statu innocentie integre sed incepit
esse per peccatum quia dominium est imme-
diate subiectio potestate eius ergo
peccatum est prelationem appetere
preterea appetitus est esse de his
que pertinent ad statum future
glorie sed in futuro cessabit
omnis prelatio sicut quod dicit glosa
glosa primo ad corinthios xv. Contra
est quod dicitur in ad thimotheum v. qui bene presunt
presbiteri duplici honore digni habeantur
est non est peccatum appetere aliud
terrenum honorem qui non dicitur
nisi virtuti ergo non est peccatum
appetere prelationem. Respondeo dicendum quod
hac questione solvit augustinus xix.
de civitate dei ubi dicit quod locus
superior sine quo populus regi
non potest et si administretur
ut decet tamen indecenter appe-
titur vero est quod qui appetit
prelationem aut est superbus aut
iniustus. Iniustus non est quod
quis velit sibi plus de honore
accipere et de potestate et de aliis
bonis nisi sit maioribus

dignus ut dicitur in v. ethi-
corum aut quis estimet se esse
magis dignum prelatione omnibus
illis super quos prelationem acci-
pit superbie et presumptionis
est hoc quod quicumque prelationem
appetit quod aut est iniustus
aut est superbus et inconsultus
suo appetitui debet ad prelationem
pervenire sed solum dei iudicio
est unde apostolus ad hebreos v. nec
assumat sibi honorem sed
qui vocatur a deo tamquam aaron
et tamen licite appetere se esse
dignum prelatione vel opera bona
prelati per quibus debetur
honor hoc patet vel ad oppositum
Ad primum et ad ultimum patet. Ad secundum
dicendum non sequitur quod dicunt
quod ea que non fuerunt in sta-
tu innocentie nec erunt in
statu glorie prout licite appeti
sic subiecta penitentie et aliis huius
ad quos prelatio quantum ad ad-
fuisset in statu innocentie
et futura sit in statu glorie
scilicet quantum ad superioritatem gradus
et quantum ad gubernationem vel
regimen non dicitur quantum ad coactam
servitutem.

Secundum dicendum sic proceditur.

Videtur quod peccatum sit prelati 12
habere ociosum ad temporalia dicit enim
lucas xii. Reminiscere primum regnum
dei glosa bonorum eterna et hec
omnia adicientur bonis glosa ergo
non querentibus ergo non licet prelatis
habere ociosum ad terrena. Contra quod
est quod in ad corinthios xv. dicitur quod
curat in spe dicitur curare glosa
superiorum temporalium ergo licet

pdicat de quo ibi loquitur tre
ocliu ad terena 2o dd q
tre oclu ad terena ut dup
duo sicut ad mercd. ul
primu et pdicari no licet
tre oclu ad terena qr
sit facit eum venale alio
sit ad sapedia pnat sui
sustetacois vite et lic tre
pdicatori oclu ad terena ten
et ad ter yo sup illud qui
psunt ev psom et dicit
glo aug nccatis est accipe
ut viuunt caritas ut pdc no
ti venale z eum pssio et
si eu sit vendit magna
rem vili vendit accipiat
go sustetacoz nctis appto
merc de sp etacois ad eo
et pter hoc no ad ofita

Eunde questitu fuit de
penis pcto et primo
de ipsis penis 2o de remis
sione pccorum Circa primu
qsita sunt duo primo utrum
aia separata possit pati ab
igne corporeo 2o utrum duo
qui eade pena sunt digni
vnus diucius moret i purga
torio qua alt

13 Utrum sit procedebatur vi
quod aia a corpe separata
no possit pati abigne cor
pco qr ut pfm in 2a ph q
non tangit no agit sed
ignis corporeus no tangit
aiam separata a cor e tu no
agit i eos corpes ... se
tangit sunt vlti ... go
aia separata no pati abig
corpeo q ista q parum

ad mebre in sibi tire quasi put
ut aia no pt qualiter in igne
corporeum ut ecl. go aia no pt
pati abigne corpeo pt ut
dt Dy unum ... in inferno n
ipsa voluntas ut ipsa voluntas
cu sit quid spuale no pt ee
nia ignis corpalis go aia a
corpe separata no pt abigne
pati corporeo Et gt ut z quod d
ignis vel ignis corps no ...
tingere 2o dd q pati multi
dr Uno pati cuiuit dici id
e q recipe ut q sentire et
intellige z q depati et cu
mo cua quieta corpi pati
circa corporeis sensus et intelli
gendo ut an separata a corpe
possit tr mo circa corporeis
pati alius quois z ... qsdrs
qui dicut q aia separata a corpe
et eciam angels pt accipe quasi
circa spiritus ut si ecl ... opinio
eet vera tu pati sensu et
intelligendo z psica no primui
nisi forte p actus magis i d
q senti vel intellig repugnat
voluntati ut ipsi sentire et
intellige ut se ... penale
le no z Alio dr ... pati
loquendo ut veritate agent vel
pacient put ut pati dicim
tu ad nobis advenit q z
gruit ne vel dolyti ... ut
ut infirmitas vel trsticia passio
nes dur Et ut quid passio
dupr ee pt Uno p receptione
forme ... sicut aqua pati
abigne mg ... calescit et p
quis dimit ... qualitas nalis eius
ut mo no pt pati abigne

aia

torqueo quod non talesceri potest nec
desiccari nec secundum formam aut qualitatem
tate contra quod igneus torqueri in imma
teriali Alio modo dicitur pati omne illud
quod contrarius impeditur a suo proprio
impetu vel inclinacione sicut
si diceremus lapidem descendere non potest
patitur impeditur nec de corpore
proiciatur sicut diximus secundum hanc
pati tunc demoneus vel ligatur
ne vadat quo vult et isto
modo ligacionibus tenet anima
pati aliquo torqueo Unde
Augustinus dicit xxi de civitate dei capitulo
cum tamen est quod nam spiritum
torqueri alligari tunc videmus
mali allegari corpori
ad vivificandum ipsum demones
esse per nigromanciam potestate superi
iorum demonum alligantur aliquibus
ymaginibus vel aliis rebus Unde
multo magis potest spiritus alligari
divina virtute igne torqueo non
ut dicunt vita sed ut accipiant
penam sicut Augustinus dicit sed quia quod
est minoris virtutis non potest sua
virtute ligare id quod est maioris
virtutis sed non est quod nullum corpus
potest ligare spiritum qui est maioris
virtutis nisi aliqua superiori vir
tute et propter hoc dicitur quod igneus
torqueus tangit in animam separata
non virtute propria sed in quantum est
instrumentum divine iusticie videtis
de primo quarto dicit quod igneus tangit
animam non quidem tactu mathematico
quod attenditur sed tres quantitatum
sed magis contactu virtutis non propria
sed qua est instrumentum divine iusticie
divine iusticie Ad secundum dicendum quod non
illa procedit de passione que est per

suscepcionem forme contrarie dicendum
dicendum quod propria voluntas dicitur meritum
in inferno quod meretur mereri. 17
Secundum sic proceditur videtur quod
duorum qui sunt digni eadem
pena unus non possit a purgatorio
gatorio citius liberari quam
alius Judicium enim post mor
tem non est hominis sed dei qui secundum
veritatem iudicat Unde dicitur
quod Deus veritate iudicare
esset sic eorum qui sunt digni
equali pena infligeret unus
minori pena quam alter dilacio
ac quantum est maior pena quam
acerbitas pene sicut quod sicut
dicit Crisostomus super Mattheum Carere vi
sione divina est maior pena
quam omnis pena sensibilis Ergo unus
eorum qui digni sunt equali pe
na maiorem dilacionem quantum
patietur alio citius liberato pro
malum Augustinus dicit quod nocet
nocet et quod adiuvit bonum
dilacio autem quantum adiuvit magis
bonum sicut bonum mutatum et
ac idem quod prius Ergo etc. quod Augustinus
dicit in Enchiridion capitulo xlv
quod ille pro quo suffragia fiunt
plura citius a pena purgatorii li
beratur et a quo primo illorum
qui digni sunt equali pena
fiunt plura suffragia quam pro alio
quia unus citius liberatur quam
fine mundi convenient
tinabilia contra quantum dilacio
ergo non est tamen dimitua sicut
eorum qui non tinabilia deserve
runt ad purgatorium quibus brevis
mora est inter mortem et
Unde ut Augustinus dicit Ergo pi

17

rone et unit corp(us) qui est li
tmabilia continet unius pt
mus et sic ecclesia quam alius
cius libentius aperuisset vero ad
q(uod) i(n) q(ui)b(us) fundatur sunt virtutes suf
fragiorum utrum suffragia
facta pro aliquo valeat illi quia
illius ymmo forte magis
valeat alijs si sint melius
dispositi ad suscipiendum suff-
ragiorum virtute et pondus quod
sic si attendatur ecce enim in
domo palatio divite illuminat
omnes existentes in domo et for-
te alios magis si habeant
lumen clariorem visum et sim-
pliciter oportet durorum qui ex-
cessus culpe ad ... purgatoriis de-
tinetur unus non potest ante libe-
rari quam alter sed sicut oportet
...re ... unius vero
quod suffragium unius ut alia
pro ... per unitatem cari-
tatis quod omnes qui sunt in caritate
unum corpus et ita bonum unius
redundat in omnes sicut manus
deservit toti corpori et sic ceteris
corporis membris sed quia quod
bonum sunt ... videlicet anima in
caritate communi sed ideo pro pri-
ceps eius est in ... ... et ...
ma ... alio modo sunt quod pro
interpretatione alicuius actus eius
transfertur in alterum putam si de
pacto solvat ad debitum pro-
...  ... si ille solvet pro
quo solvit. Secundo igitur modo
unum opus bonum pro modo ... 
unius valet ... caritas et ... 
... opus unius ut alia pro
modo satisfactionis potest unus

pacto satisfacere potest si hec in-
tendat et talis valor attenditur
in suffragijs quod aliquo sunt ut
per ea homines liberentur a debito
pene et ideo dico quod suffra-
gia pro illo modo non valet
nisi illis pro quibus fiunt 2 sed hec
sic pacto fiunt multa suffragia
citius liberantur a pena purgatorii
quam alii pro quibus non fiunt et si
ecclesia pietate contulerunt gre...
tamen 3 quod suffragia pro uno
facta omnibus valent magis ...
omnes qui sunt gaudent de
bonis que caritate fiunt et sic
... 3 quod illis pro quibus fiunt
plus valent suffragia si sint
maioris caritatis ad quartum dico
quod pro peccato veniali cum non habeat
aversionem a deo per se visionis
divine loquendo non debetur per-
petua carentia visionis divine nec
semper ... quod per tales
... retardaverit a visione divina
sunt ... per accidens ... quod divi-
gni sunt alia pena non
puto pro ... summa felicitate
que in visione dei consistit ju-
stitia enim respiciat penam
pro se debitam peccato aut non
eam quod per accidens ... et pro
hoc post solucionem ad ... ...
... et ... sicut illi qui
qui in fine mundi reperientur
pauci habebunt de venialibus
... de venialibus ... peccatis ...
... purgati potest esse
fieri ut ... pene modi-
a temporis ... pene
in alijs     Questio

Circa questionem de re

nissione peccatorum et ita hec
questio sunt duo Primo utrum
peccatum in spiritum sanctum sit irremis-
sibile. 2o utrum dicte significationes
ipsum morte antequam iter
viii incipiant tunc in maiori plena fiat
peccatorum remissionem
ij Primum sic procedebatur videtur quod
peccatum in spiritum sanctum non sit
irremissibile. Sicut enim dig-
nitas et maiestas patris et
filii et spiritus sancti sed peccatum in filium non
est irremissibile. Mathei xii. Quicum-
viii que ~~dixerit~~ contra filium hominis dixerit
remittetur ei ergo peccatum in spiritum
sanctum non est irremissibile. Sed contra est
quod ibidem dicitur qui autem dixerit contra
spiritum sanctum non remittetur
ei neque in hoc seculo neque in futuro.
Respondeo dicendum quod de peccato in spiritum sanctum
aliqui sunt locuti doctores non
tam antiqui intellexerunt in spiritum prima
sanctum committi sicut est dictum quod dicitur
Sanctus [illegible] ut dicitur in predicto
contra filium hominis intellexerunt
blasphemiam in Christum et humanam
naturam et ideo peccabant
iudei in Christum primo non modo
quod eum peccabant in malam
spiritum sanctum et virtute sue deitatis
eiciebat principi demoniorum
attribuendo. Secundo autem modo quando eum
peccabant dicendo Ecce homo vorax
potator vini et publicanorum
amicus ut dicitur Mathei xi. Hec ergo
prima blasphemia dicebat re-
missibilis quia habebat aliquam ex-
cusationem propter infirmitatem carnis
quam in Christo videbant. Aliam
non blasphemiam dixerunt ir-
remissibilem quia nullam excusationem
habebat videntes in malitia

in diuina spiritus sancti et deitatis
Et propter hoc peccatum circa per-
severantibus non fuit remissa
blasphemia neque in hoc seculo
neque in futuro. Et hoc seculo
primi sunt prauos et in futuro
cruciabuntur in infinitum. Sed Augustinus
vult spiritum sanctum qui est caritas
patris et filii attribuitur remissio
peccatorum. Ille ergo contra spiritum sanctum
peccat qui blasphemat non
solum corde ore et opere. Et qui
hoc agit per impenitentiam usque
ad finem vite sue ut non
fiat in remissio peccatorum et tunc
planum est quod hoc peccatum in spiritum
sanctum non remittitur neque in hoc
seculo neque in futuro. Doctores
vero moderni dixerunt quod quia
patri attribuitur potentia filio
sapientia spiritui sancto bonitas peccatum
committitur contra peccatum in patrem
peccatum per ignorantiam sed peccatum
in filium peccatum ex certa malitia
est peccatum in spiritum sanctum. Et nunc
ignorantia vel infirmitas
excusat peccatum vel in toto vel
in parte dicitur quod peccatum in patrem
vel in filium remittitur vel quia
tollit culpam totaliter vel culpam
diminuit. Malitia vero non
excusat sed aggravat peccatum
et ideo peccatum in spiritum sanctum non
remittitur id est in toto neque in
parte quia non habet in se aliquid unde
veniale per quod diminuatur culpa
et si aliquando remittatur hoc
magis est ex gratia dei remittentis
qui etiam morbos incurabiles
curaret quam ex qualitate peccati
et per hoc patet solutio ad probata
Secundum sic procedebatur videtur quod

crucesignatus qui mortem antequam
iter arripiat habeat plenam
indulgentiam peccatorum. Ad hoc enim
quod indulgentia alicui valeat
requiritur quod sit vere penitens et
confessus ut continetur in littera apostolica.
Unde crucesignatus decedens cum
iter assumptum habet sed omnia
que requiruntur secundum formam littere
apostolice accepit plenam indulgentiam
peccatorum. Dicitur plene propter eam
quod solus deus remittit peccatum
quantum ad culpam sed quantum ad ime-
sitatem penarum potest remittere.
Unde ergo ille qui crucem secundum formam
littere apostolice nullam penam patitur
pro suis peccatis et sic statim evo-
labit plenam remissionem peccatorum
consecutus. Unde dicit Augustinus in
XXI° de civitate dei quod non est idem ab-
stergere celum et sanare vulnus
peccati sed celum abstergere per
remissionem peccati vulnus autem
sanare per reformationem yma-
ginis que communis fit per opera
satisfactionis. Sed crucesignatus
decedens antequam iter arreptum
nullum laborem arripuit ad re-
formationem ymaginis ergo non
[illegible] est sanatum vulnus et sic
non potest statim ad gloriam
pervenire antequam penas pur-
gatorii patiatur. Dicendum quod sacerdos
dicit talibus verbis Ego absol-
vo te ab omnibus peccatis tuis
sed ergo crucesignatus decedens
evolaret par ratione quia aliquis
aliquis sacerdote absolutus quod est
[illegible] ad ... quod ad cruce (?) ...
tam hic cisenim adulterandum
et quod sicut supra dictum est opus

cuius potest esse satisfactorium pro alio
ad quem per intentionem facientis est ex-
tendit, unde Christus autem peccatorum sua sanguinem
suum fudit et multa alia fecit
et sustinuit quorum estimatio est
infiniti valoris propter dignitatem
persone unde Brev. (?) vi.to
infinitus est thezaurus in illa
habens verum omnibus aliis sancti
intentionem habuerunt in his
que passi sunt et fecerunt propter
deum ut hoc esset ad utilitatem
non solum sui sed eciam totius ecclesie,
tamen ergo iste thezaurus est in
dispensatione eius qui preest
ecclesie generali unde Petro sub
nes regni celorum commisit et
Christus [illegible] ergo utilitas ecclesie
hoc exposcit potest ille qui pre-
est de ista infinito thezauro co-
municare alicui qui per caritatem
sit membrum ecclesie de predicto
thezauro quantum sibi visum fuit
oportunum vel usque ad totalem
remissionem pene vel usque
ad aliquam certam quantitatem certa
sed quod passio Christi et aliorum sancto-
rum ei imputetur ac si ipse passus
esset quantum sufficeret ad remissionem
sui peccati sicut contingit cum
unus pro alio satisfacit ut dictum
est. Ad hoc ergo quod indulgentia
alicui valeat tria requiruntur
primo causa pertinens ad honorem
dei vel necessitatem vel utilitatem ecclesie.
Secundo auctoritas in eo qui facit quia
non potest participari a [illegible] nisi in
quantum potestate ab eo accipiunt
vel ordinariam vel commissam
seu delegatam. Tertio requiritur
ut sit in statu caritatis ille qui

indulgentia pape valet / Et
est ita designatur in littera publica vera
ta eius designatur in hoc quod
pro nunc de subsidio terre sancte
Quantitas aliquid in hoc quod sit merito
de auctoritate apostolorum petri et pauli
et ipsius pape / Caritas autem
recipientis in hoc quod dicitur omnibus
vere penitentibus et confessis non
dicit et satisfacientibus quia in
dulgentia non excusat a contritione
et confessione sed cedit in locum
satisfactionis Est igitur dicendum in conclusione
responsali quod si secundum formam publice
littere indulgentia concedatur
accipientibus crucem in subsidium
terre sancte tunc signatus statim
habet indulgentiam eciam si decce
dat antequam iter arripiat
quia sic ita indulgentia est non
iter sed votum itineris / Si autem
in forma littere continetur quod in
dulgentia detur hiis qui transfre
tavit vel irent tunc ille qui ante
decedit antequam transfretat non habet
indulgentiam quia non habet indul
gentiam tamen dicendum igitur dicendum quod
in hoc valeo tamen differt in
terre signato decedente in
3 quod est principalis sed indul
gentie ita dicendum est dicendum quod p
auctoritas solius dei culpam
remittit sed ministerio ecclesie sacer
dos magis exhibet causam re
missionis precipue ut in bap
tismo et penitentia et in indulgentiam
non se extendit ad remissionem
culpe quia non sed saccralis virtu
non sequitur ordine sed iuris
dictionem potest vel et non sacerdos
indulgentiam dat et sacerdos

si sit ei commissum et ideo peccata
ei totaliter dimittit si ~~totaliter~~ culpa
absit non autem si ~~ea~~ desit
ad 2m dicendum quod satisfactio et est
penitentia in quantum est actus
vindicative iustitie et sed etiam
medicativa in quantum sed quod dicitur
sacramentale Indulgentia autem
supplet locum satisfactionis in
quantum sed penitentia quia si peccata
quam aliquis sustinuit imputa-
tur ei ac si ipse sustinuisset et
et ideo reatum pene tollit
sed non succedit in locum satis-
factionis in quantum sed medicativa
quia adhuc remanent proni
tates ad peccatum derelicte quod
propter peccatum ad quas sanandas
necessarius est labor satisfactionis
et ideo tales signatis dimittit
consulendum est ut non pretermittat
satisfactoria opera in quantum
sunt medicativa apertius fu
turis licet reatus pene totaliter
sit solutus vel adhuc requirit
ad labor quia sufficit labor
passionis christi concurrentibus
autem non sed medicativa preservato
temporaliter sed solum liberato a reatu
tu pene ad 3m dicendum quod cum
sacerdos dicentes absolvo te
etc. vero refert ad penam
sed ad culpam tunc absolutionem
ministerium impendit non potest ac
ad absolvi a bona culpa
cum absolvatur ab omnibus pe
na non potest totaliter dimitti
nisi perveniat particularis quidem
in absolutione sacramentali pe
na dimittitur totaliter vel spirituali

spali

qua in dulgentie / sic etiam
dns q. Joh viii[a] mulieri
adultere vade et amplius noli peccare
et amplius noli peccare

Desitu est de deo et angelis
et de creaturis pure cor
poralibus de quo questiu est et
p̄m ad naturam diuinam et p̄m
ad naturam humanam assumptam circa
diuinam naturam quesita sunt
duo de potentia dei / Primo
utrum deus possit facere quod
materia sit sine forma / 2[o] utrum
possit facere quod unum corpus
localiter sit in duobus locis

Primum sic proceditur videtur quod
deus posset facere quod
materia subsistat sine forma
Sicut enim materia secundum suum esse
dependet a forma ita accidens
sit sine subiecto quod patet in sacramento
altaris ergo potest facere quod materia
sit sine forma / Contra deus
non potest facere contradictoria esse
simul sed materiam esse sine forma
implicat contradictionem eo quod
esse materie importat actum qui
est a forma ideo etc. Dico potest
facere quod materia sit sine forma
Respondeo dicendum quod licet virtus rei
virtus activa est estimanda secundum
modum essentie eo quod unum quodque
agit in quantum est ens actu
Cum si in aliquo inveniatur
forma aliqua vel natura non limi
tata seu contracta eius virtus
eius se extendens ad omnes
actus vel effectus convenientes illi
nature puta si intelligeretur esse
calor per se subsistens vel
in aliquo solo quod reciperet ipsum

secundum totum eius posse sequeretur
quod haberet virtutem ad producendum
omnes effectus et actus caloris
Si non ad solum non reciperet
calorem secundum eius totum posse
sed cum aliqua contractione et limi
tatione non haberet virtutem activam
ad omnem actum vel effectum
caloris Cum autem deus sit
ipsum esse subsistens maxime
est quod non est confundi quod deo ipse
absque limitatione et contractione
cum eius virtus activa se ex
tendit infinite ad totum
ens et ad omne illud quod
potest habere entis rationem Illud
ergo solum potest excludi a
diuina potentia quod repugnat rationi
entis et hoc non propter defectum diuine
potentie sed quia ipsum non potest
esse ens cum non sit / repug
nat autem rationi entis non ens
sit et simul idem quod cum quod
non sit sit et non sit adeo fieri
non potest vel aliquid contradictionem in
cludens et de huiusmodi est materiam
esse sine forma omne enim
quod est actu vel est ipse actus
vel potentia participans actum
esse autem actu repugnat
rationi materie que secundum propriam rationem
est ens in potentia Relinquitur
quod non possit esse in actu nisi
in quantum participat actum Actus autem
participatus a materia nichil est quam
forma cum idem est dicere materiam
esse in actu et materiam actu habere
formam dicere ergo quod materia sit in
actu sine forma est dicere esse
simul cum adeo fieri non potest Ad
alia ergo quod in contrarium obiciuntur etc.

pt

sed simul

quod actus secundum suum esse dependet a subiecto sicut accidentia sustentante ipsum et quod deus potest producere omnes effectus secundarum causarum absque ipsis causis secundis potest conservare in esse accidens sine subiecto secundum naturam suum esse actuale dependet a subiecto inquantum subiectum est ipse actus tamen non est sic

2 Secundum sit propositio videlicet quod deus possit facere unum corpus simul localiter in duobus locis distinctis cum certum sit quod si substantia convertetur in aliam substantiam quod hoc accidens convertitur in illud accidens sed in sacramento altaris ex hoc quod divina virtute substantia panis remanentibus eius dimensionibus sub quibus commensuratur loco convertitur in substantiam corporis Christi sequitur quod idem corpus Christi sit non idem localiter secundum commensurationem propriarum dimensionum sed pluraliter in pluribus locis simul. Ergo potest facere quod convertatur dimensio unius corporis in dimensionem alterius corporis et tunc erit idem corpus localiter simul in duobus locis. Sed contra omnia loca distinguuntur ad invicem secundum aliquam loci contrarietatem que sunt sursum deorsum antrorsum retrorsum. Ergo deus non potest facere quod duo contraria loca simul sint quia contradictionem implicat. Et idem in de corpore [illegible] dicit quod aliquod corpus esse localiter in aliquo nihil est aliud quam corpus circumscribi et comprehendi a loco secundum commensurationem propriarum dimensionum quod autem comprehendi a loco ita quod in ipso loco quod nihil eius est extra locum illum tamen ponere quod

et quod sit in alio loco sit localiter in hoc loco est ponere contradictoria esse simul tamen secundum premissa hoc accidens fieri non potest. Ad primum dicendum quod in primo obiecto dicitur quod difficilius est quod accidens mutetur in aliud accidens quam substantia quod mutatur in illam tamen quod due substantie sunt in subiecto materialiter que possunt esse utriusque substantie tamen quod substantia est in conversionem propter ipsam accidens vero non est in materia … principium sed per substantiam tamen non est ei conveniens quod hoc accidens convertatur in hoc accidens. Dato tamen quod hec dimensio convertetur in illam dimensionem non sequeretur quod illud corpus esset in duobus locis simul sed in uno tantum quia sicut post conversionem substantia panis conversa est in substantiam corporis Christi iam non sunt ibi due substantie sed una tantum ita est si hec dimensio huius corporis convertatur in illam dimensionem alterius corporis iam non erunt due dimensiones sed una tantum et non commensurabuntur duobus locis sed uni tantum

Circa quesitum est dicendum ad rationem materiam assumptam. Sciendum circa hoc quesita sunt tria. Primo quantum ad rationem veritatis … fuerit insita. Secundo quantum ad corpus et veritatem oculis Christi post mortem durat cum quo oculos nec [illegible]. Tertio quantum ad actum comedendi cum quo est questio utrum post resurrectionem Christus vere comederit incorporando sibi cibum.

3 Primum sit propositio videlicet quod … Christi non possit fieri insita nullum cum … tantum

creatum cum sit infinitum potest vele-
nacionem creaturam aliquid quod non est
ipsum deus quia tale est infinitum
Ergo gratia unionis et eciam creatum
cognoscere aut infinita non est quando
deus tamquam sapiencie non est in nobis ergo
anima Christi per gratiam unionis non
potest elevari ad cognoscendum in-
finita. Preterea dist. xi [illegible] re-
ponit tantum de operacionibus que sunt
secundum virtus et operacio secundum sed anime
Christi non potest esse infinita ergo
neque virtus eius neque operacio
potest esse infinita ut infinita cog-
noscat. Ergo intellectus anime
Christi non est maior quam voluntas eius
sed meritum Christi quod est actus vo-
luntatis anime eius est infinitum
quia sunt sufficientes ad infinitorum
peccatorum abolicionem. Est enim propi-
ciacio pro peccatis totius mundi ut
dicitur in Johannis 1º. Ergo et actus intellectus
anime Christi potest esse infinitus ut
infinita cognoscat. Respondeo dicendum quod
est et quibus multiplicia distincio-
ne. Primo enim considerandum est
quod infinitum potest dici et secundum formam
et secundum materiam. Dicitur enim infinitum secundum
quod non finitur. Est enim autem et
materia per formam [illegible] materia que
est in potencia ad diversas species
terminatur ad unam speciem per formam
et forma per materiam [illegible] forma
speciei que nata est in pluribus
individuis esse secundum quod recipitur
in materia determinatur ad hoc in-
dividuum sit. Quod materia sine forma
est racionem infiniti ita et forma
sine materia et ideo quia ipsa essencia
divina non est recepta in aliquo
materiali nec est per mixtionem

alicuius potencie sed est purus
actus subsistens ideo dicitur infinita
Est quia unumquodque cognoscitur
per formam et secundum quod est in actu ideo
infinitum secundum materiam est secundum se ignotum
ut dicitur in 3º phisicorum. Infinitum
autem secundum formam est secundum se notissimum
sed quo ad nos est ignotum quod
excedit nostri intellectus vigorem
et quia quantitas est disposicio materie
et infinitum quantitatis attendi-
tur secundum quod in assumimus unum
post aliud sicut numeramus partem
post partem. Item considerandum est
quod utroque modo contingit aliquid esse
infinitum simpliciter et secundum quid. Di-
cimus aliquod corpus sit infinitum secundum
longitudinem non autem secundum latitu-
dinem est infinitum secundum quid. Si-
cut non finitur infinitum secundum omnes dimen-
siones est infinitum simpliciter. Similiter
si intelligatur forma alicuius speciei
esse non in materia ut platonici po-
suerunt erit infinita secundum quod forma
non in materia determinatur ad genus et
speciem. Ergo divina est essencia simpliciter
infinita quia est absoluta ab
omni contraccione generis vel speci-
ei. Ergo considerandum est quod duplex est
sciencia divina est que dicitur sciencia visionis
per quam cognoscuntur ea que sunt erunt
vel fuerunt alia simplicis noticie per
quam cognoscuntur ea que nec sunt nec
erunt nec fuerunt sed possunt esse. Dicendum
est ergo quod deus cognoscendo suam
essenciam quia comprehendit eam
cognoscit sciencia simplicis noticie
infinita simpliciter quia cognoscit
omnia que ipse facere potest. Non tamen
cognoscit ea in post assumendo
sed numerando unum post aliud sed

oia simul dca vo xpi no cophe-
dit essenciam dei et pequens nec
litute eius bne no pt cogno-
sce oia que deus facere pt et
io no cognoscit i finita simpl.
Comphendit aut aia xpi to-
ta potencia creature sup[er]po aut
creature sut infinita no simpl.
qr po creature no se extedit
ad oia que ds pt s[ed] s[olum] ad q[uo]ng
sunt q[uan]tum e supo eo[rum] i finitas
disiones Cu aia xpi sua pr[oprie]
noti[ci]e q[uo]gnoscat in finita s[ed] q[uo]d
q[uo] sut supo creature Et p[er]sicet
ut illos absoluta vera pme
due voces precedut de q[ue]stione
infitorum simpl. Ad 3m dicendu[m]
q[uod] voluntas aie xpi q[uam]vis bonus
fcta sup[er] sicut et intellectus eius
cognitu aut xpi e i finitate
infirm[us] sed s[ed] unitu dei et hominis

q[uia] 2m sit precedebat vi q[uod]
oculus dei p[os]t morte non
fuit eq[ui]voce oculus Corpus enim xpi
et quelibet pars eius sustentifi-
cata p ypostasim dei vi sed
ypostasis dei vi mansit unita
corpi xpi et eius ptibus p[os]t
morte ergo fuit id s[ed] s[ubst]anciam corpus
xpi p[os]t morte ante s[ed] totu[m]
et s[ed] omnes ptes eius no ergo oculus
xpi fuit eq[ui]voce oculus p[os]t morte
Ps. phi loqui no noverunt
nisi de hoie puro s[ed] xpc non
fuit pur[us] s[ed] ho et deus ergo q[uod]
ph[ilosoph]us dicit oculum hominis mortui
ee eq[ui]voce oculum no h[abe]t locu in
xpo / Et q[uia] xpus v[er]aciter ho
cu alijs hoibus et mors eius
fuit va sicut et aliorum hom
mors eo ergo oculus cuiuslibet hois

mortui eq[ui]voce oculus dicatur vi-
q[uod] etia[m] oculus xpi p[os]t morte[m]
sit eq[ui]voce oculus vel dd q[uod] eq[ui]vo
et univoco q[uia] s[ed] divisa vom
cas ut no cas dicaco aut
diffinitia cuiuslibet spei sunt
i for[m]a spe[ci]ta spei ffor[m]a aut
spe[ci]ta hois e aia vonalis
Cu remota aia voali no
pt remanere ho univoce sed
eq[ui]voce tm Et aut atque in
ptibus q[uia] 3 in toto vram sicut
aia se h[abe]t ad totu corpus ita
ps aie se h[abe]t ad pte corpis
ut visus ad oculu[m] ut dicitur
in 2o de aia Cu separata aia
a corpe sit no dr ho ut eq[ui]voce
ita ut dr oculus ut eq[ui]voce et q[uod]
movi[ntur]. si psupponatur alia for[m]a
s[ubst]ancialis in corp[or]e an aia[m] roale
ut q[ui]da[m] volut sit no ut
magis vi. q[uod] sanu[m] vitati q[uod] con-
ut essenciali p[ro]pr[i]or[um] so[lu]cati
ia no remanebit ea[dem] vo spei
Cu ut univoce dr. Sed at
hor mo aia recedente rema-
nebit corpus humanu[m] et ptes
eius s[ed] ea[dem] ratam spei si
aia no b[e]ne corpi ut for-
ma tuc sequeret q[uod] ut per-
binoc ne eet s[ubst]ancialis ge-
neracio ut p[er] separacionem corrup[cio].
q[uod] quid paciare mori xpi e
ficticiu dr ut dam in 3o li.
q[uod] corpporalis in[ter] duo sunt
designat ut q[ua]rantas h[ab]as
passioes famem sitim labore
clamorem p formacionem morte
s[ed] separaciony aie a corpe et
quibus talia sunt esse corporalia

p̄sentiam corporis in ea c̄ꝑtib;
c̄ꝑositum ꝫ s̄ electi destructio-
nem aut et dissolutionem humo
c̄ꝑmixtum corpus domini non
habuit ut ait ꝓpha nec dab
sanctum tuum videre ȝ corruptionem i
corrupti destructionem ꝑ corporalem aut sicut
insipiente iulianum et gal-
ianum corpus domini habere ꝫ sicut
corpus nostrum sicut autem vt omnes
impium ꝫ dicitur cum materiale
version non omnes sunt i ꝯsubstantiale nobis
xp̄ins habuit et non vitate
sancta fuit q vitate sancta esse
ciuitatem ait ꝛ opinione et non
vitate saluati sumus dicitur
i xp̄c inter duos mortes ꝑt se-
parationem aue a corpore que est
vera corruptio non dicitur fuisse
ꝯ vniuersitate ꝫ ꝯ mortuus ꝯta
nec oculus eius inter duos mortes
fuit vnite oculus ꝫ ꝯtre sit
oculus mortuus est eadem ratione
de aliis partibus corporis xp̄i
ad ꝙm in ꝯ dicitur ꝙ sancta dica
dup̄r quia cum sint pro
ypostasi ꝛc vnum e ꝙ corpus
in substantificatum mansit ꝑ
ypostasim dei vi vero cum
ꝑ morte soluta e vnio vi
neque ad animam neque ad corpus
ꝛc remanet idem spiritus corpus
unio ꝫ ypostasim sed suppo-
situm ꝙ ꝫ ꝑa ibidem alio ꝯcipi-
pit sed ꝑ ecclesiam ut na-
tura corpus xp̄i substantificari ꝑ
animam sicut ꝑ suam formam non
aut ꝑ vnum ꝙ vnum non vnitur
corpori ut forma hoc cum ꝫ
heretici ꝫ heresim arrii et

apoll marc qui posuerunt
vim ee in xp̄o loco aue ve
quietur ꝙ ꝙ cet vnio dei ꝛ
hominis sancta i na ꝙ ꝑ tm ad ꝯ
sum euitetis vnum i corpus
ꝑ ꝑ9 mortem ꝫ spiritus idem ꝑ-
sonam que ꝫ ypostasis non ꝑt
ꝫ formam q e eccia nec na-
vnius aut inequo non respi-
cit simplex ꝫ ecclesiam ut naꝫ
ꝙ ꝑc disto adꝛm ꝙ ꝙ et
si xp̄c non sit primus ꝯo e ty-
beras ꝯo et mors eius fuit
vera mors vera ꝙ e vnum de ꝯo
nunc inferiis e ꝯo ꝛ de morte
hominis totum vnum e et de morte
eius

Ad 3m sic ꝑcedebatur vi ꝙ
xp̄c ꝑ9 resurrectionem vere co-
medit cibum sibi incorporando
q ut dicitur in luc vlo ꝫ quo
ꝫ fallit vitas non ꝫ vnum nulla
fictio deꝫ xp̄m qui e vitas
esset aut ficto si non vere cibum
sibi incorparet ꝙ ipse comede-
videbatur vere igitur comedit in-
corparando cibum ꝫ ꝯ ꝫ ꝙ
dicitur ꝑ in 3o lo ꝯ xp̄us
gustavit cibum ꝑ9 resurrectionem
ꝫ non necesse ne ꝫ dispensacione
non vitate tertio faciendo vr ꝯ
ꝙ ꝯ et eadem caro ꝫ q passa
e et resurrexit ad ꝯ ꝙ quat
ad ꝑ ee verum dupr vno
vitate signans alio vitate
naturis speciei sicut vox est
vera vitate signans sicut
esse ꝙ e vitas aut naturis
speciei de ꝑ ꝯ ꝯ ꝯ ꝑ ꝯ speci-
es non aut ꝯ ꝯ ꝯtib; ut ꝯtinus 83 q

que quocumque modo contingit vn-
de. dicendum quod vera bilitate naturalis spe-
ciei fortiebantur debitis instrumentis et
corpore naturalis conferentur tunc quidem
ymaginatione etiam cuilibet videban-
tur quod secundum effectus quos vere
leguntur autem in scripturis ab
eis nocite et angeli comederunt
que et Christus post resurrectionem et
vtrumque comestio fuit vera ut
Augustinus dicit xiii de civitate
dei. Refert tamen et aliter. In an-
gelis enim fuit vera bilitate significatiuus
quia ut Augustinus ibidem dicit an-
geli comederunt non quia indi-
gebant sed quia volebant
et poterant ut hominibus quidem
sui misterii humanitate congrue-
rent. In Christo autem fuit vera
comestio bilitate vera naturalis
speciei. Fuit enim corporis naturalibus
instrumentis ad hunc actum
ordinatis et etiam fuit vera
bilitate significationis quia significabat
veritatem humane nature in corpore
resurrectionis. In eis autem cibus convertatur
in corpus secundum quidem quibus que-
stionem vnde etiam in nobis
si cibus non convertatur sed statim per
enomitum eiciatur inutilis omnino
fuit questio que precessit. In Christo
autem cibus ut in corpus Christi cibus
converteretur quia iam erat extra
statum generationis et corruptionis
vnde cibus ille fuit virtute Christi
resolutus in preiacentem materiam
non autem in corpus Christi in corpus
conversus et tamen fuit vera questio
absque aliqua fictione vnde patet
responsio ad obiecta omnia

Tunc queritur de an-
gelis. Et circa hoc quesita sunt
tria. Primo vtrum aliquo modo an-
gelus sit causa alicuius vocalis. Secundo
vtrum angelus influat in
nostram generationem. Tertio vtrum angelus
malus id est demon aliquem inducere poterit
seductionem in quolibet peccato mortali.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod
angelus sit causa alicuius voca-
lis. Quecumque enim particitata
in natura ita quod tunc unum corpus
prius secundum alterum in ordine nature
illud quod secundum prius est causa eius quod
est posterius secundum naturam et angelus
in natura sunt priores in offitiis
dispositionibus divinis. Tunc est prius
in ordine nature quam natura humana quod
quia secundum superior est angelus est
causa alicuius vocalis eductum in
esse per creationem sed creare cum sit
potentie infinite est solius dei
vero igitur angelus potest esse causa vocalis
alicuius. Item dicitur quod impossibile est
illud quod per creationem producitur
ab alio causari quia causa prima
omnium causa tamen vero est secundum plato-
nicos quia quanto aliqua causa
secundum superior tanto eius causalitas
ad plura se extendit
vnde quod ut in effectibus illud quod
ad plura se extendit quod ad superi-
ore causam reservatur. Manifestum
est autem quod in ordine
prior est esse quanto aliquid
prius secundum posterius tanto est magis
contractum et ad pauciora se
extendit. Item autem forma
est prior et maior sed tanto
quod ad plura se extendit
dat sed ergo quod forme posteri-
ores sunt ab inferioribus

cuiꝰ ꝫ potes uoꝝ ꝛ quinnes
a superioribꝫ ꝛ reliqui ꝙ
illud quod ꝫ ꝑm subsistens
in uno ꝙ sit apud omnia ta
quelꝫ uc alia ta pt ꝑaz
oꝫ ꝙ agat in supposito sed
ꝙ est effectus ta ꝑme illa
ut ta alia pt tac nisi
ꝑti ta qꝫ de vraz tare
ꝫ pduci ad no ꝑsupp ta sed
ꝯtrꝰ igr no pt pduci hic
ee nisi ꝑ creatom a solo deo
causatur / Hec aut sit illa
q subsistencia sit ul no sit
cpposita ꝯma et for ꝫ sit
forme in suo ee subsistentes
sic sunt angeli ul sunt ea
que et si sit cpposita ꝯma
et forma tn ma corꝑis no
ꝫ poita nisi ad unam form
sicut ꝫ in corꝑibꝫ celestibꝫ
utroq eni tc no pducunt absqꝫ
pductoe ꝑmi subsistantis
in eis / pnt aut pduci in
actu absqꝫ pductoe ꝑmi
sbti tn cpposita ꝯma et
forma quoꝝ ma ꝫ i potencia
ad diuersas formas ꝛ i eadem
ma sunt ꝫ diuse forme suc-
cedunt tamen et for que no
sunt subsistentes in suo ee
que qd no dr ee ꝯma
hcant ee ꝫ sbm aliqualiter
hent ee ꝫ ea unde ut ipe
ꝑm se dr fieri ul corrupi
ꝫ m subia sunt entia
in actu ul no entia ꝑm
ipas Alia aut volis ꝫ subsi-
stens in suo ee aliogn no
posset here opacom absqꝫ
ꝯmone sue nre ꝫ relinqr
ꝙ ma volis no possit pro-

duci in ee nisi ꝑ creatom et
ita oꝫ ꝙ angelꝰ nullꝰ sit
ta eiꝰ ꝫ pathꝰ deus Ad illud
uo ꝙ in ꝯrm dr dd ꝙ ꝑma
ꝓpo i dicta vr includere
opposita dr eni na ꝛ angelus
parificatr i na angelus no
est ꝑe na sedm ordinem
nc nisi dicatr parificari in
na ex ꝯueniunt in ala ꝑoy
qd ꝯuenientia spei ꝫ gnis
Vo aut oꝫ ꝙ omnia q ꝯueniunt
i na gnis illud ꝙ ꝫ ꝑus
sit ta ein aliorꝫ Et quid
nt eadem spe no pt ee unu
ꝑus alio spe loquendo ordine
nc ex spes pducantur ꝯsilit
docuntꝫ in diuidus ut dr
in 3o metha singulibꝫ at
uo ꝫ sit vraz nt spes
uniꝰ ꝯnus una ꝫ natr prior
et pfeccior alia Est aut
indiduus uniꝰ spei unu
alio tpe ꝑus et ꝯꝑius in
diduu ꝙ ꝫ ꝑus tpe sit ta
ss alioꝝ e posterius ut pr
e ta filiy sicut i obiciendo
tangebat Vo tn et ꝫ ulr
uni Vo eni omnes angeli
sunt ta ein uniuoꝝ ulr
et contingit ꝙ id ꝙ e ꝑus
nt spes eiusdem ꝯnus est
ta aliorꝫ que sunt ꝑꝯ ut
motꝰ localis aliorꝫ motuu
ꝛ triaglꝰ aliarꝫ figurarꝫ
rectilinearꝫ Vo tn hoc
ulr uni Vo eni eo que
e pfectissima spes aliꝰ est
ta ultima aliarꝫ sperꝫ unu
no oꝫ ꝙ angelꝰ sit ta fina
aie ꝑcedit aut et vo ꝑm

oppositum quod pro dicam ponet eum
deum agere per necessitatem nature ut sic
ab uno simplici non sit nisi
unum immediate quod sit causa
aliorum usque ad ultimam
nam. Nos autem ponimus deum
agere omnia per suam sapientiam per quam
ordine rerum disponit et sic
ab ipso diversi gradus rerum im-
mediate creatarum producuntur
1m Ad 2m sic procedebatur videtur quod
angelus non possit influere
in creaturam corpoream nisi
distantem [illegible] non influit
in alterum nisi per aliquod medium
sed angelus et creatura distant ab
invicem tunc ergo non sit dare
aliquod medium per quod influat
influxus ab angelo in creaturam
Videtur quod angelus non possit
influere in creaturam / Sed contra
dionysius dicit 4 ca. de ce. ie. homines
purgantur illuminantur et perficiuntur
ab angelis sed hoc non sit nisi
quedam per quemdam influxum ergo angelus
potest influere in creaturam corpoream
Respondeo dicendum quod unumquodque agens
agit secundum modum sue nature vel
et ideo ubi ignoratur modus
nature vel [illegible] sed est ut modus
actionis eius ignoretur modus
autem nature angelice est ignotus
nobis secundum quod in se sed non enim
in hac vita scire possumus
per similitudinem sensibilium rerum
ut dionysius dicit primo et secundo ca. de
ce. ie. et modus actionis
eorum non possumus scire nisi
per similitudinem sensibilium agen-
tium convenimus insensibi-
libus agentibus quod primo quod sed actu

De eis quid sit / secundum aequalem aut / quendam de esse / [illegible]

agit in illud quod sed in potentia et
quod oportet quod agens coniungatur pa-
cienti secundum situm per corporalem
contactum / quanto autem natura
intellectualis superior tanto est
magis actualis ut potest dici
[illegible] quam [illegible] potentie
superiores angeli sunt agere in
inferiores angelos et in creaturas
inferiores sicut illud quod sed in potentia
et coniungi [illegible] dicitur influxus
Secundo autem incorporalis sed situs
sed in spiritualibus ordo virtutis scilicet
et quemadmodum ordo per tactum corporalium
secundum locum et ideo per ordinem scilicet
spiritualium ad invicem sufficiat
ut hoc quod una influat in
aliam non requiritur ibi medium
corporale seu locale quia huiusmodi
actiones sunt super locum et tempus
que corporales sunt et per hoc
patet solutio ad obiecta
Ad 3m sic procedebatur videtur quod
dyabolus semper spiritus inhabitet
hominem quamcumque mortaliter peccat
Culpa enim mortalis opponitur
gratie sed spiritus sanctus semper inhabitat
hominem cum gratia sed primo ad corin.
ad hebreos [illegible] templum dei
estis et spiritus dei habitat in
vobis ergo est in nunc spiritus
sanctus inhabitat hominem cum culpa
mortali Sed contra quod dyabolus
per peccatum inhabitat hominem sic
per suum effectum sed non omne peccatum
mortale est a dyabolo sed quoque
a carne et mundo ergo dyabolus
non semper inhabitat hominem cum
culpa mortali Respondeo dicendum quod
dyabolum inhabitare hominem
potest intelligi dupliciter vel
quantum ad animam alio modo quantum ad

in actu agit in illud quod

[illegible]

3m

[illegible]

corpus excitat ad aliquam
quedam non potest dyabolus in voluntate
hominem subdere quia solus deus qui illa
bona intus ut ita dyabolus causam sit
culpe sicut spiritus sanctus gratiam spes
cuius est sanctus intus operatur sed
dyabolus exterius suggerit vel
quantum ad sensum vel quantum ad yma
ginem dicitur in voluntate affecti
onis per affectum malicie non
solum cum exterius suggestione
peccatum per peccatum sed etiam per quandam
ingestionem quia quasi quodam contactu
morali hoc servituti dyaboli subditur
Sed quantum ad corpus dyabolus hominem
potest subdere in voluntate sicut patet
in arreptitiis sed hoc magis
pertinet ad rationem pene quam
ad rationem culpe pene autem
corporales huius vite non sunt
consequentes culpam quandoque a peccan
tibus non inferuntur et quandoque pec
cantibus inferuntur ut dicitur Johannis
IX de ceco nato et hoc sed
secundum altitudinem incomprehensi
bilium iudiciorum dei secundum natu
ram qualibet culpa mortali dyabolus
dyabolus in voluntate hominem subdere
et quantum ad corpus Et per hoc
patet responsio ad obiecta

Circa questiones de doctoribus
et primo quesita sunt quedam
pertinentia ad quosdam homines
excellentis status scilicet ad doc
tores et religiosos secundo quedam
pertinentia ad homines inferio
ris status scilicet laycos tertio
quedam pertinentia communiter ad
omnes homines De doctoribus
sacre scripture quesita sunt
duo primum utrum liceat alicui
pro se ipso petere licentiam
in theologia docendi Secundo
utrum auditores qui sequuntur ma
gistrorum theologie contrarias opiniones
circa ea que pertinent ad fidem excusentur a peccato si
sequantur falsas opiniones magistrorum
suorum

Primum sic proceditur videtur quod
non liceat alicui pro se petere
licentiam docendi in theologia doc
tores enim sacre scripture ad hoc
debent similes viri dei sint et
prelati sed non licet aliquem petere
prelationem unde ut gregorius dicit in re
gistro recusantibus dignitates
ecclesie sunt conferende petentibus
autem sunt denegande ergo nec
alicui licet petere kathedram
magistralem ad docendum in sacra
scriptura Preterea augustinus dicit XIX de
civitate dei locus superior sine
quo populus regi non potest et si
administretur ut decet indecenter
tamen appetitur ergo et indecenter
petitur pari ratione kathedra
magistralis que est locus superior
Sed contra gregorius dicit
in pastorali quod honus magistrorum
sed periculosorum graduum aut dis
cipulorum et cetera Sed contra videtur
ad perfectionem pertinere ut ad gre
aliquod bonum publicis se exponat
quia videtur excellentie quod aliquis
kathedralem honorem appetat et
pro se petat Respondeo dicendum quod ad emi
nentiam huius questionis est considerandum
differentiam considerare kathedre ma
gistralis ad kathedram pontifica
lem quarum prima quia ille qui accipit
aliquam eminentiam quam prius non
habuerat sed solum opportunitatem
communicandi scientiam quam prius
non habebat verum cum ille qui

licentiat aliquem dat ei scientiam
sed tantum docendi. Ille vero qui
accipit kathedram episcopalem
accipit eminentiam potestatis quam
prius non habebat sed quantum ad hoc
in nullo ab aliis differebat. Secun-
do quia eminentia scientie que
requiritur ad kathedram magistralem [prima petri 2°]
est perfectio hominis secundum seipsum; emi-
nentia vero potestatis que pertinet
ad kathedram pontificalem est
hominis per comparationem ad alium. Ter-
tio quia ad kathedram ponti-
ficalem fit homo ydoneus per cari-
tatem excellentem. Unde dominus an-
tequam Petro ovium suarum curam commit-
teret quesivit ab eo: Symon Io-
hannis diligis me plus hiis? Ut
autem quis fiat ad kathedram
vero magistralem redditur homo
ydoneus ex sufficientia scientie.
Hiis igitur consideratis manifestum est
quod appetere aliquid quod pertinet ad
perfectionem sui ipsius est laudabile.
Unde appetitus scientie est laudabilis.
Sapientie enim sexto: concupiscentia
sapientie perducit ad regnum perpe-
tuum. Appetitus autem potestatis super
alios est vitiosus quia ut dicit
Gregorius quia nam superbie et hono-
rem velle dominari. Unde si ille
qui dat licentiam ad kathedram
magistralem posset eminentiam
sapientie dare, sicut qui promovet
ad kathedram pontificalem dat
eminentiam potestatis, esset simpliciter
reprehendendum tamen petere ex-
cellentiam potestatis sit ipse. Cum
autem ille qui accipit licentiam
ad kathedram magistralem
accipit solam opportunitatem
communicandi quod habet petere cuius

licentiam quoniam sed ipse ullam vi-
tudine continere quam quantitate
aliis scientiam quod quis habet lauda-
bile sed et ad kathedram pertinens
sed in sapientia vii: quam sine
fictione didici et sine invidia
communico. Et [...] Secundo dominus
ex quo sic accipit curam alio-
rum illam administrationem propter
tamen certitudine continere vocem
presumptionis que esset si ille
qui non sit ydoneus ad docendum
peteret docendi officium. Sed
presumptio non equaliter est in pe-
tentibus licentiam ad docendum
et in petentibus pontificatum
vel aliam curam propter quod aliquis est ydo-
neus ad docendum potest aliquis
per certitudinem scire habere caritatem
autem per quam aliquis sit ydoneus
ad officium pastorale non potest
aliquis per certitudinem scire habere scientiam
et ideo simpliciter vitiosum est pontifica-
tum petere, non simpliciter autem vitiosum
sed petere docendi licentiam
cuius honestius sit quod palam
petatur nisi forte ex aliqua
causa speciali. Et per hoc patet responsio
ad primas duas rationes. Ad
tertium dicendum quod quamvis non careat
periculosa videtur contempnere illud
cum docendi periculum in docente
sunt. Et tamen laudabile sed quod homo
contempnat bona corporalia propter
bona spiritualia laudabile quod
aliquis periculis corporalibus se exponat
propter spiritualia bona. Sed contemp-
nere spiritualia bona est valde vi-
tiosum et ideo quod aliquis periculis spiri-
tualibus se exponat est
valde vituperandum. Committit

aut pñla spualia hiis qui
sunt in gradu loci vel pñla
in gradu kathedre pastoralis
non derivat tho p stam de sta
tiente qr nescit tho se per
titudine sicut pñla aut
in gradu kathedre magistralis
derivat tho pstam qua pt
tho stic se sicut vide vero
scilicet de utroque

Deinde sit ponenda ratio quod
10 auditores diversorum magistrorum
tenentium diversas opiniones ex
cusent a peccato errores si opi
niones magistrorum suorum sequantur
Et cum dicit quod super
kathedram moysi sederunt
scribe et pharisei omnia que
dicunt vobis servate et facite
quibus magis suadaret
id est que dicunt a doctoribus
sacre scripture quorum non prevaricat
qui eorum opiniones sequitur
Et sed est quod dicitur quod si 12
cecus ceco ducatum prestet ut
et quidem errat cecus est
magister errat quo tamen se
opinionem errat magistri in fonnca
peti tam. Respondeo dicendum quod diverse
opiniones doctorum sacre scripture
si quidem non pertineant ad fidem
et bonos mores absque periculo
auditores utramque opinionem
sequi possunt sicut enim sit
locum quod dicitur Ro. xiiii.
unusquisque in suo sensu habundet
Ex hiis non que pertinent et
ad bonos mores nullus excu
satur si sequitur erroneam opinionem
alicuius magistri in talibus
enim ignorantia non excusat

Aliorum nominant a peccato fuisset
qui secuti sunt opinionem arrii et
nestorii et aliorum heresiarcharum
cum tamen ut potest excusationem
sicut apud simplices unde et
Si in talibus erroneam opinionem
sequuntur in rebus enim dubiis non
est desiderandum prestandum assensum quod
primo ut dicit Augustinus in libro de
doctrina christiana consulere debet
quis regulas fidei quas de scrip
turarum planioribus locis et eccle
sie auctoritate percepit ex quo quod sequitur
opinionem alicuius magistri contra
manifestum testimonium scripture sive
contra id quod publice tenetur secundum auctoritatem ecclesie
non potest ab errore vitio excusari
Ad illud quod quod in contrarium obici
dicitur quod licet dixerit super kathe
dram moysi sederunt scribe et
et quod sequitur omnia quecumque di
xerint vobis servate et facite
de illis intelliguntur que ad kathedram
pertinent ad quam non pertinet ea
que sunt contra fidem vel contra bo
nos mores

Deinde quesitum est de hiis 11
que pertinent ad religiosos
Et primo quantum ad ingressum
religionis secundo quantum ad ea que
sunt iam in religione constituti
Circa primum quesita sunt quattuor
Primo utrum liceat iuvenes
inducere ad religionis ingressum
per obligationem voti vel iuramenti
Secundo utrum sit obligati voto
vel iuramento possint absque
peccato in seculo remanere Tertio
utrum liceat pueros ad religionem
inducere Quarto utrum peccet quod aliquis

intrare faciunt ne religionem
ingrediatur
II Quartum post praedicta videndum utrum
non liceat iuvenes indu-
cere ad religionem voto vel iura-
mento obligatum est. Cum quod ecclesiae
prohibitionem agere. Sed Innocentius
quod prohibuit in quibusdam literis
ad religiosos directis huius
voti susceptionem quod parant qui
susceptionem voto vel iuramento alios ad
religionem obligare praesumunt
Praeterea quod de regularibus et transeuntibus
ad religionem capitulo porrectum nullus
tondeatur nisi legitima aetate
et spontanea voluntate. Sed
qui adolescentes obligati vo-
to vel iuramento ad religionem
suscipiunt tonsorantur non in
legitima aetate nec propria voluntate
sed necessitate obligationis voti
vel iuramenti. Ergo videtur esse illi-
citum. Praeterea magis est necessarium ut
aliquis adducatur ad fidem christianam
quam aliquis religionem. Sed ad fidem
non sunt inducendi inviti sed
voluntate dicitur enim xlv di. capitulo
de iudeis quod non vi sed libera
animi voluntate et facultate
convertantur suadendi sunt ergo
multo minus imponenda est neces-
sitas voti vel iuramenti ut
aliqui ad religionem inducantur
adolescentes. Item Gregorius dicit
quod honestate religionis sit
cum facilis est ingressus ad
religionem ita est facilis et
egressus. Sed post religionis de-
honestationem videtur quod de facili re-
cipiat eas qui de facili recedunt
ergo inconveniens videtur adolescentes

ad religionem recipere. Praeterea non
sunt facienda bona ut veniant
mala. Sed ex isto bono quod iuve-
nes inducuntur ad religionem
sequuntur multa mala quia apo-
statant et illegitimas nup-
tias contrahunt et multa alia
committunt. Ergo non sunt ad re-
ligionem advocandi. Praeterea Matthaei 23
dicitur vae vobis scribae et
pharisaei qui circuitis mare
et aridam ut faciatis unum
proselytum et cum fuerit factus facitis
eum filium gehennae duplo
quam vos. Quod exponitur videtur competere
efficiunt ut sint iuvenes talis
ne filii duplo peius quia male qd
intrat sed contra prohibitionem
ecclesiae faciendos esse quia male faci-
unt apostatas igitur qui eos
inducunt videntur divinae ma-
ledictionis incurrere. Item Gregorius
videtur quod inviti a bravio non dicitur
enim Iob in iii^o. Voluntarie domi-
num. Tibi sed probate spiritus liberi
sunt. Gregorius autem non videtur esse
deo ut tales religionem ingre-
diantur. tamen fiunt sequaces
per ingressum Gregorius enim ait vo-
bis quod coniugibus consilium et
quibus dissoluere si non ex-
peditur consilium non potestis dis-
solvere eos. Ergo videtur quod ipsum deus
sentiat qui eos inducunt
Sed quod quisque potest se obligare
decretales potest ex se obligare
deo sed pueri possunt se obli-
gare decretales probandi ut dicitur
extra de desponsatione puerorum capitulo
puerorum. Ergo possunt se obli-
gare voto vel iuramento

ad seruiendum deo in religione
xx. q. i. c. Cum simus, et
virginitatis professio quoque adulta
etas iam esse incipit et que
solet apta nuptiis deputari
ergo puer est in tali etate non
obligatur ad religionem voto
uel iuramento Item quod
humani actus post est diuisos tamquam
uniforme medium habere non
possunt Ut tum si contingit aliquem
malicio tamen esse malum Sed
fructum est meditandi esse simpliciter
illicitum Possent igitur contingere
actus tamquam inquam aliquem adole-
scentem ad religionem obligare
uel esse recipere illicitum esset
puta si constaret uel probabiliter
timeret de eius inconstantia
uel si quid aliud esset tamquam que
diligenter considerant in religionibus
bene instituti Dicendum autem quod
malum est recipere adolescentes
ad religionem et diabolicum
est super id Exodi v. Quare
moyses et aaron sollicitatis
populum ab operibus suis Glossa
Origenes hodie si quisque moy-
ses et aaron id est propheticis et
sacerdotalis sermo animas sollicita
ret ad seruicium dei contra de-
seculo renunciare omnibus que
possidet attende legi et ver-
bi dei continue audientes unanimes
et autos pharaonis dicentes
vide quo seducunt homines
et pueri adolescentes Et
post ea sequitur tunc pro pharao-
nis et nunc autem eius locutum
est non contra christi preceptum dicentis
omni qui vniuersi sunt oblati

fuit ei paruuli ut manus eis
imponeret et oraret discipuli
autem increpabant eos Ihesus autem
ait eis Sinite paruulos et no-
lite prohibere eos venire ad me
Item Origenes super
contra dicit Item discipuli ihesu postquam
didicerunt regulam iusticie re-
prehendunt eos qui pueros et
infantes offerunt christo dicun-
tur ortatur discipulos suos
condescendere vtilitatibus puerorum
hoc itaque attendere debemus ne
pestimatorum sapientie extollen-
tes contempnamus quasi magni
pusillos ecclesie prohibentes pue-
ros venire ad ihesum Si tum pro-
mitum esset inuenes ut non
diu in obsequio religionis habere illicitum
esset eas ad religionem nichil
absque consensu parentum vero quia
est infra annos pubertatis
pueri in religionem recipi non
possunt nisi de consensu parentum ut dicitur
xx. q. i. cap. Addidisti et monachi
et quicumque est pueri in famia
annis a parentibus monasterio tradi
possunt Sed hoc ideo dicitur quia
pueri quamvisque ad annos discre-
tionis peruenerint sint sub iurisdictione
naturali in potestate parentum sicut
in bonis parentibus non sunt infide-
lium filii ad baptismum rapiendi ita
etiam non sunt religionem applicandi
contra eorum voluntatem quia
habuerint postea liberum arbitrium habent
sui ipsius potestatem in hiis que
ad eas spectant salute tamen
in eius parentibus possunt et ad baptismum
et ad religionem induci et
voluntate autem parentum etiam

infancia ad baptismum recipiuntur ex
ordinacione apostolorum ut dionisius dicit
ultimo capitulo ecclesiastice ierarchie dicit in veteribus
divinis pueri nutriebantur et vix sci-
ebant aliam vitam nisi divina
contemplantem ut eadem racione
in nostris etiam monasteriis
pueri a parentibus offeruntur ut dictum
est. Sed quia in canone additur de ob-
ligacione iuramenti et voti nec
hec remaneat indiscussa con-
siderandum est quod secundum diversam condicio-
nem invenimus est in talibus procedendum
Si enim essent adeo firmi quod racio-
nem ad religionis proposito re-
silire non esset necessarium eos iura-
mento vel voto obligare et simili-
ter si essent adeo mobiles quod esset ve-
risimile iuramento vel voto pos-
se firmari. Sed quia ut plurimum con-
tingit quod simplex propositum de
facili mutatur obligacionem aut
voti vel iuramenti eos alliciat
bene cum voto vel iuramento ad fu-
gendum meliorem vitam obligantur
magnum beneficium eis prestatur
ut Augustinus dicit in epistola ad Ar-
mentarium et Paulinum non te
vovisse peniteat immo ga-
ude iam tibi non licere quod cum
tuo detrimento licuisset. Felix est
necessitas que in meliora compel-
lit. Item gregorius dicit quod consuetudo
in quibusdam locis ad religiosas
domos que incipiunt non solum
in sermone sit dictum vobis sed eciam
in vestro consilio in virtute obedien-
cie sub pena excommunicacionis auctoritate
precipimus districtius in simplicitate ne
ante annum probacionis elapsum
qui sed maiore in subsidium

fragilitatis humane regularis
instituciones quod quicumque ad professionem
sunt ordinis sive ad renunciacionem
seculi faciendum recipere persuasisset
vel aut abbaciam non recipiat
iuvenes vel qui voto vel iura-
mento non obligentur admittat
sine prefinito tempore et proba-
cionis nunquam in veniret prohibet
secundum dictum quod legittima etas
iudicatur tempore pubertatis ut
patet per Bonifacium in decreto. Tunc enim
maiore incipit homo liberum
usum racionis habere de hiis que
pertinet ad suam salutem est
autem sciendum quod duplex necessitas
que excludit voluntatem scilicet
necessitas coaccionis et alia
que involuntaria obligacione
causatur et voluntatem non ex-
cludit. Et huiusmodi est obligacio iura-
menti vel voti. Unde procurandum
non est trahenti homines vel ad
fidem vel ad religionem sive voto
vel iuramento ad hoc eos ob-
ligare nichil prohibet et de hac
necessitate Augustinus dicit felix neces-
sitas que in meliora compellit
et per hoc patet solucio ad 3m dic-
tum dicentes quod in rebus voluntariis
sic et in naturalibus non est indi-
candum facile quod contingit in pau-
cioribus sed quod contingit ut in
pluribus plures aut maiores
remanent ut communiter
probatur. Quod dicunt secundo modo
quod non dicunt non sunt faciendi boni
ut veniant mala si liceat ut
teneat causalis sed omnino non
procedit enim si quis ea intencione
aliquem admittat ad reli-

cionem indicat ut per modum
apostataret Sed non sic ut teneat
occasionaliter vel consecutive sit
ab omnibus bonis esset abstinendum
quia vix sunt aliqua humana
bona ex quibus occasionaliter
non possunt sequi alia mala ut
dicitur Ecclesiastes xi° Qui observat ven-
tum non seminat et qui considerat
nubes nunquam metet Tunc autem
solum aliquod bonum esset pretermit-
tendum propter quod malum quod ma-
lum quod esset multo maius
quam bonum et frequentius
accideret Deus enim non potuit nisi
eligere xii discipulos ex quibus unus
erat futurus dyabolus ut dicitur
Ioh. vi° Nec etiam apostoli permiserunt
eligere vii dyacones propter Nicho-
laum qui ex eis periit Ergo
nec religiosi debent per-
mittere multorum salutem propter pau-
cos qui apostatare inveniuntur
Tertio dicendum quod illi qui obligati
mandato vel voto religionem
intrant non faciunt contra prohi-
bitionem ecclesie ut ostensum est
Sed hoc quod intrat non effici-
untur gehenne filii sed filii vi-
te eterne quia Deus promittit
Matth. xix relinquentibus temporalia 19
propter ipsum Sed quod hic quod accidit professo-
rum efficiuntur gehenne filii
Sed hoc non preiudicat recipien-
tibus eos nisi eorum malo ex-
emplo sit provisum sicut Deus
dicitur [illegible] malorum magnorum
[illegible] ex quo fiebat peior
magistro [illegible] quod illa
sapit [illegible]

Faciatis eum filium gehenne duplo
quam vos quia ut dicit Glosa

habent eum adducere contrarias
conclusiones adducunt primo quod
ad hoc quod omnia corporalia non sunt
adeo si enim inveniunt adeo debent
non dissolvuntur Sed ad hoc quod ca-
ritas semel habita numquam amittatur
et ita qui perit mortaliter numquam
habuit si enim inveniunt quam ha-
buisset hoc fuisset opus Dei et ita
dissolutum non fuisset quod esse habet
[illegible] impedit ut si [illegible] non
perseverat in religione quod propo-
situm intrandi religionem [illegible]
non fuit est igitur [illegible]
verba illa non dicuntur ad ostendendum
quod illa que sunt adeo in perpetuum
maneant et corrumpi non pote-
runt sed ad ostendendum infalli-
bilitatem divine providentie non
enim potest esse ut Dei providentia
fallatur sic significatur non dicit opus
Dei indissolubile sed consilium
[illegible] divinam providentiam quibusdam
dat donum gratie ad presentem iusti-
tiam et tamen non dat eis donum per-
severantie ut patet per Augustinum
in libro de bono perseverantie

Duodecimo sic procedebatur Videtur 12
quod illi qui obligati sunt
voto vel mandato ad intrandum
religionem non teneantur intrare
Immo enim Christi actio est nostra
instructio sed Deus non imponebat
necessitatem hominibus sed hic relin-
quebat eorum libere voluntati
sicut dicebat eis ut habetur [illegible]
[illegible] si vis ad vitam ingredi
serva mandata et iterum si vis
perfectus esse vade et vende omnia
que habes et da pauperibus [illegible]
[illegible] eorum [illegible]

qnulq aut dm preptum non
hco qsiliu aut ℞ go vr qno
donat teneat religione ista
pp manutu ul votum p illq
pt manuto ul voto obligaru
ul aliqd in quo detinetu pso
nis paciat ℞ p hoc q aliqui
religion intrant psecucione
detinetu paciunt impediunt
en pp religionis obsruacioni
a visitacione infirmor & colla
cone elemosinar et aliis
opibus pietatis in qua sū
ma xpiane religionis co
sistit ut ambo dt sr illud
i thimot vo pietas ad omnia
utilis est go illi qui manuit
ul vouit religione intrare
no tenet ℞ p pper dt in 2o
de vita qtemplatiua sic absti
ne ul ieiunare debemus ut nos
ieiunandi ul abstinendi sub
damus ℞ illi qui st i religioe
voti ul obedie abstinet ul
ieiunat go mg meret no
go ad religionis statu pot
quis manuto ul voto ob
ligari ℞ iug ℞ rca diffi le
bonu ℞ difficilig ℞ bene viue
i seculo q in religioe go magf
est virtuosu no go ad statu
religionis ab manuto ul
voto obligari pt ℞ quis uti
litas pscendi est bono pura
to ℞ p h q alig religion
intrat deuogat qui vtilitati
si en ob religios intrarit no
erunt qui plebm cura agent
et ita pplus sine rectoribz re
manet go meliq facit si
no intrat religioz q si intra
ret / ℞ qt est q dr in pso
bende & reddite dns deo
dno ubi dt glo q vouere volu
tati qsulit ℞ p9 voti pmissor
reddico neco qugit ℞ sim dicto
vo dt Si quid bonifa deo ne
moreris reddere displicet ei en
infidelis et stulta pmissio
℞ elugg dt in epla ad arma
ni et paulinu / et nuc iam
bonifa iam te astrinxisti ad
tibi facere no lic pius quaz
esses voti reus liber fuit
q ecce minor qnus no fit q
libtas qua fit ut no debeat
q cu lucro reddit ℞o dd q
dire q illi qui voto ul ma
nuto st obligati ad intrand
religione no teneant est
intra re
gelatu quiacqz en dt no ee
pretu illud q est qt precepta
dei gelicq iudicat / sic gelicq
iudicatr quiqz dicit q for
nicaco simplex no sit pctu
mortale est en tout hoc prep
tu qmo mechaberis ut sca ex
ponit qmit enit gorrelatiua
precepta prime table que or
dinat ad dilecom proximi ↄq
quiacqz dt q sine pcto pctm
possit aliquid ptines ad
precepta prime tabule ℞ mate
gelicq qu aut impletio
voti ptineat ad dilecom da
nai in ℞ q quiacqz dt voti
no ee implendu loquit cont
preptu prime table qd e no
assumes nomen dei tui in
vanu qm mani est gelicq
quiacqz hc dt nisi forte
diceret q intrare religionem
sit illicitu qn a manuta en ul
vota fca de rebz illicitis no
sunt obligatoria ℞ illud

necessitati

ex necessitate

nsideri In malis promissis re
scinde fidem Et hec item est he
reticum dicere quod non sit licitum
intrare religionem est enim contra
tenet xpi consilia Item generaliter
dicit quod ille qui est obligatus
voto vel iuramento ad intrandum
religionem potest absque peccato in
seculo remanere est mani he
reticus si tamen in hoc pertinaciter
perseveret Ideo dicendum quod vincu
lum voti vel iuramenti non ex
cludit voluntatem ut supra
dictum est Sicut ad id ad quod lege quis
obligatur ad servanda dei precep
ta que tamen voluntarie servat
Item et dominus dicit Si vis ad
vitam ingredi serva manda
ta Sic ille qui emisit iura
mentum vel votum obligatur
quodammodo privata obligatione
et tamen voluntarie implet iura
mentum vel votum ita tamen quod iura
mentum vel votum licitum est ei
facere vel non facere Item dominus
dicit Si vis perfectus esse et
paulus de virginitate consilium
dat Sed postquam iuramentum vel votum
illicitum est non implere Eadem ratione
dicendum quod illa non continet heresim
dampnatam sed quod melius sit
in seculo remanere et operibus
pietatis vacare quam religionem
intrare continetur enim inter errores
vigilancii contra quem Ieronimus scribens
dicit Iste vigilancius ... ca
tholice fidei in miscens contra
impedire virginitatem odisse pu
diciciam in conviviis secularium
cenare ... ieiunia declinare
et postmodum contra singulos ar
ticulos a vigilancio ... positos
disputans venit ad illum arti

culum dicens Et autem asserant
eos melius facere qui utuntur
rebus suis et paulatim fructus
possessionum pauperibus dividunt
quam illos qui possessionibus ven
ditis simul omnia largiuntur
Non a me eis sed a deo respondetur
Si vis perfectus esse vade et vende
omnia que habes et da pauperibus
et veni sequere me Iste quem tu lau
das secundus vel tercius gradus
est quem et nos recipimus dum
modo sciamus prima et tercia
secunda preferenda Et Ieronimus in libro de
ecclesiasticis dogmatibus cum aliis
erroribus eius ille dampnatur
dicendo bonum est facultates
cum dispensatione pauperibus ero
gare melius est pro intencione
sequendi dominum in simul donare
et absolutum sollicitudine egere
cum xpo Nec solum status religi
onis prefertur elemosinis quas
quis facit in seculo sed etiam vir
ginitati in seculo observate
dicit enim Augustinus in libro de virgi
nitate Nemo quantum puto ausus
fuit virginitati preferre monasterio
Eadem ratione dicendum quod idem factum cum vo
to laudabilius et magis meri
torium est quam si fiat sine
voto quod patet per hoc quod omnis actus
de se bonus est magis lauda
bilis et meritorius quanto ex digni
ori virtute procedit Sicut
opus iusticie si fiat ex cari
tate laudabilius erit quam
ex alia virtute Sicut cum aliquis
ieiunat absque voto facit
actum virtutis que est abstinencia
cum autem ieiunat professus votum
actum abstinencie facit ex

latria
alia que ei ordinet nos ad
deum est nobilior vtq[ue] quam
abstinencia vel quecu[m]q[ue] alia
virtus que ordinat nos racio
bonam cata pp q[uod] 2 aug[ustinus] dicit
in lib[ro] de virginitate q[uia] nec virgi
tas q[uia] virgitas est honorat
s[ed] q[uia] est deo dedicata qua
fouet et seruat continencia pie
tatis ex q[uo] p[er]fert dic[it] d[ic]o absti
ne vel ieiunare denique ut non
nos ieiunandi vel abstinendi sapiens
nostri subdit intelligendu[m] est
de necessitate conditionis que volu
tate excludit vn[de] subdit ne
iam deuoti s[ed] tamen veru[m] in
voluntariam faciamus necessitas
aut voti et mandati non exclu
dit voluntatem ut dictum est d[ic]o
est aut vltimo q[uod] si ille qui ie
iunat ex voto non placet sui
se ieiunum placet tu[m] sibi in
p[er]petuo voti et magis mereri
ceteris paribus quam ille ieiu
nans tamen placet et solum se
ieiunum q[uia] magis est meritori
delectari in actu virtutis quam
in actu abstinencie ex d[ic]o d[ic]o
q[uod] duplex est difficultas vna
est ex magnitudine operis sicut v[ir]
ginitate seruare et huiusm[od]i et
talis difficultas facit ad
augmentum virtutis alia difficul
tas est ex impedimentis et
peccatis imminentibus et talis
difficultas non facit augme[n]t[um]
virtutis s[ed] ad diminucionem ipsius
non enim vir est prudens ne
meliorem amat bonum virtutis
qui pericula non cauet et talis
difficultas ad bn uincendum imi
net in seculo remanentibus d[ic]o
3m d[ic]o q[uod] illa sunt vo vigi
lancij heretici ut p[at]z p[er] Ieron[imum]
qui dicit lib[ro] cont[ra] vigilanciu[m]
non sunt ex studio sine modo
dicendi quiue ei lingwe vi
pere morsus serissimos
precatur quibus argumentatur
2 d[icit] si omnes se clauserint
2 fugerint in solitudinem q[ui]s
celebrabit ecclesias quis secu
lares homines lucrifaciet q[ui]s
peccantes ad virtutes poterit ex
hortari et c[etera] cum nos si omnes
tecum fatui sunt sapientes esse
quis poterit et virginitas non
erit approbanda si cum omnes
virgines fuerint nupcie non
erunt 2 interibit humanum genus
Rara est virtus nec a pluribus
appetitur similiter est igitur humanus
timor ne religionis bonum
sit tam difficile et arduum
ut pauca religionem intrent
ut quamvis multi minus in seculo
remanentibus sicut si quis ti
meat haurire aquam ne flu
men deficiat 13
Ad 3m sic procedebatur
v[idetur] q[uod] illi qui s[unt] in seculo
p[er]fectiores vbi[que] sunt in religi
one assumendi ex cum plures
exercitari in operibus perfectorum
quam vicie ad impletionem co
siliorum ut de minori perueniant
ad maius s[ed] illi qui sunt ex
ercitati in seculo non s[unt] exer
citati in operibus perfectorum ergo
non sunt assumendi vel reci
piendi in religione in qua
optet seruari consilia / Ex cont[ra]
s[ed] q[uod] d[icitu]r matheum publicanum
ad statum perfectionis vocauit ut
habetur mt. ix. Omnis aut[em]
xpi accio nostra est instructio
ergo et nos debemus perfectores

qui sunt in hoc seculo vo-
care et recipere. Unde dicit quod maxime
utile est peccatoribus ut ad re-
ligionem transeant. Peccatoribus enim
duo sunt necessaria ad salutem,
primo quidem ut de preteritis pec-
catis penitentiam agant, secundo ut
de cetero a peccatis abstineant. Ad
utrumque autem istorum maxime operatur
religio, primo enim status perfectionis [religionis]
penitentie ita quod nulla satisfactio est sibi
adequari potest ut dicit religiosorum
qui et se et sua tota deo dedicant
unde pro quolibet peccato [grauiori] penitentia quidem
ut religionem intrat cum
in commutationem satisfactionis
quarumcumque Gregorius consuluit re-
ligiosis ingressum ut patet xxxiii
q. v. ca. Admonere vel Agathosa
pro quodam qui uxorem interfecerat
monuit ut ingrederetur mona-
sterium et humiliter sub manu
abbatis cuncta compleret que
sibi [fuerint] imposita, alioquin in magna
ei penitentia si elegerit in seculo
remanere. Secundo autem ad vitanda
peccata prodest religionis
status. Difficile enim est quod in
seculo conversantes actibus
mundi non alliciantur propter quod
dicit Matthei xix° super [illegible]
dicitur [illegible] est impossibile
divites qui scilicet divitiis inherent
primorum intrare in regnum ce-
lorum. Sed quod divites qui habent divitias
non intrent [illegible] valde difficile est
et ideo xix° dicitur quod divites
qui inventus est sine macula
et ad huius difficultatis commen-
dationem subdit dicens quis
est hic et laudabimus eum
[illegible] et [illegible] et [illegible]
ut

citius sustineat. Et licet aliqui sint
qui in maximis non peccant
sed laudandi sunt qui peccatores
ad religionem trahunt via et dux
est. De illo non venit vocare iu-
stos sed peccatores ad penitentiam. Et ad
illud Gregorius quod in omni deo sacrificio
[illegible] procedit et quod vera doctrine
claritate et contra veram prophetie con-
trarium [illegible] consilia
clarata ad hoc dantur ut peccatores
facilius salutem consequantur. Unde
status secularium periculosior est
quam religionis status. Stul-
tum autem est dicere quod aliquis
debilior est propter peccata quem ex
misit non sit ad fortiorem
viam fugiendus est et contra
doctrinam physicorum que docet
illos qui sunt ad unam partem
in contrarium debere reflecti sicut fa-
ciunt illi qui tortuosa lig-
norum dirigunt in contrarium. 14
Et quod quis dicit quod nos absque
peccato possemus aliquem ad mo-
nasterium constringere ad hoc quod reli-
gionem non intret quod cum licitum
est sicut licitum est intrare sic
licitum est aliquem secularem quod
numquam religionem intret pro-
hibere; potest hoc maxime qui ali-
quem ab aliquo constringit non
peccat quod non fiat cum in hac
ad illicitum. Sed contra propositum
intrandi religionem affirmandum sicut
est xix q. ii° c. duo sunt sed re-
spicit insipientium sponsus sancti
... petri est de quo beatus Ste-
phanus reprehendit iudeos
actuum vii° dicens vos semper
spiritui sancto resistitis ergo ille

qui aliquē iuramento astringit
ad non intrandū religionem q̄uis
peccat Ad 2ᵐ dicendum q̄ sicut superius
d̄ in actibus humanis non est ad
singularia inducere licitum uel il
licitum per illud q̄ accidit in aliquo
particulari casu s̄ per illud q̄
est in pluribus sicut etiam in iudi
cialibus consideratur q̄ in pluribus
contingit aut in aliquo q̄
absque peccato aliquis pt astringere
aliquem iuramento ad hoc q̄ religionem
non intret ut si esset in muro
ligatus et vellet absque consensu
uxoris religionem intrare uel
in similibus casibus/ Similiter etiam
loquendum videtur aliquem adiu
rando q̄ religionem non intret
quod est peccatum si enim vellet
aliquis religionem intrare et immi
neret oportunitas temporis
et omnes alie circumstancie conue
nirent quilibet peccaret qui eum
abingressu religionis prohibet
unde dominus dicit prouerbio commi
natur hic phariseis qui nec ipsi in
trant in regnum celorum nec
alios intrare sinebant Si aut
aliquis aliquem inducat q̄ re
ligionem non intret impedit
eum quantum in se est ab ingressu re
ligionis secundum quoduis tempus
et secundum quamcumque circumstanciam
oportunitatem q̄ iniquum in cu
ditur omnia particularia sunt
in alio est q̄ quilibet peccaret
Ad illud vero q̄ obicit in 9ᵒ
ium dicendum q̄ quamuis licitum sit
obligatio bono operi abstinere
tamen illicitum est uel sibi uel
alii impedimentum apponere quo
minus in illud bonum operis

peccare possit Sic licitum est non
dare elemosinam sicut pauperibus
licitum tamen est se uel alium iura
mento astringere ad hoc q̄ aliquam
elemosinam non det Cuius ratio est
quia submittere actum virtutis pt
aliquis absque peccato eo q̄ precepta
affirmatiua que sunt de actibus virtut
non obligant ad semper Sed impe
dimentum aliquod apponere bonorum
diuine virtuti contrarius Et ideo cadit
sub prohibitione precepti nega
tiui q̄ obligat ad semper Sic ergo
talia iuramenta sunt illicita
ta nec sunt obseruanda s̄
illi qui hoc iurant iurando
peccauerunt quia iuramentum talem
obligare non pt contra caritatem
dei et proximi Sed quamuis li
citum sit aliquem religionem
non intrare illicitum tamen est im
pedimentum iuramento apponere
sibi uel alii Est enim contra perfectionem
uite et contra consilium christi
Quinde quesita sunt hec
de hiis que competunt in
religione positis/ primo utrum
religiosus qui nichil de habet
in proprio uel quod non possit elemosinas
nales facere de hiis que sibi
in elemosina dantur/ Secundo
utrum aliquis in religione positus
sacerdos praecipue sine quod necessitate
opprimi possit [illegible] absque licencia
cia prelati sui uel subueniat
pri/ 3ᵒ utrum status religionis
sit perfectior quam status sacer
dotum parochialium et archi
diaconorum
Deinde sic procedebatur 17
Videtur q̄ religiosi qui in
claustro licent in proprio uel quod non
possunt elemosinas facere que ad

pficiat Ito cu pficit eleosi
na faciēti nisi debito mo
fiat. s3 tales religiosi non
pnt eleosina debito mō face
q3 cu elemosina debito mō
face q3 cu eleosina de ppo
fr' s. i. d thobie iiijo. Si mlt
tibi fuit habundant tribue
si aut modicu ē ipm libēt
iptiri stude tales aut religio
si qui nichil pprium habent nec
in ppo nec in cōi no pnt
elemosina face que eis
pficiat. q3 si qua eleosina
de eleosinis sibi fcīs faciunt
eis pficit adh elemosina
perpetuit q3 cont̄ int alia
opa elemosinarum largitio
pprium inuenit fructuosa
dr' cu dant' iiijo. pctā tua
eleosinis redime. si ergo
religiosi eleosinas face
no pnt que eis pficiunt
vi' de peiori condicoe qua
alii ecc in spūalibus bonis
Rn° dr' q religiosi ex mo
ppm habe no pnt. pnt ali
quarum rerum dispēsacom habē
sine de fructibus possessionum
cōm sive ecc de eleosinis
ptir' eis collatis nec refert
quia ad ppositu ptinet utrum
huiusmodi dispēsacom habent aur
toritate sui ordinis vl auc
toritate alicuius superioris p
lati. hii igr quibus dispēsatio
comissa ē pnt meritarie ele
mosina face de bonis que
eorum dispēsacoi comittuntur
sicut q eis comittitur et hij
modi eleosina meritas ē. z

eis qui nunc nunquam ecregnt
z illius quorum usibus huiusmodi res
deputate noscunt. Si no aliquis
religiosus sit cui no sit huiusmodi
rerum dispēsacō comissa ei no
licet elemosina face. Et p hec
p3 rnsio ad obiecta

ɷ a. Decimo septimo predicabatur 16
vi' q religiosus si ui
deat parentem suu ee in necessitate
ecc absq3 plati sui licencia
possit transire conuentum ad sub
ueniendum pri no cu pmittendum
est mandatu dei pp tradi
tones hominum sicut dns dixit
q̄t quosdam dicit irritu fecistis
mandatu dei pp tradiciones vras
s3 ad subueniendum parentibus
ho astringitur ex hoc precepto dni
honora patrem tuu z matrem
tuā in quo ptinet honore ne
cessariorum subuencio ergo vi' q
no obstantibus religionis
obseruancijs que sunt hominum
statuta debeat quis religio
sus conuentum transire ad subue
niendum parentibus suis precepto
dei q3 cont̄ spūalia pp tempo
ralia sunt carnalibus s3 religio
si se obligauerunt ad obsequia
spūalis patris s3 dei cui magis
tenent̄ q illius habere ppo con
to magis abtemperabimus pri
spūm et viuemus no ergo debet
dimittere sui ordinis obserua
cias ut parentibus carnalibus mi
nistrent. Rn° dr' q aliud est dr'
de illo qui no du religionem
intrauit et aliud de illo qui
iam in religione est pfessus
ille cu qui no du religionem
intrauit si videat parentem suu

in magna necessitate cui pater vel ma-
ter non possit subvenire. Non
dz religionem intrare sed tenetur paren-
tibus ministrare maxime si absque
peccati periculo possit in seculo
remanere. Si non pater possit
eius parentibus ministrare potest si vult
religionem intrare unde christus respondit
ponens illud dimitte mor-
tuos sepelire mortuos suos
dicit et ex malum est abducere hominem
a spiritualibus et maxime cum fue-
rint qui ministrent parentibus co-
placuit / Cum tamen aliquis
complete potuit illius funeris
sepultura / postquam vero ali-
quis est iam in religione pro-
fessus est mortuus mundo
unde per spiritualem mortem ab ob-
ligatione circa impendenda
parentibus sicut etiam absolvitur
per mortem corporalem et ideo non
peccat nec contra preceptum dei
agit si in claustro remanere
ut sub precepto prelati sui parentibus
ministrare permissa est eius
suis impotentibus [illegible] de-
bitum ministerium absque propria culpa
/ sed tamen quantum potest salva ordinis
obedientia satisfacere ut possit vel
pater suis parentibus subveniat
si in necessitate fuerint constituti
Ad illud vero quod in contrarium obiicitur
dicendum quod religiosus tenetur adim-
plere illud quod ad religionem
pertinet non solum [illegible]
quia sed etiam ex precepto divino
obligatur cum [illegible] emisso
ad obediendum prelatis suis in
proposito aut voti tacite sub
precepto divino ergo etc.

3m — dicendum 3m sic procedebat
videtur quod presbiteri parochiales

et archidiaconi sunt maioris
perfectionis quam religiosi dicit
enim crisostomus in suo dyalogo si
tales michi aliquis adducas
monachum qualis ut sic dicam
gratia dicta helias fuit ... non
in illi comparandus est cui tra-
ditus est populus et multorum
peccata sic compulsus in mobilis
perseverauit et fortis et post
post dicit si quis in ponet
optionem ubi mallet placere in
officio sacerdotali an in solitu-
dine monachorum sine comparatione
eligerem illud quod prius dixi
nec cessabam laudare nec beatos
predicabam eos qui officium
ecclesie bene ministrare potuerunt
sicut et quod laudabam bene
et beatum predicabam neque
utique defugerem si ydonei
me ad huius gubernationem
vidissem et in sequenti talis
modi dicit si ... uirum amomu
sed dulcissime istorum cum sed
secularium nec recondunt sed
in desertis ... sit quod unum si quis
in conversatione multorum positus
potest in perturbatione illorum meliorem
plene servare et constantiae
splendorem et alia monachorum
bona in corporata bona et in
consequentia sunt omnibus est preferen-
dus ... quibus omnibus videtur
quod presbiteri parochiales et archi-
dyaconi si bene in iustitia commit-
tunt sunt omnibus etiam religi-
osis preferendi · · dicit in eodem
libro dicit si quis bene admi-
nistrata sacerdotis illius apostolus sed
monachales scilicet sudores gerunt in
eos dispensare regales quantum inter
nam et regem sed multorum ... in
corde regnis asservit quod magis

magis

psone privata ergo multo magis
est quod sacerdos prochialis vel
archidiaconus bene se habeat
in suo officio quam religiosus
in suo preterea episcopi sunt in statu
perfectionis quam religiosi et aliquem
non licet de religione ad episcopa-
tum transire sed presbiteri prochia-
les et archidiaconi similiter
sunt episcopis quia religiosi
quod sit episcopus habet curam animarum in
suo episcopatu ita prochiales
et archidiaconi in suo ar-
chitu ergo archiepiscopi et presbiteri
sunt magis in statu perfectionis
quam religiosi preterea bonum pub-
licum preferendum est bono priva-
to et vita activa est magis
fructuosa quam contempla-
tiva et ultimum sacerdotum est deo
sacri animarum
acceptius quod zelus animarum sed
archiepiscopi et presbiteri intendunt
utilitati quam multitudinis
zelo salutis animarum in activa
vita fructuosius ergo preferendi sunt
religiosis qui saluti proprie in-
tendunt in vita contemplativa
deo fructuosus preterea cum amplius
alicui commissum est magis meretur
si bene administraverit sed sacerdoti
et archidiacono amplius commis-
sum est quia plures animas requiruntur
in merito ergo bene administran-
do amplius meretur Contra
sed quod dicitur xix q. i c. Duo sunt
quibus in ecclesia suo sub episcopo
populum retinet et seculariter
vivit afflatus spiritu si in mona-
sterio vel regulari canonica
ma salvare se voluit quia
lege privata ducitur nulla ratio
exigit ut publica constringatur

sed lex privata que est lex spiritus
sancti ut ibidem subditur
magis debet homines astrictos
in corde suo disponere ut in pre-
dicta ergo status religiosorum est
perfectior quam status presbiterorum Secun-
do quia perfectio spiritualis vite con-
sistit caritate perficienda est quia qui
caret spiritualis vel sed ut dicitur
i ad Cor xiii Abeatus aut
persone simpliciter dicitur esse perfec-
tus unde dicitur ad Colo iii° Su-
per omnes caritatem habete que est
vinculum perfectionis amor autem
unitivus transformativus est quia
amans in amatum quodammodo
transfertur unde dicit dyonisius quarto
de divinis nominibus est autem
extasim faciens divinus amor
non sinens sui ipsorum ama-
tores esse sed amatorum ergo
tantum et perfectius est ut dicitur
in 3° phisicorum illa perfecte cari-
tatem habet qui totaliter in deum
per amorem transformatur se ipsum
et sua omnia propter deum
unde Augustinus dicit xiiii° de civitate
dei quod sicut civitatem babilonis
facit amor sui usque ad contemp-
tum dei ita civitatem dei facit
amor dei usque ad contemptum
sui et in libro Regum quod dicit
cum perfectio caritatis et nulla cu-
piditas Gregorius est super Ezech
quod cum quis aliquid suum deo vo-
vet et aliquid non vovet sacrificium
est cum vero omne quod habet vivit
omne quod sapit omnipotenti
deo vovet holocaustum est
et latius Augustinus dicit in eodem
vinculum ergo meus sit et affec-
ta religio ut sapiam et omnia
contempnat propter deum sed illud capitulum

Ad phil. iiº Cum ne magis aliqui
sunt licitam arbitrati sunt
ut servorum ut compositam licen-
tiam iste perfectus sit sive sit re-
ligiosus sive sit secularis
sive laicus eius intro incrassa-
bitur eius intro erat incrassa
et dives cui dixit Dominus Gen
xvii Ambula coram me et
esto perfectus Sed quia hoc est difficile
cum propheta dicit Beatus dives
qui inventus est sine macula
et post aurum non abiit et post
pecunia subditur Quis probatus
est in illo et perfectus inventus
est Sed advertendum quod aliud est
esse perfectum et aliud esse in sta-
tu perfectionis est et eius aliqui
in statu perfectionis qui non sunt
perfecti sed mixti vel peccatores
Sunt eciam aliqui perfecti qui in
statu perfectionis accipiunt predica-
cione sed quod ~~liberalitatis~~ sed liber-
tas vel servitus dicit status unde
cognoscunt dicta quod circa perfec-
tionem vel condicionis vel status nunc
dicit mutacionem non aut circumstan-
tiae aut qualitatis et hoc
modo dicitur status .n. quod in Si
quis in ea causa vel ea status
interpellatum fuit illo pro co-
plorantes .i. per procuratorem
sed per se ipsos est agendum Cum
igitur accipiendo statum ut ipse
in statu perfectionis esse dicun-
tur qui se servituti subiciunt
ad opera perfectionis adimplen-
da perpetuo est aut quod servitus
libertati opponitur libertas autem
faciendi quod sibi placet per votum tollitur
quod voluntatis est bene necessitatis
est reddere ut dicit Dominus est hic

qui se ad ~~voto~~ obligat neccessi-
tati se subiciat quodammodo se
constituit servum libertate se privans
Si quis vero se voto ob-
liget ad aliquod particulare opus im-
plendum constituit se quodammodo
servum non simpliciter sed secundum quid
vel secundum illud ad quod se obli-
gavit Si vero simpliciter propter
tu tota vita sua se dedi-
cat deo ad implendum ea que
sunt opera perfectionis iste dicitur se
simpliciter servum constituit hic
per hoc ponitur in statu per-
fectionis unde et totum se deo
vovendo holocaustum offe-
rit ut Gregorius dicit Hic autem
modo obligat tota sua vita
ad ea que sunt perfectionis
Episcopi in sua consecratione
professione quadam solemni
qua obligantur ad curam
gregis suscepti sicut dicitur ad
Thimot. ult. Bonum certamen
certa apprehende vitam eternam
in qua vocatus es et confessus
bonam confessionem coram multis
testibus vel in ordinatione vel
in predicatione ut glossa dicit
Religiosi eciam in sua profes-
sione temporaliter vitam suam
obligant deo circa que
sunt perfectionis hic et ubi
quod servum dicitur cum in ad
Cor. iiiiº Non enim predicamus
nos metipsos sed Ihesum Christum
nos autem servos vestros per
Ihesum quod pertinet ad episcopos
Religiosi vero servi vel famuli
nominantur ut dicit Dionysius in
de ecclesiastica hierarchia et ideo tamen
religiosi quam episcopi sunt

[Margin, beside left column, top:] est

[Margin, beside left column:] Nota sed et quo-
modo status
perfectionis tamen
tamen facit ut
regulares et
seculares 2
[illegible]
nulla hic
tamen dicimus
aliquos esse
in statu per-
fectionis sta-
tus

[Margin, beside right column:] vita

in statu perfectionis sunt et ut sic
in assumptione huius status sollemp-
nis benedictio non adhibetur ut
patet per dionysium v. c. vj° ecclesiastice hie-
rarchie curatum autem vel pleba-
ni non obligantur voto tota
vita suam ad id quod cura
gregis requirit sunt ut in eorum
institutione aliqua eis be-
nedictio adhibetur que qui-
dem monachis in perfectionem as-
sumptam ut dicit dionysius vj° capitulo ecclesiastice
ierarchie et ideo quoque quod constitu-
tis curam parochie vel ar-
chidiaconatus committitur quidem in
aliquo officio non autem assu-
mitur ad statum perfectionis a-
liorum causa apostate dicte
de parrochiales et plebanos
sine cura in corpore kathe-
dralibus accedo nullus cum
assertum perfectionis discedere
potest nisi mortali peccato quo ho-
mo fit apostatans et ideo
quod duos in cetera ...rum per-
fectionem attribuit solis episcopis
quam perfectoribus et ...
quam perfectis illuminationem vero
attribuit presbiteris tanquam
illuminatoribus perfectorum ad
mundationem et hoc proplena-
quam illuminandos purgationem
vero dyaconibus tanquam pur-
gatoribus et ordinum in-
mediorum tanquam purgan-
dos ... in quo dicit quod
omnes illas personas ... ha-
buit respondetur possit quod
non loquitur de presbitero paro-
chiali sed de episcopo qui antiquitus
sacerdos dicitur quasi summus sacer-

dotes et hic modus loquendi est
plurimum consuetus ut sacerdotes
episcopi nominentur et presbiteri proprio
vero cognomine sed intencionem opus
in quo crisostomus consilium conso-
latur de sua promotione unde
cum erat in episcopum electus ut
in particulari ad singula
... de ipso quod si quis
considerat bonorum constanciam me-
di et dispositionem sicut permittit
cum si illi qui in ... ha-
bent multorum simonibus non
movetur digna quidem est lau-
de paciencia non tamen idoneum
argumentum certis cui bonus fuit
in mediis fluctibus et de tempe-
state ~~na...~~ liberare potu- navem
erit nisi testimonium perfecte gu-
bernatoris omnibus prebet
et tunc concludit quod ergo nu-
nc si aliquis etiam adducas
monachum ut simul ~~agregacionem~~ et aggeacionem
dignum ecclesias qualis fuit
qua dicit solus est si non
probatur nequam invenitur peccat
quippe quod non scit quibus ...
licet atque apparetur non ...
comparandus est qui traditus pro
populis et multorum peccata sicut
compulsus in mobilius perseverat
et forsan quia sicut in tran-
quillitate ita in tempesta-
te gubernavit servetur ...
sibi manifestum est quod non
comparat statum statui sed in-
... in probabilitate
... cum monachis in claustro
existens non potest non est
ita evidens av... ... av.
sicut si presbiter vel episcopus vel

37 qua tanta virtute per quam idoneus
esset non sibi supplere asserebat

quiaque rector posi(tu)s in mediis
perturbacionibus abstinet a peccato
sicut non est mirum tante in
ducte si gubernator absque peri
culo navigat in mari tranquillo
ac si navigaret in mari tempe
stuoso et tamen ad industriam
naute pertinet ut navem tempestu
osam deducit. Quid igitur Gregorius
nos nichil aliud [illegible] pre
[illegible] quod periculosior est status
[illegible] quam status mo
nachi et quod in maiori peri
culo morante se servare maio
ris virtutis augmentum [illegible]
maior virtus requiritur ad hoc
quod eis conservet se a peccato in puritate
in mundo nisi propter quam qui
in religione sed maioris virtutis [illegible]
tis est vitare pericula reli
gionis [illegible] quod pericula non
vitare quanto cum aliquis
magis amat sua salutem
tanto magis sue salutis
[illegible] vitare pericula et propter hoc
patet [illegible] non cum
dicat quod mallet esse in officio
sacerdotum quam in solitudine
monachorum sed quod mallet placere
in hoc quam in [illegible] cum sa
piens magis vellet habere
tanta virtute per quam posset
esse inter pericula securus
[illegible] quam tamen virtutem
qua possit [illegible] pericula salvari
[illegible] quod presumptuosum est ut
aliquis tamen virtute se [illegible] presu
mat per quam possit et inter
pericula esse tutus virtuosus
est qui se [illegible] pericula ponat
cum ipse subeat et laudat.

bant tanto studio et homi
num provinciarum scilicet officium admi
nistrationis sed licet non ut sig
defugerit sed ut idoneum ad
eam gubernacionis me videri
perhibent ergo refugiebat
et sibi patet [illegible] si
quis cum in consideratione [illegible]
[illegible] pro in perturbatum illu
minatorum plenitudine serenitatis
et contemplacionis splendorem et
alia monachorum bona in
corrupta et inconcussa servare
omnibus presentibus est maiorem
cum virtutis indicium est ut
puritate [illegible] conservat
et sicut inter pericula conservaret
[illegible] in pectore animae purita
tem suam continuit qui
puritatis pericula non evitat
inter que difficilius est et
rarissime custodiam puri
tatem servare sicut maior
puritas fuit [illegible] elegit
[illegible] esse in supernaturali po
sita [illegible] puritatem
servavit et [illegible] quamvis
puritatis [illegible]
[illegible] in supernatura
[illegible] sua virtute [illegible] ele
gisset sed quanto magis pru
mentem habebat tanto
magis supernaturalis [illegible] non
[illegible] et sic
est in omnibus talibus [illegible]
[illegible] illa non perti
net ad [illegible] sed
ad differentiam dignitatis [illegible]
cum [illegible] distat [illegible]
sit non [illegible] placationem
adsistentem hoc cum [illegible]

non tamen sit maior dignitate
prelacionis comparis sicut ostendi
animarum non sunt ut dictum est supra
quam alia non est de episcopis et ple
banis nam episcopi principaliter perti
nent sunt plebani autem
et archidiaconi sunt submi
nistratores et coadiutores
eorum ut di. xciij° q. i. c. omnibus
presbiteris et dyaconibus et re
liquis clericis attendendum
ut nichil absque episcopi licencia
agant non itaque missas sine
eius iussu quisque presbiterorum in
sua parochia agat non bap
tizet nec quidquam absque eius
permissu faciat et in eodem c.
vij di. in glosa quod coadiutores
sunt quasi maiores secunde
partis ut Tytus apostoli vel ar
chipresbiteri episcopi gubernatores vero
sunt minorum personarum guberna
tores ut sunt presbiteri ut si
quis consideret recte hoc modo
regimini ecclesie comparantur archidy
aconi et plebani ad episcopum sicut
in regimine temporali prepositi et
ballivi ad regem et ideo sicut
rex coronatur et inungitur in
regno non autem prepositi vel
ballivi ita est episcopus in ecclesia
non autem prepositi vel plebani
et propter hoc episcopatus est ordo in conse
cratione ad corpus misticum non
autem plebanatus vel archidya
conatus sed officium tantum episcopus con
siles sunt archidyaconi et
plebani sicut coadiutores
et ministri Sed religiosi sunt
episcopis similes in perpetua ob
ligacione quia faciunt statum
perfeccionis ut dictum est Dicendum quod aliqua
eodem opere vel in bono vel in
malo potest variari adinvicem
comparari primo secundum quod sic dicimus
continentiam virginalem preeminere
in bono continencie viduali sic in
malo vero homicidium furto et
hoc modo vita activa est fructuo
sior quam contemplativa sed contem
plativa multo maior est quam activa
ut Gregorius dicit in 6° moralium nullum
zelus animarum sacrificium deo ac
ceptissimum si tamen ordinatus fuit
ut scilicet primo se habeat caritate
salutis sue et post modum aliorum
alioquin nichil prodest homini si
universum mundum lucretur anime
sue vero detrimentum paciatur ut
dicitur xvij° Alio modo potest opus
operi comparari in bono vel in malo
non secundum se sed in ordine ad aliquem
actum sic abstinencia prefertur in
bono sumpcioni cibi tamen sumere
cibum cum aliquibus propter caritatem
prefertur abstinencie et in malo
adulterium prefertur furto tamen furari
vi gladium ad occidendum est gravius
quam adulterium Tercio modo prefertur
opus operi in bono vel malo
quo voluntate facientis quod cum
principali voluntate sit melius
vel peius iudicatur Si ergo comparamus
opera plebani vel archidyaconi
operibus religiosorum tercio modo
comparacionis scilicet secundum promptitudinem
voluntatis tunc vero in certum
iudicium est quod ille qui ex fervore
maiori caritate operatur magis
meretur licet Si vero comparetur
secundum comparacionem ordinis ad aliquod
aliud opus sic opera religiosorum

sunt in corporibus eminenciori qui-
bus archidiaconi vel plebani ca-
ens que religiosi cignunt ad illa
radicem respiciunt qua tota vita
sua deo deuouerunt hinc non est pe-
sandum quod faciunt sed magis ad
quam faciendo se deuouerunt et quod
comparantur ad eos qui aliquando
sine bonum opus faciunt sit
infinitum ad finitum / qui enim
sedat aliorum ad faciendum opera
que iubet in infinitum magis
sedit ei quam ille qui dat se
ei ad aliquod opus faciendum hinc
supposito quod religiosus secundum exigen-
ciam sue religionis faciat
aliquod opus quod sit primum prosse
tum recipit magna intencione
ponderare ad suam obligacionem
qua se totum deo dedit Sed non
comparantur ipsa opera secundum se secundum
prius modum comparacionis sit aliquando
plura opera que plebani faciunt
vel archidiaconi sunt maiora a-
liquibus pluribus operibus que reli-
giosi faciunt / sit magis est
intendere saluti animarum quam
ieiunare vel silencium tenere vel
aliquam huiusmodi Sed tamen omnia ali-
bus comparent multo maiora sunt
Cum plebano opera religiosorum / et si enim pro-
curare salutem animarum sit magis
quam intendere sibi soli hoc
virginere tum non quocumque modo
intendere saluti aliorum prodest
ei quod sed quocumque modo inten-
dere saluti sue Sed cum ab to-
talis et perfecte intendit sue sa-
luti multo magis seu magis
est quam si non multa plura
opera agat ad salutem aliorum
si salutem propriam et si sufficit non
tum perfecte intendit deo / in sed

quod hinc nusstare et ad plures
magis hinc si illius cui plus com-
missum est tanto sit melior ad
iusserato quanto magis est quod
ei committit absque dubitacione
plus meretur Sed vero ille cui
magis committitur multo plus
facit quam ille cui minus
committit etc si bene faciat
tamen alius plus meretur quod
operibus humanis apparet
qui enim magis laborem perficit
si plus faciat magis debet re-
cipere primus aut secundum ci-
vium animarum magis sit consu-
mptio in dignitate quam tamen religio-
sus maiora opera faciat ut
dictum est magis meretur
Deinde quesitum est de
hiis que pertinent ad
laycos Et primo de muliere vsu-
raria que per votum continen-
cie emissum contraxit vnorum
in facie ecclesie possit absque
peccato viro suo carnaliter com-
misceri / Secundo de viro vsurario
possit licite retinere illud
quod accepit liberalis vxor maioris
de pecunia vsuraria
Ad primum sic procedebat 18
vr quod mulier que per
votum continencie emissum in
facie ecclesie contraxit cum aliquo
viro possit ei per magis
absque peccato commisceri Ecce
cum fit auctore ecclesie caret
peccato cum fiat auctore christi secundum
illud apostoli ii ad corinthios 2°
vna et ego quod donaui propter
vos et loquitur in persona christi secundum
presentia cum nulla ... hoc ipso
quod in facie ecclesie contrahit ma-

trimonium ecclesie auctoritate prelatorum
accepit ad matrimonium actum qui
est carnalis copula ergo non
peccat si viro suo carnaliter con
iungitur / Sed contra votum continentie
est excellencius quam votum ab
stinencie quia non est digna po
nderatio continentis anime ut di
citur eccli. xxvi° Sed qui facit contra
votum abstinentie peccat mor
taliter puta si abbas frangat ieiunium
regule sue quod se in sollempni pro
fessione obligauit [illegible] ergo multo
magis ipse peccat mortaliter qui
contra votum continentie commiscet se
alteri persone carnaliter commiscetur
Respondeo dicendum quod votum continentie est duplex
scilicet simplex et sollempne / Sollemp
ne autem votum continentie impedit
matrimonium contrahendum et dirimit
iam contractum. facit ut non
sit matrimonium quod contrahitur post votum
sollempne unde in [illegible] quod post
votum sollempne non coniungatur
[illegible] si quis matrimonium in fa
cie ecclesie [illegible] contrahat et car
nali copula utatur / Votum vero
simplex impedit quidem matri
monium contrahendum non tamen dirimit
contractum non enim facit quod matri
monium sequens sit irritum sed
solum quod matrimonium contrahens mor
taliter peccat [illegible] aut con
[illegible] non sed sui corporis
potestatem sed viri et filii ergo illa
non potest alteri denegare quod eius
est et ideo [illegible] iusta
esset si simplex votum precessit
non potest denegare [illegible] sui usu
[illegible] [illegible] fuit matrimonium
per carnalem copulam consummatum
[illegible] aut faciens quod debet peccat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

que post votum simplex continentie
de matrimonium contractu carnali
copula consummant tamen non
peccat reddendo debitum viro
sed tamen peccat exigendo debitum
viro. Sed vult quibusdam di
centibus quod esset absque peccato exi
gere potest ne intollerabile sit
sibi matrimonium onus Sed verius
dicendum videtur quod non peccat reddendo
quia hoc necessitatis est peccat autem
exigendo quia hoc est voluntatis
quo tenetur astricta per obliga
tionem precedentis voti frangat
castitatis [illegible] utitur quod voti
sollempnis est promissionem cum
speciali traditione unde votum con
tinentie non sollempnizatur
nisi vel per susceptionem ordinis
sacri per quem homo actualiter
divino cultui mancipatur
vel per professionem ad certam re
gulam et susceptionem habitus
professorum quod esset sicut [illegible] actu
aliter mancipatur ad [illegible] [illegible]
in religione. Votum autem sim
plex [illegible] promissionem sine tra
ditione [illegible] est autem quod
per quam [illegible] que erat
sua [illegible] alicui non solum
promisit sed eciam tradidit non potest
tamen ulterius alteri dare puta
equm vel vestem et similia et sic
post modum alteri donare voluit
[illegible] non valet unde post
[illegible] votum sollempne continentie
[illegible] suum [illegible] non solum
promisit sed eciam tradidit ad celi
batum vitam agendi non potest
ulterius coniugi dare ut sic donate
reddere debitum teneatur Cum vero
promittit aliquis alicui non di
tum tradit id si post modum illud
tradit [illegible] alteri promissionis

fidem frangit tamen sua dicto valet
ita quod ille cui datur potest re data
uti ut vult. Si ergo persona que per
simplex votum deo corporis sui
promisit ad celibem vitam
ducendum si postmodum corporis
sui potestatem tradit coniugi actu
aliter promissionem consummatum peccat
quidem frangens fidem voti tamen
donacio tenet et coniux habet in
eius corpore potestatem unde non
peccat debitum reddens licet quod [illegible]
[illegible] reddere teneatur. Ad primum ergo
dicendum quod mulier que emisit votum
continencie contrahens in facie ecclesie
incipit abstinencia amittere ut
carnali copula utatur quia si
ecclesia constaret de voto emisso
nunciorum inhiberet. Si autem
sciret et dispensaret in voto
simplici continencie auctoritate apo-
stolica post dispensacionem non
peccaret mulier exigendo
nec reddendo debitum. Ad
secundum quod est in communi dicendum quod eadem
ratio est in voto continencie et
in voto abstinencie. Sicut enim
persona que post votum simplex
continencie emissum sui ipsius
potestatem coniugi tradit absque
peccato carnali copula utitur
debitum reddens, ita qui post
votum abstinencie sui ipsius
potestatem alteri tradit religionem
refudo ingrediendo absque peccato potest
ieiunium solvere secundum obedienciam
prelati et observanciam religi-
onis post quod votum solempni-
zatum a bilibus votis absolvatur.
Ad 2m sic procedebatur
quod quidem quo ad de pecunia
15 usuraria lucrata fuit reddere
teneatur dicit enim Philosophus
ad Ro. xio Si radix sancta et
rami, sed radix cuiusque lucri

est infecta et usuraria ergo totum
est infectum et usurarium non ergo
potest quis lucrum retinere. Sed contra
quilibet potest tenere illud quod licite
acquisivit sed quod acquiritur de
pecunia usuraria interdum licite
acquirit ergo licite potest retinere.
Respondeo dicendum quod quandoque [?] vitas [?]
potest apparere si consideretur ratio quare
usuram accipere sit peccatum non
est enim peccatum solum quia est contra
iustitiam sed quia est contra natu-
ram rationem ut eciam philosophus
dicit in 1o politice. Ad
evidenciam considerandum quod rerum
in usum hominis venientium
quedam sunt quorum usus
non est ipsius rei consumpcio et
si contingit rem detiorari [?]
vel consumi per usum hoc est per
accidens sicut domus vestis
et huiusmodi non enim uti veste
non est destruere eam neque uti
domo est destruere ipsam et
in talibus aliud est dicere usum
rei et aliud est dicere substantiam
rei et propter hoc cum proprietarius
usus talis rei alteri creditur
non propter hoc dominium rei transfert
et propter hoc potest vendi usus
rei domus vel [illegible] absque
dominio sicut patet in conductione et
locacione que sunt contractus liciti.
Alie vero res sunt quarum
usus nichil est aliud quam
consumpcio ipsarum sicut pecunia
qua utitur expendendo vinum
quo utitur bibendo et eius huiusmodi
in quibus uti re nichil est
aliud quam consumere ipsam
et ideo in talibus cum quis concedit
rei usum permutabiliter transfert
etiam rei dominium quia ergo usus

 

tlis non est separabilis ab ipsa re
quamuis vendit vsum talium
rerum recipiendo sibi obligacionem
ad sortem reddendam maius est
quod idem vendit bis quod est con-
tra equalitatem iusticiam et ideo exigere
vsuram est contra se in iusticiam
tenetur ergo ad illud quod accipit
vltra sortem restituere quia iniuste
accepit et per quas dispna re-
spondetur usque ad interesse licet tamen
pecunie vsurarie non sit alius
vsus quam ipsa eius substancia consume-
re iam dicta patet consequencia. quod ergo
quo pecuniam vsurariam reddit
de vsu pecunie nichil reddere te-
netur cum ad reddendum illud
est quod fructus esset vel de domo
aliena vel de equo vel aliquo
huiusmodi cum propriam rem huiusmodi
reddidisset quia in talibus appre-
ciatur res et vsus rei. Ad
illud ergo quod in contrarium obicitur
dicendum quod pecunia vsuraria non
se habet per modum radicis ad lu-
crum quod dicta sit sed solum per modum
materie. Radix enim a qualita-
te virtute cause active instru-
mentum alimentum toti plante
vel in humanis actibus voluntas
et intencio operantis radicis
quasi principalis fuit operis erit per
vsuram. non autem hoc est necessarium
in eo quod est materiale potest enim
intendere aliquis in malo bene
vti
Deinde quesitum est de hiis
que pertinent communiter ad sub-
stancias et primo quantum ad animam
/ 2o quantum ad angelos / 3o quantum
ad actum hominis circa animam
quesita sunt tria primo quantum ad
substanciam eius vtrum sit composita

ex materia et forma / 2o quantum ad cognicionem
eius / 3o quantum ad penam ipsius 20
De primo sic procedebatur et videtur quod
anima sit composita ex materia et
forma intellectualis enim substancia com-
paratur ad substancias intellectuales
superiores per recessum simplici-
tatis omne quod recedit a simplici-
tate cadit in aliquam composicionem
prima autem composicio est ex materia
et forma ergo anima humana est com-
posita ex materia et forma / Contra
est quod philosophus dicit in 3o de anima quod
species rerum materialium prout sunt in
ipsis rebus non sunt intelligibiles
actu quia sunt in materia sed prout sunt
in anima intellectiva humana sunt
intelligibiles actu quia non sunt
in materia non ergo anima humana est
composita ex materia et forma
Respondeo dicendum quod si materia dicatur omne id
quod est in potencia quocumque mo-
do et forma dicatur omnis actus
necesse est ponere quod anima humana
et quelibet substancia creata sit composita
ex potencia et actu et maius
est enim quod solus deus est suum
esse quia [illegible] scilicet
suum esse est sua substancia quod de nullo
alio dici potest esse enim subsistens
non potest esse nisi vnum sicut nec albe-
do subsistens non potest esse nisi vna
oportet igitur quod quelibet alia res sit eius
per participacionem ita quod aliud sit
in eo substancia participans esse et aliud
ipsum esse participatum sic potencia se
habet ad actum vnde substancia cuiuslibet rei
create se habet ad suum esse sicut potencia ad
actum sic igitur omnis substancia creata
composita est ex potencia et actu vel ex quo
quod est et esse vt Boecius dicit
dicit in libro de ebdomadibus sicut album
componitur ex eo quod est [illegible]

Si nō mā ꝑꝑe recipit̃ i° ꝙꝫ
pō tn̄ sit īpossibile ꝫ ꝙ hūana
aīa sit ꝯposita ꝯ mā̃ forma
ꝛ hͦ pt̄ mītiꝛ ꝯ̄pi pō quid̄
ꝙꝫ intellectualis sb̄a ꝯyūn
enī est ꝙ intellectus in actu est
in tellcm̄ ꝑ actu intellcm̄ aūt
in actu est aliqͣ in ꝙm̄ est
mālē est en̄ aliqͣ ꝑte cog°
scibile in ꝙm̄ est in actu nō
aūt in ꝙm̄ est īmpō ut dr̄
in iii° metc̄ vn̄ cū mā sit
ens ī pō forma in mā ꝯ̄ns
nō pt̄ esse ꝑfecte cognita nō
intellecta in actu vn̄ sr̄ ꝙ nulla
sb̄a intellectiua cuius ꝑfō est
ꝑrm̄ intellcm̄ in actu sit ma
tialis eo ꝙ oꝫ ꝑfcōm ꝑporcō
nari ꝑfectibili 2° arg̃ idm̄
ꝯclū ꝙ aīa est forma cum
en̄ forma sit actꝰ ꝛ i° ꝙ est
in pō nō possit eē actꝰ in
potē ꝙ ꝙ aliquid ꝯponitur
ꝯ mā ꝛ for̄ ꝫ se totū sit for̄
si ī aīa ꝗ ponit̃ ꝯponi ꝯ
mā si ī aīa ꝗ ponit̃ ꝯponi
ꝯ mā et forma sit forma ꝫm̄
aliqua sui ptem̄ ꝗ est actꝰ
cuius nlla pō ꝫ mā sr̄ ꝙ aīe
pō nō sit mā, hoc en̄ dicimꝰ
aīam ꝙ est actꝰ corꝑis mali
radic° vō ꝙ in ꝯ̄riu obicitur
d̄ ꝙ pō ꝛ actꝰ sunt pͣa ꝑnci
mobiles pia in ꝯ̄ie sbe ꝑ̄atia aūt
ꝛ for̄ st̄ pͣa ꝑnā in ꝯ̄ie sbe
mol vn̄ nō oꝫ omīem ꝯponētē
in ꝯ̄ie sbe eē ꝯ mā et forma
ꝫ hͦ solūm nēc est in subsͣn
tiis mobꝫ

21 Eiuīde quesitu est de aīa
ꝙntu ad eius cognicōz
et cīa hͦ ꝙsita sr̄ duo ꝑmo
utr̄ aīa sepata a corpore cog
noscat alīa aīam hōis quā

in hac vita cognouit et vide
ꝙ nō enīus en̄ cognicō est
ꝑ aliqua similitudine ꝫ in
vna aīa nō sunt ꝯ̄ssialī
tiūs aīe similitudo in hac vita
ꝗ possꝫ in ea pꝰ morte remana
re ergo vna aīa sepata pꝰ
morte nō pt̄ alīa cognosce
ꝫ phs dr̄ in i° de aīa ꝙ corꝑ
eo corpore aīa nō remuscit̃
nō ergo recognoscat aīam ꝗ
in hac vita cognouit ꝯ̄ꝫ ꝯ
est ꝙ dr̄ luc xvi° diues ī
inferno ꝑm̄ aīam posita reco
noscat lazarꝫ in sinu abra
he ꝑm̄ aīam ꝑ̄ntem̄ Rō dr̄
ꝙ cū nlla sb̄a ꝑꝑa opacōne
destituat̃ nēc est ponē cū
aīa intellectiua pꝰ morte
remaneat ꝙ aliquo mō in
telligat nēc est aūt ei aut
hūe aliū mōm̄ mōꝫ intel
ligendi ut sꝫ intelligat ul
abstrahendo spēs intelligi
biles a rebꝫ sicut nūc
intelligit corꝑi vnita ꝑ
spēs intelli hͣs in corpe ac
quisitas et in ea ꝯseruatas
pꝰ morte ꝛ eꝫ ꝑ alias spēs
ꝯcreatas ul quāliterūꝫ desup
influxas ꝯmudi ergo dicant
ꝙ aīe sepate intelligunt ab
strahendo spēs intelligibiles
a rebꝫ ꝫ hoc eē nō pt̄, ꝛ abstra
cio en̄ spēꝫ intelligibilium
a rebꝫ ꝑ sensꝫ fit mēte sēu et
imaginacōne quarꝫ opacō
nes cū sit ꝑ organa corpo
ralia aīe sepate abꝫ hī nō
ꝑnt, vn̄ aliꝫ hͦ negatꝰ
dicūt vltꝫ ꝙ nec eꝫ ꝑꝑꝫ
acquisitꝰ a rebꝫ ꝑ sensꝫ dū
eēt in corpore cum sepata

intelligit ponunt enim commenta-
tores quod intelligibiles non conser- sp. e
vantur in intellectu possibili nisi dum
actu intelligit sed conservantur species
particulares rerum sensibilium solum
in imaginativa et memora-
tiva ad quas dum intellectus po-
se vertit de novo intelligit in spe-
cies intelligibiles ab intellectu agente
tu igitur sicut memorativa
et imaginativa corrumpuntur
corpore corrupto eo quod est utrum-
organum corporale scilicet quod anima
nullo modo intelligere possit per aliquas
species aliquas sensibilium necessitas vero
relinquitur ponere eos quod anima sep-
arata intelligat per species creatas
sic et angeli sed contra hunc commentatorem posito
venialis sit quando addit doctor
quod enim species intelligibiles in intel-
lectu possibili non conservantur sed quod verum
quod enim in aliquo recipitur est in
eo per modum recipientis et cum intel-
lectus possibilis habeat esse stabile et
immobile species intelligibiles oportet
in eo recipiantur stabiliter et in-
movere est esse contra avicennam qui
dicit in 3° de anima quod intellectus
possibilis cum fiat singula hoc sed actu
piens species singulorum ut
sciens id est ut quod in sciente ut
in eo qui habet scientiam tunc dicitur in
actu hoc autem consistit accidit
cum possit operari per se ipsum est
quidem igitur et tunc potentia quodammodo
non tamen sicut prius tamen addiscere
vel invenire/ ex quibus videtur apparet
quod species intelligibiles quae sunt
recepti in intellectu possibili quamvis ac-
tu non operetur illud esse quod di-
citur etiam habere species intel-
ligibiles creatas immobiliter
dicitur sed cum per eas uti dum est
corpori unita scilicet quod possit illas

intelligere ex quibus fantasmatibus non ac-
cipit ut puta quod caecus intelligat
colores quod patet esse falsum sed autem
privationem actorum totaliter impe-
ditur anima coniuncta ut speciebus
intelligibilibus creatis uti non possit
sequitur quod unio corporis et animae
non sit naturalis illud enim quod est
contra naturam rei non totaliter impedit
sed quod est rei naturale in aliquo
non facit alterum illorum frustra
sic igitur dicendum quod anima separata
intelligere potest quod per species intel-
ligibiles quas per sensum aliquas
acquisivit dum erat in corpore
sed iste modus cognoscendi non
sufficit quia multa cognoscit
anima separata quae nos in hac
vita non cognoscimus maxime
quia in genere ut quod aliae illorum cog-
noscunt quo utiles moriuntur
quae forte numquam intellectus usu
habuerunt et per consequens non aliquas
species intelligibiles acquisitas in
corpore post mortem intelligunt
unde oportet addere quod anima in sua separa-
tione a corpore recipit influxum
rerum intelligibilium anima superio-
ris secundum divina sed naturalem ordinem
quae exprimitur eo quod anima humana
quanto magis a corporeis spiritibus
abstrahitur tanto magis potest recipere
per influxus superiorum influxus sic
patet in dormientibus et in aliena-
tis qui esse quaedam futura provi-
dent sic et anima separata potest aliquam
aliam cognoscere tamen per notitiam
quam dicta acquisivit in hac vita
per aliquam similitudinis effectus virtutis
qui est vita hominis tamen magis
similitudine in fluxui huius
naturali influxu et per hoc patet re-
sponsio ad primum ad secundum dicendum quod philosophus
loquitur quantum ad memoria et
reminiscentiam quae est potentia

potencie anime spiritualis intentus
organo corporali quo corrupto cessit
actus talis potencie

22 Dicitur sic procedebatur videtur quod
licebat alicui moriente
requirere quod revelet statum suum
post mortem Non enim licet inquirere
scire quod deus vult esse absconditum
sibi ut ecclesiastici iii° altiora te ne
quesieris Sed deus vult esse abscondi-
tum statum animae post mortem quod patet
quod dominus divitem petenti ut la-
zarum mitteret ad fratres suos vi-
ventes Sed hoc denegatum sit de-
bet xvi Non ergo licet morien-
tibus aliquid requirere Respondeo quod est quod
dicitur in canticis xiiii° sancta et
salubris est cogitatio pro defunctis
exorare Sed hoc provocat aliquos
ut cognoscat voluntatem eorum
sicut post mortem ergo licitum est
et perfectum hoc a morientibus re-
quirere Respondeo dicendum quod cum petitum sit ge-
nerale ut patet per predicta in ipsa
requirere implicatur nullus desiderans
non sed potest nisi aliqua circumstantia
indiguat sicut patet in superpone
cibi et potus hoc autem natu-
ralis desiderat vel si requirat
aliquam rei noticiam non sed potest
nisi forte pro actus hoc est pro
aliqua in ordinatione conducta
puta si per studium et in questionem
clericus sicut aliquis impediat
ab ipso quibus tenetur intendere pu-
ta si predicator impediatur ab
officio debite predicationis propter stu-
dium geometrie aliud est si quis in-
quirat ad quod cognoscendum suppetit vel
presumpcionem de sua facultate
confidens et si qua alia in or-
dinata circa hoc quod querat nulla aut
inordinacio in hac questione
videtur si ab requirat a moriente

cognoscere statum suum post mortem
supposito tamen hoc divino iudicio tamen
illud ut videtur quod dicatur hoc dicta esse
peccatum nisi forte ex dubitatione
fidei de ipso statu quod qui tempo-
tacio inquirit Ad illud vero quod
in contrarium obicitur quod deus vult
nobis ista sit esse abscondita
ut eorum notitia comprehensio nobis
a multo accipere non possimus
que tamen vult revelari humilibus
et pie querentibus sibi id est
Matthei xi° abscondisti hec a sapien-
tibus et prudentibus et revelasti ea
parvulis unde non est mirum si supra
plures sibi supplicantibus dominus de-
hiis noluit revelari quod tamen vult
revelari fidelibus pie et humiliter
requirentibus

Consequenter queritur de anima
separata ad penam Circa hoc
questio sunt duo Primo utrum anima possit
pati ab igne corporeo Secundo
utrum dampnatorum in inferno
gaudeat de penis miseriis su-
orum quos vident secum puniri

23 Ad primum sic procedebatur videtur quod
anima separata non possit pati
ab igne corporeo Nam cum in-
genitum et incorporeum passionem
patiatur Sed anima ignis cum sit
corpus phisicum est creatura naturalis
quod consistit in motu ergo nichil
pati ab igne corporeo neque mo-
vetur Sed anima non movetur cum sit
impassibilis nichil aut impassibile movetur
ut probat in vi° physicorum ergo anima
non patitur ab igne corporeo

24 Respondeo quod contraria est quod dives in infer-
no sed etiam quod dicat crucior
in hac flamma ut dicitur luce
xvi° Respondeo dicendum quod anima patitur
penam ab igne corporeo
sic fides katholica docet

quod autem ignis corporeus agit
in animam separatam hoc non habet
ex natura sua sed in quantum est instru-
mentum divine iusticie ut dicit quintus
ad videndum hoc sciendum quod nihil in scien-
tiam agit in virtute superioris
agentis nisi exercendo aliquam
actionem sibi connaturalem. Alioquin
frustra adhiberetur ad effectum sic
serra in quantum est instrumentum
artis facit artem secando
et aqua baptismi abluit ut in-
strumentum divine misericordie corporaliter
abluendo. Si igitur ignis corporeus
agit in animam ut est instrumentum
divine iusticie punientis oportet quod
hoc fiat per aliquam actionem ignis
corporeos qualis sed non potest
dici quod ignis alterat animam calefa-
ciendo aut desiccando vel ignem inflammando
hiis vel aliquo modo que ligni
ponit xxij de ciuitate dei Sed quod
anima separata vel spiritus demonis
patiatur penam per alligationem
quandam alligne corpori videtur
cum spiritus corporis alligari quoniam
quidem naturaliter sic anima alligatur
corpori quoniam autem quidem superiori
virtute sic per virtutem superiorum demo-
nes inferiores demones alligant
arte nigromantie ymaginibus
vel anulis vel aliis huiusmodi rebus
23 a pulto igitur virtute divina magis
demones vel eorum anime alligari
possunt igne corporeo ut ab eo
affirmant penam hoc patet in isto
ad illud quod in contrarium obiciebatur
quod procedit ab actione ignis
que est per alterationem
24 a Tertium sic procedebatur
videtur quod dampnati in inferno
gaudeant et consolentur de penis
inimicorum suorum quos secum vi-
dent in inferno puniri quia super Ysaie
xiiij dicitur principes terre surrexe-
runt de soliis suis dicit glossa Ieronimi
quod solacium est malis inimicos suos
vel socios habere penarum. Sed
omne gaudium diminuit et dolore
ut patet per philosophum in vij ethicorum. Sed do-
lor dampnatorum est finitus
in tenebris hoc ergo potest multipli-
cari pena alicuius dampnati
in inferno quod totus dolor eius
deleretur quod est contra iusticiam
Christi. Sed quod multum prohibet idem
sensum diversis rationibus delectabilem
esse et simpliciter dicitur tale ab eo
quod permanet ab eo non quod secundum magis
denominatur sicut quod odium est hoc quod
pena multum considerata ab eo quod
est in inferno et quomodo vero terribilem
delectabilem Rationem quidem de-
lectabilem sed in quantum implet
voluntas dampnati de malo omnia
cum eius sui descendunt ad in-
fernum dampnati cum amicis suis
in cum affectionibus suis ut dicitur
Ezechielis xxxij. Secunda pars terribilem
vero terribilem probat duobus primo
quia in quantum penarum multa im-
plet divina iusticia quam odiunt
et blasphemant dampnati in infer-
no sicut dicitur Apocalypsis xvj estuaverunt
homines estu magno et blasphe-
maverunt nomen domini. Secundo probat ex parte
consolationis. Sicut enim in eis qui sunt affecto-
nes remanent quod et cum de eis
dolent ad comparationem non ad dignita-
tem sicut inde Sed quod vero primam agen-
tes et per angustiam spiritus gemen-
tes hii sic penitentes in hac
vita dolent et in dolore gaudent
ita dampnati in inferno gaudent
de penis inimicorum suorum et in
de ipso gaudio magis dolent et
propterea si possunt eis dampnum

uelcois carn et p̄h̄s patet visio
adolucta
a Eunde q̄stu ꝗ deleccione ꝗ̄m
27 adrotrpris ꝗꝺn vtꝝ ſꝫ p̄9
ꝗo ſi no pccat tot fuiſſet nati
mares quot femīe et vi ꝗ
ſit ī paradiſo eni vbi ꝗ eligi
fuiſſet thorꝰ in maritag et
nupcie honorables nullꝰ co
mixtō timuiſſꝫ ꝗ oꝭ pueros niſi fuiſſet voſ
ut impleret̄ preceptu dni pmis
homib dictu creſcite ꝛ multiplicami
et replete terram ut habetur gen
1o ꝗꝫ in ſtatu inoccnāe nullꝰ
maſcꝫ hūiſſꝫ plures vxores
nec ꝗ̄ma nulla plures viros
nec eos a aliqua morte ſeꝑaſſꝫ
ꝑo ſcꝫ ꝗ tot mares naſcerent
quot femīe ꝗꝫ ꝗ̄ ꝗ qꝺ dt ꝗꝗꝗ
nyo ꝗꝗꝗ ſup iꝺ nunc dormiuꝭ
ſilem dt ſi pube prim n̄a pu
ticas poti corrupet neꝗ̄magnū
ꝗꝗꝗ filios ꝗꝗenuic guaret ꝗ
ꝗꝗ qui nunc p redeptore ſalua
di ſt ſalu alios cia naſcent
ꝗ qui nunc ſaluādi ſt no ſt ꝗ
lit mares et feie ꝑo neꝗꝫ i ſta
tu inocencie equalr naſcerentur
mares et feie. ꝗo dꝭ ꝗ ſi adā
no peccaſſet ut dꝭ deſcripe eiꝰ
ſtatꝰ ut ꝗ credendū ꝗ tot na
ſcerent̄ mares quot feie ſic p̄
ꝑbat ꝗꝗꝗ vo ꝗ nichil aliud
pt dici ꝗ cū ſoli deo cognitꝰ
ſit cuꝰ numꝰ electorꝫ incitūꝫ
nob, vtꝝ in equaleꝭ ſaluet
vel equalis mares quot feīes ꝗꝫ ſi ꝑſuppō
ꝗt numerꝰ ꝗ no in equali nūo mares
tot feminē ſaluet et feie pt dici ꝗ cum
dr ꝗꝗ qui nunc p redemptore
ſaluādi ſt ꝛc ꝑ hoc ꝑnomē
ꝗꝗ no ſiat ꝑſonale demͦſtra
cion ꝗ ſimplicē ꝗꝗ ꝗꝗ
ꝗꝗꝗ herba creſcit in orto meo
ut intelligaꝭ ꝗꝗ ſignificau
ꝗ ꝗ ſoli ſaluādi alios naſ

cent̄ ꝗ nullꝰ naſceretur aliꝰ ꝗ
ꝗꝗ ꝗꝗꝗꝗ carn ꝗꝗ
aut pt dici ꝗ ide hoies nuc
naſcent̄ ꝗ nunc naſcunt̄ ꝗꝗ
ꝗꝗ eſt ꝗ no pt ee ide ho
nuc ſi ab alio pre ul ab alia
m̄re naſcat̄ ꝗ aut multi ſt
qui ꝗꝗꝗꝗ ꝗꝗꝗꝗ filios
ſuſcepſunt qui ſaluat̄ dꝫ in
ſtatu inocencie pluralitas vxorꝫ
no fuiſſꝫ i poſſe erat ꝗ ꝗꝗ
hoies nuc tunc naſcentur
qui nunc ſaluat̄ 26
Eunde q̄ſtu ꝗ ꝗꝗꝗꝗ
quibꝫ oibꝫ hoibꝫ et ꝑo
ꝗꝗꝗ 2o de ꝑuia ꝗꝗ ꝗꝗ
q̄ſita ſūt duo ꝑmo vtꝝ q̄ſtia
poſſit errare 2o vtꝝ q̄ſtia er
ronea liget
a ꝗꝗ ſit ꝗꝗꝗ ꝗ ꝗ
q̄ſtia errare no poſſit
ꝗ ꝗꝗ no dt ꝗꝗ ꝗ q̄ſtia ꝛ lege
intellectꝰ nri ꝗ eſt lex ꝗ ꝗ
lex nālis errare no pt ut ꝗ
ꝑmis ꝑncipiis indemōſtrabꝫ
ꝗꝗ ho nāl iudicat ꝑo q̄ſtia
no pt errare ꝗꝫ ꝗ ꝗ ꝗꝗ
dt Joh xvi diſcipulis loquens
venit hora ut oīs ꝗ interficit vos
arbi ſe ob ꝑſtare deo ꝗꝫ hō no
ꝗ n̄ q̄ſtia errante ꝑo ꝛc ꝗꝗ
ꝗ q̄ſtia ſit ꝗꝗ nom ſonat
ꝗ portat applicacion ſcie uel
notice ſꝑiāc ad aliquē ꝑꝑm
actū ꝗꝗ ꝗ notica ꝗꝗ
ho ꝗꝫ pt ad ſuu actu applica
re ſit incoꝗ ꝗꝗ pt ho dr
dupl' ꝗꝗ q̄ſtiaꝫ teſtiſice ꝗ
fecit aliquid ul no fecit ſiue
ꝗꝗ ſiam ꝗꝗ ul ꝗꝗꝗ
ꝑ qua ho pt cognoſce vtꝝ
aliqd ſit faciendū ul no facien
dū ꝛ ſꝫ ꝗ q̄ſtia dr ꝗꝗꝗ
ul impediē ꝗꝗꝗ eſt aut
ꝗ ſi ꝗꝗꝗꝗꝗ ꝗꝗꝗ ꝗꝗ

cones in aliqua no consta
pt esse error in aliqua non
co(m)primus cu(m) p(ri)n(cipi)is n(atur)alit(er)
cognitis siue sint specula
tiua siue op(er)atiua ulteri(us)
pt errare sic in hoc omne
totu(m) maius est sua p(ar)te vel
nulli inimicu(m) esse faciendu(m)
in aliis aut(em) sp(eci)alibus cog
tabilibus magis p(ar)ticularibus siue
p(er)tineat ad p(ar)te(m) sp(eculativ)am siue
ad p(ar)te(m) inferiore(m) que co(n)si
d(er)at sp(eci)alia siue ad p(ar)te(m) sup(er)io
re(m) q(ue) considerat diuina pt multiplex
error accid(er)e causa est multiplex
i(n) applicac(i)o(n)e ulterior(um) cognitionu(m)
ad actu(m) p(ro)uenit error conseq(ue)nt(er) co
gnicionu(m) facit erronea sic p(ate)t
q(uod) s(ae)p(e) accidit i(n) (con)clusione
co(n)seq(ue)ns premissar(um) sint fa(lsa) ...
g(ra)ti(a) lic(et) i(n) (con)clusione p(ri)mor(um) p(ri)ncipior(um)
iur(is) n(atur)alis no(n) sit error ta(men)
q(uia) i(n) aliis p(ri)n(cipi)is iur(is) sp(eci)alia iu(ri)s
diui(ni) pt error accid(er)e ideo c(on)
sc(ient)ia ho(min)is errare pt sic p(ate)t q(uod)
h(er)etici qui s(ecundu)m (con)s(cienti)am integru(m)
[illegible] s(ecundu)m (con)s(cienti)am erronea(m)
... q(uod) credit omne iudicat
ee (con)t(ra) p(re)ceptu(m) dei lic(et) i(n) h(oc) no(n)
zzat errauerit q(uia) c(on)s(t)rat nich(il) ee fa
ciend(um) (con)t(ra) p(re)ceptu(m) diui(nu)m eadem
g(ra)ti(a) d(ic)o q(uod) p(ri)n(cipi)a p(ri)ma sc(ient)ia
tibi (con)cludendi co(m)primus p(ri)n(cipi)is
vtilibus ubi (con)clusio attingit co(m)mu(ni)a
p(ri)mus p(ri)n(cipi)is iur(is) n(atur)alis sic
co(m)primus (et) p(er)se n(atur)alis p(ri)n(cipi)o (con)s(cient)ia
d(ici)t loco n(atur)alis vel n(atur)ale ind
...
2a · i · ... sic p(ro)cedebat q(uod) (con)
s(cient)ia erronea no(n) ligat
ad pecc(atu)m lic(et) enim Aug(ustinus) dicat
(con)t(ra) faustu(m) omne pecc(atu)m (con)t(ra) lege(m)
et(er)na(m) que est lex dei s(ed) quia
(con)s(cient)ia errans p(re)cipit id q(uod) no(n)

est (con)t(ra) lege(m) dei sic p(ate)t in
h(er)eticis qui (con)s(cient)ia erronea p(ro)
hibente nolunt nutrire nec
comedere carnes nec bibere vinu(m)
no(n) (e)n(im) g(ra)ti(a) eis pecc(atu)m si (con)t(ra) (con)s(cient)iam
h(oc) faciat (et) ita (con)s(cient)ia erronea
no(n) obligat ad pecc(atu)m / (secundo) (con)s(cient)ia
erronea quandoq(ue) dictat h(om)i(n)i q(uod)
faciat id quod (con)t(ra) lege(m) dei sic
h(er)eticis sua (con)s(cient)ia erronea dic
tat q(uod) p(re)dicet (con)t(ra) legem (et) fide(m)
katholica(m) s(ed) faciendo (con)t(ra) lege(m)
dei peccat mortal(ite)r sic s(ed) faciendo
(con)t(ra) (con)s(cient)iam erronea(m) peccaret mor
tal(ite)r seq(ui)t(ur) q(uod) utrobiq(ue) esset p(er)plex(us)
siue p(re)dicaret (con)t(ra) legem dei
siue no(n) et ita esset p(er)plexus
q(uod) vi(detu)r ee i(n)conue(n)ie(n)s q(uia) seq(ui)t(ur)
q(uod) no(n) pateret ei via salutis
cu(m) tu(m) o(mn)ib(us) pateat p(er) p(r)imam i(n)
h(ac) vita ideo g(ra)ti(a) (con)s(cient)ia erro
nea ligat. Oppositu(m) (con)t(ra) s(ed) q(uod) Ro(manorum) xiiii
sup(er) id omne q(uod) no(n) est ex fide
pecc(atu)m est d(icit) glo(sa) o(mn)e qui facit
(con)t(ra) (con)s(cient)iam edificat ad gehenna(m)
R(espon)deo d(ic)o q(uod) cu(m) actus recipiat
spe(cie)m ab obiecto no(n) recipit
spe(cie)m ab eo s(ecundu)m n(atur)am obiecti
s(ed) s(ecundu)m r(ati)o(ne)m obiecti sic visio
lapidis no(n) recipit spe(cie)m a
lapide s(ed) a colore q(ui) (e)st p(er)se obiec
tu(m) visus. Omnis a(u)t(em) actus h(u)manus
h(abet) r(ati)o(ne)m pecc(at)i vel meriti in q(uan)tu(m)
e(st) voluntarius / Obiectu(m) a(u)t(em) volu(n)tatis
(est) bonu(m) app(re)hensu(m) et io actus
h(u)manus iudicat(ur) bonus vel vicio
sus vel viciosus s(ecundu)m bonu(m) app
rehensu(m) inq(uan)tu(m) p(er)se voluntas
fertur (et) no(n) s(ecundu)m m(ateri)ale obiec
tum actus unde si aliquis
credens occid(er)e p(at)rem occidit
h(omi)nem n(ost)rum peccat(um) pecc(atu)m
et eq(ui)u(m) d(ici)t quis vetor pu
tans occid(er)e h(omi)nem debuta ...

diligencia adhibita accidit ca
sualiter precium in minimis est apud
eum peccato Si ergo aliquid sim se
non est contra legem dei ut le
nare festucam dextra vel mave
illud apprehendat consciencia ut
contra dei legem colibet et vo
luntas in opus feratur mor
et quod voluntas fertur pro lege
et formatur in id quod est contra
legem dei mortaliter in id quod
non est contra legem dei et eo
minimum est quod est ibi contemptus
dei et ideo patet est quod sit ibi pec
catum et ideo dicitur quod omnis con
sciencia sive recta sive erro
nea sive in per se malis sive
in dubiis est obligatoria
ita quod qui contra conscienciam facit
peccat / Ad primum ergo dicitur quod
lex herecus qui iuvat conscienciam
erroneam contradicente matrilar
bo non facit contra legem for
bi facit ut dicit secundum ... dicitur
quod si alicui dictat consciencia ut fa
ciat illud quod est contra lege dei
si non faciat peccat et similiter si
faciat peccat quia ignorancia iuris
non excusat a peccato nisi forte
sit ignorancia invincibilis
sicut secundum in furiosis et amentibus
quod omnino excusat et tamen sequitur
quod sit perplexus simpliciter sed non
quia potest enim conscienciam erroneam
deponere et tunc facere secundum lege
dei et tunc non peccat Sicut est
autem in convenientibus quod in
quo puncto non sit perplexus
sicut sacerdos qui tenetur ce
lebrare si sit in peccato peccat
celebrando et non celebrando
nec tamen est simpliciter perplexus
quia potest penitens agere et absque

peccato celebrare Sic etiam in singulis
gistas uno in quemcumque ca
to alia contingit ut dicitur in
primo perihermeneias

Queritur quinto de pena
et tamen hic questia sunt
duo primo utrum nos sacerdos
si penitenti dicat quod quicquid
boni feceris sit tibi in remis
sionem peccatorum sit satisfactio
sacramentalis Secundo utrum ei qui
permisit divinum officium dice
re tenetur ad ipsum possit
imponi aliqua pena pro
illa obmissione vel sit ei
imponendum quod iterat quod ob
misit

Ad primum sic procedebatur
videtur quod predicta satisfactio non
sit sacramentalis Sacrame
talis enim satisfactio ad aliquid
ligat sed iste cum predictus modus
satisfactionis indicatur ad nichil
ligat igitur non sacramentalis
satisfactio Contra quia ita vel sacramentalis
satisfactio que prestita ad nichil al
io tenetur sed penitens cum
sit satisfactio in nuper a sacerdo
te nichil ad tenetur impleri
cum nichil ad sit obligatum
ergo numquam satisfactio est sacra
mentalis Respondeo dicendum quod hec est
quadruplex distinctione vide
dum primo enim considerandum est
quod peccator est debitor alicuius
satisfactionis duplici ratione
commissione scilicet alicuius
peccato commisso Unde si con
tingat quod sacerdos movere
satisfactionem imponat penitenti
qua sit illa ad quam ob
ligatur quantitate sive
peccati subiecto eo quod remittit

virtute clavium et contritionis
precedentis nichilominus peni-
tens ad aliquid ultra obligatur
quod si in hac vita non perficiat
in purgatorio persolvet. Et
ergo si sacerdos imponat ma-
iorem penam quam penitens
facere teneatur pensata remis-
sione que est facta per virtutem clavium
et contritione precedente nichilominus
penitens tenetur facere quod sibi
est iniunctum si asserit sacerdos. Ter-
cio considerandum est quod opus quod quis
facit ex iniunctione sacerdotis
penitenti duplicem habet effica-
ciam et valet penitenti ex
nomine communi operis et alio modo ex
vi clavium. Cum enim satisfactio
a sacerdote ablata iniuncta sit pars
penitencie manifestum est quod in ea ope-
ribus clavium ita quod amplius
valet ad expiandum peccatum quam
si ex proprio arbitrio homo faceret idem
opus. Tercio considerandum est quod satis-
factio ad duo valet. Valet
enim ad expiationem culpe preterite. [non tamen valent]
Valet etiam ad cautelam culpe [preterite]
future sicut cum homo ieiunat
et per hoc prebetur ei remedium
contra futuras concupiscencias car-
nis. Hiis autem consideratis dicendum quod sa-
cerdos potest penitenti satisfactionem
iniungere vel ex proprio arbitrio vel
ex consilio alieno. Est ergo dicendum
quod sic potest sacerdos iniungere sa-
tisfactionem penitenti ex arbitrio
alieno. Ita ex arbitrio ipsius
penitentis sicut si dicatur
facias hoc si potes et si non
potes facias hoc et sic in-
iunctus facias dicit secundum medium

si potes et si non potes
facias hoc [illegible]

bonum feceris sit tibi in remissionem
peccatorum. Tunc autem satis congrue con-
cederet non onerat penitentem gravi
onere satisfactionis quia sicut parvus
ignis cumulatis lignis suppositis
de facili extinguitur ita posset
contingere quod parvus affectus con-
tritionis in penitente multitudine
satisfactionis quam omnis satisfactio-
nis extinguitur. Peccator to-
taliter desperaret. Peccator to. ideo
indiget quod sacerdos penitenti
indicet quanta pena esset sibi
pro peccatis iniungenda et in-
iungat sibi nichilominus aliquid
quod penitens tolerare possit
ut cum ipse penitenciam assueverit
ut maiora impleat que
sacerdos iniungere sibi non attemp-
tasset. Et hec non quod potest in minori
confessione fiunt penitentibus apud
partem maiorem vim expiationis
culpe preterite cum ista generali
iniunctione qua sacerdos dicit
quicquid boni feceris sit tibi in re-
missionem peccatorum laudabiliter consue- [peccatorum]
vit hoc a multis sacerdotibus dici
licet non habeant maiorem vim
ad prebendum remedium contra
culpam futuram et quantum ad
hoc talis satisfactio est secundum (?) quantum
in eam virtute clavium est
culpe commisse expiativa et
per se iniuncta absoluta.

29

Secundo sic procedebatur
quod ei qui obmisit decem
dierum afflictionem sit iniungendum
quod iterato dicat quia cum te-
neatur ad aliquod debitum spirituale
implendum non potest liberari
nisi id debitum solvat. Sed
hoc ad quod tenebatur ad hoc

debitum scilicet ut divinum offici-
um dicat vel quod non possit
absolvi nisi hoc debitum
solvat. Sed contra est quod pe-
nitentie sunt arbitrarie
ergo pro peccato talis ob-
missionis que est pena
secundum arbitrium sacerdotis potest
imponi. Respondeo dicendum quod in omni
divino officio est hoc quie[?]
quod pertinet ad laudem dei et
ad suffragium fidelium sed dis-
tinguuntur divinum officium
ab alio secundum diversi-
tate temporis et locorum
Rationabiliter enim institutum
est ut diversificetur divinus lau-
datur[?] secundum convenientiam temporis
et locorum et ideo sit in divinis
officiis diversificatio absque
dubio est congruitas loci vel et
congruitas temporis quam quidem
observari non posset si opor-
teret iniungere obmittenti
quod horas dicat quas obmi-
sit forte enim in comple-
torio dicet unum laudes et
in tempore paschali dicet
officium dominice passionis
quod esset absurdum et ideo
non videtur esse iniungen-
dum ei qui obmisit divi-
num officium quod horas et
easdem repetat sed aliquid ali-
ud ad divinam laudem per-
tinens puta quod dicat vii
psalmos vel unum psalterium
vel aliquid amplius secundum
quantitatem delicti et ad illud
licito[?] quod in contrarium

obicitur dicendum quod tempore de-
bito officii pretermissi te-
netur est impotens ad
solvendum tempore de-
bito et ideo quia hoc non
potest fieri iniungenda est a-
liqua alia penitencia

Deinde quesitum est de
creatura pure corpo-
rali et circa hoc quesita sunt
duo. Primo utrum sit de arcu
nubium qui dicitur iris signum
diluvii non futuri. Secundo utrum
possit demonstrative probari
quod mundus non sit eternus

.i. Ad primum sic procedebatur 3o
videtur quod arcus nubium
non sit signum diluvii non
futuri. Illud enim quod sit con-
naturale non videtur esse institu-
tum ad aliquid significandum
sed arcus nubium provenit
connaturalitate per oppositionem
solis ad nubem roridam
ergo non videtur esse signum
diluvii non futuri. Sed hec
apparitiones arcus sicut
iris et halo i. circulus co-
ronans solem et lunam
et alia huiusmodi causantur
proprie ex vaporibus hu-
midis in aere existentibus
[illegible] secundum philosophie[?]
que diluvium faciunt
ergo apparitio iridis magis
est signum diluvii futuri
quam non futuri. Sed si signum
est diluvii non futuri
erit est signum diluvii

nunquam futuri et est signum di-
luuii non futuri usque ad aliquod
tempus. Si autem est signum
diluuii nunquam futuri non
oportuisset quod apparuisset
nisi semel. Si autem signum
diluuii non futuri ad aliquod
tempus oportet esse deter-
minatum quod quidem deter-
minari non potest nec
auctoritate scripture nec
ratione. Questio ergo super-
quam signum datur.
Ad contrarium est quod dicitur
Gen. ix^o arcum meum
ponam in nubibus celi
et erit signum federis inter
me et inter terram et post-
ea subditur et non erunt
ultra aque diluuii ad
delendum uniuersam car-
nem. Responsio dicendum quod in hiis
que in veteri testamento di-
cuntur primo quidem obseruan-
dum est veritas litteralis, secundo quod
vetus testamentum secundum signa no-
ui, plerumque in veteri testamento
sit aliqua promissio ut ipse
modus loquendi aliquid
signatum designet. Dicendum est
ergo quod cum cause rerum multe
sunt latentes, effectus autem
sunt manifestiores, ideo
effectus ponuntur in designa-
tionem causarum. Est autem
considerandum quod pluuia-
rum causa efficiens que
est sol, materialis non vapor

humidus eleuatus de
terra et aquis virtute
solis. Hec autem duo
in triplici dispositione
se possunt habere. Quandoque
enim calor solis omnino
supprimit vapores et
desiccat eos et tunc plu-
uie sequi non possunt sicut
in egypto et in terris multum
calidis. Vno modo sunt plu-
uie in estate etiam propter
approximationem solis sunt
pluuie rariores in hye-
me vero frequentiores.
Quandoque vero exterius
virtus solis ad hoc usque
valet quod vapores multi-
plicat sed tamen non
potest eos desiccare et
tunc super habundant
pluuie et est ratio di-
luuii aquarum quando
scilicet non medio modo se habet
sed ut virtus solis non
solum operatur ad eleua-
tionem vaporum sed etiam
habet victoriam super eos
ut non tantum multiplicentur
quod diluuium inducere pos-
sunt neque etiam ut va-
pores omnino desiccentur
et pluuia non sequatur
et ex hac media dispo-
sitione vel operatione solis
ad vapores causatur
iris que non apparet

vaporibus omnino desicca-
tis neque etiam est in aere
omnino superhabundanti-
bus et ideo iris est signum
diluvii non futuri, in
quantum procedit ex tali
causa que repugnat di-
luvio. Sic autem scriptura
tali modo loquendi uti-
tur quia per iridem sig-
natur Christus per quem pro-
tegimur a spirituali diluvio
Ad primum ergo dicendum quod iris pro-
cedit naturaliter ex tali-
bus causis que repug-
nant diluvio et ideo con-
venienter iris dicitur
signum diluvii non fu-
turi. Ad secundum dicendum quod per
significationem pluvie sed non
superhabundantes usque ad
hoc quod faciant diluvium.
Ad 3m dicendum quod iris semel ap-
parens signat quod tamen diu
non erit diluvium quod diu
sol et vapores in eadem
dispositione consistunt et ideo
non est superfluum quod fre-
quenter appareat

31 a Secundum sic pro-
cedebatur videtur quod de-
monstratione probari
possit mundum non esse
eternum. Si enim mundus esset
eternus non posset compu-
tari numerus annorum ab

initio mundi. Sic autem
numerus scribitur in pas-
chali ciclo. Sic ergo non
posset paschalis ciclus
inceptio Benedicti qui ex par-
te computantur secundum
concurrentium a maximum
lunarium super annos
solares sed talis concurren-
tia computari non posset
si mundus esset eternus
ergo mundus non est
eternus. Sed contra id
quod est fidei non potest
demonstrari quia fides
est non apparentium
ut dicitur ad Hebr. 11o
Sed mundum esse non cepisse
principio temporis est
fidei articulus unde et
propheta a Moyse dictum
est in principio creavit deus
celum et terram ut Gregorius
dicit in prima omelia Ezech.
ergo mundum non esse
eternum non potest demon-
stratione demonstrari.
Responsio dicendum quod ea que simplici
voluntati divine sub-
sistunt demonstrati-
ue probari non pos-
sunt quia ut dicitur
I. Ad Cor. 2o ea que
sunt fidei nemo novit
nisi spiritus dei creatio autem mundi
non dependet ex alia causa

nisi ex sola dei voluntate unde
ea que ad principium mundi pertinet
demonstrative probari non possunt
sed sola fide tenentur prophetice
ipsorum sanctorum revelata sicut
et ipsa per premissa vera subiungit
nobis aut revelavit deus
ipsorum sanctorum revelata sit et ipsa
per premissa vera s. est autem
valde cavendum ne dicta que
fidei sunt ad derisionem ad
ducere presumat per dicto primo
quidem quia in hoc derogaret
excellencie fidei omnia veritas
excedens humanam racionem exce
dit secundum illud ecclesiastici iii^o plura
supra sensum hominis ostensa sunt
tibi que aut demonstrative
probari possunt racioni humane sub
duntur 2^o quia cum plures racio
nes frivole sunt deducit
occasionem irrisionis infidelibus
dum putant quod propter raciones
huiusmodi ipsos que sunt fidei asse
ciamus et hoc exposse apparet in racio
nibus supra inductis que derisibiles
sunt et nullius momenti
quod enim primo inducitur de termino
paschali non auctoribus probare
aut pauciores non est demira
tivum probacionis sed fidem sancte ecclesie
facere et in multo validior est
auctoritas sacre scripture quam
certi processum eam sine assi
gnacione annorum mundi certum
paschalis benedicta possit
non enim est de natura paschal
termini assignatio unum in multis
tertiis non est consuetum quod aliquis
terminus assignatur etiam quod 2^o oppo
nit derisibile est non enim
ex assignacione annorum lunarium

ad solvendas computantes ab inicio mundi
sed ab aliqua determinata radice puta
ab aliqua coniunccione vel ab aliquo
signo sicuti et in omnibus aliis compu
tacionibus astronomias (?) sequitur quarto

Dubitatum est de rebus divinis
et humanis circa res divinas
quesitum est primo de ideis 2^o de
personis circa ideas quesitum est
primo de esse earum 2^o de eius positione (?) circa
primum quesitum est utrum in deo sint
plures idee et videtur quod sic dicit enim
augustinus in libro 83 questionum quod deo singula
propriis racionibus creavit et aliter creavit
hominem alia racione equum sed raciones
rerum in mente divina dicuntur idee
ut patet per augustinum ibidem ergo sunt
plures idee preterea secundum hoc sunt aliqua
distincta quod intellectus eorum distinc
cionem cognoscit et cognoscat autem
aliorum distinccionem in seipso ergo
distinctarum rerum sunt in deo plu
res et distincte idee contra
omne nomen quod dicimus de deo
vel est essenciale ut deus aut personale
ut pater aut nacionale ut gene
ratus sed hoc nomen idea non
est personale neque nacionale
quia non convenit tribus personis
ergo est nomen essenciale sed nullum
essenciale multiplicatur in divinis ergo
non possumus dicere quod in deo
sint plures idee respondeo dicendum quod
duplex est pluralitas una quidem
pluralitas est rerum et secundum hoc
non sunt plures idee nominat enim idea
formam ergo rem est enim una
res que est omnium exemplar scilicet
divina essencia quam omnia imi
tantur inquantum sunt et bona sunt
alia vero pluralitas est secundum
intelligencie racionem et secundum hoc
sunt plures idee licet enim

Marginal notes: lxxxxm (?) ; personale ; plures ; no

omnes res in genere sunt. Divinam
essentiam imitantur, non tamen uno et
eodem modo omnia imitantur
ipsam sed diversimode et secundum diversos
modos sic enim divina essentia secundum quod
est imitabilis hoc modo a tali crea-
tura est propria ratio et idea talis
creature et similiter de aliis unde
secundum hoc sunt plures idee secundum
quod intelligitur divina essentia secundum diver-
sos respectus quos res habent ad
ipsam eam diversimode imitan-
tes singulas aut [?] respectus non solum
intelliguntur ab intellectu creato
sed etiam ab intellectu increato ipsius
dei scit enim deus et ab eterno sci-
vit quod diverse creature diversimode
eius essentiam imitantur
et secundum hoc ab eterno sunt in mente
divina plures idee sic rationes in-
tellecte in deo hoc enim significat nomen
idee ut sit scilicet quedam forma
intellecta ab agente ad cuius
similitudinem exterius opus pro-
ducere intendit sicut edificator
in mente sua preconcipit formam
domus que est quasi idea
in materia fienda et ideo patet quod
quod deus intelligit esse aliam
et aliam rationem secundum diversitatem res-
pectuum ut dictum est et ideo dicitur
quod cum dicitur secundum hoc sunt res distincte
quia deus earum distinctionem cogno-
scit / Hec locutio est duplex quia
cum dicitur sic quod deus cognoscit potest
referri ad cognitionem divinam ex
parte cogniti vel ex parte cogno-
scentis si ex parte cogniti sic
est vera locutio est enim sensus quod
sicut in se res sunt distincte sic
deus cognoscit earum distinctionem cc
Si vero referatur ad cognitionem

ex parte cognoscentis sic locutio
falsa est / erit enim sensus quod res
cognite illum modum distinctionis
habeant in intellectu divino quem
habent in seipsis quod falsum est quia
in se res sunt diverse essentie non
autem in intellectu divino sic etiam
res in seipsis sunt materiales
in intellectu autem divino immateriales
et in hoc ultimo sensu procedebat
obiectio et ideo in dictis quod ratio prima pro-
cedit de pluralitate realium tamen
enim pluralitas in nominibus
essentialibus non invenitur
sed solum pluralitas que est secundum
intelligentie rationem

Deinde quesitum est de perti-
nentibus ad potentiam dei et
primo utrum in deo sit virtus se-
cundo de quodam effectu divine virtutis
utrum scilicet aque sint super celos
3o ad quid virtus divina se extendere
possit

Ad primum sic procedebatur vi- 2
detur quod in deo non sit virtus quia
ut philosophus dicit in 1o celi et mundi virtus
est ultimum potentie sed divina po-
tentia non habet ultimum cum sit infinita ergo
in deo non est virtus Contra quia omne
immediatum operationis principium
virtus est operatio enim a virtute ag-
greditur sed in deo est aliquid immediatum
operationis principium quia
deus in mente aliqua operatur
ergo in deo est virtus Responsio dicendum quod quando
virtus accipiatur significat
potentie complementum et idem
est quod virtus uniuscuiusque rei que
bonum facit habentem et opus
eius bonum reddit ut dicitur in
2o ethicorum Tunc enim unde [?] videtur
esse completa quando et agentis
est perfectum et actio perfecta cum

igitur potencia dei sit max
co(m)pleta potentissime in deo virtus
invenitur unde dicit(ur) Sap xii° v(ir)
tutem ostendis tu qui non cred(er)is
in virtute consumatus et in pre/
cepcionibus domini et magna
virtus eius credit(ur) ergo d(icitur) q(uod)
q(uam)q(ue) virtutes notificant(ur) non p(er)
aliquid q(uod) d(e) virtute eciam p(re)dicat(ur)
s(ed) p(er) illud ad q(uo)d virtus ordinat(ur)
et ab eo eciam speciem h(ab)et sicut
Augus(tinus) dicit q(uod) fides est cred(er)e
q(uod) non videtur cred(er)e eciam non est
ipsa fides s(ed) act(us) ad quem fi
des ordinat(ur) et h(oc) modo ph(ilosoph)us
diffinit virtutem cum dicit
q(uod) virtus est ultimum potencie
q(uod) s(cilicet) virtus rei attenditur
in ordine ad hoc in q(uo)d ultim(um)
p(otes)t sicut virtus eius qui p(otes)t
fer(r)e c libras ut ip(s)e ibidem d(icit)
non consistit in h(oc) q(uod) ferat xc
s(ed) in hoc ut ferat illud ultim(um)
in q(uo)d p(otes)t non respectu primum
s(ed) respectu totius q(uo)d p(otes)t virtus
igitur divina non p(otes)t attendi
s(ecundu)m aliq(uo)d ultimum opus ip(s)i(us)
q(ui)a n(u)ll(u)m opus eius est quod
ex(tre)mum eius virtutem ut eius
amplius facere non possit s(ed)
virtus eius attenditur s(ecundu)m
totum i(d est) q(uo)d p(otes)t hoc aut(em) infi
nitum est q(ui)a deus infinita
facere p(otes)t (et) virtus dei est
infinita et hoc est ultim(um)
ei infinita posse sicuti vir(tu)
ti finite ultim(um) est aliqua
determinata posse
D(ecimu)m sic procedebatur
v(idetu)r q(uod) aque sint eiusdem
speciem aque elementaris sup(er)
celos existant Ps(almus) eciam dicit(ur)
nunc mundi p(er) similitudinem
qua h(ab)et cum mundo maiori si
demus q(uod) in corpore humano sup(er)po
nitur cerebrum q(uod) s(ecundu)m natura(m) ag
cordi q(uod) p(ro)pter calore ignis in q(uo)d
in eo est fons naturalis ca
loris ergo eciam in mundo maiori
aqua superponitur aliis ele
mentis et hoc non videt(ur) esse
Augu(stinus) i(n) xi° de civitate dei
ubi dicit de quibusdam q(ui) pon
deribus elementorum moventur
et ideo non putant aquam
fluidam quem q(ue) mam in su
perioribus mundi locis potuisse
consistere qui s(ecundu)m rationes suas
si ipsi hominem facere potuissent
non ei pituitam quod grece
flemma d(icitu)r et tanquam in
elis corporis nostri aquinos hec
optineret in capite ponerent
s(ed) cont(ra) partes mundi optime
et ordinatissime sunt disposite s(ecundu)m
suam naturam s(ed) illud q(uod) speciem
aque s(ecundu)m natura(m) est ponderosa
et ita naturaliter subsidet
corporibus levibus aeri et igni
non ergo aliquid huius variam na(tura)
aque supra celos existit Preterea
q(uod) sacra scriptura que mentiri
non p(otes)t expresse dicit aquas
esse supra celum d(icitu)r eciam gen(esis)
1° q(uod) divisit aquas que sunt
sub firmamento ab aquis que
sunt supra firmamentum et
in ps(alm)o d(icitu)r et aque que s(un)t sup(er)
celos laudant nomen domini
et ideo sic Augus(tinus) in secundo
sup(er) Gen(esim) dicit ad litteram q(uo)m(od)o
et qualescumq(ue) aque ibi sint
ibi esse eas minime dubitemus
maior quippe est scripture
huius auctoritas quia omnis

humanum ingenium capacitas excedit. Sic Augustinus primo eiusdem libri dicit: turpe est nimis et periculosum et maxime cavendum ut christianum de hiis rebus scilicet naturalibus quasi secundum christianas litteras loquentem ita delirare quilibet infidelis audiat ut quemadmodum toto celo errare conspiciens risum tenere vix possit et non tam molestum est quod errans homo derideretur sed quod auctores nostri ab eis qui foris sunt talia sensisse creduntur et cum magno eorum exitio de quorum salute satagimus tamquam indocti reprehenduntur atque respuuntur. Et ideo sicut ipse subiungit multiplices expositiones videndum est quas ipse ponit super Genesim 2o accipiatur una expositio quod alteri expositioni non preiudicet que forte melior est. Sic ergo quod dicitur de aquis super celos existentibus naturaliter potest intelligi duobus modis ut per firmamentum vel per celos non intelligatur firmamentum scilicet celum in quo sunt sidera sed intelligitur aerem in quo aves volare dicuntur super quem aerem aque vaporabiliter elevantur et condensate pluvie generantur. Et de hac expositione dicit Augustinus in 2o super Genesim ad litteram: hanc considerationem dignissimam iudico quod cum dicitur neque contra fidem est et in prompto posito documento credi potest. Si autem per firmamentum vel celos intelligatur firmamentum ubi sunt sidera posita sic sciendum est de hoc firmamento diversas opiniones fuisse. Quidam enim posuerunt firmamentum illud compositum ex elementis quod videtur fuisse positio Empedoclis et secundum hoc nichil prohibet

dicere super celum sidereum esse aquas elementares tamquam superiores et super esse ignem quem vocant celum empireum. Illi omnium autem positio est quod celum vel sit ignee nature sicut posuit Plato vel non sit de natura elementorum sed habet alteram naturam sicut posuit Aristoteles. Secundum vero utrorumque positionem inconveniens videtur super firmamentum id est aquam elementarem naturaliter esse dispositam. Tamen enim sic Augustinus dicit in 2o super Genesim: quemadmodum deus instituit naturas rerum nos convenit querere non quid in eis vel ex eis ad miraculum potentie sue velit operari. Tamen aquas aliquales super huiusmodi firmamentum ponere possumus duobus modis ut per aquas intelligamus totam naturam corporalem sicut accipitur in principio Genesis et secundum expositionem Augustini. Et ideo secundum hunc intellectum aquas esse super celos siderea nichil aliud est dicere quam ad deum natura corporali superiores celos existere. Et hoc etiam a dictis philosophorum modernorum non discordat qui ponunt supra octavam speram in qua sunt stelle aliam speram in qua nulla est stella. Et huiusmodi expositionem ponit Augustinus super eam contra Manicheos. Alio modo potest dici quod sicut celum empireum dicitur igneum non quia habeat speciem ignis sed propter splendorem, ita esse aque super celos dicuntur non quia habeant speciem aque sed quia habent diaphanitatem ac modum

aque ut supremum celum scilicet
quod empireum dicitur sit totum
splendidum scilicet aut propter hoc
quod aqueum dicitur sit totum diaphanum
num/ tercium aut celum quod
sydereum sit partim luminosum
partim diaphanum Dicitur igitur
continuamus ut veritas sacre
scripture salvari huiusmodi
vero non est coartandus sensus
sacre scripture ad aliquod
horum eligendum ergo dicendum quod hoc assi
milatur maiori mundo quantum
ad aliquid in quantum scilicet constat
ex corporali et spirituali natura sicut
et totum universum non tamen
quantum ad omnia assimilatur uni
verso Ordo enim partium in homine
non est secundum quod exigit
corporis natura sed prout exigit
racio sunt enim ponitur enim cor
in medio ut inde diffundantur
operaciones vite de facili per to
tum corpus cerebrum autem poni
in supremo ut operaciones alie
que ibi quodam modo perficiuntur
non impediantur per diversas corporum
transmutaciones Dicunt enim
ordo cognicionis humane non
est secundum ordinem na
turarum sed quo ad nos Augustinus
aut non inducit quod asseren
do sed abundando sensus quod a scriptoribus
sacre interpretantur
Queritur consequenter est
de hiis ad que conservacio
creatura se extendit ut et circa
hoc queruntur duo Primo utrum
deus possit aliquid in nichi
lum redigere / secundo si ali
quid esset in nichilum redactum
utrum deus possit reparare illud
idem numero

Et primum sic procedatur videtur
quod deus possit aliquid in
nichilum redigere equalis enim est
distancia non entis ad ens et
entis ad non ens sed deus potest
ex nichilo aliquid facere ergo deus
potest ex aliquo facere nichil Contra quod
deus non potest esse causa defectiva
sed causa que facit tendere in non
esse est causa defectiva ergo
deus non potest redigere aliquid
in nichilum Respondeo dicendum quod de potencia
dei loqui possumus dupliciter uno modo
absolute considerando eius potenciam
alio modo considerando eam in
ordine ad sapienciam et presciam
suam loquendo igitur absolute
de dei potencia sic potest deus uni
versam creaturam redigere in nichi
lum cuius racio quia creatura
non solum producatur in esse ab
agente sed eciam per accionem dei conser
vatur in esse ut dicitur Hebreorum primo
portans omnia verbo virtutis sue
Unde dicit Augustinus super genesim ad litteram Augustinus
quod virtus dei si aliquando ab omnibus que
creata sunt regendis cessaret
simul et illorum cessaret species omnis
que creature natura gaudebit sic autem
deus ipsa voluntate agit et non
ex necessitate sic ad rerum producionem
ita eciam ad earum conservacionem Ideo
potest subtrahere suam accionem a rebus
conservandis et hoc ipso omnia
in nichilum deciderent Si non loqui
mur de potencia dei in ordine ad
eius sapienciam et presciam sic
non potest fieri quod res in nichilum
redigantur quia non legitur hoc divina
scriptura creaverunt enim deus ut
essent omnia ut dicitur Sapiencie primo Non
ut in nichilum caderent per

ergo concedimus primum quod procedit de
potentia absoluta / et secundum dico quod causa
defectus alicuius potest esse duobus modis
uno modo per intentionem sicut cum aliquis
subtrahendo lumen causat tenebras
et hoc modo non oportet quod sit causa defec-
tiva id quod causat privationem defectus
sicut autem deus potest esse alicuius de-
fectus causa vel corruptionis vel
obdurationis vel adnichilationis
si vellet. Et alio modo aliquid est
causa defectus praeter intentionem
ut si propter quod causa defectus sit defecti-
va quia ex defectu agentis contingit
quod non inducit perfectionem in suo
effectu et sic deus nullo modo potest esse causa
defectus sed tendenti in non esse

Ad secundum sic procedebatur
Videtur quod deus non possit
id quod in nichilum redactum est
eodem numero reparare. dicit enim philosophus
in 2o de generatione quod ea quorum
substantia corrumpitur non rever-
tuntur eadem numero sed corpora
in nichilum rediguntur substantia corrum-
pitur ergo eadem numero reverti
non possunt. Contra est quod Augustinus
dicit 12o de civitate dei corpus humanum
omnibus perierit modis nec ulla
eius materies in ullis ~~latebris~~ latebris
remansisset tamen si vellet
eam repararet omnipotens sed nulla
materia remanente de re corrupta
quod corrumpitur in nichilum redigitur
ergo deus id quod est in nichilum
redactum potest eodem numero reparare
Preterea dicendum est tamen numero sit diversum
. Sed nichil non facit aliquam
differentiam quia non entis non sunt
species neque differentie secundum philosophum ergo
id quod reparatur non potest esse unum
et idem numero cum eo quod in nichilum
fuit redactum. Respondeo dicendum quod in illis
que in nichilum redigi possunt est

quedam differentia attendenda. quedam
enim sunt quorum unitas in
sui ratione habet durationis conti-
nuitatem sicut patet in motu et
tempore et ideo interruptio ta-
lium durationis contrariatur unitati
eorum secundum numerum cum ea vero que continuitatem
non implicat non continetur sub
numero ideo possumus quod deficiunt
a ratione entis et ideo si huiusmodi
in nichilum rediguntur deus
ea non potest eadem numero reparare
hoc enim esset facere contradictoria
simul esse vera puta si motus
interruptus esset unus. Alia vero
sunt quorum unitas non habet in
sui ratione continuitatem durationis
sicut unitas rerum permanentium
nisi per accidens in quantum esse eorum
est in motu sicut enim et mensura-
tur huiusmodi tempore et esse eorum
est unum et continuum secundum unitatem
et continuitatem temporis et quia
naturale agens non potest ista
producere sine motu inde est
quod naturale agens non potest huiusmodi
reparare eadem numero si in nichilum
redacta sunt substantia eorum corrup-
ta. Sed deus potest reparare huiusmodi
sine motu quia in eius potestate
est quod producat effectus sine
causis mediis et ideo potest ea eadem
numero reparare etiam si in nichilum
elapsa sunt et per hoc patet responsio
ad primum et ad secundum. Ad 3m dicendum
quod nichil non est differentia alicuius
entis sed potest esse quod aliquid redu-
catur in nichilum interrumpit con-
tinuatio essendi que pertinet
ad unitatem motus et eorum que
consumantur ad motum
Deinde quesitum est de com-
libus que pertinent ad personam
filii pro quem ad naturam divinam

Quo quantum ad unam assumptam cir-
ca primum quesita sunt duo primo
utrum pater eodem verbo dicat se
et creaturam / 2o utrum filius sua
filiacione distinguatur a spiritu sancto
Ad primum sic proceditur videtur
quod pater non eodem verbo dicat
se et creaturam / dicere enim se
soli patri convenit ut Augustinus
dicit in 7o de trinitate sed dicere creaturam
convenit toti trinitati ea enim que
importat respectum ad creaturam toti
trinitati conveniunt ut patet per predicta
2o tanto differt in divinis naturalis quod pri-
us eodem verbo dicat se et crea-
turam / sed creatura procedit a deo
per modum voluntatis filius autem
qui est verbum quo pater dicit se ipsum
procedit a deo per modum nature ergo ut
Hylarius dicit in libro de sinodis
omnibus creaturis substantiam voluntas
dei attribuit filio ut deus naturam
dedit nativitas ergo non est
idem verbum quo pater dicit se ipsum
et quo dicit creaturam 3o quod
sic Augustinus in de trinitate dicit
verbum dei representat aliqualiter
verbum nostri intellectus quod ut dicitur
est quedam conceptio actualis
nostre notitie cum enim illud quod
scimus actu consideramus concipimus
verbum nostri intellectus est et hoc
est quod vocamus cogitationem significans
sed quia nos non totum id quod scimus
scimus actu mente concipimus
sed de uno intelligibili movemur
ad aliud inde est quod in nobis non
est unum solum verbum mentale sed
multa quorum nullum adequat
notitiam scientiam sed deus quia
quicquid scit actu intelligit et
in mente eius non succe-
dit verbum verbo et sicut
eadem scientia scit se et omnia ita
ita etiam eodem verbo exprimit se ipsum
et omnia alia nec etiam eius
verbum personam ut Augustinus in eodem
libro dicit Si aliquid minus
esset in eius verbo quam in scientia
verbum quicquid quod pater scit totum
unico verbo suo dicat 2o necesse
est quod idem sit verbum quo dicit
se ipsum et quo dicit creaturam eo ipso
quod dicitur quod dicere si ipse sumatur
solus pater dicit quia solus ipse
generat verbum sed tamen verbo exprimit
quod quod tota trinitas scit et omnium
personarum una est scientia et correla-
tione verbum importat respectum
ad creaturam in quantum est expressio
quedam scientie qua pater scit quanto
dicatur personis cum creatura re-
quam dicitur quod ad est verbum et idem quod
dicitur verbo spirat enim verbo quod est lapis
significat res que non sunt verbum
sed tamen verbum nichil prohibet creaturam
procedere a deo per modum voluntatis verbum
autem quo dicit creatura per modum
nature
Ad 2m sic proceditur videtur quod
filius distinguatur filia-
tione a spiritu sancto eadem enim ra-
tio constituit et ab alio distingu-
itur sed persona filii constituitur
filiacione que est proprietas personalis
constitutiva persone filii ergo filiacione
distinguitur a spiritu sancto / 2o quod
est quod Boecius in libro de trinitate dicit quod sola
relatio in divinis multiplicat
trinitatem et Anselmus dicit in
libro de processione spiritus sancti quod ubi
solum distinguuntur persone di-
ne ubi occurrit relationis opposi-
tio sed filius non opponitur re-
latione spiritui sancto filiacione sed
solum patri ergo filius non distinguitur

filiacione a spiritu sancto sed solum aprehensione. Dico quod hec ratio se habent proprietates personales in divinis ad distinguendum personas sic se habent in rebus naturalibus forme substanciales ad distinguendum species rerum sed hic in creaturis exempla nedum assumpta non omnino similia sunt. Nam in rebus naturalibus distinguitur aliquid per formam suam ab alio duplici modo. Uno per distanciam opposicionem forme ad formam et hoc modo distinguuntur una queque res naturalis ab omnibus speciebus sui generis que habent formas oppositas sive que genus dividunt oppositis differentiis sicut saphirus distinguitur sua forma ab omnibus aliis formis vel speciebus lapidum. Alio contrarie naturalis per suam formam tanquam per habere et non habere et hoc modo quod habet formam naturalem distinguitur ab omnibus non habentibus formam illam sic saphirus per suam formam naturalem distinguitur non solum ab aliis generibus lapidum habentibus speciem specialem et pluribus. Sic in divinis est quod filius sua filiatione distinguitur quidem a patre secundum opposicionem relativam filiationis ad paternitatem sed a spiritu sancto distinguitur filiatione per hoc quod spiritus sanctus non habet filiacionem quia filius habet et pater. Patet responsio ad obiecta.

distinguunt

8 Eiusdem quesitum est de filio quantum ad naturam assumptam et circa hoc quesitum est utrum sit unum numero corpus Christi affixum cruci et iacens in sepulchro et videtur quod non quia que differunt specie differunt numero sed corpus Christi suspensum in cruce et iacens in sepulchro differunt specie eo quod mortuum et vivum specie differunt ergo non est unum et idem numero. Sed contra quia sunt unum et idem supposito vel ypostasi sunt unum et idem numero sed corpus Christi iacens in sepulchro et suspensum in cruce est unum et idem supposito sive ypostasi quia ypostasis verbi divini numquam separata est ab eius corpore ergo corpus Christi fuit unum et idem numero suspensum cruci et iacens in sepulchro. Responsio dico quod circa hoc cavende sunt due dampnate hereses quarum una fuit arrianorum qui ea ponunt Christum animam non habuisse sed verbum corpori loco anime unitum per quod posuit quod verbum separatum est in morte a corpore sicut anima ut patet in quodam sermone arrianorum ut ipse magis disputat. Alia non secundum heresis gaianitarum que sunt in sexta sinodo dampnata qui ea ponunt unam naturam compositam ex humanitate et divinitate posuit illam naturam simplicem incorruptibilem et ita posuerunt corpus simpliciter incorruptibile

Christi

non solum corrupcione putrefaccionis quod fides katholica tenet sed etiam id posuit non dubius sed tamen videtur corrupcione secundum esse corrupcione que pertinet ad rationem mortis quod est impium quod patet per dictum in libro 3o. Sic igitur ad excludendum primam heresim oportet nos ponere ydemptitatem supposita in corpore Christi appenso cruci et posito in sepulcro. Ad excludendum vero secundam heresim oportet nos ponere Christi differenciam mortis et vite quorum privationis maior sunt quam habitus. Dico ergo quod est idem numero corpus Christi appensum cruci et iacens in sepulcro. Ad primum ergo dico quod ratio non tenet in corpore Christi propter unitatem ypostasis.

Eiusdem quesitum est de rebus humanis et ... 7

deg/ 2o de gre sacrament/ 3o
de actibus spiritualis/ Circa primum q
rebatur utrum deus semper faciat
nouam graciam et videtur quod sic ergo
eum 8 super quem ad hanc oppat
infusionem gre illuminacioni sole
incipit aer parte lucie non
facta est lucidus sed fit quia si sol
esset non fieret et ergo absto luce
lucidus non manet/ Sic homo
deo sibi presente illuminat absente
aut cottidie tenebrantur Aliquo
non locorum intervallis sed volu
tatis aversione discedimur. Sed
solum semper fiat nouum lumen i
hec ergo deus semper fiat noua
graciam in aia Sed contra non
bilioris creature nobilius
est esse Sed gra nobilissima
creatura est quia sed pfo ne ro
nalis creature ergo eius esse e nobi
lissimum non ergo durat solum in
momento et ita non semper deus
fiat nouam graciam Ad primum dicit
quod duplex sed acto quedam q fit
cum motu et talis acto semper cum
ad innouacioem quia semper i motu
aliquid fit et aliquid desinit esse i
quo in accidentum aliarum eius/ 2ie tum
redit actio 2 phisici hec phus 8o i
8 physicorum quod i omni motu est fiendo
fi et corrupi Alia aut acto
est que sine motu per simplicem
continuacionem forme i quod in sed
agens sua similitudinem imprimit re
cipienti disposito et talis acto
in principio quedam est cum i noua
cione sed quod de nouo acquiritur
forma i subiecto sed continuo ipsius continuatio
actionis sic nullam habz motu
adiunctum sed simplicem in
fluxionem sine innovacionem ita
est illam sed innovacionem

2 hec eius causatur gracia vide
in anima Unde dicendum quod quam diu gra
durat in anima deus in ea
operatur causaliter eam non tamen quod
faciat semper noua graciam 2 quod sin
gulis momentis deus causat
sed quod eandem graciam quam primo in
fundit semper operatur in anima sicut
verum quod sed difficile est ad intel
ligendum non valentibus absque
considicione sua ab actionibus
que sunt cum motu in quibus semper
aliquid innouatur ut dictum est
ideo primum ergo dicendum quod lumen semper
fit in aere quia semper acto solis
illuminantis continuatur non quod semper
fiat aliud et aliud lumen
Unde quesitum est de sui
mentis et primo de sacramento
penitencie. Utrum per absolucionem sacerdotis
remittatur culpa/ 2o de sacramento ma
trimonii Utrum vir possit accipe
re eam si timeatur de incontinencia
uxorum non valentis eum
sequi
8 primum sic procedebatur videtur 1o
quod per absolucionem sacerdotis
culpa remittatur dicit enim hugo
de sancto victore in libro de sacramentis
quod sacerdos petri secundum sua celi
sed sua celi sed de remissione culpe
ergo remissio culpe sequitur per sermonem per
que sacerdotes absolvunt/ Per sacram
sunt medicina contra peccata sed per
medicinam sanatur culpa vel eg
tudines ergo egritudo vel culpa peti
sanatur per sacramentum penitencie quod consistat
in hoc quod sacerdos dicit ego absolvo
te sicut sacramentum baptismi in hoc
quod dicit ego te baptiso ergo per
absolucionem sacerdotis dimittitur culpa
Sed contra est quod per solam contricionem di
mittitur peccatum primum ibi peccata confi
tebor adversum me iniusticias
meas domino et tu remisisti in

contritione peccati nunc sed contritio precedit
absolutionem sacerdotis quia sacerdos non
debet aliquem absolvere nisi estimet
eum contritum ergo remissio culpe
precedit absolutionem sacerdotis non
ergo per absolutionem sacerdotis culpa
remittitur. Responsio dicendum quod sacramenta nove legis
operantur duobus modis uno modo quando exhibentur
in actu alio modo quando habentur in vo-
to et hoc ideo quia sacramenta operantur ut
instrumenta divine misericordie iustificantis
... nunc est respice ad homines
... i regum xvi° homines
vident ea que apparent deus
autem intuetur cor et ideo quamvis
res naturales non agunt nisi presencia-
liter adhibite sacramenta tamen
agunt etiam modo quo sunt in
voto sed plenius sacramentalem
effectum inducunt quando actu ex-
hibentur sicut patet in baptismo
nam cathecuminus si sit adultus
et habeat baptismum in voto iam
consecutus est effectum baptismi quantum
ad emundationem a peccato et con-
secrationem gratie que est primus
effectus eius sed quando actu baptismum
accipit suscipit caracterem
et remissionem totius pene.
Si quis tamen esset qui non
prius habet baptismum in voto quando
actu baptizaretur sicut pristine
qui patet in pueris sic recipit per bap-
tismum gratiam remittentem
culpam et omnem alium sacramenti effectum
et hoc contingit in adulto si fictus
sunt cum baptizaretur votum bap-
tismi recipit et idem est etiam in sacra-
mento penitentie quia confirmatur in dispositione
... absolveretur tunc ... non
actu absolvitur consequitur
plenarie sacramenti effectum
sed si nunc absolvatur habeat sa-
cramentum in voto quando scilicet proponit
se subicere clavibus ecclesie iam
virtus clavium operatur in

ipso et consequitur remissionem
culpe si quis tamen in ipsa ab-
solutione incipit contritus et
claves ecclesie habet in voto
in ipsa absolutione sacerdotis
culpa ei dimittitur per gratiam
que infunditur in hoc sacramento
sicut et in aliis sacramentis nove
legis. Ad primum ergo dicendum quod gra-
tia non perfecte contritio virtute
clavium gratiam contritionis con-
sequitur dum modo non ponat obicem
spiritui sancto et idem est in aliis
sacramentis nove legis in quibus
gratia confertur licet tamen esse divinia
ut baptismus et penitentiam. Ad secundum dicendum
quod sacramentum prius quam exhibeatur
adultis in quibus ut plurimum
contritio precedit tempore confessionem
et absolutionem baptismus autem
historicus confertur pueris
in quibus votum baptismi
non precedit omnino aut sic
... si etiam baptismus ex-
hibetur adultis ... quo
dicendum quod verbum hugonis non est
sic intelligendum quia sententia
petri in sacerdote absol-
vente precedit tempore sententiam
celi i. dei remittentis culpam
sed quia in sententia petri apparebit
sententia celi ... dicendum quod medi-
cina sacramentalis operatur non
solum actu adhibita sed etiam
in proposito consistens et ideo
nunc sanatio ... precedit
sacramentalem absolu-
tionem ... dicendum
quod nunquam potest esse vera contritio
sine voto clavium ecclesie
quantumcumque sit dolor de
peccato preterito et propositum
abstinendi in futurum
ut ideo in confessione culpa
remittatur

ii d 2m sic predicabatur videtur
q vir possit accipere terc
ad interficiendum vlt mac nolente
vxore si decimus in gtinencia ti
meatur non enim dz homo ptermittere
propriam salutem p salute aliena
s; homo tenetur salutem propriam p
hoc q tec signatur consequens
plena remissione peccatorum secundo
dz homo ptermittere ut provideat sa
luti vxoris ꝰ; quod est q dicit
dicit Si abstines sine voluntate
vxoris tribuis ei fornicacionis
licenciam et peccatum illius tue impu
tabitur abstinencie ꝰ; accipi
endo terem impeditur a reddi
cione debiti ergo videtur q d
peccatum vxoris si non gtineat
imputabitur viro. Rō dr q ea
que sunt naturalis non sunt
ptermittenda pp ea que sunt pre
voluntatis vn ecc dns ast xo
reprehendit phariseos qui doce
bant ptermittere nutrimentum desp
nacione putu ut atque vo
luntarie oblacionem deo offerant
commoditate aut viro imminet
ut gerat curam vxoris quia
caput mulieris est vir ut dr
.i. ad cor. xjo ꝰ; q accipiunt
terem ad sufficienciam subiacet
ipse voluti vn si vxor sit talis
que sequi non possit ppter
quod licitum impedimentum et de
eius gtinencia timeatur non
est ei consulendum ut acci
piat terem et dimittat vxo
rem secus autem est si vxor
continencie voluntarie pro
nat uel velit uel possit
sequi virum suum. Responsio
ergo dicendum q licet ad salutem
propriam viri ptinet ut gerat
curam de salute vxoris q;

viri regimini committitur
Deinde quesitum est de
actibus humanis et
primo de actibus ptinentibus
ad prelatos / 2o de actibus qui
possunt ptinere ad omnes
ptinet aut ad prelatos pape
dispensare in precepto excommunicare
rebellantes preceptis et bene
ficia ecclesiastica conferre Unde circa
primum queruntur novem primo de
obediencia circa precepta prelatorum utrum
scilicet religiosus teneatur obe
dire prelato suo precipienti
ei in virtute obediencie q re
velet ei crimen sibi occultum
2o circa dispensacionem utrum papa
possit dispensare in bigamia
3o circa excommunicacionem utrum aliquis
teneatur vitare excommunicatos
illos de quorum excommunicacione con
victus est diversa sentencia doc
torum dicentibus eos excommunicatos
esse et aliis non esse 4to circa
collacionem beneficiorum utrum
prelatus ecclesie licite possit dare
beneficium consanguineo suo
ydoneo gentili si quis sicut alter
dederit ei magis ydoneus
Deinde primum sic predicabatur videtur
q subditus non teneatur
obedire prelato precipienti
revelacionem criminis occulti nullus
enim tenetur obedire alicui in
hoc q non subditur eius iudicio
s; occulta subduntur iudicio hu
mano s; soli iudicio divino ergo
circa occultorum revelacionem nullus
tenetur obedire prelato pre
cipienti ꝰ; contra est q prela
tus in capitulo religiosorum
potest precipere illud de quo iudex
secularis in causis potest
exigere iuramentum / s; ~~iudex in~~
~~iudicio potest exigere iuramentum~~

no

~~sic inducere in medio~~ ab aliquo ut
veniret illud quod scit de aliquo
occulto ut dicit quedam decretalis
de pugnacionibus ergo per ra-
cionem prelatus in casu potest re-
ligiosis precipere in virtute obe-
diencie ut dicant ei si quid
sciunt de aliquo crimine occulto.
Contra dicitur quod peccatum duplex potest esse
occultum vno modo simpliciter ita quod ad
nullorum noticiam nisi solius perveniat
et tale peccatum occultum nocet
soli facienti et ideo qui tale
peccatum occultum fratris scit solum
hoc debet intendere ut fratris peccantis
saluti provideat sicut institutum
est sic videlicet circa correccionis
formam ut primo quidem corripiat
eius fratrem occulte peccantem
inter se et ipsum solum, secundo modo
adhibeat duos vel tres testes
et tunc tandem si non corrigatur
dicat ecclesie secundum quem ordinem
si prelatus precipiat ut peccatum fratris
occultum ei dicatur non est obedi-
endum et ipse peccat precipiendo quia
contra deo magis quam homini obediendum.
Dicatur peccatum fratris non sit adeo
occultum quin per aliquas suspiciones
in multis noticiam perveniat vel
multorum scandalum oriatur, Jam
peccatum non solum nocet illi sed mul-
tis et quia bonum multitudinis preferendum
bono vnius, prelatus debet diligenter
vitare defectus vt scandalum sedet
in multis vel per penam peccantis vel
penis cognicionem et ideo in
tali casu potest precipere sciente
crimen fratris quod manifestet et
ille cui preceptum tenetur pre-
lato obedire, sed cum non
sit omnino occultum crimen
pertinet ad medicam prelati et
in hoc casu loquitur decre-

talis non autem in primo casu
patet vicio ad obiecta

De quarto sic procedebatur videtur 13
quod papa non possit dispensare
in bigamie irregularitate non
enim potest ab homine dispensari in
hiis que sunt divinitus instituta
ut Bernardus dicit in libro de dispen-
sacione et precepto, sed doctri-
na apostoli in qua continetur
quod bigamus non promoveatur
ut patet in ad thimotheum 3o capitulo est
divinitus promulgata secundum illud
apostoli in ad thimotheum vltimo capitulo in quo
precinctu invenitur eius qui
in me loquitur christus ergo papa
non potest cum bigamis dispensare.
Sed contra est quod in decretis dicitur
dicitur quod papa cum quodam bigamis
dispensavit. Respondeo dicendum quod papa habet ple-
nitudinem potestatis in ecclesia ita
quod quecumque sunt instituta per ecclesiam
vel ecclesie prelatos sunt dispensabi-
lia a papa hec enim sunt que dicuntur
esse iuris humani vel positivi
circa ea vero que sunt iuris divini
vel iuris naturalis dispensare non
potest quia ista habent efficaciam ex
institucione divina. Jus autem
divinum est quod pertinet ad
legem novam vel veterem.
Sed hec est differencia inter legem
utramque quia lex vetus
determinabat multa tam
in preceptis cerimonialibus
pertinentibus ad cultum
dei quam eciam in pre-
ceptis iudicialibus pertineti-
bus ad iusticiam inter
homines conservandam
sed lex nova que est lex

est lex libertatis precepta legis
declaratoria non sunt contraria pre-
13 ceptis moralibus naturalis legis et
articulis fidei et sacramentis gratie unde
lex dicitur lex fidei et lex gratie propter deter-
minacionem articulorum fidei et efficaci-
am sacramentorum cetera vero que pertinent
ad declaracionem humanorum mediatorum
vel ad declaracionem divini cultus
libere permisit christus qui est nove
legis lator prelatis ecclesie et prin-
cipibus christianorum populorum declar-
anda. Unde omnes leges declaratorie
pertinent ad ius humanum ideo
papa potest dispensare. In illis solis
vero que sunt de lege nove et
articulis fidei et sacramentis nove
legis dispensare non potest hoc enim
esset posse preiudicare contra veritatem
christianam et ante quod bigamum
non promoveri neque est de lege
nove neque pertinet ad articulos
fidei neque est contra veritatem sacra-
menti quod patet ex hoc quia si biga-
mus ordinetur recipit ordinem
sacrum sed hoc pertinet ad quandam
declaracionem divini cultus unde circa
hoc papa potest dispensare licet dispen-
sare non deceat nisi ex magna et
evidenti causa. Sicut eciam posset
dispensare circa hoc quod sacerdos
non indutus vestibus sacris con-
secret corpus christi. Et eadem
racione est de omnibus aliis legibus
que constitucione humana pro-
cesserunt in diversis [illegible] capitulis

dampnari in doctrina sua aliqua
proponit quandam quidem sic promulgatis
iuris divini sicut illud quod habetur Galat.
v. Si circumcidimini christus vobis nichil pro-
derit et multa alia huiusmodi et in hiis papa
non potest dispensare quedam non sic
promulgata autem aliquis statuens vera ipse
dicit in ad Corinthios xi Cetera cum venero
disponam et ibidem sedecim mandavit xvi
ut collecte que fiunt in sanctos per
unam sabbati fiat quod non pertinet
ad ius divinum et similiter eciam quod dicit
de bigamis non promovendis non est
iure divino sed institucio auctoritatis huma-
ne divinitus tamen [illegible]
Ad 3um sicut precedebatur videtur quod 18
non deceant vitari illi excom-
municati circa quorum excommunicacionem sapien-
tes contraria opinantur quod sicut iura
quibus non potest auferre beneficium
quod clericus contulit sine culpa suis
minus debet communio fidelium cuilibet
fideli quam beneficium clericus sibi
ab episcopo collatum quod non communio fide-
lium est aliter subtrahenda sine cul-
pa Sed quando dubitatur an causa sub-
sit perimpetratur de ecce [illegible] animus bo-
ni ad interpretandum in meliorem par-
tem quod ex quo dubitatur de excommunicacione
aliquorum magis debet ab aliis presumi
quod non sunt excommunicati et ita non
debet eos vitare Sed contra est quod si aliquis per-
cussus in bello moriatur si ignoretur
quis eum percusserit propter dubium
quilibet qui fuit in bello irregular-
is efficitur secundum iura quod alibi videtur
quod ex quo dubium est de aliquibus

C [folio marker, top margin]

an sit excõicati quod pro maiorem
cautela sunt vitandi Secundo quod du-
bitans de excõicatione aliquorum
aut procedit sententiam in dicendo iudicem vel se(cundum)
si procedit puta cum nondum est declaratum
per iudicem quoniam aliquis est excõica-
tus non sunt vitandi quousque esto indi-
ca(n)tur [illegible] in hoc enim casu verum est quod
in morem potest interpretari debemus vi-
2A dentur ut dicitur Si difficile et ambi-
guum apud te iudicium esse perspexeris
et iudicium intra portas tuas videris
va(ria)ri venies ad sacerdotes et ad
iudicem quos et ab eis et facies quod-
cumque dixerint Secundum si ambiguum
oritur post sententiam iudicis defunda-
tam magis astandum est sententie iudicum
dumtaxat vel plures quando quod iudices
palliate discrimina negatum plenius
pro parte vitare et si sint magis
periti quam alii quia per sententiam con-
stituunt et ex ordinarie exercendo quod
est in magnum nocumentum utilitatis
communis status humani si sine non astaret
sed cuilibet pro suo libitu vellet sine
aliqua prima iure quod sic litigia
essent interminabilia et ideo in tali
casu magis est astandum sententie iu-
dicum nisi forte sit per appellationem
suspensa Et per hoc patet responsio ad
obiecta
Sed quoniam sic procedebatur utrum quod
14 Prelatus ecclesie non possit etiam
committere suis consanguineis cum sunt ydo-
neis propositis melioris quod cum sine
filie quoniam sponsum quem magis
potest ydoneum et sponsus sine sponse
quoniam fidelissime custodire possit
Sed maior prelatus ad ecclesiam sibi
quod

substantiam quia tunc sic pro ad
filia vel sic sponsus ad sponsam
quod sed ei de persona ydonea pro-
videtur quam meliori potest per se dones
eorum tantum magis sunt ydonei
et cum consanguinei christi causa fru-
ctuose et cum protulit ei petro
in regimine ecclesie quod et prelatus
si habeat consanguineum eque ydoneum
non sed ei providere in ecclesia magis
quam filius eque ydoneo multo igitur
magis si sit magis ydoneus Sed
quod sed quod secundum ordinem veram cari-
tatis homo plus debet diligere sibi
magis coniunctos sed hic quos
magis excitantur diligimus et
magis debemus providere [illegible] con-
iunctis et sic cum igitur ex bona
dispensatione ecclesie est ei an-
tea sine administratione utrum quod
prelatus magis debeat suis quam
extraneis providere et si sint
magis ydonei Secundo dicendum quod aut
est de consanguineis prelati eque
ydoneis et aliter dicimus ydoneis
Si enim sit eque ydoneus potest prelatus
suum consanguineum preferre nisi
forte exinde scandalum oriatur
vel aliquid exinde malum consequi
accipiat vel probabiliter sic possit
quod alii prelati hoc exemplo in du-
cantur ad dandum suis consan-
guineis et magis dignis et hic
ideo quod exemplo [illegible] depe-
rit utilitatis ecclesie cum eque ydoneo
providere licet etiam sanguinis propinquior
et amori naturali satisfacere quam

ns est dicit caritati sed magis
caritate informatur Et hic signatur
gen. quod ubi pharao dixit ad
Joseph de fratribus suis si nosti
in eis viros industrios consti-
tue eos magistros pecorum meorum
Si non sit minus ydoneus consan-
guineus prelati non videtur eum preficere
ad curam ecclesie pretermisso me-
liori dumtaxat tamen Secundo quod de
quia hic videtur esse contra fidelitatem
quia in bonis dispensatione dominus
requirit non enim facit fideliter
negotium alicuius domini qui
possit verum eius meliorare
si hoc pretermittat ut suis con-
sanguineis satisfaciat / 2o quia
hic videtur ad personarum acceptionem
pertinere que consistit in hoc quod
aliquis accipit per causam quandam personam
que non facit ad negotium Sicut
si aliquis daret summam pallio
quia dives est et non iusticiam
Sed que est conditio faciens ad ne-
gotium esse autem consanguineum
non est aliqua conditio pertinens
ad curam ecclesie que non ob-
tinetur iure consanguinitatis sed di-
vino munere Esset autem condi-
tio faciens ad negotium circa di-
spensationem puta in malum homi-
nem si cupiens de primolibus hominis
magis providebat suis consangui-
neis ydoneis non est acceptio
personarum Sed si vere consanguineus
ei providebat in primo tamen ipsi

non careret vitio personarum acceptionis
de qua Augustinus dicit in canone ab Gallibus
dispensandis exponens illud quod
dicitur Jacobi ii nolite in personarum
acceptione habere fidem domini nostri
ihesu christi gloriae etc. Dicitur ut habetur
d. q. i. Eusebius episcopus alia tribu a
moyse eligitur ut significaret prin-
cipatum in populo non sanguini defen-
dum esse sed vite Sic et nunc in nimis
plurimos hanc rem beneficias fa-
ciunt ut non querant eos in ecclesia
columpnas eligere quos plus
cognoscant ecclesie prodesse sed quos
vel ipsi amant vel quorum sunt
obsequiis devincti

Cum de questio est de actibus
qui pertinent ad omnes homines
pertinere Et primo de actibus pertinentibus
ad vim intellectivam 2o de actibus
pertinentibus ad vim appetitivam
Circa primum inquisita sunt tria primo utrum
aliquis possit sine peccato appetere scientias
magicas 2o utrum curiositas
quod semel est virtus sit semper virtus 3o utrum
magister declarando quandoque theologicas
magis debeat uti ratione
vel auctoritate

Quintum sic procedebatur videtur quod homo 16
sine peccato possit appetere scien-
tias magicas non enim est peccatum
appetere illud per quod perficitur intellectus
hominis in optimo quod verum est bonum in-
tellectus ut dicitur in vi ethicorum Scientia
autem vera est quia hoc potest licite
appetere scientiam generaliter scientiam et ita

sine peccato potest homo appetere scientias ma-
gicas. Ergo illa prohibitio non est de illi-
cito. Sed scientie magice sunt prohibite, ergo
illicitum est appetere eas scientias. Respondeo dicendum
quod actus humanus potest dici bonus dupliciter:
uno modo ex genere suo, alio modo ex circumstantia.
Ex genere autem dicitur esse actus bonus eo
quod actus cadit super debitam materiam.
Debita autem materia appetitus est bonum.
Unde appetere quodcumque bonum est bonum
in genere. Omnis autem scientia sive quecumque
cognitio bonum aliquod est, alioquin
deus cui nichil mali inest non
haberet omnium scientiam tam bonorum
quam malorum. Unde appetere quamcumque
scientiam vel notitiam quarumcumque rerum
sive bonarum vel malarum est bonum
in genere. Sed tamen secundum diversas circumstan-
tias additas potest esse bonum vel
malum et precipue secundum diversificationem
finis intenti. Unde si aliquis ap-
petat scientiam scientias magicas ut eis
utatur, est malum. Si autem appe-
tat eas scientias ut eas confutet et re-
probet, sic est bonum et laudabile. Simili-
ter ex circumstantia persone potest diversi-
ficari vel ex modo appetendi. Si
enim aliquis appetat scientiam huiusmodi scientias
ut earum notitia preferat aliis utili-
oribus rebus, inordinatus est appeti-
tus, et similiter si potest talis persona ad quam
non pertineat huiusmodi scientia inordinate
appetit. Ad primum ergo dicendum quod omnis
scientia potest intelligi in aliquo sensu bo-
na, quia omne verum est quoddam bonum
intellectus, sed non omnis scientia potest in-
telligi in suo optimo, sed illa sola
que est circa prima veritate ut est verum

est quod magice artes sint
scientie, sed potius sunt quedam falla-
cie demonum. Ad secundum dicendum quod quia
artes sunt prohibite quantum ad suum
usum, sed non prohibetur alicui earum
studium propter periculum utendi
tunc est malum quia prohibitum.
Tertium sic proceditur. Videtur
quod non est contingentium quod scilicet
est verum aliquid futurum esse verum. Si enim
sciret esset verum in aliis contingentibus,
pari ratione sciret esset verum in contingentibus
de futuro, sed in istis non est verum quia
ut dicit philosophus in secundo de generatione
futurus quis incedens non incedet,
ergo non est contingentium quod scilicet est verum
sit esse futurum verum. Contra si preteritis sit
eadem ratio, idem sed preteritis contingentibus
sunt [illegible] et futurum ratione ergo
idem est contingentibus contingit eadem
[illegible] et presens et [illegible] contra
eadem contingentia contingit quod sit quandoque
verum et quandoque falsum sicut hec contingens
scilicet sedere est verum eo sedente et
falsum eo non sedente. Sed in primo
in potest ex eo quod res est vel non est
oratio est vera vel falsa. Ergo contingens
quod semel est verum non potest quod sit
verum. Ergo et ista contingentia forte
[illegible] forte esse [illegible]
et forte falsum [illegible] non [illegible]
nisi secundum diversam significationem.
Sed diversa significatio non tollit [illegible]
[illegible] nominis. Idem enim nomen
dicitur esse per omnes casus et [illegible]
singularis et pluralis [illegible]
[illegible] contingentia sunt vera

enunciabile quod si verum heri fuit sit
verum semper quia aliud heri fuit verum
quam nunc sit quia tunc est quod sortes curret prius
erat verum quod sortes curret et postea
erit verum quod sortes cucurrit. Secundo si
enunciabile aliquod fuit et verum semper erit
verum. Tertio dico quod tamen in hac dubita-
tionis viis in hoc consistit ut sciatur
utrum sit idem enunciabile quod est de
presenti preterito et futuro. Si enim hoc
verum sit planum erit quod enunciabile quod
semel est verum semper erit verum licet for-
te hec dubitationem aliquam habere
possit circa enunciabilia de futuris
contingentibus sed hoc est alterius in-
quisitionis. Si non sint diversa
enunciabilia de presenti preterito et futuro
diversa dicere scilicet. Si est autem idem
enunciabile quod est de presenti qualitercumque
res se habebat seu habeat consequens
est quod idem enunciabile quandoque est verum
quandoque falsum sed quod probatur de ipso
quia eadem oratio et opinio quandoque
est vera quandoque falsa ut dicitur in predicamentis
declaratur faciendo quod semper presenti
imponitur de tamen quedam per dicere
inveniuntur. Cum enim voces sunt
signa intellectuum intellectus
ref autem sunt similitudines rerum. Constat
autem quod unitas vocis significative
vel diversitas non dependet ex
unitate vel diversitate rei signate. Alio-
quin non esset aliquod nomen equivo-
cum. Sicut enim si sit diverse res
erunt diversa nomina et non idem
nomen. Dependet igitur unitas
vel diversitas significationis vocis sive

complexe sive incomplexe ex unitate vel
diversitate vocis vel intellectus quorum
unum scilicet vox est signum et signatum tamen
intellectus autem signum et signatum sicut res
potest igitur nomen vel enunciabile esse adver-
sum vel propter diversitatem vocis tamen sicut
est in synonimis in quibus est diversa
vox sed idem significatum unde sed etiam
diversitate vocis potest esse diversitas in-
tellectuum sine consequentia diversitate rei intel-
lecte sive propter diversitatem modi intelli-
gendi tamen quandoque est diversitas significationis
consequitur diversum modum intelligendi
unam et eandem rem et propterea hoc apparet
in tempore quod presens adiungitur compositionem
intellectus quandam componit et dicunt
ut dicitur in 3o de anima. Et ideo dico quod
non est idem enunciabile sortes sedet et sortes se-
disse vel sessurum esse sed sortes sedet
est idem enunciabile quia est eadem vox
et idem modus significandi et ideo patet quod
idem enunciabile potest quandoque esse verum quandoque
falsum verum dicitur prima conclusio patet etc. Tertio
dico quod diversitas consignificationis tollit
nominis identitatem unde quod obliqui
casus nominum non sunt nomina sunt tamen
unum nomen non simpliciter sed secundum quid quia
conveniunt in uno ordine declinationis.
Deinde cum sit procedebatur videtur quod magistri 18
declarantes conclusiones theologicales ma-
gis debeant uti auctoritate quia in qualibet scientia
conclusiones declarantur per prima principia
scientie illius sed prima principia sunt arti-
culi fidei qui nobis per auctoritatem innotescunt. Ergo maxime conclusiones theologice
sunt declarande per auctoritates. Et quod est
contra dicitur ad Titum ad id ut sit potens
exhortari in doctrina sana et contradi-
centes revincere. Sed contradicentes

medijs veniuntur veritatibus quam auctoritatibus ergo magis est declarare questiones per rationes quam per auctoritates. Probo secundo quod quilibet actus exequendus est secundum quod convenit ad finem sive disputatio. Aut ad duplicem finem potest ordinari. Quedam enim disputatio ordinatur ad removendum dubitationem an ita sit, et tali disputatione theologica maxime utendum est auctoritatibus quas recipiunt illi cum quibus disputatur, puta si cum iudeis disputetur oportet adducere auctoritates veteris testamenti, si cum manicheis qui vetus testamentum respuunt oportet uti auctoritatibus novi testamenti, si autem cum scismaticis qui recipiunt vetus et novum testamentum non autem doctrinam sanctorum nostrorum sicut sunt greci oportet cum eis ex novo et veteri testamento et illorum doctorum quos recipiunt, et si omnino sunt oportet ad eos convincendos ad rationes naturales confugere. Quedam vero disputatio est magistralis in scolis non ad removendum errorem sed ad instruendum auditores ut inducantur ad intellectum veritatis quam intendit, et tunc oportet rationibus inniti investigantibus veritatis radicem et facientibus scire quomodo sit verum quod dicitur, alioquin si nudis auctoritatibus magister questionem determinet certificabitur quidem auditor quod ita sit sed nichil scientie vel intellectus acquiret sed vacuus abscedet. Et patet per responsio ad obiecta.

disputare ex auctoritatibus

si nudis auctoritatibus magister questionem

Deinde quesitum est de rebus pertinentibus ad bonum appetitivum. Et primo de bonis, secundo de malis.

De martirio

Circa primum querebantur duo. Primo utrum aliquis absque perfecta caritate possit se martirio offerre. Secundo utrum martirium pati propositum sit in precepto.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod aliquis absque caritate perfecta possit se martirio offerre. Quia super illud psalmo Dilexi mandata tua super aurum et topazion dicit glossa quod minima caritas plus diligit dei legem quam milia auri et argenti et eadem ratione quam omnia temporalia. Sed id quod magis diligimus exponimus pro eo quod minus diligimus. Ergo et omnia temporalia et etiam propriam vitam exponere potest propter eum quilibet minima caritate. Ergo si aliquis absque caritate perfecta potest se offerre martirio, ergo pari ratione potest martirium sustinere absque caritate perfecta. Sed contra videtur esse per illud Johannis: Maiorem caritate nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Ergo aliquis absque caritate perfecta non potest se ad martirium offerre. Respondeo dicendum quod in operibus virtutum duo sunt attendenda, scilicet illud quod fit et modus faciendi. Est autem aliud facere quod fit secundum aliquam perfectam virtutem fieri et non solum absente perfecta virtute, sicut aliquis non habens iustitiam potest facere aliquod opus iustitie. Et si attendamus modum faciendi, ille qui non habet virtutem non potest operari sicut ille qui habet, nec ille qui habet parvam sicut ille qui habet magnam, qui operatur faciliter et prompte et delectabiliter

q^d no ita faciat ille qui caret
virtute vel qui pncals Dic g^o
dd' e q^p hc opus q^p c off re pc
martis vel etl martiri suffic
pt face no solu caritas pfca
s etl impfca rc^p plus s etl
ille qui caret cari^te fm i d
aplu ad Cor 13 Si tradidero
corpus meu ita ut ardeam
caritate aut no hueam re^t Sz
caritas pfca hc facit pmpte
et delectabilr sic pz de lauren^o
z vincentio qui i tormentis hylla=
ritate gauderunt hc aut no
pt face caritas ipfca vel etl
ille qui cari^te caret Et p h^c
pz rnsio ad obiecta

20 Ad 2^m sic pcedebatur vr^r q^p
pati martiriu pp xpm
no sit in pcepto tum quia vr^r
q^p hō det sua qua q^p ipm cor
ponat ut dt glosa in illa d^o:
Ego su pastor bonus s dimittere
aia sua pp xpm no cadit sb
pcepto s sub qslio g^o r expo=
ne corpus sum martis no ca=
dit sub pcepto Ex q^t z qp dnius
xiii dt ~~xpm~~ decrim^te dea aut
dam e hmu morer sip^ta=
ner mut dia^r marti ojorte
ne petteb Ez illud q^p oz nos
face ne p^tremus cadit sub p=
cepto g^o mors ~~martiri~~ ca= mutz tarui
dit sub pcepto I^a dd' q^p aliqd
cadit sub pcepto dupl^r vno^d
absolute s^alio^d fm aiam ppa=
com q^p cu pceptu i portat
vom debiti illud absolute
cadit sub pcepto q^p c debitu
pp aliqd pcpus sic pceptu

de honore pntu vel de amado
deu. s quez queit q^p illud q^p fat
aliqd ee debitu nondu pcessit
s pt occurre vn hc cadit sub pcep=
ta no absolute s fm ppara^z ca
ita sz ut hō hcat aim patnu
ad faciedu illud q^p debitu redder^e
ex aliq^a ca occurente. et hc mo
expont qmq^z illa dm pcepta
que pouunt^r Mt. v. Si quis p
cusserit te in vna maxilla pbe
ci et alia maxilla q. d. s. si
opus ecet r h^c exigeret salus
alioz hō debet esse patus ad
hc faciedu r psunc modu susti
ne martiriu pp xpm cadit sub
pcepto q^z s. hō debet hre aim
patu ut pius pmittat se occidi
qua xpm negaret vel mortaliter
pctaret r^c etl relinquere bona ppa
cadit sub pcepto q^z dz esse patus
aimq xpiani magis sustine
rapina bonoz suoz qua xpm
negare vel mortal^r pctare Et p h^c
pz rnsio ad obiecta

Cirude qsitu z de actibus
mal s. de pmus motibus circa
quos quesita sut duo pmo
vtz pmi motus ff sint pcta
2^o vtz in fidelibus sit pcta
mortalia

21 Ad pmu sic pcedebatur vr^r q^p
pmi motus ff sit pctm dt
eni aug^r xpi 3^o de ci^ li libri smaz
q^p tepta^os a care no pt esse sine
pcto s quez pmi motus z tepta=
co a carne g^o pmi motus no pt
ee sine pcto Ez q^t z q^d Et

vi sup illud Ro. ergo regnet petm
in vro morli corpe dt glo non pphi-
bet concupiam que vitari non pt sz
illud qd non pt vitari non e petm ergo
concupia que e pmus motus non est
petm. Pto dd qd motus iportat
iclinacom quadaz ad tminu
que quide iclinacio ptinet ad
appetitu i diversis actibz. Est aut
i hoie triplex appetitus unus quidem
nalis scdm qd vis appetitiua ptinet
ad aiam vegetabilem sicut e vis
digestiua expulsiua et reten-
tiua. 2us appetitus e sensualit.
que movetur scdm apphensiom sens
3us appetitus e voluntat que mov.
scdm iudiciu rois. petm aut qd
hz rom culpe de quo nunc loqmur
non pt ee sine actu voluntario
qui scz e aliqualit i ptate pcant.
Actus aut appetitus nalis non sub-
iacet impio rois sicut nec actus
aliaz potenciaz vegetabilis aie et io
in actu talis appetitus non pt con-
sistere culpa sicut qd hoo esuriat vel
sitiat absqz culpa. Et idem dd e
de aliis similibz. Sz actus appetitus
sensitivi subiacet impio rois
in tm qd ro pveniens ipm pt eu in-
hibere vel impedire et io talibz
motus pt hre rom culpe et si
sequatr iudiciu rois potit ee
ee petm mortale sicut motus ex
trarie meditacois i pcta ante deliberat
pveniat iudiciu rois est quide
petm si i tendat i aliqd illicitu
tu qz i ptate hois sunt ipm
cohibere. est tm veniale petm et

remissum ut pz p augm xii
de tri c. dr primus motus
peti motus aut superioris appe-
titus i voluntatis consequens in
dicium rois iam pt esse petm
mortale scdm condicionem actus cui
dd qd concupia non pt vitari
sicut qd nllus concupie motus sur-
gat qz dm resistitr unu in
surgit alius sunt tm vitari sin-
guli repsse quibz hz aliqd
de roe peti licz non hreat
rom pfca peti qd e petm mor-
tale. Dcm sic pcedebatur. Videtr qd 22
primi motus i fidelibus sint
pcta mortalia qz sicut Apostolus
dt in li. de gra et li. arb.
Eos qui non sunt i xpo Jhu
sequitur dapnatos si senciant
concupiam etc si non senciant
eos sentire concupiam e hre
primum concupie motum. ergo in
fidelibus qui non sunt in xpo
Jhu peccant mortaliter scdm pmos
motus qz dapnatio non debet
nisi pcto morli. Pto quilibet ho
dz hre originale iusticiam
scdm quam concupia reprimebatur
qz qd debitu e cuilibet concupie
motus ergo cuilibet concupie motus
e petm morle sicut enim pz
qd debitu hz peti mortalis
rom ex qd quanto e alicui
gradus tanto e capacitas maior
e alicui e gradus fidelis quam
infidelis. ergo primi motus
fidelium non sunt pcta mortalia
multo magis primi motus i fidelium

Pro dicendum quod primi motus sicut
dicitur secundum motus sensualitatis
preveniens deliberacionem racionis aliqui
aut non sensualitatis secundum racionem in
fidelibus et in infidelibus quantum ad
naturam aut sensualitatis racionis
pertinet quod motus sensualitatis qui
est absque deliberacione racionis non
possit esse peccatum mortale quia per- peccatum mortale
est quod consistit in aversione a deo
a deo quod fiat non potest hoc nisi
per racionem per consensus aversio a deo
que constituit peccatum mortale
non potest esse nisi in racione ut patet
per augustinum de trinitate Et ideo dicendum est
quod primi motus infidelium non
sunt peccata mortalia sed venialia
Ad primum ergo dicendum quod dampnacionem consideracionis
dependet ex verbo apostoli qui
concludit ad Ro. 8 quod nichil
est dampnacionis hiis qui sunt
in christo ihesu qui non secundum car-
nem ambulant Videtur ergo quod hiis
qui non sunt in christo ihesu sit
aliquid dampnacionis etiam si non
secundum carnem ambulent motibus
carnis consenciendo Alioquin
nichil plus haberent hii qui
sunt in christo ihesu quam alii
est ergo aliquid dampnacionis hiis
qui sunt in christo Et ei non
senciat motus carnis quibus
non consenciunt quod qualiter sit
intelligendum expressius apostolus
apparet dimisit enim reparacionem
quantum ad mentem licet non quantum
ad carnem dimiserit enim Ego
ipse mente quidem servio legi
dei carne autem legi peccati
sed per legem fomitis que adhuc
manet in corpore meo Ne igitur
hii qui sunt in christo ihesu viderentur
adhuc pristine dampnacioni subiacere
per fomitis motus concludit apostolus quod
nichil est dampnacionis hiis qui sunt
in christo ihesu si non secundum carnem am-
bulant quia dampnacio originalis
peccati soluta est per graciam christi etiam
quamvis actu remaneat fomes peccati
dampnacionem tamen actualis peccati non in-
currit qui non ambulat secundum car-
nem Sed in infidelibus non manet peccatum
originale non solum actu sed etiam reatu
et ideo est eis aliqua dampnacio ex
parte originalis peccati non autem ex parte
actualis si concupiscencie non consenciat
ex hoc ergo non sequitur quod in infidelibus primi
motus inducant dampnacionem peccati
mortalis sed sequitur quod habeant aliquam
dampnacionem originalis peccati Ad secundum
dicendum quod debitum originalis iusticie per-
tinet ad personam propria infidelis racione
humane nature quia a primis parentibus
erat enim collata est originalis
iusticia racione illud quod pertinet ad de-
fectum originalis iusticie pertinet ad
peccatum Non est ad peccatum originale non ad
ad peccatum actuale quod secundum peccatum mortale
Questio est utrum pueri non
existentes in preceptis sint reci- 23
piendi vel obligandi votis vel
iuramentis vel beneficiis alliciendi
ad ingressum religionis Et videtur quod
non per fidem enim consiliorum ad quam or-
dinatur religiones a christo exor-
dium sumpsit secundum christum Ber. consilium per-

sermonis dedit adolescenti qui p-
cepta servaverat ut patet Math xix ergo
sic illi qui sunt exercitati in preceptis
sunt ad religionem obligandi et reci-
piendi. Unde Gregorius dicit super Ezechie-
lem Nemo repente fit summus sed in bona
conversatione a minimis quis inchoa-
at ut ad magna perveniat. Sed
magna sunt consilia que pertinent
ad perfectionem vite minora autem sunt
precepta que pertinent ad communem iusti-
ciam. Ergo prius debent pueri exercita-
ri in preceptis quam ad consilia in-
ducantur. Item Exodi xxi dicitur Si quis
aperuerit cisternam et ceciderit bos
vel asinus in eam dominus cisterne
reddet precium iumentorum. Ergo ille
qui aliquem puerum nondum in
preceptis exercitatum ad religionem
inducit quodammodo aperit ei
cisternam quia plerique tales religionem
ingredientes egrediuntur et in desperacionem
cadunt quasi in quandam spiritua-
lem cisternam. Ergo videtur quod illi qui
eum inducit ei hoc imputetur ad
peccatum. Item illud quod est expediens quantum
ad utilitatem non est tollendum. Sed expedit
quantum ad utilitatem quod homines propria libertate utantur
ad bonum faciendum. Ergo non est aliquibus
auferenda talis libertas per obligationem
voti vel iuramenti. Item Beatus Bene-
dictus monachorum institutor almificus
in sua regula statuit quod venientibus
ad religionem non sit facilis prebendus
ingressus sed probandum sit an spiritus
a deo sit. Ergo multo minus sunt aliqui
muneribus vel beneficiis alli-
ciendi. Item Gregorius dicit et habetur in decretis
dist. xlviii Sicut cum edificantur pa-
rietes non prius tignorum pondus
accipiunt nisi novitatis sue humorem
siccaverint ne si ante pondera
quam solidentur accipiant cunctam
simul ad terram fabricam deponant
sic pueri qui nondum sunt exer-
citati in preceptis sunt quasi parietes
nondum desiccati. Ergo non sunt
eis imponenda tigna id est onera
religionis instituta. Item status
religionis est status perfectionis sed pueri
excipiuntur a lumine perfectionis caster-
tione ut habetur in decretis de prima
dist. iii. Ergo non sunt ad reli-
gionem inducendi. Item Sicut
dicitur xv q. i Magis quis non ap-
petit nec eligit perfectus non diligit
quod autem non diligit facile contem-
nit sed pueri antequam sunt exer-
citati non habent firmam electionem
ergo nec firmam dilectionem. Facile
ergo religionem contempnent si in pueri-
tate ad religionem inducantur.
Item prius xiii dicitur Ebria secreta
ta muniunt sed videtur esse nimia
secretaria quod aliquis ad consilia co-
natur nondum in preceptis exercita-
tus. Ergo videtur quod huiusmodi spiritualibus
ebria desecati nimia non ergo
sunt ad religionem inducendi.
Item non minor cura est adhiben-
da in ingressu religionis quam
in susceptione ordinis sed ingre-
dientibus prohibentur ad maiores

accedere qui inducere non acce-
perunt ergo et non. Sed dicendum quod ad ob-
servationem consiliorum in religionem
transire nisi prius precepta obser-
vaverit. Pro quo dico sunt homines uitia
secundum intelligere bonum et operari bonum
sed intelligendo bonum stultus re-
putaretur qui prius ad difficili-
ora se transferret quam leviora
intelligeret. Ergo stultum est quod in
operatione boni quis a prius transeat
ad consilia quam in preceptis exercitetur.
Pro autem in religione existente
querat curam agere aliorum vel
salutem sui ipsius sed in hiis qui
eliguntur ad aliquam curam ceterum
est eligere meliores ergo et eos
qui ad religionem assumuntur
eligere meliores. Sed isti autem sunt
qui sunt exercitati in preceptis ergo
tales sunt ad religionem inducendi.
Pro illud quod est inse bonum per ex-
ercicium peccati causa est ali-
cuius sicut serpens eneus
quem Moyses fecerat ex man-
dato domini ad sanandos filios Israel
ut habetur Numeri xxi. Ezechias con-
fregit quia ex eo fomentum ydo-
latrie erat. Sed etiam operibus bo-
nis sit sic bona tamen repre-
hendit si inde peccatum maius
proveniat. Cum ergo aliqui in-
exercitati in preceptis sumant oc-
casionem peccati ex ingressu religio-
nis a bona recedentes. Igitur
quamvis religio sit sic bona
tamen videtur quod inexercitatos ad reli-
gionem inducere sit vitandum.

Pro Gregorius dicit et habetur in decretis grave
de casu appetat qui ad summi
loci fastigia per postpositis gradibus pas-
sus rupta querit ascensum. Sed precedens
ad consilia non observatis preceptis est
postponere gradus ergo etc. Quod habet sit
casu querere vita ad hoc non sunt
aliqui inducendi. Pro Damascenus dicit in
2o libro quod non est utile in experto
existentem et in probatum in corrup-
cione sum ut non in superbiam
incidat et invidiam habet ergo
preter ...e non est utile in probatis
et inexpertis in preceptis ad statum
contemplacionis assumi ad quam religio
ordinatur. Pro Gregorius dicit in vi moralium
post Lie amplexus ad Rachelem
Jacob pervenit extrema proficiens quam prius
an vite active ad fecunditatem
mergit et post contemplative ad requiem
copulatur. Sed activa vita consistit in
obedientia preceptorum. Status autem religionis
pertinet ad vitam contemplativam ergo non
sunt aliqui ad religionem inducendi
antequam sint in preceptis exercitati. Pro nulla
promissio est fallacia cum pro salute
non est licita sed salvare aliquid aliena
quod ingressum religionis non est licitum
dicere eum decret. 1 q. 1. nunquam legimus
Christi discipulos vel eorum ministros qui
... quod primam ad dei cultum aliquos
munerum interventu provocasse.
Ergo non sunt aliqui promissionibus
ad religionem alliciendi. Pro ullus
qui non est exercitatus in armis sive
leges est admittendus ad miliciam
corporalem sed religio est status milicie

spiritualis ergo non sunt aliqui recipi-
endi ad religionem nisi prius exerci-
tati in preceptis et in quibusdam spiritualibus
armis. Quia qui non potest obligare ad
minus non potest se obligare ad maius
ut patet naturaliter. sed pueri ante xiiij
annos non possunt se obligare ad mini-
mum quod minus est ergo multo minus ad
religionem. Unde legitur Deut. v quod duos
decimacionem que intrant non permi-
sit seu intrare nam que signat
decem religionem per decimacionem eius
cumulatu significantur homines aptis
consti ergo non sunt ad religionem acci-
piendi peccatores statim conversi ante
quam in preceptis exercitentur. Unde bonorum
operum fructus habere debemus qui de
egipto exivimus ut dicit quedam
glossa Exo. xij. sed exire de egipto
est exire de mundo religionem in-
trando ergo illi qui volunt reli-
gionem intrare debent prius fructus
bonorum operum habere per observanciam
preceptorum. Unde Augustinus dicit in libro de
sermone domini in monte quod omnis perfectio
tis est adherenda sed magis perfectio
est [illegible] esse quod qui velit ascendere
in arte consiliorum nondum observatis
preceptis ergo tales sunt adherendi
et non alliciendi ad religionem in
consilio. Unde Augustinus dicit in eodem libro quod
maiora maioribus et minora mino-
ribus sunt exhibenda sed consilia
maiora ergo non sunt pueris in
exercitatis exhibenda et ita pueri
nondum exercitati in preceptis non sunt
ad religionem recipiendi. Contra est quod

dicitur xxx q. ij. Si in qualibet etate
pubertatis sane filios suos
religioni tradere non amplius quam
usque ad xiiij etatis sue annum
licenciam esse poterit. Preterea
auctoritas voluntaria putandum corporis sue
sive devocionis sit solvendum
votum cum filius habitu religionis
assumere cultum sed post xiiij annum
non statim sunt homines in preceptis
exercitati ergo possunt religionem in-
gredi pueri antequam sint in
preceptis exercitati. Preterea magis est
quod aliquis recipiatur ad regulam sine
talium quam quod recipiatur in
religione in qua sub regimine aliorum
vivit sed Salomon adhuc puer
existens assumptus est ad regimen sine
et aliorum unde dicitur in paralipomenon
xxix. locutus est David rex
ad omnem cetum Salomonem filium
meum elegit deus adhuc pu-
erum et tenellum ergo multo magis
possunt pueri non exercitati in preceptis
ad religionem recipi vel induci.
Preterea votum illud non est illicitum
exinde solvere non reddunt
rei sed sicut Ambrosius dicit qui voverit
committeram in manus puerilibus
non fuit rei si votum exsolvat
ergo non est illicitum quod in puerilibus
[illegible]. Preterea non est illicitum per quod quis
non retrahitur a bono sed magis
provocatur ad melius cum ergo status
religionis in quo consilia servantur
sit melior quam secularis in quo
solum precepta servantur videtur quod
etiam huiusmodi induci debeant
pueri [illegible] et cetera. Preterea xxx q.

dicitur. Scientia autem est virginitatis professio cum quis adulta iam etas esse cepit in qua solet apta nuptiis deputari. Sed non statim in hac etate viri vel mulieres sunt in precepto castitatis. Quod autem quamdiu aliqui in preceptis castitatem habere putant religionem astringi et voto vel iuramento. Ideo si talis obligatio esset illicita, scilicet quia prius non castitati in precepto voto vel iuramento ad religionem obligatur et sic esset quod est secundum se mala et quia est prohibita sed non secundum se mala quod sic castitas sine adimpletione promissionis esset peior et perseverantia pessima cuius contrarium videmus quod adimplentes ea que promiserant in puerilibus annis et in illis promissis perseverantes maxime commendantur. Videtur ergo non est illicita talis obligatio quod prohibita non enim prohibetur in lege veteri. Dicitur enim Numeri xxx: Mulier si quippiam voverit et se astrinxerit iuramento que est in domo patris sui et in etate adhuc puelli si cognoverit pater votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit voti rea erit quicquid pollicita est et iuravit opere complebit. Si autem audierit et contradixerit pater et vota et iuramenta eius irrita erunt nec obnoxia tenebitur sponsio eo quod contradixerit pater. Videtur ergo non est prohibitum iure canonico quod in decreto legimus ipse hec eadem auctoritas inducitur. Videtur ergo

non esse prohibitum lege civili que maxime inducit homines accedendo annuendo et respondendo professionis capacitatem ... licitum sed obligare voto vel iuramento puerorum nondum existentes in precepto ad religionem. Ideo dicendum quod circa quod per questione hic inducitur dubitacionem non est mirum quod quidam contenderunt sendentes veritatem obnubilare conantur hic locum habet verbum quod Augustinus dicit in 2o de civitate dei cap. xix ille maior et certior in superiorum morbus animorum quo in stabilem motus est suos post rem plene redditam sive minima certitudine qua nec apta creduntur sive obstinatissima pertinacia qua etiam ea que creduntur non sentiunt tanquam ipsam rem veritate quod defendunt sit necessitas copiosius dicendi plurimumque rebus claris velud eas non presentandas spectantibus intuendas sed quodammodo tangendas palpantibus offerimus. Et tamen quibus disceptandi sit ait si videndum est vincimus existimemus vel non possunt intelligere quod dicitur vel tam duri sunt adversitate mentis ut etiam si intellexerint non obediant respondeant et loquuntur in veritate atque infatigabiliter. Vera sunt quorum dicta contra si totiens voluimus refellere quotiens obnixa fronte statuerint non cogitare quod dicatur dum contra nostris disputationibus contradicatur quam sit infinitum et erumpnosum et infructuosum videtis. Sit ergo hic modus sufficiens ut veritas manifeste et quasi palpabiliter ostendatur et si ingeniosi fuerunt que alicuius ponderis

no hent ↄtepnant̾ nec pp opor-
teat inutilit' eade replicar̾ Si
quis tm dict̾ valuit scibat
q dicat ut alij intelligentes di-
iudicar̾e possit an concat ve-
ritate Quod igit̾ ccia ↄponitur q̄m
ut singula distinciam ↄpendeam
e q pueros ee infra annos pu-
btat' in religione recipi no est
fm se malu imo est expediens
z fructuosu q̄ id q a pueria
assuescim' ↄp psam z frmi' te-
nem' fm illud ↄpiue ꝯouerbior
adolescens iuxta via sua etiam cum
senuerit non recedet ab ea
et ideo apli instituerunt
ut pueri ee infantes ad xpiana
religione recipent̾ ut in ea
nutriti firmi' z pfectius ei in-
hereant Et hec ē q dyo' dt' i ulto
calo Eccl̾e ierar̾c Sacrum statu re-
genis ↄfirmati infantes adhiu-
sam habent ↄsuetudinem alioru
remoti errore et immunde vite
expertes hec diuinis nris ducatibus
i apliis ad uenire venit z visu
est bonu suscipe infantes · ↄsider-
ant magis expedit vita xpiana
infidelium vita qua vita religio-
sorum secularium vita pprium cu
in pmitiua eccl̾ia omni xpianorum
erat ꝯfessionis religionis statu fm
illud Act iiij · multitudis creden-
tium erat cor vnum z aia vna nec
quisquam eorum que possidebat ad
sua esse dicebat sz erant illis oia
coia Ad cui' vite exemplar
omnes religiones sunt institute
Et ideo religionum institutores
exceade causa qua eciam apli moti
sunt ad recipiendum infantes in relig̾
ut pz de beato benedicto qui ut i
2o dyalogorum le recepit mau-
ru duodenum z placidu sep-
tenem Est tn quedam diffe-
rencia hic attendenda na pueri
an annos pubtat' ꝯditio-
nis sunt sub cura parentum
ppt hoc q parent̾ discrecionis
defectu fm quam possit bene
regere seipsos z io in hac eta-
te pnt quidē religioni tradi
si ꝯpentibus assensum z erit ra-
ta traditio parentis si tm ad a-
nos pubtat' puenerint ha-
buerint p ratam oblacoem vt
extra dt' Et hec xx q · i · ad-
didisti Si pr et mr filium
filia ve · int septa monasterij
infancie annis sub regulari
tradiderint disciplina vtr̾
liceat eis p'q pubtat' im-
pleuerint annos egredi et
intro coplari hec omnio de-
nitamus q̄ nephas e ut ob-
ligati ꝯpentibus deo filij vo-
luntat' frena relaxent̾ Si
aut in hac etate ppria sponte
se religioni tradiderint pt hoc
p assem ut dissilacem pntu
ratu ee vtu dia · xxxj Si in
qualz minori etate ut religio-
nis tonsura ut relim veste
debita in vtoq sexu filijs e
cui' e ambo parentes dederint

vel forte nolentibus vel nescienti-
bus sed parentibus a se susceptam
non more dicam in filiis abdi-
caverunt si vel coram se vel episcopo
palacii ingenuitu eosdem fi-
lios talia facere promiserunt
ad secularem reditum filiis
ipsis quosque penitus non licebit
Si non pueri annos pubertatis
transcenderint parentum et invitis
parentibus ad religionem transire
non sunt repellendi ymmo
magis vocandi. Sicut enim gregorius dicit
in cognacione omnes ad vitam
bona alios in pueritia alios in
adolescentia alios in iuventute
alios in senectute alios in de-
crepita etate vocat. Et in nulla
etate sunt repellendi. Immo non
sunt repellendi in pueritia. Dicit
enim Crisostomus super Matheum: quibus mittitur appro-
pinquare Christus non repellitur ab eo
sumpsi in infancia. Ita si sancti futuri
sunt quid vetatis filium ad premium
venire. Si autem peccatores futuri
sunt, ut quid sententiam condempna-
cionis profertis antequam culpam
videatis, qua quidem sententiam
dampnacionis proferunt aliqui cum
dicant non sunt recipiendi pueri
ad religionem quia exibunt et peio-
res efficiuntur. Sed quod addunt quidam
quod contra pueros plus exaltatur in
preceptis et precepta transire ad con-
silia observanda in religione
ex falso intellectu procedit. Arbitra-
tur enim quod precepta parant viam
ad consilia non est autem sic ymmo
precipue consilia parat viam ad

precepta servanda quia per consilia remo-
vemus a nobis seculi curam quibus occu-
pati difficile est quod in necessariis servet
seculares dicit super actus Grave
onus subit .i. ministracio memetipsum
opus occupata. Rem enim seculi fa-
miliaris dei non sine facili vicibus
assequitur. Et ideo dominus dicit Matthei 19
quod difficile qui pecunias habent
intrant in regnum celorum quia difficile
est quod tales precepta servent quibus intratur
in regnum nisi sequens consilia divi-
cias relinquat. Et ideo pueri ad
hoc quod in necessariis servare possit
in observancia mandatorum sunt
preparandi et quod in primum
in exterioris consiliorum non sunt repellendi
quibus in erudita videantur in precep-
tis. Dicit enim Origenes super Matheum: quando
puerilem Symone quibus offerunt
salvatori pueros et infantes
qui autem videntur prefectores plus
quam discat eorum iustitie reprehen-
dunt eos qui pueros et infantes
adhuc magis eruditos offerunt domino
dicit autem discipulos suos
condescendere utilibus puerorum. Hic autem
decet attendere ne estimacione
sapientie excellencioris condempnantes quasi
magni pusillos ecclesie prohibentes
pueros venire ad ihesum. Sed quod aliqui
querunt an ante religionis ingressu
sunt voto vel iuramento ad religionem
obligandi manifeste patet quod sicut
enim in malo quanto voluntas est
obfirmata ad malum tanto peior
est in obstinacione patet et qui ex
malicia peccant ... et incurabiles

2m

tanto voluntas melior est quan-
to est magis firmata et astricta
ad bonum. Cum igitur bonum sit quod
pueri ad religionem voveant multo
melius est quod eorum voluntas sit ad
hoc firmata quod sit sit voto vel iu-
ramento. Unde et David dicebat Iura-
vi et statui custodire iudicia
iusticie tue. Et Augustinus dicit in epistola
ad paulinam et armentarium felix
necessitas que ad meliora compellit.
Ultimo autem quarto restat an sint
beneficiis alliciendi. Et si quidem
conditione vel pacto pretium aliquod
detur vel quodcumque temporale beneficium
ut religionem intret hoc est illicitum.
Si autem ab eo aliqua beneficia tempora-
lia conferat ut auferat impedimen-
ta quibus impeditur a religionis
ingressu vel etiam ut eum invitat
vel doceat faciat ad hoc quod sit religiosi
aptus hoc non est illicitum sed est lauda-
bile. Similiter etiam si beneficiis temporalibus
aliquis aliquem alliciat ut eum
favorabilem sibi reddat non in-
tendens gloriam propriam sed gloriam
dei et proximi salutem laudabile
est. Sicut et Apostolus de seipso dicit
j ad Corinthios x. Per omnia omnibus placeo.
Deus etiam aliquos temporalibus benefi-
ciis alliciat ad bene agendum. Inveniuntur
etiam quibusdam temporalium distributionibus
alliciuntur aliqui ad Ecclesie deservien-
dum. Non quod pretium accipiat, sed
sit quedam secularia illectiva ad
deserviendum deo sic et dominus dicit ait.

et si non oz p. 4 dat ad in aut stat religi

no.

in verbum quite regnum dei et
iustitiam eius et hec omnia scilicet necessaria
vite adiciuntur. Unde Ieronimus
quod dicit quod sicut Christus ad consilia in-
vitavit adolescentem in precep-
tis exercitatum ita etiam vocavit
Mattheum publicanum non exer-
citatum in preceptis sed post Petrus in
piscatu existens accipere possumus
quod ad consilia assumenda in
religione advocandi sunt non
solum exercitati in preceptis sed etiam
non exercitati. Tertio dicendum quod
pietas dominum simpliciter attendi
potest quando in diversis statibus sine
comparationibus quod prius exercitetur
in minori statu sicut videmus
quod illi qui volunt fieri milites
non exercitantur prius in lanificio
sed a pueritia exercitantur in militia
dicti. Et qui volunt fieri clerici
non prius exercitantur in militia
vita laycali sed clericali. Et sic non
qui volunt religiosi fieri non
quod prius exercitantur in vita se-
culari sed a puericia que eis si con-
tinua exercitentur in vita religi-
onis quod magis poterunt in ea
proficere. Unde dicitur Trenorum iii°. Bo-
num est viro cum portaverit iu-
gum domini ab adolescentia sua.
Filios potest accipi duplici gradus
in eodem statu et conditione. Et
non dicit Gregorius quod in qualibet bona
conversatione incipiendum est a
minoribus ut ad maiora procedatur.
Sic enim milites a rudimentis
milicie et clerici a rudimentis

eligiatur ita etiam et religiosi
incipiunt armaturam religionis
ut perficiat usque ad summum gradum
3m dicendum quod duplex est status scilicet
data et supra tunc quidem dat
aliquis statum alicui vivendi
vel magisterium canendi qui fit
aliquis vel dominus vel eques
dat ei propria sua vivere et tunc
vivunt proximi capitulum dandi
statum religionum aut non status
data sed supra puta cum aliquis
inducat aliquem ad bonum et
ipse ergo sic fit deterior et non est
religiositas modis bona propter hoc
quod ille sunt inde statum vivunt
deum et dominus non dimisit pec-
catorum vitam propter scandalum
phariseorum ut dicit augustinus etc
augustinus dicit in epistola ad bonifa-
cium et habetur 23 q. 4 ipsa pie-
tas etc quod si plurimi essent in
domus vivunt et inde salute
unus liberari possit atque deum
illud facere conarentur alii se
metipsos frequentare necnon
dolens detectus utique unus sa-
lutem solatium ad 4m dicendum quod
libertas necessitatis coactionis opponi-
que est necessitas non sed absolu-
ta sed necessitas que est ex supposi-
tionis non opponitur libertati et
tamen necessitas expedit ubi adigere
voluntatem sicut patet in pacta per
iussionibus firmata vel iura-
menta in rebus licitis fieri
debent multa dicit magister
phisicus expedit hominem obli-
gari ad omnia que sunt meli-
ora ad 9m dicendum quod difficultas
ingressus tollitur in religionibus propter
quod datur mutatibus annus probationis
unius difficultates religionis
exprimunt ad 10m dicendum quod parenti-
bus non deficientibus non sed onus religionis
imponendum non prohibet qui sit
parens deficientibus deficientibus aut
parens affectus propter secularis af-
fectus per religionem et non queritur quod pueris
ceterum aliquem in religione ex-
cis onus placationis aut sacerdotio per-
dum imponat et debet generale lex
que ut sed pena que perdunt in
illo casu et in fine omnes etc. ad 11m
dicendum quod status religionis et status pueri
etc. ex natura sine scola professionis dum
ad religionem recipiendi sunt pecunias propter
primam et recipiendi sunt pueri in
nocentes qui in scola quadam professionis
ut professionis innocentiam fuerunt ad
8m dicendum quod si omnino in initio pueri ad
religionem ducuntur timendum est de
eorum futuro sed ex quo propria voluntate
se obligant et religionem inducunt
non sed locum talis inducta ad 9m
dicendum quod sicut magnum et primum multum
et parvum in phisicis dicuntur relative
ita et estimatis sunt nec ergo et tam
na estimatis sunt nec sed quod in parvis
tempore multum movent illa que sunt
minima que estimata in vere
ad debitum modum puta si aliquis
aliquem statum a principio aggressus
sepius videntur illius status ea
que sunt et statim in statu illo at-
temptare velit non sed aut sua
estimata si contrarium professionis religionis

quadam scolam que e religio a
pueritia aliquis ingrediatur tantum est
cum talium professionis ut etiam si a prima
quis huius professionem aggrediatur si ut
proficiat Sic et Augustinus dicit

ad volusianum — Ad doctrina christiana tanta inquit
e xpianarum profunditas litterarum ut in
eis cottidie proficerem si eas solas ab
meunte pueritia usque ad decrepita senec-
tute summo studio melioris ingenio
conarer addiscere Ad 10m dicendum quod
diversi ordines sunt qui diversis gradibus
vivunt claustralis vite et ideo ut
amioribus incipiatur qui ad maio-
res tendit Non autem ergo quod qui
tendit ad sacros ordines exercitetur
in hiis que pertinent ad inferiorem
statum laycalis scilicet vite et sic in
vita religionis ergo quod a minimis
eius incipiat qui religionem in
greditur ut ad summum apicem re-
ligionis pertingere possit Non tamen
ergo cum prius esse exercitatum in seculari
vita Ad 11m dicendum quod in multis locis
ergo quod ab amioribus in eadem scientia
incipiat ut ad maiora proficiat Non
tamen ergo quod quicunque vult addiscere ali-
quam scientiam quod exerceatur in qualibet
minori sicut qui volunt addiscere
aliquam scientiam liberales artes Non
ergo quod prius exerceant in mechanica
Sed solum hoc ergo quod minor scientia paret
viam ad maiorem vita autem secularis
non parat viam ad religionem Sed magis
abea abducat unde Gregorius dicit in pri-
ma parte Cum adhuc me cogeret ani-
mi nunde[?] cum speciem decipiens
ceperunt multa ex eisdem multi
cura succrescere ut iam corpore non

spe Sed quod quamvis mente retine-
ret Eximere autem observantia
quibus parat viam ad virtutes et
professionis precepta divina observanda
que ergo est in seculari vita ab-
servari Ad 12m dicendum quod licet
desiat in multis primis quidem
quia ille qui religionem intrat
non adhuc eligitur ut sui in aliquibus
curam gerat magis quam autem
Sed magis ut sit sub obedientia et
cura alterius 2o quia hec non quer-
itur ab aliquo quod necesse sit eligere
meliorem ad regimine prelationis
Sed primum quemdam sufficiat eligere
bonum 3o quia si ergo eligere me-
liore ad prelationem non quidem
propter meliorem Sed meliorem
vel magis ydoneum adhuc pueri
autem etsi non sint meliores
simpliciter quam adulti sunt tamen magis
ydonei adhuc ut in religionem
intrantur Unde Augustinus in libro de
plurimis comparat eos qui a prima
inventute in religione angelis
alios autem hominibus quia angeli
a principio homines autem processu temporis
ad vitam eternam pervenerunt 4o
quia ad exemplum non eligitur nisi
omnibus et ideo maior necessitas
e quod melior assumatur quam
infantibus religionem qui pluries
accipi possunt Ad 13m dicendum quod
non solum illud quod Sed peccatum propter
scandalum vitare Sed et illud quod
habet speciem mali unde et Apostolus dicit
prima ad Thessalonicenses ultimo Ab omni specie
mala abstinete vos Et quia

serpens eneus et si secundum
se erat bonum ex sui institucione
tamen propter hebat mali propter similitu=
dinem ydolatrie non apud
eos qui erant ad ydolatriam
proni non erat dimittendum sed lau=
dabiliter fuit subtractum sic itaque
aut religionis non est per se
malum nec sub specie mali Be=
nedictus aut consistit de genere suo
bona tamen addit quod sit actus
virtutis excelsi quod sit vestita de=
bitis circumstanciis id est ut sit con=
veniens et persone et loco et tem=
pori sed aut eius persone qui
inna pute maiore benediat
quod sicut dicit hebr. vii sine
ulla contradictione quod minus est
a maiore benedicatur ad ix.m
dicendum quod ille qui accedit ad con=
silia non querit ascensum per
abrupta preponit gradibus sed magis
recedit ab hiis que possunt homines
impedire ab observacione precep=
torum sicut dictum est ad i.m
dicendum quod 2m dictum damasceni
magis erat contra quam conceditur
Ideo eum deus hominibus esset
potius regere in corruptibilibus non sta=
tim addidit quod hoc non esset
eis utile sed propheci Oros ha=
bundanciam eum temporalium et
corporalium bonorum et magis super=
bie et non utile sed homini ad
superbiam vitandam ut ad con=
silia vocat temporalium habunda=
ciam derelinquentes ad xm
dicendum quod amplexus Rachel signifi=
cat quietem contemplacionis ad

quia etiam consilia secuntur non statim a
primo perveniet potest sed post longum exer=
cicium mandatorum in vita seculari ad
xim dicendum quod si beneficiis temporalibus
aliquis alliciantur ad religionem cum
pacto sicut solet fieri in empcione
et vendicione est illicita solo si
aut alius permittat sine pacto
non sed illicita solo Et non bene potest
permissa vero in eadem causa subiungitur
nisi forte depauperum alimento quos
indigne exponat Et ideo subdit
dum tamen absit pactum et omnis convencio
ad xiim dicendum quod status religionis
quantum ad eos qui in ea profecerint
est spiritualis milicia quantum vero ad
eos qui de novo intrant est quasi quod
dam tirocinium exercicii Et ergo ad ma=
iorem partem quod apnes ab quibus exer=
cicium sub erat sicut de exercicio milicie
temporalis vegecius dicit i li. de re
militari ad xiiim dicendum quod obligacio
professionis induci corporale non
potest fieri ante annos pubertatis cum
obligacionem solis sed professio que
sit in religione ad perpetue remane=
dum in ea sed cum annos pubertatis
potest fieri aliqua sponsio futuri
minus sicut est in sponsalibus cum
assila obligacio que ad religionem
ad xvm dicendum quod sicut glosa dicit unde
quod hic quod decimatus eniatur nolebat
esse in natura cum xpo sicut desiderium
corporis qui sunt apostolo mundati quod
cupiunt dissolui et esse cum xpo
sed hoc non statim eis concedi sed ex
quod fratres in hac vita laborent
annunciando verbum dei dicit ipse quod non

est ad perfectum. Quarto dicendum quod
quanto aliquis magis ex aetate fuerit
in bono exercitato i. exercitio ad
religionem transit tanto facilius in
ea proficere potest. Sed quia in seculari vita
imminent multa pericula quibus
homines ex actu virtutis impedi-
tentur est quod a principio impedimenta
disrumpat per observantiam consiliorum.
Quinto dicendum quod difficilius est ob-
servare praecepta in vita seculari
quam in vita religiosa magnam vir-
tutem requirit ad hoc quod aliquis in seculo
vivens se immaculatum a vitiis
seculi conservet unde dicitur Ecclesiastici xxxi
Beatus dives qui inventus est
sine macula et post ea subditur quis
est hic et laudabimus eum fecit enim
mirabilia in vita sua et ideo ma-
ioris perfectionis videtur esse si tunc sit
perfectio quod aliquis in seculo vivens
conservet se immaculatum quam quod
tante virtutis se non existimans ad
religionem transeat ut facilius a peccati
macula conservetur, admodum zachei
qui cum statura pusillus esset ad
hoc ut christum videret ascendit
arborem sicomorum i. fatuam
per quam religio designatur. Sexto dicendum
quod in unoquoque statu minora
maioribus sunt attribuenda cum quis
ad maiorem statum proficere vult oportet quod
in minore praemedia illius status
accipiat secundum illud Ecclesiastici xxv Que
in iuventute tua non congregasti
in senectute quomodo invenies. Ideo ad
hoc quod aliquis perveniat ad perfectionem religi-
onis oportet quod a principio aetatis suae ad
huiusmodi assuescat

Secundo queritur utrum consilia
ordinentur ad praecepta. Videtur
quod non. Item ad quod ordinatur
aliud potius est quam finis potior
intentione et posterior in execu-
tione sed observantiam praeceptorum
convenit esse posteriorem in executione
quam impletionem consiliorum ut
patet Matthaei xix de adolescente qui
se dixerat servasse legis praecepta
non ergo consilia ordinantur et ad
praecepta sicut ad finem sed potius
e converso. Sed finis est potior hys
que sunt ad finem sed consilia sunt
perfectiora praeceptis quia consilia pertinent
ad perfectionis statum praecep-
ta autem pertinent ad communem in-
stitiam. Item et consilia praeceptis
super adduntur ut patet per hoc quod dicitur
Matthaei xix Dominus dicit adolescenti qui
praecepta servaverat Adhuc unum
tibi deest Si vis perfectus esse
etc. ergo consilia non ordinantur
ad praecepta sed potius e converso. Sed contra
philosophus in 2o physicorum sicut se habent
principia ad conclusiones ita se
habent fines ad ea que sunt
ad finem sed talis est habitudo principiorum
ad conclusiones quod posita principia
positis ponuntur conclusiones non
autem e converso quia contingit ex falsis
sillogizare verum ergo talis est habitudo
finium ad ea que sunt ad finem
quod posito fine ponuntur et ea
que sunt ad finem sed positis praecep-
tis non ponuntur consilia multa
enim observant praecepta qui non
observant consilia ergo consilia non

ordinatur ad precepta sicut ad finem
Et Augustinus dicit in libro de sancta virginitate
mirabiliter desipiunt qui istius presentis
seculi virginitatem esse solum obser-
vanda senciunt sed observacionem pre-
ceptorum pertinet ad presentis seculum
ergo consilium virginitatis non est im-
plendum propter precepta et eadem
racione est de aliis consiliis. Preterea pre-
cepta pertinere videntur ad vitam
activam consilia autem ad vitam
contemplativam unde capitulo xviii° ubi
enumerantur precepta legis dicit glosa
Ecce vita activa ubi autem perfecta
subditur si vis perfectus esse etc. dicit
Ecce vita contemplativa sed vita ac-
tiva ordinatur ad contemplativam
et non econverso ergo precepta ordinantur
ad consilia et non econverso. Preterea dominus
miraculose legitur turbas refecisse
quinquies faciunt quinque milia
hominum ex quinque panibus et duobus
piscibus ut legitur capitulo xiv. Secundo
de vii panibus et paucis pi-
sciculis faciunt quatuor milia
hominum ut habetur capitulo 15. Et per hoc
dicit glosa capitulo 14 quinque mi-
lia per quinque sensibus corporis subiecti
qui in seculari habitu exterioribus
recte uti noverint (non/cont) quinque pa-
nibus i. legalibus preceptis ad-
huc necesse est ut instruantur. Nam
qui mundo integre renunciat
quatuor milia sunt et a vii panibus
i. evangelica perfectione sublimes et
spirituali gratia reficiuntur. Sed plus
pavit dominus quinque milia hominum
quinque panibus quam quatuor milia ex
vii ergo precepta sunt plura consiliis
et non econverso. Preterea dispensationes pre-
dunt perfectionem et ordinantur ad ipsam
Sed precepta sunt dispositiones ad consilia
dicit enim glosa Zacharie I in principio capitulo
quatuor sunt qualitates de quibus sancta ecclesia
contexitur precepta mandata testimonia
exempla. In preceptis iusticia in mandatis
caritas in testimoniis fides in exemplis
perfectio ad quam pertinent consilia ergo
videtur quod precepta ordinentur ad consilia
et non econverso. Preterea quod non est aliquid prius
sed sicut dicit quedam glosa super
psalmum caritas primo monet pedes
ad reditum vite de actu autem caritate
dantur precepta ergo incipit a prius in
vita spirituali quam precepta non ergo con-
silia ordinantur ad precepta sed precepta
econverso. Preterea super illud psalmi Sicut ablac-
tatus super matre sua etc. dicit glosa Si-
cut quedam tempora nutriuntur in puericia
carnali ita et in spirituali primum ergo
tempus est conceptionis secundum 2 i. uteri
alitionis tertium emissionis quartum por-
tationis et lactationis quintum ablactationis
ita est et in utero matris ecclesie primo
concipimur deinde fidei rudimentis instruimur
deinde quasi in utero alimur in eisdem pri-
mordiis proficientes deinde manibus
ecclesie portamur et lacte nutrimur
deinde ita conducti a lacte matris
accedamus ad mensam patris et perfecta
subditur. Multi vero sunt ordine pre-
tent ut heretici et scismatici se ante
tempus a lacte separantes unde extinguun-
tur. Sed separari a lacte et solidioribus ci-
bis ad difficiliora transire tamen vero
consilia sunt difficiliora quam precepta
videtur quod periculo extinctionis se exponat
qui ad consilia accedit nisi prius edu-
catus in preceptis. Precepta ergo ordinantur

ad consilia et non econverso. Quod probatur. Dicit
ezechiel quod ex precepto benefaciendi ... indic-
atum est, sed illud quod est imperfectum
ordinatur ad illud quod est perfectius et non
econverso, ergo precepta ordinantur ad consilia
et non econverso. Quod virtus imitatur naturam, sed
natura operatur prius in corpore animalis ea
que pertinent ad esse sicut membra
principalia quam ea que sunt de
bene esse, ergo in processu virtutis prio-
ra sunt precepta que sunt de esse
virtutis quam consilia que sunt de bene
esse ipsius et sic idem quod prius. Quod sicut
est ordo in addiscendo ita etiam in
operando, sed in addiscendo ab imperfectis
a facilioribus ut ad difficiliora
pervenitur, ergo in operando oportet prius
implere precepta que sunt faciliora
et sic transire ad consilia. Quod arguitur
secundo in glossa quod sermo domini est ...
via quantumcumque, sed sermo domini pre-
ordinat precepta consiliis ut patet
Math. v. Ubi primo ponitur illud quod precep-
tum est antiquis et postea super ad-
datur illud quod perfectius est, ergo videtur quod
observantia preceptorum sit preordinata
observantiam consiliorum. Quod primo quod est mi-
nimum in aliquo genere ordinatur ad
illud quod est maximum in genere illo,
sed minus ... in vita christiana quam
observantia preceptorum, minus autem
magis quam observantia consiliorum,
ergo precepta ordinantur ante consilia.
Quod Jeronimus dicit super Math.: eum precepta
legis implere negligit perfectiora implere
non potest, ergo oportet quod primo aliquis impleat
precepta quam consilia et sic precepta or-
dinantur ad consilia. Quod prius sed econverso
... conceditur ... a preceptis

non ... ad consilia
non ... si aliquis servat pre-
cepta quod servet, ergo observantia pre-
ceptorum naturaliter precedit et ordinatur
ad observantiam consiliorum. Sed contra
est quod Augustinus dicit in enchiridion
omnia mandata dei ex quibus
... est non ... ...
non inveniuntur, sed perfecta consilia
monentur ex quibus ... sed bonum
est licet inherere non ...
... referantur ad
diligendum deum et proximum propter deum,
sed hec duo cadunt sub precepto ut
patet Math. 22, ergo consilia ordinantur
ad precepta. Quod illud quod est celes-
tius ordinatur ad id quod est naturaliter
... est ... que sunt ad finem,
sed consilia sunt ... precepta autem
naturaliter, ergo consilia ordinantur ad precep-
ta. Quod primo quod plenius aliquid perficitur
ordinatur ad id.
Sed per consilia plenius et ... servantur
precepta, ergo consilia ordinantur ad pre-
cepta. Respondeo dicendum quod precepta dantur
de actibus virtutum ... autem sed
actus virtutum scilicet interior et ex-
terior et uterque actus cadit sub
legis precepto. Unde Augustinus dicit
contra faustum quod quia iudei non intelli-
gebant ... nisi ...
corporis ... dominus
iniquum ... sunt in
... deputantur ...
... temporalem ... femina
... cogitationem vel ...
que erat in lege ...
... et interiorem ...
ad quod ... maximum est quod
interiores actus virtutum sub precepto

tadunt. Consilia igitur ordinantur
ad precepta et sunt que sunt de emitio-
nibus virtutum actibus et sunt que
sunt de exterioribus actibus. Secundum Cassi-
anum de. Nam ad interiores actus virtu-
tum moralium pertinet ad mentis
puritatem ut scilicet mens hominis
a passionibus inordinatis et
ab exteriorum rerum cupiditate sit libera
et ulterius omnes virtutes tam mo-
rales quam theologice ordinantur ad di-
lectionem dei et proximi et ad hoc omnia
consilia ordinantur sicut ad finem
scilicet ad caritatem dei et proximi ad men-
tis puritatem. Unde dicit in collationibus
patrum quod quidquid nos ad virtutem eri-
gere (?) tota virtute sectandum est
quidquid quod autem ab hac retrahit
ut perniciosum ac noxium vitandum
est. Propter hanc enim universa agimus
atque tolleramus. Propter hanc parentes
tes patrie delicie mundi huius
et voluptates universas contempni-
mus ut puritatem cordis perpetuam re-
tineamus. Et post pauca subdit: Propter hanc
ieiuniorum inedia vigiliarum la-
bores corporis nuditatem lectiones
ceterasque virtutes debere nos
sustinere noverimus ut per illas
ab universis passionibus noxiis
illesum preparare cor nostrum et conser-
vare possimus et ad perfectionem cari-
tatis istis gradibus innitendo con-
scendere. Et propter hoc idem Augustinus
dicit in libro de moribus ecclesie: Non
recipiendis inquit quibus
tollere qui pellibus se operire pro-
damaverit et distincti sine reci-
piende in vigilat de
Et inde dicit Caritas precipue
custoditur per castitatis virtutis castissimo

castitatis (?) spiritus ultra apparatum vir
et de quo ... ad corporis virginitatis
consilium ad hoc ordinatur docet ut
mulier innupta cogitet que dei
sunt quo deo placeat. Et dubitatio (?)
ig paupertatis consilium ad hoc ordi-
natur ut homo deum sequatur quod
sit pro ... et puritate interio-
ris affectus. Sic igitur consilia ordinantur
in finem ad precepta sunt que sunt de
interioribus actibus virtutum. Sed sunt que
sunt de exterioribus actibus puta non
occides non furtum facies et ordinantur
consilia ad precepta non sicut ad finem
non enim propter hoc homo virginitatem ser-
vat ut ab adulterio abstineat neque
propter finem aliquis suis abrenuntiat + suis
ut non furetur aliena. Tamen exteriora
opera consiliorum sunt maiora quam
interiora opera preceptorum ordinan-
tur ad ea in quantum faciunt ea tutius
et firmius conservari. Qui enim sua dimit-
tit multo magis abstinet a rapi-
endis alienis. Unde et Augustinus dicit
in 19 libro contra Faustum cum castitate
lege concessa in duo (?) conceditur
ut quod quidem corpora sua ... lo-
quatur vel coperunt que ... va-
leret si quod illa consentiri potuisset
vel ad tutius conservandum quod relinquisset
Et in hoc ... dicitur in mo... ... vel ad perfectionem multo
quod ... sunt que adducunt ad meliora= magis sunt illa
tem. Sic ergo patet quod consilia ordinantur que promissa sunt
sicut ad finem ad precepta sunt que sunt ad interiorem
de emitionibus actibus virtutum. Sed ad
precepta sunt que sunt de exterioribus
actibus ordinantur consilia ad hoc quod
tutius et firmius serventur per modum
remotionis et propter hoc
c ea sed ... cum interiorum actuum
observationes ... expositioni affectione

mentis bene respondit. Ut dicunt quod
dicit quod secundum quosdam dives ille men-
titus est dicens se precepta observas-
se, respicere quoniam ad unum preceptum
quod ibi connumeratur pertinens ad interiorem
actum, scilicet diliges proximum tuum sicut
teipsum. Unde Origenes dicit super Matthaeum: scrip-
tum est in evangelio secundum Hebreos quod cum applica
dominus dixisset ei vade et vende
omnia que habes, cepit dives scalpere
caput suum et non placuit ei. Et
dixit ad eum dominus: quomodo dicis feci
legem et prophetas? Scriptum est in lege
diliges proximum tuum sicut teipsum, et
ecce multi fratres tui et filii Abrahe
amicti sunt stercore morientes pre
fame, et domus tua repleta est
multis bonis et non egreditur omnino ex ea
aliquid ad eos. Impossibile enim est implere
preceptum mandatum et esse divitem et
maiores habere caritatis possessiones.
Et hic idem confirmat Jeronimus qui
dicit super Matthaeum: mentitur adolescens si
sim quod perfectum est in mandato dili-
ges proximum tuum sicut teipsum ope-
re complesse, quos postea audiens vende
omnia que habes et da pauperibus tristis
abiisset. Et quia Crisostomus et alii expositores
dicunt adolescentem illum non fuisse
mentitum, utrumque salvari potest. Nam
hoc preceptum diliges proximum tuum ac-
cipitur dupliciter: potest observari uno modo imperfecte,
ut scilicet aliquis non faciat contra proximum
quod ei non vult fieri, et ut sine de-
trimento proprio subveniat. Alio modo ut
scilicet ad subveniendum necessitatibus proximis. Hoc
enim modo non implevit hoc preceptum
qui cum multas divitias haberet e-
as reservat permittens proximos
egere. Consilia autem ad hoc ordinantur
ut precepta perfectius custodiantur et ut

dominus observandi precepta imperfecte
superaddit consilia per que precepta perfectius per
conserventur. Quarto quia perfectio vite
in preceptis sunt quod sunt de interio-
ribus virtutum actibus consistit circa
que caritas est vinculum perfectionis,
sicut ~~Augustinus~~ dicit ad Colossenses 3. Et applica
is cum dominus preceptum caritatis po-
tissimum Matthaei 5 subiungit Estote
ergo perfecti. Sed in consiliis que sunt
de quibusdam exterioribus actibus
consistit perfectio instrumentaliter, quia
scilicet huiusmodi consilia sunt quasi quedam
instrumenta per que facilius ad perfectionem
perveniatur. Unde in collacione
sanctorum patrum dicitur: ieiunia, vigilie,
meditationes scripturarum, nuditas
ac privatio omnium facultatum non
perfectio sed perfectionis instrumenta sunt,
quia non in ipsis consistit disciplina
illius finis, sed per illa pervenitur
ad finem. Et Augustinus dicit libro de
fide et operibus: Sic audiamus pre-
cepta perfectionis ne contemnatur negli-
gamus ad perfectionem caritatis. Et
Jeronimus super Matthaeum dicit exponens
illud: Ecce reliquimus omnia
et secuti sumus te, [illegible]
non sufficit tibi reliquisse, iungitur
quod perfectum est, et secuti sumus
te. Quid ergo erit nobis? Quod dixisti feci-
mus, quod iussisti; quid ergo dabis premii?
Precepta ergo imperfecte observata
pertinet ad quendam initium, sed
perfectio vite consistit in ipsa ple-
naria observantia preceptorum. Tertio dicendum
quod aliquid ordinatur ad finem dupliciter,
uno modo ut necessarium ad finem, sine
quo finis esse non potest, sicut

 

cibus ad vitam corporis. observantia
consiliorum sicut necessarium ad finem sine
quo ad finem non ita bene perveniri
potest sicut equus ordinatur ordinatur
ad iter non quia sine equo ab-
ire non possit sed quia in equo
melius vadit. Sic et consilia
ordinantur ad praecepta non quia
sine consiliis praecepta adimpleri
non possunt et quoniam ad interiores
Unde Abraham qui et coniugio
et divitiis utebatur fuit coram
deo perfectus secundum illud Genesis
Ambula coram me et esto perfectus
sed quia consilia facilius et expedi-
tius ad perfectam praeceptorum observa-
tionem perveniunt. Ad quartum dicendum quod
Augustinus in verbis illis intendit
concludere quendam errorem qui dice-
bat virginitatem esse necessariam solum
ad cavendum tribulationem corporis
que in matrimonio sustinetur. Obser-
vatio vero praeceptorum et si in hoc
seculo fiat non tamen pertinet ad hoc
seculum sed futuro seculo congruit.
Ad quintum dicendum quod praecepta pertinent
ad activam et contemplativam vitam
consilia vero sunt instrumenta contempla-
tive vite sed ibi processit minus
de praeceptis ordinatis ad proximum
que pertinent ad activam. Ad sextum
dicendum quod in ipso excessu praeceptorum
consistit in vero statu perfectionis
tamen non potest dici quod unus quicque
nullum pertineat ad praecepta et
unus econtra nullum ad consilia. Sed
primum pertinet ad imperfectam obser-
vationem praeceptorum qualis est in
seculari vita multorum. Secundum
vero pertinet ad perfectam observa-
tionem praeceptorum ad quam ordinantur
consilia. Nec tamen quod secundo dicuntur pertinent

quicque nulla quia contra nullus ex quo
aliquibus exterioribus in vita seculari quia
transeat ad religionem quia etiam religiosi
intrantes non statim perfectionem adipiscuntur
sed ad perfectionem assequendam se exercitant
sicut et intrantes scolas logice
non efficiuntur statim logici sed ad hoc se
exercitant. Unde etiam religio quedam perfectionis
scola est. Ad nonum dicendum quod exempla que
traduntur in evangeliis sunt exempla Christi que
pertinent non solum ad consilia sed etiam ad
perfectam observantiam praeceptorum. Unde
et ibidem subdit exemplum ut sic diligatis
amicos quia inimicus sui et similibus eorun-
dem. Ad decimum dicendum quod caritas secundum multos
gradus. Unde primo est caritas incipiens
et post ea proficiens et ultimo perfecta. Unde
caritas interioris vite est principium et
finis. Ad undecimum dicendum quod observatio
consiliorum est difficilior quam observatio
praeceptorum quantum ad interiores actus
tamen observatio praeceptorum perfecta quantum ad
exteriores actus est longe difficilior
difficilius enim est deponere cupiditatem
quam possessiones. Et tamen difficilius est obser-
vare exteriores actus praeceptorum sine
consiliis sicut expressum apparet. Ad duodecimum
dicendum quod magistri sunt in ordine in-
struendorum ab aliis et ideo ex praecepto
monentur ad aliqua facienda tam
in vita seculari quam in religione
sed qui idem perficiunt operantur exim-
tiori spiritu qui ex se ipsis non solum
consilia sed etiam praecepta. Ad xiii dicendum quod
sicut dictum est caritas est principium interna-
lis vite et finis eius etiam ipsa prece-
dit inchoata tamen debet esse exterius
spiritualis vite et ipsa sequitur tamquam
pertinens ad perfectionem esse spiritualis vite
et tamen ea que sunt debent esse ordi-
nata ad conservandam eorum que sunt de

esse rei. Ad 12m dicendum quod etiam in disci-
plinis speculativis addiscuntur ea per que
perfectius intelliguntur quamvis illa facilius
sit intelligere vel scire secundum quendam
modum sicut facilius est scire ar-
gumentari eo modo quo etiam ydeote argu-
unt dyalectica quadam quam sine racio-
logice et tamen per addiscuntur regule logi-
ce ad hoc quod aliquis perfectius argume-
tari valeat quam qui non ydeote
argumentantur. Et similiter facilius est
observare precepta secundum imperfectum modum
quam observare consilia et tamen qui ten-
dunt ad perfectam observationem preceptorum
oportet quod incipiat a consiliis sicut aliquando
dicta in sermone. Ad 13m dicendum quod illa
que ibi dominus superaddidit non sunt con-
silia sed precepta ut patet tamen exponi-
tur dicti qui ibi ponuntur tamen etiam
ex expositione augustini in libro de sermone
domini in monte. Ad 14m dicendum quod obser-
vantia preceptorum secundum imperfectum
modum est minimum in spirituali sed est
maximum si observentur perfecte. Ad 15m
dicendum quod perfectio christiani non solum sunt
consilia sed etiam precepta ut patet ex dictis.
Ad 16m dicendum quod illud aliquando non computatur
quando cendi et si sit prius natura quam dicta
modo non oportet tamen quod prius sit tempore
non enim in angelis dilectio precedit in-
telligere quamvis non amet dilectus
sit intellectus quod statim a principio angeli
habuerunt vitam habuerunt que est in-
tellectualis et similiter qui volunt
plenius precepta custodire statim
a principio consilia assumere debent licet
non omnes observantes precepta ob-
servent consilia. Sequitur quantum quolibetum
questitum est de deo et angelis
et hominibus de deo questitum
est quantum ad naturam assumptam

quantum ad naturam divinam questitum
est et de scientia et de potentia
dei. Circa scientiam dei questita
sunt duo primo utrum deus sci-
at primum instans in quo potuit
mundum creare. 2o utrum perfectio
adeo potuit demereri.
Primum sic procedebatur. Videtur
quod deus sciat primum in-
stans in quo potuit mundum
creare. deus enim potuit mundum
creare ~~2o utrum perfectio adeo~~
~~potuit deus potuit creare mundum~~
antequam creavit. non autem po-
tuit creare tempore infinito ante
quod sic ei esset coevus. ergo est
dare aliquod instans in quo primo
potuit creare mundum. et cum
deus nichil sciat quod eius omni-
potentie preiudicet prejudi-
caret autem eius omnipotentie
si esset aliquod instans in quo
primo potuit creare mundum
quod sic eius posse ad illud instans
limitaretur. ergo deus non sciat
primum instans in quo potuit creare
mundum. Respondeo dicendum quod dupliciter.
aliquid fieri in aliqua mensura
loci vel temporis. Uno modo presupposita
ipsa mensura actio particularis effectus
producitur a deo vel ab aliis
agentibus in loco vel tempore aliquo.
ut sit tamen eo quod sit producta
mensura loci vel temporis et hoc modo
mundus a deo in esse producitur
non quidem quasi in aliquo loco
vel tempore preexistente sed quod simul
cum mundo et locus et tempus

p dnā² vbi alit' est intelli-
gendum tunc d² q deus po-
tuit face' aliquē ptī re͞m
essentiam puta equm vl hoiez
antequam fecit vl etiam alibi
q̄ fecit Et alit eciam ht. Secundo
dr̄² vna tunc de hoie vl equo
ht d² signa² aliqd tpe vl
locum aliquas esse in q°. ho-
adeo fieri potuit ß tunc hoc
Secundo dr̄² non signat² qd
sit aliqd tempus ante mun-
dum nec aliqs locus ex° ipsum sed
signa² q deus potuit ince-
pcōem loci vl tpis mundi
face' maiorem Si igr̄² qr̄a².
vtrum potuit mundum face' in-
finitum antequam fecit si hc
quide refert² ad pōm fac-
cut maiorem e q in infinitum
antequam fecit face' potuit
dei enim potentia e eterna
tm̄ in eo actu face' potuit ut
inciperet quin face' mundum
cum prius non potuit Si non refert²
ad ipsum mundum sic non potuit fieri ut
esset pp suppositam cathol^ce fidei
veritatem q ß ~~deus non pt face'~~
mundum quin non fuisse part
enim deus non pt face' q id
q fuit non sit factum ut ita dicat².
Ita non pt face' ut q fuit quin
nunc non fuit fm hunc g° ffm
dr̄² q deus non potuit mundum
face' in infinitum antequam fecit
ß adhuc intelligendum e q in-
finitum dr̄² dupl' vno° in
actu et d² fm modum predictum

q deus non potuit face' mundum
in infinitum antequam fecit .i. q dura-
cio mundi in infinito ante precessit
Alio° d² infinitum fm potentiam sic
potuit deus in infinitum mundum
face' antequam fecit q2 quotumque an-
dr̄². eum fuisse adhuc potuit eum
prius face' Et sic non ß dare primum
instans in q° deus potuit face'
mundum Est aut dare primum instans
in q° fecit. sicut etiam est dare supremum
angelum non tamen ß supremum vlt que
face' non potuit et pz ex hiis ad questionem
d cum sic procedebatur² vi² q psciti
adeo non possit demereri Sicut
enim aliqui sunt electi adeo ab eterno
ad graciam hendam Ita et aliqui
sunt presciti adeo adeo q sine ne
relinquuntur² ß naturaliter non merentur neque
demerentur g° presciti adeo non demerentur² 2
Ez qt nullus dapnatur² adeo nisi pp
demeritum. tunc deus sit iudex iustus
ß presciti dapnantur² adeo g° de-
merentur² rn̄sio dd q sciencia dei ēpat²
ad res cūtas sicut ars ad artifi-
cium sicut ars non solum ß cognosci-
tiua ß factiua aliorum que fm artem
fiunt. peccatorum non quibus ab artis
regulis deviat e cognoscitiva tamen
Ita etiam sciencia ^dei e factiua et cognoscitiua
omnium bonorum malorum non sunt peccatorum
que sunt deviaciones quedam ab
eterna lege ipsius sciencia dei e cogno-
scitiua non aut causatiua et sic
pz q boni qui per graciam iustificantur².
non solum sunt adeo ab eterno presciti
ß etiam electi ad graciam hendam peccato-
res aut qui non iustificantur² per graciam

ns sut eta n[c] pezdmcti adeo
adculpa s[ed] solu p[ro]pt[er] p[ec]c[at]i q[uod] no[n] sunt
gratia q[ua]m contine s[ed] sunt n[ec] sunt reli-
quendi. ex ma n[on] om[n]e agens
p[otes]t i[n] id q[uo]d est infra se n[on] at
i[n] id q[uo]d est sup[ra] se n[atur]a sibi relicta
no[n] p[otes]t i[n] actu mutoriu qui est
s[ecundu]m facultate[m] n[ec] p[otes]t at i[n] actu
p[e]cti qui e demitorius sicut
i[n] aliq[ui]d infra n[atur]am quanam
eum [illegible] eni[m] p[ec]cando descendit
adiq[ui]t n[ec] sue [et] sic p[otes]t demeri
ad p[rimu]m q[ui]o d[icendu]m q[uod] h[oc] q[uod] d[icitu]r n[atur]a no[n]
meri[tu]m nec demeri[tu]m p[otes]t intelli-
gi dupl[icite]r uno[modo] sic q[uo]d n[atur]a ipa
no[n] sit mita [ve]l demita [et] v[er]u[m] est
q[uod] mita sut sup[er] n[atur]am demita
sut infra n[atur]am alio[modo] p[otes]t intelligi
q[uod] n[atur]a no[n] sut p[ri]ncipia merendi
[ve]l demerendi [et] s[ic] fal[su]m est n[atur]a
eni[m] adiuta p[er] gratiam sut p[ri]ncipia
merendi sibi aut[em] relicta sut ee
p[ri]ncipia demerendi ut d[ictu]m est
Eunde [illegible] p[otesta]te[m] dei quesita
sut duo q[uo]d p[ri]mu[m] utru[m] deus poss[it]
v[ir]ginem corrupta[m] reparare 2[m] utru[m]
deus possit p[ro]stare si vult
Ad p[ri]mu[m] sic p[ro]cedeba[tu]r vi[detu]r q[uod] deus
poss[it] v[ir]gine[m] repar[ar]e ad o[mn]ipote[n]tia[m]
dei p[er]tinet q[uod] no[n] sit i[m]p[ossi]b[i]le apud
eu[m] om[n]e v[er]u[m] ut d[icitu]r luc[e] 1[o] s[ed] h[oc]
e q[ue]da[m] v[er]u[m] v[ir]gine[m] repar[ar]e post
lapsum [contra] e[st] q[uo]d [ieronimus] dicit
cu[m] deus possit o[mn]ia no[n] p[otes]t repa-
r[ar]e v[ir]gine[m] p[ost] ruina[m] [et] h[abe]t[ur] i[n] de-
cr[etis] 32 q[uestio] 1 resp[onde]o d[icendu]m q[uod] i[n] v[ir]ginit[a]te
duo possimus co[n]siderare quor[um]
v[n]u[m] est ipa integritas mentis
[et] corp[or]is [et] deus p[otes]t v[ir]gine[m] repar[ar]e
p[otes]t ruina[m] p[otes]t eni[m] et mentis
reintegrare p[er] gratiam [et] corpus q[ui]
p[er] cedare p[er] miraculu[m] alia aut[em]
e ca integritatis p[er]dite q[uia] s[cilicet] v[ir]go
no[n] fuit co[r]rupta v[ir]is [et] q[ua]ntu[m] ad
h[oc] deus no[n] p[otes]t v[ir]gine[m] p[ost] ru-
ina[m] repar[ar]e no[n] eni[m] p[otes]t facere
ut ia[m] ea que ia[m] gesta
est ab ini[ti]o sui no[n] fuit gesta
sicut n[on] d[icitu]r aliq[ui]s q[uod] ia[m] fuit
e p[otes]t facere q[uod] no[n] fuit fui[sse]
p[otes]t eni[m] dei se extendit ad o[mn]e
ens v[er]u[m] solu[m] i[d est] a dei p[otes]t[ate]
excludi[tu]r q[uod] repugnat a rac[i]o-
ne entis [et] z simul esse [et] no[n]
esse et eius de r[ati]o[n]e est q[uo]d
fuit no[n] fuisse v[er]u[m] aug[ustinus] d[icit]
c[ontra] [faustum] q[uod] faustu[m] ex m[un]d[an]is dicat
si op[or]t[et] e d[eu]s faciat ut ea q[ue]
fa[c]ta sut fa[c]ta no[n] fuerint no[n] vi-
d[e]t se dice[re] faciat ut ea q[ue]
v[er]a sut eo ipo quo v[er]a sut
fa[c]ta sut ad p[rimu]m [er]go d[icendu]m q[uod] ea
v[er]u[m] sit co[n]ceptu[m] ment[is] nichil
q[uo]d co[n]tradictione[m] implicat v[er]u[m] dici
p[otes]t q[uia] no[n] cadit i[n] co[n]ceptu
mentis ut p[atet] i[n] 4 me[taphysice]
Ad 2[m] sic p[ro]cedeba[tu]r vi[detu]r q[uod]
h[oc] sit fa[ls]a deus p[otes]t p[ro]stare
si vult de quolibet eni[m] possu[mus]
dicere q[uod] h[oc] p[otes]t facere si vult
p[otes]t et[iam] dici simpl[icite]r q[uod] h[oc] facit
illud si [er]go h[ec] [con]cessa e v[er]a
deus p[otes]t p[ro]stare s[ed] h[ec] e[st] [con]tra =
[con]tra [er]go [et] p[ri]mu[m] [contra] q[uia] q[ui]cu[m]q[ue]
vult p[ro]stare p[ro]stat s[ed] [con]tra si deus
vult p[otes]t p[ro]stare [er]go seq[ui]tur si
vult p[otes]t p[ro]stare [respondeo] d[icendu]m q[uod] h[ec]
[con]ditionalis si credimus quedam

importat potest autem importare
dupliciter ordinem importare. Uno
quidem modo ordinem cause seu
principii et sic modo ~~importat~~ illa
sua est voluntas eius dei
est principium et causa rerum causatarum
non tamen eorum que pertinent ad
divinam naturam unde non dicimus
quod pater genuit filium voluntate
sed natura ut patet per Augustinum
in libro de synodis. Potest autem dici
adequatam divinam naturam pertinet
unde sic ipsum quod est posse patrare
non subicitur divine voluntati
alioquin voluntas dei esset principium
immutacionis divine nature quod est impossibile
possibile. Alio modo potest importare or-
dinem consequentie et sic habet locum
est vera si deus vult patrare scilicet
eum sine contradictione. Si arguitur
tamen ex impossibili posito deus
vult patrare ergo potest patrare causa
eum que vult potest sed non ergo
Ad primum ergo dicendum quod tunc dicitur si
deus vult currere potest currere antecedens
est possibile et ideo consequens impossibile possibile
Sed tamen dicitur potest si deus vult patrare
potest patrare antecedens sed impossibile ergo
nichil prohibet consequentiam esse veram
quamvis extremi in possibili
Eundem quod primum adiunctam as-
sumptam questionis dubitatur
utrum totus sanguis quem Christus in
sua passione effudit in resur-
rectione ad corpus eius redierit
2° utrum quod Christus nobis signum magne
dilectionis exhibuit utrum sic
quod Christus est passus pro nobis vel in hoc
quod corpus suum dedit nobis
sub sacro in cibum
Ad primum sic proceditur. Videtur quod totus
sanguis Christi qui est in pas-
sione eius effusus ad corpus eius
in resurrectione redierit. Resurrectio
enim nostra conformis erit resurrectioni Christi
secundum illud ad Philippenses iii°: Reformabit
corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue. Sed ad corpus
nostrum in resurrectione redibit totum
quod fuit de veritate humane nature
sanguis autem Christi in passione
effusus fuit de veritate humane nature
et sacer dicitur secundum illud quod sacer
dote permixit fuso agni corpore ergo
videtur quod ille sanguis in passione
effusus in resurrectione ad corpus
eius redierit. Praeterea verbum dei numquam
deposuit quod in natura semel assumpsit
partibus humane nature abundante in
passione separat. Sed verbum dei assump-
sit in natura non solum corpus sed etiam sang-
uinem ergo sanguis ille numquam fuit
autem separatus redit ergo ad ipsum
in resurrectione. Sed contra est quod in
aliquibus ecclesiis sanguis Christi
usque ad hodie dicitur servari. Respondeo
dicendum quod in resurrectione corpus Christi
quia nostra totum quod fuit de veritate
humane nature reparabitur non autem id
quod de veritate humane nature non fuit
et quibus etiam ea que sunt de veritate
humane nature sit diversa diversorum
opinio secundum quamlibet tamen opinionem
non totus sanguis nutrimentalis
vel qui ex cibis generatur pertinet ad
veritatem humane nature cum ergo Christus
ante passionem comederet et biberet
nichil prohibet in eo fuisse aliquem

sanguinem invisibilem qui ad veritatem
humane nature non pertineret et quem
non oporteret ad corpus eius redi-
re. Sed quia specialiter fit questio de
sanguine in passione effuso pro redemp-
cione humani generis et hic magis cura
dicendum videtur quod totus ille in veritate
ad corpus xpi rediit. Ecclesia tenet
eternam formam accipi post exaltationem
xpi patientis passus est enim in
perfectissima etate qua maior erat
que in homine inveniuntur ad veritatem
humane nature pertinere videntur tamquam
ad maximam perfectionem adducta.
2a sumitur ex multis passionibus. Si enim
sancti martires ille partes in quibus
passionem pro xpo sustinuerunt que-
dam privilegiatum fulgorem in
resurrectione habebunt ut Augustinus dicit 21 de
civitate dei ergo multo magis san-
guis xpi quem pro salute humani generis
effudit ad gloriosam resurrectionem re-
paratus est. 3a ratio potest sumi ex parte
virtutis passionis sanguinis. Cum
ille in passione effusus humani
generis sanctificavit sicut illud ad hebreos
ult. ut ihesus sanctificaret per sanguinem
suum populum extra portam passus est. Huma-
nitas autem xpi salutifera virtute
habuit ex unitate verbi sibi uniti ut
damascenus dicit in 3o libro. Unde manifestum
est quod sanguinis xpi in passione
effusi qui maioris fuit valoris
fuit unitati verbi et ideo opportu-
it quod in resurrectione integretur aliis
humanitatis partibus. Sanguis autem
xpi qui est in quibusdam ecclesiis

dicitur ex quadam ymagine xpi
percussa miraculose profluxisse
vel etiam aliis ex corpore xpi et
prout habetur per visionem
Secundum sic proceditur videtur quod 6
xpus magis dilectionis signum
nobis ostendit tradendo corpus
in cibum quam patiendo pro nobis
caritas enim patrie perfectior
est quam caritas vie per unio-
nem id est quod nobis contulit corpus
suum dans nobis in cibum magis
assimilatur patrie caritati in qua
plene fruemur deo. Passio
autem qua pro nobis passus est magis
assimilatur caritati vie in qua
nobis pro xpo imminet pati.
Ergo magis est dilectionis signum quod
xpus corpus suum tradidit nobis
in cibum quam quod passus est pro nobis.
Sed contra est quod dicitur Io xv maio-
rem caritatem nemo habet ut
animam suam ponat quis pro ami-
cis suis. Dicendum quod illud quod est
potissimum in unoquoque genere
mensura est omnium eorum que
sunt illius generis ut patet per philosophum
in x metaphisice. Potissimum autem
in genere amoris humani est amor
quo quis amat seipsum et ideo
comparatur amore nature et mensuratur
accipe omnis amor quo quis
alium amat unde et in 9 ethi-
corum dicit quod amicabilia que sunt
ad alterum sunt ex amicabilibus
que sunt ad se ipsum pertinet
aut ad amorem quo quis
amat seipsum ut velit sibi

bonum. Unde tanto aliquis
alium magis amare probatur
quanto maius bonum quod sibi vult
propter eternum permittit. Sicut in
prouerbiis xiiii° eternum negligit
dampnum propter eternum iniquus est.
Uult enim homo sibi triplex
bonum scilicet que sunt anima
corpus et res exteriores. Est igitur
aliquod signum amoris quod in rebus
exterioribus propter alium detrimentum
patitur. Maius autem est amoris
signum si eciam corporis propter eum de
trimentum patitur vel labores vel
verbera patitur sustinendo. Maxi
mum autem dilectionis signum si
eciam vitam suam deponere velit
patitur moriendo quod Christus
pro nobis patiendo vitam suam
posuit maximum fuit dilectionis
signum. Quod autem corpus suum de
dit in alium sub specie aliorum
detrimentum ipsius pertinet. Unde
patet quod sicut est magis dilectionis
signum. Unde et hoc sacramentum est
memoriale quoddam et figura
passionis Christi. Verbum autem per
tinet signum et res memori
ali quod sicut quod dicitur quod exhibitio
corporis Christi hec quidem significat
quandam caritatem qua diligit
nos deus in patria. Passio
eius pertinet ad viam dei
dilectionem nos adducere ad
patriam renouante dilectionem at
dei non est maior in patria quam
sit in via.

Eunde eciam angelos quan
to est unum sicut hoc differt a
ferit sicut enim dicit quod sic

sicut sicut temporis est sicut temporale sim
plicissimum euum. Et ita sicut enim dicitur
esse simplicissimum euum. Hoc autem est
luciferi qui inter angelos supremus
fuit sicut sua naturalia tantum enim at
non videt gracia. Aliquin cor
pora celestia que non sunt suscep
tiua gracie eius mensurari non possunt
quod dona naturalia integra remanse
runt in demonibus post peccatum sicut
dionisius dicit iiii capitulo de diuinis nominibus
Unde quod cum sit lucifer peruit inferiorum
est cum est quedam eternitatis participa
tio angeli beati magis sunt in participa
tione eternitatis quam lucifer
qui e beatitudinis expers quod lu
cifer non est sicut enim magis
supremus beatorum angelorum ... dicitur
quod ex ignorancia lingue grece peruenit
quod quantum dicitur apud omnes eum
aliquando eternitatis distinguunt. Ac si distin
guerent autem respectus absque quod
eum integre dicitur euum in latinis
dicitur eternitas et sic eciam dyonisius x°
de diuinis nominibus per eodem utitur eternitate et
euo. Sed quia nobis intendum est ut
plures si utrumque distinguimus ab
inuicem enim magis ad quod est quam
eternitatis participata ut sit cetus et
nitas ipsi deo attribuatur euum autem
quod participata eternitas substantiis spiritua
libus que sunt super tempus eternitas
vero illud quod per eundem dicatur
sicut est mensura ipsius quod dicitur
per participacionem potest dici quod sicut
mensura omnium eternorum est ipsa
dei eternitas sicut eciam sicut dei
est mensura omnis esse ut dicitur ...

in x metha(phisi)ce Si quis tamen velit acci-
pe mensuram homogeneam mer(it)o
dem quibus dicunt quidam quod non est
una mensura omnibus sed quilibet
entium sed suum ens Sed hic philosophus
ignorat Sic enim esset verum
quod dicunt si omnia entia essent
equalia sic enim unum eorum non
esset mensura alterius hec autem non
est verum quia in angelis est accipe
primum medium et ultimum non solum secundum
diversas ierarchias et ordines sed
etiam secundum diversos angelos in eodem
ordine ut patet per dyonisium x celestis ie-
rarchie Et quia illud quod est simplicis-
simum est mensura in quolibet genere sicut
dicitur in x metha(phisi)ce Ideo necesse est ut
dignitas simplicissimi entis sit
eius omnium entium eorum et ita simplicis-
simum est supremum eius Sed est attendendum
quod substancie spirituales mensurantur eius
non solum quantum ad earum substanciam sed
quantum ad earum operationem unde
in libro de causis dicitur quod sunt in momento
eternitatis secundum substanciam et operationem
Et ideo quod ille angelus qui est
supremus eorum sit simplicissimus non
solum quantum ad essenciam sed etiam quantum
ad operationem talis autem est supremus
bonorum angelorum cuius operatio
maxime est in uno quod est deus
unica unde supremus bonorum an-
gelorum est supremum eius non autem lu-
cifer. Ad primum ergo dicendum quod aliqui po-
suerunt luciferum non fuisse supremum
angelorum sed fuit dux demonum qui fuerunt
eorum qui erant ordinis terrestris Si-
cut concedamus secundum gregorium quod fuit sup-

mus omnium tamen dicendum quod sua opera-
cio aversa est ab uno primo consi-
derata ad multitudinem inferiorum uterque
quarum formam tenuit Et secundum
hoc demones ceciderunt a summa
simplicitate eius unde dicit dyonisius
x c. de divinis nominibus quod demones
dicuntur mali propter hoc quod infirmatur
circa operationem naturalem
Eiusdem questionem est declarata
Et primo quantum ad ea que
pertinent esse cuilibet omnia 2o quantum
ad ea que pertinet ad cognoscendum
horum statum Circa omnia nos
quesitum est de tribus Primo
quinque declaratis que pertinent
ad naturam hominis 2o declaratis que
pertinet ad facta 3o declaratis
que pertinent ad precepta Circa
primum quesita sunt tria Primo
quantum ad personas hominis utrum
si adam non peccasset iidem
homines salvarentur qui nunc
salvantur 2o quantum ad intellec-
tum utrum dictum cordis sit
intelligibile 3o quantum ad vo-
luntatem utrum scilicet ea que
pertinent sunt sint volun-
taria

Ad primum sic proceditur videtur
quod si adam non peccasset
non iidem modo salvarentur
qui nunc salvantur. Si enim
adam non peccasset soli electi
nascerentur. ergo non fuissent
nati illi peccatores qui finaliter
sunt reprobati. quibus nec earum
filii. quia si non sunt iidem patres

quos est necesse filios esse eos-
dem. Multi autem nunc salva-
ti ex diversis parentibus nati
ergo si adam non peccasset non
iidem salvarentur qui nunc
salvantur. Probatio semen
est superfluum alimenti sed aliud
alius fuisset in paradiso si non
peccasset ab illis quibus nunc (adde)
vescimur ergo aliud fuisset semen
et per quod alii filii. Sed contra est
quod Augustinus dicit ... si primum
parentem nulla parentibus peccati cor-
rumperet nequaquam ex se
filios reos gehenne generaret sed illi
qui nunc per redemptorem sal-
vandi sunt soli ab eo etiam na-
scerentur. Responsio dicendum quod in genera-
tione hominis sicut et aliorum ani-
malium semen patris sit sicut
agens materia non autem mi-
nistrata sit sicut paciens ex quo
corpus humanum formatur. Impossibile
est eundem filium nasci nisi
sit alius pater nisi alia ma-
ter sicut etiam non est idem numero
sigillum nisi sit alia cera nisi
sit aliud corpus sigilli ex cuius
impressione cera sigillatur. Et
quamvis superfluum alimenti sit
semen secundum philosophum diversitas tamen
alimentorum non sufficeret ad
diversificandos filios qui ex
semine nascuntur quod ex illis cibis
non sumitur semen nisi quatenus ali-
quatenus in speciem parentum convertuntur.
Dicunt autem quidam sequentes
Anselmum quod si homo non peccasset
in illa prima temptacione stati(m)

confirmatus fuisset et ipse et omnes
qui ab eo nascerentur. Ita quod omnes
qui nascerentur fuissent etiam illi
cum nunc multi qui salvantur ex
peccato nascantur sicut in obiectione
tangebatur. Quibus tamen erunt alii paren-
tes salvatorum et per quos alii filii.
Sed hec positio non videtur esse vera
quod secundum Augustinum 14 de civitate dei status
corporis in homine [illegible] videt
statum anime quam diu ergo homo habuit
corpus animale potens mori et
non mori indigens alimentis
tam diu habuit animam potentem
peccare et non peccare. Habuit autem
corpus animale quam diu fuit in statu
viandi quod erat fuisset post illam
primam temptationem si non peccasset
et impossibile fuisset si primus homo
non peccasset ut etiam ipse vel eius
posteri postmodum peccarent ut Hu-
go de sancto victore dicit. Unde ex hoc
non sequitur parentum diversitas quod nunc
sunt aliqui peccatores tunc autem non
essent. Sed est aliud unde necesse
est ponere diversitatem parentum quia
in primo statu unus homo non
habuisset plures uxores nec etiam
aliqui ex fornicatione vel adul-
terio nascerentur quod nunc contingit etiam
et in hiis qui salvantur. Multi enim
filii unius parentis ex pluribus uxo-
ribus nati salvantur sicut patet de
filiis Jacob. Multi etiam ex fornica-
tione vel adulterio nati salvantur.
Alioquin eis frustra sacra salutis
adhiberentur. Unde relinquitur quod ali-
qui nunc salvantur qui si primus homo
non peccasset non nascerentur et per quos

non salvarentur nec tamen dei predestinatio falleretur quia deus predestinavit homines certos sicut futuri erant tunc. Tertio non contingit dicere quod si primus homo non peccasset nunquam extitissent filii generati de ipsis. Eciam dubitatum est non enim in filios transfudit peccatum originale secundum quod homines filii ire nascuntur. Tertio autem subdit quod tamen soli qui nunc salvandi sunt nascerentur intelligendum est quod primo non facit simpliciter determinationem quia sic soli electi nascerentur tamen est ex ratione originis non autem determinationem personalem quia alie persone essent hominum qui salvarentur. Et propterea patet responsio ad obiecta.

Deinde sic procedendo videtur quod illud quod verbum cordis sit species intelligibilis. Verbum enim cordis est illud quod intellectus videt. Hoc autem est species intelligibilis ergo verbum cordis est species intelligibilis. Preterea cognitio intellectiva assimilatur sensitive sed illud quo sensus sentit est species sensibilis ergo verbum cordis quo intellectus intelligit est species intelligibilis. Sed contra verbum cordis interius est quod exterior vox significat sed verbum exterius non significat speciem intelligibilem ergo verbum interius non est ipsa species intelligibilis. Respondeo dicendum quod secundum Augustinum xv de trinitate verbum cordis importat quoddam procedens actualiter sive ab intellectu procedit aut aliquid ab intellectu in ipso constitutum per operationem ipsius. Est autem duplex operatio intellectus secundum philosophum quedam vocatur indivisibilium intelligentia per quam intellectus format in seipso diffinitionem vel conceptum alicuius incomplexi. Alia autem operatio est intellectus componentis et dividentis secundum quam format enunciationem et utriusque istarum per operationem intellectus constitutum vocatur verbum cordis quorum primum significatur per terminum incomplexum secundum significatur per orationem. Manifestum est autem quod utraque operatio intellectus procedit ab eo secundum quod est factus in actu per speciem intelligibilem quia intellectus operatur nisi secundum quod est in actu unum natura sed quod species intelligibilis que est principium operationis intelligibilis differat a verbo cordis quod per operationem intellectus formatur cuius ipsum verbum possit dici verbum forma vel species intelligibilis sed per intellectum constituta prout forma artis quam intellectus adinvenit dicitur quedam species intelligibilis. Ad primum ergo dicendum quod intellectus intelligit aliquid dupliciter uno modo formaliter et sic intellectus specie intelligibili qua fit in actu. Alio modo sicut instrumento quo utitur ad aliquid intelligendum et sic intellectus verbo intelligit quia format verbum ad hoc quod intelligat rem. Ad secundum dicendum quod cognitio sensitiva exterior perficitur per solam immutationem sensus a sensibili unde per formam que sibi a sensibili imprimitur sentit

no aut ipe sensus exterior fecit
sibi aliqua forma consimilem ut
at facit virtus ymagina-
tiva cuius formare quodam-
modo est vim intellectus
18 Secundum sic procedebatur videtur
quod ea que sunt exteriora
non sunt voluntaria voluntas
enim voluntario contrariatur ut dicitur in
3 ethicorum sed ea que sunt exteriora
dum contraria voluntate fieri non sunt
voluntaria ergo et omne quibus
operatur propter finem est voluntarium
sed ea que quibus operatur ex-
teriora operatur propter finem scilicet ad
vitandum malum quod timet
sicut qui proicit merces
in mari vitat submersi-
onem navis ergo exteriora si-
nt voluntaria Preterea quod
tu bonum sit voluntarium obiectum
hoc modo se habet ad actum quod
sit voluntarium eo modo se habet
ad hoc quod sit bonum quicquid
aut in actu aliquid consistit ex
bonum quod tamen secundum aliquas parti-
culares circumstantias sit bonum
sicut oratio secundum se est malum
sed oratio quemquam per mortem in
multis est bonum et quando oratio
sint sicut sunt circa singularia in-
ducatur bene vel male et
per quas voluntarie vel involu-
tarie semper quod consistit singula-
ribus circumstanciis secundum quod
est secundum quod est in actu considerant
ea aut que exteriora sunt
in actu considerata sunt malam in

voluntaria sed si considerantur secundum
singularia que circumstant sic sunt bo-
et voluntaria sicut proiectio mercis in
mari secundum se consideratum est malum
et non voluntarium in tali aut
casu est bonum et voluntarium unde
et philosophus in 3o ethicorum dicit quod huiusmodi
mixta sunt ex voluntariis et involuntariis
semper aut sunt voluntaria
secundum quod aut in voluntaria contrariari
sint Et per hoc patet responsio ad obiecta
Deinde circa sacra considerandum est
Primo de sacris eukaristie 2o de
sacris penitencie 3o de sacris mini-
strancium eukaristie quesita sunt duo
Primo utrum forma panis anichila-
tur 2o utrum sacerdos debeat dare
ostiam non consecratam petenti hoc
petenti occulte
Primum sic procedebatur videtur quod
forma panis in sacris eu-
karistie ad nichilatur illud
enim ad nichilatur videtur quod desinit
esse et in nichilum convertitur sed forma
panis in sacra consecratione de-
sinit esse nec est dare in quod conver-
tatur non enim convertitur in materiam
corporis christi nec etiam in formam
eius que est alia aliquin alia
esset ibi ex vi sacri ergo forma
panis adnichilatur Contra Augustinus dicit
super 1 de genesi ad litteram Clarificata me proprie
creatura in spiritu in enim convertitur in vim
si diligencius cogitamus homo
perit in deo ergo illud anichila-
tur dicitur quod perit ergo si panis
convertitur in corpus christi videtur quod adni-
chiletur Ergo est quod Augustinus dicit
in libro 83 questionum deus non est actor 11

tendendi in non esse. Est autem ac-
tor eukaristie quo in illo sacramento materie
adnichilatur. Ideo dicendum quod adnichi-
lacio quedam motus importat
eius aut motus nouatur alias
adque vero terminus adnichilacionis
est materia consecrato aut panis in sacramento
eukaristie non terminatur ad materiam sed ad
Christi alioquin non esset dicere quando
corpus Christi incipiat esse sub sacramento
non enim incipit ibi esse per motum
localem. Alioquin desineret esse
in celo. Ad huiusmodi ergo quod in conse-
cracione panis non est aliqua
adnichilacio sed transsubstanciacio
panis in corpus Christi. Ad primum ergo
dicendum quod sicut in generacione natu-
rali forma generatur et corrumpitur
sed totum compositum. Ita etiam in sacramento
altaris non est querendum de corpore
de forma et materia in quid convertatur
sed totus panis convertitur in totum corpus
Christi. minimum est corpus quia si in tri-
duo mortis Christi fuisset consecratio sacra
non fuisset ibi anima sed corpus Christi
sicut in sepulchro iacebat. Ad ...
dicendum quod prius dicitur non autem ... si
converteretur in vinum incipit esse de-
sineret tamen sed aqua in aquis non
aut adnichilatur quia in aqua adque

12 Decimo sic proceditur. Videtur quod sa-
cerdos non debeat dare hostiam
non consecratam peccatori occulto hoc
petenti. Non enim debet sacerdos peccatum
occultum publicare. Publicaret autem
si ei daret hostiam non consecratam
cum aliis personis daret consecratam.
Ergo sacerdos non debet dare hostiam
non consecratam peccatori occulto
petenti. Sed hostia consecrata a sa-
cerdote alicui fideli porrecta
circumstantibus adoratur. Si ergo
exhiberet hostiam non consecratam
loco consecrate, tamen in se fa-
ceret populum ydolatrie quod est
gravius peccatum. Non ergo sacerdos debet
peccatori occulto petenti hostiam
dare non consecratam. Sed contra est
quod sacerdos est medicus animarum
sapiens autem medicus vitat
primum per peccatum magis quam
decepit mentem peccatoris aut
tamen curam sed sacerdos iniungit
magnum peccatum si inconsecrata
mentis peccatoris corpus Christi acci-
piat quod qui manducat et
bibit indigne iudicium sibi
manducat et bibit ut dicitur
ad Cor. xi. Ergo sacerdos vi-
tabit si eius peccatum cumi-
tet porrigendo ei hostiam
non consecratam. Respondeo dicendum quod
ipsi veritati non est aliqua ficcio
admiscenda quia nulla est con-
vencio lucis ad tenebras
ut apostolus dicit ii ad Cor. vi. Et
propter hoc Augustinus probat in li. Sed
quia corpus Christi non sunt fan-
tastica quia veritas que est
Christus non potest fallere et ideo
in sacramentis eukaristie magis preciosum
agendum et proprie in sacramento
altaris in quo totus Christus continetur
esset autem quedam ficcio si
hostia non consecrata loco consecrate
daretur et tamen esset sacerdos quantum
in se esset populo faceret ydolatra-
ri

sacerdos qui communibus peccatum ydo-
latrie non incurreret estimans
probabiliter hostiam esse consecratam
tamen sacerdos in hoc ipso quod hostiam
non consecratam populo exhiberet
adorandum ydolatrie crimen
incurreret. Unde hoc in nullo casu
est faciendum. Debet ergo sacerdos
peccatorem occulte primo monere
ut penitentiam agat et ad sacramentum
accedat. quod si penitere noluerit
debet ei occulte inhibere ne aliis
communicantibus in publico se in-
misceat. quod si se inmiscuerit
debet ei dare hostiam consecratam
unde prima duo concedimus. Ad
tertium dicendum quod stultus esset medicus
qui cum maiori periculo suo minus
periculum infirmi vellet impedi-
re puta si vellet ipse venenum
bibere ne infirmus biberet vinum
et multo autem magis peccaret sacer-
dos sacrilegium faciens in sacramento
Christi quam peccator indigne su-
mens unde stultus esset sacerdos
si vitaret peccatum subditi et
ipse gravius peccaret sacrilegium
faciens in sacro virtutis

Deinde circa sacramentum penitencie
quesita sunt duo primo
utrum prelatus debeat subditum suum
ab administratione removere propter aliquid
quod ab eo in confessione audi-
vit. 2º utrum in meliori statu
moriatur ille qui moritur in via
eundi ultra mare quam ille qui
moritur in redeundo

13 Ad primum sic proceditur videtur quod
prelatus possit subditum suum
ab administratione removere propter aliquid
quod ab eo in confessione audivit quia
iustitia per caritatem et caritas militat
sed sigillum confessionis institutum est
per caritatem non ergo militat contra carita-
tem. ex quia tenetur prelatus saluti
subditorum. Et inde est aut aliquis
contra salutem subditi si eius ad-
ministratio admittatur ut puta
si liceat occasionem recidivandi in
peccatum ergo non obstante sigillo
confessionis prelatus debet eum ab ad-
ministratione removere. Sed contra est
quod nichil est faciendum in preiudicium
confessionis si subditus ab administratione
removeretur propter timorem quod suo
prelato confessus est. quia per hoc alii re-
traherentur a confitendo non ergo debet
prelatus subditum ab administratione
removere propter peccatum quod ei confessus
est. Responsio dicendum quod illud quod per confessionem
auditur nullo modo est manifestandum
nec verbo nec signo nec nutu nec
etsi aliquid est faciendum unde in su-
spicionem peccati aliquis possit per-
venire. Si igitur amotio subditi ab
administratione posset inducere
ad manifestandum peccatum dictum ipsius
vel aliquam probabilem suspicionem de
ipso nullo modo prelatus deberet ipsum sub-
ditum ab administratione removere
puta si in aliquo monasterio esset
consuetum quod priores non amoverentur
de suis prioratibus nisi propter culpam
manifestaretur peccatum confitentis per re-
motionem ab administratione unde si
abbas hoc faceret gravius peccaret tamquam
confessionem revelans posset tamen
secrete cum caritate amonere
ut cum instancia peteret absolucionem
si hoc videret saluti eius expedire

Si nō ꝑ amocōm ab admistrone
pctm nllatenꝰ manifestare ꝑu-
ta si in aliqº mostio esset co-
suetu qꝫ aliquis de suo libitu
de facili aliquos ab admistrac
remoueret tūc aliq̄ cā vl orac
accepta posset subditu sibi cōfes-
sum ab admistratōe remouere
d3 tn̄ hꝫ face cū debita caute-
la si talis admistracō esset
subdito pi̇closa in posterꝫ q̄mu
et in hꝫ cau melius eet qꝫ eu
induceret ad absolucōm pete-
dam si nō pi̇clm in posteru
nō timeret nō oporteret qd
ꝑ pcto ꝑtito ꝑ pniam deleto
eu ab admistracōe remoueret
sicut etiā Aug' dt in liº de adul-
terinis cōiugijs nō adhuc depu-
tamꝰ adulteros quos cōiuug
pnia esse saluatos quꝫ eu
pnitentes innocentibꝰ meliores
sūt et phūs pꝫ vuº adabita

18 D 2m sit pcedebat. Si qd
melius moriat̄ eē signatꝰ
in via eundi vltra mare q̄nā
ille qui morit̄ redeundo qn eu
morit̄ in eundo e qn in pseqnedo
votu suu ut se exponat mort
ꝑ xpo et ita morit̄ tamqꝫ mar-
tir qui aut morit̄ in redeu-
do nō morit̄ in ꝑpositu expo-
nedi se ꝑ xpo ⁊ ita morit̄ qn
cōfessor Et maior e status mar-
tiru qꝫ cōfessoꝝ g° in meliori
statu morit̄ qui mori̇ in eundo
qua qui mori̇ in redeundo
Et qt qui mori̇ in redeundo

iam cōsūmauit votu suu
qui aut morit̄ in eundo
nō dū cōsummauit ꝫ est cō-
mpuº ꝑfcm aut e melius
imꝑfco ⁊ finis principio g°
melius morit̄ in redeundo qua
qui morit̄ in eundo Rᵒ dd
qꝫ qnto aliqs cu plurimis mi-
tis morit̄ tanto melius mori̇
mita aut manet nō solu
illa que actu agit ꝫ etiā
que iam fecit qui apud dm
deposita sūt i° in thēsauris
eni eterni rētus sunt qꝫ po-
e depo in sumac chaiᵐ
e aut qꝫ ille qui morit̄ in
redeundo decult mac ceteris
pibꝰ cu plurimis mitis mori̇
qꝫ ille qui morit̄ in eundo
ꝫ eu dupx mitu ex assūp-
cōne itineris ⁊ vltiꝰ ex ꝑse-
cucōe in q̄ forte multa grauia
e passꝰ ⁊ iis cetis paribꝰ melius
morit̄ redeundo q̄mu ire ma-
gis sit mitoriu qꝫ redire ab-
solute cō°da Adp̄m g° dd qꝫ
illud cōpositum exponedi se
morti ꝑ xpm sicut et iste
in eundo n' ht multu cōdidit
si se in manu eius apcto cu-
stodivit
Eunde cta mirum in cōsita
sūt duas ꝑmo si ab despo-
sat aliq̄ꝫ ꝑ va desunts ⁊ ꝑ sca
carnali cōgnoscat nō q̄de
cū cōsenciens i minorm ꝫ sa-
luº veles fraudulet subri-
pe copula carnale ꝫ ꝑ cōnuᶜᵈ
cōhat cu alia ꝑ va depute
vt ꝑsa sit uxor eiꝰ 2º si vn

accusset uxorem de adulterio
occulto utrum mulier teneatur
in iudicio suum peccatum confiteri
17 Respondeo sicut predictum est. Dicendum quod
ille qui cognovit carna-
liter mulierem quam desponsaverat
per verba de futuro non posset habere
uxorem illam cum qua postea
contraxit per verba de presenti. Iudicio
enim ecclesie compellitur stare cum
prima quam carnaliter cognovit
sed ecclesia potest facere personas il-
legittimas ad contrahendum. Quarto dicendum
quod talis non possit cum alia
muliere habere matrimonium et ita
cum illa cum qua secundo contraxit
per verba de presenti non erit uxor
sua. Sed quid est quod error hominis
non preiudicat veritati matrimonii
sed ex errore hominis presumentibus
esse consensum ubi sunt carnalis
copula sit quod per iudicium ecclesie
compellitur aliquis illam habere quam
cognovit carnaliter post contractum
per verba de futuro quod non preiudicat
veritati secundi matrimonii quod est rite
contractum per verba de presenti. Preterea dicendum
quod sicut Hugo dicit causa
matrimonii est consensus per verba de presenti
expressus sine quo cetera etsi cum
coitu subsecuta frustrantur
remota autem ea removetur
effectus. Unde cum in primis matrimonio
ponatur non consensus fuisse matrimonium
est quod primum non fuit matrimonium et
quia posita ea ponitur effectus
eius est ut secundum fuit matrimonium

nisi quod potuerit fuisse mutuus consensus
per verba de presenti expressus inter personas
ad matrimonium habiles. Ad primum quod dicendum
quod ecclesia in hiis que ad matrimonium
pertinet, potest [?] scilicet duos quidem
per modum iudicis et quia homines vi-
dent ea que apparent secundum quod
dicitur I Reg. 16 quod iudex ecclesiasticus iu-
dicat secundum ea que apparent vel
professiones partium et per ydoneos
testes et per alia legittima documen-
ta quibus omnibus adhibitis contingit
quandoque veritatem latere et precipue
in hiis que pertinent ad interiora
cordis que humana testimonia probari
non possunt et si per aliqua signa
exteriora de hiis possit aliqua coniec-
tura haberi et ideo iudicium ecclesie circa
ea que ad matrimonium pertinent si veri-
tas lateat non impedit sequens
matrimonium contrahendum nec dirimit
iam contractum. Alio modo scilicet per modum
prohibentis et precipientis et hoc quidem
impedit matrimonium contrahendum sed
non dirimit iam contractum puta
uxoricide penam imponit ecclesia
ut ab altero matrimonio abstineat
si tamen contraxerit matrimonium non dirimitur.
Tertio modo scilicet per modum statuentis
quod sit solum auctoritate summi ponti-
ficis et secundum personas aliquas red- hoc
dit illegittimas ad contrahendum
ita quod si etiam contrahant matrimonium di-
rimitur ut patet in quibusdam gradibus
consanguinitatis vel affinitatis vel
etiam de adultera cum dat ei fidem
contrahendo vel cum machinata
est in mortem uxoris

16 de 2m sit predictum videtur
quod mulier accusata de adulterio non teneatur peccatum suum in iudicio confiteri. Nullus enim tenetur suum peccatum occultum publicare sed adulterium mulieris est occultum. Sicut in iudicio confitetur ipsum videret in publicum non quis tenetur mulier accusata de adulterio peccatum in iudicio confiteri. Sed contra est quod debet prestare iuramentum de veritate. Solutio sed nostros dicitur de iure est quod veritatem dicitur confiteri de suo peccato. Responso dicendum quod circa hoc distinguendum. Si enim adulterium sit omnino occultum neque dicitur peccatum suum in iudicio confiteri neque dicitur ab ea exigi iuramentum de veritate. Solutio quia occulta solo divino iudicio reservantur. Sed illud j. ad Cor. 4o Nolite ante tempus iudicare quousque veniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum. Sed quando de adulterio precessit aut infamia vel aliqua signa evidentia apparent que vehementem suspicionem faciunt vel quando est semiplene probatum tunc dicitur ab ea exigi iuramentum de veritate. Solutio et ipsa tenetur confiteri veritatem. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

Eiusdem circa virtutes quesita sunt duo. Primo circa iusticiam si aliquis incidens in latrones promittat eis pecuniam pro sua liberatione si mutuo eam accipiat ab aliquo suo amico utrum restituere teneatur. 2o circa abstinentiam utrum aliquis propter hoc posset in nimis ieiunando vel vigilando 11

Quantum ad primum predictum videtur quod ille qui accipit mutuo pecuniam ut se redimeret a latronibus non teneatur eam restituere quia ut Augustinus dicit tempore necessitatis sunt omnia communia sed nostros dicitur est proprium propter illud quod est commune ut dicitur et habetur in decretis dist. 47 c. Sicut hi. Ideo tunc quia ille qui in latrones incidit sunt in maiora necessitate constitutus utpote in periculo mortis. Exemplo vero videtur quod si sit commune contra aliquos quod ceat aliquid et ita non teneatur ei restituere cui pecuniam mutuavit ac si esset proprium eius. Sed nostros dicitur facere compensationem alicui pro eo quod ille facere tenebatur. Sed ille qui mutuavit pecuniam tenebatur proximum suum a mortis periculo liberare secundum illud proverbiorum 24 Erue eos qui ducuntur ad mortem. Quis videtur quod ille qui liberatus est non teneatur ei restituere pecuniam mutuatam. Sed contra est quod dominus dicit Matthei 7o Omnia 18 que vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis. Sed ille qui liberatus est a latronibus vellet sibi restitui si quis mutuasset. Quis ergo et ipse debet restituere quod mutuo accepit. Responso dicendum quod iniusticie actus est

vincineque reddere quod sibi debetur
Sed cum tamen contractus bone fidei
que sunt inter mutuantem et
mutuum accipientem restitucio de-
beatur ex iusticie precepto tenetur
ille qui mutuo accipit pe-
cuniam eam reddere creditori et
tanto magis quanto in maiori
necessitate creditor sibi subvenit
Ad primum ergo dicendum quod licet in necessitate
sunt omnia communia tamen homo
non potest sibi de suo subvenire
(ridiculum enim esset si quis
fame paciens nollet accipere
panem quem haberet in archa et
diceret se debere accipere panem
alienum quia communem) que autem
per amicos possumus per nos ali-
qualiter possumus ut philosophus dicit
in 3o ethicorum. Iste autem qui mala-
thes mandat potest se per amicos
liberare mutuum accipiendo et
ideo non sunt ei omnia communia
Ad secundum dicendum quod virtutes tenentur adhi-
bendum proprium amorem secundum
suam condicionem et modum et hoc
quando conveniunt implere. ille
qui pecunias mutuavit non
tenebatur eam donare in casu
quo ille poterat per mutuum
liberari

Ad tercium sic procedebatur videtur quod
18 quis non possit peccare ni-
mis ieiunando vel vigilando
Deus enim non potest diligi ab homine
nimis sed peccato diligitur est
exhibicio operibus ut gregorius dicit in
omelia quadam ergo videtur quod aliquis
non possit peccare nimis ieiunan-
do vel vigilando propter deum Sed

contra est quod Bernhardus conqueritur se peccasse de
hoc quod nimis corpus suum ieiunando
et vigilando debilitavit Respondeo dicendum
quod secundum philosophum in primo politice aliter est
iudicandum de fine aliter de hiis que
sunt ad finem finis enim absque mensura
querendus est Illis autem que sunt
propter finem adhibenda est mensura secundum
proportionem ad finem sicut medicus sanitatem
que est finis eius facit quantumcumque potest
maiorem sed adhibet medicinas secundum
quod conveniat ad sanitatem faciendam Est
igitur considerandum quod in spirituali vita dileccio
dei est sicut finis ieiunia autem et
vigilie et alia exercicia corporalia non
queruntur tamquam finis quod sicut dicitur
ad Ro. 14 Castigo corpus meum
et in servitutem redigo sed et hec sunt
adhibenda cum quadam mensura
racionis ut scilicet concupiscencia evitetur et natura
non extinguatur secundum illud Ro. xii Ex-
hibete corpora vestra hostiam viventem
et postea subdit racionabile sit
obsequium vestrum Si vero aliquis intantum
virtutem naturae debilitet per ieiunia et
vigilias et alia huiusmodi quod non suffi-
ciat debita opera exequi puta pre-
dicator predicare doctor docere et
de aliis absque dubio peccat sicut pecca-
ret ille qui nimia abstinencia
se impotentem redderet ad debitum
uxori reddendum Unde Ieronimus dicit de
rapina holocaustum offert qui vel ciborum
nimia egestate vel sompni penuria
immoderate corpus affligit Et
item racionis dignitatem amittit qui
ieiunium caritati et vigilias sensus integritati
prefert Et per hoc patet responsio ad obiecta
Consequenter circa precepta que data sunt
duo. Primo utrum precepta debite
ne consilia precedat 2o utrum precepta que

sunt ergo precepta secunde tabule sic
[?]moria potius que sunt ergo precepta
prime tabule
19 Deinde sic proceditur utrum precepta
decalogi recte precedant consilia. Videtur
enim quod sub ordine recto non adiungatur prius
instigat sed precepta sunt de per se institu-
tione quia sunt de dictamine rationis natura-
libus non autem consilia ergo precepta sunt
priora consiliis. Secundo ergo est quod sub non
aliquid dicitur ex parte unius sicut
imperfectum quod sub perfecto et sic non
precepta non sunt priora consiliis quia
in precepto continetur perfectio consistit per
se. Tertio per modum cause ergo precepta
[illegible] efficientem rationem [illegible] non sunt priora quia
non est necessarium quod ab uno impleat
precepta quam consilia. Tertio modo primo
dicitur originalis quod prius est sic
ergo sicut sol et lux solis et radius
ergo ut hec modo precepta sunt priora
quia non est necesse quod quicumque sunt
precepta sunt consilia ergo ultimo precepta
decalogi recte precedunt consilia. Respondeo dicendum
quod circa hoc notandum est duo considerare
primo quid sit esse sub ordine recto
secundo quid sit preceptum et quid consilium quibus
manifestis evidenter apparebit quod quantum
ad primum sciendum est quod secundum philosophum 5o
metaphysice prius et posterius dicuntur de
qualibet ordine per comparationem ad principium in
illis ordinibus sicut in loco per comparationem
ad principium loci et in disciplinis per comparationem
ad principium discipline. Sic recto et in ordine
recto dicitur aliquid esse prius per comparationem
ad recte principium que quidem sunt in ordi-
ne [illegible] cause
prius [illegible] ordine [illegible] propinquius

actus quibus autem actus sunt contra-
rii [illegible] actus secundum efficaciam formalis
et finalis concurrunt in idem unum
relinquitur quod ordo recte sit duplex
unus quidem secundum rationem actus ma-
terialis secundum quod imperfectum est prius perfecto
et potentia actu. Alius autem ordo
est secundum rationem aliarum causarum actus
secundum quod perfectum est prius imperfecto et
actus potentia unde philosophus dicit in 9o metaphysice
quod alia sunt priora potestate alia
perfectione et quod forma est prius
natura quam materia ut probatur in 2o physi-
corum [illegible] est prius natura actus
quam est prior perfectione et specie ut dicitur
in 9o metaphysice quam potentia que est in
uno et eodem prior generatione
et tempore unde etiam philosophus dicit in 2o
perihermenias quod in hiis que contingit
esse actu et potestate ea que
sunt actu sunt priora tempore po-
tenciora. Circa secundum videlicet cir-
ca rationem consilii et precepti considerandum
est quod preceptum importat
rationem debiti. Debitum autem
est ad duplex unum secundum rationem
finis et debitum in unoquoque negocio
[illegible] enim propter se [illegible]
tate [illegible] est aliquid debitum
propter aliud sine illud sine quo
non potest pervenire ad finem sicut
medicus dicitur inducere dietam
infirmis sine qua non potest
sanari. Illud vero quod ordinatur
in finem ut melius ac facilius
consequatur si sine hoc aliquatenus
possit haberi finis non habet rationem
debiti sed [illegible] quod
lege divina ordinantur est duplex

unus quidem perfectius scilicet adherere
deo per caritatem unde dicitur i ad
thimotheum i finis precepti caritas est
secundus finis secundarius est qui dispo=
nit scilicet puritas et vacuitas cordis
que consistit in interioribus ac=
tibus aliarum virtutum unde apostolus
dicit ad romanos 6 habetis fructum vestrum
in sanctificatione Sicut est integra=
tione naturali finis est et ipsa for=
malis et ultima dispositio ad for=
mam unde manifestum est quod principalia
precepta divina sunt quidem de
dilectione dei et proximi ut patet
matthei 22 secundaria vero de emundatione
sanctificatione prima ad thessalonicenses 4
hec est voluntas dei sanctificatio
vestra omnia vero alia que sunt
spiritualis vite ordinantur ad
precepta sicut in finem sed diversimode
quedam enim sunt talia sine quibus
predicti fines esse non possunt et
hec cadunt sub precepto sicut
non habere deos alienos etc.
quedam autem sunt sine quibus
ad predictos fines perveniri potest unde non
cadunt sub precepto sed quia expeditius
facilius et melius pervenitur ad
fines predictos dicuntur de eis con=
silia sicut patet de paupertate virgi=
nitate et aliis huiusmodi. Et est
simile si aliquis dicat ex precepto esse
Rome cras die tenetur ex
debito precepti Roma tunc non
autem tenetur ex precepto tunc eque=
stris quia sine hoc posset per=
venire Roma tamen caderet hoc
sub consilio nihilominus equester facil=
lius et melius perveniret ad
finem huius quod visibiliter patet de fa=
cili illud quod querebatur si enim
comparemus consilia ad precepta finalia
que sunt de dilectione proximi et dei et
de emundatione cordis puritate maxime
quod precepta sunt potiora consiliis natu=
rali ordine perfectionis sicut actus naturalis potior
est potentia et finis hiis que sunt ad
finem sed consilia ~~erunt~~ potiora naturaliter erunt
ordine generationis et temporis inquantum scilicet
per consilia ad puritatem perfectam cordis
et perfectam dilectionem dei et proximi per=
venimus Si autem comparemus consilia
ad alia precepta que ordinantur
consequenter in predictos fines sic erit
duplex comparatio nam in consiliis necesse est
ut includantur precepta qui enim omnia
dimittit non rapit aliena et qui
virginitatem servat non mechatur sicut
et qui non equitat vadit sed non
econtrario quare est una comparatio ad preceptum
absolute considerata ut sic non precepta
erunt ordine naturali potiora consiliis sicut
genus est [illegible] prius specie Consilia autem
eo quo potiora naturaliter preceptis sicut species
perfectiores sunt [illegible] quam genera ut patet
per philosophum in 1o physicorum Comparantur enim
genus ad speciem sicut potentia ad actum
Precepta autem absolute sumpta se
habent per modum generis ad abstracta
[illegible] preceptorum in consiliis sicut non
mechari cum virginitate et ad non
mechari cum matrimonio et ire equitem
ad ire pedestrem Alia non compa=
ratio est consiliorum ad precepta sine con=
siliis abstracta sicut comparemus eun=
tem in equo ad eum qui vadit
pedibus similis est enim comparatio virgi=
nis seu continentis ad uxoratum et pau=
peris propter Christum ad eum qui in seculo
sine concupiscentia est. simili ordine
hic consilia sunt potiora preceptis tamquam

psta impsitis Nec precepta sit acce-
pta precedit natur ordine gratiarum
et temporis consilia Non enim oz quod ille
qui vult continenciam vel virginitatem
servare prius mrodat integram non est
oz quod ille qui vult esse pauper-
(?) prius secularem vita agat
iniqua sine diviciis sit contentus sic
est Non oz quod ille qui vult ire
equus vadat prius vadat pedes et
postea ea equus sed melius est si a principio m²
equus vadat. Et per hec patet respo-
nsio ad alia

Dicendum sic procedebatur Videtur quod peccata
2o que sunt contra precepta secunde tabule
sint graviora peccatis que sunt contra precepta
prime tabule peccatum enim contra precepta
secunde tabule est tale sc. contemptus bonus
in commutabili commutabili bono ad
here sicut patet in furto et adulterio
et aliis huiusmodi sed contemptus in commutabili
bonum est peccatum contra precepta prime tabule quod
ordinatur ad exhibendum reverentiam
deo ergo peccata que sunt contra precepta
secunde tabule includunt peccata que sunt
contra precepta prime tabule et aliquid addunt
ergo sunt graviora Praeterea symonia est ma-
ximum peccatum sed cum symonia sit species
avaricie est contra precepta secunde tabule ergo
peccata que sunt contra precepta secunde tabule
sunt graviora Oz contra quod peccata contra
precepta prime tabule sunt desperatio et
alia huiusmodi que sunt gravissima peccata
ergo peccata que sunt contra precepta prime tabule
sunt graviora Respondeo dicendum quod secundum quod ratio
peccati moralis consistit in aversione a
deo sicut enim est inordinata conversio

ad bonum commutabile sine aversione
a deo sic non est peccatum mortale
precepta autem prime tabule sicut se
ordinant directe honorem i. deum
sicut dicimus ad dilectionem dei pertinent
et ideo peccata que sunt contra precepta
prime tabule directe respiciunt se importa-
tur aversionem a deo peccata autem
que sunt contra precepta secunde tabule per
sequentiam deordinant nos primo
circa bona commutabilia circa que ordi-
nant precepta secunde tabule consequenter
autem deordinant nos a deo in
quantum aut quantum potissime est
id quod est per se Unde peccata que sunt
contra precepta prime tabule sunt simpliciter
magis sunt gravissima i. que peccata
quam sunt precepta Ad primum ergo dicendum quod contemptus dei
per se intentus est in peccatis que
sunt contra precepta secunde tabule sicut
autem non communiter includitur
in peccatis que sunt contra precepta secunde
tabule Non enim ille qui vult for-
nicari intendit hic facere in
contemptum dei sed intendit principaliter
delectari adeo quod consequitur quod dum contempsit
tempus principale intentionem
mandata dei transgreditur Ad
secundum dicendum quod symonia non est ma-
ximum peccatum simpliciter sed maximum
inter illa que committuntur circa
contractus permutationes et huiusmodi et est
ex hoc quod irreverencia sequitur scilicet
ad res sacras inquantum attingit
peccata que sunt contra precepta prime tabule

Consequenter queritur de dictis
que pertinent specialiter ad
quosdam hominum status Et primo
de hiis que pertinent ad prelatos
2o de hiis que pertinent ad doctores

3° de hiis que pertinet ad religio-
sos 4° de pertinentibus ad clericos
primum Circa questio sit circa primum
utrum beatus Matheus vocatus sit
statim de teloneo ad statum
apostolatus et perfectionis 2° utrum ille
qui eligitur canonice in episcopum
melius faciat consentiendo electioni
de se vel eam recusando 3° utrum
prelatus qui dat beneficium ecclesiasticum
alicui suo consanguineo propter
hoc sive quod exaltari et
ditari contingat symoniam
21 Dicam sit probatur videtur
quod beatus Matheus non
fuit vocatus statim de teloneo
ad statum apostolatus et perfectionis
dicit enim Gregorius super Ezech. nemo
repente fit summus sed status
apostolatus est perfectionis culmen ergo
summus status humane vite ergo
Matheus non fuit statim vocatus
ad statum perfectionis et apostolatus
Secundo quod est quod dicit Jeronimus super Matth.
quod de publicano repente fit
apostolus et Beda dicit super Luc.
quod de publicano in apostolum de
telonearius in evangelistam est
mutatus Et quedam glossa dicit
Luc. v. quod ultimum propter suus cog-
nationem vel rem sumus vite
sibi reservavit quod est perfectionis
contrarium ergo statim vocatus ad
statum apostolatus et perfectionis Re-
spondeo dicendum quod questio ista exigit eorum
determinari potest enim loqui
de apostolatu Mathei et de narratione
Mathei Marci et Luce
quod dicunt post vocationem Mathei
aliquantum spatio temporis ex suis
discipulis xii apostolos elegit
inter quos unus fuit Matheus

et patet quod statim apud fuit vocatus
ad discipulatum Christi non autem ad apostola-
tum nisi per predicationem Christi tempore
etc in apostolum simul dispensabat
et sic hoc intelligenda sunt verba Jeronimi
et Bede Si autem loquimur de perfectione
evangelica sit magis est quod statim a
principio vocatus est ad statum perfectionis
dicitur enim Luc. v. quod surgens relictis
omnibus secutus est eum quod est ad di-
scipulatum Christi pertinebat per id
quod dicitur Luc. xiv. Nisi quis renunci-
averit omnibus que possidet non
potest esse discipulus meus Ad primum ergo
dicendum quod sublimitas in vita humana
potest accipi dupliciter Uno modo per comparationem
status ad statum sic quod in humana vita
unus status est maior alio et alius
est summus sic enim prohibet aliquem
fieri repente summum i. attingere
ad statum summum et sic apparet tamen
in spirituali vita quia in secularis
in veniunt enim aliqui statim apud
evangelica ad statum religionis qui est
perfectissimus quo ad esse vel ipso actibus
sicut beatus Johannes Baptista et etiam bene
Benedictus vel etiam devocione fervidi sicut illi
qui in monasteriis nutriuntur a puericia
patet enim non oportet quod in seculari vita
exercitantur antequam ad religionem
transeant sicut non oportet quod aliquis exercitetur
in laycali vita antequam clericus fiat
Sicut etiam aliqui repente assumun-
tur ad regnum vel aliquam preeminentiam
sicut Saul et Josias reges Juda
vel etiam excellentiorem statum sicut Paul
lum etc. ut dicitur quod de carcere
et kathedris ineditum quibus ingreditur
ad regnum Alio modo potest accipi summum

per operacionem virtutum quibus ... fiat per
factis unius horis et intelligit Gregorius quod
non repente fit summus dicit enim Gre-
gorius super canonicam Iacobi quod caritas non
maior ut nascitur perfecta est nam ut
perficiatur nascitur cum fuerit nata nu-
tritur cum fuerit nutrita roboratur
cum fuerit roborata perficitur. Contingit
tamen quandoque quod unus homo repente inci-
pit ab altiori gradu sanctitatis quod sit
summus atque pertingit perfectos altius
hominibus ut patet de beato Benedicto de quo
Gregorius dicit in 2° dialogorum quod puerilis et
fuit omnes antecessit Benedictum puer-
rum [illegible] gravem [illegible] recepisse
22 Quintum sit predicabile videtur quod me-
lius faciat qui consentit electioni
canonice de se facte quam qui eam
recusat dicit enim Gregorius 22 [illegible]
[illegible] aut papa non exhibita [illegible] adhuc
da est sed qui aliquibus pro canonicis
clericorum capitulum dignitatis adipiscitur
non papa eam exhibitione quod de ca-
nonica non quod de eam recusare sed
[illegible] est quod Gregorius dicit 2° [illegible] quod pro
[illegible] pro meliore intencionem fugi-
enda est [illegible] quod in eo qui
electioni canonice de se facte consentit
considerari oportet de quo intendit
si enim intendit aliquid temporale puta
honores divicias commoditates se aut
quos religionis ac aliquid huiusmodi tamen
est quod est desperata intencio unde
melius faceret si non assentiret si
autem intendit proximum [illegible] sic pla-
num est quod est bona intencio unde
Augustinus dicit 19 de civitate dei [illegible] accione
non amandus est honor in hac vita
sive potestas propter ipsum opus si recte et utiliter

sit id est ut valeat ad salutem
subditorum et induat id est Apostoli
quod habet [illegible] ad [illegible] 1ᵃ Si quis
episcopatum desiderat bonum opus
desiderat sed tamen sciendum est
quod ad hoc opus maxima requiritur
ydoneitas quia ut Gregorius dicit in
pastorali Tantum ad eam [illegible]
de [illegible] [illegible] populus quod [illegible]
[illegible] solet aggregare vita pa-
storis [illegible] quod humana fragili-
tas sui [illegible] [illegible] sufficiens non
est [illegible] illud Apostoli [illegible] ad Corinthios
2° Et ad hoc quis tamen ydo-
neus sed tamen exemplis [illegible]
divine [illegible] ydonei et sufficientes
redduntur sicut ipse post modum
subdit ydoneos nos fecit mi-
nistros novi testamenti [illegible] ergo ab
laudabiliter consideramus de se [illegible]
exhibitionem officium placemus
recusare sicut [illegible] dicit Ysaias
23 loqui quia potest ergo sum [illegible]
aut laudabiliter consentire ex
caritate firma ut salutem pro-
ximorum [illegible] sicut ysaias
dixit Ecce ego sum mitte
me Sed sicut Gregorius dicit in pastorali
[illegible] est [illegible] mitius quia
iste qui recusavit ipse non
[illegible] iste qui mitti voluit
ante se per altaris calculum
purgatum vidit ne quis non
purgatus adhuc quisque sacra
ministeria audeat aut quem
superna gracia elegit sublimiter
ipse sine dispensacione [illegible]
[illegible] valde difficile est purgatum
se quelibet posse agnoscere

placionis officium tenens de
clinatur tamen non pertinaciter cum
adhuc suscipiendum sit ratione voluntatis
congnoscatur. Tertio dicendum quod dicitur quod id est
verum quia non debet sic intelligi po=
testas cura collibitu non per
cipitur tollenda est, sed ita potestas
cura percipitur non est tollenda colli=
bitu sublata cum fiat ex lon=
ganimitate tollenda. Ad 2m dicendum
quod melior est intencio placionis
fugientium secundum primum desperatum
dicitur non assit veritas corpore
in penitentibus hic omnis verum dicitur
dicit ut dei dei emptor beneficii
sine quod ipsius regi non potest esse
ita teneatur ut dicitur tamen inde=
centi appetitur cum enim sanctum
est quod caritas vitalis negotia
tamen nulla suscipit veritatis ca=
ritatis

23 Dicendum tertium sic procedebatur videtur
quod praelatus qui dat bene
ficium ecclesiasticum alicui suo con
sanguineo vel amico vel alicui suo
consanguinei exaltentur symoniam
committat est enim symonia
studiosa voluntas emendi vel
vendendi aliquid spirituale an=
nexum. Sed in casu praedicto videtur esse
emptio et venditio rei spiritualis
quod in ipsis potest esse emptio
et venditio in quibus est libera=
litas hic autem hic spectat ut
libera recompensetur quod est ibi
symonia. Sed contra est quod ysa 33
dicit super id Beatus qui excutit
manus suas ab omni munere
dicit glossa quod triplex est munus a
manu a lingua ab obsequiis
quorum ultimum est in proposito tamen quia non
est ibi symonia. Respondeo dicendum quod cum symo=
nia sit emptio et venditio quae
consistat hic distinguendum videtur quod
si praelatus intendit eum obligare cui
dat beneficium ecclesiasticum ad aliquam re
compensationem faciendam sibi vel suis
consanguineis intencio symoniaca
est. Intendit enim quandam tacitam
venditionem. Si vero non intendat
adhuc eum obligare sed intendat quod
ille et vel suis consanguineis propria sponte
temporalia recompenset eo quod spiritualia est
misericordia et carnalis sed non symoniaca.
Ad primum ergo dicendum quod secundum philosophum in 4 ethicorum
liberalitas non est circa quaslibet expen=
cionem sed est circa dationes et sumptus
symonia autem est circa emptionem et
venditionem.

Eunde circa doctores quesita
sunt duo. Primo si doctor qui
sic docuit propter hoc in anima gloriam
utrum habeat aureolam si in morte
penitens. 2o si ex doctrina alicuius
doctoris aliquis reveretur a me=
liori scientia utrum ille doctor teneatur
illam doctrinam revocare

24 Dicendum primum sic procedebatur videtur quod ille
qui propter hoc in anima gloriam do
cuit quod premium aureolam recu=
peret. Aureola enim doctrine de
betur fructum conversionis fidelium secundum
id Philippenses 4 gaudium meum
et corona mea. Sed potuit contigere
quod ex predicatione eius qui propter inanem
gloriam predicavit fructus est
fructus conversionis fidelium quod si peni
teat debetur ei aureola sicut
virginitati debetur aureola ita et
doctrine sed si illa que cum virgo sit

carne integre cum est corrupta per maculam
agit recuperat aureola quam patri vel
et doctor qui propter mortale peccatum per-
diderunt. Et ideo dicendum quod opera mortua per
peccatum non reviviscunt sed opera virginis
doctoris propter mortale peccatum perdita-
tis fuerunt mortua id est cum peccato facta
quae non reviviscunt per penitentiam ad
premium consequendum. Respondeo dicendum quod aureola
aureola = importat quandam singularem ex-
cellentiam premii et quod presuppo-
nat aureum premium scilicet auream sicut
comparativus presupponit positivum. Et hoc significatur
Exo. 25 ubi dicitur facias super coronam
auream alteram aureolam et ideo qui
non meretur auream id est premium essen-
tiale non meretur aureolam qui autem
propter mortale peccatum separantur non me-
rentur premium essentiale quia receperunt
mercedem suam ut dicitur Math. VI. Unde
nec merentur aureolam penitentia autem
restituit. Unde penitentia peccatum remissa non
autem confert ei ea que non habuit. Unde
nec ipse motus penitentie est meritorius
unde talis non meretur aureolam. Ad primum
ergo dicendum quod confessioni fidelium debetur
aureola presupponens meritum essentialis
premii in eo qui facit aliquid bonum
sed quod dicitur Math. 16 quid prodest homini
si universum mundum lucretur, animae vero
detrimentum patiatur. Ad secundum dicendum quod au-
reola virginitatis debetur integritati car-
nis que manet post peccatum et
ideo debetur virgini penitenti aure-
ola. Sed aureola doctrine debetur actui
doctoris qui transit et ideo post peccatum
non debetur aureola doctori nisi
actus redierit.
Tertium sic proceditur. Videtur quod
24 si per doctrinam alicuius aliqui
retrahantur (?) antiquorum (?) bonus compelle-
tenetur suam doctrinam revocare

talis cum doctor in sua doctrina
facit scandalum activum quia doctor
inferit intellectum talibus aut inferit
affectum et per consequens activum sed scandalum
activum tenetur quilibet removere, ergo
talis doctor tenetur suam doctrinam
revocare. Praeterea spiritualia sunt temporali-
bus preciosa sed in temporalibus ut
Augustinus dicit non dimittitur peccatum
nisi restituatur ablatum, ergo multo
magis doctori qui facit dampnum
in spiritualibus non dimittitur
peccatum nisi restituatur ablatum
quod fit per revocationem doctrine.
Sed contra est quod Augustinus dicit veritas non est
dimittenda propter scandalum. Respondeo
dicendum quod hic distinguendum videtur quod
si enim doctor doceat falsam
doctrinam tenetur eam modis
omnibus revocare et maxime
si ex ea spirituale dampnum sequitur.
Si vero doceat veram doctrinam
potest ex ea sequi detrimentum propter
hoc in auditoribus dupliciter. Primo
ex defectu eius qui docet et hoc
dupliciter: primo si doctrinam subtilem
proponet rudibus qui non essent
illius doctrine capaces qui ex
hoc detrimentum salutis incurrerent
contra consilium apostoli qui dicit prima ad
Corinthios III. Tamquam parvulis in
Christo lac potum dedi vobis non
escam. Alio modo quia confuse et incon-
siderate proponit non prospectis
maioribus (?) incidentibus contra id quod
Gregorius dicit in pastorali sic laudan-
da sunt bona summa ne despi-
ciantur ultima sic innuenda
sunt bona ultima ne dum suffi-
cere credantur nequaquam tendatur

ad sinna et in hijs casibus
tenetur doctor ex cuius doctri-
na dampnum spirituale accidit quod
hoc dampnum reprimere ponere
in quantum potest exponendo sollempniter doc-
trinam suam. Alio modo potest contingere
ex defectu actionis puta si aliquis
docendo aliqua erronea indu-
ceret homines ad aliquam religio-
nem utpote si diceret quod qui-
cumque intrat talem religionem
statim erit equalis meriti sicud
ut beatus petrus. Et in hoc casu
tenetur cessare a sua doctrina
quia contra religionem propter erro-
rem non est bonum. Sed sic no-
cerent homines a meliori bono
talis doctor. Et hoc est quod gregorius
dicit in pastorali. Sicut incauta
locucio in errorem pertrahit
ita et indiscretum silencium eos
quos erudire poterat in errore
derelinquit. Et per hoc patet responsio ad
obiecta.

Deinde circa religiosos que-
sita sunt duo. Primo utrum
religiosi teneantur pacienter
tollerare iniurias et facta.
2o utrum ille qui iurat se non in-
trare religionem possit licite ad
religionem intrare.

Ad primum sic proceditur.
Videtur quod religiosi non de-
beant tollerare suos
impugnatores. In impugnacione
enim professorum eorum deus im-
pugnatur. Unde dominus paulo
persequenti discipulos christi dixit
Act. ix. Saule saule quid me
persequeris. Sed perfecti non de-
bent impugnatores dei tolle-
rare ergo nec suos impugnatores.

proprios. Preterea quilibet perfectus debet ob-
viare hijs qui statum perfectionis pre-
iudicant. Unde apostolus dicit ij ad Cor.
vi. Ut non vituperetur ministerium nostrum. Sed
per hoc quod perfecti impugnantur statum per-
fectionis derogatur. ergo perfecti viri
non debent tollerare suos impugnatores.
Sed contra est quod gregorius dicit. Non sumus
perfecti si aliorum inordinaciones
ferre non possumus. Respondeo dicendum quod per-
fecti viri dupliciter impugnari possunt. Uno
quidem modo quantum ad personas proprias
ut puta cum inferuntur eis iniurie per-
sonales. Alio modo possunt impugnari
quantum ad statum eorum ut puta cum
aliqui verbis vel factis perfectionis statum
derogant. et hec duo tanguntur
Jaco. ij. Nonne divites opprimunt
nos per potenciam quod pertinet ad personales
iniurias. Nonne ipsi blasphemant
bonum nomen quod invocatum est super
vos quod pertinet ad religionem vel
statum. In iniuriis ergo personali-
bus debent perfecti viri esse maxime
pacientes ut sicut est parati plura
sufferre secundum illud Math. v. Si quis
percusserit te in dextram maxillam
prebe ei et alteram. Statum vero
suum impugnari non debent pati quantum
resistere possunt hoc enim vergit in in-
iuriam dei. Unde contra quosdam dicitur
Ezechielis xiii. Non ascendistis ex
adverso nec opposuistis murum pro
domo israel et ideo debemus in iniurias
que contra humanitatem eius in se
inferuntur pacienter tollerare sicut cum
iudei dicebant Ecce homo vorax
et potator vini vel hec tum Math.
xi. et sicut dyabolus dixit ei Mitte
te deorsum Math. iiij. Videbatur ad pro-
priam iniuriam pertinere. Sed

in iniurias dei non tollerabat unde
phariseos durius redarguit. Matthei 12.
quia dicebant quod in beelzebub
eiceret demonia. quod pertinebat ad in-
iurias spiritus sancti. Et similiter cum
dyabolus ei dixit hec omnia tibi dabo si
cadens adoraveris me quod ad iniurias
dei pertinebat. statim eum eius repul-
lit dicens. vade retro sathana et
habetur Matthei 4°. ubi crisostomus dicit Illud
discamus exemplo christi quod iniu-
rias magnanimiter sustinere. dei autem
iniurias nec usque ad auditum suf-
ferre quia in propriis iniuriis esse quemlibet
pacientem laudabile est. In iniurias autem
dei dissimulare nimis est impium Et per
hec patet responsio ad obiecta

27 Utrum sit precedenter licitum quod ille qui
iuravit se non intrare religi-
onem non possit licite intrare
Dicendum cum obligacio licita est ad im-
plendum. sed licitum erit ei non intrare
religionem. ergo cum ad hoc iuramento
se obligavit videtur quod teneatur non in-
trare. Sed contra est quod votum impeditivum
spiritualis profectus nichil derogat religioni

c opdo ꝑ iura-
mentu c opdo g
prima vel n ypcdo
spualis ꝑ fcus

Responsio Dicendum quod obligacio iuramenti
triplex potest se habere quedam non est illicita
obligacio et de re illicita puta cum
aliquis iurat se fornicaturum. Et
tale iuramentum non tenetur homo
ad implendum nec eciam est licitum implere.
Quedam vero est obligacio licita et
de re licita puta cum aliquis iurat se ele-
mosinam daturum et tale iuramentum
preterire non licet quedam vero est ob-
ligacio illicita sed de re licita puta
cum aliquis iurat se non facturum quod
maius bonum cum tamen facere non te-
netur puta non ieiunare vel non
dare aliquam elemosinam vel religionem

non intrare tunc non illud
ad quod iuramento se obligat
licitum est. Sed cum tamen obli-
gacio est illicita. quia per hoc homo
quantum in se est obfirmat se contra
consilium spiritus sancti quod facit
hominem in suo corde ascensiones
disponere. Unde tale iura-
mentum licite potest implere
abstinendo ab illo. et bono quod
facere non tenetur. Non tamen
cogitur ex illo iuramento ad hoc
quod impleat quod iuravit quia iura-
mentum ad hoc quod sit obliga-
torium debet habere tres comites
iudicium iusticiam et veritatem
ut habetur Jeremie 4°. Huic autem
iuramento deest iudicium discre-
cionis quia eligit in deteriorem
exitum retinendo meliori bono
Et per hec patet responsio ad obiecta

Deinde circa clericos 28
quesitum est utrum unum
scilicet liceat clericis qui tenentur
ad horas canonicas dicere ma-
tutinas sequentis diei de sero
Et videtur quod non dicitur enim Ecclesiastes
Lascivus et imprudens non servabit
tempus sed iste in dicendo matutinas
non observat tempus cum enim
dies incipiant a media nocte
videtur quod matutinas sequentis
diei dicat in die precedenti ergo
videtur hoc ad lasciviam et impru-
denciam pertinere et ita videtur
esse peccatum. Sed contra deus clemencior
est quolibet homine. sed homo
non imputat debitori in cul-
pam si debitum suum reddat
ante tempus ergo multo minus deus
Responsio Dicendum quod hic considerandum est in-
tencio eius qui prevenit tempus

in matutinis dicendis vel in quibuscumque horis canonicis. Si enim hoc facit propter lasciviam ut scilicet quietius sompnolencie et voluptati vacet non est absque peccato / si non hoc faciat propter utilitatem licitam et honestarum occupacionum puta si clericus aut magister vult videre lectiones suas de nocte vel propter aliquid aliud huiusmodi utilitate potest dicere de sero matutinas et in aliis horis canonicis tempus preuenire sicut ecc/ hec impedimentum [illegible] eciam fit. quia melius est deo utrosque reddere scilicet et debitas laudes et alia honesta officia quam quod per unum aliud impediatur / Ad secundum dicendum quod quamvis ad contractus et alia huiusmodi dies incipit a media nocte tamen quantum ad ecclesiastica officia et sollempnitatum celebraciones incipit dies a vesperis unde si aliquis post dictas vesperas et completorium dicat matutinas iam hoc pertinet ad diem sequentem. sequitur sextum quodlibet 6m

Sextum est de anima et homine et certis (?) [illegible] corporalibus circa quod quesitum est utrum scilicet unitas essencie ponat in numerum cum unitate persone. Et videtur quod non sunt enim tres persone divine. si igitur unitas essencie poneret in numerum cum unitate persone sequeretur quod in deo essent quattuor quod est hereticum. non quod unitas essencie ponit in numerum cum unitate persone. Et quod si unitas essencie sit penitus idem cum unitate persone non ponens eam in numerum sequeretur quod de quocumque predicatur unum predicatur et reliquum. sed unitas essencie predicatur de tribus personis dicimus enim pater et filius et spiritus sanctus sunt unum. sed unitas personalis predicatur de eis ut dicatur pater et filius et spiritus sanctus sunt unus quod patet esse falsum. Ad oppositum quod unum quod magis est unum in tantum est ens / unum ens et unum convertuntur. est autem unum quod est ens personam. Formam quod unitatem et idem est quod quae est comparacio forme ad formam eadem est comparacio unitatis ad unitatem. deus autem est de per sonam essenciam proprietas autem personalis est quasi forma constituens personam quo quidem realiter non distinguitur ab essencia alioquin sequeretur quod in deo esset compositio et quod aliquid adveniret ei per modum accidentis. Nam omne quod est extra essenciam rei accidentaliter advenit. Differt tamen proprietas personalis ab essencia secundum modum intelligendi et significandi. nam esse quod absolute proprietas non personalis importat relacionem. Unde patet quod unitas persone non ponit in numerum cum unitate essencie quasi res alia divina. sed secundum solum modum intelligendi. Et hec res ad obiecta. Nam primum procedebat secundum quod unam rem quae quidem non est in divinis inter unitatem essencie et persone non ponitur. Quantitas [illegible] secundum vero procedebat secundum quod unam quae quomodo intelligendi et significandi procedit. ex qua procedit

quod dicimus quod pater et filius et spiritus sanctus sunt unum et non unius

Circa angelos querebantur duo Primo de actione eorum utrum scilicet quidquid agant per imperium voluntatis 2o de loco ipsorum utrum scilicet possit esse in quocumque celi empirei quod cetera quem batur cum corpora gloriosa

2 Ad primum sic procedebatur videtur quod non quidquid agit angelus agat per imperium voluntatis. voluntas enim equaliter se habet ad propinqua et remota. si ergo angelus ageret per solum imperium voluntatis sequeretur quod non differret ad hoc quod angelus aliquid ageret quod esset propinquum vel remotum ab eo quod agit et sic angelus opporteret quod de celo ad terras descenderet ad aliquid hic agendum quod est contra evangelium sacre scripture // preterea quod ad voluntatem non pertinet unitas et multitudo sicut enim aliquis potest velle movere unam rem Ita et potest velle movere plures res vel etiam totum universum. si ergo angelus ageret solum per imperium voluntatis sequeretur quod posset movere totum universum quod est impossibile cum ipse sit pars universi. Non ergo angelus agit solo imperio voluntatis // Sed contra omnis actio est ab aliqua virtute sed in angelo non est alia virtus quam intellectus et voluntas intellectus autem non agit nisi per voluntatem ergo omnis actio angeli est per imperium voluntatis // Respondeo dicendum quod omnis actio cuiuscumque rei est per formam nature illius rei nam et si sunt alique forme accidentales principia actionum alicuius rei oportet quod huiusmodi actiones reducantur sicut in primum principium in formam specificam illius rei agentis Sicut actio caloris ignis reducitur

sicut in primum principium sicut in formam substantialem ignis que est etiam principium omnium accidentium propriorum ignis et ideo oportet se habere in actionibus alicuius rei generantis naturam simplicem et in actionibus rei generantis compositam omnis enim actio ignis est secundum proprietatem nature ignis in cultello autem ignito est quedam actio non pertinens ad proprietatem ignis scilicet incisio et hoc idem considerandum est in rebus spiritualibus anima enim humana non est totaliter intellectualis sed participat intellectualitatem unde est in ea aliqua virtus et actio que non pertinet ad intellectualitatem nam sicut precipue patet in hiis que pertinent ad animam vegetabilem sed angelus est totaliter intellectualis et ideo oportet quod omnis eius actio sit secundum intellectum unde libro de causis dicitur 7o capitulo dicendum quod angelus habet formas et virtutes et operationes intellectuales. Intellectus autem non agit nisi mediante voluntate quia motus voluntatis est inclinatio consequens formam intellectam Unde oportet quod quidquid angelus agit agat per imperium voluntatis Sed tamen considerandum est quod cum virtus sit media inter operantem et operationem oportet quod virtus et operatio cuiuslibet rei proportionetur essentie eius. Unde superiores angeli quorum est essentia nobilior est et virtus efficacior. sicut ad intelligendum Ita etiam ad agendum in res exteriores. Et secundum hoc actio angeli limitatur ad aliquem effectum quia nec virtutem nec essentiam habet infinitam. Ad primum ergo dicendum quod actio voluntatis angelice radicatur

in essentia eius aqua procedit
eius virtus et operatio. Sed ange-
li movent esse tamquam mobile quod ab
eo movetur ut dicetur in 8
physicorum. Et ideo oportet fieri angelum aliqualiter
coniunctum rebus quas movet.
Ad 2m dicendum quod quia actio vol-
untatis limitatur secundum modum esse,
non oportet quod angelus possit agere
omnia que potest velle etc.
Ad 2m sic proceditur. Videtur quod
angelus non possit esse in conve-
xo celi empirei. Dicit enim
Aristoteles quod in ultimo ut esse potest. Sed
extra celum empireum nichil
est, ergo non potest esse in convexo celi
empirei. Sic enim esset extra celum
empireum. Item videtur quod nec cor-
pus gloriosum ibi possit esse. Omne
enim corpus naturale est in loco esse.
Sed extra celum empireum non
est aliquis locus, ergo non potest esse corpus
gloriosum extra celum empireum.
Sed contra si non potest ibi esse vel angelus
aut corpus gloriosum, aut hoc
est quia non potest ibi ascendere
aut quia non potest penetrare profun-
ditatem celi empirei aut quia
indiget loco continente aut quia
indiget conservante. Sed hec omnia
remota sunt a perfectione corporis
gloriosi, multo fortius magis a dignitate
angelorum, ergo corpus gloriosum et
angelus possunt esse in convexo celi empi-
rei. Respondeo dicendum quod ad evidentiam huius
questionis notandum quod apud anti-
quos due fuerunt opiniones maxime
probabiles, quarum una fuit quod
locus sit quoddam spacium sive
dimensiones per se existentes, que
quidem opinio si vera esset cor-
pori debetur locus et hoc ipso

quod corpus est dimensionis huius
quas naturale est aliquas dimensio-
nes occupare. Sed hec opinio de
loco est a philosopho in 4° reprobata.
Unde alia opinio est eius quod locus
sit superficies corporis continentis. Non qui-
dem immediatum est huius corporis quod
immediate continet, alioquin sequeretur
quod corpus quiescens non semper
esset in eodem loco, puta si homo
staret in flumine per cuius cursum
continue renovarentur diverse
superficies aque circa ipsum. Sed super-
ficies corporis immediate continentis est quod
sit in loco ex ordine ad primum contin-
ens. Unde accipitur idem locus
secundum eundem sicut ad primum continens
et propter hoc locus est immobilis. Secundum
igitur hanc opinionem que vera est
naturalis existendi in loco convenit
corpori ex hoc quod dependet a primo con-
tinente, et propter hoc primum continens
non est in loco nisi per accidens et
secundum partes ut dicitur in 4° physicorum.
Angelus autem non dependet a primo
continente, nec est corpus gloriosum quod
perficitur per gratiam ex divina frui-
cione beatitudinis, et ideo nulla est necessitas
quod corpus gloriosum vel angelus ab ali-
quo locali corpore ambiatur, et
propter hoc nichil prohibet corpus glo-
riosum vel etiam angelum in convexo
celi empirei esse. Ad primum ergo dicendum
quod verbum istud Aristotelis intelligendum est
extra assertionem; non enim possibile
est quod aliquis sit in ultimo tamquam
in continente. Sed iste intellectus non facit
ad propositum. Ad 2m dicendum quod ratio
illa procedit de corpore dependente
a primo continente.
Deinde quesitum est de hiis
que pertinent ad hominem

et p(ri)mo de sp(irit)ualib(us) // 2° de corpa
lib(us) Circa sp(irit)ualia p(ri)mo de sc(ie)ntiis
2° de v(ir)tutib(us) 3° de pc(cat)is Circa sa
cramenta duo de bap(tis)mo et m(atri)mo(nio)
p(ri)mo de nec(essita)te baptismi uter(um) sc(ilicet)
puer qui nascitur in deserto ubi
non p(otes)t aqua h(ab)ri moriens sine
bap(tis)mo saluari possit in fide m(atr)is
fidelis // 2° de impedimento m(atrimoni)o q(uod)
p(ro)uenit ex bap(tis)mo utrum sc(ilicet) si
xp(ist)ianus qui baptizat iudeam cui
p(ri)mo dedit fidem desp(on)sando si bapti
zaretur (con)iugu(m) eam postea car
nali (con)mixtione m(atrimoni)um
Dicendum sic p(ro)c(edit)ur videtur q(uod) puer
i(n) deserto natus posset ab
sq(ue) bap(tis)mo saluari in fide pa
rentum. Non n(on) fides e(st) minoris effi
cacie t(em)p(or)e gr(ati)e q(ua)m t(em)p(or)e n(atur)e s(ed) tempore
legis nature saluabantur pueri
in fide parentum ut Gregorius dicit
ergo nunc etiam t(em)p(or)e gr(ati)e // p(re)t(er)ea p(er) xp(istu)m
non e(st) artata hominib(us) via salutis
cum ip(s)e dicat Joh(annis) x Ego ueni
ut vitam h(ab)eant et habundancius h(ab)eant
s(ed) ante xp(ist)i adventum saluabant(ur)
aliqui pueri in fide parentum ergo
multo magis nunc post xp(ist)i adventum
Sed (contra) est q(uo)d d(omi)n(u)s d(icit) Joh(annis) iii° Nisi
quis renatus fuerit ex aqua et s(piritu)
s(ancto) non p(otes)t intrare in regnum celi // p(re)t(er)ea
dicendum q(uod) ab i(ps)a dampnacione q(ua)m homi
nem generis in (con)traxit p(er) pc(cat)um
p(ri)mi parentis nu(llu)s p(otes)t liberari n(is)i p(er) xp(istu)m
qui solus ab i(ps)a damp(nati)one (con)munis
in ueniatur. ita sc(ilicet) ut ei incorpor(e)t(ur)
sicut capiti membra // Hoc autem
t(ri)pl(ici)t(er) fieri p(otes)t p(ri)mo quidem p(er) su
sceptionem bap(tis)mi s(ecundu)m i(llu)d ad Galat(as) iii°
Omnes qui in xp(ist)o bap(tiza)ti estis xp(istu)m
induistis // 2° p(er) sanguinis effusionem
p(ro)p(ter) xp(istu)m quia p(er) hoc eciam ad
passionem xp(ist)i conformat(ur) aqua effi
caciam sortit(ur) bap(tis)mus unde dic(itu)r
de mirib(us) Apoc. ... q(uod) lauerunt
stolas suas in sanguine agni // 3° p(er)
fidem et dilectionem s(ecundu)m i(llu)d ad Hebreos
xv. P(ur)ificans et fidem purgant(ur)
pc(cat)a. Act. xv dic(itu)r fide purificans
corda eorum. Et p(er) fidem xp(istu)s
in habitat cordib(us) n(ost)ris ut h(abe)tur
Eph(esios) iii° unde et ip(s)e bap(tis)mus d(icitu)r
fidei sacr(amentu)m. Et s(ecundu)m hoc dicit(ur)
t(ri)plex bap(tis)mus sc(ilicet) aque sp(iritu)s et
sanguinis quia alia duo supplent
uicem bap(tis)mi aque si tamen assit
p(ro)positum suscipiendi illum bap(tis)mum
ita sc(ilicet) q(uod) articulus necessitatis non aut(em)
contemptus religionis sacr(amentu)m ex
cludat. Manifestum e(st) aut(em) q(uod) in pueris
non d(u)m h(ab)entib(us) usum rac(i)onis
non p(otes)t esse motus fidei et dilecti
onis aut p(ro)positum suscipiendi
bap(tis)mum et ideo non possunt saluari
nisi p(er) bap(tis)mum aque uel p(er) bap(tis)mum
sanguinis si p(ro)p(ter) xp(istu)m occidantur
ex quo non p(ro)p(ri)um s(ed) etiam
martires fiunt ut d(icit) Augustinus de in
nocentib(us). et sic p(at)z q(uod) ille puer
in deserto moriens sine bap(tis)mo sa
lutem non (con)sequitur. Ad primum ergo
dicendum q(uod) s(ecundu)m quosdam t(em)p(or)e legis
n(atur)e non sufficiebat ad salutem
paruulorum solus motus fidei in
parentibus s(ed) requirebatur aliq(uod)
exterior p(ro)testacio fidei p(er) ali
q(uo)d sensibile signum. et s(ecundu)m
hoc q(uod) non differt nisi q(uod) tunc
requirebatur ab eo q(uod) nunc
requiritur ad salutem nisi q(uo)d
nunc i(llu)d signum sensibile e(st) de t(er)
minatum. tunc aut(em) erat in

determinatum et devoto adhibebatur. Aliorum autem opinio est quod solum interior motus fidei relatus ad salutem pueri sufficiebat ad salutem pueri, nec tamen nunc diminuta est fidei virtus sed augmentatus fervor salutis quia nunc qui salvantur per Christum statim intro ducuntur in regnum celorum quod tunc non erat. Unde non est inconveniens si nunc ad hoc aliquid amplius requiritur scilicet baptismus ut dicitur Joh. iiio. Ad 2m dicendum quod per Christum in hoc ipso est applicata hominibus via salutis quod per eum aperta est eis ianua vite eterne que ante clausa erat per peccatum primi parentis.

Ad 2m sic proceditur videtur quod non possit esse matrimonium inter christianum et iudeam baptizatam ab eo quam catechizavit vel convertit per fidem de contrahendo data. Dicitur enim in decretis 30. q. 1. quod filius sacerdotis non potest ducere in uxorem puellam quam pater baptizavit. Ergo multo minus si ipse eam baptizavit non possit eam habere in uxorem. Si ergo iste christianus baptizavit iudeam non potest eam in uxorem accipere. Sed contra est quia 2m iura quando post fidem datam de contrahendo per verba de futuro sequitur copula carnalis est matrimonium presumptum presumptione iuris contra quam non admittitur probatio, sed ita est in proposito ergo est verum matrimonium. Respondeo dicendum quod spiritualis cognatio impedit matrimonium contrahendum et dirimit iam contractum. Manifestum autem est quod quia christianus baptizavit iudeam constituitur inter eos spiritualis cognatio quod ipsa sit filia eius spiritualis. Unde non est matrimonium sequens etiam si ex prius contraxerat per verba de presenti et etiam si subsequatur carnalis copula. Et per hoc patet responsio ad obiecta nam quod dictum est de presumptione iuris intelligendum est quando non intervenit aliud impedimentum matrimonii.

Deinde quesitum est de virtutibus primo quantum ad fidem utrum scilicet certitudo adhesionis que est in heretico vel malo catholico sit actus ipsius fidei virtutis. 2o de quibusdam pertinentibus ad religionem sive ad latriam. 3o de quibusdam pertinentibus ad caritatem.

Ad primum sic proceditur videtur quod certitudo adhesionis in heretico vel malo catholico sit actus fidei virtutis quia secundum philosophum in 2 ethicorum tria sunt in anima potentia passio et habitus. Sed ista certitudo adhesionis non potest attribui potentie quia est motiva vel demotiva potentie. Aut non meretur neque demeretur. Similiter non potest pertinere ad passiones quia passiones pertinent ad appetitum sensitivum quem non excedit ubi ad hoc quod non in habeat virtutem. Sine ergo relinquitur quod pertineat ad aliquem habitum. Sed habitus ad quem pertinet certitudo adhesionis est virtus fidei. Ergo certitudo adhesionis in heretico vel malo katholico est actus ipsius fidei. Praeterea omne quod agit ad similitudinem alicuius videtur agere in virtute illius. Sed hereticus per certitudinem ad heresis habitus que credit agit secundum similitudinem fidei quia in tantum certitudinis in heresi in quantum estimat se veram fidem habere. Ergo operatur in virtute fidei

et ita vr. q i^a cti^do adhesionis
sit actus virtutis fidei. // Sed co. firmi
tas spiritualis edificii est a fide secundum
illud math. vii venerunt flumina flauerunt
venti et non potuit mouere eam
fundata enim erat supra firmam pe
tram scilicet per fidem sed certitudo adhesi
onis ad firmitatem spiritualem per
tinet ergo actus est virtutis fidei // Sed
contra quod non est non potest agere sed in heretico
vel malo katholico non est virtus fidei ergo
certitudo adhesionis non potest esse actus
virtutis fidei. Respondeo dicendum quod si quis id
quod est contra veritatis accipiat ut verum
non mirum est quod decipiatur. certitudo
autem adhesionis non est propria virtutis
fidei / primo quidem quia convenit virtu
tibus intellectualibus puta sapientie scientie et
intellectui // 2° quia convenit non solum
fidei vere sed etiam fidei false. sicut
enim est opinio vera et falsa. Ita et fides
nec minus sunt inherentes aliqui veritati
quam falsitati ut philosophus dicit in 7 ethicorum. 3°
quia certitudo inhesionis non semper
provenit ex aliquo habitu sed ex proprio
arbitrio quod potest assensum suum fir
mare ad aliquid verum vel falsum antequam
habeat habitum / ergo quia certitudo in heresi
non pertinet competit fidei formate que
est virtus sed etiam fidei informi que
non est virtus // dicendum est actus false
fidei. In malo autem katholico est
actus fidei informis et sic non necessario
est virtus fidei. Ad primum ergo dicendum quod
distinctio illa datur de hiis que
sunt in anima per modum principii actus nam
omnis operatio anime est ex aliqua
passione aut ex aliquo habitu aut
ex pura potencia humana. autem certi
tudo inhesionis non potest esse ex pa
tione. In malo autem katholico

Nota quod in heretico certitudo inhesionis

est ex habitu fidei informis. sed
in heretico est vel ex habitu proprio
fidei vel ex pura potentia. sicut in
primis angelis habitum acquisierunt/
Non enim potest dici quod per ipsa fides
sit habitus infusus. quod autem dicitur
quod potentia non inveniuntur neque de
veniuntur si sic intelligatur quod non inve
niuntur neque deveniuntur hoc ipso magis
homines produces verum est / Si autem sit
intelligatur quod pura non possit pro
esse principium inveniendi neque deveniendi
verum est quantum ad initium quod non
potest esse sine gratia. non est autem
verum quantum ad devenitum aliorum
id est qui a principio peccat aliquando ac
quirerit habitum vitiosum non
deveniretur // Ad 2^m dicendum quod aliquis
potest agere secundum similitudinem alicuius
duplex uno modo secundum similitudinem veram
et sic vere agit aliquis in virtute
illius. alio modo secundum similitudinem apparentem
et sic agit in apparenti virtutis illius
et ita est in proposito Unde in heretico
certitudo adhesionis est actus fidei
apparentis // Ad 3^m dicendum quod sicut
ex fide vera procedit firmitas edi
ficii spiritualis. Ita ex fide falsa pro
cedit firmitas diabolici edificii

Circa deinde ad actus latrie
sive religionis quesita sunt
iiii^or. 1° de celebratione
festorum utrum scilicet liceat celebra
re festum conceptionis domine nostre
2° de solutione officiorum utrum
scilicet clericus habens beneficium cum cura
vel sine cura exemptus in scolis te
neatur dicere officium mortuorum
3° utrum episcopus peccet dans beneficium
bono meliore pretermisso / 4° de
solutione decimarum utrum

sed aliquis pauper tenetur de
cimas dare diviti sacerdoti
Decimum sic procedebatur videtur
quod liceat celebrare conceptionem
dive marie. si enim non liceat
hoc non est nisi quia fuit con
cepta in originali peccato. sed non
fuit concepta in originali peccato
ut videtur quia beata virgo fuit
speciali modo templum dei quod de
buit ad hoc specialiter preparari. non
autem preparata est specialiter secundum corpus
quod conceptum est ex semine commix
tione viri etc. secundum quod ab adam quod
etiam alibi legimus sanctificata
in utero et ita relinquitur quod
fuit specialiter preparata per immunitatem
ab originali peccato et sic licet
eius conceptionem celebrare. Sed contra
est hoc privilegium solius christi
ce quod sine peccato originali est con
ceptus non ergo conceptio beate vir
ginis est et ita eius conceptio
non est celebranda. Respondeo dicendum
quod hic inducuntur due rationes
una principalis et alia accessoria
scilicet utrum fuit concepta in originali peccato
cum oz (?) primo determinari // Est igitur
considerandum quod unusquisque peccatum
originale contrahit ex hoc quod fuit
in adam secundum seminalem rationem
ut Augustinus dicit super genesim ad
literam / Omnes autem alii adam
fuerunt secundum seminalem rationem qui non
solum ab eo carnem acceperunt
sed etiam secundum rationem seminalem originem
ab eo sunt propagati. et sic pro
cessit ab adam beata virgo quod
nata fuit per commixtionem se
minis sicut et ceteri et ideo concepta
fuit in originali peccato. et in

cluditur in universitate illorum de
quibus apostolus dicit Ro. v in quo
omnes peccaverunt. a qua universitate
solus christus excipitur qui in adam
non fuit secundum seminalem rationem
Alioquin si hoc aliter conveniret
conveniret cum christus non indigeret
christi redemptione et ideo non tunc [illegible]
dignitatem dive marie quod subtrahatur aliquid
honoris filio qui est salvator omnium
hominum ut dicit apostolus i ad thimotheum iiii.
Credimus autem beatam virginem in originali
conceptam fuisse creditur tamen in utero
fuisse sanctificatam antequam nata
et ideo circa celebrationem conceptionis
eius diversa consuetudo ecclesiarum solent (?)
Nam Romana ecclesia et plures alie
considerantes conceptionem virginis in
originali peccato fuisse festum con
ceptionis non celebrant Alie
vero considerantes sanctificationem
eius in utero cuius tempus ignoratur
celebrant conceptionem credentes cum
quod cito post conceptionem et animationem infusio
nem fuit sanctificata. sed illa cele
britas non est referenda ad conceptionem
ratione conceptionis sed potius ratione
sanctificationis Sic igitur non est ideo ce
lebranda conceptio predicta quia
fuit sine peccato originali concepta.
Non enim per hoc tollitur quin fuit
specialiter ceteris preparata eo quod in ipsa
sanctificatione copiosius ceteris munus
gratie accepit non solum ut mundaretur (?)
purgaretur a peccato originali sed ut
tota eius vita redderetur immunis
ab omni peccato tam originali quam veniali
ut dicit Augustinus
Undecimum sic procedebatur videtur quod
clericus beneficiatus teneatur
in scolis exequias dicere officium mor
tuorum. Ille enim qui recipit bona
temporalia alicuius tenetur ei in spiritualibus

Nota licet thomas [illegible] precedentes (?) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non fuit in originali concepta [illegible] [illegible] [illegible]

recipit nunquam

recompensationem. sed ille clericus ac-
cipit bona que fuerunt defunctorum
ergo tenetur potius dicere officium
mortuorum. Et quod ille qui nunquam
tenetur. sed clericus qui in scolis
moratur nunquam recipit quam alii
qui in ecclesia residenciam faciunt
qui recipiunt cottidianas distri-
buciones ergo non tenetur ad officium
mortuorum sicut illi. Respondeo dicendum quod
clericus ex hoc ipso quod est clericus et
precipue in sacris ordinibus constitu-
tus tenetur dicere horas cano-
nicas. videntur enim tales specialiter
esse assumpti ad laudem divinam
secundum illud ps. xlii dicentem qui in domo
ut non memini in laudem tuam
tenam illos. sed iuxta hoc est clericus
beneficiatus in ecclesia tenetur dicere
officium secundum morem illius ecclesie
est ergo considerandum quod officium
mortuorum quando est in ecclesia debet
sicut ordinarie pertinens ad ecclesie
officium. sicut in tota ecclesia in die
animarum dicitur officium pro mortuis
et in aliqua ecclesia est aliqua super hoc
specialis consuetudo puta ut dicatur
ordinarie officium mortuorum semel
in septimana vel qualitercumque aliter.
secundum eciam tempus et ad huiusmodi
officium tenetur clericus beneficia-
tus in aliqua ecclesia etsi in scol.
comorans et per hoc satisfaciat mor-
tuis quorum recipit bona. Ali-
quando vero dicitur officium mortuorum
in ecclesia ex ordinatione pro aliqua
causa speciali emergentem
puta ad preces alicuius persone vel
pro aliquo huiusmodi et ad huiusmodi
officium mortuorum non tene-
tur clericus comorans in scolis. Et
per hoc patet responsio ad obiecta.

Ad 3m sic procedebatur. Videtur quod
episcopus peccat dans beneficium
bono si pretermittatur melio-
rem. quia qui facit contra conscienciam
edificat ad Jehenam. sed iste episcopus
pretermittens meliorem videtur
facere contra conscienciam ergo peccat mor-
taliter edificans ad iehennam.
Et quod est quod secundum mentem sufficiat
dare bono si sit ydoneus ad sin-
cerum in ecclesia. Respondeo dicendum quod aliquis
potest dici melior simpliciter vel mi-
nus simpliciter quia scilicet est sanctior plus
habens de caritate. Alio modo dicitur
aliquis esse melior quo ad
aliquid. contingit autem quandoque ali-
quem esse meliorem simpliciter qui
tamen non est melior quantum ad hoc
quod beneficium recipit quia alius
forte potest eciam magis iuvare
vel per consilium sapiencie vel per auxilium
potencie. vel quod sumit in ecclesia. unde
ergo episcopus tenetur dare meliori
quo ad hoc non enim potest esse quod
divina proferat alteri nisi propter aliquam
causam que si prudens pertineat
ad honorem dei et utilitatem
ecclesie. nam quantum ad hoc iste est
melior. si autem 1a causa ad hoc
non pertineat erit acceptio perso-
narum que tanto est gravior
quanto in rebus divinis committitur.
Unde super 1a Jaco. 2o tu sede hic
bene etc. dicit glossa. Augustinus Si hanc
distanciam sedendi et standi ad
honores ecclesiasticos referamus
non est putandum leve esse peccatum
in personarum acceptione habere fidem
domini glorie. quis enim ferat eligi
divitem ad sedem honoris ecclesie
contempto paupere sanctiore et in-
structiore. Et per hoc patet responsio ad ob-
iecta.

a Deinde sit pro[?] videtur quod pau-
per non teneatur solvere
decimas diviti sacerdoti
p Ideo enim institutum est ut decime
solvantur ad sustentacionem mini-
strorum ecclesie. Sed sacerdos dives habet
alias unde sustentetur. Ergo non sunt
ei decime solvende et precipue
a paupere. Preterea in multis terris decime
non solvuntur quod tamen prelati conni-
venent si homines ex necessitate iure
divino decimas solvere tenentur.
Non ergo videtur quod precipue pauperes
teneantur solvere decimas di-
vitibus sacerdotibus. Sed contra est quod dicitur
dist. // cap. 23 dicitur Hec oportuit
facere scilicet iudicium et veritatem
et illa non obmittere scilicet ea que per-
tinent ad decimarum solucionem.
Preterea Luce 18 a divite dicitur Deci-
mas do omnium que possideo. Respon-
deo quod sicut philosophus docet in 2 ethicorum
medium iusticie accipitur non solum
quo ad nos sicut in aliis virtutibus
sed eciam secundum rem. Quia scilicet in aliis
virtutibus attenduntur diverse condicio-
nes personarum secundum quas medium di-
versificatur sicut cibus quod est
multum uni est paucum alteri
vel moderatum. Sed in iusticia
non variatur medium secundum diversas
personarum condiciones sed attenditur
solum ad quantitatem rei quia enim
emit rem alienam aliquam
debet tantum solvere quantum valet sive
a paupere sive a divite emat.
Reddere autem debitum iusticie est
actus. Ideo ad hoc quod aliquid reddatur
cui debetur non refert
utrum sit dives vel pauper. De-
cime autem sacerdotibus debentur
in quantum quidem secundum ius natu-
ralis enim hoc dictat ut illi qui
populo in spiritualibus laborant a populo
stipendia sue sustentacionis accipi-
ant et secundum hoc etiam in novo te-
stamento est iure divino preceptum.
Unde ut dicitur 1 ad Cor. 9 dominus
ordinavit hiis qui evangelium annunci-
ant ut de evangelio vivant. Sed in
lege veteri iudiciali precepto taxata
est quantitas eius quod ministris dei est
a populo solvendum scilicet decima. Et
hoc eciam ecclesia statuit in populo christi-
ano solvendum. Unde cum sacer-
dotibus decime debeantur tum
ex iure naturali tum de iure divi-
no tum ex constitucione ecclesie quamvis
sacerdos sit dives vel e converso pauper
tenetur ei solvere decimas. Ad primum
ergo dicendum duplex uno modo quod dicatur
quod decimarum solucio instituta est non
solum ad sustentacionem ministrorum
ecclesie sed eciam ad sustentacionem pau-
perum quibus de decimo dei providendum
est unde Malachie iii. Inferte omnem
decimacionem ut sit cibus in domo
mea. Et sic sacerdoti qui non solum
sibi sed pauperibus providere debet quantumcumque
diviti sunt decime dande. Alio
modo potest dici quod necessitas sustenta-
cionis ministrorum fuit racio ecclesie in-
stitucionis de decimarum solucione
sed ex quo effectum est aliquod debitum
per statutum ecclesie, ubique ei debetur
quamvis sit dives. Ad 2m dicendum quod
sicut paulus laudabiliter non acce-
pit sumptus qui sibi [illegible] evangelium
debebantur ne aliquod impedimentum fieret
evangelio aut scandalum fidelibus
Christi, non tamen illi peccabant non
ministrantes sumptus quos apostolus
sibi debitos remittebat. Ita etiam
prelati ecclesie laudantur si tamen non

exigendo decimas in terris illis in
quibus propter dissuetudinem timent
scandalum, quam non peccant illi
qui non solvunt decimas in terris
in quibus non est consuetum. Peccarent
autem si obstinate dare recu-
sarent. Et ideo ut hinc prelati subveniant
predicatores in terris illis non exigunt
decimas.

Consequenter quesitum est de actibus
caritatis, et primo de obediencia
utrum scilicet sit magis meritori-
um obedire prelato vel facere aliquid
ad deum fratribus. 2º de elemosina

.ii. Dicendum sic procedebatur. Videtur quod ma-
gis sit meritorium obedire prelato
quam facere aliquid ad deum fratribus
maiori enim merito magis debetur
oppositum. Sed magis demeretur ille qui
est inobediens prelato quam ille qui
non assentit dicto fratris. Ergo et magis
meretur aliquis obediendo prelato
quam assentiens dicto fratris. Sed contra est
ubi est maior humilitas ibi vi-
detur esse maius meritum quia humilibus
dat deus graciam ut habetur Jaco-
bi 4º. Sed maioris humilitatis videtur esse
quod aliquis se equali se subiciat fa-
ciens aliquid ad dictum eius quam quod aliquis
subiciat se superiori obediens prelato.
Ergo magis videtur esse meritorium quod
aliquis faciat ad dictum fratris quam
quod obediat prelato. Respondeo dicendum quod
aliquis actus potest dici magis meritori-
us dupliciter. Uno modo ex genere operis
et sic ille actus est magis meritorius
qui est ex excellencioris virtutis. Manifestum
est autem quod karitas per quam aliquis facit
quod est excellencior virtus quam
satisfacit beneficencia qua quis facit proxi-
mo sicut est diligere deum
est magis meritorium quam diligere
proximum. Quod autem aliquis
faciat ad dictum fratris pertinet ad
amiciciam vel beneficenciam qua
quis diligit proximum. Quod autem obe-
diatur prelato, inquantum dei est
minister, pertinet ad religionem
qua quis colit et diligit deum
et ideo magis est meritorium quam quod
aliquis faciat aliquid obediens
prelato vel servans votum quam
si aliquis faciat ad dictum fratris.
Alio modo potest dici aliquis actus ma-
gis meritorius ex eo quod procedit
ex maiori caritate licet sit minus
ex suo genere. Et sicut nichil prohibet
magis mereri illum qui
facit aliquid ad dictum fratris. Ad primum
ergo dicendum. Ad 2ᵐ dicendum quod
ille qui facit aliquid ad dictum fratris
facit ipsa sponte duci amoris
humilitatis. Secundum est quam quod
aliquis obediat prelato tamquam
superiori.

Consequenter quesitum est de elemo-
sina electorum. 2º de elemo-
sinis que fiunt promoventibus

12 Dicendum sic procedebatur.
Videtur quod clerici peccent mortaliter
si ea que eis superfluunt in elemosinas
non largiantur. Quia sicut dicitur Luce
3º qui habet duas tunicas det
unam non habenti. Dicit glossa: De dua-
bus tunicis dividendis datur preceptum
quia si una dividatur nemo
vestitur in dimidia tunica et
nudus remanet qui accipit et
qui dedit. Sed largicionem dimidie
tunice intelligit largicionem eorum que
superfluunt ad necessitatem vite ut
patet per ea que medium glossa ponit
tantum. Ergo dare superflua est in pre-
cepto. Sed qui transgreditur pre-

ceptum peccat mortaliter, quia qui
non dat superflua pauperibus
peccat mortaliter / preceptum
plus obligat quam consilium / sed
dare omnia que quis possidet est
consilium. et tamen ad hoc homo ob-
ligatur in casu extreme necessitatis
ergo etiam extra casum extreme
necessitatis tenetur aliquis super-
flua dare pauperibus cum sit hoc
in precepto / et ita qui non largitur
peccat mortaliter. Preterea quicumque con-
sumit quod est alterius tenetur ad
restitucionem sed bona clericorum sunt
pauperum ut patet per glosam Ieronimi
super illud Ysaie 3o / Rapinam
pauperum in domo vestra quod si clerici
inutiliter bona ecclesiastica consumant
tenentur restituere pauperibus
aliunde si habuerint / Preterea quicumque
facit se impotentem ad id quod
tenetur facere peccat mortaliter / sed
clerici facientes superfluas expen-
sas se faciunt impotentes ad
subveniendum pauperibus ad quod te-
nentur ergo videtur quod peccant
mortaliter // Sed in contrarium videtur
esse consuetudo que apud mul-
tos prevaluit / Respondeo dicendum quod ali-
ter se habere circa bona patrimonia-
lia et circa bona ecclesiastica / nam bo-
norum patrimonialium vel licite ac-
quisitorum homo verus est dominus
unde secundum pertinet ad condicionem
ipsius rei potest re sua uti ut
vult et ex hac parte non accidit
peccatum potest tamen peccatum accidere ex in-
ordinato modo utendi. vel propter
immoderanciam sumptuum scilicet inutili-
ter consumit bona propria. vel alii quia
ex utroque enim modo corrumpitur
virtus ut dicitur in 2o ethicorum / Bonorum

vero ecclesiasticorum ... clerici
pauperum ... de altari
... et ...
restituere sibi ...
... de furto de rapina ...
...

vero ecclesiasticorum clerici non sunt vere
domini sed dispensatores secundum illud 1a ad
Corinthios / Dispensacio autem michi cre-
dita est. Pertinet autem ad dispensa-
torem ut fideliter distribuat ea que
eius dispensacioni committuntur secundum illud
1 ad Corinthios 4o Hic iam queritur
inter dispensatores ut fidelis quis
inveniatur / Infidelitas autem potest peccatum
dupliciter contingere. Uno modo ex condicione
ipsius rei dum scilicet dispensator usurpat sibi
quasi rem propriam et in usus suos
convertit id quod est aliis erogandum
Alio modo ex inordinato usu eorum que
in potestatem suam redeunt / sicut etiam de
aliis dictum est. Verum quia horum dispensacio
fidei dispensatoris committitur ut
dictum est. Si quis bona fide dispensat
ecclesiastica bona in actionibus quod bene convenit secundum
condicionem status et persone et aliis lar-
gitur secundum quod ei videtur bona fide ex-
pedire non peccat mortaliter. si forte
etiam aliquis aliquid plus in suos usus
convertat quam oporteat. talia enim in singulis
casibus non possunt per omnimodam certi-
tudinem diffiniri. Verum si non sit multus
excessus potest compati bonam fidem dispen-
satoris. Si vero multus excessus fiat non
potest latere et ita non potest cum bona fide
dispensatoris hoc agi. si autem non servat
bonam fidem in dispensando peccat
mortaliter // Ad primum dicendum quod sicut Augustinus
dicit in libro de sermone domini in monte Illa
precepta que dominus tradidit Mathei 5.
Qui percusserit te in dexteram maxillam
prebe ei et alteram et alia que ibi se-
quuntur sunt intelligenda secundum preparacionem
animi ut scilicet homo sit paratus hoc facere
quando necessitas hoc requirit. Verum non semper
est peccatum mortale quod homo hoc non
facit. sed quando videtur necessitas imminere
si non faciat tunc peccat mortaliter

Et eadem est ratio de hoc precepto qui habet
duas tunicas det non habenti et de si-
bus similibus Quia non semper peccat mor-
taliter quotienscumque non dat pauperi quod
superfluum est quibus necessitas imminet
quibus autem sit talis necessitas quod obliget
ad peccatum mortale non potest bene determinari
sed committitur prudentie et fidei dispen-
satoris. Unde si bona fide det quibus
ei videtur expedire minimus incaptus
aliquin mortaliter peccat // Ad 2m dicendum quod
licet eadem que sunt consilia cadunt
sub precepto secundum applicationem, verbi gratia cum
consilium est pro fratre quod homo tra-
dat animam suam pro fratribus suis, et tamen hoc
cadit sub precepto secundum applicationem. secundum illud
prima Jo. iii. Et nos debemus pro fratribus animam
ponere et similiter dare omnia sua pa-
uperibus cadit sub precepto secundum applicationem
ut scilicet homo sit paratus hoc facere si
necessitas immineat. Unde tamen necessitas
requiritur ad superflua erogandum quod ad omnia
exhibenda. tamen hoc tantum rem vel [?] de-
terminari non potest sed committitur prudentie
dispensatoris ut dictum est // Ad 3m dicendum
quod bona ecclesiastica non sunt solum di-
spensanda pauperibus, sed etiam ecclesie
ministris Unde secundum canones debent dividi
hoc modo ut aliqua pars cedit in usus
pauperum et alia in usus ministrorum
et cultum ecclesie Aliud quod dicendum est de
illis ecclesiasticis bonis que principaliter
sunt attribuenda utilitatibus pauperum
et sunt utilitatibus ministrorum. sicut sunt
hospitalium et aliorum huiusmodi et aliud
de istis bonis que sunt principaliter attribu-
enda usibus ministrorum sicut sunt prebende
clericorum et alia huiusmodi / Nam in primis
bonis peccatum committitur non solum ex ab-
usu sed etiam ex ipsa rerum consumptione. Cum
aliquis in suos usus assumit quod est al-
terius et non tenetur ad restitutionem
[ado?]

tamquam de fraudator rei aliene
In istis vero bonis non committitur
peccatum nisi per abusum sicut et
de bonis patrimonialibus dictum
est Unde non tenetur quis ad re-
stitutionem sed solum ad penitentiam
peragendam / Ad 4m dicendum quod
necesse moderatus usus diviciarum
necesse bona fides dispensatoris
[?] Nam in eo qui scienter
superfluas expensas facit in
voluptuosis conviviis et aliis
huiusmodi superfluitatibus et sic non
est dubium quin in talibus peccet
mortaliter. Unde dicitur Mt. 24 e. Si
dixerit malus servus ille in cor-
de suo moram facit dominus meus
venire et ceperit percutere conservos
suos quod pertinet ad superbiam et
crudelitatem manducet autem
et bibat cum ebriosis quod pertinet
ad superflua et voluptuositatem
[?] / veniet dominus servi illius
in die qua non sperat et
hora qua ignorat et dividet
eum a societate sanctorum partemque eius
ponet cum ypocritis scilicet in infer-
no ubi subditur Ibi erit fle-
tus et stridor dentium / Si autem
aliquis non multum in talibus
excedat potest bona fide fieri
ab aliquo qui vult secundum de-
centiam sui status morem
gerere cum quibus convivit

Tunc quesitum est de ele-
mosinis que fiunt pro mor-
tuis Et circa hoc quesita sunt
duo primo utrum mortuus patia-
tur aliquod detrimentum si ex-
ecutor eius differat dare
elemosinas quas ipse in testa-
mento dare mandavit // 2o
utrum executor licite possit

differre distribucionem elemosinarum
ad hoc quod res defuncti melius ve
ndantur imposterum etc.
13 De primo sic procedebatur videtur quod
mortuus non detrimentum
senciat ex hoc quod elemosine
quas mandavit dari retardantur.
huiusmodi enim retardacio provenit ex ne
gligencia executoris sed negligencia huius
modi non imputatur alteri ergo
nullum detrimentum mortuus patitur
ex huiusmodi tarditate Sed contra est quod propter
huiusmodi tarditatem retardantur oraciones
et sacrificia que fiunt pro anima defuncti
ex quibus plurimum iuvaretur ergo ex
huiusmodi tarditate patitur detrimentum
Respondeo dicendum quod hic opus est duplici
distinccione Primo quod ex parte ipsius
detrimenti distinguendum est duplex
detrimentum Nam quoddam est de
trimentum quod pertinet ad tollerancia
m pene sicut illud .i. ad corporum meritum
Sicut cum opus aliter fit detrimentum
paciatur Aliud autem est quod pertinet
ad subtraccionem remedii Secundo est
distinguendum est ex parte elemosine etc.
ad post eas consideran et detrimentum
ipsius elemosine et effectus ipsius
Quantum ad primum admittunt elemosine vel
aliud detrimentum patitur defunctus
non quidem ut propter huiusmodi tarditatem
puniatur sed quia remedium ei
non adhibetur dum suffragia
differuntur ex quibus plurimum iu
varetur Ad primum ergo dicendum quod negligentia
huius non imputatur
alteri ad peccatum potest tamen redundare
in alterius dampnum ad effectum remedii
sicut quod unus homo ab alio iuvari
potest.
12 De secundo sic procedebatur videtur
quod executor debet tardare
distribucionem elemosinarum ad hoc
quod res defuncti melius vendantur Quia
quanto ex hoc sequitur quod plures elemosinas
poterit facere pro defuncto ex quibus de
functus magis iuvabitur ergo si
differat videtur quod laudabiliter et fideliter
hoc faciat Sed contra est quod ex tarditate
elemosinarum sequitur retardacio
remedii quo forte diu defunctus
indiget ergo videtur quod ex huius retar
dacione sinctur defunctus propter cuius
sui munctur Respondeo dicendum quod mora modica
modici temporis non videtur esse magnum
periculum Unde si executor per modicum
interim tempus elemosinam dare
differat ut rebus defuncti melius
venditis ampliores elemosinas
dare possit laudabiliter hoc facit.
si non ergo pro multum tempus dif
ferat elemosinas distribuere ut
etsi multum ampliores elemosinas
faciat non videtur esse sine culpa quia
forte defunctus a purgatorio liberaretur
interim in quo remedium suff
ragiorum maiore indiget. hoc
autem requirit prudens executoris
examen ut scilicet considerata dilacione
temporis et condicione persone que citius
ticius vel tardius liberanda et ex
quantitate augmenti elemosinarum fa
ciat quod videbitur expedire defuncto
Unde questionem de peccato
Et circa hoc quesita sunt tria Primo
de peccato originali utrum scilicet ille qui
baptizatus est transmittat peccatum
originale in prolem Secundo de peccato
actuali in generali quid scilicet sit
prius utrum aversio ab deo vel conversio ad
commutabilem bonum 3o de mendacio
quod mendacium sit genus utrum illud
quod sit verbo vel illud quod sit facto
De primo sic procedebatur videtur quod ille qui 14
est baptizatus non transmittat
peccatum originale in prolem
In eo enim qui nascitur tria pui

considerari scilicet corpus anima et unio utriusque secundum non contrahit peccatum originale secundum corpus quod trahit a parentibus quia parentes erant totaliter a peccato originali infecti simul etiam nec secundum animam quia recipit ex creatione dei in quem peccatum non cadit et per consequens neque eciam per unionem utriusque. ergo ille qui nascitur ex baptizatis nullo modo contrahit peccatum originale // Secundum 3 est quod remedium non adhibetur ei qui solvitur secundum baptismum qui est medicinale remedium contra omnis originalis peccati adhibetur parvulis baptizatorum filiis secundum quem ecclesie consuetudinem ergo proles baptizatorum filii cum originali peccato nascuntur // Tertio dicendum quod peccatum quod ex transgressione primorum parentum in omnes posteros originatur dimanavit non abolet nisi per gratiam Christi qui de peccato dampnavit peccatum in carne ut dicit Ro. unde secundum hoc quodam ordine pag. Nam primo instituit primus vite preservavit gratia Christi removetur peccatum originale quantum ad inquinationem anime scilicet ut non imputetur homini ad culpam. tamen non quantum ad corruptionem fomitis in carne unde apostolus dicebat Ro. 7. Ego ipse mente autem legi peccati in quantum caro concupiscit adversus spiritum. Unde homo baptizatus secundum mentem vivit in novitate spiritus. secundum carnem tamen nunc adhuc retinet vetustatem ade et ideo sicut per spiritualem generationem Christi si per eum aliquos producit filios in Christo absque peccato. Ita etiam secundum generationem carnalem producit filios in vetustate ade cum peccato originali et per hoc patet responsio ad obiecta

Ad 2m sic proceditur. videtur quod in peccato actuali prius sit aversio quam conversio // aversio enim importat recessum a termino. conversio autem accessum

// Primo lege di... enim ...

16

ad terminum secundum in motu corporali prius est a... recessus quam accessus ad terminum ergo et in spirituali motu prius est aversio quam conversio Secundum 3 est quod dicit dionysius 4o capitulo de divinis nominibus. Nemo intendens ad malum operatur secundum intendens ad bonum. ergo prius omnis peccator convertitur per appetitum ad bonum commutabile quam avertatur a deo Tertio dicendum quod peccatum principaliter in voluntate consistit. Unde Augustinus dicit quod ad voluntatem ... principaliter intenditur quod est prius et ideo in peccatis in quibus principaliter intenditur fruitio boni commutabilis sicut in luxuria avaricia et similibus prius est naturaliter conversio quam aversio que non est principaliter intenta secundum preter intentionem consequitur ex inordinata conversione In peccatis autem in quibus directe intenditur aversio a deo sicut est infidelitas desperatio et alia huiusmodi prius est aversio ab incommutabili bono et post ea conversio ad commutabile bonum sicut patet in illis qui desperantes seipsos tradunt impudicicie ut dicitur 4 ethicorum // Ad 1m ergo dicendum quod cum in motibus corporalibus recessus et accessus ... sit in executione accessus tamen ad terminum prior est in intentione in qua consistit peccatum: —

Ad 3m sic proceditur 1a

videtur quod maius peccatum sit cum aliquis mentitur facto quam cum aliquis mentitur verbo maius est peccatum tunc videtur cum aliquis mentiendo abutitur eo cui magis creditur secundum sicut Anshelmus dicit in libro de veritate magis creditur factis quam verbis ... peccat ... factis quam verbis

Sed quod est sicut Augustinus dicit in libro de doctrina christiana inter omnia signa principatum locum tenent verba inter homines aut abutitur id est qui verbo mentitur ergo videtur quod grauius peccat ille qui mentitur verbo quam ille qui mentitur facto

Respondeo dicendum quod sicut Ambrosius dicit in quodam sermone non solum in falsis verbis sed etiam in simulatis operibus mendacium est. Peccatum autem mendacii principaliter quidem consistit in intencione fallendi vnde ille qui dicit falsum quod putat esse verum non mentitur magis autem est verus mendax ille qui dicit verum quod putat esse falsum ut patet per Augustinum in libro de mendacio. Cum enim eadem intencio fallendi sit in eo qui mentitur verbo et in eo qui mentitur facto vterque equaliter peccat. verbum enim et factum assumuntur vt instrumenta fallendi vnde non refert quantum ad peccatum mendacii vtrum aliquis verbo vel scripto vel nutu vel quocumque facto mentiatur. Sicut non refert quantum ad peccatum homicidii vtrum si aliquis gladio vel petra interficiat hominem. Et per hoc patet responsio ad obiecta

18 Circa questionem de vita corporalis hominis vtrum scilicet aliquis possit esse naturaliter vel miraculose simul virgo et pater. Et videtur quod possit esse miraculose simul virgo et pater quia pater et mater simul sunt generationis principia sed aliqua mulier miraculose fuit virgo et mater. ergo pari racione aliquis vir miraculose potest esse pater et virgo. Item videtur quod hoc possit esse absque miraculo quia demones incubi possunt furari semen viri dormientis in sompniis polluti et effundere in matricem mulieris ex quo quidem semine potest concipi proles. cuius quidem pater non est demon sed ille ex cuius semine generatur quod agit in virtute eius a quo est resolutum. ergo videtur quod etiam absque miraculo non potest aliquis esse virgo simul et pater. ergo pari racione nec vir absque miraculo potest esse simul virgo et pater. Item videtur quod nec per miraculum quia si filius dei qui natus est miraculose de virgine ex alia parte corporis virginalis carnem assumpsisset quam ex illa vnde mulier naturaliter concipit puta de manu vel pede non diceretur filius virginis sicut nec Eva dicta est filia Ade quamuis sit formata de costa eius sed non posset contingere salua virginitate viri quod ex eadem parte corporis et in eodem loco per eum generaretur sicut naturaliter generatur ergo nec etiam miraculose fieri posset quod aliquis simul esset virgo et pater. Respondeo dicendum quod ad huius euidenciam videre oportet quid ad virginitatem requiritur. Requiruntur autem tria ad eius perfectionem quorum primum est principale et formale scilicet electio et intencio voluntatis sicut et in aliis moralibus. Secundum est aliud ex neccessitate ad virginitatem requiritur quod assit alicui assidua voluntas non experiendi delectationem veneream. Tercium autem est materiale scilicet passio appetitus sensitiui scilicet delectatio quam quis experitur in actu venereo cuius privacio refertur ad perfectam virginitatem mulieris. Nam passiones sensitiue sunt materia virtutum moralium. Si tamen post electionem proprie voluntatis hoc desit puta cum quis in sompnio polluitur vel cum mulier per violentiam ab hoste

est

Sed quod mulier absque miraculo non potest esse simul virgo et mater

pn° oes

opprimitur / non perit virtus virginitatis
ut patet per Augustinum in j° de civitate dei
Tertio autem est quod per actus et concubitus
se habens ad virginitatem scilicet corporalis
integritas. Unde si claustra pudoris
aliter corrumpantur quam per venereum
actum puta si obstetrix vel medicus
ferro incidat intellige virginitatis deperit
sicut Augustinus dicit j de civitate dei. Si igitur
virginitas accipiatur secundum primum vel secundum modum
sumpta esse prout ad virginitatem tertio
predicta concurrunt. mulier quidem salva
virginitate non potest esse mater ita quod
concipiat et pariat nisi miraculose quia
proles egredi non potest cum hoc quod per primam
maneant claustra pudoris nisi per miraculum
sicut accidit in matre dei / possibile
tamen absque miraculo mulier salva omni
modo virginitate concipere. sicut dicitur
accidisse de quadam puella pube-
scente quam propter pudoris custodiam
in lecto suo pater habebat qui dum somp-
nio polluetur semine ad matricem
descendit et puella concepit dicitur etiam
absque omni seminis resolucione non
potest esse pater neque naturaliter neque mira-
culose. quia si de corpore eius proles
aliter miraculose formaretur non potest
dici pater / Si vero virginitas largius
accipiatur prout solum respicit in-
tegritatem electam mentis. sic patet de
muliere quidem quod naturaliter potest esse
mater virginitate autem manente. si-
cut / si aliqua per violenciam opprimeretur
ab hoste et inde conciperet et multo
magis hoc possibile miraculose fieri
vir autem salva tali virginitate possibile
esse pater naturaliter propter pollucionem noc-
turnam quocumque modo ad matri-
cem mulieris provenit / Non autem
ita contingeret quod autem miraculose
pater fieret sicut et virgo fiet ma-
ter / quia virgo miraculose facta

est mater spiritu sancto formante corpus
prolis ex purissimis sanguinibus eius
ut Damascenus dicit. Resolucio autem seminis
sine qua vir pater esse non possibile
non contingit operacione spiritus sancti
tamen quia vir in generacione est sicut
agens mulier autem sicut paciens
deo autem competit agere et non
pati unde magis contingit quod deus
miraculose suppleat illud quod de-
est ex parte viri quam illud quod deest ex
parte mulieris / Et per hoc patet responsio ad ob-
iecta etc.

Cum quesitum est ultro de .19.
creatura pure corporali utrum
scilicet celum empireum habeat
influenciam super omnia corpora et
videtur quod non. quia omne corpus
quod naturaliter influit in alia corpora
per prius influit in propinqua quam
in remota / Si igitur celum empi-
reum influeret in corpora infe-
riora per prius influeret in celum
aqueum quod est ei propinquius quam in
celum sidereum / sed hoc videtur
esse inconveniens quia celum
sidereum similius est celo empireo
quam inferius sic dicitur inferioribus elemen-
tis quam celum aqueum quod est
de natura inferiorum elementorum quia ibi
aque dicuntur ibi posite ad refrige-
randum calorem provenientem
ex motu celi. unde eius situs
qui est altior inter planetas dicitur
habere frigiditatem non ergo celum empi-
reum influit in corpora inferiora
Sed contra est quod Magister dicit intellige-
ntibus dicitur quod omne quod influit in
alia est lux vel lucem habens
Et in commento dicitur quod omnis influe-
ncia est per virtutem lucis sed celum
empireum maiorem habet lucem
inter alia corpora ergo maiorem
in alia corpora influit ergo.

dicendum quod quidam ponunt celum
empireum non habere influen-
tiam in reliqua corpora quia non
est institutum ad effectus naturales
sed ad hoc quod sit locus beatorum. et
hoc quidem multis aliquando visu-
visum est. Sed diligentius con-
siderans magis videtur dicendum quod
influat in corpora inferiora. quia
totum universum est unum unitate
ordinis ut patet per philosophum per philosophum
in xii metaphysice. hec autem unitas ordinis
attenditur secundum quod quedam ordinate
reguntur corpora per spiritualia et
inferiora corpora per superiora ut
Augustinus dicit in 3o de trinitate. Unde si celum
empireum non influeret in cor-
pora inferiora celum empireum
non contineretur sub unitate universi
quod est inconveniens. Videtur autem proprius
effectus eius esse perpetuitas et perma-
nentia in inferioribus corporibus. nam
secundum philosophum in xii metaphysice in celo
sunt primo duo motus quorum unus
est ab oriente in occidentem qui vo-
catur diurnus et est super po-
los equinoctiales et quia ille est uni-
formis causat perpetuitatem in infe-
rioribus motibus. Alius autem
motus est ab occidente in orientem
quo movetur sol et alii planete
qui est super polos zodiaci per quem
planete accedunt et recedunt
a nobis. Unde iste motus proprie
causat diversitatem generationis et corrup-
tionis et ceterorum motuum in istis in-
ferioribus. et sic continuatur generatio
et corruptio horum inferiorum quo-
usque deus vult que quidem quantum
ad continuitatem causatur a motu primo
quantum autem ad diversitatem a secundo. Sicut
autem uniformitas motus precedit
difformitatem. Ita etiam unitas
quietis precedit uniformitatem motus
quia moveri est se aliter habere nunc
quam prius. quiescere autem est eodem
modo se habere nunc ut prius et sic
quies habet perfectam unitatem. Unifor-
mitas autem motus habet unitatem cum
diversitate et ideo primum celum scilicet em-
pireum singulariter per suam quietem
influit. secundum autem celum quod dicitur
aqueum per suum motum uniformem uniformitatem. tertium
autem celum sidereum per suum motum difformem
difformitatem. hoc autem proprium est huic
corpori quod influat absque motu in
quantum est supremum attingens quoda-
modo ordinem spiritualium substantiarum specialiter
ut dicit dionysius in 7o capitulo de divinis nominibus quod
divina sapientia coniungit prima secundorum
finibus priorum. Ad secundum
dicendum quod celum empireum magis
influit mediante aqueo quam in inferiora
corpora et quantum scilicet celum aqueum plus
recipit de influentia celi empirei
ut uniformitas motus ostendit. Unde
esse et magis convenit cum celo em-
pireo ratione sue uniformitatis quam celum
sidereum. Est tamen de celestibus corporibus
duplex opinio. Una scilicet quod sunt de natura
elementorum secundum quam celum empire-
um est de natura ignis, aqueum de natura
aque vel aeris. celum autem sidereum
est compositum ex quattuor naturis. quia ex
parte est lucidum in parte diaphanum
Et ad hanc opinionem pertinet quod dicit
augustinus ibi et cetera ad infrigidandum. Alia
autem opinio est quod corpora celestia
non sunt de natura quattuor elementorum
sed de quinta essentia secundum quam etiam
celum aqueum non est de natura quattuor
elementorum sed dicitur aqueum propter diapha-
neitatem. sicut dicitur celum empireum
id est igneum propter lumen. Contrarium
credimus quamvis liber de intelligentiis
non sit auctoritatis

alicuius licet ens vim sit quod omnis in sensibus
nous sit ratione lucis nisi lux me-
thaphorice accipiatur ponitur actu prout omne
agens agit in quantum est eius actu.
et hoc potest esse verum in celis corporibus
ingeniis per se dicitur lux nichil. si lux
communiter est forma primi corporis agentis
secundum quod celum in cuius virtute omnia corpora inferiora
ferioria agunt / et hec ad presens dicta
sufficiant pro .a^m

4^m Desitum est de rebus // primo quedam
pertinentia ad status spiritualium 2^o que-
dam pertinentia ad statum alterius
3^o quedam pertinentia ad corpora dampnatorum
Circa status spirituales querebatur. primo
de conditione eorum // 2^o de fruitione anime ex
parte primus / 3^o de pluralitate mansionum spiritua-
libus in veritate /// Circa primum querebantur
quatuor // Primo utrum aliquis intellectus
creatus possit divinam essentiam vi-
dere immediate // 2^o utrum intellectus crea-
tus possit sic plurima intelligere // 3^o u-
trum intellectus angelicus possit in-
telligere simul // 4^o utrum notitia quam
Augustinus dicit plene mentis sit actualis vel
non :–

J Primum sic procedebatur videtur quod nullus
intellectus creatus possit divinam
essentiam immediate videre in-
tellectus enim creatus cum sit in distinctione se
habeat ad omnia intelligibilia non potest cogno-
scere de tanta ad. in proportionabiliter sunt
determinetur. sed divina essentia non
est obiectum quod possit intellectum de-
terminare / quia est summum in entibus
et maxime generalibus et nullo modo
determinatum ergo intellectus creatus ipsum
videre non potest / Preterea ad hoc quod in-
tellectus cognoscit aliquid oportet quod
fiat in actu. nichil enim operatur
secundum quod est in potentia. sed primum quod est
in actu Intellectus autem non sit
in actu nisi per formam quod intelligibili informe-
tur. cum ergo essentia divina
non possit principaliter informare in-
tellectum ut forma faciat ipsum esse
actu oportet quod si debeat per intellectum cognosci
quod per aliquam sui similitudinem
intellectum informantem ad hoc
quod cognoscatur. et ita non
poterit immediate nisi per similitudinem
suam videri / Preterea ad hoc quod
intellectus creatus essentiam
divinam videat mediatam
oportet quod lumen glorie perficiatur. sed lumine
glorie est medium distans et ab
ipso intellectu et ab ipsa essentia
divina. cum lumen potius dicatur crea-
tura ergo intellectus creatus
non potest videre divinam essentiam im-
mediate / Preterea primum philosophus in 3^o de anima
Sicut sensus se habet ad sensibile
Ita se habet intellectus ad intelligi-
bile / sed ad hoc quod sensus visus
suum obiectum percipiat dupliciter
medio indiget scilicet lumine et specie que
est similitudo rei visibilis. ergo hoc
idem est necessarium intellectui in visi-
one divine essentie et sic non
immediate eam videbit. Sed contra
est quod dicitur Jo. in canonica videbimus
eum sicuti est / Preterea ad hoc quod in-
tellectus intelligat nichil aliud
videtur requiri nisi quod intelligi-
bile fiat in actu et quod intellectui
adiungatur. sed essentia divina
propriam est intelligibile in actu
cum sit in materialis intellectui etiam
presens est quia ut Augustinus dicit
Deus unicuique rei est intimior
quam ipsa res sibi / ergo intellectus
creatus essentiam divinam immediate
poterit videre / Respondeo dicendum quod
absque dubio tenendum est quod

3us d'tpo me° i visione i[n]t[e]ll[ectuali]
ds est ekch p[rim]o p[ar]te q[uest]io[ni]s xvi ar° v°

q[uod] divina essencia inspira[ta] i[n] me[dian]te
ab intellectu videtur. Ad eius
evidenciam sciendum est q[uod] in visione i[n]-
tellectuali triplex medium. p[rimum] est lumen
sub quo intellectus videt q[uod] dispo-
nit eum ad videndum et hoc e[st] in
nobis lumen intellectus agentis q[uod] se
h[abe]t ad intellectum possibilem sicut
lumen solis ad oculum. Aliud me-
dium est quo videt[ur] s[cilicet] res ad extra
et hoc est species intelligibilis que in-
tellectum possibilem determinat et h[abe]t se ad
intellectum possibilem sicut species lapidis
ad oculum. 3m medium e[st] res
aliqua p[er] qua[m] in co[gn]icionem alterius
devenimus sicut in effectu vide-
mus causam et in uno simili vel contra-
rium videt[ur] aliud. Et hoc medium se
h[abe]t ad intellectum sicut speculum ad
visum corporalem. In quo oculus
aliquam rem videt. P[rimu]m igitur
medium et secundum faciunt i[m]medi-
atam visionem. In medi[an]te n[on] est
aliquis videre lapidem dicimus
eum p[er] speciem eius in oculo recep-
tam et p[er] lumen videat q[uia] visus
non fertur in hec media sicut
in ipsa visibilia. S[ed] p[er] hec me-
dia fertur in unum visibile q[uod] est
ex[tra] oculum. Sed tercium medium
facit visionem mediatam. me-
diante accipit speciem rei a se ipso.
in speculo videtur intellectus cognoscens
causam in causato fertur
in ipsum causatum sic[ut] in q[ue]dam
intelligibile ex quo transit in cognicionem
cause. Et quia essencia divina in
statu vie ineffabilibus s[u]is cog-
noscitur non videmus eam
i[m]medi[a]te. Unde inspira[ta] ubi i[m]me-
diate videbitur tale medium
penitus subt[ra]hetur. Similiter

eciam non est i[m]medium
aliqua species essencie divine i[n]-
tellectui informans. q[uia] quando ali-
quid videt[ur] i[m]mediate p[er] speciem
suam ex q[uo] species ista represent[at] rem
illam secundum completum esse sive speciem
alias non diceretur res ita in medi[a]te
videri s[ed] quedam umbra eius
sicut similitudo lucis in oculo fuit
p[er] modum coloris qui est lux ob-
umbrata. cum autem omne q[uod] reci-
pitur in aliquo p[er] modum recipientis
recipiatur impossibile est intellectu
creato similitudinem divine essencie
recipi que eam perfecte s[ecundu]m suam
totam racionem represent[et]. Unde si p[er] ali-
quam similitudinem tantum essencia di-
vina a nobis videtur i[m]mediate
non videmus essenciam divinam
s[ed] quandam umbram eius. Restat
i[gitur] q[uod] p[rimu]m solum medium sit in ista vi-
sione s[cilicet] lumen glorie quo intellectus
perficitur ad videndum essenciam
divinam. de quo in ps. In lumine tuo
videbimus lumen. Hoc autem lumine
non est necessarium ad hoc q[uod] faciat
intelligibile in potencia esse intelligibile in
actu. ad q[uod] est nobis nunc necessarium
lumen intellectus agentis. q[uia] ipsa di-
vina essencia cum sit omnino a materia
separata est p[er] se actu intelligibilis. s[ed]
necessarium est tamen ad perficiendum in-
tellectum ad q[uod] et nunc lumen intelle-
ctus agentis valet. Potest autem
lumen glorie suffi[cienter] perficere intellectum
ad videndum divinam essenciam
vel eo q[uod] in ipsa essencia divina totali-
lux est intellectualis eo q[uod] ipsa
essencia divina. totaliter lux est in-
telligibilis. Unde lumen glorie a ea in in-
tellectum descendens facit hoc videre divine

Ad 4m sit natur[a]m lumine gl[ori]e

essencie in intellectu quod facit v[isionem] aliorum intelligibilium que non sunt tamen [ve]l intellectus simul et lumen sit [ve]l si lux ff[icit] p[er] se existere ad eius visionem sufficientem lum[ine] oculum p[er]ficiens sine aliqua similitudine. Ad 1m ergo dicendum quod ad deum dicitur duplex primo racione limitacionis. Alio[ modo] racione distinctionis. Essencia autem divina non est quid limitatum primo modo s[ed] 2o modo. Unde forma non limitatur nisi ex hoc quod in alio recipitur cum in modo ei quod inest fuit. In essencia autem divina non est aliquid in alio receptum eo quod esse eius est ipsa divina natura subsistens quod in alia re contingit. Nam quelibet res alia habet esse receptum. Et sic limitatum. Et inde est quod essencia divina ab omnibus distinguitur p[er] hoc quod est in alio non recipi. Sicut si esset aliqua albedo existens non in subiecto ex hoc ipso distingueretur a qualibet albedine in subiecto existente quia in re albedinis non esset recepta et sic non limitata. Patet ergo quod essencia divina non est quid generale in essendo cum sit ab omnibus aliis distincta. Sed solum in causando quia illud quod est per se est causa eorum que per se non sunt. Unde esse per se subsistens est causa omnibus esse in alio recepti. Et ita essencia divina est intelligibilis quod potest dici[ ]intellectum. Ad 2m dicendum quod intellectus creatus fit actu ad videndum divinam essenciam p[er] lumine glorie. Et hoc sufficit sicut dictum est. Ad 3m dicendum quod illud lumen glorie p[ro]cedens ab essencia divina et ab intellectu sit differens p[er] essenciam non tamen facit medium visione ut ex dictis patet. Ad 4m dicendum quod visibilia non sunt lux tamen. Et ideo oportet ad

hoc ut visus determinetur ad ea quod non solum sit ibi lumen sed etiam species rei ipsius. Essencia autem divina est purissima lux et ideo non requiritur aliqua alia species quam ipsum lumen ut videatur ut ex dictis patet.

Dubitatur 2m sit pro[ba]tur utrum quod intellectus 2o
creatus possit simul plura intelligere. Potentia enim [illegible] cum sit spiritualis est magis contracta quam intelligencia sed sensus potest plura sentire. Sicut sensus communis sensit album et dulce. Dum eorum dicunt cognoscit ergo intellectus multo forcius potest simul plura multa intelligere. Plura intelligibilia possunt simul cognosci magis quam sunt sensibilia. Sed omnia intelligibilia sunt divina in quantum sunt intelligibilia. Ergo omnia intelligibilia possunt cognosci simul. Pro. Sicut se habet intellectus in habitu in ista se habet intellectus in actu ad intelligibile. In actu sed intellectus in habitu simul plura intelligibilia cognoscit in habitu. Ergo intellectus in actu simul plura intelligit in actu. Pro ad cognicionem intellectus sufficit species rei intelligibilis in intellectu existens. Sed species intelligibiles non se impediunt quin simul sint in intellectu cum non sint contrarie eo quod sunt animalia separate. Ergo intellectus non impeditur quin possit plura simul intelligere. Pro capacitas intellectus est maior quam cuiuscumque corporis. Sed aliquod corpus est in quo plures species possunt etiam simul fieri sicut patet quod in uno puncto aeris in quo se intersecant due linee directe ab duobus visibilibus ad duos videntes. Est species utriusque visibilis ergo multo forcius plures speciales

intelli^bles actu possunt sil esse
in intellectu et ita intellectus pt
simul plura intelligere / Et hoc
est qd dicit phus in 2° thop / Con
tingit plura scire intelligere
vero unum simul solum quo. et secundo
dicendum qd intellectus dupliciter aliquid
intelligit scilicet primo et ex quo intelli-
-git quidem contingit plura
simul intelligere in quantum habent ordi
nem ad unum intelligibile primum et
hoc contingit dupliciter uno modo ex uni
tate eius quo intelligitur. sicut
quando plura intelligibilia per unam
speciem intelliguntur. sicut intellectus
divinus omnia simul videt per unam
essenciam suam et eodem modo
intellectus creatus videns essenciam di
vinam pt omnia simul videre que
per essenciam divinam videt / Alio modo
ex unitate eius qd intelligitur
scilicet quando plura intelliguntur ut
unum. tunc enim illud unum est
primo intellectum et illa plura sunt
intellecta ex consequenti in illo Sicut
cum intellectus intelligit lineam
simul intelligit partes linee. ut
dicitur in 3° de anima / Et similiter cum
intelligit proposicionem intelligit simul partem
et subiectum. Et cum intelligit similitudinem
vel diversum alicuius simul intelligit ea
quorum est similitudo vel diversitas Ex quo
intellectus simul intelligit plura in
telligibilia primo et per se est impossibile.
cuius racio est quia intellectus secundum actum
est omnia. i. perfecte res intellecta
ut dicitur 3° de anima. qd quidem
intellectum est non qd essencia intellectus
fiat res intellecta vel species eius
sed quia complete informatur per speciem
rei intellecte. dum eam actu in
telligit. Unde intellectum sil plura

actu intelligere primo idem est dicere
ac si res una sil esset plura. In rebus
autem materialibus videmus qd una res
numero non pt esse simul plura in actu sed
plura in potencia. vel secundum disposicionem
pt esse unum et idem plura. Idem
enim aer est simul potencia aqua et
ignis. et pt eciam simul disposicio
nes esse ad utrumque. quamvis ad actum non esse
eidem sicut si aer ex una parte
virtute fiet et ex alia inspissaretur
sed qd aer simul actu sit ignis et
aqua est impossibile / Et similiter
eciam qd aliquid sit sil actu lapis
et ferrum que non videtur contra
sed dispata. Intellectus autem ex ipsa
racione sue potencie est sil in potencia
omnia intelligibilia sicut et sensus omnia sensi
bilia. Potencia autem sensitiva per simili
tudinem sensibilium reducitur in actum
dupliciter uno modo incomplete per modum di
sposicionis quasi scilicet species sensibiles sunt
in ea ut disposiciones qd applat animam
esse ut in thezauro / Alio modo perfecte
quando scilicet species sensibiles actu informat
potenciam sensitivam et hoc vo
cat Avicenna apprehensionem sensus.
distinguens potencias sensitivas ap
prehensivas ab illis in quibus sunt forme
sensibiles ut in thezauro et simili-
-ter in intellectu inveniuntur similitudines
intelligibilium ut disposiciones sed quando sunt
actu intellecte sunt in eo ut forme
perficientes et tunc intellectus fit res
omnis intellecta et hoc contingit per in
tencionem que coniungit intellectum intelligibili
et speciem sensibilem ut dicit Augustinus Unde
patet qd sicut una res materialis non pt
esse sil plura actu / Ita unus
intellectus intellectus non pt sil plu
ra intelligere primo / Et hoc est qd
Algazel dicit qd sicut unum corpus
non pt simul plura figurari

pluribus figuris. Ita unus intellectus
non potest simul plura intelligere. Alio
potest dici quod intellectus informetur per-
fecte simul pluribus speciebus intelligibilibus sicut
unum corpus simul informatur figura
et colore. Non sunt forme unius
generis nec in eodem ordine accipiuntur quia
non ordinantur ad perficiendum
corpus in esse unius rationis. Sed omnes
forme intelligibiles in quantum huiusmodi sunt
unius generis et in eodem ordine
se habent ad intellectum in quantum perficiunt
intellectum in hoc quod est esse intellectum
in actu. Unde plures species intelli-
gibiles se habent sicut figure plures vel
plures colores qui simul actu
eodem esse non possunt secundum idem. Ad
primum ergo dicendum quod sicut dictum est de potentia
sensitiva quod non potest plura simul primo
sentire. Sed exigitur nihilominus plura
accipiuntur ut unum. Sicut quando sensi-
bilia plura uniuntur in una diffe-
rentia et plasibilia que sunt partes uni-
untur in uno toto unum quod sentitur.
totum sentiuntur simul plures partes co-
gniti et tunc intensio sensus non fertur
ad aliquam partem principaliter sed ad totum.
quia si ad aliquam partem feratur ut
ad sensibile principale hoc solum sentietur
et non alia. Et ita sensus communis
sit una potentia secundum essentiam
tamen aliquomodo multiplicatur secundum esse in quantum
comparatur diversis sensibilibus propriis sicut
unum centrum comparatur pluribus
lineis. Unde immutationes diversorum
sensibilium simul trahuntur ad sensum communem
sicut motus qui esset per omnes li-
neas posset simul trahi ad centrum.
Sed intellectus non multiplicatur nec modo
predicto implet potentias et ideo
non est omnino simile. Ad secundum dicendum
quod cognoscibilia que simul cognoscuntur

sed ut accipiuntur ut unum cogno-
scibile unum. Omnia autem intelligibilia in
quantum huiusmodi sunt unum genus non
unum et ideo ratio non sequitur. Ad 3um
dicendum quod iam patet ex dictis quod non
eodem modo se habet intellectus in habitu
ad intelligibilia in habitu que sunt in ipso
ut dispositiones et intellectus in actu
ad intelligibilia in actu que sunt in ipso
ut eius ultime perfectiones. Ad 4um
dicendum quod non solum per hoc quod aliqua
esse plura contraria actu simul. Sed etiam
plura esse disperata ut patet ex dictis
unum cum omnes forme intelligibiles in intellectu
non sunt contrarie nichilominus tamen intellectus
prohibetur simul plura intelligere
ut ex dictis. Ad 7um dicendum quod species
sensibiles que sunt in medio defense
sunt. ibi per modum dispositionis et
non per modum ultime perfectionis. quia
sunt ibi quodam fluxu et ideo
non est simile

Ad 3um sic proceditur. Videtur quod intellectus
angelicus non possit cognoscere sin-
gularia. Si enim cognoscit aut
cognoscit per speciem acquisitam aut per
speciem concreatam. Non per speciem ac-
quisitam quia illa vel esset parti-
cularis et per quas universalis. Et ita in
intellectu angeli immateriali esse non
posset. Vel esset universalis et sic per eam
singulare cognosci non posset. Simi-
liter per concreatam quia species con-
creata angelo a principio sue creationis
fuit in ipso. Ad cognitionem autem ali-
cuius sufficit quod eius species sit in
intellectu. Et ita si per speciem concrea-
tam posset aliquid preterire cognosci-
dum est prius a principio sue crea-
tionis idem cognovisset quod ad huc
erit futurum quod non potest esse. Quia futura
cognoscere plus dei est ut ysa.
xli. Annunciate que ventura

[Margin notes: figura et colore; 3; preter]

sunt infinitum et sciemus quod dixi esse
vos ergo angeli similitudinem cognoscere non
possunt. Si dicatur quod species concreata
te faciunt cognitionem presentium non
autem futurorum. Contra non potest a
liqua cognitio noua fieri vel fiat
aliqua innouatio in cognoscente
sed per hoc quod preteritum quod erat futurum
sit presens non fit aliqua innouatio
in intellectu angelico cum nichil recipi
at a re extra. ergo si prius dum erat
futurum non cognoscebat neque dum sit
presens cognoscere poterit. Si autem
dicatur quod per applicationem speciei ad
particulare quod tunc sit intelligit.
Contra quia talis applicatio fieri
non potest nisi utrumque precognoscatur
et quod applicatur et cui sit applicatio.
P. si cognoscit singularia alia hec complexis
speciebus. non quia sic oporteret
habere infinitas cum particularia
sunt infinita in potentia. Aut una
non quia sic intellectus angelicus
efficitur dimo. qui dimo intelligit
quod est fluxum. Si dicatur quod non
cognoscit per unam speciem omnia sed per
unam speciem omnia in determinata unius
speciei et non alia. Contra illa una
species non se habet magis ad hominem
unum in diuiduum quam ad a
liud sed oportet quod per speciem intellectam in
tellectus determinetur ad determinatum
cognoscibile. ergo per speciem illam non
poterit cognoscere hoc particulare determi
nate. Sed contra est quod dicitur hebreorum
.i. Omnes sunt administratorii
spiritus etc. quod non possent esse nisi co
gnoscerent singulares homines. Respondeo
dicendum quod angelus absque dubio singu
laria cognoscit. Ut autem videamus
modum quo ad hoc quod similitudinem aliquid

cognoscatur est possibile sit sciendum
est quod ad hoc quod similitudine aliquid cogno
scatur oportet quod in potentia cognosci
tiua sit similitudo eius in quantum
particulare est. omnis autem forma de se communis
est. Unde additio forme ad formam
non potest esse causa individuationis
quia quotcumque forme simul ag
gregentur ut album bicubitum crispum
et huiusmodi non constituunt particulare quod
sicut hec omnia simul sunt in uno.
ita et in pluribus potentia est
possibile inueniri. sed individuatio
forme est ex materia per quam terminatur
ad hoc determinatum. Unde ad hoc quod particulare
cognoscatur oportet quod in cognoscente non
solum sit similitudo forme sed aliqualiter
similitudo materie. Similitudo autem
rei cognite dupliciter est in cognoscente. campata
Uno modo sicut causata a re. sicut est
in hiis que cognoscuntur per speciem ab
stractam a rebus. Alio modo sicut causa
rei ut patet in artifice qui cognoscit
artificium per illam formam per quam ipsum
facit. Species igitur que est a re
causata a re sensibili in quantum non est omnino
a conditionibus materialibus depurata est
similitudo forme secundum quod est in materia
et ideo per eam cognoscitur particulare. sed ea
secundum quod in intellectu nostro recipitur species
rei sensibilis est omnino iam a materialibus
conditionibus depurata non potest intellectus
noster per eam cognoscere particulare cogno
scere sed per quamdam reflexionem in
tellectus ad potentias sensitivas
a quibus species intellectus abstrahuntur.
Per formam autem que est causa rei hoc
modo cognoscitur res secundum quod forma
ipsa est causa eius et quia artifex homo
per formam artis non producit materiam
sed materia presupposita inducit formam
artis. forma artis que est in me
nte artificis non est similitudo

artificiata nisi quo ad formam tantum. dum
parte non cognoscit artificiatum ipsum
nisi formam artificiati per speciem accipiat
Artifex autem increatus scilicet deus
non solum producit formam sed etiam
materiam. Unde rationes ydeales
in mente ipsius existentes non solum
sunt efficaces ad creandum universalia
sed etiam ad singularia cognoscenda adeo
Sicut autem ideo rationes ydeales ef-
fluunt in res producendas in esse
suo naturali in quo particulare unumquodque
quod consistit in forma et materia
Ita procedunt in mentes angelicas
ut sint in eis principium cognoscendi
res secundum suum totum esse in quo sub
sistunt et sic per species influxas
Ro ab arte divina angeli non solum universalia sed
etiam particularia cognoscunt sicut et deus
Est tamen differentia in duobus. Primo quia
2o spes divine ad singularia et angelicis ydee que sunt in mente divina sunt
forme factive rerum et non solum
principia cognoscendi sed species que re-
cipiuntur in mente angelica sunt solum
principia cognoscendi et non sunt factive
rerum sed ex eis factivis. 2o quod intellectus
quanto est altior et per spiritualior.
tanto ex uno potest plura cognoscere
et quia intellectus divinus est altissimus
per unam simplicem essentiam suam
omnia cognoscit nec est in eo aliqua
pluralitas formarum ydealium nisi
secundum diversos respectus divine essentie
ad res cognitas. Sed in intellectu cre-
ato multiplicantur secundum rerum quod est
unum per rem in mente divina ut
non possit omnia per unum cognoscere
Ita tamen quod quanto intellectus creatus est
altior tanto habet pauciores formas
ad plura cognoscenda efficaces.//
Et hoc est quod dionysius dicit xii ca^o c.//

Dicatur quod superiores ordines habent
scientiam magis universalem inferioribus
Et in libro de causis dicitur quod intelligentie
superiores habent formas ma-
gis universales. Hoc tamen observato quod
in infimis angelis sunt forme ad-
huc universales intantum quod per unam formam
possunt cognoscere omnia individua
unius speciei. ita quod illa species sit propria
ac per se similitudo uniuscuiusque particularis
secundum dispositiones rerum eius ad particula-
ria. Sicut enim divina essentia efficitur
propria similitudo singulorum secundum dispositiones
rerum. Sed intellectus humanus qui ul-
timus in ordine in ordine substantiarum in-
tellectualium habet formas intantum particulares quod
non potest per unam speciem nisi unum
quid cognoscere et ideo similitudo speciei
existens in intellectu humano non sufficit
ad cognoscendum plura singularia et
propter hoc intellectui humano ad-
iuncti sunt sensus quibus singularia
accipiat. Ad secundum ergo dicendum quod angelus
non cognoscit singularia per speciem
acquisitam. quia nec per speciem ac-
ceptam a re. sic enim res ageret
in intellectum eius quod est impossibile
nec per aliquam speciem de novo in-
fluxam a deo revelante ipsi angelo
de novo quia species quas angelus
habet apud se concreatas sufficiunt
ad omnia cognoscibilia cognoscenda.
Sed sciendum quod per altius lumen intellectus
vel angelicus elevantur in altiores
contemplationes ex illis speciebus producere
potest. sicut etiam ex eisdem similitudinibus
formatis speciebus intellectus prophete lumine
prophetie ad intelligentiam aliquam cognitionem
accipit ad quam non sufficiebat
naturale lumen intellectus agentis
Restat ergo ut angelus cognoscat

similiter per species quas creatas Sicut autem per unam speciem concreatam potest cognoscere diversa individua Ita et multo amplius potest per unam speciem cognoscere quidquid est in uno individuo ut non oporteat eum aliam speciem habere qua cognoscit colorem et odorem unius pomi sed solum cognoscendo hoc pomum cognoscit quidquid est in pomo illo et essentiali et accidentali effectus autem non est in causa sua ut in ea possit cognosci nisi causa sit determinata ad effectum alium sicut patet in causis naturalibus quibus cognitis cognoscuntur effectus earum sed causa contingens non determinatur ad effectum suum nisi quod actu producat ipsum Unde in causa contingente non est effectus deus ut in ea possit cognosci nisi quod iam in actu productus est et ideo angelus per species concreatas cognoscens causas universales dico singularium contingentium non cognoscit nisi cognitione effectum earum antequam sicut in actu sed statim cum actu sunt Ad 2um dicendum quod quod aliquid incipit esse prius angelus angelus de novo cognoscit id non fit aliqua innovatio in ipso angelo sed in re cognoscibili in qua est aliquid quod prius non fuit quod sine ea cognita cognoscitur Ad 3um dicendum quod applicatio illa est intelligenda per modum quo deus ideas ad res cognoscendas applicat non sicut unum cognoscibile ad aliud sed sicut modum cognoscendi ad cognitum alias nichil valeret ut obiciebatur Ad 4um dicendum quod angelus necessario una specie cognoscit omnia necessario tot species habet quod sunt in diversa ut ex dictis patet Ad 5um dicendum quod illa una species efficitur ubique cognoscendi quodlibet individuum secundum universum ad ipsum ut ex dictis patet

Dicendum sic proceditur videtur quod notitia que ab augustino dicitur proles mentis non sic in mente sicut accidens in subiecto nullum enim accidens excedit suum subiectum sed notitia excedit mentem quia mens non solum se ipsum sed et alia per notitiam novit ergo notitia non est accidens mentis Praeterea nullum accidens est equale suo subiecto sed notitia est equalis menti alias in notitia mente et amore non consisteret ymago trinitatis quod Augustinus ponit ergo notitia non est accidens mentis Praeterea hoc idem videtur ex verbis Augustini qui in 9o libro de trinitate dicit quod notitia et amor in anima consistunt substantialiter vel ut ita dicam essentialiter non tamquam in subiecto ut color ac figura in corpore Sed contra notitia mentis nichil aliud est quam scientia sed scientia est accidens cum sit in prima specie qualitatis ergo et notitia Respondeo dicendum quod notitia mentis accipi potest primo pro ipsa anima cognoscitiva 2o pro potentia cognoscitiva 3o pro habitu cognoscitivo 4o pro ipso cognitionis actu Sicut et hoc nomine specie quod nominat naturam spiritualem prout est principium hominis vel quod est spiritualis quando vero nominat ipsam potentiam quando habitum quando vero actum loquendo ergo de notitia primo accepta constat quod non est in subiecto mentis sicut accidens in subiecto sed essentialiter et substantialiter sicut dicitur quod naturale est de essentia anime Sicut accipitur pro potentia vel habitu vel actu sic dupliciter potest considerari vel secundum quod comparatur ad

cognoscibilitas. Et sic non est congruentia sicut actus in subiecto. 2º non excedit subiectum quia notitia numquam invenitur in alio nisi in mente. Vel secundum quod comparatur ad cognoscibile, et ideo habet parte non [habet] quod inest, sed quod ad aliud sit. Illud enim quod ad aliquid dicitur non habet rationem accidentis ex hoc quod est ad aliud, sed solum ex hoc quod inest. Et inde est etiam quod sola relatio secundum relationem suam genus cum sola remanet in divinis, nec tamen est accidens. Et propter hoc notitia secundum considerationem istam non est in alia sicut in subiecto. Et secundum hanc comparationem excedit mentem inquantum alia a mente per notitiam cognoscuntur. Secundum hanc etiam considerationem ponitur trinitas vel imago, quia etiam persone divine distinguuntur secundum quod ad alterutrum sunt. Et secundum hoc est quedam equalitas notitie ad mentem inquantum extendit se ad omnia ad que potest se extendere mens. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

q. Deinde queritur de fruitione anime Christi in passione. Et videtur quod ista fruitio pervenit usque ad essentiam anime. Anima enim Christi per se fruebatur, sed non esset per se fruitio si ad essentiam anime non perveniret, sed consisteret tantum in una potentia, scilicet in superiori ratione. Ergo pervenit usque ad essentiam anime. Praeterea anima Christi perfectius fruebatur quam anime sanctorum in patria. Sed ille pertingunt usque ad essentiam anime. Ergo multo fortius in Christo. Sed contra nihil fruitur nisi quod cognoscitur, quia secundum Augustinum fruimur cognitis in quibus propter se voluntas delectata conquiescit. Sed cognoscere non est essentiale anime sed potentie. Ergo fruitio ad essentiam anime non perveniebat.

Respondeo dicendum quod fruitio in actu quodam consistit quo Deus videtur et amatur. Actus autem non est nisi rei subsistentis. Unde proprie loquendo neque potentia anime fruitur neque essentia, sed homo vel anima per se subsistens, sed tamen potentia anime est principium operum vite sicut essentia anime est principium esse viventis. Et secundum hoc dicitur quod superior ratio cuius obiectum est res eterna qua fruendum est est principium fruitionis quo scilicet anima fruitur. Ad alias autem vires vel anime essentiam fruitio pertinere vel pertingere non potest nisi per quandam redundantiam, prout scilicet ex ipsa fruitione superioris rationis aliquis effectus in essentiam anime vel in potentiis inferioribus relinquitur. Et sic aliquo modo perveniebat fruitio ad essentiam anime Christi in passione et aliquo modo non. primo Si enim consideretur essentia anime prout actus corporis est, fruitio ad eam non perveniebat. Alias corpus eius gloriosum factum fuisset. Similiter nec ad essentiam secundum quod est radix inferiorum virium, quia sic fruitionis gaudium dolorem passionis qui erat in inferioribus viribus totaliter evacuasset. Perveniebat autem ad essentiam anime Christi secundum quod erat radix superioris rationis. Et quia essentia anime est simplex et tota in qualibet sua potentia, ideo dicitur quod tota fruebatur inquantum scilicet est radix superioris rationis, et tota patiebatur inquantum scilicet est actus corporis et radix inferiorum virium. Ad primum ergo dicendum quod non impeditur per se esse rei vel per hoc quod tollitur aliquid de redundantia vel gloria aut corporis et inferiorum virium pertinet ad gaudium beatitudinis

et ideo quamvis in Christo fruitio non esset conveniens ad esse animae secundum quod est actus corporis et secundum quod est radix inferiorum virium, non tamen sequitur quod fruitio fuit imperfecta in Christo sive beatitudo. Ad secundum dicendum quod anima Christi perfectius fruebatur quam animae sanctorum in patria loquendo intensive, non autem loquendo extensive, quia in patria gaudium fruitionis ad inferiores vires et etiam ad corpus glorificatum perveniet, quod si in Christo fuisset viator non fuisset.

Deinde quaeritur de pluralitate in divinis personalibus inventa. Et quaeruntur duo. Primo utrum immensitas divina excludat pluralitatem personarum. Secundo utrum angelicam simplicitatem patiatur compositionem ex subiecto et accidente.

Ad primum sic proceditur: quod immensitas divina excludit pluralitatem personarum. Dicitur enim immensum cum sit incircumscriptum stat in uno, sed quidquid est in divinis stabit in uno ita quod non erunt ibi plures personae. Si dicatur quod personae hoc modo in uno stant quia scilicet omnes sunt una essentia, contra: sicut essentia est immensa ita et persona. Sed immensitas essentiae facit quod sit una essentia tantum, ergo immensitas personae facit quod sit una persona tantum. Si dicatur quod persona non est immensa nisi in immensitate essentiae, contra: persona secundum intellectum addit aliquid super essentiam. Sed quidquid intelligitur in divinis intelligitur ut immensum, ergo praeter immensitatem essentiae est et immensitas personae quae faciet in divinis unam tantum personam. Sed contra est quod dicitur I Io. v°: Tres sunt qui testimonium dant in caelo. Ergo divina immensitas pluralitatem personarum compatitur. Respondeo dicendum quod immensitas non excludit pluralitatem nisi secundum quod tollit distinctionem quae est pluralitatis principium. Sicut autem dictum est prius, duplex est distinctio, scilicet limitationis et distinctionis[?]. In divinis autem nullo modo cadit distinctio limitationis, cadit autem ibi distinctio distinctionis, et hoc dupliciter: uno modo secundum quod distinguitur per essentiam ab omnibus creaturis ut illimitatum a limitato. Alio modo secundum quod persona distinguitur a persona per relationem originis, quae quidem distinctio non est personarum ratione alicuius limitationis sed ratione oppositionis quae est in relatione. Unde hanc distinctionem immensitas divina non excludit, et per consequens nec pluralitatem personarum. Et per hoc patet responsio ad primum. Ad secundum dicendum quod quamvis persona sit immensa, tamen immensitas eius est essentialis, non personalis, sicut persona est bona bonitate essentiali. Unde non oportet quod immensitas faciat distinctionem in personis sed solum in esse naturae. Ad tertium dicendum quod persona non dicit aliquid secundum intellectum additum supra essentiam quod intellectum dat intelligere aliquid additum essentiae esse nisi intellectum falsum[?]. Sed qui intelligendo personam intelligit essentiam determinatam, sed non eius[?]. Unde obiectio non procedit.

Ad secundum sic proceditur: quod in angelis non sit compositio accidentis et subiecti, quia esse accidentale cedit ab esse substantiali, ergo et compositio accidentis ad compositionem substantialis. Sed in angelis non est compositio substantialis, quia sunt formae simplices.

ut dicio d^t q^o. nec cposicio accidenta
lis/ P Boecius d^t li^o d^e t^e q forma
simpl^x. sbm ee non pt B anli sunt
forme simplices sm dicom q^o. non
pnt ee sbm accnt^t || Sz qt est q Au
gus sbus spuales ponit d fierie a
simplic^te diuina. p hoc q e ineis co
posicio acctl et sbi^c. R^o dd qd ex
hoc est aliquid susceptiuum forme
sbtalis vel accidentalis. quia aliqd
h3 potentialitatis/ quia de rone poten^e
est ut actum subsenat^z. qui forma d^t.
De angelis aut diuisi diuisi senciunt
Quidam n dicunt q sunt ex materia
et forma compositi. Alii dicunt qd
sunt cpositi non esse et qd e. ut
boe^s d^t. Et utrqz mo oz pone pote
cialitate in an^lo Dep^o em mo pz
simili ratione pt de sebo quia qd
non est suu esse oz qd heat esse
receptum ab alio qd est s^t ca ecudi
et ita in se q sideratum est i pd r^v.
illius esse qd recipit ab alio. et
hoc modo admi^s pot^ts pone oz
in anlo quia angeli non est suu ee
hoc em solius dei est/ et ita relin
qtur q anl^e possit ee sbm accnt^l. for
me Ad p^m q^o dd. q sbalis simpli
citas i anl^e excludit cposicionem.
materie et forme no aute cposicoz
ex esse/ et qd est. quam cposicionem
admi^s accnt^l cposicio in anl^t psup
ponit/ et item non oz q si ee acctle
causatur a sbtali q cposicio acct^l
appositione causetur ex sbtia aliquo
simpl^x pt ee sbm acct^l ut deus e
Ad z^m dd^m qd boes loquitur d
i^a for simplici que est actus purus
cui nichil potentialitatis admiscetur. et
tlis est solus deus
Circa quartam de sacrato altare
Et circa hoc querunt^z tria Primo
ut^m corpus xpi sm suam totam
quantitatem qtineatur sub speciebus
panis/ S^o utrum in eodem instan
ti sit ibi panis et corpus xpi
3^o ut^m dd possit fieri q albedo
et alie qlitates sint sine quantitate
sicut fiat q quantitas i sacro altari
est sine sbo. :-
D i^m sic pced^z. vr^r q non
possit tot^m corpus xpi sub
illis speciebus panis qtineri
non em pt ee p miraculm fieri ut
duo qtrad^a simul sint vera ut Aug^s
d^t q Faustum, hoc aut ser^z si to^m
corpus xpi esset sub illis speciebus
si em est sub illis speciebus totum
non est maius illis speciebus tum
non excedat eas 3^m sm vei
ritatem est maius tum sit bi
cubitum vel amplius et sic erit
eodem maius et non maius ergo
non pt etiam p miraculm fieri
q sub illis speciebus qtineatur
to^m/ Sz qt vbicumqz est ps alicui
corporis est et totum corpus
nisi corpus sit diuisum. s3 cor^s
xpi non est diuisum tum sit in
passibile g^o cum aliquid corporis
xpi sit sub illis speciebus ut d^z
q^t in Hoc est corpus meum. oz
q sub illis speciebus totum corpus
xpi qtineatur S3 dd^m q sub
illis speciebus absqz dubio qtinet^z
totum corpus xpi et tota quanti
tas eius Ad eius evidenciam sciendum
est q in sacro altaris dupl^r
ad qtinetur vno^o ex vi sacra
menti Alio^o ex naturali qcomitan
cia. ubi qrta. sub speciebus panis
qtinetur et corpus et sanguis

xpi sed corpus ex vi sacramenti
sanguis concomitancia naturali quia
corpus xpi non est sine sangui-
ne. Sub speciebus autem vini est
econverso. Illud autem continetur sub
sacramento ex vi sacramenti quod est
terminus transsubstanciacionis et propter hoc anima et
divinitas non continentur in sacramento
ex vi sacramenti tamen panis et vi-
ni in ea non convertitur. sed ex natura-
li concomitancia. quia anima insepara-
biliter unitur illi corpori et divini-
tas similiter. Cum autem ex parte pa-
nis substancia transeat et quantitas ma-
neat tamen relinquitur accidentibus. patet
quod dimensio transsubstanciacionis terminus non est substancia
corporis xpi. et sic ipsa substancia cor-
poris xpi est ibi ex vi sacramenti. sed quanti-
tas ex naturali concomitancia. Unde
patet quod substancia corporis xpi immediate habet
ordinem ad dimensiones panis
remanentes. quantitas autem corporis xpi
per consequens. Econtrario autem est in
ordine locati ad locum. quia substancia
locati ordinatur ad locum me-
diantibus dimensionibus propriis et
inde est quod oportet dimensiones loca-
ti commensurari dimensionibus loci
continentis. non autem oportet dimen-
siones corporis xpi commensurari
dimensionibus specierum. et ideo sub [illegible]
qualibet parte dimensionibus pa-
nis potest esse totum corpus xpi
sicut tota anima secundum se ad corporis
similatur in qualibet parte illius
corporis. Ad primum ergo dicendum quod non
sequitur ex hoc corpus xpi non
esse maius illis speciebus quod continetur
sub eis. quia non continetur quasi
commensuratum. Unde non sequitur
contradictoria simul esse vera

Ad secundum sic proceditur. videtur quod
in eodem instanti sub

speciebus illis sit substancia panis
et corpus xpi accipiatur enim ul-
timum instans in quo est panis et
primum instans in quo est corpus xpi
aut ergo sunt duo instancia aut
unum. sed non duo quia cum inter que-
libet duo instancia sit tempus me-
dium esset aliquod tempus dare in
quo non est ibi nec corpus xpi
nec substancia panis. ergo oportet quod sit unum
instans et sic in eodem instanti in quo
est panis et corpus xpi. Si dicatur
quod non sit dare ultimum instans in
quo est panis. Contra esse panem men-
suratur quodam tempore sed mensura propria
cuiuslibet mensurato est in quolibet instanti
illius temporis est ibi panis et sic in
ultimo instanti. Preterea sicut se habet tempus
ad motum continuum ita se habet instans
ad mutacionem instantaneam. sed tempus
includit utrumque terminum motus continui
ergo et unum instans includit utrumque
terminum transsubstanciacionis que est mutacio in-
stantanea. cuius autem termini sunt panis
et corpus xpi ergo in eodem instanti
ibi est panis et corpus xpi. Preterea in
qualibet mutacione instantanea simul verum
est dicere quod fit et factum est quia in instanti
non est accipere prius et posterius. ergo cum
transsubstanciacio sit mutacio instantanea simul
verum est dicere quod ibi sit corpus xpi
et factum est. Sed corpus xpi est de
rebus permanentibus in quibus quod fit
non est quod factum est. ergo corpus
xpi simul est et non est. Sed quando non
est ibi corpus xpi est ibi substancia panis
ergo simul in eodem instanti est ibi cor-
pus xpi et substancia panis. Sed contra
due forme substanciales disparate non possunt
in eodem instanti eidem inesse sed
forma panis et corpus xpi sunt
huiusmodi ergo non possunt simul eidem in-
esse et in eodem instanti. Responsio.

dicendum quod nullo modo in eodem instanti est ibi corpus christi et substantia panis nec est assignare ultimum instans in quo est ibi panis sed bene ultimum tempus quod terminatur ad instans illud in quo primo est ibi corpus christi. Ad cuius evidenciam sciendum est quod in rebus naturalibus mutaciones instantanee sunt et motus successivi. cuius ratio est quia quedam mutaciones sunt inter formam et privacionem sicut generacio ignis ignem et non ignem. Inter formam autem et privacionem non potest esse aliquod medium nisi per accidens. In quantum scilicet illud quod privatur forma magis et magis appropinquat ad formam per aliquam disposicionem ad formam quam intendit et remittitur per motum continuum et ideo oportet preexistere motum alteracionis qui terminatur ad generacionem et sic alteracio habet duos terminos unum sicut generacionis scilicet ultimam disposicionem que est necessitas ad formam quia alteracio est motus in qualitate. Alium alterius generis scilicet formam substantialem et eodem modo illuminacio est terminus motus localis solis que est mutacio instantanea media continens inter formam lucis et privacionem eius scilicet tenebras. cum ergo autem motus qui mensuratur aliquo tempore oportet quod ultimus terminus sit in ultimo instanti temporis. Unde cum forma substantialis sit quidam terminus alteracionis oportet quod in ultimo instanti illius temporis introducatur forma substantialis. corrupcio autem et generacio simul concurrunt quia generacio unius est corrupcio alterius oportet ergo quod in ultimo instanti illius temporis sit terminus corrupcionis unius ut aeris et terminus generacionis alterius ut ignis. terminus autem corrupcionis est non esse oportet ergo quod in ultimo instanti illius temporis sit primo non aer et primo ignis. sed in

ultimum instans alicuius temporis non potest accipi penultimum quia inter quelibet duo instancia est tempus medium secundum philosophum et sic non est accipere ultimum instans in quo sit aer sed in toto tempore mensurante motum alteracionis aer et in ultimo instanti est primo non aer et primo ignis et sic transubstanciacio est terminus cuiusdam motus qui consistit in consecracione verborum unde in ultimo instanti temporis mensurantis illam consecracionem est primo non panis et primo corpus christi et sic non est dare ultimum instans in quo est panis sed ultimum tempus. Inter tempus autem et instans non oportet quod aliquod medium cadat. sicut nec inter lineam et punctum et sic non oportet quod aliquando neque sit panis neque corpus christi et ita patet solucio ad primum. Ad secundum dicendum quod punctum additum vel subtractum linee non facit maius vel minus et similiter est de instanti apposito tempori vel subtracto ideo unde quamvis in ultimo instanti temporis mensurantis esse panis non sit panis. tamen non sequitur quod tempus illud sit maius quam durare esse panis et quod mensura non adequatur mensurato. Ad tertium dicendum quod instans dicitur mensurare mutacionem aliquam instantaneam in quantum mensurat terminum eius ad quem quia terminus eius a quo contingit in toto motu precedente et ita mensuratur tempore mensurante motum precedentem et ita mensuratur tempore mensurante sed tempus mensurat motum per accidens tamen et ideo non est simile. Ad quartum dicendum quod sit duplex [illegible] modo moveri ad esse et sic illud

individuata

Sciēdū est q i albedine et i qualib3 alia qlite corpali e duo gsidare . scilz ipaz
n̄az albedinis . p qua spēm sortit' et individuatōm eius sc3 q est hec azdo
sscibilis ab aia azne sscibili distincta possz ergo fieri diuīo miraclo . ut n̄a azius
subsisteret absq omi qlite . tu 1a albedo no eet sic' hec az'do sscibilis . sz eē
fora intelligi . ab imo foraz separataz quo plo posuit . sz q hec az'do sscibilis
individuata eet sine qntite si no possz qmius si possz . q qūti indistincta
sit sine sbia . q qūtis individuat' no solū gposo . sicut aia ettia sz eet oppositu
q̄e et ide qntite dimēsiue qo 3 qūtis po az quib . et io pole est signari
duas lineas separatas eiusdem speciei imo diuisas s'm diuisū spēm . alias lineamo
eet diuīsa corpa vde s'm qntie . no eni dedit' linea n a li̅as q plures aut azneet
eiusdem speciei si sbo signari 3 impole et sptu q no possz ee individua vi
eet aliquo sbo . adimis qntite . sz qūtis est bn individuet' eet absq sbo sicut sed
p3 i corpe et qed p'm ergo ddm q azdo si sn qntite eet iam no eet corpalis
qūtis sz spūalis ut q dat p3 qed 2m ddm q et qlite spūali amo ih ddm dici
q̄e et qlite corpali est ddm

quod generatur in toto tempore alterationis precedentis dicitur fieri et hoc modo loquitur philosophus de fieri in 6 physicorum. Ubi dicit quod omne factum esse precedit fieri et omne fieri precedit factum esse, et sic non est verum quod cum aliquid fiat factum sit, sed sic est verum quod illud quod fit non est. Alio modo dicitur fieri res quando introducitur forma et sic fieri non est moveri sed etiam mo-tum terminare sicut simul motus terminatur et est. Ita simul aliquid fit et factum est. Sed hoc modo illud quod fit est quasi terminus factionis et esse in quo potest esse illud quod dicitur hoc modo fieri

Ad 3m sic procedendum. Videtur quod deus non possit facere quod albedo aut aliqua qualitas cor-poralis sit sine quantitate quia quantitas est prima dispositio corporis eo quod immediate adheret substantie ut dicit boecius. Sed primum in quolibet genere est causa eorum que sunt post ut dicitur in 2o methaphysice. Ergo quantitate habent omnia accidentia alia quod sunt dispositiones corporales. Ergo remota quantitate nulla qualitas cor-poralis remanet. Preterea qualitas spiritua-lis ut scientia vel virtus est nobilior quam qualitas corporalis. Sed qualitas spiritualis etiam per miraculum non posset esse absque subiecto ut videtur. Ergo multo minus qualitas corporalis possit esse sine subiecto adminus quod est quantitas. Preterea magis est remotum natura qualitatis corporalis quod sit omnino sine subiecto quam quod sit in subiecto spirituali quia esse in subiecto spirituali est qualitatis spiritualis que est in predicamento eodem cum qualitate corporali. Sed esse omnino sine subiecto est substantie que est alterius predicamenti. Sed non potest miraculose fieri quod qualitas corporalis esset in subiecto spirituali

ut albedo in angelo. Ergo multo minus fieri potest quod qualitas corporalis non habeat subiectum adminus quantitatem. Preterea magis depen-det qualitas creata quam creatura. Sed deus non possit facere aliquam substantiam crea-tam absque sua actione quia adminus oportet quod creature insit relatio ad suum creatorem. Ergo multo minus potest fieri quod qualitas sit absque omni subiecto. Sed contra. Hoc potest fieri quod in sacramento altaris qualitas per essenciam creata differt. Sed similiter qualitas differt per essenciam a quan-titate. Ergo eadem ratione fieri possit ut quali-tas esset sine quantitate. Respondeo dicendum quod divine potencie ratione sue immensitatis attribuendum est quod quod indeficientiam non ponat enim aliqua sunt que natura creata non patitur ut fiant. Propter aliquam repugnantiam quam importat ratione contradictionis implicite. Et de talibus contingit a quibusdam dici quod deus potest ea facere quamvis ipsa fieri non possunt. Ut ergo videamus utrum fieri possit ut albedo sit sine quantitate sciendum est quod in albedine verum est. Ad 3m dicendum quod cum substantia spiritualis quantitatem careat non potest fieri quod qualitas cor-poralis sit in substantia spirituali nisi per modum illum quo potest esse sine quantitate ut dictum est. Ad 4m dicendum quod quamvis ipsa quod substantia creata comparatur ad deum per relationem aliquod accidens sicut ipsa relatio creationis aut similis aut alia similis relatio unde sicut deus non potest facere quod creatura non dependeat ab ipso. Ita non possit facere quod esset absque huiusmodi accidente. Sed possit autem facere quod esset absque aliis accidentibus quia accidens autem non habet per-hoc quod comparatur ad deum et ideo nichil prohibet quin deus facere possit aliquod accidens sine subiecto. Ad 4m quod obicitur. Dicendum quod patet quod non est eadem

spirituali

vō dr̄ūtitate et q̄litate ut ex dictis
patz.
Eiusdē q̄stum d' cor. bꝫ dampna
torum. Et circa hoc q̄runt' tria
Primo vtrū corpa dampnator
sint incorrup. ƚƚa ul corrup ƚƚa. 2o utrū
resurgent cum suis deformitatibꝫ. 3o
utrum puniantur in incendio diuie
et fletu corpali &c.
ii Ad 1m sic procedit'. Vi'. qd cor
pa dampnator non erunt
incorruptibilia. corp enim non
pt esse incorrup^le nisi ul p natam ut
corpus celeste. ul p gram innocen
cie ut corpus hois in primo statu ul
p glam ut corpus xpi in ōi^me. sed nullū
istor cōpetit cp corporibus dampna
tor g° corpa dampnator nō erunt ƚƚa
t corrup ƚƚa. Sed dicit'. qd erunt i corrup
ex decreto diuie iusticie. Contra culpe
non debetur pena ppetua nisi sm
qd hꝫ ad ppetuit' sed ppetuitas culpe
non est ex pte corpis sed ex pte volu
tatis que elegit in pctō ppetuo ma
nere. g° diuia iusticia non requirit
qd corpus eternali puniatur. P' corp
non punit' p pctō aīe nisi in qm
est organum aīe operantis pctm sed
in aliquibꝫ actibꝫ aīe pt esse pctm
mortale inquibꝫ corpus non cōmicat
sicut pꝫ in pctīs spualibꝫ g° si aliquis
pcīs solum dampnet' corpi eius
non debetur pena ppetua. P' sicut
aīs dampnatur p pctm cōmissionis
Ita dampnatur p pctm obmissionis
sed in obmissione nichil cooperatur cor
pus g° non debetur pena ppetua
si p pctm obmissionis aliquis dap
naretur et sic diuia iustia nō req̄
rit corpa dampnator eē incorrup ƚƚa
Sꝫ q. remota cā remouet' et effectus
sed pt'q̄ resurreccionem cessabit motus celi
qui est causa corrupcionis i corporibꝫ
ergo cessabit corrup° et sic cor
pa dampnator erunt incor
ruptibilia. R' dcm qp corpa
dampnator erunt incorrup ƚƚa
cōmuīs sint passi ƚƚa. Incorrupcō
nis aūt eor p'a ca et pncīalis
est iustia diuia que cōseruabit cor
pa dampnator ppetuis pe
nis. Sꝫ tn̄ secūda et q̄si coad
iuuans erit quies motus celi
quo quiescente nulla accō ul
passio potit esse in corpibꝫ ptī
nens ad transmutacōm nāe. Vnde
et corpa dampnator nō pacie
tur ab igne pañe nāe q° natū
corpis humani transmittet' aīa
tura sua. sed pacientur pañe aīe
sicut organum sēs assūt susscipiendo
similitudinem qualit' sēsibis. Ad 1m
g° dcm qp racō 1a procedit ex in
sufficiēci diuisione est enim a'a causa
incorrupcōis aībꝫ que tangit'
in obiectione scꝫ decretū diuie iustie
cōmuīs possꝫ dici aliquō° qp ecl
prīam erunt i corrup ƚƚa in
qm scꝫ remoue' nāle corrupcōis
pncipium scꝫ motus celi. Ad 2m
dcm qp pctm et reatum culpe et
ppetuit' hꝫ ex aīa non ex corpe
Vnde sicut corpus punitur p
pctō in quantum est instrumentū pcā
reatum culpe habens nl quit ab
aīa. Ita ppetuo punir' debet in
qm est instrumentum pcā qd hꝫ
ppetuitatem ex voluntate. Ad
3m dcm qp hoc non est racio
pncīl quare punit' corpus p
pctō aīe quia est instrumentum
aīe operantis pctm. sed magis qr
est pars eius hois qui operatur
cōpne enim hoc homo est qui pc̄
cat p aīam et ideo si puniretur

ani[m]a t[ame]n non punietur q[ui]a peccavit
s[ed] homo. Verum t[ame]n est v[er]um q[uod] ali-
quis actus sit ho[min]is in vita p[rese]nti
in quo corpus non communicat. quia
co[mmun]is in actibus intellectualibus p[ro]p[ter]
non communicat corpus sicut in sensi-
tivis actus. communicat t[ame]n sicut
p[ro]ponens obiectum. quia obiectum
intellectus est fantasma sicut color
visus ut d[icitu]r in 3o de a[n]i[m]a. fantas-
ma aut[em] non est sine organo
corporali. et sic p[at]z q[uo]d etiam in intellectu
et in aliis actibus a[n]i[m]e communicat
corpus. Ad 3m dicendum q[uod] p[ro] peccato ob-
missionis non dampnat[ur] aliquis
quia aliquid agatur, s[ed] quia
obmittitur illud q[uod] e[st] debitum
fieri erat aut[em] debitum fi[eri] et ab
a[n]i[m]a et a corpore in q[uan]tum corpus communi-
cat actib[us] a[n]i[m]e et ita eodem mo[do]
peccatum transgressionis et obmissionis
pertinent ad corpus et a[n]i[m]am:—
2 Ad 2m sic p[ro]ced[itur]. vi[detur] q[uod] corpora
dampnatorum resurgent sine
difformitatib[us]. Resurrectio cum sit
divina virtute que perfectissima est
s[ed] virtutis perfecte est opera perfecta et
effectus perfectionis. ergo corpora resurgen-
tium erunt p[er]fecta et ita corpora
dampnatorum resurgent sine diff-
ormitatib[us]. Sed contra. Sap. xi dicitur p[er]
que peccat quis p[er] hec torquet[ur].
s[ed] dampnati peccaverunt p[er] corpora d[e]-
formata. h[ab]entia ergo resurgent eorum
corpora cum difformitatib[us]. R[esponde]o d[icendu]m
q[uod] deformitas in corpore p[otes]t esse
duobus modis. uno modo ex de-
fectu alicuius membri et talis
deformitas ut dicit Aug[ustinus] d[icitu]r in corporib[us]
dampnatorum non erit q[uia] omnes
resurgent incorrupti .i. sine de-
fectu alicuius membri ut sic totum
corpus punietur in reprobis et p[re]-
mietur in electis. Alio modo p[otes]t esse
deformitas vel defectus corporis ex
indebita proportione partium sicut fe-
bris accidit ex debita proportione
humorum et sicut gibbus accidit ex
superhabundantia carnis in aliqua parte
et de tali deformitate vel defectu
est dupl[ex] opinio. Quidam enim at-
tendentes dampnationem reproborum
ut nichil eis mali deesset dixe-
runt q[uod] talib[us] deformitatib[us] non care-
bunt. Alii attendentes virtutem
resuscitantis qui sit maxime condidit
in ope curationis. Ita nam in
fine reparabit. dicunt q[uod] omnes de-
fectus qui ex vicio nature accidunt
inter que etiam ponunt ut febrem et
huiusmodi. s[ed] defectus qui ex propria vo-
luntate p[ro]cesserunt et in reprobis
remanebunt sicut sunt macule
et reatus peccatorum. quid aut[em] verius
sit. Augustinus in enchiridion sub dubio
reliquit. d[icen]s q[uod] in a[ni]ma de ista questio
de pulcritudine itaque quorum e[st] eterna
dampnatio. Hiis visis faciale p[at]z
solutio ad obiecta.
13 Ad 3m sic proced[itur]. vi[detur] q[uod] corpora
dampnatorum punientur v[er]mib[us]
et fletu cor[poreo]. Vs. Judith ult.
dicitur Dabit ignem et vermes in car-
nes eorum s[ed] vermis spiritualis non
datur in carnem s[ed] magis in
a[n]i[m]am. ergo vermis quo reprobi pu-
nientur non est t[antu]m spiritualis s[ed] et
corporalis. Item Luce xiii dicit
dampnatis. Ibi erit fletus et stridor dentium
q[uod] de fletu quem dicit
reprobis convenire p[otes]t probari vera
corporum resurrectio q[uod] non esset si fletus
ille esset t[antu]m spiritualis. ergo etc.

6 Vel in fletu corporali fit quedam resolutio lacrimarum secundum omne corpus finitum quod dum continue resolvitur nisi fiat alia restauratio tandem consumitur sicud ergo in corporibus dampnatorum nulla restauratio fiet deperditi. Dicendum quod fletus qui erit in eis perpetuus non erit materialis Tertio dicendum

est est quod vermis eorum qui puniuntur reprobi
est immortalis ipsa ultimo vermis eorum
non morietur. Sed utrum actualis sit or-
dinem ad immolitatem iste homo quo
vermis ille non erit materialis / Secundo dicendum
quod circa hoc Augustinus libro xx de civitate
dei ponit diversas opiniones sic
dicens Impie malorum et in corporalis
ignis et vivacissimus vermis aba-
liis atque aliis aliter atque aliter ex-
positus est / Alii quippe utrumque ad
animam retulerunt / Alii utrumque
ad corpus / Alii ad corpus ignem
ad animam tropice vermem quod esse
credibilius videtur. Unde sequitur
Augustinus dicitur quod vermis iste erit
spiritualis. ut ipse morsus conscientie in-
terius animam corrodens vermis
dicatur et similiter fletus erit spiritua-
lis ut ipse dolor fletus dicatur
Aliquo modo tamen posset dici etiam
corporalis fletus etiam sine lacrim-
arum emissione ut fletus dicatur
et non solum anime dolor. sed dispo-
sitio qua corpus disponitur anima
dolente. Ad primum ergo dicendum quod locutio
illa tropica est et sic possumus
per carnes exponere animas impiorum
qui carnales fuerunt / Ad secundum dicendum
quod fletus corporalis nec predicto sine
lacrimarum emissione sufficit ad veri-
tatem vermis in simulacrum Si
tamen sustineremus quod vermis et fletus
erunt corporales posset dici quod divina
virtute et vermis ille sustentabitur
et lacrimarum deperditio restaurabitur
Eiusdem questio de sensibus
sacre scripture. Et circa hoc
queruntur tria / Primo utrum

preter sensus litterales in verbis sacre
scripture alii sensus lateant / 2o
de numero sensuum sacre scripture
3o utrum isti sensus in remaneant
in aliis scripturis :—
Ad primum sic proceditur quod in eisdem 12
verbis sacre scripture non
lateant plures sensus / quia dicto
ibus potest sumpsisse non est eadem
equivoce vel multipliciter sed plura
litas sensuum facit multiplica-
locutionem ergo in eadem locutione
sacre scripture non possunt plures
sensus latere / Preterea sacra scriptura
ordinata est ad intellectum secundum
prophetam Declaratio sermonum tuorum
dat intellectum. sed multiplicitas se-
suum obnubilat intellectum ergo non
debent in sacra scriptura multi
sensus esse / Preterea id quod potest esse occasio
erroris debet in sacra scriptura
vitari sed ponere alios sensus
preter litterales in scriptura potest esse
occasio erroris / quia tunc quilibet posset
exponere sacram scripturam secundum
quod ipse vellet ad confirmationem opinio-
nis sue ergo non debent esse plures
sensus in sacra scriptura / Preterea Augustinus
dicit 2o super genesim ad litteram quod
maior est sacre scripture auctoritas
quam omnis humani ingenii per-
spicacitas ergo ille sensus qui non habet auctoritatem
ad aliquid confirmandum non est conveniens
sensus sacre scripture. sed nullus sensus
preter litteralis habet robur ad aliquid
confirmandum ut patet per dionysium in
epistola ad titum. dicit enim quod simbolica
theologia id est que ex similibus procedit
non est argumentativa ergo
sacra scriptura alios sensus non habet preter

litteralis non h3/ P̄. c̄cluȝ s̄s̄us ex
ubis alicuius scripture litteralis que
auctor non intendit u͡o ē s̄s̄. 9ᵃ
p̄us q̄ auctor p̄ suam scripturam
non p̄t intelligere nisi unum quia
n͡o ḡt simul plura intelligere ergo
non p̄t esse plures s̄s̄9 ꝓprij sacre
scripture // Ēz ꝯ est ꝙ ḡ Dauid
xij ꝑ tribuunt plenu et multa
plex est s̄ca / P̄ Iº9 d̄t ꝑ plogo
biblie loquens de apost. In ubis
singularis multiplices latent intelligencie
Iº dicendum ꝙ sacra scriptura a deo
diuinus est ordinata ut ꝑ eam
nobis veritas manifestetur necessaria
ad salutem / Manifestacio autem uel
ex ꝑssio alicuius veritatis p̄t fieri d' ali
quo rebus et ubis . inquantum sc3
ubi significat res . et una res p̄t
esse figura alterius . auctor eciam rerum
non solum p̄t ubi accomodare
ad ad significandum / q̄ eciam res p̄t d̄i
sponere in figuram alterius / Et s̄m
hoc in sacra scriptura manifestatur
veritas dupliciter . Pº uno s̄m q̄d res
significantur ꝑ ubi et in hoc ꝯsistit s̄s̄9
litteralis // Alio modo s̄m ꝙ res sunt
figura aliarum rerum et in hoc ꝯsistit .
sensus spiritualis et sic sacre scripture
plures s̄s̄9 ꝯpetunt Ad 1ᵐ ꝯ
dicendum ꝙ varietas sensuum quorum u͡n
unus ab alio non procedit facit
multiplicitatem locucionis . q̄ s̄s̄9
spiritualis semper fundatur super
litteralem et procedit ex eo Unde
ex hoc ꝙ sacra scriptura exponitur
litteraliter et spiritualiter n͡o ē ī ipa ali
qua multiplicitas Ad 2ᵐ dicendum s̄m
ꝙ Augustinus d̄t in libro d' doctrina
xpiana litteraliter est a deo dispositum

ut veritas in sacra scriptura cum
aliqua difficultate manifestetur
Est n̄ hoc utile ad tollendum
fastidium / quia ad ea que sunt
difficilia maior ꝯsurgit attencio
que fastidium tollit / Similiter ex hoc
tollitur superiendi occasio dum homo
difficulter veritatem sacre scripture
cape p̄t // Similiter ꝑ hoc veritas fidei
ab irrisione infidelium defenditur
Un d̄s ext vijº Nolite in quid
sanctum dare canibus / Et diuꝯ therer
ciis . mocklit ut s̄ca ul in nundis ꝯta
minata fuarz et ita p3 ꝙ ex hoc p̄edit
veritas fidei subdiuis s̄s̄9 in sacra scrip
tura tradi // Ad 3ᵐ dicendum ꝙ sicut d̄t
Augustinus in libro de doctrina xpiana nichil
est ꝙ occulte in aliquo loco sacre
scripture traditur ꝙ non alibi manifeste
exponatur . Unde spiritualis expositio
semper d3 h̄re fundamentum in litterali ex
posicione sacre scripture et ita vi
tatur omnis erroris occasio Ad 4ᵐ dicendum
ꝙ n͡o est ꝑꝑ defectum auctoris ꝙ ex
sensu spirituali non p̄t t̄hi efficax
argumentum q̄ est ex ipa natura similitudinis
in qua fundatur spiritualis s̄s̄9 una
enim res pluribus similis esse p̄t Unde
non p̄t ab ista re que in sacra scriptura
proponitur procedi ad aliquam aliarum
d'terminate q̄ est fallacia quia ubi [illegible]
loco ꝑꝑ aliquam similitudinem significat xpum et diaa
bolum Unde ꝑ hoc ꝙ aliquid d' lode
d̄r in sacra scriptura argumentum Ad 2ᵐ
dicendum ꝙ auctor principalis sacre scripture
est spiritus sanctus qui in uno ubo .
sacre scripture intelligit multa plura
quam expositores sacre scripture ex
ponantur uel discernantur Nec
est eciam inconueniens ꝙ homo qui
fuit instrumentalis tamen sacre scripture

[illegible] p̄t
[illegible]
scriptura

n͡o

in uno verbo plura intelligit. quia
prophete ut Hieronymus dicit super Osee ita lo
quebantur de factis presentibus quod etiam
intenderent futura significare. Unde
est possibile plura simul intelligere in quan-
tum est figura alterius.

19 Ad secundum sic proceditur. videtur quod non debe-
ant distingui quatuor sensus sacre
scripture. scilicet historialis vel
litteralis. allegoricus. moralis et ana
gogicus. Sicut enim in sacra scriptura
aliqua figurative dicuntur de Christo. Ita
etiam figurative dicuntur de multis a
liis hominibus. sicut Danielis 8. per hircum
caprarum significatur rex Grecorum. Sed huius-
modi figurative locutiones non faciunt ali-
quem sensum preter litteralem in sacra
scriptura. ergo nec sensus allegoricus per quem
exponuntur de Christo ea que in figura
eius precesserunt debet ab aliis sensibus
ab historiaco poni. Preterea una est substantia
capitis et membrorum. Sed sensus allegoricus
videtur pertinere ad caput ecclesie scilicet Christum.
sensus autem moralis videtur pertinere ad mem
bra eius scilicet fideles. ergo sensus mo
ralis non debet ab allegorico distingui.
Preterea moralis sensus est qui ad morum
instructionem pertinet. Sed sacra scriptura
in pluribus locis secundum litteralem sensum mo
res instruit. ergo moralis sensus non
debet distingui a litterali. Preterea sicut Christus est
caput ecclesie militantis. Ita est caput
triumphantis. nec est alius et alius
Christus. ergo nec sensus anagogicus per quem
aliqua exponuntur de ecclesia triumphante
debet esse alius ab allegorico quo aliqua
exponuntur de Christo et ecclesia militante.
Preterea si isti quatuor sensus essent de veritate
sacre scripture quelibet pars sacre
scripture deberet habere quatuor sensus. Sed hoc

Sed hoc falsum est ut enim Augustinus dicit
super Genesim ad litteram in quibusdam
sensus litteralis querendus est solus
ergo hii quatuor sensus non sunt de
veritate expositionis sacre scripture
Sed contra est quod Augustinus dicit in primo
super Genesim ad litteram in omnibus libris
sanctis oportet intueri que ibi eter-
na intimentur que ibi facta
narrentur que futura predicentur
que agenda precipiantur. Primum
autem pertinet ad sensum anagogicum.
secundum ad historialem. tertium ad al
legoricum. quartum ad moralem. ergo
quatuor sunt sensus sacre scripture.
Preterea Beda super Genesim in principio dicit quatuor
sunt sensus sacre scripture. hi
storia que res gestas loquitur.
allegoria in qua aliud ex alio in
telligitur. tropologia id est moralis
locutio in qua de moribus tractandum
ordinatur. Anagogia per quam
de summis et celestibus tractata
ad superiora deducuntur. Respondeo dicendum
quod distinctio istorum quatuor sensuum
hoc modo accipi debet. Sicut enim dictum
est sacra scriptura veritatem quam
tradit dupliciter manifestat scilicet per verba
et per rerum figuras. manifestatio
autem que est per verba facit sensum historialem vel litteralem
litteralem pertinet quod ex ipsa verborum
significatione recte accipitur. Sed sensus
spiritualis ut dictum est vel consistat
in hoc quod quedam res per figuram
aliarum exprimuntur. Et quia visi
bilia solent esse figure invisi
bilium ut Dionysius dicit. inde est
quod sensus iste qui ex figuris accipitur
spiritualis vocatur. veritas autem
quam sacra scriptura per figuras rerum
tradidit ad duo ordinatur. scilicet ad
recte credendum et recte operandum

ii

(con)ducti op(er)is distinguendo s(e)p(te)m ordines edificiorum ut in dyoc(esi) d(icitu)r q(uo)(modo) ca(pitu)lo celeste ier(usale)m

status ecc(lesi)e militantis medius e(st) inter statum synagoge et statum ecc(lesi)e triumphantis.

vet(us) n(ost)r(u)m testa(men)tum fig(ur)a fuit novi. vet(us) s(imu)l et novum fig(ur)a s(un)t celestium. op(us) ergo spiritualis

op(er)is ordinati ad ecc(lesi)e (con)ductionem. p(er) figuram in illo mo(do) significationis. q(uo)d novum s(imu)l et vetus

significant etiam triumphantem. 2(°) e(st) op(us) anagogicum. Ad 1(m) d(icen)d(u)m q(uod) quarta et alia

q(ua)d(r)i p(er) q(uo)s ac p(ro)p(ri)e. ap(er)te in scriptura designat(ur). no(n) fuit res aliq(ua). s(ed) similitudines

ymaginarie vid(eli)c(et) s(ecundu)m ... ut ille p(ro)p(ri)e significat(ur). Cum illa significatio qua

p(er) illas similitudines p(ro)p(ri)e ille aut signa designat(ur). no(n) p(er)tinet n(on) ad historiatum

s(ensu)m. s(ed) ad p(ro)p(ri)um designandum ecc(lesi)e 1(a) q(ue) i(n) vi(r)i ... (con)tingunt ordinat(ur). sicut

membra ad caritate. et i(de)o talis significatio qua p(er) q(ua)d(r)i res xpi aut eius membra

significat(ur). facit aliu(m) s(ensu)m p(re)t(er) historiatum s(cilicet) allegoricum. Ad alicubi vero

inveniat(ur). q(uod) xpc significat(ur) p(er) q(ua)d(r)i ymaginarias similitudines. talis sig(nificati)o no(n) p(re)cedit

s(ensu)m litteralem. s(ed) xpc significa(tur) p(er) lapidem qui 3 excisus de monte sine manibus

dan(ielis) 2°. Ad 2(m) d(icen)d(u)m q(uod) op(us) allegoricum. no(n) p(ro)p(ri)u(m) p(er)tinet ad xpm vel eius capitis.

s(ed) et res membroru(m). sicut q(uod) p(er) xii lapides elatos de iordane ut dicitur

iosue 4° significat(ur) xii ap(osto)li

Incipe leg(er)e abhinc ... significat(ur) xii ap(osto)li respiciendo
manu depictam ...

dum. Si ad recte operandum sic
est sensus moralis qui alio nomine
tropologicus dicitur. Si autem ad recte
credendum oportet sic dicitur secundum apostolum.
Sed moralis sensus pertinet ad
membra Christi quantum ad proprios
eorum actus et non secundum quod
considerantur ut membra. Ad secundum
dicendum quod moralis sensus non dicitur
sensus per quem mores in
struuntur sed per quem mores instructio
sumitur ex similitudine aliquarum
rerum gestarum. Sic enim moralis
sensus est pars sensus spiritualis ut dictum
apparet quod nunquam est idem sensus moralis et litteralis. Ad tertium dicendum quod
sicut sensus allegoricus pertinet
ad Christum secundum quod est caput ecclesie
militantis iustificans eam et gratiam infundens. Ita et sensus
anagogicus pertinet ad eundem
secundum quod est caput ecclesie triumphantis
glorificans eam. Ad quartum dicendum quod
in omnibus isti sensus non attribuuntur
sacre scripture ita ut in qualibet
eius parte sit istis quatuor sensibus
exponenda. sed quandoque istis quatuor
quandoque tribus quandoque duobus quandoque uno
tantum. In sacra enim scriptura ex prioribus posteriora significantur et ideo
quandoque in sacra scriptura secundum sensum
litteralem dicitur aliquid de priori quod
potest spiritualiter exponi de posteriori sed
non convertitur. Inter omnia autem que
in sacra scriptura narrantur prima
sunt illa que ad vetus testamentum pertinent et ideo ea que secundum
litteralem sensum ad facta veteris testamenti spectant possunt quatuor
sensibus exponi. Secunda vero sunt
illa que pertinent ad statum
presentis ecclesie in quibus illa sunt
priora que ad caput pertinent respectu
eorum que pertinent ad membra
quia ipsum corpus verum Christi
et ea que in ipso sunt gesta sunt
figura corporis Christi mistici et eorum
que in ipso geruntur. sed in Christo
exempla vivendi sumere debeamus.
In Christo etiam futura gloria nobis premonstrata est. unde ea que ad litteram
de ipso capite Christo dicuntur possunt exponi et allegorice referendo ad corpus
eius misticum. et moraliter referendo ad actus nostros. qui secundum ipsum
debent informari. et anagogice in quantum
in ipso Christo est nobis iter glorie demonstratum. Sed quando secundum litteralem sensum
dicitur aliquid de ecclesia non potest exponi allegorice nisi ea forte que dicuntur
de primitiva ecclesia exponantur quantum
ad futurum statum ecclesie presentis possunt
tamen exponi moraliter et anagogice.
Ea vero que moraliter dicuntur secundum sensum
litteralem non consueverunt exponi nisi
allegorice. Illa vero que secundum sensum litteralem
pertinent ad statum glorie nullo alio
sensu consueverunt exponi. eo quod ipsa non
sunt figura aliorum sed ab omnibus aliis
figurata. 16.
Dubium sit per accidens videtur quod in aliis
scripturis predicti sensus distingui
debeant. sensus enim spirituales in
sacra scriptura accipiuntur ex quibusdam similitudinibus sed in aliis
scientiis poeticis est ex quibusdam similitudinibus. ergo in scripturis aliarum
scientiarum possunt sensus plures inveniri vel spirituales
Probatio poetica ars est rerum
quibusdam similitudinibus fictis designare. Secundo videtur quod etiam in dictis poetarum
sensus spirituales inveniantur et
non solum in sacra scriptura. Probatio

phus dicit quod qui dicit unum quodam-
modo multa dicit. Quia vero in aliis
scientiis in uno sensu potest designari plures
et sic non solum sacra scriptura
hos sensus spirituales habet. Secundum quod est quod
dicit Gregorius 20 moralium super Job sacra
scriptura omnes scientias atque doctrinas
ipso etiam locutionis suo more
transcendit quia uno eodemque sermone
dum narrat gestum prodit misterium
Ad secundum dicendum quod spiritualis sensus sacre scrip-
ture accipitur ex hoc quod res cur-
sum suum peragentes significant ali-
quid aliud per quod spiritualem sensum
accipimus. Sic autem ordinantur res
in cursu suo ut ex eis talis signifi-
catio possit accipi quod eius solius
qui sua providencia res gubernat quod
solus deus est. Sicut enim homo potest
adhibere ad ad significandum aliquas vo-
ces vel aliquas similitudines fic-
tas ita deus adhibet ad significandum ali-
quorum ipsum cursum rerum sue provi-
dencie subiectarum. Significare autem
aliquid per verba vel per similitudines fictas
tantum ad significandum ordinatas non facit
nisi sensum litteralem ut ex dictis patet. Unde
in nulla sciencia humana industria in-
venta proprie loquendo potest inveniri nisi
litteralis sensus. Sed solum in ista scriptura
cuius spiritus sanctus est auctor homo
vero instrumentum iuxta illud psalmi
lingua mea calamus scribe etc. Ad
primum ergo dicendum quod in aliis scientiis proceditur
ex pluribus sensibus. Non autem quibus
una res significatur significatur et alia res
Ad secundum dicendum quod similitudines poetice non
sunt ad aliud ordinate nisi ad si-
gnificandum. Unde talis significatio non egreditur
modum litteralis sensus. Ad tertium dicendum

quod qui dicit unum quodammodo
dicit multa scilicet in propositione simili quod
conclusiones sunt potentia in principiis. Ex
uno enim principio multe conclu-
siones sequuntur non quod multiplex sensus
sanctus per modum signis quod de-
de una re sit dicta et aliis intelli-
gatur ut significacionem litteralem inde
trahi posset per transmutacionem

Questio est de ope-
re manuali. Circa quod duo que-
runtur. Primo utrum operari
manibus sit in precepto. Secundo utrum
ab hoc precepto excusentur illi
qui spiritualibus operibus vacant.
Ad primum sic proceditur. Videtur quod
operari manibus sit in precepto
II Thess. III. Si quis non
vult operari non manducet.
Ambrosius enim et glossa quod id
precepto qua audiunt ergo etc.
Sed Augustinus in libro de opere monachorum
Audiat ergo quibus hoc preceptum
apostoli qui non habent hac pietatem
preceptum. Sed nullus debet excommu-
nicari ut iura dicunt nisi pro mor-
tali sed non peccat mortaliter nisi contra
preceptum faciens. Cum ergo ille qui
cessat ab opere manuali iure
possit excommunicari ut patet per id
quod dicitur II Thess. III. Si quis non
obedierit verbo nostro per epistolam
hunc notate et ne commisceamini
cum illo ut confundatur. Ex
hoc videtur operari manibus sit in
precepto. Sed ille qui peccavit
tenetur penam debitam pro
peccato subire contempte precepti. Sed
omnes in Adam peccaverunt. Ideo
sed pena autem peccati Ade est

labor manualis contra (?) In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Ergo omnibus est preceptum manibus laborare. Preterea Ephes. iiii dicitur: Qui furabatur iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis. Glossa: laboret operando non solum per suos (?) sed etiam manibus suis. Illud autem quod ad omnes pertinet est preceptum et non consilium. Sed et (?) preterea labor manualis necessarius est ad sustentacionem vite corporalis sicut actus virtutum sunt necessarii ad sustentacionem vite spiritualis. Sed actus virtutum sunt in precepto, ergo et laborare manibus. Preterea illud ad quod sequitur peccatum mortale non potest sine peccato mortali fieri. Sed ad non laborare sequitur non manducare, quod quidem est peccatum mortale. ii Thess. iii: Qui non operatur non manducet. Ergo non operari manibus est peccatum mortale; ergo eius oppositum est in precepto. Sed contra: non est contrarium precepto vel consilio preceptum dei vel consilium. Sed deus vel precipiendo vel consulendo dicit Matth. vi: Nolite solliciti esse anime vestre etc. Huic autem contrariatur labor manuum, quia qui laborant manibus solliciti sunt de necessariis corporis. Ergo labor manuum non est in precepto. Preterea lex vetus quantum ad precepta moralia sufficienter continebit ea que necessaria sunt ad salutem. Unde dominus Matth. xix: Si vis ad vitam ingredi serva mandata, et loquitur de mandatis decalogi.

Dominus (?) subdit: Non homicidium facies, non furaberis. Sed in preceptis veteris legis non continetur de labore manuum. Ergo labor manuum non est in precepto. Preterea ad precepta communia omnes tenentur, sed ad laborem manuum non omnes tenentur; alias qui sunt divites et manibus non laborant mortaliter peccarent. Ergo labor manuum non est in precepto. Preterea ad precepta non magis tenentur religiosi quam seculares, sed ad laborandum manibus videntur magis teneri religiosi quam seculares. Unde Augustinus in libro de operibus monachorum monachos reprehendit quia non laborant manibus, non autem alios. Ergo etc. Preterea usus liberalium artium nobilior est quam mechanicarum, que in opere manuali consistit. Sed usus liberalium artium non est in precepto. Ergo multo minus est labor manuum in precepto. Responsio. Dicendum quod in dicta questione respondendum est secundum finem ad quem ordinatur labor. Labor autem manuum ad quatuor utilis esse videtur. Primo ad ocium tollendum. Unde Ieronimus ad Rusticum monachum: Semper aliquid facito ut te dyabolus inveniat occupatum. Et quod intelligat de opere manuali patet per illud quod subiungit: vel fiscellam texere iunco et cetera. Subdit: In desideriis est omnis ociosus. 2o ad corpus domandum. Unde ii ad Cor. vi [illegible] [illegible] maceracionibus coniungit dicens: In laboribus, scilicet operum, quia manibus suis operabatur. Et subiungit: in vigiliis et ieiuniis etc.

Ad quid valet labor manualis (?)

3o ordinatur ad querendum victum
Act. 20o. Ad ea que michi opus
erant et hiis qui mecum erant
ministraverunt manus ille. Si ergo
consideretur labor manuum secundum quod or-
dinatur ad tollendum ocium vel cor-
pus domandum sic idem iudicium
est de labore manuum et de aliis ex-
erciciis ad eadem ordinatis. Non
enim est in precepto quod tollatur ocium
tali vel tali occupacione sed sufficit
ad ocium tollendum quacumque licita
occupacione ab ocio quis desistat
et sic occupacio laboris manuum
non est in precepto considerata hoc
fine. Et similis est racio de labore
manuum secundum quod ordinatur ad cor-
pus domandum. quia multis ex-
erciciis corpus domari potest sicut
vigiliis ieiuniis et multis aliis
huiusmodi. Unde nullum eorum in speciali
ordinatur ad talem finem est
in precepto in speciali quamvis in generali
sit in precepto corpus domare. quia
licitum exercicio quo mortificet con-
cupiscencias reprimantur. Secundum autem quod
ordinatur ad victum querendum
sic videtur esse in precepto. Unde dicitur
i ad Thess. iiiio. Operamini manibus
vestris sicut precepimus vobis nec
solum est in precepto iuris positivi sed
etiam iuris naturalis. Illa enim sunt de
lege naturali ad que homo ex suis
naturalibus inclinatur. Sic autem
ex ipsa disposicione corporis patet quod
homo naturalem ordinem habet ad
opus manuale propter hoc quod dicitur
Job v. homo ad laborandum na-
scitur et avis ad volandum.
Tamen cum aliis naturalibus non sufficit

providerit in hiis que ad susten-
tacionem sue vite pertinent in ci-
bis et armis et tegumentis
sicut in hiis non providit quod ipse
est preditus racione per quam sibi
providet in omnibus supradictis
unde dedit ei loco omnium predic-
torum manus servientes ad di-
versa opera quibus conveniunt ra-
cionis diversis artificiis ad exequenda
ut dicitur xiii de animalibus.
Sciendum tamen est quod duplex
est preceptum legis nature. quoddam
quod ordinatur ad tollendum de-
fectum unius singularis persone. et
hoc vel spirituale sicut de actibus vir-
tutum vel corporale sicut preceptum
quod deus dedit homini gen. ii de
ligno quod est in paradiso comedere
etc. Aliud vero est quod ordinatur
ad tollendum defectum tocius
speciei sicut hoc quod dicitur gen. 1o. Cre-
scite et multiplicamini et replete terram. In hoc
enim precipitur actus generacio-
nis quo natura conservatur et multi-
plicatur. Hoc autem interest inter
hec duo genera preceptorum quod secundum
preceptum legis nature quilibet tenetur
sigillatim observare. Sed ad secundum
preceptum non tenetur quilibet
singulariter in hiis enim que pertinent
ad speciem omnes homines computandi
sunt sicut unus homo. participacione
speciei plures homines sunt unus homo
ut dicit porphirius. Sicut autem
homo unus habet diversa membra
quibus occupatur in diversis offi-
ciis ordinatis ad tollendum suum
defectum. que non possunt omnia per
unum membrum exerceri. sicut
oculus videt totum corpus

et pes totum corpus portat
Ita est etiam in hiis que ad totam
speciem pertinent. Non enim suffice-
ret unus homo ad exercenda
omnia quibus humana socie-
tas indiget. Et ideo diversis officiis
oportet occupari diversos ut dicitur
Ro. xii Sicut in uno cor-
pore multa membra habemus etc. Hec
autem diversificatio hominum in diversis
officiis contingit primo ex divina providentia
que ita hominum status distribuit
ut nichil videatur deesse in [illegible]
de necessariis ad vitam. Secundo etiam
ex causis naturalibus ex quibus contingit quod
in diversis hominibus sunt diverse inclina-
tiones ad diversa officia vel ad
diversos modos vivendi. Quia ergo
labore manuum aliquis potest sub-
venire et suo defectui et alieno alieno
tamen non possit idem homo in omnibus
operibus sufficere, sed indiget alieno
auxilio, patet quod preceptum de labo-
re manuum quodammodo sub utroque
genere preceptorum predictorum continetur.
In quantum enim labore manuum vivi-
subvenitur necessitatibus aliorum
sic pertinet ad secundum genus moralium pre-
ceptorum. In quantum autem aliquis
per hoc suis necessitatibus subve-
nit pertinet ad primum genus sicut
preceptum de comedendo. Preceptum
autem quod ordinatur ad tollendum
defectum corporalem non obligat
nisi defectu existente. Unde si esset
aliquis qui posset vivere sine cibo
non obligaretur precepto de co-
medendo. Sic ergo preceptum de labore
manuum non obligat aliquem
singulariter nisi quod ordinatur ad tolle-

dum defectum quem aliquo modo
necesse est quod ordinatur ad tollendum
defectum proprium nisi defectu existente.
Unde ille qui habet unde licite vivere
possit non tenetur manibus operari.
Qui autem non habet unde aliunde vivat
vel ut aliquo licito negotio victum
acquirat tenetur manibus labora-
re. Et hoc patet per apostolum in tribus locis
ubi de manuum operatione preceptum
dat. Primo Eph. iiii ubi prohibendo
furtum iniungit manuum operationem
dicens Qui furabatur iam non fure-
tur magis autem laboret manibus
suis. Secundo i ad Thess. iiii ubi pre-
cipit laborem manuum prohibens con-
cupiscentiam rerum alienarum. Operamini in-
quit manibus vestris sicut precepimus
vobis ut honeste ambuletis ad
eos qui foris sunt et nullius
aliquid desideretis. Tertio ii ad Thess.
iii ubi precipit operationem manuum
prohibens turpia negotia quibus
aliqui victum querebant. Audivimus
inquit inter vos quosdam ambu-
lare in quiete nichil operantes
sed curiose agentes. Glossa: Qui
feda cura sibi necessaria provident. Et
subiungit: Hiis autem qui huiusmodi sunt
denunciamus et obsecramus in domino
Ihesu Christo ut cum silentio operantes
panem suum manducent. Secundo
etiam est quod sicut visus est principa-
lior inter alios sensus unde cum
omnes alii sensus nomine visus signi-
ficantur ut Augustinus dicit. Ita manus
quia ad plurima opera necessaria sunt
apte esse dicitur organum organorum
iii De anima. Et ideo per operationem manua-
lem intelligitur non solum quod ma-
nibus fit sed quodcumque corporali in

a

strumento et brevius compendio officium
homo agit. Ex quo licite possit
victum acquirere sub labore manuum
comprehenditur. Non ergo videtur.
Praeterea quod magistri artium mechani-
carum possunt vivere de arte
sua et magistri liberalium artium non
possunt vivere de arte sua. Similiter
et advocati possunt vivere de patro-
cinio quod praestant in causis. Et similiter
est de omnibus aliis licitis occupatio-
nibus. Ergo quodlibet praeceptum tale non omnes
obligat. Respondeo ad utrumque videlicet viden-
dum est. Ad primum ergo et ad secundum patet
solutio ex dictis quia concedimus
laborem manuum esse in praecepto non
tamen ad hoc omnes singulariter obligari.
Ad tertium dicendum quod sicut ex dictis patet
Apostolus loquitur in capitulo illo de illis qui praetermisso labo-
re manuum de foedis negotiis se vi-
ctum acquirebant in quo casu ob-
ligabantur ad praeceptum servandum
et ideo digni erant excommunicari.
Ad quartum dicendum quod illa duo verba magis
sunt permissionis poenam quam praecipien-
tis satisfactionem. Deus sic punivit male-
dicta terra in opere suo etc. et infra. Et
similiter mulieri dixit in dolore
paries filios. Et ideo non sequitur quod
ad laborandum quilibet homo teneatur
ex necessitate praecepti. Alias sequeretur
quod quilibet teneretur ad agriculturam
de qua Deus ibi facit mentionem.
Ad quintum dicendum quod vita spiritualis nul-
lo modo potest conservari nisi per actus virtutum
et ideo quilibet obligatur ad observan-
da praecepta quae sunt de actibus
virtutum. Sed vita corporalis aliter
potest conservari sine hoc quod manibus
operetur et ideo quamvis sit ge-

neraliter in praecepto non tamen quilibet
ad observationem eius tenetur.
Ad sextum dicendum quod non manducare
non est peccatum mortale nisi quando
sine manducatione vita servari
non potest. Tunc enim aliquis non
manducando seipsum occideret
et similiter non oportet quod aliquis peccet non
laborando manibus nisi quando aliter
vitam servare non possit nisi
illicitis turpis et ideo cum illicite
turpe sit aliis modis fugien-
de sub eadem distinctione posuit
Apostolus non manducare et non
operari dicens qui non vult operari
non manducet. Ad septimum autem
eorum quae in contrarium obiciuntur
dicendum quod non prohibet dominus apostolis
omnem sollicitudinem scilicet de his
quae pertinent ad victum corporis
alias ipse loculos non habuisset
sed prohibet sollicitudinem suffocantem
qua mens deprimitur suffocatur
dum ut in rebus temporalibus
finem ponat vel operationis et hoc
dicens prohibet. Unde Augustinus dicit
in libro de operibus monachorum
exponens illud Nolite solliciti
esse etc. non ut ista non procu-
rent quantum necesse est eis unde
quod honeste potuit. Sed ut ista
non intueantur et propter ista fa-
ciant quicquid in praedicatione
evangelii facere iubentur. Et hoc
in glossa I ad Thess. 4. Secundo suffo-
catur mens per sollicitu-
dinem quae fiduciam de Deo amit-
tit. Et hoc dominus prohibere inten-
dit ut dicit glossa super illud cogitate
G. hoc exemplo non prohibet
providentiam et laborem sed

de cibis et de filiis sed sollici-
tudinem ut tota fiducia nostra
sit in deo per quem et a quo sit
tua committit. Ad 2m dicendum quod
non omnia que sunt in precepto
continentur explicite in precep-
tis decalogi sed ad ea possunt
reduci cum implicite in eis
contineantur et sic preceptum
de labore manuum per quem vita
corporalis conservatur reducitur
ad hoc preceptum non occides
sicut etiam preceptum de man-
ducando vel ad hoc preceptum
Non furtum facies quo omne
illicitum lucrum quod per laborem
manuum evitatur prohibetur. Ad
3m dicendum quod in quolibet precepto
duo sunt consideranda scilicet finis
precepti et possibilitas observan-
di quia omnia precepta cuiuslibet le-
gis sunt ordinata ad aliquod
bonum inducendum vel malum
tollendum nec aliquid impossibile
homini ordinate precipi potest unde
dicit Ieronimus cum dicit deum ali-
quid precepisse impossibile anathe-
ma sit si ergo sit tale preceptum
quod nullo modo reddi possit impossibile
ad observandum. et sine eo fi-
nis intentus haberi non possit
obligacio illius precepti sem-
per manet sicut est in preceptis de
actibus virtutum quia ad minimus
actus interiores semper sunt
in homine possibiles et sine eis vita
spiritualis conservari non potest ut dic-
tum est. duobus ergo modis
preceptum de operacione manuum
obligacionem amittit. uno mo-

do ad reddendum impotens ad labo-
randum propter corporis inbecillitatem
Alio modo quando finem huius precepti scilicet con-
servacionem corporalis vite conservare potest
sine labore manuum ut ex dictis
patet. Ad 4m dicendum quod ad laborem
manuum preter locum equaliter religi-
osi et seculares tenentur. Ideo ex-
verbo apostoli II ad Thess III ubi po-
nit de opere manuum preceptum d.
Subtrahatis vos ab omni fratre ambu-
lante inordinate et fratres non re-
ligiosos vocat non enim temporibus aliquis
religiosi de novo erant. Ideo patet
ex hoc quod religiosi non tenentur
ad alia quam seculares nisi ad ea
ex quibus per ex voto obligantur
sed per actus contingit quod hoc preceptum
magis tangit religiosos quam
alios et hoc duplici. Primo quod religi-
osi in paupertate vivunt. unde faci-
lius potest eis accidere quod non habent
unde vivant quam secularibus. 2o.
ex statuto regule in aliquibus or-
dinibus unde dicit Ieronimus in epistola ad
Rusticum monachum Egiptiorum
monasteria hunc tenent morem ut
nullum absque opere et labore suscipiant
Non tantum propter victus necessaria quam propter
anime salutem ne mens vagetur
perniciosis cogitacionibus sicut etiam
ad vigilias et alia quibus domatur
corpus tenentur quique religiosi
ex statutis suis ad que seculares non
tenentur. Ad 4m dicendum quod quamvis
usus liberalium artium sit nobili-
or non tamen est ita necessarius ad vi-
tam corporis sustentandam propter tria
sub opere manuum comprehendere potest ex dictis
patet.

Circa 2m sic proceditur videtur quod

18.

quod illi qui spiritualibus operibus vacant
non excusentur a labore manuum
i. ad thessalonicenses iij°. super illud Si quis
non vult operari non manducet dicit
glosa Augustini. Quidam dicunt de operibus
spiritualibus hoc apostolum precepisse. Et
postea subdit. superflue conantur et
se et ceteros caligine obducere ut
quod caritas illius monet non solum
facere nolunt sed nec intelligere. Et
ita videtur quod spiritualia opera a labore
manuum non excusentur. Pro hoc
quia omnia opera maxime spiritualia sunt
ut lectio et predicatio sed propterea opera
non excusantur aliqui a labore
manuali quod contra probationem Augustinus
dicit in libro de operibus monachorum
Quid agunt qui operari corporaliter
nolunt scire desidero et cui rei va-
cent orationibus inquiunt et psalmis
et verbo dei. Et postea subdit Sed si
ab his avocandi non sumus
nec manducandum est nec opere.
Prepande. si autem ad ista vacare
sed nos dei etiam intervallis temporum in
firmitatis necessitas cogit cur
etiam non preceptis apostolicis ob
mandis aliquas partes temporum depu
tamus et cetera. Item ad orantes dicit Citius
exauditur una obedientis oratio
quam x milia contemptoris. Item vero
ad psallentes subdit Cantica di
vina cantare etiam manibus operan
tes facile possunt et ipsum laborem
tamquam divino celeumate consolari.
Item vero ad legentes subdit.
Qui autem dicunt se lectioni va-
care. nonne illic inveniunt.

quod precipit apostolus. Que est ista per
versitas lectioni nolle obtemperare
dum vult ei vacare. quis
enim nesciat tanto citius quem
que proficere cum bona legit.
quanto citius facit quod legit. quantum
vero ad predicantes subiungit
si autem alicui sermo est erogandus
et ita se occupat ut manibus
operari non vacet numquid hoc omnes
possunt in monasterio venientibus
ad se vel divinas lectiones exponere
vel de aliquibus disputationibus salubri
ter disputare quod ergo non omnes
possunt cur hoc obtentu omnes possunt
vacare volunt    Item
et si omnes possent vicissitudine
facere deberent et non solum ut
ceteri a necessariis actibus occuparen
tur. sed quia sufficiat ut pluribus
audientibus unus loquatur.
Pro clerici maxime operibus spiritualibus
occupantur sed ipsi tenentur ad
laborem manuum ergo et cetera. Probatio
me distinctione xci. Clericus
victum et vestitum sibi artificio
vel agricultura absque officii sui
detrimento preparet. Et
in alio capitulo. Clericus qui verbo dei
eruditus est artificio victum
querat. Item omnes clerici qui ad
operandum validi sunt ad ar
tificia et litteras discant. Pro reli
giosi qui omnia reliquerunt
maxime operibus spiritualibus va
cant sed tales tenentur ad la
borem manuum ergo et cetera. Probatio
me luce xij Vendite que pos
sidetis. glosa. non tantum cibos ve
stros communicate pauperibus sed etiam
vendite possessiones vestras

ut omnibus viris simul pdco spiritus
ptica labore manuum operum
unde vivat et elemosina facia-
t // P decretum d. 22 d. q ille
est hereticus qui facit contra statu-
tum ecclie romane / sed illi qui me-
dicant non laborantes faciunt
contra statutum calixti pape xvi q.
i. videntes enim sacerdotes et
liber d. q ecclesia statuit q inter
eos qui cum vita comuni voluntate
nullus egens in demat ergo
religiosi per opera spiritualia non
excusantur a labore manuum
ymo si mendicant sunt heretici
P i. qui exponit se periculo mor-
tis peccat ut temptans deum
sicut si aliquis videns versus se
venientem in furia et deponeret
arma quibus posset se defe-
ndere temptaret deum. sed ille
qui relinquit omnia et non labo-
rat manibus abicit arma neces-
saria quibus resistitur con-
sumptioni que fit in corpore per
calorem naturalem ergo talis peccat
ut temptans deum /// P phil
iii d. apostolus Imitatores mei
estote fratres. sed ipse christus predi-
cavit et operibus spiritualibus
vacavit nichilominus opere manuum
victum querebat /// ad thess
iii Ipsi scitis quomodo vos
oporteat imitari quia non in-
quieti fuimus apud vos neque
gratis panem manducavimus
ab aliquo sed in labore et in fati-
gatione nocte et die operan-
tes ne quem vestrum gravaremus

ergo et c. P. gen 23 sup i. Con-
firmatus est ager et d. glo. q
prefatus predicator animam suam ab
scondit sub bone operis et con
templacionis requiemne et ita
illi qui operibus spiritualibus in si
stunt per contemplacionem debent ex
operibus exterioribus vacare pacem
et sic opera spiritualia non excu
sant a labore manuum // Sed contra
luc 9. Sine ut mortui sepe
liant mortuos suos d. glo. do
cemus deo minora bona pro ma
ioribus esse dimittenda sed opera
spiritualia sunt maiora bona quam
opera manualia. ergo homo debet
hec pretermittere propter illa / P opera pie
tatis sunt potiora quam exercicia
corporalia i. ad thimot iiii Corpo
ralis exercitacio ad modicum utilis
est pietas autem ad omnia valet sed
opera mie et pietatis sunt dimittenda
ut vacetur predicacioni Act vi. Non
est equum nos relinquere verbum dei et
luc 9. Sine mortuos sepelire
mortuos suos. tu autem vade. et
annuncia regnum dei ergo multo fortius
propter predicacionem et alia opera spiritualia est
et dimittendum opus manuale et
alia que ad exercitacionem corporalem
pertinent // P ii ad thimot 2o Ne
mo militans deo implicat se ne
gocijs secularibus dicit glo. Illa
sunt secularia negocia quibus
animus occupatur colligende pe
cunie cura / sed qui operantur ma
nibus habent curam de colligenda
pecunia ergo implicantur nego
tijs secularibus et ita illi qui
militant deo in spiritualibus operibus

2o de multiplici bono spirituali

non debent operibus manuum occupari
Ro. 2d. quod veritas huius conclusionis apparet
ex hiis que in superiori que-
stione sunt dicta. Dictum est
enim supra quod illi tantum obligantur ad obser-
vationem huius precepti scilicet de opere ma-
nuum qui non habent alias unde
licite vivere possunt et ideo qui
spiritualia opera exercent et possunt ali-
unde licite vivere quam de labore
manuum non tenentur manibus
laborare. Unde distinguendum
videtur de operibus spiritualibus. Sunt
enim quedam bona spiritualia que
in bonum commune cedunt quedam
vero que ad singularem profectum
facientis pertinent. Eis autem qui
in spiritualibus operibus occupantur
ad utilitates communes pertinentibus
debet provideri ab hiis quorum utilitati
deserviunt quod patet per auctoritatem I
ad Cor. ix. Si nos vobis spiritua-
lia seminavimus non est magnum si
carnalia vestra metamus. Hoc etiam
patet per rationem quia utilitas spiritualis
preferetur corporali. Eis autem qui
necessitati communi deserviunt in temporalibus
debetur sustentatio ex eorum labore
quorum utilitati deserviunt sicut
patet de militibus qui pro pace rei pu-
blice militant. Unde I Corinthios
ix. Quis militat suis stipendi-
is umquam. Unde multo magis qui
in spiritualibus bonum commune promovent
in tali ministerio sustentari possunt
et sic non tenentur manibus
laborare. Sunt autem multa opera
spiritualia quibus communis utilitas
promovetur et ex hoc eis stipendia

1) debentur. Primum est occupatio in
mediatis cultus exequendis
di. ii Ro. xiii de pena [illegible]
que in diem secularem exercet
Io et debita potestate s. in diebus
ministri enim dei sunt in hoc ipsum
servientes vobis scilicet et deo
et propter hoc Augustinus dicit in libro de
operibus monachorum quod debent
operibus manuum insistere illi
dumtaxat qui ab ecclesiasticis
occupationibus vacant. Unde
et se excusat a labore ma-
nuum propter necessitatem ecclesiasticam quibus
occupatur dicens quod quantum dicere
possum quibus militat suis sti-
pendiis invoco testem dominum no-
strum Ihesum Christum celestem in
[illegible] animam meam quam
Christum ad meum attingit quomodo
multo mallem per singulos dies certis
horis sicut in ecclesiis moderatis
monasteriis constitutum est operari
manibus et certas horas habere
ad orandum aut legendum
et aliquid de divinis litteris agendum
quam tumultuosas perplexitates
alienarum causarum pati de nego-
tiis secularibus vel iudicando (iudicando vel intervenendo)
2) [illegible] predicando. Secundum opus
spirituale ad in bonum commune re-
dundat est opus predicationis
quo fructus animarum in populo pro-
movetur. Et ideo ut dicitur I
ad Cor. ix Dominus ordinavit
hiis qui evangelium annunciant
de evangelio vivere. Non debet hoc solum
tamen ad illos qui habent auctoritatem
predicandi sicut sunt prelati
sed etiam ad illos qui qualiter-
cumque licite predicant ex commissione

platorum quia stipendia non
debentur pcanti sed opi et labori
ut dr ii ad thimot ii° laborantem
agricolam oz pmum de fructibus
pcipe // Glo. s. pdicatorem qui
in agro ecclie ligone ubi dei ex
colit corda auditor n. tm illi
qui pdicant pnt de eodem° viue
sed etiam qui eis ministrant ad hoc
officium cooperantes vt pz Rõ xv
Si spualium eor pticipes facti
sunt gentiles debent etiam i carna
libus ministrare eis · glo corde
sci iudeor qui miserunt pdicato
res ab ierosolimis · Unde etiam
illi qui pdicatores mittunt poss
unt de fructu eor viuere / Tz m
37 opus spuale qd cedit in bonum
que sunt orones que fiunt in
horis canonicis ad salute ecclie
ut auertatur ira dei a ppło Eze
ch xiii. Non opposuistis vos
murum pdomo isrł ut staretis
in plio in die dni glosa pcibus
diuinitantes et diuc sue resiste
tes / Et no dicitur i ad Cor. ix
qd qui altari deseruiunt cu altari
pticipant et de his duobus opibus
dr Augus de opibus mo chor qd
debent manuum opibus insiste illi
dumtaxat qui ab ecclesiasticis occu
pacionibus vacant / Si eo te
sunt facior sicut ptatem f. vi
uendi de sumptibus fidelium quia
de hoc loquitur si ministri altaris
dispensatores sacramentor sunt
Unde et non arrogant sed vendicant ptatem // Tm opus spu
57 ale qd redundat in bonum que

est eludacio sacre scripture · Unde
qui sic vacant studio sacre scrip
ture ad alios instruendum pnt de
hoc ope spuali viuere i · ad
thimot v° Qui bñ psunt psbiti
duplici honore digni habeantur
maxime aut qui laborant i vbo
et doctrina · glo ut eis spualiter
obediant et exteriora ministrent
qui laborant in vbo glo in ex
ortac scienciam et doctrina necess
ariam / Et hoc etiam planius dr Jeco
ad vigilanciam / hec in media ur
hodie p seuerat consuetudo non
solum apud nos sed etiam apud
hebreos ut qui in lege domini medi
tantur die ac nocte et pcz no
habent in terra nisi solum deum
sinagogarum totius orbis fone
antur ministerio · Pz ergo qd illi
qui pdictis opibus spualibus vacant
non tenentur manibus laborare //
De illis aut qui vacant spuali
bus que no cedunt in bonum que
redundant / sed in bonum facientis
sicut sunt orones pñiate orones
et huiusmodi // iem distinguendum est
quia aut illi qui i religione istis
opibus occupantur habent i seculo
Unde viuerent sine labore manuum
aut no si sic tales cum ad relig
ionem veniunt non tenentur ma
nibus laborare / Unde Augus dr
in libro de opibus monachor si ha
bent aliquid in seculo quo facile
sine opificio sustentarent vitam
suam qd conversi ad deum indigentibus
dispertiti sunt et credenda est eor
infirmitas et ferenda · solent enim
tales languidius educati laborem

corporalem sustinere / nō propter. Si autem in seculo opifices fuerint de labore manuum viuentes tunc ex duplici causa venientes ad religionem possunt laborem manuum intermittere. Uno modo ex pigritia operandi volentes in ocio viuere et tales peccant. Et hoc est quod dicit Augustinus in predicto libro. Plurimus venit ad professionem seruitutis dei ex condicione seruili et vita rusticana et ex opificum exercitacione et plebeio labore et postea subdit. Tales quoque fratres qui minus operantur sed in seruitute corporis excusari non possunt. Propter quippe vite consuetudinem conuincuntur. Et inpost. Non ne apparet ut eorum ex proposito seruitutis dei venerint / in vitam inopem et laboriosam fugientes. Alio modo intermittunt aliqui opus manuale ex intencione diuini amoris quo ad opus contemplacionis quo quasi eleuantur / tales cum spiritu dei aguntur non peccant / quia ubi spiritus domini ibi libertas. Unde Gregorius dicit super Ezechielem. Contemplatiua vita est caritatem dei et proximi toto corde retinere ab exteriori actione quiescere soli desiderio conditoris inherere ut nichil agere iam libeat et hoc idem habetur in glossa quadam genesis 22. Consummatus est ager. Contemplatiua vita acutis ac certis finibus diuiditur. Et hoc etiam est quod habetur Matthei 6 in glossa super illud Considerate volatilia celi. Sancti viri amborum operantur quia celum petunt. Et quidem

ita remoti sunt a mundo ut iam in terra nichil agant vel laborent sed sola contemplacione iam in celo degunt. Alio modo quod dicitur in glossa. Ia sunt ab augustino in libro de opibus monachorum qui librum illum scripsit contra quosdam monachos qui dicebant quod non liceat seruis dei manibus laborare. Et hoc quod dicit apostolus qui non vult laborare non manducet exponebant. De opere spirituali quam expositionem Augustinus in libro 1 multipliciter reprobat. Unde dicendum est quod id apostoli qui non vult operari non manducet et cetera. De opere manuali intelligitur non tamen sic quod ad hanc impletionem precepti omnes teneantur. Ipse enim non tenebitur unde premisit Non quasi non haberimus potestatem sed supple accipiendi et viuendi sine labore manuum unde patet quod glossa illa non ita exponitur. Alio modo dicendum quod in omnibus opibus que tangit obiecto distinguendum est quia vel possunt esse quasi publica opera vel priuata. Loquitur autem Augustinus de illis opibus spiritualibus sunt qui sunt opera priuata / Intelligit enim de oracionibus et canticis pro mea priuatis. Non de hiis que in ecclesia sollempniter celebrantur. Quod patet ex hoc quod dicit quod possunt simul qui operabuntur operantur diuina cantica cantare quod non esset verum si de horis canonicis intelligeretur / Similiter quod dicit de hominibus loquitur de illis qui vacant libri ad consolacionem aliorum tamen sicut in monasteriis mo-

nachi faciunt non aut d' ill'
quorum vita studio. septua
deputatur ad suam et ad alio
rum instructionem. no est eni
dubiu q p laborem manuu
studium impediretur. Simil'
qd dicit de pdicatione intellige
ndum est de illis qui no pub
pdicant s aliqua vba edifica
cia hoibus ad se venientibus loquu'
sicut sancti patres in heremo face
re consueverunt. Et hoc pz ex vbis
sup inductis. Vn eciā dicit Si s
mo erogandus est &c. quia
ut d' glo' i ad Cor ii si i
smo meus et pdicacio mea
smo est qui priuatim fiebat
s pdicacio que fiebat i comuni
Ad zm dm q dco lo' d' illis
clericis quibus non sufficiunt
oblaciones et elemosine que eis
a fidelibus fiunt vel ecclie fa
cultates. Eadem eni est racio d'
illis qui viuunt d' facultatibus
ecclie et de illis qui viuunt pti
cularit' de elemosinis q facul
tates ecclie elemosine sunt et
ad sustentacionem paupeo dantur.
Vnd d' glo' sup illud ysaie iii
Et rapina pauperis in domo vra
In domibus pncipum rapina
pauperum est dum ecclie opes
thezaurizat et in delicijs ab
utuntur que ad sustentacionem
paupm dantur. Et d' hoc
habetur xii q i pp qd &c.
d' z q ii c' Sacerdos. Qui
sacerdos cui dispensacionis cura
accipit quiuissa est cu laude
pietatis accipit a ppo dispen
sa fideliter dispensat accepta q sua
sua aut relinquit parentibus aut
pauperibus distribuit aut ecclie
rebus adiungit et se in numo pau
perum paupertatis amore constituit
ut vnde pauperibus subministrat inde
et ipse tamq paup voluntarius
viuat. Et sic pz qd clerici q de ecclie
rebus viuunt eandem racionem habe
re eis habent sicut illi qui faculta
tibus carentes de elemosinis sibi
datis viuunt. Ad xm dm q glo'
illa non imponit necitatem hys qui
sua relinquunt ut manibus operent
s ostendit quod bonu q facerent qui
sua relinquunt ut scz ex manuum
labore acquirant. Vnde s' puide
ant et elemosinas alijs faciant
nec tn p hoc excludit' q n eq
bn faciant si manibus no labo
rantes spualibus opibus vacent
que sunt corporalibus pociora.
Ad xim dm q illa racio ad or
fla e non eni qui facit qt statu
tum pape in hereticus nisi forte
credat pape non esse obediendum
Vnde in cº inducto dicit q racione
ecclie priuilegium ab ipso summo oium
ecclesiarum capite traditum auferre conat'
hic procul dubio in heresim labitur.
Priuilegium aut pdtum consistit in
hoc q ei dz ab omnibus xpianis obe
diri. Similit' eciam minor fla e
no eni qt statutum ecclie est q
ab medicis vel se instatu egrotanti
ponat. Sz hoc est qt statutum
ecclie si ab eis qui facultates
ecclie possident cum necitatibus
non pruidetur. Vnde hec sunt

vbla capsit induti ex quibus scilicet
vrbus ecclesie episcopi et dispensa
toribus earum omnibus qui vita de-
gere vobis ministrare cuncta necessaria
debent prout melius potuerunt ut
nemo in eis degens indigeat
Ad 6um dicendum quod illi qui relin
querunt omnia nichil sibi reservantes
nec manibus operantes non propter
hoc dispendium se exponunt. quia
de bonis fidelium tanta probitas e-
stimatur et complemento dimis-
citur quod eis in necessariis providebitur
Nec etiam temptant deum quia ipse
promisit movendo corda aliorum
eis in necessitatibus providere ut
patet Mt. vi. Et quedam glo. dicit
luc. x. Tanta predicatori debet
esse fiducia in deo ut presentis vi-
te sumptus et si non provideat sibi tamen
non defutura certissime sciat ne
dum occupatur mens circa tempora-
lia minus predicet eterna. Similiter
si aliquis esset inter armatos
qui eum defenderent et aliqua
causa arma deponeret non tem-
ptaret deum. Si autem esset solus
videretur temptare deum nisi for-
te meliori inspiratione securus
esset de divino auxilio sicut beatus
Martinus dixit Ego signo cru-
cis non clipeo protectus hostium
cuneos penetrabo securus. Item
videtur esse dei temptatio si a-
liquis inter infideles vel homines in-
hospitales de necessariis victus
sibi non provideret. Unde dicit glo.
luc. xxii super illud Qui habet saccu-
lum tollat similiter et peram. Non nobis dicitur
exemplum ut non magis circa instante

quibus de iure potestatis vigore sine
culpa intermittere possumus vobis
gratia. Si per inhospitales region-
es iter agimus plura viatica
vel viaticum causa licet portare
quam domi habeamus. et tamen in de-
serto aliqui sine labore susten-
tati sunt pane divinitus misso
ut in vitis patrum legitur. Sed
privilegia paucorum non faciunt
legem communem. Ad 7um dicendum quod
hoc quod apostolus laboravit cum
possit de evangelio vivere fuit super-
erogationis ut patet I ad Cor ix.
Et ideo alii predicatores non tenentur
eum in hoc imitari. Secundum
tamen quod predicator aliquis benefaceret
non accipiendo sumptus ab hiis
quibus predicat sed de labore ma-
nuum vivendo in casibus scilicet il-
lis in quibus apostolus laborabat
scilicet ne scandalizaret eos quibus
predicabat qui propter avariciam dare
sumptus contristabantur et hanc
causam ponit ii. Thess iii. Nocte
ac die laborantes ne quem
vestrum gravaremus. Item ut suo
exemplo alii ab ocio retraherentur
Unde ibidem subdit non quasi
nos non habuerimus potestatem sed
ut nos metipsos formam daremus
vobis ad imitandum nos. Item
ad reprimendam rapacitatem pseu-
do apostolorum. Unde dicit ii Cor
xi quod autem facio et faciam ut
amputem occasionem eorum qui vo-
lunt occasionem in quo gloriantur
ut tales inveniantur sicut

et nos Aliqui autem malefacient
predicatores si laboribus manuum
se implicarent . si scilicet per laborem
a predicatione retraherentur . Unde
glossa luce x . cavendum est predi
catori ne dum occupatur mens
eius ad temporalia minus predicet etiam
Io. dicit Augustinus in sexto decimo libro
quod apostolus dum esset Athenis ubi
oportebat eum cottidie predica
re non operabatur manibus quod
postea fecit veniens corinthum
ubi iudeis predicabat solo die
sabbati . predicatoribus enim non
solum necessarium est ut habeant tempus
liberum ab occupationibus in quo
predicent sed etiam in quo studeant
cum non habeant scientiam ex infusio
ne sicut apostolus sed ex continuo
studio . Unde dicit Gregorius in pa
storali exponens illud , vos sa
cerdotes superiunt in ceulis et
vectes magis superiunt in ceulis
quia minime necesse est ut qui
ad officium predicationis excubant
a sacre lectionis studio non recedat
Ad 8m dicendum quod per actionem non in
telligitur solum opus manuale
sed omnia que ad activam vitam
pertinent scilicet alia autem que ex
hibentur a predicatoribus circa eos
a quibus predicant ad activam
vitam pertinet // Bracones in quarum
concedo cum ultimo medio patet in tertia
tionem . Glossa enim dicit secularia
negocia esse que fiunt circa
pecunie colligende sive ope
manuali vel per mercationem

et huiusmodi a quibus se debent servi dei
penitus abstinere preter in certa
rum quolibet :—

Questio una circa ea versabatur
Primo circa ea que pertinent
ad naturam / 2o circa ea que per
tinent ad culpam et gratiam / 3o
circa ea que pertinent ad penam et
gloriam / Circa primum querebantur duo
primo de pertinentibus ad naturam increa
tam / 2o de pertinentibus ad naturam
creatam / Circa naturam increatam
duo querebantur / Primo an senarius
numerus quo omnis creature dicuntur esse
perfecte sit creator vel creatura / 2o
de rationibus ydealibus que sunt
in mente divina utrum plures respi i . causatas
ciant exemplata creationis vel sue sin
gularitatis vel rone nature specialis etc.

Ad primum sic procedebatur videtur
quod senarius predictus sit creator
Remota enim omni creatura
perfectio non remanet nisi in creatore
sed remota omni creatura facta in tempori
bus vi dierum remanet perfectio
in numero senario . Unde Augustinus dicit
in 4o super genesim ad litteram . Itaque si
omnia ista non essent . scilicet opera vi dierum
perfectus ipse esset scilicet senarius nisi autem
ille perfectus esset illa similiter esset perfecta
non fierent . ergo senarius numerus
est creator . Item dicit quod Augustinus loquitur
de senario quantum ad ydeam senarii
que est in mente divina . Contra
sicut remotis aliis creaturis re
manet perfectio in ydea senarii
numeri Ita etiam remanet in ydea
lapidis in mente divina quod in mens

non haberet senarius nūs aliquā
permanentiam ad lapidē· qd tn̄
vr̄ ee ꝯ intencōem Augusti
Pi° qd est pmanencio or cre
atura nō est creatum s3 creator
senarius aūt est pmanentior
celo et tra que tn̄ videnť esse
pmanentissime creature· vnde
Augus d° x· sup gen̄ ffcialius
est celum et terrā tinsire q s(ecundu)m
senariū nūm fabricata st quam
effici posse ut senarius non suis
ptibus gpleatur· g° senarius nō
est creatura s3 creator est| Sz cont
creatoris pfcō non gsistit corptibi
nec est in eo aliquid hēus ptes s3
sicut dr Augus in lib° eodem| In
veniuit senariū nūm ee p fcam
ea rōe q suis ptibus gpleatur
gpleatur· g° senarius nō ē crea
tor s3 creatura Rn° dōm q s(ecundu)m
Avicennā in sua meta· triplex est
alicuis ne consideratio| Vna put
gsideratur· s(ecundu)m esse q h3 in suis·
sing(ularibus) sicut nā lapidis in h° lapi
de et in illo lapide| Alia uo est
gsiderā° alicuis ne s(ecundu)m ee suum
i̅ tlle(ctu)le sicut nā lapidis gsiderat
put est in intellectu Tercia uo
est gsideratio alicuis ne absoluta
put abstrahitur· ab utroque esse
s(ecundu)m quā considerationē considerat
nā lapidis ul cuiuscūque alterius
s(ecundu)m ad ea tm̄ que p se gpetunt
tali ne Harū qd duum gsideracōem
due semp vniformit eundem ordi
nem suant| Por enī ē gsidera
tio alicuis ne absoluta quam
gsideratio eius s(ecundu)m ee qd h3 in
sing(ularibus) Sz tria gsideratio ne q
est s(ecundu)m ee q h3 in intellectu nō
semp h3 eundem ordinem ad
has gsideracōnes consideracio
enī nāte s(ecundu)m ee q h3 in intellectu
qui accipitur a rebus· sequitur
utramque aliarū consideracōnum
hoc n· ordine scibile pcedit
sciam et sensibile s(ecundu)m sicut et
mouens motum et cā catum
Sz gsiderā° ne esse s(ecundu)m qd h3
in intellectu cante rem p cedit
alias duas consideracōes cum
enī intellectus artificis ad in
venit aliquā formā artifi(ci)ā ipā
natura seu forma artifi(ci)a in se
considerata est posterior intellectu
artificis et p quūs etiam artha
sensibilis que talem formā ul
speciem h3| Sicut aūt se h3 in
tellectus artificis ad artificia
ata· Ita se h3 intellectus diui(nus)
ad omēs creaturas vn̄ diui(nus)
cuiusque ne cāte s(ecundu)m· gsiderā° ē
s(ecundu)m q est in tellectu diuino· sc(d)a
vero consideratio est ipius ne
absolute tria s(ecundu)m q ē in reb(us)
ipis ul in mente anglica· qrta
ta s(ecundu)m ee q h3 i intellectu nro
et io dyo d° xy ca° d' diuis
noibus hanc ordinem assi
gnus q p(ri)us int oīa ē ipē arti
ficiator rerum deus· postea
vero ipa dō(mi)na· dei que tales
exhibentur et vbi et ptici
lares gsiderata ut ipse pul
critudinem p se vitam quam d'
ee donū ex deo pueniens·i
ipam natam vite De in ipsa
pticularia vbi et ptin(?) con
siderata que sunt res in

Vm dato q por 2 plo rr cent adhuc
ne hume vonabilitas opetet

in quibus na ee dz In hijs l
illud qd est prius simpl est ratio
posterioris. et remoto posteriori
remanet prius non aut e° et
inde est qd hc qd opetit nature
sm abso late osideratam e ratio
quare opetat ne alicui sm
esse qd h3 insingularibg et no
e°. Jo cum sortes est ronalis
quia homo est ro et no e°
Vnde d° q sortes et plo non
essent roles nisi humane ne
ronabilitas opeteret Simili-
etiam intelletus diuinus e ratio
ne absolute considerate et in
singularibg et ipa na considerata
abste et in sinbg est ro i tellectu
huai et quodam mo mensura
ipius // Pnt isz dici cuiusm
desenario intellect dup Vno° ut
psenarium intelligat ipa
na senarij absolute cui p° et
pse opetit pfcio que quidem
est ratio pfcionis eorum q senai
um ptcipiunt Vnde remotis oibg
que insenario pficiuntur adhuc
pfcio ne senarij competit
Et hc m senarius notat nam
creatam Alio° pnt intelligi se
narius sm esse qd h3 i intellectu
diuino et eius pfco est ro per-
fectionis in creaturis inventa
que sm senarium sunt odite
quibus etiam remotis ipdicto
senario pfcio remaneret sic
aut senarius non est creata
s ratio creature in creatore
que est idea senarij et est
idem sm rem qd diua essem
sm rationem tm diuus // Ad 1m
ergo dicendum q remotis oibg crea
turis que sunt facta in senario
dierum mundo non d° dz q pfcio
remaneat insenario mundi quasi
senarius mundi aliqd esse habeat in
rerum na ut creatura exute.
s quia remoto omi esse creato
remanet absoluta ofideratio ne senar
ri put abstrahitur aquolz esse et
sic attribuitur ei pfectio. sicut re
motis oibus singularibg hoibus ad
huc remanet ronalitas attribu
ibilis humane ne Ad 2m dicendum
qd sicut in rebus tantis quedam
sunt magis ques et quedam ma
gis otete. Ita etiam voces verum
modo magis quum ad plura se
extendunt mi9 no quum ad
pauciora / Et quia vnitas et
multitudo sunt oibus rebus ecole
quia Jo etiam ro idealis vnitas
omnibus creaturis se extendit Vn
dt Boetius inprinc° Arisme Oia
quecumq aprimeua rerum na ostitu
ta sunt numero rone videntur
esse formata / hoc enim fuit pricipale
in aio conditoris ut oia in mundo
constituentur ex eo aut lapides
non se extendit ad omnes creatu
ras et ideo si senarius accipiatur
pidea senarij sm ad hoc ad
huc senarius est eminencior
lapide .i. quam idea lapidis put
sz ad plura se extendit / Et item
put pfco opetit senario sm
nam senarij non aut lapidi
Ad 3m dicendum q non est intencio
Augustini dicere q si celum et terra
transirent et cetere creature qd
senarius remanet sm aliqd esse

creatum sed quia si omnis creatura
ab eo deficeret remaneret adhuc
natura seminarii prout abstrahitur a
quolibet esse. et tunc ad hunc per
fecta ei competit. sicut etiam natura hu
mana manebit ubi nunc per con
peteret racionalitas. Ad 4m dico quod
in principio obicitur dicendum quod licet in
medio non possit esse aliquid
habens partes tamen potest esse in eo ratio ha
bentis partes et sic est in eo racio
seminarii corporibus constituti et
racio suarum partium.

Secundum 2m sic procedit. videtur quod ydee
2 que sunt in mente divina.
per prius respiciunt res quantum
ad naturam singularem quam quantum
ad naturam speciei quia ut Augustinus dicit
in libro 83 q. ydee sunt quedam
forme vel raciones rerum stabiles que
in divina intelligencia continentur. et cum
ipse neque oriantur neque intereant
secundum eas tamen dicitur formari omne quod
oriri vel interire potest et omne quod
oritur vel interit sed solum singulare
est quod oritur et interit id est quod generatur
et corrumpitur. ergo ydee per prius
respiciunt singulare. Sed contra cum
ydee sint forme exemplares
requiritur ad racionem ydee assimilacio
ydeati ad ipsum sed ydeatum id est res
creata magis assimilatur divino
exemplari secundum formam aliqua est
racio speciei quam secundum materiam que est
in diminucionis principium. ergo ydea
per prius respicit naturam speciei quam
singularitatem individui Respondeo dicendum
quod cum in mente divina sint diversi
creaturarum forme exemplares que

ydee dicuntur. sicut in mente ar
tificis forme artificiorum hec tamen diffe
rencia est inter formas exemplares que
sunt in mente divina et in mente
artificis creati quod creatus arti
fex agit ex presupposita materia
unde forme exemplares que
sunt in mente eius non sunt
forme materie que est in diminucio
nis principium sed solum forme
aliqua est principium speciei artificiata
et ideo huiusmodi forme exempla
res non respiciunt directe
artificiatum quantum ad eius individuum
sed quantum ad speciem solam. Forme
autem exemplares intellectus divini sunt
forme tocius rei quantum ad formam
sive quantum ad materiam et ideo re
spiciunt creaturam non solum
quantum ad naturam speciei sed etiam
quantum ad singularitatem et individuum
per prius tamen quantum ad naturam speciei
quod ex hoc patet exemplar enim est
ad cuius imitacionem fit aliquid.
unde ad racionem exemplaris requi
ritur quod ipsa assimilacio operis ad
exemplar sit intenta ab agente
ut alias talis assimilacio acci
dentalis et non secundum racionem exem
plaris. Sic ergo in racione ex
emplaris includitur intencio
agentis. Id hoc ergo per prius ex
emplar respiciat quod agens primo
intendit in opere. Agens autem
quodlibet principaliter tendit in ope
id est quod perfectius est natura autem
speciei est perfectior in unoquoque
in individuo per ipsum enim duplex
imperfeccio perficitur / cum perfeccio

sed materie que singularitur primum que cum sit impotencia ad formam speciei perficitur quando naturam speciei consequitur et iterum in perfecto forme generalis que scilicet est ad diversas specificales impotencia ut materia ad formam. Unde species specialissima est primo in intencione nature ut patet per Avicennam in primo sue metaphysice non enim natura intendit principaliter generare formam alias destructo forte ordo et intencio nature periret. Intendit autem in forte generare hominem. Similiter non intendit principaliter generare animal. alioquin cum esset eius actio quando ad naturam animalis pervenisset cum tamen in individuo generato prius compleretur natura animalis quam hominis ut patet in 16 de animalibus. Non autem prius est homo quam hic homo. Unde exemplar quod est in mente divina. 3o naturam speciei respicit in qualibet creatura. Ad 1m ergo dicendum quod illud quod est primum in intencione est ultimum in execucione. Unde quamvis natura prius intendat generare hominem per prius tamen generatur hic homo. Non enim homo generatur nisi per hoc quod hic homo generatur. Et propter hoc individuum esse dicitur quod secundum eas oritur omne quod oritur quantum ad viam execucionis in qua similia sunt primum scilicet quod est in genere concedimus

Cum queritur de hiis que pertinent ad naturam creatam

Et primo de hiis que pertinent ad animam humanam 2o de hiis que pertinent ad corporis creata primum queruntur duo. Primo utrum anima accipiat species quibus cognoscatur a rebus que sunt extra eam 2o quo caritas vel quibuslibet aliis habitus anima habente cognoscatur

Ad 1m sic proceditur. Videtur quod anima non accipiat species a rebus que sunt extra eam. Dicit enim Augustinus 12 super Genesim ad litteram ymaginem corporis non corpus in spiritu facit. sed semper spiritus in se ipso facit celeritate mirabili. non autem eam in se ipso faceret nisi ipse a rebus exterioribus acciperet. ergo anima non accipit species a rebus quibus cognoscat. Preterea eius simplicius est dimensionem carere dimensionata abstrahere cum est dimensionem corporibus dare quod est simplicius creatoris. sed ad hoc quod species a rebus accipiantur in anima oportet quod abripiantur ipse dimensiones separerentur quia res extra animam habent esse dimensionale non autem in anima maxime quantum ad intellectum. ergo anima non potest accipere species a rebus sensibilibus. In contrarium videtur tota philosophorum doctrina que speciem a sensibilibus ymaginem [illegible] intellectum a sensibilibus accipere fatetur. Respondeo dicendum quod anima humana similitudines rerum quibus cognoscit accipit a rebus illo modo accipiendi quo paciens accipit ab agente quod non est ita intelligendum quod agens influat in paciens eandem speciem numero quam scilicet in se ipso. sed generat sui similitudinem educendo de potencia in actum Et per hunc modum dicitur species

caloris de se, sicut a corpore collocato
ad visum. Sed in agentibus et pacien-
tibus distinguendum est. Est enim
quoddam agens quod de se sufficiens
est ad inducendam formam suam
in paciens, sicut ignis de se suf-
ficit ad calefaciendum. Quoddam
vero agens est quod non sufficit
de se ad inducendum formam
suam in paciens nisi superveniat
aliud agens, sicut calor ignis
non sufficit ad complendum accionem
nutritionis nisi per virtutem anime
nutritive. Unde virtus anime nutritive
est principale agens, calor vero ignis
instrumentale. Similiter eciam est di-
versitas ex parte pacientis. Quoddam
enim paciens est quod in nullo coop-
eratur agenti, sicut lapis cum sur-
sum proicitur vel lignum cum ex eo
fit scabellum. Quoddam vero paciens
est quod cooperatur agenti, sicut la-
pis cum deorsum proicitur et corpus
hominis cum sanatur per artem. Et
secundum hoc res que sunt extra animam
comparate se habent ad diversas anime poten-
cias. Sensus enim exteriores se habent sicut
agencia sufficiencia quibus pacien-
cia non cooperantur sed recipiunt
tantum. Quod autem color per se non possit
movere visum nisi lux superve-
niat, non est contra hoc quod dictum
est, quia tam lux quam color sunt
ea que sunt extra animam comparantur.
Sensus autem exteriores suscipiunt tan-
tum ab eis per modum paciendi sine hoc
quod aliquid cooperentur ad sui in-
formacionem, quamvis iam informati
habeant propriam operacionem que est iudicium

de propriis obiectis. Sed ad ymagina-
cionem res que sunt extra animam com-
parantur ut agencia sufficien-
cia. Actio enim rei sensibilis non
consistit in sensu sed ex inde contingit
species ad fantasiam sive ymagina-
cionem. Cum ymaginacio est paciens
quod cooperatur agenti. Ipsa enim ymagi-
nacio format sibi aliquarum rerum similitu-
dines quas numquam sensu percepit
ex hiis tamen que sunt in sensu percepta,
componendo ea et dividen-
do, sicut ymaginamur montes
aureos quos numquam vidimus
ex hoc quod aurum vidimus et mon-
tes. Sed ad intellectum possibilem comparantur
res, comparantur res sicut agencia
insufficiencia. Actio enim ipsarum rerum
sensibilium nec eciam in ymagi-
nacione sistit. Sed fantasmata ulterius
movent intellectum possibilem; non autem
ad hoc quod ex se ipsis sufficiant,
cum sint in potencia intelligibilia. In-
tellectus autem non movetur
nisi ab intelligibili in actu. Unde oportet
quod superveniat actio intellectus
agentis, cuius illustracione fantasmata
facta fiunt intelligibilia in actu, sicut
illustracione lucis corporalis fiunt
colores visibiles actu. Et sic patet
quod intellectus agens est principale agens
quod agit rerum similitudines in
intellectu possibili. Fantasmata autem que
a rebus exterioribus accipiuntur
sunt quasi agencia instrumentalia.
Intellectus enim possibilis comparatus ad res
quarum noticiam recipit si-
cut paciens quod cooperatur agen-
ti. Multo enim magis potest intellectus

formare ꝯditate rei que nõ
cecidit sub sensu qm ymaginac°
Ad 1m g° dictum q° si verbum aug'
referitur ad intellectum sic planum
est q° res nõ faciunt silitudiez
in intellectu possi' ꝑ intellectus a-
gens Si aut referatur ad yma
ginacionem faciunt quedam ꝑ nõ
sol° est / quia etiam ipsa ymagi°
cooperatur ut dictum est: In spu
aut facit corpus sui silinem
sufficiente et solis ꝑ dicitur non
dr' aug' ... spm' ... spu' videt
sine corporalem visionem ꝯ
spiale / Ad 2m dictum q° racio
a° procedit ac si i° eadem spes
nõ que est in rebus vel in y-
maginacõe p'mo m° fieret i in
tellectu. sic eni oporteret q' aufe
rent abea dimensiones et
hoc p3 esse flm :-

Ad 2m sic proced' vr' q' nõ
hns caritatem eã cognos
cat p' spem. omne eni q'
cognoscitur vel p' essenciam cog
noscitur vel p' sui silitudinem
Sz caritas a nõ hente nõ cogno
scitur p' sui essenciam q' nõ est
essencialr' in eo q° sic cognoscit'
cognoscitur p' sui similitudinem
P' dis hens caritatem aliq° m'
non cognoscit eam sic hre ad
mis p' ... vel p' revela
cionem et simil' p° qm eam
amiserit p't recordari se eam
hnisse q° esse non p't nisi p'
eius spem in memoria reserua
tam g° caritas a nõ hente qui
prius eam hnit p' sui silitudiez
cognoscitur et eadem racõne

aliquos alios non hente. P' aug° d°
x° de trinitate hoc nõ se lz memoria
ad intelligenciam sicut venter ani
malis ruminantis ad os quia sicut
illud q' est in ventre alis ru
minantis reducitur ad os Ita
q° est in memoria reducat' ad in
telligenciam Si g° in memoria ꝯ
seruatur caritas p' sui silinem et
ab intelligencia capietur p' sui
similinem / Sz ꝯt est q° aug'
sup° xij sup gen et hetur i glo'
ij ad Cor xij q° intellec' visio e
caritatis ... que nõ hent spes sui
silines que non sunt q° ipe et in
ter hinc° poit caritatis. ergo caritas
non p't cognosci p' sui silitudiem
ꝑ solum p' essenciam // Resp° dictum q'
duplex est cognicio caritatis vna
qua cognoscitur quid est caritas
Alia qua caritas p'cipitur ut cu
ab cognoscit se here caritatem q° ptinet
ad q° an est. Prima eadem co
gnicio caritatis eodem mo competit
henti et nõ henti caritatem in intellectu
humanum natus est ... q° di res
cognoscere et ꝯprehendere /// in quibus
cognoscendo conclusionibus complexionis
... continetur In sunt eni nob
natal' quedam p'n° p'ma complexa
abolibus nota ex quibus racio p'
cedit ad cognoscendum in actu co
clusiones que in p'ncipiis pu' ...
cognoscitur poti' . sil p' inuencionem
... p' doctrinam alicuius sil
p' revelacionem diuinam / In ...
sibus ... mo... cognoscendi ho
munatur ut principiis natal' co
nitas vel ita q' ipsa p'n° co
gnita ad cognicionem accedam

sufficiant ad inuiclantibus sensu
et ymaginacione. sicut cum aliquis
conclusionem acquirimus per inuencionem
vel doctrinam vel ita quod principia
predicta ad cognicionem acquirendam
non sufficiant, vel quia tamen theologie
conclusiones prima digniunt in quantum in
ueniuntur non repugnare principiis
naturalis cognitionis quod si esset in intellectus
nullo eis assentiret sicut nec potest
dissentire principiis et similiter in intel
lectu insunt nobis etiam naturaliter quedam
conceptiones ab omnibus note ut entis
vnius boni et huiusmodi a quibus eodem
modo procedit intellectus ad cognoscen
dum veritatem vnius cuiusque rei
per quem procedit a principiis per se notis
ad cognoscendas conclusiones et hec
vel per ea que quis sensu percipit sicut
cum per sensibiles proprietates alicuius
rei concipio illius rei quidditatem
vel per ea que ab aliis quis audit ut
cum laicus qui nesciat quid sit mu
sica cum audit aliquem artem per sonum
discantu tamen vel per psalle concipit quidditatem
musice aliquam considerat vel ipse
presciat quid sit ars et quid sit ca
nere. aut etiam per ea que reuelacione
habentur ut est in hiis que fidei sunt
cum enim credimus aliquid esse in no
bis diuinus datum quo affectus no
ster vnitur conspicimus auctoritate quidditatem
intelligentes caritatem esse donum
dei quo affectus deo vnitur precognoscen
tes tamen quid sit donum et quid sit
affectus et quid sit vnio. de quibus
etiam quod sint scire non possumus
nisi resoluendo in aliqua prius
nota naturaliter et sic quousque perueni
amus ad primas conceptiones huius

intellectus humani que sunt ab
natura note. Et quia naturalis cognicio
est quedam similitudo diuine veritatis
menti nostre impressa secundum illud psalmi
Signatum est super nos lumen vultus
tui domine Jo. d. augus p. d. tunc
quod huiusmodi habitus cognoscuntur in prima
veritate. Ipsa enim conceptio caritatis
quam intellectus format nostro proposito non
est solum similitudo caritatis sicut spe
cies vero in sensu vel ymagina
cione. quia sensus et ymaginacio
nunquam pertingunt ad cognoscendum
naturam rei sed solummodo accidentia que
circumstant rem et ideo species que
sunt in sensu vel in ymaginacione
non representant naturam rei sed acci
dentia eius tamen sicut statua
representat hominem quantum ad eius ac
cidentia sed intellectus cognoscit ipsam
naturam et essentiam rei vnde species
in intellectu est similitudo ipsius es
sencie rei et est quodammodo
ipsa quidditas et natura rei secundum esse
intelligibile non secundum esse naturale prout
est in rebus. Et ideo omnia que
non cadunt sub sensu et ymagi
nacione sed solo intellectu cogno
scuntur per hoc quod essencie vel quid
ditates eorum sunt aliquo modo in
intellectu et hic est modus quo
caritas cognoscitur cognitione
quid est tam ab habente caritatem
quam non habente. sed secundum alium
modum cognoscendi quo cogno
scit aliquis se habere caritatem nec
enim caritas neque aliquis habitus
sui potentia percipitur a nostro in
tellectu nisi per hoc quod actus
percipiuntur ut patet per philosophum in

in 2° eth. Actus autem caritatis
vel alterius habitus eliciuntur ab
ipsa caritate vel alio habitu per presen-
tiam caritatis vel alterius
habitus et per hunc modum dicitur
aliquis posse cognoscere habere carita-
tem vel aliquem habitum exprimentem esse
neccessariam habitus secundum esse naturale quod
habet in rerum natura et non solum in intel-
lectu. Sic autem nullus potest cognoscere
caritatem nisi caritatem habens quia
actus caritatis et aliarum virtutum
praecipue consistunt in motibus interioribus
qui non possunt esse cogniti nisi ope-
ranti et nisi aliqualiter manifestatur
ex actibus exterioribus. et sic
perfectam certitudinem aliquis non habens
caritatem potest percipere aliquem caritatem
habere. Hoc autem dico supponendo
quod aliquis possit scire se habere carita-
tem quod tamen non puto esse verum
quia in actibus eorum caritatis
non possumus sufficienter percipere quod sit
a caritate elicitum propter similitudinem dilec-
tionis naturalis cum dilectione gratuita
Ad primum et 2m quod in habente ca-
ritatem non secundum esse naturale sed secundum
esse intelligibile est essentia caritatis
Ad 2m dicendum quod postquam aliquis
desinit habere caritatem secundum esse
naturale caritatis ad hunc caritas in
ipso manet secundum esse intelligibile et
sic potest scire quid est caritas ma-
nent etiam in memoria eius
actus caritatis quos fecit etiam
in memoria similitudines propter actus similitudines
caritatis qui utique manent secundum
suas similitudines. sicut et cetera sensi-
bilia et ex eis memoratur se

habuisse caritatem Ad 3m dicendum quod
illud quod est in memoria redit ad
intelligentiam non ita quod eadem
species numero que est in memoria pri-
mo fiat in intellectu. sed per illum modum
loquendi quo similitudo dicitur fieri in intellectu
ut dictum est prius :—

Deinde queritur de hiis que per-
tinent ad corpus humanum et primo
alimentum convertatur in veritatem
humane nature et videtur quod non quia in
corpore humano illud quod est de veritate hu-
mane nature est certo vel oppositum in
speciem. sed alimentum non convertitur
in illud quod est secundum speciem sed in illud quod est
secundum materiam ut videtur dicere philosophus in primo
de generatione ergo alimentum non
convertitur in veritatem humane nature
Praeterea illud quod est de veritate humane
nature oportet quod semper in homine maneat
alias non permaneret homo idem numero
sed illud quod convertitur ex alimento
non semper manet immo fluit et
refluit ut patet ex primo de generatione
ergo quod convertitur ex alimento non
est de veritate humane nature Praeterea dicit
Augustinus quod nos fuimus in Adam duo
sed secundum seminalem rationem et secundum cor-
pulentam corruptam substantiam. corpus
autem fuit in eo secundum corruptum
statum et non secundum seminalem rationem. Illud
autem quod ex alimento convertitur in
nobis non fuit in Adam ergo illud
quod est de veritate corporis humani no-
stri non est in alimento conversum
sed decisum. quod corrupta natura
sic fuit in Adam originaliter et non
effectualiter sed gratiam semen originale
non importat. si ergo dicimus in
Adam fuisse secundum corruptum statum

originaliter tamen est idem quam secundum
corruptam formam et secundum specialem
veram quod est forma generis [illegible] quod ut
dicitur in 2o de anima alimentum
est potentia tale quale est illud quod
nutritur in actu. Sed quod est in potentia
aliquale in illa qualitate potest generari
alteratum qualitate potest in illud quod nutri-
tur. Sed illud quod nutritur est illud
quod est de veritate humane nature ergo
alimentum convertitur in illud quod est
de veritate humane nature // Praeterea
illud ex quo fit generatio maxime
videtur ad veritatem humane nature
pertinere. Sed semen secundum philosophum 17o
de animalibus est de superfluo alimen-
ti ergo alimentum convertitur
in veritatem humane nature. Pro declaratione
// [illegible] ad absolutionem constitutionis evidentiam
est primo videndum quid sit veritas
humane nature. Veritas autem uniuscuius-
que rei ut dicit Avicenna in
sua metaphysica nichil est aliud quam
proprietas sui esse quod stabilitum est
ei. Sicut id quod attingeret est
ad talem stabilitatem nature. Aurum
dicitur esse verum aurum cum
adeptus aut proprie hoc et in aliqua
materia per hoc quod substituit complete for-
me proprie illius nature aqua est esse
et omne speciei in materia illa. Unde illud
pertinet ad veritatem uniuscuius-
que rei quod est complementum rei illius
per formam et pertinet directe et per se
ad complexionem illius rei tamen
etiam in naturalibus quam in artificialibus
inveniuntur quedam in quibus
consistit principaliter ratio et natura
rei // Alia autem que sunt ordi-
nata ad horum conservationem et me-

lioracionem sicut stipes et fructus per
se pertinent ad complementum
arboris. Unde sunt de veritate
nature ipsius. Folia autem sunt
quodam modo ordinata ad fruc-
tum conservandum et propter hoc non
videntur esse de veritate nature arbo-
ris principaliter. Similiter ratio gladii
consistit in ferro et acumine
eius. Vagina autem est ad gladii
conservacionem. Unde si gladius
esset res naturalis ferrum esset de
veritate nature eius non autem va-
gina. Sicut autem de veritate
humane nature esse dicimus illud
quod per se pertinet ad perfectionem humane
nature complete participans formam
speciei. Illud autem non est de veritate
humane nature in homine quod est or-
dinatum quodam modo ad hominis
conservacionem vel melioracionem quam
tamen // Sciendum est autem quod
natura humana potest dupliciter considerari
vel secundum totam speciem humanam
vel secundum esse quod habet in hoc individuo
et secundum hoc inveniuntur [illegible]
tres opiniones. Quidam
enim dicunt quod alimentum non
convertitur in veritatem humane
nature neque secundum speciem neque
secundum individuum. Dicunt enim quod tota
materia que unquam nata est ce-
dere sub specie humane nature fuit in
corpore Ade nec aliqua alia ma-
teria potest fieri vere substantia hu-
mane speciei. Et propterea materia ex
qua corpus primi hominis constabat
fuit aliqua per se dilatata que quidem
per multitudinem quantitatem sine
addicione exterioris materie.

augmentata est in tantum quod pervenit usque ad perfectam et completam
quantitatem in corpore Christi. Ex quo
iterum aliquid decisum est in formationem
corporis filii sui et predicto modo
multiplicatum. Et sic totum humanum
genus multiplicatum est ex illa
materia que fuit in corpore primi
hominis sine aliqua extrinseci additione. Illud autem quod ex alimento
generatur est necessarium nobis ad
conservationem illius humiditatis que
est de veritate humane nature, scilicet ut
calor naturalis hominis vel aliquid aliud
quod consumat scilicet humiditatem ex alimento generatam quasi actualiter non consumat
humiditatem que est de veritate humane
nature. Sicut artifices apponunt
plumbum argento ut videlicet in
conflatorio consumatur plumbum
et argentum non consumatur ab
igne. Unde in resurrectione quando veritas
humane nature erit in corporibus
beatis alimento non indigebimus
nec resurget in nobis aliquid quod
ex alimento sit generatum sed solummodo
illud quod fuit in Adam. Et non
inconveniens videtur [illegible] porcio [illegible]
duo [illegible] ad plures pertinet, quia cum
[illegible] est forma aliquam vel
amittere de materia subiecta et
vel de novo acquirere cum sit et
nichil accidit nec recipit. Constat autem quod aliqua materia que
erat sub forma humane nature
desinit esse humane nature sub forma
sicut patet in morte cuiuscumque
hominis. Unde nisi aliqua materia
de novo adderetur humane nature
sequeretur quod minus esset modo illud
quod est de veritate humane nature

in actu quam tempore Ade. Et sic natura
speciei non perfecte salvaretur per generationem.
2o quia ista mutatio quam multiplicationem
dicunt nullo modo est secundum essentiam ipsius
materie sed solummodo secundum quantitatem vel
dimensiones et accidentales. Non enim
dicunt quod aliquid materie de novo
per essentiam creetur vel aliunde adducatur
sed quod illa eadem materia que prius
erat minor postea fiat maior.
Nichil autem est aliud rarefieri et condensari quam mutari eandem materiam
de magnis dimensionibus in parvas
et e converso. Unde sequitur secundum predictam
posicionem quod illud quod est de veritate
humane nature semper rarefiet per continuam generationem et augmentationem
et tantum quod natura sustinere non posset
esset enim iam illud quod est de veritate
humane nature in mirabiliter magis rarum
quam ignis quod patet esse falsum. Et ideo
alia opinio dicit quod alimentum convertitur
in veritatem humane nature. Primo et
principaliter secundum speciem non autem secundum individuum
nisi secundario. Dicunt enim quod in unoquoque individuo humane speciei illud
primo et principaliter est de veritate humane nature quod a parentibus traxit et hoc
vocatur a philosophis radicale et est secundum speciem
que semper manent sed quod illud
tamen sit modicum non sufficeret
ad perfectam quantitatem debitam humane
nature sine additione ideo adiungitur
illud quod ex alimento generatur non
solum ad hoc quod consumatur illud
quod fuit a primis parentibus acceptum
ut dicebat prima opinio sed etiam
ad hoc quod compleatur ex eius additione
perfecta quantitas et sic illud
quod ex alimento generatur non est
de veritate humane nature in hoc

Alia opinio

in diminuendo principaliter. Sed tamen secundario
in quantum est necessarium ad continuationem debitam
et hoc nominat philosophus carnem et
os secundum materiam que fluit et
refluit. Sed tamen ex hoc aliquid
substantialiter transit in complementum per generationem
et efficitur pars humidi de veritate humane
nature, non ut quidam volunt vel
sine admixtione eius ut alii
dicunt. quod est magis conveniens
dictis philosophi in xv de animalibus qui
vult sperma totaliter esse de superfluo
alimenti. et sicut ideo quod generatur
ex alimento non potest esse quod fit
humidum de veritate humane nature nec
in ipso gignente quod nutritur, sed potest esse
de veritate humane nature primum in alio
eiusdem speciei scilicet in filio ipsius.
Et secundum hanc opinionem dicunt quod
illud quod est humidum de veritate huma-
ne nature in duo quoque toto tempore
reservatur non autem totum quod ex ali-
mento generatur. Sed solum quod sufficit
ad replecionem quantitatis. cum propter complementum
quantitatis tunc eius ad veritatem humane
nature aliqualiter pertineat. Et hec
opinio concordat sue alexandro commentatori qui
exposuit carnem secundum speciem quam
philosophus dicit semper manere esse
illud quod a parentibus traditur car-
nem vero secundum materiam illud quod
ex alimento generatur que fluit
et refluit. Sed hanc opinionem quam
Averroys replicat in tractatu
quem fecit super librum de generatione
cum nec illud quod generatur ex ali-
mento mutat nisi quantum est potentia
quanta caro. ut dicitur in 2° de
anima. Illud quod generatur ex ali-
mento prius quam recipit speciem car-

nis efficitur unum cum illo quod
prius inerat carne secundum speciem. quia
in fine conversionis iam est simile.
Unde non videtur esse aliqua ratio
quare calor naturalis aliquid possit
consumere de illo humido radicali tamen quod
ex alimento generatur et non
de humido quod a parentibus traditur
ut possit aliquo certo modo
illud separari et ideo tam illud
quod est a parentibus acceptum quam
illud quod ex alimento generatum
equaliter se habet ad hoc quod maneat
vel consumatur per calorem naturalem
et ad hoc quod restauretur per nu-
trimentum quod est fluens et refluens
et sic equaliter pertinet ad veritatem
humane nature quod generatur ex alimento
et quod a parentibus traditur. Et secundum
hoc est tertia opinio. quod alimentum
convertitur in illud quod est humidum de
veritate humane nature quantum ad speciem
et quantum ad individuum ponit enim hec
opinio quod secundum utrumque scilicet et quod ex
alimento generatur et quod a paren-
tibus traditur indifferenter et equa-
liter forma humana perficitur
et utrumque individualiter manet qui-
dem secundum speciem, consumitur autem et
restauratur secundum materiam sicut
in aliqua re publica civilis homines
indo ad civitatem pertinent quibus
morientibus et aliis in locum
eorum succedentibus sic non
manet una res publica secundum
materiam quia fiunt alii homines
manet tamen una numero quantum ad
speciem sive formam propter ordinis
unitatem in officiis distinctis
Ita etiam in corpore humano
manet caro et os et unaquaque

Cum admixtione
tria [illegible] fuerit pars
de veritate nature [illegible]

humidi radicalis

3a opinio

cum 2 augeat in [illegible]
c potentia

primum eciam dicendum non omne quod est
ad speciem et formam que considera-
tur in determinato situ et virtute et
figura. non autem manet quod est ad
materiam quia illa materia car-
nis in qua talis forma erit
prius consumpta est et alia in
locum eius succedit. sicut patet
de igne qui continuatur secundum ea-
dem formam et modum philosophi quod
consumptis quibusdam lignis
alia supponuntur que ignem susti-
nent. Et secundum hanc opinionem de-
utroque predictorum indiget scilicet qua-
to ex alimento et a parentibus trac-
to tamen resurget quantum est necessarium
ad speciem et quantitatem debitam
humani corporis. Hec opinio vi-
detur ceteris probabilior. Secundum ergo
hanc opinionem ad secundum dicendum quod di-
stinguebat carnem secundum speciem et
secundum materiam non est sic accipi-
(enda) quod alia sit caro que dicitur species
scilicet a parentibus tracta et alia que
sit secundum materiam ex alimento
generata sed una et eadem caro ita
potest considerari. et secundum speciem quidem
scilicet et secundum materiam. et quod hoc
sit intelligit philosophus patet ex hoc quod
ipse dicit ibidem quod hoc modo
distinguitur caro secundum speciem
et secundum materiam sicut unumquodque
habencium speciem in materia. in aliis
autem habentibus speciem in materia sicut
est lapis et ferrum et huiusmodi
non habet locum prima distinctio
sed secunda ut supra patet. Et ideo dicendum est
quod alimentum convertitur in carnem
que est secundum speciem id est quantum ad speciem
non tamen ita quod alimentum

distinctio philosophi

fiat species carnis sed fit carnis
materia vere tamen potest dici quod conver-
titur quantum ad materiam et non quantum
ad speciem. Ad tertium dicendum quod virtus
humana non et cuiuslibet alterius rei
est apposita. et ideo cum illud quod est
secundum speciem manet continue non ma-
neat secundum materiam nichilominus vir-
tus humane non manere dicitur.
unde non oportet ut desinat esse idem
homo numero per mutacionem que est
secundum materiam nisi tota materia
simul a forma abstrahatur ut a-
lia totaliter simul formam accipiat hoc
enim generacio esset et corrupcio. sicut
totus ignis ligneus extingueretur
et alius totus accenderetur. sed in
corpore humano aliqua pars materie
consumitur et alia in locum eius sub-
stituitur que efficitur una ma-
teria cum precedenti propter hoc quod ei adiungitur
ad suscipiendam eandem formam
huius corporis sicut si unum lignum
ignis consumat et aliud loco eius
apponatur erit idem ignis numero
Ad quartum dicendum quod ad concepcionem humani
corporis duo concurrunt. scilicet materia
ex qua formatur conceptus. et virtus
formativa que conceptum format.
quorum secundum unum vocatur conceptum corpulentam
substantiam secundum non seminalem racionem
dicitur. quod secundum utrumque istorum fuisse
in adam dicuntur in quantum scilicet ma-
teria conceptus separata est per virtutem
generativam matris eve que eciam
fuit in adam quia ex costa. Virtus
autem formativa est in semine pa-
tris et utrumque istorum reducitur
in adam sicut in principium sicut enim
aqua humorem naturaliter traxerunt
parentes quare corpus autem Christi

formatum fuit p(er) uirtutem sp(iritu)s
sancti actiuam / s(ed) materiam mi(ni)st(ra)
uit m(ate)r qu(a)m ex purissimis sanguinib(us)
uirginis conceptus est ut dicit
Damascen(us) et id(e)o n(on) fuit macula(m) s(ecundu)m
sensualem motu(m) s(ed) s(ecundu)m corruptam
s(ecundu)m sta(tu)m notu(m) ita q(uod) eadem caro que
est in nobis et fuit in xpo fuit
maculata. Et ex hoc p(atet) r(es)p(onsi)o ad se-
quens :—
Consequenter queritur de hiis que
pertinent ad culpam et gr(ati)am
Et primo queritur de hiis
que pertinent ad gr(ati)am // 2o de hiis
que pertinent ad culpam / Circa
ad pertinentia ad gr(ati)am require-
batur / Primo de hiis que pertinet
ad prelatos tu(m) // 2o de hiis que per-
tinent ad omnes gen(er)al(ite)r / Circa(m) ad
ad prelatos queruntur duo // Primo
de electione prelator(um) ut(rum) s(cilicet) sit nec(ess)e
ff eligere melior(e)s ul sufficiat — eligere bonu(m) // 2o de honore ex-
hibendo prelatis ut(rum) s(cilicet) mali prela-
sint honorandi
6. Circa i(mu)m sic procedebat(ur) / Vi(detur) q(uod)
nec(ess)e sit eligere semp(er) me-
liorem dicit(ur) n(on) e(nim). Eli-
gite meliorem et eum ponite.
sup(er) solium patris sui . g(ra)o multo for-
cius in sp(irit)ualib(us) officiis meliores
preeligendi sunt / Preterea j. thi(mo)th(eo) 3o sup(er)
illud oportet ep(iscopu)m irreprehensibilem
esse dicit glo(ssa). Talis eligat(ur) pot(ius) quasi
fere cui(us) comparatione ceteri grex
dicantur . g(ra)o o(porte)t in ep(iscopu)m semp(er)
eligere meliorem // Preterea leo
p(a)p(a) dicit Ille qui melior est in
presbiteris et diaconibus in ep(iscopu)m
eligatur // Preterea ille qui est p(ro)pin-
quior ad hereditatem xpi posside-
dam d(icit)u(r) p(o)sse s(ed) xpo cui(us) p(at)ri(m)o(n)i(u)m
possident clerici et prelati qui est
melior est p(ro)pinquior . g(ra)o ad
ad prelatos et officia ecclesiastica
semp(er) sunt meliores eligendi .
Preterea si aliciu(s) comissum esset a
d(omi)no / suo s(cilicet) ut ei fidelem et
ydoneum ministrum quereret
non ageret fideliter erga d(omi)n(u)m
s(uu)m si p(ro)uideret minus ydoneo
cu(m) ydoneum acciperet g(ra)o multo
magis peccat ille cui comissum
est eligere aliquem i(n) ministru(m)
dei si non eligat meliorem //
Sed contra est q(uo)d decret(alis) d(icit) q(uo)d sufficiat
eligere bonu(m) et g(ra)o et non requirit(ur)
q(uo)d melior eligatur // R(esponsi)o dicendu(m)
q(uod) aliquis homo p(otes)t dici bonus ul
melior altero dup(lici)t(er) primo simp(lici)t(er)
et sic melior est qui i(n) caritate
est p(er)fectior // Alio modo s(ecundu)m quid
et sic dicitur aliquis melior
altero ul ad militia(m) ul ad minist(eriu)m
ul ad placitu(m) ul ad huiusmodi qui
non est melior simp(lici)t(er) eo q(uo)d
in singulis officiis tam sp(irit)ualib(us)
q(ua)m corporalib(us) requiritur aliqua
sp(ecia)lis meliorem bonitatem . ad h(oc)
q(uo)d aliquis sit ydoneus ad i(d)
officium exequendu(m) // dicendu(m) igit(ur)
q(uod) o(porte)t eligere ad placitu(m) ul ad
ecclesiasticum officium aliquem qui
sit bonus simp(lici)t(er) quia p(er) q(uo)dl(ibet)
peccatum mortale ad redditur in-
dignus ad q(uo)dlib(et) sp(irit)uale offi-
cium exequendum / Vnde dio(nysius)
dicit in ep(isto)la ad demophilum mo-
nachum loquens de sacerdote q(uod)
non est gratia illustratus non
est iste sacerdos s(ed) i(n)imicus do-
losus delusor simplicis et lup(us)

sup dim^m pplm pelle armatus
simia nō tm oz q semp eligat
ille qui est melior simpl^r. posse
est eni q illi qui est i caritate
pfcior deficiūt multa que requi
runtur ad hoc qd aliquis sit
platus ydoneus que in aliquo
q^r minoris caritatis inveniūt
et sic scia industria po^a et a
lia huiusm^i. Vñ non oz sp eligere
meliorem simpl^r. s^z eum qui sit
melior ad offi^m. Si aūt elig
at quis eum. quem reputat
mi^9 ydone^m ad tale offic^m pcat
nō eni pt eē qd de duobz dmibz
alteri p eligatur nisi pp aliquid
in ipso qsideratū. Illud aūt qd
qsiderat^r in eo qui est mi^9 ydo
neus ad hoc q magis idoneo
pferatur est aliqua condicio
indebite moneus ut familiari
tas vel qsanguinitas aut aliq
huiusm^i non eni pt esse aliq qdicio
ptinens ad plati ydoneitatem
ex quo alt simpl^r magis ydone
us reputatur et sic indebite
mot et sic erit ibi accepcō psō
narum que sine pcō non fit
Ad 1^m g^o dm q cū d^r. Eligite
meliorem intel^r de meliori ad
talem dignitatem // Ad 2^m dm
q in qparacione plati debent eē
ceti quasi cerx non qsiderata
sola sanctitate mox s^z discrecoe
et scīe mul^te et aliis huiusm^i que
in pastore exiguntur ad regimi
num. Ad 3^m est dm sic ad
p^m. Ad 4^m dm q i^e qui elig
tur in platum non eligitur
ad hereditatem possidendam q

hereditas xx mor non est inter s^z
ipe deus s^m id Dns ps hedit
mee. Eligitur aūt velud dispē
sator in familia dni sicut s^m
illud. i. Cor. 4. Sic nos exi
stimet homo ut ministros x̄ et di
spensatores etc. Dispensator aūt
non semp eligitur qui est pp in
qnior s^z qui est magis ydoneus
Ad 5^m dm qd sic eē qtingit
impetracōne s^m aliquis dc^a tpal
q non oz acquirere meliorem
simpl^r s^z meliorem hoiem ad s^z
mendum // Ad 6^m quod obiciatur
qt. dm qd decretalis i tbligenda
est q^m ad hoc qd non oz elige
semp meliorem simpl^r s^z sufficiat
eligere bonum vel dm q nō loq^r
q^m ad foro qsciencie s^z q^m ad foro
qtenciosum in quo non reproba
tur electio ex hoc si poss ab alio
magis ydoneus in venire dū
modo i^e qui eligitur ydoneus
sit alias omnis electio calūp^e
pateret etc.

Q 2^m sic proced^r vi^r q ma
lis platis non sit honor
exhibendus. sicut. n. d^r
Boe^9 in li^o de qso. Non possum
ob honores reuerendos iudicare
quos ipis honoribus reputam
indignos s^z mali plati non sunt
honoribz digni g^o non sunt ut^r
se reuerendi a suis subditis Pt.
honor non debe^r platis malis
nisi rone placois eum i^r sit
placone indigni sunt eciam p
quis indigni ad honores et ad
oīa alia que sunt placōi pma
S^z qt. est qd d^r. Exo xx honora
prem tuū. Glo^a. i. platos Cū
igitur in distincte loquitur

dr̃ q omis plati tam boni quã
mali sint honoandi // Rº dicendum qd
in plato duo possumus considerare
scilicet ipsam personam et dignitatem
sive quam est quedam persona publica
Si igitur platus sit malus ipse
racione persone sue non est honorandus
quia cum honor sit reuerencia ali
cui exhibita obtestionem virtutis
sive testionem de eo perfert si quis
enim obtentu ipse persone honoratur
Sed insuper est est persona publica
sic gerit typum et locum non sui
ipsius sed alterius scilicet xpi in ecclesia
vel rei publice tocius in dignitati
bus secularibus · et sic honores
non imputantur sibi personam suam
sed sibi enim cuius locum possidet
sicut est de lapillo qui in computa
cionibus loco · C · marcarum cum
ipse vix valeat ut dicit Prouerbiorum
26 Sicut qui mittit lapidem
in acervum mercurii Ita qui tribuit
insipienti honorem · Mercurius
enim vocabatur deus mercium
et mercatoris et ita est ei exhi
bendus honor non propter se sed propter eum
cuius locum obtinet sicut adora
cio ymaginum refertur ad prothotipum
ut dicit dam. Vnde est malus p
latus ydolo comparatur · sicut Zach.
xi O pastor et ydolum dereliu
quens gregem Ad 3m dicendum
qd intencio boecii est dicere q mali
homines non iudicantur ut reueren
di ut propriis personis · dignis exhi
beat eis honor propter officium in quibus
sunt / Ad 4m dicendum q malus pre
latus est indignus platione et
honoribus qui plato debentur ·
sed ille cuius vicem gerit et dignus
ut eius vicario talis honor ex
hibeatur · sicut beata virgo digna
est ut eius ymaginem in piete
depictam veneremur quamuis tali re
uerencia ymago digna non sit. —

Eunde consideratur de punctis
ad gratiam quem sum statui
et circa hoc querentur duo
Primo de oracionibus vtrum oracio tamen
valeat facta pro alio sicut facta pro se
2º de suffragiis utrum magis pro
sint pauperi magis digno quam
diuiti pro quo specialiter fiunt 3º de
votis vtrum votum simpliciter dirimat
matrimonium. —

Queritur sic procedit videtur q oracio · 8 ·
plus valeat pro se facta quam pro
alio / Ita enim dicitur in quo
dam glosa · q speciales oraciones plus
valent · sed illa est maxime specialis
qua quis pro se orat ergo plus va
let oracio pro se facta quam pro alio / p
ut dicitur in libro de spiritu et anima
Oracio nichil aliud est quam devocio
mentis in deum sed magis devote
aliquis orat pro se quam pro alio ergo
plus valet oracio pro se facta quam pro
alio / Sed contra tanto valet amp
lius quanto magis est devota · sed
quandoque quis devocius orat pro alio
quam pro se ipso ergo plus valet oracio
facta pro alio quam pro se ipso /// Rº
dicendum qd duplex est valor oracio
nis qui est ordinis primus sive
quem dicitur valere oracio ad impe
trandum illud quod petitur
sive qd oracio petit valuit ad su
fatacionem habitum / Alius valor
est quis oracionum et aliis operacionibus
virtutum · sive q oracio valet dicitur
ad merendum aliquid ipsi oranti

caritate
prout catholice formatur. sicut.
oratio petri qua suscitacionem tabite
impetravit, fuit meritoria petro
sive etiam in quantum erat actus
caritate informatus. Secundo 1° quantum ad
valorem ex hiis patribus valet plus
oratio facta pro se quam pro alio quoad effi-
caciam orationis in impetrando potest
amittere suum effectum quando pro alio fit
ex aliquo impedimento quod invenitur
in eo pro quo oratur. Unde una
de conditionibus orationis que faciunt
eam efficacem ad impetrandum est
ut ad pro se oret. Secundum autem ad
2m valorem oratio magis valet
que ex maiori caritate procedit sive
pro se sive pro alio fiat. Si autem ex in-
teriori caritate pro extranea opera
debeat meditari tunc ita comparacio
dupliciter potest intelligi. Uno modo ut
aliquis ita oret pro alio quod etiam
pro seipso. et tunc maioris meriti
est pro alio orare et pro seipso quam
pro se tantum. Maioris est enim meriti
caritatem benivolencie et [illegible]
esse et et aliis quam sibi tantum. Alio modo
potest intelligi aliquis oret pro alio et
non pro se et sic videtur esse alius
benivolencie magis quam sibi et ita pre-
ferret in ordine caritatis magis
alium quam se diligens. et hoc modo
intelligendo comparacionem melius est
orare pro se quam alio. Ad 3m dicendum
quod illa racio non est ad propositum
quia specialis oratio dicitur in glosa
que pro quocumque specialiter fiat sive pro
se sive pro alio. Ad 2m dicendum quod
licet ut plures (?) pro se ipso de-
vocius oret tamen quandoque orat
pro alio devocius et ita secundum hoc

non potest sumi vis (?) meriti que oratio
plus valeat. Et similiter ad 1m
dicendum [illegible]

Secundum sic proceditur. Quod suffragia ecclesie
specialiter facta pro aliquo sive equa-
liter valeant pauperi pro quo
non fiunt si sint equalis meriti
ut enim dicit Augustinus huiusmodi suffragia
tantum valent homini post mortem
quantum meruit vivens ut ei prodessent.
Sed hoc predicti duo equaliter meru-
erunt. Ergo equaliter prosunt eis predicta
suffragia. Preterea passio Christi semper plus
prodest ei qui maioris est meriti.
Sed missa que est precipuum suffragiorum
est memoria passionis domini ergo
equaliter prosunt eis qui sunt equa-
lis meriti. Contra quia deus accipit
huiusmodi suffragia secundum intencionem fa-
cientis. Sed faciens intendit quod
plus prosunt diviti pro quo facit ergo
ei plus prosunt. Preterea non est dicendum quod
pia intencio eorum frustretur qui
pro aliquibus specialia suffragia faciunt
frustraretur autem si eis specialiter pro quo
prodessent ergo magis prosunt eis pro
quibus fiunt. Respondeo dicendum quod circa
hoc duplex est opinio. Quidam dicunt
dicunt quod suffragia ecclesie specialiter
pro aliquo facta valent sibi qui
sunt in purgatorio equaliter
quidem hiis qui sunt equalis
meriti. plus vero hiis qui sunt
maioris meriti minus hiis qui sunt minoris meriti
sicut candela accensa pro divite
solo in domo. equaliter prodest omnibus
qui sunt equalis visus. plus
vero hiis qui sunt maioris minus
qui minoris. omnibus sic dicit magister
ad quendam honorem [illegible] Et
sicut ex lectione que legitur specialiter

pro aliquo clerico multis simul audientibus equaliter tamen valet hiis qui sunt equalis capacitatis. plus hiis qui sunt maioris. Alii vero dicunt quod suffragia plus valent hiis pro quibus specialiter fiunt. utraque autem opinio secundum aliquid vera est. Ad cuius evidenciam sciendum est quod opera unius non valent alteri non vivo quantum ad premium essenciale, quod sic unusquisque ex propriis actibus meretur. sed quantum ad aliquod accidentale gaudium vel quantum ad remissionem alicuius pene temporalis et sic suffragia vivorum possunt prodesse defunctis. Hoc autem contingit dupliciter. uno modo ex unione caritatis qua omnes fideles efficiuntur unum corpus Christi actus unius quodammodo redundat in iuvamen alterius, sicut et in membris corporalibus videmus. et sic iuvatur aliquis ex actu alterius in quantum quilibet existens in caritate gaudet de quolibet bono spe et quanto est maioris caritatis tanto amplius gaudet sive sit in purgatorio sive in paradiso sive etiam in mundo. Et quantum ad hoc vera est prima opinio. Alio modo actus unius fit alterius per intencionem facientis qui facit pro illo et vice illius quod valet precipue in debitis solvendis. et sic suffragia ecclesie valent defunctis in quantum vivus solvit de satisfactione quam mortuus solvere tenebatur et sic valor suffragii sequitur intencionem facientis et quantum ad hoc secunda opinio est vera. Ad 1m ergo dicendum quod meritum illud de quo loquitur Augustinus est meritum [illegible] meretur. ...

[Marginal note: scilicet maiori / maiori hiis qui]

aliquis vivens ut sibi suffragia post mortem valeant sicut ipso fiunt que quidem condicio magis constat quam in vivo et cum constat in aliis et ideo non equaliter prosunt utrique. Ad 2m dicendum quod passio Christi fuit exhibita pro omnibus sufficienter autem misse specialiter pro aliquibus efficaciter et ideo non est simile. Alia duo concedimus.

Dubium 3m sic proceditur. Videtur quod votum simplex continencie dirimat matrimonium contractum. Si enim aliquis dat alicui quod prius alteri dederat secunda dacio nulla est. sed ille qui emittit simpliciter votum continencie dat corpus suum deo ergo cum postea contrahendo matrimonium dat corpus suum uxori contractus iste matrimonii nichil valere videtur. Ergo etc. Sed contra est quod decretalis dicit quod votum simplex matrimonium impedit contrahendum sed non dirimit contractum. Respondeo dicendum quod votum simplex non dirimit matrimonium contractum sed solum sollempne cuius ratio patet si dicta vel natura voti inspiciatur. In voto enim simplici est sola promissio qua quis promittit deo se continenciam servaturum. Ex sola autem promissione non transfertur dominium. Unde si aliquis promittat rem aliquam alteri et postea dat eam alteri huiusmodi dacio non potest rescindi propter priorem promissionem quamvis male faciat dando. Et sic ille qui emisit votum simplex continencie potest postmodum corpus suum tradere uxori et contrahens peccat hoc faciendo. tamen matrimonium non dirimet. 10

pro votum perdens. In voto at
sollempni est simul promissio et
collacio tunc cum est votum
sollempne quando simul aliquis
cum voto consecratur deo et po
nitur in aliquo statu sanctitatis
vel ordinis susceptionem vel professi
onem alicuius regule. et sic non potest
alicuius corpus suum tradere deo
et si tradit contractus ullus est et
sic inferiorum dicitur per votum so
lempne non autem per simplex
racio autem in contrarium adducta
solum supponit scilicet quod per votum simplex
aliquis dat corpus suum deo. Non
enim dat sed promittit

Circa quartum de hiis que per
tinent ad culpam Et circa
hoc sunt quedam queruntur. Primo
utrum peccet qui ad ecclesiam vadit
pro distribucionibus qui alias non
iret principaliter propter prebendam
accepit ut deo deserviat. 2o utrum
aliquis habens de superfluo peccet si
non dat pauperibus petentibus
3o utrum quando sunt duo diverse o
piniones de aliquo facto utrum
ille qui sequitur minus tutam peccat
sicut de pluralitate prebendarum 4o
utrum mendacium semper sit peccatum
5o utrum contra ad intendit peccare
tum peccet :-

Ad primum sic proceditur videtur quod ille qui
vadit ad ecclesiam pro distri
bucionibus alias non iturus
peccet. Ipse enim videtur ab spirituali
divinum quod est inpreciabile ponere
sub precio rei temporalis ergo con
mittit symoniam et ita videtur quod
mortaliter peccat Sed contra est quod facit

votum bona intencione si postmodum
in prosecucione voti mutetur vo
luntas eius ut invitus faciat quod
volens promisit non evacuatur
meritum voti ut videtur Augustinus
dicit in libro de solitudine quod eadem
ratione qui accipit prebendam ut deo
serviat non peccabit principaliter postea
mutetur eius intencio Respondeo dicendum
quod ad evidenciam huius questionis notandum
est quod aliquis actus dicitur esse spiritualis
dupliciter Uno modo ex parte principali quando
scilicet actus competit alicui per se et non pro
aliquo spirituali quod in ipso est sicut
episcopo consecrare basilicas et dyaco
no legere ewangelium et in talibus actibus
committitur symonia si quis intendat
suum actum vendere Alio modo
est aliquis actus spiritualis non ex
parte principali sed ex parte finis tamen sicut
docere liberales artes quarum
utilitas spiritualis est sed huiusmodi doctrina
non competit alicui pro aliquo spirituali
officio. cum eciam gentilibus huiusmodi
artes liceat docere et in huiusmodi acti
bus committitur symonia si vendi
tur finis qui spiritualis est scilicet ipsa
utilitas Non si aliquis sua opera
libri Celebrare igitur divinum officium
in ecclesia quod est actus spiritualis primo
competit alicui ex hoc quod est clericus
et ideo symoniam committit qui huiusmodi
actus vendere intendit In qua
libet autem vendicione precium acci
pitur quasi finis et ideo in proposito casu
distinguendum est Si enim huiusmodi
distribuciones recipit quasi finem sui
operis principalem intentum symoniam
committit et ita mortaliter peccat
Si autem habet pro ultimo finem deum

intali actu hui(us)mo(d)i. autem distri
butiones respicit ha(be)re non q(uas)i
finem s(ed) sicut illud q(uo)d est nec(essariu)m
ad suam sustentacionem constat q(uod) no(n)
vendit actum sp(irit)ualem et ita sy
moniam no(n) committit nec peccat
Sic a(ute)m accipere distribucionem no(n)
est causa q(ua)re ad eccl(esi)am vadat.
S(ed) p(ro)pt(er) hui(us)mo(d)i delectationis eccl(esi)a q(ua)re
nu(n)c vadat non alia dire Et
sic p(atet) r(esp)o(n)sio ad p(rimu)m quia no(n) ponit
imp(er)ticabilem subp(er)tio Ad i(d) vero
q(uo)d (con)t(r)a obicitur 2(u)m q(uod) tu(n)c in co
ncute non exactatur mutuum
voti q(uo)d intencio conventis f(ui)t
sup(er) licitu(m) ut tam(en) ab vellet ill
ud no(n) facere q(uo)d vovit si non
vovisset. Si a(ute)m feratur directe
sup(er) illicitu(m) tu(n)c exactuat(ur) mutu(um)
voto ut cu(m) aliquis volt absolu
te id non facere q(uo)d vovit ille
a(u)t(em) qui volt ire ad eccl(esi)am p(ro)pt(er) pe
cunia sicut p(ro)pt(er) fine p(r)incipali h(abe)t
voluntatem delatam sup(er) illicitu(m)
et io peccat :-

Ad 2m sic p(ro)ceditur. vi(detur) q(uod)
12 ille qui non dat paupi
petenti si h(ab)eat de sup(er)fluo
pecc(a)t. facere enim elemosinam de sup(er)
fluo est in p(re)cepto. h(abe)t p(rim)i re
ceptu(m) q(uo)d s(ci)l(icet) est dare elemosina(m)
ergo peccat si petenti non tribuit
S(ed) aliquis tenetur inquirere
de h(u)i(usmod)i que sunt nec(essari)a ad salu
tem. s(ed) nec(essariu)m est ad salute(m)
ut aliquis subveniat existenti
in extrema necessitate ergo tenetur
quis inquirere utru(m) paup(er) sit
in extrema nec(essita)te vel statim ei dare

In q(uaestio)ne est q(uo)d sic videtur q(uia)
omnis ecc(lesi)a q(uo)d dampnat. 2(m)o do
q(uod) c(ontr)a hoc disti(n)c(tio)ne et supposito.
enim q(uod) ad h(ab)eat de sup(er)fluo et
p(rimo) i(n)d(ig)e(n)ti et p(ro)pter p(ro)ponere q(uo)d te
netur pauperibus erogare q(uo)
videt in paupe(re) petente evide(n)
cia signa extreme nec(essita)t(is) aut
non. Si videt eum t(u)nc tenet(ur)
dare et peccat non dando In h(oc)
enim ca(s)u lo(quitur) (Ambr(osius)). Pasce fa
me morientem si non pavis oc
cidisti. si v(er)o non apparuit tu(n)c
non tenetur dare paupi petenti
quia q(ui)libet teneatur dare sup(er)
fluum pauperib(us) non t(ame)n o(mn)ibus dare
nec etiam h(abe)t dare s(ed) tenet(ur)
distribuere s(ecundu)m q(uo)d ei visum fuit
oportunu(m). nec tenet(ur) inquire(re)
quia hoc esset nimis g(ra)ve q(uo)d
de o(mn)ibus pauperib(us) inquireret et p(ro)c(ur)e(r)
etiam ad eum qui nec(essita)tes patit(ur)
p(er)tineat ut nec(essita)tes suam expo
nat Et p(er) hoc p(atet) r(esp)o(n)sio ad ob
iecta.

Ad 3m sic p(ro)ced(itur). vi(detur) q(uod) ille 13
qui h(abe)t plures p(re)bendas pe(c)
cet ex hoc ipso q(uod) episcop(us)
inferior sunt in q(uaestio)ne qua(m) a(u)t(em)
enim committit se dist(r)ahi in hi(s)
que sunt ad salutem peccat s(ed)
ille committit se distrahi ut vide
tur cum facit g(ratia) cultoris pr(o)
p(er) suam ergo vi(detur) q(uod) peccet
S(ed) (con)t(r)a p(otes)t esse q(uo)d in tali casu
aliquis adhibet diligentiam
in q(uae)rere an h(abe)re plures
p(re)bendas sit licitum nec i(n) ve
nit aliquid q(uo)d eum moveat

ad hoc q sit illicitu ut vi^r
q sine pcco plures pbendas pos
sit hre. R^o dom q duobus modis
aliquis ad pctm obligatur.
Uno modo faciendo contra legem
ut cu quis fornicatur. Alio mo
faciendo ct conscientiam et si non
sit ct legem ut si consca dictat
alicui quem levare festucam
de terra sit pctm mortale. Ex consca
aut obligatur nos ad pctm si
habeat etiam fidem de contrario cuius
q aut sine est habeat opinionem cu
aliqua dubitacione. Illud autem
qd agitur contra legem semper est
malum nec excusatur per hoc
q est sm conscientiam, et sic q est
ct conscientiam est malu quamvis no
sit contra legem. qd aut n^c ct
conscientiam nec contra legem est non
pt esse pctm. Dom igitur
qd q^m sunt due opiniones contrarie
secundum oz alteram esse veram
et alteram falsam. Aut igitur ille
qui facit ct opinionem ingrato.
utpote habendo plures pbendas
facit contra veram opinionem et sic
tunc faciet ct legem dei non
excusatur a pctto. quamvis non
faciatur faciat contra conscientiam. Aut
i^a non est vera sed magis contraria
quam ille sequitur. Ita q vere
licet habere plures pbendas et
tunc distinguendum est quia aut
talis habet conscientiam de contrario et sic
item peccat ct conscientiam faciens
quamvis non faciat contra legem et
non faciat sed conscientiam de
contrario sed certitudinem sed tu in quadam

dubitacionem adducitur ex contrariete
opionum et si sic manente tali du
bitatione plures pbendas habet pculo
se committit et sic proculdubio p^c
tat utpote magis amans bonu ta
temporale quam pprian salutem. Aut ex
contrariis opionibus in nullam du
bitationem adducitur et sic non
committit se discrimini nec peccat. Ex
quibus patet ad obiecta.

D q^m sic pcedit. Videtur qd oe -12-
mendacium non sit pctm
Maius enim pctm est homici
dium quam mendacium. Sed homicidium
pt licite fieri ut cum iudex occi
dit latronem ergo et mendacium
Preterea in sacra scriptura quidam lauda
ntur qui tn mentiti esse intelli
guntur ut obstetrices Jacob et
Judith ergo mendacium non semper
est pctm. Sed contra est qd Augustinus
dicit in libro de mendacio. Respo
dendum q quicumque aliquis actus habet
aliquam inordinationem inseparabi
liter annexam nunquam bene pt fieri
quia ipsa inordinatio est aliquid
superfluum vel diminutum et ita non
pt in tali actu medium accipi
in quo virtus consistit ut patet per
phylosophum in 2 ethicorum. Huius autem actus
est mendacium. Ad hoc enim inve
nta sunt verba vel voces ut sint
signa intellectuum ut dicitur in primo
peri ar. Et ideo quando aliquis voce e
nunciat qd non habet in mente
q importatur in nomine mendacii
est ibi inordinatio per abusum
vocis. Et ideo concedimus qd men
dacium semper est in pctm. Ad primum
ergo dicendum q homicidium semper est pctm

quia inordinacionem habet inseparabiliter
annexam. Homicidium enim plus
importat quam occisio hominis com-
posita enim nomina frequenter plus in-
portant quam componencia impor-
tent. ut homicidium iniquum est li- [occisio hominis in debitum et ideo homicidium]
citum quamuis occidere aliquando li-
ceat. Ad 2m dicendum quod sicut
Augustinus dicit in libro de mendacio
et habetur in glossa super illud psalmi perdes
omnes qui loquuntur mendacium
dupliciter aliquis laudantur in scriptura
quidam propter perfectum statum virtutis
et horum facta proponuntur nobis
in exemplum et de talibus non legitur
quod mentiti sint. Sed si aliqua dixe-
runt que mendacia videntur
secundum intencionem quam ex instinctu
spiritus sancti acceperunt mendacia
non sunt. Quidam vero laudantur
propter virtutis indolem. et sic de ali-
quibus mendacium legitur magis
officiosum sicut patet de obstetricibus
non enim commendantur quod men-
tite sunt. sed propter misericordiam ex qua me-
dacium inciderunt et sic apparet
eis in dolo id est perfectus virtutis non
autem perfectio :-

14 Ad 3m sic proceditur videtur quod quis
non oportet si aliquis non in-
tendat peccare mortaliter
quod peccat propter hoc mortaliter. Deus
enim pronior est ad miserendum
quam ad puniendum ut habetur in glossa
in prologo Jeremie. Sed si aliquis intendit
peccare venialiter non sequitur quod propter
hoc peccat venialiter. ergo nec oportet quod qui
intendit peccare mortaliter quod propter
hoc peccat mortaliter. Contra. quicumque
qui intendit peccare mortaliter facit

contra conscienciam sed omnis talis peccat
mortaliter ergo etc. Respondeo dicendum quod ipse
dicitur quod aliquis intendat pecca-
re mortaliter vel venialiter. Malum
enim est preter intencionem ut dicit
Dionysius 4 capitulo de divinis nominibus. Sed si aliquis
intendit facere aliquid quod cre-
dit esse mortale peccatum et ex hoc
dicitur quod intendit peccare mor-
taliter. Predicta igitur questio nihil aliud
querit nisi quatinus si aliquis credat [quod hoc]
esset peccatum mortale quod faciat peccat
mortaliter. non autem est necesse quod
sit veniale si credat veniale
esse. ut si fornicacionem credat
esse peccatum veniale circa questionem
de facili patet solucio. quod tunc conscien-
ciam erroneam habeat vim ligandi
ex hoc ipso quod contra conscienciam
facit mortaliter peccat. error autem
conscientie quandoque habet vim absolvendi
sive excusandi quando scilicet procedit
ex ignorancia eius quod aliquis
scire non potest vel scire non tenetur.
et in talibus casibus quamuis factum de se
sit mortale tamen intendens peccare
venialiter peccat venialiter. Verbi gracia
si aliquis intenderet intenderet acce-
dere ad uxorem suam causa de-
lectacionis et ita intenderet peccare
venialiter. si ei alia supponeretur
inscienter venialiter peccaret.
Quandoque error conscientie non habet vim
absolvendi vel excusandi quando scilicet
ipse error peccatum est ut cum pro-
cedit ex ignorancia eius quod quis
tenetur scire et potest scire. Verbi gracia
si crederet fornicacionem simplicem
esse peccatum veniale et tunc quamuis
[?] crederet peccare venialiter non
tamen peccat. et sic patet responsio ad obiec-
ta etc.

Sequitur de hys que ptinent ad penam et gloriam. Et primo de hys que ptinent ad penam / 2º de hys que ptinent ad glam // Circa penam aut querebatur primo de pena spuali / 2º de pena corpali dampnatorum // Circa primum duo querebantur. Primo utrum dampnati videant glam scorum et maxime p9 diem iudicij // 2º utrum dampnati vellent suos ppinquos esse dampnatos

Dicendum sit primo ut p dampnati p9 diem iudicij videant glam sanctorum. Sicut se habet gloria ad miseriam. Ita miseria ad glam. Sed de pfectione gle sanctorum est ut videant miseriam dampnatorum ut dicitur ysa ult. // Egredientur et videbunt cadavera impiorum &c. Et de pfectione miserie dampnatorum est ut videant glam sanctorum. Et sic p9 diem iudicij qn in miseria perfecta erunt videbunt glam scorum. Preterea p9 diem iudicij nulla afflictio a dampnatis abstrahitur. Sed nunc affliguntur dampnati de hoc qd vident glam sanctorum s'm illud ysa xxvi videant et confundantur zelantes ppli &c. Et p9 diem iudicij glam sanctorum videbunt // Sed contra omnis delectationis materia dampnatis p9 diem iudicij subtrahitur. Sed videre sanctorum glam est quedam materia delectationis &c. Rº dicendum qd videre glam sanctorum dupl' contingit. Primo ut capiatur quid sit ipa gla et qualis et quanta. Et sic nullus pt videre glam nisi qui est in gla sicut et de fidibus et intellectu eorum qui non sunt in ea dicitur est manna absconditum et nomen novum scriptum in calculo quod nemo novit nisi qui accipit ut dicitur Apoc. 2º / Alio modo pt videre glam beatorum ut videantur ipsi esse in quadam gla inenarrabili et excedente intellectum / et sic dampnati ante diem iudicij vident glam sanctorum non aut p9 diem iudicij. quia tunc erunt penitus a sanctorum consortio alienati ut qui ad summam iam miserie pervenerunt / et ideo nec etiam sanctorum consortio digni habebuntur / Nam videns aliquid consortium habet cum eo qd videre / Ad 2m dicendum qd videre miseriam dampnatorum non erit sanctis ad glam gaudebunt eni de iusticia dei et de sua evasione. S'm illud ps letabitur iustus cum viderit vindictam / Sed videre sanctorum glam ad pfectionem importat qua p9 diem iudicij dampnati privabuntur / Ad 3m dicendum qd dampnati in inferno existentes post diem iudicij memores erunt gle sanctorum quam ante et in iudicio viderunt. et sic cognoscant eos esse in maxima gla quamvis non videant ipsos beatos nec eorum glam et ita invidia torquebuntur et sic afflictio que est in eis nunc ex tali visione manebit visione absoluta. Deque eos magis dolebunt videntes se eos sanctos visione indignos reputatos Ad illud qd obicitur dicendum qd videre sanctorum glam non est materia

delectacionis nisi secundum quid modicum
visionis videant quantum ad dampnatis
magnum videtur. Sed autem non
videre et non habere est magis
afflictionis tamen quam in videndo

17 Dicendum sit quod credendum videtur quod dampnati non vellent suos propin-
quos esse dampnatos dicit-
ur. Luce 16. quod dives in inferno dam-
pnatus petebat lazarum mitti
ad fratres suos ut testaretur illis
ne venirent in locum tormentorum
peticio autem est voluntatis designa-
cio quod dampnati non volunt suos
propinquos dampnari. Sed contra est
quod ysa xxiiij super illud Conversi
erunt depredantes eius dicit glosa. Sola-
cium est dampnatis socios habere
sue miserie ergo ipsi vellent eos
esse dampnatos. Respondeo dicendum quod
vicia spiritualia in dampnatis non
consumantur quod significatur Ezechielis 32.
ubi dicitur de impiis quod cum ar-
mis suis ad infernum descendunt
et ideo in eis perfecta invidia est ad quam
pertinet dolere de bono alterius quod
ipse non habet et sic eciam vellet
omnes pati malum quod ipse patitur
liberari vel a malo quod bonum est
que quidem invidia in aliquibus
eciam in hac vita tantum invalescit
ut suis propinquissimis eciam
invideant de bonis que non habent
ipsi. Unde multo amplius dampna-
ti invidia stimulante vellent
suos propinquos tum omnibus aliis esse
dampnatos et dolebunt si sciant
aliquos salvatos sed tamen si non omnes
debent dampnari sed aliqui salva-
ri magis vellent suos propinquos
quam alios a dampnacione

liberari quia in hoc eciam in-
vidia torquebuntur si videant
alios salvari et suos dampnari. Et propter hunc modum dives
dampnatus molestat suorum fra-
trum dampnacionem et sic patet
ad obiecta

Unde queritur de pena corporali 18
dampnatorum utrum scilicet sit
ibi tantum pena ignis vel
eciam pena aque. et videtur quod sit
per illud. Job 24. de impiis Transi-
bunt ab aquis nivium ad ca-
lorem nimium. Sed contra omnis de-
lectacio et refrigerium dampnatis
aufertur sed non potest esse sine quo-
dam refrigerio quod aliquis af-
flictus calore ab frigidis aque
temperat vel econtra ergo talis pena
nimii algoris non est in dampna-
tis. Respondeo dicendum quod sicut dicit Ba-
silius exponens illud psalmi Vox
domini intercidentis flammam ignis in fine mundi
ignis dividetur et alia elementa
et quicquid est in eis purum et
clarum remanebit superius ad
gloriam beatorum. quod vero est in eis
feculentum et penosum descendet
in infernum ad penam dampnatorum
et ita fex tocius creature in
infernum colligetur et erit da-
mpnatis in penam et ideo non
solum paciuntur penam ignis
Iustum est enim quod qui creatorem
offendunt ab omni creatura
puniantur. Unde dicitur Sap. 5.
quod orbis terrarum pugnabit pro illo 17
contra insensatos. Ad illud autem
quod in contrarium obicitur dicendum quod
ex continua varietate penarum
tamen erit in dampnatis refri-

Ignis enim et aqua et huiusmodi non agent in corpora dampnatorum actione nat. Ita quod unquam suas qualitates in corporibus dampnatorum faciunt esse nat sicut ignis vel ignis calorem in lignis . que facit esse calida . Alioquin cum contraria non possint esse simul in eodem oporteret corpora dampnatorum suas qualitates perdere et sic indisponita nat organorum oporteret ut fieret pena animis sensibilis . Sed agunt in corpora dampnatorum actione spirituali in quantum scilicet suas qualitates corporibus dampnatorum faciunt esse spirituale . per modum quo species colorum est in aere vel etiam in pupilla non ita quod fiant colorata Unde corpora dampnatorum sentient afflictionem ignis sine hoc quod consumantur in naturam ignis et ideo variatas penarum non faciet eis ad refrigerium . Refrigerium enim nunc ex alteratione penarum quod dampnati causatur ex dispositione nature in quantum per refrigerium aque super fluitas calefaciens remittitur et sic ad medium venitur quod est delectabile :-

Circa questionem de gloria beatorum Et circa hoc queruntur duo Primo utrum beatitudo sanctorum principaliter consistat in intellectu quam in affectu vel econverso // Secundo utrum post diem iudicii beati sancti ad videndum humanitatem christi quam eius deitatem

De primo sic proceditur

17 Videtur quod beatitudo sanctorum principaliter consistat in intellectu . secundo nat. dicit Augustinus x confessionum . Beatitudo est gaudium de veritate . Sed veritas pertinet principaliter ad intellectum ergo et beatitudo // Preterea Joh. xvij dicitur . hec est vita eterna ut cognoscant te solum deum et quem misisti Jesum christum cognitio autem ad intellectum pertinet ergo et vita eterna sive beatitudo // preterea Augustinus dicit in libro de trinitate . quod visio est tota merces merces autem est beatitudo ergo pertinet principaliter ad visionem intellectus // Sed contra primum videtur multo secundum intentionem principaliter consistit in voluntate ergo et beatitudo que est primum // Preterea secundum nomen quod felicitas sive beatitudo in opere consistit et non in habitu ut philosophus probat in primo ethicorum Unde beatitudo hominis potest comparari ad aliquam potentiam anime dupliciter uno modo sicut obiectum potentie . et sic beatitudo proprie comparatur ad voluntatem . nominat enim beatitudo ultimum finem hominis et summum bonum ipsius finis enim et bonum sunt obiectum voluntatis // Alio modo sicut actus ad potentiam et sic beatitudo originaliter et substantialiter consistit in actu intellectus // formaliter autem et completive in actu voluntatis quia impossibile est ipsum actum voluntatis esse ultimum finem voluntatis ultimum ultimus finis hominis est illud quod est primo desideratum . Non autem potest esse quod primo volitum sit actus voluntatis prius enim est potentia fertur in aliquod obiectum quam quod feratur super actum suum . prius enim intelligitur actus alicuius potentie quam reflexus eius super actum illum . actus autem terminatur ad obiectum . et ita quelibet potentia prius fertur in obiectum quam suum actum sicut visus prius videt colorem quam videat se videre colorem . et ita etiam volu

8m

tris prius vult aliquod bonum quam
velit se velle et sic actus volu-
ntatis non potest esse primum volitum
et per consequens nec ultimus finis. Sed quo-
tienscumque aliquod bonum exterius est
desideratum ut finis ille actus
qui est nobis quasi finis in trahor
quo primo perfecte attingimus adipiscimur
sicut dicimus quod comestio finis est
et beatitudo eius qui ponit cibum
finem suum et avaricia eius qui
ponit finem suum pecuniam. Finis
autem nostri desiderii deus est unde
actus quo ei post coniungitur est
originaliter et formaliter nostra beatitudo. Primo
autem deo coniungimur per actum intellectus
et ideo ipsa dei visio que est actus
intellectus est formaliter et originaliter nostra
beatitudo. Sed quia hec operacio per-
fectissima est et convenientissimum obiectum
ideo consequitur maximam delectationem que quidem
decorat operationem ipsam et perficit
eam sicut pulcritudo iuventutem ut
dicitur in x ethicorum. Unde ipsa delec-
tatio que est voluntatis est formaliter
complens beatitudinem. Et ita beatitu-
dinis ultime origo est in visione
complementum autem in fruicione
Ceteri secundo primo ponentes contradicunt
sunt quia dicunt quod beatitudo
stat et consistit in actu intellectus
Ad illud quod obicitur quod dilectio
quod meritum consistit in agendo per
minus autem in retinendo. Actio
autem primo pertinet ad voluntatem
quia ipsa movet omnes alias vi-
res. Sed retencio primo pertinet ad
intellectum quam ad voluntatem. Unde
primum per prius debuit intellectui
meritum vero voluntati

retencio

Dicendum sic procedatur. Videtur quod
beati in gloria prius fruantur

2o

ad contemplandum deitatem christi quam
eius humanitatem. Altissimo enim sta-
tui altissimus actus primo prius compe-
tit. Sed beati sunt in statu altissimo
cum ergo actus intelligencie
que est potencia altissima cum
est sic in deum sit actus altissimus
et nobilissimus videtur quod hic actus
primo beatis competit ut deum contemplentur.
Secundo hoc ad perfectionem vie pertinet nos
ab inferioribus ad superiora contem-
planda conscendere. Sed beatis erit
perfectio contra perfectionem vie ergo
ipsi ea quo prius superiori contem-
plabuntur et sic prius deitatem
quam eius humanitatem. Sed contra.
Ad exitum non pervenitur nisi
primum per medium. Medium inter deum et ho-
mines est christi humanitas primo
thimothei ii. Mediator dei et hominum
homo christus ihesus. Ergo sancti non
perveniunt ad contemplandam deitatem
christi nisi prius contemplando eius
humanitatem. Respondeo dicendum quod unus-
quisque prius considerat racionem operis
quam formam vel operationem. Beati autem
adeo sunt deo coniuncti ut ipse sit
eis via tamquam sed contemplationis et operis
aliter nec actus beatitudinis per aliquas
condiciones et operaciones impe-
diretur. Et ideo illud ad quod sancti
primo attendunt est ipse deus
et enim habent medium cuilibet
contemplationis et virtutis cuiuslibet operis. Secundo
per prius contemplantur deitatem christi quam
eius humanitatem. In utraque tamen con-
templacione delectacionem invenient. Unde dicitur Johannis x: Ingre-
dientur scilicet beati ad contemplandam
deitatem christi et egredientur
ad contemplandum eius humanitatem
et utrobique pascua invenient

i. delectacionem. et ex ponitur in
i. despu et aia // Duas igitur
primas rationes concedimus / Ad
illud quod 2o obicitur dicendum quod
ratio illa procedit quantum ad statum
vie in qua nondum sumus deo
perfecte coniuncti. sed oportet nos ad deum
per christum accedere. sed cum iam deo
in beatitudine coniuncti erimus propter
intendimus christi deitati quam
eius humanitati / sequitur 9m

Unde quesitum est.
Primo de capite i. christo de-
inde de membris eius
De christo quesitum est tripliciter
Primo quantum ad naturam diuinam
2o quantum ad unionem humane nature
ad diuinam. 3o quantum ad species sub qui-
bus in sacro altaris continetur
Circa primum queritur
Utrum deus possit facere
infinita esse actu et videtur
quod non deus enim potest facere maius
omni eo quod facit quia eius potentiam
non adequat opus ut dicit / Hugo
de sancto victore. sed infinito in
actu non potest esse aliquid maius ergo
non potest esse quod deus faciat infini-
tum in actu / Sed contra. deus potest plus
facere quam homo possit dicere
uel cogitare secundum illud luce primo
Non erit impossibile apud deum omne
omne verbum sed homo potest dicere
esse infinitum in actu et etiam
cogitare / cum quidam philosophi hoc
posuerint ut patet in 3o phisicorum ergo
deus potest facere infinitum in actu
Responsio dicendum quod cum dicitur deum non
posse aliquid facere hoc non est propter
defectum diuine potentie. sed propter
impossibilitatem que importatur in
facto quod quidem contingit dupliciter

Uno modo quia repugnat facto in quantum
est factum. sicut dicimus deum non
posse facere aliquam creaturam
que sit in esse conseruet et conseruetur a se ipso
quod uero aliqua ponitur habere
causam superiorem. ponitur etiam in
digere conseruatione. cum idem sit ca-
usa essendi uerum et conseruandi rem
in esse / Alio modo quia repugnat
huic facto in quantum est hoc factum
sicut si dicamus deum non posse
facere equum uel esse cum ra-
tionale quamuis non repugnet facto. tamen
hoc factum scilicet esse rationale repugnat
huic facto scilicet equo. repugnat enim
equo eius in quantum est equus in cuius diffi-
nitione cadit irrationale. Quidam
autem dicunt quod deus non potest face-
re esse infinitum in actu quia esse
infinitum repugnat facto in quantum est
factum. est enim contra rationem creature
ut creatorem adequet. quod oportet
ponere si esset aliqua creatura
infinita. Infinitum enim maius
infinito non est / Sed illud non
videtur rationabiliter dici nichil enim
prohibet illud quod est infinitum
per unum modum excedi ab eo quod est
infinitum pluribus modis sicut si
esset aliquod corpus infinitum secundum
longitudinem finitum uero latitudine
esset minus corpore longitudine et
altitudine infinito // Dato autem
quod deus faceret aliquod corpus infini-
tum actu / corpus quidem hoc
esset infinitum quantitate dimensiua
sed deus ueritatem habet naturam specie de-
terminatam et esset limitatum eo hoc
ipso quod esset res nature. Unde non
esset equale deo cuius esse et essentia
est modis omnibus infinita. Alii
uero dixerunt quod esse infinitum

in actu secundum aliquem modum non re-
pugnat facto in quantum est factum
id est cum facto inquantum est hoc
factum quod est in actu. Aliquo modo non
non repugnat enti in actu esse in-
finitum. Et hoc est opinio Algazelis. Di-
stinguit enim duplex infinitum scilicet
infinitum per se et infinitum per
accidens. Cuius distinctionis intellectus
hoc modo accipi potest quod cum infinitum
primo in quantitate inveniatur ut dicitur
in 3o physicorum. Si quantitas in qua infini-
tum consistit habeat talem multitudinem
cuius unaqueque pars ab altera de-
pendeat et etiam ordinem habeat
ita quod unaqueque pars alterius multitudinis
requiritur per se, tunc infinitum in
tali quantitate consistens dicitur infini-
tum per se. Sicut patet in hoc quod ba-
culus movetur a manu et ma-
nus a lacertis ac humeris que
moventur ab anima, quod si hoc in-
finitum procedit ut scilicet anima ab alio
moveatur et sic deinceps in infi-
nitum vel baculus aliquid aliud
moveat et sic deinceps in infini-
tum erit multitudo motivorum et
motorum per se infinita. Si vero
quantitas in qua consistit infinitum
resultat in aliquibus pluribus que
eundem ordinem habent et quorum
unus non requiritur nisi per accidens
sicut si aliquis faber cultellum
faciat ad cuius constructionem multis
marcellis indigeat eo quod
unus post alium frangitur et unus
succedit in locum alterius eundem
ordinem tenens si multitudo ta-
lis in infinitum excrescat dicitur
infinitum per accidens et non per se
actu enim fabrili opus marcellorum

infinita multitudo cum per unum
marcellum si durities equalitatis
possit expleri sicut per infinitos.
Dicunt igitur quod infinitum
per se repugnat ei quod est esse in
actu eo quod oportet in hiis que per se or-
dinem habent complere posterius
per comparationem quodammodo contingit
et sic ad unum consequendum requireretur
infinitorum [illegible] insufficientia
si esset ad infinitum per se et ita
numquam posset compleri cum infinita
non sit transire. Sed infinitum per
accidens secundum eos non repugnat
ei quod est esse in actu cum una
pars multitudinis ab altera non depen-
deat. Unde secundum hoc nihil prohibet
esse infinitum in actu sicut Alga-
zel dicit in sua metaphysica animas
rationales hominum defunctorum esse
infinitas eo quod posset generari omnes homines
[illegible] fuisse et animas post mortem
corporum remanere. Et secundum hanc
opinionem deus posset facere esse
infinita vel infinitum in actu etc.
Et si non invenitur in natura in-
finitum in actu. Sed contra quod Commentator
in 2o metaphysice dicit quod infinitum
in actu esse non potest scilicet infinitum
per se nec infinitum per accidens. Suppo-
no inveniretur infinitum per accidens
sed non infinitum per se. Et sic
secundum eum esse infinitum omnino
repugnat ei quod est esse in actu
Et hoc verius esse videtur. Non
enim potest esse in actu in rerum natura
aliquid non specificatum ad deter-
minatam speciem in determinato genere. Omnis
enim intellectus concipiat animal non
specificatum rationali vel irrationali
differentia non tamen potest actu esse animal quod
non sit rationale vel irrationale. Unde

nō qntas q̄ nō ē etas et vnitas
dimensiones nō ē qnta et sic multa
q̄ nō cōprehendit sub eta spe nūi nō
ē multitudo

s̄m ppbēm non est in gne qd
non est in aliqua eius spē. vna
quecumque ex rō quantitas specificatur
p certam rationem quantitas sicut
multitudinis spēs sunt duo et tria et
de aliis. et magnitudinis spēs sunt
bicubitum et tricubitum et huiusmodi
s̄m aliquam determinatam mensuram
vnde impossibile est sicut inve
niri aliquam quantitatem in actu
que non sit spēi certis limita
ta. cum aut infinitum contrariat
quantitati et dicatur infinitum
p eius remotionem impossibile est
infinitum esse in actu propter quod dicit
phūs in 3 phisicorum quod est infinitum sicut
materia non dum specificata sed sub priuatio
ne exīns et quod se habet magis in
rōne ptis et contentum quam totius
et continentis. Et ideo sicut deus
non pt facere equum ronabilem. Ita nō
pt facere eius actu esse infinitum
vnde s̄m cordinum quod vbi concludit
quamuis non recte concludit eo
quod si ponatur deus facere aliquid
infinitum s̄m vnum modum adhuc
pt aliquis infinitum facere in alio
ordine. sicut si posset facere
infinitos leones. infinito in
non est aliquid maius in illo or
dine quo est infinitum. sed 2m
alium ordinem nichil prohibet
ad maius infinito. sicut numeri
pares sunt infiniti et tamen numeri
pares et impares simul accepti
sunt plures imparibus. Ad
illud vero quod in quarto obicitur
dicendum quod obiectum intellectus non
solum dicitur illud quod vbo pro
fertur sed quod mente concipitur
quod autem sibi ipsi est repugnans
mente concipi non pt. quia nec pt
intelligi contradictoria esse simul vera
ut probatur in 4o metaphisice. vnum tamen
esse infinitum repugnat ei quod est
esse actu hoc non est obuius. vnde
non est infinitum in actu. vnum post
quod sit deo impossibile. phi aut qui
posuerunt infinitum esse in actu
propriam vocem ignorauerunt et cetera

Eiusdem queritur
de xpo quantum ad vnionem
humane nature cum diuina
Et circa hoc questiantur tria primo
vtrum sit in xpo vna ypostasis
tantum. 2o vtrum sit in eo vnum tan
tum esse. 3o vtrum sit in eo vna tantum filiatio

Ad primum sic proceditur vi

quod in xpo sicut plures ypostases
vnio enim anime ad corpus
presuppositum ad assumptionem. quia xpus
humanitatem siue humanam assump
sit naturam que cum sit forma totius
ex anima et cor
pe. sed anima et corpus vnita faciunt
ypostasim hominis. ergo ypostasis in hu
mana natura presuppositum assump
tioni. sed omne quod preintelligitur assump
tioni pt dici esse assumptum. ergo
ypostasis verbi assumpsit yposta
sim hominis et sic sunt due yposta
ses in xpo. Preterea corpus preintelligitur
assumptioni esse assumptibile nisi
sit vnitum anime rationali. non enim dicitur
corpus in animatum esse assumptibile
ergo vnio anime et corporis preintelligitur
ad assumptionem humane nature et sic
idem quod prius. preterea medium vnionis
presuppositum ad vnionem sed quod
est medium vnionis humane nature
ad diuinam personam. vnde dicitur
gratia vnionis ergo presuppositum
ad vnionem. gratia aut non

[Marginal notes, right: 2a; 2a; dicitur ad corpus; sed corpus non est assumptibile]

pt intelligi nisi in aia. aia aut non
intelligitur ee alicuius corporis informatiua. quia
creando infunditur et infundendo
creatur. ergo oz intelligi unionem
aie. et sic idem quod prius // preterea huma-
nitas est quedam forma specialis.
que requirit aliquid quod per ipsam
informatur per aliquam formam crea-
poue tam. ergo oz in xpo suppositum uel
ypostasim creatam que humanitate
informetur. et sic in xpo erunt
due ypostases ypostasis scilicet uerbi et
ypostasis hominis // Ad 2m. ea que sunt
ad inuicem disparata non predicantur
de se inuicem nisi per hoc quod sunt in uno
supposito sicuti scilicet dicimus quod album
est dulce propter unitatem subiecti. sed diuina
natura et humana sunt nature penitus dispa-
rate. predicantur aut de se inuicem in
concreto. dicimus enim deus est homo
et homo est deus. ergo est ibi unum
suppositum tantum et una ypostasis
Si dicatur quod predicantur
de inuicem propter hoc quod conueniunt
in una persona non propter hoc quod conue-
niunt in uno supposito uel ypostasi
una sicut dicimus album ee dul-
ce. Contra persona non addit super
ypostasim uel suppositum nisi ad-
actum scilicet proprietatem ad dignitatem pertinentem
si ergo in xpo esset una persona et
non unum suppositum uel ypostasis.
diuina natura et humana essent in ipsa
unite solum in accidentaliter quod falsum est
3o. dicendum quod secundum opinionem secundam quam
magister in S. d. 6 3o li. summarie
ponit que est quasi opinio modernorum
et aliis multo uerior et securior
in xpo est unum suppositum tantum
et tantum una ypostasis sicut et
persona una. oz namque nos secundum

doctrinam fidei ponere unam rem
subsistentem in duabus naturis
scilicet diuina et humana. aliter non
posset dici quod unus esset deus
Jhesus xpus secundum sententiam apostoli j.
ad Cor. viij. unde et nestorius
dampnatus est propter hoc quod xpum
presumpsit dicere duas personas habere
Illud aut quod est subsistens in
natura est aliquod indiuiduum et sin-
gulare. unde unitas xpi in
qua due nature uniuntur attribuen-
da est aliter non per quod singu-
laritas designatur // Nominum aut
que singularitatem designant
quedam significant singulare in quo-
libet genere entis sicut hoc nomen singulare
et particulare et indiuiduum. Nam ista
et particulare inueniuntur omni genere
Quoddam uero significant singulare
solum in genere substantie sicut hoc nomen
ypostasis. quod significat indiuiduam
substantiam. et hoc nomen persona quod significat
indiuiduam substantiam rationalis nature et si-
hoc nomen suppositum et res nature
quorum nullum de hac albedine potest
predicari quamuis hec albedo sit
singularis. eo quod unumquodque eorum
significat aliquid ut subsistens
Accidentia uero non subsistunt. partes
uero substantiarum quamuis sint de ratione
subsistentium non tamen per se subsi-
stunt sed in alio sunt. unde
etiam predicta nomina de partibus
substantiarum non dicuntur. Non enim
dicimus quod hec manus sit ypo-
stasis uel persona uel suppositum uel res
nature. quamuis posset dici quod sit quod-
dam indiuiduum uel particulare uel sin-
gulare que nomina de accidentibus dicuntur

bantur / Non aut pt dici zt q
humana nā ī xō. uel aliqua eius
ps sit p se subsistens. hc enim
unioni repugnaret respondemus
unionem sm quid et non simpl.
sicut uniuntur lapides ī acuo
uel duo homines passione amoris l
p aliquam imitacionis similitudinem q ora
dicimus ee unum sm quid et no
simpr. qd enim est simpr unum et
p se subsistens nichil continet
actu p se subsistens. s forte in
potencia. Unde firmata ueritate u
nionis nāe in xpo oz ponere
sicut unam personam. Ita et una
ypostasim et unum suppositum et
unam rem nāturam / Sz propter
humanam nām in xpo nichil p
hibet dicere esse quoddam ī diuidum
aut singlare aut particulare / Et si
similr. quaslibet ptes humanas nāe ut
manus et pedes et ossa quorum
qdlibet est quoddam in diuiduum
p se subsistens uel simr. uel ptica
re qd p de xpo est unum tm.
Unde possumus dicere in xpo esse
plura indiuidua uel singlaria uel
particularia s plures ypostases
uel supposita non possumus dicere
in xō esse / Ad 2m qo dicendum qd ex
unione aie et corporis constituit
et homo et humanitas que qui
dem duo hoc modo differunt q hu
manitas signt p modum ptis eo
q humanitas dr qua homo ē ho
et sic ptiale signt eēncialia prin.a spe
p que hoc in diuiduum in tali spē
collocatur. Unde se hz p modum
ptis cum hueat prin.a multa alia

in rebus nāe in ueniantur / Sz
homo signt p modum totius homo
n. dicitur hns humanitatem uel sub
sistens in humanitate sine pscisione
quarumlibet aliorum superueniencium ī ze
neralibus principiis. qr phs q dico
homo non perditur cum habeat
calorem et qntitatem et alia huiusmodi
sm qo secundum opinionem predictam
unionis humane nāe ad diuinam
presupposita unio aie corporis sm
q constituit humanitatem non secundum
qd constituit hoiem / Illud enim qd
in xpo est constitutum ex aia et
corpore tantum qd unionem presupponi
non est totum qd p se subsistit s
aliquid eius et io non pt signi
ut homo. s ut humanitas. Unde oz
dicere qd in ipsa unione humane
nature ad diuinam qn in termino ass
umpcionis intelligatur primo in con
cretio hois quia tunc pro in tellig
ut res p se subsistens completa et
in hoc differt ab aliis duabus opi
nionibus nam prima opinio ponit
q unio aie ad carnem presupp
onitur quantum ad intellectum assumptionis hu
mane nāe non sm hoc solum q
constituit humanitatem s etiam sm
qd constituit hoiem. Sc. ñ. hoc in
assumptis // Sa vero ponit quod
in termino assumpcionis intelligitur
aia corpori unita nec ad constitue
ndum hoiem nec ad constituendum
humanam nām ī xpo et io est
tamquam heretica condempnata / Ad
3m dicendum qd corpus unitum aie
p intellectum assumpcionis humane nāe
unitum aut dico unione constitue
hoiem // Ad 4m dicendum q d. hl

mittit. ut meritum unionis quod secundum intellectum praecedit unionem. Non est meritum quod causet unionem vel unitatem, sed meritum quod facit ad congruitatem convenientis unionis. Et similiter scientia et omnes aliae perfectiones quae possunt dici meritum unionis et gratia quae dicitur Christi potest dici gratia unionis. Verius tamen puto quod gratia unionis dicitur vel ipsa gratuita Dei voluntas quae gratis nullis meritis praecedentibus unionem fecit vel potius ipsum donum gratuitum datum humanae naturae quod est esse in divina persona. Si tamen alia dona vocentur per intellegentiam ad assumptionem praecedentia, convenienter ut patet. Ad quintum dicendum quod humanitas non est forma partis quae dicatur forma quae informet aliquam materiam vel partem. Sed dicitur forma totius in qua suppositum naturae subsistit. Unde oportet ponere quod hypostasis increata informatur humanitate et quod subsistat in ea.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod in Christo non sit tantum unum esse. Esse enim secundum philosophum in 2° de anima viventibus est vivere. Sed in Christo non est tantum vita una cum sit in eo vita creata scilicet vita qua vivit corpus per animam quae morte privatur, et vita increata qua vivit omnium principium. Ergo nec in Christo est tantum unum esse. Praeterea sicut esse est suppositi ita et operatio. Sed unitas suppositi non facit quin in Christo sint plures operationes. Ergo non facit quod in Christo sit tantum unum esse. Praeterea generatio est mutatio ad esse. Sed in Christo est quaedam generatio temporalis secunda, ut dicit Johannes Damascenus. Cum ista autem generatio sit eius quae non potest terminari ad esse aeternum, ergo terminatur ad esse temporale et creatum. Ergo in Christo est duplex esse. Item in Christo maxime sit esse increatum. Praeterea cuicumque est attribuendum esse de quo convenit quaeri potest an est. Sed de humana natura potest quaeri an est. Ergo humana natura habet esse proprium in Christo et sic est in eo duplex esse cum etiam divina natura suum esse habeat. Sed contra quaecumque sunt divisa sed in Christo est unum tantum suppositum ergo et unum tantum esse. Respondeo dicendum quod esse dupliciter dicitur ut patet per philosophum in 5° metaphysicae et idem in quadam glossa Origenis super principium Johannis. Uno modo secundum quod est copula verbalis significans compositionem cuiuslibet enuntiationis quam anima facit. Unde hoc esse non est aliquid in rerum natura sed tantum in actu animae componentis et dividentis. Et sic esse attribuitur omni eo de quo potest propositio formari sive sit ens sive privatio entis, dicimus enim caecitatem esse. Alio modo esse dicitur actus entis in quantum ens, id est quo denominatur aliquid ens actu in rerum natura, et sic esse non attribuitur nisi rebus ipsis quae in 10 generibus continentur. Unde ens ab esse tali dictum per 10 genera dividitur. Sed hoc esse vere attribuitur soli substantiae per se subsistenti. Unde quod vere est dicitur substantia in primo physicorum. Alia vero quae non per se subsistunt sed in alio et cum alio sive sint accidentia sive formae substantiales aut quaelibet partes non habent esse ita quod ipsa vere sint. Sed attribuitur

eius esse alio modo .i. ut quo aliquid
est / sicut albedo dicitur esse non
quia ipsa in se subsistit / sed quia ea
aliquid habet esse album / Esse
ergo proprie et vere non attribuitur
nisi rei per se subsistenti. Huic autem
attribuitur esse duplex. Unum
scilicet esse quod resultat ex hiis ex
quibus eius unitas integratur
quod est proprium esse suppositi substantiale. Ali-
ud esse est quod supposito attribuitur
praeter ea quae integrant ipsam
naturam quod est esse superadditum scilicet
accidentale ut esse album attribuitur
Sorti cum dicitur Sortes est albus.
Quia ergo ponimus in Christo unam
rem subsistentem tantum ad cuius
integritatem concurrit ipsa humanitas
et quia unum suppositum est utriusque naturae
Ideo dicendum est dicere quod esse substantiale quod proprie
attribuitur supposito in Christo est
unum tantum. Habet autem unitatem ex
ipso supposito et non ex naturis.
Si tamen poneretur humanitas a divinitate
separari. tunc humanitas suum esse habebit
aliud ab esse divino. Non enim impe-
diebat quin proprium esse haberet si quae-
libet natura esset per se / esset per se
subsistens / sicut si archa esset
quoddam individuum naturale / ipsa tota
non haberet nisi unum esse / quaelibet
tamen partium eius ab archa separata
proprium esse habebit. Et sic patet quod secundum
opinionem secundam oportet dicere quod in Christo
est tantum unum esse substantiale secundum
quod est esse suppositi proprie / quamvis
sit in eo multiplex esse accidentale //
Ad primum ergo dicendum quod unio dicit esse
quoddam specificum personale condi-
tionem et ideo diversitas unitatis con-
sequitur diversitatem principiorum
unientium. Sed esse magis respicit
ad suppositum subsistens // Ad 2m
dicendum quod operatio suppositi non est de in-
tegritate unitatis eius sed consequitur
eius unitatem. Unde unius sup-
positi in verbo multae operationes secundum
diversa operationum principia quae supposito
insunt / sicut homo aliquid operatur
lingua et manu / Sed esse est illud
in quo fundatur unitas suppositi.
Unde non oportet multiplex praedicari
huius unitatis // Ad 3m dicendum quod
generatio temporalis terminatur non ad esse
suppositi eternum ut simpliciter per eam esse
incipiat / sed quod incipiat esse suppositum
habens id est esse secundum humanam naturam. Ad
4m dicendum quod albedo illa perdit de
esse quod in actu animae consistit quod
etiam de accidentibus quaerere potest

Ad 3m sic proceditur. videtur quod in Christo
non sit tantum una filiatio relata
cum causa multiplicata multiplicatur effectus
Sed nativitas est causa filiationis ergo
cum in Christo sint duae nativita-
tes erunt etiam duae filiationes.
Praeterea impossibile est idem simul manere
et corrumpi. Sed supposito quod beata virgo
ante Christi mortem mortua fuisset
corrupta fuisset filiatio qua filius
matris dicebatur. manet autem
filiatio eterna qua dicitur filius
patris ergo alia filiatione dicitur Christus
filius patris et alia filius matris.
Sed dicitur quod est alius vel sed non
alia filiatio. Contra filius est
relativum secundum esse et non tantum secundum
dici sed huiusmodi relativa secundum proprium
proprietatibus sunt quorum esse est
ad aliud se habere. ergo esse filius

est esse r^us quo refertur ad aliqd
et ita si sunt plures r^us sunt
plures filiacones // P^s. in relacone
nichil inuenitur nisi r^us et
tamen sic fundamentum r^us sicut uni
tas quantitatis est fundamentum relacionis
que est equalitas sed r^us sit diuisi
quo xpus refertur ad patrem et
matrem fundamenta eorum respec
tiuum diuise sunt cause scilicet due
natiuitates nam filius est relacio
originis. ergo in xpo sunt plures filia
ciones // Sed quia filiacio est relacio
personalis sed in xpo est una tantum
persona ergo est una filiacio // Re^o.
dicendum quod in xpo est una tantum fili
acio secundum rem quamuis sint plures
r^us relati secundum r^onem (Ad cuius e
videnciam sciendum quod ut dicit
tenent ad aliquid ab aliis generibus
quia alia genera ex propria sui r^one
habent quod aliquid sunt quantitas enim
aliquid ponit et similiter est de aliis
sed ad aliqd ex propria sui r^one generis
non habet quod ponat aliquid sed ad
aliquid. Unde inueniuntur ad
aliqd que nichil sunt in rerum
natura sed in r^one tantum quod ab aliis ge
neribus non contingit et ceteris ad aliqd
ex r^one sui generis non habeant quod
ponant aliquid non tamen est sed
ex ipsa generis r^one quod nichil po
nant / quia sic nulla relacio esset
rez non ens ad aliqd aliquid, non esset unum de x generibus
Est autem relacio quod sit ad rela
ex eo quod relacio autem cum causa in
aliquo inuenitur aliquid propter quod
ad alterum dependeat ut quando paren
tum dicimus relatiue apparere vel de
pendere vel referri. sicut equa

litas relacionalis ponitur ex
unitate quantitatis que tamen equa
litates quia non ex eodem res
habet esse et unitatem corporalem uni
tas relacionis pensanda est ex
ipso relacionis fundamento vel causa ut quando
est una quantitas per quam pluribus
sit equalis in re non est nisi
una relacio realis equalitatis licet
rerum ad plures sunt quod una
natiuitate ex patre et matre genitus
sum una filiacione realiter dicor
filius utriusque quamuis multe r^us.
sed in xpo non possumus dicere
unam tamen esse filiacionem / Tum
quia refertur ad patrem et matrem
cum sint due natiuitates penitus
disparate. Unde si esset aliqd quod
filiacionem temporalem posset recipe
re sibi oporteret ponere in xpo
plures filiaciones nunc autem filius est
talis relacio quod non potest habere
subiectum nisi ipsum suppositum / In xpo autem
non est nisi suppositum eternum
quod quidem non potest esse subiectum alicuius
temporalis relacionis contingit enim
relaciones temporales de aliquo eterno
dici que sunt relaciones r^onis et non
rei. Unde filiacio qua xpus re
fertur ad matrem non est rela
cio realis / sed r^onis tantum sicut et ce
tere que dicuntur de deo ad creaturas
Non enim potest dici quod subiectum filiacio
nis sit suppositum eternum vel humane
nature vel alicuius partis eius
sicut dicitur suppositum mortis
vel panis / quia sic ipsa humana
natura vel pars eius esset proprium subiectum
filiacionis et denominaretur per
ipsam sicut contingit etiam de
aliis actibus que attribuuntur

xpo ronne humane nature fi
liacio nõ nunquam denominat nisi
ipsum suppositum. Non potest dici quod psbr
heri. ut tunc prohibet aliquas re-
lacões inesse xpo ad uirginem. sicut
tunc diceremus corpus xpi est virginis
virginee. Si ista relacio non habet racionem
filiacionis in ponemus secundum puncta
oppositum suppositum etiam esse ad ipsum xpo
creato. Ad primum igitur dicendum quod ex
natiuitate temporali non innascitur fi
liacio realis sed racionis tantum. Conve-
nit xpus realiter sit filius uirginis
sicut deus realiter est dominus creature
Sunt in eo dicendum non sit relacio
realis sed dominus cum realiter dominus
realis potentiam. et sic deus xpus realiter
filius uirginis per realem natiuitatem
Ad secundum dicendum quod relacio realis
dependet ex termino absque aliquo
refertur et id destructo termino
relacio amittitur. Sed in filia ad
prem remanet in xpo etiam suppo
ita est morte matris. Ad tertium dicendum
quod in isto posse de specie ex parte
propter causam. Sed quod diffus dicitur
duo secundum genus unde non oportet quod
sequeat esse relacio eius secundum ex causa
relacio eius non habet propriam racionem ge
neris vel speciei. Ad 4m dicendum quod
sunt sit racio filiacionis diuinae
et cum filiacione diuina tamen filia
cones non possunt esse due racione
causa sic dicta etc.

Consequenter queritur de xpo quantum
ad species sub quibus in sacro
altaris continetur. Utrum
sit sunt ibi accidentia sine subiecto. et
videtur quod non. Deus enim non
potest facere quod ita esse simul ver-
hoc autem esset si ab aliquo re

moueretur illud quod est de sua di
ffinicione ergo cum diffinicio accidentis
tradat esse in subiecto. quia accidentis esse
est inesse videtur quod deus non possit
facere accidens esse sine subiecto. Preterea de
eodem predicatur diffinicio et diffi
nitum. Sed esse per se est diffinicio
vel descripcio substancie. Si igitur inspiciamus aliquid
aux accidentia sunt per se non in subiecto
sequitur quod sunt substancie quod est absur
dum. Preterea ex accidentibus non potest ge
nerari substancia. Sed videmus ex illis
speciebus generari vermes et cineres
que constat non generari ex corpore
xpi ergo accidentia non sunt ibi sine
subiecto. Sed dicendum quod quia miraculose
Sed generari illa ordinantur ad fi
dei edificacionem sed hoc non ordinatur
ad edificacionem fidei sed est magis
ad scandalum quod vermes generentur
generentur. ergo non sit miraculose.
Preterea in operibus virtutis nichil debet esse
in ordinatum. Sed est ordinem quod
deus imposuit est accidentis sit subiecto
esse ergo non sunt ibi accidencia
sine subiecto. Sed contra sensus non decipitur
in proprio sensibili secundum philosophum in 2o de anima
Sed sensus iudicat ibi esse colorem
et saporem et alia huiusmodi ergo
hec accidentia sunt vere ibi. Non autem
sunt in corpore xpi sicut in subiecto
nec etiam in aere cum nec circumstantiam
sit nata affici talibus actibus ergo
accidentia sunt ibi sine subiecto. Respondeo dicendum
quod accidentia sunt ibi sine subiecto. quod
qualiter esse possit hinc ostenditur est
quod in omnibus causis ordinatis secundum philosophum
in libro de causis prima causa vehe
mencius influit in causatum
cause secunde. quia eciam causa secunda
unde fit ut causa prima non re

hat operacionem suam ab affectu ecc
pro quam causa prima recedit ut dicitur
ibidem in commento. Verius autem causa
et prima omnium entium deus est non
solum in subiecto sed etiam accidencium
ipse enim est creator substancie et accidentis
sed accidencia producit ex eo quodam
ordine. nam mediantibus substanciis prius
accidencia producuntur. Unde secundum nature
ordinem accidencia a prius substancie dependent ut sine substancia esse non possint
tamen propter hoc concluditur quod deus qui
prima causa possit accidencia inesse facere
substancia remota. et secundum hunc modum
accidencia miraculose fiunt in sacramento al
taris sine substancia. virtute scilicet divina
ea tenente in esse / Ad secundum dicendum
quod cum dicitur accidentis esse est inesse
vel quandocumque ponatur subiectum in
diffinicione accidentis. intelligitur esse diffinicio per ad
dicionem quando in diffinicione ponitur
aliquid quod est extra essenciam diffi
niti sicut nasus ponitur in diffinicione
simi. Hoc autem est propter naturalem depe
ndenciam accidentis a subiecto. sed hac non
impediente deus potest accidencia sine
subiecto conservare nec tamen sequitur dictam diffinicionem
esse veram quia subiectum non est de essencia
accidentis / Ad 2m dicendum quod 2m Commentatorem
in sua metaphysica esse non potest poni in
diffinicione alicuius generis vel speciei cum
tamen genus quam species non sint
secundum unum esse in omnibus. et ideo
hec non est vera diffinicio substancie
substancia est quod per se est. vel accidens est
quod est in alio. sed est circumlocucio eius
descripcionis que talis intelligitur
substancia est res cuius nature debetur esse
non in aliquo / accidens vero est
res cuius nature debetur esse
in alio. unde patet quod quamvis accidens
inherere sit non in subiecto. non tamen
pertinet ad diffinicionem substancie non
enim propter hoc eius nature debetur
esse non in aliquo nec conveniet
diffinicio accidentis quia adhuc natura
eius remanet talis ut ei debeatur
esse in alio / Ad 3m dicendum
quod de hiis que generantur corruptis
ut vermibus vel cineribus aut a
liquibus huiusmodi due sunt opiniones
quarum magis probabilis quarum
una est que dicit quod substancia panis
redit ex qua possunt talia generari.
sed hec opinio videtur quod aliquid esse
contrarium predicto nisi debite intelligatur
Primo quia non potest esse
quod iterum sit ibi substancia panis dum
enim sed ponere ibi esse substanciam
panis integris speciebus manentibus
et sic cum corpus Christi tamen dum
sit sub sacramento quamdiu species manent
sequeretur quod simul erunt ibi corpus
Christi et substancia panis quod non sustinet
racio. aut hoc erit destructis
speciebus. et hoc iterum est inconveniens
ut substancia panis sit sine propriis accidentibus
panis / secundo quia impossibile propter non
reditus. si enim aliquid est in alterum
conversum non potest dici redire nisi
illud reconvertatur in ipsum substancia autem
panis non est adnichilata sed
transsubstanciata in corpus Christi unde
non potest intelligi quod substancia panis
redeat nisi corpus Christi regeneretur
in panem quod est absurdum.
Unde si debeat ista opinio sustineri
intelligendum est propter substanciam panis ma
teria panis non quod redeat que prius
erit ibi. sed quod destructis speciebus
alia materia deo ibi produceretur vel

pcreationem vel quotiensque alio modo
de quo possint huiusmodi corpora ge-
nerari // Alia vero opinio est
planior ut dicatur quod illis ac-
cidentibus sicut datum est prius sub-
sistere divina virtute sic datum est
eis ut agant et ex eis fiat quod-
quid fieret ex substantia panis vel
quod quid ageretur si maneret
et hac virtute nutriunt et vermes
et cineres exinde generantur
et carnem generant / Si quis
multas hostias comederet et omnia
alia faciunt que ipsa substantia panis
non fecisset et hoc totum propter conditionis
que ibi substantia[?] accidentibus actum loco
substantie / Ad 2m quod hoc miraculum or-
dinatur ad fidem ne fides simul
meritum perdat si non sacri mysterii
representatur / Ad 3m dicendum quod licet
prohibet ad esse ordinat consideratione[?]
ordine tamen divinum est ordo naturalis
qua causa specialis / Et hoc modo conuenit[?]
secundum ordinem quem vere divinus
ordinatum sit ut accidens sit in
subiecto nichil tamen prohibet etiam vere
ordinatum esse ut miraculo alte-
rius accidens sit sine subiecto ut scilicet fi-
dei meritum habeat per locum[?] pacem[?]
Deinde queritur de incorporibus[?]
operibus[?] Christi et primo de angelis
// 2o de corporibus. De angelis
queruntur duo // Primo quod adunatur[?]
corporaliter utrum sint compositi ex ma-
teria et forma / 2o quod ad cogni-
tionem corporaliter utrum simul in actu
possint esse in cognitione matu-
tina et vespertina vel utrum simul
cognoscant res in propria natura
et in verbo / 3o quod ad meritum
voluntatis [illegible] scilicet potuit

eodem actu creationis incepit[?] firmamentum
et terra // 2o quod queritur ad motum utrum
moveantur in instanti. 3o quod
ad assistum utrum possint in [illegible]
vel aliquid facere in istis corpori-
bus etc.

Circa primum sic proceditur. Videtur
quod angelus sit compositus ex
materia et forma // Augustinus
enim dicit in libro de mirabilibus
sacre scripture omnipotens deus ex
materia informi quam prius con-
didit corporalium et incorporalium
sensibilium et insensibilium intelligi-
bilium et intellectu carentium multi-
formes species divisit // Angeli
autem sunt intellectuales et incorporales
ergo habent materiam in sua compo-
sitione // Preterea bo. dicit in libro de trinitate
et uno quoddam est simplex quod
tamen duplicitur ut angelus et
anima quorum unum quod est quod et [illegible]
quodammodo materie et forme et sic
idem quod prius // Preterea omne quod est
in genere habet genus et differentiam
genus autem sumitur a [illegible] in
sua [illegible] sumitur [illegible]
ex natura forme ergo omne
quod est in genere compositum est
ex materia et forma. Angelus
autem est in genere substantie cum ipse sit
habens speciem limitatam. Ergo angelus
est compositus ex materia et forma
Sed contra quod dicitur angeli non sunt ex forma b[?]
ex formali quod est ipsum esse an-
gelo. Contra Dyonisius [illegible] est
de essentia et intrat diffinitionem
ipsius sed in omni creatura esse
est aliud ab essentia eius nec
intrat diffinitionem eius ut dicit Alanus[?]
[illegible] dicit ergo [illegible] angeli non potest

fui ex se ipius p. 10 aud in
posse plura prima bona esse q
oporteret in aliquo convenire
cum utrumque sit summum bonum
et in aliquo differre aliās non
essent plura et sic essent composita
sed constat esse plures senciās qu=
gelicās g° oz eas in aliquo convē
et in aliquo differre et sic oz eas
esse compositas. sed compositi ptes sunt
materia et forma ergo an. q
ponuntur ex materia et forma. Et
hoc est qd dicit Boecius de duabus
naturis in una p. xpi. Omnibus na
incorporee sbe u. matie i intit
fi.to. sed angeli sunt incorporei
ergo non est in eis materia. Rō
dom quidam ponunt angelos
compositos ex materia et forma. sed
hoc vi. repugnans rōe coviu
pr duo que in eis inveniuntur.
Primo quidem quia intellectuales
sunt si enim anl. haberent materi
am desm compositionem oporteret
ome qd in eis est esse in eis pmodum
matie. cum ome qd est in a°
sit in eo pmodum recipientis ut habetur
in libro de causis. Forma aut aliqua
hoc modo est in m. qd tea lz ee
ptic. et materiale. Unde si angeli
essent ex materia compositi oporteret
qd forme quibus intelligunt quodque
sicut essent in eis sm ee materia
le et ptic. et sic sequeretur hoc impo
sibile qd an. nichil agnosceret ab
nisi ptic. quia forma pticlar in
aliquo recepta non pot esse ubis
cius principium sicut pz in ss° z° c°
pt abviari. pr hoc qd ponatur
angelus compositus ex materia alte
rius rōe quam materia corpali. qr
quecumque est prima materia constit qd re

cipit formam pticularem aut pticla
rias angelis non esset vis pti
cularis et sic ia materia conve
niret cum hac illi in hoc qd for
me in ea recipientur pmodum pti
clarem. Unde impossibile est.
angelum ul aliquam substanciam
intellectualem ex materia compon
tum alius modi sit receptio
qua recipit intellectus formas
et qua recipit illi prima ut dcm
est. Unde dicit phs in tcio de
aia. Omnium phorum sua est
qd intellectus in nimis hz aia
terra // 2° repugnat eis pte
qd incorporeales sunt quecumque enim
ex materia componuntur oz i materia
convenire eo qd materia sm se
accepta cum qualibet forma ca
reat non hz in se aliquam distinctio
nis rōnem supposita aut diversitate
illi imposile est qd una materia di
versas et disparatas formas recipiat
nisi sm divisionem ptes. Non enim
pt eadem materia et sm idem
recipere formam angeli et formam la
pidis. Divisibilis aut partium non
pt intelligi in materia nisi i extra
sione rōne divisio nisi intellecta dime
sione quia sine quantitate sba remanet
indivisibilis ut d. in 1° phi°
Un oudit oia que sunt composita
ex materia dimensiva ee q° rōnem
in corpore pt esse ex materia
componitur. Et quia sba angeli non
est sum esse hoc n soli deo compe
tit tui esse debetur ex se ipso et
non alio. In denique in aliis
et phan suie aditus eius que
subsistit. et eius ee quo sub
sistit. quo sez actu essendi dicitur.

 

esse · sicut actu circuli dicimus
dr 7c dicimus angelum esse compo-
situm ex quo est et quod est ut
secundum verbum boecii ex esse et quod
est. Et quia ipsa substantia angeli in se
considerata est impotencia ad esse
cum habeat esse ab alio et ipsum
esse sit actus eius ideo est in eo com-
positio actus et potencie. et sic
possunt in eo concedi materia et forma
si omnis actus debeat dici forma et
omnis potencia materia. Sed hoc non
competit in proposito. quia esse non
est actus qui sit pars essencie sed
forma est ipsa quod dicitur angelus secundum
se tum per se subsistens quod materie
non competit. Ad 5m ergo dicendum quod
Augustinus super genesim ad litteram materiam
informem quam deus primo condidit
dicit significari per celum et terram cum
dicitur In principio creavit deus celum et terram
ut per terram significetur materia
informis visibilium per celum
autem ipsa natura angelica nondum
formata per conversionem ad deum ut ipsa
natalia angelorum attribuantur eis
de prima dona gratie attribuuntur
eis quasi forma. Unde non ad propositum
auctoritas inducta. Ad 2m dicendum
quod liber ille non est boecii unde
non oportet quod in auctoritate illa recipiatur.
sustinendo tamen ipsum potest dici quod
formam et materiam large accipit
(80) pro actu et potencia ut dictum est
Ad 3m quod ipsa substantia angeli quodam-
modo se habet ad esse eius ut ma-
teria ad formam ut dictum est. Materia
autem si eius essencia diffunderetur
haberet per essenciam ipsum suum ordi-
nem ad formam et per consequens ipsam
suam formam. Et similiter in angelis
ex ipsa natura substantie accipitur ipsorum
genus quia ex porcione non quia
substantie ad esse accipitur specierum differen-
tia. Unde secundum hoc angeli diffe-
runt specie secundum quod in substantia unius est plus
vel minus de potencia quam in substantia al-
terius dicunt autem vanitatem intellectus de
compositis substantiis quem concedit
non enim ab ipso esse sumitur differencia
sed magis ex habitudine ipsius substantie
ad esse. Ad 4m dicendum quod in summo
deo nulla diversitas esse potest cum in
eo sit idem esse et quod est. Unde hoc
sufficiat ad eius pluralitatem removendam
sed compositio que in angelo invenitur
sufficit ad eius pluralitatem ut ex
dictis patet etc.

Utrum 2m sit predicta ratio quod angelus
non possit cognoscere simul
res in verbo et in propria natura

eadem enim potencia non potest si-
mul geminum actum habere ut quod intellectus
simul plura intelligat. Sed alius ac- a
tus est quo intellectus angeli videt
res in verbo et alius quo videt
res in propria natura ergo impossibile est ut
simul videat res in verbo et in propria natura
Sed diceretis quod hoc modo videtur
ab intellectu angeli simul res in verbo
et in propria natura sicut intellectus noster
videt eclipsim et causam eius Contra
tamen intellectus noster videt eclipsim
et causam eius accipit tamen ut res
intellecta eclipsim. ergo accipit ecli-
psim et causam eius ut unum intellectum
et sic est unus tantum actus. Sed unius
non potest esse nisi unus finis vel terminus
sicut una linea non vadit ultra
sicut ex una parte nisi ad unum
punctum. Sed volicio tamen est pate-
tur est operacio ergo non potest una op-
eracio simul habere plures actus. et
sic idem quod prius. Preterea sicut se

sed potencia ad actum ita actus
ad obiectum sed unus actus non
potest terminari ad duo obiecta ergo nec
una potencia potest simul habere plures
actus et sic idem quod prius. Sed contra
visio qua angeli vident res in
verbo est visio beata que quidem non
est intercisa sed continua, si ergo non potest
videre simul res in propria natura
et in verbo numquam videret res in
propria natura et precipue hoc videtur
in anima christi que ab initio sue cre-
acionis vidit deum et res in verbo
3o contra quod angelus vel anima simul potest
videre res in verbo et in propria
natura et hoc expresse potest haberi ab
Augustino libro 4o super genesim ad litteram ubi
vult quod dies illi et vespere et
mane in eis non sunt ordinati
secundum successionem sed secundum ordinem nature unde
simul est primus dies et
secunda et mane cum vespere et ita
simul visio rerum in verbo et in propria
natura quod quale sit possibile
videndum. Operari siquidem non
proprie attribuitur potencie sed rei
subsistenti, quod per potenciam operatur
ut ipsa potencia intellectiva non sit
operans intellecta sed magis operans
principium sicut autem potencia intellectiva
est principium intelligendi ipsi probe
Sic species intelligibilis est principium
intellectionis ipsi potencie. Unde sicut
una res potest simul diversos actus
habere secundum diversas potencias ut
anima simul vult et intelligit Ita
ex una potencia intellectiva potest
simul prodire diversi actus si simul
diversis speciebus intelligibilibus
formatur. habet enim causam aliquam
3a assignat. Et non est possibile

simul multa intelligere quia scilicet non
est possibile intellectum simul in formari
multis speciebus in actu perfecte sicut
nec idem corpus figurari simul
diversis figuris. Visio autem qua
angelus videt res in propria natura
fit per speciem intelligibilem concrea-
tam vel infusam in mentem.
Visio autem rerum in verbo fit
per propriam speciem ubi sunt essenciam
que non est in nobis sed in intellectu
unitur sicut intelligibilis. Species autem
concreata in nobis non repugnat
unioni in intellectu angeli ad verbum
cum non sit unius racionis et ideo
ipsa species et quia quod est perfec-
tionis in intellectu augetur et
fit quasi materialis disposicio ad illam
beatam visionem. Unde simul ex
intellectu angeli procedit operacio
duplex una racione visionis ad
deum qua scilicet videt res in verbo
Alia racione speciei intelligibilis concreate
qua videt res in propria natura nec
etiam una harum operacionum de-
bilitatur per attencionem ad alteram
sed magis confortatur et una
fit racio alterius sicut imago
rei visa conformatur cum videtur
in actu oculo exteriori. Actio
enim beatitudinis in beatis est racio
tunc sed altitudinis racionis in eis
invenitur. Et per hoc patet responsio ad
primum secundum conceditur quia ex
illius non est inconveniens. Ad
3m dicendum quod potencia intellectiva
angeli non terminatur ad duos
actus secundum idem sed secundum diversas
species quibus ad actum ordi-
natur. Ad 4m dicendum quod intellectus actu

et obiectum nichil cadit medium sicut species cadit media inter intellectum et eius actum. Quod non est simile. 2a

D 3m sic proceditur videtur quod angelus non meruerit suam beatitudinem

Quod enim est in termino perfectum est quod autem meritum est ad terminum imperfectum sed non potest idem esse simul perfectum et imperfectum ergo non potest angelus mereri beatitudinem dum habet eam. Preterea angelus beatus est comprehensor. nullus autem meretur nisi viator. si igitur in primo instanti quo beatus fuit angelus beatitudinem meruit simul fuit viator et comprehensor quod solum est cum hoc sit solius Christi. Preterea beatitudo 2m perfectum in actu consistit. sed in actu perfecto et similiter meritum in actu sed in imperfecto non autem potuit esse quod actus angeli esset perfectus et imperfectus ergo non potuit esse quod simul esset beatus et beatitudinem meruerit. Sed contra beatitudo est ultima perfectio creature. Hec sine merito cum habeat primum regnum sed angelus non potuit eam mereri nisi in primo instanti quo beatus fuit. quia aut non habuit gratiam ut quidam ponunt et sic mereri non potuit. aut habuit ergo in primo instanti sue beatitudinis eam meruit. Respondeo dicendum quod de die angeli tempore est positio. Quidam enim posuerunt quod angelus in primo instanti sue creationis fuit beatus. Sed hoc non videtur esse quod per rationem alii in eodem instanti fuissent miseri quod etiam quidam dicunt. Sed absurdum est quod temporibus est. Alii vero dicunt quod fuerunt conditi in gratia omnes et in ea quidam perseverantes beatitudinem meruerunt. Alii vero gratiam eam agressi facti sunt ingrati et hec opinio nichil difficultatis habet. Unde praeterea mihi magis placet. Tertii vero dicunt quod fuerunt creati angeli in puris naturalibus et ita consequentiam cum ipsis ad deum simul collata est gratia et beatitudo et hii dividuntur in tres vias. quidam enim dicunt quod nunquam beatitudinem meruerunt. sed hoc non videtur competere nisi soli Christo qui est filius naturalis ut hereditatem habeat sine merito. Alii vero dicunt quod mereantur eam ex operibus que circa nos agunt et hoc etiam non videtur quia veniens ut initium perfecti cum magis initium sit dispositio ad primum. Tertii vero dicunt quod in primo instanti beatitudinem meruerunt ex hoc ipso quod ad deum conversi sunt et hec opinio inter has tres probabilior est. Unde ad eius evidentiam sciendum est quod initium se habet ad primum sicut motus ad terminum et sicut fieri ad factum esse. In hiis vero que sunt subito simul esse fieri et factum esse sicut simul aer illuminatur et illuminatus est simul res creatur et creata est. Cuius ratio est quia instans id in quo primo aliquid factum est terminus precedentis temporis in quo non erat et sic aliquid de aliquo aliqua proprietate illius temporis retinet igitur potest dici quod ante hoc instans res ista non fuit et omnibus in hiis que per modum successionis sunt fieri

attenuatur tempore per certa. In momentaneis tamen factionibus fieri non potest attenuari nisi tempore instanti. Secundo quod dividit inter esse et non esse vel. Unde communis in dictionibus aliis instantaneis factionibus possit dici quod hoc factum non est, non tamen potest dici quod fiat nisi in principio. Similiter dico quod in primo instanti quo mens angelica conversa est ad ubi fruitionem et beata quodammodo erat videre per formam fruitionis quia in perfecto esse et beatitudinem meruit nihil quod eo utebatur ad ubi non preexistente beatitudinis perfectione. Sed quia ex mens in ipso fieri beatitudinis per conversionem mens angelica est tamen beata et non beatitudinem meretur. Similiter est de contritione quia in eodem instanti est terminus preparationis ad gratiam et gratie infusio. Ad primum ergo dicendum quod non oportet ponere idem simul esse perfectum et imperfectum, sed idem simul esse perfectum et terminus imperfectionis vel nunc primo esse perfectum. Ad secundum dicendum quod angelus meretur ut bigatori non quasi distans a termino sed ut in termino existens. Ad tertium dicendum sicut ad primum etc.

9 Quintum sic proceditur. Videtur quod angelus moveatur in instanti sicut enim dicitur in libro de intelligentiis: In motu angeli magnitudo spacii distantiam non operatur, sed per distantiam que fit magnitudo spacii, quod aliquid non eque cito pervenit ad propinquum et distans. Ergo angelus eque cito ad distans et ad propinquum pervenit. Sed omne tale movetur in instanti. Ergo angelus in instanti movetur. Preterea sicut se habet mobile divisibile ad motum divisibilem, ita se habet mobile indivisibile ad motum indivisibilem et instantaneum. Sed corpus quod est mobile divisibile movetur successive in tempore divisibili. Ergo angelus qui est mobile indivisibile ex hoc quod cum quantitate movetur subito vel in instanti propter hoc quod medium mobili non resistit. Sed sicut vacuum non resistit corpori in motu ita nec aliquod plenum spiritui angelo. Ergo angelus movetur in instanti. Sed contra est quod Augustinus dicit 8° super Genesim ad litteram quod Deus movet creaturam spiritualem per tempus. Angelus autem est creatura spiritualis. Ergo movetur per tempus et non in instanti. Respondeo dicendum quod in omni motu oportet intelligere successionem et tempus per aliquem motum eo quod cum motus sit ab opposito in oppositum et in contingentibus ut patet in primo 5 physicorum. Unde oportet quod ante mobile intelligatur esse prius in uno termino motus et posterius in altero et sic sequitur successio. Et sic transit de uno termino in mobilibus corporibus contingit dupliciter: Uno modo sicut de instanti in instans; hoc autem esse non potest nisi quando sunt termini motus inter quos est accipere aliquo modo medium sicut inter duo instantia est tempus medium, ut patet in loco, immo etiam in alteratione, augmento et diminutione et huiusmodi motibus continuis aliquo modo propter continuitatem eius super quod transit motus cum eque plus et minus accipere. Alio modo transit de uno termino motus in alium sicut de tempore in instans et hec accidit in motibus quorum termini sunt privatio et forma inter que constat medium non esse. Unde non potest sic transire de uno extremo in

aliquando ut quando in neutro extremorum
sit sicut transitur de instanti in
instans ita quod in neutro est in instanti
sed in medio tempore et huiusmodi motus
sunt generatio et corruptio et illu-
minatio et huiusmodi in quibus oportet
dicere quod unus terminus erit in tempore
praecedenti et alius in instanti ad
quod tempus terminatur. Huiusmodi enim
mutationes sunt termini motus
cuiusdam sicut illuminatio diei est
terminus localis motus solis super terram
unde in toto tempore praecedenti quo
sol movetur ad punctum direc-
te oppositum erant tenebrae.
In ipso vero instanti quo pervenit
sol ad punctum praedictum est lumen
et similiter est de generatione et cor-
ruptione quae sunt termini alteratio-
nis. Et quia inter tempus et in-
stans non cadit aliquod medium
nec est aliquod instans accipere im-
mediate praecedens ultimum temporis, non
est quod in huiusmodi mutationibus absque
omni medio transitur de uno ex-
tremo in aliud nec est accipere
tempus in quo fuit in termino a quo
sed ultimum tempus quod terminatur
ad instans in quo est in termino ad
quem. Et ideo huiusmodi mutationes
instantaneae dicuntur. Hoc autem
dici non potest in motu angeli eo
quod non ordinem habet ad aliquem
motum continuum ut possit dici
terminus eius. Unde oportet ponere quod in-
telligatur transire de termino motus
in terminum motus sicut transitur
de instanti in instans et non sicut
transitur de tempore in instans eo
quod tempus non potest intelligi
sine motu. Unde cum esse
angeli in termino a quo et in motu

dependeat, non potest dici quod sit in
in tempore sed in quodam nunc
et similiter in termino ad quem in alio
nunc sed huiusmodi nunc non sunt te-
mporis quod est numerus motus caeli.
Unde non oportet quod eius nunc
mensuretur nec oportet ea continuari
per medium tempus. Continuitas
enim temporis sequitur continuitatem
motus et continuitas motus sequitur
continuitatem magnitudinis super quam transit
motus ut habetur in 4 physicorum.
Sed in ipsis operationibus angelicae naturae
quarum dicitur moveri per diversa
loca non est invenire aliquam
continuitatem sed quod se habent unum et nunc
quae mensurant motum angeli sunt
quaedam se habentia et non est inter
ea aliquid continuans ut sic ipsa
pluralitas nunc se habentium sit quoddam
tempus in quo dicimus angelum
moveri. Et hoc consonat dictis
philosophi in physicorum ubi dicit quod eius quod
ratione est indivisibile moveri et tempore
componi continget. Ad primum ergo dicendum quod
non reperitur tempus in motu
angeli per distantiam sed per contingen-
tiam terminorum scilicet quia non contingit
angelum esse in duobus locis simul.
Ad secundum dicendum quod successio motus
non solum sequitur divisionem mobilis — ad 2m
sed etiam eius super quod transit motus
quia prius et posterius in motu
ut dicitur in 4 physicorum. Licet ergo
angelus sit indivisibilis, tamen loca
secundum quae moveri dicitur sunt
diversa ab invicem et ideo oportet in
motu eius intelligi aliquam divi-
sionem. Ad tertium dicendum quod quamvis
nihil impediat aliquid plenum
angelum in suo motu tamen praecon-
siderandum oportet in motu eius
intelligi diversa nunc. Ratio autem

p
in possit

phi est magis ducens ad ipos le q
ousia ut quidator ibidem dicit
D 7^m sit predicatur
dr q angli in hec corpa
inferiora agere / Actio enim
esse non pt nisi inter ea que habent
aliquam convenientiam ad invicem. sed
angli non habet convenientiam cum
istis corporibus cum corpalium et
incorpalium etiam genus non sit u
nu ut dicitur in x. me^e ergo an
geli in hec corpa non pnt agere
P si agunt angli in hec corpo
aut agunt pmpi^m aut p influ
enciam. Si pmpi^m equaliter
agere possunt in pinqua et in
distancia q est contra dictum qui dt
qd ubi angeli opantur ibi sunt
Si vero p influxum oz q illius
influxum p medium recipiat. medium
aut corpale non est receptium spu
alis impressionis / g^o nullo modo pos
sunt agere angli in hec i feriora
corpa nec in alias mris / p non
possunt dici agere vel influere
sicut fons influit rivo ut idem
uno qd pius est in au^e pt^m mo^m
in hijs inferioribus fiat sit in age
ntis aliqud a mittere nec iterum id
qd in hijs inferioribus recipi dicat
p eorum influxus creando q angli
creatores non sunt n^c iterum edu
cendo de po^a in actum / Oz qt e
qd Augus in 3^o de trinitate dicit
qd ea que dimitus incorpilis fiunt
ministio anglorum fiunt // Gregorius
eciam dt in 4^o dyalogo q oia corpa
p spuales sunt ad ministrant // Re
dcm qd de actione anglorum in hec
inferiora corpa diversorum diversa e
opio / Quidam enim dicunt q angli

non agunt in hec inferiora corpa
nisi mediantibus corporibus celestibus
que absque incorruptio moventur
sm phos. Avicenna vero vult in
sua me^a et in libro de naturalibus qd
sup^r influunt in hec inferiora
duo modis p motum orbium et alio
modo p impium i medi^te quia
forme intellectus eorum sunt
fcive sm eum et in sensibilis
obedit eorum conceptionibus plus
quam qualitas activis et passivis et ex
inde est sm eum q in istis in
ferioribus fiunt aliquie transmu
taciones quarum ex conceptionibus
supiorum spirituum pter totum ordi
nem causarum naturalium / Oz hec
opio s^a repugnat dictis Aug^i
in 3^o de trinitate ubi dicitur qd
angli non sunt ad nutum ma^a
corpalis non servit quia non est
ibi proporcionata potencia r^v
illius actus quo sbe spuales
in actu sunt oz aut agens
qd educit potenciam in actum
ee marie proporcionata. Unde
non pt esse qd vtus sbe spua
lis creata se extendat ad me^a
transmutacionem in me^e. sz me^e
aliquo agente naturali quamvis tm
non obediat corpal m^a. eius
ad formam transmutacionem tm obe
dit eis totaliter ad motum loca
lem et p hanc virtutem poss
unt cogere et compone aliq
agencia naturalia ad aliquem effectum
pficiendum ea non ad que
n^a vtus naturalis se extendit
sunt ulma virtute que sola
pt naturalem ordinem immutare
Oz quia membra mre sunt

pportionate et ppinque ad re
cipiendum actionem angelorum
ideo in mentes nras agere pos
sunt dupliciter Uno mo confortando
intellectum nrm sicut in corporibus
nris calidis confortat . p maiori
ca. Alio m[illegible] pagens uale ipis
intellectus sicut etiam agit in cor
pa et hoc e impm sine aliquo an
gelico illustrant fantasmata ad
aliquas nobiliores conceptiones
ex pmendas quam intellectus agens
ex se posset Ad 3m dicendum
qd angeli habent continentiam cum istis
inferioribus corporibus que e quam
mouentur ad motum ppter eum
mouere motu locali corpa no
solum illa celestia immediate sed habet
etiam inferiora ut sit sima no
stra de actione angelorum in corpa
sit media inter duas oppones
pphorum predictas Ad 2m dicendum
qd angelus aut in habet corpa mo
ta localiter p ipm et hoc dicitur e
tute actiua quam oz aliquo mo
contingere corpus motum Cum
mouens et motum oporteat
ee simul ut pbatum in 7 phis.
Ad illud vero quia in fine dicitur
in anima confortando eam ad in
telligendum non oz qd tangat p me
dium corpale . quia hoc facit in
spiritualibus ordo qd in corpalibus
situs secundum augustinum Que nono in
ordine nec e contiguatur spue
tral. sicut et angelus inferior su
periori Unde non oz qd intueatur
medium corpale Ad 3m dicendum qd
angeli nec 3 in aia nra nec in
materia corpali aliquid creant

sed solum educunt de potentia in actum
et quamuis uale agens de potentia in actu
educere possit non tamen ita pfecte
sicut angelus :-

Unde queritur de hijs que ptinent
ad hoiem Et primo quantum ad
aiam 2o quantum ad gram 3o
quantum ad culpam 4o quantum ad gloriam
quantum ad aiam queritur duo
Primo utrum dicatur et ffecit aia
sit creatione 2o utrum impare sit
actus voluntatis vel nature :-

D primum sic procedit Uit qd aia
veg. et sensibilis educitur in ee ii
p creationem Ut enim dicit Augustinus
in libro de vera religione . sba vi
uens aia et ordine psertim
sbe non viuenti sed aia sensibilis et
veg. sunt sbe viuentes ergo
sunt nobiliores oibus substantiis
cys non viuentibus Alique aut
sbe non viuentes sunt in ee
adde creatae ut elementa huius modi
ergo et aia sensibilis et veg. in ee
adde creantur cum nobilitas sba
cientis demonstret nobilitatem
facti Prae omne cui ppie competit
fieri vel sit ex nichilo vel sit ex
aliquo aliquo qd aut non habet
materiam ptem sui sit ex nichilo
sed aia veg. e sensibilis non sit ex a
liquo qd habeat materiam ptem sui
ergo relinquitur quod fiant ex nichilo
et sic exit in esse p creationem p
terea omne qd ppe habet esse
si non semper sunt ppie dicitur
fieri sed aia sensibilis ppie et vere
habet esse cum sit sba operans mo
uet enim corpus vel aut habet ppam
operationem nisi qd habet ppm esse ergo

cum anima sensitiva brutorum animalis non sit
sunt ipse operari et fieri et sic re-
stat ut etc. / Sed contra est quod philosophus
in 2o de anima quod sensitiva nunquam primo
sit a generante // Prima autem mutatio
sensitivi est a generante quando acquirit actum
primum qui est esse anime sensitive ergo
fit per generationem et non per creationem
etc. Dicitur aliud quod precedit
in semine hominis animam intellectivam est
per generationem vegetativam et sensitivam est
... quia primum est vivum quam animal
et animal quam homo secundum philosophum in 2o
de animalibus. ergo et anima sensitiva
et vegetativa est per generationem. Cum
deus in instanti operetur anima non
successione sive aliud quod per creationem
successivam exit in esse est ab a-
liquo agente naturali sed anima sensitiva
et vegetativa producuntur modo succes-
siva quia determinato spacio temporis
... conceptus et sensifi-
catur ergo anima sensitiva et vegetativa
sunt a naturali agente et non per creationem
Respondeo dicendum quod circa hanc questionem est
diversa opinio. Quidam enim dicunt
animam sensibilem et vegetabilem esse ex cre-
atione / Alii vero ex ... Et hec
diversitas apud philosophos invenitur
non solum de istis animabus sed etiam
de omnibus formis substantialibus. Quidam
enim ut Plato et sui sequaces scilicet
Avicenna posuerunt omnes formas
ab extrinseco esse qui per se ... duobus
movebantur // Primo quidem quia
cum forme non habeant materiam
partem sui non possunt fieri ... com-
... oportet quod a creante fiant
Secundo quia in rebus inferioribus
non videbant sufficientia nisi

quantitates activas et passivas
quas videbant insufficientes
ad productionem formarum substantialium
cum nullum agat ultra suam speciem
Sed in hoc videntur fuisse de-
cepti quod attribuebant fieri ipse
istis formis / cum tamen fieri non
sit nisi compositi cuius scilicet ipse est
esse forme enim dicuntur non
ut subsistentes / sed ut quibus composita
sunt unde et fieri dicuntur non
ipsa factione sed per factionem compositorum
que consimilantur materie ...
mutatione de potentia in actum
unde sicut composita fiunt per ge-
neraciones naturales / Ita etiam forme
que non sunt subsistentes / Qua-
litates autem active et passive
agunt ad formas substantiales in vir-
tute substantialium formarum quarum
sunt instrumenta sicut calor
ignis agit ut instrumentum anime
nutritive ut dicitur in 2o de
anima / Anima autem vegetabilis et
sensibilis non sunt forme sub-
sistentes alias remanerent
post corpora. Unde oportet quod fiant a
generante per actionem compositorum sicut
et cetere forme materiales. Sola
autem anima intellectiva que per se est
subsistens et remanet post corpus
est ab extrinseco per creationem / Si
autem sensibilis et vegetabilis intellectum in
homine diversum in substanciis ...
... indicantur tunc etiam vegetabilis
et sensitiva hominis a generante erit Sed
quia hec opinio repugnat dictis
philosophorum qui in homine animam unam
tamen posuerunt / ad quam omnes
operationes ... pertinent / et etiam
contra dicta sanctorum ...

Dualitatem anime ut patet in libro de
ecclesiasticis dogmatibus. Ideo asserendo quod in ho-
mine sit tantum una forma anime cuius
potentie sunt vegetativa sensitiva
et intellectiva. dicimus quod anima ho-
minis que omnes has potentias
anime sustinet a deo creatur et quod
per operationem naturalis agentis fiat ut
corpus organicum actu perficiatur
per potentias que sunt corporalium per-
fectum actus. Ad primum argumentum dicendum quod
anima vegetativa et sensitiva non sunt forme
advenientes sicut nec subsistentes
sed sunt principia vivendi et sentiendi
et ideo non oportet si quod est minime
nobile sit a deo immediate quod etiam quod
est magis nobile. quia deus tamen
non habet limitatam virtutem ut
agat necessario nam potest agere et
nobiliora et minus nobilia secundum
suam voluntatem. Sicut immediate
produxit prima in corpora brutorum
animalium. quibus tamen homines qui
nobilius generantur ex semine nobili-
ores sunt. Ad 2m dicendum quod anime
sensitive non convenit per se esse nec sic
ut nec operari. nam est enim actio anime
in qua corpus non communicat. est
enim duplex potentia motiva anime
sensitive. Una que imperat scilicet
appetitiva cuius actus constat quod
non exercetur sine corpore. Alia
que imperium exequitur. que aff-
ixa nervis et musculis est secundum
motum in eis secundum quem ipsa distinc-
tio pertinet corporalium facit quod
una pars animalis est movens et
alia mota. et ita possunt mo-
veri corpore. Alia que sunt in
generatum concedimus nisi quantum pertinet
ad hominem in cuius semine corpus

vegetativa producit et sensitiva anima tamen
imperfecte. nam secundum auctoritates in
generatione animalis ex semine inve-
niuntur multe generationes.
Ad 2m sic proceditur videtur quod
imperare sit actus rationis quia 12
philosophus dicit in primo ethicorum ratio
recta ad optima deprecatur. et ab-
dit ei quod est contrarius quod imperare
et deprecari et huiusmodi videtur ad
rationem pertinere. Sed contra imperare
ad dominum pertinet sed nos sumus domini
nostrorum actuum per voluntatem ergo
imperare est actus voluntatis.
Respondeo dicendum quod in imperio duo sunt
quorum unum est rationis aliud vo-
luntatis. qui enim imperat inclinat
ad faciendum quod voluntatis
est. Imperium enim est motive principium
agentis. et ideo ordinat cum
enim imperat ad exequendum id
quod imperat et hoc ad rationem pertinet
cuius est ordinare. Et si duorum
horum ordo consideretur videtur voluntatis
primo esse in inclinatio voluntatis in aliud
per electionem et per consequens imperium exequ-
tionis ordinatur motus per
quos fieri debeat quod electum est
et sic imperium est immediate actus
rationis sed voluntatis ut primo mo-
ventis. Et per hoc patet solutio ad
obiecta etc.
Deinde queritur quomodo ad gratiam 13
pertinet utrum caritas
secundum essentiam augeatur
et videtur quod non cum enim aug-
mentum sit quedam mutacio
vel variacio quod mutatur vel va-
riatur secundum essentiam aut generatur
aut corrumpitur. non enim gene-
ratur cum prius fuit. Ideo caritas

non b; quantitatem nisi virtualem
s; virtus caritatis est ipa essentia
eius / ergo non pt ee q valeatur
quantitas caritatis sine variacione
essentie et sic s'm suam essentiam
sz q essentia eius vel generatur
vel corrumpitur / Sz qd primum essen-
tiale videt ipi essentie caritatis
s; quedam ptinent ad magis s'
nim essentiale 4o in eis caritas
s'm essentiam augetur / Ro dicendum
qd caritas s'm suam essentiam au-
getur // Sz notandum e q licet p
ositio s'm radio quantitatives
importat quantitatem cum denominat sbm
ut cum dicitur id est albus s'm
pedem quia pes est sbm albedinis
quandoque non formam ut cum dicit' id est
caloratus s'm albedinem cum ergo
dicitur aliquis s'm hoc moveri
pt intelligi vel sbm vel forma
cum cum dicitur ille movetur
s'm manum nominatur sbm motus
cum vero dr a. movetur s'm locum
notatur qd forma specificat motum
Sic ergo cum dicimus caritatem
s'm essentiam augeri denotatur
sbm augmenti ut sit sz ipa es-
sentia caritatis augetur. sicut
cum dicimus album augetur s'm
essentiam suam. non aut designat
formam specificans motum ut sic
sit augeatur s'm essentiam i. au-
gmentum eius est motus in esse
vel in essentia. et sic dr augmen-
tum esse s'm quantitatem et quam-
vis quantitas caritatis que e virtus
sit idem qd essentia caritatis non
tamen sz q essentia caritatis tollat'
quia etiam in augmento corporali

ipa essentia quantitatis non tollit'
cum semper remaneat dimensio
indeterminata s; s'm diversas termina-
nes quas recipit sic mutatur
de parvo in magnum ipe e aug-
mentum / Ita etiam ipa virtus
caritatis non tollitur p essentia
s; variatur [illegible] eius / Omnis
aut forma recepta in aliquo sbto
[illegible] recipit s'm capacitatem
recipientis / unde quanto sbm ca-
ritatis magis disponitur ad
caritatem scz per operationem sui
tanto maiorem capiat
caritatem / et sic caritas s'm sui
essentiam augeri dr / Et sic pz
solutio ad obiecta

Deinde queritur de hiis que p-
tinent ad culpam / Et que-
runtur duo / Primo utrum
petrus negando xpm peccavit
mortaliter vr q non dicit cum
quedam glo. qd peccavit per
surrepcionem s; peccatum p surreptionem
peccatum est veniale et non mortale
unde primi motus qui p surreptionem
fiunt sunt peccata venialia ergo
peccavit tamen venialiter / 2o Beda
dicit in libro de dilectione dei q
in petro caritas fuit sopita non
extincta s; p peccatum mortale ca-
ritas extinguitur ergo petrus
non peccavit mortaliter / Sz 3
est qd Greg' dicit in omeliis
qd petrus absque fletibus diaboli
soli cripitur. s; in fletibus diaboli
non est aliquis nisi p peccatum morta-
le ergo petrus peccavit mortaliter
Ro dicendum qd absque dubio petrus
peccavit mortaliter negando xpm
qd quidem pz ex duobus. Po

quia negavit fidem in loco ubi
periclitabatur et eius confessio re-
quirebatur. Cum enim confessio sit
ad salutem ut dicitur Ro. x.
In quo videtur quod sit de necessitate
salutis confessio fidei in casu predicto
et precipue mendacium in hiis que
fidei sunt penitus oppositum est secundum
Augustinum in libro de mendacio. 2o
quia defectum confessionis et
mendacio addidit periurium et
blasphemiam quia ut dicitur Mt.
26. cepit detestari et iurare
quia non novisset hominem. Quia
perseveravit in peccato dat intelligendum
solum et qui in ultima horum cadit.
14 Ad primum ergo dicendum quod surreptio
duplex accipitur. Uno modo secundum quod opponitur
deliberationi et secundum quod primi motus
dicuntur esse ex surreptione. Sic Petrus
ex surreptione non peccavit. Alio modo
secundum quod opponitur electioni. 2o Petrus
ex surreptione peccavit quia peccavit
ex electione non quasi ex certa ma-
litia sed ex passione timoris. Ta-
lis autem surreptio non excusat
a mortali sicut patet in concupiscentia qui
fornicatur non motus concupiscentie
sed motu corporis consentiendo. Ad 2m
dicendum quod Beda in ... loquitur et
eius verbum ut dicitur vel est
= id est dicitur = in terminis de quadam dilectione fa-
miliaritatis quam Petrus ad Christum
habebat que in eo mansit etiam post
negationem vel si intelligatur de cari-
tate extincta. Intelligendum est quod
non fuit extincta secundum potestatem
causam ... que eius priorem ... pe-
nerat cum eius ... ex se extincta
secundum electionem etc.

D 2m sic proceditur. Videtur quod habere 12
plures prebendas sine
cura animarum absque dispensa-
tione sit peccatum mortale quia hoc
est contra statutum concilii generalis
... ad 3r in quodam de-
creto Urbani pape quod incipit
Pervicatorum canon. Unum aliquem
in duabus ecclesiis titulari non
licere sed unusquisque in qua in-
titulatus est in ea tantum canonice
conversetur. Licet enim episcopi dispensatione
unius diversis ... possit ecclesiis
canonicatum cum prebendariis nisi unius
ecclesie in qua scriptus est ex quo dicitur
pro 16. q. i. dicitur quoddam decretum
ad synodi. Clericos ab instanti
tempore duabus non connecti ecclesiis
negociationis enim est hoc ad tur-
pis lucri commodum et ab ecclesiastica
consuetudine penitus alienum et
sic idem quod prius. Preterea Bernardus dicit
quod tenebra erubuit lumen cru-
cis ... quod figmenti non fuit concessum
vel videtur esse illicitum figmenti
autem non fuit concessum quod inter-
fecit ... que occiderunt in Bethle-
em ... in ... quod tamen
pro se ... qui capit
in ... in Damasco. Preterea
Bernardus dicit Qui non unum sed
plures est in beneficiis non unum
sed plures est in suppliciis et sic
gravissime peccat. Preterea quicumque com-
mittit se discrimini et periculo peccati
mortalis peccat mortaliter. Sed hic
est huiusmodi quia recipiendo plures
prebendas incurrit statuta servare
utriusque ecclesie in quibus prebendatur
que per illum fieri non ... potest

Ut puta si eadem tempore vocetur
ad electionem in utraque ecclesia vel ad ali
qua ecclesie negocia peragenda et pre
cipue si sit causa inter duas ecclesias
cum utrique teneatur quod videtur quod
peccet mortaliter / Secundum quod est quia illud
quod exigit in quo periculum non est susti
nendum absentia. sed ecclesia sustinet
ut aliquis quilibet habeat duas pre
bendas ergo in hoc non est periculum pec
cati mortalis / Preterea est aliam pri
mo dicendum habentem prebendam accipere sed ma
ior est differentia inter ecclesiastica beneficia
quam inter primum et prebendam ergo cum
liceat habenti unam prebendam accipere
aliam / Solutio Dicendum quod omnis questio in
qua de peccato mortali queritur nisi
expresse veritas habeatur periculose deter
minatur. quia error quo non cre
ditur esse peccatum mortale est peccatum
mortale. quantum ad conscientiam non excusat
a toto. licet tamen a tanto error quo
creditur esse peccatum mortale quod non est
mortale ex conscientia ligat ad peccatum mortale
precipue autem periculosum est ubi ve
ritas ambigua est quod in hac questione
accidit. Cum enim hoc quod ad theolo
gos pertineat magis dependeat ex
iure divino vel ex iure naturali et ad
iuristas magis dependeat ex iure
positivo In determinatione ista theologi
theologis et iuriste iuristis contra
sentire. In iure namque divino non
invenitur determinata expresse cum
in pagina scriptura quasi expressius
inveniatur unde de ea non fiat quin
imo ad eam argumenta ex aliquibus
auctoritatibus sacre scripture adduci pos
sint que tamen lucide veritatem non osten
dunt / Determinantes vero eam secundum in
ius positivum. sic videntur ad partes de ea

Dicendum quod actionum humanarum multiplex
est divisio quedam enim sunt que
habent deformitatem inseparabiliter annexam
ut fornicatio adulterium et alia huiusmodi
que nullo modo bene fieri possunt / Deinde
talium non est habere plures preben
das alias in nullo casu dispen
sationem recipere possent quod nullus
dicit / Quedam vero sunt actiones
que de se indifferentes sunt ad bonum
vel malum ut levare festucam
de terra vel aliquid huiusmodi. Inter quo
rum quidem computatur habere plures
prebendas. cum tamen secundum se vel veritatem
plurimas in se inordinationes con
tineat ut potest quia non est possibile
aliquem de pluribus ecclesiis deser
vire in quibus prebendatus est
cum prebende videantur esse ordi
nate quasi quedam stipendia di
vini cultus ministerium. Destitu
itur etiam divinus actus cultus divini dum
unus loco plurium instituitur. De
fraudantur etiam in aliquibus defunctorum vo
luntates testamentorum qui ad hoc
aliqua bona ecclesiis contulerunt
ut certus numerus deo famulantium ibi esset
Destruitur etiam equalitas dum
unus pluribus beneficiis habundat
et alius nec unum habere potest. et mul
ta alia huiusmodi que de facili possent
sequi unde non potest conveniri inter
indifferentes actiones et multo minus
inter eas que sunt secundum se bona ut
et dare elemosinam et huiusmodi //
Sunt vero quedam actiones
que ab potentia consideratione deformitatem
vel inordinationem quandam importat
que tamen aliquibus circumstanciis ad
venientibus bone efficiuntur / sicut
occidere hominem vel percutere in
se deformitatem quandam importat

Sz si addatur occasione malefactorē
ꝑ iusticiam vel ꝑtuere delinquen-
tium causa disciplīne nō est pctm
ſ; virtuosum / In nūo ḣaz actū ma
videtur esse ḣere plures ꝑbēdas
quibus eciā aliquas in ordinacōes
ꝯtineat / tn̄ ille circūstancie possunt
superuenire ita honestates actum
q ꝑdicte in ordinacōes totalit
euacuatur utpute si sit necessitas
eius ob spacio in pluribus eccliis
vel et possit plus ꝓuire eccīe vltā
tudem absens quā alius pñs et
si qua alia sunt ḣm̄oi et tūc istis
ꝯdicionibus sup̄venientibus tunc
vt̄ā intencōne nō est pctm̄ etiam
nulla dispensacōne interueniente / Si
consideretur tn̄ ſm̄ ius nāle q
dispensacio ad ius nāle nō ptinet
ſ; solum ad positiū / Si vō aliquis
ḣac intencōne plura bñficia ḣe
at ut sit dicior ut lautius viuat
et ut facilius ad statū ꝓueni
at in aliqua eccīa ubi est ꝑbenda
tus non tollūtur ꝑdicte deformita
tes / ſ; augentur quia tūc tali in
tencione etiam unum bñficium
ḣere qd nullam in ordinacōm in
portat ēēt illicitū / et sic quide
ēēt ꝯtra ſm̄ ius nāle etiā nullo
iure positiō sup̄veniente / Aut
aūt etiam est ꝑ antiqua iura ſꝯ
ēē ꝓhibitum : pz etiam hic ꝓ
hibicioni ꝯsuetudinem ēē ꝯtrariam
ꝑ quā quidam dicunt iura iā ēē
abrogata nam ꝑ ꝯtrariam ꝯsuetu
dinem iura ḣumana abrogantur
Quidam aūt dicunt ꝑ ḣanc con
suetudinem antiqua iura non
abrogari eo qd quidam de ire
talis dicit / multa ꝑ paciam

tollerantur que si iudicio ꝑ ꝑ fuerint
adducta statuto regente cassacūt
Et hec ꝯtrouersia iuristis est relin
quenda · quamuis hoc videatur ēē
ꝓbabile qd ſm̄ ad iura iā antiqua
ꝯtinet nō nāle abrogari nō pos
se ꝑ ꝯtrariam ꝯsuetudinem ut pote
irracōnabilem · ſm̄ aut ad hoc
quod solum deinde positiua ꝯtz
possunt ēē abrogata ꝑ quidem si
dissimulanter ḣant ꝯtrariam ꝯsuetu
in quorum ꝑtate est ius positiū mu
tare / Intendunt ꝑ tem tale dissi
mulacōm antiqua iura mutare
Si ergo antiqua iura que hoc
ꝓhibebant in suo robore maneat
ꝯtra ꝯsuetudine non obstante
etiam est nō posse ꝑ aliquem plures
ꝑbendas ḣere absq; dispensacōe
etiam illis circūstancijs sup̄veni
entibus que ſm̄ ꝯseruacōm iuris
nālis actu poterant honestare / Si aūt
antiqua iura sunt ꝑ ꝯsuetudiē
abrogata tunc ꝑdictis circūstancijs
sup̄venientibus etiam sine dispen
sacione licitum est plures ꝑbend
as ḣere sine quibus circūstancijs
licitum non est ſm̄ tunc dispensa
cio interveniat · eo qd dispensacio
ḣumana non aufert ligamen iuris
nālis ſ; solum ligamen iuris po
sitiui · qd ꝑ ꝑorem statuitur et ꝑ
ꝑorem dispensari pt / Et ex his
de facili pt patere ad obiecta
Eciāe questio ſm̄ ad glam 16
ptinet utrum oēs sancti
qui sunt in eccīa canonizati
sint in gloria vel aliqui eorum sint in
inferno · et vr̄ qd aliqui possint
esse in inferno de hijs qui sunt
in eccīa canonizati / Nullus pt

ita certus esse de statu alicuius sicut
ipsemet de se quia que sunt hominis
nemo novit nisi spiritus hominis qui
in ipso est ut dicitur i ad Cor ii.
Sed homo non potest esse certus de seipso
utrum in statu salutis sit / Ecclesiastes ix
Nemo scit utrum sit dignus odio vel
amore / quod nullo modo precavit ergo
potest in canonizando errare / Preterea quan-
documque in iudicio innititur medio fa-
llibili potest errare sed ecclesia in canoniz-
ando sanctos innititur testimonio
humano enim inquirit per testes
de vita vel miraculis ergo cum testi-
monium hominis sit fallibile videtur quod ecclesia
in canonizando sanctos possit er-
rare / Sed contra in ecclesia non potest esse
error dampnabilis. sed hic esset
error dampnabilis si veneraretur
tamquam sanctus qui fuit peccator quia
aliqui non scientes peccata eius fal-
lerentur si ita quod possent ad errorem
perduci ergo ecclesia in talibus errare
non potest / Preterea Augustinus dicit in epistola
ad Ieronimum quod si in scriptura canonica
aliquod mendacium admittatur nu-
tabit fides nostra que ex hac scriptura
dependet. sed sicut tenemur credere
aliud quod est in sacra scriptura / ita et
aliud quod est per ecclesiam communiter determinatum
unde hereticus est qui sentit contra de-
terminacionem conciliorum. ergo omne iudi-
cium ecclesie erroneum non esse potest / Respon-
deo dicendum quod aliquid potest iudicari possibi-
le secundum se consideratum quod relatum ad
aliquid extrinsecum impossibile in-
venitur / Dico ergo quod iudicium
eorum que per sunt ecclesie potest errare
in quibus scilicet persone eorum considerantur
tantum / Si vero consideretur divina
providencia que suam ecclesiam spiritu

sancto dirigit ut non erret sicut
ipse promisit / Io. xvi. quod spiritus ad-
veniens doceret omnem veritatem
de necessariis scilicet ad salutem certum
est quod iudicium ecclesie universalis errare
in hiis que ad fidem pertinent in-
possibile est / Unde magis est standum
sententie pape ad quem pertinet determinare de fide
iudicio quam [struck] profert quam quorumlibet sa-
pientum hominum in scripturis opinioni
cum Caiphas quamvis peccator tamen quia
pontifex legatur eciam inscius
prophetasse. Io. xi. In aliis vero sententiis
que ad particularia facta pertinent / ut
cum agitur de possessionibus vel de cri-
minibus vel de huiusmodi possibile est iudicium
ecclesie errare per falsos testes / Ca-
nonisacio vero sanctorum medium
est inter hec duo. quia tamen honor quem
sanctis exhibemus quedam professio
fidei est / qua sanctorum gloriam
credimus / pie credendum est quod
non eciam in hiis iudicium ecclesie
errare possit / Ad primum ergo dicendum quod
pontifex cuius est canonizare sanc-
tos potest certificari de statu alicuius
per inquisicionem vite et attestacionem
et precipue per instinctum spiritus sancti qui
omnia scrutatur eciam profunda dei
Ad secundum dicendum quod divina providencia
preservat ecclesiam ne in talibus per fallibile
testimonium hominum fallatur patet responsio ad
tercium quod sequitur.

Deinde est de dei amore et
racio de deo quesita sunt ha
Primo de eius unitate / 2o
de eius iudicio 3o de eius sacro
Ad primum sic proceditur videtur quod
unitas aliquid positive dicat
in divinis / et non privacionem
tantum secundum opinionem magistri / ex primo libro
enim non consistitur res aliqua

ex unitatibus aut constituitur
unus qui est res cum sit species
quantitatis ergo unitas non dicitur
secundum privationem tantum, preterea unus ponitur
ad distinctionem si igitur unitas et
unus in divinis non dicerent rem
aliquam non esset in divinis rea-
lis distinctio quod est heresis Sa-
belliana, preterea si unitas et unus in
divinis dicerent solum privationem per
unitatem aut nichil aliud vi-
detur removeri quam unus nec
primum ad quem unitas ponitur
quod utrumque absurdum in divinis
dicitur secundum negationem negationis
sed negatio negationis non est nisi
secundum rationem tantum ergo unitas et
unus non erit ... in divinis quod
est inconveniens, et sic unum
et unus ad positive dicuntur in di-
vinis. Sed contra quod predicatur de
aliquo predicatur de eo secundum propriam
rationem sed res unum in negatione
consistit etenim unum quod non dividitur
secundum philosophum ergo de deo predicatur secundum
remotionem tantum, preterea secundum philosophum in x
metaphysice unum et multa opponuntur
sicut privatio et habitus privatio autem
dicitur per remotionem tantum ergo unum
quod unum predicta duo tenet locum
privationis dicitur per remotionem
tantum, preterea unum super ens non addit nisi
aut secundum rem quia sic res non esset
una per suam essentiam addit igitur
aliquid secundum rationem tantum sed quod est
secundum rationem tantum vel est negatio vel
relatio; cum igitur unum super
ens non addat aliquam relationem
quia ad aliquid non dicitur unum
quod addat negationem, solutio dicendum
quod unum quod est principium numeri de

necessitate aliquid positive dicit in eo
cui attribuitur quia cum ex unita-
tibus numerus constituatur, si uni-
tas res aliqua non esset numerus res esse
non posset, et sic non possit poni
in aliquo genere tamquam species, sed
unum quod convertitur cum ente sit idem
quod unum quod est principium numeri sed quod
etiam unum quod convertitur cum ente
aliquid positive super addit enti
et hoc concedit Avicenna unde
dicit quod unum quod convertitur cum
ente addit super ens aliquid quod ad
genus mensure pertinet sed hoc
non potest esse quia unum quod convertitur
cum ente cum de qualibet re dicitur
sed etiam quod illa res quam addit
super ens sit una et sic vel erit
una per aliquam unitatem additam
et ita erit processus in infinitum, vel
erit una per essentiam suam, quod si ita
est standum est in primo scilicet quod ens
ipsum dicatur unum per essentiam
non per aliquam rem additam sed
ergo intelligendum est secundum opinionem
Aristotelis et Averroys quod unum quod convertitur
cum ente non super addit enti
rem aliquam sed solum negationem
divisionis, et sic quamvis unum
ponit aliquid nichilominus in suo in-
tellectu includit ens et dicatur
remotive quantum ad illud quod super-
addit enti, unum vero quod est principium
numeri quod super addit enti aliquid
de genere mensure et similiter numerus primo
tamen est, principium in decimum tantum in
rebus quantitatibus dimensionem quod
talis numerus causatur ex divisione et secundum unus scilicet quod divisione continui
continui, causatur est secundum Aristotelem
est et secundum Avicennam nulla autem quantitas
propria rei corporalis potest dici de deo

aut de aliqua sua spirituali virtute.
Secundum hoc unum et unus que continentur
in genere quantitatis non dicuntur
de deo et de aliis substantiis incor-
poreis sed solum unum quod convertitur
cum ente et multitudo ei opposita
et ideo unitas in divinis non dicit
nisi remotive. Secundum ad illud quod
super addit enti quoniam ponat ali-
quid dicendum quod includit ens. Est enim
unum ens indivisum. Ad primum dicendum
quod obiectio illa procedit de uno quod
est principium numeri. Ad 2m dicendum quod
obiectio illa procedit ac si nullo
modo unum et unus aliquid ponerent
vere in divinis ponunt autem ens non
distinctam vel secundum addit quod ens
includitur in ratione unius ut
dictum est. Ad 3m dicendum quod in ratione multi-
tudinis includitur negatio veri sed
in ratione unius negationis et veri si-
mul quod sic patet. Unum enim est quod non
dividitur. Divisio autem que negatur
per primum quod convertitur cum ente con-
cludit quod sit talis quod in divisione divi-
sione solvetur. Hec autem est scilicet distinc-
tio per affirmationem et per negationem et
non secundum dictionis negationem constituit non
divisum est enim unum quod dividitur
tali divisione quod sit in eo accipere
hoc et non hoc. Et sic unum in
quantum negavit affirmationem et neg-
ationem simul est negatio veri et ne-
gationis simul. Predicta vero dictio ...
includitur in aliud in ratione multi-
tudinis et sic includitur ibi ne-
gatio veri quia multa sunt que
sic dividuntur quod unum eorum
non est alterum etc.

Dicendum 2m sic proceditur. Videtur quod Christus
non sit descensurus in terram
ad iudicium quia in super
illud psalmi: Dominus in templo sancto
suo etc. dicit glossa quod deus in celo
sedens de bonis et malis iudi-
cat ergo iudicium futurum non
est in terra sed in celo. Preterea ad digni-
tatem iudicis pertinet quod iudi-
candi ad eum accedant et non
econverso sed Christus est iudex dignissimus
cuius locus est celum ergo homines
ascendent illuc ut iudicentur
et non econverso. Preterea si iudicium sit in 2a
terra futurum proprie videtur quod sit futurum
in valle Josaphat ut habetur
Joelis 3 sed locus ille non posset
tantam multitudinem hominum capere
et sic non est ibi futurum iudicium
ergo in loco terre. Contra quod est in
Thessalonicenses 1o quod Christus in iussu et in
voce archangeli et in tuba dei descen-
det. Preterea in iudicio apparebunt
non solum electi sed etiam re-
probi qui habebunt corpora grossa
et grossa sic non competet eis
locus celestis ergo iudicium
terra non in celo erit. Respondeo dicendum
quod iudicium ordinatur ad retri-
butionem premiorum. Unde secundum duplex
premium scilicet anime et corporis est duplex
iudicium dei unum quo iustificat
vel dampnat hominem quo ad animam
et hoc iudicium totum per hoc tempus
agitur. Aliud est iudicium quo
premiabuntur vel punientur
homines etiam secundum ad corpora et
hoc iudicium fiet post resurrectionem in
fine temporis. Primum autem iudicium
convenit Christo ratione divinitatis. Secundum
sed secundum rationem humanitatis et sicut
dicit Augustinus super Johannem ubi

dei viuificat aīas / sꝫ vbum caro
factum est viuificat corpa vn
etiam Johis v°. dicitur / ptātē
dedit ei iudicium facere quia
filius hoīs ē. Sicut ergo ultimum
iudicium est futurum in loco qui xo.
competit rōne sue hūanitatis scilicet
circa terram illam ubi natus ē et
passus et reliqua compleuit hu-
mana officia ppt qd dicitur qd
in valle Josaphat iudicium est
futurum que vallis subiacet monti
oliueti. Unde xpus ascendit
celum. ut sit ondatum idem
esse qui ascendit regnaturus
et qui descendit iudicaturus scdm
illud act. jo. Quem admodum vi
distis eum ascen. in celo. ita veniet //
Ad 3m go dicendum qd glo. illa loquitur
de primo iudicio qd competit xo rōe
deitatis rōne cuius etiam pro loco
celum ei assignatur / Sed et in
celo principaliter inter ceteras corporales
creaturas apparent iudicia incom-
mutabilis diuine. Unde celum locus
dei dicitur et sanctorum qui deo
fruuntur / Ad 2m dicendum qd accessus
ad locum iudicii est ascensus in ce-
lum est primum qd ex iudicio rep-
et ascensus in celu titur. Unde dicit iudicium supra sed
non aut ita se sꝫ ad iudicia in
hūanum accessus ad locum iudicii
id non est simile / Ad 3m dicendum qd
in iudicio nec xpus nec angeli
erunt in terra sꝫ solum re-
probi. xpus u et electi erunt
in aere scdm illud 1 ad thess
4. Rapiemur in nubibus obuiam
xpo in aera / Reprobi aut erunt
non solum in valle ia sꝫ in re-
gione circumquaque Unde xo et

et electos videre non poterunt
tum rōne altitudinis tum rōne clari-
tatis xi. 3
Ad 3m sic proceditur. videtur qd species
vini que remanent in sacro
altaris alii liquori immisceri
non possint. qr 2m phm 1 de
generatione miscibilia sunt in mix-
to potentia non in actu si ergo ia
species vini alii liquori misceatur
post mixtionem non remanebit
sanguis xpi. sꝫ hoc est inconueniens
quia scdm phm que sunt miscibilia
sunt separabilia. 2o ia species alicui
liquori mixta potest iterum separari
qua separatione facta erit vinum ibi
corpus xpi cum ea ul sanguinis vine
cum tamen dum corpus ul sanguis xpi sit
sub specie quamdiu species est et sic
sanguis xpi de nouo incipiet esse
sub specie vini alicuius quam per consecra-
tionem qd etiam est inconueniens
ergo illud ex quo sequitur scilicet qd
species vini post consecrationem alii liquori
admisceatur / Sed contra forma mixti
est forma accidentis. sꝫ accidens superue-
niens non corrumpit subiectum ergo post-
quam mixtionem speciei cum aliquo
liquore adhuc remanet ipsa
species et sic non sequitur incon-
ueniens predictum // Respondeo dicendum
quidam dicunt illis speciebus posse
admisceri nullo modo aliquem liquorem
quin statim sub totis illis speciebus
desinat esse sanguis xpi et hoc ideo
quia mutatis speciebus non remanet
ibi veritas sanguinis xpi / per additionem
enim cuiuscumque liquoris fit alia
quantitas que subsistit in 1o sacro
aliis accidentibus sit ut maior quanti-
tas et sic non remanet ibi sanguis

v/ Et hoc non dr̄ verum quia spēs
que in sācro p9 9secrōm remanet
eodem modo corrumpuntur et non
alit' quam accidisset de subs pn̄ vn̄ ex
quorum accīa vl spēs remanent
sicut ad sensum pz q in tiaone et a
lijs modis consimilib; ergo sicut ac
cidisset de sbā panis aut vini ante
9secracōm. 9stat aūt q p admix
tionem unius gutte aque nō fuit
totum vinum destructum. vnde nec
per hoc tota spēs vini corrumpitur
post 9secrōm nec eciam si augetur
quantitas qd per hoc sit ibi alia spēs
nam ipā addicio non tollit essen
ciam dimensionis s; variat tra
con̄ eius que variacio nō solum fit
p addicōm s; etiam p diuisionē ad
hoc q desinet esse sub spēb; cor
pis vl sanguis xpi sequitur q
p diuisionē spēx q sint ee desinet
q pz esse falsum/ et ido dicendum q aliq
ad mixtio alterius liquoris fieri
ut totalit' desinat esse sangs xpi
sub spēbus et aliqua non s; solum
sub pte spēx/ Si enim eēt sbā vini
ibi si alius liquor in magna quanti
tate admiscetur totalit' illud vi
num corrumpetur ut desinet esse
vinum. si liquor admixtus eēt al
terius spēi. vl desinet eē hoc vinum
si eēt eiusdem spēi. Si aūt aliq
liquor in pua quantitate admiscet'
non possz illius liquoris pmixtio
ad totum vinum puenire s; ad ali
quam ptem eius quam variaret vl
scd̄m spēm si eēt alterius spēi per
quam pmixtionem saporem vini
non totalit' amitterz sicut gutta
aque in vino mixto/ Sic g° si spēi
p9 9secrōm fiet tanta pmixtio
cuiuscumque liquoris que sufficeret
ad totam sbām vini corrumpen
dam si ibi esset/ desinet esse
sangs xpi sub totis spēbus. Si
aūt non sit tanta pmixtio. de
sinet esse sub pte dato q ille
liquor pmixtus in spēm vini
9uersatur nō tn̄ 9uertitur in san
guinem xpi/ Ad primum dicendum qd facta
pmixtione spēi cum aliquo li
quore non remanet spēs eadem
vl scd̄m spēm vl scd̄m nm̄ vl scd̄m
totum vl scd̄m ptem. et sic sub
toto vl sub pte non remanebit
xpi sangis s; sbā vini nec et
facta separatione de vino erit ibi
sanguis xpi quia insensibilia non
separantur a mixto non redeunt
eadem nūo s; eadem spē/ Ad 2m
qd in 2° arguitur dicendum qd
forma 9mixtionis dupl' potest
intelligi vno modo scilicet p quam
corpus mixtum in spē collocat'
et sic est forma sbālis. p hunc
enim modum forma lapidis dr
forma mixti/ Alio modo dicit'
forma mixti qualitas quedam
media resultans ex simplicibus
qualitatibus 9mixtis. cū ergo
dicatur q forma accidentalis
sbām non destruit possz dici q
verum est tn̄ destruit accīa et
sic spēs sacramentalis que sunt
accīa/ post 9mixtiōm nō ma
nent. s; hoc non est scd̄m veritatem
non forma mixtionis cū sit
quedam qualitas media nō p
manerz qualitatibus variatis
s; si odor vini vl color imu
taretur non per hoc desinet

ibi esset sanguis christi in dimensiones
que certis actibus subsistunt sine
substancie generaliter secundum sententiam
destruentur quod aliter accidens non
potest quam accidens de ista si ibi esset
et idem aliter quod est quod actus non
corrumpit formam ignis et tamen secundum dispositionem
posita cum qualitate que est necessaria
dispositio ad formam ignis scilicet calore
in summo remanente forma aeris
et similiter posita mixtione quod [illegible] que
est necessitas ad formam mixti
aufertur forma simplicis corpo
ris etc.

Eiusdem queritur de anima et primo
quantum ad naturam 2° quantum ad sci
enciam 3° quantum ad culpam
quarto quantum ad gloriam // Circa naturalia
anime quesitum est de eius essentia et
de eius operacione circa essentiam que
sita sunt duo // Primo utrum anima
sit sue potencie 2° utrum secundum sua
essentiam sit incorruptibilis

De primo sic procedebatur videtur quod
anima sit sue potencie quia in libro
de spiritu et anima dicitur

Eiusdem queritur de angelo utrum
duratio angeli habeat prius
et posterius et videtur quod sic In
eo enim cuius duratio non habet prius
et posterius idem erit angeli esse
et fuisse sed hoc est possibile quod
deus possit facere quod angelus
non esset cum non possit facere
quod non fuerit ergo in quantum est
dicere quod in duratione angeli
non sit prius vel posterius // Preterea
ut dictum est in finitum in actu
sed duratio angeli est infinita ex
parte post ergo non est tota simul

in actu et ita est ibi prius et po
sterius // Preterea mensura debet esse proporcionata
cionata mensurato sed esse angeli
est finitum in actu ergo evum
quod est eius mensura est finitum
et sic idem quod prius // Preterea ratio eter
nitatis in hoc perficitur quod est tota
simul quia secundum Boecium 5° de con
solacione eternitas est interminabilis
bilis vite tota simul ac perfecta
possessio Si igitur evum quod est
angeli duratio non haberet prius et
posterius non differret ab eternitate
quod falsum est // Sed contra prius et poste
rius sunt in tempore quod mensurat
motum sed in esse angeli non est
aliquis motus nec illud esse aliquo
modo motui subiacet ergo in evo
quod est eius mensura non est prius
et posterius // Preterea tempus nichil ali
ud est quam numerus prioris et poste
rioris si ergo in evo sit invenire
prius et posterius evum non differet
a tempore // Respondeo dicendum quod de re aliqua
possumus loqui dupliciter Uno modo
secundum quod est in rerum natura Alio modo
secundum quod est in consideracione nostra
Primo modo accipitur essentia rei cum aliquibus
suis disposicionibus et operacionibus
quia sine hiis essentia non invenitur
in rerum natura // Sed 2° potest accipi essentia
absque suis disposicionibus quia consyde
racio essentie non dependet a consideracione
cione suarum disposicionum Accipiendo
igitur mensuram durationis
secundum primum modum sic solidior competit
duracio que sit tota simul et non
alicui creature eo quod solus deus
est immutabilis quantum ad essentiam
et quantum ad omnia que circa essentiam
considerari possunt quedam autem circa

est variabilis vel secundum scientiam et
statum vel secundum aliquam dispositionem
aut operationem. Et secundum hoc Augustinus [?]
[?] questione ad Horosium ponit
omnes creaturas esse in tempore et an-
gelos. Sed accipiendo mensuram
durationis angeli 2o modo, scilicet
consideratur eius substantia ab-
solute, eius mensura est evum et
non tempus. De quo quidem evo
est duplex opinio. Quidam enim dicunt
quod in evo est prius et posterius sed
non sicut in tempore. Nam in tempore prius
et posterius est cum innovatione,
in evo autem sine innovatione. Sed
hoc non est intelligibile. Impossi-
bile est enim esse alicuius durationis
duas partes simul quarum una alteram
non includit sicut mensis includit
diem. Unde simul est aliquid in mense
et in die, sed duo dies et duo men-
ses simul esse non possunt. Unde quando
in aliqua duratione ponuntur due
partes quarum una est prior et alia
posterior, oportet quod una succedente
alia adveniat. Et sic oportet in
omni duratione in qua est prius et
posterius quod sit innovatio. Successio
autem durationis in innovationem habere
non potest nisi illud quod per durationem
mensuratur innovationem recipere
possit. Esse autem angeli est absque
innovatione, quia ex quo cepit esse
in immutabilitate permanebit, cum nec
in eo sit motus nec alicui motui
sit subiectum sicut esse rei corruptibilis est
subiectum motui celi. Sic ergo si mensura
attribuatur angelo secundum ab-
stractum tunc illa non habet prius et posterius
sic mensuratur esse evo.
Similiter si attribuatur eius durationis

vel de ratione operum vel affectionum sicut
eorum mensura habet prius et po-
sterius sic etiam mensurantur
tempore secundum quod dicit Augustinus super
Genesim ad litteram quod deus movet
spiritualem creaturam per tempus.
Ad [?] quod dicitur quod rei esse vel
eventus aliquid potest attribui dupliciter.
Uno modo ratione sui ipsius et sic
non attribuitur neque fuisse neque
futurum esse sed presens esse, quia in preterito
et futuro explicatur prius et po-
sterius, non autem in presenti. Alio modo
ratione mensure adiacentis vel
subiacentis, id est ratione temporis, et sic at-
tribuitur et fuisse vel fore per coniunc-
tionem ad tempus preteritum et
futurum esse per coniunctionem ad tempus
prius, ipsum enim momentum totius te-
mporis. Unde dicit Augustinus de deo quod
fuit quia nunquam defuit, erit quia
nunquam deerit. Sic ergo deus non
potest facere angelum non fuisse quia
non potest facere quin tempus preteritum
simul cum esse angeli fuit. Potest autem
facere angelum non esse, quia tempus
potest facere ut esse angeli non sit
simul cum tempore quod presens est nunc
vel erit in futuro. Et sic ista
diversitas magis procedit ex modo
locutionis quam ex re [?]. Ad [?]
dicendum quod infinitum dicitur dupliciter. Uno
modo privative et sic non attribuitur
nisi hiis que habent extensionem
vel quantitatem; hoc enim solum
natum est habere finem et ita est
de nullo secundum infinitatem quia non
habet aliquam extensionem nisi extensionem
extensio in eo consideratur ex com-
paratione mensure subiacentis
scilicet temporis et ita nulla creatura est

infinitum in actu / Alio modo dicitur
infinitum negative i. quod non habet
finem et sic indivisibilia sunt in-
finita ut puncta et unitates que
non sunt finita et hoc modo
evum est infinitum quia non finitur.
Sic ergo aliquid creatum esse
secundum aliquid infinitum actu intelligi potest
licet / Ad 3m dicendum quod per eundem
modum est infinitum ex ante
et evum / Ad quartum dicendum quod inter
eternitatem et evum potest assignari
triplex differentia quarum una potest sumi
ex predictis nam eternitas mensurat
ipsum esse divinum quod est in re sua
natura idem cum omnibus que ei
attribuuntur non autem evum ut dic-
tum est / Alia sumitur ex hoc quod eter-
nitas mensurat esse per se stans
unde eternitas est idem cum esse e-
terno. Evum autem mensurat esse
creatum quod non est per se stans
quia est aliud a sua essentia creati
Tertia potest sumi ex hoc quod evum quam-
vis sit interminabile ex parte finis
non tamen ex parte finis principii eterni-
tas vero ex parte utriusque termini
Consequenter queritur de anima et primo
quantum ad naturam / 2o quantum ad gra-
tiam / 3o quantum ad culpam 4o
quantum ad gloriam / Circa naturam anime
quesitum est de eius essentia et de
eius operatione / Circa essentiam que-
sita sunt duo / Primo utrum anima
sit sue potentie / 2o utrum secundum suam
essentiam sit incorruptibilis
Ad primum sic proceditur videtur quod anima
4 sit sue potentie quia in libro
de spiritu et anima dicitur quod
anima est quedam sua scilicet potentie
quedam vero sua non est scilicet vir-
tutes / Praeterea Augustinus dicit in libro
de trinitate quod memoria intelligentia
et voluntas sunt una mens
una vita una essentia / Praeterea licet ta-
lem secundum magistrum 3 dist. libri primi sunt
tres anime vires ergo anime vires
sunt ipsa eius essentia / Praeterea constat
est quod Dionysius xi capitulo de celesti hierarchia distin-
guit substantias angelicas in tria scilicet in sub-
stantiam virtutem et operationem
sed angelus non est minoris sim-
plicitatis quam anima ergo et in anima
sua substantia non est sua virtus sive pote-
ntia / Sed contra que sunt idem si unum
multiplicatur et reliquum. si ergo
anima sit idem et sue potentie videtur
quod cum potentie sint multe quod essentia anime
una esse non possit / Respondeo dicendum quod
de anima dupliciter loqui possumus uno
modo secundum quod est quedam substantia et
sic impossibile est quod anima sit sue
potentie duplici ratione quarum una
sumitur ex eo quod est anime proprium quia
scilicet impossibile est ut idem secundum idem
sit naturaliter principium plurium et
diversorum et maxime oppositorum
Anima autem secundum diversas potentias
invenitur esse principium actuum diver-
sorum secundum speciem et oppositorum
unde impossibile est quod ipsa essentia
anime que est una sit immediatum horum
principium / et ideo oportet ponere in anima
preter eius substantiam potentias natura-
les que sunt horum actuum
immediata principia / Secunda ratio
sumitur ex eo quod est commune nature anime
et omni substantie create / In nulla enim
substantia creata est idem esse et opera-
tio cum solius dei est esse suum. autem 4 prius
est accidens secundum potentiam vero opera-
tionis quod cum ab uno naturaliter
non sit nisi unum illa substantia nisi

diuina est sua potentia. Ad 4m dicendum quod instantia de potentia infinita, etiam dato quod sit sua essentia, quia talis potentia non est ad operationem sed ad esse. Aliomodo possumus loqui de anima secundum quod est quoddam totum potestativum et sic diverse potentie sunt partes eius, et ita anima predicatur de potentiis vel econverso, quia nec minor sit abusio in toto potestativo quam integrali, quia totum potestativum ~~quam integrali quia totum potestativum~~ secundum suam essentiam adest cuilibet parti, non autem integrale. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

6 Deinde 2m sic proceditur. Videtur quod anima rationalis sit corruptibilis. Quia 2m dictum in questione precedenti potest esse sit per operationem. Propria autem operatio anime rationalis est intelligere, ad quod indiget corpore, cum non sit intelligere sine fantasmate, ut patet per philosophum in 3o de anima. Ergo destructo corpore substantia anime rationalis non manet. Praeterea id quod habet virtutem ut sit semper non invenitur quandoque esse et quandoque non esse, alias in vanum esset quod sibi virtus rei exposcit. Ergo quod invenitur quandoque esse et quandoque non esse non habet virtutem ut sit semper. Sed omne quod incepit esse invenitur quandoque esse et quandoque non esse. Ergo nullum quod incepit esse habet virtutem ut sit semper, et ita impossibile quod incepit esse potest esse incorruptibile. Sed anima rationalis incepit esse, ergo non potest esse incorruptibilis. Praeterea omnis compositio ex corpore et anima est quoddam esse; si autem potest anima sine hoc esse, anima habet aliud esse. Ergo compositio advenit anime post esse completum. Ergo huiusmodi compositio est anime accidentalis et sic homo non erit ens per se sed ens per accidens, quod est inconveniens. Si autem non habet aliud esse anima preter esse compositi, ergo perempto deficit esse compositi, anima esse non potest; sed in morte corporali deficit esse compositi, ergo anima post mortem corporis non remanet. Praeterea anima est forma corporis. Aut ergo per essentiam suam aut per accidens. Si per accidens, sequitur quod compositio anime et corporis sit accidentalis, sicut corporis ad indumentum. Si per essentiam, ergo cum forma materialis est forma non possit esse sine materia, videtur quod anima post mortem corporis remanere non possit. Sed contra est quod philosophus dicit in 2o de anima quod intellectus separatur ab aliis sicut perpetuum a corporali. Praeterea philosophus in 10o ethicorum ponit felicitatem contemplativam pervenire cum illa que diuturnior est, sed humilis durat usque ad mortem; ergo contemplativa est post mortem; ergo anima permanet. Respondeo dicendum quod necesse est ponere substantiam anime rationalis esse incorruptibilem. Si enim corrumpitur, corruptibilis intellectum quidam ponunt ex hoc esse ponentes animam que est pars hominis ~~corruptibilem~~ corruptibilem fore; tamen ponunt intellectum separatum continuari nobis per illustrationem, secundum eos qui ponunt intellectum agentem separatum et incorruptibilem, intellectum vero possibilem quantum corruptibilem. Alio modo per continuacionem intellectus ad fantasmata, secundum eos qui ponunt etiam intellectum possibilem esse separatum et incorruptibilem. Sed primum istorum esse non potest, quia si in nobis non est aliqua virtus nisi corruptibilis

Si eciam corrumpitur aut corrumpitur prout a patribus, propter quod corrumpi non possit, non
esset composita convincia et facientie equite quod esse non potest, non esset elementum, et quod elementum
ut antiquis philosophi posuerunt, quorum ponentes in primo de anima recitabantur, quia per accidens corrumpi
non potest non ponetur, quod non est possibile esse, sed solum esse cum aliis sic est de aliis
formis materialibus, que possibile non sunt esse subsistentes. Sed sic possibile compositum subsistentiam
eorum sicut corpus et partes corrumpitur compositum corruptum. Et dicit de anima velle dici
non potest, nam quod anima est esse in compositione sed quod possibile aperte. Unde est de formis non
separatur. Sed composita per formas. Anima autem in eius possibilitatem operationum quam operatur ullo or-
gano corporeo mediante sed illic ut probat philosophus 13o de anima, non eum possit omnium
similium formarum cognoscitive nisi abcentibus formis sensibilibus esset de imudata. Velamen esset
actus omnium cum intellectus recipiat quod non est, oportet igitur si anima per aliquod organum
intelliget quod careret omni formarum sensibilium cum ante formas sensibiles sit nata intelligere
Sicut pupilla caret omni colore adeo quod ullum possit omnes colores cognoscere. Impossibile
est autem esse aliquod organum corporale carens omni forma sensibili. Relinquitur ergo solam animam
intellectivam esse corruptibilem. Unde est dicit philosophus 3o de anima quod intellectus videtur esse substantia
quedam que non corrumpitur et quod aut incorruptibilem intellectum quidem posuerunt quod
formarum esse ponentes

= lumen intellectus agentis non pt in nobis recipi nisi intellec-tum receptum sit in recipiente p modum recipientis / et ita non reci-pitur nisi intellectu / et sic nos non possumus esse intelligentes. Similiter p(rim)o esse non pt nam fantasmata sunt in nobis p quam operationem que sequitur esse quia sic homo non haberet esse specificum ex hoc quod est intel-lectum non sit racionalis nisi ex hoc quod intellectum quiescitur. Restat ergo quod ipsa humana aīa que est forma corporis est intellectiva incorruptibilis. Ad primum ergo dicendum quod aīa indiget aliquo corporali ad suam operationem duplici modo sicut organo per quod operatur et sic non indiget aliquo organo ut probatum est. Si autem sic in-digeret organo ad intelligendum esset corruptibilis ut ipote non potens per se operari. Alio modo ad operandum indiget aliquo corporali sicut obiecto sicut oculus ad vi-dendum indiget corpore colorato et sic aīa communiter indiget ad intelli-gendum fantasmate quia fantasmata sunt ut sensibilia intellectivae aīe ut dicitur in 3° de aīa. Operatio autem que sic indiget corporali ab extrinseco non pt esse sine corporali illo pt autem postea sicut aīa se-parata nullam operationem habere pt nisi prius moveatur a sensibus qui sunt extra eam / ergo postea removentur actus ymaginacionis cum sensibus ab-sentibus / et similiter destructis fan-tasmatibus operatio intellectiva in aīa remanere pt // Ad 2^m dicendum quod illuminatio est et probatio ipsius in 1°

re. et nunc qui ibi audit quod omne generatum est corruptibile et secundum locum in aliis que fiunt et corrumpuntur. Naturaliter in quibus ex defectu virtutis est quod non possunt in semper fuisse nec semper fore non autem secundum locum in hiis que per creacionem fiunt que accipiunt a deo virtutem ut sint semper / per quam ea non possunt aliquam causam accipiant / Ad 3^m dicendum quod aīa est sicut forma corporis quod quidem ita acquiritur aīe in corpore. ut secundum ipsum consistere possit quod non est de aliis formis. et sic ipsum esse aīe fit esse compositi / et tamen manet composito destructo / Ad 4^m dicendum quod aīa per suam essentiam forma corporis est non destructo corpore destruitur in aīa illud p(rim)o quod est forma secundum solum desi-nit esse forma in actu :.

Consequenter queratur de operatione aīe et circa hoc queruntur duo // primo utrum aīa separata intellectiva omnia que cognoscit in prima veritate — cognoscat
2° utrum aīa separata a corpore habeat actus sensitivarum potenciarum

Ad primum sic proceditur. Videtur quod aīa quicquid intelligat in intelligit in prima veritate / augustinus dicit 12 confessionum. Si ambo videmus verum esse quod dico ubi quaeso illud videmus non ego in te nec tu in me. sed ambo in ea que super nos est in commu-tabili veritate. et sic patet verum quod aīa cognoscit in prima veritate videtur // secundum verum addit quod sub intelligere intellectum sive manifestum / sicut patet de princi-piis demonstrationis et de luce corporali per quam visus corpora videt ergo prima veritas est maxime omnibus intelligibilia manifesta. et sic non solum per eam sed in ea omnia cognoscuntur / Secundum quod multi de conclusionibus demonstrativis verum

cognitorum sicut qui de prima veritate nichil cognoverunt . ergo non omne verum in prima veritate cognoscitur / Preterea Augustinus dicit libro de libero arbitrio quod nullus de prima veritate iudicatur et quod nullus sine ea bene vere iudicat / et ita si de ea non iudicatur non cognoscuntur nec alia in ea / Respondeo dicendum quod sicut quedam glosa dicit super illud psalmi / Diminute sunt veritates etc. dicit ab una prima veritate multe veritates in mentibus hominum resultant sicut multe facies in speculo fracto ab una facie hominis resultant huiusmodi autem resultacio est duplex scilicet duorum ad lumen intellectuale de quo in psalmo / Signatum est super nos lumen vultus tui domine / secundum ad prima principia naturaliter nota sive sint complexa sive incomplexa / nichil autem possumus veritatem cognoscere nisi ex primis principiis et ex lumine intellectuali que veritatem manifestare non possunt nisi secundum quod sunt similitudo illius prime veritatis quia ex hoc etiam habent quandam immutabilitatem et stabilitatem / Sic igitur ipsa prima veritate secundum suam essentiam nec omnia videntur a nobis in statu vie . cum nec ipsa per suam essentiam a viatoribus videantur / sed in prima ratione cognoscimus sicut in causis ab ea exemplariter omnis veritas a nobis cognoscitur et exemplum est quod duo idem ad videmus in speculo ab eadem veritate extra veritas in mente resultaret / Et ita intelligendum est dictum Augustini et sic patet solucio ad primum Ad 2m dicendum quod operari aliquo sive movere dicitur dupliciter Uno modo sicut principio formali operacionis vel motus et sic non ab quod motus moventis vel operacio operantis tenetur ad illud quod operatur / Non enim ignis calefacit calorem quo calefacit / Alio modo sicut in instrumento et sic nec motus moventis tenetur ad illud quod movet sicut manus baculo movet lapidem et baculum manum movet Illud ergo quo cognoscimus sicut instrumento oportet esse in nobis primo notum sicut cognoscimus conclusiones et principia multa nota ad quem comparatur intellectus agentis sicut ad instrumenta sicut dicit commentator in 3o de anima . sed illud quo cognoscimus sicut forma cognoscentis non oportet esse notum quia nec oculus videt lucem que est de oculi comparacione nec speciem per quam videt / Et ita etiam non est necessarium ut quicumque intelligit aliquid intelligat intellectum suum quo intelligit vel lumen intellectuale / Sic igitur veritas a prima veritate in mentibus nostris extra a nobis primum cognoscitur de necessitate ad hoc quod alia in ea cognoscantur sed quantum ad ipsum intellectuale lumen ipsa vero essencia veritatis a nobis per suam essentiam videtur

Ad 2m sic procedebatur 8

Videtur quod anima separata actu sensitivas potencias habere possit / Cassiodorus enim dicit in libro de anima quod anima sine corpore videt et audit et reliquis sensibus utitur / Preterea huc idem quedam dicuntur de dimitte in inferno sepulto que sine actu sensuum esse non possunt / sed constat quod ibi erat tunc anima divitis sine corpore . ergo anima sine corpore operacionem sensuum habere potest // Preterea frustra est potencia que non reducitur ad actum . sed anima post mortem remanet sicut potencie sensitive ergo et actus sensuum // Preterea dicendum quod impossibile est in anima separata alicuius potencie

sensitive actum esse . quod sic patet
operacio enim potencie sensitive eodem
modo perficitur in homine et in bruto
eodem enim homo videt per oculum
quo equus / Actus autem potencie sensi
tive in bruto non est ipsius anime
sensitive per se sed mediante organo
si enim per se haberet subsistere naturam
sic esset incorruptibilis ut de anima intel
lectiva dictum est . Unde cum sit homo in con
veniens / Impossibile est quod in bruto
vel in homine potencia sensitiva habeat aliquem ac
tum proprium / sed omnis actus eius est
coniuncti unde in anima separata remanere
non potest / Quidam tamen dicunt animam
sensitivam habere duos actus unum
quem exercet organo mediante qui post
mortem non manet / Alium quem
per se ipsam agit . et hic manet post
mortem // hoc autem non videtur attestari
opinioni platonis de anima qui ponebat
animam sensitivam movere se ipsam / et
sic movere corpus et sic operacio qua
movebat se ipsam erat sibi propria alia
vero qua movebit corpus erat
coniuncti . Et propter hoc plato ponebat a
nimas etiam brutorum esse incorru
ptibiles / hoc enim de necessitate sequitur
quod tamen isti non concedunt / Ad secundum dicen
dum quod sicut operaciones voluntatis
propter quandam similitudinem nominantur
nominibus passionum que sunt in appeti
tu sensitivo / Ita intellectus operaciones
nominantur ab operationibus sensuum propter
similitudinem et sic loquitur Cassiodorus
Ad 2m dicendum quod ista verba que osten
dunt divinitatem et metaphorice intelligi vel
secundum similitudinem et non secundum res ipsas
ut Augustinus dicit / Ad 3m dicendum quod
secundum quosdam in anima non manent
potencie sensitive actu sed in radice
tantum / si autem actu non maneant

non ideo frustra erunt / quibus ac
tibus carent manent enim ad
nature integritatem sicut membra
generationis in resurgentibus . -
Deinde queritur de hiis que pertinent
ad continentiam / Et circa hoc queruntur
tria / Primo de precepto honoris
parentum / 2o de consilio quantum ad votum
obediencie / 3o de voto continentie .
Ad primum sic proceditur videtur quod cuius
pater non potest sustinere consilio
nisi contineretur accipiat debitum
Unde parentum nutrire possit non tene
atur continere ut parentum sustentet
Cum enim caritas sit ordinata plus
aliquis tenetur sibi quam patri . sed
laudabile esset si aliquis propter virginitatem
servandam se morti exponeret
ergo non tenetur aliquis propter servanda
patris vita matrimonium contrahere // Preterea precep
tum non contrahitur consilio sed de virgi
nitate servanda est consilium ut patet
1 ad Cor. vii co. propter preceptum de hono
ratione parentum non obligatur ad
ad hoc / Unde virginitatem perdat //
Sed contra preceptum affirmativum obligat
pro loco et tempore . sed tempus de
honorando parentum est quando parentes indiget
ergo tunc obligatur aliquis ex
tali precepto / et ita videtur quod teneatur
matrimonium contrahere si aliter patri subvenire
non possit // Respondeo dicendum quod casus propositus
tus non videtur esse de facili possibile
cum enim contingere potest / quod aliquis
parentes sustentare possit absque con
tractu filiorum manibus operando
vel mendicando si tamen hoc contingeret
esset idem iudicium de virginitate ser
vanda in isto articulo et de aliis
perfectionis operibus sicut est ingressus
in religionem / De quo quidam
varie opinantur dicunt enim aliqui

quod si aliquis habet parentem indigentem
si quid habet ad eius sustentacionem et
sic potest licite religionem intrare
parentum curam patri celesti committens
qui eciam aves pascit. Sed quia
hoc opus minus videtur, apparet. Ideo me-
lius videtur dicendum quod ille qui habet propo-
situm intrandi religionem videt
se in seculo non posse vivere sine peccato
mortali vel non de facili. Et tamen ti-
met quod periculum peccati mortalis tunc
magis saluti sue tenetur
providere quam corporali necessitati parentum
non tenetur in seculo remanere. Si
autem videt in seculo posse conversari
absque peccato distinguendum videtur quod
si sine eius obsequio parentes nullo modo
vivere possent, sic tenetur eis
servire et alia opera perfectionis pre-
mittere. Sic enim hoc male preter-
mitteret et parentes eos dimitteret.
Si vero suum sine eius obsequio possent
aliqualiter sustentari, non autem ita
honorifice non propter hoc tenetur opera
vrõ perfectionis dimittere. Secus autem
est de illo qui iam religionem in-
travit, quia tunc iam sit mortuus
mundo per professionem, solutus est a le-
ge qua in mundanis obsequiis pa-
rentibus tenebatur secundum doctrinam
apostoli Ro. vii. In hiis autem
spiritualibus puta oracionibus et huiusmodi
eis tenetur servire. Et hoc quod dictum
est de introitu religionis potest etiam
de observancia virginitatis et de a-
liis operibus perfectionis dici. Ad 3m
quod dicendum quod si aliquis non esset virgini-
tatem professus non deberet mori
fame antequam matrimonium consumetur
Ad 2m dicendum quod preceptum contrarium co-

silio nichil prohibet in casu :-
Ad 2m sic proceditur videtur quod
religiosus qui emisit votum
obediencie tenetur in omnibus
prelato obedire et in omnibus
quia per votum castitatis religio-
sus omni concubitu renunciat ergo
per votum obediencie abrenunci-
at proprie voluntati secundum ad omnia
Preterea beatus Benedictus dicit in regu-
la quod si prelatus impossibile iub-
eat temptandum est ergo multo
magis in non difficilibus obedire
tenetur. Preterea votum obediencie
ad statum perfectionis pertinet hoc
autem non esset si non teneretur
obedire nisi in hiis que in regu-
la continentur quia quilibet subditus
etiam secularis tenetur prelato
suo obedire in aliquibus que per-
tinent ad ipsam prelaturam ergo videtur
quod religiosus teneatur simpliciter
in omnibus obedire. Sed contra reli-
giosi non tenentur ad plura quam
seculares nisi quantum se per vo-
tum obligaverunt sed per votum per-
fectionis non se obligaverunt se
ad obediendum nisi secundum regulas
ergo in pluribus obedire non
tenentur quam que sunt secundum re-
gulam. Preterea Bernardus dicit in libro
de dispensacione et precepto. Nichil
precipiat michi prelatus eorum que non
promisi, nichil prohibeat eorum que
promisi. Respondeo dicendum quod circa hoc pri-
mum omnes et primum ad invicem
dissenciunt. Quidam enim religiosi
non teneantur prelato obedire in
hiis que sunt contra deum vel contra
regulam vel quantum ad ea in quibus
prelatis dispensacio non committi-
tur. Omnes quidem dicunt quod ex

in hiis que sunt ardua q̄ vi^a
obedire non teneatur s̄ obedie
obed̄ p̄ forē non abolitus dicit
Sz circa inductiā vel ea que sunt
infra artitudinem regule aut cō
tra re sunt due opiniones Qui
busdam dicentibus qd obe^re in
talibus est d' neca^te obedie Alijs
aut q̄ non est d' neca^te obedientie
s̄ de p̄ fcōne que quidem due opi
niones et si multum differe vide
antur q̄ntum ad sermonem tn̄ parum
vel nihil differe in sententia nam
ad regulam ptine intelligenda sunt
non solum ea que sunt expressa
in regula s̄ etiam ea que quoquo
modo ad regulam reducuntur ut
pote que ptinent ad obseruan
tiam spiritualitatis et ad punitionem
culparum ad que sunt fere omnia quae
prt reduci si tn̄ aliqua sunt
que collateraliter ad regulam reducū
tur videtur verior opinio esse
qd obedire in talibus de neca^te nō
sit d' neca^te obedientie s̄ d' p̄ fcōe
ut Bernardus mai^te dicit in libro
de precepto et dispensatione et hoc
io quia obedientia non se extē
dit ult^a professionem vel ius plationis
que quidem s̄m regulam limitatur
Ad p^m ergo dicendum qd votum con
tinentie respicit spale genus
actus s̄ votum obedie respicit
gnalr̄ omnes actus unde insti
tuitur eius gnalitas ē et reli
gionum confusio quia omnes ad id
tenentur Ad 2^m dicendum qd loquitur
q̄ntum ad p̄ fcōnem obedientie Ad
3^m dicendum q̄ p̄ votum obedientie
supponitur religiosus plato suo
q̄ntum ad gnalem disposicionem vite sue

liter non q̄ntum ad omnes actus suos
ptinentes peculiares aut suo plato obe
dire tenetur q̄ntum ad aliquos actus
spales nō q̄ntum ad gnalem disposi
cionem vite sue.

Deinde q^m sic proceditur videtur q̄ post vo 
tum simplex castitatis aliquis
matrimonium contrahens nec redde
debitum nec exigere possit quia
apud deum non minus obligat
votum simplex quam sollempne ut
canon dicit Sz post votum sollemp
ne emissum ad non pot̄ debit
nec reddere pt ergo et post emis
sionem simplicis voti P. p̄ ptatem
nullus excusatur apud s̄ ille q̄
contrahit post votum simplex peccat
quando post debitum reddit quia ad
hoc pt votum implere religio
nem intrando ergo post quam semel
reddidit ad hoc peccat vel redde
do vel exigendo Sz q̄ ecclesia non
cogit aliquos ad peccandum cogit
aut reddere debitum etiam post votum
simplex castitatis ergo reddendo
debitum nō peccat Rndeo dicendum qd
q̄ntum ad redditionem debiti omnes con
ueniunt q̄ post simplex votum contrahens
tenetur reddere debitum quia
votum simplex matrimonium contractum
non dirimit et ex quo matrimonium est
contractum vir non habet potestatem
corporis sui s̄ mulier unde tenetur
mulieri petenti debitum reddere
Sz circa petitionem debiti quidam
dicunt qd cum q̄ntum ad hoc sit in
sua libertate tenetur ad hoc votum
implere et ita peccat debitum
petendo Alij vero dicunt et si
ex singula apparat qd mulier vo
lit ei debitum reddere tamen ipa

xpm

pete erubescat quod vir petere debe
at etiam per votum simplex et
precipue si timeat uxorem de lapsu
Sed hoc in idem redit cum primo nam
hoc est propter uxoris quedam
interpretativa petitio et sic vir pe
tendo reddit unde efficitur ex
parte uxoris continens intro'm quando
eet si semper eam ex parte petere
oporteret / Ad 3m quod dicitur quod vo
tum suscepti transgressio inducit rea
tum peccati mortalis ex hoc quod vo
tum equaliter obligat apud
deum / dicendum quod 3m ad impedimentum intro
dicit non habet utrumque equalem effica
ciam / Nam per votum sollempne
transfert se vovens quod incorpora
le obsequium ipsius dei per susceptio
nem ordinis vel in titulum reli
gionis quod autem aliquis semel
deo dedit non potest per modum alteri
dare et ideo per votum sollempne
non potest aliquis se tradere in potestatem
uxoris intro'm contrahendo / Sed in vo
to simplici est sola promissio quando
autem aliquis aliquid promittit potest
idem alteri dare licet fidem pro
missionis non servet / et ideo ille
qui simplex votum emittit potest
per modum intro'm contrahere licet peccet
quia priorem fidem irritam facit
Ad 2m dicendum quod licet concubitus
non excusat frequentes quibus
debitum reddat apud magistrum est
peccatum / sed magistrum est actus quidam
matrimonii consumatus etc.

12 Unde queritur de hiis que per
tinent ad culpam et primo de hiis
ad culpam que contrariantur bo
nis moribus / 2o de hiis ad culpa
que contrariantur vere fidei / Circa primum
queruntur tria / Primo de accep
tione personarum / 2o de peccato
infamie / 3o de preciositate vestium

Ad primum sic proceditur videtur quod qui
honorat divitem propter di
vicias peccet / Ita enim dicit
glossa Jacobi Et si introierit in con
ventum vestrum etc. equidem pauperes
abiciat divitem colit fides Christi
est deorum / Sed honor secundum philosophum in
ethicis debetur rebus divinis sed in
divite non est aliquid divinum propter
divitias / ergo non debetur ei ho
nor propter divitias / Sed ex ubis
philosophi in ethicis colligitur quod ho
nor est exhibicio reverencie in te
stimonium virtutis / Sed aliquis dives non
est virtuosus cum ergo falsum testimonium
dicere esse peccatum quod non debet fieri
propter scandalum vitandum videtur
quod nec etiam causa vitandi scan
dalum vitandi dives debeat propter
divitias honorari / Sed contra est glossa
Augustini Jacobi i super illud Si introie
rit / In cotidianis consessibus qui pre
fert divitem paupere non in hoc
peccat immo ita videtur ut ei quanto
dicior tanto melior videatur / Sed
non semper aliquis in huiusmodi ex
tollentibus honoribus divitem hono
rans eum propter hoc iudicat melio
rem ergo non semper peccat // Respondeo dicendum
quod accipere personam dicitur contra
accipere causam / Accipere enim causam
est iudicium facere ex aliquo quod
facit ad causam quod laudabile est acci
pere / Accipere vero personam est facere
iudicium ex aliqua condicione persone
que non facit ad causam quod vicio
sum est / Unde contingit quod ex eadem 12

condicione persone que sit talis quod
sit indicium iustum quod accep-
tio personarum. Sicut si in aliqua
congregatione detur summa pro aliquo
quia est litteratus est acceptio
personarum. Si autem in hac con-
sideratione in licenciam in licenciando
ad magisterium aliis preferatur
non est acceptio personarum. Si
ergo aliquis honor diviti exhi-
beatur propter divitias ad quem
divitie aliquid faciunt non erit
acceptio personarum, erit autem si ad
hoc nichil divitie operentur. Est
autem duplex honor. Unus qui de-
betur alicui ratione sui ipsius propter
suam virtutem sicut est quando
in civitatibus et huiusmodi et ad hunc
honorem divitie nichil faciunt
unde si talis honor alicui propter
divitias exhibeatur est acceptio
personarum. Unde dicit Maximus Va-
lerius quod honores qui virtuti de-
bentur sunt triumphi et alia huiusmodi
apud Romanos antiquos nulla pe-
cunia emi poterant. Alius ho-
nor alicui debetur secundum statum
quem habet in re publica sic enim
in persona rei publice honorantur
et propter hoc rex et principes et huiusmodi
persone honorantur secundum illud I Pe(tri)
regem honorificate. Et quia in tem-
na re publica divites statum
obtinent aliorum. Cives cele-
stis Ierusalem qui in Babilonia pere-
grinantes sunt eis inter quos conversantur
morem gerere. Ut Augustinus dicit in libro
de civitate dei in hiis que non sunt contra
deum et sic etiam divites ho-
norare illis dumtaxat honoribus
qui ad exteriorem convictum per-
tinent licitum est. Ad primum ergo dicendum

In hiis que ad fidem pertinent
peccatum esset divites pauperibus preferre
ut sunt ministrationes sacramentorum
et alia huiusmodi. Sed in hiis que mu-
nificentia requirunt oportet mundo gerere
morem. Ad secundum dicendum quod etiam
divitie in quantum sunt quoddam bonum
sunt aliquid dignum reverentie in quantum
prebent facultatem ad multa bona
gerenda. Ad tertium dicendum quod vero illa
procedit ad honorem qui exhibe-
tur alicui ratione sui ipsius

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod
aliquis peccat infamiam non
repellendo. Crudelis enim
esse dicitur qui famam suam ne-
glegit, sed crudelitas peccatum est ergo
peccatum est infamie non resistere.
Praeterea Ecclesiasticus dicitur unicuique man-
davit deus de proximo suo ut scilicet
curam [illegible] et [illegible]. Sed [illegible]
per infamiam ergo quilibet tenetur
repellere infamiam. Sed contra est quod
contempnere infamiam videtur
esse actus fortitudinis unde in Vitas
patrum legitur de multis sanctis
patribus qui proprias infamias susti-
nebant non repellentes ergo
non est peccatum. Respondeo dicendum quod utrumque
scilicet et contemptus fame et appetitus
potest esse laudabilis et vitiosum. Fa-
ma enim non est necessaria homini propter
seipsum sed propter proximum edificandum.
Appetere igitur famam propter proximi
caritatem est appetere vero propter se
ipsum ad inanem gloriam pertinet.
E contrario contemptus fame ratione
sui ipsius laudabilis est unde Nero
proximi ignominia est et crudelitas.
Illi ergo quibus incumbit ex offi-
cio vel ex statu pro fratribus aliorum
saluti providere peccant nisi in-
famiam propriam iuxta posse

repellant. Alii vero quibus magis
custodia sue proprie salutis iminet
prosunt sue humilitati prudenter fa-
mam vel infamiam contempnere.
Sed cum infamia dupliciter repellatur
scilicet occasionem subtrahendo et linguas
detrahencium compescendo. Primo quidem omnes
tenentur infamiam vitare ali-
as sine scandalo actus virtutis non
posset quod semper peccatum esset. Sed secundo
non tenentur nisi forte ut ali-
quis saluti proximorum provideret.
Et hoc est quod Gregorius dicit in omelia
super Ezechielem. Linguas detrahencium
sicut nostro studio non debemus ex-
citare ne ipsi pereant. Ita per suam
maliciam excitatas debemus equani-
miter tollerare ut nobis meritum
crescat. Aliquando etiam debemus
compescere ne dum de nobis mala
disseminant eorum qui nos ad bona
audire poterant corda in nocen-
cium corrumpant. et infra. Et eorum
hominum quorum vita in exemplum imitacionis
est posita debent si possunt detrahencium
verba compescere ne eorum predica-
cionem non audiant qui audire
poterunt et in pravis moribus
remanentes bene vivere contempnant.
Ex hiis patet solucio ad obiecta :-

R Ad 3m sic proceditur.

quod uti preciosis vestibus semper
est peccatum. Omne enim quod fit
propter vanam gloriam est peccatum. Sed pre-
ciosa vestimenta non portantur
nisi ad inanem gloriam. Unde Gregorius
in omelia de divite epulone. Ne-
mo quippe vestimenta preciosa nisi
ad inanem gloriam querit videlicet
ut honorabilior ceteris esse videatur.
Nam quod pro sola inani gloria preciosum
vestimentum queritur ipsa res te-
statur quia nemo vult ibi precio-
sis vestibus indui ubi ab aliis
non possit videri. Ergo usus precio-
sarum vestium semper est peccatum.
Preterea 1 Thimothei 6. Habentes alimenta
et quibus tegamur hiis contenti
simus. Glossa. Quod amplius est a ma-
lo est. Sed preciositas vestium est
amplius. ergo est peccatum. Sed contra est quod Ber-
nardus dicit ad quandam virginem 14
Indue te delicate non propter te sed ne
dignitas venerabilis sordeat. Preterea 1 Thimothei
2. Non in tortis crinibus aut
auro aut margaritis vel ve-
ste preciosa. Glossa vult modum sumi.
et ita si aliquis preciosis vestibus
utatur secundum modum suum non peccat.
Respondeo dicendum quod aliud est hic loquen-
dum de persona publica et de per-
sona privata. Nam in persona pu-
blica consideratur et status dig-
nitatis et ipse persone condicio. Ita-
que duo ita se debent habere ne dig-
nitatis auctoritas veniat in con-
temptum et ne ipsa in superbiam
efferatur. Utrumque ergo ei potest
esse laudabile. et quia preciosis ve-
stimentis utitur ad reverenciam
auctoritatis et quod utitur vilibus
racione proprie humilitatis. Ita dumtaxat 14
ut neque ad auctoritatem conservandam
fiant in superbiam et ne dum in
nimium humiliatur humilitas regendi
frangatur auctoritas sicut dicit
Augustinus. Et hac racione laudabiliter
sacerdotes in divino officio preciosis
utuntur indumentis ad reverenci-
am divini cultus et laudabiliter
ab hiis propter humilitatem in quibus-
dam religionibus abstinetur.
In eo autem qui est privata persona

vtuosius est si pp̄ paciam humilitatis
abiectoribus in duminutis vtitur
etiam qum status pp̄ius requirat
Unde Gregor dicit in omel p̄tā
si ab iectio p̄ciosi/ in dumini vtq̄
non eet culpa de Johe vigila
ut non diceret/ Erat indutus
pylis camellorum · licitū est aut
ut sm modum p̄p̄e psone p̄ciosis
vtatur si peccat/ si pp̄rium modum ex
cedat/ Et quia p̄ciosius dicitur
relative sicut et magnum cū illud
qd est p̄ciosum vni nō sit alteri
p̄ciosum p̄ciositas vestium semp
ponat inexcessum pp̄rii modi et
sm hoc semp est peccatum p̄ciosis
vestibus vti et sic loquitur Greg
Unde pz solut ad pm Ad 2m dom
q in alimento et tegumento itelli
guntur oīa que nobis sunt necia
sm decenciam nr̄i status :—
Eind queritur de culpa que
oponitur vite fidei// Et circa
hoc queruntur duo/ 1o utrum
hereticus sit quicandus/ 2o utrum
recidentes ad cetiam sint recipiendi
De pmo sic procedi. Unde
q hereticus sit quicandus dici
14 cum Mt 13 in parabola de ziza
nia qd p̄rfamilias dixit/ messo
ribus Sinite vtraq crescere usq
ad messem · Messis aut ē ōsu
macio seculi ut ibidem dicitur
Cum ergo p zizania intelligantur
heretici non sunt agmone fidelium
separandi ante diem iudicii// P
dicentur et hoc dm̄ p̄ceptum fa
cere p̄ncipes hereticos interficien
tes/ Sz qt est qd dicitur in Coro
2o. Dolite de medio eorum et sepa
rari/ Et loquitur de infidelibus q
pz ex hoc qd p̄miserat/ Nolite
ducere iugum cum infidelibus
ergo hereticis non est oicandum
Ro dom q hereticis non est om
candum dupr Una rōne
ex oicatonis nam cum sunt ex
oicati non est eis oicandum
sicut nec cū aliis excomunicatis
Alia est vo rone heresis pmo pp
piculum ne eorum comunicacio alios
corrumpat sm illud 1 ad Coro 15.
Corrumpunt bonos mores collo
quia pua . 2o etiam ne videatur
eorum p̄bis doctrine aliquem asse
nsum p̄stare. Unde in Canonica ca
nonica . Johis dr̄ Si quis ve
niat ad vos et hanc doctrinam
non hz nolite eum i domum duce
re nec aue ei dixeris/ qui enim ei dicit
aue oicat opibus eius mali
gnis · Unde dicit glo. Sm qd
vox est instituta ōmonem ee
ondit cum illo alio cum plācio
est que in xp̄ianis ee non debet
3o ne ex nra familiaritate aliis
otingat sato erroris · Unde ibide
dicit Alia glo. Et si vos forte
decepti non estis forsitan p tlez
vestram familiaritatem possent de
cipi qui credent illos place vobis
et sic credunt illis · Unde alia
glo ibidem dicit Tanta ap̄li
atqz eorum discipli in religione
cautela vtebantur/ ut nec vbi
quidem ōmonem cum aliquo
eorum qui veritate declinant
hēre paterentur/ hoc tn̄ est itellig
endum nisi cum aliquo loqueretur
de eius salute/ Ad pm ḡo dom
qd in illo p̄cepto p̄rsfamilias
dupx ōdicis intelligitur Una

est ut exponitur preceptum de
vili separatione malorum a bonis
et hoc accipitur ex ipsa questione
messorum qui dicunt vis et
imus et colligimus ea. Hoc enim non
est nisi iudicio medici. Secundo quod dicendum
est ut intelligatur preceptum quando
mali sine periculo bonorum malorum ex-
tirpari non possunt et hoc patet
ex ratione patrisfamilias qui dixit
non. ne forte colligentes zizania
eradicetis simul cum eis et tri-
ticum. Quod quidem tribus mo-
dis contingere posset. Uno mo-
do si aliquis preciditur antequam de
eius malicia constat unde dicit
Glossa quod monet dominus ne ambigue
iudicemus. Secundo si non esset in ma-
licia obstinatus. Unde nullus
excommunicatur nisi propter contumaciam unde
dicit glossa ibidem. Monet non
cito amputare quia qui hodie
errat forsan cras defendet
veritatem. Et Ieronimus contra dicit
hereticum hominem post primam et
secundam correptionem devita. Tertio
si simul boni cum malis involve-
rentur propter quod dicit ibi glossa
Augustinum quod multitudo non excom-
municanda nec princeps populi.
Istis autem remotis debent mali
precidi. Secundum illud. 1 ad Cor.
5. Auferte malum ex vobis.
Et patet solutio ad 2m etc.

b Deinde 2m sic proceditur videtur quod here-
tici redeuntes ad ecclesiam
non sunt recipiendi quia
peccaverunt contra fidem que est ecclesie
fundamentum et ideo in edifica-
tione ecclesie non debent superedi-
ficari. ergo non debent ab ecclesia
recipi. Sed contra est quod ecclesia nulli debet
claudere gremium sicut Christus qui de
se dicit. Eum qui venit ad me non
eiciam eum foras. Ioh. 6. Respondeo
dicendum quod quamdiu homo vivit in statu vi-
vit homo non potest esse totaliter
in peccato obstinatus. Hoc enim erit
in dampnatis post mortem et
ideo quamdiu hac vita vivitur
cuilibet relinquitur locus penitentie. Et
ideo quicumque delinquit vel
in fide vel in moribus est ab
ecclesia recipiendus ad penitentiam et
contrarium dicere est heresis nova-
tianorum. Sed tamen non est necessarium quod
propter ad dignitatem recipiantur
nisi tamen aliquibus misericorditer
dispensatur propter bonum
pacis vel propter fructum aliorum qui
indisponitur. Ad primum ergo dicendum quod
quamdiu durat fundamentum fidei
non debet ab ecclesia recipi non debet
sed postquam commisit incipit here
recipiendus est etc.

Deinde queritur de hiis que pertinent .a.
ad gloriam scilicet de visione dei
in patria scilicet utrum aliquis
intellectus creatus possit videre
deum per essentiam. Et videtur
quod non. intellectus ad intelligibile
est aliqua proportio. sed intellectus
creati ad divinam essentiam nulla
est proportio cum distent in infinitum
ergo intellectus creatus divinam
essentiam videre non potest. Preterea plus
distat spiritus increatus ab intellectu
creato quam spiritus creatus a sensu
sed sensus non potest cognoscere spiritum
creatum ergo nec intellectus
creatus spiritum increatum. Sed contra
est. Exo. 33 super illud non
videbit me homo et vivet

dicit glo' g'gor' ffuc non intell
qui dum dixerunt etiam in illa re
gione filii celestis claritate sua con
spicu[m] s[ed] in na[tur]a invenire vider[i]. quos
minime ...acionum inquisicionis sub
tilitas fefellit. nec enim illi sim
plici et incommutabili ess[enti]e que
est claritas aliud est na[tur]a s[ed] ipsa
enim claritas ipsa claritas natura
est et ita essencia dei videbitur
a b[e]atis // S[e]c[un]do d[ico]m q[uo]d licet e pone
divinam essenciam videri a b[e]atis
beatitudo enim est ultima p[er]fectio
rationalis cr[eatur]e. nichil aut[em] e[st] finali[ter]
p[er]fectum nisi attingat ad suum prin
cipium s[ecundu]m modum suum. q[uo]d ideo
dico quia ad p[ri]ncipi[um] q[uo]d e[st] deus
attingit aliquid dupl[icite]r uno modo
p[er] similitudinem q[uo]d est que om[n]i
creature que tu[m] l[icet] de p[er]fide q[uo]d
co[m]p[re]hendunt[ur] de divina si[mi]litudine ///
Alio modo p[er] op[er]a[ti]o[n]em ut p[er]minitatum
alle modus qui est c[ontra] simi[liter] s[ed]
in unitate p[er]pone. dico aut[em] p[er] opera
cionem intell[ectu]m vol[untati]s creatura co[g]no
scitur et a[m]at deum et q[ui]a a[nim]a in
me[n]te facta est a d[e]o / Sed b[ea]ta esse
non potest nisi in me[n]te videat
deum / s[ed] ab[sol]u[t]e me[n]s que sit sili
tudo veri co[n]iunctive. sicut spe[ci]es visi
biles in pupilla vel in speculo no
aut ab s[ed] medio q[uo]d est lumen
confortans intellectum q[uo]d est lume[n]
glorie de quo in ps[alm]o di[ci]t / In lumine tuo
videbimus lumen hoc aut[em] e[st] p[er] ess
enciam deum videre / Unde i[n] hoc
ponimus beatitudinem r[ati]onalis cre
ature / q[uo]d deum p[er] essenciam vide
bit / sicut ph[ilosoph]i quas mens fluere
ab intelligencia agente posuerunt
ultimam felicitatem h[omin]is co[n]tinua
cione intellectus sui ad ipsam —

Ad p[rimu]m ergo d[ico]m q[uo]d p[ro]porcio dupl[icite]r
dicitur uno modo p[ro]prie s[ecundu]m q[uo]d
importat quedam determinatum ac
cessum / et sic p[ro]porcio requiritur
int[er] intellectum et intelli[gi]b[i]le / Ad hoc
q[uo]d fit cognicio cu[m] app[re]hensione q[ua]
liter divina essencia nu[m]q[ua]m vide
bitur ab intellectu creato / Alio m[odo]
dicitur ... p[ro]q[ua]l[ite]r habitudine et
sic sitam p[o]t h[abe]re p[ro]porcionem ad i[n]fini
tum s[i]c sit p[er]fecto eius vel aliqu[id]
simili habitudinem h[ab]eant ad ipsam
et talis p[ro]porcio sufficit ad hoc q[uo]d
intellectus in[tellectus] videat divinam essen
ciam attingendo non co[m]p[re]hendendo
Ad s[ecundu]m d[ico]m q[uo]d obiectio illa procedit
de distancia s[ecundu]m p[ro]prietatem nature
non s[ecundu]m racionem co[n]gnicionis na[m] sp[iritu]s
creatus non est sensibilis s[ed] sp[iritu]s
increatus est intelli[gi]bilis de videndo

Questum est fuit de deo de 7 xi[m]
angelis et de hominibus / De deo.
vero questum fuit de in me
sitate sp[iritu]s de cognicione eius et de
predestinacione / Circa in mesitate 7
vero dei questum fuit utrum solius
dei sit p[ro]prium esse ubique / Et vide
bitur q[uo]d non / Anima enim e[st] in
rebus animatis / s[ed] constat q[uo]d omnes
partes universi sunt animate ergo
a[n]i[m]a est in omnibus partibus universi
et sic vi[detu]r q[uo]d sit ubique non est
igitur solius dei p[ro]p[riu]m esse ubique
pr[eterea] vle est q[uo]d est ubique et semp[er]
s[ed] vle ... non est q[uo]d est deus
ergo non est p[ro]p[riu]m solius dei esse
ubique et semp[er] / p[re]t[erea] s[ta]t[us] sp[irit]ualis p[re]
cedit corporalem / s[ed] hoc q[uo]d dicit[ur]
esse ubique p[er]tinet ad statum corpora
lem / quia in solis corporalibus
est p[ro]prium assignare locum ergo

multo magis esse ubique pertinet
ad substancias spirituales et sic videtur
quod non sit solius dei proprium. Patet
ad quintam quod licet regis pertinet
quod possit gubernare etiam in ab-
sencia sua regnum sed deus est com-
mendacior omni rege quare videtur
quod eciam competat sibi ad suam com-
mendacionem quod gubernet totum
mundum vel aliquas partes in absen-
cia sua per providenciam et sic vi-
detur quod non sit dei proprium esse
ubique. Patet constat quod quedam re- quomodo deus propinquus et quomodo remotus
mota et quanto magis sunt re-
mota tanto magis sunt corru-
ptibilia. non autem possent dici alia
propinqua et alia remota deo si
deus esset ubique. Patet dato quod tota
materia mundialis esset unum cor-
pus continuum constat quod illud corpus
esset ubique non igitur est solius
dei proprium esse ubique. Contra Dama-
scenus probat spiritum sanctum esse deum quia est ubi-
que sed si esse ubique non esset solius
dei proprium racio sua non valeret
tamen quia non minus valeat videtur quod
sit solius dei proprium esse ubique.
Pro dicendum quod spiritualia dicuntur esse
in loco non quidem per contactum
magnitudinis sed virtutis quando licet rei
spiritualis loquimur autem de alicuius
rei spiritualis virtute oportet nos loqui
de loco in quo est. virtus autem dei est
infinita. que quidem infinitas
apparet quantum ad duo. Primo quia non
solum excedit creaturas que
sunt fuerunt et erunt sed etiam omnia
que possunt ymaginari esse. Secundo
quia virtus dei simul et semel in
omnibus operatur et in singulis

secundum proprium modum rei. et ideo esse
ubique competit accepto soli deo com-
petit. Aliis autem rebus competit esse
ubique in parte. Unde distinguitur
modus quo deus est ubique et quo
alie res quibus aliquo modo competit
esse ubique. Nam primo dicuntur esse
ubique quia sunt tamen in hiis que sunt
in presencia. deus autem est non so-
lum in hiis que sunt, sed eciam
in ymaginatis et in preteritis et in
futuris. Item alie res non sunt
ubique sicut in loco uno sed sunt
in diversis locis. sed deus ita est ubi-
que quod est in quolibet et in toto quia
eius virtus sufficiencius non solum
in id quod est quam in uno sed in id
quod est proprium unicuique rei perti-
net et ideo est in omnibus sicut in uno
loco et sicut in pluribus. quod
est proprie esse ubique Unde manifeste
modo solus deus sit ubique. solius
dei proprium est esse ubique. Ad primum
dicendum quod universale non est in rebus
naturalibus sicut in loco sed sicut actus
in potencia. Patet. Unus angelus sit
in omnibus naturalibus sicut unita ex-
istencia, non tamen est equaliter per
quam non equaliter participat naturam. eodem
modo. Item unus non est omnino
unus sed multitudo quedam deus
autem est in rebus per virtutem suam
et in singulis operatur ut dictum est
Ad secundum dicendum quod universale dicitur esse
ubique et semper magis per remo-
cionem quam per potenciam non esse
dicitur ubique esse et semper eo
quod sit in omni loco et in omni
tempore, sed quia abstrahit ab aliis
que determinant et locum et tempus
determinatum et propterea ubi.

non sunt subsistencia. Ad 3m dicendum quod licet substancia spiritualis excedit corporalem excessu dignitatis nature sed non in virtute agendi. Immo videmus quod multe substancie spirituales sunt deficta corpora in quibus agunt. sicut anima vero corpus humanum et ideo non est simile. Ad 4m dicendum quod non esse ubique est ex defectu nature eorum per circumscriptionem sue substancie deus autem cum sit incircumscriptibilis est ubique et tamen si non esset ubique nichilominus gubernaret omnia providencia sua unde in regibus terrenis non esse presens est ad defectum. Sed quod gubernat in absencia est ad commendacionem. Deus autem ubique est et omnia gubernat. Ad 5m dicendum quod licet distancia et propinquitas creaturarum ad deum non est secundum locum sed secundum similitudinem et dissimilitudinem. unde illa que magis assimilantur deo dicimus esse propinquiora que vero magis recedunt a similitudine eius dicimus esse remociora. Ad 6m dicendum quod dato quod tota machina mundialis esset unum corpus continuum non tamen propter hoc posset ymaginari quod esset ubique sed in uno loco tamen quia totum illud in quo esset attingeret primo et sic non attingeret quodlibet particulare quod esse ubique complectitur in sua racione.

Circa questionem nonam de cognicione queritur utrum deus cognoscat malum per bonum. Et videtur quod non quia cognoscere unum per aliud pertinet ad defectum cognicionis sed in divina cognicione nullus potest esse defectus ergo videtur quod deus non cognoscat malum per bonum. Preterea cognoscere unum per aliud est cognoscendo discurrere. sed in divina cognicione non est discursus ergo cum cognoscere malum per bonum sit cognoscere unum per aliud videtur quod deus non cognoscat malum per bonum. Preterea philosophus dicit in 3o de anima quod intellectus qui semper est in actu non cognoscit privacionem. sed intellectus divinus semper est in actu ergo etc. Preterea omnia que cognoscuntur cognoscuntur per aliquam similitudinem in ipso cognoscente existente. sed malum non habet aliquam similitudinem ergo deus non cognoscit malum per aliquod bonum quod in eo existat. Contra est quod Augustinus dicit quod malum cognoscitur, sed quod ab ipso bono discordat. Respondeo dicendum quod ex parte cogniti dupliciter contingit esse. primo quod cognoscitur per se unum in cognoscibilibus autem quedam sunt que habent unum esse absolutum ut homo et lapis quorum esse per se vero non dependet ex alio. quedam vero sunt que habent esse unum non absolutum sed ex alio dependentem sicut est in relativis et privativis et negativis quorum vero dependet ex ordine quem habent ad alia. Nam vero cecitatis non est absoluta sed dependens in quantum est ordinem ad visum cuius est privacio. cum ergo deus omnia cognoscat secundum quod [illegible] dico quod illa quorum racio est absoluta cognoscit absolute et non per aliquod aliud. Illa vero quorum racio est dependens et in ordine ad alia cognoscit secundum ordinem ad illa ex quibus dependent. cum ergo racio mali non sit absoluta sed dependens in quantum sed discordat a racione boni cognoscit malum secundum ordinem

ad bonum secundum quod discordat sed ab
ipso bono / Ad secundum ergo dicendum quod
in illis que habent rationem absolutam
est ad defectum cognitionis cogno-
scere unum per aliud. sed non in illis
quorum ratio est ad aliud ut dictum
est / Ad tertium dicendum quod cognitio dis-
cursiva est cognoscere unum incog-
nitum per aliud cognitum absolute
sed cognoscere unum incognitum per
aliud cognitum ad quod ordinatur
non est discurrere in cognoscendo et
hoc modo cognoscitur malum / Ad
quartum dicendum quod licet malum non sit
oppositum divine essencie nam bonum
// Eius est oppositum essencie divine [?]
increatum non habet oppositum malum
sed bonis effectibus qui creantur
a bono increato opponitur malum
et in quantum discordat ab hiis effec-
tibus cognoscitur / Ad quintum dicendum
quod aliud est de homine id est intellectu
qui cognoscit res per adquisicionem et
species suas et ideo in modo cognoscendi
non est idem quam cognoscit omnia
per essenciam suam / Ad sextum dicendum
quod licet malum non habeat aliquam
similitudinem in deo tamen oppositum mali
scilicet bonum creatum habet similitudinem
in deo sicut in exemplari suo / Et ita
bonum cognoscitur per principium ma-
lum vero per bonum :-

Circa predestinacionem queritur
3. utrum predestinacio imponat
necessitatem et videtur quod sic
Constat enim quod predestinatus certo
salvatur / sed hoc non esset nisi necessarium
esset predestinatum salvari videtur ergo
quod predestinacio necessitatem imponat //
Sed contra: Ro. ix dicit apostolus ideo est vo-
lentis neque currentis sed mise-
rentis dei ergo videtur quod quidquid
homo deservit [?] habet sit ex sola

predestinacione divina et ex nullo
alio etc. Videtur necessitatem imponere
Contra. Augustinus dicit qui creavit
te sine te non iustificabit te sine
te / Respondeo dicendum quod predestinacio certi-
tudinem habet et tamen necessitatem non
imponit / In predestinacione enim tria
sunt consideranda. quorum duo presup-
ponit ipsa predestinacio scilicet prescienciam
dei et dilectionem et voluntatem qua
vult predestinatum salvare et
tertium est predestinacio que nichil
aliud est quam directio in finem
quem vult deus vel dilecte quod
licet aut horum certitudinem habeat et ideo
necessitatem non imponit / Et quod pre-
sciencia divina certitudinem habeat patet quia deus
eam cognoscit res nobiliori modo
quam nos cognoscimus / Nam cognicio
nostra est in tempore et ideo in tantum [?]
inreperit res secundum tempus
scilicet presentis et preteriti et futuri ut
scilicet cognoscit preterita ut preterita presencia ut
presencia futura ut futura. et
universaliter cognicio vero divina est supra
tempus et mensuratur eternitate
solum et ideo non cognoscit res
prout sunt in tempore sed prout sunt in
eternitate scilicet prout sunt presencia et
hoc tamen necessaria quia contingencia deo
omnia cognoscuntur tamquam presencia in
sua presencialitate / Cum ergo homo in tantis
cum certitudine cognoscit presencia
multo magis deus omnia sibi presencia
certitudinaliter cognoscit ex quo nulla
necessitas rebus contingentibus inducitur / sicut
videmus quod ab existentibus in loco emi-
nenti videt certitudinaliter homo venien-
tem aliquorum eminentium per viam duorum
cognicionem et non videntem nichil
que sunt sibi presencia. et cum hominibus
istis ex hoc nulla necessitas imponitur.

Nam hoc non est nisi ex hoc quod
in illo speculo intuetur omnia in presentia
que etiam in ipsis sunt preterita scilicet
illa que retro sunt presentia illa scilicet
que sunt presentia et futura illa scilicet
que anteriora sunt / Cum autem vo-
luntas divina certitudinem habeat et
tamen necessitatem non imponat / sic patet
Voluntas enim dei est efficax et
perfecta omnia quecumque
voluit deus fecit. cuius perfectio
et efficacia apparet ex hoc quod non
solum movet et causat res sed etiam
dat eis talem modum essendi in proprium
tribuit vel determinat modum consulit
quo suos effectus producat. Unde
quia ipse voluit quedam esse in
universo necessaria et quedam contin-
gentia, constituit quasdam causas qui-
busdam contulit ut contingenter
causarent et quasdam quibus contulit
ut necessario causarent effectus. Unde
voluit istum vel illum effectum
non solum esse sed etiam tali modo esse
scilicet vel contingenter vel necessario. sicut
ex voluit petrum non solum currere sed
etiam contingenter currere et similiter vo-
luit istum vel illum hominem sal-
vare / sed eo modo ut arbitrii li-
bertatem non perderet et sic quod petrus
vel martinus salvatur secundum duas
causas unam scilicet voluntatem di-
vinam et hoc secundum certitudinem a-
liam liberum arbitrium et hoc
secundum contingentiam / et sic de aliis
rebus quia que sunt contingentia
contingunt eis ex causa proxima quod
vero sunt certa et necessaria proveniunt
eis ex prima causa vel ... causa
scilicet divina voluntas
... de contingentibus certitudinem
secundum ex qua quidem certitudine

non imponitur ipsis rebus ali-
qua necessitas quia non solum vult
ea esse sed tali modo esse scilicet necessario vel
contingenter ut dictum est / quod non pre- No
destinatio certitudinem habeat et ne-
cessitatem non imponat similiter
patet Motus enim vel directio vel propositum
dirigendi in finem quod propositum est
ipsa predestinatio. est secundum constitutionem
et ordinem causarum ad constitutionem
constat autem / quod in quibus sunt due cau-
se ordinate quarum una est necessaria et
alia contingens est effectus semper
contingens / In predestinatione autem
sunt due cause ordinate quarum una
est necessaria et alia contingens est ef-
fectus simpliciter contingens / In predestinatione
autem sunt due ~~entie~~ cause quarum
una est necessaria scilicet ipse deus et alia
contingens scilicet liberum arbitrium et
ideo oportet effectum predestinationis contingen-
tem esse Unde quia deus scit et
vult istum et illum consequi talem
finem predestinatio secundum certitudinem quod
vero deus vult ut per libertatem
arbitrii in talem finem dirigatur
ideo predicta certitudo predestinationis nullam
necessitatem imponit / Ad primum ergo
dicendum quod homo predestinatus omnino
salvatur est ex certitudine divine
predestinationis non tamen est ibi
necessitas absoluta sed conditionalis
quia si talis est predestinatus necessario
salvatur non autem est necessarium simpliciter
Ad secundum dicendum quod verbum apostoli non
est sic intelligendum quod sit necessarium
velle et currere ex parte nostra. sed quia
primum principium bonum operandi non est a no-
bis sed ex nostra divina infundente
gratia nullus tamen oportet quod ex parte nostra
sit adiutorium.

Item angelos constitutum fuit

de motu angeli scilicet utrum motus eius sit in instanti. Videtur quod sic. Constat enim quod mutacio angeli simplicior est omni mutacione corporali; sed invenitur aliqua mutacio corporalis in instanti sicut illuminacio et huiusmodi; ergo multo magis motus angeli est in instanti. Item nobilissime creature competit nobilissimus motus; nobilissimus autem motus est ille qui est in instanti; ergo competit nobilissime creature scilicet angelo. Contra. Omnis motus habet prius et posterius; sed numerus prioris et posterioris in motu facit tempus; ergo in omni motu est tempus; ergo nullus motus eciam angeli est in instanti. Respondeo dicendum quod omnis mutacio habet duos terminos quos non contingit simul esse. Unde impossibile est quod aliquis motus vel mutacio sit in instanti hoc modo quod idem instans ambos terminos amplectatur. Unde sciendum quod in rebus corporalibus duo termini motus vel mutacionis dupliciter se possunt habere. Uno modo quod sit assignare instans in quo terminus ad quem primo est et aliud in quo est terminus a quo ultimo est, et sic cum inter quelibet duo instancia sit tempus medium, sequitur quod de uno termino motus in alium fiat transitus per tempus et sic talis mutacio est in tempore et non in instanti. Hoc autem contingit quandocumque quod inter duos terminos motus est aliquod medium accipere sicut inter album et nigrum et inter esse hic et inter esse ibi. Sed aliqui termini mutacionis sunt inter quos non est accipere medium ut inter album et non album et inter igneum et non igneum, inter tenebrosum et luminosum quia

affirmacio et negacio sunt secundum se immediate et similiter privacio et forma in subiecto determinato. Et in talibus licet sit accipere instans in quo primo est terminus ad quem, non tamen est accipere instans in quo ultimo est terminus a quo. Cum enim inter quelibet duo instancia sit tempus medium, sequitur quod in illo tempore medio neutrum extremorum esset, quod est impossibile cum sint contraria omnino immediata. Oportet ergo dicere quod cum illud instans in quo primo est terminus ad quem sit terminus alicuius temporis quod in toto tempore precedenti durat terminus a quo, et sic cum inter tempus et instans quod est terminus temporis non sit tempus medium, non fit transitus de una extremitate in aliam in tempore, sed in instanti prius desinit esse terminus a quo et incipit esse terminus ad quem. Et huiusmodi mutaciones dicuntur instantanee sicut illuminacio, generacio et corrupcio. Sed oportet quod ille mutaciones sint termini motuum continuorum et in tempore continuo, quia tempus in quo est ultimus terminus a quo mensurat aliquem motum secundum quem acceditur ad terminum ad quem, sicut per alteracionem materia disponitur ad formam et per motum localem corpus luminosum accedit ad situm in quo illuminat, et propter hoc dicitur quod generacio et corrupcio sunt termini alteracionis et illuminacio motus localis. Sic igitur dicte sunt mutaciones corporalium, sed nunc considerandum est de motu angeli. Cum motus angeli attendatur secundum diversos contactus virtutis angeli ad diversa loca, qui quidem contactus non sunt continui. Unde sequitur quod motus angeli non

sit continuus et ita tempus quod
ipse mensurat motum angeli
non est continuum cum continuitas temporis
sit ex continuitate motus ut dicitur ex
4° physicorum. Non enim potest dici quod motus
angeli mensuretur tempore continuo quod est
numerus motus celi quia motus angeli
non dependet ex motu celi et sic
sequitur quod motus angeli men-
suretur quodam tempore in quo in-
stancia sunt successiva sine con-
tinuacione quia tempus ex hoc
quod est numerus non est continuum sed ex hoc
quod est numerus motus continui. Sic igitur
in motu angeli duo extrema motus
non sunt in duobus instantibus [illegible]
desinit esse terminus a quo et incipit
esse terminus ad quem et huiusmodi mu-
taciones dicuntur instantanee sicut
illuminacio generacio et corrupcio. Sed
oportet quod ille mutaciones sunt termini mo-
tuum continuorum et in tempore existencium. quia
tempus in quo est ultimus terminus
a quo mensurat aliquem motum
secundum quod accedit ad terminum ad quem.
sicut per alteracionem materia disponitur
ad formam et per motum localem
corpus luminosum accedit ad situm
in quo illuminat et propter hoc dicitur
quod generacio et corrupcio sunt termini
alteracionis et illuminacio motus lo-
calis. Sic igitur duo sunt muta-
ciones corporales sed neutrum horum
potest esse in motu angeli cum motus
angeli attendatur secundum diversos con-
tactus virtutis angeli ad diversa loca
qui quidem contactus non sunt continui.
Unde sequitur quod motus angeli non
sit continuus et ita tempus quod ipsum
mensuratur motum angeli non est
continuum cum continuitas temporis sit
ex continuitate motus ut dicitur ex 4°
physicorum. Non enim potest dici quod motus
angeli mensuretur tempore continuo quod est
numerus motus celi quia motus
angeli non dependet ex motu celi
et sic sequitur quod motus angeli
mensuretur quodam tempore in quo
instancia sunt successiva sine
continuacione. quia tempus ex hoc
quod est numerus non est continuum sed ex hoc
quod est numerus motus continui. Sic igitur
in motu angeli duo extrema motus
non sunt in duobus instantibus
inter que sit tempus medium
nec iterum unum extremorum est in tempore
et aliud in instanti quod terminat tempus
sed duo extrema sunt in duobus in-
stantibus inter que non est tempus
medium et sic oportet dicere quod motus
angeli sit in tempore licet alio modo quam mo-
tus corporis sit in tempore. Ad 3m
dicendum quod mutacio angeli secundum perfe-
cta dicitur esse simplicior quam ista
mutacio cuius duo extrema sunt in
duobus instantibus inter que
cadit tempus medium cum inter
duo instancia motus angeli non
cadat tempus medium. Similiter
eciam simplicior est quam illa cuius
unum extremum est in toto tempore con-
tinuo cum aliud extremum sit instan-
ti indivisibili et cum non incidit
tempus medium sicut nunc. Et
quia est simplicior ideo est perfectior
quod sit nobilior. Unde patet solucio
ad 2m.

Unde completum fuit de hoc et
circa hoc quesitum est de parti-
bus nature humane de
potenciis eius et de generacione hu-
mane vite. Circa primum queruntur
duo primo de anima 2° de corpore

utrum sit eiusdem speciei

Deinde quesitum est anima sensitiva
et intellectiva et videbatur quod non. Una
anima sensitiva educitur ex potentia materie
intellectiva non per creationem. Non ergo sunt
eadem specie. Item impossibile est quod illa forma que
sit una et eadem est eodem tempore
mota ad opposita, sed sensitiva et intellectiva eo-
dem tempore moventur ad opposita
E. sicut dicit Apostolus ad Romanos vii°: Video
aliam legem in membris meis
repugnantem etc. ergo sensitiva et in-
tellectiva non sunt unius speciei. Item
corruptibile et incorruptibile non sunt
eiusdem generis ergo nec idem numero
sed anima sensitiva est corruptibilis, intellec-
tiva non, immo incorruptibilis, ergo sensitiva
et intellectiva non sunt eadem numero
et sic non eiusdem speciei. Item anima sensitiva
est communis nobis et brutis, educitur
de potentia materie ergo et in nobis non est
eadem cum intellectiva que est per crea-
tionem. Item unius perfectibilis una est
perfectio sed corpus humanum est unum
perfectibile ergo anima que est eius per-
fectio una. Respondeo dicendum quod circa ordi-
nem formarum est duplex opinio una Avi-
cebron et quorundam eius sequa-
cium qui dicunt quod secundum ordinem
generum et specierum sunt diverse
forme substantiales ordinem ad in-
venientes sicut est substantia corpus
animatum corpus et est animal dicunt
ergo quod quedam forma substantialis est per quam
substantia tantum et postea est quedam alia
per quam est corpus deinde est et
2a opinio alia per quam est animatum et alia per
quam est homo et sic dicunt de aliis
formis substantialibus. Ista opinio
stare non potest, quia cum forma
substantialis sit que facit hoc aliquid et
dat esse substantiale, si vero tunc sola prima

forma esset substantialis cum ipsa sola
daret esse substantiale rei et faceret
hoc aliquid, alie autem advenirent post
primam advenientes essent accidentia ut
nec darent esse rei simpliciter sed esse
tale et sic in amissione vel ac-
quisitione earum non esset generatio
et corruptio sed tantum alteratio. Unde
patet hoc non esse verum. Secunda est
in potentiis anime nam sola prima
secundum catholicos esset forma substantialis et
faceret hoc aliquid. Alie vero
accidentia essent advenientes quod
est absurdum. Et ideo dicendum quod tantum substantialis
forme dicunt secundum imperfectum et per-
fectum. Est enim aliqua forma
que non dat nisi esse corporis tantum,
aliqua est magis perfecta que et
dat esse et vivere procedendo non vi-
vendi, aliqua que cum hiis dat
etiam sentire. Unde patet quod semper
ultima est perfectior primis et se habet
se ad priora sicut perfectissima ad
imperfectiores et ideo quicquid conti-
netur in prioribus totum est virtute
in ultima. Unde dicendum est quod una
et eadem essentia est anime sensitive
et intellective sed intellectiva se habet
ad sensitivam sicut perfectum ad imperfectum
quod autem anima sensitiva et intellectiva
sunt eiusdem esse signum est quod
virtutes anime radicantur in una
essentia in qua una impeditur
ab alia, nec etiam virtus unius
redundaret in aliam. Item cum in-
tellectus non habeat determinatum
organum in corpore quo mediante
exerceat operationes suas, non videtur
ad quid uniretur corpori nisi esset
eiusdem essentie cum anima alia sensi-
tiva. Dicit ergo patet quod una

est eciam anime sensitive et intelle-
ctive / sed differt secundum perfectum et imper-
fectum ut dictum est / Ad primum quando dicitur
quod anima sensitiva educitur de potencia
materie in brutis / In nobis vero non
sed est per creacionem / cum eius essencia
sit eadem cum intellectiva que est per creacionem
Ad 2m dicendum quod non est inconveniens
eius ad idem corpus secundum diversas
vires vel partes moveri ad opposita et
ideo licet substantia anime sit eadem sensitive
et intellective tamen potest secundum diversas par-
tes et vires moveri ad opposita
ut scilicet sensus moveatur ad ea que sunt
contraria et ratio ad ea que ordinata
Ad 3m dicendum quod licet incorruptibile
non sit idem cum corruptibili tamen in-
venitur aliquid incorruptibile quod habet
aliquam potentiam quemadmodum corruptibilia
et sic est in anima nostra nam ipsa
substantia anime est incorruptibilis / intelle-
ctus tamen habet aliquid inferius scilicet sensitivum
quod est quasi corporale / Ad 4m
dicendum quod licet sensitiva sit communis no-
bis et brutis quantum ad nomen generis
tamen quantum ad nomen speciei alia est in ho-
mine sensitiva et alia in brutis
et similiter alia in asino et alia in
equo et in bove quia secundum quod differunt
aliqua specie / Ita eciam differt in eis
sensitiva. et ideo non sequitur quod si in b-
rutis educatur de potencia materie
quod eciam in homine quia in homine est
alterius speciei et est per creacionem :—

6 De corpore autem quesitum est utrum
resurgat idem numero et videtur
quod non quia secundum philosophum
in topicis. Illud dicitur idem numero quod est
idem specie materia et diffinicione sed
corpus in resurrectione non habebit eadem
materiam quia nunc est visibile tunc
vero non / non eadem materia / quia nunc album
corpus niger et huiusmodi que tunc
non erunt / non eadem eciam diffi-
nicione / quia modo diffinitur per
mortale tunc vero non per immortale erit
ergo videtur quod non resurgat idem
numero / Preterea receptibilis materie facit idem
numero sed materia corporis resurgentis
non erit eadem cum corpore quod nunc
est cum multe forme recipientur in ea
ergo corpus non resurget idem numero
Preterea philosophus dicit in libro de anima quod non
est eadem statua numero que destruitur
et de eodem ere reficitur ergo pari
racione quod modo corrumpitur non erit
idem numero cum eo cum resurget / Preterea
constat quod homo humanitate est homo
et una humanitate unus homo / sed
in corpore quod nunc est et quod resurget
erunt due humanitates quia per mortem
destruitur forma totius ergo erunt
duo homines etc. videtur quod corpora
non resurgant eadem numero. Contra
Job 19 Quem visurus sum ego ipse
et non alius etc // Respondeo dicendum quod ad hoc
quod aliquid sit idem numero requiritur
ydemptitas principiorum essencialium
unde si ordo principiorum essencialium est
in ipso individuo variatur non necesse
est esse ydemptitatem variari Illud autem
est essenciale cuilibet individuo quod est
de racione ipsius sicut cuilibet rei
materiali sunt essencialia materia
et forma. Unde si ista variantur
et mutetur individuatis principiis
essencialibus in individuo ipsum individuum
non remanet idem / Cum igitur hec
essencialia hominis sint et anima et
corpus et remaneant / quia re-
surgent eadem anima et idem cor-
pus dicendum quod corpus hominis resurget

idem numero / Ad primum g° dicendum quod ab
ratio 1a procedit ex falso intellectu licet
non enim dicitur idem homo id quod
habet idem actum nunc et postea et
idem principium sed illud est idem numero
quod est idem cum actu et idem cum
principio actus et diffinitione et non
1a que habent idem actum idem principium
et unam diffinitionem. Unde patet quod
obiciens false intellexit textum / Da-
to autem quod secundum illum intellectum pro-
cedit obiecto dicendum intelligi de actibus
in sensualibus scilicet de dimensionibus
et hoc erit in corporibus gloriosis Item
est idem principium scilicet risus Job viii°
Implebit os tuum risu et labia tua
iubilo. De diffinitione vero dicendum
est quod licet resurgat in mortalitate tamen
mortalitas non tolletur ab
eo quia natura humana est ibi que
exposcit quod sit mortalis / Ad secundum
dicendum quod licet eadem materia faciat
idem numero non tamen materia nuda vel
que facit per se idem numero sed eadem materia
sub qua est sub dimensionibus termi-
natis ... facit idem numero re-
...ur in ... corporis resurgentis
cum resurget corpus sub eisdem
dimensionibus et cum eisdem princi-
piis ... / Ad 3m dicendum quod ... dicit ... ipse cum ... si statua
reficiatur ex eodem ... quod sit idem
numero ... tamen dicendum quod omnia
artificialia ponuntur ... in
genere vel in specie quia vel per materiam
suam vel per formam suam. Talia
autem ponuntur in genere vel specie tamen
per formam, forme autem artificiales
sunt vel accidentales ideo ... colloceretur

in genere vel in specie per materiam / sic
reficitur eadem statua / Si vero
consideretur prout ponitur in genere
vel specie per formam sic dico quod non re-
ficitur eadem sed alia, quia alia est
forma huius et alia illius In corpo-
re autem non est sic quia in corpore est
eadem forma // Ad 4m dicendum quod
non sunt due quantitates in corpore
quod corrumpitur et quod consurget sed
una quia principia essencialia non mu-
tantur sed sunt eadem
Expediunt ... que quesita sunt
circa / primo de sacramento confirma-
cionis // 2° de sacramento eukaristie // 3°
de sacramento matrimonii
Circa primum queritur utrum solus
episcopus debeat conferre sacramentum con-
firmacionis Videtur quod quilibet
sacerdos possit conferre constat enim quod
in confirmacione confertur gracia spiritualis
Sed huiusmodi gracie collacio sic est ordi-
nata ut non possit impediri / con-
stat autem quod per absenciam episcopi vel
totaliter impeditur quia non sunt ubique
presentes ergo debet conferri per ministerium
sacerdotum qui sunt ubique presentes / Sed
sacramenta sunt multiplicata propter utilitatem
ergo debent eo modo conferri quo compe-
tit utilitati. Sed hoc non fieret
si solus episcopus conferret hoc sacramentum
... propter ... spiritus sancti
quia non omnes habent opportunitatem
episcopi ergo debet fieri per sacerdotes per
quos possunt omnes consequi hanc uti-
litatem / Sed constat quod sacramentum baptismi
est maius quam sacramentum confirmacionis
sed baptismum potest conferri per quemlibet sacer-
dotem ergo multo magis confirmacio
In contrarium est textus ... / Sed
dicendum quod ... sacramenti

confirmacionis est episcopus. Et hoc probatur
racione et auctoritate. Racione quidem
quia confirmacio ad hoc fit ut homo
in eadem perfeccione constituatur
cum datur ad robur spiritus sancti
scilicet ut homo ex hoc fiat fortis
et robustus ad confitendum et propo-
nendum fidem coram regibus
et principibus. Unde et propter hoc
fit in fronte ut non pertimescat
ut confundatur proponere fidem
coram omnibus et defendere. Sicut
autem Dionysius dicit tres sunt actus
ierarchici scilicet purgare illuminare et per-
ficere. Purgare est proprium diaconorum
illuminare presbiterorum et hoc consistit
maxime in eukaristia. Perficere vero
est episcoporum. Et ideo omnia sacra que ad
perfeccionem conferuntur pertinent ad
collacionem episcopi que sunt collacio
ordinum consecracio virginum et basilicarum
et confirmacionis. Unde alius non
potest conferre confirmacionis sacramentum nisi episcopus.
Hoc autem patet auctoritate scripture. Con-
firmacio enim cedit loco imposicionis
manuum. Hoc autem non potest fieri nisi
per solos apostolos. Unde et per Philippum
qui predicaverat verbum dei in Sa-
maria non imponebantur manus sed
Ierosolimis apostoli qui erant Ierosolimis audito quod
Samaria recepit verbum dei mise-
runt ad eos Petrum et Johannem
et postea sequitur. Tunc imponebant
manus super illos etc. Unde cum epi-
scopi succedant in loco apostolorum
episcopis debetur collacio sacramenti con-
firmacionis. In decretis tamen quod
aliqua que singulariter perfeccionem
hominis constituunt ex dispensacione
committuntur simplicibus sacerdoti-
bus sicut collacio minorum ordinum

et huiusmodi quod etiam de confirmacione
fieri posset cum dispensacione
sine qua non sed conferre sacramentum nisi solus
episcopus. Ad tercium ergo dicendum quod non omnia
sacramenta in quibus confertur gracia spiritualis
potest conferre sacerdos. Unde licet in sacramento
confirmacionis conferatur gracia spiritualis
non tamen competit sacerdoti. Et eodem
modo in sacramento ordinis confertur
gracia spiritualis que reservatur solis
episcopis propter perfeccionem in qua consistit
ex eodem modo confirmacio. Non obst-
at de impedito quod potest recurrere
ad civitates in quibus sunt epi-
scopi presentes. Et per hoc patet solucio ad primum.
Ad secundum dicendum quod sacramentum baptismi est
maioris necessitatis non perfeccionis et ideo propter
eius necessitatem non solum sacerdotes
sed etiam quilibet homines possunt baptizare
in articulo necessitatis ubi non habetur
copia sacerdotis servata intencione et for-
ma sacramenti. Confirmacio vero quia
non est adeo necessaria et consistit in
quadam perfeccione ut dictum est maio-
ribus reservatur scilicet solis episcopis.
Circa sacramentum eukaristie queritur pri-
mo primo de illis qui exclu-
duntur a perceptione propter fornicacionem.
Secundo de illis qui excluduntur a perci-
piendo propter excommunicacionem.
Circa primum quesitum est utrum aliquis
possit audire missam sacerdotis
fornicarii qui peccat mortaliter. 8
Videtur quod non possit audire sine
peccato mortali. Racio: quia precipit sub
anathemate quod non audiat missam
a fornicario sacerdote sed facere contra
huiusmodi mandatum est peccatum
mortale ergo etc. Contra est quod in multis
locis per mundum sustinetur. Respondeo

dicendum quod cum hoc est consideratum quod aliquid
secundum omnis nulle est propter malum
et aliquid est malum secundum ad
quintum positum communicans cum sacer-
dote in peccato mortali ex quo celebrat
peccat mortaliter. Unde si constaret ei
eum esse in peccato mortali et inducit
eum ad celebrandum peccat eciam mor-
taliter. et hoc secundum rationem nullo modo valet quia
hoc quod est provocare eum ad peccatum
mortale est peccatum mortale. Quintum autem
positum addit plus quam non solum
si inducam eum ad celebrandum
sed eciam, sed eciam si audiam eius
missam peccato mortali quod quidem con-
stitutum est in pena sacerdotis for-
nicarii. Attendendum tamen est quod hoc
non intelligitur de quolibet sacerdote forni-
cario sed de presbiteris fornicariis qui
quippe dicuntur publici cum iudicio et
sententia ecclesie vocantur publici. Unde
quicumque a tali fornicario publico
audit missam peccat mortaliter. Ad
aliud quod obicitur dicendum quod si susti-
netur a prelatis propter hoc non excusatur
quia hoc est propter negligenciam vel propter nimiam
et de factum ipsorum prelatorum qui non sunt
ausi corrigere aliquos cum in se
multa corrigenda cognoscunt, vel eciam
propter timorem aliorum. Unde non excusantur
propter hoc etc.

Circa secundum questionem fuit utrum
aliquis loquendo communicando sive
stando cum excommunicatis peccet
mortaliter. Videtur quod sic, quia multi magistri
doctores et magni dicunt quod facere
contra preceptum ecclesie est peccatum mortale
sed ecclesia mandat quod nullus loquatur
vel comedat cum excommunicatis ergo
qui hoc facit peccat mortaliter. Preterea
dicitur in decretalibus dicit ubi consule-
batur summus pontifex utrum possit
participare excommunicatis, quod eciam
hoc permittendo dispendio mortis
non debet facere et huius assignat causam
quia quia est peccatum mortale ergo
videtur quod quicumque in aliquo cum eis
participat peccat mortaliter. Contra
quod nos videmus multos perfectos
viros scilicet fratres qui nullo modo
hoc facerent si esset peccatum mortale.
Respondeo dicendum quod aliquis per excommunicacionem
separatur a communione. Excommunicatio maior que
tangit separat a communione fidelium.
Dico ergo quod aliquis potest communicare
seu participare cum excommunicato
divine et in divinis sive quibus
in hiis que sunt fidei, et sic ille
qui hoc modo communicat sed peccat
mortaliter. Et hoc contingit dupliciter quia
si communicet secum in divinis sicut si
oret secum eo vel cum eo vel audi-
at missam cum eo et in aliis spiritua-
libus. Item si ex contemptu et
hoc in quocumque casu communicat quibus
cum eo quasi contempnens man-
datum ecclesie peccat mortaliter. Item
quicumque participat secum in crimine
et in causa. In divinis vero communicat
hiis que sunt honesta sicut in cibo
in cibo et in hiis que sunt simpliciter
humane conversacionis et propter hoc
non peccat mortaliter sed venialiter
nisi faciat ex contemptu ut dictum
est. Ad primum dicendum quod opinio doctorum istorum
non est vera quia ipsi plus attendunt
hiis que consequuntur. Ipsos
tamen quam dicunt cum plus sit
attendendum divina inter quam humana
et ideo melior est opinio aliorum
qui dicunt contrarium. Ad secundum dicendum
quod communicare cum excommunicato divine
est contra preceptum ecclesie et est peccatum
mortale sed in divinis non est contra
sed preter preceptum ecclesie, et hoc

non est peccatum mortale sed veniale
Unde sciendum est quod quedam sunt
per se mala et hec non possunt fieri
sine peccato quedam vero sunt
ex [illegible] malorum tamen et ista possunt fieri
tamen sine peccato mortali et sic est legere
vel comedere cum excommunicatis. Ad 3m
dicendum quod non solum quis debet su-
bire mortem antequam peccatum mor-
tale sed etiam antequam peccatum ve-
niale quia peccatum in quantum peccatum nun-
quam est eligibile, si enim esset eligi-
bile nunquam esset peccatum et sic non
peccaretur si fieret. Et ideo philosophus non
concluditur quod ideo non sit faciendum eis
quia est peccatum mortale, et qui hoc
facit mortaliter peccat sed quod etiam si
esset veniale non esset faciendum eis et
tamen non peccatum mortale patrando vel dicendum
quod de eo talis illa intelligitur de illis
qui directe cooperantur eo quod [illegible]

Circa secundum matrimonii questiones sunt
10 duo. Primo de maleficiis. 2o
de frigidis. Circa primum questitum
est utrum maleficia impediant matri-
monium. Videtur quod non. Opus dei est for-
tius quam dyaboli, sed matrimonium est opus
dei, maleficium vero opus dyaboli
ergo matrimonium est fortius maleficio
non ergo impeditur per ipsum. Contra
maior est potestas demonis quam potestas
hominis sed homo potest matrimonium impedire
ergo et demon. Respondeo dicendum quod matrimonium
est quoddam pactum quo per matrimonium
unus tradit potestatem sui corporis
alteri ad carnalem copulam. Con-
stat autem quod pactum de impossibi-
li nullum est, cum nullus se possit ob-
ligare ad impossibile et ideo quando
aliquis obligat se per matrimonium ad
carnalem copulam si hoc sit ei
impossibile matrimonium nullum est

Sed notandum est quod impossibilitas
carnalis copule ex aliquo impedi-
mento proveniens potest dupliciter considera-
ri, quia vel illud impedimentum est
superveniens matrimonio iam consumato vel
precedens. Si est superveniens tunc
matrimonium iam consumatum nunquam solvi-
tur. Item circa hoc sciendum quod im-
pedimenta huiusmodi vel sunt perpetua vel
ad tempus. Si sunt perpetua tunc
matrimonium illud simpliciter impeditur. Si
vero sunt temporalia temporanea
tunc matrimonium non impeditur simpliciter
sed ad tempus. Ita tamen quod impedimentum
determinetur si precedat temporaneum de
maleficiis. Autem sciendum est quod qui-
dam dixerunt quod maleficium nichil
est, et hoc proveniebat ex infidelitate
quia volebant quod demones non
sunt nisi in ymaginatione hominum
nisi scilicet homines ymaginabantur eos
et ex ista ymaginatione terribiliter lede-
bantur. Fides vero katholica vult
quod demones sint aliquid et pos-
sunt nocere suis operibus et impedire
carnalem copulam et ideo huiusmodi im-
pedimenta si precedant et sunt perpe-
tua ut dictum est simpliciter impediunt
matrimonium. Ad primum ergo dicendum quod etiam
dyaboli est opus dei et non solum
matrimonium et inter opera dei unum est
fortius alio et unum impeditur
per aliud magis forte. Unde cum
dyabolus sit fortior quam matrimonium
nichil prohibet per ipsum matrimonium im-
pediri.

Circa 2m questitum est utrum 11
frigiditas impediat matrimonium.
Videtur quod non quia senes sunt
frigidi et contrahunt matrimonium. Insuper
convincitur quod nullus obligat se
ad impossibile. Sed impossibile
est frigidis carnaliter alicui

copulam ergo si ad hoc obligavit
se pactum huiusmodi nullum est. Ratio autem
quod frigiditas eadem ratione impedit
matrimonium sicut maleficium cum sit eadem
impossibilitas in utroque. Intelligendum
tamen differt frigidus et maleficiatus
frigidus et maleficiatus. Frigi-
dus enim est impotens simpliciter quantum
ad omnes. Maleficiatus vero est
quidem impotens non tamen quoad
omnes sed quoad unam tantum. Nam
maleficium consistit in imagina-
tione viri vel unius mulieris
inquantum sed ex operatione demonis
fit illi ab horrore alicuius mulie-
ris per horrorem refrigescit et re-
primit et ideo aliter impedit frigi-
ditas et aliter maleficium. Nam
frigiditas impedit aliquem ita
quod oportet quod remaneat ab-
sque omni spe congressus. Si ab una
impediatur. Unde si aliquando ali-
quis efficitur potens non tamen
pt matrimonium. Unde frigiditas sol-
vit contractum et impedit contrahen-
dum. Maleficiatus vero impedit
quantum ad istam tantum. Unde et licet
cum mulieribus aliis et illicitis sit
unde solvit contractum sed non de-
bet contrahendum ut iam patet. Ad
primum ergo dicendum quod senes sunt frigi-
di et non quidem ad actum ge-
nerationis sed ad generationem prolis et
ideo cum possunt carnaliter copulari
non solvitur matrimonium. Frigiditas
vero que omnino carnalem copulam
impedit solvit matrimonium.

Circa communicationem ho humane
vite quesita sunt quaedam
primo pertinentia ad proximum quaedam
vero pertinentia ad res que in

usum hominum veniunt. Pertinentia
vero ad proximum quesitum est de
correptione fraterna. Circa hoc
duo queruntur.

Primo utrum teneatur aliquis
in publico vel in privato cor- 13
ripere fratrem suum vel proximum
eius quod occulte. Contra est. Si peccaverit
in te frater tuus vade et corri-
pe eum inter te et ipsum solum.
Videtur ergo quod occulte sit cor-
rigendus frater delinquens. Contra
hoc dicit Apostolus: peccantem coram omnibus f 13
argue. Praeterea aliquae constitutiones
hoc habent ut sic publice corri-
piantur. Responsio. Dicendum quod huiusmodi cor-
rectio ex caritate dicitur procedere et // d3
inde est quod dicitur fraterna dilectio
et ideo secundum ordinem fraterne correctio-
nis fieri secundum ordinem caritatis.
Ordo autem caritatis talis est ut
quis bono proximi praeferat quae bonum
Item ut velit bonum proximi et conscientie
et fame et huiusmodi velit magis bo-
num conscientie quam utrumque horum non
pt et ideo huiusmodi considerantes credo
quod si esset aliquod peccatum carnale
seu spirituale quod vergit in detrimentum
multitudinis statim est revelandum
cum praeponderet bonum quod in or-
dine caritatis praeit dum est bono proprio
proximi scilicet sit fame sue et conscientie.
Criminis vero non tendit in multi-
tudinis detrimentum tunc debet quis utrumque
per custodire scilicet bonum fame et con-
scientie corrigendo inter se et ipsum.
Si autem ex hoc correctio non sequitur
tunc secundum ordinem evangelii debet
semper adhibere alium vel etiam
respice ecclesie intelligendum tamen et intelligo
procedendus est ordo ut si peccatum sit
publicatum publice corrigatur. Si
vero occultum occulte. Et ideo

Da
12 m

dicitur si peccaverit in te frater tuus
i. si te sciente solum et quantum ad oc-
cultum. Quantum vero ad publicum
dicitur peccantem publice coram
omnibus argue. Et sic patet solucio
ad primum secundum prius. Ad aliud vero
dicendum quod illud de constitucionibus or-
dinatum est et servari debet huiusmodi qui
congregantur in capitulo et conveniencium
societatibus et collegiis.
f. 17 Secundo queritur utrum si aliquis
sciat peccatum fratris peccat mo-
rtaliter revelando illud sta-
tim prelato suo. Videtur quod sic quia
facere contra ordinem evangelii est peccatum
mortale, sed statim referre prelato est
contra ordinem evangelii, ergo peccat
mortaliter. Contra est quod hoc fecerunt
multi viri perfecti qui nullo modo hoc
facerent si esset peccatum mortale. Preterea
prelati possunt non solum de preteritis sed
etiam de futuris prebere cautelam
et ideo si eis revelatur non videtur
esse peccatum mortale. Respondeo dicendum quod
verbum domini quod dicitur Mt. 18 de correc-
tione fraterna est intelligendum sicut
alia verba que dicit pertinentia ad
humanos actus, scilicet quod servari debet
secundum quod dependet actualiter. Et ideo dico
quod semper cum debitis circumstanciis
intelligenda sunt. Sciendum est autem
quod in omnibus hiis procedere secundum in-
venio. Primo per inquisicionem et hoc est in
peccatis publicis, et non debet fieri nisi
procedat clamor congregationis. Item per
denunciacionem et per accusacionem et
hoc est in privatis. Si autem procedatur
per accusacionem tunc debet fieri prius
quia obligatur accusator ad talio-
nem et hoc intenditur ut finis
bonum rei publice. Unde hoc potest
fieri secundum voluntatem sive pu-

blice sive privatim. Si autem pro-
cedatur per denunciacionem tunc debet pre-
cedere fraterna amonicio quia huius
finis est emendacio proximi et ideo
debet servari ordo fraterne correctionis.
Utrum autem statim cum quis scit
fratrem suum peccasse debeat denunci-
are prelato. Dico quod in hiis distin-
guendum est de condicionibus subditi
et prelati. Nam si scio quod frater per me
corrigatur tunc non debeo hoc
denunciare prelato. Si autem videtur
quod hoc melius fiat per prelatum et
prelatus nichilominus sit prudens discretus
et spiritualis non habens rancorem
sive odium ad personam illius subdi-
tum tunc licite potest hoc denunciari
ei et tunc non dicitur esse contra quia non
dicit ei sicut prelato sed sicut persone
proficienti ad correctionem proximi et emen-
dacionem. Sed quia propter condiciones
diversas prelatorum et subditorum non
potest in hoc dari generale iudicium
quia aliquando prelatus vel movetur
ad odium ad usus subditum vel
subditus non habet fiduciam circa prelatum
ideo tenendum est hoc pro regula quod
in omnibus istis semper servanda
est caritas et quod melius et magis
expedire videtur. Et si ego in ve-
ritate videat emendam sed proximi fieri
possit bona caritatis tunc
denunciando non peccat. Si vero
denunciet inimicus persone hoc ex
malicia et intencione ut proximus confundatur
vel deprimatur tunc denuncians
sive accusans peccat mortaliter. Ad
primum ergo dicendum quod si statim aliquis
referret prelato adhibitis debitis
circumstanciis et considerans illud quod
videtur magis expedire non facit
contra preceptum evangelii quia non dicit
hoc ecclesie sed persone proficienti ut dein-

est et ideo non peccat mortaliter. Ad
2m dicendum quod etiam per se sit dubium peccaverit
mortaliter si de intencione
prelato vel alicui proponat intendit
aliquid quod est contra intencionem
precepti. Ad 3m dicendum quod si aliquis
respiceret prelato culpam proximi intendens
vel cautelam infirmi vel aliquid
huiusmodi quod ad emendandam proximi
videtur expediri non peccat. Si
autem dixit hoc sive prelato sive
alicui amico suo confabulando tunc
peccat mortaliter. quod si ex cautela a-
licui dixerit hoc, ita tamen quod
non veniat inde ad vel in famie
vel vituperium proximi delinquentis
tunc non peccat mortaliter licet in cari-
tate non agat perfecte. 12um

12um 1 Quesitum est de rebus que
sunt supra hominem et de rebus
humanis. Circa primum quesitum
est de deo de angelis de celo. Circa
primum quesitum est de deo quantum ad
suum esse quantum ad suam potenciam
quantum ad eius predestinacionem. Circa
primum quesitum est utrum in deo sit tantum
unum esse scilicet essenciale vel preter illud
sit in deo esse personale et videtur quod
sic quia aliud est patrem esse aliud
filium esse aliud spiritum sanctum esse
sed esse essenciale non est aliud et
aliud ergo etc. Preterea proprium forme est
quod det esse sed in divinis sunt tres pro-
prietates personales que obtinent racio-
nem forme ergo etc. Contra Augustinus
dicit In divinis tantum unum est esse
Respondeo dicendum quod veritas fidei habet in divinis
plurium est distinccio que est secundum
relaciones oppositas relacio autem
sicut etiam quelibet forma habet
esse ex comparacione ad id cui inest
Unde etiam esse filiacionis ex comparacione
ad subiectum cui inest relacio
autem in divinis non distinguitur
ab hoc cui inest quia est essencia
que refertur, sed distinguitur solum
propter eius cui opponitur et ex hac
parte non consideratur esse relacionis
sed distinccio et opposicio eius et ideo
est in deo unum tantum esse scilicet essenciale.
Ad primum ergo dicendum quod esse dicitur dupliciter
quandoque enim esse idem est quod actus
actus entis, quandoque autem signat com-
posicionem enunciacionis et sic significat
actum intellectus quo intellectus
intelligit. Unde ergo dicitur quod
aliud est esse patris et aliud filii
verum est racione esse secundo modo non
primo modo. Ad 2m dicendum quod sicut
et quelibet forma proprietas absolu-
te facit esse, sed proprium quod est di-
vinum esse et facit tantum unum esse
in quantum primitus facit esse 2

Eciam quesitum est de potencia
dei. Et primo utrum deus possit
facere duo contraria simul esse.
2o utrum possit facere infinita in
actu. Ad primum dicendum quod non et
hoc non importat in deo impotenciam
potius quia hoc non habet racionem potencie.
Nam omnis virtus activa producit ac-
tum similem sibi omne autem quod agit
in quantum est ens actu ergo effectus
agentis est ens actu quicquid
ergo repugnat ei quod est actu
repugnat potencie active quod
sunt contraria simul esse etc. 3

Ad 2m dicendum quod esse aliquid
infinitum actu possit suspi-
cari ex primo aspectu quod esset
impossibile, quia sequeretur illud

esse equale deo / sed hoc non sequitur
quia et quod est infinitum omnibus
modis non adequatur illud quod
est infinitum uno modo / Dato
enim quod esset ignis infinitus secundum
magnitudinem non adequabitur
deo quia si sit infinitus ignis in quantitate
tamen est quid finitum specie · Deus
autem omnibus modis est infinitus
Cum ergo queritur utrum sit possibile
deo facere aliquid infinitum in actu
dicendum quod non potencie eius agentis
per intellectum aliquid repugnat
dupliciter / Uno modo quia repugnat
potencie eius / Alio modo quia
repugnat potencie dei absolute
quia non implicat contradictionem / Sed si
consideretur modus quo deus agit
non est possibile deus enim agit per
suum intellectum et per verbum quod est
formativum omnium unde oportet quod omnia
que agit sint formata · Infinitum
autem accipitur ut materia sine forma
unum infinitum se tenet ex parte
materie / Si ergo deus hoc ageret
sequeretur quod opus dei esset ad in-
forme et hoc repugnat ei per quod
agit et modo agendi quia per verbum
suum omnia agit quo omnia formantur

Eiusdem questionum est de
predestinacione utrum sit certa //
Et videtur quod non quia possibile
est predestinatum dampnari / sicut
petrum si fuisset tunc statim mor-
tuus / qui peccavit christum negando
Si vero dicas quod locus de deo est
vera de re vero non / Contra quia
hoc est locum informacionis separabilem
sed hec forma que est predestinacio
est inseparabilis // Respondeo dicendum quod
predestinacio est quedam pars divine
providencie providencia autem dicit
direccionem aliquorum in finem et hec
presupponit scienciam et voluntatem sic
ergo predestinacio habet certitudinem ex
parte sciencie dei que non potest falli
et ex parte divine voluntatis cui non potest
aliquis resistere et ex parte providencie
que certissimo modo ducit ad finem
cum deus sit sapientissimus / Ad primum
ergo dicendum quod predestinacio habet certitudi-
nem · et tamen est necessarium predestinatum
salvari / sed remanet contingens dum
enim est quod habet certitudinem ex sciencia volun-
tate et providencia et nullum in hoc con-
tingenciam imposuit / Sciencia vero que
sciencia dei est futurorum prout sunt in
presenti / Et secundum hoc sunt contingencia vo-
luntas vero que voluntas dei
est principium tocius entis ergo
non cadit sub racione contingencie vel
necessitatis sed hec effluunt et ordinantur
ex dei voluntate et sic ipsa dei vo-
luntas facit quedam esse contingencia
preparando causas contingentes et sic
necessitas causis rebus ex effectibus ne-
cessariis / Sicut ergo voluntas
dei semper impletur · non tamen omnia
necessario eveniunt / sed eo modo
quo vult ea esse et vult quod sint
contingenter providencia vero que non
tollit contingenciam / Ad secundum dicendum quod bona
est distinccio Sed ad obiectum de formis
dicendum quod aliter est de formis realibus
et aliter de predicatis · que importat ali-
quid pertinens ad actum racionis
quia in predicatis si in eis debet habere
locum talis distinccio oportet in esse
separacionem in re et in consideracione
In predicatis non reperitur sed oportet quod
res illa cadat sub hac consideracione / Et sic dico quod ille predestinatus

mo ... / poo n repugn...

p(re)destinatus p(otes)t (con)siderari vel ut in se vel sub (con)c(e)p(tu) relatus, et sic uno modo attribuitur et q(uo)d possit da(m)pnari alio mo(do) non.

Unde q(uesi)tum est de fato ut(rum) o(mn)ia sub sint fato. D(icen)d(u)m q(uod) primo o(portet) s(cir)e quid sit fatum et sic postea faciliter patebit p(ro)p(osi)t(u)m. Videmus aut(em) multa (con)tingere eve nire et ideo fuit aliquod dubium ut(rum) ista que videntur et morte (con)tingunt reducantur in aliquam causam ordinatam. Et qui dicunt q(uod) no(n) sunt fat(a) vel esse ut Tullius dicit. Qui dam autem dicunt q(uod) in aliquam superiorem causam reducantur et isti vocaverunt fatum a for. fari. qua si hec o(mn)ia sunt p(re)fata aliqua superiori. S(ed) hoc (con)tingit multiplex opinio. Quidam enim reducunt hoc in quandam seriem causarum qui dicunt fatum sicut Stoici qui dicunt q(uod) nichil est q(uod) non habeat causam et posita causa necesse est ponere effectum. Si ergo evenit vel est talis effectus sunt causa et hec causa alia causa et sic de inceps. sicut qui e(st) occisus de nocte, quia exivit domum, et hoc quia salsa comedit, et sic q(uia) salsa comedit occisus est. Aristoteles vero negavit duo prima. Primo q(uod) non quodlibet sit h(abe)t causam s(ed) t(ame)n q(uod) fit p(er) se, q(uod) aut(em) ex accidente (con)venit e(st) p(er) accidens. Sed d(icit) q(uod) non posita causa ponitur effectus quia p(otes)t impediri et ideo non sequitur vel non stat series causarum. Alii reducunt hoc in aliam causam scilicet in corpora celestia ex quorum virtute dicunt o(mn)ia accidere unde dicunt q(uod) fatum vel aliud est q(uam) vis po

sicionis siderum. Hec aut(em) opinio duplex est falsa. Primo q(uan)tum ad res humanas que (con)veniunt ab intellectu, que cum sit virtus in corpo rea non subiacet actioni alicuius corporis. Etenim ponere animam subiacere virtuti corporum celestium nichil aliud est q(uam) ponere intellectum non differre a se(nsu) ut d(icit) Ph(ilosoph)us in 3° de a(n)i(m)a in fine. t(ame)n p(er) accidens et occa sionaliter subditur a(n)i(m)a celo in q(uan)tum intellectus afficitur p(er) passionem cor poris non t(ame)n (con)natur nec ab eo. 2° quia multa in rebus n(atur)alibus (con)tingunt que no(n) accidunt ex virtute celi s(ed) p(er) accidens et hec non h(abe)t causam. Alii reducunt hec o(mn)ia in causam superiorem celestem s(cilicet) in p(ro)videnciam dei a qua o(mn)ia sunt p(re)ordinata et ordinata. et s(ecundu)m istos e(st) fatum quidem effectus divine p(ro)videncie quia p(ro)videncia nichil est q(uam) ratio ordinis p(rou)t est in mente divina. fatum vero est explicatio illius ordinis p(rou)t est in rebus unde dicit Boe(tius) fatum est inmobilis dispositio rebus mobilibus inherens. Sic ergo accipiendo fatum p(otes)t dici q(uod) o(mn)ia subiciuntur fato. Non t(ame)n est sic d(icen)d(u)m p(ro)pter suspicionem huius nominis fatum quo utuntur gen tes in suis erroribus. Unde d(icit) Aug(ustinus) 2° sup(er) illud. Non vo cabis me ultra &c. aliud s(ed) virtutis, q(uo)d idem est cet(er)is &c. Et deus noluit hoc q(uod) vocaliter n(omine) erat cum eius in dolo gentilium et ideo sunt vitanda nomina gentilium cum quibus nec (con)venit nomina h(abe)re (com)munia. Et ideo Aug(ustinus) dicit

Si quis hoc intelligat[mo] fatuum
suum teneat, litteram corrigat
ut non dicat fatuum sed prudentiam
dei etc.
6 Eodem quesitum est de angelis
et circa hoc quesita sunt duo
Primo utrum esse angeli sit
actus eius. Et videtur quod non quia
actus nullus in esse alicui preex-
istentia [illegible] autem non preexistit
ipsi esse. Contra [illegible]
secundo dicendum quod opinio Avicenne fuit
quod unum et ens semper predicant
actus. hoc autem non est verum
quia unum prout convertitur cum ente
significat statum rei et similiter ens. Sed
unum prout est principium numeri significat actus.
Sciendum ergo quod unum quod est in po-
tentia et in actu fit, fit actu per
hoc quod participat actum superiorem.
per hoc autem aliquid maioris fit
actu quod participat per similitudinem
secundum primum actum per quem autem
actus est esse subsistens per se deum.
Unde complementum unum quod recipit
per hoc quod participat esse. Unde esse
est complementum omnis forme quia unum-
quodque per hoc completur quod habet esse et habet
esse cum est actu et sic nulla
forma est nisi per esse. Et sic dico
quod esse substantiale rei non est actus
sed actualitas eius sed forme exi-
stentis sive sine materia seu cum
materia. et quia est completio omnium inde
est quod proprius effectus dei est esse et
nulla creatura dat esse nisi in
quantum participat operationem divinam et
sic secundum loquendo non est actus et
hoc [illegible] dico autem actus large
[illegible] quod [illegible] non est per essentiam
et sic esse in rebus creatis. quia in

solo deo esse est eius essentia.
Secundo questitum est utrum
dyabolus cognoscat cogita- a
tiones hominum. Probo dicendum quod co-
gnoscere cogitationes cordis potest con-
tingere dupliciter: ipse et per se et in
aliquo affectu. Primo modo solius
dei est, Ieremie xv. Pravum est cor
hominis et inscrutabile. Unde nec
angeli sic eas cognoscunt, cuius ra-
tio est triplex. Una propter debilitatem
esse quod habent eo quod supra quoddam
quo aliquid est eius impotentia
est secundus quo res sunt in anima. A-
lia est [illegible] quia quod est in voluntate
cause alicuius non potest cognosci nisi
a causa que nata est movere illam
voluntatem. Aut movet solus deus
cum ergo cogitationes dependeant
a voluntate sicut a sua causa solus
deus eas cognoscit. Alia ratio est
quia angeli illa que cognoscunt
per species naturales inditas cognoscunt
et hec sunt species rerum naturalium non
autem cogitationum quia hec non re-
ducuntur ad actum naturalem vel non
pertinent ad conformationem naturalem. Cum
per effectus cogitationum cognoscunt
cogitationes sicut et homo similiter
tamen ipsi subtilius cognoscunt effectus
qui causantur ex cogitationibus quia
secundum cogitationes homo afficitur
aliqua passione et per has movetur cor
et hos motus subtilius ipsi cogno-
scunt quam nos. Et sic aliquid co-
gnoscunt de cogitationibus cordis.
Et hoc Augustinus dicit in libro de divina-
tione demonum licet alibi dicat
quod determinare in eo [illegible]
sit presumptuosum etc.
Eodem questitum est de celo 8
et circa duo quesita sunt
Primo utrum celum et mundus

sit eternus. Ad 2m dicendum quod non, sed mundum incepisse est de numero eorum que cadunt sub fide, non de numero eorum que dependent ex simplici voce dei, et sic potuit esse et non esse, et ad hoc quod sit non invenit aliqua necessitas ex parte dei. Divina autem bonitas que est finis vult (?) potest ita esse si non sit mundus sicut si sit etc.

9 Secundo quesitum est utrum celum sit animatum. Respondeo dicendum quod de hoc diversimode senserunt doctores ecclesie. Jeronimus dicit in super Ecclesiasten quod sol est animatus. Damascenus hoc negat. Et hec diversitas est apud philosophos. Plato enim et Aristoteles posuerunt corpora supercelestia animata esse. Anaxagoras non, et ideo legitur fuisse occisus. Ego autem dico secundum Augustinum et supergressum (?) ad litteram quod non refert ad fidem utrum sic vel aliter sit. Unde hoc non determinat in Enchiridion. Addens quod si ponamus corpora supercelestia esse animata, non ideo erunt in numero trium ordinum mediatorum scilicet angelorum et hominum et animarum, quia iste anime computabuntur cum angelis. Et hoc sensisse videtur ille qui fecit prefacium cum dixit: Celi celorumque virtutes. Et ideo patet etc.

10 Tertio quesitum est de homine, primo quantum ad animam et quantum ad genitum (?) et quantum ad culpam. Circa primum quesita sunt tria. Primo quantum ad animam, 2o de generatione anime, 3o de effectu coniunctionis. Circa animam quesita sunt. Primo utrum anima perficiat corpus immediate vel mediante corporeitate. Respondeo dicendum quod in nullo corpore est nisi una forma substantialis. Cuius ratio est triplex. Prima est quia si plures ponerentur non esset forma



substantialis que facit esse simpliciter, sed solum accidentalis que facit esse hoc. Item si sit acquisitio forme substantialis non erit generatio simplex. Item quia si sit non esset compositum ex anima et corpore unum simpliciter sed duo simpliciter et unum per accidens. Si dicatur corporeitas forma est corporis, dicendum corporeitas dupliciter: quandoque tres dimensiones, et hec non est forma substantialis sed accidens. Aliquando dicitur quedam forma ex qua provenit trina dimensio, et hec non est alia a forma specifica.

Secundo queritur utrum anima 11
sit ex traduce. Respondeo dicendum quod Augustinus hanc questionem non determinat sed indeterminatam relinquit in libro de ecclesiasticis dogmatibus. Sed ille liber non est Augustini sed [illegible] et non vult eam determinare. Credendum est tamen quod non. Et est una ratio philosophi de animalibus, quia impossibile est quod virtus corporea ponat illud quod excedit corpus. Virtus autem sensus est virtus corporea. Alia ratio est vij° methaphisice, quia quidam posuerunt quod forme naturales sunt creationes (?), tamen cum materia aeris recipit formam ignis aut in creat et sic de latitatio aut non generatur de novo non ex aliquo sed ex nichilo generatur. Solvunt philosophi quod forma non fit sicut nec habet esse per se, sed fit compositum quod habet esse subsistens. Si ergo est aliqua forma que per se subsistat, si sit, illa habet per se fieri. Talis autem per se habet esse per se subsistens et remanet corrupto corpore, et ita concedit quod habeat causam aliam

Sui fieri etc.

Eunde questitum est de ḡgitōe
12 hōis ut(rum) intellectus quamq(ue)
ḡgnoscat singula. R(espondetur) dicendum
q(uo)d aliquid cognoscitur dupl(iciter) di
recte et indirecte s(ci)l(icet) p(er) reflectio(ne)m
ḡgniti in ḡgnoscente. Et h(oc) e(st) in
intellectu n(ost)ro p(er) abstractio(ne)m a ḡdi
co(n)tionibus individualibus et a
materia et ideo cum n(ost)ra ḡgnitio
sit p(er) speciem ideo non ḡgnoscit di
recte nisi u(niversa)le. Intellectus aute(m)
divinus ḡgnoscit non p(er) similitudinem
a re acceptam s(ed) p(er) extensionem
sue essentie ad res. Et h(oc) similitu
do s(ci)l(icet) divina essentia mediu(m) est o(mn)i(u)m
que sunt in re ex ip(s)a similitudo
et ideo directe ḡgnoscit q(uo)d quid
est in re ~~et q(uo)d~~ p(er)tinet ad materi
am individualem. S(ed) q(uomod)o
p(hilosoph)us s(eparatus)? s(e)p(ar)atus est intellect(us) etiam
ḡgnoscit que sunt in materia
dicit q(uo)d o(mn)e q(uo)d h(oc) ḡgnoscat et
simili(ter) ita for(te) s(e)p(ar)atus cogno
scit intellectu et ḡ(n)iecta materie
p(er) imaginatione(m) alio mo(do) s(ci)l(icet) p(er) ex
tensionem in q(uo)d ḡiungit fanta
sie que recipiunt s(ed) fantasmata et
sic indirecte ḡgnoscit etc.

Eunde ḡsitum est de effectu
13 extra ... ḡgnitione et p(ri)mo rema
neat post hanc vitam. R(espondetur)
q(uo)d circa h(oc) est dupl(ex) op(ini)o. Quida(m)
dicunt quod non sequentes A
vicen(n)am in 6o n(atu)ralium q(uo)d spe(cie)s
acquisite non remaneant in
intellectu po(ssibi)li nisi q(uan)do du(m) actu
intelligit q(uo)d est f(als)um. Nam in
tellectus po(ssibi)l(is) recipit sp(eci)es et re
tinet s(ecundu)m mo(dum) suu(m) v(e)l cum
ip(s)e sit immobilis ut potē in

materialis et incorruptibilis recip(it)
sp(eci)es intellec(tua)les s(ecundu)m mo(dum) suu(m) et imp(er)
mobiliter recedunt. Ita q(uo)d sunt ibi q(uo)
dam actu non intelligit s(ed) h(ab)itu
et sic dico q(uo)d remanet sive in dap
natis sive in bonis. S(ed) de s(ci)entia
h(ab)ituali scias q(uo)d p(ri)m(u)m ad mo(dum) s(ci)e(nti)e
quia h(ic) semp(er) intelligit ḡuertendo
se ad fantas(ma)ta p(ro)p(ter) corpus et non
solum p(ro)p(ter) h(oc) fantasmatib(us) indi
genus s(ed) ad recte d(icen)dum h(ab)itu(m) spe(cie)s
et ille modus non erit tunc q(uia) non
ḡvertet se ad fantasmata. 14

Eunde q(ue)ritur ut(rum) celestia
na h(ab)eant virtutem ad mo(dum) d(omi)nu(m)
bruta puta serpentes. R(espondetur) d(icendu)m
q(uo)d aliquid p(otes)t h(ab)ere v(ir)tutem aliq(ua)m
et s(ecundu)m speciem n(atur)am et s(ecundu)m v(ir)tutem
sicut causa ubi ḡra mixtum
ex elementis h(abe)t v(ir)tutem ex n(atur)a
elementorum s(ecundu)m modum motum
p(re)dominantis elementi. Aliam h(abe)t
ex corpore celesti sicut q(uo)d adamas
attrahit ferrum q(uo)d non reducitur in
virtutem elementorum. Aliqui igitur
dicunt q(uo)d non solum n(atura)lia corpora
s(ed) artificialia sortiuntur virtutes
aliquas ex impressione corporum
celestium puta imagines v(e)l figure
subiecta ḡstellatione sub et si h(oc)
est verum v(e)l q(uo)d sup(er) artifi(ci)a sit
h(ab)it(u)s virtus impressa p(otes)t esse dici
q(uo)d v(er)ba p(ro)lata in certo tempore h(ab)e(n)t
aliq(ua)m efficaciam in mo(do). S(ed) h(oc)
non est verum nam in rebus
n(atura)libus o(mn)ia que h(ab)ent aliq(ua)m
virtutem ex corpore celesti h(ab)ent
illam q(ua)ntum aliq(ua)m formam
unde nichil agit ad speciem nisi
ex virtute corporis celestis et sic
forma est p(ri)mus in duo quod(am)

qum virtus ad talia verniata quod postea
removetur postmodum Si igitur
huiusmodi virtutes attribuuntur aliquibus
ex quo valdicuntur super formam aliquam
forme autem artificiales non sunt
nisi figure quedam et ideo falsum est
quod dicta et huiusmodi virtutes habeant
ex corpore celesti / sed si habent aliquam
hoc habent ex spiritu in mundo qui im-
miscet se verbis hominum ut decipiat
secundum Augustinum / Unde aliqui utuntur
verbis fabulosis et falsis et vanis
quibus ad illudendum homines se im-
miscent / Unde omnia ista frivola et
superstitiosa sunt / et ymagines astro-
nomice quibus et si non assit ali-
qua expressa invocacio demonum
tamen est ibi quidam tacitus consensus
25 et consensus / tamen si aliquis dicit verba
dei et sacra sine invocacione et fr-
aude / sed bona et divina intencione
non est in cantacio sed oracio Cristus
tamen super / Math. Ibi dilatant philacteria
etc. / Reprehendit illos qui collo
verba evangelii suspendunt / cum vero
evangelium non sit insignium verum
sed infide / Non tamen dampno illos
qui super se gerunt evangelium ex devo-
cione quia beata cecilia evangelium Christi
semper gerebat in pectore sine tamen
aliqua addicione vel verborum vel
caracterum vel aliorum superstitiosorum
Eundem quesitum est de hoc quomodo
ad quintum / Et circa hoc quintum ma-
17 teria / Primo de sene / 2o de
virtutibus / 3o de officiis / De ce-
tera sunt quesita / Primo de sacramentis
generis / 2o de efficacia sacrorum / 3o de
numero eorum / De sacris etiam que-
runtur duo / Primo de baptismo / 2o
20 de pena / De primo queritur utrum habeat

aqua virtutem ad emundacionem / i. utrum
propria virtute mundet vel virtute con-
comitante // Pro primo quod duplex est
opinio in huiusmodi non solum de aqua
sed etiam de aliis sacramentis
quidam enim dicunt quod sacramentum
non habent virtutem vel vim ex-
audi in anima sed tamen extra et di-
vina virtus concomitans facit illum
effectum et inducit exemplum hic / Sit
aliquis est qui mercatur aliquem
de prebenda per anulum aurum non est
causa prebende sed signum / Sed hoc non
est simile verum / quia sic non esset
aliqua prerogativa sacramentorum nove
legis ad veterem quia etiam in illa
virtus concomitans fidei credencium
in Christum venturum iustificabat
Et ideo dicendum est quod sacramentum habent in
se virtutem iustificandi / et ad ali-
quos ordinantur effectus ad quos
14 se habent non solum quod sunt signa
Unde Augustinus / Que tanta vis
aque ut corpus tangat et cor
abluatur / Sciendum tamen quod duplex
est virtus scilicet propria et instrumenta-
lis sicut patet in serra / Sic et sa-
cramentum habet virtutem instrumentalem
ad spiritualem effectum quia cum sacerdos
ad hibetur cum intencione verba
divina efficit hunc effectum et hoc
est conveniens quia verbum per
sacramenta virtutem habent habuit
carnem et fuit verbum dei / Et
18 sicut caro Christi habuit virtutem in-
strumentalem ad faciendum mira-
cula per contactum ad verbum / sic sacramentum
per contactum ad Christum crucifixum et
passum etc.
Eundem quesitum est de penite- 15
ncia et / Primo utrum non habens
curam animarum possit absolvere



in foro conscientie. Respondeo dicendum quod aliter est in sacramento penitentie et aliter in quibusdam aliis sacramentis. Nam in quibusdam quia habet ordinem potest ex se ipso inducere effectum sacramenti in omnibus cum talis. Sed in illis in quibus illud quod est effectus sacramentorum est res contra sacramentum unde sacerdos degradatus et excommunicatus licet peccet tamen consecrat et baptizat. Et similiter episcopus consecratus quia confert caractera. In penitentia autem non imprimitur caracter sed effectus et iustificatio penitentis quod non potest fieri nisi per potestatem ministrantis, non habens autem iurisdictionem non habet clavem potestatem.

2o queritur utrum liceat.

17 Secundo queritur utrum liceat in aliquo casu revelare confessionem. Respondeo dicendum quod nec verbo nec tamen nutu nec aliquo signo et facere contrarium est sacrilegium. Nam ita est institutum nove legis quod hec solum efficiunt quod figurant effectus autem penitentie est occultatio criminum ab oculis divinis et hec occultatio significatur per secretum confessionis. Et ideo sicut prophanaret sacramentum qui consecraret corpus et sanguinem Christi de alio quam de pane et vino. Ita est revelans sacrilegus.

18 Tertio queritur utrum liceat appetere episcopatum. Respondeo dicendum quod contingit appetere prelationem duplex aut propter utilitatem diligentem aut non diligentem. Primo modo duplex vel quando in ponitur a suspicione vel quando non invenitur aliquis qui velit onus prelationis subire. Et talis modus contra multorum est appetere. Unde Ysaia vi: Quem mittam et quis ibit nobis. Respondet: Ecce ego mitte me. Tamen ante dixit se indignum. 2o scilicet quando non diligentem utilitatem sic non licet quia non potest cavere aut vitia in iustitia si velit se melius preferre maioribus aut vitia presumptionis si reputet se sufficientem pre se aliis. Unde dicit Augustinus de civitate Dei quod cupiscere non est iustum nec utile sed illius decet gratiam etc.

19 Sexto quesitum est de effectu sacramentorum utrum compaternitas causetur ex perambulis ad sacramentum puta ex kathecismo et huiusmodi. [et hic non est de textu] Talis quod nomine perambulo sacramenti non potest fieri uxor. 3o queritur ibi compaternitas per kathecismum recipitur christianus sed qui dat sanctum baptismum efficitur compater 3o etc. Respondeo quidam dicunt quod quia ista sacramenta sufficiunt ad causandum compaternitatem. Quidam dicunt quod solum contrahitur compaternitas ad tria scilicet in kathecismo baptismo et confirmatione sed michi videtur quod solum contrahitur ex duobus scilicet in baptismo et confirmatione quia compaternitas paternitas quedam est spiritualis paternitas autem non fit nisi per generationem et ideo solum in illis sacramentis in quibus est quedam generatio spiritualis contrahitur compaternitas que matrimonium impedit. Ad primum ergo dicendum quod ista non sunt sacramenta sigillatim sed sunt accidentalia collective et simul quia qui in omnibus istis adest efficitur compater. Ad 2m dicendum quod kathecismus est sanctus per fidem non per baptismum quem non dum suscepit et ideo dat sanctissimum

qui dicit secundum baptismum
Tercio quesitum fuit utrum sit
una ecclesia que fuit in primo
tempore apostolorum et que est modo et
2o dicitur quod non quia nunc non vivitur
eisdem regulis tunc enim prelati
erant sine auro et argento in
zonis suis quia ut per Mat. Sed non legitur
quod Christus et apostoli habuerunt castra
modo autem ecclesia habet quia ut. Contra
Math. ult. Ecce ego vobiscum sum
usque ad consummacionem seculi. Hoc autem
non intelligitur tantum de apostolis quia
omnes mortui sunt et adhuc se-
culum non est consummatum quia ut.
Ideo dicendum quod eadem est modo ecclesia
que tunc erat et que nunc est
quia eadem est fides et eadem
fidei sacramenta eadem auctoritas
et eadem professio. Unde dicit apostolus
Divisus est Christus absit. Ad 2m quod
dicendum quod verba Math. cap. x exponuntur.
ad Hylarius et Ambrosius exponunt secundum
sensum misticum dicentes Nolite
portare aurum etc. id est nichil in spiritua-
libus misteriis auro vendetis.
Non duas tunicas id est non duplicem
vitam habeatis. Alii exponunt ad li-
teram et una exposicio est Augustini
qui dicit quod illa verba non dicuntur per modum
precepti sed permissionis ita quod qui non
servat non peccat et qui servat me-
lius facit ut sit sensus Nolite
portare id est quando itis ad predicandum
ne solliciti sitis de expensis quia debe-
tur vobis exemplo dignus enim
est mercede sua operarius etc. q. d.
Ideo permitto ut non portetis quia
digni estis accipere ab aliis quibus
predicatis. Sed Paulus hoc non serva-
vit et tamen contra regulam habuit non

fecit sed supererogavit. Alia ex-
posicio est aliorum doctorum qui di-
cunt quod hec dicta sunt precepti-
ve sed hoc preceptum datum est
non ad semper servandum sed ad pri-
mam missionem. Bis enim eos
misit scilicet ante passionem iudeis
et post resurrectionem gentibus. In prima
dixit eis In viam gencium ne
abieritis. In secunda dixit Docete
omnes gentes. In prima mandat
quod predicta servarent non autem in secunda
et racio huius est quia in prima
solum mittebantur ad iudeos
apud quos consuetum erat quod
magistri eorum ab eis sustentarentur
et ideo sine scandalo poterant ac-
cipere et tamen petita vel concessa
apud vero gentiles non erat
consuetudo quia apud eos non
erant huiusmodi predicatores et ideo
fuisset eis scandalum et visum
fuisset eis quod propter questum apostoli pre-
dicarent. Et Paulus hoc prece-
ptum non servavit in gentibus
et ideo dominus in secunda missione dixit
nunc qui habet sacculum tollat simi-
liter et peram. Ad 3m dicendum quod Augustinus
videtur in epistola contra donatistas et
habetur super illud psalmi Quare fre-
muerunt gentes. distinguit
enim diversa tempora ecclesie. Fuit enim
tempus quando astiterunt reges
adversus Christum. Et in illo tempore non
solum non dabant fidelibus sed
etiam eos occidebant. Aliud
vero tempus est nunc quo reges
intelligunt et eruditi serviunt
domino Ihesu Christo in timore etc.
Et ideo in isto tempore reges sunt
vasalli ecclesie nunc et ideo est

alius status esse nunc et tunc
non tamen est alia essentia.

Deinde quesitum est de virtutibus
Primo de quadam virtute in
21 tellectuali scilicet de veritate. 2o de virtu
tibus moralibus. De prima quesita
sunt duo. primo de fortitudine veritatis
2o de confirmatione veritatis. Circa
primum quesitum est utrum veritas sit
fortior inter vinum regem et
mulierem. Et videtur quod vinum quia
immutat maxime hominem. Item
videtur quod rex quia compellit hominem
ad illud quod est difficillimum scilicet ad
hoc quod se exponat periculo mortis.
Item quod mulier quia dominatur
regibus. Contra. Esdre 3o fortior
est veritas. Respondeo dicendum quod hec que
stio proposita est iuvenibus dissol
venda in Esdra. Sciendum igitur
quod si consideremus ista modo quo sunt se
scilicet vinum regem mulierem et
veritatem non sunt comparabilia quia
non sunt unius generis. tamen si con
siderentur secundum comparationem ad aliquem
effectum quem tenent nata sunt compa
rari. Hic autem effectus inquantum conveniunt
et conveniunt et in quem possunt
est immutatio cordis humani quia
ergo autem ista magis immutet cor
hominis videndum est. Sciendum quod
quod in immutationem hominis quoddam est
corpus et aliud est anima et hec
est duplex sensitiva et intellectiva et hec
est duplex scilicet practica et specula
tiva. Inter ea autem que pertinent ad
immutandum naturaliter secundum dispositio
nem corporis est excellentius vinum
quod facit pre multa loqui. Inter
ea que pertinent ad immutandum

appetitum sensitivum excellentius
est delectatio precipue circa venerea. et sic
mulier est fortior. Item in practicis
et in rebus humanis que potest homo
facere maximam potestatem habet rex. In
supremis summum et potissimum est veritas
Cum autem res corporales subiciantur
viribus animalibus et vires animales
intellectui practico subiciuntur specu
lativo et ideo simpliciter veritas est dignior
est et excellentior et fortior 22

Secundo quesitum est de iuramentis
Dictum aliquis exposuit sub
iuramento non communicandi tene
atur servare iuramentum. Et videtur
quod sic quia sic obligatus non debet
facere aliquid quod vergat in detrimen
tum illius cui debet vel qui de
dit hoc autem esset si aliis communica
ret ergo etc. Sed non communicare tale
expositum potest esse causa salutis etiam
alicuius quando cum non teneatur al
teri communicare sit multo magis debet al
teri communicare obligatus. Contra non
communicare salubre remedium sunt quod
utique bonum est contra caritatem ergo etc.
Respondeo dicendum aliud est hoc simpliciter et
aliud in casu simpliciter loquendo non tenetur
si male fecit iurando. Iuramentum
enim non solum amittit vinculum
quando iuramentum est illicitum sed
iurando peccat quia iuramentum
obligans debet habere iudicium iustitiam
et veritatem. Sed si iuro quod quod
licet michi facere puta iuro me ad
ecclesiam ire vel non ire licet sit il
licitum tamen iuramentum imponere
et cum obstinare ad aliquod bonum
non faciendum est illicitum. Quia
hoc est facere contra spiritum sanctum et ideo
iuramentum contra bonum illud quod

est de genere bonorum est illi
citum et non est servandum tamen in
casu servare teneretur puta si il
le vel alius sufficientius medicus preesset
esset et paratus esset curare et
uti illo experimento in salutem
corporalem 2o. Hec patet solutio ad ob
iecta &c.

23 Eciam quesitum est de virtutibus
moralibus et primo de vir
tutibus in se 2o specialiter
de quodam actu iusticie scilicet de re
stitucione // Circa primum quesitum
est utrum virtutes morales sint
connexe et videtur quod non quia acqui
runtur ex actibus qui sunt diver
si et distincti ergo potest acquiri
una virtus sine alia. Preterea Augustinus
dicit nichil contra divinam scienciam dicit
ille qui dicit quod qui habet unam
non habet omnes // Preterea morales vir
tutes habentur ex consuetudine que
requirit tempus // In oppositum sunt
omnes sancti vel plures loquentes de vir
tutibus in quantum due precise rationes assi
gnantur ad hoc primum quod diversimode
locuti sunt de virtutibus virtutes
autem cardinales dupliciter accipi
untur ab aliquibus quidam
enim dicunt virtutes esse quosdam
modos generales qui requiruntur in
omni virtute puta quod fortitudo
est quecumque firmitas animi in qui
buscumque rebus temperancia est mode
racio animi in omnibus rebus et
sic de aliis et secundum istos notandum est
quod virtutes sunt connexe quia isti
modi generales requiruntur in
omni virtute et si aliquid horum
deficit non est virtus aliqua quia

si temperancia rectitudinem non habeat
que est iusticia vel non habeat
animi firmitatem que est fortitudo
et sic de aliis non est virtus //
Et hunc modum Augustinus ponit 3o.
de Trinitate et magister sentenciarum. Alii autem
accipiunt distinctionem harum
virtutum secundum determinatas materi
as sicut Aristoteles et Parisienses
unde prudencia secundum philosophum non
est recta ratio in omnibus sed solum
in agibilibus sicut iusticia non dicit
rectitudinem animi circa quascumque sed circa
operaciones secundum quas circa commu
nicaciones et distribuciones et ac
ciones humanas est que sunt
ad alterum et fortitudo eciam de
firmitate animi circa ea quibus est diffi
cilimum animum moderare scilicet contra
delectaciones gustus et tactus que
sunt maxime delectaciones non
in quibuscumque aliis corporis sicut
sunt vel pecunie. Et sic est loquen
do de virtutibus virtutes morales
sunt connexe cum connexionis ra
cio accipitur secundum philosophum ex parte
prudencie quia nulla virtus potest
haberi sine prudencia et impossibile
est habere prudenciam sine virtutibus
moralibus cuius ratio est quia pruden
cia nichil aliud est quam recta
racio agibilium. Impossibile autem
est rectam racionem habere circa aliquid
nisi rectam racionem circa principia autem
agibilium sunt fines virtutum et
circa fines non bene se habet nisi per
habitum illius virtutis et sic
notandum est quod prudencia habet se
cum alias virtutes morales
similiter alie non possunt haberi sine
prudencia potest enim aliquis habere

in inclinationem naturalem ad actus
aliarum virtutis sine prudentia
et quanto sit maior in inclina
tionem sine habitu virtutis tanto
peius est et plus in pingere(?)
potest sine prudentia sicut patet de
illo qui habet fortitudinem naturalem
sine discretione et prudentia Et
ideo dicit Gregorius Cetere virtutes nisi
ea que agunt prudenter agant
Ut est autem alio 10 questionis
in virtutibus contineris propter civitatem
in qua quiescunt(?) quia qui contra
civitatem contra omnes virtutes conti
tus et sic qui contra Romam contra civi
tatem Ad primum ergo dicendum quod actus
non sunt diversi secundum habitus quia
non potest esse actus temperancie sine
actu fortitudinis nec fortitudinis nisi cum
actu temperancie etc. Ad 2m dicendum quod
hoc dicitur quia non probatur per
auctoritatem biblie Ad 3m dicendum quod ideo
dicuntur morales a consuetudine secundum
amorem etiam dico quod non indi
geat tempore tamen non habebit virtutem
nisi sit prudens :-

Circa(?) questionem est de restitu
cione que in actus iustitie
Et circa hoc quesita sunt tria
Primo de illis que propter peccatum sunt
ex civitate 2o de eo qui mala
fide possessit 3o de eo qui alie
na consumpsit Circa primum quitur
utrum expulsi propter peccatum possint
repetere bona sua ab illis qui sunt
in civitate manentes et videtur
quod non quia multi de illis qui sunt
in civitate culpam non habuerunt
ad eorum expulsionem et sic pu
niuntur aliqui ex culpa alterius

Item expulsi fuerunt contra partem civitatis
et sic contra iniustum bellum ergo actio est
contra eos et sic dampna non sunt
eis restituenda Contra primum prout(?) cum
mutatur ordo civitatis non rema
net eadem civitas secundum cum mutatur
dominium et principatus mutatur or
do expulsi non pertinent omnino ad
civitatem que prius erat ergo civiles
non tenentur eis ad restitucionem
Contra qui spoliatur a raptore potest
repetere et accipere ea que sibi sunt ab
lata ergo et illi expulsi Ad 1m dicendum
quod aut sunt expulsi iuste scilicet propter eorum
culpam et sic non possunt repetere
eorum amissa aut iniuste scilicet sine
culpa et sine debito ordine iustitie
et sic possunt repetere Si autem habent
superiorem petere debent restitui Si autem
non habent superiorem ipsi met possunt
si possunt recuperare Ad 1m ergo
dicendum quod non puniuntur alii pro peccato al
terius sed pro suo quia maiores civitatis fa
ciunt auctoritate et favore populi et
sic populus consenciens maioribus fuit
in culpa Preterea ideo intelligitur de pena spiritu
ali qua nullus punitur sine culpa
propria non de corporali qua frequenter unus
pro alio punitur Ad 2m dicendum quod
in quantum iuste agunt sunt contra civitatem in
quantum iniuste propter civitatem Ad 3m dicendum
quod sibi sunt eodem racione mutatum
et quod tenentur sibi secundum si alie omnino
non tenentur

Secundo queritur utrum ille qui
mala fide possidet teneatur
ad restitucionem et videtur quod
non quia lex dicit quod qui etiam ma
la fide possidet acquirit dominium
Contra decretum dicit quod tempore non
acquiritur dominium Ad 1m dicendum quod

hoc est contrarius iuris civilis et ca-
nonici quia primum ius civile talis
prescriptio tenet secundum ius canonicum
talis prescribere non potest et videtur similiter
contrarietatis est / quia alius est
finis quem intendit civilis legis-
lator scilicet pacem servare et facere
inter cives que impediretur si inter
cives prescriptio non teneret / quia tunc
si vellet possessor venire et dicere quod
sunt meum quocumque tempore finis
autem iuris canonici tendit ad qui-
etem conscientie et salutem animarum nullus
autem in peccato salvari potest nec penitere
de dampno vel alieno nisi recompenset
et ideo dicendum est quod si quis prescribit bo-
na fide possidendo non tenetur ad re-
stitucionem etiam si sciat scivit alienum
fuisse post prescriptionem quia lex potest
aliquem privare et negligentia punire
in re sua et illam alteri dare et
concedere / Sed qui mala fide prescribit
tenetur emendare et satisfacere
reddendo dampnum quod intulit / Ad
argumentum igitur dicendum quod verum est quod omnia sunt
principaliter ad subveniendum non ad decipi-
endum vel ad dampnandum alijs et si
leges tales sunt tyrannice sunt et non
ad solum ... sed adiudicali fo-
ro et violencia

Tercio queritur utrum aliquis qui rem
alienam consumpsit teneatur
ad restitucionem et videtur quod non
quia ille cuius res fuerat non habet ac-
cionem in consumptorem nullam sine ...
casum in prescripcione. Contra ille ma-
la fide possedit alienum quod consumpsit
Respondeo dicendum quod tenetur cuius racione quia
quilibet tenetur ad faciendum iusticiam
alteri consistit autem iusticia in quadam
equalitate / unde nisi restituatur
equalitas non potest ab eo esse iustus
Inequalitas autem fuit quod consumpsit
rem non suam et ideo oportet quod re-
stituat / Ad primum ergo dicendum quod licet
non habeat accionem in eum qui eo
consumpsit secundum ius civile habet tamen secundum
ius divinum cuius finis est salus
animarum et ideo ei repugnat.

Deinde quesita sunt de officijs
4or / Primo de officio exposi-
torum sacre scripture / 2o de offi-
cio predicatorum // 3o de officio confessorum //
4o de officio vicariorum

Circa primum quesitum est utrum omnia 2a
que doctores sancti dixerunt
sunt a spiritu sancto et videtur quod
non quia in suis dictis sunt ali-
qua falsa / Nam in suis exposicio-
nibus quibus dissonant non potest ut-
rumque verum quod est dissimile vel disso-
num quia utrumque per suas contradictiones non
potest esse verum. Contra ad eundem per-
tinet aliquid facere propter finem et
finis scripture que est a spiritu sancto
est erudicio hominum / hec autem eru-
dicio hominum ex scriptura non potest
esse nisi per exposiciones sanctorum
ergo exposiciones sanctorum sunt
a spiritu sancto / Respondeo dicendum quod ab eodem
spiritu scripture sunt exposite et edite
ut dicitur I ad Cor. ij Animalis
homo non percipit ea que dei sunt
spiritualis autem hoc et precipue quantum ad
ea que sunt fidei / quia fides do-
num dei est et ideo interpretacio sermo-
num enumeratur inter alia dona spiritus sancti
ut dicitur Cor. 12 / Ad primum igitur dicendum quod
quedam ... dicte non sunt ...
sed sunt quidam motus a spiritu
sancto alias si essent ...
prophetia quam vellet per deum

propterea revelacionem habuit / quod filius
est et ideo de aliquibus occultis
revelandis aliis tangitur inter
apparitionem sancto et aliis non sed ali
qua eis occultatur / Unde dixit
Helizeus iiii Regum iiio Et dominus cela
vit a me / Aliquando eciam aliqua dicunt
a se ipsis sicut patet de Nathan qui
consuluit David quod edificaret tem
plum qui postea ad Deo reprehensus
et quasi retractus prohibuit hoc ipsi
David ex parte Dei / Hoc tamen conceden
dum est quod quidquid in sacra scriptura
tenetur verum est alias qui contra
hoc sentiret esset hereticus expo
sitores autem in aliis que non sunt
fidei multa ex suo sensu dixerunt
et ideo in hiis potuerunt errare
talia tamen dicta expositorum necessario
non inducunt ut necesse sit eis
credere sed solum scriptura canonica
que in veteri et in novo testamento
est etc.

Unde quesitum est de predicatori
bus et circa hoc questio est

28 duo / Primo utrum aliquis possit
predicare propria auctoritate ita ut liceat
sibi sine licencia prelati sui et videtur
quod sic quia predicare est bonum ali
quid facere sed debemus bonum operari
ad omnes Galatarum vio capitulo etc. Sed dicitur
Ecclesiastici / Unicuique mandavit Deus de
proximo suo capitulo etc. / Respondeo dicendum quod nullus
quantumcumque sit magnus vel quantum
cumque sanctitatis nisi missus a
Deo vel prelato predicare potest quia nullus
agens naturaliter est agere nisi super
debitam materiam predicacio autem est ex
hortacio et doctrina si sit publica
respiciens totam ecclesiam / tota autem

ecclesia et maxime publice ecclesie commissa
est prelatis et ideo non debet ad exercere
quod requirit auctoritatem publicam nisi
auctoritate prelati / Ad primum ergo dicendum quod
cuilibet licet facere bonum proporciona
tum non autem quod excedit bonum // Ad
2m dicendum quod mandavit Deus unicui
que de proximo per viam moticionis et

familiaris 29

Secundo queritur utrum aliquis
prohibitus a principe seculari
debeat dimittere predicacionem
et videtur quod non // Nolite timere
eos qui occidunt corpus dicitur
predicatoribus ergo timore principum
non debent dimittere / Preterea Actuum iiio
Deo oportet magis obedire quam hominibus
sed Deus precepit papa prelatis quod
predicent et ad Thimotheum iiio Predica
verbum Dei capitulo etc. // Preterea nullus debet
alicui obedire in eo in quo peccat
precipiens sed princeps peccat prohiben
do capitulo etc. // Sed contra dicitur Si vos
persecuti fuerint in una civitate fu
gite in aliam / Respondeo dicendum quod hic est
opus duplici distinctione quia quando
aliquis prohibetur predicare vel prohi
betur solum in vicinis aut sit
in vicinis et populo / Si primo modo
sic de multitudine sunt aliqui qui
audire volunt non est dimittenda
predicacio omnino sed sit moderanda
quo ad tempora et loca vel ex timore
ad vicinum si impediatur et quis
eciam tunc liceret predicare occulte
per domos sicut per apostolos legitur
factum / Si 2o modo tunc debet
cedere predicator et fugere ad alia
loca secundum mandatum domini et hoc
est quod Gregorius dicit in dialogo quod quando omnes
sunt mali et indurati debet dici
eis illud Actuum quia repulistis

a vobis regnum dei etc. Alia distin
ctio est hic tenenda quia predicator
aut habet curam animarum aut non scilicet
aut predicat ex necessitate officii aut
propria sponte. Si primo modo sic non
debet dimittere gregem etiam propter
periculum mortis dummodo possit ali-
quod bonum facere remanendo cum
grege. Si 2do sic etc. si posset ibi
nichil fructificare non tenetur
ibi stare nec exponendum animam
suam nisi in casu puta si aliquis
vellet corrumpere fidem et tunc
ubi fides periclitaretur tenetur animam
pro fidelibus ponere quia hoc est in pre-
cepto in tali casu. Si autem non
imminet talis casus sic est in con
silio quia omnia consilia in casu sunt
in precepto. Ad 1m igitur dicendum quod deus
precepit patrem non inordinate sed
eo modo quo utile sit saluti anima-
rum. Ad 2m dicendum non est aliquid
dimittendum quod sit secundum deum ti-
more mortis quod si aliquis sine causa
et sine necessitate ingereret se ad periculum
non sit sapienter. Ad 3m dicendum
quod falsum est. Nam 2m Augustinum ali-
quid imperator precepit precipiendo quod
devotus miles non peccat obediendo
maxime si miles non constat illud
esse peccatum etc.

Tertio queritur utrum liceat
predicatoribus accipere elemo-
sinas ab usurariis et videtur
30/ quod sic 1a Cor. ix Si nos vobis
spiritualia metimus magnum est si vestra
carnalia metamus etc. Preterea natu-
rale habet quod homo vivat de labore
suo dignus est enim operarius mer-
cede sua. Hoc enim concessum est homi-
acceracione In sudore vultus tui
vesceris pane tuo Gen. 3. Contra
usurarum non habent nisi quod est alie-
num. Respondeo dicendum quod de rapina usura
et huiusmodi iniquitati lucro non potest
fieri elemosina ysa lxio. Ego do-
minus diligens rapinam in holocaustum. Tamen
in speciali casu predicatoribus qui
predicant usurariis et monent
eos restituere licitum est accipere
et hec est una ratio. Alia est quod
non habent alias unde vivant
et in extrema necessitate omnia sunt communia
et ab omnibus licet accipere ad suste-
tacionem et necessitatem etc.

Quarto queritur utrum de officio con- 31
fessoris sit veniam aliquis possit
conferre audire de indulgen-
tiam propter sue voluntatis proprii p
licitum et videtur quod non quia quilibet te-
netur conferre propria sacerdoti secundum etc. preterea papa
nulli prohibeat propter aliquem in dul
gentiam. Contra papa est super omnes
ergo cum vult quis quid et quando
vult potest committere et indulgere.
Respondeo dicendum quod quidam dicunt quod
quilibet sacerdos potest absolvere quemlibet
a peccato et licet non tamen faciat ab-
solvendo tamen absolutus est et
racio hoc fuit quia sicut datum
presbiteris potestas conficiendi corpus
Christi et potestas clavium et ideo sicut
potest consecrare quamlibet hostiam
ita potest absolvere quemlibet. Sed
hoc est erroneum quia non potest
absolvere propria auctoritate nisi eum
qui est aliquo modo ei subditus quia
actus fiunt in materia propria et
absolucio sacramentalis habet modum
iudicium et hoc secundum iudicium non

est nisi in subditos inferiores
quem ergo non habet subditum non potest ab
solvere et sic iurisdictio dicit in [illegible]
proditi de [illegible] aut est
de hostia que est materia de [illegible]
Cum ergo nulla [illegible] committitur sicut
clavem ligatam ut iuriste dicunt
sed quia non habet suam materiam
Alii dicunt quod nullus potest ex auctoritate
superioris prelati absolvere subditum
inferioris prelati contra voluntatem ipsius
puta non potest auctoritate episcopi contra voluntatem
provincialis aliquem absolvere. Hoc
etiam est erroneum quia ad absol
vendum requiritur potestas sacerdotii et
iurisdictio episcopus autem habet immediatam iu
risdictionem in omnes unde episcopus potest
confessiones audire contra voluntatem
presbiteri provincialis et similiter cui
ille tamen episcopus committit et multo ma
gis si papa committit. Tamen archiepiscopus
quia non habet immediatam iuris
dictionem in omnes sui archiepiscopatus nisi
ex appellatione non posset alicui dare
licentiam vel auctoritatem audiendi
confessiones contra voluntatem episcopi et dio
cesani suffraganei. Ad primum ergo patet
per ea que dicta sunt quod episcopus et
papa plus potest quam prelatus. Ad 2m
dicendum quod hoc non est in preiudicium
sed in auxilium. quia audire confes
siones non est statutum in favorem
sacerdotum alias vel aliorum sicut [illegible]
fideles qui si pro honorem sacer
dotum peccata esse confiteri necessarium
sed hoc est introductum ad salu
tem animarum etc.

Deinde quesitum est de officio
vicariorum utrum aliquis possit 32
vices suas committere alicui
alteri et videtur quod sic. quia effectus se
quens virtutem potest in ea in quam potest
causa. sed hoc quia dicitur [illegible] illi
[illegible] Diligenter agnosce vul
tum pecoris tui. Respondeo dicendum quod ille
qui est constitutus vicarius non
potest totam potestatem committere sed
potest partem quia maius committere
est ut excipiatur [illegible] quod potest ille
cui committit. et forte talis non
potest totum facere quod ei committitur
et ideo potest aliquid alteri committere.
Ad primum ergo dicendum quod effectus non habet
semper totam virtutem cause nisi
esset equus. Ad 2m dicendum quod hoc
ipsum episcopus non facit ut cognoscat
vultum pecoris etc.

Deinde quesitum fuit de pertinen
tibus ad culpam. Et primo
de peccatis. 2o de penis. De primo
quesita fuerunt duo. Primo de pertinentibus
ad culpam originalem. 2o ad cul
pam actualem. De peccato originali
quesitum fuit utrum [illegible]
[illegible] sensus. Respondeo dicendum quod sic 33
quod sic quia originale peccatum est
nature et non attingit personam nisi
inquantum est nature sue. tota autem
humana natura est sicut unus
homo [illegible] ergo illa natura
reperitur ubi est peccatum nature quod est
originale. Ad [illegible] quod [illegible] habet rationem notabile
culpe non [illegible] ipsius manens
sed in [illegible] fit [illegible] voluntas

Deinde quesitum fuit de culpa 34
actuali. Et primo de peccato
cogitationis duo fuerunt quesita

32. Primo utrum consensus in delecta-
tionem actus sit peccatum mortale // R[espondeo]
d[icendu]m q[uod] hic non queritur de consensu in
delectationem actus carnalis hoc plane
mortale est. Sed de consensu in actu cogi[tationis]
tum sicut cum aliquis cogitat de
delectatione fornicationis et delectatur
et placet sibi hec cogitatio. Et igitur
duplex cogitatio delectationis vel propter
ipsam cogitationem vel propter rem cogi-
tatam. Prima est cum quis cogi-
tat de tumultu vel de bellis regum non
propter rem sed propter ipsam cogitationem. Sed a
est tamen delectationem cogitans de aliquo
propter ipsum quia fit mediante cogitatione
et in cogitatione per[sis]tit. Sic ergo cogi-
tatio potest cogitari ut delectans per
ut cogitatio et sic non est peccatum. Si-
cut si debeo narrare de fornicatione
et occurrunt pulchre verba et delec-
tor. Si autem cogitatio est delec-
tans propter rem cogitatam impossibile
est quod procedat nisi ex amore forni-
cationis et ideo consentire in eam est
consentire in amorem et in usum
rei illicite, et ideo est peccatum mortale.

Secundo de suspicione utrum
sit peccatum mortale, et videtur quod
37 sit talibus enim comminatur dominus
ysa[ias] c. Ve qui dicitis etc. // Cont[ra]
super illud Nolite ante tempus
iudicare dicit glossa quod est veniale
peccatum. R[espondeo] d[icendu]m quod in illis que sunt
mortalia peccata ex genere motus imper-
fecti non sunt mortalia peccata sed ve-
nialia. Ad ultimum enim est mortale
scilicet quando est completa voluntas, non
autem quando est incompleta, non enim
quilibet motus concupiscentie est peccatum mor-
tale // Iudicium autem est duplex scilicet
de rebus et de personis. Iudicium
de rebus falsum est peccatum mortale puta
dicere quod dare elemosinam sit malum.
Iudicium autem de personis licet quando
sit falsum non tamen semper est peccatum
mortale nisi quando est omnino teme-
rarium. Unde Augustinus in sermone domini in
monte // Si erramus in iudicio
personarum non erramus in iudi-
cio rerum, sed quando ex levi re
procedit iudicium falsum in corde
aliquando est mortale quia est cum contemp-
tu proximi // Suspicio autem est
quoddam imperfectum in genere iudicii et
ideo est imperfectus motus et ideo non
est mortale ex genere suo nisi si
fieret ex odio erit aliquando mor-
tale // Ad primum ergo dicendum quod qui dicit
bonum malum etc. patet.

Deinde queritur de peccato
opis tria. // Primo utrum liceat 36
uti sortibus maxime in
apertionibus librorum // R[espondeo] d[icendu]m quod
sors proprie est iudicium quod exqui-
ritur de aliquo ab homine facto ad
inquirendum occultum. Dico autem
ab homine facto quia quando sit
ab aliis non est sors, sed aut in-
genium aut aliud aliquid ut quando
quis facit sicut geomantia ut
cum taxillis et de festucis et in
apertione librorum. Hec autem fiunt
ad tria aut ad inquirendum volun- 39
tatem aut ad consultationem dubii
aut ad divinandum, et sic sunt
tres sortes scilicet divinatoria consulto- 38
ria et divinatoria. Aliqui faciunt
has quasi committentes fortune
sicut cum quibus non videtur
debere ire sortem ponamus
quis debeat ire et hoc aliquando
est veniale. Aliqui faciunt

intencione regnicendi iudicium
aliquod vel sicut quidam ad in-
veniendum iudicium astrorum hab-
querunt sicut geomantici . qui
dicunt quod secundum motum celi ma-
nus movetur . Et sic est peccatum . Alii
intendunt sortes iudicium divinale si-
cut nabuchodonosor . et hoc est sacrilegium
Aliqui iudicium divinum et sic non
semper est peccatum / Et sic sors divi-
natoria quatuor habet gradus / et pri-
mo aliquando est peccatum leve vel non
est peccatum // 2do peccatum est / et 3o et
4o non semper peccatum 3 / sed quando
quis non ex necessitate facit / quia
sic est temptare deum . ii . paralipomenon
xx° . Cum ignoramus quid age-
re . vel quando sine debita devocione
sicut . Beda ait . quando aliquis
res sacras convertit in res temporales .
sicut cum aperit libros pro temporali-
bus vel quando de eo quod est supra nos
inquirit / sicut cum quis non con-
cordat / quia hoc est facere iniu-
riam spiritui sancto qui creditur
finiter esse in ecclesia vel in colleg-
iis licitis . sed in electione potestatum
secularium nichil prohibet sortib-
us uti .—
Etiam de retencione superfluorum
utrum ille qui non dat super-
fluum quod habet pauperibus peccat dicit
3a Augustinus quod qui retinet et est sicut
supra in 1mo quodlibet .—
Tercio de perplexitate utrum
38 aliquis possit esse perplexus
Sunde questitum est de penis
et primo de pena temporali utrum
aliquis religiosus expelli debeat
propter peccatum de religione si sit paratus
corrigi et sustinere penam / Respondeo
dicendum quod secundum quod apostolus dicit

Auferte malum ex vobis modicum
enim fermentum etc . Aufertur autem ab
aliquo vel per penam corporalem / et per hoc
malum est quod aufertur est ille qui
vellet penitere quantumcumque sicut
homicida suspenditur quamvis cumque pe-
niteat . vel per penam spiritualem et
hoc ecclesia non facit nisi si quis
sit contumax et racio huius est quia
per penam corporalem aufertur aliquid
temporale quod potest recompensari per aliud
maius bonum / sed bonum spirituale quod
admittitur non potest recompensari per
aliud maius eo quod sit temporale / et ideo
non debet religio infligere talem pe-
nam quam deus vult corrigi / Et sicut
est excommunicacio in ecclesia / Ita est ex-
pulsio a religione / et ideo dicendum quod numquam
est nisi propter contumaciam expellen-
dus / sed alio modo est sequestrandus
in carcere vel alio modo
Etiam de pena eterna scilicet utrum
anima separata a corpore realiter
paciatur absque corpore In quar-
to quodlibet articulo 13o vide etc. est
finis huius deo gracias
Finito libro sit laus et gloria Christo
Dulce nomen domini nostri Jhesu Christi
et nomen beatissime virginis Marie
sit benedictum in secula Amen .

Da michi dona tua castissima virgo
maria Da spacium vite da di-
vicias sine lite
Regnum celeste post mortem da ma-
nifeste
Dum pia iure satis que nunc ex-
sunt pietatis
Offero me totis si quid vene
peccatis .—

Ista tabula sunt duo numeri primus ostendit in quo libro sit quo
Secundus autem quoto articulo siue questio sit quo illic quelibet

de A

1 2 Angelus utrum depeccat alicui corpori secundum suam essentiam
1 4 Utrum moueatur de extremo ad extremum sine medio
4 3 Utrum in angelo sit idem suppositum et natura
4 2 Utrum angelus substantialiter sit compositus ex essencia et esse
3 6 Utrum angelus aliquo modo sit causa anime rationalis
3 a Utrum angelus influat in animam humanam
6 2 Utrum omnes suos actus agat per imperium voluntatis
6 3 Utrum angeli sint 4 in quouis celi empirei
a 3 Utrum angelus cognoscat singularia
a a Utrum angeli simplicitas patiatur compositionem ex subiecto et accidente
9 6 Utrum angelus sit compositus ex materia et forma
9 a Utrum angelus sit possit esse in cognitione matutina et vespertina
9 8 Utrum angeli eorum actu liberi potuerunt mereri fruitionem et finem
9 9 Utrum angelus moueatur in instanti
9 10 Utrum angeli possit agere in instanti corpora
10 2 Utrum duratio angeli generat prius et posterius
11 2 Utrum mora angeli sit in instanti
12 4 Utrum esse angeli sit actus eius
1 6 Anima ¶ Utrum anima adueniente corpori corrumpatur omnes alie forme
2 12 Utrum anima possit pati absque corpore
3 3 Utrum anima corpori insit infinita
3 20 Utrum anima sit composita ex materia et forma
3 21 Utrum anima separata a corpore cognoscat aliam animam et eorum que nominant iuxta vitam
3 23 Utrum anima separata possit pati absque corpore
8 3 Utrum anima accipiat species quibus intelligit a rebus que sunt contra eam 8 3
9 11 Utrum anima vegetabilis et sensitiva sit a creatore que procedat
10 4 Utrum anima sit sue potencie
10 6 Utrum anima post suam separationem sit incorruptibilis
10 a Utrum anima intellectiva sua cognoscat cognoscat in propria unitate
10 8 Utrum anima separata a corpore generat actus spirituales potentiarum

11 4 Utrum anima spiritualis et intellectiva sint eiusdem potencie
12 9 Utrum anima spiritualis corporis in mediate quere celum intellectum
12 10 Utrum anima sit contra quere ... Vide
2 11 Appetere utrum appetere platonem sit peccatum ... peccatum
9 3 Aqua. Utrum aque existentes sunt super celos. quere baptismus per
Ablutio. quere sacerdos confessio
Aversio quere deus
8 4 Abiectum utrum incipiat in unitate humane nature
2 a Baptizare vel baptismus. Utrum pueri iudeorum sunt baptizandi inuitis parentibus
6 2 Utrum puer qui nascitur in deserto ubi non est aqua si moriatur sine baptismo possit esse saluari
6 4 Utrum si aliquis qui baptizatur ... tamen ante deceat fidem dicit ... in nomine ... si baptizatus confitetur cum peccata ... consequitur ...
12 16 Utrum baptismus generat ... ad emendationem
6 14 Utrum quia baptismus remittat peccatum originale in plenum
8 19 Beatitudo ¶ Utrum ... consistat in intellectu quam in affectu vel econtra
8 20 Utrum beati in gloria ... ferat ad contemplandam ... diuinitatis humanitatem
1 3 Crux ¶ Utrum corpus in ... dicere mortuus fuit
2 16 Utrum ... qui moritur ... accipiat ... plena indulgentiam peccatorum
9 14 Utrum possit ... temperantia ...
9 8 Utrum sit idem unus corpus ... asservari et ... confirmatio. quere platus
1 10 Confiteri vel confessio utrum sufficiat scripto confiteri
1 11 Utrum confessio possit differri usque ad extremam

de B

de C

1 12 Utrum sacerdos prochialis debet tradere suo subdito dicenti se alii esse confessum et dare ei eukaristiam

12 18 Utrum non habens curam animarum possit absolvere in foro confessionis

12 16 Utrum liceat in aliquo casu ... confessorem quem concedit prelatus

12 30 Utrum aliquis possit confessionem audire et licenciam petere sine voluntate proprii prelati

12 31 Committere vel commissio utrum possit aliquis vices suas alteri committere. quere religiosus

2 8 Consuetudo. utrum contingat aliquem que non dampnat salvari

3 26 Contricio utrum possit errare

3 32 Utrum conscientia erronea liget

4 12 Corripere utrum aliquis in publico vel privato debeat corripere fratrem suum

2 19 Caritas utrum hec ab aliquo caritate perfecta possit se iure offerre

9 13 Utrum caritas semel accepta augeatur. quere habitus

6 19 Celum utrum celum empireum habeat influencias super inferiora corpora

12 a Utrum et mundus sit eternus quere ast

12 8 Utrum celum sit animatum

De D

1 8 Deus. utrum omnino homo in statu innocentie dilexerit deum super omnia

2 4 Utrum tempore peccati deus mortem spiritualem causat secundum Augustinum sit idem cum tempore quo incipiat mori vel corporaliter

3 1 Utrum deus possit facere subsistere materiam sine forma

3 2 Utrum deus possit facere quod unum corpus sit localiter sit in duobus locis

4 1 Utrum in deo sint plures ydee

4 2 Utrum deus possit aliquid in nichilum redigere

4 2 Utrum in deo sit vita. 4. 2

4 4 Utrum deus id quod in nichilum redactum est possit iterum idem reparare

4 9 Utrum deus semper faciat nova gratia

4 1 Utrum deus sciat semel ... in quo potuit creare mundum

4 2 Utrum spiritus a deo sint et mereri

4 3 Utrum deus possit virginem corruptam reparare

4 2 Utrum deus possit peccare si vult

5 1 Utrum unitas essentie dei sit in ... cum unitate persone

6 16 Utrum persone sint aliquo modo vel quoquo modo ad communicabile habitum

a 6 Utrum in necessitas dei confundat pluralitatem personarum

a 10 Utrum deus possit facere ut albedo vel alia qualitas sit sine quantitate sicut in sacramento altaris qualitas est sine subiecto

8 1 Utrum ydee in mente dei per prius respiciant res quam ad nominis sensum vel speciem

9 1 Utrum deus possit facere infinita esse in actu

10 1 Utrum unitas in omnibus aliquo modo ponatur

10 1a dicatur vel in materia tantum

10 12 Utrum ab intellectu creatus possit videre deum per essentiam

11 1 Utrum filius dei sit proprium verbum

12 2 Utrum deus possit facere duo contraria simul esse

Doctor vel doctrina que ... vel ...

Dampnatus quere infernus

3 8 Diabolus utrum instigat specialiter hominem in singulis peccatis mortalibus

12 16 Utrum dyabolus quoquo constat corpus hominis

Diligere quere deus. proximus

1 1 Essentia divina utrum beati videant divinam essentiam videlicet De E

Creare. deus. intellectus

12 19 Ecclesia. utrum sit una ecclesia primitiva et que nunc est / 9 16 Ecclesia non potest errare

Excommunicatio utrum debeant vitari excommunicati etiam propter communicationem suspectus contra opinia 2

Elemosina. quere religiosus

Creare peccare

8 5 Eligere utrum necesse sit semper eligere meliorem vel sufficiat eligere bonum

Episcopatus vel episcopus quere prelacio prelatus

2 a Filius vel filiatio utrum filius De F

sua filiatoe distinguat assupsit
que xpus
12 4 Fatum utz oia fato sbsint
de G Gla sive glosa utz corpg
1 25 glosu natr possit ee tu
alio corpe no gloso i eadez loco
1 22 Utz glc possit se aliqo 2 inidelosc
Utz dapnati uideat glaz bonaz
et maioie pg die iudicii
8 16 Que btitudo infimus
1 a Gra utz hō aliqs gra possit
sit ad graz pparare quae dz
de H 10 12 H onorac utz qui honorat
ditez pp diuias peccet
vte prelatg
12 13 abitg utz hītg suc acqsite
remaneat i aia pg haat bituz
8 9 Utz et quo caritas ul glia aliq
hītus anaquitate cognoscat
10 17 H ereticg utz hereticg sit uitadg
6 Utz btitudo inhēos in heretico
ul i alio baptisato sit actg fi
dei ul uirtus
10 15 Utz heretici redeuntes ad fidez ab
eccia sint recipiendi
4 25 H ore canonice utz clico qui
tenet ad horas canonicas legere
matutinas sequentis diei i sero dicē
de J 1 9 J nfius utz qntg teneat magis
uelle esse in infno qz peccare
3 21 Utz dapnati i infno gaudeat
de penis inimicorz suorz quos di
lexit pcti puniri
8 16 Utz dapnati in infno uellent suos
proximos esse dampnatos
8 18 Utz i infno sit tm frigus ul etiā
pena aque
1 11 Utz corpa dapnatorz sit corrupt[bi]lia
a 12 Utz resurget dapnati cu diffor
mitatibus suis
a 13 Utz dapnati in infno puant
vine et fletu corpali

9.16
9 18 Utz omnes qui sunt qui sunt i etiā
canonizati sint i glia ul aliq
rorz sunt in infernus
a 1 J ntellectg eatg utz aliqs
intellctus cratg possit uide diuina
essentia i mediate
a 2 Utz intctg eatg possit plures intge pla
10 12 Utz ab intctg eatg possit uide dei
p essentiaz
12 4 Utz intctg cnaz cogscat singlaria
9 12 J grautia que pstare
impare utz sit actg uolu
tatis ul rōnis
9 13 J rregularitas utz papa possit
dispesare cu irreglaritate bigamie
J nfamia que pctūs
J niuria que religiosg
J uriac que religio pctūs
4 a L iquor utz sit semp cum de L
liquor que spes
L ocus que glia dc
6 13 M ors ul mortuus utz de M
mortuus pciat aliqd
de inueniu si executor eius diffe
rat dare elcosinas quas ipse
i testamento dari mandauit
6 16 Utz executor licite tardare pos
sit distribuitionem elemosinaz ad eā
q res melius uendant
Que sop officiu mendacio
4 12 Utz i melioi statu meriat
qui mon cuido ult mare de N
qui qui mont redeundo
3 13 M undus utz demriatic possit
pleari iudicii ee ciuiu quā celu dei
3 18 M atrimonium utz inlier que
pg uotu continetie emissum co
trāxit matrimoniū ifante ecclie
possit absqz pcto uero suo
carnalit conisceri
Utz si aliqs desponsat aliqm de O
puella desunit et pocea car
nalit cognoscat nō quasi

istetris 7 e fcit 7 dictis qnorib 9 16

gñacõe i mrio[rum] Et salu[do]-
leus fraudulẽt sompe copu-
laz carnale si p[er]gd[itu]r gtrahit
cu alia p[ro]nubu de[s]p[on]sati s[ecun]da
4 17 sit uxor eq[ua]lis pt[ri]s ... bapt[iza]re
8 10 Utr[um] votu simp[lex] dirimat matrio[rum]
g[tra]ctu
10 9 Utr[um] ille cui[us] p[ate]r n[on] pt sustē-
tari si gtrahedo matrio[rum] accipi-
at dote[m] vnde p[ate]r nutri posset
teneat[ur] gtrahe[re] matrio[rum] ut gtrahen-
do p[at]re[m] sustētat
4 21 Utr[um] b[ea]tus matheus statī fuit electus
de theolonio ad statu apl[at]us
6 1 f estu utr[um] liceat celebrare
festu[m] cōceptois dñe nr[e]
10 15 Utr[um] p[er] votu[m] simp[lex] castitatis dis
matrio[rum] gtractu reddere possit et
exige[re] debitu
4 10 Utr[um] maleficia ipediunt matrio[rum]
Utr[um] frigiditas ipediat matrio[rum]
matrio[rum] . q[uer]e caritas . ... 
6 16 Meditatio . q[uo]d meditatio sit
g[ra]uius utr[um] illud q[uo]d sit u[er]bo
ul q[uo]d sit facto
8 16 Utr[um] meditatio sp sit p[e]cc[atu]m
utr[um] g[ra]uius . q[uer]e p[e]cc[atu]m ... 
si n[on] ... motu angloz
12 13 Utr[um] u[ll]a g[ra]vana ... 
tez ad manendu v[i]n[cu]la
8 1 Numerus utr[um] denarius n[umer]us
q[uo]d a[n]i[m]us cãte[r] dicit esse
p[er]fc[t]e sit cãtor ul cãtura
4 8 Utr[um] si ada n[on] peccasset ... 
n[on] saluaret[ur] . q[ue]re saluat[ur]
q[ue]r[e] deus
Noticia utr[um] noticia quaz
1 2 angg[e]l[i] h[abe]nt p[er] ple[n]e ... sit act[us] ... 
1 13 Officium utr[um] ab q[ui] est
p[re]latus i duab[us] eccl[es]iis
i dic[itu]r q[uo]d diuisu[m] officiu[m] sit in
utr[a]q[ue] eccl[es]ia teneat[ur] ad utr[um]q[ue]
officiu[m] . q[ue]re admissio
6 8 Utr[um] cl[er]icus b[e]n[e]ficiat[us] ... in
studio dicat dia[m] officiu mortuoz
4 9 Obedire utr[um] filius teneat[ur] obe-
dire parentib[us] carnalib[us] q[uan]tu[m] ad ... 
9 12 Utr[um] subditus teneat[ur] obedire p[re]lato
p[re]cepti ... 
6 14 Utr[um] mag[iste]r ... sit obedire
p[re]lato ul facere ad ... 
q[ue]re religiosi
Oculus . q[ue]re ... 
3 29 Omissio utr[um] ei q[ui] ... 
diui[n]u[m] officiu[m] dicere ... 
ad ... possit ... alia ... 
... admissione ul ei sit ... 
du[m] ... admissionu[m]
3 10 Oppinio utr[um] ... 
... magistroz theologie ... 
... opinioes ... 
... si ... opinioes ... 
magistroz suoz . q[ue]re ... 
8 9 Utr[um] q[uam] ... opinioes ... 
... utr[um] tutaz p[e]cc[a]t
4 14 Opari utr[um] opari ... sit
i p[re]cepto
1 19 Utr[um] aliq[uo]d p[re]cepto ... 
spiritualib[us] op[er]ib[us] vacare
8 8 Oro utr[um] ora[ti]o ... valeat p[ro]
alio sicut p[ro] ... 
8 9 Utr[um] ora[ti]o mag[is] p[ro]sit ... 
... ... 
9 6 Pictor utr[um] eodez u[er]bo dicat[ur]
... et cãtuaz . q[ue]re ... 
1 14 Peccare ul p[e]cc[atu]m utr[um] p[e]cc[atu]m sit
n[atur]a aliq[ua]
1 18 Utr[um] p[e]cc[atu]m ... sit g[ra]uius p[e]cc[atu]m
q[uam] ... 
1 19 Utr[um] peccet q[ui] ... 
... pape n[on] ... 
2 11 Utr[um] appetere p[re]latoz sit p[e]cc[atu]m
2 12 Utr[um] ... sit ... ad ... 
2 15 Utr[um] p[e]cc[atu]m ... sit ... 
... q[ue]re . ... . religio
3 21 Utr[um] si ... n[on] peccasset tot
fuisset mares q[uo]t femine

de N

de O

de P

2 15 utrum ho sit ptta posset appete
statt statt magistralis
2 21 utrum pt9 mortu sit ptm
2 [illegible] utrum qui possit ptas sic vult que
nunc plat9 nunc deditum
4 16 utrum mulier accusata de adulterio
teneatur a iudice ptm suum confiteri
4 18 utrum aliquis possit ptas innuendo vel
nuando vel sigillando
4 29 utrum ptta q sunt contra pcepta scde tabule
sint graviora pctis q sunt contra pcepta
prime tabule
8 11 utrum ptm q ad ecclesiam vadit ppter
dissolutionem q aliter non inte[illegible]
accipit beneficium vel debito fruuntur
8 12 utrum aliquis recipiens de se plura peccat
qui non dat pauperibus peccatum
10 13 utrum ptm q non vult repellere infamiam
8 1 utrum q qui alius recedit ptas tu peccat
10 12 utrum q honorat divitem ppter di
vitias peccet
10 14 utrum uti pannis vestibus sit ptm
12 30 utrum ptm originale transeat in
filios
utrum ille q non dat sigillum q alter
vado peccet · que · anno · bapte ·
p primus · que · patitur spes
peccat · que · sacerdos · religio
Primum que spectare
1 20 tum mortale utrum audiens ptt
mortaliter querendo caritatem
2 22 utrum primi motus in infidelibus sunt
ptta mortalia
6 12 utrum clerici pctt mortale si ea que
ab ecclesia [illegible] de largi[illegible]
9 14 utrum petrus negando xpm ptam mortale
9 16 utrum cum plures plures procedant sine causa
audire absque dispensatione sit ptm mortale
11 8 utrum aliquis audiens missam fornicarii
sacerdotis peccet mortaliter
11 9 utrum aliquis communicando excommunicatis
peccet mortaliter
12 22 utrum consensus in delectatione sit ptm mortale

2 14 utrum suspensus sit ptm mortale
p ena utrum duas q eadem pena
digni sunt unus citius possit li
berari a purgatorio · que absolutio
religio confessio
p penitentia · que absolutio · pacis
2 20 p preceptum utrum consilia ordinentur
ad precepta
utrum precepta ordinem ut [illegible]
consilia · que · plat9
p redestinatio vel consilia utrum
pctti primi demeriti
11 3 utrum pcessio ipsorum meritum
12 3 utrum pcessio sit certa
1 16 p relat9 vel plat9 utrum si
debeat plat9 pcipienti in re
levi culpam et culpa alteri
sibi que religioso appetere
2 17 utrum plat9 etiam levis possit
confere beneficium suis consanguineis
p9 posito dignior · que abbas
4 13 utrum plat9 debet redditum alium
secularibus removere ppter alias res confessio
4 22 utrum ille q eligit committit i com
nullus filiat conferendo clerici
vel recipiendo clericum de se sanguine
4 23 utrum plat9 q dat beneficium suo
consanguineo ppter eius
gen9 suum quod altari et ditari
committat simoniam
6 9 utrum eps dat beneficium bono
dimisso meliore peccet
8 a utrum multi plati sit honorandi
11 a utrum solus eps debeat confere sa
cramentum confirmationis
12 14 utrum liceat appetere epatum
predicator vel pdicatio vel predicare
que · pt9 religio immediate
uel que bap[illegible] religio
P purgatorium · que · pena
2 18 Q de quo utrum magister de theologia
q [illegible] theologias magistri
debet uti racionibus vel auctoritatibus

q sanctitas que de eis

de R 11 6 Resurgere vel impunitus utrum
in corpus mundo resurget quere
opus infirmis

1 14 Religio vel religiosus utrum
religiosus teneatur petere sedi
sue quam sine licencia sui pre
lati apostoli que questio in more

3 11 utrum liceat inuenes inducere ad
religionis ingressum voto et iuramento

3 12 utrum ydem sit obligatus voto vel
iuramento possit in seculo manere
absque peccato

3 13 utrum liceat parentes ad religionem inducere

3 15 utrum peccet qui aliquem induxit fa
cit ne intret religionem

3 14 utrum religiosus qui nichil habet proprie
in ipso vel sibi possit elemosinam
facere de hiis que sibi in elemosinam dantur

3 16 utrum abbas in religione constitutus facere
preceptum sui generali ut est conuenire
possit conuertere absque licencia sui
prelati ad sanctificandum propter

3 14 utrum status religiosus sit perfectior
quam status sacerdotum prochialium
et archidiaconorum

4 23 utrum pueri non dum etati conpetent
sunt recipiendi vel obligandi voto
vel iuramento vel beneficiis alli
ciendi ad ingressum religionis

4 25 utrum religiosi teneantur pacienter
tollerare iniurias et penas

4 12 utrum in eo quod iurant se non intrare
religionem possunt licite intrare

10 10 utrum religiosus qui emisit votum
obedientie teneatur in omnibus prelato
obedire et in dubiis et inhonestis

12 28 utrum abbas debeat compellere religiosum
propter peccatum suum si sit paratus corrigi
et sustinere penam

2 12 Predicator vel predicare vel predi
care utrum peccatum sit predicationem
temere accipere ad talia

3 9 utrum liceat quod abbas ipse petat
licenciam docendi in theologia

4 29 utrum hic qui sunt propter mandatum gloriam do
cent propter pecuniam possunt aureola consequi

4 27 utrum si doctrina alicui alias renu
ntiet et amplius bono ille teneatur
sua doctrina renunciare

12 27 utrum auditores quae doctrinas sunt deputati
sunt assignatum

12 26 utrum abbas possit propter ipsa dicere

12 14 utrum abbas possit predicare ...

12 18 utrum abbas constitutus a populo ... predicare
debeat dimittere predicationem

12 30 utrum liceat predicatoribus recipere ele
mosinas ab usurariis

3 22 Renunciare utrum liceat ab aliquo
monasterio renunciare et renuntiet
statum suum post mortem que questio
prelatus religio

4 14 Restituere restitutio utrum si aliquis
intendit et latrones committat eis
pecuniam suam liberare si inunctus
tamen accipiat restituere teneatur

12 22 utrum compulsus propter peccatum debeat
restituere bona sua

12 23 utrum hic qui mala fide possidet teneatur
ad restitucionem

12 26 utrum ille qui rem alienam consumpsit
teneatur ad restitucionem

de S 3 28 Sacerdos utrum cum sacerdos
confitenti dicat quod de omni sceleris
sit tibi in remissione peccata sit
satisfacere sed que constitutio religionis

4 12 utrum liceat sacerdoti dare hostiam
non confessam peccatori et occulto
non penitenti

6 10 utrum pauper teneatur salutare decimas
dimitti sacerdoti

4 11 Sacramentum vel sacramentale utrum
sacra panis in sacramento eucharistie
aut compleatur que prelatus

10 3 utrum species que remanent in sacramento
altaris aliquis liquor admisceri possit
post consecrationem 10. 3.

12 18 vtz apprimitas cause gopam
bulus ad pacientia // fu ... 
9 4 vtz i paciencia altaris sit actiua //
4 21 Status vtz bibes matthei fuit
votatus de theo^no statu ad statum
aplatus que religio morum
spes que patrum albi ...
1 14 T alq vtz ab teneat dimittere
studium theologie et si sit aptus
ad alios docendum a deo qua in
tendat saluti eius
12 30 Sortes vtz liceat vti sortibus
12 30 vtz liceat vti sortibus
Sensus vtz sint sensus literales in
4 14 verbis sacre scripture alii sensus latitant
4 17 vtz dicant diuersi sensus sacre scripture
4 16 vtz isti sensus inueniant in alijs scripturis
Scriptura que sensus
de T 4 10 Timor vtz et que sunt ...
timore sunt salutaria
Theologia. que salq. ... 
de V 24 10 Venum vtz venditor teneatur
dicere vicium rei vendende
emptori
4 9 Verbum vtz verbis cordis sit species
intelligibilis que . pr
12 26 Veritas vtz veritas sit fortior
inter vinum . regem et mulierem
Salutarium que timor
Vestis preciosa . que ...
12 27 Vota vtz moabes ... sit ...
6 18 Virgo vtz ab ... et ...
vel ... sit virgo et pr
querere ... 
Vsura vtz ab ... licite
3 17 retinere 10 ... licite ma
trimonijs ... 
querere ... 
1 2 ... vtz ... sit ... 
filiatio ... ad ... 
1 3 vtz xpi ... fuit
2 1 vtz xpi ... mortis fuit ... no
vtz ... pati ... suffecisset ad ... 
2 2 ... fuit ... morte
2 6 vtz ab teneat ... 
... nos pacienti
3 3 vtz aia xpi sciat infinita
3 9 vtz ... xpi post mortem ... 
... 
3 4 vtz ... vincz xpi ... 
tibi ... i corpando
4 4 vtz ... sanguis xpi ... 
effusus ... ad ... 
4 6 vtz xpi maius ... 
nos audit ... 
... 
4 4 vtz ... xpi ... 
... ad ... 
4 8 vtz ... xpi ... tota ... 
... 
4 9 vtz i ... sit ... et
... xpi ... 
9 2 vtz ... xpi sit vna ypostasis ... 
9 3 vtz i xpo sit ... esse
9 4 vtz i xpo sit ... filiatio
10 2 vtz xpi sit ... ad ... 
... 
2 20 vtz pati ... xpi sit i
precepto
y ... que ... 
y postasis que xpi
y ... vtz ... sit ... 
3 30 Diluuium nos futurum

1 Utrum [illegible] [illegible] diminuat eciam videt
2 Utrum in Christo sit tantum una filiatio qua refertur ad patrem et ad matrem
3 Utrum Christus in triduo vere mortuus fuit
4 Utrum anima Christi descendat ad locum corporalem secundum suam essenciam
5 Utrum aliquis moveatur de extremo ad extremum sine medio
6 Utrum anima adveniente corpore corrumpantur omnes alie forme substantiales et accidentales
7 Utrum homo absque gratia possit se ad gratiam preparare
8 Utrum homines existentes in statu innocentie dilexissent deum super omnia
9 Utrum quilibet teneatur magis velle esse in inferno quam peccare
10 Utrum sufficiat quod aliquis septies confiteatur
11 Utrum aliquis possit differre confessionem suam usque ad quadragesimam
12 Utrum sacerdos parochialis debeat credere suo subdito dicenti se alteri esse confessum et dare ei eukaristiam
13 Utrum aliquis qui est constitutus in dignitatibus ecclesiasticis et dicit quod divinum officium sit [illegible] eciam teneatur ad utrumque officium
14 Utrum aliquis teneatur dimittere studium theologie eciam si sit aptus ad aliquod beneficium ad quod [illegible] intendit salutem animarum
15 Utrum religiosus teneatur secretum fidei sine consensu revelare prelato proprio
16 Utrum frater debeat prelato proprio revelare culpam occultam alicuius fratris
17 Utrum peccatum sit natura aliqua
18 Utrum periurium sit gravius peccatum quam homicidium
19 Utrum [illegible] quod semper ingratiam [illegible] tamen dominum quod ipse non fiat
20 Utrum [illegible] [illegible] mulieri [illegible] taceas
21 Utrum corpus gloriosum naturaliter possit esse cum alio corpore non glorioso in eodem loco
22 Utrum [illegible] possit aliquando esse [illegible] [illegible]



1 Utrum Christus in triduo mortis fuit idem homo
2 Utrum Christus passione sua sufficiens fuit ad redempcionem generis humani sua morte
3 Utrum in anima Christi sit [illegible] [illegible]
4 Utrum anima separata sit composita ex potencia et actu
5 Utrum tempore quo deus movet creaturam spiritualem sit idem cum tempore quo movetur motu corporali
6 Utrum aliquis teneretur credere Christo si nulla miracula fecisset
7 Utrum pueri Iudeorum sint baptizandi invitis parentibus eorum
8 Utrum aliquis propter consuetudinem possit excusari ne decimas solvat
9 Utrum filius teneatur obedire parentibus carnalibus in contrahendo matrimonium
10 Utrum venditor teneatur dicere vicium rei vendende emptori
11 Utrum appetitus delectationis sit peccatum
12 Utrum peccatum sit predicatori tempore [illegible] ad [illegible]
13 Utrum anima possit pati ab igne corporeo
14 Utrum duorum qui eadem pena digni sunt unus possit cicius liberari a purgatorio
15 Utrum peccatum in spiritum sanctum sit irremissibile
16 Utrum ille qui signatus est moritur antequam venerit habeat plenam indulgentiam peccatorum

.3.m

1 Utrum deus possit facere subsistere materiam sine forma
2 Utrum deus possit facere quod idem corpus sit simul localiter in duobus locis
3 Utrum anima Christi sciat infinita
4 Utrum aliquis post mortem dicatur [illegible] vel [illegible]
5 Utrum post resurrectionem Christus vere comedit cibum sibi incorporando
6 Utrum angelus aliquando sit in [illegible] [illegible]
7 Utrum angelus influat in animam humanam
8 Utrum angelus malus influit [illegible] in qualibet peccato mortali

9 Utrum liceat quod aliquis petat pro se licenciam docendi in theologia
10 Utrum auditores doctorum magistrorum in theologia teneantur doctrinas eorum conservare si sententiam eorum noverint ingressorum suorum
11 Utrum liceat iuvenes inducere ad religionem ingressum voto vel iuramento
12 Utrum iusti sint obligati voto vel iuramento possint ipsos manere sine peccato
13 Utrum liceat pueros ad religionem inducere
14 Utrum peccat qui aliquem consulit ne intret religionem
15 Utrum religiosus qui est doctor theologie in ipso vel qui possit electionem facere de eis qui sibi in electionem dant
16 Utrum aliquis in religione constitutus possit preter suum quem invenit assensum possit confiteri absque licencia sui prelati ad penitenciam preter
17 Utrum status religionis sit perfectior quam status sacerdotum prothicalium et archidiaconorum
18 Utrum ille qui post votum continencie coniugium contraxit in foro conscientie possit absque peccato debitum suo coniugi reddere
19 Utrum ille possit licite retinere illud quod accepit licite in matrimonio et pecunia separanda
20 Utrum anima sit separata corporis et fatua
21 Utrum anima separata accipere possit alia animam hominis quam noviter creat
22 Utrum liceat ab aliquo volente reficere quod revelet statum suum post mortem
23 Utrum anima separata possit pati ab igne corporeo
24 Utrum dampnati in inferno gaudebunt de penis inimicorum quos viderunt pati
25 Utrum si primus homo non peccasset tot fuissent nati mares quot femine
26 Utrum gratia possit errare
27 Utrum gratia errantem liget
28 Utrum cum aliquis sacerdos dicat confitenti quod ubi sciens sit de aliquo in missa peccatorum sit passurus penitentiam
29 Utrum ei qui committit divinum officium dicere cum tenetur ad ipsum possit ipsum alia pena pro illo absolvi sponte vel ei sit imponendum quod dicat quod obmisit
30 Utrum in sit peccatum dilacione suum
31 Utrum divinitatis possit probari quod indutus non sit etiam

Q. iii

1 Utrum in deo sint plures ydee
2 Utrum in deo sit virtus
3 Utrum argumentacio sit super celum
4 Utrum deus possit ad in nichilum redigere
5 Utrum deus id quod in nichilum redactum est possit idem numero reparare
6 Utrum pro eodem verbo dicat se et creaturas
7 Utrum filius sua filiatione distinguatur a spiritu sancto
8 Utrum sit idem numero corpus Christi affixum cruci et iacens in sepulcro
9 Utrum deus suspendat suo nomine gratiam
10 Utrum absolutione sacerdotis remitta culpa
11 Utrum deus possit accipere ... si tenetur de testimonia uxoris et non valeat illum sequi
12 Utrum subditus tenetur obedire prelato precipienti ... contra
13 Utrum papa possit dispensare in bigamia in virginitate
14 Utrum tenetur divinum cognitum ... cognitorum capituli contra
15 Utrum prelatus ecclesie licite possit conferre beneficium suo consanguineo presbitero sito digniori
16 Utrum ... sine ... possit appetere ... magistris
17 Utrum communia ... quod ... possit ...
18 Utrum magister doctrinarum ... theologie magis debet uti ratione vel auctoritatibus
19 Utrum ... absque caritate ... possit ... meritorie
20 Utrum pati martirium pro Christo sit in precepto
21 Utrum ... mortis ... sit peccatum

22 Utrum primi motus in infidelibus sint
sint peccata mortalia
23 Utrum puer non consentiat in precepto sit
renuncciandi vel obligandi voto vel
mandato vel licencia alliciendi
ad ingressum religionis
24 Utrum consilia ordinentur ad precepta

·Tm·

1 Utrum deus faciat sciencia instans in quo
potuit creare mundum
2 Utrum preteriti a deo possit deleri
3 Utrum deus possit virginem corruptam
reparare
4 Utrum deus possit peccare si velit
5 Utrum totus sanguis christi qui est in passione
effusus in virtute eius ad corpus rediret
6 Utrum vel maius peccatum malis dilatare
audiendi credendo se in tabula quasi pati
endo compensabis
7 Utrum lucifer sit filium eius
8 Utrum si adam non peccasset ipse genitus
nunc salvarentur quam nunc salvantur
9 Utrum verum corde sit species intellectus
10 Utrum ea que sunt coactione sit volun ra
11 Utrum fora parvis in parvo cuilibet
amicicia tenuit
12 Utrum liceat sacerdoti dare hostiam
non consecratam populo ...
peritum
13 Utrum prelatus secreti auctoritate re
moneri possit ad sibi confessio
14 Utrum in meliori statu moriatur ille qui
moritur in via eundi ultra mare quam
ille qui moritur redeundo
15 Utrum si de aliqua puella dicitur quod
pecca carnaliter cognoscat non quod ta
... in munditiam ... volens
fraudulenter sumpsit copulam carnalem
si postea contraxit cum alia puella debitum
sit uxor eius vel prima
16 Utrum mulier accusata de adulterio
teneatur in iudicio prodere suum crimen
17 Utrum si aliquis invadit ... ex

mittat eis pecuniam propria libere
si invitus eam accipiat restituere teneatur
18 Utrum aliquis possit peccare nimis ieiunando
vel vigilando
19 Utrum precepta ordinis non peccat mortalia
Utrum peccata que sunt contra preceptum
20 ... sint graviora peccatis que sunt contra
precepta ...
21 Utrum ... sunt ... de ...
... statu ad statum ... professionis
22 Utrum ille qui eligitur in episcopum canonice melius
faciat consentiendo electioni vel renunciando elec
tioni ... statum
23 Utrum prelatus qui dat licentiam ...
pro ... ...
suum ... committat ...
24 Utrum ... ... ... dormit ...
... possit ... recuperare
25 Utrum si ... alicuius aliquid ...
... meliori ... ille teneatur ...
... ...
26 Utrum religiosi teneantur ...
... sibi factas
27 Utrum ... qui ... se ... religionem
... possit licite exire
28 Utrum clericus qui teneatur ad horas cano
nicas liceat matutinas precedentis
diei ... ...

·Qm·

1 Utrum caritas ... dei ponat in ...
... ...
2 Utrum ... agat angelus agat primum
voluntate
3 Utrum anima possit ... igneo celi ...
4 Utrum puer qui nascatur in deserto ubi non est
aqua si moriatur sine baptismo possit in fide
matris salvari
5 Utrum si ... baptizat ... ...
... ... ... ... ... si
baptizat ... ... ... carna
liter ... ... ...
6 Utrum ... ad ... ... vel
malo ... sit ... fidei vel ...
7 Utrum liceat ... ... ... ... dic
ere

8 Utrum clericus beneficiatus occupatus in studiis teneatur dicere officium mortuorum
9 Utrum [illegible] dans beneficium bono spreto meliori peccet [illegible]
10 Utrum pauper teneatur decimas solvere divitibus
11 Utrum magis meritorium sit obedire prelato vel facere ad arbitrium proprium
13 Utrum mortuus patiatur aliquod detrimentum si executor eius differat dare elemosinas quas ipse in testamento dari mandavit
12 Utrum clerici peccent mortaliter si ea que eis superfluunt in elemosinas non largiuntur
15 Utrum executor licite retardare possit distribucionem elemosinarum ad hoc quod res defuncti melius vendantur
17 Utrum qui est baptizatus transmittat peccatum originale in prolem
16 Utrum homo sit [illegible] [illegible] vel [illegible] ad [illegible] quam bonum
17 Utrum mediatum sit [illegible] utrum [illegible] sit in verbo vel quod sit in facto
18 Utrum aliquis possit esse mediator vel mediatrix simul [illegible] et [illegible]
19 Utrum celum empireum habeat influentiam super inferiora corpora

7m

1 Utrum aliquis intellectus creatus possit videre divinam essentiam immediate
2 Utrum intellectus creatus possit simul intelligere plura
3 Utrum intellectus angelicus possit [illegible] [illegible]
4 Utrum notitia qua angeli [illegible] [illegible] sit certior vel non
5 Utrum fruitio anime [illegible] in patria prevenit [illegible] ad essentiam anime [illegible]
6 Utrum in [illegible] anima [illegible] prelatis
7 Utrum angelica [illegible] paratur [illegible] [illegible] et [illegible]
8 Utrum corpus Christi [illegible] [illegible] continetur sub speciebus panis
9 Utrum in eodem instanti possit [illegible] et corpus Christi sub illis speciebus
Utrum deus possit facere ut albedo vel
10 alia qualitas sit sine subiecto sicut quantitas altaris est sine subiecto

11 Utrum corpora dampnatorum sint in [illegible]
12 Utrum [illegible] dampnatorum [illegible] diffusivitatibus
Utrum dampnati in inferno puniantur
13 Sine [illegible] fletu corporali
14 Utrum [illegible] [illegible] in [illegible] sint [illegible] [illegible]
17 Utrum [illegible] [illegible]
16 Utrum [illegible] [illegible] in aliis [illegible]
14 Utrum [illegible] [illegible] sit in [illegible]
18 Utrum [illegible] [illegible] [illegible] qui spiritualibus [illegible]

8m

1 Utrum [illegible] [illegible] [illegible] dicte [illegible] sit [illegible] vel [illegible]
2 Utrum [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adnam [illegible]
3 Utrum [illegible] [illegible] [illegible] que sit contra eam
4 Utrum et [illegible] [illegible] vel [illegible] aliquis [illegible] [illegible]
4 Utrum [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
5 Utrum [illegible] sit [illegible] meliorem vel sufficiat eligere bonum
7 Utrum mali prelati sint [illegible]
8 Utrum [illegible] [illegible] [illegible]
9 Utrum suffragia magis prosint pauperi [illegible] digno vel [illegible] spiritualiter sint
10 Utrum [illegible] [illegible] dividat [illegible] [illegible]
11 Utrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible]
12 Utrum [illegible] [illegible] [illegible] peccet si non [illegible] [illegible]
13 Utrum qui sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nunquam [illegible] peccet [illegible] [illegible]
14 Utrum mediatum sit [illegible]
14 Utrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
15 Utrum dampnati [illegible] gloriam [illegible] et [illegible] diem iudicii
16 Utrum dampnati vellent [illegible] [illegible] dampnatos esse

18 Utrum in inferno sit tantum pena ignis vel etiam pena aque
19 Utrum beatitudo hominis consistat in intellectu quam in affectu vel econverso
20 Utrum tota ecclesia triumphans stabit ad contemplandum laudandum Christum secundum humanitatem vel divinitatem

9m

1 Utrum deus possit facere infinita esse in actu
Utrum in Christo sit una ypostasis tantum
2 Utrum in Christo sit tantum unum esse
3 Utrum in deo sit tantum una filiacio
4 Utrum in sacramento altaris sit accidens sine subiecto
5 Utrum angelus sit compositus ex materia et forma
6 Utrum angelus possit esse in cognitione matutina et vespertina. idem est: utrum angelus cognoscat res in propria natura et verbo
8 Utrum angeli eodem actu naturaliter possint moveri simultanee et semel
9 Utrum angelus moveatur in instanti
10 Utrum angelus possit agere in ipsa corpora
11 Utrum anima separata cognoscat secundum essentiam an accidens
12 Utrum in patria sit actus voluntatis vel memorie
13 Utrum talis forma scientiam augeat
14 Utrum petrus negando Christum peccavit mortaliter
15 Utrum omnis sanctus qui sanctus in terra canonizatus sit in ecclesia vel aliquis eorum sit in inferno
17 16 Utrum clerici plures prebendas sine cura animarum absque dispensacione sit peccatum mortale

10m

1 Utrum caritas in dominus ad proximum dicitur vel diminuatur tantum quantum terram
2 Utrum Christus sit descensurus ad iudicium
3 Utrum species que remanent in sacramento altaris aliqua ratione quiescere possit per temperationem
4 Utrum divina anima generat compositionem
5 Utrum anime sit spiritus potentie
6 Utrum anima secundum suam potentiam sit in corporalibus
7 Utrum anima intellectiva sola que quid sit cognoscat in propria natura
8 Utrum anima separata a corpore recipiat actus proportionatas potentias
9 Utrum ille cuius proprium non potest sustentari per querendo numerum accipiat victum

Cum proprium [illegible] possit teneat [illegible] ut querendo proprium sustentet
10 Utrum religiosus qui emisit votum [illegible] teneatur in omnibus prelato obedire etiam in ordinatis
11 Utrum post votum simplex castitatis ab uxore cognitus vel debite possit et exigere debitum
12 Utrum qui honorat divitem propter divitias peccat
13 Utrum fides quando non repellit ignorantiam
14 Utrum usus debitus peccatorum sit peccatum
15 Utrum clericus sit vitandus
16 Utrum heretici redeuntes ad fidem ab ecclesia sint recipiendi
14 Utrum ab invicem certum possunt videre deum per essentiam

11m

1 Utrum potentia dei sit esse proprium ubique
2 Utrum deus cognoscat malum per bonum
3 Utrum potentia opponatur veritati
4 Utrum motus angeli sit in instanti
5 Utrum anima spiritualis et intellectiva sit eadem species
6 Utrum corpus adhuc unius replicat
7 Utrum sola ecclesia dicat conficere sacramentum eucharistie
8 Utrum ab quisque audire missam sacerdotis fornicarii qui peccat mortaliter
9 Utrum ab loquendo cantando vel stando cum ipsius communicat peccat mortaliter
10 Utrum maleficium impediat matrimonium
11 Utrum frigiditas impediat matrimonium
12 Utrum ab dat in publico vel in privato tantum corporis vel fratris sui

12m

1 Utrum in deo sit tantum unum esse secundum eternitatem vel sicut illud sit in deo esse personale
2 Utrum deus possit facere duo genera sint eadem
3 Utrum deus possit facere infinita esse in actu
4 Utrum potentia sit eterna
5 Utrum anima per se sit forma
6 Utrum angelus sit actus eius
7 Utrum diversa consistat cognitio bonum
8 Utrum volunt sui modi sit eius
9 Utrum voluntas sit creatura
10 Utrum anima afficiat corpus immediate vel mediante corporeitate
11 Utrum anima sit contradictio
12 Utrum natura equalis consistat in ... naturali
13 Utrum sanctus sine acceptione remaneat per gratiam veritatem · cogitatio

13 [illegible] ilia quid generat virtute ad
monachum venta contra superiores
14 utrum ad baptismum liceat virtute ad e-
mundacionem et utrum ipsa virtute sit de ute
gravitate induxet
16 utrum iudeus tunc aiaz compossit ad
salutem affors confessionis
17 utrum licet aliquando tam veniale confessionem
18 utrum liceat appetere epatium
19 utrum generatus tangere compambulis
ad sacramenti
20 utrum sit vera ecclesia que fuit in primo tempore
apostolorum et que est modo
21 utrum veritas sit fortior inter vinum
regem et mulierem
22 utrum auspicis doctrina aliquo experimenti
firmamento non gravaudi teneatur
firmare iuramentum
23 utrum in tres modaliter sit genitiue
24 utrum compulsi per preces possit repetere
bona sua ablatus qui fit tamen tunc manentes
25 utrum i° q' malo fide possidebit teneatur
ad restitucionem
26 utrum ille qui rem alienam consumpsit
teneatur ad restitucionem
27 utrum omnia que doctores sancti dixerunt
sint ascripti sta
28 utrum clericus possit predicare contra auctoritatem
ita ut licet predicare sine licencia plana
29 utrum clericus perbiurus a principe seculare
debeat dimittere predicacionem
30 utrum liceat predicatoribus accipere elemosinas
suas ab usurariis
31 utrum clericus possit confessiones audire et
indulgencia dare ipse sit valide papa plan
32 utrum clericus possit bona sua committere
clericum alii
33 utrum peccatum originale trahatur per
ductionem seminis
34 utrum consensus delectacionis sit peccatum mortale
34 utrum suspectus sit peccatum mortale
35 utrum liceat predicanti in capite
in apertum librorum

37 utrum ille qui non dat superiam quod
debet quodlibet comparet
38 utrum clericus religiosus compellendi debeat
propter peccatum de religione sicut patrum
corrigi et sustinere penam

Salutari dominos

[illegible]

dios deos penne
nube deargentate

cor suor uerticem capilli
perambulanciu in delictis
suis    Dixit dns ex basa

ue
eb
cu

Confessio [illegible]

[illegible]

